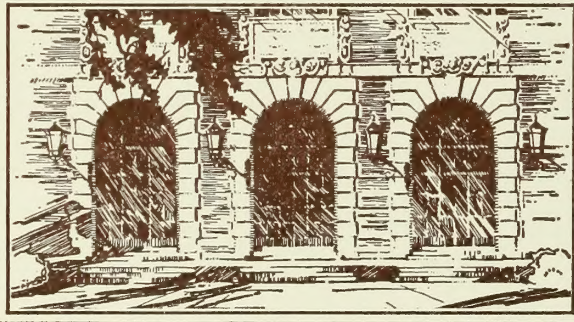

AZ 1892. ÉVI FEBRUÁR HÓ 18-ÁRA HIRDETETT

ORSZÁGGYÜLÉS

FŐRENDIHÁZÁNAK IROMÁNYAI.

XII. KÖTET.

HITELES KIADÁS.

1895.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hold-uteza 7. sz.)

Az 1892. évi február hó 18-ára hirdetett

ORSZÁGGYÜLÉS

NYOMTATVÁNYAI.

FŐRENDI HÁZ. — IROMÁNYOK. XII.

AZ 1892. ÉVI FEBRUÁR HÓ 18-ÁRA HIRDETETT

ORSZÁGGYÜLÉS

FŐRENDI HÁZÁNAK IROMÁNYAI.

XII. KÖTET.

HITELES KIADÁS.

1895.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hold-utcza 7. sz.)

TARTALOM.

516. szám.

(LXII. ÜLÉS 671. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

2098. / M. E. 1894. **Másolat.**

Okányi Szlávy József koronaőrnek főrendi házi elnökké történt kinevezése.

Mi Első Ferencz József

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Csehország Királya s. a. t.;
és Magyarország Apostoli Királya.

Hű Magyarországunk és Társországai Zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18. napjára Budapest székes fővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék, üdvöt és kegyelmünket!

Kedvelt Hiveink! Őszintén kedvelt hivünk, néhai vajai báró Vay Miklós belső titkos tanácsosunk s koronaőr bekövetkezett elhunyta folytán az 1892. évi február hó 18-án egybehivott országgyülés további tartamára a főrendiház elnökévé őszintén kedvelt hivünket nemzetes és vitézlő okányi Szlávy József belső titkos tanácsosunkat s koronaőrt, a főrendiház jelenlegi alelnökét ezennel kegyelmesen kinevezzük. Kikhez egyébiránt császári és királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt Budapesten, ezernyolczszáz kilenczvennegyedik évi szeptember hó tizenhatodikán.

Ferencz József s. k. *Wekerle Sándor* s. k.

Kivülről.

2098. / M. E. 1894.

Hű Magyarországunk és Társországai zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18-ik napjára Budapest székes fővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék, kedvelt Hiveinknek

Budapesten.

(P. H.) A másolat hiteléül:

Raáperger s. k.

517. szám.

(LXII. ÜLÉS, 673. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Ő cs. és ap. királyi Felsége legmagasabb születésnapja alkalmából a főrendek részéről kifejezett üdvkivánatokat tudomásul veszi.

1877.
M. E.

Magyar királyi Ministerelnök.

Nagyméltóságú Alelnök úr!

Ő cs. és ap. kir. Felségének méltóztatott táviratilag legkegyelmesebben bejelenteni, hogy legmagasabb születésnapja alkalmából Nagyméltóságod által a főrendiház nevében kifejezett üdv és szerencsekivánatokat és hű érzelmek nyilvánitását kedvesen és szives köszönettel méltóztatott fogadni.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat, hivatkozással folyó évi augusztus hó 10-én 837. szám alatt kelt becses átiratára, szives tudomásvétel és annak idején a főrendi házzal leendő közlés végett értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi augusztus hó 20-án.

Wekerle s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József belső titkos tanácsos és főrendi házi alelnök urnak, a Szent István és Lipót-rend nagykeresztesének.

Budapesten.

518. szám.

(LXII. ÜLÉS, 674. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Gróf Festetics Andornak földmívelési ministerré történt kinevezéséről értesités.

1594. / M. E.

Magyar királyi Ministerelnök.

Nagyméltóságú Alelnök úr!

Ő cs. és apost. kir. Felsége folyó hó 16-án kelt legfelsőbb elhatározásával báró Fejérváry Géza honvédelmi minister urat a földmivelésügyi ministerium ügyeinek ideiglenes vezetésétől legkegyelmesebben felmenteni s előterjesztésem folytán egyuttal gróf Festetits Andor országgyülési képviselőt földmivelésügyi magyar ministerré legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat szives tudomás végett értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi julius hó 18-án.

Wekerle s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József valóságos belső titkos tanácsos úrnak, a főrendi ház elnökének.

Budapesten.

519. szám.

(LXII. ÜLÉS, 675. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Fenséges Péter Ferdinánd főherczeg úrnak királyi levél elnyerhetését tárgyazó átirat.

1603.
M. E.

Magyar királyi Ministerelnök.

Nagyméltóságú Alelnök úr!

Ő cs. és apost. kir. Felsége f. évi julius hó 17-én kelt s hiteles másolatban ·/. alatt idézett legfelsőbb határozatával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy Fenséges Péter Ferdinánd főherczeg ur, mint a magyar főrendi háznak örökös jogon tagja, a szokásos szövegben kiállitandó s ő Felsége legmagasabb aláirása alá terjesztendő kir. levél által a magyar főrendiházba meghivassék.

Erről Nagyméltóságodat, hivatkozással az 1885. évi VII. t.-cz. 2. §. *a)* pontjára és a törvény 18. §-a alapján megállapitott házszabályok 11. §-a alapján megállapitott házszabályok 11. §-ára, ezennel van szerencsém értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi julius hó 20-án.

Wekerle s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József valóságos belső titkos tanácsos urnak, a főrendi ház elnökének.

Budapesten.

Melléklet az 519. számú irományhoz.

Legfelsőbb elhatározás.

$\frac{1603.}{M.\ E.}$ számhoz.

Megengedem, hogy Péter Ferdinánd főherczeg úr, mint a magyar főrendiháznak örökös jogon tagja a szokásos szövegben kiállitandó s aláirásom alá terjesztendő királyi levél által a magyar főrendi házba meghivassék.

Kelt Ischlben, 1894. évi julius hó 17-én.

Ferencz József s. k.

A másolat hiteléül:

Huszár Adolf s. k.,
kir. tanácsos, segédhiv. főigazgató.

(P. H.)

520. szám.

(LXII. ÜLÉS, 675. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Fenséges Péter Ferdinánd főherczeg úr részére szóló királyi levél kézbesitéséről értesités.

67.916. / I. a. szám.

Magyar királyi Belügyminister.

Nagyméltóságú Alelnök Ur!

Van szerencsém Nagyméltóságodat nagybecsű tudomás végett tiszteletteljesen értesiteni, hogy a folyó évi május hó 12-én nagykorúvá vált Péter Ferdinánd főherczeg ő Fensége részére a magyar főrendiházba szóló kegyelmes királyi meghivó-levelet kieszközöltem s egyidejűleg jelen szám alatt kelt átiratom kiséretében kézbesittetés végett ő Felsége személye körüli m kir. minister urnak megküldöttem.

Szives tájékozás végett megjegyzem, hogy hivatalos értesités szerint nevezett fenséges főherczeg ur, mint a magyar főrendiház örökös jogú tagja rangsorban közvetlenül testvérbátyja fenséges József Ferdinánd Salvator főherczeg ur után következzék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi augusztus hó 17-én.

Hieronymi s. k.

Nagyméltóságú Szlávy József urnak, koronaőr, a magyar főrendiház elnökének

Budapesten.

521. szám.

(LXII. ÜLÉS, 676. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Gróf Zichy Tivadar főrendi házi tag részére szóló királyi levél kézbesitéséről értesités.

59.500. / I. a. szám. Magyar királyi Belügyminister.

Nagyméltóságú Alelnök Ur!

Hivatkozással a folyó évi junius hó 18-án 737. szám alatt hozzám intézett nagybecsű átiratára van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, hogy gróf Zichy Tivadar bihar-diószeghi lakos, nagybirtokos és ujonnan igazolt örökös jogú főrendiházi tag részére a magyar főrendiházba szóló kegyelmes királyi meghivó-levelet kieszközöltem s azt egyidejűleg jelen szám alatt kelt leiratom kiséretében az 1885. évi VII. t.-cz. 3. §-ában foglalt rendelkezésre való figyelmeztetéssel nevezett gróf részére leendő kézbesittetés végett Bihar vármegye főispánjának megküldöttem.

Budapesten, 1894. évi julius hó 29-én.

Hieronymi s. k.

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, kir. koronaőr, a magyar főrendiház elnökének

Budapesten.

522. szám.

(LXII. ÜLÉS 678. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

A budapesti francziai Consul átirata Carnot halála alkalmából a főrendek részéről küldött részvétért.

Consulat Général de France en Hongrie. Budapest, le 6 aout 1894.

Monsieur le Président!

Pour faid suite à ma communication en date du 6 du mois dernier, j'ai l'honneur de transmettre, cijoint, a Votre Excellence un extrait du Procès-Verbal de la Seauce du Sénat du 9 juillet 1884 que M. le Ministre des Affaires Etrangères de France, au nom de M. le Président Challemel Lacour, me charge de vous faire parvenir.

Venillex agréer, Monsieur le Président, les assurances de ma haute consideration.

Le Gérant
du Consulat Général de France:

Gauthier *m. p.*

1-ső melléklet az 522. számú irományhoz.

A budapesti franczia Consul átirata Carnot halála alkalmából küldött részvétért.

Consulat Général de France en Hongrie. Budapest, le 6 juillet 1894.

Monsieur le Président!

En m'informent qu'a la séance d'hier le Président de la Chambre française des Députés a donné communication des témsignages de sympathie par lesquels Votre Excellence, au nom de la Chambre des Magnats de Hongrie, s'était associée au denil de la France, communication qui a été accneillie per pas les applaudissements unanimes de l'Assemblée, — M. Hanotaux, Ministre des Affaires Etrangères, m'a chargé d'être auprés de botre Excellence l'interprète des vifs sentiments de gratitude du Gouvernement de la République.

Ie me suis, en conséquence, empressé de me rendre à votre hôtel, ou j'ai apprés que vous étien à la campagne. Ne pousant dès lors m'acquitter de vive vois de ma mission, j'ai l'honneur d'en faire part à Votre Excellence par la présente lettre, et je vous poie d'agréer, Monsieur le Président, les assurances de ma haute consideration.

Le Gérant
du Consulat Général de France:

Gauthier m. p.

2-ik melléklet az 522. számú irományhoz.

A franczia köztársaság senátusának jegyzőkönyvi kivonata Carnot meggyilkolása alkalmából a főrendek részéről kifejezett részvétiratért.

Senat Session 1894. Extrait du procès-verbal de la Séance du Lundi 9 Juillet 1894. Présidente de M. Challemel-Lacour.

M. le Président communique ou Sénat un discours provoneé par M. le Président de la Table des Magnats de Hongrie à l'occassion de la mort de M. le Président de la République Carnot.

M. le Président ajoute:

I'adresse les remerciements du Sénat au Président de la Table des Magnats et à tous les membres de cette Assemblée; j'exprime en même temps l'espoir que ce concert de généreuse indignation contribuera peut-être à decourager ceux qui ont formé l'entreprise d'ériger le crime en doctrine et finira peut-être aussi par ranimer dous un certain nombre de ces esprits pervers et malades le flambeau de la conscience. (Très bien! très bien! — Vifs applaudissements.)

Pour extrait conforme:
Le Président

V. Challèmel-Lacour m. p.

(P. H.)

523. szám.

(LXII. ÜLÉS, 679. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Fenséges Vilmos főherczeg úr elhunyta alkalmából a főrendi ház részéről kifejezett részvétnyilatkozatnak legfelsőbb helyen tudomásul vételéről szóló értesités.

1967. szám. Ő Felsége személye körüli m. kir. Minister.

Nagyméltóságú Alelnök Ur!

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával a főrendiháznak Vilmos főherczeg ur, ő császári és királyi Fensége és Főtisztelendősége gyászos elhunyta alkalmából általam Nagyméltóságodnak folyó hó 2-án hozzám intézett nagybecsű távirati megkeresése folytán előterjesztett részvétnyilatkozatát legmagasabb köszönettel fogadni méltóztatván, erről van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Dubrinban, 1894. évi augusztus hó 13-án.

Andrássy s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József urnak, belső titkos tanácsos, koronaőr, a magyar országgyülés főrendiháza elnökének

Budapesten.

524. szám.

(LXII. ÜLÉS. 680. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Törvényjavaslatok szentesitéséről értesités (1894: XVII—XXIX. t.-cz.)

$\frac{2127.}{M. E.}$ szám. Magyar királyi Ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök Ur!

A törvények kihirdetéséről szóló 1881: LXVI. t.-cz. 8. §-a értelmében van szerencsém Nagyméltóságodat a t. főrendiháznak leendő bejelentés végett tisztelettel értesiteni, hogy az országgyülés szünetelése alatt ő Felsége által legkegyelmesebben szentesitett következő törvényjavaslatok lettek az »Országos Törvénytár« utján kihirdetve:

1. a vasuti árúfuvarozás tárgyában Bernben 1890. évi október hó 14-én létrejött s a az 1892. évi XXV. törvényczikkel beigtatott nemzetközi egyezmény kiegészitése iránt;

2. az 1885. évi IX. törvényczikk 10. §-ának és az 1889. évi XXXIV. törvényczikk 6. §-ának hatályon kivül helyezéséről;

3. a magyar királyi államvasutakon szükséges némely munkálatok költségeinek fedezéséről;

4. a székes fővárosi Ujépület, a Károly-, József- és Flórián-laktanya és a Gellért-hegyi erőd értékesitéséről;

5. az Oroszországgal 1894. évi május hó 18/6-án kötött kereskedelmi egyezmény beczikkelyezéséről;

6. a baja—zombor—ujvidéki h. é. gőzmozdonyú vasut engedélyezéséről;

7. a szentlőrincz—slatina—nasiczi h. é. vasut engedélyezéséről;

8. közös függő adósság egy részének beváltásáról;

9. az 1891. évi közösügyi zárszámadásra alapitott végleges leszámolás szerint Magyarország terhére mutatkozó tartozás fedezéséről;

10. a törvénykezési bélyegekre és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok módositásáról és kiegészitéséről;

11. azon nyilvános tanintézeti igazgatók, tanárok, tanitók, igazgatónők és tanitónők nyugdíjazásáról és hozzátartozóik ellátásáról, kikről állami vagy más hasonló természetű közrendelkezéssel gondoskodva nincs;

12. egy képzőművészeti kiállitási épület létesitéséről és az erre szükséges költségek fedezéséről; végül

13. az üzletszerű vagy nyilvános fogadásoknak s a kölcsönös fogadások közvetitésének szabályozásáról a lóversenyeknél.

Ezen a fentebbi sorrend szerint a folyó évi XVII—XXIX. törvényczikkeket képező törvényeknek legfelsőbb szentesitési záradékkal ellátott példányai az országos levéltárban helyeztettek el.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi szeptember hó 21-én.

Wekerle s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József belső titkos tanácsos urnak, a főrendiház elnökének

Budapesten.

525. szám.

(LXII. ÜLÉS, 681. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

A főrendi ház állandó igazoló bizottságának

jelentése,

a főrendek jegyzékének folytatólagos kiigazitásáról és gróf Mailáth Gusztáv, gróf Mailáth László és gróf Haller György nagybirtokosok királyi leveleik kieszközlését szorgalmazó kérvényeik tárgyában.

A bizottság tiszteletteljesen jelenti, hogy Badenben mult julius hó 30-án elhalálozott Fenséges Vilmos cs. és királyi főherczeg úr, Szombathelyen elhalt id. gróf Somssich József örökös jogú és Marmaros megyében elhalt Beniczky Gábor élethossziglan kinevezett főrendi házi tagok neveit a főrendek jegyzékéből törölte; továbbá Ő császári és apostoli királyi Felsége mult julius hó 17-éről kelt legfelső elhatározása folytán az 1885. évi VII. t.-cz. 2. §-a *a)* pontja alapján Fenséges Péter Ferdinánd cs. és királyi főherczeg úr, és a magyar kir. belügyminister urnak mult julius hó 29-ről 59.500. szám alatt kelt átirata folytán, gróf Zichy Tivadar nagybirtokos neveit, miután ez utóbbi vagyoni képesitése a főrendi ház által már előzőleg elismertetett, a főrendek jegyzékébe beigtatta.

Ezután tárgyalás alá vette a bizottság gróf Mailáth Gusztáv és gróf Mailáth László nagybirtokosok vagyoni képesitésök elismerését és királyi leveleik kieszközlését szorgalmazó együttes kérvényöket. Az ahhoz csatolt keresztlevelek szerint gróf Mailáth Gusztáv 1864. évi szeptember hó 27-én, gróf Mailáth László pedig 1862. évi február 11-én születvén, a törvényes teljes kort már meghaladták.

Az eszéki királyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság által 1894. évi julius hó 15-én 2.627/2. szám alatt kelt végzésével elrendelt és a telekkönyvi hivatal által foganatositott telekjegyzőkönyvi bekebelezés s erről kiadott hiteles telekkönyvi kivonat szerint folyamodók székhelyi Mailáth Stefánia született Prandau bárónő tulajdonát képező dolnji-miholjáczi nemesi uradalom élethossziglani *egyenlő arányban* haszonélvezői; a mely a következő birtokrészletekből áll, u. m.:

1. a Cadjavica községben 58 tjk. 2—42. sorszám;

2. a Moszlavina községben 1 tjk. 1. és 4-től 111-ig sorszám;

3. a Viljevo községben 29 tjk. 1—2., 5—58., 61—145. és 147-től 152-ig sorszámok alatt fekvő birtokokból.

Ezen elősorolt birtokok után a Viljevo község által kiállitott és a dolnji-miholjáczi királyi hatóság által hitelesitett adóbizonylat szerint, Viljevo községben 5011 frt 11 kr., és a moszlavinai község által kiállitott s a dolnji-miholjáczi királyi hatóság által hitelesitett adóbizonylat szerint Moszlavina községben 2686 frt 42 kr.; és Cadjavica községben 2306 frt 70 kr., s igy összesen 10.004 frt 23 kr. fizettetik évenkint egyenes földadó fejében az állam pénztárába. Ezen előrebocsátottak szerint folyamodók mindazon kellékeket kimutatták, a melyeket az 1885. évi VII. t.-cz. 2. §-a *b)* pontja előir, s igy folyamodók vagyoni képesitése ugyanezen törvényczikk alapján a bizottság által elismertetett.

Tárgyalás alá vétetett Haller György kerellő-szt.-páli (Kisküküllőmegyei) nagybirtokos királyi levelének kieszközlését, helyesebben vagyoni képesitésének elismerését szorgalmazó kérvénye.

A becsatolt keresztlevél szerint folyamodó 1861. évi szeptember hó 17-én születvén, a törvényes teljes kort már meghaladta. A dicső-szent-mártoni királyi járásbiróság mint telekkönyvi hatóság által kiállitott telekjegyzőkönyvi kivonatok tanusága szerint folyamodó Kerellő-Szt.-Pál község határában 1. tjk. *A* 1—20. rendszám; 84 tjk. *A* 1—4. rendszám; M.-Ugra község határában 1. tjk. 1—87. rendszám; 338. tjk. *A* 1—41. rendszám; 397. tjk. *A* 1. rendszám; Buzás Besenyő község határában 4. tjk. *A* 1—85. rendszám; Kerellő község határában 113. tjk. *A* 1—3. sorsz., 163. tjk. *A* 1—2. sorsz.; Szt.-Margitta község határában 50 tjk. *A* 1—5. sorszám részint örökség, részint vásárlás utján a felsorolt ingatlanok telekkönyvi tulajdonosa. Hasonlóképen tkvi tulajdonosa a vele egy háztartásban élő hitvese gr. Bethlen Ilona a következő földbirtokok egyharmadrészének, u. m.: a Mező-Madaras község határában fekvő 44. betét *A* 1—9. sorszám; 499. tjk. *A* 1. sorszám figyelembe nem vehető, mert az életfogytiglani haszonélvezeti jog Nyikusan Vászi és Szokol Zsuzsannát évi bérfizetés és özv. gróf Bethlen Istvánné szül. gróf Teleki Ilonát életfogytiglan tulajdoni haszonélvezeti jog $^{1}/_{4}$ részben illeti. Harczó község határában 117. tjk. *A* 1—6. sorszám; Mező-Kövesd község határában 151. tjk. *A* 1—2. sorszám; M.-Pagocsa község határában 171. tjk. *A* 1. sorszám; Mező-Sámsond 1. tjk. *A* 1—19. sorszám; Vajdakamarás község határában 1 tjk. *A* 1—65. rendszám; Magyar-Frata község határában 9. tjk. *A* 1—12. rendszám; 19. tjk. *A* 1—3., Magyar-Palatka község határában 6. tjk. *A* 1—16. rendszám; Nagy-Ikland község határában 1. tjk. *A* 1—52. sorszám alatt oly ingatlan földbirtokok telekkönyvi tulajdonosa, a melyek után

a) folyamodó és pedig a segesvári kir. pénzügyigazgató által hitelesitett adóbizonylat szerint:

az ugrai birtok után:			
1. földadó czímén	684	frt 81	krt,
2. házosztályadó czímén	85	» 20	»
a kerellő-szt.-páli birtok után:			
1. földadó czímén	1.516	» 31	»
2. házosztályadó czímén	131	» —	»
1. földadó czímén	24	» 05	»
2. házosztályadó czímén	3	» —	»
Buzás-Bessenyő községben:			
1. földadó czímén	38	» 39	»
2. házosztályadó czímén	1	» 60	»
Mezőkövesd községben (Tordai kir. pénzügyigazgatóság):			
1. földadó czímén	71	» 70	»
2. házosztályadó czímén	—	» 80	»
összesen . .	2.556	frt 86	krt.

b) folyamodó hitvese, született gróf Bethlen Ilona és pedig:
Nagy-Ikland községben:
1. földadó czímén fizetett 201 frt 45 krnak 1/3-ad része, vagyis . . 67 frt 15 krt,
2. házosztályadó czímén fizetett 12 frtnak 1/3-ad része . . . . . 4 » — »
(Marosvásárhelyi kir. pénzügyigazgatóság): Mező-Madaras, Harczó, Mező-Kövesd és Mező-Pagocsa községekben földadó czímén fizetett 476 frt 61 kr. földadónak 1/3-ad része . . . . 158 » 87 »
házosztályadónak 13 frt 20 kr. 1/3-ad része . . . . 4 » 40 »
Mező-Sámsond községben föladó czímen fizetett 492 frt 79 kr. 1/3-ad része . . . . 164 » 26 »
20 frt házosztályadó 1/3-ad része . . . . 6 » 67 »
(Kolozsvári kir. pénzügyigazgatóság):
Vajda-Kamarás községben:
1. földadó czímén . . . . 463 frt 43 kr.
Magyar-Frata községben:
1. földadó czímén . . . . 443 » 66 »
Magyar-Palaska községben:
1. földadó . . . . 111 » 34 »
2. házosztályadó . . . . 1 » 68 »
összesen . . . 1.020 frt 11 kr.
egyharmad része, vagyis . . . . 340 frt 04 krt
összesen tehát . . . . 745 frt 28 1/2 krt
fizet évenkint az állam pénztárába.

Miután azonban a fent elősorolt birtok után Bethlen István gróf özvegyét 1/4 részben az életfogytiglani haszonélvezeti jog megilleti, az ezen hagyatéki birtokok adójából (2.235 frt 86 kr.) mindenekelőtt 1/4 része levonandó s csak az ez után fenmaradó 1.676 frt 89 1/2 kr. osztandó szét az örökös három testvér között egyenlő arányban; ez uton gróf Haller Györgyné, szül. gróf Bethlen Ilonára 558 frt 97 krnyi adóösszeg esik; hozzáadván ezen összeget gróf Haller György által fizetett 2.556 frt 86 kr. adójához, a házasfelek egész adója 3.115 frt 83 krt tesz ki. A bizottság az esketési anyakönyvi kivonatnak bekövetelésétől eltekinthetni vélt azon okból, mert a házasság fennállását a felmutatott egyéb okmányokból kitüntetve látta.

Ezen előre bocsátottak után a bizottság folyamodó örökös főrendiházi tagsági jogosultságát az 1885. évi VII. t.-cz. 2. §-a értelmében vagyoni képesités alapján elismerendőnek találván, azon tiszteletteljes javaslatot terjeszti a nmlgú főrendiház elé, hogy úgy gróf Mailáth Gusztáv és László, mint gróf Haller György örökös főrendiházi tagsági jogosultságának megállapitását tudomásul venni és részökre az 1885 évi VII. t-cz. 3 §-a alapján királyi leveleiket legfelső helyen kieszközölni méltóztassék.

Végül tárgyalás alá vétetett a bizottság által Inkey Imre báró Rasinja és Kuzmineczi nagybirtokos vagyoni képesitésének elismerését és királyi levelének kieszközlését szorgalmazó kérvénye. A felmutatott keresztlevél szerint folyamodó 1870. évi január hó 27-én születvén, a törvényes teljes kort meghaladta; — a felmutatott 4 rendbeli telekkönyvi kivonatok tanusága szerint Prkos község 10 tjk. *AI* 1—62, *II.* 1—4 és 1—6; Kuzminecz község 2 tjk. *A* 1—37 sorsz.; Botoro község 19 tjk. *A* 1—3 sorsz.; Gyelekovecz község 126 tjk. *A* 1—101 sorsz.; Gorica község 40 tjk. *A* 1—20 sorsz.; Imbriovecz község 71 tjk. *A* 1—10 sorsz.; Koledinecz község 33 tjk. *A* 1—42 sorsz.; Kunovecz község 381 tjk. *A* 1—3 sorszám; Kutnják község 66 tjk. *A* 1—72 sorsz.; Lunkovecz község 29 tjk. *A* 1—17 sorszám; Otok község 122 tjk. *A* 1—14 sorszám; Rasinja község 110 tjk. *A* 1—11 sorszám; Selnica község 66 tjk. *A I.* 1—23 sorszám; *II.* 1.; Torčec község 99 tjk. *A* 1—42 sorszám; Zablatje község 42 tjk. *A* 1—19 sorszám; Rasinja község 1 tjk. *A* 1—165

sorszám; Botovo község 1. tjk. *A* 1—22. sorszám; Cukovec község 43. tjk. *A* 1—5. sorsz.; Gyelekovec község 35. tjk. *A* 1—41. sorsz.; Gorica község 4. tjk. *A* 1—25. sorsz.; Ivanecz község 9. tjk. *A* 1—64. sorsz.; Kutnják község 13. tjk. *A* 1—36. sorsz.; Otok község 41. tjk. *A* 1—27. sorszám, Prkos község 1. tjk. *A* 1—68. sorsz., Selnica község 63. tjk. *A* 1—47. sorszám; Subotica község 34. tjk. *A* 1—20. sorszámok alatt fekvő földbirtokok telekkönyvi tulajdonosa, a melyek után a kapronczai kir. adóhivatal által kiállitott és a varasdi kir. pénzügyigazgató által láttamozott kataszteri *B* tabella szerint következő összegeket, u. m.:

Botovó községben	54	frt	24	krt	földadó
Gyelekovecz községben . . .	1114	»	74	»	földadó
	10	»	—	»	házosztályadó
Goricza községben	379	»	45	»	földadó
Imbriovecz községben	66	»	80	»	»
Ivanec községben	135	»	91	»	»
	4	»	—	»	házosztályadó
Koledinecz községben	210	»	18	»	földadó
Koprivnica grad községben . .	4	»	80	»	»
Kunovecz községben	—	»	64	»	»
Kutnják községben	202	»	96	»	»
Lunkovecz községben	78	»	70	»	»
Otok községben	97	»	91	»	»
Kuzminecz községben	268	»	82	»	»
	8	»	—	»	házosztályadó
Prkos községben	317	»	13	»	földadó
Rasinja községben	618	»	62	»	»
	44	»	80	»	házosztályadó
Selnica községben	77	»	19	»	földadó
Subotica községben	75	»	39	»	»
Forčec községben	192	»	28	»	földadó és
Zablatje községben	23	»	45	»	földadót s igy

összesen 3986 frt 5 krt fizet egyenes, föld és házosztályadó czímén évenkint az állam pénztárába. Ezek szerint folyamodó kérelmét indokoltnak találván, a bizottság folyamodó vagyoni képesitésének elismerését az 1885. évi VII. t.-cz. 2. §-a *b*) pontja értelmében a nagyméltóságú főrendiháznak tiszteletteljesen javaslatba hozza azzal, hogy az idézett t.-czikk 3. §-a értelmében a királyi levél kieszközlésére a ház nagyméltóságú elnökségét felkérni méltóztassék.

Budapesten, 1894. évi szeptember hó 28-án.

Szlávy József s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző.

526. szám.

(LXII. ÜLÉS, 682. 1. ÉS LXVIII. ÜLÉS 702. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezési, pénzügyi és közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának „az állami anyakönyvekről" szóló törvényjavaslat tárgyában.

A jelen törvényjavaslatot beható tárgyalás alá vette a három egyesült bizottság s azt a maga részéről egészben változatlanul elfogadta.

Ennek folytán a bizottság e törvényjavaslatot, mely az állam kétségbevonhatlan jogainak megfelel, a jogrend követelményeivel összhangban áll és mint törvény különösen a polgári házasság életbeléptetése után a gyakorlati életben mellőzhetlen lesz, a főrendi háznak ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadásra ajánlja.

Jelenti egyúttal a bizottság a házszabályok 29. §-a értelmében, hogy a jelen törvényjavaslat előadójául Czorda Bódog főrendi házi tagot választotta.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 28-án.

Szlávy József s. k.,
bizottsági elnök.

Czorda Bódog s. k.,
bizottsági előadó.

527. szám.

(LXII. ÜLÉS, 682. 2); LXVI. ÜLÉS, 698., és LXVII. ÜLÉS, 700. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezési, pénzügyi és közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának „a gyermekek vallásáról" szóló törvényjavaslat tárgyában.

A »gyermekek vallásáról« szóló, a képviselőház által hozzájárulás végett a főrendi házhoz áttett törvényjavaslatot a három egyesült bizottság beható tárgyalás alá vette és azt a maga részéről ugy általánosságban, mint részleteiben változatlanul elfogadta.

Ennek folytán a bizottság e jelen törvényjavaslatot, mely az ország szükségeinek megfelel s mint törvény különösen a békét a különböző egyenjogú vallásfelekezetek közt biztositani alkalmas lesz és a polgári házasság életbeléptetése után bekövetkezendő helyzettel összhangban fog állani, utalva a részint a ministeri előterjesztésben, részint pedig a képviselőházi bizottsági jelentésekben kifejezett megfelelő indokokra, — a főrendi háznak ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadásra ajánlja.

Jelenti egyúttal a bizottság a házszabályok 29. §-a értelmében, hogy a jelen törvényjavaslat előadójául Czorda Bódog főrendi házi tagot választotta.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 28-án.

Szlávy József s. k.,
bizottsági elnök.

Czorda Bódog s. k.,
bizottsági előadó.

528. szám.

(LXII. ÜLÉS, 682. 3); LXIII. ÜLÉS 687; LXIV. ÜLÉS 691. és LXV. ÜLÉS 695. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezési, pénzügyi és közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának „a vallás szabad gyakorlatáról“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A történeti jogfejlődés utját követi ezen törvényjavaslat, midőn a törvényesen bevett s elismert és ezután elismerendő vallásfelekezetek körében a vallás- és lelkiismeretszabadságot érvényesitni, de egyszersmind az állam jogait és érdekeit is biztositni törekszik.

E kettős czélt tartja szem előtt a törvényjavaslat már I. fejezetében, mely az egyéni vallás- és lelkiismereti szabadságot biztositja az állam törvényeinek és a közerkölcsiség kivánalmainak korlátai között.

A II. fejezetben, a szabad vallásgyakorlat elvét követve, megengedi ezen törvényjavaslat bármely, eddig be nem vett s el nem ismert vallásfelekezetnek alakulását, de biztositani óhajtván egyuttal az álladalmi és társadalmi jogrend követelményeit is, tüzetesen megállapitja az ily vallásfelekezetek állami elismerésének feltételeit és szabályozza azoknak viszonyát az állam és a többi felekezetek irányában.

A III. fejezet pedig, mely a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezeteken kivül állókról rendelkezik, folyik logikai szükségkép a törvényjavaslat 1. §-ában kimondott egyéni lelkiismeretszabadságból. Következetlenség volna ugyanis a felekezeti kényszert fentartani olyanokkal szemben, kik saját felekezetükből kilépni óhajtanak, a nélkül, hogy egy más bevett vagy elismert felekezethez csatlakozni kivánnának. Nem is volna ez indokolható a közerkölcsiség tekinteteivel, mert hitfelekezeteken kivül állni egymagában még sem vallástalanságot, sem erkölcstelenséget nem jelent és a felekezeti terhektől való menekvés vágyának, mely valakit benső meggyőződés nélkül ösztönözhet a hitfelekezetnélküliségre, hathatós gátat szabnak a törvényjavaslat 23. és 24. §-ai.

Ezeknél fogva a három egyesült bizottság a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot, mely az államhatalmat az egyház feladataiba beavatkozni nem engedi és a mely az egyenjogú vallásfelekezetek közt a békét az ország szükségeinek megfelelőleg biztositja, ugy általánosságban, mint részleteiben, a főrendi háznak elfogadásra ajánlja.

A részleteket illetőleg mindazonáltal felhivandónak tartja a három egyesült bizottság a képviselőház figyelmét azon értelemzavaró irás- vagy sajtóhibára, mely a 24. §. *a*) pontjában fordul elő. E pontnak igy kell szólni:

»*a*) Köteles a kilépés idejét követő harmadik naptári év végéig esedékes rendes egyházi járulékokat annak az egyháznak szolgáltatni, melyből kilépett, a kilépés idejét követő évekre azonban nagyobb járulékkal nem terhelhető, mint a mennyit a kilépés évében tartozott fizetni;«

Végre a házszabályok 29. §-a értelmében jelenti a három egyesült bizottság, hogy jelen törvényjavaslat előadójául Czorda Bódog főrendi házi tagot választotta.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 28-án.

Szlávy József s. k.,
bizottsági elnök.

Czorda Bódog s. k.,
bizottsági előadó.

529. szám.

(LXII. ÜLÉS 682. 4) és LXVI. ÜLÉS 697. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezési, pénzügyi és közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának „az izraelita vallásról" szóló törvényjavaslat tárgyában.

A jelen törvényjavaslat az izraelita vallást törvényesen bevett vallásnak kivánja nyilvánittatni.

Ez elutasithatlan követelménye nemcsak a helyes jogfejlődésnek, hanem szükségszerű folyománya a »szabad vallásgyakorlatról« szóló, egyidejűleg tárgyalandó törvényjavaslatnak is. Mert az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilvánitva mindeddig nem lett ugyan, de a hazai izraeliták hitfelekezete — szervezetében és közjogi helyzetében — már is elismert hitfelekezetnek tekintendő, mint ez a ministeri előterjesztés és a képviselőházi bizottsági jelentések indokolásában meggyőzőleg kifejtve van.

Az izraelita hitfelekezet tehát nem vonható azon elbánás alá, melyet a szabad vallásgyakorlatról szóló törvényjavaslat II. fejezete a majd csak jövőben alakulandó s törvényesen elismerendő hitfelekezetekre nézve szabályoz. A vallás- és lelkiismeretszabadság eszméje pedig és a hitfelekezetek egyenjoguságának elve nem engedi meg annak visszautasitását, hogy az izraelita vallás is törvényesen bevett vallásnak nyilvánittassék és ennek folyományakép az izraelitákra az 1868:LIII. t.-czikk mindazon §-ainak hatálya is kiterjesztessék, melyek a jelen törvényjavaslat 2. és 3. §-aiban felsorolvák.

Ennélfogva a három egyesült bizottság — utalva a ministeri előterjesztésnek és a képviselőházi bizottsági jelentéseknek indokolásában kifejezettekre — a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadásra ajánlja.

A részleteket illetőleg azonban állami érdekek szempontjából szükségesnek tartja a bizottság, hogy a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat 13. §-ában foglalt rendelkezés az izraelita vallásról szóló törvénybe is egy önálló §-ban kifejezetten felvétessék a következő szövegezéssel:

»Lelkész és egyházi elöljáró az izraelita felekezetnek csak oly tagja lehet, a ki magyar állampolgár és a ki képesitését Magyarországban nyerte.«

E §. a 3. §. után következnék, mint 4. §. s ennek folytán a mostani 4. §. 5. §-szá válnék.

Végre jelenti a bizottság a házszabályok 29. §-a értelmében, hogy a jelen törvényjavaslat előadójául Czorda Bódog főrendi házi tagot választotta.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 18-án.

Szlávy József s. k.,
bizottsági elnök.

Czorda Bódog s. k.,
bizottsági előadó.

530. szám.

(LXV. ÜLÉS, 693. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Ő cs. és kir. Felsége legmagasabb névnapja alkalmából a főrendek részéről kifejezett üdvkivánatoknak tudomásul vételéről ministeri átirat.

2224. / M. E.

Magyar királyi Ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége hozzám intézett távsürgönyében a Nagyméltóságod által a főrendi ház nevében legmagasabb névnapja alkalmából kifejezett hódolatteljes szerencsekivánatokat kedvesen fogadni s azokért szivélyes köszönetet méltóztatott kifejezni.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat, hivatkozva f. é. szeptember hó 29 én 855. szám alatt kelt nagybecsű átiratára, a főrendi házzal leendő közlés végett ezennel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi október hó 6-án.

Wekerle s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József valóságos belső titkos tanácsos urnak, a főrendiház elnökének.

Budapesten.

531. szám.

(LXIX. ÜLÉS, 704. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Törvényjavaslat szentesitéséről értesités (1894 : XXX. t.-cz.)

2245.
M. E.

Magyar királyi Ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

A sörtermelés megadóztatásáról szóló törvényes határozmányok részbeni módositása tárgyában kelt törvényjavaslat a császári és apost. királyi Felsége által Bécsben ezernyolczszáz kilenczvennegyedik év október hava második (2.) napján legkegyelmesebben szentesittetvén, mint ez idei harminczadik (XXX.) törvényczikk az »Országos Törvénytár« utján folyó évi október tizenötödik (15.) napján kihirdettetett.

A törvények kihirdetéséről szóló 1881 : LXVI. t.-cz. 8. §-a értelmében van szerencsém erről Nagyméltóságodat a t. főrendi háznak leendő bejelentés végett oly hozzáadással értesiteni, hogy ezen törvényczikknek a legfelsőbb szentesitési záradékkal ellátott eredeti példánya az országos levéltárban helyeztetett el.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi október hó 15-én.

Wekerle s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök urnak

Budapesten.

532. szám.

(LXIX. ÜLÉS, 705. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1894-ik évi október hó 17., 18. és 19-én tartott 369–371-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

4519. Következett napirend szerint a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyalása.

Tanácskozás közben dr. Wekerle Sándor ministerelnök a következő határozati javaslatot nyujtotta be:

»Mondja ki a ház, hogy a »vallás szabad gyakorlatáról« szóló törvényjavaslatot a képviselőház által elfogadott szövegében változatlanul fentartja és azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházzal újból közöltetni határozza.«

A tárgyalás során Horánszky Nándor a következő határozati javaslatot nyujtotta be:

»Mondja ki a ház, hogy a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházzal újból közöltetni határozza.«

A vita befejezte után kérdi elnök: elfogadja-e a ház Wekerle Sándor ministerelnök által beadott határozati javaslatot, igen vagy nem?

Elfogadása esetén Horánszky Nándor határozati javaslata elesik.

A felállás és ülvemaradás által foganatba vett szavazással a ház többsége elfogadja Wekerle Sándor határozati javaslatát, mely szerint »a vallás szabad gyakorlatáról« szóló törvényjavaslat változatlanul tartatik fenn és az alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházzal újból közöltetni határoztatik. Ezzel egyúttal Horánszky Nándor határozati javaslata mellőztetett.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

533. szám.

(LXIX. ÜLÉS. 705. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894-ik évi október hó 19-én és 20-án tartott 371-ik és 372-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

4530. Következett ezután napirend szerint »az izraelita vallásról« szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyalása.]

A tárgyalás folyama alatt Wekerle Sándor ministerelnök a következő határozati javaslatot nyujtja be:

»Mondja ki a ház, hogy »az izraelita vallásról« szóló törvényjavaslatot a képviselőház által elfogadott szövegben változatlanul fentartja és azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendi házzal újból közöltetni határozza.

A vita befejezte után kérdi elnök a háztól: elfogadja-e Wekerle Sándor ministerelnöknek a tegnapi ülés folyama alatt benyujtott határozati javaslatát, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülvemaradás által eszközölt szavazással »az izraelita vallásról, szóló törvényjavaslatot változatlanul fogadta el és azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendi házzal közöltetni határozta.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

534. szám.

(LXIX. ÜLÉS, 705. 3) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894. évi október hó 20-án tartott 372-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

4534. Következett az igazságügyi és közoktatásügyi bizottságok jelentése »a gyermekek vallásáról« szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyában.

Az előadó ismertetése után elnök a vitát bezárván, kérdi a háztól, hogy az igazságügyi és közoktatásügyi bizottság jelentéséhez képest hozzájárul-e »a gyermekek vallásáról« szóló törvényjavaslatnak a főrendiház által megállapitott szövegéhez igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás utján megejtett szavazás által »a gyermekek vallásáról« szóló törvényjavaslatnak a főrendiház által megállapitott szövegéhez hozzájárulván, erről a főrendiház értesittetni határoztatik; minthogy pedig ez által most már a két ház között e kérdésre nézve teljesen egyetértő határozat jött létre, ennélfogva a javaslat legfelsőbb szentesités végett ő Felségéhez fog felterjesztetni.

Josipovich Géza s. k.,
a képviselőház jegyzője.

535. szám.

(LXIX. ÜLÉS, 706. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Másolat.

2312.
M. E.

Legkegyelmesebb királyi leirat.

Vajai báró Vay Bélának főrendiházi alelnökké való kinevezése.

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Csehország Királya s. a. t.
és Magyarország Apostoli Királya.

Hű Magyarországunk Zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18-ik napjára Budapest székesfővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék, üdvöt és kegyelmünket.

Kedvelt Híveink! Magyar ministerelnökünk előterjesztése folytán az 1892. évi február hó 18-ára egybehivott magyar országgyülés további tartamára a főrendiháznak üresedésben levő alelnöki állására őszintén kedvelt hivünket, nagyságos vajai báró Vay Béla belső titkos tanácsosunkat ezennel kegyelmesen kinevezzük.

Kikhez egyébiránt császári és királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt Budapesten, ezernyolczszázkilenczvennegyedik évi október hó tizenhatodikán.

Ferencz József *s. k.* ***Wekerle Sándor*** *s. k.*

Kivül:

2312.
M. E.

Hű Magyarországunk és Társországai Zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18-ik napjára Budapest székes fővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék, kedvelt Hiveinknek

Budapesten.

536. szám.

(LXX. ÜLÉS, 711. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Koronaőr választására vonatkozó értesités.

2739.
M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Báró Vay Miklós főrendi házi elnöknek, az 1893—94-iki és 1865—68-iki országgyülés által megválasztott koronaőrnek elhalálozása következtében, a magyar szent korona egyik őrének állása megüresedett.

Minthogy a koronaőrök százados gyakorlat és számos törvény rendelkezései értelmében ő Felségének kijelölése alapján az országosan egyesült főrendek és képviselők által választatnak: van szerencsém Nagyméltóságodnak tudomására hozni, hogy ő Felségének a betöltendő koronaőri állásra kijelölt egyének névsorát tartalmazó kegyelmes királyi leirata már hozzám érkezett, minélfogva tiszteletteljesen kérem Nagyméltóságodat, hogy a kijelölést tartalmazó királyi leirat kihirdetése és az új koronaőr választásának megejtése czéljából tartandó elegyes ülés egybehivása végett a képviselőházi elnök úrral egyetértőleg intézkedni s tett intézkedése eredményéről engem értesiteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi márczius hó 11 én.

Wekerle *s. k.*

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendi házi elnök úrnak, a Szent István és Lipót-rend nagykeresztesének

Budapesten.

537. szám.

(LXX. ÜLÉS, 712. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Mailáth Gusztáv és Mailáth László grófok királyi leveleiknek kézbesitéséről értesités.

91.832. / I—a. eln. szám.

Magyar királyi belügyminister.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Hivatkozással a f. évi szeptember hó 29-én 862. sz. a. hozzám intézett nagybecsű átiratára, van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, hogy gr. Mailáth Gusztáv és gr. Mailáth László újonnan igazolt örökösjogú főrendi házi tagok részére a főrendi házba szóló kegyelmes királyi meghivó-leveleket kiállittattam s azokat az 1885. évi VII. t.-cz. 3. §-ára való figyelmeztetéssel nevezett főrendi tagoknak leendő kézbesittetés végett egyidejűleg jelen szám alatt kelt leiratom kiséretében, a székes főváros főpolgármesterének megküldöttem.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi október hó 29-én.

Hieronymi s. k.

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, belső titkos tanácsos, a magyar főrendi ház elnökének

Budapesten.

538. szám.

(LXX. ÜLÉS 712. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Haller György gróf királyi levelének kézbesitéséről értesités.

91.831.
I – a.

Magyar királyi belügyminister.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Vonatkozással a f. évi szeptember hó 29-én 861. elnöki sz. a. hozzám intézett nagybecsű átiratára, van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteleltetjesen értesiteni, hogy gr. Haller György újonnan igazolt örökösjogú főrendi házi tag részére szóló kegyelmes királyi meghivólevelet kiállittattam s azt az 1885. évi VII. t.-cz. 3. §-ára való figyelmeztetéssel nevezett főrendi tagnak leendő kézbesités végett, egyidejűleg jelen szám alatt kelt leiratom kiséretében, Kis-Küküllő vármegye főispánjának megküldöttem.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi október 29-én.

Hieronymi *s. k.*

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, belső titkos tanácsos, a magyar főrendi ház elnökének

Budapesten.

539. szám.

(LXX. ÜLÉS, 712. 3) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Inkey Imre báró királyi levelének kézbesitéséről értesités.

91.833.
I—a.

Magyar királyi belügyminister.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Hivatkozással a f. évi szeptember hó 29-én 863. elnöki sz. a. hozzám intézett nagybecsű átiratára van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, hogy báró Inkey Imre újonnan igazolt örökösjogú főrendi házi tagnak a magyar főrendi házba szóló kegyelmes királyi meghivó-levelet kiállittattam s azt az 1885. évi VII. t.-cz. 3. §-ára való figyelmeztetéssel nevezett főrendi tagnak kézbesittetés végett, egyidejűleg jelen szám alatt kelt átiratom kiséretében, a horvát-szlavon-dalmátországi magyar királyi minister úrnak megküldöttem.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. október 29-én

Hieronymi s. k.

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, belső titkos tanácsos, a magyar főrendi ház elnökének

Budapesten.

540. szám.

(LXX. ÜLÉS, 713. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Dr. Mihályi Viktor lugosi püspöknek gyulafehérvári gör. kath. érsekké történt kinevezéséről értesités.

59.788. szám. Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége Bécsben, f. évi november 9-én kelt legfelsőbb elhatározásával dr. Mihályi Viktor lugosi gör. szert. kath. püspököt gyulafehérvári, illetőleg balázsfalvi gör. szert. kath. érsekké és metropolitává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatván, erről van szerencsém Nagyméltóságodat szives tudomásvétel, valamint további szives és illetékes eljárás végett tiszteletteljesen értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi november hó 28-án.

Eötvös *s. k.*

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos úrnak, mint a főrendi ház elnökének

Budapesten.

541. szám.

(LXX. ÜLÉS, 714. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Gróf Csáky Albin főasztalnokmester ezen méltóságáról való lemondását bejelenti.

Nagyméltóságú főrendiházi elnök!

Kegyelmes Uram!

A főrendi ház szervezetének módositásáról szóló 1885-ik évi VII. t. cz. 12-ik §-ának rendelkezéséhez képest van szerencsém Excellenciádnak tiszteletteljesen bejelenteni, hogy f. é. november hó 22-én a breznóbányai választókerület által országgyülési képviselővé megválasztatván és megbizó levelem az országgyülés képviselőháza által f. é. november hó 29-én igazoltatván, a képviselői megbizást tényleg elfogadtam.

Van szerencsém továbbá Excellenciád nagybecsű tudomására hozni, hogy a fennidézett törvény intézkedéseit szem előtt tartva, egyidejűleg a magy. kir. ministerelnök útján ő cs. és ap. kir. Felségéhez folyamodom az általam eddig viselt országzászlósi méltóság alóli felmentés iránt.

Ki legmélyebb tiszteletem nyilvánitásával vagyok

Budapesten, 1894. évi deczember hó 2-án.

Nagyméltóságod kész köteles szolgája:

Gróf Csáky Albin s. k.

542. szám.

(LXX. ÜLÉS. 715. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Ifj. gróf Almássy Kálmán mentelmi jogának felfüggesztése szorgalmaztatik.

57.288.
Btő 1894.

A budapesti kir. törvényszék büntető-osztályától.

Nagyméltóságú Elnök úr!

A B. T. K. 258. és 252. §-aiban meghatározott s a B. T. K. 270. §. 2. pontja értelmében hivatalból üldözendő nyilvános rágalmazás vétsége miatt feljelentett ifj. gróf Almássy Kálmán elleni bűnügyben ifj. gróf Almássy Kálmán főrendiházi tag terheltként mutatkozván kihallgatandónak: az előnyomozás adatainak ·/. alatti tiszteletteljes csatolása mellett azon kérelemmel fordulunk Nagyméltóságodhoz, hogy a nevezett főrendiházi tag mentelmi jogának felfüggesztése tekintetében fenforgó ezen megkeresésünket a magyar törvényhozás főrendiháza elé terjeszteni méltóztassék.

Budapesten, 1894. évi november hó 6-án.

Zsitvay Leó *s. k.,*
alelnök.

Lenk Gyula *s. k.,*
előadó.

543. szám.

(LXX. ÜLÉS, 715. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes mentelmi jogának felfüggesztése szorgalmaztatik.

4450. sz.
1894.

A kisjenői járás főszolgabirájától.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Hász Béla tövisegyházi birtokos által, gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes főrendiházi tagok ellen vadászati kihágás elkövetése miatt a vezetésem alatt álló főszolgabirói hivatalhoz feljelentés adatván be, hogy tehát ezen kihágási feljelentés elintézés alá vétethessék, van szerencsém felkérni Nagyméltóságú Elnök urat, miszerint gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes főrendiházi tagok mentelmi jogának a felfüggesztése iránt intézkedni s az eredményről hivatalomat értesiteni méltóztassék.

Kis-Jenő, 1894. évi november hó 19 én.

Péczely s. k.,
főszolgabiró.

Nagyméltóságú Szlávy József főrendiházi elnök úrnak

Budapesten.

544. szám.

(LXX. ÜLÉS, 715. 3) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes mentelmi jogának felfüggesztése szorgalmaztatik.

4449. sz. / 1894.

A kisjenői járás főszolgabirájától.

Kinczig János tövisegyházi birtokos által gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes főrendiházi tagok ellen hivatalomhoz vadászati kihágás elkövetése miatt feljelentés tétetvén, hogy tehát ezen kihágási feljelentés elintézés alá vétethessék, van szerencsém felkérni Nagyméltóságodat, miszerint ezen kihágási ügy elintézése végett gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes főrendiházi tagok mentelmi jogának felfüggesztése iránt intézkedni méltóztassék.

Kis-Jenő, 1894. évi november hó 19-én.

Péczely *s. k.,*
főszolgabiró.

Nagyméltóságú Szlávy József főrendiházi elnök úrnak

Budapesten.

545. szám.

(LXX. ÜLÉS, 718. 1) és 723. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház gazdasági bizottságának a háznagy úr által vezetett számadások megvizsgálása tárgyában.

A bizottság megvizsgálván háznagy úr ő nagyméltósága által a főrendiház kiadásairól és bevételeiről 1894. évi május hó 1-től 1894. évi október hó 31-ig vezetett számadásait, miután azokat teljesen rendben találta, azon tiszteletteljes javaslatot terjeszti a nagyméltóságú főrendi ház elé, hogy a háznagy úrnak a számadási felmentvényt a mondott időn át vezetett számadásaira nézve megadni méltóztassék.

Budapesten, 1894. évi november hó 29-én.

Szlávy József *s. k.,*
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József *s. k.,*
bizottsági jegyző.

546. szám.

(LXX. ÜLÉS, 718. 2) és 727. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház mentelmi bizottságának a megejtett elnöki választásról.

A bizottság mai ülésében elnökké gróf Szapáry István bizottsági tagot választotta meg.

Erről köteles jelentését a nagyméltóságú háznak a bizottság ezennel megteszi.

Budapesten, 1894. évi november hó 30 án.

Gróf Szapáry István s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző

547. szám.

(LXX. ÜLÉS, 718. 3) és 726. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház mentelmi bizottságának a budapesti kir. törvényszék, mint büntető biróság f. évi november 6-án 57.288. sz. a. kelt felterjesztése tárgyában, melyben ifj. gróf Almássy Kálmán főrendi házi tag mentelmi jogának felfüggesztése szorgalmaztatik.

A budapesti kir. törvényszék, mint büntető biróság, a fennebbi felterjesztésében ifj. gróf Almássy Kálmán főrendiházi tag mentelmi jogának felfüggesztését szorgalmazza, mert a Bodor László kolozsvári kir. törvényszéki biró ellenében elkövetett, a büntető törvénykönyv 258. és 262. §-aiban meghatározott s a büntető törvénykönyv 270. §. 2-ik pontja értelmében hivatalból üldözendő nyilvános rágalmazás miatt beadott feljelentés következtében terheltként leendő kihallgatása szükségesnek mutatkozik.

A felterjesztett ügyiratokból, jelesül az elönyomozás adataiból a bizottság meggyőződött, hogy a mentelmi jogból folyó védelemre igényt tartható politikai zaklatás esete nem forog fenn s ennélfogva tiszteletteljesen javasolja: hogy a nagyméltóságú főrendiház nevezett gróf mentelmi jogát jelen esetben függeszsze fel; és erről felterjesztő királyi törvényszéket az ügyiratok visszaküldése mellett elnöki úton értesitse.

Budapesten, 1894. évi november hó 30-án.

Gróf Szapáry István *s. k.*,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József *s. k.*,
bizottsági jegyző.

548. szám.

(LXX. ÜLÉS, 718. 4) és 725. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház mentelmi bizottságának a kisjenői járás főszolgabirájának f. évi november hó 19-én 4.449. és 4.450. sz. a. kelt felterjesztései tárgyában, melyekben gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes főrendi házi tagok mentelmi jogának felfüggesztése szorgalmaztatik.

A kisjenői járás főszolgabirája fentebbi felterjesztéseiben nevezett grófok mentelmi jogának felfüggesztését az okból szorgalmazza, hogy az ellenök Klinerig János, illetőleg Hász Béla tövisegyházi birtokosok által vadászati kihágás elkövetése miatt beadott feljelentések elintézést nyerhessenek.

Minthogy azonban a felterjesztésekhez sem a feljelentések, sem pedig az előnyomozási iratok csatolva nincsenek, a mentelmi jog felfüggesztésének kérdésében érdemleges határozat nem hozható, a miről is felterjesztő főszolgabiró elnöki úton értesitendő volna.

Budapest, 1894. évi november hó 30-án.

Gróf Szapáry István s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

549. szám.

(LXX. ÜLÉS, 718. 5) és 724. 9) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház állandó igazolási bizottságának a főrendek jegyzékének kiigazitásáról és megalakulásáról.

Az elnökségnél bekövetkezett változás folytán, a bizottság gróf Szápáry Géza kir. főudvarmester urat elnökévé megválasztván, Budapesten 1894. évi november hó 17-én elhalálozott Ormos Zsigmond élethossziglan kinevezett főrendiházi tag nevét a főrendek jegyzékéből törölte, ellenben a m. kir. belügyminister urtól beérkezett 91.831., 91.832. és 91.833. számú átiratok alapján gróf Mailáth Gusztáv, gróf Mailáth László, gróf Haller György és báró Inkey Imre örökös jogú főrendiházi tagok neveit, miután jogosultságuk a főrendi ház által előzőleg már elismertetett s a részökre kiállitott királyi levelek kézbesittettek, a főrendek jegyzékébe pótlólag beiktatta.

Miről a bizottság jelentését a főrendiháznak tiszteletteljesen bemutatja.

Budapesten, 1894. évi november hó 28-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági jegyző.

Gróf Esterházy Miklós Móricz s. k.,
bizottsági elnök.

550. szám.

(LXX. ÜLÉS, 718. 6) és 724. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház igazoló bizottságának, Batthyány Béla gróf vagyoni képesitésének elismerését és királyi levelének kieszközlését szorgalmazó kérvénye tárgyában.

A bizottság tárgyalván a szőnyegen levő kérvényt, mindenekelőtt constatálta, hogy folyamodó az 1885. évig fennállott főrendi ház tagja lévén, az ugyanez évi VII. törvényczikk életbelépte után nála a jogszünetelés esete állott be; a felmutatott telekjegyzőkönyvi kivonatokból meggyőződött arról, hogy folyamodó Sassa község 31. tjk. A1; Pankasz község 61. tjk. 1—2; Nagy-Rákos község 127. tjk. A1; Gosztony község 1. tjk. A1; 478. tjk. A1—27; Csákány község 466. tjk. A1—2; Gyarmath község 461. tjk. A1; Őri-Szent-Péter község 425. tjk. A1; Kerka-Kápolna község 112. tjk. A 1—5; Bajánháza község 6. tjk. A1—5; Bajánháza község 6. tjk. A1—6; Senyeháza község 119. tjk. A1; Szombatfa község 143. tjk. A1; Alhó község 452. tjk. A1—6; Güssing 23. tjk. A1—46; (ugyanazon kivonaton előfordulnak: Szent-Nikolau község 38. tjk. A1—2; Szombatfa község 49. tjk. A1; Strom község 26. tjk. A1—10; Heiligenbrunn község A1—8; Deutsch-Pieling község 151. tjk. A1—4; Klein-Mörbisch község 69. tjk. A1; Punitz község 35. tjk. A1—5; Steinfurth község 32. tjk. A1—4; Inzenhof község 177. tjk. A1; Raabfidisch 34. tjk. A1—2; Kircza község 20. tjk. A1—2.) Güssing község 84. tjk. A1; Pinkócz 94. tjk. A1; Páczór község 21. tjk. A1; Tót-Keszi község 228. tjk. A1—4 és a cerneki uradalom 1. tjk. A1; Banicevacz község 1 tjk. A1—75; Dreznik község 35. tjk. A1—25; Giletincz község 31. tjk. A1—17; Golobradzi község 14. tjk. A1—13; Opatovacz község 26. tjk. A1—60; Podvrško község 31. tjk. A1—58; Sagovina község 50. tjk. A1—26; Skrabutnik község 1. tjk. A1—51; Sumetlica község 50. tjk. 1—123. sorszámok alatt — a cerneki uradalom birtokain kivül, a melyekhez csak 1/8 telekkönyvi tulajdona van — a többi felsorolt birtokok telekkönyvi tulajdonosa, a melyek után a hiteles alakban becsatolt, a szombathelyi kir. pénzügyigazgató által láttamozott adóbizonylatok szerint 3930 frt 9 krt fizet egyenes föld- és házosztályadó czimén évenkint az állam pénztárába; a cerneki uradalom 1/8 része után fizetett 216 frt 17 kr., továbbá Zala-Lövő községben fizetett 28 frt 24 krnyi adótételek részint azért, mert hitelesen nem állittattak ki az illető bizonyitványok, részint azért, mert a cerneki uradalom telekjegyzőkönyvéből az 1/8 telek tulajdonjoga kivehető nem volt, nem voltak beszámithatók; ellenben Tót Keszi községben fekvő 780 frt 46 kr. az előbben kimutatott beszámitandó 3930 frt 9 krhoz hozzáadandó lévén, folyamodó tényleg 4710 frt 55 krt fizet egyenes föld- és házosztályadó czimén. Ezek szerint folyamodó örökös főrendiházi tagsági joga az 1885. évi VII. törvényczikk 3. §-a értelmében megszerzett vagyoni képesités alapján újból feléledvén, annak elismerése és a királyi levél kieszközlése a nagyméltóságú főrendi háznak azon megjegyzéssel javasoltatik, hogy nevezett gróf az idézett törvényszakasz értelmében ülés- és szavazati jogát csakis a jelenleg ülésező országgyülés IV. ülésszakától kezdve gyakorolhatja.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 16-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző.

551. szám.

(LXX. ÜLÉS, 718. 7) és 724. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház állandó igazoló bizottságának „a főrendek jegyzékének folytatólagos kiigazitásáról“.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister urnak mult hó 28-áról 59.788. szám alatt kelt átirata szerint, ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi november hó 9-én kelt legfelső elhatározásával dr. Mihályi Viktor lugosi görög szertartású megyés püspököt, gyulafejérvári, illetőleg balázsfalvi görög szertartású kath. érsekké és metropolitává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatván, a bizottság nevét a püspökök sorából törülte és mint érseket a főrendek jegyzékébe az érsekek sorába beigtatta; hasonlóképen törültetett Budapesten, 1894. évi deczember hó 9-én elhalt gróf Csáky Kálmán az idő szerint országgyülési képviselő és báró Simonyi Lajos élethossziglan kinevezett főrendiházi tag neve is.

Gróf Csáky Albin kir. főasztalnokmester, országgyülési képviselővé történt megválasztatását és a választás elfogadását bejelentvén, a bizottság az 1885. évi VII. törvényczikk 12. §-a értelmében nevét az ország zászlósai sorából törülte, s mint a főrendiház örökös jogú tagjának, neve mellé a jelzőt: *»képviselő«* alkalmazta, a mandátum tartamára pedig a főrendek nyilvántartási könyvében a jogszünetelés tartamát előjegyezte.

Hasonlóképen báró Eötvös Loránd élethossziglan megválasztott főrendiházi tag neve mellé — miután országgyülési képviselővé történt megválasztatását elfogadta — a jelzőt: *»képviselő«* előtüntette, s a nyilvántartási könyvben mandátuma tartamáig a jogszünetelést bejegyezte.

Mindezekről tiszteletteljes jelentését a bizottság a Nagyméltóságú főrendiháznak ezennel bemutatja.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 16-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző.

552. szám.

(LXX. ÜLÉS, 719. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894. évi november hó 28., 29. és 30-án tartott 390—392-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

4722. Következik napirend szerint a pénzügyi és közlekedésügyi bizottságok jelentései, »a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság alakitásáról és állami segélyezéséről« szóló (704. szám) törvényjavaslat tárgyában. (732. és 733. sz.)

A tárgyalás során Sima Ferencz a következő határozati javaslatot nyujtotta be:

Határozati javaslat. Kimondja a képviselőház, hogy: a magyar királyi államvasutak gőzhajózási vállalatát állami üzemben oly arányban kivánja kifejleszteni, hogy a létesitendő hajóraj — a dunai forgalmi akadályok elháritása esetében is — teljesen megfeleljen az ország közforgalmi érdekének. Miért is utasittatik a kormány, hogy a magyar államvasutak üzemrendszere szerint kezelendő egy önálló magyar állami gőzhajózási hajóraj előállitása és üzembe hozatala iránt terjeszszen azonnal a képviselőház elé törvényjavaslatot. Beadja az országos függetlenségi és negyvennyolczas párt nevében és megbizásából Sima Ferencz, országos képviselő.

A tárgyalás további menetén Ivánka Oszkár és társai alábbi határozati javaslatot nyujtották be:

Határozati javaslat.

Tekintettel arra, hogy »a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság alakitásáról és állami segélyezéséről« szóló törvényjavaslat közgazdasági hatása lényegesen azon megállapodásoktól függ, melyek a cs. kir. szab. Duna-gőzhajózási társulattal létrejöttek,

hogy tehát ezeknek beható birálata nélkül a jelen törvényjavaslatot sem lehet alaposan megitélni,

a ház utasitja a kereskedelemügyi minister urat, hogy a cs. kir. szab. Duna-gőzhajózási társulattal létrejött egyezményt tegye le a ház asztalára. Egyszersmind elhatározza annak kinyomatását és szétosztását; és jelen törvényjavaslat felett érdemlegesen csak ezek megtörténte után fog dönteni. Ivánka Oszkár, Makfalvay Géza, Gulner Gyula, Purgly János, Wittmann János, Horánszky Nándor, gróf Károlyi Sándor, Issekutz Győző dr., Reiter János, Bujánovits Sándor, Apponyi Albert gróf.

4727. A vita bezárása után elnök a házzal egyetértőleg a szavazás eszközlését következőkép állapitotta meg:

Először Ivánka Oszkár és társainak a tárgyalás elhalasztását inditványozó határozati javaslatára rendeltetvén el a szavazás, elnök kérdi a házat, elfogadja-e Ivánka Oszkár határozati javaslatát, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülvemaradás által foganatositott szavazással a határozati javaslatot elvetette.

4728. Következett ezután Sima Ferencz határozati javaslata, a melyre elnök kérdi a házat, elfogadja-e a pénzügyi bizottság javaslatával szemben Sima Ferencz határozati javaslatát, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülvemaradás által eszközölt szavazással a határozati javaslat mellőzésével a pénzügyi bizottság szövegezése szerint fogadja el »a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság alakitásáról és állami segélyezéséről« szóló törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául.

4729. Következett a törvényjavaslat részletes tárgyalása, melynek során annak czíme

változatlanul fogadtatott el.

4730. Az 1-ső §-t és annak kapcsán az egész erre vonatkozó és mellékletét képező szerződést a ház Sima Ferencz által benyujtott következő kétrendű módositvány:

Módositvány a szerződés 1. szakaszához: Az első pontban az elsőbbségi kötvényekre vonatkozólag ezen szavak helyett: felerészben, tétessék: az alaptőke $^2/_5$ része erejéig.

Ennek megfelelőleg az alaptőkének nem fele, hanem $^3/_5$ része szerzendő be törzsrészvényekkel.

Inditvány a szerződés 19. §-ának kiegészitésére:

»A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság a maga hajóraja kiegészitésére átveszi és a magyar kereskedelmi minister átadja az eddig a magyar kir. államvasutak forgalmának kiegészitésére szolgált hajóparkot leltár és becsérték mellett. S az államkincstár ezen becsérték arányában participál a társaság által kibocsátandó alaptőkében«

mellőzésével változatlanul fogadta el.

4731. A törvényjavaslat 2. §-a

változatlanul fogadtatott el és az ekként úgy általánosság, mint részleteiben elfogadott törvényjavaslat harmadszori olvasása a holnapi ülés napirendjére tűzetett ki.

4736. Napirend szerint következik a törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás útján teljesitett szavazással a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldeni rendeli.

1-ső melléklet az 552. számú irományhoz.

Törvényjavaslat

a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság alakitásáról és állami segélyezéséről.

1. §.

A kereskedelemügyi minister felhatalmaztatik, hogy az alakitandó magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársasággal az ezen törvény mellékleteként beczikkelyezett szerződést az államkincstár nevében jogérvényesen megköthesse.

2. §.

Ezen törvény kihirdetése napján lép életbe s végrehajtásával a kereskedelemügyi minister bizatik meg.

A szerződés szövege a következő:

Szerződés,

mely egyrészről a m. kir. államkincstár részéről a kereskedelemügyi m. kir. minister, másrészről a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság között a következő feltételek mellett köttetett:

Alaptőke.

1. §.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság 10, azaz: tizmillió forint (20, azaz: huszmillió korona) tényleg befizetett tőkével alakul meg, mely felerészben teljesen befizetett részvények, felerészben $4^1/_2$, azaz: négy és fél százalékos elsőbbségi kötvények utján szereztetik be.

Ezen egész alaptőke kizárólag hajók és a hajózási üzemhez tartozó ingó és ingatlan felszerelések beszerzésére s a szükséges forgó tőkére fordítható.

Székhely és ügykezelési nyelv.

2. §.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság székhelye Budapest, hivatalos ügykezelési nyelve a magyar. — A horvát-szlavon területen a külső ügykezelés és érintkezés nyelvére nézve a fennálló törvényes határozmányok irányadók.

Igazgatóság.

3. §.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság elnökének, alelnökének, ügyvezető igazgatójának vagy igazgatóinak, úgyszintén a részvényesek által választandó igazgatósági és felügyelő bizottsági tagoknak megválasztása, a kereskedelemügyi m. kir. minister megerősitését igényli.

A társaság elnökének, alelnökének és ügyvezető igazgatóinak, valamint az igazgatósági tagok legalább $^3/_4$ ed részének magyar állampolgároknak kell lenniök.

A kereskedelemügyi és pénzügyi m. kir. ministereknek jogukban áll ezen szerződés tartama alatt a társaság igazgatóságába egy-egy tagot kinevezni.

Ezen igazgatósági tagokra a társulati alapszabályoknak az igazgatósági tagok részvénybirtokát és működési idejét illető határozmányai nem alkalmazhatók. A kereskedelemügyi m. kir. minister által kinevezett tag az esetleg szervezendő igazgatósági végrehajtó bizottságnak is tagja.

A társaság köteles úgy alapszabályait, valamint üzletszabályzatát, továbbá évi mérlegét jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. ministernek előzetesen bemutatni s közgyülési és igazgatósági ülési jegyzőkönyveit is felterjeszteni.

4. §.

Ministeri biztos.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság a kereskedelemügyi m. kir. minister fenhatósága, oltalma és felügyelete alatt áll, ki ezen felügyeleti jogát az e czélra kinevezendő ministeri biztos által gyakorolja.

A társaság köteles a ministeri biztos díjazására ezen felügyelet czímén a jelen szerződés tartamára évi 4.000, azaz négyezer forintot (8.000, azaz nyolczezer koronát) minden év január 1-én a budapesti m. kir. központi állampénztárba befizetni.

A ministeri biztos a társaság működését minden irányban ellenőrzi, e czélból a társaság üzleti könyveit és levelezéseit megtekintheti s az igazgatóság köteles neki az ellenőrzési jog gyakorlása végett megkivánt minden felvilágositást megadni.

A ministeri biztosnak joga van a társaság ügymenetére vonatkozólag javaslatokat tenni, melyeket a társaság igazgatósága legközelebbi ülésében tárgyalni s azokban határozatot hozni tartozik.

A ministeri biztos a közgyüléseken és az igazgatósági ülésekben részt vesz és a fennálló törvényekkel vagy a jelen szerződés határozmányaival ellenkező határozatok ellen óvást emelhet. Ezen óvás által az illető határozat végrehajtása 48 órára felfüggesztetik, mely idő alatt a kereskedelemügyi m. kir. minister határoz.

Ha a ministeri biztos a közgyülésen vagy az igazgatósági ülésen bármely oknál fogva részt nem vehetne, a kereskedelemügyi m. kir. ministernek jogában áll ezen ülésekre a ministeri biztos helyettesitése iránt intézkedni.

A társaság köteles az ügykörében előforduló minden fontosabb mozzanatról a ministeri biztost azonnal értesiteni.

A ministeri biztos ellenőrzi továbbá a társaság által teljesitendő rendes járatok szerződésszerű megtartását, a járatoknál előforduló mulasztások tekintetében az igazgatóság közbenjöttével vizsgálatot eszközöl s annak eredményéről a kereskedelemügyi m. kir. ministernek jelentést tesz.

5. §.

Rendes járatok.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság ezen szerződés erejénél fogva és annak tartamára kötelezi magát, hogy a következő rendes járatokat fogja fentartani és teljesiteni:

1. Pozsony és Passau-Regensburg között, Bécs, esetleg a közbenső fontosabb kereskedelmi helyek érintésével, kizárólag teherárú-szolgálatban, s ha legalább 300 tonna rakomány rendelkezésre áll, oda és vissza hetenként két, szükség esetén három járat.

2. Vukovár és Ujvidék között Novoselló, Opatováczm Bukin, Sarengrad, Németpalánka, Ujlak, Cserevicz, Futtak állomások érintésével oda és vissza lehetőleg naponkénti, de legalább heti hat napon át személy- és árúszállitással összekötött járatok.

3. Zimony-Belgrád, Orsova és Galacz között a következő állomások érintésével, u. m.: Pancsova, Semendria, Kubin, Dubrovicza, Kostolácz, Báziás, Gradiste, Moldova, Golubácz, Drenkova, Milanovac, Orsova, Turn-Severin, Radujevác, Kalafat, Viddin, Lom-Palánka, Bechet-Rahova, Korabia, Nikopoli, Turnu-Mugurelló, Zimnitza, Sistov, Rustsuk, Gyurgyevó, Oltenica,

Silistria, Czernavoda, Gura-Zalemnicza, Braila, — hetenkint oda és vissza — személy- és árúszállitással összekötött három járat. Mάrcziusban, valamint október és november hónapokban ezek a járatok a kereskedelemügyi m. kir. minister engedélyével megfelelően leszállithatók.

4. Orsova és Galacz között ezen személy- és árúszállitó rendes járatokon felül köteles még a társaság a szükséghez képest s a mennyiben megfelelő oly rakomány van, mely a személy- és árúszállitó vegyes szolgálatú hajókon el nem helyezhető, hetenkint oda és vissza még legalább két járatot fentartani.

A mennyiben az orsova-galaczi vonalon más hajózási vállalatok által eddig fentartott rendes járatok netán megszüntettetnének vagy a forgalmi viszonyok ezt a kereskedelemügyi m. kir. minister megitélése szerint szükségessé tennék és a mennyiben a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság 10 millió forintnyi (20 millió korona) tőkéjének teljes felhasználásával beszerzett hajóraja erre a czélra — a rendes járatok kellő ellátása mellett — elégséges és alkalmas: köteles a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság Orsova és Galacz között hetenkint oda és vissza még további három személy- és árúszállitásra szolgáló járatot — a 19. §-ban megállapitott állami segély fölemelése nélkül — fentartani.

A mennyiben pedig ezen járatok megfelelő ellátása a kereskedelemügyi m. kir. minister megitélése szerint is a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság 10 millió forintnyi tőkéjéből már nem fedezhető ujabb befektetéseket tenne szükségessé, ezen járatok fentartásának módozatai a jelen szerződés szellemében kötendő külön egyezményben fognak megállapittatni.

5. Köteles a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság a Zimony-Belgrád, Orsova és Galacz közötti járatokat az »Adria« tengerhajózási részvénytársasággal, vagy a kereskedelemügyi m. kir. minister előzetes engedélye mellett esetleg más vállalattal kötendő egyezmény alapján közvetlen kapcsolatba hozni a feketetengeri kikötőkkel, jelesül Konstantinápolylyal fentartott vagy berendezendő járatokkal.

6. Baja és Apatin közt, Bezdán és Mohács érintésével, lehetőleg naponkénti, de legalább hat napon át, személy- és árúszállitással összekötött járatok oda és vissza.

7. B.-Rácsa, Mitrovitza és Sabátz között, M.-Rácsa, Bosut, Járák és Klenák állomások érintésével, oda és vissza lehetőleg naponkint, de legalább heti hat napon személy- és árúszállitással összekötött járatok.

8. Szolnok és Szentes közt, Várkony, Új- és Ó-Kécske, Inoka, Ugh és Csongrád állomások érintésével oda és vissza lehetőleg naponkénti, de legalább heti hat napon személy- és árúszállitással összekötött járatok.

9. Csongrád és Szeged közt, Szentes, Csány, Szegvár, Mindszent és Algyő állomások érintésével oda és vissza lehetőleg naponkénti, de legalább heti hat napon személy- és árúszállitással összekötött járatok.

Járatok módositása.

6. §.

A mennyiben ezen szerződés tartama alatt a forgalmi viszonyok és a kereskedelmi érdekek alakulása következtében az 5. §-ban felsorolt járatok és teljesitmények egyikének vagy másikának módositása vagy elhagyása szükségesnek mutatkoznék, a kereskedelemügyi m. kir. ministernek jogában álland a járatokban változtatásokat tenni olyképen, hogy az esetleg felhagyandó vagy módositandó járatok a társaság hozzájárulásával meghatározandó más járatokkal pótoltassanak.

7. §.

Külön járatok.

A társaságnak jogában áll az ezen szerződés 5. §-ában kikötött rendes hajójáratokon kivül, ezek kellő ellátásának biztositása mellett, a Dunán és mellékfolyóin az ország forgalmi és kiviteli érdekeinek szem előtt tartása mellett szabad hajózást űzni. Ezen forgalomban köteles azonban a m. kir. államvasutakkal egyetértve és egymást kiegészitve eljárni, mindkét részről kiköttetvén és biztosittatván a kölcsönös támogatás harmadik vállalattal szemben.

8. §.

Budapesti helyi és környéki személy-forgalom.

A társaság kötelezettséget vállal arra nézve, hogy a Budapest székes-fővárosi helyi és környékbeli személyforgalomnak, valamint élelmi czikkek szállitásának ezen szerződés keretén belül üzletkörébe leendő bevonását tanulmány tárgyává teszi s erre vonatkozólag ezen szerződés érvényre emelkedésétől számitott legkésőbb két éven belül a kereskedelemügyi m. kir. ministernek megfelelő concrét javaslatot tesz.

9. §.

A rendes járatok meginditási ideje.

A társaság köteles oly hajókat beszerezni s hajózási szolgálatát általában akként berendezni, hogy az ezen szerződés 5. §-ában kikötött rendes járatokat fokozatos sorrendben legkésőbb az 1897. év folyamán megindithassa.

E végből kötelezi magát, hogy ezen szerződés jogerőre emelkedésétől számitott legfeljebb három hónap alatt a beszerzendő hajókra vonatkozó terveket és szerződéseket, valamint a járatok meginditására vonatkozó részletes programmot a kereskedelemügyi m. kir. ministernek jóváhagyás végett bemutatja.

A járatok meginditásának sorrendjét és idejét a kereskedelemügyi m. kir. minister állapitja meg s a társaság kötelezi magát, hogy a megfelelő járatokat a megállapitott sorrendben késedelem nélkül meginditja és fentartja.

A társaság általában köteles az összes hajójáratok ellátására szolgálandó hajók, uszályok, állomási és műhelyberendezések tervrajzát és költségelőirányzatát előzetesen a kereskedelemügyi m. kir. minister jóváhagyása alá terjeszteni. — Ugyszintén köteles a társaság megfelelő javitó műhelyekről is gondoskodni.

10. §.

A társaság köteles úgy a rendes személy-, mint a rendes árúszállitásra vonatkozó menetrendek megállapitásánál a vasuti csatlakozásokra kellő figyelmet forditani.

A menetrendek jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. minister elé terjesztendők.

A társaság igazgatósága az elért összes árú- és személyforgalomról havi, félévi és egész évi statistikai kimutatásokat tartozik késziteni s azokat a kereskedelemügyi m. kir. ministernek fölterjeszteni.

11. §.

A társaság köteles a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára az ezen szerződésben megállapitott rendes járatok keretében esetleg új állomásokat is létesiteni.

Díjszabás.

12. §.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság kötelezettséget vállal arra nézve, hogy úgy üzletvitelében, valamint díjszabási intézkedéseiben, a magyar forgalmi és kereskedelmi érdekeket támogatni fogja s az e végből szükséges intézkedéseket a kereskedelemügyi m. kir. minister felszólitására úgy a belföldi, mint a kiviteli forgalomban meg fogja tenni.

A társaság elismeri a kereskedelemügyi m. kir. minister díjszabási fenhatósági jogát s minden díjszabását köteles a nevezett ministernek jóváhagyás végett előzetesen bemutatni. Ezen díjszabásait a társaság a szükséghez mérten esetről-esetre mérsékelheti, köteles azonban e tekintetben is a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánságaihoz alkalmazkodni s bárminő czímen nyujtott díjmérséklésről vagy kedvezményről köteles a kereskedelemügyi m. kir. ministernek jelentést tenni. Ugyszintén köteles a társaság a díjmérséklésekről rendes jegyzéket vezetni s azt havonként a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez az általa megállapitandó alakban és módozatok szerint fölterjeszteni.

Díjszabási intézkedéseiben a társaság különösen a következő kötelezettségeknek van alávetve:

1. mindazon díjtételeket és szállitási kedvezményeket, melyeket valamely külföldi czikk forgalmára engedélyez, ugyanazon feltételek mellett egyuttal a hasonló hazai termékeknek is engedélyezni fogja;

2. a társaság sem a behozatali, sem az átviteli forgalomban nem állithat fel alacsonyabb díjtételeket és egységtételeket, és pedig sem a rendes díjszabás, sem kedvezmények utján, mint a minőket hazai termékek után ugyanazon rendeltetési állomásokra egyenlő tarifkilométer távolságok és egyébként is egyenlő feltételek mellett a belföldi és kiviteli forgalmakban szed;

3. a mennyiben a kereskedelemügyi m. kir. minister a m. kir. államvasutakon közérdekből időnként és kivételesen különleges díjmérsékléseket rendelne el, a minister kivánatára a társaság köteles az ugyanazon czikkekre és útirányokra vonatkozó saját díjtételeit ugyanazon arányban leszállitani, mely leszállitás azonban az üzleti számlát terhelő összkiadások (ideszámitva a leirásokat és le nem vonva az államsegély összegét) alapján kiszámitott önköltségen alul nem mehet;

4. oly viszonylatokban, melyekben a m. kir. államvasutak érdekelve vannak, a társaság közvetlen díjtételeket csakis a m. kir. államvasutakkal, illetve ezekkel egyetértőleg fog felállitani és ilyeneknek felállitásához a m. kir. államvasutak kivánságára mindenkor hozzá fog járulni.

Átrakodási forgalom.

13. §.

A m. kir. államvasutak mindazon vizmenti állomásain, melyek a hajóúttal közvetlen összeköttetésben vannak, a hajózással közös átrakodó állomások fognak berendeztetni.

Ugy ezen a m. kir. államvasutakkal közös átrakodási, valamint a két felet közösen érdeklő minden egyéb forgalmakban és mindkét részről kiköttetik és biztosittatik az egyetértő eljárás és a kölcsönös támogatás, melynek részletei a m. kir. államvasutak és a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság közt külön egyezményben állapittatnak meg.

14. §.

Közös átrakodási díjszabások.

Az előző §. értelmében létesitendő átrakodó állomások fejlesztése érdekében a m. kir. államvasutak és a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság között a forgalom igényeihez képest közös átrakodási díjszabások fognak megállapittatni, a melyekbe mindkét részről az illető czikkre és viszonylatban rendelkezésre álló legolcsóbb díjtételek fognak beszámittatni. Nevezetesen a m. kir. államvasutak abban az esetben, ha a külfölddel való közvetlen vasuti forgalomban külön díjmérsékléseket engedélyeznek, azokat ugyanazon mértékben fogják az aldunai átrakodási forgalmaknak is rendelkezésére bocsátani.

15. §.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a külföldi forgalomban a magyar folyam- és tengerhajózási társaság részére lehető oltalmat és jóakaró támogatást biztosit.

16. §.

Teljesitmények katonai és egyéb rendkivüli czélokra.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság kötelezi magát, hogy mozgósitás vagy háború esetén a kormány felhivására hajózási vonalain a szükséghez képest hajórajának egy részét, sőt összes hajóit is, a hozzájuk tartozó üzemanyagokkal a kormány rendelkezésére bocsátja.

Ugyanezt köteles tenni a társaság, ha a kormány árviz vagy más egyéb elemi csapás következtében a társaság hajóit emberélet és vagyon megmentése czéljából igénybe kivánja venni.

Az emlitett esetekben teljesitendő szolgálatok megtéritése, valamint azon esetek tekintetében, melyekben a netalán előforduló károk költségeit az államkincstár tartozik viselni, a közelebbi határozmányok a kormány és a társaság közt esetről-esetre közösen fognak megállapittatni.

Katonai egyéneknek szolgálatban és szolgálaton kivül, valamint katonai javaknak, úgyszinten a pénzügyőrségi és közbiztonsági közegeknek, ha egyenruhában utaznak, a társaság a rendes díjszabásnál olcsóbb díjtételeket fog engedélyezni s azokat a kereskedelemügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

A társaság személyszállitó hajóin az állami tisztviselők és azok családtagjai ugyanazon kedvezményben részesülnek, mint a m. kir. államvasutakon.

Végül kötelezi magát a társaság, hogy a hajózás, vagy a folyamszabályozás érdekében hivatalból, valamint a cs. és kir. közös külügyminister külön megbizásából utazó közegeket személyszállitásra berendezett hajóin díjmentesen fogja szállitani.

17. §.

Levél- és kocsipostaküldemények szállitása.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság, a mennyiben azt a kereskedelemügyi m. kir. minister a postai forgalom közvetitésére felhasználja, a postaüzemhez tartozó közegnek tekintetik s mint ilyen, a postatörvényeknek és szabályoknak van alávetve.

A társaság hajóinak a postaszállitásra való igénybevétele az 1891. évi XXX. t.-czikk 24—27. §-aiban foglalt határozmányok alapján külön egyezményben fog megállapittatni.

A szerződés tartama.

18. §.

Ezen szerződés a magyar folyam és tengerhajózási részvénytársaság törvényes megalakulásától számitandó 20, azaz húsz évi időtartamra köttetik.

Államsegély.

19. §.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnak az általa ezen szerződésben elvállalt kötelezettségek fejében ezen szerződés tartamára évi 400.000, azaz: négyszázezer forint, illetve 800.000, azaz: nyolczszázezer korona államsegélyt biztosit.

Ezen államsegély egyenlő havi részletekben fog utólagosan a társaságnak bélyegmentes nyugta ellenében kifizettetni.

Abban az esetben azonban, ha a társaság a kereskedelemügyi m. kir. minister által jóváhagyandó mérleg szerint a részvények után 5% kamatot sem volna képes fizetni, az államsegély abban az évben 50.000, azaz: ötvenezer forinttal (100.000, azaz: egyszázezer koronával) fölemeltetik.

A társaság kötelezi magát, hogy a részvénytőke épségben tartásának biztositása czéljából az első 400.000 forintnyi államsegélyből külön tartalék-alapot létesit.

Arra az esetre, ha a társaságnak alapszabályai értelmében és a kereskedelmi törvény rendelkezése szerint felállitott s a kereskedelemügyi m. kir. minister által jóváhagyott mérlege bármely évben veszteséget mutat, ezen veszteség a fentemlitett külön tartalék-alapból fedezendő.

Azon esetben, ha az állami támogatásban részesülő más bel- vagy külföldi vállalatok versenye folytán, közvetlen vagy közvetve oly viszonyok állanak be, hogy olyan tarifák képzése és beszedése lehetetlenné válik, a melyek az összkiadásokat — ideszámitva az elsőbbségi kötvények annuitását és a leirásokat magukban foglaló önköltségeket — az állami segély megfelelő tekintetbevételével fedezik vagy megfelelő árúmennyiség biztositását lehetővé teszik s ennek következtében a társaság oly veszteségeket szenvedne, melyek a társaság részvénytőkéjét támadnák meg s melyek a fentemlitett 400.000 forintnyi tartalék-alapot, — mely első sorban a tőke kiegészitésére forditandó, — meghaladják: a kereskedelemügyi m. kir. minister ezen szerződés tartama alatt — a társasági részvénytőke épségben tartása czéljából — mindannyiszor, a hányszor egy évi a fentirt módon felállitott mérleg tőkehiányt mutatna, ezen tőkehiánynak megfelelő kamatmentes előleget fog a társaságnak nyujtani.

Ezen előlegeket a társaság kizárólag a következő évek üzleti feleslegéből fogja vissza fizetni, még pedig oly módon, hogy mindazon években, a melyekben tiszta haszon éretik el, az évi osztalék 20 (husz) %-ának megfelelő összeget köteles a nyujtott előleg törlesztésére forditani.

Részesedés a tiszta jövedelemben.

20. §.

Arra az esetre, ha a társaság részvényosztaléka a kereskedelemügyi m. kir. minister által jóváhagyott mérleg szerint az 5%-ot meghaladja, a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság köteles a közgyülés által kifizetésre szánt nyereségből 5-től 6%-ig 1/4, azaz: egynegyedrészt, — 6-tól 7%-ig 1/3, azaz: egyharmadrészt, 7%-on felül a felét a kereskedelemügyi m. kir. minister rendelkezésére bocsátani

21. §.

Állami beváltási jog.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek jogában áll a magyar folyam- és tengerhajózási társaság összes hajóit, mindennemű berendezéseit és felszereléseit, üzletét, szóval az egész vállalatot az első 7, azaz: hét év leforgása után bármikor készpénzfizetés vagy megfelelő járadék biztositása mellett beváltani.

A megváltási ár meghatározására a társaságnak a valóságos megváltást megelőző 7, azaz: hét év alatti tiszta jövedelmei fognak felszámittatni, mely összegből a két legmostohább év jövedelme levonatván, a fenmaradt öt évi jövedelmi átlag 5%, azaz: öt %-kal tőkésitve képezendi a megváltás összegét.

Ezen megváltási összeg fenti alapon a 100 frttal befizetett részvény után 120, azaz: százhusz frtnál kevesebb nem lehet. — Ha a beváltás járadék mellett történik, az esetben járadékul a fentiek szerint a beváltás alapjául szolgáló tőke 5, azaz: öt %-a fizetendő.

Ellenben ha az ezen szerződés 19. §-a értelmében a 400.000 frt tartalékalap kimeritése után a kereskedelemügyi m. kir. minister által valamely évben 300.000 frtot meghaladó előleg nyujtása szükségeltetnék, jogában áll a kereskedelemügyi m. kir. ministernek a vállalatot részvényenként számitott 100, azaz: egyszáz forint fizetése ellenében vagy az 5, azaz: öt százalék járadék biztositása mellett azonnal beváltani.

Mindkét beváltási módozatnál már ezuttal megállapittatik, hogy a megváltás tárgyát az egész üzlet activái és passiváival képezi és hogy a megváltásnak a kereskedelemügyi m. kir. minister erre vonatkozó nyilatkozatát követő 6, azaz: hat hónap alatt kell megtörténni.

22. §.

Adó-, bélyeg- és illetékmentesség.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság részére ezen szerződés tartamára biztosittatik:

a) a teljes bélyeg- és illetékmentesség, úgy ezen szerződés, mint az ebből folyólag az államkincstárral vagy a magyar királyi államvasutakkal kötendő szerződések és egyezmények, továbbá az ezen viszonyból folyó mindennemű beadványok, okiratok stb., valamint az államsegély, a részvények, elsőbbségi kötvények és czímletek kibocsátása után;

b) a teljes adómentesség a kibocsátandó elsőbbségi kötvények szelvényei s az ezen szerződésben megállapitott államsegély után.

23. §.

Biztositék.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság az ezen szerződésből folyó kötelezettségei teljesitésének biztositására ezen szerződés aláirásakor 100.000, azaz: egyszázezer forint (200.000, azaz: kétszázezer korona) biztositékot tesz le óvadékképes értékpapirban a budapesti m. kir. központi állampénztárba.

Ha ezen biztositék a kereskedelemügyi m. kir. minister által ezen szerződés valamely határozmányának meg nem tartása miatt a 24. §-ban megszabott birságok által részben vagy egészben igénybe vétetnék, a társaság köteles a biztositékot a hozzá e végből intézett felszólitás vételétől számitott 15 nap alatt a teljes összegre kiegésziteni.

Ha ezt a társaság elmulasztaná megtenni, a kereskedelemügyi m. kir. ministernek jogában áll a hiányzó összeget az államsegély legközelebb esedékes részletéből levonni.

Birság.

24. §.

A társaságot az ezen szerződésben elvállalt kötelezettségei alul csakis háború, kikötők elzárása, vesztegzár, árviz, sekélyviz és egyéb hajózási akadályok vagy az erőhatalom egyéb esetei menthetik fel. Ha az ezen szerződésben elvállalt kötelezettségek teljesitésének elmulasztása bebizonyithatólag a társaság vezetését terheli, — minek megitélésére a kereskedelemügyi m. kir. minister illetékes, — a nevezett ministernek jogában áll a szerződő társaságot a mulasztás mérvéhez képest egész 3.000 frtig (6.000 koronáig) terjedhető pénzbirsággal sujtani.

25. §.

Arra az esetre, ha a kereskedelemügyi m. kir. minister az ezen szerződésben kikötött járatokon felül oly ujabb járatok berendezését és fentartását kivánná, a melyekhez az ezen szerződésben megállapitott tőkén felül további beruházások lennének szükségesek, ezen járatokra nézve a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnak egyenlő feltételek mellett más vállalatokkal szemben elsőbbség biztosittatik.

Ugyancsak elsőbbség biztosittatik a társaságnak arra az esetre, ha a kereskedelemügyi m. kir. minister ezen szerződés lejártával az ebben megállapitott hajójáratok fentartását továbbra is biztositani kivánja.

26. §.

A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság ezen szerződést csak a kereskedelemügyi m. kir. minister előzetes engedélyével ruházhatja át másra.

27. §.

Az ezen szerződésből támadható per esetére a budapesti kir. váltó- és kereskedelmi törvényszék illetékessége köttetik ki.

28. §.

Ezen szerződés a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságra a szerződés jogérvényes aláirásával, a m. kir. államkincstárra nézve pedig azon időponttól válik kötelezővé, a midőn azt a m. kir. kereskedelemügyi minister, a jelen törvényben nyert felhatalmazás alapján, aláirta.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet az 552. számú irományhoz.

Indokolás,

„a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság alakitásáról és állami segélyezéséről“ szóló törvényjavaslathoz.

A gazdasági és ipari termelés, valamint a nemzetközi forgalom terén mind nagyobb mérveket öltő versenynyel szemben mezőgazdaságunk és fejlődő iparunk nagy érdekeinek megóvása mintegy természetszerűleg utal arra, hogy termékeink versenyképességét a lehető olcsó szállitás és közgazdasági érdekeinknek minden irányban megfelelő forgalmi intézkedések által is lehetőleg biztositani igyekezzünk.

Ez a törekvés vezette a kormányt azon vasuti forgalmi politika inaugurálására, mely nemcsak a belforgalom, de különösen a kiviteli és megfelelő mértékben a behozatali forgalom terén is minden irányban érezteti jótékony hatását. A vasuti forgalom terén azonban már csak ennek természeténél és eszközeinek korlátoltabb voltánál fogva is nem érvényesithetők azon messze menő előnyök és kedvezmények — különösen a tömegárú-forgalomban, — melyek a vizi szállitásnál úgyszólván önként kinálkoznak. — Ez az oka annak, hogy azok az országok is, melyeknek vasuti hálózata a legkifejlettebb — mint pl. Belgium, Francziaország és Németország — a vizi közlekedés fejlesztésére igen nagy súlyt fektetnek s folyóik hajózhatásának előmozditására és hajózható csatornák létesitésére milliókat forditanak.

Magyarország e tekintetben már a természet által igen előnyös helyzetben van s hajózható folyóinak jelentékeny hosszánál *) és kedvező irányánál fogva úgyszólván utalva van a hajó-árúforgalom minél nagyobb arányú kifejlesztésére.

---

*) A magyarországi hajózható folyók és csatornák hossza :

Duna: Dévénytől az Orsova alatti magyar-román határig		971	km.
Mosonyi Duna-ág		17	»
Szentendrei Duna-ág		31	»
	Összesen . . .	1.019	km.
Dráva Zákánytól a torkolatig		229	»
Száva Sziszektől » »		604	»
Tisza Füredtől » »		461	»
Körös Gyomától » »		127	»
Maros Aradtól » »		118	»
Temes Pancsovától a torkolatig		3	»
Bossut Lyubnától » »		49	»
Ferencz-csatorna		235	»
Bega-csatorna		115	»
	Mindössze . . .	2.960	km.

Folyóink közül a Duna 971 km. hosszban szeli át országunkat s összekötvén azt nyugat felől Ausztriával és a német birodalommal, kelet és dél felől Szerbiával, Rumániával és Bulgáriával, sőt a Fekete-tengeren Orosz- és Törökországgal is: ezen kedvező helyzeténél fogva Regensburgtól a Fekete-tengerig 2.432 km. (sőt Ulmtól — a honnan a Duna hajózható — Szulináig 2.641 km.) hosszban szolgál a nemzetközi vizi forgalomnak, mely hazánkon át veszi útját kelet és nyugat felé. — Kiviteli és behozatali kereskedelmünk s az átviteli forgalom szempontjából igen nagy érdekeink fűződnek tehát a dunai hajózáshoz. Ebben leli magyarázatát az a már régibb keletű és ma is teljesen jogosult törekvés, mely a dunai hajózás felkarolására irányult. Ez inditotta gróf Széchenyi Istvánt is még a 30-as évek elején egyrészt a Duna folyam hajózhatóvá tétele czéljából szükséges munkálatok kezdeményezésére s az Első cs. kir. szab. Duna-gőzhajózási társaság megalapitására, mely most már 63 évi fennállása óta jelentékeny tényezőjévé lett a dunai hajózásnak és melynek évi összes árúforgalma a lefolyt 1893. évben meghaladta a 20 millió métermázsát, szemben a tiz év előtti 15 millió métermázsával, mely összforgalomnak mintegy 85—90%-a Magyarországra esik. A behozatali, kiviteli és átviteli forgalmat csaknem kizarólag ez a társaság látja el a Dunán, mig a többi kisebb hajózási vállalatok — melyek összforgalma az 1893. évben mintegy 12 millió métermázsát tett — inkább a belforgalom közvetitésére szolgálnak. — Magyarország összes hajózási forgalma ezek szerint a lefolyt 1893. évben több mint 30 millió métermázsát tett s az elért tonnakilométerek száma meghaladta az egy milliárdot, szemben a tiz év előtti (1884. évi) 21 millió métermázsa, illetve 745 millió tonnakilométer forgalommal. A lefolyt tiz év alatt tehát a hajózási forgalom közel 50%-kal fokozódott. Mindamellett hajózási forgalmunk — tekintve, hogy az a vasuti és vizi összforgalomnak még 12%-át sem éri el — még egyátalán nem oly mérvű, a mely kellő arányban állana hajózható vizeink jelentékeny hálózatával és kedvező irányával, valamint a vizi utakon természetszerűleg elérhető olcsóbb szállitási díjtételekkel.

Hogy különösen dunai hajózásunk mindez ideig nem volt képes oly nagyobb arányú lendületet venni, a minőt az a Duna folyam természeti fekvésénél fogva mint kelet és nyugot összekötő kapcsa — ugyszólván rendeltetve van: annak oka leginkább abban keresendő, hogy a hajózásnak úgy a Felső-Dunán, mint a Moldova alatti zuhatagokban s az Orsova alatti Vaskapu-zuhatagnál mindez ideig oly jelentékeny akadályok állták útját, melyek a hajózást az erre különben alkalmas időszakban heteken, sokszor hónapokon, sőt volt idő, hogy az év legnagyobb részében vagy csak igen sekély járatú, kis szállitóképességű hajók és uszályok használatára s ennek folytán költséges és időrabló többszöri átrakodásra vagy épen teljes szünetelésre is kényszeritették. Az ezzel járó sok költség és idővesztesség s a szállitási határidőkben beállott káros bizonytalanság mind együttvéve annyira csökkentették a hajózás szállitási képességét, hogy ez által a bizonyos állandóságot és megbizhatóságot kivánó forgalomban nem tarthatott lépést a vasuti forgalom nagymérvű fejlődésével.

Ezen nagyobbmérvű hajózási akadályok azonban már a legközelebbi időben teljesen el lesznek háritva. A felső Dunán Pozsony és Komárom, illetve Gönyő között a hajózást akadályozó meder- és vizfolyási rendetlenségek megszüntetése végett szükséges szabályozási munkálatok végrehajtása iránt már az 1885. évi VIII. t.-cz. intézkedett s ezen 17 millió forint költséggel engedélyezett munkálatok 1895. végére be lesznek fejezve, mi által a felső Dunán minden vizállásnál biztositva leend az akadálytalan szabadhajózás, a minek jótékony hatását nyugot felé irányuló kiviteli forgalmunk bizonyára csakhamar és első sorban érezni fogja. A legutóbbi években a közép Dunán is végeztettek a hajózást előmozditó mederrendezési munkálatok, az egész közép Dunának egységes és nagyobb arányú szabályozása iránt pedig már szintén megtétettek a kellő előtanulmányok. A Duna e szakaszán azonban a hajózás csak

nagyon alacsony vizálláskor és csak helyenként kénytelen — aránylag csekélyebb mérvű — akadályokkal megküzdeni. A dunai hajózás nagyobb arányú kifejlődésének tulajdonképeni főakadályát a Moldován aluli zuhatagok s az Orsova alatti Vaskapu-zuhatag képezi, mely akadályok eltávolitásának kérdése a dunai hajózás nemzetközi jellegénél fogva — tudvalevőleg — a nagyhatalmakat is több izben foglalkoztatta s ezen hajózási akadályok elháritása az 1878. évi julius 13-án kelt berlini szerződés 57-ik czikke értelmében az osztrák-magyar monarchiára bizatott, mely munkák végrehajtását aztán kizárólag a magyar kormány vállalta magára s a törvényhozás az 1888. évi XXVI. t.-czikkel intézkedett ezen munkálatoknak 1895. év végére leendő befejezése iránt. Ezek szerint tehát nem messze van már az az idő, a midőn úgy a felső Duna, mint az aldunai Vaskapu és a fölötte levő többi zuhatag is megnyilik az akadálytalan szabad hajózás számára.

Igen természetes tehát, hogy a dunai parti államok megtesznek minden lehetőt, hogy közgazdasági érdekeiket a dunai hajózási forgalomban minél nagyobb mértékben érvényre juttassák. Ennek a törekvésnek előjelei már is mutatkoznak s úgy Oroszország és Rumánia, valamint Szerbia is élénk tevékenységet fejtenek ki a végből, hogy a Dunán saját közgazdasági érdekeiknek és forgalmi igényeiknek megfelelő hajózást biztositsanak. Ez irányban különösen kiemelendőnek vélem az orosz császári kormány azon intézkedését, melylyel az u. n. Gagarin-féle feketetenger-dunai hajózási társaságot az 1893. ápril 8-án alkotott törvénynyel s az orosz birodalmi tanács 1893. május 18-án hozott határozatával újjászervezte. A nevezett társaság ezen újjászervezés folytán 1,637.550 rubel (mintegy 2,670.000 o. é. frt) részvénytőke mellett (melyből 1,482.000 rubel névre szóló s csak orosz alattvalók tulajdonát képezhető részvények által fedeztetik) köteleztetett az Aldunán a Feketetengerről kiindulólag — négy rendes személy- és árúszállitásra szolgáló járat fentartására és pedig Odessa-Wilkow, Odessa-Korabia, Korabia—Turn-Szeverin—Kladova és Reni-Galacz—Kladova között a közbenső kikötők érintésével. Ezen kötelező járatok fentartásáért az orosz császári kormány évi 225,820 rubel 35 kopek (368.087 aranyforint) összegre terjedhető állami segélyt biztositott a nevezett társaságnak, kötelezvén azt két tengeri és hét folyami gőzös, legalább tiz uszályhajó és nyolcz kőolajszállitó bárka beszerzésére.

Az emlitett kötelező járatok kellő ellátása mellett engedélyt nyert a társaság arra is, hogy új hajójáratok berendezése és fentartása czéljából a dunai államokban akár egyesekkel, akár intézetekkel egyezményre léphet. S hogy a Gagarin-féle hajózási vállalatnak, különösen a szerb kikötőkkel s általában a szerb piaczokkal való közvetlen és lehető kedvezményes összeköttetése úgy az orosz, mint a szerb kormány részéről már is kilátásba van véve, az kitünik az Oroszország és Szerbia közt 1893. évi október 15-én kötött kereskedelmi és hajózási szerződésből is, melynek 10. czikkelye következőleg szól: »A két magas szerződő fél a két ország közt a közvetlen kereskedelmi forgalom lebonyolitását biztositani kivánván, kölcsönösen kötelezik magukat, hogy minden rendelkezésükre álló módot meg fognak ragadni arra nézve, hogy az illető gőzhajózási és vasuti társaságok ez irányban lehetőleg mielőbb egyetértő eljárásban állapodjanak meg az orosz és szerb hajózási társaságok közt a Dunán leendő közvetlen együttműködésre és rakományaiknak mindkét állam vasutain való továbbszállitására a legelőnyösebb szállitási költségek lévén ad hoc megállapitandók úgy a közvetlen díjtételek, mint a különleges átviteli tarifák tekintetében.« Ezen szerződéses megállapitások alapján előrelátható, hogy az orosz és szerb vasutak s az orosz feketetenger-dunai gőzhajózási társaság az orosz és szerb piaczok között közvetlen díjtételeket fognak felállitani.

A rumán kir. kormány szintén élénk tevékenységet fejt ki abban az irányban, hogy Rumánia érdekeinek megfelelő hajózási vállalatot létesitsen. A rumán monopol-hajózási vállalat hajóraja már is öt gőzösből és 46 uszályhajóból áll s most épül részére egy nagyobb személy-

szállitó gőzhajó. A rumán hajózás fejlesztése czéljából vette meg a rumán kormány a mult évben az Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság turnszeverini hajógyárát, melyet folyton nagyobbitani törekszik.

Ugyancsak ily irányban igyekszik a szerb kir. kormány is államilag segélyezett hajózási vállalattal kiszolgálni Szerbia közgazdasági érdekeit. Az 1893-ban három millió ezüst dinár alaptőkével alakult szerb kir. hajózási társulat, melynek a szerb kir. kormánny a részvénytőke után 6 százalékos kamatozást biztositott, jelenleg három gőzössel (melyhez további háromnak a beszerzése már is elhatároztatott) tiz uszálylyal, négy dereglyével és hat kikötő hajóval rendelkezik, melyekhez további tiz uszály már is meg van rendelve.

Ezen államilag segélyezett hajózási vállalatokon kivül az al-Dunán a magánhajózási vállalatok is (különösen görög és török vállalatok) nagy arányú fejlődést mutatnak, a melyek természetszerüleg szintén az illető aldunai államok közforgalmi érdekeinek kielégitésére szolgálnak.

A dunai hajózás terén észlelhető ezen törekvésekkel szemben természetes, hogy a magyar kormány is kötelességének tartotta az ország érdekében gondoskodni oly hajózási vállalat létesitéséről és fentartásáról, melynek nemcsak székhelye és üzletkörének góczpontja legyen az ország székes fővárosában, de a mely egyszersmind egész üzletvitelében teljesen azonositsa magát az ország közgazdasági érdekeivel és forgalmi igényeivel s a m. kir. államvasutakkal karöltve és mintegy szerves kapcsolatban szolgálja azon országos érdekeket, a melyek kielégitésére a törvényhozás helyeslésével megállapitott és követett forgalmi politika irányozva van s a mely már eddig is a közgazdasági viszonyoknak minden irányban való föllenditésére és élénkitésére hatott.

Ezen országos érdekü és nagyjelentőségü közforgalmi szempontok inditották arra már boldogult hivatali elődömet, hogy addig is, mig egy nagyobb önálló magyar hajózási vállalat létesitésére mód és alkalom nyilik, a m. kir. államvasutak keretében létesitsen oly hajózási szolgálatot, mely az államvasutak forgalmát kiegészitve, ezen működésének a viszonyok által vont korlátján belül egyszersmind az ország közforgalmi igényeinek legalább részben való kielégitésére is szolgáljon. Ez a hajózási vállalat 1888. óta — a midőn 2 gőzössel és 3 uszálylyal indult meg s mindössze 3.193 utast, 58.260 métermázsa árút, 215 vasuti kocsi sertést szállitott s az átrakási szolgálatban 655 vasuti kocsirakományt közvetitett — évről-évre jelentékenyen fokozódó tevékenységet fejt ki, úgy hogy 1893-ban már 12 gőzössel és 40 uszályhajóval (melyek közül 11 gőzös és 38 uszály az államvasut saját tulajdona) 166.581 utas, 1,798.440 métermázsa árú és 1.181 vasuti kocsirakomány sertés szállitását közvetitette, s az átrakási forgalomban 1893. évi tevékenysége már 9.625 vasuti kocsirakomány forgalmat eredményezett, a mi szemben az 1892. évi 5.308 kocsirakománynyal, egyetlen év alatt 81% emelkedést mutat.

A m. kir. államvasutak ezen hajózási vállalata, mely a vontató gőzösökön és uszályokon kivül még 26 állomási hajóval rendelkezik és 32 rendes állomást tart fenn, czéljánál és rendeltetésénél fogva főleg a m. kir. államvasutak forgalmának kiegészitésére szolgál. Azok a kedvező eredmények azonban, a melyeket ezen korlátolt hajózási szolgálat felmutatni képes, igen élénk tanuságot tesznek azon folyton örvendetesen fokozódó forgalmi igényekről, a melyeket a kereskedelem a hajózás irányában is, mindig emelkedő fokozott arányokban támaszt, és alig szenved kétséget, hogy arra az időre, midőn az egész Duna megnyilik a nemzetközi hajóforgalom számára: az összes parti államok részéről oly intensiv tevékenység fog a dunai hajózás terén kifejlődni, melyben Magyarország közgazdasági érdekeinek megóvása végett már eleve szükséges biztositani egy oly erőteljes hajózási vállalat létrejöttét és fentartását, melynek összes életfeltételei itt gyökerezzenek, mely szerves kapcsolatban és érdekközösségben álljon a magyar állammal és a magyar kir. államvasutakkal, a mely tehát minden időben és minden

körülmények közt egész működésében őszintén és teljesen azonositsa magát az ország forgalmi érdekeivel.

Egy ily nagyobb szabású és az ország közgazdasági érdekeit szolgáló hajózási vállalat létesitésére irányuló törekvéseim immár sikerre vezettek. Beható tárgyalások után ugyanis sikerült két hazai tekintélyes pénzintézettel, névszerint a »Magyar Általános Hitelbank«-kal és a »Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank«-kal megállapodásra jutnom egy nagyobb szabású önálló magyar gőzhajózási vállalat létesitése czéljából. A nevezett két bank jogerős kötelezettséget vállalt arra nézve, hogy a velük megállapitott s alább részletesen ismertetett szerződés beczikkelyezése után a magyar gőzhajózási társaságot késedelem nélkül megalakitják.

Ezen szerződés részletes határozmányainak megállapitásánál arra törekedtem, hogy egyrészt az új gőzhajózási társaság oly alaptőkével alakittassék meg, s a társaság fennállása minden eshetőséggel szemben akként biztosittassék, hogy képes legyen az ország közgazdasági érdekei által a hajózási forgalommal szemben támasztható legmesszebb menő igényeket és követelményeket kielégiteni, másrészt hogy a társasággal szemben épen a kitűzött nagy czélok elérése végett a kormány felügyeleti, sőt szükség esetében rendelkezési joga kellőleg biztosittassék.

A társaságnak czíme akként állapittatott meg, hogy abban kifejezést nyerjen az, hogy hajózási forgalmát a tengerre is kiterjeszteni jogositva van.

A társaság 10 millió forint tényleg befizetett tőkével alakul meg, mely felerészben teljesen befizetett részvények, felerészben $4^{1}/_{2}\%$-os elsőbbségi kötvények útján szereztetik be s kiköttetik, hogy az egész tőke kizárólag hajók és a hajózási üzemhez tartozó ingó és ingatlan felszerelések beszerzésére s a szükséges forgó tőkére fordítható (1. §.).

A társaság székhelye Budapest s ügykezelési nyelve a magyar (2. §.).

A társaság vezetése tekintetében biztositva van a legmesszebb menő állami fenhatósági jog. Nevezetesen a társaság elnöke, alelnökei, ügyvezető igazgatói, sőt az igazgatósági tagok is a kereskedelemügyi minister megerősitését igénylik, az igazgatóságba a pénzügyi és kereskedelemügyi ministerek egy-egy tagot neveznek ki, ezenkivül a társaság egész működését a kereskedelemügyi minister által kinevezett ministeri biztos ellenőrzi. Ezen teendők ellátásáért a társaság évi 4.000 frtot köteles az államkincstár rendelkezésére bocsátani (4. §.).

A társaság által fentartandó rendes járatok az ország forgalmi érdekeinek kellő figyelembevételével akként vannak megállapitva, hogy ezek által egyrészt a belforgalom igényei kielégittessenek, másrészt különös súly van fektetve az ország határain túl — fel- és lefelé menő rendes járatokra. Ez irányban nagy fontossággal birnak a Pozsony—Passau—Regensburg közötti hajójáratok, melyek által részünkre a nyugat felé irányuló kiviteli forgalomban ebben az irányban a közvetlen és közgazdasági érdekeinknek megfelelő tarifaképzés egész Regensburgig biztositva van (4. §. 1.), úgyszintén az Orsován aluli hajójáratok. E végből az aldunai járatok úgy vannak tervezve, hogy a magyar folyam- és tengerhajózási társaság hetenkint a mai szükségletnek megfelelő személy- és árúszállitásra berendezett járatokat lesz köteles inditani, melyek érdekeinknek megfelelően szaporithatók lesznek (4. §. 4.). Ezenkivül — a nagyobb tömeges szállitásokra való tekintetből — köteles a társaság a szükséghez mérten külön járatokról is gondoskodni (4. §. 4.), sőt ezen aldunai járatait megfelelő kapcsolatba hozni a feketetengeri forgalommal, mi által a magyar folyam- és tengerhajózási társaságra a levantei forgalomban is jelentékeny szerep vár, mert nemcsak hazánkat, de az egész monarchiát érintő fontos érdekek teszik szükségessé, hogy a Feketetenger kikötőit és Konstantinápolyt az Aldunán keresztül is minél közvetlenebb és minél gyakoribb rendes és biztos összeköttetések útján igyekezzünk elérni (4. §. 5.). Ezeken kivül rendes és kötelező járatok állapittattak meg a belforgalomban a Dunán Vukovár—Ujvidék, Zimony—Belgrád—Orsova,

Baja—Apatin, a Száván B.-Rácsa—Mitrovicza—Sabácz, a Tiszán Szolnok—Szentes és Csongrád—Szeged közt, a közbeneső állomások érintésével, mely helyi járatok nemcsak az illető vidék gazdasági és forgalmi érdekeit lesznek hivatva kiszolgálni, de egyszersmind az államvasutakkal közös átrakodási szolgálat által a kiviteli forgalomban is nem csekély szerepre hivatvák (4. §. 2., 3., 6., 7., 8., 9.).

Ezen rendes kötelező járatokon felül a társaságnak jogában álland a hajózási tekintetben különben is szabad Dunán, valamint ennek mellékfolyóin is az ország forgalmi és közgazdasági érdekeinek szem előtt tartása mellett szabad hajózást űzni, köteles azonban ebben a forgalomban a m. kir. államvasutakkal egyetértve és egymást kiegészitve eljárni, mindkét részről kiköttetvén és biztosittatván a kölcsönös támogatás (7. §.).

A társaság köteleztetik továbbá a budapesti helyi és környéki személyforgalom ellátása kérdésével is foglalkozni, hogy netán felmerülő szükség esetén ezen szintén fontos érdekek megfelelő kielégitést nyerjenek (8. §.).

A rendes járatok meginditási idejét és sorrendjét illetőleg köteleztetik a társaság oly hajókat beszerezni s hajózási szolgálatát akként berendezni, hogy a kikötött rendes járatok a kereskedelemügyi minister által megállapitandó fokozatos sorrendben legkésőbb 1897. folyamán teljesen megindithatók legyenek, a hajók beszerzésére nézve kiköttetvén a kereskedelemügyi minister előzetes jóváhagyása (9. §.).

Az alakitandó magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság a szerződésileg biztositott rendes járatok s az ország közgazdasági érdekeinek és forgalmi igényeinek megfelelő ellátása czéljából az előzetes számitások szerint mintegy 30 gőzhajót (összesen 12.000 lóerővel) és körülbelül 210 uszályt (mintegy 100.000 tonna befogadó képességgel) lesz képes beszerezni, a mihez hozzájárul még a szerződés tartamára az államvasutaktól bérbeveendő 11 gőzös (2.530 lóerővel) és 38 uszályhajó (mintegy 11.100 tonna befogadó képességgel) ugy, hogy a társaság hajóraja körülbelül 41 nagyobb gőzhajóból (mintegy 14.500 lóerővel) és 248 uszályhajóból (111.100 tonna befogadó képességgel) álland. E hajóraj nemcsak számszerűleg, de szállitóképesség tekintetében is jelentékeny tényezője lesz a hajózási forgalomnak.

Első sorban feladata lesz e hajórajnak kielégiteni azon igényeket, melyek az ország közforgalmi érdekei szempontjából kielégitésre várnak, e mellett azonban nem kicsinyelhető szolgálatot tehet e hajóraj azon kiválóan fontos hadászati követelményeknek is, melyek felmerülhető háború vagy mozgósitás esetén a monarchia érdekében ezen vállalattal szemben is támaszthatók lesznek s a melyek megfelelő ellátásáról, valamint a társaság hajóinak a postai szállitás czéljaira leendő felhasználásáról is a szerződésben szintén és feltétlenül gondoskodva van (16., 17. §.).

Az ország forgalmi érdekeinek tulajdonképeni biztositása a szerződésben megállapitott azon díjszabási intézkedésekben rejlik, a melyek ez irányban az államnak, illetve a kormánynak a legmesszebb menő ingerentiát biztositják s lehetővé teszik, hogy a társaság egyes közgazdaságilag különösen fontos esetekben — a kereskedelemügyi minister kivánságára — díjtételeit egészen az önköltségig leszállitani köteles legyen (12. §.).

Ugyancsak igen fontosak a megállapitott szerződésnek azon határozmányai is, melyek a hajózási társaságot a m. kir. államvasutakkal egyetértő, esetleg közös eljárásra kötelezik, mi által a hajózás és a vasuti forgalom között az ország közgazdasági érdekeit karöltve szolgáló kölcsönös támogatás és együttműködés lesz biztositva (13., 14. §.).

A társaságnak ezen messzemenő s az ország közgazdasági érdekeinek szolgálatát minden körülmények közt biztositó kötelezettségeivel szemben állanak a részére nyujtandó oly mérvű és természetű állami támogatás és egyéb oly kedvezmények, melyek minden eshető-

séggel szemben garantiát kell, hogy nyujtsanak egyrészt a társaság versenyképessége, másrészt annak sértetlen fentarthatása iránt.

E czélból a társaság részére a szerződéses viszonynak 20 évre contemplált tartama alatt (18. §.) évenkint 400.000 frtnyi államsegély biztositása vétetett kilátásba, mely arra az esetre, ha a társaság a részvények után 5%-ot sem volna képes fizetni, abban az évben még 50.000 frttal fölemeltetnék (19. §.).

A mennyiben pedig a társaságot önhibáján kivül, s más állami támogatásban részesülő hajózási vállalatok rendkivüli versenye következtében oly veszteségek érnék, hogy ez által a részvénytőke is meg lenne támadva, a társaság már eleve gondoskodni fog a részvénytőke épségben tartásának biztositásáról az által, hogy az első évi államsegélyből e czélra külön tartalékalapot fog létesiteni. — Mivel azonban mindennek daczára az idők folyamán nincs kizárva annak a lehetősége, hogy akár a más — különösen államilag támogatott külföldi — vállalatok által okozott túlhajtott verseny, akár az ország közgazdasági érdekei által követelt alacsony díjtételek következtében a társaság egyes években kivételesen oly veszteségeket is szenvedhet, melyek a 400.000 frtnyi külön tartalékalapot felemésztve — a társaság részvénytőkéjét támadnák meg s ezzel annak fennállását veszélyeztetnék: teljesen indokoltnak, sőt szükségesnek találtam, hogy ezen nem valószinű, de ki nem zárt eshetőséggel szemben a magyar hajózási vállalat minden körülmények között biztosittassék, mi végből a jelzett eshetőségre a társaságnak — a következő évek tiszta jövedelméből visszatéritendő, kamatmentes állami előleg nyujtása helyeztetett kilátásba (19. §.), azzal a megszoritással azonban, hogy ha ezen előleg 300.000 frtot meghaladna, az államnak jogában áll a vállalatot a részvények névértéke, illetve annak megfelelő évjáradék ellenében megváltani. Ezen megváltási jog különben az állam részére általában is biztosittatott, és pedig a vasutak megváltására már törvényileg megállapitott módozatok mellett (21. §).

Ezen állami segélyezéssel szemben a társaság kötelezettséget vállalna arra nézve, hogy ha kifizetésre szánt tiszta nyeresége az 5%-ot meghaladja, ezen nyereségtöbbletben az állam megfelelő arányban részesedik (20. §.). Ezen nyeremény-részesedésből az állam által oly tartalékalap képezhető, melyből kedvezőtlen években az esetleg szükséges előlegek nyujthatók lesznek.

A társaság részére biztosittatik továbbá a bélyeg- és illetékmentesség, valamint az elsőbbségi kötvények szelvényei s az államsegély után a teljes adómentesség (22. §).

A magyar államvasutak és a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság közt létesitendő közös forgalom, az átrakodási és ügynöki szolgálat berendezése s általában az egyetértő kölcsönös eljárás részletei, úgyszintén az államvasutak hajórajának az új hajózási társaság részére leendő bérbeadása külön egyezményekben biztosittatnak.

Hogy a magyar hajózási vállalatnak helyzete már eleitől fogva minél inkább megszilárdittassék, czélszerűnek találtam a magyar hajózási vállalat és az I. szab. Dunagőzhajózási társaság közti kölcsönös viszonyt, úgyszintén egyfelől a m. kir. államvasutak és a magyar hajózási vállalat, másfelől az I. szab. Duna-gőzhajózási társaság közti kölcsönös viszonyokat is, a mennyiben a szükségesnek mutatkozott, előzetesen rendezni. Az e tekintetben létrejött megállapodások sem a magyar hajózási vállalat, sem a m. kir. államvasutak actioképességét miben sem korlátozzák, a belföldi forgalom tekintetében mi megkötést sem tartalmaznak, ellenben a külföldi forgalmakban korlátozzák a versenyt annyiban, a mennyiben az okszerűnek látszik és közgazdasági haszonnal reánk nézve ugy se járna.

Az I. szab. Duna-gőzhajózási társaság e megállapodásokban teljesen számolt a helyzettel s a magyar forgalmi politika érvényesitésével.

Miután ezen rendezés segélyével sikerült az új magyar hajózási vállalat részére oly

helyzetet teremteni, mely annak nyugodt fejlődését és megerősbitését biztositja és megengedi, hogy az új társaság egész erejét és igyekezetét az eléje tűzött fontos közgazdasági czélok megvalósitására forditsa; miután másrészt ezen megállapodások nyomán az I. szab. Duna-gőzhajózási társaság ugy az aldunai, mint a magyar államvasutakkal közös forgalmaknak ellátása körül nyujtott közreműködésénél alkalmazkodott díjszabási és pénzügyi é dekeinkhez: kivánatosnak találtam ezen rendezés során a pécsi kőszénbányáknak az I. szab. Duna-gőzhajózási társaság viszonyainak tisztázásával összefüggő ügyét is megoldásra vezetni, mely számos hazai gazdasági érdeket érintő kérdésnek megoldását a magyar kormány eddigelé azért tartotta függőben, mert azt a Duna-gőzhajózási társasággal szemben ellenértékül kivánta felhasználni.

Ez irányban most már szintén tisztázva lévén a helyzet, nem forgott többé fenn ok utját állani azon a mindinkább fokozódó hazai szénszükséglet következtében általában is indokolt, de különösen a pécsi vidék érdekeltségei által folyton hangoztatott, és a magyar államvasutak díjszabási egysége érdekében is fekvő kivánalomnak, hogy a pécsi bányák termékei lehetőleg ugyanoly díjszabási elbánásban részesittetvén, mint az ország egyéb szénbányái, ezen telepeknek hasznositása és fejlődése megkönnyittessék s hogy ily módon a hazai szénszükségletnek fedezésében e bányák is az eddiginél nagyobb mérvben közreműködhessenek.

Kétségtelen, hogy az ez irányú intézkedés az I. szab. Duna-gőzhajózási társaság mint bányabirtokosnak az eddigi helyzettel szemben széntelepeinek kihasználása tekintetében bizonyos előnyt biztosit, de mindenesetre sokkal jelentékenyebb azon közgazdasági haszon, mely az egyenlő elbánás alapján meg sem tagadható, ezen könnyitésből ugy a pécsvidéki szőlők elpusztulása következtében keresetforrásaitól megfosztott ottani munkás-osztály viszonyainak javitása, mint a Dunán túli vármegyékben a stájer szén terjeszkedésével szemben ezen hazai telepek kitünő minőségű terményeinek fokozódó versenyképessége és az Alföld egy részének szénben szűkölködő s más hazai bányák által alig ellátható vidékeire való eljuthatásának megkönnyitése utján, — mely utóbbi czélból az I. szab. dunagőzhajózási társaság is messzebb menő tarifa-mérsékléseket engedélyezett a mohács-pécsi vasuton — a közgazdasági termelésnek minden ágára háromolni fog.

A fentiekben körvonalozván azokat az alapokat, melyeken a magyar folyam- és tengerhajózási vállalat létesitendő lesz s figyelembe véve e vállalatnak az előadottakban szintén jelzett feladatait és működési körét, — abban a meggyőződésben vagyok, hogy e vállalat létesitése által az ország közgazdasági érdekei a hajózási forgalomban is kellő kielégitést fognak nyerni s az a forgalmi politika, mely vasutainkat ezen érdekek czéltudatos szolgálatában az ország közgazdasági fejlődésének jelentékeny tényezőivé tette, a hajózási forgalomban is teljes mértékben érvényesithető lesz.

A támogatás, melyet a magyar állam ezen hajózási vállalatnak annak életképessége és megszilárditása érdekében nyujt, ellensúlyozva van azon messzeható közszolgálatokkal, melyekre ezen új hajózási társaság kötelezettséget vállal s már magának az államvasuti forgalomnak az emelkedése, melyet e két nagy közlekedési vállalat szerves együttműködése bizonyára fejleszteni fog, ellensúlyozandja az új hajózási társaságnak nyujtandó állami segélyt, mely különben bőven megtérül azon közvetett előnyökben, melyeket az ország közgazdasági érdekeinek feltétlen szolgálatára rendelt ezen hajózási vállalat a forgalom fejlesztése által nyujtani hivatva van.

Ezek után tisztelettel kérem a szóban levő szerződésnek a törvényjavaslat elfogadása utján való jóváhagyását, illetve a felhatalmazást ezen szerződés megkötésére.

Budapesten, 1894. évi október hó 24-én.

Lukács Béla *s. k.,*
kereskedelemügyi m. kir. minister.

553. szám.

(LXX. ÜLÉS, 719. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894-ik évi deczember hó 10., 11. és 12-én tartott 399—401-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

4784. Napirend szerint következett ezután »az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról« szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Tanácskozás közben Helfy Ignácz képviselőtársainak nevében is, a következő határozati javaslatot nyujtotta be:

»Mondja ki a képviselőház, hogy: mert a kormány iránt bizalommal nem viseltetik, az általa kért meghatalmazást nem adja meg s az erre vonatkozó törvényjavaslatot visszautasitja.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 10-én. Helfy Ignácz, Justh Gyula, Meszlény Lajos, Ugron Gábor, Mülek Lajos, Mérey Lajos, Szinay Gyula, Lakatos Miklós, Illyés Bálint, Olay Lajos, Meskó László.«

A tanácskozás befejeztetvén, elnök kérdi a házat, elfogadja-e a törvényjavaslatot a Helfy Ignácz és társai által benyujtott határozati javaslattal szemben átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául, igen vagy nem?

Húsznál több képviselő név szerint való szavazást kérvén,

elnök azt elrendelte.

A név szerint való szavazás megtörténvén, elnök kihirdeti az eredményt,

mely szerint 451 igazolt képviselő közül — elnök nem szavazván —
igennel szavazott . . 205 képviselő,
nemmel szavazott . . 90 képviselő,
távol volt . . . . 155 képviselő,
e szerint a ház a törvényjavaslatot 115 szavazattöbbséggel általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta s Helfy Ignácznak és társainak határozati javaslatát mellőzte.

4789. A törvényjavaslat czímét és első szakaszát

változtatás nélkül elfogadta a ház.

4790. A törvényjavaslat második szakaszához Hegedüs Sándor előadó a következő módositást nyujtja be:

A harmadik sorában e szó helyett: »életbelépte«, tétessék »érvénybenléte«.

A ház e módositással fogadja el a szakaszt.

4791. A 3-ik szakaszt

változtatás nélkül fogadja el a ház s ezzel a törvényjavaslat részleteiben is le lett tárgyalva.

Napirend során következett a törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A ház harmadszor való olvasásban is elfogadja a törvényjavaslatot s elhatározza annak alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás czéljából a főrendiházhoz való átküldését.

A jegyzőkönyv ezen pontja nyomban hitelesittetett.

Dr. Molnár Antal s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 553. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról.

1. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy a magyar korona országaiban jogérvényes adókra és állami jövedékekre vonatkozó összes — jelenleg fennálló vagy ezután hozandó — törvényeket, azok időközben bekövetkezhető módositásainak figyelembevételével, az 1895. év első két hónapjában érvényben tarthassa és az ezek alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állami kiadásokat az alább következő szakaszokban meghatározott módon fedezhesse.

2. §.

A kiadásokra nézve az 1894. évi állami költségvetésről szóló 1893. évi XXXI. törvényczikk rendelkezései irányadók, felhatalmaztatik azonban a kormány, hogy oly kiadásokat is fedezhessen ezen törvény érvénybenléte alatt, a melyek időközben alkotott külön törvények vagy törvényes intézkedések folytán fedezendők, de úgy ezen, valamint általában minden — a jelen törvénynyel adott felhatalmazás alapján teendő — kiadás az 1895. évi költségvetés keretébe lesz beillesztendő.

3. §.

Jelen törvény 1895. évi január hó 1-én lép életbe, de hatálya az 1895. évi állami költségvetésről szóló törvény életbeléptével megszünik; végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

Dr. Molnár Antal *s. k.,*
a főrendiház jegyzője.

2-ik melléklet az 553. számú irományhoz.

Indokolás,

„az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról“ szóló törvényjavaslathoz.

Az 1895. évi költségvetési előirányzatra vonatkozó előterjesztésemet az országgyülés őszi ülésszakának megnyilta után, jelesül már folyó évi október hó 9-én benyujtottam az országgyülés képviselőházának.

Tekintettel azonban a törvényhozás mindkét háza által a tárgy fontosságához mérten szükséglendő időre, nincs kizárva az a lehetőség, hogy az erre vonatkozó előterjesztések ez év folyamán törvényerőre már nem fogna emelkedhetni. Ennélfogva a végből, hogy a közadók kivetésére és beszedésére, valamint a jövedékek kezelésére törvényes alap nyujtassék, s az állam összes szükségletei a jövő 1895. évi január hó 1-étől fedezve legyenek, van szerencsém a jelen törvényjavaslatot tisztelettel bemutatni.

A törvényjavaslat 1. §-a felhatalmazza a ministeriumot, hogy a magyar korona országaiban jogérvényes adókra s állami jövedékekre vonatkozó összes jelenleg fennálló vagy ezentúl hozandó törvényeket, azok időközben bekövetkezhető módositásainak figyelembe vételével, az 1895. év első két hónapjában érvényben tarthassa s az ezek alapján befolyó adókból s egyéb jövedelmekből az állami kiadásokat fedezhesse.

Ezekre az állami kiadásokra nézve a javaslat 2. §-a szerint az 1894. évi állami költségvetésről szóló 1893. évi XXXI. törvényczikk határozmányai irányadók.

Minthogy azonban oly kiadások is állhatnak elő, a melyek törvényes intézkedésen alapulnak, de számszerűen eddig még nincsenek megállapitva: arra is felhatalmazást kell kérnem, hogy ezen kiadások is fedeztethessenek.

Ugyancsak ennek a szakasznak rendelkezései szerint a javaslatban kért felhatalmazás alapján tett kiadások az 1895. évi állami költségvetés keretébe illesztendők, a mely költségvetésre vonatkozó törvény életbelépte napjával — a 3. §. értelmében — a felhatalmazás hatályát vesztené.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 4-én.

Wekerle Sándor *s. k.,*
pénzügyminister.

554. szám.

(LXX. ÜLÉS, 719. 3) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894. évi deczember hó 12. és 13-án tartott 401. és 402-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

4798. Napirend szerint következett a »kereskedelmi viszonyainknak Spanyolországgal való ideiglenes rendezéséről« szóló törvényjavaslat tárgyalása.

A ház úgy általánosságban, mint részleteiben vita nélkül elfogadja a törvényjavaslatot.

Napirend szerint következik a törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Dr. Molnár Antal *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 554. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

kereskedelmi viszonyainknak Spanyolországgal való ideiglenes rendezéséről.

1. §.

A kormány felhatalmaztatik, hogy legkésőbb 1895. évi junius hó 30-ig a Spanyolországgal való forgalmat az 1893. évi XXXVIII. törvényczikk alapján 1893. évi deczember hó 31-én kiadott rendelettel megszabott, vagy más megfelelő bánásmódban részesithesse.

2. §.

Jelen törvény 1895. évi január hó 1-én lép életbe és végrehajtásával a ministerium bizatik meg.

Dr. Molnár Antal s. k.,
a képviselőház előadója.

2-ik melléklet az 554. számú irományhoz.

Indokolás,

a „kereskedelmi viszonyainknak Spanyolországgal való ideiglenes rendezéséről" szóló törvényjavaslathoz.

Az 1893. évi XXXVIII. törvényczikkel a kormány felhatalmazást nyert arra nézve, hogy a Spanyolországgal való forgalmat ideiglenes intézkedésekkel szabályozhassa, nevezetesen, hogy azt az 1892. évi XXXI. törvényczikk alapján 1892. évi deczember hó 30-án kiadott rendelettel megszabott, vagy más megfelelő bánásmódban részesithesse és hogy Spanyolországgal ez irányban megállapodásokat létesíthessen, azon megszorítással mindazonáltal, hogy a mennyiben ezen intézkedéseknek, vagy megállapodásoknak érvénye az 1894. évi deczember 31-én túl terjedne, ezek mindenesetre alkotmányos tárgyalás végett előzőleg az országgyülés elé terjesztessenek.

Ezen törvényes felhatalmazás alapján a ministerium 1893. évi deczember hó 31-én kelt és a »Budapesti Közlöny« 1894. évi 1. számában közzétett rendeletével a spanyol származású árúkra nézve az 1892. évi február hó 5-én kelt rendelettel életbe léptetett legnagyobb kedvezmény szerinti bánásmódot további intézkedésig és legkésőbb 1894. évi deczember hó 31-ig fentartotta; viszont Spanyolország a létrejött megállapodáshoz képest a mi termékeinket a fennálló legkedvezőbb bánásmódban részesitette, vagyis azokra a spanyol vámtarifának eddig is alkalmazott minimális tételein felül, az általa időközben Svájczczal, Norvégiával és Németalfölddel kötött és 1894. évi január hó 1-én életbe léptetett tarifaszerződésekben foglalt és a »Budapesti Közlöny« 1894. évi 33. számában közzétett kedvezmények élvezetét is kiterjesztette.

Spanyolországgal való kereskedelmi viszonyainknak ekkép történt ideiglenes szabályozásakor kilátás volt rá, hogy ezen állammal 1894. év végeig végleges megállapodásra juthatunk, miután a spanyol kormány a velünk 1893. évi deczember hó 8-án kötött kereskedelmi és hajózási szerződést az országgyülés által a legutóbbi ülésszakban már el is fogadott törvényjavaslat benyujtásával egyidejűleg a Spanyolország által még több más állammal kötött hasontárgyú szerződésekkel együttesen a spanyol törvényhozó testületnek szintén eléterjesztette.

Ezen várakozás azonban a Spanyolországban időközben beállott változások és a spanyol törvényhozás többrendbeli más irányú sürgős elfoglaltatása következtében, melynél fogva a velünk, valamint a többi államokkal kötött kereskedelmi szerződés a cortes mult ülésszakában tárgyalás alá nem vétethetett, teljesedésbe nem ment.

De minthogy a spanyol kormány részéről legujabban azon kijelentés tétetett, hogy a velünk kötött fentemlitett végleges kereskedelmi és hajózási szerződést az ujabban egybehivott cortesnek alkotmányos tárgyalás végett mielőbb újből elő fogja terjeszteni a végből, hogy kereskedelmi érdekeink átmenetileg is a viszonyokhoz mért intézkedésekkel kellően megóvhatók legyenek, czélirányosnak és szükségesnek mutatkozik arról gondoskodni, hogy Spanyolországgal szemben a viszonyok alakulásához képest, érdekeink megvédésére alkalmas és szükséges intézkedéseket továbbra is ideiglenesen meg lehessen tenni, a mig az 1893-ik évi deczember ber hó 8-án kötött kereskedelmi és hajózási szerződésünk Spanyolország részéről is jóváhagyatik, illetve mig kereskedelmi viszonyaink ezen állammal végleges megállapodás alapján szabályoztatni fognak.

E végből az 1893. évi XXXVIII. t.-czikkben foglalt s az 1894. év végével lejáró felhatalmazásnak fél évvel való meghosszabbitását kérem az általam bemutatott törvényjavaslatban.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 4-én.

Lukács Béla *s. k.,*
kereskedelemügyi m. kir. minister.

555. szám.

(LXX. ÜLÉS, 720. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894-ik évi deczember hó 14. és 15-én tartott 303. 304-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

Napirend szerint következett »az 1889. évi XLV. törvényczikk kiegészitéséről és hatályának meghosszabbitásáról« szóló törvényjavaslat tárgyalása.

A ház úgy általánosságban, mint részleteiben változtatás nélkül elfogadja a törvényjavaslatot.

Napirend szerint következett a törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Dr. Molnár Antal s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 555. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

az 1889. évi XLV. törvényczikk kiegészitéséről és hatályának meghosszabbitásáról.

1. §.

Az 1889. évi XLV. törvényczikk hatálya 1899. évi deczember hó 31-éig meghosszabbittatik.

2. §.

Az igazságügyministeriumban alkalmazott birák és ügyészek illetményei, ezen alkalmaztatásuk idejének tartama alatt, ugyanazok, mint a budapesti királyi biróságokhoz és ügyészségekhez kinevezett biráké és ügyészeké.

3. §.

Jelen törvény végrehajtásával az igazságügyminister bizatik meg.

Dr. Molnár Antal *s. k.,*
a képviselőház jegyője.

2-ik melléklet az 555. számú irományhoz.

Indokolás,

„az 1889. évi XLV. törvényczikk kiegészitéséről és hatályának meghosszabbitásáról“ szóló törvényjavaslathoz.

Azok az okok, melyek a törvényhozást a biróságok tagjainak az igazságügyministeriumban ideiglenes alkalmazhatásáról szóló 1889: XLV. t.-cz. és ezt megelőzően a m. kir. Curia és a m. kir. itélőtáblák biráinak az igazságügyministeriumban ideiglenes alkalmazhatásáról szóló 1886: XXVIII. t.-cz. megalkotására inditották, ez idő szerint is még teljes mértékben fenforognak.

A codificationalis munkálatok az igazságügyi törvényhozás egész terén folyamatban vannak. E munkálatok előkészitése az igazságügyministerium kebelén kivül álló szakférfiak által készitett törvénytervezeteknek átvizsgálása és szaktanácskozmányokban megvitatása; e törvénytervezetek szövegének és indokolásának végleges megállapitása; a megalkotott törvények végrehajtásával járó munkálatok; az életbeléptetett törvények alkalmazása körüli tapasztalatok gyüjtése és értékesitése: mindmegannyi oly tenni való, melyeknek ellátására az igazságügyministeriumnak rendes és amúgy is csekély létszámú tisztikara elégtelen. Az 1889: XLV. t.-cz.-ben megállapitott mód az eddig szerzett tapasztalatok alapján üdvösnek és czélravezetőnek bizonyult, ezért ezen t.-cz. hatályának öt évre való meghosszabbitását ezennel javaslatba hozom.

Ad 2. §.

A 2. §. rendelkezését azon körülmény teszi szükségessé, hogy az igazságügyministeriumban alkalmazandó azon birák és ügyészek illetményei, a kik nem a budapesti kir. biróságok vagy ügyészségek valamelyikéhez vannak kinevezve, törvényesen még nincsenek megállapitva.

E birák és ügyészek javadalmazásának mértékét — a fővárosban való megélhetés feltételeire való tekintettel — az 1893: IV. t.-cz. 2. §-a alapján hozom javaslatba, mert természetes és méltányos, hogy minden, Budapesten működő biró és ügyész, e működése idejének tartamára, a fővárosi birákra és ügyészekre nézve megállapitott illetményekben (lakpénzben és működési pótlékban) részesüljön.

Ugyanezen szempontok vezették a törvényhozást akkor, midőn a kir. Curiához tanácsjegyzői szolgálatra berend vidéelki törvényszéki birák, járásbirák és albirák részére megfelelő pótlékot állapitott meg (1891: XVII. t.-cz. 55. §.), hogy javadalmazásuk a fővárosi birákéival egyenlő legyen.

A »biró« és »ügyész« kifejezést e §. az 1891: XVII. t.-cz. 64. §-a megállapitott értelmezésben használja.

Kelt Budapesten, 1894. évi október hó 29-én.

Szilágyi Dezső s. k.,
m. kir. igazságügyi minister.

556. szám.

(LXX. ÜLÉS, 720. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894. évi deczember hó 15-én tartott 404-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

Következett napirend szerint a közlekedésügyi bizottság jelentése, »a baja-zombor-ujvidéki h. é. gőzmozdonyú vasut engedélyezésének megtörténtéről« szóló kereskedelmi ministeri jelentés tárgyában.

A ház tudomásul veszi a jelentést s elhatározza annak hasonló czélból a főrendiházzal való közlését.

Dr. Molnár Antal *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 556. számú irományhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister

jelentése,

az országgyüléshez, a baja-zombor-újvidéki helyi érdekű gőzmozdonyú vasut engedélyezésének megtörténte tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

A baja-zombor-ujvidéki helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló 1894. évi XXII. törvényczikk 2. §-ában foglalt utasitáshoz képest van szerencsém a tisztelt Képviselőháznak jelenteni, miszerint a nevezett helyi érdekű vasut épitésére s üzletére vonatkozó engedélyokiratot Herzog M. L. és társa budapesti czégnek, mint engedélyesnek folyó évi julius 21-én kiadtam.

Midőn az előlidézett törvényczikkre vonatkozólag folyó évi junius hó 20-án benyujtott javaslatom indokolásában már részletesen ismertetett engedélyokirat másolatát ezennel bemutatnám, kérem egyuttal a tisztelt Képviselőházat, miszerint ezen jelentésemet tudomásul venni, s azt hasonló czélból a főrendiházzal közölni méltóztassék.

Budapesten, 1894. évi október hó 5-én.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

2-ik melléklet az 556. számú irományhoz.

Kereskedelemügyi m. kir. minister.

51.993. sz. *Másolat.*

A baja-zombor-újvidéki helyi érdekű gőzmozdonyú vasutra vonatkozó

Engedélyokirat.

A Bajától Zomboron át Ujvidékig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutat a m. kir. ministerium az 1894. évi XXII. t.-cz. alapján a következő feltételek alatt engedélyezi, u. m.:

1. §.

Ezen »engedélyokirat« erejénél fogva Herzog M. L. és társa budapesti czég engedélyt kap és kötelezettséget vállal arra, hogy a m. kir. államvasutak Baja állomásától Zomboron át Ujvidékig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutat az alábbi feltételek alatt megépitse és azt a jelen engedélyokirat hatályának tartama alatt szakadatlanul üzletben tartsa.

2. §.

A nevezett engedélyes részére a jelen engedélyokirat értelmében biztosittatnak mindazon jogok és kedvezmények, melyeket az 1880. évi XXXI. t.-cz. és annak kiegészitéséről és módositásáról szóló 1888. évi IV. t.-cz. a helyi érdekű vasutakra nézve megszabnak; viszont engedélyes a most idézett törvényczikkek azon határozatainak, melyek reá, mint engedélyesre kötelezettségeket rónak, magát feltétlenül aláveti.

Az engedélyes továbbá szorosan alkalmazkodni köteles:

a) a jelen engedélyokirat határozataihoz;

b) a közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1868. évi ápril hó 20-án 4973. sz. a. az országgyülés jóváhagyásával kibocsátott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz, valamint az 1887. évi XXIV. t.-cz. értelmében, illetve az 1878. évi XX. t.-cz. által beczikkelyezett vám- és kereskedelmi szövetség VIII. czikkében elfogadott vasuti üzletrendtartáshoz annyiban, a mennyiben ezek a jelen engedélyokiratban megállapitott egyes határozatok és a helyi érdekű vasutak forgalmi szolgálatára vonatkozó, a közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1883. évi augusztus hó 1-én kiadott szabályok alapelvei folytán változást nem szenvedtek;

c) a vasuti árúfuvarozás tárgyában 1890. évi október hó 14-én létrejött s az 1892. vi XXV. törvényczikkel beiktatott nemzetközi egyezmény és az 1892. évi deczember hó 10-én 3249. sz. a. kibocsátott vasuti üzletszabályzat határozmányaihoz, s végre:

d) minden egyéb, már érvényben álló, vagy később alkotandó törvényekhez, szabályokoz, utasitásokhoz és rendeletekhez.

3. §.

A pálya épitésére és az üzlet berendezésére nézve a kereskedelemügyi m. kir. minister ltal egyidejűleg kiadott és a jelen engedélyokirat kiegészitő részét képező épitési feltételek rányadók, fentartatván nevezett minister részére a jog, hogy ezen épitési feltételektől egyes ivételes esetekben eltéréseket engedélyezhessen.

4. §.

Az engedélyes köteles a fennálló szabályok szerint elkészitett épitési terveket (hosszzelvény és helyzetrajz) a jelen engedélyokirat keltétől számitandó 6 hónap alatt, a többi észletterveket pedig oly időben terjeszteni fel két példányban a kereskedelemügyi m. kir. ninister elé, hogy azok a kivitelre alább megállapitott határidőre való tekintettel, a minister ltal a kellő időre megvizsgálhatók és jóváhagyhatók legyenek.

A késedelem következményei egyedül az engedélyest terhelik.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen engedélyokiratban, az ennek kiegészitő észét képező épitési feltételekben, vagy az engedélyezési tárgyalásnál 1892. évi junius hó 8-án felvett jegyzőkönyvben foglalt határozatra, úgyszintén az üzlet biztonságának követelnényeire való tekintettel, az előterjesztett terveket átvizsgáltatja és a mennyiben az érintett zempontokból észrevétel fel nem merülne, a terveket jóváhagyja és ha egyéb törvényes renlelkezéseknek is elég tétetett, az épitési engedélyt, harmadik személyeknek az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti jogaiknak érintetlenül hagyása mellett, megadja.

Az engedélyes minden kárpótlási vagy egyéb igény kizárásával köteles a kereskedelemgyi m. kir. minister által a pálya épitése közben vagy bármikor azután is, a fentérintett ekintetekből s alapon kivánt és bár az előzetesen jóváhagyott tervektől eltérő módositásokat s kiegészitéseket is foganatositani.

Ellenben az engedélyes az általa a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről már óváhagyott terveknek bármily tekintetből kivánt megváltoztatásához, a nevezett minister engelélyét mindenkor előzetesen kieszközölni tartozik.

A pálya épitését engedélyes az engedélyokirat keltétől számitott két év alatt befejezni s a pályát a közforgalomnak átadni tartozik.

5. §.

Ezen pálya kiépitése és üzlete czéljaira az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti kisajátitási jog zennel engedélyeztetik.

6. §.

A m. kir. államvasutaknak »Baja«, »Zombor« és »Ujvidék« állomásaihoz való csatakozás és az ennek folytán szükséges új épitkezések és átalakitások eszközlése, valamint a satlakozási állomásoknak közös használata iránt engedélyes a m. kir. államvasutak igazatóságával, a kereskedelemügyi m. kir. minister előző jóváhagyásának fentartása mellett, egyezégre lépni köteles.

A csatlakozások, illetve közös használatra való berendezések folytán a csatlakozási közös állomásokon szükségessé váló új épitkezések és átalakitások költségeit engedélyes az épitési tőkéből fedezni tartozik.

Más pályákkal csatlakozási szerződéseket, nemkülönben az állomások vagy egyes csatlakozó vonalrészek közös vagy együttes (peage-jog) használatára vonatkozó szerződéseket engedélyes csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől előzetesen kieszközölt engedély alapján köthet; viszont azonban köteles engedélyes más pályákkal ilynemű szerződésekre lépni, ha azoknak az engedélyes vasutjához való csatlakozása, illetve a csatlakozási állomások vagy vonalrészek közös vagy együttes (peage-jog) használata, akár engedélyokiratilag, akár a kereskedelemügyi m. kir. minister külön engedélyével biztosittatott.

A mennyiben pedig úgy ezekre nézve, mint a kocsikölcsönzé és minden ezekért járó kárpótlás tárgyában az illető vasuti vállalatok között egyezmény létre nem jöhetne, az e részben megkötendő egyezmény feltételeit a kereskedelemügyi m. kir. minister fogja az érdekelt felekre nézve kötelezőleg megállapitani.

7. §.

Az engedélyezett vasut megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 4,100.000 frt, azaz: négymilliószázezer forintban állapittatik meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyes 332.350 forintot tartozik forditani.

Az ezen tényleges tőkének beszerzésére szükséges névleges összeget (alaptőke) a kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

Ugyancsak a tényleges tőkéből 50.000 frt készpénzben kihasitandó s mint tartalék külön kezelendő.

Ezen tartaléktőke csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől esetenkint előzetesen kikérendő engedély alapján lesz felhasználható.

8. §.

Az engedélyes köteles a forgalmi eszközöket, síneket és egyéb az épitésnél és az üzletnél használandó anyagokat a belföldön beszerezni, mely rendelkezés alól csak a kereskedelemügyi m. kir. ministertől esetenként előzetesen kikérendő engedély alapján lehet kivételnek helye.

9. §.

A pálya műszaki felülvizsgálatát a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeli el.

A mennyiben az időjárási viszonyok megengedik, a pálya műszaki felülvizsgálata az épitkezések teljes befejezése és a felülvizsgálati tervek bemutatása után engedélyes kérelmére azonnal el fog rendeltetni.

10. §.

Engedélyes köteles a jelen engedélyokirat kiadása előtt 200.000 frt, azaz: kétszázezer forintnyi biztositékot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a m. kir. központi állampénztárnál letenni.

Ezen biztositék csak a pálya műszaki felülvizsgálatának eredményes befejezése után s illetőleg a műszaki felülvizsgálat eredményének a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről történt helybenhagyása alkalmával adatik vissza. Egyébiránt e biztositék a műszaki felülvizsgálat alkalmával megállapitott hiányok teljes pótlásáig, illetve a jótállási határidők lejártáig egészben vagy aránylagos részben visszatartható.

Ha az engedélyes a jelen engedélyokiratban a pálya kiépitését illetőleg megszabott kötelezettségeknek, különösen a 4. §-ban megállapitott kiépitési határidő tekintetében nem tenne eleget, a kereskedelemügyi m. kir. ministernek önként érthetőleg jogában áll a fentebbi biztositékot akár az állam javára lefoglalni, akár a pálya kiépitésére felhasználni; mi által az alábbi 24. §-ban foglalt rendelkezések nem érintetnek.

11. §.

Az engedélyezett pálya üzletének kezelését az 1880. évi XXXI. t.-cz. 8. §-ának *b*) pontja alapján engedélyes a kereskedelemügyi m. kir. minister jóváhagyásával az engedély egész tartamára a m. kir. államvasutak igazgatóságára ruházván át, az e részben megkötött szerződés a jelen engedélyokirat kiegészitő részét képezi.

Engedélyes köteles a vasut üzletének kezelése iránt a m. kir. államvasutak igazgatóságával a szerződést még oly időben megkötni, hogy az a pálya megnyitását legalább hatvan nappal megelőzőleg végérvényesen jóváhagyható legyen.

12. §.

A menet- és szállitási díjak az engedélyezett vasut számára a következőleg szabatnak meg:

a) a személyforgalomban legmagasabb árszabási tételként személy- és kilométerenkint a magasabb osztályban 5 kr., az alsóbb osztályban pedig 3 kr. szedhető be.

A magasabb osztályt használó utasok legalább is az elsőrangú vasutakon használatban levő II-od osztályú, illetőleg ezeknek megfelelő berendezésű kocsikban szállitandók.

A mennyiben engedélyes három kocsiosztályt rendezne be, a közbeneső osztályért, személy- és kilométerenként 4 kr. szedhető be.

b) Utipodgyásznál és gyorsárúnál, melyek 10 kg.-nyi súlytételekre fölfelé kikerekithetők, 10 kg. és kilométerenkint 0·40 krnyi legmagasabb díjtétel alkalmazható. Utipodgyásznál szabadsúly nem követelhető.

Gyorsárúként szállitandó élő állatok, hullák és hintók viteldíjaira nézve a m. kir. államvasutak vonalain fennálló határozmányok és szabályok alkalmazandók.

c) Az árúk szállitásánál alkalmazható legmagasabb árszabási tétel kilométerenként és 100 kg.-ként az I. darabárú osztályban 0·90 kr., a II. mérsékelt darabárú-osztályban 0·60 kr., és a terjedelmes árúk után 1·20 kr.

A kőszén, vaskő, só, tüzi- és épületfa, trágya, kő, mész és tégla, teljes kocsirakományokban kilométerenkint és 100 kilogrammonkint legfeljebb 0·50 kr. díjtétel mellett szállitandó.

Ugyanezen 100 kg. és kilométerenkénti díjtétel szolgál maximális viteldíj gyanánt a kocsirakományokban feladásra kerülő élő állatok szállitásánál is.

A kocsirakományokban feladásra kerülő egyéb árúkra, valamint a szabványsúly alapján szállitandó élő állatokra nézve a mérsékelt darabárú-osztály fennebbi tétele szolgál legmagasabb díjtételként.

Az árúk osztályozása s a többi szállitási és díjszabási, illetve díjszámitási határozmányok, valamint a kezelési és mellékilletékek tekintetében, úgyszintén a különvonatok szállitására és viteldíjaira nézve a m. kir. államvasutak vonalain fennálló határozmányok és szabályok alkalmazandók.

Mihelyt az engedélyezett pálya tiszta jövedelme három egymást követő éven át a fennebbi 7. §-ban megállapitott tényleges épitési és berendezési tőke 7%-át meghaladja, jogában álland a kereskedelemügyi m. kir. ministernek az engedélyes meghallgatása mellett a díjszabásokat megfelelőleg leszállitani

Azon esetre, ha a törvényhozás a díjszabási ügyet az összes hazai vasutakra vonatkozólag szabályozná, ezen szabályozás, tekintet nélkül a jelen engedélyokirat határozataira, az engedélyezett vasutra is érvényes leend.

Engedélyes a vasut üzletét mindenkor olykép fogja vezetni, hogy díjszabási intézkedései a hazai ipar és termelés érdekeivel összhangzásban legyenek, különösen kötelezi magát engedélyes:

1. hogy mindazon kedvezményeket, melyeket külföldi czikkekre engedélyez, egyúttal a hazai termékeknek is engedélyezni fogja, ha ezek saját vonalán legalább ugyanazon távolságra szállittatnak, mint a kedvezményezett külföldi czikkek;

2. hogy külföldi czikkre soha alacsonyabb díjtételt vagy díjrészletet nem fog engedélyezni, mint a milyent ugyanazon rendeltetési helyre szállitott hasonló hazai czikk után valamely közelebb fekvő állomásról szed;

3. hogy az adriai kikötők felé irányuló forgalomban mérsékléseket csupán a hazai kikötők javára fog engedélyezni;

4. hogy azon esetben, ha az engedélyes pályája egy más vasuttal csatlakozást nyerne, az átmeneti forgalomban a tarifák felállitásának jogát engedélyes a m. kir. államvasutakra ruházza át; és pedig olyképen, hogy ezen forgalomból engedélyesnek csakis bizonyos pályahasználati díjra lesz igénye, mely pályahasználati díj engedélyes meghallgatására a kereskedelemügyi m. kir. minister által fog egyoldalúlag megállapittatni;

5. hogy a mennyiben a m. kir. államvasutakkal való csatlakozó forgalomban a kereskedelemügyi m. kir. minister közérdekből különleges díjmérsékléseket rendelne el, a minister kivánatára engedélyes saját illető összdíjtételeit ugyanoly százalékarányban leend köteles leszállitani, mint a mely százalékarányban azt a m. kir. államvasutak saját csatlakozó vonalaikra nézve tették;

6. hogy oly viszonylatokban, a melyeknél a m. kir. államvasutak érdekelve vannak, engedélyes közvetlen díjtételeket csakis a m. kir. államvasutakkal, illetve ezekkel egyetértőleg fog felállitani és ilyeneknek felállitásához a m. kir. államvasutak kivánságára mindenkor hozzájárulni fog;

7. hogy a m. kir. államvasutakon a személy- és árúdíjszabás tekintetében életbeléptetett új rendszerekhez, saját vonalát illetőleg, a saját állomások közötti forgalom kivételével, a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára csatlakozni fog;

8. hogy az állam, illetve a m. kir. államvasutak forgalmi érdekeinek megóvására szolgáló további díjszabási kikötések a m. kir. államvasutakkal kötendő üzletkezelési szerződés keretében szabályoztassanak.

13. §.

Az előző §. értelmében meghatározott díjszabási tételek engedélyes által időközben egészben, vagy csak a tárgyak egyes nemeire, a vasut egyik vagy mindkét irányában, minden szállitási távolságra egyenlően vagy a távolság növekedésével nagyobbodó mérvben leszállithatók.

Az ekként leszállitott díjszabási tételek az előbbi mértékre ismét felemelhetők ugyan, mindazonáltal e felemelés csak a szabályszerű kihirdetés napjától számitott három hó mulva lép hatályba.

Minden szállitási kedvezmény a fennálló szabályok értelmében előzetesen kihirdetendő és abban ugyanazon feltételek alapján, mindenki egyaránt részesitendő.

14. §.

Az élelmi szereknek a belföldön beállott rendkivüli megdrágulása esetében joga van a kereskedelemügyi m. kir. ministernek azok fuvardíjait a drágaság tartamára az engedélyokirati legmagasabb díjtételek felére leszállitani.

15. §.

A katonaság és katonai javak leszállitott díjtételekkel szállitandók és pedig egyrészt a császár. és kir. közös hadügyi minister és a m. kir. honvédelmi minister, másrészt a vasutigazgatóságok közt 1877. évi szeptember 15-én megkötött egyezmény, illetőleg az 1878. évi anuár 1-én hatályba lépett katonaszállitási díjszabás és annak függeléke alapján.

A katonaszállitás iránt létrejött, vagy létrehozandó s az állam részére kedvezőbb egyezmények ezen engedélyezett pályára is érvényesek lesznek.

A fentebbi határozmányok alkalmazandók továbbá a pénzügyi, valamint a közbiztonsági közegek, végül a fegyenczek és tolonczok szállitása tekintetében is.

Az engedélyes köteles alkalmazkodni a katonai szállitásokra vonatkozó szabályzathoz, s az abban foglalt megállapodások és egyezményekhez, melyek által a szállitáshoz szükséges felszerelési tárgyak beszerzése és készentartása, a forgalmi eszközök és üzleti személyzettel való kölcsönös kisegités és a katonai egészségügyi czélokra berendezett vasuti kocsik használata szabályoztatnak.

Köteles továbbá az engedélyes azon határozmányok és szolgálati szabályokhoz is alkalmazkodni, melyek a hadi vasuti osztályokra s azoknak béke idején új épitkezésekhez vagy fentartási munkálatokhoz való használatára vonatkozólag a cs. és kir. közös hadügyministerium által kiadattak, vagy megállapittatni fognak.

Háború és mozgósitás esetén köteles az engedélyes a szabadságosokat és tartalékosokat a szabályszerű igazolvány alapján a lakhelyükhöz legközelebb eső állomástól a rendeltetési helyig legközelebb eső állomásig a katonai leszállitott díjszabás alkalmazásával szállitani.

A katonai szállitásokra vonatkozó fenti határozatok és kedvezmények önként érthetőleg érvényesek a szolgálatban utazó m. kir. honvédségre és azon csapatokra, melyek, mint a hadsereg kiegészitő részei, a népjog oltalma alatt állanak.

Végül köteles az engedélyes feltétlenül alkalmazkodni azon határozatokhoz, melyek a hadsereg, hadi tengerészet és a honvédség kiszolgált altisztjeinek alkalmazására vonatkozólag az 1868. évi XL. törvényczikk 38. §-ában és az 1873. évi II. törvényczikkben megállapitvák.

16. §.

Az állami tisztviselők, hivatalnokok és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlete felett őrködő hatóságok megbizásából, vagy az állam érdekeinek ezen engedélyokira lapján való megóvása végett, vagy jövedéki czélokból a vasutat használják és azt, hogy az illetékes hatóság által megbizattak, igazolják, uti málháikkal együtt ingyen szállitandók.

17. §.

Az engedélyes a jelen engedélyokirat tárgyát képező vasuti vonalon, vagy annak csak egyes részein is, a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára a m. kir. postát szállitani köteles.

A postaszállitás feltételeit az 1888. évi IV. t.-cz. 4. §-ának *b)* pontja értelmében a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeleti uton fogja megállapitani.

A vasut igazgatósága és alárendeltjei, vagy az utóbbiak közt váltott szolgálati levelezés a vasuti közegek által postabérmentesen szállitható.

18. §.

Az engedélyezett vaspályavonal mentén, vagy az egyes állomásokban szükséges üzleti távirdák, távbeszélők vagy villamos jelzők iránt az 1888. évi XXXI. t.-cz. és az annak alapján kibocsátott rendeletek határozványai mérvadók, melyekhez az engedélyes szorosan alkalmazkodni köteles.

A távirdák, távbeszélők és villamos jelzők felállitásához a kereskedelemügyi m. kir. ministertől előzetesen külön engedély eszközlendő ki, mely alkalommal a minister az építés, berendezés és üzletbentartás feltételeit rendeleti uton állapitja meg, melyekhez engedélyes alkalmazkodni köteles.

Engedélyes a vasutra vonatkozó épitési engedély kinyerése után a távirda, távbeszélő vagy villamos jelzők létesitésének engedélyezése iránt még oly időben köteles a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez folyamodni, hogy a szóban forgó berendezések a vasut forgalomba helyezéséig elkészülhessenek, illetve használhatók legyenek.

A kereskedelemügyi m. kir. minister fentartja magának azon jogot, hogy az üzleti távirda- vagy távbeszélő-vezetéket a pálya indóházain, esetleg őrházain alkalmazandó utolsó elszigetelőkig, valamint a forgatható védjelző-készülékekig engedélyes költségén, a részletekre nézve az illető posta- és távirdaigazgatóság és az engedélyes közt jegyzőkönyvileg megállapitott feltételeknek megfelelően saját közegei által megépittesse.

Ez esetben, a mennyiben az üzleti távirda, vagy távbeszélő vezetékekkel egyidejűleg állami távirda vagy távbeszélő vezeték nem építtetnék, engedélyes köteles az oszlopok és más épitési anyagok összes árát s az összes épitési költségeket, a mennyiben pedig egyidejűleg állami távirda vagy távbeszélő vezeték is építtetnék, az üzleti vezeték anyagainak árát és az összes épitési költségeknek az üzleti vezetékek létesitésére forditott aránylagos részét megtériteni. Mindkét esetben köteles engedélyes az épitkezéshez szükséges összeget az utólagos elszámolásig kamat nélkül előlegezni és az oszlopokat s a többi épitési anyagokat az épitendő pálya mentén az illető posta- és távirdaigazgatóság által meghatározott módon és időben saját költségén szétosztatni.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek jogában áll a vaspálya mentén fennálló oszlopokra bármikor állami távirda, esetleg távbeszélő vezetékeket alkalmaztatni, ez esetben azonban az oszlopok- az állam költségén való fentartás kötelezettsége mellett már ekkor az állam ingyen tulajdonába mennek át.

Az üzleti távirda, távbeszélő és villamos vezetékek és berendezések összes alkatrészeikkel együtt a vasut kiegészitő tartozékát képezik, ennélfogva a jelen engedélyokirat 22. §-ában megállapitott esetekben és módok szerint az államra háramlanak át.

Egyébként az 1888:XXXI. t.-cz., valamint az annak alapján kibocsátott vagy kibocsátandó ministeri rendeletek határozmányai, továbbá a hazai vasutakkal a távirdákra nézve 1877. évben kötött egyezmény határozatai az engedélyesre nézve is kötelezők maradnak és lesznek.

19. §.

Mihelyt a polgári vagy katonai forgalom a jelenleg engedélyezett vonalon annyira növekedett, hogy az éjjeli szolgálat és gyorsabb forgalom berendezése a kereskedelemügyi m. kir. minister egyoldalú megitélése szerint kivánatosnak vagy szükségesnek mutatkozand, az

engedélyes köteles lesz saját költségén mindazon berendezéseket eszközölni és mindazon biztonsági intézkedéseket megtenni, melyek a fennálló szabályok és utasitások szerint szükségesek s illetőleg, a melyek a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről, hivatkozással azon szabályokra, követeltetni fognak.

A mennyiben azonban a katonai forgalom érdekében az engedélyezés alkalmával alapul vett teljesitési képesség határán túlmenő berendezések kivántatnának, ezek csakis engedélyes hozzájárulásával lesznek érvényesithetők.

Az engedélyes köteles továbbá a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeletére minden kártalanitás nélkül egy másik vágányt az esetre kiépiteni, ha az engedélyezett vonalon az évi elegybevétel kilométerenként 14.000 frtot osztrák értékben meghalad.

Ezen kötelezettség teljesitése azonban engedélyestől csak az alább megállapitott engedélytartam első 70 éve alatt követelhető.

20. §.

Az engedélyes köteles az engedélyezett vasut üzletéről a számadásokat az érvényben álló számlázási minta szerint vezetni s a lezárt üzleti számlát a vagyonmérleg, nyereség- és veszteségszámlával együtt legkésőbb a számadási évet követő május hó végéig a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez bemutatni.

Köteles továbbá az engedélyes a forgalom és üzlet eredményeit részletesen kitüntető évi jelentést szerkeszteni s közhirré tenni s mindennemű, a felügyeleti hatóságok által kivánt statisztikai adatot beszolgáltatni.

21. §.

Engedélyesnek jogában álland részvénytársaságot alapitani s a tényleges épitési és berendezési költség beszerzése céljából névre vagy előmutatóra szóló czímleteket az 1888. évi IV. t.-cz. 10. §-ában foglalt határozmányok figyelemben tartása mellett kibocsátani, mely kibocsátásnak módozatait a kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

Ha elsőbbségi részvények bocsáttatnának ki, a pálya tiszta jövedelméből mindenekelőtt az elsőbbségi részvényeknek a kereskedelemügyi m. kir. minister által a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg megállapitandó törlesztési hányada s további sorban e részvényeknek legfeljebb 5%-kal megszabandó osztaléka lesz fedezendő s ehhez képest a törzsrészvények törlesztése mindaddig meg nem kezdhető, a mig az összes elsőbbségi részvények nem törlesztettek.

A törlesztési terv kidolgozásánál szem előtt tartandó, hogy a törlesztési hányad rendszerint ne legyen nagyobb, mint a mely mellett az alaptőke az engedély egész tartama alatt törleszthető.

A kétnemű részvények tulajdonosai mindazonáltal minden egyéb társasági jogokban és kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A jelen engedélyokirat és az annak kiegészitő részét képező okmányok az alakitandó részvénytársaságra változatlanul kötelezők s ehhez képest az alakitandó részvénytársaság az engedélyest a jelen engedélyokirat alapján megillető jogokat és kötelezettségeket változatlanul és minden fentartás nélkül kötelezőleg átvenni tartozik.

A részvénytársaság megalakitásához szükséges alapszabályok, a kibocsátandó czímletek és szelvényeik mintáival együtt átvizsgálás és jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez felterjesztendők s a nevezett minister részéről az alapszabályokban, valamint a czímletek és szelvényeik mintáinak tervezetében kivánt módositások feltétlenül foganatositandók.

Az alapszabályokba mindenesetre felveendő, hogy az évenkinti tiszta jövedelemnek egy meghatározott minimalis százaléka külön beruházási tartalékalap képzésére, illetve a jelen engedélyokirat 7. §-a szerint az építési tőkéből kihasitott tartalékalap növelésére fordittassék. Felveendő továbbá az is, hogy azon esetre, ha az alább megállapitott engedélytartam alatt jövedelem hiánya miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, a törlesztetlenül maradt részvényeiknek beváltását, vagy e czímen bárminemű kárpótlást az államtól nem igényelhetnek.

A társaság székhelye Budapest, esetleg Zombor s hivatalos ügykezelési nyelve kizárólag a magyar.

22. §.

A jelen engedély tartama a fenti 2. §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. §. *b)* pontja alatt kimondott oltalommal és az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2. §-a, illetve az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *b)* és *c)* pontjai szerint az állam részére biztositott megváltási jog épségben tartásával, a jelen engedélyokirat kelte napjától számitandó, egymásután következő 90 évben állapittatik meg.

Ezen 90 év leteltével a vasut és annak összes tartozékai ingyen és tehermentesen mennek át a magyar állam tulajdonába és szabad haszonélvezetébe, illetve engedélyes vagy jogutódjai ezen vasutat teljes jókarban, ingyen és tehermentesen tartoznak az államnak átadni.

A pálya engedélyének és üzletének átruházása, valamint a pálya és tartozékainak függő kölcsönökkel való jelzálogi megterheltetése tekintetében az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *a)* pontja, illetőleg az ezen törvény 10. §-ában foglalt határozatok irányadók.

Az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2. §-ában és az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *b)* és *c)* pontjaiban előirt megváltás esetében a megváltás módozatai tekintetében ugyancsak az idézett törvényczikkek határozatai irányadók.

Mindkét esetben átveszi a magyar állam saját tulajdonába, birtokába és haszonélvezetébe a pálya területét és földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és alépitményeket minden hozzátartozókkal, u. m.: forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakodó-helyekkel, a vasut üzletéhez tartozó épületekkel, az indulási s érkezési helyeken őr- és felvigyázó-házakkal, minden felszerelvényekkel, ingó- és ingatlanokkal egyetemben; ellenben az engedélyes vagy jogutódjai megtartják az általuk folytatott üzlet alatt jövedelmi fölöslegeikből alkotott netáni tartalékalapot és a künlevő cselekvő követeléseket, valamint azon épitkezéseket, a melyek megszerzésére vagy előállitására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztattak fel, hogy azok a vaspályának semmi tartozékát képezni nem fogják.

23. §.

A kereskedelemügyi m. kir. minister az állami érdekek megóvása tekintetéből jogositva van magának úgy a pálya épitése, valamint az üzlet megfelelő felszerelése és folytonos jókarban tartása felől minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótoltassanak.

Különösen fentartatik a nevezett minister részére azon jog, hogy a forgalom növekedéséhez képest engedélyest a forgalmi eszközöknek időnkénti megfelelő szaporitására kötelezhesse.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek joga van továbbá a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt és pályaigazgatást megvizsgálni és ellenőrizni.

A kereskedelemügyi m. kir. minister által kiküldött biztosnak jogában áll, az igazgatóság és az ennek kebeléből netán kirendelt külön bizottságok ülésében, valamint a közgyülésekben részt venni, nemkülönben törvénytelen, a köz- vagy állami érdekekre netán hátrányos, az engedélyokirattal ellenkező intézkedéseket felfüggeszteni s erről a nevezett ministernek további eljárás végett jelentést tenni.

24. §.

A kereskedelemügyi m. kir. ministert megilleti a jog, hogy engedélyest a jelen engedélyokirat és az annak kiegészitő részét képező okmányokban megállapitott kötelezettségeknek, úgyszintén a kormány által az engedélyest kötelező törvények, szabályok, utasitások stb. alapján kiadott rendeleteknek teljesitésére 100 forinttól 10.000 forintig terjedhető rendbüntetés vagy birság kivetése által szorithassa.

A kivetett és a kereskedelemügyi m. kir. minister által kitűzött záros határidő alatt az engedélyes által be nem fizetett rendbüntetés, illetve birság a vasut bármely birtokából vagy annak jövedelméből egyszerű közigazgatási uton fog behajtatni.

Az esetre, ha a kiszabott rendbüntetés, illetve birság a még letétben levő engedélyezési biztositékból vonatnék le, engedélyes ezen biztositékot az eredeti összegre a levonás napjától számitandó 14 nap alatt ismét kiegésziteni tartozik.

Ha az engedélyokiraton vagy egyéb törvényes határozatokon és rendelkezéseken alapuló kötelezettségek megsértése az engedélyes részéről ismételve fordulna elő s más megtorló intézkedés a kivánt eredményre nem vezetne; úgyszintén ha a fenti 3. §-ban megállapitott határidők az épitési tervek benyujtása, az épités befejezésére, illetőleg az üzlet megnyitására nézve meg nem tartatnának s e határidők megtartásának elmulasztása a többször idézett vasut-engedélyezési szabály 11. §-ának *b)* pontja értelmében, különösen pedig politikai és pénzügyi válságok által nem igazoltathatnék; a kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen engedélyokiratot bármikor hatályon kivül helyezheti s megszüntnek nyilvánithatja, a nélkül, hogy ezen határozatból kifolyólag engedélyes az állam irányában bármi néven nevezendő czímen kárpótlási igénynyel léphetne fel.

Annak meghatározása, hogy az engedély hatályon kivül helyezése esetén a pálya épitésének folytatása s illetőleg ugy ezen, mint azon esetben, ha az engedélyes a pálya üzletét megszakitaná, az üzlet továbbvitele érdekében minő intézkedések tétessenek, a kereskedelemügyi m. kir. ministert illeti meg; önként értetődvén, hogy ezen intézkedések következtében felmerülendő mindennemű költségek, károk és veszélyek iránti szavatosság kizárólag az engedélyest terhelendik.

25. §.

Ezen engedély, valamint az annak kiegészitő részét képező okmányok minden okmányszerű kiadmányai csak egy forintra szabott bélyegdíj alá esnek.

Budapesten, 1894. évi julius hó 21-én.

A m. kir. ministerium nevében:

Lukács Béla *s. k.,*
kereskedelemügyi m. kir. minister.

3-ik melléklet az 556. számú irományhoz.

Kiegészitő melléklet a baja-zombor-újvidéki helyi érdekű vasutra vonatkozó 51.993/1894. sz.

engedélyokirathoz.

A baja-zombor-újvidéki helyi érdekű gőzmozdonyú vasut épitésére és üzleti berendezésére vonatkozó feltételek.

I.

Általános határozmányok.

A m. kir. államvasutak Baja állomásától Zomboron át Ujvidékig vezetendő vasut, mint rendes nyomtávú helyi érdekű gőzmozdonyú vasut az 1894. évi julius hó 21-én kelt engedélyokirat 3. §-a értelmében a kereskedelemügyi m. kir. minister által előzőleg helybenhagyandó tervek alapján s az alább következő részletes határozmányok szerint épitendő ki s olykép rendezendő be, hogy a kiépitett pályán a vonatok óránként 30 kilométer legnagyobb sebességgel közlekedhessenek.

Engedélyes köteles az engedélyezett pálya számára beszerzendő sinekre és forgalmi eszközökre vonatkozó szállitási szerződéseket és feltétfüzeteket a nevezett ministerhez jóváhagyás végett előzetesen beterjeszteni, továbbá a pálya épitésére vonatkozó szerződést is bemutatni, ez utóbbit azonban csak akkor, ha az épités átalányösszegért vállalkozónak adatik ki, vagy ha az épités kivitele a pénzbeszerzéssel is egybe van kötve.

A pályaépitésnél engedélyes az érvényben levő általános, valamint a helyhatósági, épitési és rendőri szabályokhoz alkalmazkodni köteles.

II.

Alépitmény.

A pálya alépitménye egy vágányra készitendő. A legnagyobb emelkedés, illetve esés 6‰-al állapittatik meg. A kanyarulatoknak a nyilt pályán 250 méternél kisebb félátmérővel nem szabad birniok.

A pálya szabványos koronaszélessége az alépitmény felszinében, vagyis a kavicságy alsó felületének magasságában mérve 4·0 méter legyen.

Görbületeknél a töltés külső oldala a túlemelésnek és a vágány kibővitésének megfelelően kiszélesbitendő.

A töltések, azok magassága és anyagához képest, $1^1/_2$ vagy $1^1/_4$ lábas lejtőkkel létesitendők; a bevágások lejtői pedig az anyag neménak és minőségének megfelelően állitandók elő.

A vizszintesben, vagy csekély esésben fekvő bevágások oldalárkai megfelelő fenékeséssel birjanak.

Az anyagárkok külső lejtői egy lábasnál meredekebbek nem lehetnek, a töltés felőli lejtők ellenben ugyanoly rézsűvel készitendők, mint maguk a töltések. Az anyagárkok továbbá oly módon létesitendők, hogy azokból a viz lehetőleg lefolyást találjon, a nélkül azonban, hogy káros vizfolyások keletkezhessenek.

A töltés lába és a nyitandó anyagárok közt legalább 0·8 m. széles padka hagyandó és ugyanily szélesnek kell lenni a kisajátitási védszalagnak is.

Csuszamlásra hajlandó töltések és bevágások megfelelően biztositandók. Árterületeken átvonuló töltéseknél a pályaszín 1·0 méterrel a legmagasabb árviz felett lesz tartandó és ily helyeken a töltések lejtői a szükséghez képest biztositandók. Átereszek és kisebb hidak ugy állitandók elő, hogy a hordszerkezet alsó éle és a legnagyobb árviz színe között 0·5—1·0 m. nyilt magasság maradjon, nagyobb hidaknál az árviz és szerkezet közötti magasság 1·0 m.-nél kisebb nem lehet. A Ferencz-csatornán át épitendő hidnál pedig a hordszerkezet alsó élének a Ferencz-csatorna rendes vizszíne felett legalább 6·0 méternek kell lennie. Mindazon helyeken, hol folyók vagy patakok a pályát megközelitik, e partok leválás és kimosás ellen kellően biztositandók.

Vizfolyások, patakok és folyók az áthidalás előtt vagy után megfelelően szabályozandók és a szükséghez mért partvédművekkel ellátandók.

Utszabályozások, útáthelyezések és útátjárók felépitménye az eredeti út felépitményének megfelelően, vagy kőalapból és kavicsból, vagy csak kavicsból állitandó elő. Oly utaknál pedig, melyek kavicsolva egyáltalán nincsenek, az útátjárók mindkét sínszáltól számitandó 8—8 méter hosszúságban 15 cm., azontúl pedig 10 cm. magasságban kavicsolandók. A párhuzamos utak és útátjárók alatt a szükséghez képest megfelelő nyilású hidak vagy átereszek épitendők, melyek, ha azok fölött nincs feltöltés, egészen fából is lehetnek.

Az állomási hozzájáró utak, valamint az állomási fönsíkon kocsiközlekedésre szolgáló területek 0·15 méter vastag kőalappal és 0·15 méter vastag kavicsolással létesitendők.

Minden állomáson kert számára legalább 400 m^2 és minden egyes őrháznál legalább 1.000 m^2-nyi földterület kisajátitandó.

A felépitmény beágyazásához egy harmadrészben kavics és két harmadrészben homok használandó s a beágyazásnak a sínek talpa alatt 0·25 m. vastagsággal és a síntalpak magasságában 2·8 m. szélességgel kell birnia.

Az állomási terek azon részei, melyek kocsiközlekedésre nem szolgálnak, 10 cm., az őrházi fensíkok pedig 5 cm. vastag kavicsréteggel boritandók.

Tartalékul köteles engedélyes pályakilométerenkint 40 köbméter beágyazási kavicsanyagot az épitési alapból beszerezni s a vonal mentén alkalmas helyeken lerakva, az üzletnek rendelkezésre bocsátani.

A pálya testébe épitendő azon átereszek, melyek fölött feltöltés alkalmaztatik, kőből vagy téglából, esetleg betonból vagy vasból létesitendők; mig a nyilt műtárgyak kő- vagy tégla-ellenfalakkal és szárnyakkal, valamint bezárólag 2·0 m. nyilásig tölgyfa hordszerkezettel, ennél nagyobb nyilásoknál pedig vas-hordszerkezetekkel épitendők.

Hidfők, hidjármak, jégtörők, hidlások és hidpadlózatokhoz csak tölgy- vagy vörösfenyőfa alkalmazható.

III.

Felépitmény.

A pálya 1·435 méter nyomtávval épitendő.

A sínek, melyek aczélból gyártandók, folyóméterenkint 23·6 kg.-nál könnyebbek nem lehetnek és függő sínkötés alkalmazása mellett oly sűrűn rakott talpfákon helyezendők el, hogy igénybevételök 5.000 kg. keréknyomás alatt négyzetcm.-ként 1.000 kg.-ot meg ne haladjon.

A vágányok egymástóli távolsága, középtől-középig mérve, az állomásokon 4·5 m., a nyilt vonalon pedig 3·6 m.-nél kisebb nem lehet.

Engedélyes köteles a felépitményi anyagok $^1/_2$%-át és három (3) teljes váltót és keresztezést a szükséges talpfákkal együtt tartalékul az épitési alapból beszerezni s az üzletnek rendelkezésre bocsátani.

A kereskedelemügyi m. kir. minister legalább 10.200 m. állomási mellékvágány létesitését követelheti, mely összegbe a bajai, zombori és újvidéki csatlakozási állomásokon előállitandó, illetve áthelyezendő mellékvágányok nincsenek beszámitva. A »Zombor« és »Ujvidék« csatlakozási állomásokon fektetendő új vágányok I. rangú felépitményi anyagból létesitendők, megyjegyeztetvén, hogy — a váltók és keresztezések kivételével, melyeknek újaknak kell lenniök — úgy ezen két állomáson, mint a két nevezett állomás váltóitól számitva a helyi érdekű vasút nyilt vonalán 300—300 m. hosszban I. rangú felépitményi anyagból előállitandó vágányokban is jó minőségű ócska, de még teljesen használható állapotban levő sínek alkalmazhatók.

A »Baja« állomáson létesitendő új vágányok a m. kir. államvasutak szabadka-bajai vonalán alkalmazott sínrendszernek megfelelő felépitményi anyagból állitandók elő.

Ugy a közönséges, mint a kitérő talpfák tölgyfából állitandók elő.

A felépitmény többi anyagát, szerkezetét és részleteit a kereskedelemügyi m. kir. minister az engedélyes által kellő időben előterjesztendő épitési részlettervek alapján határozza meg.

IV.

Állomások.

Az engedélyes köteles a kiépitendő pályán a következő állomásokat, illetve kitérőket és megállóhelyeket létesiteni :

1. Vaskút	375 m. h.
2. Gara vizállomás	400 » »
3. Rigyicza	375 » »
4. Sztanisics vizállomás	400 » »
5. Gákova	375 » »
6. Nenádits megállóhely	— » »
7. Csicsovó kitérő	375 » »
8. Ó-Sztapár	375 » »
9. Bresztovácz vizállomás	400 » »
10. Hódságh	400 » »
11. Parabuty vizállomás	400 » »

12. Paraga rakodó állomás . . . . 320 m. h.
13. Gajdobra . . . . 375 » »
14. Bulkesz rakodó állomás . . . . 320 » »
15. Petrovácz vizállomás . . . . 400 » »
16. Piros . . . . 375 » »

A m. kir. államvasutak Baja, Zombor és Ujvidék állomásai a h. é. vasut csatlakozása által előidézett szükségnek megfelelően kibővitendők és átalakitandók.

Ezenfelül engedélyes a szükséglet szerint még további állomásokat, kitérőket és megálló helyeket is létesithet; ezen pótlétesitményekhez azonban a kereskedelemügyi m. kir. minister engedélye a tervezetek bemutatása mellett előzetesen kikérendő.

Az állomások és kitérők lehetőleg vizszintesben, vagy 2·5^{0}/oo-ot meg nem haladó emelkedés, illetve esésben helyezendők el és pedig olyképen, hogy azok szükség esetén kellően megnagyobbithatók legyenek.

V.

Állomási épitmények és vonalőrházak.

Az engedélyezett pálya állomásain a következő táblázatos kimutatásba foglalt épületek, illetve épitmények állitandók elő:

Táblázatos kimutatás az állomási építményekről.

Az állomás neve	Felvételi épület: földszintes	Felvételi épület: emeletes	Árúraktár	Árúbódé	Nyilt rakodó	Laktanya	Gabnaszin	Szénraktár	Pályafentartási raktár	Szénrakodó ponk	Árnyékszék: lámpakamarával	Árnyékszék: lámpakamara nélkül	Gazdasági udvar	Kenyérsütő kemencze	Szemétverem	Állomási kút	Vizállomás kúttal és ejektor-berendezéssel	Tisztitó gödör daru-aknával és daruval: az átmenő vágányoknál	Tisztitó gödör daru-aknával és daruval: a mozdonyszin előtt	Marharakodó	Rakodó-minta	Hidmérleg mozdonynyal járható	Forditó korong ....m. átmérővel	Áll. őrház kúttal és melléképülettel, kenyérsütő kemenczével	Mozdonyszin tartozékaival: 1 állású	Mozdonyszin tartozékaival: ..... állású	Megjegyzések
	beépitett terület m².-ekben									darabszám																	
Baja csatlakozási állomás																											
Vaskút állomás	—	93·5	112·0	—	80	—	160	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	A csatlakozási állomásokon a megállapitott 100.000 frtnyi átalányösszeg keretében létesitendő kibővitési és átalakitási munkálatok külön fognak megállapittatni.
Gara vízállomás	—	93·5	56·0	—	80	—	80	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	2	—	1	—	—	—	1	—	—	
Rigyicza állomás . . .	—	93·5	56·0	—	80	—	80	—	20	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Stanisics vízállomás . .	—	133·5	112·0	—	120	—	160	—	—	—	1	—	1	1	1	1	2	2	—	1	—	—	—	1	—	—	
Gákova állomás	—	93·5	56·0	—	80	—	80	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Nenádits megállóhely .	70[a]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Zombor csatlakozási állomás																											
Csicsovó kitérő	70[a]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Ó-Sztapár állomás . . .	—	93·5	56·0	—	80	—	80	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Bresztovácz vizállomás .	—	93·5	56·0	—	80	—	80	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	
Hódságh állomás . . .	—	133·5	112·0	—	200[b]	—	160	—	20	—	1	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	
Parabuty vizállomás . .	—	93·5	56·0	—	80	—	80	40	—	1	—	1	1	1	1	1	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	
Paraga rakodó állomás	—	93·5	—	20	80	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Gajdobra állomás . . .	—	93·5	56·0	—	80	—	80	—	20	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Bulkesz rakodó állomás	—	93·5	—	20	80	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Petrovácz vizállomás . .	—	133·5	112·0	—	120	—	160	—	20	—	1	—	1	1	1	1	2	2	—	1	—	—	—	1	—	—	
Piros állomás	—	93·5	—	20	80	—	80	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Ujvidék csatlakozási állomás																											

Stanisics, Hódságh és Petrovácz állomásokon a felvételi épületekkel kapcsolatban fából készithető nyilt váróesarnokok létesitendők, melyek területe azonban be nem számitható a felvételi épületekre nézve megállapitott alapterületekbe.

A nyilt rakodók alapterülete a rakodóknak vízszintes részére vonatkozik.

a) kibővitett őrház, irodával, váróhelyiséggel és őrházi melléképülettel.

b) 25. m. hosszúsággal.

Az állomásokon előállitandó váltóőri lakásokon és a vonalon esetleg szükséges őrkunyhókon kivül a nyilt pályán a kereskedelemügyi m. kir. minister által meghatározandó helyeken összesen 32 őrház lesz épitendő, a hozzájuk tartozó melléképülettel, kúttal és kenyérsütő kemenczével együtt.

Közczélok, u. m.: a jövedék, posta, távirda, rendőrség stb. részére megkivántató helyiségek előállitására az engedélyes csak külön kárpótlás mellett kötelezhető.

A felvételi épületek, lakó- és őrházak, továbbá a rakodók, tisztitó gödrök, aknák, csatornák és kutak, valamint a kenyérsütő kemenczék, kőből vagy téglából falazva állitandók elő, mig a mozdonyszinek toldalékaikkal együtt, kő- vagy téglaalappal és lábazattal favázas falakból; az árú-, kézi és pályafentartási raktárak, melléképületek, széü- és gabonaszinek pedig kő- vagy téglaalappal és lábazattal, illetve kő- vagy téglaoszlopokon fából épithetők.

A vizállomási kutaknak oly vizbőséggel kell birniok, hogy 24 óra alatt mindkét irányban közlekedő 14—14 vonat számára szükséges vizmennyiséget a kellő minőségben szolgáltatni mindig képesek legyenek.

VI.

Pályaelzárás és jelzés.

A pálya bekeritése csak különösen figyelemre méltó helyeken és ott szükséges, hol a pálya jelentékenyebb forgalmat közvetitő közutak vagy helységek közvetlen közelében, illetve azokon keresztül vezet el.

Az állomások a szükséghez képest bekeritendők.

Utak és útátjárók szélein karfák, kerékvetők vagy keritések csak ott alkalmazandók, a hol azok a fenforgó viszonyoknál fogva biztonsági tekintetekből nem mellőzhetők.

Az útátjárók elzárására szükséges sorompók csak nagyon látogatott útátjárásoknál, vagy oly helyeken állitandók fel, hol a vonat közlekedése az útátjárástól legalább 150 méter távolságra észre nem vehető.

A sorompóval el nem látott és a vonatról 150 m. távolságból nem látható útátjárásoknál állandó figyelmeztető jelzők helyezendők el.

Az engedélyes köteles üzleti távirdát létesiteni, melyen az állomások közti távsürgönyzés eszközölhető legyen.

A vonatok keresztezésére szolgáló vágányokban fekvő váltók világitható jelző-tárcsákkal látandók el.

A bajai és újvidéki csatlakozási állomások előtt, valamint a zombori csatlakozási állomás előtt és után az előirt távolságban a helyi érdekű vasut vonalán egy-egy villamos védjelző állitandó fel.

Egyébként a lát-, hang- és harangjelzők mindaddig mellőzhetők, mig a sűrű vonatforgalom azok előállitását nem teszi szükségessé.

A kézi és a vonatokon használandó jelzőeszközök a fennálló szabályok szerint rendezendők be.

VII.

Üzleteszközök.

Az üzleteszközöket az 1894. évi julius hó 21-én kelt engedélyokirat 2. §-ában idézett vasuti üzletrendtartás 2. és 22-ik §-aiban megszabott határozmányok fentartása mellett, a mennyiben ezek az idézett engedélyokirat határozmányai folytán változást nem szenvednek,

engedélyes maga választhatja ugyan meg; köteles azonban a beszerzendő forgalmi eszközök részletterveit, valamint azok nemét, szám szerinti mennyiségét és pénzértékét tartalmazó kimutatást a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez átvizsgálás és jóváhagyás végett még a megrendelés előtt bemutatni.

VIII.

Felszerelési, leltári és berendezési tárgyak és elhasználási anyagok.

A felszerelési, leltári és berendezési tárgyak az engedélyes által jóváhagyás végett bemutatandó részletes kimutatás alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által megállapitandó mennyiségben, az elhasználási anyagok pedig a 4 heti szükségletnek megfelelőleg lesznek az épitési tőkéből beszerzendők s az üzletnek rendelkezésére bocsátandók.

IX.

Jótállás.

A különböző létesitményeknél használt anyagok jó minőségére, nemkülönben az előállitott összes munkák megfelelő és szilárd kivitelére nézve a m. kir. államvasutaknál érvényben levő feltétfüzetek határozmányai mérvadók.

A sinek kivételével mindazon munkákért és szállitmányokért, melyekre a m. kir. államvasutak feltétfüzeteiben bizonyos jótállás van megszabva, engedélyes a műszaki felülvizsgálat helyi szemléjének középidejétől számitott egy évig, a sinekért ellenben az üzlet megnyitása napjától kezdve legalább három évig tartozik jótállani.

Engedélyes tartozik továbbá az épitési alapból fedezni, illetve megtériteni a felépitménynek szintén az üzlet megnyitásától számitott husz napi fentartási költségeit, megjegyeztetvén, hogy ezen 20 napi fentartáshoz a tartalékkavicsot nem szabad felhasználni.

Budapesten, 1894. évi julius hó 21-én.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister,

A hivatalos másolat hiteléül:

Boros s. k.,
irodatiszt.

557. szám.

(LXX. ÜLÉS, 720. 3) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

képviselőház 1894. évi deczember hó 15-én tartott 404-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

A napirend során következett ezután a közlekedési bizottság jelentése, »az esztergom-almásfüzitői h. é. vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéjének felemelése czéljából a korábbi engedélyokmányhoz kiadott II. függelék tárgyában« szóló kereskedelemügyi miniszteri jelentés tárgyalása.

A ház a jelentést tudomásul veszi s elhatározza annak hasonló czélból a főrendiházzal való közlését.

Dr. Molnár Antal *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 557. számú irományhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister

jelentése,

az országgyüléshez, az esztergom—almásfüzitői helyi érdekű vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéjének felemelése czéljából az engedélyokmányhoz kiadott II-ik függelék tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

Az esztergom-almásfüzitői helyi érdekű vasut épitési vállalkozói, a vasutvonal épitési munkálatainak befejezése után a pálya épitésénél általuk végzett több teljesitmények czímén az esztergom-almásfüzitői helyi érdekű vasut-részvénytársaság ellen 139.813 forint 20 krajczár erejéig pótkövetelést támasztottak.

A helyi érdekű vasut-részvénytársaság ezen pótkövetelést általában méltányosnak ismervén el, a követelés rendezése iránt a vállalkozókkal hosszasabb tárgyalásokat folytatott, melyek eredményeként az épitési vállalkozókkal a társaságnak 1893. évi január hó 31-én megtartott rendkivüli közgyülésén is elfogadott, oly egyezségre lépett, mely szerint:

1. az épitési vállalkozók által igényelt fenti 139.813 forint 20 krajczárnyi pótkövetelés kielégitése ; továbbá

2. az északmagyarországi kőszénbánya és iparvállalat tokodi szénaknájához vezető vontató vágánynak, a fent nevezett épitési vállalkozók költségén történt megépitéseért, a vállalkozókkal szemben fennálló 25.000 forintnyi tényleges tartozás visszafizetése és végül

3. a vasut 36.000 forintnyi tartalékalapjából a részvénytársaság által előlegként kivett 11.162 forint 6 krajczárnyi összegnek az épitési vállalkozók által eszközlendő visszatéritése, illetve ezen alapnak 36.000 forintnyi teljes összegére való kiegészitése fejében a vasut-részvénytársaság épitési vállalkozóknak összesen 129.600 forintot, illetve ezen összegnek megfelelő névértékű elsőbbségi részvényeket kész átadni. Ezen egyezségnek végrehajthatása czéljából azután a helyi érdekű vasut-részvénytársaság a tényleges épitési és üzletberendezési tőkének illetve a társasági névleges alaptőkének megfelelő felemelésére kért engedélyt.

Az 1-ső pont alatt emlitett 139.813 forint 20 krajczárnyi kárpótlási igényt épités vállalkozók főképen a pálya 107/200. számú szelvényei között eredetileg tervezett hegymenti vonal helyett a később műszaki és vasutüzleti szempontból előnyösebbnek talált és a vállalkozók beleegyezésével kivitelre elfogadott Duna-menti vonalirány kiépitése folytán felmerül

több-költségekre, részben pedig a szabványtervek módositása és egyéb több-létesitmények által állitólag keletkezett több-kiadásokra alapitották.

A tényleges épitési és üzletberendezési tőkének e czímen leendő felemelése iránti kérelmet figyelembe nem vehettem.

A Tokod állomás közelében, a nyilt vágányból kiágazva az északmagyarországi egyesült kőszénbánya- és iparvállalat új aknájához vezető vágányt, habár ezen vágány épitési költsége a h. é. vasut költség-előirányzatába felvéve nem is volt, a vasut-részvénytársaság azon okból épittette ki, mivel annak előállitására az észak-magyarországi egyesült kőszénbánya és iparvállalattal szemben magát kötelezte.

A felmerült 25.000 forintnyi költségösszeget a vasut részvénytársaság a rászvénytőke szaporitása utján óhajtotta fedezni, minthogy azonban erre engedélyt nem kapott, a szóban forgó összeget ideiglenesen az épitési vállalkozókkal fedeztette — azon reményben, hogy egy később bekövetkezhető tőkefelemelés alkalmával ezen tartozás rendezhető leend.

Tekintettel arra, hogy a felszámitott költségösszeget megfelelőnek találtam, s minthogy ezen összeg vállalkozóknak szerződésileg lett biztositva, s igy jogilag fennálló követelés, miután végül ezen összeg az épitési költségbe az engedélyezés alkalmával nem lett beszámitva, ezen czímen a tőkefelemelést 25.000 forint erejéig indokoltnak találtam.

A tényleges épitési és üzletberendezési tőkének a tartalékalap kiegészithetése czímén leendő felemelése a vasút-részvénytársaság részéről azon okból kérelmeztetett, hogy a tartalékalap terhére engedélyezett, illetve előjegyzésbe vett kiadások is a jelenlegi tőkeemelés keretében nyerhessenek fedezetet.

Ezen czímen a tőkeemelést szintén indokoltnak találtam, miután a vasút-részvénytársaság ez által a tartalékalapnak eredeti összegében leendő helyreállitását óhajtotta elérni, melynek kiegészitésére rendeletileg már is utasitást kapott, s mely alapot a terhére már is engedélyezett 8543 frtnyi, illetve előjegyzésbe vett 2619 frt 6 krnyi, összesen 11.162·06 forintnyi költségösszegtől csak az esetben mentesithette, ha a tényleges épitési és üzletberendezési tőke a fenti összeggel felemeltetik.

Ehhez képest a tőkeemelés kitesz a tokodi vontató vágány épitési költségei czímén 25.000 frtot, a tartalékalap kiegészítése czímén kereken 11.200 forintot, vagyis összesen 36.200 forintot.

Minthogy azonban a most jelzett összegnek elsőbbségi részvények kibocsátása utján tervbe vett beszerzése következtében az esztergom-almásfűzitői helyi érdekű vasut törzs- és elsőbbségi részvénytőkéje között fennállott s az 1888. évi IV. törvényczikk által előirt 35 és 65%-os törvényes arány megszavaztatott volna, ezen törvényes arány helyreállitása czéljából a vasut-részvénytársaságnak 19.500 frt névértékű törzsrészvény kibocsáthatására kellett engedélyt adnom, önként érthetőleg oly kikötéssel, hogy ezen törzsrészvények a társaság birtokában maradnak, illetve tartalékba helyeztetnek s csak előzetes kormányhatósági engedély mellett lesznek felhasználhatók.

Az esztergom-almásfüzitői helyi érdekű vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéje ennélfogva a következőképen alakul:

Esztergom-almás-fűzitői fővonal	1,980.000	forint
Tokod-annavölgyi szárnyvonal	315.000	»
Jelenlegi tőkeemelés	55.700	»
Összesen . . .	2.350.700	frt.

A midőn ezek után tisztelettel felemlitem, hogy az esztergom-almás fűzitői helyi érdekű vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéjének 55.700 forinttal, azaz 2,350.700 forintra leendő felemelése érdekében, az engedély okmányhoz az ·/. alatt másolatban mellékelt II-ik függeléket folyó évi szeptember hó 14-én az esztergom-almásfűzitői helyi érdekű vasut részvénytársaság részére kiadtam, tisztelettel kérem egyúttal a képviselőházat, hogy ezen jelentésemet tudomásul venni s azt hasonló czélból a főrendiházhoz áttenni méltóztatnék.

Budapesten, 1894. évi október hó 10-én.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

2-ik melléklet az 557. számú irományhoz.

74.367. számhoz. *Másolat.*

II-ik Függelék az esztergom-almásfüzitői helyi érdekű vasút épitésére és üzletére vonatkozó engedélyokmányhoz.

Az 1890. évi XXXIV-ik törvényczikk alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által 1890. évi julius hó 1-én 39.749. szám alatt a m. kir. ministerium nevében az esztergom-almásfüzitői helyi érdekű vasút épitésére és üzletére kiadott engedélyokmányhoz Ő Császári és Apostoli királyi Felségének 1894. évi augusztus hó 22. napján Ischelben kelt legfelsőbb elhatározása alapján a következő

II-ik Függelék

adatik ki.

Az esztergom-almásfüzitői helyi érdekű vasútnak az 1890. évi julius hó 1-én 39.749. szám alatt kiadott engedélyokmány 7-ik szakaszában, valamint az ezen engedélyokmányhoz 1891. évi november hó 23-án 75.466. sz. alatt kiadott Függelék 5-ik szakaszában, összesen 2,295.000 frtban megállapitott tényleges épitési és üzletberendezési tőkéje, a tokodi állomás közelében, a nyilt pályából kiágazólag, az északmagyarországi egyesült kőszénbánya- és iparvállalat tokodi szénaknájához vezető vontató vágány megépitése s egyéb kisebb beruházások czéljaira 55.700 frttal felemeltetik s ehhez képest az esztergom-almásfüzitői helyi érdekű vasút tényleges épitési és üzletberendezési tőkéje 2,350.700 forintban állapittatik meg.

Budapest, 1894. évi szeptember 14-én.

A m. kir. ministerium nevében:

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hivatalos másolat hiteléül:

Boros s. k.,
irodatiszt.

558. szám.

(LXX. ÜLÉS, 720. 4) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894. évi deczember hó 15-én tartott 404-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

A napirend során következett a közlekedési bizottság jelentése »az erdőszáda-nagysomkúti h. é. vasut engedélyezése tárgyában« szóló kereskedelemügyi ministeri jelentés tárgyalása.

A ház tudomásul veszi a jelentést s elhatározza annak hasonló czélból a főrendiházzal való közlését.

Dr. Molnár Antal s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 558. számú irományhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister

jelentése,

az országgyüléshez, az erdőszáda-nagysomkúti helyi érdekű vasut engedélyezése tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

A nagykároly-somkúti helyi érdekű vasutvonal folytatásaként Erdőszádától a Szamos áthidalásával Nagysomkútig vezetendő keskenyvágányú helyi érdekű vasut engedélyezését a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut-részvénytársaság kérvén, az általa előterjesztett tervek alapján a folytatólagos vasutvonal közigazgatási bejárása folyó évi február hó 13-án és a következő napokon, az engedélyezési tárgyalás pedig folyó évi április hó 25-én megtartatott.

A vasut engedélyezése iránt folytatott tárgyalások kedvező eredményre vezetvén, a vasut épitésére és üzletére az 1·/. alatt másolatban tisztelettel mellékelt s a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut épitésére és üzletére kiadott engedélyokirat kiegészitő részét képező »II. Függelék«-et a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut-részvénytársaságnak, mint engedélyesnek, a mai napon kiadtam. 1·/.

Az erdőszáda-nagysomkúti vasutvonal engedélyezésének lényegesb feltételeit a következőkben van szerencsém tisztelettel előadni:

A 2·/. alatt tisztelettel mellékelt tervvázlatban kitüntetett 17·5 kilométer vonal épitési és üzletberendezési költségei 610.900 forinttal, vagyis kilométerenként 34.857 forinttal lettek megállapitva, mi által a már engedélyezett nagykároly-somkúti helyi érdekű vasutnak 1,354.000 forinttal megállapitott tényleges épitési és üzletberendezési tőkéje 1,964.900 forintra emelkedett. 2·/.

Az aránylagosan magasnak látszó épitési költség megvilágitására tisztelettel megjegyzem, hogy abban benfoglaltatnak a Szamoson átvezető vasuti hidnak egyuttal a közuti forgalomra leendő berendezésére, továbbá a révjognak megváltására, végül a hid mellett tervezett vámháznak mintegy 129.000 forintnyi költségei, sőt ezeken kivül a gilvácsi csatlakozó állomáson végrehajtandó átalakitások és bővitéseknek 61.100 forintnyi költségei is, mely rendkivüli költségek számitásba vétele nélkül kilométerenként csak mintegy 22.570 forint tényleges költség eredményeztetnék, a mi, tekintve, hogy forgalmi eszközök beszerzésére kilométerenként 3.080 forint forditandó, — elég mérsékelt befektetési költségnek mondható.

Engedélyes részvénytársaság a vasut épitésére és megfelelő üzleti berendezésére szükséges 610.900 forintnyi tényleges tőkét czímletek kibocsátása utján fedezi és pedig az 1888: IV. törvényczikk 10. §-ának rendelkezéséhez képest akkép, — hogy az épitési és üzletberendezési tőke 35%-ának számszerint 213.800 forintnak beszerzése czéljából 5%-os osztalékra jogositó törzsrészvények teljes névértékben, — 65%-ának számszerint 397.100 forintnak beszerzése czéljából pedig 5%-os elsőbbségi részvények bocsáttatnak ki.

Az épitési és üzletberendezési költség fedezésére egyrészt Szatmár vármegye törvényhatósága, az érdekelt községek és magánosok által 155.315 forintban jegyzett törzsrészvények értéke, másrészt a posta ingyen szállitása fejében az 1894. évtől kezdve ötven éven át 1.500 forintos évi részletekben kifizetendő 30.000 forintnyi postahozzájárulás, valamint a helyi érdekű vasuti segélyalapból ötven éven át 1.500 forintos részletekben, esetleg rövidebb idő alatt is kifizetendő 30.000 forintnyi segélyösszeg szolgál, mely hozzájárulást és illetve segélyt az 1888. évi IV. törvényczikk 4. és 7. §-ai alapján azzal a kikötéssel helyeztem kilátásba hogy a fentebb tisztelettel számjelzett mindkét összeg fejében a részvénytársaság összesen 60.000 forintnyi névértékű törzsrészvényt bocsásson az állam korlátlan tulajdonába.

Egyebekben ezen vasutvonalra nézve is a törzsvonal épitésére és üzletére kiadott engedélyokiratban megállapitott határozmányok érvényesittettek.

A tisztelettel előadottak alapján kérem a tisztelt házat, hogy ezen jelentésemet tudomásul venni s azt hasonló czélból a főrendiházzal is közölni méltóztassék.

Budapesten, 1894. évi november hó 12-én.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

2-ik melléklets az 558. számú irományhoz.

Kereskedelemügyi m. kir. minister.

78.174. szám.
1894.

Másolat.

II. Függelék.

Ő császári és apostoli királyi Felségének 1892. évi augusztus hó 4-én Ischlben kelt legmagasabb elhatározása alapján a nagykároly-somkúti helyi érdekű gőzmozdonyú vasut épitésére és üzletére a kereskedelemügyi m. kir. minister által 1892. évi augusztus hó 10-én 53.073. szám alatt a m. kir. ministerium nevében kiadott engedélyokirathoz Ő császári és apostoli királyi Felségének 1894. évi október hó 18-án Budapesten kelt legfelsőbb elhatározása alapján a következő

II. Függelék.

adatik ki.

1. §.

Ezen függelék erejénél fogva a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut-részvénytársaság engedélyt kap és kötelezettséget vállal arra, hogy az Erdőszádától folytatólag Nagysomkútig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutvonalat a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut épitésére és üzletére vonatkozó engedélyokiratban, valamint a jelen függelékben megállapitott feltételek alatt megépitse s azt az eredetileg engedélyezett vonal engedélyének tartama alatt szakadatlanul üzletben tartsa.

2. §.

A most engedélyezett vonal épitésére és üzleti berendezésére a kereskedelemügyi m. kir. minister által kiadott s a jelen függelék kiegészitő részét képező épitési és üzletberendezési feltételek irányadók, fentartatván nevezett minister részére a jog, hogy ezen feltételektől egyes kivételes esetekben eltéréseket engedélyezhessen.

3. §.

Az engedélyes köteles a fennálló szabályok szerint elkészitett épitési terveket (hossz-szelvény és helyzetrajz) a jelen függelék keltétől számitandó 3 hónap alatt, a többi részletterveket pedig oly időben terjeszteni két példányban a kereskedelemügyi m. kir. minister elé, hogy azok a kivitelre alább megállapitott határidőre való tekintettel, a minister által a kellő időre megvizsgálhatók és jóváhagyhatók legyenek.

A késedelem következményei egyedül az engedélyes részvénytársaságot terhelik.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen függelékben az ennek kiegészitő részét képező épitési és üzletberendezési feltételekben foglalt határozatokra, úgyszintén az üzlet biztonságának követelményeire való tekintettel, az előterjesztett terveket átvizsgáltatja s a mennyiben az érintett szempontokból észrevétel fel nem merülne, a terveket jóváhagyja, és ha egyéb törvényes rendelkezéseknek is elég tétetett, az épitési engedélyt, harmadik személyeknek az 1881. évi XLI. törvényczikk szerinti jogaiknak érintetlenül hagyása mellett, megadja.

Az engedélyes részvénytársaság minden kárpótlási vagy egyéb igény kizárásával köteles a kereskedelemügyi m. kir. minister által a pálya épitése közben vagy bármikor azután is, fentérintett tekintetekből s alapon kivánt és bár az előzetesen jóváhagyott tervektől eltérő módositásokat és kiegészitéseket is foganatositani.

Ellenben az engedélyes részvénytársaság az általa a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről már jóváhagyott terveknek bármily tekintetekből kivánt megváltoztatásához a nevezett minister engedélyét mindenkor előzetesen kieszközölni tartozik.

A pálya épitését engedélyes részvénytársaság a jelen függelék keltétől számitott egy és fél év alatt befejezni, s a pályát a közforgalomnak átadni tartozik.

4. §.

Ezen pálya kiépitése és üzlete czéljaira az 1881: XLI. törvényczikk szerinti kisajátitási jog ezennel engedélyeztetik.

5. §.

Az engedélyezett vonal megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 610.900 forint, azaz: Hatszáztizezerkilenczszáz forintban állapittatik meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyes részvénytársaság 53.900 forintot tartozik forditani.

Az ezen tényleges tőkének beszerzésére szükséges névleges összeget (alaptőke) a kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

A fentebbi tőkéből 6.000 forint készpénzben kihasitandó, s mint tartalék külön kezelendő.

Ezen tartaléktőke csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől esetenként előzetesen kikérendő engedély alapján lesz felhasználható.

6. §.

A most engedélyezett vonal engedélyének tartama, valamint ezen vonalat illetőleg a szállitási és egyéb adók fizetésétől az 1880. évi XXXI., illetve az 1888. évi IV-ik törvényczikk alapján igényelhető mentesség a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut épitésére s üzletére vonatkozó engedélyokirat illető §-ában megállapitott határidőkben járnak le.

Budapesten, 1894. évi november hó 12-én.

Lukács Béla *s. k.*,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hiv. másolat hiteléül:

Gaal Géza *s. k.*,
irodatiszt.

»B« melléklet 78.174. ministeri számhoz.

Kiegészitő melléklet a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasutra vonatkozó II. számú

függelékhez.

A nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut erdőszáda-nagysomkúti vonalrészének épitésére és üzleti berendezésre vonatkozó feltételek.

I.
Általános határozmányok.

A nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut folytatásában Erdőszádától Nagy-Somkútig vezetendő vasut, mint keskeny nyomtávú helyi érdekű gőzmozdonyú vasut az 1894. évi november hó 12-én kelt engedélyokirat II. függelék 3-ik §-a értelmében a kereskedelemügyi magy. kir. minister által előzőleg helybenhagyandó tervek alapján és az alább következő részletes határozmányok szerint épitendő ki s olykép rendezendő be, hogy a kiépitett pályán a vonatok óránként 25 kilométer legnagyobb sebességgel közlekedhessenek.

Engedélyes köteles az engedélyezett pálya számára beszerzendő sinekre és forgalmi eszközökre vonatkozó szállitási szerződéseket és feltét-füzeteket a nevezett ministerhez jóváhagyás végett előzetesen beterjeszteni, továbbá a pálya épitésére vonatkozó szerződést is bemutatni, ez utóbbit azonban csak akkor, ha az épités átalányösszegért vállalkozónak adatik ki, vagy ha az épités kivitele a pénzbeszerzéssel is egybe van kötve.

A pálya épitésénél engedélyes az érvényben lévő általános, valamint a helyhatósági épitési és rendőri szabályokhoz alkalmazkodni köteles.

II.
Alépitmény.

A pálya alépitménye egy vágányra készitendő. — A legnagyobb emelkedés, illetve esés 8‰-al állapittatik meg. — A kanyarulatoknak a nyilt pályán 100 méternél kisebb félátmérővel nem szabad birniok.

A pálya szabványos koronaszélessége az alépitmény felszinében, vagyis a kavicságy alsó felületének magasságában mérve 3·0 méter legyen.

Görbületeknél a töltés külső oldala a túlemelésnek és a vágány kibővitésének megfelelően kiszélesbitendő.

A töltések, azok magassága és anyagához képest 1½ vagy 1¼ lábas lejtőkkel létesitendők; a bevágások lejtői pedig az anyag nemének és minőségének megfelelően állitandók elő.

A vizszintesben, vagy csekély esésben fekvő bevágások oldalárkai megfelelő fenékeséssel birjanak.

Az anyagárkok külső lejtői egy lábasnál meredekebbek nem lehetnek, a töltés felőli lejtők ellenben ugyanoly rézsűvel késziteudők, mint maguk a töltések. Az anyagárkok továbbá oly módon létesitendők, hogy azokból a viz lehetőleg lefolyást találjon, a nélkül azonban, hogy káros vizfolyások keletkezhessenek.

A töltés lába és a nyitandó anyagárok közt legalább 0·8 m. széles padka hagyandó — és ugyanily szélesnek kell lenni a kisajátitási védszalagnak is.

Csuszamlásra hajlandó töltések és bevágások megfelelően biztositandók. Árterületeken átvonuló töltéseknél a pályaszin 0·8 méterrel a legmagasabb árviz felett lesz tartandó és ily helyeken a töltések lejtői a szükséghez képest biztositandók. Átereszek és kisebb hidak úgy állitandók elő, hogy a hordszerkezet alsó éle és a legnagyobb árviz szine között 0·5—1·0 m. nyilt magasság maradjon, nagyobb hidaknál az árviz és szerkezet közötti magasság 1·0 m.-nél, a Szamos folyón át épitendő hidnál pedig 1·5 m.-nél kisebb nem lehet. Mindazon helyeken, hol folyók vagy patakok a pályát megközelitik, a partok leválás és kimosás ellen kellően biztositandók.

Vizfolyások, patakok és folyók az áthidalás előtt vagy után megfelelően szabályozandók és a szükséghez mért partvédművekkel ellátandók.

A pálya testébe épitendő azon átereszek, melyek fölött feltöltés alkalmaztatik, kőből vagy téglából, esetleg betonból vagy vasból létesitendők; mig a nyilt műtárgyak kő, vagy tégla ellenfalakkal, illetve középpillérekkel és szárnyakkal, valamint bezárólag 4·0 m. nyilásig tölgyfa-hordszerkezetekkel; ennél nagyobb nyilásoknál pedig vashordszerkezetekkel épitendők.

A Szamos folyón át létesitendő vasszerkezetű hidnak oly elrendezéssel kell birnia, hogy az úgy a vasuti, mint a közuti forgalom czéljaira is, vagyis közös használatra alkalmas legyen.

A párhuzamos utak és útátjárókban a szükséghez képest megfelelő nyilású átereszek vagy hidak épitendők, melyek — ha azok felett nincs feltöltés — egészen fából is lehetnek.

Hidfők- és jégtörőkhöz, valamint hidjármak, hidalások és hidpadlózatokhoz általában csak tölgy- vagy vörös fenyőfát szabad használni.

Utszabályozások, útáthelyezések és útátjárók felépitménye az eredeti út felépitményének megfelelően vagy kőalapból és kavicsból, vagy csak kavicsból állitandó elő. — Oly utaknál pedig, melyek kavicsolva egyáltalában nincsenek, az útátjárók mindkét sinszáltól számitandó 8—8 méter hosszaságban 15 cm., azontúl pedig 10 cm. magasságban kavicsolandók.

Az állomási hozzájáró utak, valamint az állomási fönsikon kocsiközlekedésre szolgáló területek 0·15 m. vastag kőalappal és ugyanily vastag kavicsolással létesitendők.

Az állomási terek azon részei, melyek kocsiközlekedésre nem szolgálnak, 10 cm., az őrházi fensikok pedig 5 cm. vastag kavicsréteggel boritandók.

Az állomásokon, a fensiknak és különösen a vágányok beágyazásának szárazon tartására, a szükséghez képest szivárgók létesitendők.

Minden állomáson kert számára legalább 400 m^2 és minden egyes állomási és vonalőrháznál szintén kertnek legalább 1.000 m^2-nyi földerület kisajátitandó.

III.

Felépitmény.

A pálya 0·76 méter nyomtávval épitendő.

A sinek, melyek aczélból gyártandók, folyóméterenkint 13·75 kgrmnál könnyebbek nem lehetnek és függő sinkötés alkalmazása mellett oly sürün rakott talpfákon helyezendők el, hogy igénybevételök 2.500 kgrm. keréknyomás alatt négyzetcm.-ként 1.000 kilogrammot meg ne haladjon.

A vágányok egymástóli távolsága, középtől-középig mérve, az állomásokon 3·5 méter, a nyilt vonalon pedig 3·0 méternél kisebb nem lehet.

Engedélyes köteles a felépitményi anyagok 1%-át és egy teljes váltót és keresztezést, a szükséges talpfákkal együtt, tartalékul az épitési alapból beszerezni s az üzletnek rendelkezésre bocsátani; ezen tartalékokba azonban nem számithatók be azon készletek, melyeket a jótállási idő alatt megromló felépitményi vas- és aczélanyagok kicserélésére a szállitó gyárak tartoznak átadni.

Az épitendő helyi érdekű vasuton összesen 1.050 folyóméter állomási mellékvágány létesitése követelhető, mely hosszba azonban a gilvácsi állomás kibővitése czéljából előállitandó rendes nyomtávú vágányok, valamint az ugyanott fektetendő keskenynyomú mellékvágányok nincsenek beszámitva.

A gilvácsi állomáson létesitendő rendes nyomtávú vágányok a m. kir. államvasutak első rendű vonalainak megfelelő felépitményi anyagból állitandók elő, megjegyeztetvén, hogy ezen vágányoknál ócska, használható sinek is alkalmazhatók, a váltók azonban új anyagból készitendők.

A közönséges talpfák tölgyfából állitandók elő; a kitérőkben alkalmazandó összes talpfákhoz szintén csak tölgyfát szabad használni.

A felépitmény többi anyagát, szerkezetét és részleteit a kereskedelemügyi m. kir. minister az engedélyes által kellő időben előterjesztendő épitési részlettervek alapján határozza meg.

Az útátjáróknál a sinszálak között általában vezérgerendák tölgyfából alkalmazandók; fontosabb útátjáróknál azonban vezérsinek alkalmazása követelhető.

A helyi érdekű vasut vonalán a felépitmény beágyazásához kavics használandó; s ezen beágyazásnak a sinek talpa alatt 0·25 m. vastagsággal és a síntalpak magasságában 2·0 m szélességgel kell birnia.

Tartalékul köteles az engedélyes pályakilométerenként 30 m³ beágyazási kavicsanyagot az épitési tőkéből beszerezni s a vonal mentén alkalmas helyeken lerakva, az üzletnek rendelkezésére bocsátani.

IV.

Állomások.

Az engedélyes köteles a kiépitendő pályán a következő állomásokat, illetve kitérőket és megálló-helyeket létesiteni:

Kolczér megálló-helyet — — —

Puszta-Hidegkut állomást . . . . 225 m. hoszszal

Nagy-Somkút viz- és végállomást . . . . . 250 » »

Ezen felül engedélyes a szükséglet szerint még további állomásokat, kitérőket és megálló-helyeket is létesithet; ezen pótlétesitményekhez azonban a kereskedelemügyi m. kir. minister engedélye, a tervezetek bemutatása mellett, előzetesen kikérendő.

Az állomások és kitérők lehetőleg vizszintesben vagy 2·5‰-ot meg nem haladó emelkedés-, illetve esésben helyezendők el és pedig olyképen, hogy azok szükség esetén kellően megnagyobbithatók legyenek.

V.

Állomási épitmények és vonalőrházak.

Az engedélyezett pálya állomásain, melyek közé a kitérők, valamint a közönséges és a rakodó megálló-helyek is számitandók, és a gilvácsi csatlakozó állomáson a következő táblázatos kimutatásba foglalt épületek, illetve épitmények állitandók elő:

Táblázatos kimutatás az állo-

Az állomás neve	Felvételi épület: földszintes	Felvételi épület: emeletes	Felvételi épület: bővitettőrház, váró és irodahelyiséggel	Nyilt várócsarnok kapcsolatban a földszintes, vagy az emeletes fölvételi épülettel	Állomási őrház	Áruraktár	Árubódé	Nyilt rakodó	Katonai rakodó	Gabonaszín	Szénraktár	Pályafentartási raktár	Lak és egyéb épület	Marharakodó	Szénrakodó ponk	Hidmérleg mozdonynyal járható	Forditó korong ....m. átmérővel
	beépitett terület m²-ekben													darab			
1. Kolczér megállóhely	—	—	[1] 58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Puszta-Hidegkút állomás	112	—	—	—	36	56	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Nagy-Somkút vizállomás	112	—	—	—	36	56	—	80	—	96	40	20	[2] 66	—	—	-	—

Gilvács állomáson: 31 földszintes épület egy fékező számára, melléképülettel.
31 » » » » » »
55 » » » mozdonyvezető számára, melléképülettel.
55 » » » » » »
262 emeletes vendéglő épület 40 m²-es melléképülettel és jégveremmel, 1 falazott marharakodó 2 marhaállással (a m. kir. államvasutak állomásán).
120 kocsi- és mozdonyjavitó műhely.

Az állomásokon előállitandó váltóőri lakásokon és a vonalon esetleg szükséges őrkunyhókon kivül, a nyilt pályán, — a kereskedelemügyi m. kir. minister által meghatározandó helyeken, — összesen két őrház lesz épitendő, a hozzájuk tartozó melléképülettel, kúttal és kenyérsütő kemenczével együtt.

Közczélok, ugymint: a jövedék, posta, távirda, rendőrség stb. részére megkivántató helyiségek előállitására az engedélyes csak külön kárpótlás mellett kötelezhető.

A felvételi épületek, lakó- és őrházak, továbbá a rakodók, tisztitó gödrök, aknák, csatornák és kutak, valamint a kenyérsütő kemenczék és a mozdonyszin toldalékával együtt kőből vagy téglából falazva állitandók elő, az árú-, kézi- és pályafentartási raktárak, melléképületek, szén- és gabonaszinek pedig kő- vagy téglaalappal és lábazattal, illetve kő- vagy téglaoszlopokon, fából épithetők.

Az állomásokon, a vonatkozó szabványrajzok és épitési részlettervek megállapitásaihoz vagy az elrendeléshez képest, vizlevezető csatornák létesitendők.

A vizállomási kutaknak oly vizbőséggel kell birniok, hogy a vonalon előforduló legsürűbb vonatközlekedés számára a szükséges vizmennyiséget a kellő minőségben szolgáltatni mindig képesek legyenek.

VI.

Pálya-elzárás és jelzés.

A pálya bekeritése csak különösen figyelemre méltó helyeken és ott szükséges, hol a pálya jelentékenyebb forgalmat közvetitő közutak vagy helységek közvetlen közelében, illetve azokon keresztül vezet el.

Az állomások a szükséghez képest bekeritendők.

Utak és útátjárók szélein karfák, kerékvetők vagy keritések, valamint útsorompók csak ott alkalmazandók, a hol azok a fenforgó viszonyoknál fogva biztonsági tekintetből nem mellőzhetők.

mási épületek- és épitményekről.

Rakodó minta	Viz-állomás		Tisztitó gödör, daruval elzáró szeleppel és aknákkal		Mozdonyszín belső tisztitó gödörrel és tüzcsappal		A felvételi épület tartozékai						Az őrház tartozékai			A mozdonyszín tartozékai					Megjegyzések
	...... m. átm. kúttal és ejector bereadezéssel	....	az átmérő vágányoknál	a mozdonyszín előtt	egy állásra	... állásra	külön álló árnyékszék, lámpakamrával	külön álló árnyékszék lámpakamra nélkül	házi kút	szemét-verem	gazdasági udvar	kenyérsütő kemencze	melléképület	kút	kenyérsütő kemencze	vizmedencze 10.. m³ űrtartalommal	kézi műhely	laktanya .... ágyra	kút 1·5 átmérővel és ejector berendezéssel	munkás árnyékszék	
szám																					
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1. Őrház váróhelyiséggel, őrházi melléképülettel, kúttal sütőkemenczével.
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	2. Kapcsolatban a mozdonyszínnel, mozdonyvezető és fűtő számára.
—	—	1[3])	—	—	1	—	1	—	1	1	1	1	1	—	I	1	1	—	—	—	3. Kapcsolatban a mozdonyszínnel, ejector berendezéssel és csővezetékkel.

A sorompóval el nem látott és a vonatról 150 m. távolságból nem látható útátjáróknál állandó figyelmeztető jelzők helyezendők el.

Az engedélyes köteles távbeszélőt létesiteni, melynek segitségével az állomások közti értekezés eszközölhető legyen.

A vonatok keresztezésére szolgáló vágányokban fekvő váltók világitható jelző tárcsákkal látandók el.

Az állomások előtt az előirt távolságban a helyi érdekű vasút vonalán állandó védjelzők állitandók fel.

Egyebként a lát-, hang- és harangjelzők mindaddig mellőzhetők, mig a sürű vonatforgalom azok előállitását nem teszi szükségessé.

A kézi és a vonatokon használandó jelzőeszközök a fennálló szabályok szerint szerzendők be.

VII.

Üzleteszközök.

Az üzleteszközöket a vasuti üzletrendtartás 2-ik és 22-ik §-aiban megszabott határozmányok fentartása mellett, a mennyiben ezek az idézett engedélyokirat határozmányai folytán változást nem szenvednek, engedélyes maga választhatja ugyan meg; köteles azonban a beszerzendő forgalmi eszközök részletterveit, valamint egy azok nemét, szám szerinti mennyiségét és pénzértékét tartalmazó kimutatást a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez átvizsgálás és jóváhagyás végett még a megrendelés előtt bemutatni.

VIII.

Felszerelési, leltári és berendezési tárgyak és elhasználási anyagok.

A felszerelési, leltári és berendezési tárgyak az engedélyes által jóváhagyás végett bemutatandó részletes kimutatás alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által megállapitandó mennyiségben, az elhasználási anyagok pedig a négy heti szükségletnek megfelelőleg lesznek az épitési tőkéből beszerzendők s az üzletnek rendelkezésére bocsátandók.

IX.

Jótállás.

A különböző létesitményeknél használt anyagok jó minőségére, nemkülönben az előállitott összes munkák megfelelő és szilárd kivitelére nézve a m. kir. államvasutaknál érvényben lévő feltétfüzetek és az épületek leirásának határozmányai mérvadók.

A sinek kivételével, mindazon munkákért és szállitmányokért, melyekre a m. kir. államvasutak feltétfüzeteiben bizonyos jótállás van megszabva, engedélyes a műszaki felülvizsgálat helyi szemléjének középidejétől számitott egy évig, a sinekért ellenben az üzlet megnyitása napjától kezdve legalább három évig tartozik jótállani.

Engedélyes tartozik továbbá az épitési alapból fedezni, illetve megtériteni a felépitménynek szintén az üzlet megnyitásától számitott húsz napi fentartásából, valamint az ehhez szükséges kavicsanyag beszerzéséből és beágyazásából felmerülő költségeket is, különösen megegyeztetvén, hogy ezen húsz napi fentartáshoz a tartalékkavicsot nem szabad felhasználni.

Budapest, 1894. évi november hó 12-én.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hiv. másolat hiteléül:

Gaal Géza s. k.,
irodatiszt.

3-ik melléklet az 558. számú irományhoz.

A Nagykároly-somkúti h. é. v.
Erdőszáda-nagysomkúti vonalrészének
helyzetrajzi vázlata.

A vonal hossza . . . . 17·5 km.
Az állomások és megállóhelyek száma 3
(csatlakozó állomás kivételével).

Jelmagyarázat:

—— Forgalomban levő vasutak.

▬▬ Erdőszáda-nagysomkúti h. é. v.

559. szám.

(LXX. ÜLÉS, 720. 5) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894-ik évi deczember 15-én tartott 404-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

Napirend szerint következett a közlekedésügyi bizottság jelentése, »a szentlőrincz-szlatina-nasiczi h. é. gőzmozdonyú vasut engedélyezésének megtörténtéről« szóló kereskedelmi ministeri jelentés tárgyában.

A ház tudomásul veszi a jelentést s elhatározza annak hasonló czélból a főrendiházzal való közlését.

Dr. Molnár Antal s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 559. számú irományhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister

jelentése,

az országgyüléshez, a szentlőrincz-slatina-nasiczi helyi érdekű gőzmozdonyú vasut engedélyezésének megtörténte tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

A szentlőrincz-slatina-nasiczi helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló 1894. évi XXIII-ik törvényczikk 2. §-ában foglalt utasitáshoz képest van szerencsém a tisztelt Képviselőháznak jelenteni, miszerint az emlitett helyi érdekű vasut épitésére és üzletére vonatkozó engedélyokiratot szalánczi Francisci Henrik országgyülési képviselő s a horvát-szlavon tartománygyülés alelnökének mint engedélyesnek folyó évi julius 21-én kiadtam.

Midőn az előlidézett törvényczikkre vonatkozólag folyó évi junius hó 20-án benyujtott javaslatom indokolásában már részletesen ismertetett engedélyokirat másolatát ezennel bemutatnám, kérem egyuttal a tisztelt Képviselőházat, miszerint ezen jelentésemet tudomásul venn s azt hasonló czélból a főrendiházzal is közölni méltóztassék.

Budapesten, 1894. évi október hó 5-én.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

2-ik melléklet az 559. számú irományhoz.

Kereskedelemügyi m. kir. minister.

51.994. sz. *Másolat.*

A szentlőrincz-szlatina-nasiczi helyi érdekű gőzmozdonyú vasutra vonatkozó

Engedélyokirat.

A Szent-Lőrincztől Nasiczig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutat a m. kir. ministerium az 1894. évi XXIII. törvényczikk 1. §-a alapján a következő feltételek alatt engedélyezi, u. m.:

1. §.

Ezen »engedélyokirat« erejénél fogva szalánczi Francisci Henrik engedélyt kap és kötelezettséget vállal arra, hogy a kir. szab. pécs-barcsi vasut Szent-Lőrincz állomásától kiindulva a barcs-pakráczi vasuthoz való csatlakozással Szlatinán át az eszék-batrinjai helyi érdekű vasut Nasicz állomásáig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutat az alábbi feltételek alatt megépitse és azt a jelen engedélyokirat hatályának tartama alatt szakadatlanul üzletben tartsa.

2. §.

A nevezett engedélyes részére a jelen engedélyokirat értelmében biztosittatnak mindazon jogok és kedvezmények, melyeket az 1880. évi XXXI. t.-cz. és az annak kiegészitéséről és módositásáról szóló 1888. évi IV. t.-cz. a helyi érdekű vasutakra nézve megszabnak; viszont engedélyes a most idézett törvényczikkek azon határozatainak, melyek reá mint engedélyesre kötelezettséget rónak, magát feltétlenül aláveti.

Az engedélyes továbbá szorosan alkalmazkodni köteles:

a) a jelen engedélyokirat határozataihoz;

b) a közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1868. évi april hó 20-án 4973. szám alatt az országgyülés jóváhagyásával kibocsátott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz, valamint az 1887. évi XXIV. t.-cz. értelmében, illetve az 1878. évi XX. t.-cz. által beczikkelyezett vám- és kereskedelmi szövetség VIII. czikkében elfogadott vasuti üzletrendtartáshoz annyiban, a mennyiben ezek a jelen engedélyokiratban megállapitott egyes határozatok és a helyi érdekű vasutak forgalmi szolgálatára vonatkozó, a közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1883. évi augusztus hó 1-én kiadott szabályok alapelvei folytán változást nem szenvedtek;

c) a vasuti árúfuvarozás tárgyában 1890. évi október hó 14-én létrejött s az 1892. évi XXV. t.-czikkel beiktatott nemzetközi egyezmény és az 1892. évi deczember hó 10-én 83.249. sz. alatt kibocsátott vasuti üzletszabályzat határozmányaihoz, s végre:

d) minden egyéb már érvényben álló vagy később alkotandó törvényekhez, szabályokhoz, utasitásokhoz és rendeletekhez.

3. §.

A pálya épitésére és az üzlet berendezésére nézve a kereskedelemügyi m. kir. minister által egyidejűleg kiadott és a jelen engedélyokirat kiegészitő részét képező épitési feltételek irányadók, fentartatván nevezett minister részére a jog, hogy ezen épitési feltételektől egyes kivételes esetekben eltéréseket engedélyezhessen.

4. §.

Az engedélyes köteles a fennálló szabályok szerint elkészitett épitési terveket (hossz-szelvény és helyzetrajz) a jelen engedélyokirat keltétől számitandó 6 hónap alatt, a többi részletterveket pedig oly időben terjeszteni fel két példányban a kereskedelemügyi m. kir. minister elé, hogy azok a kivitelre alább megállapitott határidőre való tekintettel a minister által a kellő időre megvizsgálhatók és jóváhagyhatók legyenek.

A késedelem következményei egyedül az engedélyest terhelik.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen engedélyokiratban, az ennek kiegészitő részét képező épitési feltételekben, vagy az engedélyezési tárgyalásról 1893. évi február hó 18-án felvett jegyzőkönyvben foglalt határozatokra, úgyszintén az üzlet biztonságának követelményeire való tekintettel az előterjesztett terveket átvizsgáltatja és a mennyiben az érintett szempontokból észrevétel fel nem merülne, a terveket jóváhagyja és ha egyéb törvényes rendelkezéseknek is elég tétetett, az épitési engedélyt, harmadik személyeknek az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti jogaiknak érintetlenül hagyása mellett, megadja.

Az engedélyes minden kárpótlási vagy egyéb igény kizárásával köteles a kereskedelemügyi m. kir. minister által a pálya épitése közben vagy bármikor azután is, a fent érintett tekintetekből s alapon kivánt és bár az előzetesen jóváhagyott tervektől eltérő módositásokat és kiegészitéseket is foganatositani.

Ellenben az engedélyes az által a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről már jóváhagyott terveknek bármily tekintetből kivánt megváltoztatásához a nevezett minister engedélyét mindenkor előzetesen kieszközölni tartozik.

A pálya épitését engedélyes az engedélyokirat keltétől szsmitott két (2) év alatt befejezni és a pályát a közforgalomnak átadni tartozik.

5. §.

Ezen pálya kiépitése és üzlete czéljaira az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti kisajátitási jog ezennel engedélyeztetik.

6. §.

A kir. szab. pécs-barcsi vasut Szent-Lőrincz, a barcs-pakráczi vasut Szlatina és az eszék-batrinjai (Slavonia) h. é. vasut nasiczi állomásához való csatlakozás és az ennek folytán szükséges új épitkezések és átalakitások eszközlése, valamint a csatlakozási állomásnak közös használata iránt engedélyes a nevezett vasutak igazgatóságaival a kereskedelemügyi m. kir. minister előző jóváhagyásának fentartása mellett egyezségre lépni köteles.

A csatlakozás, illetve közös használatra való berendezés folytán a csatlakozási közös állomáson szükségessé váló új épitkezések és átalakitások költségeit engedélyes az épitési tőkéből fedezni tartozik.

Más pályákkal csatlakozási szerződéseket, nemkülönben az állomások vagy egyes csatlakozó vonalrészek közös vagy együttes (peage-jog) használatára vonatkozó szerződéseket engedélyes csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől előzetesen kieszközölt engedély alapján köthet; viszont azonban köteles engedélyes más pályákkal ilynemű szerződésekre lépni, ha azoknak az engedélyes vasutjához való csatlakozása, illetve a csatlakozási állomások vagy vonalrészek közös vagy együttes (peage-jog) használata, akár engedélyokiratilag, akár a kereskedelemügyi m. kir. minister külön engedélyével biztosittatott.

A mennyiben pedig úgy ezekre nézve, mint a kocsikölcsönzés és minden ezekért járó kárpótlás tárgyában az illető vasuti vállalatok között egyezmény létre nem jöhetne, az e részben megkötendő egyezmény feltételeit a kereskedelemügyi m. kir. minister fogja az érdekelt felekre nézve kötelezőleg megállapitani.

7. §.

Az engedélyezett vasut megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 4,020.000 frt, azaz: Négymillió húszezer forintban állapittatik meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyes 200.000 frtot tartozik forditani.

Az ezen tényleges tőkének beszerzésére szükséges névleges összeget (alaptőke) a kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állápitja meg.

Ugyancsak a tényleges tőkéből 40.000 frt készpénzben vagy a h. érdekű vasut kibocsátási árfolyam szerinti értékben számitott elsőbbségi részvényeiben kihasitandó s mint tartalék külön kezelendő.

Ezen tartaléktőke csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől esetenként előzetesen kikérendő engedély alapján lesz felhasználható.

8. §.

Az engedélyes köteles a forgalmi eszközöket, sineket és egyéb az épitésnél és az üzletnél használandó anyagokat a belföldön beszerezni, mely rendelkezés alól csak a kereskedelemügyi m. kir. ministertől esetenként előzetesen kikérendő engedély alapján lehet kivételnek helye.

9. §.

A pálya műszaki felülvizsgálatát a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeli el.

A mennyiben az időjárási viszonyok megengedik, a pálya műszaki felülvizsgálata az épitkezések teljes befejezése és a felülvizsgálati tervek bemutatása után engedélyes kérelmére azonnal el fog rendeltetni.

10. §.

Engedélyes köteles a jelen engedélyokirat kiadása előtt 120.000 frt, azaz: százhúszezer forintnyi biztositékot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a m. kir. központi állampénztárnál letenni.

Ezen biztositék csak a pálya műszaki felülvizsgálatának eredményes befejezése után s illetőleg a műszaki felülvizsgálat eredményének a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről történt helybenhagyása alkalmával adatik vissza. Egyébiránt e biztositék a műszaki felülvizs-

gálat alkalmával megállapitott hiányok teljes pótlásáig, illetve a jótállási határidők lejártáig, egészben vagy aránylagos részben visszatartható.

Ha az engedélyes a jelen engedélyokiratban a pálya kiépitését illetőleg megszabott kötelezettségeknek, különösen a 4. §-ban megállapitott kiépitési határidő tekintetében nem tenne eleget, a kereskedelemügyi m. kir. ministernek önként érthetőleg jogában áll a fentebbi biztositékot akár az állam javára lefoglalni, akár a pálya kiépitésére felhasználni, mi által az alábbi 24. §-ban foglalt rendelkezések nem érintetnek.

11. §.

Az engedélyezett pálya üzletének kezelését az 1880. évi XXXI. t.-cz. 8. §-ának *b)* pontja alapján engedélyes a kereskedelemügyi m. kir. minister jóváhagyásával az engedély egész tartamára a m. kir. államvasutak igazgatóságára ruházván át, az e részben megkötött szerződés a jelen engedélyokirat kiegészitő részét képezi.

Engedélyes tartozik az üzletkezelési szerződést a m. kir. államvasutak igazgatóságával még oly időben megkötni, hogy a pálya megnyitását megelőzőleg legalább hatvan nappal végérvényesen jóváhagyható legyen.

12. §.

A menet- és szállitási díjak az engedélyezett vasut számára a következőleg szabatnak meg:

a) A személyforgalomban legmagasabb árszabási tételként személy- és kilométerenként a magasabb osztályban 5 kr., az alsóbb osztályban pedig 3 kr. szedhető be.

A magasabb osztályt használó utasok legalább is az elsőrangú vasutakon használatban levő másodosztályú, illetőleg ezeknek megfelelő berendezésű kocsikban szállitandók.

A mennyiben engedélyes három kocsiosztályt rendezne be, a közbeneső osztályért személy- és kilométerenként 4 kr. díjtétel szedhető be.

b) Útipodgyásznál és gyorsárúnál, melyek 10 kgrnyi súlytételekre fölfelé kikerekithetők, 10 kg. és kilométerenként 0·40 krnyi legmagasabb díjtétel alkalmazható. Útipodgyásznál szabad súly nem követelhető.

Gyorsárúként szállitandó élő állatok, hullák és hintók viteldíjaira nézve a m. kir. államvasutak vonalain fennálló határozmányok és szabályok alkalmazandók.

c) Az árúk szállitásánál alkalmazható legmagasabb árszabási tétel kilométerenkint é 100 kilogrammonkint az I. darabárúosztályban 0·90 kr., a II-ik mérsékelt darabárúosztályban 0·60 kr. és a terjedelmes árúk után 1·20 kr.

A kőszén, vaskő, só, tűzi- és épületfa, trágya, kő, mész és tégla teljes kocsirakományokban kilométerenkint és 100 kilogrammonkint legfeljebb 0·50 kr. díjtétel mellett szállitandó.

Ugyanezen 100 kgr. és kilométerenkinti díjtétel szolgál maximalis viteldíj gyanánt a kocsirakományokban feladásra kerülő élő állatok szállitásánál is.

A kocsirakományokban feladásra kerülő egyéb árúkra, valamint a szabványsúly alapján szállitandó élő állatokra nézve a mérsékelt darabárú-osztály fennebbi tétele szolgál legmagasabb díjtételként.

Az árúk osztályozása s a többi szállitási és díjszabási határozmányok, valamint a kezelési és mellékilletékek tekintetében, úgyszintén a különvonatok szállitására és viteldíjaira nézve a m. kir. államvasútak vonalain fennálló határozmányok és szabályok alkalmazandók.

Mihelyt az engedélyezett pálya tiszta jövedelme három egymást követő éven át a fennebbi 7-ik §-ban megállapitott tényleges épitési és berendezési tőke 7%-át meghaladja,

jogában álland a kereskedelemügyi m. kir. ministernek az engedélyes meghallgatása mellett a díjszabásokat megfelelőleg leszállitani.

Azon esetre, ha a törvényhozás a díjszabási ügyet az összes hazai vasutakra vonatkozólag szabályozná, ezen szabályozás, tekintet nélkül a jelen engedélyokirat határozataira, az engedélyezett vasutra is érvényes leend.

Engedélyes a vasut üzletét mindenkor olykép fogja vezetni, hogy díjszabási intézkedései a hazai ipar és termelés érdekeivel összhangzásban legyenek, különösen kötelezi magát engedélyes:

1. hogy mindazon kedvezményeket, melyeket külföldi czikkekre engedélyez, egyúttal a hazai termékeknek is engedélyezni fogja, ha ezek saját vonalán legalább ugyanazon távolságra szállittatnak, mint a kedvezményezett külföldi czikkek;

2. hogy külföldi czikkre soha alacsonyabb díjtételt vagy díjrészletet nem fog engedélyezni, mint a milyent ugyanazon rendeltetési helyre szállitott hasonló hazai czikk után valamely közelebb fekvő állomásról szed;

3. hogy az adriai kikötők felé irányuló forgalomban mérsékléseket csupán a hazai kikötők javára fog engedélyezni;

4. hogy az átmeneti forgalomban a tarifák felállitásának jogát engedélyes a m. kir. államvasutakra ruházza át; és pedig olyképen, hogy ezen forgalomból engedélyesnek csakis bizonyos pályahasználati díjra lesz igénye, mely pályahasználati díj engedélyes meghallgatásával a kereskedelemügyi m. kir. minister által fog egyoldalúlag megállapíttatni;

5. hogy a mennyiben a m. kir. államvasutakkal való csatlakozó forgalomban a kereskedelemügyi m. kir. minister közérdekből különleges díjmérsékléseket rendelne el, a minister kivánatára engedélyes saját illető összdíjtételeit ugyanoly százalékarányban leend köteles leszállitani, mint a mely százalékarányban azt a m. kir. államvasutak saját csatlakozó vonalaikra nézve tették;

6. hogy oly viszonylatokban, a melyeknél a m. kir. államvasutak érdekelve vannak, engedélyes közvetlen díjtételeket csakis a m. kir. államvasutakkal, illetve ezekkel egyetértőleg fog felállitani és ilyeneknek felállitásához a m. kir. államvasutak kivánságára mindenkor hozzájárulni fog s illetőleg, hogy harmadik vasutakkal való forgalmakban az engedélyes soha alacsonyabb díjrészletet rendelkezésre bocsátani nem fog, mint a milyenek helyi díjszabása szerint rendelkezésre állanak, hacsak erre nézve a kereskedelemügyi minister által előzetesen fel nem hatalmaztatott;

7. hogy a m. kir. államvasutakon a személy-árúdíjszabás tekintetében életbeléptetett új rendszerekhez, saját vonalát illetőleg, a saját állomások közötti forgalom kivételével, a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára csatlakozni fog.

13. §.

Az előző §. értelmében meghatározott díjszabási tételek engedélyes által időközben egészben, vagy csak a tárgyak egyes nemeire, a vasút egyik vagy mindkét irányában, minden szállitási távolságra egyenlően, vagy a távolság növekedésével nagyobbodó mérvben leszállithatók.

Az ekként leszállitott díjszabási tételek az előbbi mértékre ismét felemelhetők ugyan, mindazonáltal e felemelés csak a szabályszerű kihirdetés napjától számitott három hó mulva lép hatályba.

Minden szállitási kedvezmény a fennálló szabályok értelmében előzetesen kihirdetendő és abban ugyanazon feltételek alapján, mindenki egyaránt részesitendő.

14. §.

Az élelmi szereknek a belföldön beállott rendkivüli megdrágulása esetében joga van a kereskedelemügyi m. kir. ministernek azok fuvardíjait a drágaság tartamára az engedélyokirati legmagasabb díjtételek felére leszállitani.

15. §.

A katonaság és katonai javak leszállitott díjtételekkel szállitandók és pedig egyrészt a csász. és kir. közös hadügyi minister és a m. kir. honvédelmi minister, másrészt a vasutigazgatóságok közt 1877. évi szeptember 15-én megkötött egyezmény, illetőleg az 1878. évi január 1-én hatályba lépett katonaszállitási díjszabás és annak függeléke alapján.

A katonaszállitás iránt létrejött vagy létrehozandó s az állam részére kedvezőbb egyezmények ezen engedélyezett pályára is érvényesek lesznek.

A fentebbi határozmányok alkalmazandók továbbá a pénzügyi, valamint a közbiztonsági közegek, végül a fegyenczek és tolonczok szállitása tekintetében is.

Az engedélyes köteles alkalmazkodni a katonai szállitásokra vonatkozó szabályzathoz s az abban foglalt megállapodások és egyezményekhez, melyek által a szállitáshoz szükséges felszerelési tárgyak beszerzése és készentartása, a forgalmi eszközök és üzleti személyzet rendelkezésre bocsátása, a forgalmi eszközök és üzleti személyzettel való kölcsönös kisegités és a katonai egészségügyi czélokra berendezett vasuti kocsik használata szabályoztatnak.

Köteles továbbá az engedélyes azon határozmányok és szolgálati szabályokhoz is alkalmazkodni, melyek a hadi vasuti osztályokra s azoknak béke idején új épitkezésekhez, vagy fentartási munkálatokhoz való használatára vonatkozólag a cs. és kir. közös hadügyministerium által kiadattak, vagy megállapittatni fognak.

Háború és mozgósitás esetén köteles az engedélyes a szabadságosokat és tartalékosokat a szabályszerű igazolvány alapján a lakhelyükhöz legközelebb eső állomástól a rendeltetési helyig legközelebb eső állomásig a katonai leszállitott díjszabás alkalmazásával szállitani.

A katonai szállitásokra vonatkozó fenti határozatok és kedvezmények önként érthetőleg érvényesek a szolgálatban utazó m. kir. honvédségre és azon csapatokra, melyek, mint a hadsereg kiegészitő részei, a népjog oltalma alatt állanak.

Végül köteles az engedélyes feltétlenül alkalmazkodni azon határozatokhoz, melyek a hadsereg, hadi tengerészet és a honvédség kiszolgált altisztjeinek alkalmazására vonatkozólag az 1868. évi XL. t.-cz 38. §-ában és az 1873. évi II. t.-cz.-ben megállapitvák.

16. §.

Az állami tisztviselők, hivatalnokok és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlete felett őrködő hatóságok megbizásából vagy az állam érdekeinek ezen engedélyokirat alapján való megóvása végett, vagy jövedéki czélokból a vasutat használják és azt, hogy az illetékes hatóság által megbizattak, igazolják, úgy málháikkal együtt ingyen szállitandók.

17. §.

Az engedélyes a jelen engedélyokirat tárgyát képező vasuti vonalon vagy annak csak egyes részein is, a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára a m. kir. postát szállitani köteles.

A postaszállitás feltételeit az 1888. évi IV. t.-cz. 4. §-ának *b)* pontja értelmében a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeleti uton fogja megállapitani.

A vasut igazgatósága és alárendeltjei, vagy az utóbbiak közt váltott szolgálati levelezés a vasuti közegek által postabérmentesen szállitható.

18. §.

Az engedélyezett vaspályavonal mentén, vagy az egyes állomásokban szükséges üzleti távirdák, távbeszélők, vagy villamos jelzők iránt az 1888. évi XXXI. t.-cz. és az annak alapján kibocsátott rendeletek határozmányai mérvadók, melyekhez az engedélyes szorosan alkalmazkodni köteles.

A távirdák, távbeszélők és villamos jelzők felállitásához a kereskedelemügyi m. kir. ministertől előzetesen külön engedély eszközlendő ki, mely alkalommal a minister az építés, berendezés és üzletbentartás feltételeit rendeleti uton állapitja meg, melyekhez engedélyes alkalmazkodni köteles.

Engedélyes a vasutra vonatkozó épitési engedély kinyerése után a távirda, távbeszélő vagy villamos jelzők létesitésének engedélyezése iránt még oly időben köteles a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez folyamodni, hogy a szóban forgó berendezések a vasut forgalomba helyezéséig elkészülhessenek, illetve használhatók legyenek.

A kereskedelemügyi m. kir. minister fentartja magának azon jogot, hogy az üzleti távirda, vagy távbeszélő vezetéket a pálya indóházain, esetleg őrházain alkalmazandó utolsó elszigetelőkig, valamint a forgatható védjelző készülékekig engedélyes költségén, a részletekre nézve az illető posta- és távirda-igazgatóság és az engedélyes közt jegyzőkönyvileg megállapitott feltételeknek megfelelően saját közegei által megépittesse.

Ez esetben, a mennyiben az üzleti távirda, vagy távbeszélő vezetékekkel egyidejűleg állami távirda-, vagy távbeszélő-vezeték nem épittetnék, engedélyes köteles az oszlopok és más épitési anyagok összes árát s az összes épitési költségeket, a mennyiben pedig egyidejűleg állami távirda-, vagy távbeszélő-vezeték is épittetnék, az üzleti vezeték anyagainak árát és az összes épitési költségeknek az üzleti vezetékek létesitésére forditott aránylagos részét megtériteni. Mindkét esetben köteles engedélyes az épitkezéshez szükséges összeget az utólagos elszámolásig kamat nélkül előlegezni, és az oszlopokat s a többi épitési anyagokat az épitendő pálya mentén az illető posta- és távirda-igazgtóság által meghatározott módon és időben saját költségen szétosztatni.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek jogában áll a vaspálya mentén fennálló oszlopokra bármikor állami távirda, esetleg távbeszélő-vezetékeket alkalmaztatni, ez esetben azonban az oszlopok az állam költségén való fentartás kötelezettsége mellett már ekkor az állam ingyen tulajdonába mennek át.

Az üzleti távirda, távbeszélő és villamos vezetékek és berendezések összes alkatrészeikkel együtt a vasut kiegészitő tartozékát képezik, ennélfogva a jelen engedélyokirat 22. §-ában megállapitott esetekben és módok szerint az államra háramlanak át.

Egyébként az 1888 : XXXI. t.-cz., valamint az annak alapján kibocsátott vagy kibocsátandó ministeri rendeletek határozmányai, továbbá a hazai vasutakkal a távirdákra nézve 1877. évben kötött egyezmény határozatai az engedélyesre nézve is kötelezők maradnak és lesznek.

19. §.

Mihelyt a polgári vagy katonai forgalom a jelenleg engedélyezett vonalon annyira növekedett, hogy az éjjeli szolgálat és gyorsabb forgalom berendezése a kereskedelemügyi m. kir. minister egyoldalú megitélése szerint kivánatosnak vagy szükségesnek mutatkozand, az engedélyes köteles lesz saját költségen mindazon berendezéseket eszközölni és mindazon biztonsági intézkedéseket megtenni, melyek a fennálló szabályok és utasitások szerint szükségesek s illetőleg, a melyek a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről, hivatkozással azon szabályokra, követeltetni fognak.

A mennyiben azonban a katonai forgalom érdekében az engedélyezés alkalmával alapul vett teljesitési képesség határán túlmenő berendezések kivántatnának, ezek csakis engedélyes hozzájárulásával lesznek érvényesithetők.

Az engedélyes köteles továbbá a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeletére minden kártalanitás nélkül egy másik vagányt az esetre kiépiteni, ha az engedélyezett vonalon az évi egybevétel kilométerenként 14.000 forintot osztrák értékben meghalad.

Ezen kötelezettség teljesitése azonban engedélyestől csak az alább megállapitott engedélytartam első 70 éve alatt követelhető.

20. §.

Az engedélyes köteles az engedélyezett vasut üzletéről a számadásokat az érvényben álló számlázási minta szerint vezetni s a lezárt üzleti számlát a vagyonmérleg, nyereség- és veszteségszámlával együtt legkésőbb a számadási évet követő május hó végéig, a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez bemutatni.

Köteles továbbá az engedélyes a forgalom és üzlet eredményeit részletesen kitüntető évi jelentést szerkeszteni és közhirré tenni s mindennemű, a felügyeleti hatóságok által kivánt statisztikai adatot beszolgáltatni.

21. §.

Engedélyesnek jogában álland részvénytársaságot alapitani s a tényleges épitési és berendezési költség beszerzése céljából névre, vagy előmutatóra szóló czímleteket az 1888. évi IV-ik t.-cz. 10. §-ában foglalt határozmányok figyelemben tartása mellett kibocsátani, mely kibocsátásnak módozatait a kereskedelemügyi m. kir. minister, a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

Ha elsőbbségi részvények bocsáttatnának ki, a pálya tiszta jövedelméből mindenekelőtt az elsőbbségi részvényeknek a kereskedelemügyi m. kir. minister által a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg megállapitandó törlesztési hányada s további sorban a részvényeknek legfeljebb 5%-kal megszabandó osztaléka lesz fedezendő s ehhez képest a törzsrészvények törlesztése mindaddig meg nem kezdhető, a mig az összes elsőbbségi részvények nem törlesztettek.

A törlesztési terv kidolgozásánál szem előtt tartandó, hogy a törlesztési hányad rendszerint ne legyen nagyobb, mint a mely mellett az alaptőke az engedély egész tartama alatt törleszthető.

A kétnemű részvények tulajdonosai mindazonáltal minden egyéb társasági jogokban és kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A jelen engedélyokirat és az annak kiegészitő részét képező okmányok az alakitandó részvénytársaságra változatlanul kötelezők s ehhez képest az alakitandó részvénytársaság az engedélyest a jelen engedélyokirat alapján megillető jogokat és kötelezettségeket változatlanul s minden fentartás nélkül kötelezőleg átvenni tartozik.

A részvénytársaság megalakitásához szükséges alapszabályok, a kibocsátandó czímletek s szelvényeik mintáival együtt, átvizsgálás és jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez felterjesztendők s a nevezett minister részéről az alapszabályokban, valamint a czímletek és szelvényeik mintáinak tervezetében kivánt módositások feltétlenül foganatositandók.

Az alapszabályokba mindenesetre felveendő, hogy az évenkénti tiszta jövedelemnek egy meghatározott minimális százaléka külön beruházási tartalékalap képzésére, illetve a jelen engedélyokirat 7. §-a szerint az épitési tőkéből kihasitott tartalékalap növelésére fordittassék. Felveendő továbbá az is, hogy azon esetre, ha az alább megállapitott engedélytartam alatt jövedelem hiánya miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, a törlesztetlenül maradt részvények tulajdonosai részvényeiknek beváltását, vagy e czímen bárminemű kárpótlást az államtól nem igényelhetnek.

A társaság székhelye Budapest s hivatalos ügykezelési nyelve a magyar.

22. §.

A jelen engedély tartama a fenti 2-ik §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. §. *b*) pontja alatt kimondott oltalommal és az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2. §-a, illetve az 1888. évi IV-ik t.-cz. 2. §-ának *b*) és *c*) pontjai szerint az állam részére biztositott megváltási jog épségben tartásával a jelen engedélyokirat kelte napjától számitandó, egymásután követ-kező 90 évben állapittatik meg.

Ezen 90 év leteltével a vasut és annak összes tartozékai ingyen és tehermentesen mennek át a magyar állam tulajdonába és szabad haszonélvezetébe, illetve engedélyes vagy jogutódjai ezen vasutat teljes jókarban, ingyen és tehermentesen tartoznak az államnak átadni.

A pálya engedélyének és üzletének átruházása, valamint a pálya és tartozékainak függő kölcsönökkel való jelzálogi megterheltetése tekintetében az 1888. évi IV-ik t.-cz. 2. § ának *a)* pontja, illetőleg az ezen törvény 10. §-ában foglalt határozatok irányadók.

Az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2. §-ában és az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *b)* és *c)* pontjaiban előirt megváltás esetében a megváltás módozatai tekintetében ugyancsak az idézett törvényczikkek határozatai irányadók.

Mindkét esetben átveszi a magyar állam saját tulajdonába, birtokába és haszonélveze-tébe a pálya területét és földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és alépitményeket minden hozzátartozókkal, u. m. forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakodó helyekkel a vasut üzletéhez tartozó épületekkel, az indulási s érkezési helyeken őr- és felvigyázó házakkal minden felszerelvényekkel, ingó és ingatlanokkal egyetemben; ellenben az engedélyes vagy jogutódjai megtartják az általuk folytatott üzlet alatt jövedelmi fölöslegeikből alkotott netán tartalékalapot és a künn levő cselekvő követeléseket, valamint azon épitkezéseket, a melyek megszerzésére vagy előállitására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztattal fel, hogy azok a vaspályának semmi tartozékát képezni nem fogják.

23. §.

A kereskedelemügyi m. kir. minister az állami érdekek megóvása tekintetéből jogositv van magának ugy a pálya épitése, valamint az üzlet megfelelő felszerelése és folytonos jó karban tartása felől minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkoz hiányok pótoltassanak.

Különösen fentartatik a nevezett minister részére azon jog, hogy a forgalom növek déséhez képest engedélyest a forgalmi eszközöknek időnkénti megfelelő szaporitására köt lezhesse.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek joga van továbbá a részéről kiküldött köz által az ügyvitelt és pályaigazgatást megvizsgálni és ellenőrizni.

A kereskedelemügyi m. kir. minister által kiküldött biztosnak jogában áll az igazgat ság és az ennek kebeléből netán kirendelt külön bizottságok ülésében, valamint a közgyül sekben részt venni, nemkülönben törvénytelen, a köz- vagy állami érdekekre netán hátrány az engedélyokirattal ellenkező intézkedéseket felfüggeszteni s erről a nevezett ministern további eljárás végett jelentést tenni.

24. §.

A kereskedelemügyi m. kir. ministert megilleti a jog, hogy engedélyest a jelen en délyokirat és az annak kiegészitő részét képező okmányokban megállapitott kötelezettségekn úgyszintén a kormány által az engedélyest kötelező törvények, szabályok, utasitások stb. al ján kiadott rendeleteknek teljesitésére 100 frttól 10.000 frtig terjedhető rendbüntetés vagy b ság kivetése által szorithassa.

A kivetett és a kereskedelemügyi m. kir. minister által kitűzött záros határidő alatt z engedélyes által be nem fizetett rendbüntetés, illetve birság a vasut bármely birtokából agy annak jövedelméből egyszerű közigazgatási uton fog behajtatni.

Az esetre, ha a kiszabott rendbüntetés, illetve birság a még letétben levő engedélye-ési biztositékból vonatnék le, engedélyes ezen biztositékot az eredeti összegre a levonás apjától számitandó 14 nap alatt ismét kiegésziteni tartozik.

Ha az engedélyokiraton vagy egyéb törvényes határozatokon és rendelkezéseken lapuló kötelezettségek megsértése az engedélyes részéről ismételve fordulna elő s más meg-orló intézkedés a kivánt eredményre nem vezetne; úgyszintén ha a fenti 3. §-ban megálla-itott határidők az épitési tervek benyujtása, az épités befejezésére, illetőleg az üzlet megnyi-ására nézve meg nem tartatnának s e határidők megtartásának elmulasztása a többször dézett vasut-engedélyezési szabály 11. §-ának *b)* pontja értelmében, különösen pedig politikai s pénzügyi válságok által nem igazoltathatnék, a kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen ngedélyokiratot bármikor hatályon kivül helyezheti s megszüntnek nyilvánithatja, a nélkül, ogy ezen határozatból kifolyólag engedélyes az állam irányában bármi néven nevezendő zímen kárpótlási igénynyel léphetne fel.

Annak meghatározása, hogy az engedély hatályon kivül helyezése esetén a pálya épi-ésének folytatása s illetőleg úgy ezen, mint azon esetben, ha az engedélyes a pálya üzletét negszakitaná, az üzlet továbbvitele érdekében minő intézkedések tétessenek, a kereskedelem-igyi m. kir. ministert illeti meg; önként értetődvén, hogy ezen intézkedések következtében elmerülendő mindennemű költségek, károk és veszélyek iránti szavatosság kizárólag az enge-délyest terhelendik.

25. §.

Ezen engedély, valamint az annak kiegészitő részét képező okmányok minden okmány-szerű kiadmányai csak 1 frtra szabott bélyegdíj alá esnek.

Budapesten, 1894. évi julius hó 21-én.

A m. kir. ministerium nevében:

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

3-ik melléklet az 559. számú irományhoz.

Kiegészitő melléklet a szentlőrincz-szlatina-nasiczi helyi érdekű vasutra vonatkozó 51.994.sz.

engedélyokirathoz.

A szent lőrincz-szlatina-nasiczi helyi érdekű gőzmozdonyú vasut épitésére és üzleti berendezésére vonatkozó

feltételek.

I.

Általános határozmányok.

A kir. szab. pécs-barcsi vasut Szent-Lőrincz állomásától kiindulva a barcs-pakráczi vasuthoz való csatlakozással Szlatinán át az eszék-batrinai helyi érdekű vasut Nasicz állomásáig vezetendő vasut, mint rendes nyomtávú helyi érdekű gőzmozdonyú vasut, az 1894. évi julius hó 21-én kelt engedélyokirat 3. § a értelmében a kereskedelemügyi m. kir. minister által előzőleg helybenhagyandó tervek alapján s az alább következő részletes határozmányok szerint épitendő ki s olykép rendezendő be, hogy a kiépitett pályán a vonatok óránként 40 kilométer legnagyobb sebességgel közlekedhessenek.

Engedélyes köteles az engedélyezett pálya számára beszerzendő sinekre és forgalmi eszközökre vonatkozó szállitási szerződéseket és feltétfüzeteket a nevezett ministerhez jóváhagyás végett előzetesen beterjeszteni, továbbá a pálya épitésére vonatkozó szerződést is bemutatni, ez utóbbit azonban csak akkor, ha az épités átalányösszegért vállalkozónak adatik ki, vagy ha az épités kivitele a pénzbeszerzéssel is egybe van kötve.

A pálya épitésénél engedélyes az érvényben levő általános, valamint a helyhatósági épitési és rendőri szabályokhoz alkalmazkodni köteles.

II.

Alépitmény.

A pálya alépitménye egy vágányra készitendő. A legnagyobb emelkedés, illetve esés 7‰-al állapittatik meg. A kanyarulatoknak a nyilt pályán 300 méternél kisebb félátmérővel nem szabad birniok.

A pálya szabványos koronaszélessége az alépitmény felszinében, vagyis a kavicságy alsó felületének magasságában mérve 4·0 méter legyen.

Görbületeknél a töltés külső oldala a túlemelésnek és a vágány kibővitésének megfelelően kiszélesbitendő.

A töltések, azok magassága és anyagához képest, $1^1/_2$ vagy $1^1/_4$ lábas lejtőkkel létesitendők; a bevágások lejtői pedig az anyag nemének és minőségének megfelelően állitandók elő

A vizszintesben, vagy csekély esésben fekvő bevágások oldalárkai megfelelő fenékeséssel birjanak.

Az anyagárkok külső lejtői egy lábasnál meredekebbek nem lehetnek, a töltés felőli lejtők ellenben ugyanoly rézsűvel készitendők, mint maguk a töltések. Az anyagárkok továbbá oly módon létesitendők, hogy azokból a viz lehetőleg lefolyást találjon, a nélkül azonban, hogy káros vizfolyások keletkezhessenek.

A töltés lába és a nyitandó anyagárok közt legalább 0·8 m. széles padka hagyandó és ugyanily szélesnek kell lenni a kisajátitási védszalagnak is.

Csuszamlásra hajlandó töltések és bevágások megfelelően biztositandók. Árterületeken átvonuló töltéseknél a pályaszin 1·0 méterrel a legmagasabb árviz felett lesz tartandó és ily helyeken a töltések lejtői a szükséghez képest biztositandók. Átereszek és kisebb hidak ugy állitandók elő, hogy a hordszerkezet alsó éle és a legnagyobb árviz szine között 0·5—1·0 nyilt magasság maradjon, nagyobb hidaknál az árviz és szerkezet közötti magasság 1·2 m.-nél, Drávahidnál végül 6·0 méternél kisebb nem lehet. Mindazon helyeken, hol folyók vagy patakok a pályát megközelitik, a partok leválás és kimosás ellen kellően biztositandók.

Vizfolyások, patakok és folyók az áthidalás előtt vagy után megfelelően szabályozandók és a szükséghez mért partvédművekkel ellátandók.

Utszabályozások, útáthelyezések és útátjárók felépitménye az eredeti út felépitményének megfelelően, vagy kőalapból és kavicsból vagy csak kavicsból állitandó elő. Oly utaknál pedig, melyek kavicsolva egyáltalában nincsenek, az útátjárók mindkét sinszáltól számitandó 8—8 m. hosszaságban 15 cm., azontúl pedig 10 cm. magasságban kavicsolandók.

A párhuzamos utak és útátjárók alatt a szükséghez képest megfelelő nyilású hidak vagy átereszek épitendők, melyek, ha azok fölött nincs feltöltés, egészen fából is lehetnek

Az állomási hozzájáró utak, valamint az állomási fönsikon kocsiközlekedésre szolgáló területek 0·15 mtr. vastag kőalappal és 0·15 mtr. vastag kavicsolással létesitendők.

Minden állomáson kert számára legalább 400 m^2, minden egyes őrháznál legalább 1.000 m^2-nyi földterület kisajátitandó.

A felépitmény beágyazásához a csatlakozó és mindennemű közbenső állomásokon csupán kavics használandó, a nyilt pályán azonban a Szent-Lőrincztől a Drávapartig terjedő vonalrészen az ottani vidéken található legjobb minőségű tiszta homok 0·30 m. vastagsággal a sinek talpa alatt, és a drávapart-nasiczi vonalrészen $^1/_3$ részben szintén tiszta homok, $^2/_3$ részben pedig kavics 0·25 méter vastagsággal a sinek talpa alatt használható.

A beágyazásnak a sintalpak magasságában 2·8 m. szélességgel kell birnia.

Az állomási terek azon részei, melyek kocsiközlekedésre nem szolgálnak, 10 cm., az őrházi fensikok pedig 5 cm. vastag kavicsréteggel boritandók.

Tartalékúl köteles engedélyes pályakilométerenként 40 köbméter beágyazási kavicsanyagot az épitési alapból beszerezni s a vonat mentén alkalmas helyeken lerakva, az üzletnek rendelkezésre bocsátani.

A pálya testébe épitendő azon átereszek, melyek fölött feltöltés alkalmaztatik, kőből vagy téglából, esetleg betonból vagy vasból létesitendők, mig a nyilt műtárgyak ellenfalai és középpillérei kőből vagy téglából, felszerkezetei pedig bezárólag 2·0 m. nyilásig tölgyfából, azontúl vasból épitendők.

A Dráva-hid vagdalt kővel burkolt ellenfalakkal és középpillérekkel, úgyszintén vashordszerkezettel állitandó elő és e hidon a hadügyi kormányzat követelményeinek megfelelően robbantási készülékek is alkalmazandók. Hidpadlózatokhoz csak tölgy- vagy vörösfenyőfa alkalmazható.

III.

Felépitmény.

A pálya 1·435 méter nyomtávval épitendő.

A sinek, melyek aczélból gyártandók, folyóméterenként 23·6 kilogrammnál könnyebbek nem lehetnek és függő sínkötés alkalmazása mellett oly sürűn rakott talpfákon helyezendők el, hogy igénybevételök 5.000 kgrm. keréknyomás alatt négyzetczentiméterenként 1.000 kilogrammot meg ne haladjon.

A vágányok egymástóli távolsága, középtől-középig mérve, az állomásokon 4·5 m., a nyilt vonalon pedig 3·6 méternél kisebb nem lehet.

Engedélyes köteles a felépitményi anyagok $1/2$%-át és két teljes váltót és keresztezést a szükséges talpfákkal együtt tartalékul az épitési alapból beszerezni s az üzletnek rendelkezésre bocsátani.

A kereskedelemügyi m. kir. minister legalább 6.300 m. állomási mellékvágány létesitését követelheti, mely összegbe a szent-lőrinczi, szlatinai és nasiczi csatlakozási állomásokon előállitandó, illetve áthelyezendő mellékvágányok nincsenek beszámitva.

Szent-Lőrincz állomás előtt a kiágazási váltótól számitott 300 m. hosszú vágányrész a nyilt pályán, továbbá Szent-Lőrincz állomáson mindazon a helyi érdekű vasut beágazása folytán létesitendő mellékvágányok, melyek nem kizárólagosan a helyi érdekű vasut czéljaira szolgálnak, elsőrangú felépitményi anyagból készitendők, mig ellenben a szlatinai és nasiczi állomások bővitéseként szükségelt mellékvágányok másodrendű szabványnak megfelelő anyagból előállithatók.

A csatlakozási állomásokon létesitendő mellékvágányok képzéséhez esetleg ócska, de még jókarban lévő sinek is felhasználhatók, a váltóknak és keresztezéseknek, valamint az összes talpfáknak azonban újaknak kell lenniök.

A kitérő talpfák tölgyfából, a közönséges talpfák pedig tölgy- vagy vörösfenyőfából, esetleg telitett bükk- vagy szurkos fenyőfából állitandók elő.

A felépitmény többi anyagát, szerkezetét és részleteit a kereskedelemügyi m. kir. minister az engedélyes által kellő időben előterjesztendő épitési részlettervek alapján határozza meg.

IV.

Állomások.

Az engedélyes köteles a kiépitendő pályán a következő állomásokat, illetve kitérőket és megállóhelyeket létesiteni:

1.	Gusztávművе rakodó megállóhely	200 m.
2.	Sumony állomás	360 »
3.	Okorág rakodó állomás	250 »
4.	Baranya-Sellye vizállomás	400 »
5.	Sztára-Zaláta rakodó állomás	250 »
6.	Čadjavica-Noskovci állomás	360 »
7.	Medinci-Senkovac rakodó állomás	250 »
8.	Bukovica állomás	360 »
9.	Miklós állomás	360 »
10.	Orahovica vizállomás	400 »
11.	Feričanci állomás	360 »
12.	Pribisevac rakodó állomás	250 »

hosszal.

A szt.-lőrinczi, szlatinai és nasiczi állomások a h. é. vasut csatlakozása által előálló szükségnek megfelelően átalakitandók és kibővitendők.

Ezen felül engedélyes a szükséglet szerint még további állomásokat, kitérőket és megálló helyeket is létesithet; ezen pótlétesitményekhez azonban a kereskedelemügyi m. kir. minister engedélye a tervezetek bemutatása mellett előzetesen kikérendő.

Az állomások és kitérők lehetőleg vizszintesben, vagy 2·5%o-t meg nem haladó emelkedés, illetve esésben helyezendők el és pedig olyképen, hogy azok szükség esetén kellően megnagyobbithatók legyenek.

V.

Állomási épitmények és vonalőrházak.

Az engedélyezett pálya állomásain és a szent-lőrinczi és szlatinai csatlakozási állomásokon a következő táblázatos kimutatásba foglalt épületek, illetve épitmények állitandók elő:

Táblázati kimutatás az állomási épitményekről.

Az állomás neve	Beépitett terület m²-ekben: Felvételi épület, földszintes	Felvételi épület, emeletes	Árúraktár	Árúbódé	Nyilt rakodó	Ágyúrakodó	Gabnaszin	Szénraktár	Pályafentartási raktár	Lakóház	Darabszám: Árnyékszék, lámpa kamarával	Árnyékszék, lámpa kamara nélkül	Gazdasági udvar	Kenyérsütő kemencze	Szemétverem	Állomási kút	Vizállomási kút ejector berendezéssel	Tisztitó gödör darúaknával és darúval, az átmenő vágányoknál	Tisztitó gödör darúaknával és darúval, a mozdonyszín előtt	Marharakodó	Rakodó minta	Hidmérleg, mozdonynyal járható	Forditó korong 4·6 m. átmérővel	Állomási őrház kúttal és melléképülettel	Mozdonyszín tartozékaival, 1 állású	Mozdonyszín tartozékaival, 2 állású	Megjegyzések
1. Szt.-Lőrincz csatl. állomás	—	136 [1]	116	—	—	—	—	43·3	22·3	40	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1 [1]	1	1 [2]	—	1 [3]	Az új állomások épületeinek kivitelére nézve a MÁV. által a h. é. vasutak részére kidolgozott szabványok mérvadók.
2. Gusztávműve rak. megállób.	70 [4]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3. Sumony állomás	—	93·5	60·9	—	84·2	—	83·3	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
4. Okorág rak. állomás	93·5	—	—	22·3	84·2	—	83·3	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
5. Baranya-Sellye vizáll.	—	133·5	60·9	—	84·2	—	165·3	—	22·3	—	1	—	1	1	1	1	2	2	—	1	1	1	—	1	—	—	
6. Sztára-Zalatna rak. áll.	93·5	—	—	22·3	84·2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
7 Čadjavica-Noskovci áll.	—	93·5	60·9	—	84·2	—	83·3	—	—	—	1	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
8. Medinci-Senkovac rak. állomás	93·5	—	—	22·3	84·2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
9. Szlatina csatl. állomás	52·5	—	80 [5]	—	—	—	—	43·3 [2]	22·3	—	—	—	—	—	—	—	2 [7]	2 [7]	—	—	—	—	1 [6]	—	1 [6]	—	
10. Bukovica állomás	—	93·5	60·9	—	84·2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
11. Miklós állomás	—	133·5	60·9	—	126·3	—	83·3	—	—	—	1	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
12. Orahovica vizállomás	—	133·5	60·9	—	84·2	—	83·3	—	22·3	—	1	—	1	1	1	1	2	2	—	1	1	1	—	1	—	—	
13. Feričanci állomás	—	93·5	60·9	—	84·2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
14. Pribiševac rak. állomás	93·5	—	—	22·3	84·2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	

[1] Csak $^{1}/_{3}$ részben a h. é. vasut költségén. — [2] Őrkunyhó. — [3] Belső tisztitó gödörrel, 15 m³-es vas viztartánynyal, 5 ágyra való laktanyával, kézműhelylyel, tűzcsappal és munkás árnyékszékkel. — [4] Őrház irodával és váróhelyiséggel, kúttal, melléképülettel és kenyérsütő kemenczével. — [5] A nyilt rakodón egy nyitott csarnok létesitése. — [6] A meglevő létesitmények, u. m. mozdonyszin, forditókorong és szénrakodó áthelyezése. — [7] A szent-lőrincz-szlatina-nasicsi h. é. vasut czéljaira.
A nasiczi csatl. állomás átalakitásának és kibővitésének részletei a közigazgatási pótbejárás eredménye alapján fognak megállapittatni.

Az állomásokon előállitandó váltóőri lakásokon és a vonalon esetleg szükséges őrkunyhókon kivül a nyilt pályán a kereskedelemügyi m. kir. minister által meghatározandó helyeken, összesen 22 őrház lesz épitendő, a hozzájuk tartozó melléképülettel, kúttal és kenyérsütő kemenczével együtt.

Közczélok, úgymint: a jövedék, posta, távirda, rendőrség stb. részére megkivántató helyiségek előállitására az engedélyes csak külön kárpótlás mellett kötelezhető.

A felvételi épületek, lakó- és őrházak, továbbá a rakodók, tisztitó gödrök, aknák, csatornák és kutak, valamint a kenyérsütő kemenczék kőből vagy téglából falazva állitandók elő, mig a mozdonyszinek toldalékaikkal együtt kő- vagy téglaalappal és lábazattal favázas falakból; az árú-, kézi- és pályafentartási raktárak, melléképületek, szén- és gabonaszinek pedig kő- vagy téglaoszlopokon fából épithetők.

A vizállomási kutaknak oly vizbőséggel kell birniok, hogy naponta mindkét irányban közlekedő 12—12 ötventengelyű vonat számára szükséges vizmennyiséget a kellő minőségben szolgáltatni mindig képesek legyenek.

VI.

Pályaelzárás és jelzés.

A pálya bekeritése csak különösen figyelemre méltó helyeken és ott szükséges, hol a pálya jelentékenyebb forgalmat közvetitő közutak vagy helységek közvetlen közelében, illetve azokon keresztül vezet el.

Az állomáshoz a szükséghez képest bekeritendők.

Utak és útátjárók szélein karfák, kerékvetők vagy keritések csak ott alkalmazandók, a hol azok a fenforgó viszonyoknál fogva biztonsági tekintetekből nem mellőzhetők.

Az útátjárók elzárására szükséges sorompók csak nagyon látogatott útátjárásoknál vagy oly helyeken állitandók fel, hol a vonat közlekedése az útátjárástól legalább 150 m. távolságra észre nem vehető.

A sorompóval el nem látott és a vonatról 150 m. távolságból nem látható útátjárásoknál állandó figyelmeztető jelzők helyezendők el.

Az engedélyes köteles üzleti távirdát létesiteni, melyen az állomások közti távsürgönyzés eszközölhető legyen.

A vonatok keresztezésére szolgáló vágányokban fekvő váltók világitható jelző-tárcsákkal látandók el.

Szent-Lőrincz és Nasicz állomások előtt az előirt távolságban a helyi érdekű vasut vonalán egy-egy villamos védjelző, Szlatina állomás előtt és mögött pedig úgy a szt.-lőrincz-zlatina-nasiczi helyi érdekű vasut, mint a barcs-pakráczi helyi érdekű vasuttársaság vonalán összesen 3 mechanikai védjelző állitandó fel, mely utóbbiak közül kettőnek kapcsolva kellend lennie.

A többi állomások előtt és mögött állandó védjelzők alkalmazandók.

Egyébként a lát-, hang- és harangjelzők mindaddig mellőzhetők, mig a sűrű vonatforgalom azok előállitását nem teszi szükségessé.

A kézi- és a vonatokon használandó jelzőeszközök a fennálló szabályok szerint rendezendők be.

VII.

Üzleteszközök.

Az üzleteszközöket az 1894. évi julius hó 21-én kelt engedélyokirat 2. §-ában idézett vasuti üzletrendtartás 2-ik §-ában idézett vasuti üzletrendtartás 2-ik és 22-ik §-aiban meg-

szabott határozmányok fentartása mellett, a mennyiben ezek az idézett engedélyokirat határozmányai folytán változást nem szenvednek, engedélyes maga választhatja ugyan meg; köteles azonban a beszerzendő forgalmi eszközök részletterveit, valamint azok nemét, számszerinti mennyiségét és pénzértékét tartalmazó kimutatást a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez átvizsgálás és jóváhagyás végett még a megrendelés előtt bemutatni.

VIII.

Felszerelési, leltári és berendezési tárgyak és elhasználási anyagok.

A felszerelési, leltári és berendezési tárgyak az engedélyes által jóváhagyás végett bemutatandó részletes kimutatás alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által megállapitandó mennyiségben, az elhasználási anyagok pedig a 4 heti szükségletnek megfelelőleg lesznek az épitési tőkéből beszerzendők s az üzletnek rendelkezésére bocsátandók.

IX.

Jótállás.

A különböző létesitményeknél használt anyagok jó minőségére, nemkülönben az előállitott összes munkák megfelelő és szilárd kivitelére nézve a m. kir. államvasutaknál érvényben levő feltét-füzetek határozmányai mérvadók.

A sinek kivételével mindazon munkákért és szállitmányokért, melyekre a m. kir. államvasutak feltét-füzeteiben bizonyos jótállás van megszabva, engedélyes a műszaki felülvizsgálat helyi szemléjének középidejétől számitott egy évig, a sinekért ellenben az üzlet megnyitása napjától kezdve legalább három évig tartozik jótállani.

Engedélyes tartozik továbbá az épitési alapból fedezni, illetve megtériteni a felépitménynek szintén az üzlet megnyitásától számitott husz napi fentartási költségeit, megjegyeztetvén, hogy ezen 20 napi fentartáshoz a tartalékkavicsot nem szabad felhasználni.

Budapesten, 1894. évi julius hó 21-én.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hivatalos másolat hiteléül:

Boros s. k.,
irodatiszt

560. szám.

(LXX. ÜLÉS, 721. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezési, pénzügyi és közgazdasági, és közlekedésügyi bizottságának „a vallás szabad gyakorlatáról“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A jelen törvényjavaslatot, melyet a képviselőház az általa elfogadott szövegben f. év október hó 19-én 4.529. sz. a. kelt határozatával fentartott s alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás végett a főrendiházzal újból közölt, ezen három egyesült bizottság újabb tárgyalás alá vette és azt a főrendiháznak — hivatkozva e tárgyban f. évi szeptember hó 28-án kelt jelentésére — *általánosságban ezuttal is elfogadásra ajánlja.*

A részleteket illetőleg, fentartva változatlanul a törvényjavaslat I. fejezetét, ajánlja az egyesült bizottság a következő módositásokat és bővitéseket.

A törvényjavaslat II. fejezete azon felekezetekről rendelkezik, melyek ezután a jövőben lesznek törvényesen elismerendők. Ennek megfelelőleg a fejezet czíme legyen:

»A jövőben törvényesen elismerendő vallásfelekezetekről.«

Egyes §-aiban ezen egész fejezet maradjon változatlanul.

A III. fejezetben, miután a »gyermekek vallásáról« szóló törvényjavaslatból a törvényesen bevett vagy elismert vallásfelekezetekhez nem tartozó szülők gyermekeinek vallásos nevelésére vonatkozó összes rendelkezések kihagyattak, immár nem elég csupán a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezeteken kivül állók iránt intézkedni. Fontos állami és társadalmi érdekek követelik, hogy azok gyermekeinek valláserkölcsi neveléséről is gondoskodjék a törvényhozás és pedig már ez alkalommal, mert tényleg van most is hazánkban számos állampolgár és külföldi, a kik a bevett vagy elismert felekezeteken kivül állanak s ezek gyermekeinek vallásos nevelését törvényes szabályok nem biztositják. E szabályok okszerűen csak a III. fejezetben foglalhatnak helyet.

De mivel ez által a fejezet több új, a képviselőház szövegében nem foglalt tárgyat ölelne fel, a III. fejezet czíme szükségkép módositandó volna és pedig a három egyesült bizottság véleménye szerint ekképen:

»Vegyes és zárhatározatok.«

Ebből folyólag »zárhatározatok« czímén önálló, IV. fejezetre nem is volna szükség, hanem ez a III. fejezetbe olvasztatnék be, a melynek keretében a 22. és 23. §-ok változatlan elfogadását ajánlja a bizottság.

A 24. §. *a)* pontja, melybe értelemzavaró sajtóhiba csúszott be, ekkép javitandó ki:

»*a)* köteles a kilépés idejét követő harmadik naptári év végéig esedékes rendes egyházi járulékokat annak az egyháznak szolgáltatni, melyből kilépett, a kilépés idejét követő harmadik évre azonban nagyobb járulékkal nem terhelhető, mint a mennyit a kilépés évében tartozott fizetni;«

Ugyanezen § utolsóelőtti bekezdését az egyesült bizottság — tekintettel hazai viszonyainkra, melyek közt a kérdéses egyházi, vagy iskolai járulékok mérséklése, illetőleg megállapitása a községi képviselőtestületekre alig volna megnyugvással bizható — ekkép véli módositandónak:

»Az e §. *b)* és *c)* pontjaiban megjelölt járulékok, ha a kilépettnek vagyoni viszonya változik, aránylagosan mérsékelhetők. Ugy e mérséklés, mint a járulékok összegének vagy azok értékének megállapitása kis- és nagyközségekben a szolgabirónak, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal biró városokban pedig a városi tanácsnak feladata.«

A 24. §. után folytatólag ajánlja a bizottság felvétetni a felekezet nélküli szülők gyermekeinek vallására és vallásos nevelésére vonatkozó, »a gyermek vallásáról« szóló törvényjavaslatból kihagyottakkal megegyező rendelkezéseket. E czélra szolgáljon a következő öt új szakasz:

25. §.

A gyermekek, kiknek akár mind a két, akár csak az egyik szülője a bevett, vagy a törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozik, valamely bevett, vagy törvényesen elismert vallást követnek és abban nevelendők.

Ehhez képest az 1894: . . . t.-czikk rendelkezései az ilyen gyermekek vallására nézve a következő 26—29. §-okban foglalt eltérésekkel alkalmazandók.

26. §.

A házasulók az 1894: . . . t.-czikk 1. §-a értelmében megegyezhetnek abban, hogy gyermekeik valamennyien az általuk megjelölt bármely bevett vagy törvényesen elismert vallást kövessék, illetőleg abban neveltessenek.

Ilyen megegyezés hiányában a bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozó szülő jogositva van megállapitani, hogy a nemebeli gyermekei a bevett vagy törvényesen elismert vallások melyikében nevelendők.

Ha az illető szülő nem határoz, a másik szülő azonban valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetekhez tartozik, akkor az összes gyermekek ezen utóbbi szülő vallását követik, illetve abban neveltetnek.

Ha egyik szülő sem tartozik valamely bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez, a szülő helyett, ki a saját nemebeli gyermekek vallása felől nem határoz, a gyámhatóság határoz a rokonok meghallgatásával.

Az, hogy a gyermekek a jelen §. 2., 3. és 4-ik bekezdésében körülirt esetekben, mely vallásban neveltessenek, legkésőbb azok tanköteles korának elértéig állapitandó meg.

27. §.

Az oly házasság, melyben akár mind a két, akár csak az egyik fél a bevett, vagy törvényesen elismert vallások egyikéhez sem tartozik, különböző vallású felek közti házasságnak tekintetik.

Az ily felek közt előző §. 1. bekezdésében emlitett megegyezéstől, illetőleg a 2. és 4. bekezdés szerint létrejött megállapitástól, valamint a 3. bekezdés szabályától eltérésnek később csak akkor van helye, ha az egyik, vagy mindkét házasfélnek valamely bevett vagy

törvényesen elismert vallásfelekezetekbe való belépése által a házasság egy vallásúak házasságává válik, a mely esetben az 1894: . . . . t.-czikk 3. és 4. §-ai megfelelően alkalmazandók.

28. §.

A 26. §. 2. és 4. bekezdésében foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók akkor is, ha a törvénytelen gyermek anyja, vagy az, a ki lelenczet, vagy általában ismeretlen szülők gyermekét felfogadta, a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozik.

29. §.

Az 1868: LIII. t.-czikk 13. és 15. §-ainak rendelkezései a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezeteken kivül állókra is kiterjesztetnek.

Ezután következzenek a képviselőház által elfogadott javaslatból a régi 25., 27., 28., 29. §-ok, mint 30., 31., 32. és 33. §-ok, a régi 26. §. mint felesleges elhagyandó lévén.

Kelt Budapesten, 1894. évi október hó 29-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Czorda Bódog s. k.,
bizottsági előadó.

561. szám.

(LXX. ÜLÉS, 721. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi- és törvénykezési, pénzügyi és közgazdasági- és közlekedésügyi bizottságának „az izraelita vallásról“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A jelen törvényjavaslatot, melyet a képviselőház az általa elfogadott szövegben f. évi október hó 19-én 4530. sz. a. kelt határozatával fentartott s alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás végett a főrendiházzal ujból közölt, ezen három egyesült bizottság ujabb tárgyalás alá vette és azt a főrendiháznak — hivatkozva az e tárgyban f. évi szeptember hó 28-án kelt jelentésében kiemelt indokokra — *ugy általánosságban mint részleteiben ezúttal is elfogadásra ajánlja.*

Fentartja azonban a bizottság most is azt a korábbi jelentésében előterjesztett inditványát, hogy a törvényjavaslatba a 3. §. után egy új §. vétessék fel a következő szövegezéssel:

„*Lelkész (rabbi) és egyházi elöljáró az izraelita felekezetnek csak oly tagja lehet, a ki magyar állampolgár és a ki képesitését Magyarországban nyerte.*“

E §. lenne a 4. §. s ennek folytán a képviselőházi javaslat 4. §-a 5. §-zá válnék.

Egyúttal kiigazitandó a 3. §-ban a második szó, mely helytelenül van egyes számban »kiterjesztetik« kel kifejezve e helyett: »*kiterjesztetnek*«.

Kelt Budapesten, 1894. évi október hó 29-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Czorda Bódog s. k.,
bizottsági előadó.

562. szám.

(LXX. ÜLÉS, 728. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedésügyi, valamint pénzügyi bizottságának „a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság alakitásáról és állami segélyezéséről“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A vizi szállitás olcsó voltában rejlő közgazdasági előny biztositása már a felső Duna szabályozásának befejezte előtt arra sarkalta a kormányt, hogy a m. kir. államvasutak hálózata fokozatosan megfelelő hajóparkkal egészittessék ki.

Ismeretes a törvényhozás előtt, hogy ez irányban megtétettek a kellő intézkedések s ezek folytán máris 11 gőzös és 38 uszályhajó áll a m. kir. államvasutak rendelkezésére.

Maga az a körülmény, hogy a felső Dunának az 1885. évi VIII. t.-czikkel elhatározott szabályozása az 1895. év végével be lesz fejezve, utalná a törvényhozást arra, hogy az ennek folytán fokozottabb mérvben kihasználható közgazdasági előnyök biztositása czéljából megfelelő intézkedések tétessenek. Azonban az e részben szükségelt intézkedések nagyságát és horderejét még fokozottabb mérvben szabja meg és méltánylandónak tünteti fel az, hogy a Vaskapu-szabályozás befejezésének időpontja szintén közeleg és ezek a szabályozási munkálatok Oroszországot és a dunamenti államokat tevékeny mozgalmakra késztették.

Ily körülmények közt nemcsak a vizi út olcsó voltában rejlő közgazdasági előny kihasználásáról, hanem arról is levén szó, hogy a saját érdekeink rovására és kárára bekövetkezhető esélyekkel szemben kellő védelmet találhassunk, előáll annak szükségessége, hogy az ország legvitálisabb közgazdasági érdekeinek kielégitése úgy a Dunán, mint hazánk többi vizi utain teljesen biztosittassék.

E részben a mint vasutainknál, úgy a hajózásnál is a gyakorlat által igazolt az a követelmény érvényesitése kecsegtethet megfelelő eredménynyel, hogy a vezér és irányitó szerep az állam teljes befolyása alatt álló, annak forgalmi és díjszabási politikájához teljesen alkalmazkodó vállalatnál legyen. És ez teszi igazolttá azt az álláspontot, melyre az a szerződés van fektetve, melynek beczikkelyezését, illetőleg jóváhagyását a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat czélozza.

Itéletünk szerint ugyan pénzügyileg nem csekély mérvben terhesek a kérdéses szerződés megállapodásai. Azonban mivel tekintetbe kell vennünk, hogy azt az irányitó vezérszerepet, melyre közgazdasági, sőt politikai tekintetekből is súlyt kell fektetnünk, minden esélylyel szemben csak egy pénzügyileg teljesen biztositott vállalat képes betölteni, elhatározásunkra az áldozatok nagysága döntő befolyással nem birhat.

Egyben a szerződés előnyeül ki kell emelnünk, hogy az más vállalatok keletkezését és fennállhatását egymagában kérdésessé nem teszi, az pedig csak megnyugtatásul szolgálhat, hogy a szerződéskötéssel egyidejűleg az »Első cs. és kir. szab. dunagőzhajózási társulat«-tal a belföldi forgalom le nem kötése mellett oly megállapodások létesülhettek, melyek reményelni engedik, hogy a kérdéses társulat azt a méltó helyet el is fogja foglalni, melyet hazánk forgalmi és közgazdasági érdekeinek előmozditására hivatva lenne betölteni.

Figyelemmel tehát ezekre, hozzájárulunk a kérdéses törvényjavaslathoz és annak változatlan elfogadását tisztelettel ajánljuk.

Budapest, 1894. évi deczember hó 7-én.

Báró Vay Béla *s. k.,*
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József *s. k.,*
bizottsági jegyző.

563. szám.

(LXX. ÜLÉS 729. és LXXI. ÜLÉS 740. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

Miután az 1895. évi állami költségvetés a törvényhozás által a folyó évben le nem tárgyalható, az államháztartás zavartalan vitelét van hivatva biztositani a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat.

Tekintettel tehát erre, a bizottság hozzájárul a kérdéses törvényjavaslathoz és annak változatlan elfogadását tisztelettel ajánlja.

Budapest, 1894. évi deczember hó 14-én.

Dr. Samassa József *s. k.,*
bizottsági elnök.

B. Rudnyánszky József *s. k.,*
bizottsági jegyző.

564. szám.

(LXX. ÜLES, 730. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának „kereskedelmi viszonyainknak Spanyolországgal való ideiglenes rendezéséről“ szóló törvényjavaslatról.

A monarchia és a Spanyolország kormánya között meginditott tárgyalások következtetni engedték, hogy azok 1894. év végéig végleges kereskedelmi és hajózási szerződés megkötésére vezetnek. Minthogy azonban ez, a két állam-kormány akaratán kivül álló viszonyok folytán be nem következhetett, a spanyol kormány pedig legujabban azon kijelentést tette, hogy részéről a monarchiánkkal kötendő végleges kereskedelmi és hajózási szerződés tárgyalás végett mielőbb a törvényhozó testület (Cortes) elé terjesztetik, a bizottság szükségesnek látja, hogy addig is mig ezen végleges szerződés perfectté válhatik, kereskedelmünk és hajózásunk törvényes oltal mat ne nélkülözzön, illetőleg hogy kereskedelmi viszonyaink Spanyolországgal törvényes alapon ideiglenesen rendeztessenek. A szőnyegen levő törvényjavaslattal az 1893. évi XXXVII. törvény czikkel a kormánynak adott felhatalmazás meghosszabbitása czéloztatván, a bizottság ezen indokból a törvényjavaslat változatlan elfogadását a Nagyméltóságú főrendiháznak tisztelet teljesen ajánlja.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 15-én.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző.

565. szám.

(I. EGYÜTTES ÜLÉS. 1. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

2739.
M. E.

Legfelsőbb királyi kézirat.

Mi Első Ferencz József

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Csehország Királya s. a. t.
és Magyarország Apostoli Királya.

Kedvelt Magyarországunk és Társországai hű Zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18. napjára Budapest székes fővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék, üdvöt és kegyelmünket!

Kedvelt Hiveink! Az 1844. évi I. és az 1867. évi VI. törvényczikkek értelmében koronaőrül megválasztott vajai báró Vay Miklós, aranykulcsos, valóságos belső titkos tanácsosunk, Szent István-rendünk nagykeresztese, őszintén kedvelt hivünk elhunyván és igy az egyik koronaőri állás megürülvén: hogy az országos Főrendek és Képviselők a magyar szent korona őreinek megválasztására nézve fennálló törvényes jogukat gyakorolhassák, királyi hatalmunknál fogva e mondott koronaőri állásra:

1-ször: radványi és sajókazai báró Radvánszky Bélát, aranykulcsost, Zólyom vármegye volt főispánját, a magyar főrendiháznak örökös jogon tagját,

2-szor: magyar-gyerőmonostori báró Kemény Jánost, belső titkos tanácsost, országgyülési képviselőt,

3-szor: galanthai gróf Esterházy Istvánt, Pozsony vármegye és Pozsony sz. kir. város volt főispánját, a magyar főrendiháznak örökös jogon tagját,

4-szer. gerdovcháki Ernuszt Kelement, Vas vármegye volt főispánját, országgyülési képviselőt, a Lipót-rend lovagját, kedvelt hiveinket ezennel kijelöljük a megválasztandó és Általunk megerősitendő koronaőr a törvényszerű esküt szokás szerint az országos Főrendek és Képviselők szine előtt fogván letenni.

Hozzátok egyébiránt császári és királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt Bécsben, ezernyolczszázkilenczvennegyedik évi deczember hó kilenczedikén.

Ferencz József *s. k.* ***Wekerle Sándor*** *s. k.*

2739.
M. E.

Kivülről.

Kedvelt Magyarországunk és társországai hű zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18-ik napjára Budapest székes fővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék,

Kedvelt Hiveinknek Budapesten.

(P. H.)

A másolat hiteléül:

Báró Thoroczkay Viktor *s. k.,*
a főrendi ház titkára.

566. szám.

(LXXI. ÜLÉS 739. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Gróf Csáky Albin főasztalnokmesternek ezen méltóságától való felmentése.

2792.
M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök ur!

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi deczember hó 16-án kelt legkegyelmesebb kéziratával gróf Csáky Albin magyar királyi főasztalnokmester urat ezen méltóságától saját kérelme folytán kegyelemben felmenteni méltóztatott.

Miről van szerencsém Nagyméltóságodat a t. főrendi háznak leendő szives bejelentés végett tisztelettel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 19-én.

Wekerle s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiház elnök úrnak, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztesének.

567. szám.

(LXXI. ÜLÉS, 735. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1894-ik évi deczember hó 15. és 17-én tartott 404. és 405-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

4828. Következett ezután napirend szerint a közlekedésügyi bizottság jelentése »a temesvár-nagyszentmiklósi h. é. vasut engedélyezéséről« szóló törvényjavaslat tárgyalása.

A ház a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadja.

Napirend szerint következik a törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésben, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Gróf Esterházy Kálmán *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 567. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a temesvár–nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezéséről.

1. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy a m. kir. államvasutak Temesvár—Józsefváros állomásától, ugyanezen vasutak Nagy-Szent-Miklós állomásáig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutvonalra az épitési és üzleti engedélyt, az 1880. évi XXXI-ik és az 1888. év IV-ik törvényczikkekben foglalt feltételek alatt kiadhassa.

2. §.

A kereskedelemügyi m. kir. minister az 1-ső §-ban emlitett vasutvonal engedélyezésének megtörténtéről az 1880. évi XXXI-ik törvényczikk 1-ső §-a értelmében az országgyülésnek jelentést teend.

3. §.

Jelen törvény az országos törvénytárban való megjelenése napján lép életbe — s végrehajtásával a kereskedelemügyi és pénzügyi ministerek bizatnak meg.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet az 567. számú irományhoz.

Indokolás,

„a temesvár—nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezéséről“ szóló törvényjavaslathoz.

Temes vármegye, különösen pedig Temesvár szab. kir. város érdekeltségi köreiben, az utóbbi évek folyamán élénk mozgalom indult meg oly irányban, hogy a városnak a vár felhagyása következtében lehetővé vált fokozatos terjeszkedésével és tervbe vett nagyobb szabású kiépitésével kapcsolatban, a Temesvár forgalmi érdekeit szolgálni hivatott ujabb vasutvonalak megépittessenek, illetve hogy ujabb vasutvonalak segélyével Temesvár szab. kir. városa ama kiváló helyzetet, melyet mint Dél-Magyarország politikai, culturalis, kereskedelmi, ipari és forgalmi központja, magának eddigelé kivívott, a jövőre nézve is teljes mérvben fentarthassa, illetve erősbithesse.

Eme törekvés megvalósitásának szolgálatában, de másfelől a pálya mentén elterülő nagy, népes községek és termékeny vidékek anyagi felvirágozásának érdekében is Bessenyei Ferencz országgyülési képviselő az 1893-ik év folyamán előmunkálati engedélyért folyamodott egy, a m. kir. államvasutak Temesvár-Józsefváros állomásából kiágazólag Uj-Bessenyő, Kis-Becskerek, Billéd, Sándorháza, Lovrin és Nagy-Ősz irányában, a m. kir. államvasutak Nagy-Szent-Miklós állomásáig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutvonalra, mely engedély részére megadatván, ennek alapján engedélyt kérő a vasut terveit csakhamar el is készitette.

Ezen műszaki műveleteknek átvizsgálása,— valamint a vasutvonal közigazgatási bejárásának foganatositása után 1894. évi augusztus hó 18-án az engedélyezési tárgyalás is megtartatott, melynek folyamán a vasut épitési és üzletberendezési, valamint egyéb engedélyezési feltételei megállapittattak, s ennélfogva a vasut engedélyezése ellen, ez irányban semmi akadály sem állott már fenn; minthogy azonban a tervezett vasut két, már közforgalomban lévő vasutvonalat kötend össze: annak épitésére és üzletére a ministerium az 1880. évi XXXI-ik törvényczikk 1. §-a értelmében az engedélyt saját hatáskörében ki nem adhatja; — a miért is a tisztelettel bemutatott törvényjavaslatban a többször emlitett vasut engedélyezésére a törvényhozástól ezennel felhatalmazást kérek.

A vasut épitésére és üzletére már megállapitott feltételek lényegesebb határozmányait a következőkben van szerencsém ismertetni.

A ·/. alatt tisztelettel csatolt helyzetrajzi vázlatban feltüntetett helyi érdekű vasutvonal hossza 61·1 kilométer és szabványos nyomtávval létesittetnék.

A vonatok óránkénti legnagyobb menetsebessége 40 kilométer lenne.

A legnagyobb emelkedés, illetve esés 5⁰/oo-ban állapittatnék meg.

A sínek, melyek aczélból gyártandók, folyóméterenkint 23·6 kilogrammnál könnyebbek nem lehetnek és függő sínkötés alkalmazása mellett oly sürün rakott talpfákon helyezendők el, hogy igénybevételük 6.000 kilogramm keréknyomás alatt négyzetcentiméterenként 1.000 kilogrammot meg ne haladjon.

A pályán, a csatlakozó állomásokat ide nem értve, a következő állomások létesittetnének:

1. Uj-Bessenyő állomás . . . . 350 méter hoszszal,
2. Kis-Becskerek » . . . . 350 » »
3. Billéd vizállomás . . . . . 400 » »
4. Sándorháza állomás . . . . 350 » »
5. Lovrin vizállomás . . . . . 400 » »
6. Nagy-Ősz állomás . . . . . 350 » »

A pálya épitését engedélyt kérő az engedélyokirat keltétől számitott egy és fél év alatt befejezni, s a pályát a közforgalomnak átadni tartozik.

A tényleges épitési és üzletberendezési költség 2,300.000 forinttal, vagyis kilométerenkint kereken 37.640 forinttal állapittatnék meg, melyből forgalmi eszközök beszerzésére 140.000 forint, — tartalékalap képzésére pedig a helyi érdekű vasut kibocsátási árfolyam-szerinti értékben számitott elsőbbségi részvényeiben is letehető 25.000 forint lesz kihasitandó.

A tényleges épitési és üzletberendezési tőke, a pálya jellegét tekintve, viszonylag magasnak tünik ugyan fel, — indokolja azonban ezen költségmegállapitást azon körülmény, hogy a vasut kiágaztatásáról és az azzal összefüggő mintegy 15 kilométer vonalrészről engedélyt kérő ismételt tanulmányok alapján három alternativ tervezetet és költségvetést dolgoztatott ki, — hátrányosan befolyásolja továbbá a költségek alakulását az, hogy a földbeváltás a pályamenti vidéken fennálló rendkivül magas földárakra való tekintettel fölöttébb nagy költséget igényel és a magas épitményekhez szükségelt anyagok is e vidéken drágán kaphatók; — kedvezőtlen körülmény e tekintetben végül az is, hogy a felépitmény beágyazásához szükséges homok és kavics távolról s viszonylag magas áron lesz csak megszerezhető és hogy a felépitmény, eltérőleg az eddigi szabványoktól, 6.000 kilogramm keréknyomásnak megfelelően lesz előállitandó.

A 2,300.000 frtnyi tényleges épitési és üzletberendezési tőkének beszerzését engedélyt kérő 35⁰/o, vagyis 805.000 forint erejéig törzsrészvényeknek, — 65⁰/o, vagyis 1,495.000 forint erejéig pedig 5⁰/o-os osztalék alapul vétele mellett elsőbbségi részvények kibocsátása utján szándékozik biztositani.

Az 1888. évi IV-ik törvényczikk 4-ik §-a alapján, a posta ingyenes szállitása fejében nyujtandó hozzájárulás, valamint a helyi érdekű vasuti segélyalapból ugyancsak az 1888. évi IV-ik törvényczikk 7-ik §-a alapján adandó külön állami segély a kérdéses hozzájárulásoknak a postakincstár és a helyi érdekű vasuti segélyalap terhére leendő mikénti elosztása iránti határozat későbbi fentartásával együtt, ötven egymásután következő éven át fizetendő 7.000 forintban állapittatnék meg, — oly feltétel alatt azonban, hogy ezen hozzájárulás, illetve évjáradék tőkeértéke fejében 140.000 forint névértékű törzsrészvény lesz engedélyt kérő, illetve jogutódja részéről az állam tulajdonába átadandó — és hogy a helyi érdekű vasuti segélyalapból nyujtandó hozzájárulás esetleg egyszerre, egy összegben, vagy részletekben is lefizethető leend.

Az ily módon mindkét czímen megállapitott állami hozzájárulás, a 2,300.000 forintnyi tényleges épitési és üzletberendezési tőkének csak 6⁰/o-át képezvén, az 1888. évi IV-ik törvényczikkben megállapitott 10—10⁰/o-nyi maximális segélyezés mérvén jóval alul marad.

A törzsrészvény-tőkének a fenti állami hozzájárulások által nem fedezett része a helyi érdekeltség hozzájárulása utján van biztositva.

A vasut üzletkezelését engedélyt kérő a szabványszerződés alapján a m. kir. államvasutakra ruházná át.

Egyebekben az engedélyezés feltételei megegyeznek a helyi érdekű vasutakkal szemben eddig érvényesitett engedélyezési, épitési és üzletberendezési feltételekkel.

Van szerencsém egyuttal tisztelettel bejelenteni, hogy miután az előterjesztett törvényjavaslatnak törvényerőre való emelkedése, illetve ennek alapján az engedélyokiratnak és a végleges épitési engedélynek kiadása előreláthatólag még hosszabb időt veend igénybe, — holott a pálya épitési munkálatainak még az év folyamán való megkezdhetése az alföldi inséges gazdasági állapotokra való tekintettel fölötte kivánatosnak mutatkozott, — ennélfogva engedélyt kérő e részbeni kérelmére s a ministertanács hozzájárulásával, a vasut épitésének még a ·/. alatti törvényjavaslatnak törvényerőre emelkedéses illetőleg az engedélyokirat és végleges épitési engedély kiadása előtt az engedélyt kérő által, — saját felelősségére, illetve esetleges kárára és veszélyére, valamint a magánjogok sérelme nélkül leendő megkezdhetését megengedtem. ·/.

Ezekben a tervezett helyi érdekű vasut lényegesebb engedélyezési feltételeit előadván, annak megjegyzése mellett, hogy engedélyt kérő az engedélyezési biztositékot már letette, tisztelettel kérem az engedélyezés iránti felhatalmazásra vonatkozó törvényjavaslat elfogadását.

Budapesten, 1894. évi november hó 26-án.

Lukács Béla *s. k.,*
kereskedelemügyi m. kir. minister.

3-ik ·/. alatti melléklet az 567. számú irományhoz.

568. szám.

(LXXI. ÜLÉS 736. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezésügyi bizottságának, „az 1889. évi XLV. t.-cz. kiegészitéséről és hatályának meghosszabbitásáról“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás alatt levő törvényjavaslat az igazságügyi ministerium codificationalis munkálatainak teljesitésére igényelt szakférfiak közreműködését van hivatva a legközelebbi öt évre és pedig azokkal az illetményekkel, melyek jogosultsága az 1893. évi IV. t.-cz. határozmányain alapul, biztositani.

Figyelembe véve ezeket, a bizottság hozzájárul a kérdéses törvényjavaslathoz és annak változatlan elfogadását tisztelettel ajánlja.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 17-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

569. szám.

(LXXI. ÜLÉS 737. a) és 748. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának a baja-zombor-újvidéki helyi érdekű gőzmozdonyú vasut engedélyezésének megtörténtéről, a kereskedelmi m. kir. minister által az országgyülés elé terjesztet jelentésére hozott képviselőházi határozatról.

A kereskedelmi m. kir. minister az 1894. évi XXII. t.-czikk 1. §-ában nyert felhatalmazással élvén, az ugyane törvényczikk 2. §-ában foglalt utasitáshoz képest az országgyülésnek bejelenti, hogy a baja-zombor-újvidéki h. érdekű gőzmozdonyú vasut épitésére és üzletére az engedélyokmányt Herczog M. L. és társa budapesti czégnek, mint engedélyesnek kiadta.

Miután a ministeri jelentéshez csatolt engedélyokmány mindenben megfelel az idézet törvényben megállapitott feltételeknek, a bizottság a ministeri jelentés tudomásul vétele mellett ajánlja: a képviselőház vonatkozó határozatához való hozzájárulást és annak országos határoza erőre emelését.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 19-én.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
albizottsági elnök.

Báró Radvánszky Géza s. k
albizottsági jegyző.

532. szám.

(LXXI. ÜLÉS, 737. b) és 744. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának a szentlőrincz-slatina-nasiczi h. é. gőzmozdonyú vasut engedélyezéséről a kereskedelmi m. kir. minister által az országgyülés elé terjesztett jelentésére hozott képviselőházi határozat tárgyában.

A kereskedelmi m. kir. minister Francisci Henrik országgyülési képviselőnek, az 1894. évi XXIII. t.-czikk 1. §-a alapján a szent-lőrincz-slatina-nasiczi helyi érdekű vasut épitésére és üzletére az engedélyt megadván, ezt az idézett t.-czikk 2. §-ában foglalt utasitáshoz képest az országgyülésnek bejelentette.

Miután a jelen ministeri jelentéshez csatolt engedélyokmány határozmányai teljesen megfelelnek a fentidézett törvényczikk indokolásában ismertetett feltételeknek, a bizottság a ministeri jelentés tudomásul vétele mellett ajánlja a képviselőház vonatkozó határozatához való hozzájárulást és annak országos határozaterőre emelését.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 19-én.

Gr. Szápáry Géza *s. k.,*
bizottsági elnök.

Báró Radvánszky Géza *s. k.,*
bizottsági jegyző.

571. szám.

(LXXI. ülés, 737. c) és 745. jegyzőkönyvi pont.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának az erdőszáda-nagysomkúti h. é. vasut engedélyezése tárgyában a kereskedelmi m. kir. minister által az országgyülés elé terjesztett jelentésére hozott képviselőházi határozatról.

A kereskedelmi minister a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasutvonalnak Erdőszádától a Szamos folyó áthidalásával Nagysomkútig épitendő keskenyvágányú helyi érdekű vasut épitésére és üzleti berendezésére az engedélyt kiadta. — E vasuti szárnyvonal 17·5 kilométer hosszal birandván, épitésére és üzletberendezésére 610.900 frt határoztatott meg. A Szamoson át vezetendő, egyúttal közúti és vasuti hidnak építési költsége, a révvám megváltása és a vámszedő házak építésére 129.000 frt, a gilvácsi csatlakozó állomás átalakitására 61.100 frt, forgalmi eszközök beszerzésére 53.200 frt állapittatott meg. Az állami hozzájárulás a posta ingyenes szállitásáért 50 éven át 1.500 frt, a külön vasuti segélyalapból szintén 50 éven át 1.500 frt, vagy ezen összegeket tőkésitve egyszerre 30.000 frt postai hozzájárulás és ugyanannyi külön állami segély adatik, a melyekért 60.000 forintnyi törzsrészvények az állam birtokába bocsátandók át.

Miután e vasuti szárnyvonal épitésére az engedélyt a nagykároly-somkúti helyi érdekű vasut részvénytársaság nyerte el, természetszerűleg a már előbb nyert engedélyokmányhoz ezen szárnyvonal engedélyokmánya II. függelék alakjában volt kiadandó; miután továbbá az e függelékben foglalt engedélyokmány határozatai azonosak az első engedélyokmány határozataival, a bizottság a ministeri jelentés tudomásúl vétele mellett ajánlja a képviselőház vonatkozó határozatának tudomásul vételét és annak országos határozaterőre emelését.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 19-én.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Radvánszky Géza s. k.,
bizottsági jegyző.

572. szám.

(LXXI. ÜLÉS, 737. d) és 746. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának, az esztergom-almásfüzitői h. é. vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéjének felemelése czéljából az engedélyokmányhoz kiadott II. függelék tárgyában a kereskedelmi m. kir. minister által az országgyülés elé terjesztett jelentésére hozott képviselőházi határozatról.

A jelzett vasut épitésének befejezte után az épitési vállalkozók szerződésükben kikötve nem volt többteljesitmények, általuk fedezett épitési költségek, s a részvénytársaság által a tartalékalapból előlegként kivett 11.162 frt 6 krnyi követelésük kiegyenlitését, illetőleg megtéritését szorgalmazták. E végből követeltek jelesen a pályavonal irányának megváltoztatásáért 139.813 frt 20 krt; a tokodi kőszénbányához vezetett szárnyvonal kiépiteséért 25.000 frtot, és a fent elősorolt tartalékalapból előlegként kivett 11.162 forint 6 krnak megtéritését.

A részvénytársulat közgyülése a vállalkozók követelésének jogosultságát elismervén, az ennek megfelelő épitési és üzletberendezési tőkéjének 50.000 forinttal leendő felemelését határozván el, azért a kormányhoz folyamodott.

A kereskedelmi m. kir. minister az 1888: IV. t.-czikk által a törzs- és elsőbbségi részvények között az előirt 35 és 65 százalékos arány helyreállitása szempontjából — a vállalkozók jogos követelését elismerve — a tőkefelemelést engedélyezvén, az erre vonatkozó határozmányokat az engedélyokmány II. függelékébe foglalta; ennek megtörténtével intézkedései jóváhagyása végett az országgyüléshez jelentést tett.

A bizottság tekintettel arra, hogy a vállalkozók jogos követeléseit per esetében kétségkivül bármely biróság megitélte volna, csak helyeselheti a minister urnak e kérdésben tanusitott coulans eljárását, s ennek folytán javasolja, hogy a ministeri jelentés tudomásul vétele mellett fogadtassék el és emeltessék országos határozaterőre a képviselőháznak vonatkozó határozata.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 19-én.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Radvánszky Géza s. k.,
bizottsági jegyző.

573. szám.

(LXXI. ÜLÉS, 738. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Törvények szentesitéséről való értesités.

2726.
M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök ur!

A törvények kihirdetéséről szoló 1881 : LXVI. törvényczikk 8. §-a értelmében van szerencsém Nagyméltóságodat a t. főrendi háznak leendő bejelentés végett tisztelettel értesiteni, hogy

a házassági jogról,
a gyermekek vallásáról és
az állami anyakönyvekről

szóló törvényjavaslatok Ő Felsége által Bécsben, 1894-ik év deczember hava kilenczedik napján legkegyelmesebben szentesittetvén, mint ez idei XXXI., XXXII. és XXXIII. törvényczikkek az »Országos Törvénytár« utján f. é. deczember hó tizennyolczadik napján kihirdettettek.

Ezen törvényczikkeknek a legfelsőbb szentesitési záradékkal ellátott eredeti példányai az országos levéltárban helyeztettek el.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 19-én.

Wekerle s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos úrnak, a főrendiház elnökének.

574. szám.

(LXXI. ÜLÉS, 739. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház igazoló bizottságának a főrendek jegyzékének folytatólagos kiigazitásáról.

A bizottság tiszteletteljesen jelenti, hogy Budapesten f. évi deczember hó 17-én elhalálozott gróf Bánffy Miklós kir. főpohárnokmester és az erdélyi evangelikus református egyházkerület főgondnoka nevét, a főrendek jegyzékében IV*b*. és V. pontjai alatt törölte.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 19-én.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Nyáry Jenő s. k.,
bizottsági jegyző.

575. szám.

(LXXI. ÜLÉS, 742. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának „a temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezéséről“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A 61·1 kilométernyi szabványos nyomtávval épülendő temesvár-nagyszentmiklósi h. é. vasut, a csatlakozási állomásokat bele nem értve, 6 állomással terveztetik kiépittetni. E vasut tényleges épitési tőkéje 2,300.000 frtban állapittatott meg, a melyből forgalmi eszközök beszerzésére 140.000 frt, tartalékalap képzésére pedig 25.000 frt, vagy készpénzben kihasitandó, vagy pedig e vasut elsőbbségi részvényeiben, a kibocsátási árfolyamot alapul véve, letehető.

Maga e vasut létesitése czéljából az állam, az 1888. évi IV. törvényczikk 4. §-a alapján a posta ingyenes szállitása fejében, valamint a h. é. vasutak segélyezésére az 1888. évi IV. törvényczikk 7. §-a értelmében az államköltségvetésbe felvett összegből külön állami segélylyel járuland. Az állami segélyezés mikénti elosztása iránti határozat — későbbi fentartásával — 50 éven át évenkint fizetendő 7.000 frtban állapittatik meg, a mely összeg egyszerre egy összegben, vagy részletekben is befizethető; ezen állami segélyért viszont az engedélyes vagy jogutóda 140.000 frt névértékű törzsrészvényt köteles lesz az állam tulajdonába bocsátani.

Az épitési tőke ezen állami segélyen kivül 35% törzsrészvények kibocsátása, és 65% elsőbbségi részvények értékesitése utján szereztetik be.

E vasut üzletkezelését szabványszerződés alapján a m. kir. államvasutak igazgatósága veszi át.

Miután ezen vasut kiépitése egyrészt Temesvár szabad királyi város forgalmi érdekei szempontjából kivánatos, másrészt pedig Dél-Magyarország politikai, kulturalis, kereskedelmi, ipari, forgalmi és mezőgazdasági viszonyai által parancsolólag követeltetik s igy e vasut a pálya mentén elterülő népes községek és termékeny vidékek anyagi felvirágzását van hivatva előmozdítani, a bizottság a törvényjavaslat elfogadását a nagyméltóságú főrendi háznak tiszteletteljesen javasolja; megjegyezvén ezúttal a bizottság, hogy a ministeri jelentés ellen, — a melyben utalás történik arra, hogy miután e törvényjavaslat törvényerőre emelkedéséig előreláthatólag hosszabb idő fogván eltelni, tekintettel az alföldi inséges gazdasági állapotokra, a pálya épitési munkálatainak még ez év folyamán — a ministertanács hozzájárulásával — engedélyes felelősségére, illetőleg esetleges kárára és veszélyére, ugyszintén magánjogok sérelme nélkül megadott engedélyt illetőleg, — kifogást nem emel.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 19-én.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Radvánszky Géza s. k.,
bizottsági jegyző.

576. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 751. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Báró Bánffy Dezső ministerelnökké való kinevezését tárgyazó átirat.

8878./1895.

A képviselőház elnöke.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felségének az országgyüléshez intézett és dr. Wekerle Sándornak ministerelnöki állásától való felmentését s helyébe báró Bánffy Dezsőnek ministerelnökké való kinevezését tudató kegyelmes királyi leiratát, mely a képviselőházban kihirdettetett, ugyanazon czélból van szerencsém Nagyméltóságodnak a vonatkozó jegyzőkönyvi kivonattal együtt tisztelettel megküldeni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi január hó 19-én.

Gróf Andrássy Tivadar s. k.,
a képviselőház elnöke.

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, v. b. t. t., koronaőr stb., a főrendiház elnökének Budapesten.

Melléklet az 576. számú irományhoz.

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi január hó 19-én tartott 411-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

Ezután Bánffy Dezső báró ministerelnök bemutatja Ő császári és apostoli királyi Felségének Budapesten 1895. évi január hó 14-én kelt és az országgyüléshez intézett azon kegyelmes leiratát, mely szerint Ő császári és apostoli királyi Felsége Wekerle Sándort saját kérelmére, magyar ministerelnöki állásától felmenteni és losonczi báró Bánffy Dezsőt magyar ministerelnökké legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

A kegyelmes királyi leirat kihirdettetvén, a ház azt hódoló tisztelettel tudomásul veszi és annak a főrendi házzal szokott módon való közlését elhatározza.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

577. szám.

(LXXIII. ÜLÉS. 751. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Báró Bánffy Dezső ministerelnökké, valamint a ministerium többi tagjainak kinevezését tárgyazó átirat.

135.
M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége mult évi deczember hó 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával az összes ministeriumnak hivatali lemondását legkegyelmesebben elfogadván, folyó évi január hó 14-én kelt legfelsőbb kéziratával dr. Wekerle Sándor urat a ministerelnöki állástól saját kérelmére legkegyelmesebben felmenteni, egyszersmind pedig engem ugyanazon napról kelt s ·/. alatt hiteles másolatban mellékelt legmagasb kéziratával magyar ministerelnökévé legkegyelmesebben kinevezni és az egyes ministeri állások betöltése iránt javaslattétellel megbizni méltóztatott.

Ezen legmagasb megbizatás következtében előterjesztvén az egyes ministeri tárczák betöltésére vonatkozó javaslatomat, Ő Felsége azt folyó hó 15-én kelt és 2/. alatt hiteles másolatban szintén idezárt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben jóváhagyni méltóztatott.

Midőn ezeket Nagyméltóságodnak becses tudomására hoznám, van szerencsém megjegyezni, hogy dr. Wekerle Sándor úrnak a magyar ministerelnöki állástól való fölmentése s az én kineveztetésem tárgyában az országgyüléshez intézett kegyelmes királyi leiratot a legközelebb tartandó képviselőházi ülés alkalmával lesz szerencsém a képviselőház elnökségének kihirdetés végett kézbesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi január hó 15-én.

Báró Bánffy, s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök úrnak, a Szt. István- és a Lipót-rend nagykeresztesének.

1-ső melléklet az 577. számú irományhoz.

Másolat.

Legfelsőbb királyi leirat.

Kedves báró Bánffy!

Ezennel kinevezem Önt magyar ministerelnökömmé és a ministerium alakitása iránti javaslatait elvárom.

Kelt Budapesten, 1895. évi január hó 14-én.

Ferencz József, *s. k.*

Wekerle Sándor, *s. k.*

2-ik melléklet az 577. számú irományhoz.

Másolat.

Legfelsöbb királyi leirat.

Magyar ministerelnököm előterjesztése folytán honvédelmi ministeremmé báró Fejérváry Gézát, horvát-szlavon-dalmátországi tárczanélküli ministeremmé Josipovich Imrét, földmívelésügyi ministeremmé gróf Festetits Andort ujolag kinevezem, illetőleg ezen eddig is viselt állásaikban megerősitem; igazságügyministeremmé Erdély Sándor államtitkárt, pénzügyministeremmé Lukács László államtitkárt, belügyministeremmé Perczel Dezsőt, a képviselőház alelnökét, vallás- és közoktatásügyi ministeremmé Wlassits Gyula, budapesti tudományegyetemi tanárt és országgyülési képviselőt, kereskedelemügyi ministeremmé Dániel Ernő országgyülési képviselőt ezennel kinevezem és a Személyem körüli ministerium vezetésével ideiglenesen honvédelmi ministeremet bizom meg.

Az illetőkhöz intézett kézirataimat további intézkedés végett ide zárom.

Kelt Budapesten, 1895. évi január hó 15-én.

Ferencz József, *s. k.*

Báró Bánffy Dezső, *s. k.*

578. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 751. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Báró Jósika Sámuelnek Ő Felsége személye körüli m. kir. ministerré való kinevezését tárgyazó átirat.

154.
M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó hó 18-án kelt legfelső elhatározásával báró Fejérváry Géza honvédelmi minister urat a Felség személye körüli ministerium ügyeinek ideiglenes vezetésétől legkegyelmesebben felmenteni s előterjesztésem folytán egyúttal báró Jósika Sámuel főrendiházi tagot legmagasb személye körüli ministerévé legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat szives tudomás és a t. főrendiháznak leendő bejelentés végett értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi január hó 18-án.

Báró Bánffy, s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök úrnak, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztesének.

579. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 753. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Ő Felsége az újév alkalmából a főrendek üdv- és szerencsekivánatait tudomásul vételéről értesités.

3./M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége hozzám intézett táviratában a főrendiház részéről az újév alkalmából kifejezett hódolatteljes szerencsekivánatokat legbensőbb köszönettel fogadni és azokért viszont legjobb kivánatait kifejezni méltóztatott.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat, hivatkozással mult évi deczember hó 26-án 1057. szám alatt kelt becses átiratára, a főrendi házzal leendő közlés végett tisztelettel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi január hó 4-én.

Wekerle, s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök úrnak, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztesének.

580. szám.

(LXXIII. ÜLÉS 754. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Törvényjavaslatok szentesitéséről értesités (1894:XXXIV–XXXVIII. t.-cz.)

2878. / M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

A törvények kihirdetéséről szóló 1881 : LXVI. t.-cz. 8. §-a értelmében van szerencsém Nagyméltóságodat a t. főrendi háznak leendő bejelentés végett tisztelettel értesiteni, hogy az országgyülés ünnepi szünetelése alatt Ő Felsége által legkegyelmesebben szentesitett következő törvényjavaslatok lettek az »Országos Törvénytár« utján kihirdetve:

1. az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról;
2. kereskedelmi viszonyainknak Spanyolországgal való ideiglenes rendezéséről;
3. a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság alakitásáról és állami segélyezéséről?
4. az 1889. évi XLV. t.-cz. kiegészitéséről és hatályának meghosszabbitásáról; végül
5. a temesvár—nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezéséről.

Ezen a fentebbi sorrend szerint az 1894. évi XXXIV—XXXVIII. törvényczikkeket képező törvényeknek a legfelsőbb szentesitési záradékkal ellátott példányai az országos levéltárban helyeztettek el.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi január hó 4-én.

Wekerle *s. k.*

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiház elnök úrnak, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztesének.

581. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 755. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Gróf Batthyány Béla királyi levelének kézbesitése tárgyában értesités.

107.358.
I. a. eln.

Magyar királyi belügyminister.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Folyó évi deczember hó 17-én 1015. sz. a. kelt nagybecsű megkeresésére van szerencsém tisztelettel válaszolni, hogy gróf Batthyány Béla németujvári lakos és nagybirtokos értesülésem szerint időközben meghalt; részemről tehát intézkedés szüksége nem forog többé fenn.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 30-án.

A minister helyett:

Reiszig s. k.,
államtitkár.

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, belső titkos tanácsos, a magyar főrendi ház elnökének

Budapesten.

582. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 756. JEGYZŐKÖNYVI PONT,)

A királyi curia elnöke közli a kir. és orsz. legfőbb fegyelmi biróság kir. curiai tagjainak névsorát 1895. évre.

5. szám.
eln. 1895.

A magyar kir. curia elnöke.

Nagyméltóságú Főrendiházi Elnök úr!

Az 1871 : VIII. t.-cz. 35. §-a értelmében van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, hogy a legfőbb királyi és országos fegyelmi biróság tagjai a kir. curia kebeléből az 1895. évben a következők lesznek:

I. Rendes tagok:

1. Czorda Bódog másodelnök,
2. Szentgyörgyi Imre
3. Oberschall Adolf
4. Manoilovich Emil
5. Osztróvszky József
6. Sélley Sándor
7. Balásy Antal
8. Halmosy Endre
9. Szabó Ágoston

(2–9.: tanácselnökök,)

10. Veszprémy János
11. Andrásovits Béla
12. Ruby Antal
13. Barthodeiszky Gyula
14. Keömley Pál
15. Pásztélyi János
16. Süteő Rudolf
17. Sebestyén Mihály
18. Dr. Kelemen Mór

(10–18.: rendes birák.)

II. Póttagok:

1. Vita Sándor
2. Dr. D. Vécsey Zsigmond
3. Janicsek József
4. Németh Lajos
5. Schedius Lajos
6. Szeyffert Ede

} rendes birák.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. január hó 30-án.

Szabó Miklós s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József úrnak, valóságos belső titkos tanácsos, a Szent István-rend nagykeresztes vitéze, koronaőr, a m. tud. akadémia igazgató tagja, a m. főrendi ház és legfőbb fegyelmi biróság elnökének stb.

Budapesten.

583. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 757. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1894-ik évi deczember hó 20. és 21-én tartott 407. és 408-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

4886. Következett napirend szerint: a pénzügyi bizottság jelentése, az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővárvidék területén a megszüntetett úrbéri dézsmák kárpótlásánál visszatartott összegeknek kiszolgáltatásáról szóló (681. számú) törvényjavaslat tárgyában.

A vita befejeztetvén, elnök kérdi a háztól, elfogadja-e a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot a pénzügyi bizottság szövegezése szerint általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául, igen vagy nem?

a ház a törvényjavaslatot a pénzügyi bizottság szövegezése szerint a részletes tárgyalás alapjául egyhangúlag elfogadta.

4887. A törvényjavaslat általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadtatván, következett a részletes tárgyalása a törvényjavaslatnak.

A czím és 1. §-a

elfogadtatott.

4888. A 2. §-hoz Bölönyi Ödön a következő modositást adta be:

»A 2. §-ban ezen bekezdő szavak: »Az erdélyrészi megyében, névszerint a volt Torda-,

Belső-Szolnok-, Felső-Fehér-, Alsó-Fehér-, Hunyad-, Kolos-, Küküllő- és Dobokamegyékben« kihagyandók és ezek helyébe az »A« betű teendő.«

A 2. §. e módositással, illetőleg kihagyással fogadtatott el.

4889. A 3—4—5—6—7—8. és 9. §-ok

változatlanul elfogadtattak s az igy részleteiben is elfogadott törvényjavaslat harmadszori olvasása a holnap deczember hó 21-én délután 1 órakor tartandó ülés napirendjére tűzetett ki.

4899. Napirend szerint következett a törvényjavaslatnak harmadszori olvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat, elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendi házhoz átküldetni rendeli.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 583. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővárvidék területén a megszüntetett úrbéri dézsmák kárpótlásánál visszatartott összegeknek kiszolgáltatásáról.

1. §.

Az erdélyi dézsmák kárpótlása tárgyában 1858. évi szeptember 15-én kiadott császári nyilt parancs 2-ik, 7-ik és 10-ik §§-ban foglalt határozatok módositásával a következő szakaszokban foglalt szabályok lépnek hatályba.

2. §.

A fiscalis-arendalis-dézsmák czíme alatt a földesurak és a királyi kincstár által élvezett és 1848. évi julius 1-én megszünt jövedelmek állami kártalanitása elrendeltetik.

E dézsmajövedelmek kártalanitásának tőkeértéke a volt urbéresek urbéri állományai után megállapitott urbéri kárpótlási tőkéknek 11 és fél százalékában állapittatik meg, — a mely kártalanitási tőke felerészben a volt földesurat, hason felerészben pedig a királyi kincstárt illeti meg.

3. §.

Azon urbéri tized (kilenczed) kárpótlási tőkék, melyeknek megállapitásánál az évi hozadéknak egy harmada vonatott le, kiegészittetnek az által, hogy a levonás fele, vagyis az évi hozadéknak egy hatodrésze húszszal szoroztatván, az ily módon kiszámitott összeg mint kártalanitási tőke, — a jogosultaknak készpénzben ki fog adatni.

4. §.

Azon urbéri tized (kilenczed) kárpótlási tőkék után, melyek kamatozása 1858. szeptember 15-től vétetett számitásba, az 1848. julius 1-től 1858. szeptember 15-ig letelt 10 évi, 2 havi és 15 napi időre járó 5%-os kamatok fejében az eredeti kártalanitási tőkének ötven százaléka a jogosultak részére egyszerre készpénzben ki fog adatni.

5. §.

A 2. §. második pontja értelmében a kir. kincstárt megillető kártalanitási tőkének tényleges kiszolgáltatása mellőzendő.

Azon birtokok után, melyeket a rendes urbéri kárpótlás kiszolgáltatása után a kir. kincstár elárúsitott, valamint a melyeket a kir. kincstár egyes családok, testületek és jogi személyek részére elzálogositott (inscriptionalis birtokok), az ezen törvény (2—4. §§.) által elrendelt pótkártalanitás nem igényelhető.

6. §.

A 2. és 3. §-ban emlitett kárpótlási tőkék után, a mennyiben azok az 1894. év végeig ki nem szolgáltattatnának, az igényjogosultakat 1895. évi január 1-től kezdve a tényleges kifizetés napjáig évi 4%-kal számitandó kamat illeti meg.

7. §.

A jelen törvény alapján kiadandó kárpótlásoknak megállapitása a m. kir. földtehermentesitési alapigazgatóság által hivatalból történik, s a belügyi, pénzügyi és igazságügyi ministerek felhatalmaztatnak, hogy e kárpótlások megállapitása és azoknak a biróságok utján leendő kiutalása céljából az eljárást rendelettel szabályozhassák.

8. §.

A jelen törvény nyomán felmerülő minden beadvány, jegyzőkönyv, okmány és irat bélyeg- és illetékmentes.

9. §.

Ezen törvény végrehajtásával a belügyi, pénzügyi és igazságügyi ministerek bizatnak meg.

Wekerle Sándor *s. k.,*
a pénzügyministerium vezetésével megbizott
m. kir. ministerelnök.

2-ik melléklet az 583. számú irományhoz.

Indokolás,

„az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővárvidék területén a megszüntetett úrbéri dézsmák kárpótlásánál visszatartott összegeknek kiszolgáltatásáról“ szóló törvényjavaslathoz.

Az 1858. évi szeptember 15-én kelt császári nyilt parancs szabályozta az 1848-ik évi erdélyi IV. törvényczikk által megszüntetett földesuri (urbéri), valamint a kincstári és egyházi tizedek kárpótlását az erdélyi nagyfejedelemségben, a mely kifejezés alatt a sajátképeni Erdélyen kivül a Magyarországhoz visszakapcsolt részek is értettek.

Ezen császári nyilt parancs három olyan intézkedést tartalmaz, melyet az erdélyi és partiumbeli földesurak sérelmesnek és igazságtalannak találtak, és pedig a következőket:

1-ször, a nyilt parancs 2. §-ában kimondatik, hogy a kir. kincstártól haszonbérben tartott tizedek kárpótlás nélkül szünnek meg;

2-szor, a nyilt parancs 7. §-ában az általánosan alkalmazott kulcstól eltérőleg az urbéri tizedek kárpótlásánál az évi nyers hozadéknak nem $^1/_6$ oda, hanem $^1/_3$-ada lett kezelési költség czímén levonva;

3-szor, a nyilt parancs 10. §-ában az urbéri tized kárpótlási tőkék kamatozása 1858. szeptember 15-től kezdve rendeltetik el, holott a dézsmaszedés 1848. julius 1-én szünt meg.

Ezen sérelmeknek orvoslása végett az erdélyi és partiumbeli földesurak a nyilt parancs közzététele után haladék nélkül és pedig az 1859-ik évben br. Kemény Ferencz vezetése alatt felségfolyamodást adtak be, mely a bécsi cs. kir. belügyministerium, a cs. kir. pénzügyministerium és erdélyi udvari korlátnokság által tárgyaltatott, s ezen hatóságok mindenike részéről el lett ismerve, hogy a fennebb felsorolt sérelmek igazságtalanul sujtják az erdélyi és partiumbeli volt földesurakat, s hogy ennélfogva orvoslandók. E kedvező vélemények daczára az ügy az azon időben közbejött politikai változások miatt az erdélyi országgyüléshez utasittatott, de ott elintézetlenül maradt. Az alkotmányos kormányzat visszaállitása után az erdélyi királyi főkormányszék kebelében beható értekezlet tartatott az erdélyi földtehermentesitésnek különböző függő kérdései felett, az ezen értekezletről 1867. szeptember 21-én felvett jegyzőkönyv szerint az erdélyi urbéri tized kárpótlásánál felmerült mindhárom sérelem tárgyaltatott és orvoslást igénylőnek elismertetett, de ennek daczára további elhatározás a felett nem követ-

kezett be. E kérdést felújitotta az erdélyi gazdasági egyletnek 1879. deczember 1-én kelt és az országgyülés képviselőházához benyujtott kérvénye, mely mellett a dézsma-kárpótlási sérelmek orvoslására törvényjavaslat nyujtatott be.

E kérés a képviselőháznak 3950/1880. szám alatt kelt határozatával azon utasitás mellett adatott ki a kormánynak, hogy az ügyet tanulmányozza és jelentését, illetőleg a czélszerűnek mutatkozó intézkedések iránti előterjesztését mielőbb tegye meg. E tanulmányozás közben 1884-ben br. Bornemissza János és társai neve alatt az erdélyi volt földesurak egy újabb felségfolyamodást nyujtottak be, mely legmagasabb kézjegyre érdemesittetvén, tárgyalás végett a kormányhoz küldetett le.

Ezek szerint tehát az erdélyi volt földesurak részéről 1859-ben és 1884-ben legfelsőbb helyre benyujtott felségfolyamodások és az erdélyi gazdasági egyesület által 1880-ban a képviselőházhoz benyujtott kérvény és inditvány által lett folyamatba téve és függőben tartva az a kérdés, melynek megoldását a törvényjavaslat czélozza.

E kérdést mindenekelőtt alaki minősége és természete szerint birálva azt találjuk, hogy az érdekelt erdélyi volt földesurak azt kérik, hogy az 1858. évi szeptember 15-én kiadott császári nyilt parancs határozatainak három pontja módosittassék.

Az 1871. évi LIII. törvényczikk 67. §. második bekezdésében kimondatott az, hogy *»a mennyiben az urbéri* kármentesités a volt földesurak részére még nem volna kiszolgáltatva, a megtéritendő összeg kiszámitása és kifizetése az *eddig fennállott szabályok szerint eszközlendő.«*

Ezen törvényszakasz általános rendelkezése tehát az urbéri kárpótlások tárgyában keletkezett rendeleteket oly törvényes hatálylyal ruházta fel, hogy a kormány nem érezhette magát jogositva a kérdésben forgó és az 1858. évi szeptember 15-én kelt nyilt parancsban foglalt rendelkezéseknek kormányzati uton való módositására.

Ezen alaki akadály azonban nem gátolta a kormányt abban, hogy a kérdést tüzetes tanulmány tárgyává tegye és hogy miután az érdekeltek kivánatainak igazságáról meggyőződött, az orvoslás eszközeit és módját a törvényhozásnak ajánlja.

A tanulmányozás eredményét a következőkben kivánom előterjeszteni és pedig első sorban a fiscalis arendalis dézsmák kérdésében:

Az 1858. évi szeptember 15-én kelt nyilt parancs 2. §-a azt tartalmazza, hogy a volt földesurak által több községben bérben tartott fiscalis-tized, valamint a kincstár által közvetlenül beszedett bárány és méh-tized kárpótlás nélkül szünik meg.

E szakasznak rendelkezése, az annak alapjául szolgáló tárgyalási iratok tanusitása szerint, abból a nézetből indult ki, hogy az Erdélyben létezett fiscalis-arendalis-dézsmák analog jogi természetűek azon bérletekkel, melyek Magyarországon a püspöki tizedekre nézve fennállottak, s minthogy Magyarországon a püspöki tizedek a magasabb Clérus önkéntes lemondása folytán kárpótlás nélkül lettek megszüntetve, s minthogy Magyarországon a püspöki dézsmák bérlői sem kaptak kárpótlást, ennélfogva helyes az, hogy az erdélyi fiscalis dézsmákat arenda mellett élvező földesurak se nyerjenek kárpótlást.

Ez a felfogás azonban a földesuri tized-jövedelmek és az erdélyi fiscalis dézsma történelmi fejlődésének figyelmen kivül hagyásából eredett.

Az ugyanis való tény, hogy az erdélyi fiscus kezére jutott és árendafizetés mellett a földesuraknak átengedett dézsmák ősi eredete Erdélyben épugy, mint Magyarországon teljesen azonos forrásból, t. i. a Szent István törvényei II. könyv 52-ik fejezetének e tételéből származik: »si cui deus decem dederit, in anno decimam deo det« s miután az erdélyi fiscus a szóban forgó dézsmák birtokába a gyulafehérvári püspökség javainak 1556-ban a reformatió folytán történt secularisatiója utján jutott, természetes, hogy ezen eredetileg püspöki dézsmajognak ősi jogi természete hasonló volt a magyarországi püspöki dézsmákhoz.

Ugy de ezen ősi és eredeti jogi természet a secularisatio óta letelt négy század alatt jelentékenyen és több irányban megváltozott az által, hogy a gyakorlatban e dézsmaszedési jog megszünt a kir. fiscus kizárólagos tulajdona lenni és véglegesen átment a volt földesurak vagyonába, a mennyiben a több századós gyakorlat azt a jogszabályt állitotta fel, hogy a fiscusnak nem áll jogában sem az átadott dézsmaszedési jogot a földesuraktól visszavenni, sem az akkor végleg megállapitott s igen mérsékelt árendaösszeget feljebb emelni, hanem e dézsmák örök időkre ugyanazon csekély járadék fizetése mellett a földesurak kezén maradnak. Minthogy pedig a volt földesurakat eme dézsmák ilyetén birtoklásában a Leopoldi hitlevél kifejezetten is megerősitette, a volt földesurak jogviszonya ezen árendális néven nevezett fiscalis dézsmák tekintetében lényegesen különbözik azon püspöki dézsmák időszerinti bérlőinek jogviszonyától, kik kárpótlás nélkül estek el a bérletektől, hanem ellenkezőleg az erdélyi árendális dézsmát biró földesurak jogviszonya inkább azon dézsmák élvezőinek jogviszonyához hasonló, kik Magyarországon adományozás, vagy örök bevallás utján jutottak egyházi tizedek élvezetébe s kik az 1853. évi márczius 2-án kelt nyilt parancs 21. §-a alapján ezen tizedekért igenis kárpótolva lettek.

De a magyarországi püspöki dézsmákból levont analogia az erdélyi fiscalis árendális dézsmákra már csak azért sem alkalmazható, mert ezen urbéri jövedelem kárpótlásáról sem a fiscus, mint az árendának és részben a bárány- és méhdézsmának közvetlen haszonélvezője, sem a volt földesurak, mint örök bérlők soha sem mondottak le s ily lemondást analogia által senkire rákényszeriteni nem lehet.

Ezek szerint törvényes és igazságos követelésnek kell elismerni azt, hogy az erdélyi fiscalis árendális dézsmák a többi urbéri és egyházi dézsmákhoz hasonló módon az állam által kárpótoltassanak.

E kárpótláshoz való jogosultság tekintetében azonban mint megoldandó kérdés merül fel az, hogy a kárpótlásból mi illesse meg a volt földesurat és mi a fiscust. — Ugyanis tény egyfelől az, hogy a földesuraknak a nona czímen őket illető jövedelme is benfoglaltatott a dézsma czím alatt együtt szedett terményekben és tény az, hogy a törvényesen felmondhatatlannak és örök tartamúnak kijelentett és aránytalanul csekély évi bérrel terhelt árenda oly vagyoni értéket biztositott a földesúr számára, mely a kárpótlásnak egy részéhez kétségtelen jogot ad, másfelől azonban tény az is, hogy a kir. fiscus az árenda czímen kapott jövedelem tőkéjét igényelheti, és végül tény az is, hogy a fiscus a hajdani püspöki dézsmából a bárány- és méhdézsmát nem engedte át a földesuraknak, hanem ezeket az árendalis viszony hosszas századai alatt is mindig maga közvetlenül szedette. Ezek szerint e dézsmánál a volt földes úr és a kir. fiscus olyan vagyonközösségben állottak, melynél a jog megosztásának arányát adatszerűen kiszámitani igen nehéz, sőt ma már lehetetlen. Épen ezért, mint a megoldásnak egy biztos és egyszerű eszközét, tartalmazza a javaslat azt a rendelkezést, hogy a fiscalis árendális dézsmák fele adassék a fiscusnak, és másik fele a volt földesuraknak.

Még egy további igen súlyos nehézség támadt abban a feladatban, hogy a fiscalis árendális dézsmák kártalanitási összege minő alapon és kulcs szerint, s minő bizonyitékok segélyével állapittassék meg.

A tizedeknek évi átlagos jövedelmét a földtehermentesitési szabályok értelmében az igénylő felek bevallása nyomán a valósitó bizottságok nyomozás utján állapitották meg, mely nyomozásnál a bizonyitás legfőbb eszközét a tanuk vallomásai képezték.

Ezen bizonyitási eszközt ma már a dézsmák megszüntetése után 46 évvel elveszettnek kell tekinteni; mert nemcsak megnyugvással elfogadni, de még feltételezni sem lehet azt, hogy ily hosszú idő eltelte után, oly nagy számú és oly éber emlékezetű élő tanukat lehessen kapni

ik az 1848-ik évet megelőző 10 év alatt minden egyes urbéres által földesurának beszolgáltatott dézsma tárgyait s azok mennyiségét és minőségét hitelesen igazolni képesek volnának. tanubizonyiték elestével egy más alapot kellett keresni, mely biztos módot nyujtson kárpótlási összeg megállapitására. Ily alap gyanánt önként kinálkozott az, mely a törvényjavaslatban foglaltatik, s mely abból áll, hogy az urbéri állományért annak területe után zetett végleges kárpótlási tőke szolgáljon kulcs gyanánt a tized-kárpótlás kiszámitására és edig úgy, hogy az urbéri kárpótlási tőkének egy tizedrésze fogadtassék el a dézsma-kárpótis tőkéje gyanánt. Ez a felvétel igen észszerű elméleti indokolással bir, mert hisz az urbéres dézsmát saját urbéri állományának növényi és állati termékeiből advån, természetes, hogy a időn termékeinek egy tizedét adta jövedelmül, akkor földjei éppen tizszer akkora jövedelmet ajtottak neki; s ha e jövedelmeket tőkésitjük, a dézsma-jövedelem értéke az urbéri földek rtékének egy tizedrészével kell, hogy egyenlő legyen. Ez elméletileg indokolt feltevés helyességét meglepő módon igazolják az Erdélyben végrehajtott földtehermentesitésnek erre a kérésre alkalmazott adatai. Ugyanis Erdélyben és a kapcsolt részekben az 1891-ik év végeig rbéri végleges kárpótlási tőke gyanánt az urbéri állományok földterülete alapján megállapittatott sszesen 40,399.217 frt. Ebből az összegből le kell vonnunk azon mintegy 500 község után dott urbéri kárpótlást, melyekben a dézsma fiscalis és arendalis lévén, nem kárpótoltatott.

Ezen községek után kiadott urbéri végleges kárpótlás 9,891.124 frtot tesz, melyet a nnebbi összegből levonva marad 30,507.970 frt.

Ezzel szemben Erdélyben és a partiumban a földesurak részére megállapitott urbéri ézsma-kárpótlási tőkeösszeg tesz 2,913.781 frtot, melyhez ha hozzáadjuk az indokolatlanul evont $^{1}/_{6}$ rész nyers jövedelem tőkéjének megfelelő 728.445 frtot, ugy a nyomozat és tanuk ltal kideritett tényleges dézsmajövedelem alapján megállapitott dézsma-kárpótlási tőke összesen ,642.226 frtot tesz, a mi az ugyanazon urbéresek állományai után a terület szerint megállaitott urbéri kárpótlási tőke 11 és $^{1}/_{2}$%-ának felel meg.

Ezen összehasonlitás világosan igazolja, hogy a törvényjavaslatban elfogadott számitás lap az eddigi rendszer szerint kideritett tényleges eredményeknek megfelel, sőt a kincstárra ézve még kedvező, s ezen kivül azzal az előnynyel bir, hogy minden költség és idővesztés élkül a földtehermentesitési alapnak rendelkezésére álló adatokból azonnal kiszámitható, ugy, ogy a kárpótlásnak egyénenkénti megállapitása legnagyobb biztossággal és könnyűséggel ajtathatik végre.

Áttérve az orvoslandó sérelmek második tételére, vagyis a tized-kárpótlások kiszámitásánál kezelési költség czimen eszközölt $^{1}/_{3}$-rész jövedelem levonására, előre kell bocsátani azt, ogy az 1848-iki törvények által megszüntetett tizedek Magyar-, Horvát- és Szlavonországokan általában és kivétel nélkül, Erdélyben és a kapcsolt részekben pedig a vallásfelekezetek apjai és egyházai, az erkölcsi testületek és a fiscus részére ugy kárpótoltattak, hogy a kidetett 10 évi nyers jövedelmi átlagnak $^{1}/_{6}$ része kezelési költség czímen levonatott s a maradány mint tiszta jövedelem 20-szal szoroztatván, a kárpótlás tőkéjét képezte.

Az 1858. évi szeptember 15-én kiadott nyilt parancs 7. §-a ez általános szabály alól z erdélyi és partiumbeli földesurakkal szemben azt a kivételes szabályt állitotta fel, hogy zeknek nyers jövedelméből kezelési költségei czimén nem $^{1}/_{6}$-odot, hanem ennek kétszeresé agyis $^{1}/_{3}$-ot rendel levonatni.

Ezen kivételes rendelkezésnek tárgyi indokolását a nyilt parancs nem tartalmazza, s az zt előkészitő munkálatokban is csak igen hiányos magyarázatra találunk. Ugyanis a nyilt arancs első tervezetében a levonás csak $^{1}/_{6}$-ra van téve, melylyel szemben a nagyobb levoást Erdély akkori kormányzója Schwarzenberg herczeg hozta javaslatba, s az akkori belügyinister br. Bach véleménye ellenére lett az a nyilt parancs szövegébe bevéve. Egyetlen elfogad-

ható indokát e határozatnak az képezhetné, ha a tized-jövedelem kezelése az erdélyi volt földesurakra nézve költségesebb vagy bizonytalanabb lett volna, mint akár a fiscusra és erkölcsi testületekre, akár az egyházakra nézve.

Ez az egyetlen lehető érv azonban a levonás fokozásának indokául még csak felemlítve sem lett, s nem is állhatott volna meg, miután önként kinálkozó igazság az, hogy a birtokaikat közvetlenül és házilag kezelő földesuraknak a dézsmák beszedése semmi esetre sem okozhatott nagyobb költséget, mint az e czélra külön megbizottakat alkalmazó fiscusnak vagy egyházaknak. Nem is e tárgyi indok volt a levonás fokozásának érve, hanem az, hogy az akkori pénzügyminister és a birodalmi tanács ugy vélték, hogy az urbéri kárpótlásnak Erdélyre nézve elfogadott területi kulcsa igen nagy összegeket eredményez, s annak némi egyensúlyozása okából a tized-kárpótlásnál eszközölhető levonásokkal akartak kiegyenlitést szerezni. Nem kivánom itt vitatni azt, hogy helyes eljárásnak tekinthető-e az, hogy a földtehermentesitésnek egy irányban esetleg hibás intézkedését egy egészen más téren közbevetett, s önmagában nem jogosult intézkedéssel helyesbittessék, hanem csak azt a meggyőződésemet kell kifejeznem, hogy az a feltevés, melynek az akkori pénzügyminister és a birodalmi tanács 1857-ben adott kifejezést, mintha az erdélyi földtehermentesitési kulcs a vesztett urbériségeket túlmagas összegben kárpótolná, egyáltalában nem lett az eredmények által igazolva. Ha a végrehajtott földtehermentesités eredményeit egyfelől Erdélyben, másfelől a magyar korona többi országaiban összehasonlitjuk, a kiadott összegek, akár az urbéresek tulajdonába átment földterület kiterjedésével, akár a telkek számával, akár a teljesitett szolgálmányok értékével állittatnak szembe, egy esetben sem igazolják azt, mintha Erdélyben a földtehermentesités a földesurakra nézve kedvezőbb lett volna, mint az állam más részeiben. Egy nagy sérelme és hátránya pedig az erdélyieknek örökre orvosolhatlan marad, a mi abban áll, hogy ők több mint egy évtizeddel későbben kapták meg az urbéri kárpótlásokat, mint az ország többi részeiben. E késedelem ugyan természetes magyarázatát leli az erdélyi urbéri viszonyoknak rendetlenségében, de a magyarázat nem csökkenti a késedelem hátrányait. Mindenesetre tény az, hogy az egész földtehermentesitési művelet tanulmánya arra a meggyőződésre juttat, hogy az erdélyi földesurak sem a kárpótlás egyes nemeiben, sem azok összeredményében nem nyertek olyan előnyöket, melyek legtávolabbról is indokolnák azt, hogy a dézsmák kárpótlásának kiszámitásánál oly kivételes levonás tétessék, mely másutt nem fordult elő, s mely önmagában semmi tárgyi indokkal nem bir.

Ugyanezek a főbb érvek szólanak a mellett is, hogy az 1858. szeptember 15-én kelt nyilt parancs 10. §-ában foglalt sérelem orvosoltassék.

Minden urbéri kárpótlás ugy adatott, hogy a tőkének kamatai a megszüntetett jövedelem elvesztésének napjától vették kezdetöket. Egyetlen kivétel ez alól az erdélyi és partiumbeli földesurak dézsmakárpótlásánál történt, hol a tizedek szedése megszünt 1848. julius 1-én és a kárpótlási tőkék kamatozása kezdetét vette 1858. szeptember 15-én.

Ezt a levonást a nyilt parancs előmunkálatai egyáltalában semmivel sem indokolják s a mint már fentebb ki van fejtve, a földtehermentesités egész műveletében sehol sem találunk oly túlélvezetnek nyomaira, melyek e levonást, mint compensatiót indokolhatnák. — Mindezek a tények oly tisztán kimutatják a sérelmek valóságát, s oly igazságosnak és jogosnak tüntetik fel az erdélyi és partiumbeli volt földesurak kérésének teljesitését, hogy ezek elől elzárkózni nem látszott lehetségesnek.

A kárpótlás általános rendszeréből tulajdonképen az következnék, hogy a törvényjavaslat 2. és 3. §-ában emlitett tized kárpótlási tőkéknek a jövedelem megszünte idejétől folyó kamatai is megtérittessenek. Minthogy azonban a jövedelem megszüntetése óta 46 év telt le, s az ezen időre járó 5% kamatok már a tőke kétszeresét is felülhaladnák, mely kamatösszeg — figye

ɔmbe véve a minden irányban fokozódó szükségleteinket — államháztartásunkra csaknem elviselhetlen terhet háritana, ez okból, és mert a szóban levő jövedelmeknek kárpótlás nélkül aló megszüntetését a tételes törvény erejével felruházott nyilt parancs mondotta ki- és igy ezen ivedelmek kártalanitására eddig törvényes igény nem létezett, azt hiszem, hogy a törvényozás a méltányosság követelményeinek teljesen eleget tesz, ha most a kérdéses kárpótlási őkéknek a multra vonatkozólag minden kamatmegtérités nélkül való kiszolgáltatását elrendeli. javaslat 4. §-ában foglalt kárpótló s visszatartott kamatoknak utólagos kiadása iránt renelkezvén, ezek után további kamatozásnak nincs helye.

Ennek a kamatösszegnek az eredetileg kiszolgáltatott kárpótlási tőke 30%-ával való negállapitását főleg a számitás egyszerüsitése végett hozom javaslatba, minthogy ez a kamatövedelem időszakonként változó adólevonásokkal volt terhelve, mely adólevonásokat, ha a amat nem ily átalányösszegben szabatnék meg, tételenként érvényesiteni kellene.

A törvényjavaslat 5. §-ának első bekezdése kimondja, hogy az államkincstárt megillető ártalanitási tőkék tényleges kiszolgáltatása mellőzendő, minthogy az államkincstár által önagának teljesitendő ilyen fizetések eszközlése csak felesleges nyilvántartást és elszámolásokat nne szükségessé.

Ugyanezen szakasz második bekezdésében foglalt rendelkezés tulajdonképen csak folyoányát képezi az ezen szakasz első bekezdésében kifejezett elvnek, minthogy ugy az inscriponalis birtokok után, még pedig akár érvényesittetett azokra nézve a visszaváltási jog, akár em, — valamint a rendes urbéri kárpótlás kiszolgáltatása után elárusitott kincstári birtokok után, ezen törvényjavaslatban foglalt rendelkezések alapján netalán követelhető kárpótlás nézetem erint az államkincstárt illetné meg.

A javaslat 6., 7., 8. és 9. §-ai külön indokolást, ugy hiszem, nem igényelnek, hanem törvényhozás teljes tájékozása végett szükségesnek tartom egy előirányzatot csatolni, — a melyől a törvényjavaslatnak pénzügyi eredményei tisztán láthatók legyenek.

Ez előirányzat magyarázatául megjegyzem, hogy az Erdélyben és a kapcsolt részekben szolgáltatott földesuri tized-kárpótlások összegei a földtehermentesitési alapokról 1891. év égével lezárt számadásokból vétettek.

Az arendalis dézsmák kiszámitása czéljára alapul vett urbéri kárpótlási összesités nem gleges munkálat, hanem csak maximalis összeállitás, melynél a kiadandó kárpótlás előrethatólag kevesebb lesz.

Ezek után a javaslatot, mint egy régi sérelemnek igazságos orvoslatát elfogadásra ánlom.

Budapesten, 1894. évi junius hó 27-én.

Wekerle Sándor s. k.,
a pénzügyministerium vezetésével megbizott
m. kir. ministerelnök.

3-ik melléklet az 583. számú irományhoz.

Előirányzat,

az erdélyi és a kapcsolt részekben visszatartott úrbéri tized-kárpótlás czímén kiadandó összegekről.

	o. é. forint	kr.
I. Az árendális fiscalis dézsma czímén eddig nem kárpótolt mintegy 500 község úrbéri tized kárpótlása az ezen községekben megállapitott s 9,891.247 frt 32 krt tevő úrbéri kárpótlási tőke egy tizedrésze alapján kiszámitva lesz . . . 989.124 frt 45 kr. p. p.	1,038.580	67
II. Az általánosan alkalmazott $^1/_6$ kezelési költség helyett levont $^1/_3$ kezelési költség helyesbitése czímén, a megállapitott tized-kárpótlási tőke $^1/_4$ része . . . . . 728.445 frt 15 kr. p. p.	764.867	$40^1/_2$
III. Az 1848. julius 1-től 1858. szeptember 15-ig visszatartott kamatok . . . . 892.345 frt 34 kr. p. p.	936.962	71
Mindhárom együtt és összesen . 2,609.915 frt 44 kr. p. p.	2,740.410	$78^1/_2$
NB. Ebből az I. czím alatti összegnek fele . . . . 494.562 frt $22^1/_2$ kr. p. p.	519.290	$33^1/_2$
a kir. kincstár javára esvén, marad a volt földesurak részére kiadandó összegül . . . . 2,115.353 frt $21^1/_2$ kr. p. p.	2,221.120	45

584. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 760. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Dr. Mihályi Viktor balázsfalvi gr. kath. érsek kinevezéséről értesités.

726. sz.
I—a.

Magyar királyi belügyminister.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Hivatkozással mult évi deczember 17-én 1026. szám alatt kelt nagybecsű átiratára van szerencsém Nagyméltóságodat becses tudomásvétel végett tisztelettel értesiteni, hogy dr. Mihalyi Viktor gyulafejérvári görög szertartású katholikus érsek, mint a magyar főrendi ház tagja részére a főrendi házba szóló kegyelmes királyi meghivó-levelet kiállittattam s azt egyidejűleg jelen sz. a. kelt levelem kiséretében nevezett érseknek az e részben fennálló gyakorlat értelmében közvetlenül megküldöttem.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. január 11-én.

Hieronymi s. k.

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, belső titkos tanácsos, a magyar főrendi ház elnökének

Budapesten.

585. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 761. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Báró Radvánszky Béla koronaőr esküebevétele ügyében ministerelnöki átirat.

2848. ex 894.
M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felségének kegyelmes királyi leirata, mely báró Radvánszky Bela aranykulcsos, Zólyom vármegye volt főispánja s főrendi házi tagnak, a magyar országgyülés által koronaőrré történt megválasztásának jóváhagyását és megerősitését tartalmazza, leérkezvén, van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel kérni, hogy ezen kegyelmes kir. leirat kihirdetése czéljából tartandó együttes ülés egybehivása végett a képviselőház elnökségével egyetértőleg intézkedni méltóztassék.

Egyszersmind van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel értesiteni, hogy az új koronaőr a törvényes esküt ő Felsége és az országgyülés szine előtt folyó évi január hó 20-án délután 1 órakor a királyi palota saroktermében fogja letenni, minélfogva legalkalmasabb volna az együttes ülést ugyanazon napra egybehivni.

Az ez alkalommal követendő szertartási rend több példányát oly tiszteletteljes kéréssel van szerencsém átküldeni, hogy azokat a tisztelt főrendi ház tagjai között kiosztatni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. január hó 16.

Báró Bánffy *s. k.*

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, belső titkos tanácsos, a magyar főrendi ház elnökének

Budapesten.

586. szám.

(II. EGYÜTTES ÜLÉS, 5. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Másolat.

2848./M. E. 1894.

Legfelsőbb királyi leirat.

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Csehország Királya s. a. t. és Magyarország Apostoli Királya.

Kedvelt Magyarországunk és Társországai hű Zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18-ik napjára Budapest székesfővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék, üdvöt és kegyelmünket.

Kedvelt Hiveink! Nagyságos radványi és sajó-kazai báró Radványszky Béla aranykulcsos kedvelt hivünk az országos Főrendek és Képviselők által vajai báró Vay Miklós aranykulcsos, valóságos belső titkos tanácsosunknak s Szent István-rendünk nagykeresztes vitézének elhalálozása folytán megürült koronaőri állomásra megválasztatván, e választást ezennel jóváhagyjuk és megerősitjük. Hozzátok egyébiránt császári és királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt Bécsben, ezernyolczszáz kilenczvennegyedik évi deczember huszonkettedikén.

Ferencz József *s. k.* ***Wekerle Sándor*** *s. k.*

2848/M. E. 1894.

Kivülről:

Kedvelt Magyarországnak és Társországai hű zászlósainak, egyházi és világi főrendeinek és képviselőinek, kik az általunk, 1892. év februar hó 18-ik napjára Budapest székes fővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék kedvelt Hiveinknek.

(P. H.)

Budapesten.

587. szám.

(LXXIV. ÜLÉS. 764. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Zászlós urak kinevezéséről értesités.

481/M. E. Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő cs. és ap. kir. Felsége f. évi február hó 7-én kelt legfelső kézirataival előterjesztésem folytán báró Orczy Béla magyar főkamarásmester urat ezen méltóságától kegyelemben való felmentése mellett, az országbiró, gróf Andrássy Aladár belső titkos tanácsos urat a magyar főkamarásmesteri és gróf Festetich Tasziló belső titkos tanácsos urat a magyar főpohárnokmesteri méltóságra legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Erről van szerencsém nagyméltóságodat szives tudomás és a t. főrendi háznak leendő bejelentés végett ezennel tisztelettel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi február hó 11-én.

Báró Bánffy s. k.,

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök úrnak, a Szent István- és Lipót-rend nagykeresztesének.

588. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 764. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Dőry Dénes, Ivánka Imre és Latinovics János főrendi házi tagok kinevezéséről értesités.

451 / M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő cs. és ap. királyi Felsége f. évi február hó 9 én kelt legfelsőbb elhatározásával, a ministertanács előterjesztésére, az 1885 : VII. t.-cz. 5. §-a alapján Dőry Dénes, Ivánka Imre és Latinovics János volt országgyülési képviselőket élethossziglan a magyar országgyülés főrendi házának tagjaivá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat szives tudomás és a főrendi házzal leendő közlés végett tisztelettel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi február hó 11-én.

Báró Bánffy s. k.,

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök úrnak, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztesének.

589. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 767. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Gróf Zichy N. János mentelmi ügyében előterjesztés.

49. B. / 1895.

A marczali kir. járásbiróságtól.

Nagyméltóságú magyar Főrendi háznak

Budapesten.

Illés Dénesnek gróf Zichy N. János főrendiházi tag elleni becsületsértés vétsége iránt ügyében vádló bejelentése nyomán a beszüntető végzést /. alatt van szerencsém hivatalos tisztelettel megküldeni.

Marczaliban, 1895. évi január hó 9-én.

Vajda Gyula s. k.,
kir. aljárásbiró, a biróság vezetője.

Melléklet az 589. számú irományhoz.

49. B.
1895.

Végzés.

Ezen kérvény nyomán az ügy, mint magánvádra tartozó, megszüntnek lévén tekin-ndő, az megszüntnek biróilag ezennel kimondatik s az iratok ennélfogva irattárba elhelyez-tni rendeltetnek.

Miről Illés Dénes képviselője, dr. Rimanóczy Ferencz Kaposvárott, gróf Zichy N. János udapesti lakos és a nagyméltóságú magyar főrendi ház elnöksége Budapesten végzésileg tesittetnek.

Marczali, 1895. évi január hó 14-én.

A kir. járásbiróság:

(P. H.)

Vajda s. k.,
kir. aljárásbiró.

590. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 768. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

A képviselőház elnökévé Szilágyi Dezső, alelnökévé pedig Berzeviczy Albertnek megválasztásáról szóló értesités.

8.900. szám.
1895.

A képviselőház elnöke.

Nagyméltóságú Elnök úr!

A képviselőház folyó hó 21 én tartott ülésében engem elnökévé, Berzeviczy Albert országgyülési képviselőt pedig alelnökévé megválasztván, a vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatok csatolása mellett, van szerencsém erről Nagyméltóságodat tisztelettel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi január hó 23-án.

***Szilágyi** s. k.,*
a képviselőház elnöke.

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, v. b. t. t., koronaőr stb., a főrendi ház elnökének

Budapesten.

Melléklet az 590. számú irományhoz.

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi január hó 21-én tartott 412-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

4929. Napirend szerint következett a ház elnökének megválasztása.

A névsor felolvasása mellett szavazójegyek beadásával történt szavazás befejeztetvén s a szavazójegyek a ház szine előtt összeszámláltatván, kitünt, hogy összesen 353 szavazat adatott be, a melyekből: Szilágyi Dezső képviselőre 207, Just Gyula képviselőre 141 szavazat esett. A mely szavazási eredmény alapján elnök

Szilágyi Dezső képviselőt a ház megválasztott elnökének jelenti ki.

4930. A napirend során következett ezután a ház alelnökének megválasztása.

A névsor felolvasása mellett szavazójegyek beadásával történt szavazás befejeztetvén s a szavazójegyek a ház szine előtt összeszámláltatván, kitünt, hogy összesen 366 szavazat adatott be, a melyekből Berzeviczy Albert képviselőre esett 214 szavazat, Gullner Gyula képviselőre 150 szavazat, a többi megoszlott.

A mely szavazási eredmény alapján elnök

Berzeviczy Albert képviselőt a ház megválasztott alelnökének jelenti ki.

A megválasztott elnök és alelnök nevei a házszabályok 22. szakasza értelmében a ministerium útján

Ő Felségének a királynak tudomásulvétel végett felterjesztetnek.

A ház elnökének és alelnökének megválasztásáról a főrendi ház szokott módon értesittetni fog.

Dr. Molnár Antal s. k.,
a képviselőház jegyzője.

591. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 769. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Báró Jósika Samu minister levele.

86. eln. szám. Ő Felsége személye körüli magyar minister.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó hó 18-án kelt legfelsőbb kéziratával eng e met Személye körüli magyar ministerévé legkegyelmesebben kinevezni méltóztatván, a reám bizott ministerium vezetését mai napon átvettem.

Miről Nagyméltóságodat azzal a tiszteletteljes kéréssel van szerencsém értesiteni, miszerint engemet feladataim megoldása körül nagybecsű támogatásában részesiteni mél ztótassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Bécsben, 1895. évi január hóban.

B. Jósika s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József úrnak, belső titkos tanácsos, koronaőr stb. stb. a főrendi ház elnökének

Budapesten.

592. szám.

(LXXIV. ÜLÉS. 770. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895-ik évi február hó 4-én és 5-én tartott 422-ik és 423-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5032. Az öt percznyi szünet elteltével elnök az ülést újból megnyitván, napirend szerint következett »az 1895. évi első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. törvényczikk hatályának az 1895. évi április hó végeig való kiterjesztéséről« szóló törvényjavaslatnak általánosságban való tárgyalása a pénzügyi bizottság erre vonatkozó javaslata alapján.

A tárgyalás közben Tóth János a következő határozati javaslatot nyujtja be:

Mondja ki a képviselőház, hogy mivel a kormány iránt bizalommal nem viseltetik, az általa kért meghatalmazást nem adja meg és az erre vonatkozó 789. számú törvényjavaslatot visszautasitja.«

Az ezek felett támadt rövid vita berekesztetvén, elnök kérdi a házat: elfogadja-e a ház a tárgyalás alatt álló törvényjavaslatot általánosságban és részletes tárgyalás alapjául Tóth János határozati javaslatával szemben, igen vagy nem?

A ház »az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. t.-cz. hatályának az 1895. évi április hó végeig való kiterjesztéséről« szóló törvényjavaslatot, fel-

állás és ülvemaradás által eszközölt szavazással, általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

5033. Áttérvén a ház »az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. t.-cz. hatályának az 1895. évi április hó végéig való kiterjesztéséről« szóló törvényjavaslatnak részletes tárgyalására, ennek során a ház ugy annak czímét, mint 1. és 2. szakaszait is,

a pénzügyi bizottság szövegezése szerint változatlanul elfogadja s az ekként részleteiben is letárgyalt törvényjavaslatnak harmadszori olvasását a legközelebbi ülés napirendjére tüzetni rendeli.

5038. Napirend szerint következik a törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás útján teljesitett szavazással a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendi házhoz átküldetni rendeli.

Josipovich Géza s. k.,
a főrendi ház jegyzője.

1-ső melléklet az 592. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. törvényczikk hatályának az 1895. évi április hó végeig való kiterjesztéséről.

1. §.

Az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. törvényczikk hatálya az 1895. évi április hó végeig kiterjesztetik.

Ez a törvény az 1895. évi márczius hó 1-ső napján lép életbe; érvénye az 1895. évi állami költségvetésről szóló törvény kihirdetése napján megszünik.

2. §.

Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

Josipovich Géza s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet az 592. számú irományhoz.

Indokolás,

„az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. törvényczikk hatályának az 1895. évi április hó végeig való kiterjesztéséről“ szóló törvényjavaslathoz.

Az 1895. évi állami költségvetés, a melyet hivatali elődöm még a mult év október havának elején terjesztett elő, általánosságban ugyan már a mult év november hónapjában letárgyaltatott, az ugyanazon hónapban megkezdett és deczember hónapban folytatott részletes tárgyalás azonban a közbejött karácsonyi szünidő és az országgyülés hosszabb szünetelése miatt olyannyira hátramaradt, hogy a költségvetési törvénynek 1895. évi február hó végeig való megalkothatása kétségessé vált.

Minthogy pedig az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. törvényczikkben nyert felhatalmazás február hó 28-án lejár, kénytelen vagyok az államháztartás rendes menetének biztosítása czéljából ezt a törvényjavaslatot, a mely szerint a most idézett törvényczikk hatálya még további két hónapra, vagyis 1895. évi április hó végeig kiterjesztetik, alkotmányos tárgyalás végett tisztelettel bemutatni, megjegyezvén, hogy eme törvény érvénye az 1895. évi állami költségvetésről szóló törvény kihirdetése napján megszünik.

Budapesten, 1895. évi január hó 28-án.

Lukács László s. k.,
magyar királyi pénzügyminister.

593. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 770. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895. évi február hó 5-én és 6-án tartott 423. és 424-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5039. Napirend szerint következett még »az 1895. évben kiállitandó ujonczok megajánlásáról« szóló (730. sz.) törvényjavaslatnak általánosságban való tárgyalása.

S ezzel kapcsolatosan: »az 1893/94. évben tényleges szolgálatban állott közöshadseregbeli és honvéd egyévi önkéntesek tiszti vizsgájának eredményéről és a közöshadsereg magyarországi ezredeinek, valamint a magy. kir. honvédségnak tényleges állományában ugyanazon időszak alatt előfordult öngyilkossági esetekről« és »a közös hadseregtől a honvédség állományába történt tiszti áthelyezésekről az 1894-ik évben« szóló jelentéseknek tárgyalása is.

A tárgyalás során Tóth János, Lits Gyula és társai, valamint Nagy István és társai a következő határozati javaslatokat nyujtják be:

Határozati javaslat.

»Miután a kormány az országnak katonai ügyekben, törvényekben biztositott jogainak érvényt nem szerez s a magyar hadsereget megállapitó törvénynek végrehajtását mindezideig nem eszközölte;

miután a magyar katonai igazságszolgáltatást, magyar katonai büntetőtörvényt mindezideig meg nem alkotta; s a törvényhozás mellő-

zésével életbelépett katonai tiszti becsületbírósági intézményt meg nem szüntette:

mondja ki az országgyülés képviselőháza, hogy az 1895. évre a közös hadsereg, haditengerészet és honvédség részére az ujonczokat nem szavazza meg.

Beadja: Tóth János.«

Határozati javaslat.

»Minthogy a cs. és kir. közös hadsereg azon egyéves önkéntesei, kik a mult 1894. évben tiszti vizsgát tettek, csak részben neveztettek ki tartalékos tisztekké, nagyobb részök azonban hadapródi vagy tiszthelyettesi rangban helyeztettek tartalékba, mely körülmény nyilvánvalólag azt igazolja, hogy a hadseregben a tiszti hiány megszünt s ebből folyólag az 1889. évi VI. t.-cz. 25. §-ának azon rendelkezése, hogy a tiszti vizsgát nem tett vagy azon megbukott önkéntes még egy második szolgálati évre is köteleztetik, szükségtelen és felesleges:

Utasitsa a képviselőház a honvédelmi ministert, hogy a véderőről szóló 1889. évi VI. t.-cz. 25-ik §-ának ily értelemben való módositása iránt javaslatot terjeszszen elő.

Beadja: Lits Gyula, Ugron Gábor, Sima Ferencz, Molnár József, Uray Imre, Kun Miklós, Lakatos Miklós, Bozzay János, báró Jeszenszky Sándor, Heckenast György, Beniczky Árpád, Genesy Albert.«

Határozati javaslat.

»Utasittassék a honvédelmi minister, hogy tegye meg a szükséges lépéseket az iránt, hogy az 1889. évi VI. t.-cz. 25. szakaszának a második szolgálati évre vonatkozó rendelkezései megfelelő törvényjavaslat előterjesztése által hatályon kivül helyeztessenek.

Beadja: Nagy István, Horánszky Nándor, Beöthy Ákos, Szentiványi Árpád, Kovács Albert, Balogh Géza, Pály János, Berger Ignácz, Bernáth Béla, Purgly János, Atzél Péter, Fernbach József.«

Az ezek felett támadt vita berekesztetvén, elnök kérdi a házat: elfogadja-e a ház »az 1895. évben kiállitandó ujonczok megajánlásáról« szóló törvényjavaslatot általánosságban

a részletes tárgyalás alapjául Tóth János határozati javaslatával szemben, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot, felállás és ülvemaradás utján teljesitett szavazással, általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

5040. Ezután elnök kérdi a házat, tudomásul veszi-e a ház a véderőbizottság jelentése alapján a honvédelmi ministernek »az 1893/94. évben tényleges szolgálatban állott közöshadseregbeli és honvéd egyévi önkéntesek tiszti vizsgájának eredményéről és a közös hadsereg magyarországi ezredeinek, valamint a m. kir. honvédségnek tényleges állományában ugyanazon időszak alatt előfordult öngyilkossági esetekről« szóló jelentését, igen vagy nem?

A ház a jelentést felállás és ülvemaradás útján teljesitett szavazással tudomásul veszi.

5041. Elnök kérdi a házat, tudomásul veszi-e a véderőbizottság jelentése alapján »a közös hadseregtől a honvédség állományába történt tiszti áthelyezésekről az 1894-ik évben« szóló honvédelmi ministeri jelentést, igen vagy nem?

A ház ezen jelentést is, felállás és ülvemaradás útján eszközölt szavazással tudomásul veszi.

5042. Elnök kérdi a házat, elfogadja-e a ház Lits Gyula és társainak határozati javaslatát, igen vagy nem?

A ház Lits Gyula és társai határozat javaslatát, felállás és ülvemaradás útján teljesitett szavazással nem fogadja el s ezzel Nagy István és társai hasontartalmú határozati javaslatát is mellőzi.

5043. Áttérvén a ház az 1895. évben kiállitandó ujonczok megajánlásáról szóló törvényjavaslatnak részletes tárgyalására, ennek során úgy annak czímét, mint 1., 2. és 3. §-ait is

a véderőbizottság javaslatához képest változatlanul elfogadja s az ekként részleteiben is letárgyalt törvényjavaslatnak harmadszori olvasását a legközelebb tartandó ülés napirendjére tüzetni rendeli.

5048. Napirend szerint következik a törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás útján eszközölt szavazással a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendi házhoz átküldetni rendeli.

Josipovich Géza *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet az 593. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

az 1895. évben kiállitandó ujonczok megajánlásáról.

1. §.

Az 1889. évi VI. törvényczikknek az 1893. évi I. törvényczikk 1. §-a által módositott 14. §-a értelmében a közös hadsereg és hadi tengerészet fentartására szükséges és a magyar korona országaira eső 43.889 főnyi, továbbá a honvédség részére szükséges 12.500 főnyi ujonczjulalékoknak, végre az ugyanazon törvényczikk 15. §-ában emlitett póttartalékosoknak kiállitása az 1895. évre ezennel megszavaztatik.

2. §.

Ezen ujonczok az előbb emlitett törvényczikk 37. és 38. §-ai értelmében felhivandó és az 1874., 1873. és 1872. években született állitáskötelesek korosztályaiból az 1895. évi márczius 1-től április 30-ig terjedő időszak alatt állitandók ki.

3. §.

Ezen törvény kihirdetése napján lép hatályba, s végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

***Josipovich Géza** s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet az 593. számú irományhoz.

Indokolás,

„az 1895. évben kiállitandó ujonczok megajánlása tárgyában“ benyujtott törvényjavaslathoz.

A közös hadsereg és hadi tengerészet, valamint a honvédség fentartására szükséges évenkénti ujonczjutalékoknak tényleges kiállitása a véderőről szóló 1889. évi VI. törvényczikk 14. §-ának utolsó bekezdése értelmében csak akkor történhetik meg, ha ezen jutalékokat a törvényhozás azon évre már megszavazta.

Ezen jutalékoknak a törvényhozás által az 1895. évre való megszavazását czélozza tehát jelen törvényjavaslat.

A törvényjavaslat 1. §-ában a közös hadsereg és hadi tengerészet fentartására szükséges és a magyar korona országaiból kiállítandó évi ujonczjutalék 43.889 főben, a honvédség évi ujonczjutaléka pedig 12.500 főben vétetett fel, mint a mely mennyiségben azokat a fentebb idézett törvényszakasznak az 1893. évi I. törvényczikk 1. §-a által módosított harmadik bekezdése, illetőleg ugyanannak utolsóelőtti bekezdése megállapította s ezen szakaszban foglaltatik a rendelkezés azon póttartalékosoknak kiállitása iránt is, a kik a közös hadsereg és a honvédség ujonczjutalékainak teljes fedezése után az idézett törvényczikk 15. §-ához képest mint »fölös számmal besorozottak« a póttartalékba osztandók be.

A törvényjavaslat 2. §-ába az ujonczállitás időszaka, valamint az 1895. évi ujonczjutalékok kiállitása czéljából a jövő évi ujonczállitásra felhivandó állításkötelesek korosztályai ugyancsak az idézett törvényczikk 37-ik, illetőleg 38-ik §-aihoz képest vétettek fel.

Ezen törvényjavaslat tehát, a mely a fentebbiek szerint egészen a véderőről szóló 1889. évi VI. törvényczikk rendelkezésein alapul, alkotmányos tárgyalás végett a törvényhozás elé terjeszteni s annak elfogadását tisztelettel ajánlani bátorkodom.

Budapesten, 1894. évi november hó 16-án.

Beadja:

***Báró Fejérváry Géza** s. k.,*
m. kir. honvédelmi minister.

594. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 771. és 774. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna-, Közép-Szolnok-, Zaránd-megyék és a volt Kővárvidék területén a megszüntetett úrbéri dézsmák kárpótlásánál visszatartott összegeknek kiszolgáltatásáról“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás alatt levő törvényjavaslat az 1871. évi LIII. t.-cz. által törvényerőre emelt, az erdélyi dézsmák kárpótlása tárgyában 1858. évi szeptember 15-én kiadott császári nyilt parancsnak oly irányú módositását tartalmazza, hogy az u. n. fiscalis árendás dézsma után kárpótlás adathassék, az úrbéri tizedkárpótlás tőkéjéből kezelési költség czímén az ország többi részében követett eljárástól elütőleg levont $^{1}/_{6}$ többlet kiadathassék s végül az 1848. évi julius hó 1-től 1858. évi szeptember hó 15-ig visszatartott úrbéri tizedkárpótlási tőkekamatok a jogosultaknak recompensáltathassanak.

Miután a jelzett intézkedések az e részben támasztott méltányos, mondhatni jogos igényeket vannak hivatva, az állam pénzügyi viszonyait figyelembe véve, kielégiteni, a bizottság készséggel járul hozzá a kérdéses törvényjavaslathoz és annak változatlan elfogadását tisztelettel ajánlja.

Budapesten, 1895. évi január hó 28-án.

Madarassy Pál s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

595. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 772. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház mentelmi bizottságának a gyöngyösi járás főszolgabirájának, 1894. évi deczember hó 31-én, 7.387. sz. a. kelt felterjesztése tárgyában, melyben Almássy Tasziló gróf főrendi házi tag mentelmi jogának felfüggesztése szorgalmaztatik.

A gyöngyösi járás főszolgabirája fennebbi felterjesztésében Almássy Tasziló gróf mentelmi jogának felfüggesztését az okból szorgalmazta, mert ellene Goics Endre deiki vadászatijog-bérlő által vadászati kihágás miatt feljelentés tétetett. Minthogy a felterjesztett ügyiratokból a bizottság arról győződött meg, hogy oly mozzanat, mely a mentelmi jogból folyó védelmet igazolttá tenné, nem fordul elő, azt a tiszteletteljes javaslatot terjeszti a nagyméltóságú főrendiház elé, méltóztassék jelen esetben feljelentett gróf mentelmi jogát felfüggeszteni s erről felterjesztő főszolgabirót az ügyiratok visszaküldése mellett elnöki úton értesittetni.

Budapest, 1895. évi január hó 26-án.

***Gróf Szapáry István* s. k.,**
bizottsági elnök.

***Báró Rudnyánszky József* s. k.,**
bizottsági jegyző

Melléklet az 595. számú irományhoz.

ad 7387.
1894.

Nagyméltóságú főrendiházi Elnök úr!

Gróf Almássy Taszilo főrendiházi tag, zsadányi birtokos ellen vadászati kihágás miatt hivatalomnál feljelentés tétetett.

Minthogy az általam megtartott előzetes tárgyalás után a feljelentés valódiságáról meggyőződést szereztem, mély tisztelettel kérem, hogy Almássy Taszilo gróf főrendiházi tag mentelmi jogának felfüggesztése, illetve a nevezett grófnak kiadatása iránt intézkedni méltóztassék.

Gyöngyös, 1894. évi deczember 31.

(P. H.)

Hajnik Viktor s. k.,
főszolgabíró.

596. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 773. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház mentelmi bizottságának a kisjenői járás főszolgabirájának 1894. évi deczember hó 27-én, 5.310. sz. a. kelt felterjesztése tárgyában, melyben gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes főrendi házi tagok mentelmi jogának felfüggesztése szorgalmaztatik.

Az aradvidéki vadászegylet tagjai, illetőleg a kérdéses egylet vendégei közül gróf Károlyi Tibor, gr. Károlyi Imre, gr. Károlyi Gyula, gr. Károlyi Antal, Máriássy László, Darnay Károly, Beretvás Endre, gr. Dessewffy Aurél, gr. Dessewffy Carola, Tisza István, ifjú Tisza Kálmán, gr. Wecnkheim Dénes, Friebeisz Miklós, Geiszt Gáspár, gr. Bissingen Ernő, Beniczky Géza, Révész Bálint, Biró Ákos, Biró Albert és Madden Tom ellen Hász Béla tövisegyházi birtokos 1892. évi február hóban a kisjenői főszolgabirónál az 1891. évi november és deczember hóban állitólag elkövetett vadászati kihágások miatt panaszt emelt.

Ugyancsak nevezettek, továbbá Purgly János és Sármezey Manó ellen hasontartalmú feljelentést tett ugyancsak 1892. évi február hóban Kintzig János tövisegyházi nagybirtokos.

A kisjenői főszolgabiró a panaszokat elbirálta, azonban elsőfokú itéletei felebbeztetvén, Aradmegye alispánja 1893. évi junius hó 21-én 89., illetőleg azon év és hó 20-án 88 kih. sz. alatt hozott itéletével panaszlottak az ellenük emelt vadászati kihágás vádja és annak jogkövetkezményei alól felmentettek.

Ezeket a másodfokú itéleteket a m. kir. belügyminister úr 1893. évi október hó 31-én 2763., illetőleg 2967. kihág. sz. alatt hozott itéleteivel gr. Károlyi Tibor, gr. Károlyi Imre, Purgly János, Máriássy László, Darnay Károly, gr. Dessewffy Aurél, Tisza István, gr. Wenckheim Dénes kivételével a többiekre vonatkozólag helybenhagyta, a most nevezettekre nézve pedig megsemmisitette, a hivatalból észlelendő törvényszerűség hiányánál fogva, mert gróf Károlyi Imre, Máriássy László és Darnay Károly tényleges szolgálatban álló, tehát a katonai büntető szabályok alá tartozó katonatisztek, gr. Károlyi Tibor, gr. Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes főrendiházi tagok, Purgly János és Tisza István országos képviselők lévén, ellenük az eljárás az őket megillető mentelmi jog folytán csak mentelmi joguk felfüggesztése esetén indítható meg.

A kisjenői főszolgabiró ezeket a harmadfokú itéleteket a panaszosokkal közölte, de mentelmi jog élvezetében állók irányában további lépéseket azért sem tett, mivel abban a nézetben volt, hogy miután a harmadfokú hatóság is kimondotta, hogy a panaszolt esetekben vadászati kihágás nincs, a panaszok folytán folyamatba tett tárgyalások befejezetteknek tekintendők

Panaszosok azonban ebbe nem nyugodtak bele s hivatalos uton szorgalmazták a további eljárást. E részbeli kérvényeikkel ugyan úgy a főszolgabiró, mint az alispán által elutasittattak, de a m. kir. belügyminister 1894 évi szeptember 21-én 2637. és szeptember 25-én 2638. szám alatt hozott határozataival a főszolgabiró utasittatott, hogy miután a mentelmi jog felfüggesztése nélkül hozott itéletek megsemmisittettek, érdekeltek mentelmi jogának felfüggesztése iránt a főrendi, illetőleg képviselőházhoz forduljon.

Ennek a harmadfokú határozatnak kivánt a főszolgabiró megfelelni, midőn m. évi 4449. és 4450. szám alatt kelt felterjesztéseiben érdekelt főrendiházi tagok mentelmi jogának felfüggesztését kérte s miután ezek a felterjesztések az ügyiratok hiányában érdemileg el nem intéztethettek, jelen felterjesztésében az ügyiratok beküldése mellett kéri érintett felterjesztéseinek érdemleges elintézését.

Az ügyiratok tartalmát, illetőleg a tényállást a fennebbiekben volt szerencsénk ismertetni. Ezekből kétségtelen ugyan, hogy a belügyminister úr csak a törvényekhez híven járt el akkor, mikor a mentelmi jog sérelmével hozott első és másodfokú itéleteket megsemmisitette. De az sem szenvedhet viszont kétséget, hogy miután végérvényesen megállapittatott, hogy a panaszolt esetekben vadászati kihágás nem forog fenn s épp ezen az alapon azok a panaszlottak kikkel szemben törvényesség szempontjából az eljárás kifogásolható nem volt, a vád és annak jogkövetkezményei alól felmentettek, azokkal szemben, kiknek ügye a mentelmi jog megsértése folytán formailag be nem fejeztetett, alkalmazandó a mentelmi jogból folyó az a követelmény, hogy irányukban a további eljárás, miután büntethető cselekmény fenn nem forog, ne engedtessék meg.

Tisztelettel inditványozzuk tehát ennek folytán, hogy érdekelt grófok mentelmi jogát a nagyméltóságú főrendiház jelen esetben ne függeszsze fel s erről felterjesztő főszolgabirót az ügyiratok visszaküldése mellett elnöki úton értesittesse.

Budapest, 1895. évi január hó 26-án.

Gróf Szapáry István s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

Melléklet az 596. számú irományhoz.

5310. sz.
1894.

Kisjenői járási főszolgabirótól.

Nagyméltóságú Szlávy József főrendiházi Elnök!
Kegyelmes úr!

Folyó hó 17-éről 17. eln. sz. alatt kelt nagybecsű értesitésével tudomásomra adatott, hogy kétrendbeli vadászati kihágás elkövetése miatt bepanaszolt gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewffy Aurél és gróf Wenckheim Dénes főrendiházi tagok mentelmi joga felfüggesztése ügyében a méltóságos főrendi ház határozatot nem hozhatott, mivel sem a feljelentés, sem pedig az előnyomozás bemutatva nem lett.

Hogy tehát a méltóságos főrendek határozatának eleget tegyek, de meg másrészről, hogy felterjesztésem elintézését kérelmezhessem, van szerencsém e kérdés alatti vadászati kihágási ügyben beadott panaszos feljelentéseket, a megejtett tárgyalás eredményéről felvett jegyzőkönyvet, az ennek alapján hozott itéletet, a közbevetett felebbezéseket s az ezek folytán kelt II. és III-adfokú intézkedéseket azon kéréssel felterjeszteni, miszerint a folyó évi 4449. és 4450. sz. alatti megkeresésemben érintett kétrendbeli kihágási ügyben gróf Károlyi Tibor, gróf Dessewfty Aurel és gróf Wenckheim Dénes főrendi tagok mentelmi jogát felfüggeszteni s ennek megtörténtéről hivatalomat, a közlemények visszaküldése mellett értesiteni kegyeskedjék.

Kisjenő, 1894. deczember 27.

Péczeli s. k.,
főszolgabiró.

597. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 772. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. t.-cz. hatályának az 1895. évi április hó végéig való kiterjesztéséről" szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás alatt levő törvényjavaslat az államháztartás zavartalan vitelét van hivatva biztositani addig is, mig az 1895. évi állami költségvetési törvény életbe lép.

Figyelembe véve ezt, a bizottság tiszteletteljesen ajánlja, hogy a főrendiház kérdéses törvényjavaslatot változatlanul fogadja el.

Budapest, 1895. évi február hó 9-én.

Dr. Samassa József s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

598. szám.

(LXXIV. ÜLÉS, 776. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezésügyi bizottságának „az 1895. évben kiállitandó ujonczok megajánlásáról“ szóló törvényjavaslathoz.

A bizottság tárgyalás alá vette a kérdéses törvényjavaslatot s minthogy az mindenben megfelel az 1889. évi VI., illetőleg 1893. évi I. t.-cz. rendelkezéseinek, tiszteletteljesen javasolja, hogy a főrendiház a törvényjavaslatot változatlanul fogadja el.

Budapest, 1895. évi február hó 9-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

599. szám.

(LXXVI. ÜLÉS. 780. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Fenséges Albrecht főherczeg úr elhalálozása alkalmából kifejezett részvétnek tudomásul vétele.

676.
M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök Úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi február hó 26-án kelt legfelsőbb elhatározásával a főrendiház által Albrecht cs. és kir. főherczeg úr Ő Fensége elhunyta alkalmából nyilvánitott hódolatteljes részvétért és az ez által is tanusitott hű érzelmekért legbensőbb köszönetét méltóztatott kifejezni.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat — hivatkozással folyó évi február hó 20-án 57. szám alatt kelt nagybecsű átiratára — a főrendiházzal leendő közlés végett tisztelettel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi február hó 28-án.

Báró Bánffy *s. k.*

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök úrnak, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztesének

Budapesten.

600. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 781. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Törvények szentesitéséről értesités (1895: I–III. t.-cz.)

630.
M. E.

Magyar királyi ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök Úr!

A törvények kihirdetéséről szóló 1881: LXVI. t.-cz. 8. §-a értelmében van szerencsém Nagyméltóságodat a t. főrendiháznak leendő bejelentés végett tisztelettel értesiteni, hogy az 1895. évben kiállitandó ujonczok megajánlásáról,

az 1895. év első két hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1894. évi XXXIV. t.-cz. hatályának az 1895. évi április hó végéig való kiterjesztéséről, és

az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna-, Közép-Szolnok-, Zarándmegyék és a volt Kővárvidék területén a megszüntetett urbéri dézsmák kárpótlásánál visszatartott összegeknek kiszolgáltatásáról szóló törvényjavaslatok Ő Felsége által folyó évi február hó huszadik (20.) napján legkegyelmesebben szentesittetvén, a fentebb irt sorrendben mint ez idei első (I.), második (II.) és harmadik (III.) törvényczikkek az »Országos Törvénytár« utján folyó évi február hó huszonharmadik (23.) napján kihirdettettek.

Ezen törvényczikkeknek a legfelsőbb szentesitési záradékkal ellátott eredeti példányait az országos levéltárban helyeztettem el.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi február hó 27-én.

Báró Bánffy *s. k.*

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök úrnak, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztesének

Budapesten.

601. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 782. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Döry Dénes, Ivánka Imre és Latinovics János főrendiházi tagok királyi leveleinek kézbesitéséről értesités.

19.245. / I.a. szám.

Magyar királyi belügyminister.

Nagyméltóságú Elnök Úr!

Van szerencsém Nagyméltóságodnak nagybecsű tudomására hozni, hogy Dőry Dénes, Ivánka Imre és Latinovics János ujonnan legkegyelmesebben kinevezett élethossziglani főrendiházi tagok részére a magyar főrendiházba szóló kegyelmes királyi meghivólevél kiállittatott s kézbesités végett elküldetett.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 4-én.

A minister helyett:

Latkóczy Imre *s. k.,*
államtitkár.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József úrnak, valóságos belső titkos tanácsos és a főrendiház elnökének, a Szent István- és a Lipót-rend nagykeresztesének

Budapesten.

602. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 719. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Báró Orczy Béla országbiróvá, gr. Andrássy Aladár főkamarásmesterré és gróf Festetics Taszilónak főpohárnokmesterré történt kinevezéséről értesités.

Magyar királyi belügyminister

14.191. szám.
I. a.

Nagyméltóságú Elnök Úr!

A magyar királyi ministerelnök úrnak f. évi február hó 11-én 431. sz. a. kelt átirata szerint Ő császári és apostoli királyi Felsége f. évi február hó 7 én kelt legfelső kézirataival a ministerelnök úr előterjesztése folytán báró Orczy Béla magyar főkamarásmestert, eze méltóságától kegyelemben való felmentése mellett, az országbirói, gróf Andrássy Aladár bels titkos tanácsost a magyar főkamarásmesteri és gróf Festetics Tasziló belső titkos tanácsos a magyar főpohárnokmesteri állásra legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

A főrendiházban több jogczímen jogosultaknak vagy egy újabb jogczímet később elnyei főrendeknek a főrendiházba való meghivásánál követendő eljárás tárgyában Nagyméltóságo hivatali elődе és egyik hivatali elődöm között létrejött megállapodás, illetőleg a 92.772/9(számú itteni átirattal Nagyméltóságod hivatali elődével közölt ministertanácsi határozat 2-i pontja értelmében a most kinevezett országzászlósok részére, kik a főrendiháznak mindannyia örökös jogon tagjai, ezen új jogczím folytán újabb kegyelmes kir. meghivólevél kiállitás szükségesnek nem tartván, őket egyszerűen csak a zászlós urak jegyzékébe bevezettettem.

Van szerencsém erről Nagyméltóságodat nagybecsű tudomás végett tisztelett értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi február hó 23-án.

Perczel s. k.

Nagyméltóságú Szlávy József úrnak, v. b. t. t., koronaőr, a magyar főrendiház elnökéne

Budapesten.

603. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 787. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1894-ik évi november hó 27-én, 1895. évi február hó 7-én és márczius hó 18-án tartott 389., 425. és 433-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

4717. A kereskedelemügyi ministeri tárcza 1895. évi költségvetése ezzel letárgyalva lévén, következik a pénzügyi bizottság jelentése, »az aldunai Vaskapunál és az ottani zuhatagoknál létező hajózási akadályoknak az 1888. évi XXVI. és 1892. évi XXXII. törvényczikkel elhatározott eltávolitására szolgáló munkálatok 1895. évi költségelőirányzatáról«.

Az e czélra előirányzott összeg

2,524.440 frtnyi szükséglettel szemben 2,524.440 forintnyi fedezettel szavaztatott meg.

5074. Ezután elnök kérdi a házat: tudomásul veszi-e a ház a pénzügyi és véderő-bizottságok jelentését, »a közös hadsereg katonai nevelő- és képző-intézeteiben magyar állami alapitványi helyekre elhelyezett ifjakról« szóló honvédelmi ministeri jelentés tárgyában, igen vagy nem?

A ház ezen jelentést tudomásul veszi.

5075. Most elnök kérdi a házat: tudomásul veszi-e a ház a pénzügyi és véderő bizottságok jelentését, »az 1890-ik évi XXIII-ik törvényczikk 7. §-a értelmében, a magyar királyi honvédségi Ludovika-Akadémia állapotáról az 1894-ik évre« szóló honvédelmi ministeri jelentés tárgyában, igen vagy nem?

A ház ezen jelentést is tudomásul veszi.

5076. Elnök még kérdi a házat: tudomásul veszi-e a ház a pénzügyi bizottság jelentését, »a hadmentességi díjalap álladékáról az 1893-ik évben« szóló honvédelmi ministeri jelentés tárgyában, igen vagy nem?

A ház ezen jelentést tudomásul veszi.

5077. Elnök kérdi a házat: tudomásul veszi-e a ház a pénzügyi bizottság jelentését, a honvéd-menház 1893-ik évi számadásairól, valamint a menház 1893-ik évi működéséről és állapotáról szóló honvédelmi és belügyi ministeri jelentés tárgyában, igen vagy nem?

A ház a pénzügyi bizottság jelentését tudomásul veszi.

5078. Végül elnök kérdi a házat: tudomásul veszi-e a ház a pénzügyi bizottság jelentését, »az országos honvéd-segélyző-egylet 1893. évi számadásáról, valamint az egyesület 1893. évi működéséről és állapotáról« szóló honvédelmi ministeri jelentés tárgyában, igen vagy nem?

A ház a pénzügyi bizottság ezen jelentését is tudomásul veszi.

5203. Átmeneti kiadások, beruházások és átmeneti bevételek.

Átmeneti kiadások VI. fej. 1—11. czím.
Beruházások III. fejezet, 1—4. czím.
Átmeneti bevételek I. fej., 1—6. czím.
Átmeneti kiadások.

1. czím. A rendelkezés alá jutott állami tisztviselők illetményeire . . . . 5.000 frt megszavaztatott.

2. czím. Az állami javaknál a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére, a telepitvényes ügyek lebonyolitására és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségeire . . . . . 26.000 frt megszavaztatott.

3. czím. Az 1867. év végeig befektetett tiszti biztositékok visszafizetésére . . . . . 4.000 frt megszavaztatott.

4. czím. Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztésére . . . . 450.000 frt megszavaztatott.

5. czím. Az állami javak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevél-kölcsönök tőke- és kamattörlesztésére; még pedig:		
$4^1/_2$%-os: 1884. évi kölcsön . .	52.195 frt	
1885. » » . . .	63.168 »	
1886. » » . .	43.725 »	
4%-os: 1886. » » . .	4.990 »	
1887. » » . .	20.185 »	
1889. » » . .	550 »	
esetleges rendkivüli tőketörlesztésekre	135.187 frt	
		320.000 frt megszavaztatott.
6. czím. A Rába és mellékfolyóinak szabályozására . , ...		19.800 frt megszavaztatott.
7. czím. A Szapáry-falvai iskola felépitési költségeire állami előlegül		6.000 frt megszavaztatott.
8. czím. A felvidék iparának s különösen az ezüstár hanyatlása folytán sujtott bányavidékek iparának fejlesztése végett létesitendő szakiskolák és ipartelepek segélyezésére s azok részére adható kölcsönökre		100.000 frt megszavaztatott.
9. czím. Fémbeszerzésekre		13,902.352 frt megszavaztatott.
10. czím. A pénzverésnél fenmaradó bevételi többlet a valuta-rendezés czéljaira		1,084.021 frt megszavaztatott.
11. czím. Lakpénztöbbletekre és pedig: *a)* a katonai lakbérosztályzatokba nem sorozott állomáshelyeken a lakpénzosztályzatok megállapitásával; *b)* egyes városoknak a mostaninál magasabb lakbérosztályzatba leendő besorozásával járó többletekre; végre *c)* a Budapesten alkalmazott altisztek és szolgák lakpénzeinek feljavitására, átalányképen		80.000 frt megszavaztatott.
Összes átmeneti kiadás . . .		15,997.173 frt.

Beruházások

1. czím. Épitkezésekre a dohányjövedéknél	450.000 frt megszavaztatott.
2. czím. Épitkezésekre az állami jószágoknál	271.000 frt megszavaztatott.
3. czím. Beruházások a bányászat és pénzverésnél:	
1. rovat. A körmöczbányai »Nándor« altárna berendezésére . . . . ,	125.000 frt megszavaztatott.
2. rovat. A szélaknai bányahivatal alá tartozó bányaműveknél teljesitendő feltárási munkálatokra	60.000 frt megszavaztatott.

3. rovat. A kapnikbányai bányák és zúzóműveknél újabb berendezésekre	15.000 frt megszavaztatott.
4. rovat. A zsilvölgyi kőszénbányáknál teljesitendő feltárásokra és berendezésekre . .	20.000 frt megszavaztatott.
5. rovat. A gyulafehervár-zalatnai helyi érdekű vasutra törzsrészvények ellenében . . .	50.000 frt megszavaztatott.
6. rovat. A tiszolcz-zólyombrezói helyi érdekű vasutra törzsrészvények ellenében . . .	50.000 frt megszavaztatott.
7. rovat. Beruházások a vasműveknél:	
a) A vasmű-vasutak épitésére felvett kölcsönök törlesztési részlete	127.400 frt megszavaztatott.
b) Vajda-Hunyadon egy negyedik nagy olvasztó épitésére, az ércz- és szénszállitó kötélpályán egy párhuzamos külön szénszállitó vonal létesitésére és munkásházakra második és utolsó részletként	186.000 frt megszavaztatott.
Összesen (3. czím) . . .	633.400 frt.
4. czím. Fiuméban emelendő pénzügyőri laktanya létesitésére forditandó és kölcsön útján beszerzendő	174.956 frt megszavaztatott.
Összes beruházás . . .	1,529.356 frt.

Átmeneti bevételek,

1. czím. Állami javak eladása, és pedig:	
a) Állami javak eladásából	1,800.000 frt megszavaztatott és a ház a pénzügyi m. kir. ministernek »az állami jószágok 1893-ik évi eladásáról« szóló jelentését és »az államjavak eladásából 1895-ik évre előirányzott bevételek kimutatását« tudomásul vette.
b) a telepitvényesek által fizetendő vételárak és kamatok (hátralékokkal együtt) . . .	1,400.000 frt megszavaztatott.
c) a maradvány- és irtványföldek váltságdíjai	50.000 frt megszavaztatott.
Összesen (1. czím) . . .	3,250.000 frt.
2. czím. Állami előlegekből	597.000 frt megszavaztatott.
3. czím. A pénzverésből eredő bevétel . .	15,170.250 frt megszavaztatott.
4. czím. Fiuméban emelendő pénzügyőri laktanya létesitésére forditandó s kölcsön útján beszerzendő	174.956 frt megszavaztatott.
5. czím. A Szapáry-falvai iskola felépitési költségeire adandó állami előleg visszatéritésére	1.058 frt megszavaztatott.
6. A fernezelyi kohónál épitendő szállóporkamarákra, csatornákra és egy központi kéményre tiz év alatt a kohójövedelemből visszafizetendő előlegképen engedélyezett 60.000 frtnak I. törlesztési részlete	6.000 frt megszavaztatott.
Összes átmeneti bevétel . . .	19,199.264 frt.

Ezzel kapcsolatban:

a ház a pénzügyi bizottságnak »az 1895-ik évi állami költségvetés, rendes kiadások: VII. fejezet 12. czímének 1-ső rovatáról« szóló jelentését tudomásul vette.

Schóber Ernő *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

603/a. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 787. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1894. évi deczember hó 17-én tartott 405-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

4841. Következett ezután a vita folyamán az előző üléseken beadott határozati javaslatok felett való szavazás és pedig a következő első határozati javaslat felett.

Utasittatik a kormány, hogy a filloxera pusztitásai által károsult szőlőbirtokosoknak adandó állami kedvezményekről s ezek segélyezéséről törvényjavaslatot nyujtson be. Beadják:

Bernáth Béla, Szederkényi Nándor, Erreth János, Reiter János, Wittmann János, Mülek Lajos, Atzél Péter, Vásárhelyi László, Márkus József, Horánszky Nándor, Balogh Géza, Issekutz Győző dr., Tibád Antal, Bolgár Ferencz, Pályi János, Berger Ignácz, Zichy Jenő gróf, Bujanovics Sándor, Rudnyánszky Béla, Szentiványi Árpád, Hajós József, Gyürky Ábrahám gróf, Thaly Kálmán, Bornemisza Lajos, Ragályi Lajos dr., Batthyányi Tivadar gr., Förster Ottó, Szemere Huba, Zselénsky Róbert gr., Makfalvay Géza, Apponyi Albert gr., Sághy Gyula, Bánó József, Beöthy Ákos, Purgly János, Andreanszky Gábor b., Gullner Gyula, Madarász József, Bernáth Dezső, Bottlik Lajos, Nedeczky Jenő, Haviár Dániel, Péchy Tamás, Drakulics Pál.

A ház felállás és ülvemaradással eszközölt szavazással az első határozati javaslatot elfogadta.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.
a képviselőház jegyzője.

603/b. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 787. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi február hó 6-án tartott 424-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

A honvédelmi tárcza 1895. évi állami költségvetésének tárgyalása.

5061. Átmeneti kiadások és beruházások. Átmeneti kiadások XI. fej. 1—13. czím. Beruházások, VIII. fejezet.

I. Átmeneti kiadások.

1. czím. Az országos honvéd segélyző-egylet rendelkezésére előirányzott 300.000 frtnyi tétel tárgyalása közben Illyés Bálint, Péchy Tamás és Papp Géza a következő határozati javaslatokat, nemkülönben inditványokat is nyujtják be:

Inditvány.

Utasittatik a kormány, hogy az 1848/49-ki volt honvédek segélyezési s ezzel kapcsolatos ügyeinek rendezése végett hivjon össze egy értekezletet, mely ezen ügyeket a központi honvéd-bizottság, országos segély-bizottság és menház bizottság meghallgatásával mielőbb helyes és czélszerű megoldásra segitse. Beadja: Illyés Bálint s. k.

Az ezek felett támadt rövid vita berekesztetvén s Péchy Tamás határozati javaslatát, Illyés Bálint pedig inditványát visszavonván, Papp Géza ez utóbbit magáévá teszi.

Ennek folytán elnök mindenekelőtt kérdi a házat: megszavazza-e a ház az országos honvédsegélyző-egylet rendelkezésére a Papp Géza által javasolt 400.000 frtot, igen vagy nem?

A ház az orsz. honvédsegélyző-egylet rendelkezésére a 400.000 frtot felállás és ülvemaradás útján eszközölt szavazással egyhangúlag megszavazza s ezen összeget rendeli a költségvetésbe az e czímen előirányzott 300.000 frt helyett felvétetni.

5062. Ezután elnök kérdi a házat, elfogadja-e a ház Illyés Bálintnak a honvédsegélyezési ügyre vonatkozólag tett azon inditványát, melyet Papp Géza magáévá tett, igen vagy nem?

A ház Illyés Bálintnak ezen inditványát elfogadja.

Josipovich Géza s. k.,
a képviselőház jegyzője.

603/c. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 787. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895-ik évi február hó 22., 23., 28-án, márczius hó 1., 2., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 11., 12. és 13-án tartott 436—449-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5221. Napirend szerint következett a pénzügyi bizottság jelentésének tárgyalása »az 1895. évi állami költségvetésről« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás során Apponyi Albert gróf és társai a következő elleninditványt nyujtották be:

Elleninditvány a pénzügyi bizottságnak az 1895. évi költségvetési törvényre vonatkozó javaslatával szemben.

Minthogy a kormány politikája semmi biztositékot nem nyujt arra nézve, hogy az országnak súlyos bajai orvoslást nyerjenek és a nemzet az egészséges haladás útjára térhessen,

a képviselőház nem szavazza meg az eszközöket ilyen politikának folytatására,

és ezért az 1895. évi költségvetésről szóló törvényjavaslatot általánosságban sem fogadja el:

gróf Apponyi Albert, Wittmann János, Makfalvay Géza, Bottlik Lajos, Atzél Péter, Purgly János, Bujanovics Sándor, Balogh Géza, Reiter János, Vásárhelyi László, Rudnyászky Béla, Bánó József, Zichy Jenő gróf, Szentiványi Árpád, Kovács Albert, Melczer Géza, Andreánszky Gábor báró, Ivády Béla, Désy Zoltán.

Ugron Gábor és társai a következő határozati javaslatot nyujtották be:

Határozati javaslat.

Határozza el a képviselőház, miután a kormány nem hajlandó Magyarország önálló életműködésének szerveit létesiteni, szaporitani és

az állami nyelv jogát érvényesiteni; miután nem képes a nemzeti munkát vezetni és a társadalmat kibékiteni:

a szőnyegen levő költségvetési törvényt nem szavazza meg. Beadják:

Ugron Gábor, Mülek Lajos, Vörös János, Kováts József, Vikár István, Heckenast György, Mérey Lajos, Kállay Ferencz, Szacsvay Sándor, Szinay Gyula, Tóth János, Vajay István, Horváth Géza, Bartha Miklós, Molnár József, Just Gyula, Szederkényi Nándor, Chernel Gyula, Szluha István, Várady Károly.

Ezután Szalay Imre a következő inditványt nyujtja be:

Inditvány.

A ház ülését öt perczre felfüggeszti.

Elnök oly czélból, hogy a ház óhajtását megtudja, kérdi a házat, kivánja-e az ülést öt perczre felfüggeszteni, igen vagy nem?

Húsz képviselő az alábbiak szerint a kérdés fölött névszerinti szavazás elrendelését kérte:

Polónyi Géza, Szalay Károly, Vörös János, Vajay István, Ugron Gábor, Tompa Antal, Horváth Géza, Jeszenszky Ferencz, Mezey Lajos, Babó Emil, Chernel Gyula, Szluha István, Szacsvay Sándor, Várady Károly, Vikár István, Reviczky Károly, Melczer Géza, Kún Miklós, Okolicsányi László, Bartók Lajos.

Elnök a névszerinti szavazást elrendelvén, a névsor olvasásának megkezdésére az U betűt sorsolta ki és az ülést 5 perczre felfüggesztette.

Öt percznyi szünet után elnök az ülést megnyitván, Szalay Imre inditványát visszavonta és igy a szavazás szükségessége elesett.

Ezután folytattatott a napirend fölötti tanácskozás és pedig a pénzügyi bizottság jelentéséről »az 1895. évi állami költségvetésről« szóló törvényjavaslat tárgyában.

5226. 5231., 5236., 5242., 5247.. 5250., 5255, 5261., 5267.

Napirend szerint következett »az 1895. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslatnak általánosságban való folytatólagos tárgyalása, jelesül pedig a még hátralevő ministeri nyilatkozatok meghallgatása.

A ministerelnök nyilatkozata meghallgatatván, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e a ház ız 1895. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslatot a pénzügyi bizottság szövegezése zerint általánosságban a részletes tárgyalás lapjául Apponyi Albert gróf elleninditványával s Ugron Gábor határozati javaslatával szemben, igen vagy nem?

Névszerinti szavazás kéretvén, elnök a névsor felolvasásának megkezdésére a B betűt orsolja ki s

az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Az ülés ismét megnyittatván s a kérdés ijra feltétetvén, foganatosittatik a névszerinti zavazás, melynek eredménye szerint 451 igaolt képviselő közül elnök nem szavazván,

igennel szavazott	222
nemmel szavazott	166
távol volt	62

épviselő.

E szerint a ház a törvényjavaslatot 56 szótöbbséggel általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja s ezzel Apponyi Albert gróf elleninditványát, valamint Ugron Gábor határozati javaslatát mellőzi.

5268. Attérvén a ház »az 1895. évi állami öltségvetésről« szóló törvényjavaslatnak részetes tárgyalására, mindenekelőtt annak

czímét változatlanul elfogadta.

5269., 5275., 5280. Következett napirend zerint »az 1895. évi állami költségvetésről« zóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának olytatása, jelesül annak 1. szakasza.

Az e feletti vita bezárása után

a ház többsége az 1. §-t elfogadta.

5281. A 2., 3. és 4. §.

vita nélkül fogadtatott el.

5282. »Az 1895. évi állami költségvetésről« zóló törvényjavaslat 5. §-ának tárgyalása közen elnök

az ülést 5 perczre felfüggeszti.

5284., 5287. Napirend szerint következett az 1895. évi állami költségvetésről« szóló örvényjavaslat 5. §-ának folytatólagos tárgyaísa, a melynek befejezése után elnök kérdi a ázat: elfogadja-e a ház a tárgyalás alatt állott

5. §-t változatlanul a pénzügyi bizottság szövegezése szerint, igen vagy nem?

A ház az 5. §-t felállás és ülvemaradás utján eszközölt szavazással elfogadja.

5288. »Az 1895. évi állami költségvetésről« szóló törvényjavaslatnak 6., 7. és 8. §-ait

a ház változatlanul elfogadta s az ekként részleteiben is letárgyalt törvényjavaslatnak harmadszori olvasását a legközelebb tartandó ülés napirendjére tüzetni rendeli.

Napirend szerint következik »az 1895. évi állami költségvetésről« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás utján teljesitett szavazással a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 603. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

az 1895. évi állami költségvetésről.

1. §.

Az 1895. évre a magyar korona országainak

rendes kiadásai:

Négyszázhuszonegy millió hetvenkétezer hatszázkilenczvennyolcz o. é. forintban;

átmeneti kiadásai:

Husz millió hétszázhatvankétezer ötszázhatvanhat o. é. forintban;

beruházási kiadásai:

Husz millió kilenczvenötezer egyszázkilenczvenöt o. é. forintban;

rendkivüli közösügyi kiadásai:

Hat millió ötszázkilenczvenhétezer hatszázkét o. é. forintban

állapittatnak és ajánltatnak meg.

2. §.

Ez összegek a következő fejezetek, czimek és rovatok szerint oszlanak meg:

Fejezet	Czím	A) Rendes kiadások.	Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
I.		**A királyi udvartartás költségei**	. . .	. . .	4,650.000
II.		**Ő cs. és ap. királyi Felsége kabineti irodája és e kabineti iroda nyugdijai**	. . .	. . .	77.065
III.		**Országgyülés:**			
	1	A főrendiház kiadásai	. . .	60.490	
	2	A képviselőház kiadásai	. . .	1,680.468	
	3	A magyar delegatió kiadásai	. . .	26.000	
	4	Az állami közös függő adósságot ellenőrző bizottság kiadásai	. . .	7.000	
		Együtt (III. fejezet, 1—4. czím)	. . .	. . .	1,773.958
		Átvitel	. . .	. . .	6,501.023

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	. . .	. . .	6,501.023
IV.		Az 1895. évre megállapitott **közösügyi kiadásokból** a magyar korona országait illető összeg	. . .	. . .	26,504.967
V.		Az 1849. évtől az 1867. évig tényleg fennállott **központi kormány közegeinek nyugdíjai** átalányképen	. . .	. . .	34.554
VI.		**Nyugdijak:**			
	1	Országgyülés: *a)* főrendiház	. . .	2.938	
		b) képviselőház	. . .	15.838	
	2	Állami számvevőszék	. . .	45.543	
	3	Ministerelnökség	. . .	21.410	
	4	Ő cs. és ap. kir. Felsége személye körüli ministerium	. . .	22.077	
	5	Horvát-szlavon-dalmát ministerium	. . .	2.025	
	6	Belügyministerium	. . .	754.000	
	7	Pénzügyministerium	. . .	2,712.000	
	8	Kereskedelemügyi ministerium	. . .	981.000	
	9	Földmívelésügyi ministerium	. . .	587.000	
	10	Vallás- és közoktatásügyi ministerium	. . .	340.000	
	11	Igazságügyi ministerium	. . .	1,730.000	
	12	Honvédelmi ministerium	. . .	688.600	
		Együtt (VI. fejezet, 1—12. czím)	. . .	. . .	7,902.431
VII.		**Állami adósságok:**			
	1	Az 1867. évi XV. t.-czikkben elvállalt államadóssági járulék:			
		Évi járulék folyó pénzértékben	17,385.207		
		Évi járulék ezüstben	11,776.000		
		Évi törlesztési járulék folyó pénzértékben . .	1,000.000		
		Évi törlesztési hányad ezüstben	150.000		
		Összesen (1. czím)	. . .	30,311.207	
		Átvitel	. . .	30,311.207	40,942.975

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	30,311.207	40,942.975
	2	Földtehermentesités és örökváltságok:			
		Kamatok	7,844.234		
		Járadékok	109.549		
		Tőketörlesztés	668.300		
		Kárpótlások	370.000		
		Kezelési költségek	8.000		
		Összesen (2. czím)	. . .	9,000.083	
	3	Szőlődézsmaváltság:			
		Kárpótlások: tőkében	20.000		
		kamatban	22.000		
		Kezelési költségek	9.000		
		Összesen (3. czím)	. . .	51.000	
	4	Maradvány- és irtványföldek megváltása:			
		Kárpótlás: tőkében	50.000		
		kamatban	2.500		
		Kezelési költségek	2.000		
		Öszesen (4. czím)	. . .	54.500	
	5	Italmérési jogok után adott kártalanitási tőkék kamataira az 1888. évi XXXVI. t.-cz. alapján:			
		Kamatok	10,262.682		
		Tőketörlesztés	567.900		
		Kezelési költségek	5.900		
		Összesen (5. czím)	. . .	10,836.482	
		Átvitel	. . .	50,253.272	40.942.975

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	50,253.272	40,942.975
	6	Az 1888. évi XXXII. t.-cz. alapján kibocsátott $4^1/_2$%-os adómentes államvasuti aranykölcsön:			
		Kamatok	9,641.544		
		Tőketörlesztés	464.100		
		Kezelési költségek	15.023		
		Összesen (6. czím)	. . .	10,120.667	
	7	Az 1888. évi XXXII. t.-cz. alapján kibocsátott $4^1/_2$%-os adómentes államvasuti ezüstkölcsön:			
		Kamatok	5,319.788		
		Tőketörlesztés	255.000		
		Kezelési költségek	8.093		
		Összesen (7. czím)	. . .	5,582.881	
	8	Az 1870. évi X. t.-cz. alapján felvett sorsolási kölcsön:			
		Évi járadék	1,224.000		
		Jutalékátalány a »Wiener Bankverein«-nak	40.000		
		Kezelési és sorsolási költségek	1.000		
		Összesen (8. czím)	. . .	1,265.000	
	9	Az 1880. évi VIII., 1881. évi XI. és XXXII., 1887. évi XXXII., 1888. évi VI. és 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kibocsátott $4^0/_0$-os magyar aranyjáradék-kölcsön:			
		Kamatok	32,463.200		
		Kezelési költségek	91.720		
		Összesen (9. czím)	. . .	32,554.920	
		Átvitel	. . .	99,776.740	40,942.975

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	99.776.740	40,942.975
	10	Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kibocsátott 4%-os magyar koronajáradék-kölcsön:			
		Kamatok	21,240.000		
		Kezelési költségek	23.500		
		Összesen (10. czím)	. . .	21,263.500	
	11	Az 1880. évi XX. t.-cz. alapján felvett tiszai és szegedi nyereménykölcsön:			
		Évi járulék	2,341.560		
		Kezelési költségek	5.200		
		Összesen (11. czím)	. . .	2,346.760	
	12	Függő adósság:			
		Pénztári jegyek, birói-, árva- és közjegyzői letétek kamataira, továbbá a pénztári jegyek előállitási költsége és bankjutalék	1,811.230		
		A tiszai és szegedi alap pénzeiből állami kiadások fedezésére igénybe vett összegek évi járulékaira	1,747.161		
		Összesen (12. czím)	. . .	3,558.391	
		Együtt (VII. fejezet, 1—12. czím)	. . .	. . .	126,945.391
VIII.		**Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok:**			
	1	Az 1876. évi L. t.-cz. alapján a keleti vasut megváltása folytán a részvények beváltására felvett 9,989.300 frtnyi kölcsön:			
		Kamatok	570.218		
		Tőketörlesztés	34.272		
		Kezelési költségek	1.170		
		Összesen (1. czím)	. . .	605.660	
		Átvitel	. . .	605.660	167,888.366

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	605.660	167,888.366
	2	Az 1880. évi XXXVIII. t.-cz. alapján a tiszavidéki vasut megváltása folytán elvállalt adósság:			
		15,750.000 frtnyi sorsjegykölcsön:			
		Kamatok	625.816		
		Törlesztés	193.184		
		Kezelési költségek	300		
		Összesen (2. czím)	. . .	819.300	
	3	Az 1880. évi XLIV. t.-cz. alapján a zágráb-károlyvárosi vasutvonal megvétele folytán a cs. kir. szab. déli vasuttársaságnak fizetendő évi járulék 30. és 31. részlete	. . .	285.600	
	4	Az 1889. évi XIV. t.-cz. alapján az első magyar-gácsországi vasut magyar vonalának megváltása folytán elvállalt adósság:			
		I. kibocsátású elsőbbségi kölcsön kamatai . . .	362.357		
		I. » » » tőketörlesztése	23.018		
		II. » » » kamatai . . .	129.872		
		II. » » » tőketörlesztése	20.517		
		III. » » » kamatai . . .	86.322		
		III. » » » tőketörlesztése	6.438		
		Az 1888. évi XVII. t.-cz. alapján felvett egyesitett vasuti beruházási kölcsönből az első magyar-gácsországi vasutra eső részösszeg kamataira és tőketörlesztésére	177.418		
		Kezelési költségek	2.000		
		Összesen (4. czím)	. . .	807.942	
		Atvitel	. . .	2,518.502	167,888.366

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	. . .	2,518.502	167,888.366
	5	Az 1889. évi XV. t.-cz. alapján a budapest-pécsi vasut megváltása folytán elvállalt adósság:			
		Az elsőbbségi kölcsön kamatai	369.524		
		» » » tőketörlesztése	32.600		
		Kezelési költségek	1.412		
		Összesen (5. czím)	. . .	403.536	
	6	Az 1890. évi XXXI. t.-cz. alapján a magyar északkeleti vasut megváltása folytán elvállalt adósság:			
		Beruházási kölcsön	481.564		
		Kezelési költségek	900		
		Összesen (6. czím)	. . .	482.464	
	7	Az 1891. évi XXV. t.-cz. alapján a szabadalmazott osztrák-magyar államvasuttársaság magyarországi vasutvonalainak megváltása folytán elvállalt évi járadékok:			
		Évi megváltási járadék	9,598.500		
		6·5 millió arany forintnyi részösszeg után a 17%-ot meghaladó 2% felpénztöbblet	130.000		
		Az osztrák-magyar államvasuttársaság által a magyar kormány rendelkezésére bocsátott 5 millió frtnyi előleg évi törlesztési járadéka	250.000		
		Az arad-temesvári vasut elsőbbségi és részvényadósságának évi törlesztési járadéka	288.745		
		Összesen (7. czím)	. . .	10,267.245	
		Együtt (VIII. fejezet, 1—7. czím)	. . .	. . .	13,671.747
IX.		**Előlegezések a vasuti kamatbiztositás alapján** . .	. . .	. . .	578.928
X.		**Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükséglete** .	. . .	. . .	7,843.640
XI.		**Állami számvevőszék:**			
		Személyi járandóságok	136.484		
		Dologi kiadások	9.200		
		Együtt (XI. fejezet)	. . .	. . .	145.684
		Átvitel	. . .	. . .	190,128.365

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	. . .	. . .	190,128.365
XII.		**Közigazgatási biróságok**	. . .	. . .	4.000
XIII.		**Ministerelnökség**:			
	1	A ministerelnökség költségei:			
		Személyi járandóságok	97.780		
		Dologi kiadások	78.650		
		Összesen (1. czím)	. . .	176.430	
	2	A fiumei és a magyar-horvát tengerparti kormányzó és személyzete költségei:			
		Személyi járandóságok	30.090		
		Dologi kiadások	4.900		
		Összesen (2. czím)	. . .	34.990	
	3	Rendelkezési alap	. . .	200.000	
		Együtt (XIII. fejezet, 1—3. czím)	. . .	. . .	411.420
XIV.		**Ő cs. és ap. királyi Felsége személye körüli ministerium**:			
		Személyi járandóságok	47.812		
		Dologi kiadások	12.300		
		Együtt (XIV. fejezet)	. . .	. . .	60.112
XV.		**Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete**:			
		Személyi járandóságok	35.420		
		Dologi kiadások	7.340		
		Együtt (XV. fejezet)	. . .	. . .	42.760
XVI.		**Belügyministerium**:			
	1	Központi igazgatás, földtehermentesitési pénzalap m. k. igazgatósága és központi anyakönyvi osztály:			
		Személyi járandóságok	412.232		
		Dologi kiadások	49.000		
		Összesen (1. czím)	. . .	461.232	
		Átvitel	. . .	461.232	190,646.657

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	461.232	190,646.657
	2	Országos levéltár:			
		Személyi járandóságok	35.776		
		Dologi kiadások	4.000		
		Összesen (2. czím)	. . .	39.776	
	3	Vármegyék közigazgatási-, árva- és gyámhatósági kiadásai	. . .	5,259.500	
	4	Főispánok és a budapesti főpolgármester, valamint a főispáni titkárok fizetései és lakpénzei . . .	. . .	342.930	
	5	Anyakönyvi kiadások:			
		Személyi járandóságok	212.180		
		Dologi kiadások	63.667		
		Összesen (5. czím).	. . .	275.847	
	6	Színművészeti kiadások:			
		A magy. kir. operaház állami javadalmazása .	215.000		
		A magy kir. operaház 315.000 frtos kölcsönének törlesztésére	19.750		
		A budapesti nemzeti szinház állami javadalmazása	53.000		
		A budapesti nemzeti szinház 450.000 frtos kölcsönének törlesztésére	38.000		
		A budapesti nemzeti szinház nyugdíjintézetének segélyezésére	14.000		
		A kolozsvári nemzeti szinház állami segélyezésére	20.000		
		A budapesti nemzeti szinházi alapok jövedelméből a szinház segélyezésére	27.300		
		A magyar szinész-egyesület segélyezésére . . .	5.000		
		A vidéki magyar szinészet segélyezésére . . .	10.000		
		Összesen (6. czím)	. . .	402.050	
	7	Közegészségügyi kiadások:			
		Egészségügyi tanács	8.000		
		Bacteriologiai intézet	4.200		
		Betegápolási költségek	799.765		
		Himlőoltási költségek	85.250		
		Járványok és más rendkivüli okoknál fogva felmerülhető költségek	5.000		
		A trachoma elfojtására szánt költségek . . .	60.000		
		Tébolydai kiadások	583.000		
		Vegyes és előre nem látható közegészségügyi kiadások	1.000		
		Lelenczek és törvénytelen ágyból származott gyermekek tápdíjai	23.000		
		Összesen (7. czím)	. . .	1,569.215	
		Átvitel	. . .	8,350.550	190,646.657

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	8,350.550	190,646.657
	8	Közbiztonsági kiadások:			
		Közbiztonsági alap	150.000		
		Országos csendőrség és a predeali nemzetközi vasuti állomáshoz kirendelt személyzet szükséglete	4,349.257		
		Fő- és székvárosi államrendőrség szükséglete .	1,493.972		
		Toloncz-kiadások: *a*) vidéki	41.000		
		b) fővárosi	49.505		
		Életmentési díjak	800		
		Összesen (8. czím)	. . .	6,084.534	
	9	Közjótékonysági kiadások:			
		A kolozsvári Szt.-Erzsébet aggháznak I. Ferencz Ő Felsége alapitványa folytán kijáró 2.000 mázsa só ára fejében	5.802		
		Zárdák segélyezése a betegek ápolásáért . . .	4.168		
		A budapesti gyermekkórház-egyesület segélyezésére	5.000		
		A budapesti önkéntes tűzoltó-egylet segélyezésére	5.000		
		A m. orsz. tűzoltó-szövetkezet segélyezésére s a kiküldendő biztosok költségeinek fedezésére .	2.000		
		A budapesti első gyermekmenhely-egylet segélyezésére	3.000		
		A budapesti önkéntes mentő-egyesület segélyezésére	5.000		
		A fehér-kereszt-egyesület segélyezésére	5.000		
		A budapesti szünidei gyermektelep-egyesület segélyezésére	500		
		Összesen (9. czím)	. . .	35.470	
	10	Általános közigazgatási kiadások:			
		Hivatalos lap költsége	8.800		
		Országos törvények és rendeletek tárának költségei	37.000		
		Távirati kiadások	17.600		
		Útlevelek kiállitásával járó költségek	5.660		
		Előre nem látható költségek	6.000		
		Átvitel	75.060	14,470.554	190,646.65

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	75.060	14,470.554	190,646.657
		Karhatalmi költségek	5.000		
		Országgyülési képviselők választása és a választók névjegyzékének kiigazitása alkalmával felmerülő költségekre	16.000		
		Katonai előfogati díjpótlékokra szükséges költségek	8.700		
		Összesen (10. czím)	. . .	104.760	
		Együtt (XVI. fejezet, 1—10. czím)	. . .	. . .	14,575.314
XVII.		**Pénzügyministerium**:			
	1	Központi igazgatás:			
		Személyi járandóságok	775.032		
		Dologi kiadások	190.800		
		Összesen (1. czím)	. . .	965.832	
	2	Pénzügyi közigazgatási biróság:			
		Személyi járandóságok	106.411		
		Dologi kiadások	2.500		
		Összesen (2. czím)	. . .	108.911	
	3	Pénzügyigazgatóságok, fő- és székvárosi adófelügyelő, központi díj- és illetékkiszabási hivatal és számvevő-osztályok:			
		Személyi járandóságok	2,366.161		
		Dologi kiadások	507.596		
		Összesen (3. czím)	. . .	2,873.757	
	4	Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság:			
		Személyi járandóságok	189.387		
		Dologi kiadások	39.466		
		Összesen (4. czím)	. . .	228.853	
	5	Allami pénztárak:			
		Személyi járandóságok	122.465		
		Dologi kiadások	13.400		
		Összesen (5. czím)	. . .	135.865	
		Átvitel	. . .	4,313.218	205,221.971

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	4,313.218	205,221.971
	6	Adóhivatalok:			
		Személyi járandóságok	1,607.994		
		Dologi kiadások	211.070		
		Összesen (6. czím)	. . .	1,819.064	
	7	Pénzügyőrség:			
		Személyi járandóságok	2,285.268		
		Dologi kiadások	737.244		
		Összesen (7. czím)	. . .	3,022.512	
	8	Jogügyi igazgatóságok:			
		Személyi járandóságok	96.932		
		Dologi kiadások	4.274		
		Összesen (8. czím)	. . .	101.206	
	9	Kincstári ügyészségek:			
		Személyi járandóságok	63.857		
		Dologi kiadások	7.460		
		Összesen (9. czím)	. . .	71.317	
	10	Pénzügyi törvényszékek Horvát-Szlavonországban	. . .	6.095	
	11	Országos kataszteri felmérés:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások	. . .	609.100	
	12	Bányászati és erdészeti akadémia Selmeczbányán és bányásziskolák:			
		Személyi járandóságok	94.476		
		Dologi és üzleti kiadások	48.040		
		Összesen (12. czím)	. . .	142.516	
	13	Egyenes adók és földtehermentesitési pótlékok:			
		a) Kezelési, kivetési és beszedési költségek	632.243		
		b) A hadmentességi díjról szóló 1880. évi XXVII. t.-cz. 6. §-a értelmében, a külön alap javára forditandó	851.387		
		c) A horvát-szlavon földtehermentesitési adósság évi törlesztési kamat- és kezelési szükséglete	361.757		
		Összesen (13. czím)	. . .	1,845.387	
		Átvitel	. . .	11,930.415	205,221.971

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	11,930.415	205,221.971
	14	Fogyasztási és italadók:			
		a) Beszedési költségek	1,298.489		
		b) A mezőgazdasági szeszfőzdék részére járó jutalmak	1,350.000		
		c) Fogyasztási adó-visszatérítések és kiviteli jutalmak felosztásából	1,692.000		
		d) A zárt városokat, valamint a nyilt községeket az 1888. évi XXXV. t.-czikk 69. §-a alapján megillető részesedési jutalék	1,200.000		
		e) A volt határőrvidéki községeket az 1888. évi XXXV. t.-czikk 69. §-a értelmében megillető kamatjárandóság	23.000		
		f) Horvát-Szlavonország átalánya az italmérési jövedéket illetőleg	1,000.000		
		Összesen (14. czím)	. . .	6,563.489	
	15	Határvám kezelési költségei:			
		Személyi járandóságok	286.596		
		Dologi kiadások	111.104		
		Összesen (15. czím)	. . .	397.700	
	16	Bélyeg:			
		Személyi járandóságok	9.563		
		Dologi kiadások	357.037		
		Összesen (16. czím)	. . .	366.600	
	17	Jogilletékek és díjak kezelési költségei	. . .	32.300	
	18	Fémjelzés kezelési és üzemi kiadásai	. . .	11.760	
	19	Út-, híd- és révvám Horvát-Szlavonországban	. . .	3.680	
	20	Dohányjövedék:			
		Dohányjövedéki központi igazgatóság	103.252		
		Vétel	17,125.716		
		Gyártás	5,091.994		
		Eladás	1,201.550		
		Összesen (20. czím)	. . .	23,522.512	
		Átvitel	. . .	42,828.456	205,221.971

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	42,828.456	205,221.971
	21	Lottójövedék	. . .	1,514.424	
	22	Sójövedék	. . .	2,548.038	
	23	Perköltségek	. . .	41.049	
	24	Állami jószágigazgatóságok és számvevő-osztályok:			
		Személyi járandóságok	57.227		
		Dologi kiadások	17.076		
		Összesen (24. czím)	. . .	74.303	
	25	Állami jószágok	. . .	157.488	
	26	Bányaigazgatóságok és számvevő-osztályok	. . .	180.042	
	27	Fémbányászat és opálbánya	. . .	2,690.822	
	28	Fémkohászat	. . .	3,702.299	
	29	Pénzverés és fémbeváltás	. . .	13,496.764	
	30	Vasművek:			
		a) Pénzügyministeri vasműosztály, mint a vasgyárak központi vezetősége	19.198		
		b) Vasgyárak	7,052.780		
		Összesen (30. czím)	. . .	7,071.978	
	31	Zsilvölgyi kőszénbánya	. . .	56.406	
	32	Sótermelés	. . .	985.980	
	33	Felhagyott bányaművek és a bányászat körüli egyházi és jótékony czélok	. . .	75.989	
	34	Bányakapitányságok:			
		Személyi járandóságok	71.887		
		Dologi kiadások	16.869		
		Összesen (34. czím)	. . .	88.756	
	35	Állami nyomda:			
		Személyi járandóságok	241.843		
		Dologi és üzleti kiadások	382.357		
		Összesen (35. czím)	. . .	624.200	
	36	Allami épületek	. . .	77.205	
	37	Budapesti állami hidak	. . .	101.545	
	38	Különféle kiadások	. .	523.476	
		Együtt (XVII. fejezet, 1—38. czím)	. . .	. . .	76,839.220
		Átvitel	. . .	. . .	282,061.191

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	. . .		282,061.191
XVIII.		**Kereskedelemügyi ministerium:**			
	1	*a)* Központi igazgatás:			
		Személyi járandóságok	535.671		
		Dologi kiadások	158.504		
		b) Tarifa-bizottság és vasuti tisztképző tanfolyam	8.000		
		c) Vasuti kormánybiztosok	1.500		
		d) Műszaki kiképzés elősegitésére és utazási ösztöndíjakra	4.000		
		Összesen (1. czím)	. . .	707.675	
	2	Államépitészeti hivatalok:			
		Személyi járandóságok	623.198		
		Dologi kiadások	142.750		
		Összesen (2. czím)	. . .	765.948	
	3	Közutak:			
		a) Állami közutak fentartása	2,944.611		
		b) Az 1890. évi I. t.-cz. 23. §-a értelmében létesitendő állami alapra, a törvényhatóságoknak közutjaik és hidjaik fentartására, és az e czímeken elvállalt kötelezettségek teljesitésére	500.000		
		c) Törzskönyvek, távolsági térképek és közuti térkép elkészitésére	20.000		
		Összesen (3. czím)	. . .	3,464.611	
	4	Ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok:			
		1. Ipari és kereskedelmi czélokra	530.000		
		2. Külkereskedelmi czélokra	150.000		
		3. Kereskedelmi és ipari ösztöndíjakra	2.510		
		4. Gépészeti ipariskola Kassán	39.692		
		Összesen (4. czím)	. . .	722.202	
	5	Posta, távirda és távbeszélő:			
		Személyi járandóságok	6,388.100		
		Dologi kiadások	5,767.000		
		Összesen (5. czím)	. . .	12,155.100	
		Átvitel	. . .	17,815.536	282,061.191

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	17,815.536	282,061.191
	6	Magyar királyi postatakarékpénztár:			
		a) Személyi járandóságok	218.449		
		b) Dologi kiadások	73.850		
		c) Üzleti kiadások	375.000		
		d) A postatakarékpénztári tanács költségei . .	2.000		
		e) Nyugdíjak	1.300		
		f) Az 1885. évi IX. t.-czikk 7. és 8., illetőleg az 1889. évi XXXIV. t.-czikk 5. §-ai értelmében a tartalékalap képzésére	162.301		
		Összesen (6. czím)	. . .	832.900	
	7	Tengeri hajózás:			
		1. Tengerészeti igazgatás:			
		Személyi járandóságok	107.848		
		Dologi kiadások	179.420		
		2. Szakoktatás:			
		Személyi járandóságok	24.635		
		Dologi kiadások	5.115		
		Összesen (7. czím)	. . .	317.018	
	8	M. kir. államvasutak:			
		Személyi járandóságok	21,954.500		
		Dologi kiadások	4,416.950		
		Fentartási és üzemi kiadások	26,584.850		
		Rendkivüli kiadások	678.500		
		Összesen (8. czím)	. . .	53,634.800	
	9	M. kir. államvasutak gépgyára:			
		Személyi járandóságok	239.430		
		Dologi kiadások	93.200		
		Üzemi és fentartási kiadások	5,265.000		
		Összesen (9. czím)	. . .	5,597.630	
		Átvitel	. . .	78,197.884	282,061.191

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	78,197.884	282,061.191
	10	Diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár:			
		Személyi járandóságok	263.415		
		Dologi kiadások	119.400		
		Üzemi és fentartási kiadások	4,555.585		
		Összesen (10. czím)	. . .	4,938.400	
	11	Budapesti kir. zálogházak	. . .	220.000	
	12	Mértékhitelesités. Fegyvervizsgálati és borvizsgálati bizottságok:			
		Személyi járandóságok	10.370		
		Dologi kiadások	16.260		
		Összesen (12. czím)	. . .	26.630	
	13	Statisztikai hivatal:			
		Személyi járandóságok	73.452		
		Dologi kiadások	103.525		
		Összesen (13. czím)	. . .	176.977	
		Együtt (XVIII. fejezet, 1—13. czím)	. . .	. . .	83,559.891
XIX.		**Földmívelésügyi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Személyi járandóságok	313.576		
		Dologi kiadások	164.592		
		Összesen (1. czím)	. . .	478.168	
	2	Állami erdők	. . .	5,255.227	
	3	Erdőfelügyelőségek:			
		Személyi járandóságok	142.450		
		Dologi kiadások	9.000		
		Összesen (3. czím)	. . .	151.450	
		Átvitel	. .	5,884.845	365,621.082

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	. . .	5,884.845	365,621.082
	4	Országos erdei alap	. . .	100.000	
	5	Állami lótenyészintézetek:			
		1. Lótenyészintézeti központi igazgatás	34.108		
		2. Méneskari hadapród-iskola	6.000		
		3. Ménesbirtok-gazdaságok	2,632.522		
		4. Ménesek	1,075.673		
		5. Méntelepek	1,415.662		
		6. Lóversenyek és a vidéki versenyek segélyezésére	30.000		
		7. Lótenyésztési jutalmak	15.000		
		8. Közös csikólegelők előmozditására	15.000		
		9. Tenyészanyag vásárlására és a káposztásmegyeri kancza-telep szükségletére	15.000		
		Összesen (5. czím)	. . .	5,238.965	
	6	Mezőrendőrség és mezőgazdasági statisztika	. . .	31.920	
	7	Meteorologiai és földmágnességi központi intézet:			
		Személyi járandóságok	22.757		
		Dologi kiadások	13.580		
		Összesen (7. czím)	. . .	36.337	
	8	Állategészségügy:			
		Személyi járandóságok	139.011		
		Dologi kiadások	118.730		
		Összesen (8. czím)	. . .	257.741	
	9	Budapesti állatorvosi akadémia:			
		Személyi járandóságok	57.932		
		Dologi kiadások	35.467		
		Összesen (9. czím)	. . .	93.399	
	10	Vinczellér iskolák, országos borászati kormánybiztos és szőlőszeti s borászati felügyelők	. . .	110.838	
	11	Borászat	. . .	10.445	
	12	Gazdasági tanintézetek és gazdasági ismeretek terjesztése	. . .	691.805	
	13	A gazdaság különböző ágainak emelése	. . .	36.701	
	14	Országos közgazdasági alap	. . .	56.249	
	15	Selyemtenyésztés emelésére	. . .	2,345.000	
		Átvitel	. . .	14,894.245	365,621.082

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	14,894.245	365,621.082
	16	Állattenyésztés és tejgazdaság	. . .	226.373	
	17	Kincstári birtokok	. . .	266.159	
	18	A kincstári birtokok peres ügyeinek kezelésével járó perköltségek	. . .	12.000	
	19	Földtani intézet:			
		Személyi járandóságok	34.739		
		Dologi kiadások	21.600		
		Összesen (19. czím)	. . .	56.339	
	20	Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal:			
		Személyi járandóságok	43.800		
		Dologi kiadások	94.000		
		Összesen (20. czím)	. . .	137.800	
	21	Folyammérnöki hivatalok:			
		Személyi járandóságok	145.397		
		Dologi kiadások	99.823		
		Összesen (21. czím)	. . .	245.220	
	22	Vizi munkálatok	. . .	466.470	
	23	Kulturmérnöki hivatalok:			
		Kulturmérnöki hivatal	191.110		
		Kassai vizmesteri iskola	9.000		
		Közegészségügyi mérnöki szolgálat	12.000		
		Gazdasági ipari műszaki szolgálat	21.550		
		Összesen (23. czím)	. . .	233.660	
	24	Halászat:			
		Személyi járandóságok	5.650		
		Dologi kiadások	10.000		
		Összesen (24. czím)	. . .	15.650	
		Együtt (XIX. fejezet, 1—24. czím)	. . .	. . .	16,553.916
XX.		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Személyi járandóságok	291.081		
		Dologi kiadások	52.800		
		Összesen (1. czím)	. . .	343.881	
	2	Országos közoktatási tanács:			
		Személyi járandóságok	7.800		
		Dologi kiadások	6.800		
		Összesen (2. czím)	. . .	14.600	
		Átvitel	. . .	358.481	382,174.998

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	358.481	382,174.998
	3	Tankerületi főigazgatóságok:			
		Személyi járandóságok	62.906		
		Dologi kiadások	12.500		
		Összesen (3. czím)	. . .	75.406	
	4	Népnevelési tanfelügyelőségek:			
		Személyi járandóságok	206.825		
		Dologi kiadások	39.000		
		Összesen (4. czím)	. . .	245.825	
	5	Vizsgálati bizottmányok	. . .	15.000	
	6	Budapesti kir. egyetem:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	791.576	
	7	Budapesti középiskolai tanárképző és az azzal egybekötött gyakorló iskola:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	50.704	
	8	Kolozsvári egyetem:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	334.126	
	9	Kolozsvári középiskolai tanárképző:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	17.232	
	10	József-műegyetem:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	275.259	
	11	Kassai kir. jogakadémia:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	26.588	
	12	Országos mintarajziskola és rajztanárképző:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	77.695	
	13	Iparművészeti iskola:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	50.940	
	14	Gymnasiumok:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	443.269	
	15	Reáliskolák:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	726.600	
	16	Felekezeti, törvényhatósági, valamint községi középiskolák segélyezésére	. . .	303.100	
	17	A középiskolákkal összekötött alumneumok, internatusok és convictusok segélyezésére	. . .	4.000	
	18	Állami felsőbb leányiskolák:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	285.235	
		Átvitel	. . .	4,081.036	382,174.998

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	4,081.036	382,174.998
	19	Bábaképezdék:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	46.630	
	20	Budapesti állami ipariskola:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. .	72.190	
	21	Iparos tanulók iskolái	. . .	68.000	
	22	Fiumei állami kereskedelmi iskola:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	17.055	
	23	Soproni állami kereskedelmi iskola:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	9.310	
	24	Brassói állami kereskedelmi iskola (kapcsolatban közép faipar-iskolával):			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	20.190	
	25	Keleti kereskedelmi tanfolyam	. . .	12.100	
	26	Kereskedelmi iskolák segélyezésére	. . .	27.000	
	27	Elemi és polgári férfi tanitó-képzők:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	427.417	
	28	Elemi és polgári tanitónő-képzők:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	291.224	
	29	Népnevelés	. . .	2,265.847	
	30	Kisdedóvónő- és dajkaképzés:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	55.000	
	31	Kisdedóvás	. . .	170.000	
	32	Egyéb népnevelési czélok	. . .	162.000	
	33	Siketnémák intézete Váczon:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	44.400	
	34	A budapesti I. kerületi állami tanitóképzővel kapcsolatos és siketnémák oktatására képesitő tanfolyam:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	6.357	
	35	Vakok országos intézete Budapesten:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	47.496	
	36	A vakok országos intézetéből kilépő növendékek segélyezésére, az ápoldai alap tiszta jövedelme	. . .	2.921	
	37	Balatonfüredi szeretetház:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	15.468	
	38	Emberbaráti intézetek segélyezésére	. . .	15.000	
		Átvitel	. . .	7,856.641	382,174.998

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	7,856.641	382,174.998
	39	Állami tanintézetek épitésére felvett kölcsönök törlesztése:			
		I. Befejezett épitkezések:			
		1. Az eddigelé létesitett épületek költségeire az országos tanitói nyugdíj- és gyám-alapból felvett és 1892. év végével 3,891.566 frt 04 krt tevő kölcsön törlesztésére 3-ik részletül	231.794		
		2. Az eddigelé létesitett épületek költségeire a magyar vallásalapból felvett és 1892. év végével 491.631 frt 81 krt tevő kölcsön törlesztésére III. részletül	29.283		
		3. Az eddigelé létesitett épületek költségeire az egyetemi alapból felvett és 1892. év végével 526.537 frt 26 krt tevő kölcsön törlesztésére III. részletül	31.362		
		4. Az eddigelé létesitett épületek költségeire több alapból felvett és 1892. év végével 2,079.491 frt 06 krt tevő kölcsön III. törlesztési részleteül	123.861		
		II. Be nem fejezett épitkezések:			
		5. A kolozsvári egyetemi boncztani intézet 354.325 forint épitési és belső felszerelési költségének törlesztésére 13-ik, illetőleg 10-ik részlet	19.488		
		6. A kolozsvári egyetem egészségtani és élettani intézetének épitésére és belső felszerelésére forditott 216.801 frt kamata és törlesztési 10. részlete	11.924		
		7. A mármaros-szigeti állami férfitanitóképző telkének és épületének vásárlására felvett 90.000 frt, valamint annak bővitésére felveendő 48.167 frt, együtt tehát 138.167 frt kölcsön 11-ik törlesztési részlete	7.599		
		8. A budapesti állami ipariskola és technologiai iparmuzeum épületének felépitésére forditott 349.940 frt kamata s törlesztésére 9-ik részletül	19.246		
		9. A technologiai iparmuzeum s állami ipariskola új épületének belső felszerelésére felvett 57.411 frt kölcsön 7-ik törlesztési részlete	3.158		
		10. A székely-udvarhelyi állami reáliskola épitésére eddig felvett 97.616 frt kölcsön kamata és törlesztésére 6-ik részlet	5.369		
		11. A brassói állami középkereskedelmi és faipariskola épületének létesitésére felveendő 63.157 frt kölcsön kamata és 5-ik törlesztési részlete	3.474		
		12. A budapesti egyetemi boncztani intézet létesitésére felveendő 450.000 forint kölcsönből az 1895. év végeig beruházandó mintegy 300.000 frtnak kamata és 3-ik törlesztési részlete fejében	16.500		
		13. A Beleznay-telken a műegyetem czéljaira emelendő épület költségeire felveendő 181.382 forint kölcsön kamata és 5-ik törlesztési részlete fejében	9.979		
		14. A budapesti VII. ker. állami gymnasium elhelyezésére szükséges épület létesitésére forditandó 234.872 frt és illetőleg a telek egy részének eladása után befolyó 46.000 forint levonása után felveendő 188.872 frt kölcsön kamata és 5-ik törlesztési részlete fejében	10.388		
		Átvitel	523.425	7,856.641	382,174.998

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	523.425	7,856.641	382,174,998
		15. A második mesteriskola épületének létesitésére felveendő 30.000 frt kölcsön kamata és 4-ik törlesztési részlete	1.650		
		16. A pozsonyi állami felsőbb leányiskola épületének kibővitésére, valamint az új helyiségek belső felszerelésére felveendő 58.478 frt kölcsön kamata és 4-ik törlesztési részlete	3.216		
		17. A kolozsvári állami tanitónőképző épületének létesitésére felveendő 115.000 frt kölcsön kamata és 4-ik törlesztési részlete	6.325		
		18. A pozsonyi állami reáliskola számára emelendő épület telkének megvételére és az épület létesitésére felveendő 193.150 frt kölcsön kamata és 4-ik törlesztési részlete	10.623		
		19. A győri állami főreáliskola épitési költségeire a város által felajánlott 55.000 frton felül kölcsön utján fedezendő 67.000 frt kamata és 3-ik törlesztési részlete	3.685		
		20. A bajai tanitóképző internátusának felépitésére felveendő 50.000 frt kölcsön kamata és 3-ik törlesztési részlete	2.750		
		21. A dévai állami elemi és felső leányiskola épületére felveendő 42.987 frt kamata és 3-ik törlesztési részlete	2.364		
		22. A fiumei áll. iskolák épületének telkére felveendő 135.000 frt kölcsön kamata és 3-ik törlesztési részlete	7.425		
		23. A beszterczebányai állami felső leányiskola telkére és épületére felveendő 100.000 forint kamata és 3-ik törlesztési részlete	5.500		
		24. A kassai áll. felsőbb leányiskola épületére, belső felszerelésére és tanszerbeli felszerelésére felveendő 197.000 frtból az 1895. év végeig igénybe veendő 103.000 frt kölcsön kamata és 3-ik törlesztési részlete	5.615		
		25. Állami elemi és polgári iskolák épületeinek létesitésére felveendő 896.000 frtból az 1895. év végeig igénybe veendő 396.000 frt kamata és 3-ik törlesztési részlete . .	21.780		
		26. A kolozsvári egyetem központi épületének folytatólagos kiépitésére felveendő 300.000 forint kamata és 3-ik törlesztési részlete .	16.500		
		27. A nagyszebeni főgymnasium épületének telkére felveendő 74.720 frt kölcsön kamata és 3-ik törlesztési részlete	4.110		
		28. Az iparművészeti muzeum és iskola épitésére és belső felszerelésére felveendő kölcsönből az 1895. év végeig felhasználandó 800.000 frt kamata és 3-ik törlesztési részlete	44.000		
		29. A budapesti egyetemen létesitendő I. szülészeti és nőgyógyászati kóroda felépitésére az 1895. év végeig felhasználandó 300.000 forint kamata és 3-ik törlesztési részlete .	16.500		
		Átvitel	675.468	7,856.641	382.174.998

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	675.468	7,856.641	382,174.998
		30. A budapesti egyetemen létesitendő II. szülészeti és nőgyógyászati kóroda felépitésére szükséges 300.000 forint kamata és 3-ik törlesztési részlete	16.500		
		31. A temesvári tanitóképző épületének létesitésére felveendő 46.500 frt kamata és törlesztési részlete	2.558		
		32. A budapesti II. ker. áll. tanitónőképző épületének kibővitésére, valamint az új helyiségek felszerelésére felveendő 106.737 frt kamata és 2-ik törlesztési részlete	5.870		
		33. A brassói áll. elemi és polgári leányiskola számára vásárlandó telek ára fejében felveendő 12.870 frt kamata és 2-ik törlesztési részlete	708		
		34. A soproni kereskedelmi akadémia számára épületvásárlásra és az épület átalakitására felveendő 51.500 frt 2-ik részlete	2.883		
		35. A budapesti VIII. ker. gymnasium telkére és épületére szükséges 350.000 frt kamata és 2-ik törlesztési részlete	19.250		
		36. A fiumei áll. leányiskola épitésére felveendő 160.000 frt kamata és 1-ső törlesztési részlete	8.800		
		37. Az eperjesi áll. kisdedóvónő-képző intézet telkére, épületére és belső felszerelésére felveendő 95.200 frt kamata és 1-ső törlesztési részlete	5.236		
		38. A pozsonyi áll. kisdedóvónő-képző intézeti tanfolyam mintaóvodájára szükséges 17.400 forint kamata és 1-ső törlesztési részlete	957		
		39. A losonczi tanitóképző internátusának kibővitésére szükséges 25.000 frt kamata és 1-ső törlesztési részlete	1.375		
		40. A nagyváradi bábaképezde épületének kibővitésére szükséges 25.600 frt kamata és 1-ső törlesztési részlete	1.408		
		41. A szombathelyi bábaképezde épületére szükséges 55.525 frt kamata és 1-ső törlesztési részlete	3.054		
		42. A lugosi áll. gymnasium épületére szükséges 80.000 frtból 1895. évben felveendő 40.000 forint kamata és 1-ső törlesztési részlete	2.200		
		43. A zalaegerszegi gymnasium épületére szükséges 120.000 frtból kölcsön utján fedezendő 80.000 frt első felének kamata és 1-ső törlesztési részlete	2.200		
		44. A fehértemplomi gymnasium épületére szükséges 50.000 frt kamata és 1-ső törlesztési részlete	2.750		
		45. Az országos mintarajziskola és rajztanárképző épületének kibővitésére felveendő 110.000 forint kamata és 1-ső törlesztési részlete	6.050		
		46. A képzőművészeti kiállitási épület létesitésére felveendő 300.000 frt kamata és 1-ső törlesztési részlete	18.128		
		Összesen (39. czím)	. . .	775.395	
		Átvitel	. . .	8,632.036	382,174.998

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	8,632.036	382,174.998
	40	Ösztöndíjak és egyéb tanulmányi czélok	. . .	78.229	
	41	Magyar nemzeti muzeum:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	146.498	
	42	Országos képtár és ezzel kapcsolatos magyar történelmi képcsarnok:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	42.180	
	43	Országos zeneakadémia:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	51.998	
	44	Országos szinművészeti akadémia:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	13.163	
	45	Iparművészeti muzeum:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	26.860	
	46	Technologiai iparmuzeum:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	25.230	
	47	Festészeti mesteriskola:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	15.435	
	48	Műemlékek országos bizottsága:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	19.990	
	49	Egyéb közművelődési czélok	. . .	103.897	
	50	Egyházi czélok	. . .	454.172	
		Együtt (XX. fejezet, 1—50. czím)	. . .	. . .	9,609.688
XXI.		**Igazságügyi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Személyi járandóságok	219.429		
		Dologi kiadások	72.106		
		Összesen (1. czím)	. . .	291.535	
	2	Királyi Curia:			
		Személyi járandóságok	504.159		
		Dologi kiadások	20.600		
		Összesen (2. czím)	. . .	524.759	
		Átvitel	. . .	816.294	391,784.686

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	816.294	391,784.686
	3	Királyi táblák:			
		Személyi járandóságok	1,144.042		
		Dologi kiadások	101.600		
		Összesen (3. czím)	. . .	1,245.642	
	4	Királyi főügyészségek:			
		Személyi járandóságok	72.685		
		Dologi kiadások	10.880		
		Összesen (4. czím)	. . .	83.565	
	5	Királyi törvényszékek és járásbiróságok:			
		Személyi járandóságok	7,158.679		
		Dologi kiadások	1,808.161		
		Összesen (5. czím)	. . .	8,966.840	
	6	Királyi ügyészségek:			
		Személyi járandóságok	1,154.727		
		Dologi kiadások	1,422.000		
		Összesen (6. czím)	. . .	2,576.727	
	7	Országos fegyintézetek, kerületi börtön, közvetitő intézet és állami fogház:			
		Személyi járandóságok	378.836		
		Dologi kiadások	646.512		
		Összesen (7. czím)	. . .	1,025.348	
	8	Büntetéspénzek országos alapja	. . .	441.426	
	9	Telekkönyvezés:			
		Személyi járandóságok	7.302		
		Dologi kiadások	340		
		Összesen (9. czím)	. . .	7.642	
	10	Az 1889. évi XLV. t.-cz. alapján alkalmazott birák személyi járandóságai és törvények szerkesztése	. . .	43.800	
	11	Országos birósági vegyészeti intézet:			
		Személyi járandóságok	7.040		
		Dologi kiadások	1.700		
		Összesen (11. czím)	. . .	8.740	
		Együtt (XXI. fejezet, 1—11. czím)	. . .	. . .	15,216.024
		Átvitel	. . .	. . .	407,000.710

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	. . .	407,000.710
XXII.		**Honvédelmi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Személyi járandóságok és dologi kiadások . .	. . .	321.121	
	2	Honvédségi intézetek:			
		Központi ruhatár	67.822		
		Központi fegyvertár és lőszer-bizottság	44.374		
		Ludovika-akadémia	444.618		
		Honvéd-menház	37.590		
		Összesen (2. czím)	. . .	594.404	
	3	Ujonczozás-felülvizsgálati költségek	. . .	25.000	
	4	Honvéd-főparancsnokság	. . .	66.024	
	5	Kerületi parancsnokságok	. . .	327.804	
	6	Csapatok:			
		1. Pénzbeli illetékek	5,063.860		
		2. Elhelyezés	2,014.669		
		3. Élelmezés	2,183.889		
		4. Lóeleség	787.555		
		5. Ruházat és felszerelés	1,039.018		
		6. Betegápolási költségek	161.308		
		7. Töltények beszerzése	405.026		
		8. Pótlovazás	669.018		
		Összesen (6. czím)	. . .	12,324.343	
	7	Csendőrségi költségek	. . .	28.248	
	8	Honvéd-hadbiróság	. . .	69.049	
	9	Honvéd-hadbiztosság	. . .	118.313	
	10	Honvéd-számvevőség	. . .	128.682	
	11	Alapitványi helyek a közös katonai intézetekben .	. . .	69.000	
		Együtt (XXII. fejezet, 1—11. czím)	. . .	. . .	14,071.988
		Rendes kiadások összege	. . .	. . .	**421,072.698**

Fejezet	Czím	B) Átmeneti kiadások és beruházások.	Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		I. Átmeneti kiadások.			
I.		**Állami számvevőszék:**			
		Az állami számvevőszék épületének alapos tatarozására és javitására, a hivatali helyiségek átalakitására és a berendezés részbeni megújitására szükséges 35.000 frtból második részletül .	. . .	. . .	15.000
II.		**Közigazgatási biróságok:**			
	1	A Budapesten székelő közigazgatási biróság helyiségeinek bebutorozására és felszerelésére . .	. . .	22.000	
	2	Ugyanaz részére kibérlendő helyiségek átalakitási költségeire	. . .	5.000	
		Együtt (II. fejezet, 1—2. czím)		. . .	27.000
III.		**Ministerelnökség:**			
	1	A ministerelnökségi épület helyreállitási és javitási költségeire	. . .	5.000	
	2	A fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzó részére épitett új palota belső berendezésére és a palotához tartozó kert előállitásának költségeire	. . .	80.000	
	3	Gróf Andrássy Gyula emlékszobrának létesitésére I. részlet	. . .	25.000	
		Együtt (III. fejezet, 1—3. czím)		. . .	110.000
IV.		**Ő cs. és ap. királyi Felsége személye körüli ministerium:**			
		Az épületek és hivatalos helyiségek helyreigazitására, nélkülözhetlen beszerzésekre és az elemi csapások által okozott károk folytán szükséges javitásokra	. . .	. . .	4.000
V.		**Belügyministerium:**			
	1	A polgárositott magyar határőrvidéken fennálló házközösségi intézménynek megszüntetésével járó rendkivüli kiadásokra az 1885. évi XXIV. t.-cz. alapján:			
		Személyi járandóságok	34.380		
		Dologi kiadások	1.100		
		Összesen (1. czím)	. . .	35.480	
	2	A m. k. csendőrség állományának és alosztályainak tervezett szaporitásából, valamint a tárkarabélyok és háti bőröndök beszerzéséből egyszersmindenkorra felmerülő költségekre	. . .	155.354	
	3	Országos határrendezési és határkiigazitási költség	. . .	6.000	
	4	A volt román-bánáti XIII. sz. határőrezredből alakitott vagyonközség erdőgazdaságának állami ellenőrzése folytán felmerülő költségekre . . .	. . .	600	
	5	A m. k. operaháznál alkalmazandó magyar énekesek s énekesnők kiképzésére szolgáló ösztöndijak	. . .	11.500	
	6	A m. k. belügyministeriumi épület és tartozékai, ugymint a régi országház és az annak előtte a vallás- és közoktatásügyi ministerium részéről elfoglalt régi helytartósági épületeknek halaszthatlan helyreállitásával járó költségekre . . .	. . .	10.000	
	7	Törvény-előkészités és szerkesztés czéljaira . . .	. . .	15.000	
		Átvitel	. . .	233.934	156.000

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	233.934	156.000
	8	A magyar-román határrendezésből kifolyó háromszögelési munkálatok keresztülvitele alkalmával felmerülő költség	. . .	10.000	
	9	A fő- és székvárosi m. kir. államrendőrségnél az őrszemélyzet létszámának szaporitásából, valamint a dunaparti rendőrfelügyelőség felállitásából egyszersmindenkorra felmerülő költségek .	. . .	14.699	
	10	Torontál vármegyei jegyzői szaktanfolyam segélyezésére	. . .	1.000	
	11	Az ezredéves országos kiállitásra létesitendő községi mintakórház épitési költségeire	. . .	6.000	
		Együtt (V. fejezet, 1—11. czím)	. . .	. . .	265.633
VI.		Pénzügyministerium:			
	1	A rendelkezés alá jutott állami tisztviselők illetményeire	. . .	5.000	
	2	Az állami javaknál a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére, a telepitvényes ügyek lebonyolitására és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségeire	. . .	26.000	
	3	Az 1867. év végeig befektetett tiszti biztositékok visszafizetésére	. . .	4.000	
	4	Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 forintnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztésére	. . .	150.000	
	5	Az állami javak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevélkölcsönök tőke- és kamattörlesztésére; még pedig:			
		$4^1/_2$%-os: 1884. évi kölcsön	52.195		
		1885. » »	63.168		
		1886. » »	43.725		
		4%-os: 1886. » »	4.990		
		1887. » »	20.185		
		1889. » »	550		
		esetleges rendkivüli tőketörlesztésekre . . .	135.187		
		Összesen (5. czím)	. . .	320.000	
	6	A Rába és mellékfolyóinak szabályozására . . .	. . .	19.800	
	7	A szapáry-falvai iskola felépitési költségeire állami előlegül	. . .	6.000	
	8	A felvidék iparának s különösen az ezüstár hanyatlása folytán sujtott bányavidékek iparának fejlesztése végett létesitendő szakiskolák és ipartelepek segélyezésére s azok részére adható kölcsönökre	. . .	100.000	
	9	Fémbeszerzésekre	. . .	13,902.352	
	10	A pénzverésnél fenmaradó bevételi többlet a valutarendezés czéljaira	. . .	1,084.021	
	11	Lakpénztöbbletekre, és pedig: *a)* a katonai lakbérosztályzatokba nem sorozott állomáshelyeken a lakpénzosztályzatok megállapitásával, *b)* egyes városoknak a mostaninál magasabb lakbérosztályzatba leendő besorozásával járó többletekre, végre *c)* a Budapesten alkalmazott altisztek és szolgák lakpénzeinek feljavitására, átalányképen . .	. . .	80.000	
		Együtt (VI. fejezet, 1—11. czím)	. . .	. . .	15,997.173
		Átvitel			16,418.806

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. .	. . .	16,418.806
VII		**Kereskedelemügyi ministerium:**			
	1	Az »Adria« magyar kir. tengerhajózási részvénytársaság szerződésszerű segélyezésére	. . .	570.000	
	2	Egyéb tengeri hajózási vállalatok szerződésszerű segélyezésére és felügyelésére	. . .	160.000	
	3	Az 1893. évi XXII. t.-cz. alapján a tengeri szabadhajózás segélyezésére	. . .	80.000	
	4	Az »Adria« magyar kir. tengerhajózási részvénytársaság ministeri biztosának díjazására . . .	. . .	4.000	
	5	Tengerészeti gyüjteményekre az ezredéves kiállitás czéljaira	. . .	10.000	
		Együtt (VII. fejezet, 1—5. czím)	. . .	. . .	824.000
VIII.		**Földmivelésügyi ministerium:**			
	1	Az 1896. évi országos általános ezredéves kiállitás igazgatási költségeire	. . .	20.000	
	2	Állami lótenyészintézeteknél: Kisbéren a kastélyépület helyreállitására	. . .	10.000	
	3	Gazdasági szakoktatásnál: Kecskemét, Jászberény, Lugos, esetleg Hódmező-Vásárhelyen és Tordán megnyitandó földmíves iskolák felszerelési, illetőleg ügyviteli költségeinek fedezésére	. . .	20.000	
	4	A Balaton tavának vizrajzi kutatása czéljából segélyképen a földrajzi társaságnak	. . .	1.000	
	5	Phylloxera rovar ellen való védekezés czéljaira .	. . .	241.400	
	6	A kincstári birtokokon folyamatban levő és folyamatba teendő telepitési műveletek fejlesztése és előkészitése czéljából helyszini szemlék, felmérések, egyéb munkálatok s a telepités érdekében foganatositandó másszerű intézkedések .	. . .	25.000	
	7	A kincstári fürdők balneotechnikai fejlesztése s a hazai magán-gyógyfürdők emelése érdekében teendő tanulmányok, geologiai felvételek és vegyelemzések s a nevezetesebb fürdők ismertetésének terjesztése költségeire	. . .	25.000	
	8	Gazdasági ismeretek terjesztése: magyar-óvári növénytermelési kisérleti telep fejlesztése, chemiai intézet, földtani intézet stb.	. . .	7.150	
	9	Meteorologiai intézetnél	. . .	2.800	
	10	Az állatbiztositás életbeléptetése körüli kiadások fedezésére	. . .	6.000	
		Együtt (VIII. fejezet, 1—10. czím)	. . .	. . .	358.350
		Átvitel	. . .	. . .	17,601.156

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	. . .	. . .	17,601.156
IX.		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
	1	Magyarország néprajzi leirásának költségeire 11-ik évi átalány	. . .	6.000	
	2	A budapesti királyi tudomány-egyetemi kör segélyezésére	. . .	1.200	
	3	Felekezeti-, törvényhatósági-, valamint községi középiskoláknál befektetésekre	. . .	84.000	
	4	A középiskolai tanárok részére tartandó póttanfolyamok költségeire	. . .	1.000	
	5	Egy classika-philologiai realis encyclopédia szerkesztői és irói költségeire szükséges 2.000 frt 3-ik részlete	. . .	500	
	6	A magyar nemzeti muzeum épületének tatarozási költségeire 5-ik részlet	. . .	5.000	
	7	Az iparművészeti muzeum régibb tartozásainak törlesztésére 3-ik részlet	. . .	4.000	
	8	A pozsonyi kereskedelmi akadémia épitkezésére nyujtandó 20.000 frt segély 2-ik részlete	. . .	5.000	
	9	A műegyetemi olvasókör segélyezésére	. . .	600	
	10	A pozsonyi bábaképezde épületének helyreállitására	. . .	1.667	
	11	A magyar történelmi képcsarnok rongált állapotban fenmaradt képanyagának helyreállitására második részlet	. . .	1.700	
	12	Az ág. hitv. és a helvét hitv. evang. egyházak alapjának gyarapitására	. . .	150.000	
	13	A budapesti egyetem könyvtári épületének helyreállitására	. . .	8.890	
	14	A műegyetem czéljaira a Lánczy-féle házban bérelt helyiségekért	. . .	7.200	
	15	A kolozsvári egyetemi könyvtár és jogi kar átköltözködésére	. . .	2.000	
	16	A budapesti egyetemi 2. belkóroda s a főző és mosókonyha palafedelének megujitására	. . .	7.429	
	17	A budapesti törvényszéki orvostani intézetben szükséges átalakitásokra 1-ső részletül	. . .	7.000	
	18	Középiskolai tanárképzésre (30 ösztöndíj 500 frtjával)	. . .	15.000	
	19	Középiskolai műszavak szótárára egyelőre	. . .	1.000	
	20	Nemzetiségi tankönyvekre	. . .	2.000	
	21	Az országos mintarajziskola és iparművészeti iskola fedezetlen tartozásainak kiegyenlitésére	. . .	2.000	
	22	A nemzeti muzeum levéltári osztályának kiegészitésére 1-ső részlet	. . .	20.000	
	23	A ministerium tűzifa-tartozásainak kiegyenlitésére	. . .	5.000	
		Együtt (IX. fejezet, 1—23. czím)	. . .	. . .	338.186
		Átvitel	. . .	. . .	17,939.342

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	. . .	17,939.342
X.		**Igazságügyi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás: felszerelésekre	. . .	2.000	
	2	Az 1896. évi országos kiállitás czéljaira	. . .	10.000	
		Együtt (X. fejezet, 1—2. czím)	. . .	. . .	12.000
XI.		**Honvédelmi ministerium:**			
	1	Az országos honvédsegélyző egylet rendelkezésére	. . .	400.000	
	2	A kincstári laktanyák kiépitésére, átalakitására s ennek megfelelő felszerelésére, illetve berendezésére az ujoncz szolgálati időnek az 1890. évi V. t.-cz. alapján történt meghosszabbitása miatt s a még hiányzó fedett lovardák felépitésére négy évre engedélyezett 435.000 frt negyedik részlete	. . .	108.750	
	3	A honvéd központi ruhatár épületének berendezésére s a lovassági karabélyok elhelyezése végett a központi fegyvertár kiépitésére és berendezésére négy évre engedélyezett 60.000 frt negyedik részlete	. . .	12.651	
	4	A 10 népfölkelési huszárosztály számára 1—1 pótcsapat (félszázad erővel) rendszeresitendő, tehát a ruházat, felszerelés és fegyverzet beszerzésére 140.000 frt hat évre felosztva, a második részlet	. . .	23.400	
	5	Lőterek biztositására (kisajátitásokra), azok telepitésére és berendezésére még szükséges 435.000 frt négy évre felosztva, tehát a második részlet	. . .	100.463	
	6	Fegyverek átalakitására szükséges 270.000 frtból mint második részlet	. . .	105.000	
	7	Póttartalékosok kiképzésére	. . .	42.000	
	8	A lovassági ujonczoknak egy sorványban leendő kiképeztethetése czéljából a honvéd lovasságnál felemelendő legénységi és lólétszám elhelyezésére szükséges férőhelyek előállitására, a laktanya-telepek kibővitésére szükséges telkek megszerzésére, valamint a helyiségeknek felszerelésére és berendezésére 1,200.000 frt; hat évre felosztva, második részletként	. . .	200.000	
		Átvitel	. . .	992.264	17,951.342

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	992.264	17,951.342
	9	A honvédség részére szükséges füstnélküli lőszer beszerzésére 2,097.240 frt öt évre felosztva, tehát az első részlet	. . .	350.000	
	10	23 népfölkelési zászlóaljnak »Mannlicher« fegyverrel való ellátására szükséges 23.200 drb puska beszerzésére, a megkivántató fegyvertartozékokkal és az átvételi költségekkel 812.522 frt három évre felosztva, tehát az első részlet	. . .	300.000	
	11	23 népfölkelési zászlóaljnak »Mannlicher« fegyverrel történő ellátása folytán szükséges ruházat, felszerelés és töltényekre, a kiszállitási költséggel együtt 1,276.970 frt négy évre felosztva, tehát az első részlet	. . .	362.970	
	12	Sátrak beszerzésére szállitási költségekkel és időközi kamatokkal 800.440 frt öt évre felosztva, tehát az első részlet	. . .	163.990	
	13	A honvéd és népfölkelési csapatok részére szükséges új zab-zacskók és új málhaszíjak beszerzésére, továbbá a zab-zacskók, dobok és nyergek átalakitására	. . .	42.000	
	14	A honvédség 12.500 főnyi rendes ujonczjutalékán felül hátralékok fedezésére besorozott 7.758 főnyi ujonctöbbletből a szolgálatképtelenség és egyéb okok miatt előreláthatólag be nem vonulók leszámitása után megközelitőleg 7.000-ben megállapitandó ujonczoknak kiképzése alkalmából fölmerülő hat havi eltartási költségeire . . .	. . .	600.000	
		Együtt (XI. fejezet, 1—14. czím)	. . .	. . .	2,811.224
		Átmeneti kiadások összege	. . .	. . .	20,762.566

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		II. Beruházások.			
I.		**Állandó országház építésére** az 1884. évi XIX. t.-cz. alapján	. . .	. . .	850.000
II.		**Belügyministerium:**			
	1	A budapesti nemzeti szinháznál 1886. évben eszközölt tűzbiztonsági építkezések költségeinek törlesztésére utolsó részlet	. . .	13.650	
	2	*a)* A pozsonyi orsz. kórház telkének, valamint az ezen kórház felépitése előtt a telken fennállott épületeknek megváltására fizetendő hetedik részlet s a még fenmaradó tartozás 5%-os kamatja fejében	6.000		
		b) A pozsonyi orsz. kórháznál a megromlott padlózat helyreállitása, illetve tölgyfaparquettel való kicserélésére egyelőre	10.000		
		Összesen (2. czím)	. . .	16.000	
	3	A belügyministerium hivatalos helyiségeinek új butorzattal való fokozatos felszerelésére . . .	. . .	1.500	
	4	A lipótmezei országos tébolydában a megromlott padlózat fokozatos helyreállitása, illetve parquettirozása 60.000 frtnyi költségének II. részlete	. . .	15.000	
	5	A belügyministerium bakteriologiai intézetének létesitési és berendezési költségeire	. . .	1.500	
	6	A Nagy-Kállóban létesitendő országos tébolyda épületének vételárára és átalakitási költségeire s felszerelésére a fog- és toloncházi alapból felvett 115.000 frt tőke és 4%-os kamatja törlesztésének 1. részlete	. . .	10.000	
		Együtt (II. fejezet, 1—6. czím)	. . .	. . .	57.650
III.		**Pénzügyministerium:**			
	1	Építkezésekre a dohányjövedéknél	. . .	450.000	
	2	Építkezésekre az állami jószágoknál	. . .	271.000	
		Átvitel	.	721.000	907.650

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	721.000	907.650
	3	Beruházások a bányászat és pénzverésnél:			
		1. A körmöczbányai »Nándor« altárna berendezésére	125.000		
		2. A szélaknai bányahivatal alá tartozó bányaműveknél teljesitendő feltárási munkálatokra	60.000		
		3. A kapnikbányai bányák és zúzóműveknél ujabb berendezésekre	15.000		
		4. A zsilvölgyi kőszénbányáknál teljesitendő feltárásokra és berendezésekre	20.000		
		5. A gyulafehérvár-zalathnai helyi érdekű vasutra törzsrészvények ellenében	50.000		
		6. A tiszolcz-zólyom-brezói helyi érdekű vasutra törzsrészvények ellenében	50.000		
		7. Beruházások a vasműveknél:			
		a) A vasművasutak épitésére felvett kölcsönök törlesztési részlete	127.400		
		b) Vajda-Hunyadon egy 4-ik nagy olvasztó épitésére, az ércz- és szénszállitó kötélpályán egy párhuzamos külön szénszállitó vonal létesitésére és munkás-lakházakra II. és utolsó részletként	186.000		
		Összesen (3. czím)	. . .	633.400	
	4	Fiuméban emelendő pénzügyőri laktanya létesitésére forditandó s kölcsön utján beszerzendő	. . .	174.956	
		Együtt (III. fejezet, 1—4. czím)	. . .	. . .	1,529.356
IV.		**Kereskedelemügyi ministerium:**			
		Uj állami közutak és hidak épitése.			
		a) Magyarországban:			
	1	A Barcs és Terézienfeld közti Drávahid kölcsöntörlesztési költsége	. . .	22.450	
	2	Krassó-Szörény vármegyében a báziás-orsovai állami közuton levő 323. sz. Csernahidnak kőpillérekkel és vasfelszerkezettel leendő ujból épitésére és azzal kapcsolatos munkákra II. részlet	. . .	40.000	
	3	Pozsonynál a Dunán épitett vasfelszerkezetű állandó hidra VII. részlet, nemkülönben az 1890. évi XXXIII. t.-czikk értelmében a pozsony-szombathelyi vasut részére 8 éven át adandó 22.000 forintnyi ötödik évi járadékra	. . .	200.000	
	4	Komáromnál a Dunán létesitett vasfelszerkezetű állandó hidra V. részlet	. . .	153.300	
		Átvitel	. . .	415.750	2,437.006

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	415.750	2,437.006
	5	Az Esztergom és Párkány közt épitendő dunai vashid épitésére és felügyelésére III. részlet . .	. . .	190.000	
	6	A duna-tisza-kőrösközi alföldi transversalis állami közút kiépitésére II. részlet	. . .	160.000	
	7	Trencsén vármegyében a diószeg-jablunkai állami közuton Trencsén város mellett levő vámos Vághid helyett épitendő vasfelszerkezetű hid előmunkálataira és épitési költségeire I. részlet	. . .	20.000	
		b) Horvát-Szlavonországban:			
	8	A zágrábi Száva-hid ujbóli épitésére és felügyelésére VI-ik részlet	. . .	50.000	
		Egyéb beruházások:			
	9	A fiumei kikötő épitésére és felügyeletére:			
		a) épitésekre	967.000		
		b) felügyeletre	33.000		
		Összesen (9. czím)	. . .	1,000.000	
	10	A fiumei kikötő kövezési munkáira VI. részlet . .	. . .	15.000	
	11	A zenggi kikötő munkálatára	. . .	12.000	
	12	A »Secca pericolosa« zátonyon épitendő fénytorony épitési költségeihez való hozzájárulás I. részlete	. . .	3.666	
	13	Uj vontató gőzös beszerzésére II. részlet	. . .	22.000	
	14	Kisebb kikötők fejlesztésére II. részlet	. . .	20.000	
	15	A távirda és távbeszélő hálózat fejlesztése és a posta és távirda részére megszerzett ingatlanok utáni résztörlesztések	. . .	200.000	
	16	Vicinalis vasutak segélyezésére	. . .	485.000	
	17	Deés-zilahi vasutra VI. részlet	. . .	117.000	
	18	Folyó- és tóhajózási czélokra	. . .	300.000	
	19	Kiegészitési munkálatokra és leltárszaporitásra az állami vasutaknál:			
		a) Épitmények és felszerelések kiegészitésére .	1,300.000		
		b) Leltárszaporitásra	200.000		
		Összesen (19. czím)	. . .	1,500.000	
		Átvitel	. . .	4,310.416	2,437.006

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	4,510.416	2,437.006
	20	Új épitkezésekre és új forgalmi eszközök beszerzésére az állami vasutaknál:			
		a) Fahidaknak vasszerkezettel való kicserélésére XI. részlet	100.000		
		b) Miskolcz állomás és rendező pályaudvar kibővitésére IV. részlet	150.000		
		c) Pozsony állomáson rendező pályaudvar épitésére III. részlet	200.000		
		d) Kolozsvár állomás kibővitésére II. részlet .	150.000		
		e) Temesvár-Józsefváros állomás kibővitésére és vonaláthelyezésekre II. részlet	200.000		
		f) Szatmár állomás kibővitésére	115.000		
		g) Debreczen állomás kibővitésére I. részlet .	200.000		
		h) Királyháza állomás kibővitésére II. részlet .	110.000		
		i) A miskolcz-füleki vonal elsőrangúsitásának befejezésére	100.000		
		k) Gázgyárak felállitására és kibővitésére . . .	100.000		
		l) Folytatólagos fék-, világitási és fűtési berendezésekre	100.000		
		m) 172 drb. mozdony vételárának IV. részlete .	500.000		
		n) 1.200 drb. teherkocsi vételárának VII. részlete	219.020		
		o) 576 drb. személykocsi vételárának VI. részlete	448.930		
		p) 4.000 drb. teherkocsi vételárának V. részlete	778.500		
		r) 624 drb. személy- és kalauzkocsi vételárának III. részlete	271.100		
		s) 8.000 drb. teherkocsi vételárának III. részlete	1,464.000		
		t) 1.200 drb. személy- és kalauzkocsi beszerzésére II. részlet	720.000		
		Összesen (20. czím)	. . .	5,926.550	
	21	Beruházások és új épitkezések a m. k. államvasutak gépgyáránál és a diósgyőri m. k. vas- és aczélgyárnál	. . .	210.000	
		Együtt (IV. fejezet, 1—21. czím)	. . .	. . .	10,646.966
		Átvitel	. . .	. . .	13,083.972

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	. . .	13,083.972
V.		**Földmivelésügyi ministerium:**			
	1	Állami erdőknél	. . .	210.720	
	2	Állami lótenyészintézeteknél	. . .	122.800	
	3	Gazdasági szakoktatás körében	. . .	72.277	
	4	Az állattenyésztésnél	. . .	14.550	
	5	Vizi munkálatokra Magyarországban és Horvát-Szlavonországban: A Dunán és Tiszán, valamint a mellékfolyókon végrehajtandó szabályozási munkálatokra és azok felügyeletére, nemkülönben a Ferencz-csatorna tiszai torkolatának áthelyezésére és az arad-csanádmegyei öntöző csatornára stb.	. . .	2,680.000	
	6	A vinczellériskoláknál	. . .	10.000	
	7	A kincstári birtokoknál	. . .	80.000	
	8	Selyemtenyésztésnél	. . .	50.000	
	9	Kertészeti szakiskolánál egy támfal épitési költségeire, feltöltésekre és keritésekre	. . .	9.000	
		Együtt (V. fejezet, 1–9. czím)	. . .	. . .	3,249.347
VI.		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
	1	A budapesti egyetem természettudományi intézetének tanszerekkel való felszerelésére szükséges 120.000 frt 10-ik részlete	. . .	12.000	
	2	A »József« műegyetemen még hiányzó felszerelésekre	. . .	15.000	
	3	A budapesti egyetemi gyógyszertani, 2-ik vegytani intézet és 2-ik belgyógyászati kóroda felszerelésére	. . .	3.000	
	4	A kolozsvári egyetem élet- és egészségtani intézetének tanszerekkel való felszerelésére 6-ik részlet	. . .	4.000	
	5	A budapesti VI. ker. állami reáliskola bebutorozására és felszerelésére	. . .	3.000	
	6	A magyar nemzeti muzeum laboratoriumainak felszerelésére 5-ik részlet	. . .	1.000	
	7	Az országos képtár részére megkivántató szekrények beszerzésére 5-ik részlet	. . .	2.000	
	8	A kolozsvári egyetem szülészeti tanszékeinek felszerelésére	. . .	3.000	
	9	A magyar nemzeti muzeum ablakainak és padlójának, valamint több terme nagy butorzatának megujitására	. . .	4.000	
	10	A siketnémák váczi országos intézete kibővitésére szükséges 30.000 frt 3-ik és utolsó részlete	. . .	12.000	
	11	A budapesti egyetem bonctani intézetének telkére és épitésére felveendő 450.000 frt kölcsönből az 1895. év folyamán beruházandó 3-ik részlet	. . .	150.000	
		Átvitel	. . .	209.000	6,333.319

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	209.000	16,333.319
	12	A kassai állami felsőbb leányiskola és polgári fiúiskola épületének létesitésére, belső felszerelésére és tanszerbeli alapfelszerelésére a város által biztositott 130.000 frton felül kölcsön utján beszerzendő	. . .	94.000	
	13	Állami elemi és polgári iskolák épületeinek létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	500.000	
	14	A kolozsvári egyetem központi épületének folytatólagos kiépitésére szükséges 300.000 frtból az 1895. évben kölcsön utján beszerzendő	. . .	100.000	
	15	A nagyszebeni főgymnasium épülete telkének megvételére kölcsön utján beszerzendő 3-ik részlet	. . .	30.000	
	16	A budapesti egyetemen létesitendő I. szülészeti és nőgyógyászati kóroda felépitésére az 1895. évben beruházandó	. . .	119.000	
	17	A budapesti egyetemen létesitendő II. szülészeti és nőgyógyászati kóroda felépitésére szükséges 300.000 frtból az 1895. évben beruházandó	. . .	100.000	
	18	A pozsonyi állami felsőbb leányiskola kibővitésére, valamint az új helyiségek belső felszerelésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	7.000	
	19	A temesvári állami tanitóképző épületének létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	26.500	
	20	A temesvári állami tanitóképző első berendezésére	. . .	5.000	
	21	A kolozsvári állami tanitónő- és kisdedóvónőképző intézet új épületébe a légszesz- és vizvezeték bevezetésére, az épület belső felszerelésére és a kert rendezésére szükséges 16.000 frtnak 2-ik részlete	. . .	5.000	
	22	A budapesti II. ker. állami tanitónő-képző intézet épületének kibővitésére és az új helyiségek felszerelésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	26.737	
	23	Az állami kisdedóvónő-képző intézetek felszerelésére szükséges 7.000 frtnak 2-ik és utolsó részlete	. . .	3.500	
	24	Az Ungvártt létesitendő bábaképezde elhelyezésére szükséges 20.000 frtnak 2-ik részlete	. . .	10.000	
	25	A kolozsvári egyetem új központi épületének belső berendezésére szükséges 25.000 forintnak 2-ik részlete	. . .	8.000	
	26	Állami középiskolák tanszerbeli alapfelszerelésére	. . .	10.000	
	27	A budapesti VIII. ker. gymnasium épületére a város által fizetendő 80.000 frton felül kölcsön utján beszerzendő	. . .	220.000	
	28	A pozsonyi főreáliskola butorbeli felszerelésére	. . .	7.500	
	29	A magyar történelmi képcsarnok metszetgyüjtemény szekrényeire	. . .	1.000	
	30	A magyar történelmi képcsarnok felállitása alkalmából, képkeretek, kartonok és porte-feuillek tömeges beszerzésére 2-ik részlet	. . .	2.000	
		Átvitel	. . .	1,484.237	16,333.319

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	1,484.237	16,333.319
	31	A fiumei állami elemi és polgári fiúiskola és kereskedelmi akadémia épületének telkére kölcsön utján beszerzendő	. . .	85.000	
	32	A fiumei állami leányiskola épitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	160.000	
	33	Az eperjesi állami kisdedóvónő-képző intézet telkére, épületére és belső felszerelésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	95.200	
	34	A pozsonyi állami kisdedóvónő-képző intézeti tanfolyam czéljaira szükséges minta-óvoda épitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	17.400	
	35	A losonczi állami tanitóképezde internatusának kibővitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	25.000	
	36	A beszterczebányai állami felsőbb leányiskola és internatus belső berendezésére	. . .	7.000	
	37	A trencséni állami felsőbb leányiskola internatusának és tornacsarnokának belső berendezéseire	. . .	3.000	
	38	Az állami felsőbb leányiskolák könyvtárainak és tanszer-gyüjteményeinek kiegészitésére szükséges 5.000 frt első részlete	. . .	2.500	
	39	A dévai állami elemi- és felső leányiskola épületének belső felszerelésére	. . .	2.950	
	40	A nagyváradi bábaképezde épületének kibővitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	25.600	
	41	A kolozsvári egyetemi állatani intézet gázcsövi felszerelésére	. . .	2.000	
	42	A szombathelyi bábaképezde épületére kölcsön utján beszerzendő	. . .	55.525	
	43	A budapesti egyetem közegészségtani intézete felszerelésének pótlására	. . .	1.500	
	44	A budapesti egyetem élet- és kórvegytani intézetének felszerelésére	. . .	1.164	
	45	Az ungvári bábaképezde felszerelésére	. . .	5.000	
	46	A kolozsvári egyetem elmekórtani, gyógyszertani és általános kórtani intézeteinek pótlólagos felszerelésére	. . .	4.000	
	47	A kolozsvári egyetem könyvtáránál hiányzó munkák beszerzésére	. . .	5.000	
	48	A kolozsvári egyetem állattani intézetének kibővitésére	. . .	2.500	
	49	A lugosi állami gymnasium épületének létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	80.000	
	50	A zalaegerszegi gymnasium épületére az érdekeltek által fizetendő 40.000 frt és kölcsön utján beszerzendő 80.000 frt, összesen	. . .	120.000	
	51	A fehértemplomi gymnasium épületére kölcsön utján beszerzendő	. . .	50.000	
		Átvitel	. . .	2,234.576	16,333.319

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	2,234.576	16,333.319
	52	A szamosujvári gymnasium épületére a város által fedezendő	. . .	100.000	
	53	Az országos mintarajziskola és rajztanárképző kibővitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	110.000	
	54	A dévai állami reáliskola tornacsarnokának felszerelésére	. . .	800	
	55	A budapesti VIII. ker. gymnasium ideiglenes elhelyezésére (átalakitás és butorozás)	. . .	6.000	
	56	Az iparművészeti muzeum és iskola épületére és belső felszerelésére kölcsön utján beszerzendő 2-ik részlet	. . .	400.000	
	57	A képzőművészeti kiállitási épület létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	300.000	
	58	A vakok országos intézete számára beszerzendő tanszerek- és eszközökre	. . .	500	
	59	A nemzeti muzeum könyvtárának butorozására és egyéb átalakitásokra	. . .	2.500	
	60	A nemzeti muzeum ásványtára részére beszerzendő új szekrényekre	. . .	3.500	
	61	A nemzeti muzeum néprajzi osztálya részére új szekrényekre	. . .	1.000	
	62	A Haynald-féle szakkönyvtár hiányainak pótlására	. . .	3.000	
	63	A milleniumra felállitandó állami elemi iskolák épületeinek részbeni létesitésére kölcsön utján fedezendő	. . .	200.000	
		Együtt (VI. fejezet, 1—63. czím)	. . .	. . .	3,361.876
VII.		**Igazságügyi ministerium:**			
		Törvénykezési s ügyészségi új épitkezésekre, átalakitásokra és felszerelésekre	. . .	. . .	300.000
VIII.		**Honvédelmi ministerium:**			
		A honvéd-főparancsnokság elhelyezésére létesitendő épület előállitására szükséges 260.000 frtból mint 1-ső részlet	. . .	. . .	100.000
		Beruházások összege	. . .	. . .	20,095.195
I.		*C) Rendkivüli közösügyi kiadás.*			
	1	Rendkivüli közösügyi kiadás	. . .	5,472.854	
	2	A Bosznia és Herczegovinában, továbbá a Lim területén álló parancsnokságok, intézetek és csapatok 1895. évi rendkivüli szükséglete 3,582.000 forint után	. . .	1,124.748	
		Együtt (I. fejezet, 1—2. czím)	. . .	. . .	6.597.602
		Kiadások főösszege	. . .	. . .	468,528.061

3. §.

Az előbbi szakaszban megajánlott kiadások fedezésére Magyarország jövedelmei, a magyar korona országait együtt illető közös költségekre és Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükségletére nézve egyszersmind Horvát-Szlavonországok bevételei jelöltetnek ki, a következő előirányzat szerint:

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		***A)* Rendes bevételek:**			
I.		**Állami adósságok:**			
	1	Szőlődézsmaváltság:			
		A váltságkötelezettek járadékai	. . .	150.000	
	2	Maradvány- és irtványföldek megváltása:			
		A váltságkötelezettek járadékai	200.000		
		Véglefizetések	23.000		
		Összesen (2. czím)	. . .	223.000	
	3	Sorsolási kölcsön:			
		A budapesti állami hidak tiszta bevétele . . .	673.831		
		A főváros által a rakpartokért fizetendő haszonbér	10.000		
		Az 1870. évi X. t.-cz. 4. §-ában megjelölt társulatok és vállalatok által fizetendő községi pótlékok	202 000		
		Összesen (3. czím)	. . .	885.831	
	4	Az 1880. évi XX. t.-cz. alapján fölvett tiszai és szegedi kölcsön pénzeiből adott kölcsönök évi járulékai	. . .	2,341.560	
		Együtt (I. fejezet, 1—4. czím)	. . .	. . .	3,600.391
II.		**Ő cs. és ap. királyi Felsége személye körüli ministerium:**			
		A külföldre szóló útlevelek kiállitási díjaiból . .	. . .	. . .	800
III.		**Belügyministerium:**			
	1	Országos levéltár	. . .	6.307	
	2	A nemzeti szinházi alapok jövedelme	. . .	27.300	
	3	Közegészségügyi bevételek:			
		Betegápolási költségtéritmény	127.600		
		Átvitel	127.600	33.607	3,601.191

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	127.600	33.607	3,601.191
		Tébolydai bevételek	181.900		
		Törvénytelen ágyból származott, Bécsben és egyéb lajthántúli lelenczházakban ápolt gyermekek tápdíjainak visszatérítése	39.600		
		Összesen (3. czím)	. . .	349.100	
	4	Közbiztonsági bevételek:			
		Országos csendőrségi téritmény	48.577		
		Fő- és székvárosi állami rendőrség utáni téritmény	740.476		
		Összesen (4. czím)	. . .	789.053	
	5	Általános közigazgatási bevételek:			
		Hivatalos lap jövedelme	76.600		
		Országos törvények és rendeletek tárának jövedelme	71.560		
		Útlevelek kiszolgáltatásáért járó díjakból . . .	31.000		
		Különféle bevételek	300		
		Összesen (5. czím)	. . .	179.460	
		Együtt (III. fejezet, 1—5. czím)	. . .	. . .	1,351.220
IV.		**Pénzügyministerium:**			
		Egyenes adók és földtehermentesitési pótlékok:			
	1	Földadó	. . .	34,306.000	
	2	Házadó	. . .	10,960.000	
	3	Keresetadó	. . .	20,060.000	
	4	Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója	. . .	2,712.600	
	5	Bánya-adó	. . .	100.000	
	6	Tőkekamat- és járadék-adó	. . .	4,285.400	
	7	Vasuti és gőzhajózási szállitás használata utáni adó	. . .	5,760.000	
	8	Nyereményadó	. . .	200.000	
		Átvitel	. . .	78,384.000	4.952.411

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	78,384.000	4,952.411
	9	Fegyveradó és vadászati adó	. . .	450.000	
	10	Hadmentességi díj	. . .	2,400.000	
	11	Általános jövedelmi pótadó	. . .	16,200.000	
	12	Késedelmi kamat	. . .	1,336.000	
	13	Adóbehajtási illetékek	. . .	150.000	
	14	Adóbehajtási költségtéritmény	. . .	100.000	
		Összesen (1—14. czím)	. . .	99,020.000	
		Fogyasztási és italadók:			
	15	Szeszadó	. . .	29,000.000	
	16	Ellenőrzési illetékek	. . .	94.000	
	17	Sajtolt élesztő utáni fogyasztási adó	. . .	130.000	
	18	Söradó	. . .	2,450.000	
	19	Czukoradó	. . .	4,700.000	
	20	Ásványolaj-adó	. . .	4,500.000	
	21	Húsfogyasztási adó	. . .	3,300.000	
	22	Czukorfogyasztási adó	. . .	2,550.000	
	23	Bor italadó	. . .	7,500.000	
	24	Sör italadó	. . .	3,480.000	
	25	Szesz italmérési adó	. . .	11,000.000	
	26	Italmérési illeték Magyarországban	. . .	500.000	
	27	Italmérési illeték és adó Horvát-Szlavonországban	. . .	1,000.000	
	28	Sörfogyasztási adó Horvát-Szlavonországban .	. . .	160.000	
		Összesen (15—28. czím)	. . .	70,364.000	
	29	Aranyagio-nyeremény	. . .	624.000	
	30	Határvám	. . .	454.478	
	31	Bélyeg	. . .	12,782.000	
	32	Jogilletékek	. . .	19,030.000	
		Átvitel	. . .	202,274.178	4,952.411

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	202,274.478	4,952.411
	33	Díjak	. . .	475.600	
	34	Fémjelzés	. . .	50.960	
	35	Út-, híd- és révvám Horvát-Szlavonországban	. . .	34.000	
	36	Dohányjövedék:			
		Vétel	6,403.500		
		Gyártás	35.000		
		Eladás	45,651.891		
		Összesen (36. czím)	. . .	52,090,391	
	37	Lottójövedék	. . .	2,511.200	
	38	Sójövedék	. . .	15,395.982	
	39	Perköltségek	. . .	44.805	
	40	Állami jószágok	. . .	421.929	
	41	Bányaigazgatóságok és számvevő osztályok	. . .	35.016	
	42	Fémbányászat és opálbánya	. . .	2,701.231	
	43	Fémkohászat	. . .	3,702.299	
	44	Pénzverés és fémbeváltás	. . .	13,312.887	
	45	Vasművek	. . .	7,222.424	
	46	Zsilvölgyi kőszénbánya	. . .	54.300	
	47	Sótermelés	. . .	985.980	
	48	Felhagyott bányaművek és a bányászat körüli egyházi és jótékony czélok	. . .	1.825	
	49	Bányailletékek	. . .	135.000	
	50	Állami nyomda	. . .	775.000	
	51	Állami épületek	. . .	48.227	
	52	Budapesti állami hidak	. . .	101.545	
	53	Állami ingó vagyon	. . .	134.533	
	54	Különféle bevételek	. . .	1,265.225	
		Együtt (IV. fejezet, 1—54. czím)	. . .	. . .	303,774.837
		Átvitel	. . .	. . .	308,727.248

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	. . .	308,727.248
V.		**Kereskedelemügyi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás	. . .	144.710	
	2	Államépitészeti hivatalok	. . .	240.687	
	3	Közutak	. . .	113.335	
	4	Ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok	. . .	3.250	
	5	Posta, távirda és távbeszélő	. . .	16,625.000	
	6	Magyar kir. postatakarékpénztár	. . .	832.900	
	7	Tengeri hajózás	. . .	286.695	
	8	M. k. államvasutak	. . .	87,800.000	
	9	M. k. államvasutak gépgyára	. . .	6,673.000	
	10	Diósgyőri m. k. vas- és aczélgyár	. . .	5,827.000	
	11	Budapesti kir. zálogházak	. . .	220.000	
	12	Mértékhitelesités. Fegyvervizsgálati és borvizsgálati bizottságok	. . .	10.200	
	13	Statisztikai hivatal	. . .	82.500	
		Együtt (V. fejezet, 1—13. czím)	. . .	. . .	118,859.277
VI.		**Földmivelésügyi ministerium:**			
	1	Állami erdők	. . .	8,109.606	
	2	Országos erdei alap	. . .	100.000	
	3	Állami lótenyészintézetek:			
		1. Ménesbirtok-gazdaságok	3,259.360		
		2. Ménesek	572.790		
		3. Méntelepek	616.370		
		4. A lótenyésztési alap jövedelme	15.000		
		Összesen (3. czím)	. . .	4,463.520	
		Átvitel	. . .	12,673.126	427,586.525

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	12,673.126	427,586.525
	4	Meteorologiai és földmágnességi központi intézet	. . .	5.680	
	5	Állategészségügy	. . .	83.380	
	6	Budapesti állatorvosi akadémia	. . .	19.527	
	7	Vinczellériskolák	. . .	34.940	
	8	Gazdasági tanintézetek és gazdasági ismeretek terjesztése	. . .	293.444	
	9	A gazdaság különböző ágainak emelése	. . .	4.500	
	10	Országos közgazdasági alap	. . .	56.249	
	11	Selyemtenyésztés	. . .	2,330.000	
	12	Állattenyésztés és tejgazdaság	. . .	72.725	
	13	Kincstári birtokok	. . .	416.297	
	14	A kincstári birtokok peres ügyeinek kezelése során befolyó perköltségek	. . .	7.000	
	15	Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal	. . .	10.500	
	16	Vizi munkálatok	. . .	960	
	17	Kulturmérnöki hivatalok	. . .	8.000	
	18	Alapitványok és különféle bevételek	. . .	27.671	
		Együtt (VI. fejezet, 1—18. czím)	. . .	. . .	16,043.999
VII.		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás	. . .	93.653	
	2	Országos közoktatási tanács	. . .	4.000	
	3	Vizsgálati bizottmányok	. . .	12.200	
	4	Budapesti kir. egyetem	. . .	384.028	
	5	Budapesti középiskolai tanárképző és az azzal egybekötött gyakorló iskola	. . .	5.300	
	6	Kolozsvári egyetem	. . .	32.127	
	7	József-műegyetem	. . .	28.700	
	8	Kassai kir. jogakadémia	. . .	600	
	9	Országos mintarajziskola és rajztanárképző	. . .	2.350	
		Átvitel	. . .	562.958	443,630.524

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	562.958	443,630.524
	10	Iparművészeti iskola	. . .	750	
	11	Gymnasiumok	. . .	145 825	
	12	Reáliskolák	. . .	214.791	
	13	Állami felsőbb leányiskolák	. . .	114 000	
	14	Bábaképezdék	. . .	7.250	
	15	Budapesti állami ipariskola	. . .	7.550	
	16	Iparos tanulók iskolái	. . .	500	
	17	Fiumei állami kereskedelmi iskola	. . .	1.000	
	18	Soproni állami kereskedelmi iskola	. . .	4.025	
	19	Brassói állami kereskedelmi iskola (kapcsolatban közép fa-ipariskolával)	. . .	1.270	
	20	Keleti kereskedelmi tanfolyam	. . .	800	
	21	Elemi és polgári férfi tanító-képzők	. . .	22.430	
	22	Elemi és polgári tanitónő-képzők	. . .	84.750	
	23	Népnevelés	. . .	83.483	
	24	Kisdedóvónő- és dajkaképzés	. . .	3.400	
	25	Kisdedóvás	. . .	600	
	26	Siketnémák intézete Váczon	. . .	22.578	
	27	A budapesti I. ker. állami tanitóképzővel kapcsolatos és siketnémák oktatására képesitő tanfolyam	. . .	4.000	
	28	Vakok országos intézete Budapesten	. . .	20.956	
	29	Vakok ápoldai alapjának jövedelme	. . .	2.921	
	30	Balatonfüredi szeretetház	. . .	3.100	
	31	Emberbaráti intézetek	. . .	1.500	
	32	Állami tanintézetek épitésére felvett kölcsönök	. . .	15.114	
	33	Ösztöndíjak és egyéb tanulmányi czélok	. . .	7.320	
	34	Magyar nemzeti muzeum	. . .	15.372	
	35	Országos képtár és ezzel kapcsolatos magyar történelmi képcsarnok	. . .	595	
	36	Országos zeneakadémia	. . .	13.220	
		Átvitel	. . .	1,362.058	443,630.524

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	1,362.058	443,630.524
	37	Országos szinművészeti akadémia	. . .	1.420	
	38	Technologiai iparmuzeum	. . .	1.400	
	39	Festészeti mesteriskola	. . .	80	
	40	Egyéb közművelődési czélok	. . .	2.166	
		Együtt (VII. fejezet, 1—40. czím)	. . .	. . .	1.367.124
VIII.		**Igazságügyi ministerium :**			
	1	Központi igazgatás	. . .	1.600	
	2	Királyi Curia	. . .	70	
	3	Királyi táblák	. . .	50	
	4	Királyi főügyészségek	. . .	3.000	
	5	Királyi törvényszékek és járásbiróságok	. . .	35.391	
	6	Királyi ügyészségek	. . .	68.060	
	7	Országos fegyintézetek, kerületi börtön, közvetitő intézet és állami fogház	. . .	193.367	
	8	Büntetéspénzek országos alapja	. . .	441.426	
		Együtt (VIII. fejezet, 1—8. czím)	. . .	. . .	742.964
IX.		**Honvédelmi ministerium:**			
	1	A Ludovika-akadémiai általános alapnak jövedelmeiből és a fizetéses növendékekért fizetett tápdijakból	. . .	224.259	
	2	Honvéd-menházalap jövedelme	. . .	2.260	
	3	Az elárverezett, továbbá a ló-vállalkozók által megtéritett lovakért	. . .	20.000	
	4	Haszonvehetlen töltényhüvelyek és szabályszerütlen ólomért	. . .	36.300	
	5	Nyugdíjak: a közös hadügyi tárcza által, a hadsereg állományából a honvédséghez áthelyezett tisztek után fizetendő téritmények	. . .	87.800	
	6	Az elviselt ruházati és felszerelési czikkek hulladékainak eladásából	. . .	800	
	7	Haszonbérek	. . .	3.000	
		Együtt (IX. fejezet, 1—7. czím)	. . .	. . .	374.419
		Rendes bevételek összege	. . .	. . .	446,115.031

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		B) Átmeneti bevételek.			
I.		**Pénzügyministerium:**			
	1	Állami javak eladása, és pedig:			
		a) Állami javak eladásából	1,800.000		
		b) A telepitvényesek által fizetendő vételárak és kamatok (hátralékokkal együtt)	1,400.000		
		c) A maradvány- és irtványföldek váltságdíjai	50.000		
		Összesen (1. czím)	. . .	3,250.000	
	2	Állami előlegekből	. . .	597.000	
	3	A pénzverésből eredő bevétel	. . .	15,170.250	
	4	Fiumében emelendő pénzügyőri laktanya létesitésére forditandó s kölcsön utján beszerzendő .	. . .	174.956	
	5	A szapáry-falvai iskola felépitési költségeire adandó állami előleg visszatéritésére	. . .	1.058	
	6	A fernezelyi kohónál épitendő szállópor-kamarákra, csatornákra és egy központi kéményre tiz év alatt a kohójövedelemből visszafizetendő előlegképen engedélyezett 60.000 frtnak I. törlesztési részlete	. . .	6.000	
		Együtt (I. fejezet, 1—6. czím)	. . .	. . .	19,199.264
II.		**Kereskedelemügyi ministerium:**			
	1	Az »Adria« magyar tengerhajózási részvénytársaság által az állami felügyelet czímén a ministeri biztos díjazására fizetendő	. . .	4.000	
	2	A magyar folyamhajózási részvénytársaság által az állami felügyelet czimén a ministeri biztos díjazására fizetendő	. . .	4.000	
	3	Az államkincstár tulajdonában levő helyi érdekű vasuti czímletek után befolyó osztalékok . . .	. . .	5.000	
		Együtt (II. fejezet, 1—3. czím)	. . .	. . .	13.000
III.		**Földmivelésügyi ministerium:**			
	1	A mezőhegyesi czukorgyártól a fennálló szerződés értelmében a szerződés tartamáig az ottani élővíz-csatorna fentartási költségeinek részben való fedezésére	. . .	6.000	
	2	Az állami szőlőtelepek bevétele szőlővessző és egyéb termények eladásából	. . .	20.000	
		Együtt (III. fejezet, 1—2. czím)	. . .	. . .	26.000
		Átvitel	. . .	. . .	19,238.264

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			forint		
		Áthozat	. . .	. . .	19,238.264
IV.		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
	1	A budapesti egyetem boncztani intézetének építésére felveendő 450.000 frt kölcsönből az 1895. év folyamában beruházandó	. . .	150.000	
	2	A kassai állami felsőbb leányiskola és polgári fiúiskola épületére, annak berendezésére és tanszerbeli felszerelésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	94.000	
	3	Állami elemi és polgári iskolák épületének létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	500.000	
	4	A kolozsvári egyetem központi épületének folytatólagos kiépitésére kölcsön utján fedezendő . .	. . .	100.000	
	5	A nagyszebeni főgymnasium telkének megvételére kölcsön utján beszerzendő	. . .	30.000	
	6	A budapesti egyetemen létesitendő I. szülészeti és nőgyógyászati kóroda felépitésére az 1895. év folyamán kölcsön utján beszerzendő . . .	. . .	119.000	
	7	A budapesti egyetemen létesitendő II. szülészeti és nőgyógyászati kóroda felépitésére szükséges 300.000 frtból az 1895. év folyamán kölcsön utján beszerzendő	. . .	100.000	
	8	A pozsonyi állami felsőbb leányiskola kibővitésére és belső felszerelésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	7.000	
	9	A temesvári állami tanitóképezde épületének kibővitésére és felszerelésére felveendő kölcsön .	. . .	26.500	
	10	A budapesti II. ker. állami tanitónőképző épületének kibővitésére és felszerelésére felveendő kölcsön	. . .	26.737	
	11	A budapesti VIII. ker. gymnasium épitési költségeire kölcsön utján beszerzendő	. . .	220.000	
	12	A fiumei állami elemi és polgári fiúiskola és kereskedelmi akadémia telkének megvételére kölcsön utján beszerzendő	. . .	85.000	
	13	A fiumei állami leányiskola épületének létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	160.000	
	14	Az eperjesi állami kisdedóvónőképző intézet telke, épülete és belső felszerelésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	95.200	
		Átvitel	. . .	1,713.437	19,238.264

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czímenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Áthozat	. . .	1,713.437	19,238.264
	15	A pozsonyi állami kisdedóvónőképző tanfolyam mintaóvodájára kölcsön utján beszerzendő . .	. . .	17.400	
	16	A losonczi állami tanitóképző internatusának kibővitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	25.000	
	17	A nagyváradi bábaképezde kibővitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	25.600	
	18	A szombathelyi bábaképezde épületének létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	55.525	
	19	A lugosi gymnasium épületének létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	80.000	
	20	A zalaegerszegi gymnasium épületének költségeihez az érdekeltek által fizetendő 40.000 frt és kölcsön utján beszerzendő 80.000 frt, összesen	. . .	120.000	
	21	A fehértemplomi gymnasium épületének létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	50.000	
	22	A szamosujvári gymnasium épületének létesitésére a város által fizetendő	. . .	100.000	
	23	Az országos mintarajziskola és rajztanár-képző épületének kibővitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	110.000	
	24	Az iparművészeti muzeum és iskola épületének költségeire kölcsön utján beszerzendő	. . .	400.000	
	25	A képzőművészeti kiállitási épület létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	300.000	
	26	A milleniumra felállitandó állami elemi iskolák épületeinek részbeni létesitésére kölcsön utján beszerzendő	. . .	200.000	
		Együtt (IV. fejezet, 1—26. czím)	. . .	. . .	3,196.962
		Átmeneti bevételek összege	. . .	. . .	22,435.226
		Bevételek főösszege	. . .	. . .	468,550.257

4. §

A 2-ik §-ban megállapitott s összesen . . . . 468,528.061 frtot
tevő kiadásokat, a 3-ik §-ban megajánlott s összesen . . . . 468,550.257 frtot
tevő jövedelmek és bevételek . . . . 22.196 frttal
haladják meg, mely összeg a pénztári készletek gyarapitására forditandó.

5. §.

Hogy az államnak a 3. §-ban elősorolt jövedelmei folyóvá tétethessenek, a törvényekbe iktatott egyenes és fogyasztási adók, jövedékek, díjak, bélyegek és illetékek, ugyszintén az adóköteles jövedelmek után az 1883. évi XLVI. t.-cz. 9. és 10. §-aiban megállapitott százalékokban kivetendő általános jövedelmi pótadó, a hadmentességi díj, az út-, hid- és révvám és az állami vagyon jövedelmei s az állam egyéb bevételei, az eddigi törvényekben eszközölt és a törvényhozás által netalán még teendő módositások megtartásának kikötése mellett, az 1895. évre ezennel megajánltatnak és megszavaztatnak.

6. §.

Az előbbi §-ban megszavazott, valamint a 3-ik §-ban előirányzott bevételek csupán a jelen törvényben megajánlott kiadásokra fordittathatnak, és átruházás e kiadásoknak sem fejezetei, sem czímei, sem rovatai között nem engedtetik.

Kivételnek csak a rendes kiadások XVIII. fejezet 3. czímének *a)* és *b)* rovatai között, ugyanezen fejezet 4. czímének 1. és 2. rovatai között, a XIX. fejezet 5. czímének 4. és 5. rovatai között, ugyanezen fejezet 10. és 11. czímei között, ugyanezen fejezet 9. és 12. czimei között, továbbá ugyanezen fejezet 13. és 16. czímei között, a XX. fejezet 14. és 15. czímei között, ugyanezen fejezet 27. és 28. czímei között, végre a XXII. fejezet 6. czímének 1—4. rovatai között van helye; ezek között az átruházási jog megengedtetik.

. §.

Az 1888. évi IV. t.-cz. 7. §-ának ama rendelkezése, mely szerint a helyi érdekű vasutak segélyezése czímén az állami költségvetés évenként 300.000 frtnál nagyobb összeggel meg nem terhelhető, az 1895. évre hatályon kivül helyeztetik.

8. §.

Jelen törvény kihirdetése után azonnal életbe lép és végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

604. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 788. a) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895-ik évi márczius hó 13-án tartott 449-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5296. Következett a közlekedésügyi bizottság jelentése, »a gurahoncz-nagyhalmágyi gőzmozdonyú vasut engedélyezéséről« szóló (776. sz.) kereskedelemügyi ministeri jelentésre nézve (808. sz.).

A jelentést a ház tudomásul vette és hason czélból a főrendiházzal közöltetni rendeli.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 604. szamú irományhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister

jelentése,

az országgyüléshez, a gurahoncz-nagyhalmágyi gőzmozdonyú vasut engedélyezéséről.

Tisztelt Képviselőház!

Arad és Hunyad vármegyéknek egymással szomszédos azon bérczes vidéke, a melyen a Fehér-Körös folyónak egyfelől a Bihar hegység, — másfelől az erdélyi érczhegység által határolt szűk völgye vonul át, fa-, ércz-, kőszén-, kő- és egyéb bányatermékekben bővelkedik, azonban e gazdagságát az ottani rendkivül nehéz közlekedési viszonyok között kellően értékesiteni nem képes.

Ugy az erdőségeknek nyers állapotban vagy megfelelő faipar meghonositása által feldolgozás utján való gazdaságos kihasználása, valamint a bányaterményeknek haszonnal járó kiaknázása ugyanis biztos és olcsó közlekedési eszközt igényel; minélfogva e vidéknek gazdasági fejlődése — különös tekintettel arra, hogy ott a gyáripar meghonositását a lakosság életviszonyai is elősegitenék, indokolttá teszi, hogy e hegyvidék, a Fehér-Körös völgyében vezetendő vasutvonal által a hazai vasuthálózattal összeköttessék.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársaság kérelmére tehát készséggel adtam meg az előmunkálati engedélyt a nevezett vasutak Gurahoncz állomásától Csúcs és Nagy-Halmágy irányában Brádig, esetleg Kristyorig vezetendő gőzmozdonyú vasutvonalra, s miután ez alapon a részvénytársaság a gurahoncz-nagyhalmágyi vonalrész tervezetét elkészitette és előterjesztette, annak közigazgatási bejárását 1894. évi augusztus hó 22-én s a következő napokon foganatosittattam, s ezen bejárás eredményéhez és ugyancsak ez évi szeptember hó 24-én megtartott engedélyezési tárgyaláson létrejött megállapodásokhoz képest a gurahoncz-nagyhalmágyi szabványos vágányú gőzmozdonyú vasut épitésére és üzletére vonatkozó engedélyt az aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársaságnak mint engedélyesnek az 1893. évi X. törvényczikkel az ország törvényei közé iktatott engedélyokiratot kiegészitő s hiteles másolatban ide ·/. alatt csatolt »Függelék« alakjában az idézett törvény, illetőleg ·/.
engedélyokirat 21. §-a alapján a mai napon kiadtam.

Ezen függelék szerint az aradi és csanádi egyesült vasutaknak törvénybe iktatott egyesitett engedélyokiratában foglalt határozmányok általában véve a gurahoncz-nagyhalmágyi vonalra nézve is alkalmaztattak, illetve érvényesittettek, a vasutvonal különleges viszonyai által indokolt eltérésekkel.

2·/. A 2. ·/. alatt tisztelettel csatolt helyrajzi vázlatban kitüntetett s mintegy 26 kilométer hosszú vonal a függelék s illetve az annak kiegészitő részét képező épitési és üzletberendezési feltételek szerint legkésőbb egy év alatt lesz megépitendő és a közforgalomnak átadandó, — sőt a vonalnak Gurahoncztól a Csúcs község határában létesitendő kőbányáig terjedő része már 1895-ik évi julius hó 1-ső napjáig oly állapotba helyezendő, hogy azon a csúcsi bányából nyert kőanyag szállitása a mondott naptól fogva akadálytalanul megindítható legyen.

A pálya egyvágányú, — s annak szabványszerű korona-szélessége legalább 4·4 méter leend, a legnagyobb emelkedés, illetve esés a 6‰-ot meg nem haladhatja, a kanyarodások félátmérője pedig 275 méternél kisebb nem lehet.

Egyébként a pálya oly módon épitendő és rendezendő be, hogy azon a vonatok óránkint 40 kilométer sebességgel közlekedhessenek, — az alkalmazandó s aczélból gyártandó sinek folyóméterenkint 24·9 kilogrammnál könnyebbek nem lehetnek és függő sinkötés alkalmazása mellett a szabványos 1·435 méter nyomtávban oly sűrűn rakott 2·5 m. hosszú talpfákon helyezendők el, miszerint igénybevételük 5.000 kilogramm keréknyomás alatt négyzetcentiméterenkint 1.000 kilogrammot meg ne haladjon.

A gurahoncz-nagyhalmágyi vonalon a következő állomások, illetve megálló és kitérő lesznek előállitandók, úgymint:

Guravoj rakodó és megálló,
Acsucza állomás,
Talács állomás,
Halmágy-Csúcs kitérő,
Nagy-Halmágy állomás.

A vasutvonal megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 1,150.000 forint, vagyis kilométerenkint 44.231 forinttal állapittatott meg, mely költség a rendkivül nehéz terepviszonyok által van indokolva.

Ennek a tőkének fedezésére az engedélyes részvénytársaság eddigi czímleteihez hasonló 6%-os osztalékra jogositó törzsrészvényeket teljes névértékben bocsáthat ki; a meynyiben azonban elsőbbségi részvényeket is bocsátana ki, ez esetben önként érthetőleg az 1888. évi IV. törvényczikk 10. §-ában a törzs- és elsőbbségi részvényekre nézve megállapitott 35:65 %-os arány a részvénytársaság által is betartandó lesz.

A gurahoncz-nagyhalmágy-brádi vasutvonal engedélyének egész tartama alatt a m. kir. posta szállitására ép úgy, mint az aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársaság többi vonalai, szintén fel fog használtatni s ennélfogva a nevezett vasutvonal üzlete javára 1895. évi julius hó 1-től, 1929. évi deczember hó 31-éig — a mig t. i. a társaság többi vonalai is postaátalányban részesülnek, évenkint, tehát 34 egymásután következő évre 6.200 forintnyi postaszállitási átalányt biztositottam, s ennek fizetését az alább tisztelettel előadandó különös feltételek teljesitéséhez kötöttem.

Önként érthetőleg kiköttetett, hogy habár az átalány csak 34 éven át fizettetik, a részvénytársaság a m. kir. postát a 34 év letelte után is, az engedélyidő egész tartama alatt köteles leend a gurahoncz-nagyhalmágy-brádi egész vonalon minden díjfelszámitás vagy szállitási költségmegtérités kizárásával szállitani.

A szóban forgó vasutvonal engedélyének tartama a szokásos 90 évben állapittatott meg, mely határidő a »Függelék« kiadása napjával kezdődik.

Az állam részére a megváltási jog oly czélból, hogy megváltás esetére az egész arad-kőrösvölgy-csanádi hálózat egyidőben átvehető legyen, az új vonalat illetőleg is 1906. évi január hó 1-től kezdve, vagyis ugyanazon határidőre biztosittatott, mint az a többi vonalakra kikötve lett.

A csatolt »Függelék«-ben még azon különleges határozmány is foglaltatik (8. §.), hogy a részvénytársaság a gurahoncz-nagyhalmágyi vonal mentén Csúcsnál egy kőbányát köteles az állam tehermentes tulajdonába bocsátani, azt megfelelő rakodó és kitérő vágányokkal berendezni, illetve az új vasuttal összekötni, továbbá a kőbányában termelendő kőanyagot összes vonalain kedvezményes díjtételek mellett szállitani.

Gondoskodnom kellett ugyanis arról, hogy az alföldön tervezett és már meginditott nagyszabású kőútépitkezésekre megfelelő olcsó kőanyag álljon rendelkezésre s ez különösen is indokolja e vonal létesitését, miután ily módon e hegyes vidék gazdag és jó kőanyaga az alföld egyrésze számára hozzáférhetővé fog tétetni. Ezen kőbányának megszerzése s az arad-csanádi egyesitett vonalakon biztositott olcsó szállitás által az állam a kőutak épitésére szükséges anyagot sokkal olcsóbban állithatja elő s e mellett ugyanezen bányából hosszú évek során a kőanyagban szűkölködő alföldi vármegyéknek is olcsó útanyag lesz rendelkezésükre bocsátható.

Ezen jelentékeny szolgáltatások fejében a részvénytársaságnak az alföldi állami kőutak épitési alapja terhére 160.000 forintot helyeztem kilátásba, a mely összeg bő fedezetet talál abban, hogy ily módon lehetővé tétetik az alföldi közutak egy részéhez a szükséges kőanyagnak olcsóbb beszerzése.

Mindezen kötelezettségek a tisztelettel csatolt függelékben részletesen felsorolvák, miért is e helyütt még csak azt kivánom megjegyezni, hogy a részvénytársaság határozott s föltétlen kötelezettséget vállalt, miszerint az ezen vonalrésznek folytatását képező halmágy-brádi vonalat is, mely körülbelül 26 kilométer hosszú, legkésőbb 1897. január hó 1-éig meg fogja épiteni, illetve a forgalomnak átadni, s hogy a szóban forgó 160.000 forintot, sőt az egész gurahoncz-halmágy-brádi vonalra 34 évre biztositott évi 6200 forintos postaszállitási átalányt is a részvénytársaság javára s annak hiteles okiratban kijelentett belenyugvásával oly határozott feltétel alatt biztositottam, hogy ha a most engedélyezett gurahoncz-nagyhalmágyi vonal folytatását képező nagyhalmágy-brádi vonalat is legkésőbb 1897. évi január hó 1-éig meg nem épitené és a közforgalomnak át nem adná, az esetre az állam fel lesz mentve úgy a postaátalány, mint a 160.000 frt kifizetésének kötelezettsége alól; ellenben a részvénytársaságnak a »Függelék«-ben előirt összes kötelezettségei továbbra is hatályban maradnak.

Az előrebocsátottak alapján és tekintettel arra, hogy a gurahoncz-nagyhalmágyi s illetve brádi vasut megépitését nemcsak a helyi érdekek, hanem általános közigazgatási, honvédelmi, sőt nemzetiségi és államgazdászati érdekek is sürgősen követelik, kérem a tisztelt Házat, hogy ezt a jelentésemet tudomásul venni s hasonló czélból a főrendiházzal is közölni méltóztassék.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 2-án.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

2-ik melléklet a 604. számú irományhoz.

Kereskedelemügyi m. kir. Minister.

86.871. / 1894. szhoz.

Másolat.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak épitésére és üzletére vonatkozó, az 1893. évi X. t.-cz. által beczikkelyezett engedélyokirathoz Ő csász. és apost. kir. Felségének Bécsben 1894. évi november hó 20-án kelt legfőbb elhatározása alapján a következő

függelék

adatik ki.

1. §.

Ezen függeléknek erejénél fogva az aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársaság engedélyt kap s kötelezettséget vállal arra, hogy vasutjának Gurahoncz állomásától kiágazólag Nagy-Halmágyig vezetendő folytatólagos gőzmozdonyú vasutat a bevezetésben emlitett engedélyokiratban, valamint a jelen függelékben megállapitott feltételek alatt megépitse, s azt az alábbi 6. §-ban megszabott engedély tartama alatt szakadatlanul üzletben tartsa.

2. §.

A most engedélyezett vasutvonal épitésére s üzleti berendezésére nézve a kereskedelemügyi m. kir. minister által egyidejűleg kiadott s jelen függeléknek kiegészitő részét képező épitési és üzletberendezési feltételek irányadók, fentartatván a nevezett minister részére a jog, hogy az emlitett feltételektől egyes kivételes esetekben eltéréseket engedélyezhessen.

3. §.

Az engedélyes köteles a fennálló szabályok szerint elkészitett épitési terveket (hosszszelvény és helyzetrajz) a jelen függelék keltétől számitandó 3 hónap alatt, a többi részletterveket pedig oly időben terjeszteni fel 2 példányban a kereskedelemügyi m. kir. minister elé, hogy azok a kivitelre alább megállapitott határidőre való tekintettel a minister által a kellő időre megvizsgálhatók s jóváhagyhatók legyenek.

A késedelem következményei egyedül az engedélyest terhelik.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen függelékben, az ennek kiegészitő részét képező épitési feltételekben, vagy az engedélyezési tárgyalásról 1894. évi szeptember hó 24-én felvett jegyzőkönyvben foglalt határozatakra, ugyszintén az üzlet biztonságának követelményeire való tekintettel az előterjesztett terveket átvizsgáltatja s a mennyiben az érintett szempontokból észrevétel fel nem merülne, a terveket jóváhagyja s ha egyéb törvényes rendelkezéseknek is elég tétetett, az épitési engedélyt, harmadik személyeknek az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti jogaiknak érintetlenül hagyása mellett, megadja.

Az engedélyes minden kárpótlási vagy egyéb igény kizárásával köteles a kereskedelemügyi m. kir. minister által a pálya épitése közben vagy bármikor azután a fentérintett tekintetekből s alapon kivánt és bár az előzetesen jóváhagyott tervektől eltérő módositásokat s kiegészitéseket is foganatositani.

Ellenben az engedélyes az általa a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről már jóváhagyott terveknek bármily tekintetből kivánt megváltoztatásához a nevezett minister engedélyét mindenkor előzetesen kieszközölni tartozik.

A pálya épitését engedélyes a jelen függelék keltétől számitott 1 (egy) év alatt befejezni s a pályát a közforgalomnak átadni tartozik.

4. §.

Ezen vasut kiépitése s üzlete czéljaira az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti kisajátitási jog ezennel engedélyeztetik.

5. §.

Az engedélyezett vasut megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 1,150.000 frt, azaz: egy millió százötvenezer forintban állapittatik meg.

Az ezen tényleges tőkének beszerzésére szükséges névleges összeget (alaptőke) a kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

6. §.

A most engedélyezett vasutvonal engedélyének tartama az ideiglenes vasut-engedélyezési szabály 9. §. *a)* pontja alatt kimondott oltalommal és az 1893. évi X. t.-cz.-be foglalt engedélyokirat 17. §-a szerint az állam részére biztositott megváltási jognak erre a vonalra való kiterjesztésével a jelen függelék kelte napjától számitandó, egymásután következő 90 évben állapittatik meg.

Ezen 90 év leteltével a vasutvonal és annak összes tartozékai — a mennyiben a fentebb idézett engedélyokirat 17. §-a alapján már előbb meg nem váltatnának, — ingyen és tehermentesen mennek át a magyar állam tulajdonába és szabad haszonélvezetébe, illetve engedélyes részvénytársaság vagy jogutódjai ezt a vasutvonalat összes tartozékaival együtt teljesen jó karban ingyen és tehermentesen tartoznak az államnak átadni.

7. §.

Az engedélyes részvénytársaság részére a most engedélyezett vasutvonalat illetőleg biztosittatnak mindazon jogok és kedvezmények, melyeket az 1880. évi XXXI. és az 1888. évi IV. t.-cz. a helyi érdekű vasutakra nézve megszabnak, egyuttal megállapittatik, hogy e vasutvonalnak a szállitási és egyéb adóktól való mentessége a jelen »Függelék« keltétől számitandó törvényes határidőkben jár le.

8. §.

Az engedélyezett vasutvonal és tartozékainak megépitését, berendezését és üzletét illetőleg az engedélyes részvénytársaság által már előzőleg és önként vállalt kötelezettségekhez képest különösen is kiköttetik, hogy:

a) az engedélyes részvénytársaság köteles a jelen függelék kiegészitő részét képező épitési és üzletberendezési feltételek szerint általa létesitendő »Halmágy-Csúcs« kitérő mellett elterülő, mintegy 10 holdnyi területet, illetve kősziklalejtőt saját költségén megszerezni és azt állami kőbánya és kőzúzótelep létesitésére az államkincstárnak tehermentesen tulajdonába bocsátani s e területnek az állam javára tehermentesen leendő telekkönyvezését biztositani; kiköttetvén, hogy a szóban forgó terület a kereskedelemügyi m. kir minister úrnak 1894. évi április hó 15-én 15.473. sz. a. kelt rendeletével a társulathoz leküldött helyszínrajzban megjelölt terjedelemben és az ő kiküldöttjei jelenlétében, illetve közreműködésével lesz kijelölendő;

b) köteles a társaság ezt a kőbányatelepet és »Halmágy-Csúcs« kitérőt rendes nyomtávú vágánynyal összekötni és a telepen a kősziklalejtő aljában végig haladó kőrakodóvágányt, továbbá az ott tervbe vett kőzúzó előtt legalább 300 mtr. hosszú kettős kitérő vágányt (összesen 600 mtr. hosszban) előállitani; egyszóval mindazon vágányokat létesiteni, a melyek a kőbánya és kőzúzó üzemhez szükségesek és a melyek a telep berendezésére vonatkozó tervben közelebb megjelöltetni fognak.

Az összes bányavágányokat az ezek összeköttetésére szükséges váltókkal együtt (1.800 méter maximalis hosszban) köteles a részvénytársaság terv szerint saját költségén előállitani, az állam használatába kártalanitás nélkül átengedni és az állami kőbánya fennállásának egész időtartama alatt ezeknek a vágányoknak és váltóknak fentartásáról és kezeléséről saját költségén gondoskodni, mi mellett a társaság részére fentartatik a jog, hogy e vágányokat az állami bánya üzemének legkisebb korlátozása nélkül saját czéljaira is díjtalanul használhassa.

c) Az állami kőbánya és kőzúzó telepen termelendő terméskő, — koczkakő — és zúzott kavicsanyagot, valamint a kőtörmeléket köteles a részvénytársaság összes vasutvonalain legalább 300.000 kilogramm tiszta súlylyal biró vonatokban vonatkilométerenkint 1 frt 50 krnyi és 5% szállitási adónak megfelelő kedvezményes díjtétel szerint elszállitani s e czélból a bányaüzem kifejtéséhez mérten, szükség esetén naponta két 30 kocsiból (esetleg kevesebb, de 300.000 klgr. befogadására képes kocsikból) álló vonatot saját kocsiparkjából az állami kőbánya fennállásának egész idő tartama alatt az államkincstárnak rendelkezésére bocsátani, megjegyeztetvén, hogy a fent megállapitott 1 frt 50 kr. és 5% szállitási adónak megfelelő vonatkilométerenkénti díjtétel feltétlenül csak az első 1.500 vonatra érvényes; a további vonatokra nézve a társaság magasabb díjtételt alkalmazhat, — mely azonban vonatkilométerenkint 2 forint és 5% szállitási adónak megfelelő díjtételnél nagyobb nem lehet. — Ha időközben a szállitási adó 5%-nál magasabbra emeltetnék, a társaság ezt a magasabb illetéket hozhatja számitásba.

d) A kocsik be- és kirakására a szabályszerű időtartam mérvadó.

A kő-, kavics és törmelék fel- és lerakása, valamint a megrakott kocsik mérlegelése is, — mely utóbbi czéljaira szükséges hidmérleget a társaság köteles díjtalanúl előállitani és rendelkezésre bocsátani, — az állami kőbányaüzem terhére fog eszközöltetni; minden egyéb, a szállitással egybekötött vasuti illeték, nevezetesen az összes vonatkezelési, tolatási stb. díjak a fentebb megállapitott szállitási díjtételben benfoglaltatván, a társaság e czímeken külön-külön vagy együtt semmi néven nevezendő további díjakat fel nem számithat.

e) Az állami kőbánya fennállásának egész időtartama alatt a társaság saját kocsijaival köteles a kőszállitást eszközölni, feljogosittatik azonban az engedélyes, hogy a kőszállitó vonatokhoz, azon órakilométerek arányában, a melyeket e vonatok egyfelől a társaságnak —, másfelől a m. kir. államvasutaknak vonalain befutnak, ez utóbbiaktól megfelelő számú kocsinak átadását követelhesse.

f) Köteles a társaság a gurahoncz-halmágy-csucsi vonalrészt a fentebbi *b)* és *d)* pontban körülirt létesitményekkel együtt legkésőbb 1895. évi julius hó 1. napjáig oly módon előállitani és illetve felszerelni, hogy a kőszállitó vonatok már a mondott napon megindithatók legyenek.

9. §.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak épitésére és üzletére vonatkozó engedélyokiratnak jelen függelék által nem érintett határozatai a most engedélyezett folytatólagos vasutra egész terjedelmükben változatlanul kiterjesztetnek.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 2-án.

A m. kir. ministerium nevében:

Lukács Béla *s. k.,*
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hivatalos másolat hiteléül:

(P. H.) ***Gaal Géza*** *s. k.,*
irodatiszt.

3-ik melléklet a 604. számú irományhoz.

Kiegészitő melléklet a gurahoncz-nagyhalmágyi vasutra vonatkozó 86.871/1894. számú engedélyokirati

függelékhez.

A gurahoncz-nagyhalmágyi gőzmozdonyú vasut épitésére és üzleti berendezésére vonatkozó feltételek.

I.

Általános határozmányok.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak Gurahoncz-Jószáshely állomásától Nagy-Halmágyig vezetendő vasut, mint rendes nyomtávú gőzmozdonyú vasut az 1894. évi deczember hó 2-án kelt engedélyokirati függelék 3. §-a értelmében a kereskedelemügyi m. kir. minister által előzőleg helybenhagyandó tervek alapján és az alább következő részletes határozmányok szerint épitendő ki s olykép rendezendő be, hogy a kiépitett pályán a vonatok óránkint 40 kilométer legnagyobb sebességgel közlekedhessenek.

Engedélyes köteles az engedélyezett pálya számára beszerzendő sinekre és forgalmi eszközökre vonatkozó szállitási szerződéseket és feltétfüzeteket a nevezett ministerhez jóváhagyás végett előzetesen beterjeszteni, továbbá a pálya épitésére vonatkozó szerződést is bemutatni, ez utóbbit azonban csak akkor, ha az épités átalányösszegért vállalkozónak adatik ki, vagy ha az épités kivitele a pénzbeszerzéssel is egybe van kötve.

A pálya épitésénél engedélyes az érvényben levő általános, valamint a helyhatósági épitési rendőri szabályokhoz alkalmazkodni köteles.

II.

Alépitmény.

A pálya alépitménye egy vágányra készitendő. A legnagyobb emelkedés, illetve esés 6%-kal állapittatik meg. A kanyarulatoknak a nyilt pályán 27·5 méternél kisebb félátmérővel nem szabad birniok.

A pálya szabványos koronaszélessége az alépitmény felszinében, vagyis a kavicságy alsó felületének magasságában mérve 4·4 méter legyen.

Görbületeknél a töltés külső oldala a túlemelésnek és a vágány kibövitésének megfelelően kiszélesbitendő.

A töltések, azok magassága és anyagához képest, $1^1/_2$ vagy $1^1/_4$ lábas lejtőkkel létesitendők; a bevágások lejtői pedig az anyag nemének és minőségének megfelelően állitandók elő.

A vizszintesben vagy csekély esésben fekvő bevágások oldalárkai megfelelő fenékeséssel birjanak.

Az anyagárkok külső lejtői egy lábasnál meredekebbek nem lehetnek, a töltés felőli lejtők ellenben ugyanoly rézsűvel készitendők, mint maguk a töltések. Az anyagárkok továbbá oly módon létesitendők, hogy azokból a viz lehetőleg lefolyást találjon, a nélkül azonban, hogy káros vizfolyások keletkezhessenek.

A töltés lába és a nyitandó anyagárkok közt legalább 0·8 m. széles padka hagyandó — és ugyanily szélesnek kell lenni a kisajátitási védszalagnak is.

Csuszamlásra hajlandó töltések és bevágások megfelelően biztositandók. Árterületeken átvonuló töltéseknél a pályaszin 0·8 méterrel a legmagasabb árviz felett lesz tartandó és ily helyeken a töltések lejtői a szükséghez képest biztositandók. Átereszek és kisebb hidak úgy állitandók elő, hogy a hordszerkezet alsó éle és a legnagyobb árviz színe között 0·5—1·0 m. nyilt magasság maradjon, nagyobb hidaknál az árviz és szerkezet közötti magasság 1·0 m.-nél kisebb nem lehet. Mindazon helyeken, hol folyók vagy patakok a pályát megközelitik, a partok leválás és kimosás ellen kellően biztositandók.

Vizfolyások, patakok és folyók az áthidalás előtt vagy után megfelelően szabályozandók és a szükséghez mért partvédművekkel ellátandók.

A pálya testébe épitendő azon átereszek, melyek fölött feltöltés alkalmaztatik, kőből vagy téglából, esetleg betonból vagy vasból létesitendők, mig a nyilt műtárgyak hidfői, szárnyai s esetleges pillérei kő- vagy téglából falazva, hordszerkezetei pedig bezárólag 2·0 m. nyilásig tölgyfából, 2·0 métertől bezárólag 5·0 m. nyilásig fenyűfából s ennél nagyobb nyilásoknál vasból állitandók elő.

A hidak és átereszek hordszerkezetei ugyanazon tengely-nyomás alapul vételével számitandók és szerkesztendők, mint a felépitményre nézve a következő III. fejezet alatt meg van állapitva.

Az alagutak a m. kir. államvasutak elsőrendű vonalaira nézve érvényben álló űrszelvénynyel és szabványok szerint épitendők.

A párhuzamos utak és útátjárókban a szükséghez képest megfelelő nyilású átereszek vagy hidak épitendők, melyek — ha azok felett nincs feltöltés — egészen fából is lehetnek.

Hidfők és jégtörőkhöz, valamint hidjármak-, hidalások- és hidpadlózatokhoz általában csak tölgy- vagy vörösfenyőt szabad használni.

Utszabályozások, útáthelyezések és útátjárók felépitménye az eredeti út felépitményének megfelelően vagy kőalapból és kavicsból vagy csak kavicsból állitandó elő. Oly utaknál pedig, melyek kavicsolva egyáltalában nincsenek, az útátjárók mindkét sinszáltól számitandó 8—8 méter hosszaságban 15 cm., azontúl pedig 10 cm. magasságban kavicsolandók.

Az állomási hozzájáró utak, valamint az állomási fönsikon kocsiközlekedésre szolgáló területek 0·15 m. vastag kőalappal s ugyanilyen vastag kavicsolással létesitendők.

Az állomási terek azon részét, melyek kocsiközlekedésre nem szolgálnak, 10 cm., az őrházi fensikok pedig 5 cm. vastag kavicsréteggel boritandók.

Az állomásokon, a fensiknak és különösen a vágányok beágyazásának szárazon tartására a szükséghez képest szivárgók létesitendők.

Minden állomáson kert számára legalább 400 m² és minden egyes állomási és vonalőrháznál szintén kertnek legalább 1.000 m²-nyi földterület kisajátitandó.

III.

Felépitmény.

A pálya 1·435 méter nyomtávval épitendő.

A sinek, melyek aczélból gyártandók, folyóméterenkint 24·9 kg.-nál könnyebbek nem lehetnek és függő sinkötés alkalmazása mellett oly sürün rakott 2·5 m. hosszú talpfákon helyezendők el, hogy igénybevételük 5.000 kg. keréknyomás alatt négyzet cm.-ként 1.000 kg.-ot meg ne haladjon.

A vágányok egymástóli távolsága, középtől-középig mérve, az állomásokon 4·5 m., a nyilt vonalon pedig 3·6 méternél kisebb nem lehet.

Engedélyes köteles a felépitményi anyagok $^1/_2$%-át és egy (1) teljes váltót és keresztezést a szükséges talpfákkal együtt tartalékul az épitési alapból beszerezni s az üzletnek rendelkezésre bocsátani; ezen tartalékokba azonban nem számithatók be azon készletek, melyeket a jótállási idő alatt megromló felépitményi vas- és aczélanyagok kicserélésére a szállitó gyárak tartoznak átadni.

Az épitendő vasuton, beleértve a Halmágy-Csúcs kitérőből a kőbányába vezető vágányokat is, összesen 4.940 folyóméter állomási mellékvágány létesitése követelhető, mely hosszba azonban a gurahoncz-jószáshelyi csatlakozó állomáson előállitandó új, illetve áthelyezendő vagy átalakitandó régi vágányok nincsenek beszámitva.

A halmágy-csúcsi kőbánya számára létesitendő mintegy 1.800 folyóméter vágányzatokban ócska használható felépitményi vasanyagok is alkalmazhatók.

A közönséges talpfák tölgy- vagy vörösfenyőfából, esetleg telitett bükkfából állithatók elő; a kitérőkben alkalmazandó összes talpfákhoz azonban csak tölgyfát szabad használni.

A felépitmény többi anyagát, szerkezetét és részleteit a kereskedelemügyi m. kir. minister az engedélyes által kellő időben előterjesztendő épitési részlettervek alapján határozza meg.

Az útátjáróknál a sinszálak között általában vezérgerendák tölgyfából alkalmazandók; fontosabb útátjáróknál azonban vezérsinek alkalmazása követelhető.

A vasut vonalán a felépitmény beágyazásához kavics használandó s ezen beágyazásnak a sinek talpa alatt 0·25 m. vastagsággal és a sintalpak magasságában 3·0 m. szélességgel kell birnia.

A váltók és keresztezések kavics beágyazása a sinek talpa alatt 0·30 m. vastag legyen.

Tartalékul köteles az engedélyes pálya-kilométerenkint 40 m^3 beágyazási kavics anyagot az épitési tőkéből beszerezni s a vonal mentén alkalmas helyeken lerakva, az üzletnek rendelkezésére bocsátani.

IV.

Állomások.

Az engedélyes köteles a kiépitendő pályán a következő állomásokat, illetve kitérőket és megállóhelyeket létesiteni:

1. Guravoj rak. megállóhelyet . . . . 250 m. hoszszal
2. Acsucza állomást . . . . 420 » »
3. Talács » . . . . 420 » »
4. Halmágy-Csúcs kitérőt . . . . 420 » »
5. Nagy-Halmágy vizállomást . . . . 440 » »

Ezenfelül engedélyes a szükséglet szerint még további állomásokat, kitérőket és megállóhelyeket is létesithet; ezen pótlétesitményekhez azonban a kereskedelemügyi m. kir. minister engedélye, a tervezetek bemutatása mellett, előzetesen kikérendő.

Az állomások és kitérők lehetőleg vizszintesben, vagy 2·5⁰/oo-ot meg nem haladó emelkedés-, illetve esésben helyezendők el, és pedig olyképen, hogy azok szükség esetén kellően megnagyobbithatók legyenek.

V.

Állomási épitmények és vonalőrházak.

Az engedélyezett pálya állomásain — melyek közé a kitérők, valamint a közönséges és a rakodó megállóhelyek is számitandók — és a gurahoncz-jószáshelyi csatlakozó állomáson a következő táblázatos kimutatásba foglalt épületek, illetve épitmények állitandók elő:

Táblázatos kimutatás az állomási épületek- és épitményekről.

Az állomás neve	Felvételi épület: földszintes	Felvételi épület: emeletes	Felvételi épület: bővitett őrház váróhelyiséggel	Nyilt várócsarnok, kapcsolatban a földszint vagy emeleti felvét. épülettel	Állomási őrház	Árúraktár	Árúbódé	Nyilt rakodó	Katonai rakodó	Gabonaszin	Szénraktár	Pályafentartási raktár	Marharakodó	Hidmérleg mozdonynyal járható	Forditó korong . . . m. átmérővel	Rakodó minta	Viz-állomás: . . m. átm. kúttal és ejector berendezéssel	Tisztitó gödör daruval, elzáró szelep- és aknákkal: az átmérő vágányoknál	Tisztitó gödör daruval, elzáró szelep- és aknákkal: a mozdonyszin előtt	Mozdonyszin belső tisztitó gödör és tűzcsappal: egy állásra	Mozdonyszin belső tisztitó gödör és tűzcsappal: . állásra	A felvételi épület tartozékai: különálló árnyékszék lámpakamarával	A felvételi épület tartozékai: különálló árnyékszék lámpakamarák nélkül	A felvételi épület tartozékai: házi kút	A felvételi épület tartozékai: szemétverem	A felvételi épület tartozékai: gazdasági udvar	A felvételi épület tartozékai: kenyérsütő kemencze	Az őrház tartozékai: melléképület	Az őrház tartozékai: kút	Az őrház tartozékai: kenyérsütő kemencze	A mozdonyszin tartozékai: vizmedencze . . . m³ űrtartalommal	A mozdonyszin tartozékai: kézi műhely	A mozdonyszin tartozékai: laktanya . . ágyra	A mozdonyszin tartozékai: kút . . m. átmérővel	A mozdonyszin tartozékai: munkás árnyékszékek	Megjegyzés
	Beépitett terület m.²-ekben												darabszám																							
Gurahoncz-Jószáshely csatl. állomás . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) A váltóőrök lakásai a felvételi épületekben nyernek elhelyezést s azok területében benfoglaltatnak.
1. Guravoj rak. megállóhely	—	—	68	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	
2. Acsucza állomás . . .	178	—	—	—	a)	—	24	134	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
3. Talács állomás	—	—	68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	
4. Halmágy-Csúcs kitérő .	178	—	—	—	a)	—	24	134	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
5. N.-Halmágy állomás .	379	—	—	57	a)	188	—	200	—	—	—	36	1	1	—	—	2	2	—	—	—	1	—	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	

Az állomásokon előállitandó váltóőri lakásokon és a vonalon esetleg szükséges őr-kunyhókon kivül a nyilt pályán — a kereskedelemügyi m. kir. minister által meghatározandó helyeken — összesen 5 őrház lesz épitendő, a hozzájuk tartozó melléképülettel, kúttal és kenyérsütő kemenczével együtt.

Közczélok, úgymint: a jövedék, posta, távirda, rendőrség stb. részére megkivántató helyiségek előállitására az engedélyes csak külön kárpótlás mellett kötelezhető.

A felvételi épületek, lakó- és őrházak, továbbá a rakodók, tisztitó gödrök, aknák, csatornák és kutak, valamint a kenyérsütő kemenczék kőből vagy téglából falazva állitandók elő, mig a mozdonyszinek toldalékaikkal együtt, kő- vagy téglaalappal és lábazattal favázas falakból; az árú-, kézi- és pályafentartási raktárak, melléképületek, szén- és gabonaszinek pedig kő- vagy téglaalappal és lábazattal, illetve kő- vagy téglaoszlopokon, fából épithetők.

Az állomásokon, a vonatkozó szabványrajzok és épitési részlettervek megállapitásaihoz vagy az elrendeléshez képest vizlevezető csatornák létesitendők.

A vizállomási kutaknak oly vizbőséggel kell birniok, hogy az engedélyezési tárgyalásról felvett jegyzőkönyvben számszerint megállapitott vonatok számára a szükséges viz-mennyiséget a kellő minőségben szolgáltatni mindig képesek legyenek.

VI.

Pályaelzárás és jelzés.

A pálya bekeritése csak különösen figyelemre méltó helyeken és ott szükséges, hol a pálya jelentékenyebb forgalmat közvetitő közutak vagy helységek közvetlen közelében, illetve azokon keresztül vezet el.

Az állomások a szükséghez képest bekeritendők.

Utak és útátjárók szélein karfák, kerékvetők vagy keritések csak ott alkalmazandók, a hol azok a fenforgó viszonyoknál fogva biztonsági tekintetekből nem mellőzhetők.

Az útátjárók elzárására szükséges sorompók csak nagyon látogatott útátjáróknál vagy oly helyeken állitandók fel, hol a vonat közlekedése az útátjárótól legalább 100 m. távolságra észre nem vehető.

A sorompóval el nem látott és a vonatról 150 m. távolságról nem látható útátjáróknál állandó figyelmeztető jelzők helyezendők el.

Az engedélyes köteles üzleti távirdát létesiteni, melyen az állomások közti távsürgönyzés eszközölhető legyen.

A vonatok keresztezésére szolgáló vágányokban fekvő váltók világitó jelzőtárcsákkal látandók el.

Az állomásoknál, kitérők és megállóhelyeknél az előirt távolságban fix védjelzők alkalmazandók.

Egyébként a lát-, hang-, harangjelzők mindaddig mellőzhetők, mig a sürű vonatforgalom azok előállitását nem teszi szükségessé.

A kézi és vonatokon használandó jelző eszközök a fennálló szabályok szerint szerzendők be.

VII.

Üzleteszközök.

Az üzleteszközöket a vasuti üzletrendtartás 2. és 22. §-aiban megszabott határozmányok fentartása mellett, a mennyiben ezek az idézett engedélyokirat határozmányai folytán változást nem szenvednek, engedélyes maga választhatja ugyan meg; köteles azonban a

beszerzendő forgalmi eszközök részletterveit, valamint egy azok nemét, számszerinti mennyiségét és pénzértékét tartalmazó kimutatást a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez átvizsgálás és jóváhagyás végett még a megrendelés előtt bemutatni.

VIII.

Felszerelési, leltári és berendezési tárgyak és elhasználási anyagok.

A felszerelési, leltári és berendezési tárgyak az engedélyes által jóváhagyás végett bemutatandó részletes kimutatás alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által megállapitandó mennyiségben, az elhasználási anyagok pedig a 4 heti szükségletnek megfelelőleg lesznek az épitési tőkéből beszerzendők s az üzletnek rendelkezésére bocsátandók.

IX.

Jótállás.

A különböző létesítményeknél használt anyagok jó minőségére, nemkülönben az előállitott összes munkák megfelelő és szilárd kivitelére nézve a m. kir. államvasutaknál érvényben levő feltétfüzetek és az épületek leirásának határozmányai mérvadók.

A sinek kivételével mindazon munkákért és szállitmányokért, melyekre a m. kir. államvasutak feltétfüzeteiben bizonyos jótállás van megszabva, engedélyes a műszaki felülvizsgálat helyi szemléjének középidejétől számitott egy évig, a sinekért ellenben az üzlet megnyitása napjától kezdve legalább három évig tartozik jótállani.

Engedélyes tartozik továbbá az épitési alapból fedezni, illetve megtériteni a felépitménynek szintén az üzlet megnyitásától számitott husz napi fentartásából, valamint az ehhez szükséges kavicsanyag beszerzéséből és beágyazásából felmerülő költségeket is, különösen megjegyeztetvén, hogy ezen 20 napi fentartáshoz a tartalékkavicsot nem szabad felhasználni.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 2-án.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hivatalos másolat hiteléül:

(P. H.) *Gaál Géza* s. k.,
irodatiszt.

4-ik melléklet a 604. számú irományhoz.

A gurahoncz-nagyhalmágyi vasut

helyzetrajzi vázlata.

nal hossza . . . . 26 km.
llomások és megállóhelyek száma . . . 5
(csatlakozó állomás nélkül.)

Jelmagyarázat.

—— Forgalomban levő vasutak.
▬▬ Gurahoncz-nagyhalmágyi vasut.

605. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 788. b) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 13-án tartott 449-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5299. Következett a közlekedésügyi bizottság jelentése »a temesvár-nagyszentmiklósi h. é. vasut engedélyezésének megtörténte tárgyában« szóló (807. sz.) kereskedelemügyi ministeri jelentésre nézve (813. sz.).

Vita közben gróf Zselénszky Róbert s társai a következő határozati javaslatot nyujtják be:

A képviselőház a közlekedésügyi bizottságnak ama jelentésével, melylyel a temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezésének megtörténtéről szóló 807. sz. kereskedelemügyi ministeri jelentést bemutatja, tudomásul nem veszi.

Gróf Zselénszky Róbert, Horánszky Nándor, Bottlik Lajos, gróf Esterházy Mihály, Bernát Béla, Kováts Albert, Szederkényi Nándor, Várady Károly, Reiter János, Beöthy Ákos, Issekutz Győző.

A vita bezárása után elnök kérdi a háztól: tudomásul veszi-e a tárgyalás alatt levő jelentést, szemben a beadott határozati javaslattal, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülvemaradás által teljesitett szavazással a jelentést tudomásul vette és az által a határozati javaslatot mellőzte és a jelentést hason czélból a főrendiházzal közöltetni rendeli.

***Schober Ernő** s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 605. számú irományhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister

jelentése,

az országgyüléshez, a temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezésének megtörténte tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

A temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló, 1894. évi XXXVIII. törvényczikk 2. §-ában foglalt utasitáshoz képest van szerencsém a tisztelt képviselőháznak jelenteni, miszerint a nevezett helyi érdekű vasut épitésére és üzletére vonatkozó engedélyokiratot hivatali elődöm Bessenyei Ferencz országgyülési képviselőnek, mint engedélyesnek, folyó évi január hó 7-én kiadta.

Midőn az előlidézett törvényczikkre vonatkozólag mult évi november hó 26-án hivatali elődöm által benyujtott javaslat indokolásában már részletesen ismertetett engedélyokirat másolatát ezennel bemutatnám, kérem egyuttal a tisztelt képviselőházat, miszerint ezen jelentésemet tudomásul venni s azt hasonló czélból a főrendiházzal is közölni méltóztassék.

Budapesten, 1895. évi január hó 29-én.

Dániel Ernő *s. k.,*
kereskedelemügyi m. kir. minister.

2-ik melléklet a 605. számú irományhoz.

Kereskedelemügyi m. kir. minister.

992.
III. 1895.

A temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű gőzmozdonyú vasutra vonatkozó

engedélyokirat.

A Temesvártól Nagyszentmiklósig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutat a m. kir. ministerium az 1894. évi XXXVIII. törvényczikk 1. §-a alapján a következő feltételek alatt engedélyezi, u. m.:

1. §.

Ezen »engedélyokirat« erejénél fogva Bessenyei Ferencz országgyülési képviselő engedélyt kap és kötelezettséget vállal arra, hogy a m. kir. államvasutak Temesvár-Józsefváros állomásától ugyanezen vasutak Nagy-Szent-Miklós állomásáig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutat az alábbi feltételek alatt megépitse és azt a jelen engedélyokirat hatályának tartama alatt szakadatlanul üzletben tartsa.

2. §.

A nevezett engedélyes részére a jelen engedélyokirat értelmében biztosittatnak mind azon jogok és kedvezmények, melyeket az 1880. évi XXXI. t.-cz. és az annak kiegészitéséről és módositásáról szóló 1888. évi IV. t.-cz. a helyi érdekű vasutakra nézve megszabnak viszont engedélyes a most idézett törvényczikkek azon határozatainak, melyek reá mint engedélyesre kötelezettségeket rónak, magát feltétlenül aláveti.

Az engedélyes továbbá szorosan alkalmazkodni köteles:

a) a jelen engedélyokirat határozataihoz;

b) a közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1868. évi april hó 20-án 4973. sz alatt az országgyülés jóváhagyásával kibocsátott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz valamint az 1887. évi XXIV. t.-cz. értelmében, illetve az 1878. évi XX. t.-cz. által beczikkelyezett vám- és kereskedelmi szövetség VIII. czikkében elfogadott vasuti üzletrendtartáshoz anynyiban, a mennyiben ezek a jelen engedélyokiratban megállapitott egyes határozatok és helyi érdekű vasutak forgalmi szolgálatára vonatkozó, a közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1883. évi augusztus hó 1-én kiadott szabályok alapelvei folytán változást nem szenvedtek;

c) a vasuti árúfuvarozás tárgyában 1890. évi október hó 14-én létrejött s az 1892. évi XXV. t.-czikkel beiktatott egyezmény és az 1892. évi deczember hó 10-én 83.249. szám alatt kibocsátott vasuti üzletszabályzat határozmányaihoz; és végre

d) minden egyéb, már érvényben álló vagy később alkotandó törvényekhez, szabályokhoz, utasitásokhoz és rendeletekhez.

3. §.

A pálya épitésére és az üzlet berendezésére nézve a kereskedelemügyi m. kir. minister által egyidejűleg kiadott és a jelen engedélyokirat kiegészitő részét képező épitési feltételek irányadók, fentartatván nevezett minister részére a jog, hogy ezen épitési feltételektől egyes kivételes esetekben eltéréseket engedélyezhessen.

4. §.

Az engedélyes köteles a fennálló szabályok szerint elkészitett épitési terveket (hossz-szelvény és helyzetrajz) a jelen engedélyokirat keltétől számitandó négy hónap alatt, a többi részletterveket pedig oly időben terjeszteni fel két példányban a kereskedelemügyi m. kir. minister elé, hogy azok a kivitelre alább megállapitott határidőre való tekintettel a minister által a kellő időre megvizsgálhatók és jóváhagyhatók legyenek.

A késedelem következményei egyedül az engedélyest terhelik.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen engedélyokiratban, az ennek kiegészitő részét képező épitési feltételekben, vagy az engedélyezési tárgyalásról 1894. évi augusztus hó 18-án felvett jegyzőkönyvben foglalt határozatokra, úgyszintén az üzlet biztonságának követelményeire való tekintettel az előterjesztett terveket átvizsgáltatja és a mennyiben az érintett szempontokból észrevétel fel nem merülne, a terveket jóváhagyja és ha egyéb törvényes rendelkezéseknek is elég tétetett, az épitési engedélyt, harmadik személyeknek az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti jogaiknak érintetlenül hagyása mellett, megadja.

Az engedélyes minden kárpótlási vagy egyéb igény kizárásával köteles a kereskedelemügyi m. kir. minister által a pálya épitése közben vagy bármikor azután is a fentérintett tekintetekből s alapon kivánt és bár az előzetesen jóváhagyott tervektől eltérő módositásokat és kiegészitéseket is foganatositani.

Ellenben az engedélyes az általa a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről már jóváhagyott terveknek bármily tekintetből kivánt megváltoztatásához, a nevezett minister engedélyét mindenkor előzetesen kieszközölni tartozik.

A pálya épitését engedélyes az engedélyokirat keltétől számitott $1^1/_2$ év alatt befejezni és a pályát a közforgalomnak átadni tartozik.

5. §.

Ezen pálya kiépitése és üzlete czéljaira az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti kisajátitási jog ezennel engedélyeztetik.

6. §.

A m. kir. államvasutak Temesvár-Józsefváros és Nagy-Szent-Miklós állomásaihoz való csatlakozás és az ennek folytán szükséges új épitkezések és átalakitások eszközlése, valamint a csatlakozási állomásnak közös használata iránt engedélyes a m. kir. államvasutak igazgatóságával a kereskedelemügyi m. kir. minister előző jóváhagyásának fentartása mellett egyezségre lépni köteles.

A csatlakozás-, illetve közös használatra való berendezés folytán a csatlakozási közös állomáson szükségessé váló új épitkezések és átalakitások költségeit engedélyes az épitési tőkéből fedezni tartozik.

Más pályákkal csatlakozási szerződéseket, nemkülönben az állomások, vagy egyes csatlakozó vonalrészek közös vagy együttes (peage jog) használatára vonatkozó szerződéseket engedélyes csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől előzetesen kieszközölt engedély alapján köthet; viszont azonban köteles engedélyes más pályákkal ilynemű szerződésekre lépni, ha azoknak az engedélyes vasutjához való csatlakozása, illetve a csatlakozási állomások vagy vonalrészek közös vagy együttes (peage-jog) használata, akár engedélyokiratilag, akár a kereskedelemügyi m. kir. minister külön engedélyével biztosittatott.

A mennyiben pedig úgy ezekre nézve, mint a kocsikölcsönzés és minden ezekért járó kárpótlás tárgyában az illető vasuti vállalatok között egyezmény létre nem jöhetne, az e részben megkötendő egyezmény feltételeit a kereskedelemügyi m. kir. minister fogja az érdekelt felekre nézve kötelezőleg megállapitani.

7. §.

Az engedélyezett vasut megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 2,300.000 frt azaz: kétmillió háromszázezer forintban állapittatik meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyes 140.000 frtot tartozik forditani.

Az ezen tényleges tőkének beszerzésére szükséges névleges összeget (alaptőke) a kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

Ugyancsak a tényleges tőkéből 25.000 frt kibocsátási árfolyammal számitott elsőbbségi részvényekben kihasitandó s mint tartalék külön kezelendő.

Ezen tartaléktőke csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől esetenkint előzetesen kikérendő engedély alapján lesz felhasználható.

8. §.

Az engedélyes köteles a forgalmi eszközöket, sineket és egyéb, az épitésnél és az üzletnél használandó anyagokat a belföldön beszerezni, mely rendelkezés alól csak a kereskedelemügyi m. kir. ministertől esetenkint előzetesen kikérendő engedély alapján lehet kivételnek helye.

9. §.

A pálya műszaki felülvizsgálatát a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeli el.

A mennyiben az időjárási viszonyok megengedik, a pálya műszaki felülvizsgálata az épitkezések teljes befejezése és a felülvizsgálati tervek bemutatása után engedélyes kérelmére azonnal el fog rendeltetni.

10. §.

Engedélyes köteles a jelen engedélyokirat kiadása előtt 115.000 frt, azaz: száztizenötezer forintnyi biztositékot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a m. kir. központi állampénztárnál letenni.

Ezen biztositék csak a pálya műszaki felülvizsgálatának eredményes befejezése után s illetőleg a műszaki felülvizsgálat eredményének a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről történt helybenhagyása alkalmával adatik vissza. Egyébiránt e biztositék a műszaki felülvizsgálat alkalmával megállapitott hiányok teljes pótlásáig, illetve a jótállási határidők lejártáig, egészben vagy aránylagos részben visszatartható.

Ha az engedélyes a jelen engedélyokiratban a pálya kiépitését illetőleg megszabott kötelezettségeknek, különösen a 4. §-ban megállapitott kiépitési határidő tekintetében nem tenne eleget, a kereskedelemügyi m. kir. ministernek önként érthetőleg jogában áll a fentebbi biztositékot akár az állam javára lefoglalni, akár a pálya kiépitésére felhasználni, mi által az alábbi 24. §-ban foglalt rendelkezések nem érintetnek.

11. §.

Az engedélyezett pálya üzletének kezelését az 1880. évi XXXI. törvényczikk 8. §-ának *b)* pontja alapján engedélyes a kereskedelemügyi magy. kir. minister jóváhagyásával az engedély egész tartamára a magy. kir. államvasutak igazgatóságára ruházván át, az e részben megkötött szerződés a jelen engedélyokirat kiegészitő részét képezi.

Engedélyes köteles az üzletkezelés iránti szerződést oly időben megkötni, hogy az a pálya megnyitását hatvan nappal megelőzőleg jóváhagyható legyen.

12. §.

A menet- és szállitási dijak az engedélyezett vasut számára a következőleg szabatnak meg:

a) A személyforgalomban legmagasabb árszabási tételként személy- és kilométerenként a magasabb osztályban öt kr., az alsóbb osztályban pedig három kr. szedhető be.

A magasabb osztályt használó utasok legalább is az elsőrangú vasutakon használatban lévő II-od osztályú, illetőleg ezeknek megfelelő berendezésű kocsikban szállitandók.

A mennyiben engedélyes három kocsiosztályt rendezne be, a közbeneső osztályért, személy- és kilométerenkint négy krajczár díjtétel szedhető be.

b) Uti podgyásznál és gyorsárúnál, melyek 10 kilogrammnyi súlytételre fölfelé kikerekithetők, 10 kilogramm- és kilométerenkint 0·40 krnyi legmagasabb díjtétel alkalmazható. Uti podgyásznál szabad súly nem követelhető.

Gyorsárúként szállitandó élő állatok, hullák és hintók viteldíjaira nézve a m. kir. államvasutak vonalain fennálló határozmányok és szabályok alkalmazandók.

c) Az árúk szállitásánál alkalmazható legmagasabb árszabási tétel kilométerenkint és 100 kilogrammonkint az I. db. árúosztályban 0·90 kr., a II-ik mérsékelt db. árúosztályban 0·60 kr. és a terjedelmes árúk után 1·20 krajczár.

A kőszén, vaskő, só, tüzi és épületfa, trágya, kő, mész és tégla teljes kocsirakományokban kilométerenkint és 100 kilogrammonkint legfeljebb 0·50 krajczár díjtétel mellett szállitandó.

Ugyanezen 100 kilogramm- és kilométerenkinti díjtétel szolgál maximalis viteldíj gyanánt a kocsirakományokban feladásra kerülő élő állatok szállitásánál is.

A kocsirakományokban feladásra kerülő egyéb árúkra, valamint a szabványsúly alapján szállitandó élő állatokra nézve a mérsékelt darab-árúosztály fentebbi tétele szolgál legmagasabb díjtételként.

Az árúk osztályozása s a többi szállitási és díjszabási, illetve díjszámitási határozmányok, valamint a kezelési és mellékilletékek tekintetében, úgyszintén a különvonatok szállitására és viteldíjaira nézve a m. kir. államvasutak vonalain fennálló határozmányok és szabályok alkalmazandók.

Mihelyt az engedélyezett pálya tiszta jövedelme három egymást követő éven át a fennebbi 7-ik §-ban megállapitott tényleges épitési és berendezési tőke 7%-át meghaladja, jogában álland a kereskedelemügyi m. kir. ministernek az engedélyes meghallgatása mellett a díjszabásokat megfelelőleg leszállitani.

Azon esetre, ha a törvényhozás a díjszabási ügyet az összes hazai vasutakra vonatkozólag szabályozná, ezen szabályozás, tekintet nélkül a jelen engedélyokirat határozataira, az engedélyezett vasutra is érvényes leend.

Engedélyes a vasut üzletét mindenkor olykép fogja vezetni, hogy díjszabási intézkedései a hazai ipar és termelés érdekeivel összhangzásban legyenek, különösen kötelezi magát engedélyes:

1. hogy mindazon kedvezményeket, melyeket külföldi czikkekre engedélyez, egyuttal a hazai termékeknek is engedélyezni fogja, ha ezek saját vonalán legalább ugyanazon távolságra szállittatnak, mint a kedvezményezett külföldi czikkek;

2. hogy külföldi czikkekre soha alacsonyabb díjtételt vagy díjrészletet nem fog engedélyezni, mint a milyent ugyanazon rendeltetési helyre szállitott hazai czikk után valamely közelebb fekvő állomásról szed;

3. hogy az adriai kikötők felé irányuló forgalomban mérsékléseket csupán a hazai kikötők javára fog engedélyezni;

4. hogy az átmeneti forgalomban a tarifák felállitásának jogát engedélyes a m. kir. államvasutakra ruházza át; és pedig olyképen, hogy ezen forgalomból engedélyesnek csakis bizonyos pályahasználati díjra lesz igénye, mely pályahasználati díj engedélyes meghallgatásával a kereskedelemügyi m. kir. minister által fog egyoldalúlag megállapittatni;

5. hogy a mennyiben a m. kir. államvasutakkal való csatlakozó forgalomban a kereskedelemügyi m. kir. minister közérdekből különleges díjmérsékléseket rendelne el, a minister kivánatára engedélyes saját illető összdíjtételeit ugyanoly százalékarányban leend köteles leszállitani, mint a mely százalékarányban azt a m. kir. államvasutak saját csatlakozó vonalaikra nézve tették;

6. hogy oly viszonylatokban, a melyeknél a m. kir. államvasutak érdekelve vannak engedélyes közvetlen díjtételeket csakis a m. kir. államvasutakkal, illetve ezekkel egyetértőleg fog felállitani és ilyeneknek felállitásához a m. kir. államvasutak kivánságára mindenkor hozzájárulni fog;

7. hogy a m. kir. államvasutakon a személy- és árúdíjszabás tekintetében életbeléptetett új rendszerekhez, saját vonalát illetőleg, a saját állomások közötti forgalom kivételével, a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára csatlakozni fog.

13. §.

Ez előző §. értelmében meghatározott díjszabási tételek engedélyes által időközben egészben vagy csak a tárgyak egyes nemeire, a vasut egyik vagy mindkét irányában, minden szállitási távolságra egyenlően vagy a távolság növekedésével nagyobbodó mérvben leszállithatók.

Az ekként leszállitott díjszabási tételek az előbbi mértékre ismét felemelhetők ugyan mindazonáltal e felemelés csak a szabályszerű kihirdetés napjától számitott három hó mulv lép hatályba.

Minden szállitási kedvezmény a fennálló szabályok értelmében előzetesen kihirdetend és abban ugyanazon feltételek alapján mindenki egyaránt részesitendő.

14. §.

Az élelmi szereknek a belföldön beállott rendkivüli megdrágulása esetében joga van kereskedelemügyi m. kir. ministernek azok fuvardíjait a drágaság tartamára az engedély okirati legmagasabb díjtételek felére leszállitani.

15. §.

A katonaság és katonai javak leszállitott díjtételekkel szállitandók és pedig egyrészt cs. és kir. közös hadügyi minister és a m. kir. honvédelmi minister, másrészt a vasutazgatóságok közt 1877. évi szeptember 15-én megkötött egyezmény, illetőleg az 1878. évi nuár 1-én hatályba lépett katonaszállitási díjszabás és annak függeléke alapján.

A katonaszállitás iránti, létrejött vagy létrehozandó és az állam részére kedvezőbb gyezmények ezen engedélyezett pályára is érvényesek lesznek.

A fentebbi határozmányok alkalmazandók továbbá a pénzügyi, valamint a közbiztonági közegek, végül a fegyenczek és tolonczok szállitása tekintetében is.

Az engedélyes köteles alkalmazkodni a katonai szállitásokra vonatkozó szabályzathoz az abban foglalt megállapodások és egyezményekhez, melyek által a szállitáshoz szükséges lszerelési tárgyak beszerzése és készentartása, a forgalmi eszközök és üzleti személyzet ndelkezésre bocsátása, a forgalmi eszközök és üzleti személyzettel való kölcsönös kisegités katonai egészségügyi czélokra berendezett vasuti kocsik használata szabályoztatnak.

Köteles továbbá az engedélyes azon határozmányok- és szolgálati szabályokhoz is alkalazkodni, melyek a hadi vasuti osztályokra s azoknak béke idején új épitkezésekhez, vagy ntartási munkálatokhoz való használatára vonatkozólag a cs. és kir. közös hadügyminisrium által kiadattak, vagy megállapittatni fognak.

Háború és mozgósitás esetén köteles az engedélyes a szabadságosokat és tartalékokat a szabályszerű igazolvány alapján a lakhelyükhöz legközelebb eső állomástól a rendeltési helyig legközelebb eső állomásig a katonai leszállitott díjszabás alkalmazásával állitani.

A katonai szállitásokra vooatkozó fenti határozatok és kedvezmények önként érthetőleg vényesek a szolgálatban utazó m. kir. honvédségre és azon csapatokra, melyek, mint a hadreg kiegészitő részei, a népjog oltalma alatt állanak.

Végül köteles az engedélyes feltétlenül alkalmazkodni azon határozatokhoz, melyek hadsereg, hadi tengerészet és a honvédség kiszolgált altisztjeinek alkalmazására vonatozólag az 1868: XL. t.-cz. 38. §-ában és az 1873: II. t.-czikkben megállapitvák.

16. §.

Az állami tisztviselők, hivatalnokok és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlete lett őrködő hatóságok megbizásából vagy az állam érdekeinek ezen engedélyokirat alapn való megóvása végett, vagy jövedéki czélokból a vasutat használják és azt, hogy az letékes hatóság által megbizattak, igazolják, uti málháikkal együtt ingyen szállitandók.

17. §.

Az engedélyes a jelen engedélyokirat tárgyát képező vasuti vonalon vagy annak ak egyes részein is, a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára a m. kir. postát állitani köteles.

A postaszállitás feltételeit az 1888 : IV. t.-cz. 4. §-ának *b*) pontja értelmében a keresdelemügyi m. kir. minister rendeleti uton fogja megállapitani.

A vasut igazgatósága és alárendeltjei, vagy az utóbbiak közt váltott szolgálati levelezés vasuti közegek által postabérmentesen szállitható.

18. §.

Az engedélyezett vaspályavonal mentén, vagy az egyes állomásokban szükséges üzleti virdák, távbeszélők, vagy villamos jelzők iránt az 1888. évi XXXI. t.-cz. és az annak alapján

kibocsátott rendeletek határozmányai mérvadók, melyekhez az engedélyes szorosan alkalmazkodni köteles.

A távirdák, távbeszélők és villamos jelzők felállitásához a kereskedelemügyi m. kir ministertől előzetesen külön engedély eszközlendő ki, mely alkalommal a minister az építés berendezés és üzletbentartás feltételeit rendeleti uton állapitja meg, melyekhez engedélyes alkalmazkodni köteles.

Engedélyes a vasutra vonatkozó épitési engedély kinyerése után a távirda, távbeszélő vagy villamos jelzők létesitésének engedélyezése iránt még oly időben köteles a kereskedelem ügyi m. kir. ministerhez folyamodni, hogy a szóban forgó berendezések a vasut forgalomba helyezéséig elkészülhessenek, illetve használhatók legyenek.

A kereskedelemügyi m. kir. minister fentartja magának azon jogot, hogy az üzlet távirda- vagy távbeszélő-vezetéket a pálya indóházain, esetleg őrházain alkalmazandó utolsó elszigetelőkig, valamint a forgatható védjelző készülékekig engedélyes költségén, a részletekre nézve az illető posta- s távirdaigazgatóság és az engedélyes közt jegyzőkönyvileg megállapitot feltételeknek megfelelően, saját közegei által megépittesse.

Ez esetben, a mennyiben az üzleti távirda- vagy távbeszélő-vezetékekkel egyidejűle állami távirda- vagy távbeszélő-vezeték nem épittetnék, engedélyes köteles az oszlopok és má épitési anyagok összes árát s az összes épitési költségeket, a mennyiben pedig egyidejűle állami távirda- vagy távbeszélő-vezeték is épittetnék, az üzleti vezeték anyagainak árát és a összes épitési költségeknek az üzleti vezetékek létesitésére forditott aránylagos részét meg tériteni. Mindkét esetben köteles engedélyes az épitkezéshez szükséges összeget az utólago elszámolásig kamat nélkül előlegezni és az oszlopokat s a többi épitési anyagokat az épitend pálya mentén az illető posta- és távirdaigazgatóság által meghatározott módon és időbe saját költségén szétosztani.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek jogában áll a vaspálya mentén fennálló osz lopokra bármikor állami távirda-, esetleg távbeszélő-vezetékeket alkalmaztatni, ez esetbe azonban az oszlopok, az állam költségén való fentartás kötelezettsége mellett, már ekkor a állam ingyen tulajdonába mennek át.

Az üzleti távirda-, távbeszélő- és villamos-vezetékek és berendezések összes alka részeikkel együtt a vasut kiegészitő tartozékát képezik, ennélfogva a jelen engedélyokira 22. §-ában megállapitott esetekben és módok szerint az államra háramlanak át.

Egyébként az 1888: XXXI. t.-cz., valamint az annak alapján kibocsátott vagy kibo csátandó ministeri rendeletek határozmányai, továbbá a hazai vasutakkal a távirdákra nézv 1877. évben kötött egyezmény határozatai az engedélyesre nézve is kötelezők maradnak é lesznek.

19. §.

Mihelyt a polgári vagy katonai forgalom a jelenleg engedélyezett vonalon annyir növekedett, hogy az éjjeli szolgálat és gyorsabb forgalom berendezése a kereskedelemüg m. kir. minister egyoldalú megitélése szerint kivánatosnak vagy szükségesnek mutatkozan az engedélyes köteles lesz saját költségén mindazon berendezéseket eszközölni és mindazo biztonsági intézkedéseket megtenni, melyek a fennálló szabályok és utasitások szerint szük ségesek s illetőleg a melyek a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről, hivatkozással azo szabályokra, követeltetni fognak.

A mennyiben azonban a katonai forgalom érdekében az engedélyezés alkalmáv alapul vett teljesitési képesség határán túlmenő berendezések kivántatnának, ezek csak engedélyes hozzájárulásával lesznek érvényesithetők.

Az engedélyes köteles továbbá a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeletére minden kártalanitás nélkül egy másik vágányt az esetre kiépiteni, ha az engedélyezett vonalon az évi elegybevétel kilométerenkint 14.000 frtot osztrák értékben meghalad.

Ezen kötelezettség teljesitése azonban engedélyestől csak az alább megállapitott engedély-tartam első hetven (70) éve alatt követelhető.

20. §.

Az engedélyes köteles az engedélyezett vasut üzletéről a számadásokat az érvényben álló számlázási minta szerint vezetni s a lezárt üzleti számlát a vagyonmérleg, nyereség- és veszteségszámlával együtt legkésőbb a számadási évet követő május hó végéig a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez bemutatni.

Köteles továbbá az engedélyes a forgalom és üzlet eredményeit részletesen kitüntető évi jelentést szerkeszteni s közhirré tenni, s mindennemű, a felügyeleti hatóságok által kivánt statisztikai adatot beszolgáltatni.

21. §.

Engedélyesnek jogában álland részvénytársaságot alapitani s a tényleges épitési és berendezési költség beszerzése czéljából névre vagy előmutatóra szóló czímleteket az 1888. évi IV. t.-cz. 10. §-ában foglalt határozmányok figyelemben tartása mellett kibocsátani, mely kibocsátásnak módozatait a kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

Ha elsőbbségi részvények bocsáttatnának ki, a pálya tiszta jövedelméből mindenekelőtt az elsőbbségi részvényeknek a kereskedelemügyi m. kir. minister által a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg megállapitandó törlesztési hányada s további sorban e részvényeknek legfeljebb 5%-kal megszabandó osztaléka lesz fedezendő s ehhez képest a törzsrészvények törlesztése mindaddig meg nem kezdhető, a mig az összes elsőbbségi részvények nem töresztettek.

A törlesztési terv kidolgozásánál szem előtt tartandó, hogy a törlesztési hányad rendszerint ne legyen nagyobb, mint a mely mellett az alaptőke az engedély egész tartama alatt törleszthető.

A kétnemű részvények tulajdonosai mindazonáltal minden egyéb társasági jogokban és kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A jelen engedélyokirat és az annak kiegészitő részét képező okmányok az alakitandó részvénytársaságra változatlanul kötelezők s ehhez képest az alakitandó részvénytársaság az engedélyest a jelen engedélyokirat alapján megillető jogokat és kötelezettségeket változatlanul és minden fentartás nélkül kötelezőleg átvenni tartozik.

A részvénytársaság megalakitásához szükséges alapszabályok, a kibocsátandó czímletek és szelvényeik mintáival együtt, átvizsgálás és jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez felterjesztendők és a nevezett minister részéről az alapszabályokban, valamint a czímletek és szelvényeik mintáinak tervezetében kivánt módositások feltétlenül foganatositandók.

Az alapszabályokba mindenesetre felveendő, hogy az évenkinti tiszta jövedelemnek egy meghatározott minimális százaléka külön beruházási tartalékalap képzésére, illetve a jelen engedélyokirat 7. §-a szerint az épitési tőkéből kihasitott tartalékalap növelésére fordittassék. Felveendő továbbá az is, hogy azon esetre, ha az alább megállapitott engedélytartam alatt jövedelem hiánya miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, a törlesztet-

lenül maradt részvények tulajdonosai részvényeiknek beváltását, vagy e czímen bárminemű kárpótlást az államtól nem igényelhetnek.

A társaság székhelye Budapest, s hivatalos ügykezelési nyelve kizárólag a magyar.

22. §.

A jelen engedély tartama a fenti 2. §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. §. *a*) pontja alatt kimondott oltalommal és az 1880 : XXXI. t.-cz. 2. §-a, illetve az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *b*) és *c*) pontjai szerint az állam részére biztositott megváltási jog épségben tartásával, a jelen engedélyokirat kelte napjától számitandó, egymásután következő 90 évben állapittatik meg.

Ezen 90 év leteltével a vasut és annak összes tartozékai ingyen és tehermentesen mennek át a magyar állam tulajdonába és szabad haszonélvezetébe, illetve engedélyes vagy jogutódjai ezen vasutat teljes jó karban, ingyen és tehermentesen tartoznak az államnak átadni.

A pálya engedélyének és üzletének átruházása, valamint a pálya és tartozékainak függő kölcsönökkel való jelzálogi megterheltetése tekintetében az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *a)* pontja, illetőleg az ezen törvény 10. §-ában foglalt határozatok irányadók.

Az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2. §-ában és az 1888 : IV. t.-cz. 2. §-ának *b*) és *c*) pontjaiban előirt megváltás esetében a megváltás módozatai tekintetében ugyancsak az idézett törvényczikkek határozatai irányadók.

Mindkét esetben átveszi a magyar állam saját tulajdonába, birtokába és haszonélvezetébe a pálya területét és földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és alépitményeket minden hozzátartozókkal, u. m.: forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakóhelyekkel, a vasut üzletéhez tartozó épületekkel, az indulási s érkezési helyeken őr- és felvigyázó-házakkal, minden felszerelvényekkel, ingó és ingatlanokkal egyetemben; ellenben az engedélyes vagy jogutódjai megtartják az általuk folytatott üzlet alatt jövedelmi fölöslegeikből alkotott netáni tartalékalapot s a künn lévő cselekvő követeléseket, valamint azon épitkezéseket, a melyek megszerzésére vagy előállitására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztattak fel, hogy azok a vaspályának semmi tartozékát képezni nem fogják.

23. §.

A kereskedelemügyi m. kir. minister az állami érdekek megóvása tekintetéből jogositva van magának úgy a pálya épitése, valamint az üzlet megfelelő felszerelése és folytonos jókarban tartása felől minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótoltassanak.

Különösen fentartatik a nevezett minister részére azon jog, hogy a forgalom növekedéséhez képest engedélyest a forgalmi eszközöknek időnkinti megfelelő szaporitására kötelezhesse.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek joga van továbbá a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt és pályaigazitást megvizsgálni és ellenőrizni.

A kereskedelemügyi m. kir. minister által kiküldött biztosnak jogában áll, az igazgatóság és az ennek kebeléből netán kirendelt külön bizottságok ülésében, valamint a közgyülésekben részt venni, nemkülönben törvénytelen, a köz- vagy állami érdekekre netán hátrányos, az engedélyokirattal ellenkező intézkedéseket a nevezett minister további elhatározásáig felfüggeszteni.

24. §.

A kereskedelemügyi m. kir. ministert megilleti a jog, hogy engedélyest a jelen engedélyokirat és az annak kiegészitő részét képező okmányokban megállapitott kötelezettségeknek, úgyszintén a kormány által az engedélyest kötelező törvények, szabályok, utasitások stb. alapján kiadott rendeleteknek teljesitésére 100 frttól 10.000 frtig terjedhető rendbüntetés vagy birság kivetése által szorithassa.

A kivetett és a kereskedelemügyi m. kir. minister által kitűzött záros határidő alatt az engedélyes által be nem fizetett rendbüntetés, illetve birság a vasut bármely birtokából vagy ennek jövedelméből egyszerű közigazgatási uton fog behajtatni.

Az esetre, ha a kiszabott rendbüntetés, illetve birság a még letétben levő engedélyezési biztositékból vonatnék le, engedélyes ezen biztositékot az eredeti összegre a levonás napjától számitandó 14 nap alatt ismét kiegésziteni tartozik.

Ha az engedélyokiraton vagy egyéb törvényes határozatokon és rendelkezéseken alapuló kötelezettségek megsértése az engedélyes részéről ismételve fordulna elő s más megtorló intézkedés a kivánt eredményre nem vezetne; úgyszintén, ha a fenti 3-ik §-ban megállapitott határidők az épitési tervek benyujtása, az épités befejezésére, illetőleg az üzlet megnyitására nézve meg nem tartatnának s e határidők megtartásának elmulasztása a többször idézett vasutengedélyezési szabály 11-ik §-ának *b)* pontja értelmében, különösen pedig politikai és pénzügyi válságok által nem igazoltathatnék; a kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen engedélyokiratot bármikor hatályon kivül helyezheti s megszüntnek nyilvánithatja, a nélkül, hogy ezen határozatból kifolyólag engedélyes az állam irányában bármi néven nevezendő czímen kárpótlási igénynyel léphetne fel.

Annak meghatározása, hogy az engedély hatályon kivül helyezése esetén a pálya épitésének folytatása s illetőleg ugy ezen, mint azon esetben, ha az engedélyes a pálya üzletét megszakitaná, az üzlet továbbvitele érdekében minő intézkedések tétessenek, a kereskedelemügyi m. kir. ministert illeti meg; önként értetődvén, hogy ezen intézkedések következtében felmerülendő mindennemű költségek, károk és veszélyek iránti szavatosság kizárólag az engedélyest terhelendik.

25. §.

Ezen engedély, valamint az annak kiegészitő részét képező okmányok minden okmányszerű kiadmányai csak egy frtra szabott bélyegdíj alá esnek.

Kelt Budapesten, 1895. évi január hó 7-én.

A m. kir. ministerium nevében:

Lukács *s. k.,*
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hiv. másolat hiteléül:

(P. H.)

Gaal Géza s. k.,
irodatiszt.

3-ik melléklet a 605. számú irományhoz.

Kiegészitő melléklet a temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasutra vonatkozó 992/1895. számú

engedélyokirathoz.

A temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű gőzmozdonyú vasut épitésére és üzleti berendezésre vonatkozó feltételek.

I.

Altalános határozmányok.

A m. kir. államvasutak Temesvár-Józsefváros állomásától ugyanezen vasutak Nagy-Szent-Miklós állomásáig vezetendő vasut, mint rendes nyomtávú helyi érdekű gőzmozdonyú vasut, az 1895. évi január hó 7-én kelt engedélyokirat 3-ik §-a értelmében a kereskedelemügyi m. kir. minister által előzőleg helybenhagyandó tervek alapján és az alább következő részletes határozmányok szerint épitendő ki s olykép rendezendő be, hogy a kiépitett pályán a vonatok óránkint 40 kilométer legnagyobb sebességgel közlekedhessenek.

Engedélyes köteles az engedélyezett pálya számára beszerzendő sinekre és forgalmi eszközökre vonatkozó szállitási szerződéseket és feltétfüzeteket a nevezett ministerhez jóváhagyás végett előzetesen beterjeszteni, továbbá a pálya épitésére vonatkozó szerződést is bemutatni, ez utóbbit azonban csak akkor, ha az épités átalányösszegért vállalkozónak adatik ki, vagy ha az épités kivitele a pénzbeszerzéssel is egybe van kötve.

A pálya épitésénél engedélyes az érvényben levő általános, valamint a helyhatósági épitési és rendőri szabályokhoz, nemkülönben a helyi érdekű vasutakra vonatkozó m. kir. államvasuti szabványrajzokhoz is alkalmazkodni köteles.

II.

Alépitmény.

A pálya alépitménye egy vágányra készitendő. A legnagyobb emelkedés, illetve esés 5‰-al állapittatik meg. A kanyarulatoknak a nyilt pályán 300 méternél kisebb félátmérővel nem szabad birniok.

A pálya szabványos koronaszélessége az alépitmény felszinében, vagyis a kavicságy alsó felületének magasságában mérve 4·0 méter legyen.

Görbületeknél a töltés külső oldala a túlemelésnek és a vágány kibővitésének megfelelően kiszélesbitendő.

A töltések, azok magassága és anyagához képest, $1^1/_2$ vagy $1^1/_4$ lábas lejtőkkel létesitendők; a bevágások lejtői pedig az anyag nemének és minőségének megfelelően állitandók elő.

A vizszintesben, vagy csekély esésben fekvő bevágások oldalárkai megfelelő fenékeséssel birjanak.

Az anyagárkok külső lejtői egy lábasnál meredekebbek nem lehetnek, a töltés felőli lejtők ellenben ugyanoly rézsűvel készitendők, mint maguk a töltések. Az anyagárkok továbbá oly módon létesitendők, hogy azokból a viz lehetőleg lefolyást találjon, a nélkül azonban, hogy káros vizfolyások keletkezhessenek.

A töltés lába és a nyitandó anyagárok közt legalább 0·8 m. széles padka hagyandó,— és ugyanily szélesnek kell lenni a kisajátitási védszalagnak is.

Csuszamlásra hajlandó töltések és bevágások megfelelően biztositandók. Árterületeken átvonuló töltéseknél a pályaszin 0·8 méterrel a legmagasabb árviz felett lesz tartandó és ily helyeken a töltések lejtői, a szükséghez képest biztositandók. Átereszek és kisebb hidak úgy állitandók elő, hogy a hordszerkezet alsó éle és a legnagyobb árviz szine között 0·5—1·0 m. nyilt magasság maradjon, nagyobb hidaknál az árviz és szerkezet közötti magasság 1·0 m.-nél kisebb nem lehet. Mindazon helyeken, hol folyók vagy patakok a pályát megközelitik, a partok leválás és kimosás ellen kellően biztositandók.

Vizfolyások, patakok és folyók az áthidalás előtt vagy után megfelelően szabályozandók és a szükséghez mért partvédművekkel ellátandók.

A pálya testébe épitendő azon átereszek, melyek fölött feltöltés alkalmaztatik, kőből vagy tégláből, esetleg betonból vagy vasból létesitendők; mig a nyilt műtárgyak hidfői, szárnyai és esetleges pillérei kő vagy téglából falazva, hordszerkezetei pedig bezárólag 2·0 m. nyilásig tölgyfából és ennél nagyobb nyilásoknál vasból állitandók elő.

A párhuzamos utak- és útátjárókban a szükséghez képest megfelelő nyilású átereszek vagy hidak épitendők, melyek — ha azok felett nincs feltöltés — egészen fából is lehetnek.

Hidfők- és jégtörőkhöz, valamint hidjármok-, hidalások- és hidpadlózatokhoz általában csak tölgy- vagy vörös fenyőfát szabad használni.

Útszabályozások, útáthelyezések és útátjárók felépitménye az eredeti út felépitményének megfelelően vagy kőalapból és kavicsból, vagy csak kavicsból állitandó elő. Oly útaknál pedig, melyek kavicsolva egyáltalában nincsenek, az útátjárók mindkét sínszáltól számitandó 8—8 méter hosszaságban 15 cm., azontúl pedig 10 cm. magasságban kavicsolandók.

Az állomási hozzájáró utak, valamint az állomási fönsíkon kocsiközlekedésre szolgáló területek 0·15 méter vastag kőalappal és ugyanily vastag kavicsburkolattal létesitendők.

Az állomási terek azon részei, melyek kocsiközlekedésre nem szolgálnak, 10 cm., az őrházi fensíkok pedig 5 cm. vastag kavicsréteggel boritandók.

Az állomásokon, a fensíknak és különösen a vágányok beágyazásának szárazon tartására, a szükséghez képest szivárgók létesitendők.

Minden állomáson kert számára legalább 400 m^2 és minden egyes állomási és vonalőrháznál szintén kertnek legalább 1000 m^2-nyi földterület kisajátitandó.

III.

Felépitmény.

A pálya 1·435 méter nyomtávval épitendő.

A sinek, melyek aczélból gyártandók, folyóméterenként 23·6 kg.-nál könnyebbek nem lehetnek és függő sínkötés alkalmazása mellett oly sűrűn rakott talpfákon helyezendők el, hogy

igénybevételük 6000 kg. keréknyomás alatt négyzetczentiméterenként 1000 kg.-ot meg ne haladjon.

A vágányok egymástóli távolsága, középtől-középig mérve, az állomásokon 4·5 m., a nyilt vonalon pedig 3·6 méternél kisebb nem lehet.

Engedélyes köteles a felépitményi anyagok fél százalékát és egy (1) teljes váltót és keresztezést a szükséges talpfákkal együtt, tartalékul az épitési alapból beszerezni s az üzletnek rendelkezésre bocsátani; ezen tartalékokba azonban nem számithatók be azon készletek, melyeket a jótállási idő alatt megromló felépitményi vas- és aczélanyagok kicserélésére a szállitó gyárak tartoznak átadni.

Az épitendő helyi érdekű vasuton összesen 4245 folyóméter állomási mellékvágány létesitése követelhető, mely hosszba azonban a m. kir. államvasutak Temesvár-Józsefváros és Nagy-Szent-Miklós csatlakozó állomásokon előállitandó új, illetve áthelyezendő vagy átalakitandó régi vágányok nincsenek beszámitva.

A m. kir. államvasutak Temesvár-Józsefváros állomásán, nemkülönben az ezen állomástól 300 méter hosszban a nyilt vonalon is, a vágányok elsőrendű vasuti felépitménynyel épitendők.

Hasonlóan elsőrendű vasutaknak megfelelőknek kell lenniök mindazon váltóknak és keresztezéseknek, melyek elsőrendű vasuti felépitménynyel biró vágányokba esnek.

Az elsőrendű vasuti felépitményre nézve a m. kir. államvasutak számára érvényes szabványok mérvadók. Temesvár-Józsefváros állomáson előállitandó elsőrendű vasuti felépitményhez ócska, de még teljesen használható állapotban levő sinek alkalmazhatók, az összes váltóknak és keresztezéseknek, a közönséges és a kitérő-talpfáknak, valamint a kötszereknek azonban újaknak kell lenniök.

A közönséges talpfák tölgy- vagy vörös fenyőfából állithatók elő; a kitérőkben alkalmazandó összes talpfákhoz azonban csak tölgyfát szabad használni.

A felépitmény többi anyagát, szerkezetét és részleteit a kereskedelemügyi m. kir. minister az engedélyes által kellő időben előterjesztendő épitési részlettervek alapján határozza meg.

Az útátjáróknál a sinszálak között általában vezérgerendák tölgyfából alkalmazandók; fontosabb útátjáróknál azonban vezérsinek alkalmazása követelhető.

A helyi érdekü vasut vonalán a felépitmény beágyazásához kétharmadrész homok és egyharmadrész kavics használandó, s ezen beágyazásnak a sinek talpa alatt 0·25 m. vastagsággal és a sintalpak magasságában 2·80 m. szélességgel kell birnia.

A váltók és keresztezések kavics-beágyazásának a sinek talpa alatt 0·30 m. vastagnak kell lennie.

Tartalékul köteles az engedélyes pályakilométerenként 40 m^3 beágyazási kavicsanyagot az épitési tőkéből beszerezni s a vonal mentén alkalmas helyeken lerakva, az üzletnek rendelkezésére bocsátani.

IV.

Állomások.

Az engedélyes köteles a kiépitendő pályán a következő állomásokat, illetve kitérőket és megállóhelyeket létesiteni:

1. Uj-Bessenyő állomás	350	m. hosszal.
2. Kis-Becskerek állomás	350	» »
3. Billéd vizállomás	400	» »
4. Sándorháza állomás	350	» »
5. Lovrin vizállomás	400	» »
6. Nagy-Ősz állomás	350	» »

A m. kir. államvasutak Temesvár-Józsefváros és Nagy-Szent-Miklós állomásai a helyi érdekű vasut csatlakozása által előálló szükségnek megfelelően kibővitendők és átalakitandók.

Azonfelül engedélyes a szükséglet szerint még további állomásokat, kitérőket és megállóhelyeket is létesithet; ezen pótlétesitményekhez azonban a kereskedelemügyi m. kir. minister engedélye, a tervezetek bemutatása mellett, előzetesen kikérendő.

Az állomások és kitérők lehetőleg vizszintesben, vagy 2⁰/oo-ot meg nem haladó emelkedés-, illetve esésben helyezendők el és pedig olyképen, hogy azok szükség esetén kellően megnagyobbithatók legyenek.

V.

Állomási épitmények és vonalőrházak.

Az engedélyezett pálya állomásain — melyek közé a kitérők, valamint a közönséges és a rakodó-megállóhelyek is számitandók — és a temesvár-józsefvárosi, valamint a nagyszentmiklósi csatlakozó-állomásokon a következő táblázatos kimutatásba foglalt épületek, illetve épitmények állitandók elő:

Táblázatos kimutatás az állomási épületek- és építményekről.

Az állomás neve	Felvételi épület: földszintes	Felvételi épület: emeletes	Állomási őrház	Árúraktár	Árúbódé	Nyilt rakodó	Katonai rakodó	Gabonaszin	Szénraktár	Pályafentartási raktár		Marharakodó	Hidmérleg mozdonynyal járható	Forditó korong 4·6 m. átmérővel	Rakodó minta	Viz-állomás: 2·0 m. átm. kúttal és ejector berendezéssel	Tisztító gödör daruval elzáró szeleppel és aknákkal: az átmérő vágányoknál	Tisztító gödör daruval elzáró szeleppel és aknákkal: a mozdonyszin előtt	Mozdonyszin felső tisztító gödörrel és tűzcsappal: 2 állásra	A felvételi épület tartozékai: különálló árnyékszék lámpakamarával	különálló árnyékszék lámpakamara nélkül	házi kút	szemétverem	gazdasági udvar	kenyérsütő kemencze	Az őrház tartozékai: melléképület	keménysütő kemencze	A mozdonyszin tartozékai: vizmedencze . . m³ űrtartalommal	kézi műhely	laktanya . . ágyra	kút . . m. átmérővel	munkás árnyékszék	Megjegyzés
	Beépitett terület m.²-ekben											darabszám																					
Temesvár-Józsefváros (csatl. állomás) . . .	.	.	b)	.	.	a)	.	.	.	.	c)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
1. Uj-Bessenyő állomás .	.	93·5	40	60·9	.	84·2	.	83·3	.	22·3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	
2. Kis-Becskerek állomás	.	93·5	40	60·9	.	84·2	.	83·3	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	
3. Billéd vizállomás . .	.	133·5	40	100·6	.	126·3	.	165·1	43·3	22·3	.	1	1 k)	.	1	2	2	.	.	.	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	
4. Sándorháza állomás .	.	93·5	40	60·9	.	84·3	.	165·1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	
5. Lovrin vizállomás . .	.	133·5	40	120·6	.	126·3	.	165·1	.	22·3	.	1	1 k)	.	1	2	2	.	.	.	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	
6. Nagy-Ősz állomás . .	.	93·5	40	60·9	.	84·3	.	165·1	.	22·3	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	
Nagy-Szent-Miklós (csatl. állomás) . .	f)	.	g)	e)	.	.	.	.	43·3	.	.	.	.	1	1	.	1	.	1 i)	.	.	h)	1 d)	.	.	1	1	1	1	1	1	1	

a) A nyilt rakodókra nézve megállapitott alapterületekbe, az emelkedésben fekvő feljárók be nem számithatók.
b) Meglevő m. á. v. váltóőrház áthelyezése.
c) Fertőtlenitő ponk és hajtánykunyhó áthelyezése.
d) A mozdonyszinnél létesitendő.
e) A m. á. vasutak áruraktárának meghosszabbitása 62·9 m²-el.
f) A m. á. vasutak felvételi épületének meghosszabbitása 60·2 m²-el.
g) A m. á. » váltóőrházának kibővitése 38·25 m²-el.
h) Uj házi kútnak létesitése és a réginek betömése.
i) Szabványos két állású mozdonyszin 26·0 m. hosszal.
k) Fairbanks vagy Schember-féle hidmérleg.

Az állomásokon előállitandó váltóőri lakásokon és a vonalon esetleg szükséges őrkunyhókon kivül, a nyilt pályán — a kereskedelemügyi m. kir. minister által meghatározandó helyeken — összesen 14 őrház lesz épitendő, a hozzájuk tartozó melléképülettel, kúttal és kenyérsütő-kemenczével együtt; ezenkivül az arad-temesvári vonal 491/493. szelvényei közt lévő őrház melléképülettel, kenyérsütő-kemenczével és kúttal áthelyezendő lesz.

Közczélok, úgymint: a jövedék, posta, távirda, rendőrség stb. részére megkivántató helyiségek előállitására az engedélyes csak külön kárpótlás mellett kötelezhető.

A felvételi épületek, lakó- és őrházak, továbbá a rakodók, tisztitó-gödrök, aknák, csatornák és kutak, valamint a kenyérsütő-kemenczék kőből vagy téglából falazva állitandók elő, mig a mozdonyszinek, toldalékaikkal együtt, kő- vagy téglaalappal és lábazattal favázas falakból; az árú-, kézi- és pályafentartási raktárak, melléképületek, szén- és gabnaszinek pedig kő- vagy téglaalappal és lábazattal, illetve kő- vagy téglaoszlopokon, fából épithetők.

Az állomásokon a vonatkozó szabványrajzok és épitési részlettervek megállapitásaihoz vagy az elrendezéshez képest vizlevezető csatornák létesitendők.

A vizállomási kutaknak oly vizbőséggel kell birniok, hogy a helyi érdekű vasuton előforduló legsürűbb vonatforgalom számára a szükséges vizmennyiséget a kellő minőségben szolgáltatni mindig képesek legyenek.

VI.

Pályaelzárás és jelzés.

A pálya bekeritése csak különösen figyelemre méltó helyeken és ott szükséges, hol a pálya jelentékenyebb forgalmat közvetitő közutak vagy helységek közvetlen közelében, illetve azokon keresztül vezet el.

Az állomások a szükséghez képest bekeritendők.

Utak és útátjárók szélein karfák, kerékvetők vagy keritések csak ott alkalmazandók, a hol azok a fenforgó viszonyoknál fogva biztonsági tekintetekből nem mellőzhetők.

Az útátjárók elzárására szükséges sorompók csak nagyon látogatott útátjáróknál vagy oly helyeken állitandók fel, hol a vonat közlekedése az útátjárótól legalább 100 méter távolságra észre nem vehető.

A sorompóval el nem látott és a vonatról 150 méter távolságból nem látható útátjáróknál állandó figyelmeztető jelzők helyezendők el.

Az engedélyes köteles üzleti távirdát létesiteni, melyben az állomások közti távsürgönyzés eszközölhető legyen.

A vonatok keresztezésére szolgáló vágányokban fekvő váltók világitható jelzőtárcsákkal látandók el.

Temesvár-Józsefváros és Nagy-Szent-Miklós állomás előtt az előirt távolságban a helyi érdekű vasut vonalán egy-egy forgatható villamos védjelző állitandó fel.

A többi állomásoknál, kitérők- és megállóhelyeknél az előirt távolságban fix védjelzők alkalmazandók.

Egyébként a lát-, hang- és harangjelzők mindaddig mellőzhetők, mig a sürű vonatforgalom azok előállitását nem teszi szükségessé.

A kézi és a vonatokon használandó jelzőeszközök a fennálló szabályok szerint szerzendők be.

VII.

Uzleteszközök.

Az üzleteszközöket az 1895. évi január hó 7-én kelt engedélyokirat 2-ik §-ában idézett vasuti üzletrendtartás 2-ik és 22-ik §-aiban megszabott határozmányok fentartása mellett, a mennyiben ezek az idézett engedélyokirat határozmányai folytán változást nem szenvednek, engedélyes maga választhatja ugyan meg; köteles azonban a beszerzendő forgalmi eszközök részletterveit, valamint egy azok nemét, számszerinti mennyiségét és pénzértékét tartalmazó kimutatást a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez átvizsgálás és jóváhagyás végett még a megrendelés előtt bemutatni.

VIII.

Felszerelési, leltári és berendezési tárgyak és elhasználási anyagok.

A felszerelési, leltári és berendezési tárgyak az engedélyes által jóváhagyás végett bemutatandó részletes kimutatás alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által megállapitandó mennyiségben, az elhasználási anyagok pedig a négy heti szükségletnek megfelelőleg lesznek az épitési tőkéből beszerzendők s az üzletnek rendelkezésére bocsátandók.

IX.

Jótállás.

A különböző létesitményeknél használt anyagok jó minőségére, nemkülönben az előállitott összes munkák megfelelő és szilárd kivitelére nézve a m. kir. államvasutaknál érvényben levő feltétfüzetek és az épületek leirásának határozmányai mérvadók.

A sinek kivételével, mindazon munkákért és szállitmányokért, melyekre a m. kir. államvasutak feltétfüzeteiben bizonyos jótállás van megszabva, engedélyes a műszaki felülvizsgálat helyi szemléjének középidejétől számitott egy évig, a sinekért ellenben az üzlet megnyitása napjától kezdve legalább három évig tartozik jótállani.

Engedélyes tartozik továbbá az épitési alapból fedezni, illetve megtériteni a felépitménynek szintén az üzlet megnyitásától számitott húsz napi fentartásából, valamint az ehhez szükséges kavicsanyag beszerzéséből és beágyazásából felmerülő költségeket is, különösen megjegyeztetvén, hogy ezen húsz napi fentartáshoz a tartalékkavicsot nem szabad felhasználni.

Budapesten, 1895. évi január hó 7-én.

Lukács s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hivatalos másolat hiteléül:

(P. H.)

Gaal Géza s. k.,
irodatiszt.

606. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 788. c) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895-ik évi márczius hó 13-án tartott 449-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5300. Következett a közlekedésügyi és pénzügyi bizottságok jelentései, »a pozsony-dunaszerdahelyi helyi érdekű vasut engedélyezéséről« szóló (805. sz.) kereskedelemügyi ministeri jelentés tárgyában. (811. és 815. sz.)

Mindkét jelentést a ház tudomásul vette és a főrendiházzal közöltetni rendelte.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 606. számú irományhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister

jelentése,

az országgyüléshez, a pozsony-dunaszerdahelyi helyi érdekű vasut engedélyezéséről.

A Csallóköznek a gyakori árvizek által sujtott lakossága az elemi csapások megkimélte években sem volt eddigelé képes a nehéz gazdasági viszonyokkal megküzdeni, a minek főoka abban rejlik, hogy ezen különben termékeny és fejlődésre képes vidék a szárazföldi tökéletesebb forgalmi összeköttetések hiányában kizárólag a kevésbbé gyors és nehézkesebb dunai vizi útra van utalva.

Ily körülmények között úgy a helyi érdekeltség, mint az állami érdekek szempontjából is készséggel adatott meg az 1892. év folyamán az előmunkálati engedély Sághy Gyula országgyülési képviselő és Neuschloss Miksa épitési vállalkozónak egy, a m. kir. államvasutak Pozsony-Ujváros állomásából kiágazólag Dunaszerdahelyig vezetendő helyi érdekű vasutvonalra.

Engedélyt kérők által ez alapon a pálya műszaki művelete elkészittetvén, a vasutvonal közigazgatási bejárása 1894. évi február hó 19-én és következő napjain foganatosittatott.

A folyó évi junius hó 14-én megtartott engedélyezési tárgyaláson a következő megállapodások jöttek létre.

A vasutvonal iránya akként állapittatott meg, hogy az a m. kir. államvasutak Pozsony-Ujváros állomásából kiágazólag Püspöki, Uszor, Nagy-Légh és Patony községek érintésével vezettetik Dunaszerdahelyig.

A megépitendő vasutvonal hossza 43·6 kilométer és szabványos nyomtávval létesittetnék.

A legnagyobb emelkedés, illetve esés 5‰. A legkisebb kanyarulat félátmérője a nyilt pályán 300 méter, kivéve a m. kir. államvasutak Pozsony város és Pozsony fiókállomásait összekötő vonalrészhez csatlakozó ívet, melynel kivételesen 200 méter félátmérő is alkalmazható.

A vonatok óránkénti legnagyobb menetsebessége 40 kilométer.

Kiköttetett továbbá, hogy az alkalmazandó és aczélból gyártandó sinek 23·6 kilogrammnál könnyebbek nem lehetnek és függő sínkötés alkalmazása mellett oly sürün rakott talpfákon helyezendők el, hogy igénybevételük 5000 kgr. keréknyomás alatt négyzetczentiméterenkint 1000 kgrmot meg ne haladjon.

A helyi érdekű vasuton a csatlakozó állomáson kivül a következő állomások, illetve rakodó megállóhelyek létesitendők:

Püspöki állomás	350 méter hoszszal	
Csallóköz-Csötörtök rakodó megállóhely . .	200 »	»
Somorja-Uzor vizállomás	400 »	»
Páka rakodó megállóhely	200 »	»
Nagy-Légh állomás	350 »	»
Patony rakodó állomás	250 »	»
Csallóköz-Abony rakodó megállóhely . . .	200 »	»
Dunaszerdahely végállomás	400 »	»

A vasut épitésére és üzletére kiadott s tisztelettel csatolt engedélyokirat szerint engedélyesek kötelesek lesznek az épitési terveket az engedélyokirat keltétől számitandó három hónap alatt bemutatni, s a pályát ugyancsak az engedélyokirat keltétől számitott egy és fél év alatt megépiteni és a közforgalomnak átadni.

A tényleges épitési és üzletberendezési költség 1,493.000 frttal, vagyis pályakilométerenkint 34.242 frttal állapittatott meg, melyből forgalmi eszközök beszerzésére 87.200 frt, tartalékalap képzésére pedig 20.000 frt lesz kihasitandó.

Az 1,493.000 frtnyi tényleges épitési és üzletberendezési tőkének 40%-a, vagyis 597.200 frt törzsrészvényeknek teljes névértékben, 60%-a, vagyis 895.800 frt pedig 5%-os elsőbbségi részvényeknek kibocsátása utján fogna beszereztetni.

Az 1888. évi IV. t.-cz. 4. §-a alapján a posta ingyen szállitása fejében nyujtandó hozzájárulás a vasut forgalomba helyezésétől, illetve a postaszállitás tényleges megkezdése napjától számitva ötven egymást követő éven át fizetendő 4 800 frtnyi évjáradékban, — a h. é. vasuti segélyalapból az 1888. évi IV. t.-cz. 7. §-a alapján nyujtandó külön segély pedig ötven egymást követő éven át fizetendő 5.000 frtban állapittatott meg, oly feltétel alatt, hogy a postahozzájárulásból a jelenlegi közuti postaszállitás költségeiben a vasuti szállitás folytán elérhető 1.200 frtnyi megtakaritás levonása után fenmaradó 3.600 frtnyi évjáradékrésznek 5%-os kamat és törlesztés alapul vétele mellett számitott 72.000 frtnyi, valamint a h. é. vasuti segélyalap terhére kilátásba helyezett hozzájárulásnak 100.000 frtnyi tőkeértéke fejében öszszesen 172.000 frt névértékű törzsrészvények lesznek az állam tulajdonába átadandók.

Az ily módon megállapitott állami segély a tényleges épitési és üzletberendezési tőkének 4·8%-át, a postai hozzájárulás pedig 6·6%-át képezvén, az 1888. évi IV. t.-czikkben megállapitott 10—10%-nyi maximalis segélyezés mérvén alul marad.

A törzsrészvénytőkének az állami hozzájárulások által nem fedezett része a helyi érdekeltség hozzájárulásai utján van biztositva.

A vasut üzletkezelését engedélyt kérők a szabványszerződés alapján a m. kir. államvasutakra ruházzák át.

Egyebekben az engedélyezés feltételei megegyeznek a helyi érdekű vasutakkal szemben kikötni szokott engedélyezési, épitési és üzletberendezési feltételekkel.

A jelen helyi érdekű vasut engedélyezése az 1888. évi IV. t.-cz. értelmében a ministerium hatáskörébe tartozván, s miután engedélyt kérők a 70.000 frttal megállapitott engedélyezési biztositékot a m. kir. központi állampénztárba beszolgáltatták, ennélfogva a pozsony-dunaszerdahelyi helyi érdekű vasut épitésére és üzletére vonatkozó engedélyokirat hivatali elődöm által Sághy Gyula országgyülési képviselő és Neuschloss Miksa épitési vállalkozó, mint engedélyesek részére kiadatott.

Tisztelettel kérem a t. képviselőházat, hogy ezen jelentésemet tudomásul venni s hasonló czélból a főrendiházzal is közölni méltóztassék.

Budapesten, 1895. évi január hó 29-én.

Dániel Ernő s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

2-ik melléklet a 606. számú irományhoz.

94,632/94. sz. **Másolat.**

A pozsony-dunaszerdahelyi helyi érdekű gőzmozdonyú vasutra vonatkozó

Engedélyokirat.

A Pozsonytól Duna-Szerdahelyig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutat a m. kir. ministerium az 1880: XXXI. t.-cz. 1-ső §-a, illetve az 1888: IV. t.-cz. alapján és Ő cs. és apost. kir. Felségének Bécsben, 1894. évi deczember hó 20-án kelt legfelsőbb elhatározása folytán a következő feltételek alatt engedélyezi, u. m.:

1. §.

Ezen »engedélyokirat« erejénél fogva Sághy Gyula és Neuschloss Miksa engedélyt kapnak és kötelezettséget vállalnak arra, hogy a m. kir. államvasutak Pozsony-Ujváros állomásából kiágazólag Duna-Szerdahelyig vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyú vasutat az alábbi feltételek alatt megépitsék és azt a jelen engedélyokirat hatályának tartama alatt szakadatlanul üzletben tartsák.

2. §.

A nevezett engedélyesek részére a jelen engedélyokirat értelmében biztosittatnak mindazon jogok és kedvezmények, melyeket az 1880. évi XXXI. t.-cz. és az annak kiegészítéséről és módositásáról szóló 1888. évi IV. t.-cz. a helyi érdekű vasutakra nézve megszabnak; viszont engedélyesek a most idézett t.-czikkek azon határozatainak, melyek reájuk mint engedélyesekre kötelezettséget rónak, magukat feltétlenül alávetik.

Az engedélyesek továbbá szorosan alkalmazkodni kötelesek:

a) a jelen engedélyokirat határozataihoz;

b) a közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1868. évi april hó 20-án 4973. sz. a. az országgyülés jóváhagyásával kibocsátott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz, valamint az 1887. évi XXIV. t.-cz. értelmében, illetve az 1878. évi XX. t.-cz. által beczikkelyezett vám- és kereskedelmi szövetség VIII. czikkében elfogadott vasuti üzletrendtartáshoz annyiban, a mennyiben ezek a jelen engedélyokiratban megállapitott egyes határozatok és a helyi érdekű vasutak forgalmi szolgálatára vonatkozó, a közmunka- és közlekedésügyi ministerium által 1883. évi augusztus hó 1-én kiadott szabályok alapelvei folytán változást nem szenvedtek;

c) a vasut-árúfuvarozás tárgyában 1890. évi október hó 14-én létrejött s az 1892. évi XXV. t.-czikkel beiktatott egyezmény és az 1892. évi deczember hó 10-én 83.249. sz. a. kibocsátott vasuti üzletszabályzat határozmányaihoz; és végre

d) minden egyéb már érvényben álló, vagy később alkotandó törvényekhez, szabályokz, utasitásokhoz és rendeletekhez.

3. §.

A pálya épitésére és az üzlet berendezésére nézve a kereskedelemügyi m. kir. minister al egyidejűleg kiadott és a jelen engedélyokirat kiegészitő részét képező épitési feltételek nyadók, fentartatván nevezett minister részére a jog, hogy ezen épitési feltételektől egyes vételes esetekben eltéréseket engedélyezhessen.

4. §.

Az engedélyesek kötelesek a fennálló szabályok szerint elkészitett épitési terveket ossz-szelvény és helyzetrajz) a jelen engedélyokirat keltétől számitandó három hónap alatt, többi részletterveket pedig oly időben terjeszteni fel két példányban a kereskedelemügyi kir. minister elé, hogy azok a kivitelre alább megállapitott határidőre való tekintettel, a nister által a kellő időre megvizsgálhatók és jóváhagyhatók legyenek.

A késedelem következményei egyedül az engedélyeseket terhelik.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen engedélyokiratban, az ennek kiegészitő szét képező épitési feltételekben, vagy az engedélyezési tárgyalásról 1894. évi junius hó én felvett jegyzőkönyvben foglalt határozatokra, úgyszintén az üzlet biztonságának következményeire való tekintettel az előterjesztett terveket átvizsgáltatja és a mennyiben az érintett empontokból észrevétel fel nem merülne, a terveket jóváhagyja és ha egyéb törvényes renlkezéseknek is elég tétetett, az épitési engedélyt, harmadik személyeknek az 1881. évi LI. t.-cz. szerinti jogaiknak érintetlenül hagyása mellett, megadja.

Az engedélyesek minden kárpótlási vagy egyéb igény kizárásával kötelesek a kereskelemügyi m. kir. minister által a pálya épitése közben vagy bármikor azután is, a fentntett tekintetekből s alapon kivánt és bár az előzetesen jóváhagyott tervektől eltérő módoásokat és kiegészitéseket is foganatositani.

Ellenben az engedélyesek az általuk a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről r jóváhagyott terveknek bármily tekintetből kivánt megváltoztatásához, a nevezett minister gedélyét mindenkor előzetesen kieszközölni tartoznak.

A pálya épitését engedélyesek, az engedélyokirat keltétől számitott $1^1/_2$ év alatt befeni és a pályát a közforgalomnak átadni tartoznak.

5. §.

Ezen pálya kiépitése és üzlete czéljaira az 1881. évi XLI. t.-cz. szerinti kisajátitási jog nnel engedélyeztetik.

6. §.

A m. kir. államvasutak Pozsony-Ujváros állomásához való csatlakozás és az ennek tán szükséges új épitkezések és átalakitások eszközlése, valamint a csatlakozási állomás közös használata iránt engedélyesek a m. kir. államvasutak igazgatóságával a kereskedeügyi m. kir. minister előző jóváhagyásának fentartása mellett egyezségre lépni kötelesek.

A csatlakozás, illetve közös használatra való berendezés folytán a csatlakozási közös máson szükségessé váló új épitkezések és átalakitások költségeit engedélyesek az épitési ből fedezni tartoznak.

Más pályákkal csatlakozási szerződéseket, nemkülönben az állomások vagy egyes csatla- vonalrészek közös vagy együttes (peage-jog) használatára vonatkozó szerződéseket enge-

délyesek csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől előzetesen kieszközölt engedély alapj köthetnek; viszont azonban kötelesek engedélyesek más pályákkal ilynemű szerződések lépni, ha azoknak az engedélyesek vasutjához való csatlakozása, illetve a csatlakozási állom sok vagy vonalrészek közös vagy együttes (peage-jog) használata, akár engedélyokiratil akár a kereskedelemügyi m. kir. minister külön engedélyével biztosittatott.

A mennyiben pedig úgy ezekre nézve, mint a kocsikölcsönzés és minden ezekért járó ká pótlás tárgyában az illető vasuti vállalatok között egyezmény létre nem jöhetne, az e részb megkötendő egyezmény feltételeit a kereskedelemügyi m. kir. minister fogja az érdekelt felek nézve kötelezőleg megállapitani.

7. §.

Az engedélyezett vasut megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükség tényleges tőke 1,493.000 frt, azaz: egymillió négyszázkilenczvenháromezer frtban állapitta meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyesek 87.200 frtot tartozn forditani.

Az ezen tényleges tőkének beszerzésére szükséges névleges összeget (alaptőke) a ker kedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

Ugyancsak a tényleges tőkéből 20.000 frt készpénzben, illetve kibocsátási árfolyamn számitott elsőbbségi részvényekben kihasitandó s mint tartalék külön kezelendő.

Ezen tartaléktőke csakis a kereskedelemügyi m. kir. ministertől esetenkint előzete kikérendő engedély alapján lesz felhasználható.

8. §.

Az engedélyesek kötelesek a forgalmi eszközöket, sineket és egyéb, az épitésnél és üzletnél használandó anyagokat a belföldön beszerezni, mely rendelkezés alól csak a ker kedelemügyi m. kir. ministertől esetenként előzetesen kikérendő engedély alapján lehet ki telnek helye.

9. §.

A pálya műszaki felülvizsgálatát a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeli el.

A mennyiben az időjárási viszonyok megengedik, a pálya műszaki felülvizsgálata az épitkezések teljes befejezése és a felülvizsgálati tervek bemutatása után engedélyesek kel mére azonnal el fog rendeltetni.

10. §.

Engedélyesek kötelesek a jelen engedélyokirat kiadása előtt 70.000 frt, azaz: het n ezer frtnyi biztositékot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a magy. kir. köp. állampénztárnál letenni.

Ezen biztositék csak a pálya műszaki felülvizsgálatának eredményes befejezése után, s illetőleg a műszaki felülvizsgálat eredményének a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről történt helybenhagyása alkalmával adatik vissza. Egyébiránt e biztositék a műszaki felülvizsgálat alkalmával megállapitott hiányok teljes pótlásáig, illetve a jótállási határidők lejártáig, egészben vagy aránylagos részben visszatartható.

Ha az engedélyesek a jelen engedélyokiratban a pálya kiépitését illetőleg megszabott kötelezettségeknek, különösen a 4. §-ban megállapitott kiépitési határidő tekintetében nem tennének eleget, a kereskedelemügyi m. kir. ministernek önként érthetőleg jogában áll a fentebbi biztositékot akár az állam javára lefoglalni, akár a pálya kiépitésére felhasználni, mi által az alábbi 24. §-ban foglalt rendelkezések nem érintetnek.

11. §.

Az engedélyezett pálya üzletének kezelését az 1880. évi XXXI. törvényczikk 8. §-ának) pontja alapján engedélyesek a kereskedelemügyi m. kir. minister jóváhagyásával az ngedély egész tartamára a m. kir. államvasutak igazgatóságára ruházván át, az e részben negkötött szerződés a jelen engedélyokirat kiegészitő részét képezi.

Engedélyesek kötelesek az üzletkezelés iránti szerződést oly időben megkötni, hogy az a álya megnyitását 60 nappal megelőzőleg jóváhagyható legyen.

12. §.

A menet- és szállitási díjak az engedélyezett vasut számára a következőleg szabatlak meg:

a) A személyforgalomban legmagasabb árszabási tételként személy- és kilométerenként magasabb osztályban 5 kr., az alsóbb osztályban pedig 3 kr. szedhető be.

A magasabb osztályt használó utasok legalább is az elsőrangú vasutakon használatban lévő II-od oszt., illetőleg ezeknek megfelelő berendezésű kocsikban szállitandók.

A mennyiben engedélyesek három kocsiosztályt rendeznének be, a közbenső osztályért személy- és kilométerenként 4 kr. díjtétel szedhető be.

b) Uti podgyásznál és gyorsárúnál, melyek 10 kilogrammnyi súlytételekre fölfelé kikerekithetők, 10 kilogramm és kilométerenként 0·40 krnyi legmagasabb díjtétel alkalmazható. Uti podgyásznál szabadsúly nem követelhető.

Gyorsárúként szállitandó élő állatok, hullák és hintók viteldíjaira nézve a m. kir. államvasutak vonalain fennálló határozmányok és szabályok alkalmazandók.

c) Az árúk szállitásánál alkalmazható legmagasabb árszabási tétel kilométerenként és 100 kgrm.-ként az I. darabárúosztályban 0·90 kr., a II. mérsékelt darabárúosztályban 0·60 kr. és a terjedelmes árúk után 1·20 kr.

A kőszén, vaskő, só, tűzi- és épületfa, trágya, kő, mész és tégla teljes kocsirakományokban kilométerenként és 100 kilogrammonként legfeljebb 0·50 kr. díjtétel mellett szállitandó.

Ugyanezen 100 kg. és km.-kénti díjtétel szolgál maximális viteldíj gyanánt a kocsirakományokban feladásra kerülő élő állatok szállitásánál is.

A kocsirakományokban feladásra kerülő egyéb árúkra, valamint a szabványsúly alapján szállitandó élő állatokra nézve a mérsékelt darabárúosztály fennebbi tétele szolgál legmagasabb díjtételként.

Az árúk osztályozása s a többi szállitási és díjszabási, illetve díjszámítási határozmányok, valamint a kezelési és mellékilletékek tekintetében, úgyszintén a különvonatok szállitására és viteldíjaira nézve a m. kir. államvasutak vonalain fennálló határozmányok és szabályok alkalmazandók.

Mihelyt az engedélyezett pálya tiszta jövedelme három egymást követő éven át a fennebbi 7. §-ban megállapitott tényleges épitési és berendezési tőke 7%-át meghaladja, jogában álland a kereskedelemügyi m. kir. ministernek az engedélyesek meghallgatása mellett a díjszabásokat megfelelőleg leszállitani.

Azon esetre, ha a törvényhozás a díjszabási ügyet az összes hazai vasutakra vonatkozólag szabályozná, ezen szabályozás, tekintet nélkül a jelen engedélyokirat határozataira, az engedélyezett vasutra is érvényes leend.

Engedélyesek a vasut üzletét mindenkor olykép fogják vezetni, hogy díjszabási intézkedései a hazai ipar és termelés érdekeivel összhangzásban legyenek, különösen kötelezik magukat engedélyesek:

1. hogy mindazon kedvezményeket, melyeket külföldi czikkekre engedélyeznek, egyúttal a hazai termékeknek is engedélyezni fogják, ha ezek saját vonalukon legalább ugyanazon távolságra szállittatnak, mint a kedvezményezett külföldi czikkek;

2. hogy külföldi czikkekre soha alacsonyabb díjtételt vagy díjrészletet nem fognak engedélyezni, mint a milyent ugyanazon rendeltetési helyre szállitott hasonló hazai czikk után valamely közelebb fekvő állomásról szednek;

3. hogy az adriai kikötők felé irányuló forgalomban mérsékléseket csupán a hazai kikötők javára fognak engedélyezni;

4. hogy azon esetben, ha az engedélyesek pályája egy más vasuttal csatlakozást nyerne, az átmeneti forgalomban a tarifák felállitásának jogát engedélyesek a m. kir. államvasutakra ruházzák át és pedig olyképen, hogy ezen forgalomból engedélyeseknek csakis bizonyos pályahasználati díjra lesz igényük, mely pályahasználati díj engedélyesek meghallgatásával a kereskedelemügyi m. kir. minister által fog egyoldalúlag megállapittatni;

5. hogy a mennyiben a m. kir. államvasutakkal való csatlakozó forgalomban a kereskedelemügyi m. kir. minister közérdekből különleges díjmérsékléseket rendelne el, a minister kivánatára engedélyesek saját illető összdíjtételeiket ugyanoly százalékarányban leendnek kötelesek leszállitani, mint a mely százalékarányban azt a m. kir. államvasutak saját csatlakozó vonalaikra nézve tették;

6. hogy oly viszonylatokban, a melyeknél a m. kir. államvasutak érdekelve vannak, engedélyesek közvetlen díjtételeket csakis a m. kir. államvasutakkal, illetve ezekkel egyetértőleg fognak felállitani és ilyeneknek felállitásához a m. kir. államvasutak kivánságára mindenkor hozzájárulni fognak;

7. hogy a m. kir. államvasutakon a személy- és árúdíjszabás tekintetében életbeléptetett új rendszerekhez, saját vonalukat illetőleg, a saját állomások közötti forgalom kivételével a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára csatlakozni fognak.

13. §.

Az előző §. értelmében meghatározott díjszabási tételek engedélyesek által időközben egészben vagy csak a tárgyak egyes nemeire, a vasut egyik vagy mindkét irányában, minden szállitási távolságra egyenlően, vagy a távolság növekedésével nagyobbodó mérvben leszállithatók.

Az ekként leszállitott díjszabási tételek az előbbi mértékre ismét felemelhetők ugyan, mindazonáltal e felemelés csak a szabályszerű kihirdetés napjától számitott három hó mulva lép hatályba.

Minden szállitási kedvezmény a fennálló szabályok értelmében előzetesen kihirdetendő és abban, ugyanazon feltételek alapján, mindenki egyaránt részesitendő.

14. §.

Az élelmi szereknek a belföldön beállott rendkivüli megdrágulása esetében joga van a kereskedelemügyi m. kir. ministernek azok fuvardíjait a drágaság tartamára az engedélyokirati legmagasabb díjtételek felére leszállitani.

15. §.

A katonaság és katonai javak leszállitott díjtételekkel szállitandók és pedig egyrészt a cs. és kir. közös hadügyi minister és a m. kir. honvédelmi minister, másrészt a vasutigazgatóságok közt 1877. évi szeptember 15-én megkötött egyezmény, illetőleg az 1878. évi január 1-én hatályba lépett katonaszállitási díjszabás és annak függeléke alapján.

A katonaszállitás iránti, létrejött vagy létrehozandó és az állam részére kedvezőbb egyezmények ezen engedélyezett pályára is érvényesek lesznek.

A fentebbi határozmányok alkalmazandók továbbá a pénzügyi, valamint a közbiztonsági közegek, végül a fegyenczek és tolonczok szállitása tekintetében is.

Az engedélyesek kötelesek alkalmazkodni a katonai szállitásokra vonatkozó szabályzathoz s az abban foglalt megállapodások és egyezményekhez, melyek által a szállitáshoz szükséges felszerelési tárgyak beszerzése és készentartása, a forgalmi eszközök és üzleti személyzet rendelkezésre bocsátása, a forgalmi eszközök és üzleti személyzettel való kölcsönös kisegités és a katonai egészségügyi czélokra berendezett vasuti kocsik használata szabályoztatnak.

Kötelesek továbbá az engedélyesek azon határozmányok- és szolgálati szabályokhoz is alkalmazkodni, melyek a hadi vasuti osztályokra s azoknak béke idején új épitkezésekhez vagy fentartási munkálatokhoz való használatára vonatkozólag a cs. és kir. közös hadügyministerium által kiadattak vagy megállapittatni fognak.

Háború és mozgósitás esetén kötelesek az engedélyesek a szabadságosokat és tartalékosokat a szabályszerű igazolvány alapján a lakhelyükhöz legközelebb eső állomástól a rendeltetési helyig legközelebb eső állomásig a katonai leszállitott díjszabás alkalmazásával szállitani.

A katonai szállitásokra vonatkozó fenti határozatok és kedvezmények önként érthetőleg érvényesek a szolgálatban utazó magy kir. honvédségre és azon csapatokra, melyek, mint a hadsereg kiegészitő részei, a népjog oltalma alatt állanak.

Végül kötelesek az engedélyesek feltétlenül alkalmazkodni azon határozatokhoz, melyek a hadsereg, hadi tengerészet és a honvédség kiszolgált altisztjeinek alkalmazására vonatkozólag az 1868. évi XL. t.-cz. 38. §-ában és az 1873. évi II. t.-czikkben megállapitvák.

16. §.

Az állami tisztviselők, hivatalnokok és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlet felett őrködő hatóságok megbizásából vagy az állam érdekeinek ezen engedélyokirat alapján való megóvása végett vagy jövedéki czélokból a vasutat használják és azt, hogy az illetékes hatóság által megbizattak, igazolják, úti málháikkal együtt ingyen szállitandók.

17. §.

Az engedélyesek a jelen engedélyokirat tárgyát képező vasuti vonalon vagy annak csak egyes részein is a kereskedelemügyi m. kir. minister kivánatára a m. kir. postát szállitani kötelesek.

A postaszállitás feltételeit az 1888. évi IV. t.-cz. 4. §-ának *b*) pontja értelmében a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeleti uton fogja megállapitani.

A vasut igazgatósága és alárendeltjei, vagy az utóbbiak közt váltott szolgálati levelezés a vasuti közegek által postabérmentesen szállitható.

18. §.

Az engedélyezett vaspálya-vonal mentén, vagy az egyes állomásokban szükséges üzleti távirdák, távbeszélők, vagy villamos jelzők iránt az 1888. évi XXXI. t.-cz. és az annak alapján kibocsátott rendeletek határozmányai mérvadók, melyekhez az engedélyesek szorosan alkalmazkodni kötelesek.

A távirdák, távbeszélők és villamos jelzők felállitásához a kereskedelemügyi m. kir. ministertől előzetesen külön engedély eszközlendő ki, mely alkalommal a minister az épités,

berendezés és üzletbentartás feltételeit rendeleti úton állapitja meg, melyekhez engedélyesek alkalmazkodni kötelesek.

Engedélyesek a vasutra vonatkozó épitési engedély kinyerése után a távirda, távbeszélő, vagy villamos jelzők létesitésének engedélyezése iránt még oly időben kötelesek a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez folyamodni, hogy a szóban forgó berendezések a vasut forgalomba helyezéséig elkészülhessenek, illetve használhatók legyenek.

A kereskedelemügyi m. kir. minister fentartja magának azon jogot, hogy az üzleti távirda, vagy távbeszélő-vezetéket a pálya indóházain, esetleg őrházain alkalmazandó utolsó elszigetelőkig, valamint a forgatható védjelző-készülékekig, engedélyesek költségén, a részletekre nézve az illető posta- és távirdaigazgatóság és az engedélyesek közt jegyzőkönyvileg megállapitott feltételeknek megfelelően saját közegei által megépittesse.

Ez esetben, a mennyiben az üzleti távirda- vagy távbeszélő-vezetékekkel egyidejűleg állami távirda- vagy távbeszélő-vezeték nem épittetnék: engedélyesek kötelesek az oszlopok és más épitési anyagok összes árát s az összes épitési költségeket, a mennyiben pedig egyidejűleg állami távirda- vagy távbeszélő-vezeték is épittetnék, az üzleti vezeték anyagainak árát és az összes épitési költségeknek az üzleti vezetékek létesitésére forditott aránylagos részét megtériteni. Mindkét esetben kötelesek engedélyesek az épitkezéshez szükséges összeget az utólagos elszámolásig kamat nélkül előlegezni és az oszlopokat s a többi épitési anyagokat az épitendő pálya mentén az illető posta- és távirda-igazgatóság által meghatározott módon és időben saját költségén szétosztani.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek jogában áll a vaspálya mentén fennálló oszlopokra bármikor állami távirda-, esetleg távbeszélő-vezetékeket alkalmaztatni, ez esetben azonban az oszlopok, az állam költségén való fentartás kötelezettsége mellett, már ekkor az állam ingyen tulajdonába mennek át.

Az üzleti távirda-, távbeszélő- és villamos vezetékek és berendezések összes alkatrészeikkel együtt a vasut kiegészitő tartozékát képezik, ennélfogva a jelen engedélyokirat 22. §-ában megállapitott esetekben és módok szerint az államra háramlanak át.

Egyébként az 1888 : XXXI. t.-cz., valamint az annak alapján kibocsátott vagy kibocsátandó ministeri rendeletek határozmányai, továbbá a hazai vasutakkal a távirdákra nézve 1877. évben kötött egyezmény határozatai az engedélyesekre nézve is kötelezők maradnak és lesznek.

19. §.

Mihelyt a polgári vagy katonai forgalom a jelenleg engedélyezett vonalon annyira növekedett, hogy az éjjeli szolgálat és gyorsabb forgalom berendezése a kereskedelemügyi m. kir. minister egyoldalú megitélése szerint kivánatosnak vagy szükségesnek mutatkozand, az engedélyesek kötelesek lesznek saját költségükön mindazon berendezéseket eszközölni és mindazon biztonsági intézkedéseket megtenni, melyek a fennálló szabályok és utasitások szerint szükségesek s illetőleg a melyek a kereskedelemügyi m. kir. minister részéről, hivatkozással azon szabályokra, követeltetni fognak.

A mennyiben azonban a katonai forgalom érdekében az engedélyezés alkalmával alapul vett teljesitési képesség határán túlmenő berendezések kivántatnának, ezek csakis engedélyesek hozzájárulásával lesznek érvényesithetők.

Az engedélyesek kötelesek továbbá a kereskedelemügyi m. kir. minister rendeletére minden kártalanitás nélkül egy másik vágányt az esetre kiépiteni, ha az engedélyezett vonalon az évi elegybevétel kilométerenkint 14.000 frtot osztrák értékben meghalad.

Ezen kötelezettség teljesitése azonban engedélyesektől csak az alább megállapitott engedélytartam első 70 éve alatt követelhető.

20. §.

Az engedélyesek kötelesek az engedélyezett vasut üzletéről a számadásokat az érvényben álló számlázási minta szerint vezetni s a lezárt üzleti számlát a vagyonmérleg, nyereség- és veszteség-számlával együtt legkésőbb a számadási évet követő május hó végéig a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez bemutatni.

Kötelesek továbbá az engedélyesek a forgalom és üzlet eredményeit részletesen kitüntető évi jelentést szerkeszteni s közhirré tenni s mindennemű a felügyeleti hatóságok által kivánt statisztikai adatot beszolgáltatni.

21. §.

Engedélyeseknek jogukban álland részvénytársaságot alapitani s a tényleges épitési és berendezési költség beszerzése czéljából névre, vagy előmutatóra szóló czímleteket az 1888. évi IV. t.-cz. 10-ik §-ában foglalt határozmányok figyelemben tartása mellett kibocsátani, mely kibocsátásnak módozatait a kereskedelemügyi m. kir. minister a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg állapitja meg.

Ha elsőbbségi részvények bocsáttatnának ki, a pálya tiszta jövedelméből mindenekelőtt az elsőbbségi részvényeknek a kereskedelemügyi m. kir. minister által a pénzügyi m. kir. ministerrel egyetértőleg megállapitandó törlesztési hányada s további sorban e részvényeknek legfeljebb 5%-kal megszabandó osztaléka lesz fedezendő s ehhez képest a törzsrészvények törlesztése mindaddig meg nem kezdhető, mig az összes elsőbbségi részvények nem törlesztettek.

A törlesztési terv kidolgozásánál szem előtt tartandó, hogy a törlesztési hányad rendszerint ne legyen nagyobb, mint a mely mellett az alaptőke az engedély egész tartama alatt törleszthető.

A kétnemű részvények tulajdonosai mindazonáltal minden egyéb társasági jogokban és kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A jelen engedélyokirat és az annak kiegészitő részét képező okmányok az alakitandó részvénytársaságra változatlanul kötelezők s ehhez képest az alakitandó részvénytársaság az engedélyeseket a jelen engedélyokirat alapján megillető jogokat és kötelezettségeket változatlanul és minden fentartás nélkül kötelezőleg átvenni tartozik.

A részvénytársaság megalakitásához szükséges alapszabályok, a kibocsátandó czímletek és szelvényeik mintáival együtt, átvizsgálás és jóváhagyás végett a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez felterjesztendők, s a nevezett minister részéről az alapszabályokban, valamint a czímletek és szelvényeik mintáinak tervezetében kivánt módositások feltétlenül foganatositandók.

Az alapszabályokba mindenesetre felveendő, hogy az évenkénti tiszta jövedelemnek egy meghatározott minimális százaléka külön beruházási tartalékalap képzésére, illetve a jelen engedélyokirat 7. §-a szerint az épitési tőkéből kihasitott tartalékalap növelésére fordittassék. Felveendő továbbá az is, hogy azon esetre, ha az alább megállapitott engedélytartam alatt jövedelem hiánya miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, a törlesztetlenül maradt részvények tulajdonosai részvényeiknek beváltását, vagy e czímen bárminemű kárpótlást az államtól nem igényelhetnek.

A társaság székhelye Pozsony vagy Budapest s hivatalos ügykezelési nyelve kizárólag a magyar.

22. §.

A jelen engedély tartama a fenti 2. §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. §. *a)* pontja alatt kimondott oltalommal és az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2. §-a, illetve

az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *b)* és *c)* pontjai szerint az állam részére biztositott megváltási jog épségben tartásával, a jelen engedélyokirat kelte napjától számitandó, egymásután következő 90 évben állapittatik meg.

Ezen 90 év leteltével a vasut és annak összes tartozékai ingyen és tehermentesen mennek át a magyar állam tulajdonába és szabad haszonélvezetébe, illetve engedélyesek vagy jogutódjaik ezen vasutat teljes jókarban, ingyen és tehermentesen tartoznak az államnak átadni.

A pálya engedélyének és üzletének átruházása, valamint a pálya és tartozékainak függő kölcsönökkel való jelzálogi megterheltetése tekintetében az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *a)* pontja, illetőleg az ezen törvény 10. §-ában foglalt határozatok irányadók.

Az 1880. évi XXXI. t.-cz. 2. §-ában és az 1888. évi IV. t.-cz. 2. §-ának *b)* és *c)* pontjaiban előirt megváltás esetében a megváltás módozatai tekintetében ugyancsak az idézett t.-cz. határozatai irányadók.

Mindkét esetben átveszi a magyar állam saját tulajdonába, birtokába és haszonélvezetébe a pálya területét és földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és alépitményeket minden hozzátartozókkal, u. m. forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakóhelyekkel, a vasut üzletéhez tartozó épületekkel, az indulási s érkézési helyeken őr-, felvigyázóházakkal, minden felszerelvényekkel, ingó és ingatlanokkal egyetemben; ellenben az engedélyesek vagy jogutódjaik megtartják az általuk folytatott üzlet alatt jövedelmi fölöslegeikből alkotott netáni tartalékalapot és a künnlevő cselekvő követeléseket, valamint azon épitkezéseket, a melyek megszerzésére vagy előállitására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztattak fel, hogy azok a vaspályának semmi tartozékát képezni nem fogják.

23. §.

A kereskedelemügyi m. kir. minister az állami érdekek megóvása tekintetéből jogosítva van magának úgy a pálya épitése, valamint az üzlet megfelelő felszerelése és folytonos jókarban tartása felől minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótoltassanak.

Különösen fentartatik a nevezett minister részére azon jog, hogy a forgalom növekedéséhez képest engedélyeseket a forgalmi eszközöknek időnkénti mefgelelő szaporitására kötelezhesse.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek joga van továbbá a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt és pályaigazgatást megvizsgálni és ellenőrizni.

A kereskedelemügyi m. kir. minister által kiküldött biztosnak jogában áll, az igazgatóság és az ennek kebeléből netán kirendelt külön bizottságok ülésében, valamint a közgyülésekben részt venni, nemkülönben törvénytelen, a köz- vagy állami érdekekre netán hatrányos, az engedélyokirattal ellenkező intézkedéseket a nevezett minister további elhatározásáig felfüggeszteni.

24. §.

A kereskedelemügyi m. kir. ministert megilleti a jog, hogy engedélyeseket a jelen engedélyokirat és az annak kiegészitő részét képező okmányokban megállapitott kötelezettségeknek, úgyszintén a kormány által az engedélyeseket kötelező törvények, szabályok, utasitások stb. alapján kiadott rendeleteknek teljesitésére 100 frttól 10.000 frtig terjedhető rendbüntetés vagy birság kivetése által szorithassa.

A kivetett és a kereskedelemügyi m. kir. minister által kitűzött záros határidő alatt az engedélyesek által be nem fizetett rendbüntetés, illetve birság a vasut bármely birtokából vagy annak jövedelméből egyszerű közigazgatási úton fog behajtatni.

Az esetre, ha a kiszabott rendbüntetés, illetve birság a még letétben levő engedélyezési biztositékból vonatnék le, engedélyesek ezen biztositékot az eredeti összegre a levonás napjától számitandó 14 nap alatt ismét kiegésziteni tartoznak.

Ha az engedélyokiraton vagy egyéb törvényes határozatokon és rendelkezéseken alapuló kötelezettségek megsértése az engedélyesek részéről ismételve fordulna elő s más megtorló intézkedés a kivánt eredményre nem vezetne; úgyszintén, ha a fenti 3. §-ban megállapitott határidők az épitési tervek benyujtása, az épités befejezésére, illetőleg az üzlet megnyitására nézve meg nem tartatnának s e határidők megtartásának elmulasztása a többször idézett vasut-engedélyezési szabály 11. §-ának *b)* pontja értelmében, különösen pedig politikai és pénzügyi válságok által nem igazoltathatnék; a kereskedelemügyi m. kir. minister a jelen engedélyokiratot bármikor hatályon kivül helyezheti s megszüntnek nyilvánithatja, a nélkül, hogy ezen határozatból kifolyólag engedélyesek az állam irányában bármi néven nevezendő czímen kárpótlási igénynyel léphetnének fel.

Annak meghatározása, hogy az engedély hatályon kivül helyezése esetén a pálya épitésének folytatása s illetőleg úgy ezen, mint azon esetben, ha az engedélyesek a pálya üzletét megszakitanák, az üzlet továbbvitele érdekében minő intézkedések tétessenek, a kereskedelemügyi m. kir. ministert illeti meg; önként értetődvén, hogy ezen intézkedések következtében felmerülendő mindennemű költségek, károk és veszélyek iránti szavatosság kizárólag az engedélyeseket terhelendik.

25. §.

Ezen engedély, valamint az annak kiegészitő részét képező okmányok minden okmányszerű kiadmányai csak 1 forintra szabott bélyegdíj alá esnek.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 24-én.

A m. kir. ministerium nevében:

Lukács *s. k.*,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hiv. másolat hiteléül:

(P. H.)

Gaal Géza *s. k.*,
irodatiszt.

3-ik melléklet a 606. számú irományhoz.

Kiegészitő melléklet a pozsony-dunaszerdahelyi helyi érdekű vasutra vonatkozó 94.632/1894. számú

engedélyokirathoz.

A pozsony-dunaszerdahelyi helyi érdekű gőzmozdonyú vasut épitésére és üzleti beren. dezésére vonatkozó feltételek.

I.

Általános határozmányok.

A m. kir. államvasutak Pozsony-Ujváros állomásából kiágazólag Dunaszerdahelyig vezetendő vasut, mint rendes nyomtávú helyi érdekű gőzmozdonyú vasut, az 1894. évi deczember hó 24-én kelt engedélyokirat 3. §-a értelmében, a kereskedelemügyi magy. kir. minister által előzőleg helybenhagyandó tervek alapján és az alább következő részletes határozmányok szerint épitendő ki s olykép rendezendő be, hogy a kiépitett pályán a vonatok óránkén negyven kilométer legnagyobb sebességgel közlekedhessenek.

Engedélyesek kötelesek az engedélyezett pálya számára beszerzendő sínekre és forgalmi eszközökre vonatkozó szállitási szerződéseket és feltétfüzeteket a nevezett ministerhez jóváhagyás végett előzetesen beterjeszteni, továbbá a pálya épitésére vonatkozó szerződést is bemutatni, ez utóbbit azonban csak akkor, ha az épités átalányösszegért vállalkozónak adatik ki, vagy ha az épités kivitele a pénzbeszerzéssel is egybe van kötve.

A pálya épitésénél engedélyesek az érvényben levő általános, valamint a helyhatósági épitési és rendőri szabályokhoz, nemkülönben a helyi érdekű vasutakra vonatkozó m. kir. államvasuti szabványrajzokhoz is alkalmazkodni kötelesek.

II.

Alépitmény.

A pálya alépitménye egy vágányra készitendő. A legnagyobb emelkedés, illetve esés $5^0/_{00}$-el állapittatik meg. A kanyarulatoknak a nyilt pályán általában 300 méternél kisebb félátmérővel nem szabad birniok, a m. kir. államvasutak Pozsony város és Pozsony fió állomásait összekötő vonalrészhez csatlakozó ívnél azonban kivételesen 200 méter sugár is alkalmazható.

A pálya szabványos koronaszélessége az alépitmény felszinében, vagyis a kavicságy alsó felületének magasságában mérve 4·0 méter legyen.

Görbületeknél a töltés külső oldala a túlemelésnek és a vágány kibővitésének megfelelően kiszélesbitendő.

A töltések, azok magassága és anyagához képest $1\frac{1}{2}$ vagy $1\frac{1}{4}$ lábas lejtőkkel létesiendők; a bevágások lejtői pedig az anyag nemének és minőségének megfelelően álliandók elő.

A vizszintesben, vagy csekély esésben fekvő bevágások oldalárkai megfelelő fenékesséssel birjanak.

Az anyagárkok külső lejtői egy lábasnál meredekebbek nem lehetnek, a töltés felől ejtők ellenben ugyanoly rézsűvel készitendők, mint maguk a töltések. Az anyagárkok továbbá ly módon létesitendők, hogy azokból a viz lehetőleg lefolyást találjon, a nélkül azonban, iogy káros vizfolyások keletkezhessenek.

A töltés lába és a nyitandó anyagárok közt legalább 0·8 méter széles padka hagyandó, s ugyanily szélesnek kell lenni a kisajátitási védszalagnak is.

Csuszamlásra hajlandó töltések és bevágások megfelelően biztositandók. Árterületeken tvonuló töltéseknél a pályaszin 0·8 méterrel a legmagasabb árviz felett lesz tartandó és ily ielyeken a töltések lejtői a szükséghez képest biztositandók. Átereszek és kisebb hidak úgy llitandók elő, hogy a hordszerkezet alsó éle és a legnagyobb árviz szine között 0·5—1·0 néter nyilt magasság maradjon, nagyobb hidaknál az árviz és szerkezet közötti magasság ·5 m.-nél kisebb nem lehet. Mindazon helyeken, hol folyók vagy patakok a pályát megözelitik, a partok leválás és kimosás ellen kellően biztositandók.

Vizfolyások, patakok és folyók az áthidalás előtt vagy után megfelelően szabályozandók s a szükséghez mért partvédművekkel ellátandók.

A pálya testébe épitendő azon átereszek, melyek fölött feltöltés alkalmaztatik, kőből agy téglából, esetleg betonból vagy vasból létesitendők; mig a nyilt műtárgyak hidfői, zárnyai és esetleges pillérei kőből vagy téglából falazva, hordszerkezetei pedig 2·0 m. nyilásig ezárólag tölgyfából és ennél nagyobb nyilásoknál vasból állitandók elő. Kivételt képez az rsekujvári Dunaágon át vezető hid, mely egyelőre ideiglenes jelleggel, vagyis egészen fából pithető. Kötelesek lesznek azonban az engedélyesek azon esetben, ha az érsekujvári Dunaág zabályoztatnék és hajózhatóvá tétetnék, az ideiglenes Dunahid helyébe egy a hajózás czéljaiiak is megfelelő végleges hidat, kőhidfőkön és pilléreken nyugvó vashordszerkezettel épiteni, nely robbantó berendezésekkel is el lesz látandó, — önként értetvén, hogy ebben az esetben a végleges hidhoz csatlakozó vonalrészek is megfelelően emelendők és átalakitandók.

A párhuzamos utak és útátjárókban a szükséghez képest megfelelő nyilású átereszek agy hidak épitendők, melyek — ha azok felett nincs feltöltés — egészen fából is lehetnek.

Hidfők- és jégtörőkhöz, valamint hidjármak, hidalások- és hidpadlózatokhoz általában sak tölgy- vagy vörös fenyőfát szabad használni.

Útszabályozások, útáthelyezések és útátjárók felépitménye az eredeti út felépitményének negfelelően, vagy kőalapból és kavicsból, vagy csak kavicsból állitandó elő. Oly utaknál pedig, nelyek kavicsolva egyáltalában nincsenek, az útátjárók mindkét sínszáltól számitandó 8—8 m. iosszaságban 15 cm., azontúl pedig 10 cm. magasságban kavicsolandók.

Az állomási főnsíkon kocsiközlekedésre szolgáló területek 0·15 m. vastag kőalappal és gyanily vastagságú kavicsburkolattal, az állomási hozzájáró utak pedig a közigazgatási bejárásról felvett jegyzőkönyvben megállapitott módon állitandók elő.

Az állomási terek azon részei, melyek kocsiközlekedésre nem szolgálnak, 10 cm., az rházi fönsikok pedig 5 cm. vastag kavicsréteggel boritandók.

Az állomásokon a fensiknak és különösen a vágányok beágyazásának szárazon tartására szükséghez képest szivárgók létesitendők.

Minden állomáson kert számára legalább 400 m.^{2} és minden egyes állomási és vonalrháznál szintén kertnek legalább 1000 m ^{2}-nyi földterület kisajátitandó.

III.

Felépitmény.

A pálya 1·435 méter nyomtávval épitendő.

A sínek, melyek aczélból gyártandók, folyóméterenként 23·6 kilogrammnál könnyebbek nem lehetnek és függő sínkötés alkalmazása mellett oly sűrűn rakott talpfákon helyezendők el, hogy igénybevételök 5000 kg. keréknyomás alatt négyzetczentiméterenként 1000 kg.-ot meg ne haladjon.

A vágányok egymástóli távolsága, középtől-középig mérve, az állomásokon 4·5 méter, a nyilt vonalon pedig 3·6 méternél kisebb nem lehet.

Engedélyesek kötelesek a felépitményi anyagok fél százalékát és két teljes váltót és keresztezést a szükséges talpfákkal együtt, tartalékul az épitési alapból beszerezni s az üzletnek rendelkezésre bocsátani; ezen tartalékokba azonban nem számithatók be azon készletek, melyeket a jótállási idő alatt megromló felépitményi vas- és aczélanyagok kicserélésére a szállitó gyárak tartoznak átadni.

Az épitendő h. é. vasuton összesen 4300 folyóméter állomási mellékvágány létesitése követelhető, mely hosszba azonban a m. kir. államvasutak Pozsonyujváros csatlakozó állomásán előállitandó új, illetve áthelyezendő vagy átalakitandó régi vágányok nincsenek beszámitva.

A m. kir. államvasutak Pozsonyujváros állomásán előállitandó vágányok, kivéve a létesitendő mozdonyszintelephez vezető vágányokat, melyek folyóméterenként 23·6 kg. súlyú aczélsínekből készithetők, nemkülönben az ezen állomáshoz való csatlakozástól számitva 300 méter hosszban a nyilt vonal is elsőrangú asuti felépitménynyel épitendők. Hasonlóképen elsőrendű vasutaknak megfelelőknek kell lenniök: mindazon váltóknak és keresztezéseknek, melyek elsőrendű vasuti felépitménynyel biró vágányokba esnek. Pozsony város állomáson előállitandó elsőrendű vasuti felépitményhez ócska, de még teljesen használható állapotban levő sínek is használhatók, az összes váltóknak és keresztezéseknek, valamint a közönséges és kitérő talpfáknak azonban újaknak kell lenniök.

Az elsőrendű vasuti felépitményre nézve a m. kir. államvasutak számára érvényes szabványok mérvadók.

A közönséges talpfák tölgy- vagy vörös fenyőfából állithatók elő; a kitérőkben alkalmazandó összes talpfákhoz azonban csak tölgyfát szabad használni.

A felépitmény többi anyagát, szerkezetét és részleteit a kereskedelemügyi m. kir. minister az engedélyesek által kellő időben előterjesztendő épitési részlettervek alapján határozza meg.

Az útátjáróknál a sinszálak között általában vezérgerendák tölgyfából alkalmazandók; fontosabb útátjáróknál azonban vezérsinek alkalmazása követelhető.

A helyi érdekű vasut vonalán a felépitmény beágyazásához kavics használandó s ezen beágyazásnak a sinek talpa alatt 0·25 m. vastagsággal és a sintalpak magasságában 2·8 m. szélességgel kell birnia.

A váltók és keresztezések kavicsbeágyazásának a sinek talpa alatt 0·30 m. vastagnak kell lennie.

Tartalékul kötelesek az engedélyesek pályakilométerenként 40 m^3 beágyazási kavicsanyagot az épitési tőkéből beszerezni s a vonal mentén alkalmas helyeken lerakva, az üzletnek rendelkezésére bocsátani.

IV.

Allomások.

Az engedélyesek kötelesek a kiépitendő pályán a következő állomásokat, illetve kitérőket és megállóhelyeket létesiteni:

1. Püspöki állomást . . . . 350 m. hoszszal
2. Csallóköz-Csötörtök rakodó megállóh. . . 200 » »
3. Somorja-Uszor vizállomást . . . . 400 » »
4. Páka rak. megállóhelyet . . . . 200 » »
5. Nagy-Légh állomást . . . . 350 » »
6. Patony rakodó állomást . . . . 250 » »
7. Csallóköz-Abony rak. megállóhelyet . . . 200 » »
8. Dunaszerdahely végállomást . . . . . . 400 » »

A m. kir. államvasutak »Pozsony-Ujváros« állomása a helyi érdekű vasut csatlakozása által előálló szükséghez képest átalakitandó és kibővitendő

Ezenfelül engedélyesek a szükséglet szerint még további állomásokat, kitérőket és megállóhelyeket is létesithetnek; ezen pótlétesitményekhez azonban a kereskedelemügyi m. kir. minister engedélye, a tervezetek bemutatása mellett, előzetesen kikérendő.

Az állomások és kitérők lehetőleg vizszintesben, vagy 2°/oo-t meg nem haladó emelkedés-, illetve esésben helyezendők el és pedig olyképen, hogy azok szükség esetén kellően megnagyobbithatók legyenek.

V.

Allomási épitmények és vonalőrházak.

Az engedélyezett pálya állomásain, melyek közé a kitérők, valamint a közönséges s a rakodó megállóhelyek is számitandók és a pozsony-ujvárosi csatlakozó állomáson, illetőleg a pozsonyfiókállomáson a következő táblázatos kimutatásba foglalt épületek, illetve épitmények állitandók elő:

Táblázatos kimutatás az állomási épületek- és épitményekről.

Beépitett terület, m²-ekben

Az állomás neve	Felvételi épület: földszintes	Felvételi épület: emeletes	bővitett őrház, váró- és irodahelyiséggel	Nyilt várócsarnok; kapcsolatban a földszintes v. az emeletes fölvételi épülettel	Állomási őrház	Árúraktár	Árúbódé	Nyilt rakodó	Katonai rakodó	Gabonaszin	Szénraktár	Pályafentartási raktár
Pozsony-ujváros (máv.) állom.	.	.	.	.	.	60·9	.	.	.	.	43·3	.
1. Püspöki állomás	.	93·5	.	.	40	.	22·3	b) 84·2	.	83·3	.	.
2. Csallóköz-Csötörtök rakodó megállóhely	.	.	75	.	.	.	.	.	.	83·3	.	.
3. Somorja-Uszor vizállomás	.	93·5	.	.	40	120·6	.	b) 126·3	.	165·1	.	22·3
4. Paka rak. megállóhely	.	.	75	.	.	.	.	.	.	83·3	.	.
5. Nagy-Lég állomás	.	93·5	.	.	40	60·9	.	b) 84·2	.	83·3	.	.
6. Patony rak. állomás	93·5	.	.	.	40	.	.	.	.	d) 111	.	.
7. Csallóköz-Abony rak. megállóhely	.	.	75	.	.	.	.	.	.	83·3	.	.
8. Dunaszerdahely végállomás	.	133·5	.	.	40	120·6	.	b) 168·4	.	165·1	43·3	22·3

darabszám

Az állomás neve	Marharakodó	Szénrakodó ponk	Hidmérleg, mozdonynyal járható	Forditó korong 4·6 m. átmérővel	Rakodó minta	Viz-állomás: 2 m. átmérőjű kúttal és ejector berendezéssel	Tisztitó gödör daruval, elzáró szeleppel és aknákkal: az átmenő vágányoknál	Tisztitó gödör daruval, elzáró szeleppel és aknákkal: a mozdonyszin előtt	Mozdonyszin belső tisztitó gödörrel és tűzcsappal: egy állásra	Mozdonyszin belső tisztitó gödörrel és tűzcsappal: két állásra	A felvételi épület tartozékai: különálló árnyékszék lámpakamarával	különálló árnyékszék lámpakamara nélkül	házi kút	szemétverem	gazdasági udvar	kenyérsütő kemencze	Az őrház tartozékai: melléképület	kút	kenyérsütő kemencze	A mozdonyszin tartozékai: vizmedencze vasból, 10m.³ űrtartalommal	kézi műhely	laktanya, szabványos	kút 2 m. átmérővel és ejector berendezés	munkás-árnyékszék	Megjegyzések
Pozsony-ujváros (máv.) állom.	.	.	.	1	.	.	.	1	.	a) 1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	.	1	
1. Püspöki állomás	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	
2. Csallóköz-Csötörtök rakodó megállóhely	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	
3. Somorja-Uszor vizállomás	1		c) 1	.		2	2	.	.	.	1	.	1	1	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	
4. Paka rak. megállóhely	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	
5. Nagy-Lég állomás	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	
6. Patony rak. állomás	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	1	1	1	.	.	.	.	.	
7. Csallóköz-Abony rak. megállóhely	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	
8. Dunaszerdahely végállomás	1	.	c) 1	1	1	.	.	1	e) 1	.	.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

Az 1894. évi junius hó 14-én megtartott engedélyezési tárgyalás alkalmával létrejött megállapitás szerint a csatlakozó állomáson előállitandó fütőháztelep Pozsony fiók állomáson fog előállittatni, mely esetben az *a)* alatti jegyzetben foglalt megállapitások is megfelelően módosulni fognak.

a) Szabványos favázas 26·6 m. hosszú két állású mozdonyszin, de viztorony és vizmedencze nélkül. A mozdonyszin és az előtte létesitendő külső tisztitó gödördaruja azonban a már létező vizállomással megfelelő csővezeték által összekapcsolandó.

b) A nyilt rakodókra nézve megállapitott alapterületekbe az emelkedésben fekvő feljárók területe nem számitható be.

c) Fairbanks vagy Schember-féle.

d) Ezen gabonaszinnek egy része darabárúk számára elrekesztendő.

e) Szabványos 15·8 m. hosszú egyállású favázas mozdonyszin.

Az állomásokon előállitandó váltóőri lakásokon és a vonalon esetleg szükséges őrkunyhókon kivül, a nyilt pályán — a kereskedelemügyi m. kir. minister által meghatározandó helyeken, — összesen 9 őrház lesz épitendő, a hozzájuk tartozó melléképülettel, kúttal és kenyérsütő-kemenczével együtt.

Közczélok, úgymint: a jövedék, posta, távirda, rendőrség stb. részére megkivántató helyiségek előállitására az engedélyesek csak külön kárpótlás mellett kötelezhetők.

A felvételi épületek, lakó- és őrházak, továbbá a rakodók, tisztitó-gödrök, aknák, csatornák és kutak, valamint a kenyérsütő-kemenczék kőből vagy téglából falazva állitandók elő, mig a mozdonyszinek, toldalékaikkal együtt, kő- vagy téglaalappal és lábazattal favázas falakból; az árú-, kézi- és pályafentartási raktárak, melléképületek, szén- és gabonaszinek pedig kő- vagy téglaalappal és lábazattal, illetve kő- vagy téglaoszlopokon fából épithetők.

Az állomásokon a vonatkozó szabványrajzok és épitési részlettervek megállapitásához vagy az elrendeléshez képest, vizlevezető csatornák létesitendők.

A vizállomási kutaknak oly vizbőséggel kell birniok, hogy a helyi érdekű vasuton előfordulható legsürűbb vonatforgalom számára a szükséges vizmennyiséget a kellő minőségben szolgáltatni mindig képesek legyenek.

VI.

Pályaelzárás és jelzés.

A pálya bekeritése csak különösen figyelemre méltó helyeken és ott szükséges, hol a pálya jelentékenyebb forgalmat közvetitő közutak vagy helységek közvetlen közelében, illetve azokon keresztül vezet el.

Az állomások a szükséghez képest bekeritendők.

Utak és útátjárók szélein karfák, kerékvetők vagy keritések csak ott alkalmazandók, a hol azok a fenforgó viszonyoknál fogva biztonsági tekintetekből nem mellőzhetők.

Az útátjárók elzárására szükséges sorompók csak nagyon látogatott útátjáróknál vagy oly helyeken állitandók fel, hol a vonat közlekedése az útátjárótól legalább 100 m. távolságra észre nem vehető.

A sorompóval el nem látott és a vonatról 150 m. távolságból nem látható útátjáróknál állandó figyelmeztető jelzők helyezendők el.

Az engedélyesek kötelesek üzleti távirdát létesiteni, melyen az állomások közti távsürgönyzés eszközölhető legyen.

A vonatok keresztezésére szolgáló vágányokban fekvő váltók világitható jelző-tárcsákkal látandók el.

Pozsony-ujváros csatlakozó állomás előtt az előirt távolságban a helyi érdekű vasut vonalán egy forgatható villamos védjelző állitandó fel, azonkivül a Pozsony-ujváros állomás felvételi épületében levő iroda telefonvezeték által összekapcsolandó az elágazásnál levő őrházzal.

A többi állomásoknál, kitérők- és megállóhelyeknél az előirt távolságokban fix védjelzők alkalmazandók.

Egyébként a lát-, hang- és harangjelzők mindaddig mellőzhetők, mig a sürű vonatforgalom azok előállitását nem teszi szükségessé.

A kézi és a vonatokon használandó jelző-eszközök a fennálló szabályok szerint szerzendők be.

VII.

Uzleteszközök.

Az üzleteszközöket az 1894. évi deczember hó 24-én kelt engedélyokirat 2. §-ában idézett vasuti üzletrendtartás 2. és 22. §-aiban megszabott határozmányok fentartása mellett, a mennyiben ezek az idézett engedélyokirat határozmányai folytán változást nem szenvednek, engedélyesek maguk választhatják ugyan meg; kötelesek azonban a beszerzendő forgalmi eszközök részletterveit, valamint egy azok nemét, számszerinti mennyiségét és pénzértékét tartalmazó kimutatást a kereskedelemügyi m. kir. ministerhez átvizsgálás és jóváhagyás végett még a megrendelés előtt bemutatni.

VIII.

Felszerelési, leltári és berendezési tárgyak és elhasználási anyagok.

A felszerelési, leltári és berendezési tárgyak az engedélyesek által jóváhagyás végett bemutatandó részletes kimutatás alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által megállapitandó mennyiségben, az elhasználási anyagok pedig a négy heti szükségletnek megfelelőleg lesznek az épitési tőkéből beszerzendők s az üzletnek rendelkezésére bocsátandók.

IX.

Jótállás.

A különböző létesitményeknél használt anyagok jó minőségére, nemkülönben az előállitott összes munkák megfelelő és szilárd kivitelére nézve a m. kir. államvasutaknál érvényben levő feltétfüzetek és az épületek leirásának határozmányai mérvadók.

A sínek kivételével mindazon munkákért és szállitmányokért, melyekre a m. kir. államvasutak feltétfüzeteiben bizonyos jótállás van megszabva, engedélyesek a műszaki felülvizsgálat helyi szemléjének középidejétől számitott egy évig, a sínekért ellenben az üzlet megnyitása napjától kezdve legalább három évig tartoznak jótállani.

Engedélyesek tartoznak továbbá az épitési alapból fedezni, illetve megtériteni a felépitménynek szintén az üzlet megnyitásától számitott husz napi fentartásából, valamint az ehhez szükséges kavicsanyag beszerzéséből és beágyazásából felmerülő költségeket is, különösen megjegyeztetvén, hogy ezen 20 napi fentartáshoz a tartalékkavicsot nem szabad felhasználni.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 24-én.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hiv. másolat hiteléül:

(P. H.) *Gaal Géza* s. k.,
irodatiszt.

4-ik melléklet a 606. számú irományhoz.

A pozsony-dunaszerdahelyi h. é. vasut

helyzetrajzi vázlata.

A vonal hossza . . . . . . 43'6 km.
Az állomások és megállóhelyek
száma 8
(csatlakozó állomás nélkül).

Jelmagyarázat:

—— Forgalomban levő vasutak.
▬▬ Pozsony-dunaszerdahelyi h. é. vasut.

607. szám.

(LXXVI. ÜLÉS. 788. d) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 13-án tartott 449-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5301. Következett ezután a közlekedésügyi és pénzügyi bizottságok jelentései:

»a szilágysági helyi érdekű vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéjének felemelése tárgyában« szóló (806. sz.) kereskedelemügyi ministeri jelentés iránt. (812. és 816. sz.)

Mindkét jelentést a ház tudomásul vette és hason czélból a főrendiházzal közöltetni rendelte.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 607. számú irományhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister

jelentése,

z országgyüléshez, a szilágysági helyi érdekű vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéjének felemelése tárgyában.

Tisztelt Képviselőház!

A szilágysági helyi érdekű vasut épitésére és üzletére az 1880. évi XXXI. t.-cz. 1-ső -a alapján az 1886. évi deczember hó 23-án kiadott engedélyokmány 7. §-ában a helyi ·dekű vasut tényleges épitési és üzletberendezési költségei 2,347.500 frtban állapittatık meg.

A helyi érdekű vasut megépitésére és üzletére alakult részvénytársaság a vasutat ezen ›kéből megépitette ugyan és forgalomba is helyezte, de sem az 1887/88. évi árvizkárok öltségei, sem a folytatólagos deés-zilahi helyi érdekű vasutvonalnak a szamosvölgyi vasutészvénytársaság által 1891-ben történt megépitése következtében a szilágysági helyi érdekű ısuton is az éjjeli forgalom berendezhetése czéljából szükségessé vált létesitmények költségei, ›m pedig a deés-zilahi helyi érdekű vasutnak törzsrészvények ellenében megszavazott 10.000 ›rintnyi hozzájárulás, az engedélyezett tőkében már fedezetet nem találtak.

A társaság tehát kénytelen volt az árviz által okozott károk helyreállitási költségeinek dezetéről kölcsön utján gondoskodni s e czélra 97.300 frtnyi függő kölcsönt vett fel.

A deés-zilahi helyi érdekű vasut megnyiltával szükségessé vált berendezések költségei ›dig mintegy 83.700 frtra rugtak, s azok végleges rendezése mindeddig függőben maradt.

Egyelőre a költségeket a m. kir. államvasutak előlegezték, s illetve a szilágysági vasut letjövedelmeiből tartották vissza, mi ellen a társaság tiltakozott, sőt pert is inditott, azt ›onban utóbb visszavonta. — A társaság függő terheinek rendezése tehát elhalaszthatlan szük›get képezvén — a jelzett költségek végleges fedezése tárgyában a társaság képviselőivel egyettőleg, az eddigi tarthatatlan állapot megszüntetése érdekében f. é. augusztus hó 3-án a ›vetkező megállapodások létesültek: —

Az alábbi tényleges költségek közül, u. m.:

1. a m. északkeleti vasut által annak idején felállitott hadi menetınd következtében létesitett munkák költségei . . . . 15.585 frt 34 kr.;

2. az árvizkárok miatt az épités folyama alatt kivánt pályaszinıelések és egyéb munkák költségei . . . . 67.706 frt 48 kr.;

3. a deés-zilahi vasut épitési költségeihez való hozzájárulás . . . 10.000 » — »

4. behajthatlan törzsrészvények értéke . . . . 4.000 frt — kr.
5. a deés-zilahi vonal megnyitásával követelt éjjeli forgalom lebonyolitása czéljából szükségessé vált ujabb munkálatok költségei . . . . . 81.615 » — »
6. a többi munkálatok költségeinek kamatai 1894. év végeig . . 37.879 » 37 »
Összesen . . . 216.786 frt 19 kr.

közül, az:

1. alatti	15.585 frt 34 kr.,
2. »	67.706 » 48 »
3. »	81.615 » — »
Együtt . . .	164.906 frt 82 kr.

tényleges költségek fedezésére, valamint a jövőben felmerülő beruházások költségeinek fedezhetésére legalább 85.000 forint erejéig alkotandó tartalékalapnak czéljára, összesen 250.000 forinttal emeltessék a szilágysági vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéje oly kikötéssel, hogy a megfelelő névleges tőke megállapitásánál a 6%-os elsőbbségi részvények 83% kibocsátási árfolyammal számitandók, de 86%-on alul nem értékesithetők.

A 3. alatti és 4. alatti összegek 14.000 frt erejéig, minthogy e felszámitások czímén a tényleges tőke nem emelhető, az elsőbbségi részvényeknek a 83 és 86% s illetve ezen felül netalán biztositható százalék közt elérendő különbözetből lesznek fedezendők.

A tartalékalap legalább 85.000 frtnyi tényleges összeg erejéig 83%-kal számitandó elsőbbségi részvényekből alakitandó, s az csak a kereskedelemügyi minister előzetes engedélyével vehető igénybe. — A társaság pénzügyi viszonyainak végleges rendezhetése érdekében azonban megengedhetőnek találtatott, hogy a 6. pont alatt számjelzett s a tényleges tőke terhére fel nem számitható 37.879 frt 37 kr. kamatösszeg a tartalékalapból előlegképen fedeztessék — kikőttetvén, hogy mondott előleg a tartalékalapnak oly módon lesz visszafizetendő, mikép az elsőbbségi részvények törlesztési hányadának fedezése után fenmaradó jövedelemnek 5%-a mindaddig a tartalékalapba helyezendő, mig az igénybe vett előleg teljesen törlesztve nincs.

Az előadottakhoz képest a szilágysági h. é. vasut tényleges épitési és berendezési tőkéje következőleg alakul:

Eredeti tényleges tőke	2,347.500 frt.
Jelenlegi felemelés	250.000 »
Együtt	2,597.500 frt.

Midőn a tisztelettel előadottak kapcsán a helyi érdekű vasut engedélyokmányához kiadott »Függelék« hiteles másolatát is bemutatni szerencsém van: —

kérem a tisztelt Házat, hogy ezen jelentésemet tudomásul venni s hasonló czélból a főrendiházzal is közölni méltóztassék.

Budapesten, 1895. évi január hó 29-én.

Dániel Ernő s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

2-ik melléklet a 607. számú irományhoz.

Függelék,

a szilágysági helyi érdekű vasut épitésére és üzletére vonatkozó engedélyokmányhoz.

A Nagy-Károlytól Zilahig és Sármásságtól Szilágysomlyóig vezetendő (szilágysági) elyi érdekű vasut építésére és üzletére az 1880. évi XXXI. törvényczikk 1. §-a alapján és császári és apostoli királyi Felségének Bécsben, 1886. évi deczember hó 10-én kelt legfelöbb elhatározása következtében a volt közmunka- és közlekedésügyi m. kir. ministerium eiglenes vezetésével megbizott Ő Felsége személye körüli minister által 1886. évi deczember ó 23-án 49.729. szám alatt kiadott engedélyokmányhoz Ő császári és apostoli királyi Felégének 1894. évi deczember hó 10. napján Bécsben kelt legfelsőbb elhatározása alapján adatik a következő

Függelék.

A szilágysági helyi érdekű vasutnak az 1886. évi deczember hó 23-án 49.729. sz. a. kilott engedélyokmánya 7. §-ában 2,347.500 frttal megállapitott tényleges épitési és üzletberenzési tőkéje, az 1887/88. évi árvizkárok és a hadimenetrend akadálytalan lebonyolithatása érdeben létesitett munkálatok költségeinek fedezhetése, valamint a jövőben szükséges beruházások éljaira, 250.000 frttal felemeltetik s ehhez képest a szilágysági h. é. vasut tényleges épitési és letberendezési tőkéje ezennel 2,597.500 frtban állapittatik meg.

Budapesten, 1895. évi január hó 5-én.

A m. kir. ministerium nevében:

Lukács s. k.,

kereskedelemügyi m. kir. minister.

A hivatalos másolat hiteléül:

Gaal Géza s. k.,

irodatiszt.

608. szám.

(LXXVI. ÜLÉS 788. e) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 13. és 18-án tartott 449. és 405-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5297. Következett továbbá a közlekedésügyi bizottság jelentése, »a párdány-zsombolyai h. é. vasut engedélyezéséről« szóló (777. sz.) törvényjavaslatra nézve. (809. sz.)

A ház a törvényjavaslatot a közlekedésügyi bizottság jelentése alapján általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

5298. A részletes tárgyalás során

a ház a törvényjavaslat czímét, annak 1., 2 és 3. §-ait változatlanul fogadja el.

5314., 5320. Napirend szerint következik a törvényjavaslat harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Perczel Béni s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 608. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a párdány-zsombolyai helyi érdekű vasut engedélyezéséről.

1. §.

A ministerium ezennel felhatalmaztatik, hogy a torontáli helyi érdekü vasutak Párdány állomásából kiágazólag a m. kir. államvasutak Zsombolya állomásáig vezetendő helyi érdekü gőzmozdonyú vasut épitésére és üzletére az engedélyt az 1880. évi XXXI-ik és 1888. évi IV-ik törvényczikkekben foglalt feltételek alatt a torontáli helyi érdekü vasutak részvénytársaság részére kiadhassa.

2. §.

A kereskedelemügyi m. kir. minister az 1. §-ban emlitett helyi érdekü vasut engedélyezésének megtörténtéről az 1880. évi XXXI-ik törvényczikk 1. §-a értelmében az országgyülésnek jelentést teend.

3. §.

Jelen törvény kihirdetése napján lép hatályba, s végrehajtásával a kereskedelemügyi és pénzügyministerek bizatnak meg.

Perczel Béni *s. k.*,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 608. számú irományhoz.

Indokolás,

„a párdány-zsombolyai helyi érdekű vasut engedélyezéséről“ szóló törvényjavaslathoz.

A torontáli helyi érdekű vasutak részvénytársaság vonalhálózatát a Torontál vármegye területén érdekkörébe eső összes forgalmi területekre fokozatosan kiterjeszteni óhajtván, a nagybecskerek-pancsovai vonal megépitésének biztositása után szécsány-párdányi szárnyvonalának a m. kir államvasutak Zsombolya állomásával leendő összeköttetését vette czélba, mely összekötő vonal kiépitése úgy a közforgalom, valamint a torontáli helyi érdekű vasutak részvénytársaság érdekeire való tekintettel is felette kivánatosnak mutatkozott, a menynyiben általa egyrészt a pályamenti népes községek anyagi felvirágzásának előfeltételei leszjnek megteremthetők s forgalmuk a torontáli helyi érdekű vasutaknak megnyerhető, — másrészt mivel a vasut-részvénytársaság helyzete a vizi versenynyel szemben csak ezen vasuti kapcsolatok segélyével válhatik kedvezőbbé.

Ezen indokok által vezéreltetve, a torontáli helyi érdekű vasutak részvénytársaság az 1893. év folyamán az iránt folyamodott, hogy részére, vasutjának Párdány végállomásától Jánosföld, Ó-Telek, Drégfalu, Újvár, Szerb-Csenej, Horvát-Csenej, Horvát-Kécsa és Szerb-Klár községek határainak érintésével a m. kir. államvasutak Zsombolya állomásáig vezetendő helyi érdekű vasutvonal előmunkálataira az engedély megadassék.

A vasut-részvénytársaság kérelmét teljesithetőnek találván, az általa bemutatott műszaki műveleteknek előzetes átvizsgálása, valamint a vasutvonal közigazgatási bejárásának foganatositása után, az 1894. évi julius hó 24-én megtartott engedélyezési tárgyalás folyamán a vasutépitési, üzletberendezési, valamint egyéb engedélyezési feltételei megállapittattak, miután ezen összekötő vasut engedélyezése ellen akadály fenn nem forog; tekintettel arra, hogy ezen két már közforgalomban lévő vasutvonalat összekötni hivatott helyi érdekű vasut épitésére és üzletére a ministerium az 1880. évi XXXI-ik törvényczikk 1-ső §-a értelmében az engedélyt saját hatáskörében ki nem adhatja — a tisztelettel bemutatott törvényjavaslatban a párdány-zsombolyai helyi érdekű vasut engedélyezésére a törvényhozástól ezennel felhatalmazást kérek.

A vasut épitésére és üzletére már megállapitott feltételek lényegesebb határozmányait a következőkben van szerencsém ösmertetni:

*/. A */. alatt tisztelettel csatolt helyzetrajzi vázlatban feltüntetett helyi érdekű vasutvonal hossza 41·2 kilométer és szabványos nyomtávval létesittetnék.

A vonatok óránkinti legnagyobb menetsebessége 40 kilométer lenne.

A legnagyobb emelkedés, illetve esés 8‰-ben állapittatnék meg.

A sínek, melyek aczélból gyártandók, 23·6 kilogrammnál könnyebbek nem lehetnek és függő sínkötés alkalmazása mellett oly sürün rakott talpfákon helyezendők el, hogy igénybevételük 6.000 kilogramm keréknyomás alatt négyzetcentiméterenkint 1.000 kilogrammot meg ne haladjon.

A pályán, a párdányi és zsombolyai csatlakozó állomásokat ide nem értve, a következő állomások létesittetnének:

1. Jánosföld	állomás	300	m.	hosszal.
2. Ó-Telek	»	300	»	»
3. Öregfalva	»	375	»	»
4. Torontál-Ujvár	»	300	»	»
5. Csene viz-	»	400	»	»
6. Kécsa	»	375	»	»
7. Klári rakodó	»	200	»	»
8. Uj-Zsombolya	»	450	»	»

A vasut épitésére és üzletére kiadandó s a torontáli helyi érdekű vasutak törzshálózatának épitésére és üzletére kiadott engedélyokmány III-ik függelékeként tervezett engedély szerint a torontáli helyi érdekű vasutak részvénytársaság köteles lesz a pálya épitését a függelék keltétől számitott egy és fél év alatt befejezni s a pályát a közforgalomnak átadni.

A tényleges épitési és üzletberendezési költség 1,650.000 frttal, vagyis pályakilométerenkint 40.049 frttal állapittatnék meg, — mely költségösszegben ugy a most tervezett vasutvonal, valamint a torontáli helyi érdekű vasutak már üzletben levő vonalainak forgalmi eszközei javitása czéljából Nagybecskereken felállitandó javitóműhely 240.000 frtnyi költsége is benfoglaltatik.

A tényleges épitési és üzletberendezési költségből forgalmi eszközök beszerzésére 86.600 frt, tartalékalap képzésére pedig 24.000 frt kihasitandó.

Ezen 1,650.000 frtnyi tényleges épitési és üzletberendezési tőke beszerzését engedélyt kérő vasut-részvénytársaság oly módon tervezi, hogy a már forgalomban levő nagybecskerek—párdányi és szécsány—nagymargitta—verseczi, valamint a nagybecskerek—pancsovai vonalak engedélyokmányszerű tényleges épitési és üzletberendezési tőkéi a jelen engedélyezés tárgyát képező párdány—zsombolyai vonal tényleges épitési és üzletberendezési tőkéivel egyesitettvén, az 1888. évi IV-ik t.-cz. határozmányai alapján ezen egyesitett tőke 35%-ának megfelelő összegből ez idő szerint törzsrészvények utján nem fedezett tőkerészlet erejéig, — vagy a mennyiben a különböző érdekeltségi hozzájárulások segélyével az egyesitett tőke 35%-án túlmenő összeg éretnék el, ezen többlet erejéig is ujabbi törzsrészvények; — a párdány—zsombolyai vasutra megállapitott 1,650.000 frtnyi tényleges épitési és üzletberendezési tőkéből a fentebb körülirt új kibocsátású törzsrészvények utján fedezetet nem nyerő tőkerészlet beszerezhetése érdekében pedig 4½%-kal kamatozó s 95%-os minimális árfolyam alapul vétele mellett értékesitendő elsőbbségi kötvények bocsáttatnának ki és pedig az utóbbi czímleteknek Torontál vármegye közönsége részéről leendő biztositása mellett.

Ezek szerint a pénzbeszerzés a következő módon eszközöltetnék:

Tényleges épitési és üzletberendezési tőke:

a) a nagybecskerek-párdányi és szécsány-margittai vonalnál	2,509.000	frt.
b) a nagymargitta-verseczi vonalnál	480.000	»
c) a nagybecskerek-pancsovai vonalnál	2,240.000	»
d) a párdány-zsombolyai vonalnál	1,650.000	»
Összesen	6,879.000	frt,

melynek 35%-a 2,407.700 forint.

A torontáli helyi érdekű vasutak már közforgalomban levő vonalainak törzsrészvénytőkéje 1,901.200 forint.

A tervezett párdány-zsombolyai vonal megépithetésének előmozditása érdekében, az 1888. évi IV. t.-cz. 4. §-a alapján a posta ingyenes szállitása fejében nyujtandó állami hozzájárulás a vasut forgalomba helyezésétől, illetve a postaszállitás tényleges megkezdése napjától számitott 50 egymást követő éven át fizetendő 3.200, szóval: háromezerkétszáz forintnyi évjáradékban, a helyi érdekű vasuti segélyalapból, az 1888. évi IV. t.-czikk 7. §-a alapján nyujtandó külön állami segély pedig ötven egymást követő éven át fizetendő 2.800, szóval: kétezernyolczszáz forintban állapittatnék meg, — oly feltétel alatt azonban, hogy a fentjelzett évjáradékoknak 5%-os kamat és törlesztés alapul vétele mellett számitott 120.000 forintnyi tőke értéke fejében megfelelő névértékű törzsrészvények lesznek az állam tulajdonába átbocsátandók, és hogy a helyi érdekű vasuti segélyalapból nyujtandó évjáradék 56 000 forintnyi tőkeértéke esetleg egyszerre egy összegben, vagy részletekben is lefizethető leend.

A helyi érdekeltség részéről, és pedig egyfelől Torontál vármegye közönsége által 247.200 forint, másfelől a pályamenti községek által 152.000 forint, vagyis együtt 399.200 forint hozzájárulás biztosittatott.

A torontáli helyi érdekű vasutak részvénytársaság által ennélfogva (120.000 + 399.200) 519.200 forint erejéig lesznek ujabbi törzsrészvények kibocsáthatók, — mely összegnek a párdány-zsombolyai helyi érdekű vasutvonalra nézve megállapitott 1,650.000 forintnyi tényleges épitési és üzletberendezési tőkéből való levonása után fenmaradó 1,130.500 forint lesz azon összeg, melynek beszerzése czéljából elsőbbségi kötvények fognak kibocsáttatni.

A párdány-zsombolyai vasut üzemét a torontáli helyi érdekű vasutak már forgalomban levő vonalaival együtt a m. kir. államvasutak fognák kezelni.

Az engedélyezési tárgyalások folyamán kilátásba helyeztetett azonban, hogy az esetre, ha a torontáli helyi érdekű vasutak önálló üzemkezelésének előfeltételét képező és a m. kir. államvasutak díjszabási érdekeit biztositani hivatott díjszabási egyezmény megkötése érdekében, — a m. kir. államvasutak a nagykikinda-nagybecskereki helyi érdekű vasut-részvénytársaság és a torontáli helyi érdekű vasutak részvénytársaság között ez idő szerint folyamatban levő tárgyalások kedvező eredményre vezetnének, a párdány-zsombolyai vonal megnyitása után a torontáli helyi érdekű vasutak összes vonalai a helyi érdekű vasut-részvénytársaság önálló üzemkezelésébe engedtetnének át.

Díjszabási szempontból kiköttetnék, hogy engedélyt kérő vasutrészvénytársaság a m. kir. államvasutakon a személy- és podgyász-díjszabás tekintetében életbe léptetett új rendszert, összes vonalain életbe léptetni köteles, — s hogy, a mennyiben a m. kir. államvasutakkal való csatlakozó forgalomban közérdekekből különleges díjmérséklések rendeltetnének el, a kormány kivánatára engedélyt kérő helyi érdekű vasutrészvénytársaság saját összdíjtételeit ugyanoly arányban leend köteles leszállitani, mint azt a m. kir. államvasutak saját csatlakozó vonalaikra nézve tették.

A párdány-zsombolyai vonal engedélyének tartama, valamint az 1888. évi IV-ik t.-czikk által biztositott adózási kedvezmények, a törzshálózat épitésére és üzletére vonatkozó engedélyokmány illető §-aiban megállapitott határidőkben járnak le.

Egyebekben ezen vasutvonalra nézve is a törzshálózat épitésére és üzletére kiadott engedélyokmányban foglalt határozmányok irányadók.

Van szerencsém egyúttal tisztelettel bejelenteni, hogy miután az előterjesztett törvényjavaslatnak törvényerőre való emelkedése, illetve ennek alapján az engedélyokmányi függeléknek és a végleges épitési engedélynek kiadása előreláthatólag még hosszabb időt veend igénybe, holott a pálya épitési munkálatainak még az év folyamán való megkezdhetése — az alföldi inséges gazdasági állapotokra való tekintettel fölötte kivánatosnak mutatkozott, ennélfogva — a

engedélyt kérő helyi érdekű vasutak részvénytársaság e részbeni kérelmére s a ministertanács hozzájárulásával a vasut épitésének még a törvényjavaslatnak törvényerőre emelkedése, s illetőleg az engedélyokmányi függelék és végleges épitési engedély kiadása előtt, az engedélyt kérő helyi érdekű vasut-részvénytársaság által, — saját felelősségére, illetve kárára és veszélyére, valamint a magánjogok sérelme nélkül leendő megkezdhetését megengedtem.

Ezekben a tervezett helyi érdekű vasut lényegesebb engedélyezési feltételeit előadván, annak megjegyzése mellett, hogy a torontáli helyi érdekű vasutak részvénytársaság az engedélyezési biztositékot már letette, — tisztelettel kérem az engedélyezés iránti felhatalmazásra vonatkozó törvényjavaslat elfogadását.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 18-án.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

3-ik melléklet a 608. számú irományhoz.

A torontáli helyi érdekű vasutak
Párdány-zsombolyai vonalrészének
helyzetrajzi vázlata.

A vonal hossza . . . . 41·2 km.
Az állomások száma 8
(csatlakozó állomások nélkül.)

Jelmagyarázat.

Forgalomban levő vasutak.
Párdány-zsombolyai h. é. v.

609. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 788. f) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895-ik évi márczius hó 13. és 18-án tartott 449. és 450-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5302. Következett a közlekedésügyi és pénzügyi bizottságok jelentései, »a segesvár-szentágothai h. é. vasut megépitésére és üzleti berendezésére szükséges költségek biztositásáról« szóló (804. sz.) törvényjavaslat tárgyában. (810. és 818. sz.)

A vita bezárása után elnök kérdi a háztól: elfogadja-e a törvényjavaslatot a közlekedésügyi és pénzügyi bizottságok jelentései alapján általánosságban a részletes tárgyalás alapjául, igen vagy nem?

A ház többsége a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

5303. A részletes tárgyalás során

a ház a törvényjavaslat czímét változatlanul fogadta el.

5304. Az 1. szakasz felett támadt vita bezárása után kérdi elnök a háztól: elfogadja-e a ház az 1. §-t, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülvemaradás által teljesitett szavazással az 1. §-t változatlanul fogadta el.

A 2. §. változatlanul fogadtatott el.

5314., 5321. Napirend szerint következik a törvényjavaslat harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 609. számú irományhoz.

Törvényjavaslat

a segesvár-szentágothai helyi érdekű vasut megépitésére és üzleti berendezésére szükséges költségek biztositásáról.

1. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy a Segesvártól—Szent-Ágotháig tervezett keskeny-vágányú helyi érdekű gőzmozdonyú vasutvonal megépitésének biztositása érdekében Nagy-Küküllő vármegye törvényhatósági bizottságának 1894. évi junius hó 18-án tartott rendes közgyülésében egyhangúlag hozott azon határozatát, mely szerint a vármegye az emlitett vasut épitési költségeinek részbeni fedezetéül kibocsátandó elsőbbségi részvények megvétele czéljából felveendő kölcsön évjáradékának fedezésére az 1883. évi XV. t.-cz. 9. §-ában felsorolt állami adók után, kivéve az 1883. évi VII. t.-cz. értelmében a pénzintézeteknél elhelyezett és az 1875. évi XXII. t.-cz. 6. §-ának *a), b), c)* pontjaiban emlitett tőkék után járó tőkekamat- és járadékadót, a már kivetett 4%-os törvényhatósági pótadóján kivül ujabb, de legfeljebb az állami adók 5%-áig terjedhető pótadót vet ki, jóváhagyhassa.

2. §.

Ezen törvény kihirdetése napján lép életbe, — végrehajtásával a kereskedelemügyi, pénzügyi és belügyi ministerek bizatnak meg.

Perczel Béni *s. k.,*
a főrendiház jegyzője.

2-ik melléklet a 609. számú irományhoz.

Indokolás,

„a segesvár-szentágothai helyi érdekű vasut megépitésére és üzleti berendezésére szükséges költségek biztositására“ vonatkozó törvényjavaslathoz.

Tisztelt Képviselőház!

Nagy-Küküllő vármegye ama völgyeiben, melyek a vasutak fővonalaitól oldalt esnek, a terepalakulások folytán oly forgalmi nehézségek állanak fenn, hogy a mai ipari és kereskedelmi élénk versengés mellett az e völgyekben eddig szépen fejlődött ipar érezhetőleg bénul, a kereskedelme csökken és ezzel kapcsolatosan a földmívelés is évről-évre veszit jövedelmezőségéből, úgy, hogy a vidék lakói, valamint az e völgyek kereskedelmével és iparával érdekeltek körében megindult a mozgalom a végből, miszerint e völgyek mentén fekvő községek és annak vidéke bevonassanak a vasuti forgalomba.

Báró Apor Gábor, Nagy-Küküllő vármegye főispánja a jelzett mozgalom élére állva, 1892-ben előmunkálati engedélyt kért Segesvártól Szent-Ágotháig vezetendő keskenyvágányú helyi érdekű vasutvonalra és a még ugyanazon évben megkapott előmunkálati engedély alapján a kérdéses vonal tervezetét elkészittetvén és előterjesztvén, ezen tervezet alapján a szóban forgó vasutvonal közigazgatási bejárása 1894. év folyamán megtörtént, a mely alkalommal úgy a vasutvonal iránya és vezetése, valamint a foganatositandó épitkezésekre nézve megfelelő megállapodások jöttek létre.

A közigazgatási bejárás eredményéhez képest elkészitett és bemutatott végleges tervezet és költségvetés alapján az engedélyezési tárgyalás 1894. évi junius hóban megtartatván, az összes engedélyezési, épitési és üzleti feltételek megállapittattak, a melyek közül tájékozás végett a következőket van szerencsém kiemelni.

A tervezett 48·9 kilométer hosszú vasut »Segesvár—szent-ágothai h. é. vasut« elnevezéssel engedélyeztetnék és a ·/. alatt csatolt helyzetrajz szerint a magy. kir. államvasutak ·/. Segesvár állomásától kiindulva Szent-Ágotháig mint 0·76 méter keskenyvágányú gőzmozdonyú vasut épittetnék ki.

E h. é. vasutnak, mint keskenyvágányú vasutnak tervezése, eltekintve annak kizárólag helyi jellegétől, indokolva van az által, hogy a vasut létesithetése érdekében első sorban figyelemmel kellett lenni arra, miszerint az érdekeltség a szükséges épitési tőkét saját erejéből elő-

remthesse, és hogy e mellett a befektetendő tőke kamatozására is megnyugtató biztositék yujtható legyen, mi csak úgy érhető el, ha a vasutnak épitésénél és felszerelésénél az üzletiztonság korlátai között a legmesszebb menő könnyitések engedélyeztetnek.

A most jelzett követelmény érvényesitésével a vasutvonal épitésére és üzleti berendeésére szükséges tényleges tőke 604.000 frtban, azaz pályakilométerenkint 12.352 frtban fogna legállapittatni, vagyis oly csekély a költségszükséglet, mely a közvetlen helyi érdekeltség örében minden megerőltetés nélkül beszerezhető.

Engedélyt kérő a vonal megépitésére és megfelelő üzleti berendezésére szükséges 604.000 forintnyi tényleges tőkét czímletek kibocsátása utján szerezné be és pedig akként, hogy a tőke 0·39%-a számszerint 244.000 frt erejéig teljes névértékben 5%-os törzsrészvények, 59·61%-a zámszerint 360.000 frt erejéig pedig $5^1/_2$% os elsőbbségi részvények bocsáttatnának ki.

A törzsrészvénytőke fedezetét engedélyt kérő, — miután N.-Küküllő vármegye törvényatósági bizottsága a vármegyei útalap részére és terhére 130.000 frtnyi, az érdekelt községek s egyéb érdekeltek pedig 114.000 frtnyi névértékű törzsrészvényt jegyeztek, — már bizositotta;

a mi pedig az elsőbbségi tőke biztositását illeti, Nagy-Küküllő vármegye törvényhatóága az elsőbbségi részvényeknek teljes névértékben leendő átvételét oly módon vállalta nagára, hogy annak biztositásául 5%-nyi vármegyei pótadót szándékozik kivetni.

Ugyanis a vármegye törvényhatósági bizottsága mult évi junius hó 18-án tartott közyülésében 20. szám alatt hozott határozatával kimondotta, hogy a segesvár-szentágothai helyi rdekű vasut kiépitéséhez elsőbbségi részvények ellenében 360.000 forintnyi segélylyel járul nozzá és hogy ezen elsőbbségi részvények beszerezhetése czéljából a szász egyetem és hitelbank pénztárából 50 évi törlesztésre 5·432%-os annuitások mellett megfelelő kölcsönt vesz fel; a 360.000 forintos kölcsön kamatainak és tőketörlesztési részletének fedezése czéljából pedig a már kivetett 4%-os törvényhatósági pótadóján kivül — a törvényhozás engedélye mellett — még ujabbi 5% pótadót vet ki.

Ezen határozat a közbevetett felfolyamodásokkal együtt kormányhatóságilag felülvizsgáltatván, beható tárgyalás és megfontolás után az alább tisztelettel előadottaknál fogva, azt a pénzügyminister és a belügyminister urakkal egyetértőleg helybenhagyásra alkalmasnak aláltam.

Ehhez képest és az 1883. évi XV. t.-cz. 9. §-ában foglalt rendelkezés értelmében, a mely az 5% ot meghaladó pótadó kivetésének engedélyezését a törvényhozásnak tartja fenn, — a tisztelettel benyujtott törvényjavaslatban felhatalmazást van szerencsém kérni arra, hogy Nagy-Küküllő vármegye idézett határozatát a kormány jóváhagyhassa.

Nagy-Küküllő vármegye ugyanis az elsőbbségi részvények megvétele czéljából szükéges 360.000 frtnyi kölcsönt 50 évi törlesztésre 5·432 tőketörlesztés és kamatjáradék szám zerint 19·555 frtnak biztositása mellett felvehetné és az elsőbbségi részvényekben megfelelő ellenértéket kapna, tehát élvezné mindazon erkölcsi és anyagi jogokat, melyek az elsőbbségi részvények tulajdonosait megilletik.

A kölcsönért természetesen a vármegye felelős és a kölcsön 19.555 frtnyi évi járalékának fizetését feltétlenül biztositani köteles, a mi a hitelező pénzintézettel szemben az 5%-ig terjedhető pótadó lekötése utján történnék.

Minthogy azonban a vármegyét, mint az elsőbbségi részvények tulajdonosát ezen részvényeknek a vasut tiszta jövedelméből első sorban kielégitendő törlesztési részlete és $5^1/_2$%-os osztaléka illeti meg s az igy befolyó összegek a vármegye által a kölcsön évjáradékának fedezésére forditandók, tényleg nem az állami egyenes adók 5%-ának, illetve 19.555 frtnak pótadóképen leendő kivetésére, hanem csak azon különbözetnek behajtására lesz szükség, mely a

kölcsön évjáradékából, az elsőbbségi részvények törlesztési részletének és osztalékának beszá mitása után esetleg fedezetlenül marad.

Ezen különbözet számszerint ma még természetesen meg nem állapitható, de a miután a helyi érdekű vasutak az eddigi tényleges eredményekből levont statisztikai adatok szerint a befektetett tőkék arányában átlagosan 3·68%-nyi tiszta jövedelmet eredmé nyeztek, ezt hozzávetőleges számitás alapjául elfogadva, feltehető, hogy a segesvár-szent ágothai vasutvonal 604.000 forintnyi költségei után évi 22.127 forintot fog jövedel mezni, mivel szemben a kölcsön évjáradéka csak 19.555 forintot képezne és e szerin a pótadó csakis a felveendő kölcsön biztositásául fogna szolgálni s csak akkor é csak annyiban leszen felhajtandó, a midőn s mennyiben a vasut jövedelméből az elsőbbség részvények osztalékai fedezetet nem találnának, tehát nincs kizárva, hogy ezen pótadó egy általán nem, vagy csakis rövid időre és csekélyebb mérvben fog igénybe vétetni, mert mé az esetben is, ha a jövedelmezőség a vasut megnyiltának első éveiben a jelzett átlagot ner is éri el, biztosan várható, hogy a jövedelmezőség a későbbi évek alatt a forgalom természete fejlődésével az átlagot jóval meg fogja haladni, mi mellett még az is számbaveendő, hog engedélyt kérőnek kilátásba helyeztetett, miszerint a posta ingyen szállitása fejében 50 egymás után következő éveken át 1.500 frtban megállapitott sójáradékot az üzleti jövedelem gyarapi tására fordithassa.

Minthogy pedig a vármegye községei közül alig egynéhánynál van eddig községi pót adó kivetve, a községek a vármegyei pótadó terheit saját háztartásukra és a lakosság állan adózási képességére való minden káros következmény nélkül elviselhetik annál is inkább, mer a szóban levő vasut létesitése érdekében a vármegye lakossága részéről elvállalandó terhe bőven kárpótoltatnak a vasut kiépitése folytán elérendő közgazdasági előnyök által.

A pénzbeszerzés módozatainak teljes megvilágitásául kiemelni kivánom, hogy az enge délyt kérő által az engedélyezési tárgyalás alkalmával előterjesztett kérelem alapján meg engedtetnék, miszerint a Nagy-Küküllő vármegye által teljes névértékben átveendő össze elsőbbségi részvények, tekintettel arra, miszerint a vármegye az elsőbbségi részvényekne teljes névértékben leendő átvételére szükségelt összeget kölcsön utján lesz kénytelen meg szerezni, és minthogy ezen kölcsön törlesztése fejében, mint fennebb jelezni bátor voltam 5·432%-os annuitásokat kell fizetnie, melybe tehát a törlesztési hányad és kamat benfoglal tatik, 5½%-os osztalékra való igénynyel bocsáttathassanak ki, — a mely magasabb osztalék fenforgó viszonyok között annál is inkább méltányosan igényelhető, mert a vármegye az elsőb ségi részvényeknek teljes névértékben leendő átvételét közérdekből vállalta el és kizártnak ke tekinteni azt, hogy ezen pénzügyi műveletből a vármegyére esetleg külön nyereség háramolné a mennyiben, ha valami haszon maradna is a vármegyének, azt ujból vasuti czélokra fog felhasználni.

Mindezek alapján és tekintettel arra, hogy a helyi érdekek szempontjából mielőbb megépitendő segesvár-szt.-ágothai helyi érdekű vasut épitési és üzletberendezési tőkéjének bi tositása és ez alapon a vasut engedélyezése a Nagy-Küküllő vármegye törvényhatósági bizo sága részéről az elsőbbségi részvények átvétele iránt hozott határozat jóváhagyásától függ a kérdéses vármegyei határozat jogerőre emelését czélzó s idemellékelt törvényjavasl elfogadását tisztelettel kérem.

Budapesten, 1895. évi február hó 12-én.

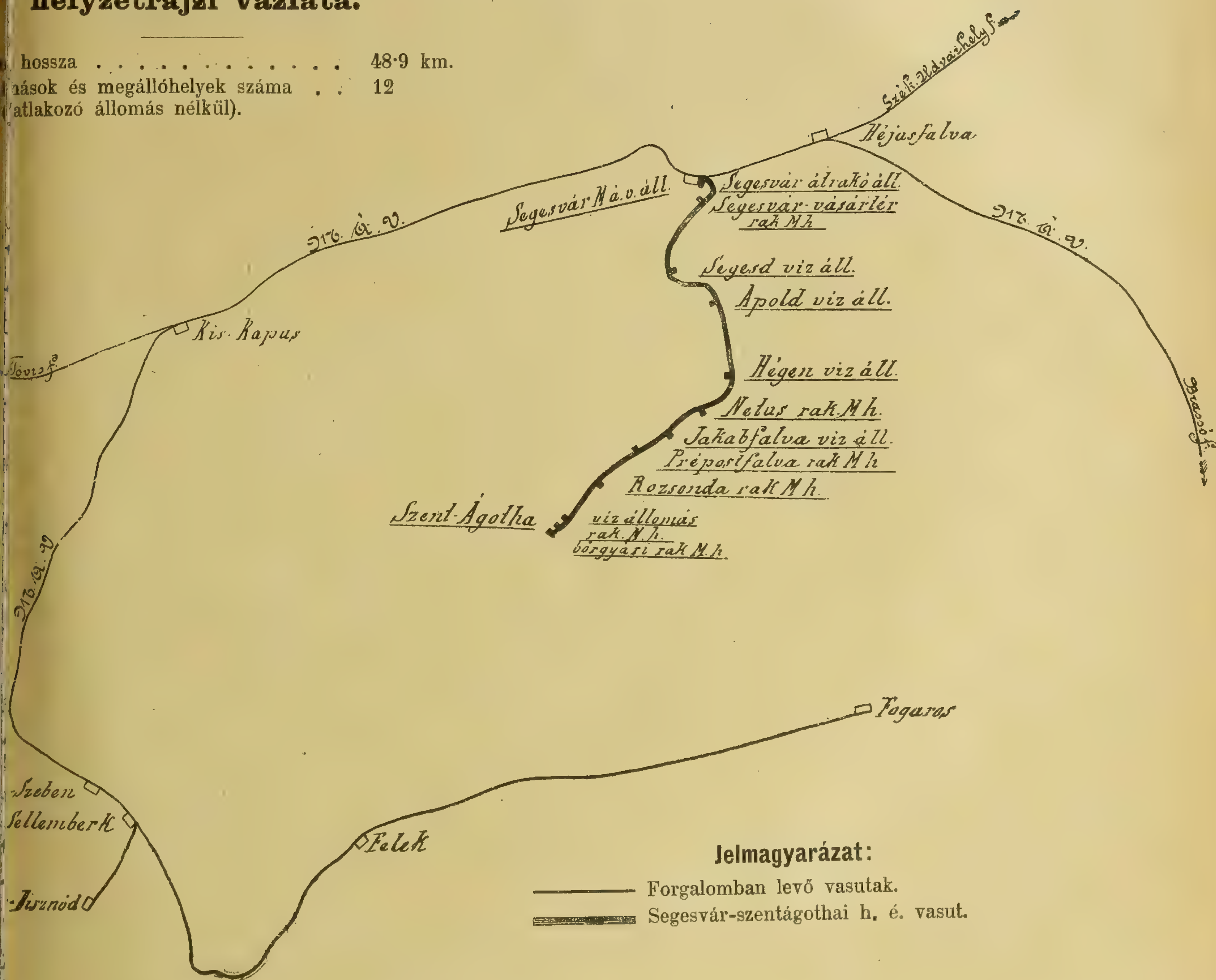
Dániel Ernő s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

3. melléklet a 609. számú irományhoz.

…svár-szentágothai kesk. vág. h. é. v.

…helyzetrajzi vázlata.

…hossza . . . . 48·9 km.
…ások és megállóhelyek száma . . 12
(…atlakozó állomás nélkül).

609/a. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 788. g) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895. évi márczius hó 13. és 18-án tartott 449. és 450-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5305. Következett napirend szerint a pénzügyi és közlekedésügyi bizottságok jelentései »a székely vasutak kiépitéséről« szóló (706. sz.) törvényjavaslat tárgyában. (771. és 772. sz.)

A törvényjavaslatot a ház általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

5306. A részletes tárgyalás nyomán

a törvényjavaslat czíme, annak 1., 2., 3., 4. és 5. §-ai változatlanul fogadtattak el.

5314./5322. Napirend szerint következik a törvényjavaslat harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Perczel Béni s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 609. a) számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a székely vasutak kiépitéséről.

1. §.

A brassó-háromszéki h. é. vasutnak »Sepsi-Szent-György« állomásából kiinduló és siksszeredán, Csik-Rákoson, Gyergyó-Szent-Miklóson át a marosvásárhely-szászrégeni h. é. asut »Szász-Régen« állomásáig vezetendő gőzmozdonyú vasutvonalnak, továbbá az e fővonal-ól a legalkalmasabb pontokon kiágazólag, egyfelől a Ghymes szorosig, illetve a magyar-ımán határszélig, másfelől a héjjasfalva-székelyudvarhelyi h. é. vasutnak »Székely-Udvarhely« llomásáig vezetendő szárnyvonalaknak az érdekeltségi hozzájárulások felhasználásával állam-öltségen leendő kiépitése ezennel elrendeltetik.

2. §.

Az előző §-ban emlitett vasutvonalak egy vágánynyal és pedig ugy a fővonal, mint ghymesi szárnyvonal a másodrangú főpályák, ellenben a székelyudvarhelyi szárnyvonal a elyi érdekű vasutak szabványai szerint lesz megépitendő és berendezendő.

3. §.

Utasittatik a kereskedelemügyi minister, hogy az 1. §-ban megjelölt vasutvonalaknak ıegépitése és berendezése tekintetében a pénzügyministerrel egyetértőleg akkép intézkedjék, ogy a fővonalnak Sepsi-Szent-Györgytől ghymesi szárnyvonal kiágazási pontjáig terjedő sza-asza, valamint a ghymesi szárnyvonal is legkésőbb 1897. évi november hó 17-ig, mint az 891. évi XL. t.-czikkel az ország törvényei közé igtatott egyezmény II. czikke szerint az jabb rumán vasuti csatlakozások megépitésére és üzembe helyezésére megállapitott végső atáridőig, a közforgalomnak átadhatók legyenek.

4. §.

Utasittatik a pénzügyminister, hogy az előző 3. §-ban megjelölt vonalrészek tervezési, pitési és üzletberendezési költségeinek fedezésére az állampénztári készletekből az épités elő-aladása szerint szükséges részletekben 12,800.000 forintot bocsásson a kereskedelemügyi ıinister rendelkezésére.

A többi vonalrészek költségeinek fedezése iránt kellő időben megfelelő javaslat lesz öterjesztendő.

5. §.

Ezen törvény a »Törvénytár«-ban való megjelenése napján életbelép s annak végre-ajtásával a kereskedelemügyi és a pénzügyminister bizatnak meg.

Perczel Béni s. k.,
a főrendiház jegyzője.

2-ik melléklet a 609. a) számú irományhoz.

Indokolás,

„a székely vasutak megépitéséről“ szóló törvényjavaslathoz.

A székelyföldi vasutak megépitésének kérdése évtizedek óta napirenden van.

A m. kir. államvasutak keleti vonala, mely az erdélyi részeket az anyaországgal összeköti, a Székelyföldet alig érinti s bár az utóbbi évtizedben az ország minden vidékén élénk és örvendetes haladás volt észlelhető vasuti téren, még is a Székelyföldnek épen csak szélei voltak bevonhatók a vasuti hálózatba. Szászrégen, Székelyudvarhely, Sepsi-Szent-György és Kézdivásárhely be lettek ugyan vonva a sínhálózatba, de az egész nagy terület, mely keleti határainkon Sepsi-Szent-Györgytől Szász-Régenig terjed, Háromszék, Udvarhely és Maros-Torda vármegyék túlnyomó része, Csik vármegye pedig egészen (mert egy talpalatnyi vasutja sincs) élénken érzik a vasuti összeköttetés hiányait. Egy tekintet az ország vasuti hálózatának térképére, kiáltóan feltünteti vasuti hálózatunk hiányosságát legkeletibb határainkon. Közel 16.000 négyszögkilométer területen, több mint félmillió lakossal, alig van vasut. Nem csoda, ha e terület s e népesség közgazdasági előhaladása nem bir lépést tartani az ország többi, szerencsésebb viszonyok közt fekvő vidékeivel.

Azon törekvések, melyeknek az volt a czéljuk, hogy a Székelyföldön is létesittessenek vasutak, ámbár a kormány részéről jóakaratú támogatásban részesültek s az anyagi támogatás is kilátásba volt helyezve, mindezideig számbavehető erédményre nem vezettek.

Ugyanis daczára annak, hogy a székelyföldi vasuthálózat egyik és másik vonalára, sőt az egész hálózatra is, eltekintve korábbi évektől, már 1880-tól kezdve a legutóbbi időkig, az előmunkálati engedélyek egész sorozata adatott ki, a hálózatnak csak sepsiszentgyörgy-kézdivásárhelyi részét sikerült kiépiteni s a közforgalomnak átadni.

Egy másik tervezet a Székely-Udvarhelytől Marosnyiréig s innen egyfelől Gyergyó-Szent-Miklósig, másfelől Sepsi-Szent-Györgyig terjedő vonalak létesitését tűzte ki feladatául s ámbár ezen 183 km. hosszú vonalrészre 2,250.000 frt állami és törvényhatósági segély helyeztetett kilátásba, az illető tervezőnek legbuzgóbb törekvése sikerre nem vezetett, a mennyiben e vasut létesitését biztositani nem sikerült.

Hasonlóképen eredménytelen volt azon felszólitás is, melyet több vasutépitéssel foglalkozó pénzcsoporthoz a székelyföldi vasutak kiépitésére nézve intéztem, a mennyiben ezen részben igen nehéz vasuti vonalak megépitésére saját erejükből s az állami támogatásnak rendes mérve mellett nem vállalkoztak.

Ily körülmények között megfontolás alá kellett vonnom e vasutak létesitésének más módozatait, annál is inkább, mert a rumán királysággal 1891. évi márczius hó 11/2-án megkötött s az 1891. évi XL. törvényczikkel az ország törvényei közé iktatott egyezményben oly kölcsönös kötelezettségeket vállaltunk, melyeknek beváltási időpontja mindinkább közeledik. Ezen egyezmény I. és II-ik czikke szerint ugyanis a magyar és a rumán vasuthálózat Ghymesnél és Vöröstoronynál összekötendő s a szerződő felek mindegyike köteles saját területén akár engedélyezés utján, akár pedig állami költségen gondoskodni arról, hogy az emlitett csatlakozási vonalak lehetőleg rövid idő alatt, de legkésőbb az egyezmény ratificatiójának kicserélése napjától számitott hat év alatt kiépittessenek és üzembe helyeztessenek.

Ezen egyezmény 1891. évi november 17-én ratificáltatván, a végső időhatár, melyre e csatlakozások elkészitendők, 1897. november hó 17-ike.

Mellőzve e helyen a vöröstoronyi csatlakozást, a melynek biztositására nézve külön tárgyalásokat folytatok s külön fogok — remélem — a legrövidebb idő alatt előterjesztést tenni, a most szóban forgó ghymesi csatlakozásra nézve megjegyzem, hogy annak létesitésénél igen nagy nehézségekkel kell küzdeni, mert a rumán határszéli csatlakozási pont az ez idő szerint forgalomban levő magyar vasuthálózat legközelebbi pontjától Sepsi-Szt.-Györgytől mintegy 125 km. távolságra esik, tehát előbb egy hosszú vonalat kell megépitenünk, hogy a határhoz közeledjünk; maga a határszéli vonal pedig Csik-Rákostól a Ghymes-szorosan át a határig rendkivüli nehéz terepviszonyokkal kell hogy megküzdjön, úgy, hogy ezen mintegy 44 kilométer hosszú határszéli vonal a m. kir. államvasutak által eszközölt felvételek és tanulmányok alapján tett számitások szerint egymaga 8,700.000 forintba kerül.

Tehát már azon okból is, hogy nemzetközileg vállalt kötelezettségünknek megfelelhessünk, a kormánynak komolyan és behatóan kellett foglalkoznia a székelyföldi vasutak megépitésének kérdésével.

A magyar vasuti hálózat jelenlegi alakzata mellett közgazdasági, hadászati és nemzeti szempontokból is az országnak ezen keleti részében mindenekelőtt a következő, a tisztelettel csatolt helyrajzi vázlatban feltüntetett vonalaknak megépitése látszik szükségesnek.

1. Sepsi-Szt.-Györtől az Olt völgyén föl, Csikszereda, Gyergyó-Szt.-Miklóson s a Maros vizválasztóján át Szász-Régenig. E vonal ugy közgazdasági, mint hadászati szempontból igen fontos; keresztülszeli a Székelyföldet s kapcsolatba hozza azt délen Brassónál, északon pedig Marosvásárhelynél a magyar államvasuti hálózattal Gyergyó-Szt.-Miklósig, illetve a vizválasztóig nem épen nehéz vonal, azontúl azonban Szász-Régenig nagyobb terepnehézségekkel kell küzdeni.

2. E fővonalból kiágazólag, esetleg Maros-Nyirétől Székely-Udvarhelyig. E vonal Csik vármegyét Udvarhely vármegyével s ez által Erdély középső részeivel kötné össze. E két vármegye a Hargitta hegylánczl által van egymástól elválasztva. Kivánatos nemzeti szempontokból is, hogy e két vármegye közlekedési szempontból egymással s az ország egyéb vidékeivel szorosabb összeköttetésbe hozassék.

Kivánatos különösen az, hogy a Székelyföldnek csatlakozási vonalai és érintkezési pontjai ugy a többi erdélyi részek, mint különösen az anyaország felé megszaporittassanak. Ha a székely nép fölöslegét az országban akarjuk értékesiteni, minél rövidebb s minél több utat kell számára nyitni az ország belseje felé.

Ezért kell megnyitni az utat Székely-Udvarhely felé is s ez által a Küküllők völgyébe, az erdélyi részek közepébe; különösen indokolt ez akkor, mikor általános forgalompolitikai indokokból kifelé is szaporitjuk a csatlakozásokat.

E vonalrész egyébként, miután a Hargitta hegységet kell leküzdeni, szintén a nehezebb vonalak közé tartozik, azonban alárendeltebb forgalompolitikai jelentőségénél fogva takarékosabban, egyszerűbb berendezésekkel épithető.

3. Az 1. alatti fővonalból kiágazólag a Ghymes-szoros felé az ország határszéleig.

Ezt a vonalat általános forgalompolitikai indokok teszik szükségessé. Érdekünkben van az, mert új nemzetközi vonalat nyit meg Moldvába s jóval rövidebb összeköttetéseket létesit Jassy, Galacz, Odessa s a Fekete-tenger kikötői felé.

Létesitésére nemzetközi kötelezttséget is vállaltunk s a tervezés és épitési előmunkálatok a törvényhozás által társzám 1894. évi költségvetésében rendelkezésemre bocsátott 80.000 frt terhére már is folyamatban vannak.

A vonal terepviszonyai azonban rendkivül nehezek; mielőbb hozzá kell fognunk tehát az épitéshez, hogy idejére elkészüljön.

A fentebb elősorolt vonalak mintegy 330 km. hálózatot képeznek. Egymással szerves összefüggésben állnak, úgy, hogy a hálózat egyik vagy másik vonal nélkül hiányos lenne, a mi természetesen nem zárja ki, hogy e hálózat ne egyszerre és rögtön, hanem fokozatosan, az ország anyagi erejéhez mérten létesittessék.

Az itt körvonalazott s ·/. alatt csatolt helyszinrajzi vázlatban feltüntetett székely vasuti hálózat szükségességének indokolásával nem kell hosszasabban foglalkoznom. Olyannyira nyilvánvaló annak szükségessége, hogy csak a főbb szempontokra szoritkozhatom.

1. Szükséges e hálózat közforgalmi, vasutpolitikai szempontból. Szépen fejlődött vasuti hálózatunkban keleti határaink közlekedési viszonyai nagy hiányosságot mutatnak. Az egész országban nincs már ehhez hasonló nagy terület, mely olyannyira hiányában volna minden vasútnak.

Csatlakozásainkat szaporitanunk kell a kelet felé, hova utalva vagyunk közgazdasági termelésünkkel. Igyekeznünk kell elérni a keleti nagy piaczokat, melyeknek jelentősége évről-évre emelkedik. Az átmeneti forgalmat sem tudjuk vasuti hálózatunk javára kellően értékesiteni, mig csatlakozásainkat ott nem szaporitjuk, hol arra legnagyobb szükség van, t. i. az ország keleti határvonalán, a hol Predeáltól Kőrösmezőig, 420 km. hosszban, nincs egyetlen egy kivezető utunk sem.

Minél örvendetesebben fejlődik közgazdasági termelésünk, annál inkább reá vagyunk utalva vasuti hálózatunk felterjesztésére és ez által újabb termelési és fogyasztási piaczoknak és területeknek államvasuti hálózatunk érdekkörébe való bevonására.

2. Szükséges e hálózat nemzeti politikai szempontból. A székelyföldet a modern közlekedési eszközök vaskapcsával is magunkhoz kell vonzanunk.

A székely népesség számára könnyebbé kell tenni az utat befelé, a hol keresetet, munkát még eleget talál s a hol értékesitheti nemzeti és faji becses tulajdonait.

3. Szükséges e hálózat közgazdasági szempontból is. A székelyföld közgazdasági viszonyai sok tekintetben elmaradtak; nem fejlődhettek vasutak hiányában, melyek mindenütt átalakitó hatással vannak. Pedig a székelyek által lakott területek meg vannak áldva a természet minden kincseivel. Nem oly vidék ez, mely egyoldalú termelésre volna utalva. Mezőgazdasági termelés, állattenyésztés, erdészet, bányászat, különféle iparágak, mind alkalmas talajra találnak itt. A természet sok, eddig fel nem használt nyers anyagot bocsátott rendelkezésre; számos, eddig ki nem használt vizerő áll rendelkezésre. A népesség nem gyér, de szapora, munkakedvelő, értelmes és leleményes. Szóval az egészséges közgazdasági termelésnek minden alapfeltétele feltalálható ott, csak meg kell adni a fejlődésre a lehetőséget. Ezt pedig csak a jó közlekedés, a vasut adhatja meg, mely kétségkivül átalakitó és óriási élénkitő hatással lesz a Székelyföldön is.

4. Szükséges e hálózat hadászati szempontból is. Régi kivánsága hadügyi kormányzatunknak, hogy a honvédelem sikere érdekében keleti határaink mentén, a brassó—sepsi-szent-györgy—szászrégeni összekapcsoló vonat megépittessék.

Minden közérdek találkozik tehát abban, hogy e hálózat mielőbb megépittessék.

Áttérek most a létesités módozataira.

Az egyik módozat az lenne, hogy e vonalak a helyi érdekeltség által, a helyi vasutak-ól szóló törvények alapján, állami, törvényhatósági és községi hozzájárulás mellett létesit-ssenek. Kisérleteket tettem ebben az irányban, azok azonban, mint fentebb már jeleztem, kerre nem vezettek. Nem is lehet remélni azt, hogy akár a helyi érdekeltség, akár a magán-ke e hálózat létesitésére saját koczkázatára vállalkozzék, az államnak a rendesnél jóval ilmenő anyagi támogatása nélkül. A vonalak nagy része (a ghymesi, a ditró—szászrégeni, maros-nyire—székelyudvarhelyi részek) nehéz terepen át vezetendők, hol az épitési költsé-ek a helyi érdekű vasutak rendes épitési költségeinél jóval nagyobbak. E vonalak egy része ovábbá épen forgalompolitikai és hadászati jelentősége miatt jól és kellően felszerelve épi-endő meg s ezek a követelmények szintén emelik a költségeket. A magántőke tehát kellő övedelmezőségi biztositás nélkül nem megy bele e vállalatba.

Azt nem tartom ugyan kizártnak, hogy a hálózat egyes részei, pl. a sepsi-szt.-györgy-sikszeredai rész idővel a helyi érdekű vasuti törvény alapján a helyi érdekeltség s az állam ámogatása mellett létrejöhessen. De a többit, a nehezebbet és költségesebbet, éppen azokat vonalrészeket, melyek körülbelől 20 millió forintba kerülnek, a magánvállalkozás saját erejé-ől, sőt nagyobb mérvű állami támogatás mellett is alig fogja létesiteni s miután azok léte-itése közérdekekből szükséges, az állam kénytelen lenne a megépitéssel előbb-utóbb számolni a költségesebb vonalakat saját terhére kiépiteni akkor, mikor a jobbakat már másoknak dta. Ha tehát a közérdek szükségessé teszi e hálózat létesitését, nem volna okszerű éppen legkönnyebb és legjövedelmezőbb vonalrészt abból kiszakitani, azt a magánvállalkozás ezébe adni a nehezebbek, költségesebbek és éppen ezért kevésbé jövedelmezőkkel pedig az illamot terhelni meg. Ehhez járul még az is, hogy a ghymesi csatlakozásra nézve vállalt ötelezettségünkre való tekintetből e vonalak létesitését a bizonytalan jövő esélyeinek s a nagánvállalkozás szeszélyeinek ki nem tehetjük. A helyi érdekeltség útján való kiépités tehát zélravezetőnek vagy ajánlatosnak nem látszik.

A második módozat az lenne, hogy e hálózat létesitésére a magántőke közreműködése jövedelmezőség bizonyos mérvű biztositása útján vétessék igénybe. Ez a módozat azt fel-ételezné, hogy a fent elősorolt vonalak egy alakitandó részvénytársaságnak engedélyeztesse-iek, mely társaság az épitéshez szükséges tőkét maga szerezné be és bocsátaná rendelkezésre, tőke bizonyos kamatozását pedig az állam vagy közvetlenül vagy közvetve az államvasutak észéről való bérbevétel útján biztositaná. Ez irányban is folytattam tárgyalásokat s bár a énzügyminister úrral egyetértőleg tett felhivásomra egyik elsőrangú hazai pénzintézetünk ly ajánlatot bocsátott rendelkezésemre, mely a székely vasutak kiépitéséhez és üzletéhez üződő fontos érdekeket kielégitette volna, még sem zárkózhattam el azon aggály elől, hogy z a módozat, melynek alapja a kamatbiztositás, az államvasutak s illetve közvetve az állam iitelét a mai viszonyok között esetleg hátrányosan érinthetné.

Fenmarad tehát azon módozat, hogy a székely vasutak államköltségen, állami vonalak-ént létesittessenek s miután e módozat mellett a szóban forgó összes közgazdasági, közfor-galmi, nemzetiségi, hadászati és helyi érdekek is a legtökéletesebben lesznek kielégithetők, — annak elfogadását annál is inkább javaslatba hozni bátorkodom, mert remélhető, hogy a zükséges költségek több évre felosztva, az államháztartás egyensúlyának megzavarása nélkül pénztári készletek, illetve az állam rendelkezésére jutó összegekből fedezhetők lesznek.

A »székely vasutak« neve alatt összefoglalt kereken 330 km. hosszú vasuti hálózat, nelynek megépitéséről e törvényjavaslatban szó van, az előzetes tanulmányok szerint követ-kező összegekbe fog kerülni:

1. a ghymes-csikrákosi (határszéli) 44·o km. hosszú vonalrésznek II. rangú fővasutként leendő megépitése 8,700.000 frt;

2. a szászrégen-gyergyószentmiklós-marosnyire-csikrákos-csikszereda-sepsiszentgyörgyi 223·o km. hosszú vonalnak szintén II-rangú fővasut szabványai szerint leendő megépitése 13,500.000 frt;

3. a marosnyire-székelyudvarhelyi 62·5 km. hosszú vonalnak könnyebb épitményekkel és berendezéssel a h. é. vasutak szabványai szerint leendő megépitése 2,500.000 frt.

Az előzetes felvételek, illetve általános tervezetek eredményének szem előtt tartásával összeállitott ezen költségvetés alapján, tehát az összes vonalak megépitésére és megfelelő üzleti berendezésére szükséges tényleges tőke az épités tartamára, az időközi kamatokat s az épitkezéssel járó eshetőségeket is számbavéve, kereken 25,000.000 frtra tehető.

Ezen költségekhez némi hozzájárulás az érdekelt vármegyék s községektől is várható a mennyiben az érdekeltség eddig a következő hozzájárulásokat helyezte kilátásba.

Csikvármegye s az e vármegyebeli községek 700.000 frtot, Udvarhely vármegye tiz éven át fizetendő 100.000 frtot, melynek tőkeértéke 70.000 frt, Háromszék vármegye 100.000 forintot, összesen 870.000 frtot.

Bizton remélem, hogy Maros-Torda vármegye sem fog elmaradni s hogy a maga részéről is hozzá fog járulni a vonalak létesitéséhez, melyek kétségkivül e vármegye közgazdasági fellendülésére is közre fognak hatni. Mindezen hozzájárulásokhól egy millió forintra vélek számithatni s ehhez képest az állam részéről 24 millió forintnyi tényleges épitési tőke lesz fedezendő.

Kérdés támadhat, hogy vajjon az állam részéről teljesitendő ezen befektetés — mely a mint emlitém, több évre fog megoszolni — kellően kamatozni fog-e? Midőn e kérdésre a választ keressük, a dolog természetéből folyólag ma még csak összehasonlitó számitásokra kell szoritkoznunk.

Feltehető ugyanis, hogy az engedélyezendő vasuthálózat üzleti feleslege egyfelől a csatlakozó marosvásárhely-szászrégeni s a brassó-háromszéki h. é. vasutak átlagos üzletjövedelmi feleslege, — másfelől a magyar kir. államvasutak összhálózatának üzletjövedelmi feleslege között fog mozogni, mert mig az előbb emlitett h. é. vasutak kizárólag a helyi forgalmat közvetitették, addig a tervezett vasutvonalak a rumán csatlakozás biztositása következtében nemcsak a szomszédos h. é. vasutak forgalmához joggal hasonlitható saját helyi forgalmukat fogják közvetiteni, hanem az átmeneti s illetve nemzetközi forgalomból is részesülni fognak.

Ez alapon, ha csak az emlitett h. é. vasutakon 1892-ben kilométerenkint elért átlagos 1042 forint tiszta jövedelmet alkalmazom, a most engedélyezendő hálózat kereken 330 km hossza után évi 343.860 forintnyi tiszta jövedelem várható, mig a m. kir. államvasutak összhálózatán (jó és rossz vonalakat s a h. érd. vasutakat is együtt véve) 1892-ben kilométerenként elért 3524 forint tiszta jövedelem alkalmazásával a tervezett 330 kilométer hosszú hálózat tiszta jövedelme 1,162.920 forintra rugna.

A fenti két összeg közti átlagot, mint nézetem szerint a viszonyoknak teljesen megfelelőt s reálist véve alapul, a hálózat tiszta jövedelme kereken 750.000 forintra tehető.

Ehhez képest, ha a 24,000.000 forintnyi állami beruházást kölcsönkép tekintve, annak törlesztése és kamatjaira a mai pénzügyi viszonyoknak megfelelően a 4·s%-os, tehát kereken évi 1,140.000 forintnyi járadékot számitunk, ebből az uj hálózat tiszta jövedelme remélhetőleg 750.000 forintot fog fedezni, maradna tehát hiány 390.000 forint.

Azonban ezt az összeget sem lehet az államkincstárra nézve valódi veszteségnek tekinteni, mert az új hálózat által közvetitendő nemzetközi forgalom s a kereken 330 km. hosszú

álózat saját forgalma az államvasutak hálózatára menvén át és viszont arról jövén, kétség-len, hogy az új hálózat a m. kir. államvasutak törzshálózatának forgalmát jelentékenyen nelni s a kereken 400.000 frtnyi esetleges veszteséget a törzshálózat jövedelmezőségének kozásával ellensúlyozni fogja, minthogy e vonalak kiépitése következtében oly személy- és úmozgósitás idéztetik elő s oly forgalmak létesittetnek az államvasuti törzshálózaton is, ielyek különben, ha e vonalak meg nem épülnének, nagyrészben legalább egyszerűen hetetlenek.

E hálózat megépitéséből tehát előreláthatólag a m. kir. államvasutakra számbavehető iher nem fog háramolni, mert e vonalak fokozott mérvben fognak hozzájárulni az állam-asutak törzshálózatán a jövedelmezőség s a forgalom nagybani emeléséhez.

Ezek tiszteletteljes előrebocsátása után a javaslat részleteire áttérve, az 1-ső szakaszban oglalt rendelkezés értelmében az illető vonalaknak államköltségen való kiépitése rendel-itnék el.

A javaslat 2. §-át illetőleg megjegyzem, hogy a hálózat a már fentebb előadottaknál ogva csak ugy felelhet meg rendeltetésének, ha a sepsiszentgyörgy-szászrégeni fővonal és a hymesi szárnyvonal II. rangú főpálya szabványai szerint épittetnek és rendeztetnek be, llenben a székelyudvarhelyi szárnyvonal — mint a mely a kedvezőtlen terepviszonyok követ-eztében az átmeneti forgalom közvetitésére különben sem alkalmas — könnyebb al- és fel-pitménynyel s illetve egyszerűbb felszereléssel létesithető.

A székely vasutak czíme alatt összefoglalt s az 1. §-ban részletesebben meghatározott onalak azonban nem egyszerre s nem azonnal fognának megépittetni, hanem a 3. §-ban oglalt rendelkezéshez képest első sorban a fővonalnak Sepsi-Szent-Györgytől a ghymesi zárnyvonal kiágazási pontjáig terjedő szakasza, valamint a ghymesi szárnyvonal kiépitése vétetnék foganatba és pedig olykép, hogy e vonalak 1897. évi november 17-éig a közforga-omnak átadhatók legyenek; a többi vonalak megépitésének tényleges keresztülvitele az állam pénzügyi helyzetének figyelembevételével később fogna eszközöltetni.

A 3. §-ban foglalt ezen rendelkezésnek indoka a már többször emlitett rumán vasuti onventiónak ama rendelkezésében rejlik, mely szerint a ghymesi csatlakozásnak 1897. évi iovember hó 17-éig leendő megnyitására nemzetközi kötelezettséget vállaltunk, e czélra tehát iz e szakaszban megjelölt vonalrészek a kikötött időpontig feltétlenül megépitendők és üzletbe ielyezendők lesznek. Ehhez képest ezen vonalrészek tervezési, épitési éz üzletberendezési költ-ségeiről már ezúttal gondoskodni szükséges.

Azon körülményt illetőleg, hogy a hálózat kiépitése Sepsi-Szent-Györgytől kiindulva kezdetnék meg, tájékozásul megjegyzem, hogy a sepsi-szt,-györgy-csikrákosi vonalrészen viszonylag a legcsekélyebb épitési nehézségekkel kellend küzdeni, mi mellett ezen vonalrész a népes, gazdasági és ipari fejlődés minden feltételeivel rendelkező Olt-völgyben vonulván át, a jövedelmezőségre is legtöbb kilátást nyujt.

Az első sorban nemzetközi kötelezettségünkből kifolyólag megépitendő vonalrészek 12,800.000 frtnyi költségei a pénztári készletekből fognak fedeztetni, miután a kormány a fedezet ezen módját a mai pénzügyi viszonyok között a legmegfelelőbbnek találta. Ez irányban tartalmaz rendelkezést a törvényjavaslat 4-ik §-a.

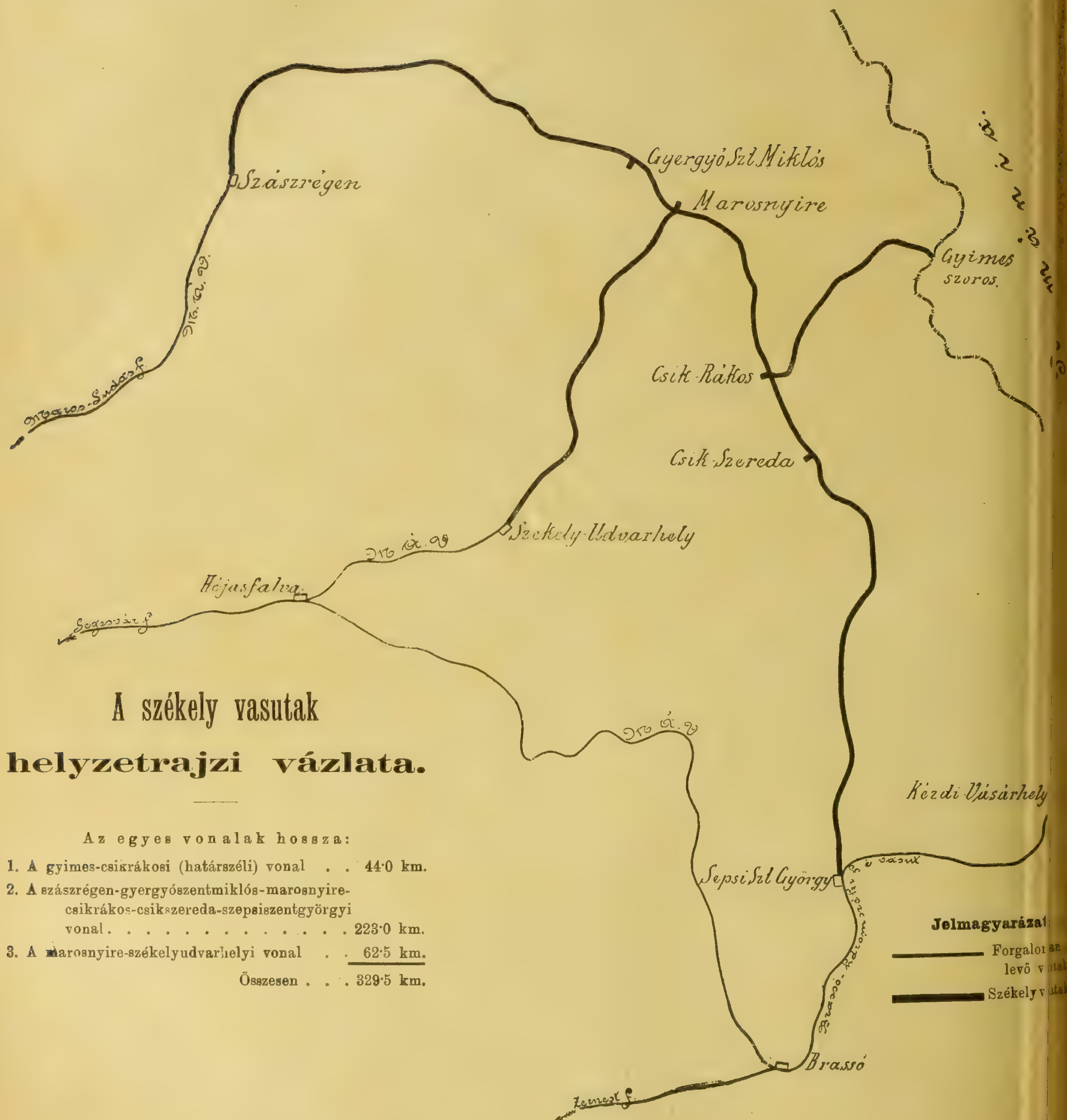
A többi, csak a következő években kivitelre kerülő vonalrészek költségeinek fedezési módja iránt pedig a kormánynak kötelessége lesz annak idején megfelelő javaslatot tenni.

Ezek után tisztelettel kérem a tisztelt képviselőházat, hogy előterjesztett javaslatomat a fentebbiekben foglalt indokok alapján elfogadni méltóztassék.

Budapesten, 1894. október hó 3-án.

Lukács Béla s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

3-ik melléklet a 609. számú irományhoz.

610. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 790. a) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház állandó igazoló-bizottságának a főrendek jegyzékének folytatólagos kiigazitásáról

Az igazoló-bizottság tiszteletteljesen jelenti, hogy Nagyváradon folyó 1895. évi február hó 11-én elhalálozott Gerliczy Bódog örökös főrendi házi tag nevét a főrendek jegyzékéből törölte; ellenben: Ő császári és apostoli királyi Felségének folyó évi február hó 7-éről és 9-éről kelt legfelső kézirataival országbiróvá kinevezett Orczy Béla báró királyi főkamarásmester nevét az országzászlósok jegyzékébe első helyen; Andrássy Aladár grófnak királyi főkamarásmesterré történt kineveztetése folytán nevét a főrendek jegyzékében V. pont Pálffy András gróf testőrkapitány után; és Festetics Tassiló gróf királyi főpohárnokmester nevét V. pont gróf Andrássy Aladár kir. főkamarásmester neve után a főrendek jegyzékébe pótlólag beigtatta s e két utóbb emlitett országzászlós úr neve mellé a főrendek jegyzékében IX. *B*) a jelzőt (lásd V.) alkalmazta; a kérdéses névjegyzékbe pótlólag beigtattak még Dőry Dénes, Ivánka Imre és Latinovics János élethossziglan kinevezett főrendi házi tagok nevei is. Végül: hogy mult évi deczember hó 3-ától mai napig Mailáth Gusztáv, Mailáth László és Zichy Tivadar grófok királyi leveleiket az elnökségnél bemutatták.

Kelt Budapesten, 1895. évi február hó 15-én.

Gróf Szápáry Géza *s. k.,*
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond *s. k.,*
bizottsági jegyző.

611. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 790. b) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház állandó igazoló bizottságának a főrendek jegyzékének folytatólagos kiigazitásáról és herczeg Odescalchi Géza és gróf Somssich Imre vagyoni képesitésének elismerését szorgalmazó kérvénye tárgyában.

A bizottság tiszteletteljesen jelenti, hogy Fenséges Albrecht császári és királyi főherczeg tábornagy ur, valamint Zomborban folyó évi február hó 27-én elhalt Mihajlovics Miklós élethossziglan kinevezett főrendi házi tag nevét elhalálozása következtében a főrendek jegyzékéből törölte.

Tárgyalás alá vévén a bizottság herczeg Odescalchi Géza budapesti lakos és öregfalusi (Torontálmegye) nagybirtokos kérvényét, a melyben az 1885. évi VII. t.-cz. 2. §. *b*) pontja alapján vagyoni képesitésének elismeréseért és királyi levelének kieszközléseért folyamodik.

A kérvényhez mellékelve van keresztlevele, a melynek tanusága szerint 1858. évi február hó 9-én született, tehát a törvényes teljes kort már meghaladta; továbbá esketési levele, a mely szerint 1882. évi április hó 29-én házassági frigyre lépett gróf Andrássy Etelkával, a ki a billedeni kir. járásbiróság által kiállitott telekjegyzőkönyvi kivonat tanusága szerint, a Torontálmegyébe bekebelezett Öregfalu község határában 205. tjk. betét A 1—9. sorszámok alatt oly ingatlan földbirtok telekkönyvi tulajdonosa, a mely után a nagybecskereki kir. pénzügyigazgatóság által hitelesitett adóbizonyitvány szerint évenkint egyenes föld- és házosztályadó czímén 5896 frt 1 kr. fizettetik.

A bizottság tekintettel arra, hogy folyamodó tényleg hitvesével egy háztartásban él, kérvényét az 1885. évi VII. t.-czikk 2. §. *b*) pontja értelmében indokoltnak találván, azon tiszteletteljes javaslatot terjeszti a nagyméltóságú főrendi ház elé, méltóztassék folyamodó örökös főrendi házi tagsági jogosultságát, illetőleg e jog újbóli feléledését vagyoni képesités alapján elismerni és a szorgalmazott királyi levél kieszközlésére a ház nagyméltóságú elnökségét felkérni. Megjegyezvén, hogy folyamodó az 1885. évi VII. t.-czikk 3. §. 2-ik bekezdése értelmében ülés és szavazati jogát a főrendi házban csakis a jelenleg ülésező országgyülés IV. ülésszaka megnyitásától kezdve gyakorolhatja.

A bizottság tárgyalván továbbá gróf Somssich Imre hetesi (Somogymegye) nagybirtokos — a ki az 1885. évig fennállott főrendi ház tagja volt — örökös főrendi házi tagsági jogosultságának, helyesebben szünetelő joga újbóli feléledésének elismerését és királyi levelének kieszközlését szorgalmazó kérvényét.

Miután a felmutatott telekkönyvi kivonatokból meggyőződött, hogy folyamodó a hetesi, aposújlaki hitbizományok telekkönyvi haszontulajdonosa, a bessenyői birtok egyedüli és a olhási birtoknak gróf Somssich Józseffel egyenlő aránybani telekkönyvi tulajdonosa, a melyek tán kétrendbeli, a kaposvári királyi pénzügyigazgató által hitelesitett adóbizonylatok szerint venkint 6.964 frt 20 kr. fizettetik egyenes föld- és házosztályadó fejében, a bizottság nevezett gróf örökös főrendi házi tagsági jogának újból történt feléledését elismeri, és hasonló elismerését a nagyméltóságú főrendi háznak tisztelettel javaslatba hozza; megjegyezvén, hogy evezett gróf ülés és szavazati jogát az 1885. évi VII. t.-cz. 3. §-a 2-ik bekezdése értelmében sakis a jelenleg ülésező országgyűlés IV ik ülésszakának megnyitásától kezdve gyakorolhatja.

Kelt Budapesten, 1895. évi márczius hó 14-én.

Gróf Szápáry Géza *s. k.*,
bizottsági elnök.

Gróf Bánffy György *s. k.*,
bizottsági jegyző.

612. szám.

(LXXVI. ÜLÉS, 791—795. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „az 1895. évi állami költségvetésről“ szóló törvényjavaslat s az azzal kapcsolatosan hozott képviselőházi határozatok tárgyában.

A tárgyalás alatt levő költségvetésben a rendes kiadások 421,072.698, az átmenetiek 20,762.566, a beruházásiak 20,095.195, a rendkivüli közösügyiek 6.597.602, a rendes bevételek 446,115.031, az átmenetiek 22,435.226 frttal irányoztatván elő, a felesleg 22.196 frt.

Miután azonban az átmeneti bevételek közt az államjavak eladásából 1,800.000 frt irányoztatott elő, az egyéb bevételekből nem fedezhető szükséglet 1,777.804 frt, vagyis az 1894. évi költségvetésre vonatkozólag kimutatott 1,888.312 forinttal szemben 110.508 frttal kisebb.

Egybevetve az előrebocsátott adatokat az 1894. évi állami költaégvetés megfelelő adataival, a rendes kiadások 26,489,863, a beruházásiak 3,643.220, a rendkivüliek 67.041 forint többlettel, az átmeneti kiadások pedig 26,864.317 frt kevesblettel irányoztatnak elő, a rendes bevételek többlete 29,206.937 frtot s az átmeneti bevételek kevesblete 25,960.622 frtot tesz, vagyis a felesleg 89.492 frttal kisebb, de az nem hagyható figyelmen kivül, hogy az államjavak eladásából 200.000 frttal van kevesebb előirányozva.

Azonban ez az eredmény csak akkor méltatható kellően, ha az azt előidéző tényezők közelebbi vizsgálat alá vétetnek.

Érintve, hogy a vasut-kamatbiztositási előleg 65.729, az 1867-ig fennállott központi kormány közegeinek nyugdíjai 2.478 frt s a Felség személye körüli ministerium kiadásai 192 forinttal kisebbek, kiemelendő, hogy a kabineti iroda 2.438 frt többlete mellett a rendes kiadások többletéből az országgyülésre — főleg mivel a delegatió Bécsben fog ülésezni — 42.333 frt, a közösügyi kiadásokra 226.195 frt s nyugdíjakra 294.288 frt esik. Állami adósságok és vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok után a többszükséglet 4.968 frt; a Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükségleteire rendelkezésre bocsátandó összeg az 1889 évi XL. és az 1891. évi XXVII. törvényczikkek alapján 683.938 frttal emelkedik; az állami számvevőszéknél egy irodatiszti, a ministerelnökségnél egy ministeri tanácsosi, a horvát-szlavon-dalmát ministeriumnál gyakornoki állások rendszeresitését igényelvén a közszolgálat érdeke az e czélra beállitott többletek 9.139 frtra rugnak; az 1896. évi január hó 1-én életbeléptetni tervelt közigazgatási biróság részére szükségelt helyiség egy negyedévi bére fejében pedig 4.000 frt irányoztatik elő.

AZ 1892. ÉVI FEBRUÁR HÓ 18-ÁRA HIRDETETT

ORSZÁGGYÜLÉS

FŐRENDIHÁZÁNAK IROMÁNYAI.

XIII. KÖTET.

HITELES KIADÁS.

1895.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hold-utcza 7. sz.)

Az 1892 évi február hó 18-ára hirdetett

ORSZÁGGYŰLÉS

NYOMTATVÁNYAI.

FŐRENDI HÁZ. — IROMÁNYOK XIII.

AZ 1892. ÉVI FEBRUÁR HÓ 18-ÁRA HIRDETETT

ORSZÁGGYÜLÉS

FŐRENDI HÁZÁNAK IROMÁNYAI.

XIII. KÖTET.

HITELES KIADÁS.

1895.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hold-utcza 7. sz.)

TARTALOM.

613. szám.

(LXXVII. ÜLÉS, 804. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895-ik évi márczius hó 18-án tartott 450-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5323. Napirend szerint következett a zárszámadás vizsgáló bizottság jelentése, az állami számvevőszék (682. sz.) jelentése tárgyában, »az 1893-iki számadási év pótnegyedében előfordult túlkiadások-, előirányzatnélküli kiadások- és hitelátruházásokról«. (735. sz.)

A ház a jelentést tudomásul veszi és hasonló czélból a főrendiházzal közöltetni határozta.

Perczel Béni *s. k.*,
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 613. számú irományhoz.

Jelentés,

a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben (1893: VII. törvényczikk), az 1893-iki számadási év pótnegyedében előfordult túlkiadások-, előirányzat nélküli kiadások- és hitelátruházásokról.

Az 1893. évi VII-ik, vagyis a költségvetési törvénynyel megadott évi hitellel szemben az 1893-iki számadási év pótnegyedében egyes tárczáknál (fejezeteknél) előfordult és az előbbi évnegyedekről változatlanul fenmaradt eltéréseket, valamint az előbbi évnegyedekről kimutatott eltérésekben a pótévnegyedben létrejött változásokat az állami számvevőszék az 1889-iki országos határozatok VII. pontjának rendelete szerint, az utalványozásoknak általa vezetett nyilvántartási könyvében foglalt adatok alapján — ide csatolva — külön-külön kimutatásokban az országgyülésnek tisztelettel bejelenti, és pedig:

A) alatt az »Országgyülés«-t,
B) alatt az »Állami adósságok«-at,
C) alatt a »Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok«-at,
D) alatt a »Vasuti kamatbiztositási előlegek«-et,
E) alatt az »Állami számvevőszék«-et,
F) alatt a »Ministerelnökség«-et,
G) alatt az »Ő Felsége személye körüli ministerium«-ot,
H) alatt a »Horvát-szlavon-dalmát ministerium«-ot,
I) alatt a »Belügyministerium«-ot,
K) alatt a »Pénzügyministerium«-ot,
L) alatt a »Kereskedelemügyi ministerium«-ot,
M) alatt a »Földmívelésügyi ministerium«-ot,
N) alatt a »Vallás- és közoktatásügyi ministerium«-ot,
O) alatt az »Igazságügyi ministerium«-ot, és
P) alatt a »Honvédelmi ministerium«-ot illetőleg.

Budapesten, 1894. évi május hó 31-én.

Az országgyülés elé terjeszti a m. kir. állami számvevőszék:

***Rakovszky István* s. k.,**
elnök.

A) Országgyülés.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Országgyülés:			
		A) **Rendes kiadások.**			
VI.	1.	Nyugdíjak	15.837	1/2 16.421·97	433·32
III.	2.	A képviselőház kiadásai	1,163.410	1,728.111·—	.
	3.	Az országgyülési gyorsiroda személyzetének illetményei	40.560	40.784·16	.
	4.	A magyar delegatió kiadásai . . .	26.000	29.204·59	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
1/2 584·97	433·32	.	.	.	.	
564.701·—	.	.	.	.	.	
224·16	.	.	.	.	.	
3.204·59	.	.	.	.	.	

Indokolás,

a belügyministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi 42.701.|eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A »Nyugdíjak«-nál a 433 frt 32 kr. többkiadás onnan származott, hogy egy elhalt főrendiházi titkár özvegye részére »temetkezési járulék« csak utólagosan, az 1894. évben utalványoztatott.

B) Állami adósságok.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		A) **Rendes kiadások.**			
VII.	.	**Állami adósságok:**			
	2.	*Földtehermentesités és örökváltság:*			
		4) Kárpótlás	370.000·—	389.186·99	.
	4.	*Maradvány- és irtványföldek megváltása:*			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
		Kielégités készpénzben	.	3.600·—	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
19.186·99	.	.	.	.	.	
.	.	3.600·—	.	.	.	

C) Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
VIII.	.	**Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok:**			
		***A)* Rendes kiadások:**			
	10.	*Magyar északkeleti vasut megváltása:*			
		Elsőbbségi ezüstkölcsön kamataira . .	1,271.895	1,272.307·50	.
	11.	*A szabadalmazott osztrák-magyar államvasut-társaság magyarországi vonalainak megváltása:*			
		6·5 millió arany forintnyi részösszeg után a 17%-ot meghaladó 2% felpénztöbblet	130.000	265.752·50	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
412·50	.	.	.	.	.	
135.752·50	.	.	.	.	.	

D) Előlegezések a vasuti kamatbiztositás alapján

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
IX.	.	Előlegezések a vasuti kamatbiztositás alapján	753.408	982.468·01	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
229.060·01	.	.	.	.	.	

E) Állami számvevőszék.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Állami számvevőszék:			
		A) **Rendes kiadások.**			
VI.	2.	Nyugdíjak	33.720	41.019·32	.
XI.	.	Személyi járandóságok	105.000	109.584·88	175·—
		Dologi kiadások	5.900	10.191·93	540·51
		Előirányzat nélküli kiadás:			
		Nyugdíjasok kimutatásának nyomtatási költsége	.		636·56

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
7.299·32	.	.	.	.	.	
4.584·88	175·—	.	.	.	.	
4.291·93	540·51	.	.	.	.	
.	.	.	636·56	.	.	

Indokolás.

A személyi járandóságoknál a túlkiadás rovatában mint gyarapodás kitüntetett 175 frt, — az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtása alkalmával az elszámolásra nézve tett s az 1893-iki II. évnegyedről szóló kimutatásban részletesen előadott intézkedéseknél fogva — túlkiadást nem okoz s e gyarapodás számbavételével is a személyi járandóságoknál még mindig 4.570 frt 12 kr. megtakaritás mutatkozik.

A dologi kiadásoknál kimutatott túlkiadás 540 frt 51 kr. gyarapodása, eltekintve az utiköltségeknél fölmerült jelentéktelen 33 frt 60 kr. túlkiadástól, a »hivatali, irodai és házi szükségletek«, valamint az »épületföntartás« czímű rovatokra esik s az előző III. évnegyedről szóló kimutatásban fölhozott okokra vezethető vissza.

Ezzel az 540 frt 51 krral együtt a hivatali épület elodázhatlan tatarozására s a hivatali helyiségek berendezésére, valamint felszerelésekre az 1894. évi költségvetés indokolásában 1893-ra szükségesnek jelzett 5.000 frtból a közadók rovatán elért 21 frt 85 kr. megtakaritás számbavételével a pótkezelés negyed végeig összesen 4.832 frt 44 kr. használtatott föl.

Előirányzat nélkül 636 frt 56 kr. utalványoztatott az államnyomdának a nyugdíjasok kimutatásának nyomtatási költsége fejében.

Az 1892. évet megelőző időszakokra vonatkozó kimutatásokat, az állami számvevőszék által szolgáltatott adatok alapján a pénzügyminister szerkesztette és mutatta be a törvényhozásnak, és a nyomtatási költségek fedezéséről is az gondoskodott.

Az 1892. évről szóló kimutatást, mint az ugyanazon évi zárszámadást kisérő jelentésének kiegészitő részét az állami számvevőszék terjesztette a törvényhozás elé a zárszámadással egyidejűleg — a pénzügyministernek ez iránt átiratilag kifejezett kivánságához képest s abban a feltevésben, hogy a kimutatás nyomtatási költségeiről a pénzügyminister fog ugyanoly módon gondoskodni, a mint azt az állami zárszámadásokra nézve a számvevőszéktől vett fölosztási kimutatás alapján eddig is tette, s a miből az állami számvevőszék terhére sem egészben, sem részben nyomtatási költség nem származott. Ennek tulajdonitandó, hogy az állami számvevőszék költségvetésében ily kiadásokról eddig, s igy 1893-ra és 1894-re sem volt gondoskodva.

Minthogy azonban az ez iránt folytatott tárgyalások után a pénzügyminister a szóban forgó költségek fedezéséről gondoskodni hajlandó nem volt: nem maradt egyéb hátra, mint azokat az állami számvevőszék terhére utalványozni s előirányzat nélküli kiadásként elszámolni.

F) Ministerelnökség.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Ministerelnökség:			
		A) **Rendes kiadások.**			
VI.	3.	Nyugdijak	13.499	21.476·30	.
XII.	1.	*Ministerelnökség költségei:*			
		Személyi járandóságok	78.700	80.348·—	.
	2.	*A fiumei és a magyar-horvát tengerparti kormányzó és személyzete költségei:*			
		Személyi járandóságok	25.380	27.619·71	46·—
		Dologi kiadások	4.750	4.777·55	622·38
		I. Átmeneti kiadások.			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
I.	2.	A bécsi állami levéltárban eszközlendő kutatások alkalmából felmerült kiadások	.	989·05	1.000·—

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
7.977·30	.	.	.	.	.	
1.648·—	.	.	.	.	.	
2.239·71	46·	.	.	.	.	
27·55	622·38	.	.	.	.	
.	.	989·05	1.000·—	.	.	

Indokolás,

a ministerelnöknek, az állami számvevőszékhez 1894. évi junius 9-én 1.113.|M. E. szám alatt intézett átirata szerint:

»A fiumei kir. kormányzóság *személyi kiadásainál* mutatkozó 46 frtnyi túlhaladást az 1893 : IV. t.-cz. értelmében foganatositott fizetés-szabályozás idézte elő. A *dologi kiadásoknál* támadt 622 frt 38 krnyi túlhaladásra nézve van szerencsém megjegyezni, hogy a fiumei kormányzó indokolt előterjesztésére a mult 1893. évi deczember 2-án tartott ministertanács határozata folytán a távsürgöny-költségekre 51 frt 80 kr. és az irodai költségek rovatára 800 frtnyi póthitel engedélyeztetett. — Továbbá folyó évi január 22-én 150. itteni ügyszám alatt — a pénzügyministerium hozzájárulása után — a távsürgöny-kiadásokra pótlólag még 132 frt 85 krnak felhasználása is engedélyeztetett, azon feltétel mellett, hogy mindezen póthitelek felhasználása a zárszámadás beterjesztése alkalmával kellőleg igazoltassék.«

»A ministerelnökség *átmeneti, illetőleg előirányzat nélküli kiadásaira* utalványozott 1.000 frt Thallóczi Lajos közös pénzügyministeri levéltári igazgatója részére lett jutalomdíj fejében az 1893. évi kiadások terhére engedélyezve, ki általam a m. kir. udvartartás történetének megirásával és az ahhoz szükségelt adatok gyüjtésével lett megbizva, mely megbizatásának — saját hivatalos teendőin kivül — teljes megelégedésemre meg is felelt. — Az e czélra felmerült kiadások az előirányzat beterjesztése idejében még ismeretlenek lévén, azokról a költségvetésben gondoskodni nem lehetett.«

G) Ő Felsége személye körüli ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		O cs. és apostoli királyi Felsége személye körüli ministerium:			
		A) Rendes kiadások.			
VI.	4.	Nyugdíjak	20.335·—	21.022·98	,

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
687·98	.	.	.	.	.	

H) Horvát-szlavon-dalmát ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete:			
		***A*) Rendes kiadások.**			
XIV.	.	Személyi járandóságok	29.240	30.080·39	190·40
		Dologi kiadások	6.840	7.440	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
840·39	190·40	.	.	.	.	
600·—	.	.	.	.	.	Elszámolandó előleg.

Indokolás,

a horvát-szlavon-dalmát ministernek, az állami számvevőszékhez 1894. május hó 29-én 726. szám alatt intézett átirata szerint:

A személyi járandóságoknál kimutatott összesen 1.030 frt 79 kr. túlkiadás egyes egyedül a fizetés szabályozás folytán állott elő, s a pénzügyi tárcza »átmeneti kiadások« IV. fejezet 9. czíme alatt engedélyezett összegben leli fedezetét.

l) Belügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Belügyministerium:			
		A) Rendes kiadások.			
VI.	6.	Nyugdíjak	672.000	686.793·71	1.593·05
XVI	1.	*Központi igazgatás és a földtehermentesitési pénzalap igazgatósága:*			
		Személyi járandóságok	323.538	357.362·57	72·25
		Dologi kiadások	33.200	38.661·94	896·77
	2.	*Országos levéltár:*			
		Személyi járandóságok	29.323	34.395·50	.
	6.	*Közegészségügyi kiadások:*			
		Járványok és más rendkivüli okoknál fogva felmerülhető költségek . .	5.000	71.802·49	21.457·52
		Tébolydai kiadások	493.934	475.696·78	19·084·99
		Előre nem látható közegészségügyi kiadások	1.000	1.406·50	185·32
	7.	*Közbiztonsági kiadások:*			
		Országos csendőrség és a predeáli nemzetközi vasuthoz kirendelt személyzet	3,581.608	½ 3,590.263·37	8.229·71
		Fővárosi rendőrség szükséglete . .	1,089.417	1,130.598·28	4.436·04
XV.	8.	*Közjótékonysági kiadások:*			
		A kolozsvári Szt.-Erzsébet aggháznak I. Ferencz Ő Felsége alapitványa folytán kijáró 2000 mázsa só ára fejében	5.801	5.801·25	.
		Előirányzat nélküli kiadások:			
		A budapesti szünidei gyermektelep egyesület segélyezésére	.	.	500·—
	9.	*Általános közigazgatási kiadások:*			
		Orsz. törvények és rendeletek tárának költségei	35.000	35.000·—	10.518·59
		Távirati kiadások	17.600	24.791·24	6.750·14
		Karhatalmi költségek	5.000	28.414·89	4.564·85
		Országgyülési képviselők választása és a választók névjegyzékének kiigazitása alkalmával felmerülő költségekre	16.000	16.722·39	3.247·41
		Katonai előfogati díjpótlékokra szükséges költségek	8.700	2.731·02	6.463·64

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
14.793·71	1.593·05	.	.	.	.	
33.824·57	72·25	.	.	.	.	
5.461·94	896·77	.	.	.	.	
5.072·50	.	.	.	.	.	
66.802·49	21.457·52	.	.	.	.	
.	847·72	.	.	.	.	
406·50	185·32	.	.	.	.	
8.655·37½	8.229·71	.	.	.	.	
41.181·28	4.436·04	.	.	.	.	
—·25	.	.	.	.	.	
.	.	.	500·—	.	.	
.	10.518·59	.	.	.	.	
7.191·24	6.750·14	.	.	.	.	
23.414·89	4.564·85	.	.	.	.	
722·39	3.247·41	.	.	.	.	
.	494·66	.	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		B) Átmeneti kiadások és beruházások.			
		I. Átmeneti kiadások:			
III.	2.	A csendőrség állományának és alosztályának tervezett szaporitásából egyszersmindenkorra felmerülő költségekre	17.256	16.287·25½	1.230·86
	5.	A m. kir. operaháznál alkalmazandó magyar énekesek s énekesnők kiképzésére szolgáló ösztöndíjak .	2.800	5.000·—	.
		II. Beruházások.			
II.		*Előirányzat nélküli kiadások:*			
		A Székes-Fehérvárott létesiteni szándékolt tébolyda épitési terveinek elkészitésére	.	2.400·—	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevételei
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	261·61½	.	.	.	.	
2.200·—	.	.	.	.	.	
.	.	2.400·—	.	.	.	

Indokolás,

a belügyministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi 42.701./eln. szám alatt intézett átirata szerint:

Az eltérések indokaira nézve az 1893. évi pótkimutatásokat illetőleg általánosságban megjegyzem, hogy mindazon rovatoknál, melyeknél már a megelőző évnegyedekben volt hitel túllépés, a további többkiadást az idézte elő, hogy a meghatározott összegig engedélyezett túlhaladás lehetőleg teljesen igénybe vétetett az oly kiadások fedezésére, melyeknek eredete az elmult évre vihető vissza; a többkiadás csökkenése pedig, a pénztári maradványok számitásba vétele, avagy a pótmegszüntetésekből származott.

Indokolandó új tételek pedig a következők:

Rendes kiadások: XV. fej. 6. czím. 5. r. Tébolydai kiadások. A hitellel szemben mutatkozó s aránylag csekélynek mondható 847 frt 72 kr. többlet az egyéb tébolydák czímű alrovatnál azon okból merült fel, mert az egri irgalmas nénék és két ausztriai tébolyda részére, a mult évben ápolt elmebetegek költségszámláit, azon évre kellett érvényesíteni.

XV. fej. 9. cz. 2. r. Országos törvények és rendeletek tárának költsége. Az 1893. évi kiadványoknak az eddigieknél jóval terjedelmesebb volta, a megszavazott hitelt kimeritvén, 10.518 frt 59 kr. túlkiadást okozott, mely a több-bevétel által kárpótolva van.

XV. fej. 9. cz. 8. r. Katonai előfogati díjpótlékokra szükséges költség. A katonai nagy hadgyakorlatok alkalmával igényelt tetemesb fuvarozási költségekből 494 frt 66 kr. túlkiadás származott.

Átmeneti kiadások.

III. fej. 2. cz. A m. kir. csendőrség állományának szaporitására. A próba-csendőrök kiképzésére szolgáló helyiségeket már 1893. év november havában kellett bérelni és berendezni, melyeknek költségei a mult évet terhelik. — Innen a 261 frt 61½ kr. többlet.

Előirányzat nélküli kiadás.

A budapesti szünidei gyermektelep-egyesület segélyezésére. Utalványozás: 500 frt, mely azért képez az 1893-ik évben túlkiadást, mert a közjótékonysági kiadások ez évre különválasztattak a közigazgatási kiadásoktól, a mely czímen évek hosszú során át a »Lelencz« költségekre nyert elszámolást a fentirt egylet segélyezése.

K) Pénzügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Pénzügyministerium:			
XVI.	.	**Rendes kiadások.**			
	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	645.795	769.891·61	205·97
		Dologi kiadások.	138.900	147.935·44½	48.464·37½
	2.	*Pénzügyi közigazgatási biróság:*			
		Személyi járandóságok	89.641	104.140·60	.
		Dologi kiadások	2.500	1.674·64	832·22
	3.	*Pénzügyigazgatóságok, fő- és székvárosi adófelügyelő, központi díj- és illetékkiszabási hivatal és számvevő-osztályok:*			
		Személyi járandóságok	1,996.593	2,225.265·77½	468·89
	4.	*Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság*	176.710	188.677·39	61·52
	5.	*Állami pénztárak:*			
		Személyi járandóságok	102.747	113.406·33	57·—
		Dologi kiadások.	9.050	11.661·96	5.623·—
	6.	*Adóhivatalok:*			
		Személyi járandóságok	1,351.454	1,429.976·45½	5.049·76½
	7.	*Pénzügyőrség:*			
		Személyi járandóságok	1,996.427	2,040.302·03½	14.923·15½
	8.	*Jogügyi igazgatóságok:*			
		Személyi járandóságok.	76.748	85.153·03	25·—
	9.	*Kincstári ügyészségek:*			
		Személyi járandóság	62.236	64.884·42	3.026·59½
	10.	*Állandó kataszter*	535.900	570.875·31	5.389·26½
	13.	*Egyenes adók és földtehermentesitési pótlékok:*			
		Kezelési, kivetési és beszedési költségek	642.000	546.709·80	96.918·18

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
124.096·61	205·97	.	.	.	.	
9.035·44 1/2	48.464·37 1/2	.	.	.	.	
14.499·60	.	.	.	.	.	
.	6·86	.	.	.	.	
282.672·77 1/2	468·89	.	.	.	.	
11.967·39	61·52	.	.	.	.	
10.659·38	57·—	.	.	.	.	
2.611·96	5.623·—	.	.	.	.	
78.522·45 1/2	5.049·76 1/2	.	.	.	.	
43.875·03 1/2	14.923·15 1/2	.	.	.	.	
8.405·03	25·—	.	.	.	.	
2.648·42	3.026·59 1/2	.	.	.	.	
34.975·31	5.389·26 1/2	.	.	.	.	
.	1.627·98	.	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
XVI.	14	*Fogyasztási és italadók:*			
		e) Fogyasztási-adó visszatérítések és kiviteli jutalmak felosztásából. .	1,450.000	892.886·79½	846.042·41½
		g) A volt határőrvidéki községeket megillető kamatjárandóság	23.000	23.337·76½	.
	15.	*Határvám:*			
		Személyi járandóságok	253.002	258.907·50½	291·09
	16.	*Bélyeg:*			
		Személyi járandóságok	7.574	8.237·97	1·—
		Dologi kiadások	306.100	292.058·91	86.736·23
	18.	Fémjelzés kezelési és üzemi kiadásai .	10.993	11.359·33½	2.393·66
	19.	Út-, hid- és révvám Horvát-Szlavonországban	2.280	2.053·41	869·16
	20.	*Dohányjövedék:*			
		Dohányjövedéki központi igazgatóság .	85.358	86.885·13	891·56
		Vétel	17,548.076	14,994.716·54½	3,239.348·18½
		Gyártás	4,363.000	4,237.249·91½	345.575·36½
	21.	*Lottójövedék*	1,444.405	1.577.796·92½	87.683·99
	24.	*Állami jószágigazgatóságok és számvevőosztályok.*	61.759	62.641·67	604·54
	28.	Fémkohászat	3,758.163	3,843.338·35½	1,002.174·99½
	29.	Pénzverés és fémbeváltás	5,986.731	9,394.380.08	1,396.124·49½
	30.	*Vasművek:*			
		a) Pénzügyministeri vasműosztály mint a vasgyárak központi vezetősége	15.228	15.660·81	6·30
		b) Vasgyárak.	5,295.880	4,984.071·06	1,469.432·31
	34.	*Bányakapitányságok:*			
		Személyi járandóságok	55.142	59.010·44	35·08
	35.	Állami nyomda	597.700	580.935·64½	37.855·93½
	38.	Különféle kiadások	456.151	223.913·02½	447.289·99
		Előirányzat nélküli kiadás:			
		Állami ingó vagyon (regale-kártalanitás)	.	.	5·60

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	288.929·21	.	.	.	.	
337·76½	.	.	.	.	.	
5.905·50½	291·09	.	.	.	.	
663·97	1·—	.	.	.	.	
.	72.695·14	.	.	.	.	
366·33½	2.393·66	.	.	.	.	
.	642·57	.	.	.	.	
1.527·13	891·56	.	.	.	.	
.	685.983·73	.	.	.	.	
.	219.825·27	.	.	.	.	
133.391·92½	87.683·99	.	.	.	.	
882·67	604·54	.	.	.	.	
85.175·85½	1,002.174·99½	.	.	.	.	
3,407.649·08	1,396.124·49½	.	.	.	.	
432·81	6·80	.	.	.	.	
.	1,157.623·37	.	.	.	.	
3.868·44	35·08	.	.	.	.	
.	21.091·58	.	.	.	.	
.	215.052·01½	.	.	.	.	
.	.	.	5·60	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés A mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		I. Átmeneti kiadások:			
IV.	2.	Az állami javaknál a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére, a telepitvényes ügyek lebonyolitására, és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségeire	20.000	23.159·04	5.168·53
	4.	Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztésére	430.000	501,201·78	.
	5.	*Az állami javak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevél-kölcsönök tőke- és kamattörlesztésére, még pedig:*			
		esetleges rendkivüli tőketörlesztésekre.	34.313	427.843·28	.
	6.	A Rába és mellékfolyóinak szabályozására	212.801	213.590·40	213.590·40
	10.	Fémbeszerzésekre	73.908.059	54,715.520·74	22,552.716·93
	11.	A pénzverésnél — a körmöczbányai főkémlő hivatal elhelyezésére szolgáló épület 15.000 frtnyi vételárának levonása után — fenmaradó bevételi többlet a valutarendezés czéljaira	3,356.486	165.534·10	4,590.541·60
	12.	*Előirányzat nélküli kiadások:*			
		Állami előlegek	.	469.515·60	.
		Visszafizetett bevételek.	.	257·30½	.
		A szolnok-csongrádi ármentesitő-társulatnak tartozása törlesztésére . .	.	.	142.534·57
		Állami javak eladása	.	.	11.771·50
		Regale-jutalmak	.	.	500·—
		II. Beruházások:			
III.	3.	Épitkezésekre az állami jószágoknál .	264.000	172.200·16½	92.125·82½
	5.	*Előirányzat nélküli kiadások:*			
		Birtokvétel	.	469·85	1.276·40

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
3.159·04	5.168·53	.	.	.	.	
71.201·78	.	.	.	.	.	
393.530·23	.	.	.	.	.	
789·40	213.590·40	.	.	.	.	
.	3,360.178·67	.	.	.	.	
.	1,399.589·70	.	.	.	.	
.	.	469.515·60	.	.	.	
.	.	257·80 1/2	.	.	.	
.	.	.	142.534·57	.	.	
.	.	.	11.771·50	.	.	
.	.	.	500·—	.	.	
.	325·99	.	.	.	.	
.	.	469·55	1.276·40	.	.	

L) Kereskedelemügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Kereskedelemügyi ministerium:			
XVII.		**Rendes kiadások.**			
VI.	8.	Nyugdíjak	900.000	927.890·70	1.202·92 1/2
XVII.	1.	**Központi igazgatás:**			
		Személyi járandóságok	464.694	504.501·84	116·11
	2.	**Államépitészeti hivatalok:**			
		Személyi járandóságok	487.168	518.282·10	2.347·23
	4.	**Ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok:**			
		4. Gépészeti ipariskola Kassán . . .	24.770	26.840·25	37·34
	5.	**Posta, távirda:**			
		Személyi járandóságok	5,227.000	5,477.423·21	1.849·47
		Dologi kiadások	5,043.000	4,783.848·71 1/2	493.204·94 1/2
	6.	**Postatakarékpénztár:**			
		a) Személyi járandóságok	164.854	180.102·27	80·–
		c) Üzleti kiadások	292.000	26.684·64	308.426·12
		Előirányzat nélküli kiadások:			
		g) Az alsóbbrendű postatakarékpénztári hivatalnokok pótléka	.	4.231·25	.
	7.	**Tengeri hajózás:**			
		1. Tengerészeti igazgatás:			
		a) Személyi járandóságok.	93.566	99.500·27	40·77
		2. Szakoktatás:			
		a) Személyi járandóságok	12.735	14.507·93	130·–
		Előirányzat nélküli kiadás:			
		a) A fiumei importtár építése . . .	.	1.685·66	4.240·90
		b) A fiumei borhangár építése. . .	.	10.000·–	17.750·–
		c) Az V. számú tárház kölcsöne . .	.	83·20	.
		d) A kávétár-kölcsön	.	.	1.039·10
		e) Perköltség	.	.	209·–

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
27.890·70 1/2	1.202·92 1/2	.	.	.	.	A 29.098 frt 62 1/2 krnyi túlkiadásból esik a: Központra . . 11.298·89 Posta, távirdára 18.721·75 1/2 Együtt . . 30.020·64 1/2 A fiumei tengerészeti hatóságnál mutatkozik megtakaritás . . . . . 927·02 Túlkiadás . . . 29.098·62 1/2
39.807·84	116·11	.	.	.	.	
31.114·10	2.347·23	.	.	.	.	
2.070·25	37·34	.	.	.	.	
250.423·21	1.849·47	.	.	.	.	
.	234.053·66	.	.	.	.	
15.248·27	80·—	.	.	.	.	
.	43.110·76	.	.	.	.	
.	.	4.231·25	.	.	.	
5.934·27	40·77	.	.	.	.	
1.772·93	130·—	.	.	.	.	
.	.	1.685·66	4.240·90	.	.	
.	.	10.000·—	17.750·—	.	.	
.	.	83·20	.	.	.	
.	.	.	1.039·10	.	.	
.	.	.	209·—	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
	8.	**M. kir. államvasutak:**			
		Személyi járandóságok	17,284.470	17,702.897·62	159.898·88
		Dologi kiadások	2,719.960	2,715.348·32	225.931·91
		Fentartási és üzemi kiadások	21,995.570	24,677.312·10	826.795·08
	9.	**Magyar kir. államvasutak gépgyára:**			
		Dologi kiadások	48.700	37.550·77	11.654·47
		Üzemi és fentartási kiadások	3,417.120	4,203.871·08	615.923·73
	10.	**Diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár:**			
		Személyi járandóságok	206.270	193.104·19	22.610·37
		Dologi kiadások	115.160	111.072·36	5.800·56
		Üzemi és fentartási kiadások	2.988.570	4,852.106·81	389.244·24
	13.	**Statistikai hivatal:**			
		Személyi járandóságok	92.260	100.544·40	359·98
		Előirányzat nélküli kiadás:			
	12	**Mértékhitelesités és fegyvervizsgálás:**			
		Személyi járandóságok Jakab Győző díjnok napidíja	.	674·20	.
V.		**I. Átmeneti kiadások:**			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	5.	Néhai Baross Gábor kereskedelemügyi minister számára síremlék	.	4.067·—	10.611·05
IV.		**II. Beruházások.**			
	8.	*A fiumei kikötő épitésére és felügyeletére:*			
		b) Felügyeletre	32.000	32.048·33	1.413·21
	19.	*Előirányzat nélküli bevételekből* fedezendő beruházási kiadások az állami vasutaknál	.	18.560·—	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
418.427·62	159.898·88	.	.	.	.	
.	221.320·25	.	.	.	.	
2,681.742·10	826.795·01	.	.	.	.	
.	505·24	.	.	.	.	
786.751·08	615.923·73	.	.	.	.	
.	9.444·56	.	.	.	.	
.	1.712·92	.	.	.	.	
1,863.536·81	389.244·24	.	.	.	.	
8.284·40	359·93	.	.	.	.	
.	.	674·20	.	.	.	
.	.	4.067·—	10.611·05	.	.	
48·33	48·33	.	.	.	.	
.	.	18.560·—	.	.	.	

Indokolás,

a kereskedelemügyi ministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi junius hó 6-án 2.134.|eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A nyugdíjaknál mutatkozó 29.093 frt 62½ krnyi túllépésre vonatkozó részletezés adatai a kimutatás »Észrevétel« rovatában vannak feltüntetve.

A központi igazgatásnál, az államépitészeti hivataloknál, a posta- és távirdánál, a posta-takarékpénztárnál, a tengerészeti igazgatásnál, a tengerészeti szakoktatásnál és a statisztikai hivatalnál mindenütt *a személyi járandóságok* rovatán, valamint *kassai gépészeti ipariskolánál* mutatkozó túllépések — a mint ezt a minister már több izben, legutóbb a mult évi IV. negyedi túllépések indokolása alkalmával előadta — a tisztviselői illetményeknek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján történt rendezése következtében állottak elő.

A néhai Bellusi Baross Gábor, volt kereskedelemügyi minister számára épült siremlék költségeire előirányzat nélküli átmeneti kiadásképen folyósitott 14.678 frt 05 krnyi összkiadás az 1892. évi képviselőházi határozatban, illetve a ministertanácsnak 1893. évi deczember hó 23-án 44. szám alatt hozott határozatában leli indokolását.

A »Mértékhitelesités és fegyvervizsgálás« czím személyi járandóságainál előirányzat nélkül mutatkozó 674 frt 20 krnyi napidíj felmerülését egyrészről az 1893. évi költségvetésben előirányzott, illetőleg az ahhoz tartozó jelentésben is felemlitett gyakornoki állásnak az 1893. év folyamán be nem töltése, másrészről a dologi kiadások hitelének a napdíjas állás czélbavett, de nem foganatositott beszüntetése következtében megfelelő mértékben alacsonyabbra történt előirányzása az 1889. évi országos határozat értelmében tette szükségessé. Tisztelettel megjegyzem egyébként, hogy az illető czím személyi járandóságainak »Tiszti fizetések és lakpénzek« rovata az előirányzat nélküli tétel daczára is még mindig 1.193 frt 30 krnyi megtakaritást mutat fel.

A m. kir. államvasutak személyi járandóságainál mutatkozó 578.326 frt 50 krnyi túllépést legnagyobbrészt az előirányzott 38,800.000 fizető vonatkilométerrel szemben tényleg teljesitett 42,491.686 fizető vonatkilométer, tehát az előirányzottnál tetemesen nagyobb forgalmi teljesitmény okozta. E több-teljesitménynyel szemben ugyanis megfelelően emelkedtek a leszámoló hivatalok személyi költségei, a mozdonyszemélyzet teljesitményi jutalékai, a napbéresek, a kilométer- és órapénzek, valamint a közös pályaudvarok és vasutvonalak költségei is, a mely kiadások szoros összefüggésben vannak a teljesitménynyel. Ezenkivül a nyugdíj- és betegsegélyző-pénztárhoz való hozzájárulási összeg is nagyobb volt az előirányzottnál, a mit részben a személyzet szaporitása, részben pedig a nagyobb teljesitmény lebonyolithatására felfogadott több napibéres- és munkás-személyzet után fizetendő nagyobb járulék idézett elő.

A dologi kiadásoknál mutatkozó 221.320 frt 25 krnyi túllépés legnagyobb részben szintén a nagyobb forgalmi teljesitmény által idéztetett elő, a mennyiben a forgalom emelkedése, a vasuthálózat nagyobbodása és az üzletben tartott vasutak számának szaporodása folytán az ügyforgalom előre nem látott mértékben emelkedett, a mi az irodai szükségletet növelte, az irodai helyiségek szaporitását tette szükségessé, s ezzel kapcsolatban az irodai leltár fentartásánál is több-költséget okozott. A forgalom emelkedése folytán növekedtek a közös pályaudvarok kiadásai is, valamint a közös pályaudvarok befektetett tőkéinek kamategyenlege fejében fizetendő összegek is.

Az üzemi és fentartási kiadásoknál felmerült 3,508.537 frt 11 krnyi túllépésből mintegy 1,000.000 frt az 1893. év I. negyedében beállott zord időjárás és nagy havazások miatt, a túllépés többi része a forgalom emelkedése következtében állott elő. A forgalom emelkedésével kapcsolatosan emelkedtek ugyanis az árúmozditás köttségei, a kocsik és vonatok tolatási költségei, a mozdony-tüzelő anyag költségei és a jármű-fentartási költségek.

Egyébiránt megjegyzi a minister, hogy a személyi, dologi, üzemi és fentartási hiteleknél összesen 4,168.070 frt 45 krral mutatkozó hiteltúllépés az előirányzattal szemben elért bevételi többletben bőséges fedezetét találja, a mennyiben a 73,500.000 frttal előirányzott összbevétellel szemben 81,225.656 frt 42 kr., tehát 7,725.656 frt 42 krral több éretett el.

A m. kir. államvasutak *gépgyárának dologi* kiadásainál mutatkozó 505 frt 24 krnyi túllépést az élénkebb gyári üzemmel összefüggőleg az irodai szerek és nyomtatványoknál felmerült nagyobb szükséglet, és a gyári személyzet szaporitása folytán szükségessé vált ujabb iroda-berendezések okozták.

Ugyanannak *üzemi és fentartási* kiadásainál jelentkező 1,402.674 frt 81 krnyi túllépés részben az épületfentartási, részben pedig a műhelyi, illetve gyártási költségeknél merült fel.

Az épületek fentartásánál felmerült túllépés részint a gyár területén levő kutaknak egészségügyi szempontból történt használaton kivül helyezése folytán a gyár vizszükségletének a szűrt vizet szolgáltató fővárosi vizvezeték-bevezetés útján elért biztositása által, részint a rézműves műhely leégett tetőzetének a gyárüzem és czélszerűség szempontjából történt átalakitása, részben pedig a tűzveszély elháríthatására beszerzett tűzjelző berendezések és tűzoltói felszerelések által okoztatott.

A műhelyi, illetve gyártási költségeknél felmerült túllépést az előirányzatnál élénkebb gyári üzem okozta; e túllépéssel szemben azonban a gyári bevételek is megfelelően, vagyis az előirányzattal szemben 1,457.377 frt 70 krral emelkedtek.

A diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár személyi járandóságain a 9.444 frt 56 krnyi túllépés részint a társládai járulékoknál, részint pedig az ösztöndíjaknál merült fel.

A társládai járuléknál felmerült túllépést a gyári munkás-létszámnak az élénk üzem folytán szükségessé vált szaporitása, illetőleg a nagyobb munkás-létszámnak megfelelő és a munkások járulékaival arányban álló alapszabályszerű hozzájárulások okozták.

Az ösztöndíjaknál felmerült túllépés a chicagói világkiállitás tanulmányozása czéljából történt kiküldetésekből származik.

Ugyanannak *dologi kiadásainál* szereplő 1.712 frt 92 krnyi túllépés részint az élénkebb üzemmel összefüggőleg felmerült gyakoribb hivatalos utazások, részint pedig a hivatali s kezelési költségnél, ugymint az irodaszereknél és nyomtatványoknál a nagyobb forgalomnak megfelelően felmerült nagyobb szükséglet által idéztetett elő.

Az *üzemi és fentartási* költségeknél mutatkozó 2,252.781 frt 05 krnyi túllépés a műhely- és bányaköltségekre, illetve a gyártási költségekre esik és a gyári üzemnek örvendetes módon kifejtett s a korábbi éveket messze túlszárnyaló emelkedése által idéztetett elő. E túllépéssel szemben azonban a bevételek is 2.273.165 frt 25 krral nagyobbak az előirányzottnál.

A *»posta és távirda«* czímnél a *dologi kiadásoknál* mutatkozó 234.053 frt 66 krnyi túlkiadásra vonatkozólag a minister a következőket jegyzi meg:

Az 1893. évi állami költségvetésben a posta, távirda és távbeszélő
bevétele előirányoztatott . . . . 14,186.000 frttal,
ezzel szemben a posta, távirda és távbeszélő bevétele az 1893. évben volt 15,231.951 frt $13^1/_2$ kr.
a bevételi többlet e szerint . . . . 1,045.951 frt $13^1/_2$ kr.

Ezen jelentékeny bevételi többlet természetesen nagyobb kiadásokat is okozott s nevezetesen e többletet csak ugy lehetett elérni, hogy a távirda és távbeszélő fokozottabb mértékben fejlesztetett s annak következtében a költségvetésnek X. és XV. sz. dologi kiadási rovatain mintegy 240.000 frt, a végleges számszerinti eredmény szerint 234.055 frt 66 kr. túllépés mutatkozik.

Ezen hiteltúllépést különben már a ministertanácsnak folyó évi február hó 4-én tartott ülésében bejelentette.

A *»Tengeri hajózás«* czíme alatt a fiumei importtár és borhangár épitésénél felmerült két kiadási tétel épitési költségei az ezen költségekre felvett 299.000 frtnyi bankkölcsönből fedeztetnek.

A »kávétár kölcsönnél engedélyezett hitel« czímén mutatkozó előirányzat nélküli kiadásokra vonatkozólag a minister az 1893. évi IV. negyedi eltérések alkalmával előadottakra utal.

A *»Perköltség«* czímén mutatkozó előirányzat nélküli kiadás pedig onnan ered, hogy a m. kir. tengerészeti hatóság a lefolyt 1893. évben némely ügyben ügyvéd közbenjárását lévén kénytelen igénybe venni, ezen ügyvédi képviseltetésből 209 frtnyi kiadás merült fel, mely költségre külön fedezeti hitel előirányozva nem lévén, az 1889. évi országos határozat értelmében ezen kiadás előirányzat nélküli kiadásként volt elszámolandó.

Ezen intézkedéshez a pénzügyministerium vezetésével megbizott m. kir. ministerelnök hozzájárulván, azt a ministertanács f. é. márczius hó 11-én tartott ülésében szintén jóváhagyólag udomásul vette, felhatalmazást adván, hogy a kérdéses 209 frtnyi ügyvédi, illetve perköltségek — a zárszámadásban leendő indokolás mellett — előirányzaton kivül kiadásként számoltassanak el.

A m. kir. postatakarékpénztár személyi járandóságainál mutatkozó 15.248 frt 27 krnyi túlkiadásra vonatkozólag a minister még megjegyzi, hogy a »Személyi járandóságok« czímén az 1893. évi költségvetésben közölt kimutatásában kitüntetett 164.854 frt volt eredetileg megszavazva, de minthogy az 1893 : IV. t.-cz. hatályba léptével a tisztviselői illetmények a postatakarékpénztárnál is szabályoztattak s az ennek következtében előállott illetménytöbblet 15.427 frt 50 krt tett ki; beállott annak a szüksége, hogy a fenti költségvetési összeg az 1889. évi országos határozat értelmében 180.281 frt 50 krra emeltessék fel, minek következtében a lehetővé vált megtakaritásokkal a kérdéses czímen a felemelt hitelösszegekhez képest még 99 frt 23 kr. kevesebb kiadás is jelentkezik.

Az *üzleti kiadásoknál* mutatkozó 43.110 frt 76 kr. túlkiadás indokolására pedig először is azon körülmény szolgál, hogy a posta-alkalmazottak díjjutalékai rovatán az előre nem látható nagyobb forgalomnak megfelelően a posta-alkalmazottaknak szabályrendeletileg biztositott nagyobb jutalékösszeg volt kifizetendő, még pedig 1.140 frt 62 krral; megjegyezvén, hogy ezen többlet bő fedezetét lelte a »Bevételek«, »Kezelési díjak és jutalékok« rovatán elért 6.772 frt 32 krnyi nagyobb bevételben. — Másodsorban a betevőknek fizetendő »Kamatok« rovatán a túlkiadás volt 41.970 frt 14 kr. s ez következménye az előirányzat alapjául vett álladékoknál nagyobb betét-állománynak és szintén bő fedezetét találja a Bevételek 1-ső, 2-ik »Értékpapirok kamatjövedelme« és »Ideiglenesen elhelyezett pénzek jövedelme« rovatán elért összesen 68.397 frt $82^1/_2$ krnyi bevételi többletben.

M) Földmivelésügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
XVIII.		**Földmivelésügyi ministerium:**			
		***A)* Rendes kiadások.**		1/2	
VI.	9.	Nyugdíjak	522.945	557.208·57	805·31
XVIII.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	276.050	300.617·27	105·53
		Előirányzat nélküli rendes kiadás:			
	2-hez	Kugler Lajos erdőmester illetménye .	.	1.940·13	1.000·—
	4.	Országos erdei alap	100.000	103.358·94	.
	5.	*Állami lótenyészintézetek:*			
		Ménesbirtok-gazdaságok	1,850.504	2,097.476·18	315.764·06
		Ménesek	1,035.004	841.914·10	194.563·80
		Méntelepek	1,408.760	1,359.387·36	69.325·7
		Lóversenyek és a vidéki versenyek segélyezésére	25.000	28.003·20	.
	7.	*Állategészségügy:*		1/2	
		Személyi járandóságok	104.575	110.602·98	189·71
		Dologi kiadások	111.618	121.249·75	7.656·91
	9.	Vinczellér-iskolák és szőlőszeti és borászati felügyelők	99.414	108.890·10½	5.338·80
	11.	Gazdasági tanintézetek és gazdasági ismeretek terjesztése	533.395	528.908·17½	9.294·68½
	13.	Országos közgazdasági alap	60.200	20.013·89½	42.111·11
	16.	Kincstári birtokok:			
		a) Jószágigazgatóság és számvevőosztály:			
		Személyi járandóságok	16.909	17.088·50	157·56
		Dologi kiadások	6.880	8.716·44	651·33
		Előirányzat nélküli kiadások:		1/2	
		A ránkherlaini fürdő	.	7.850·06	1.205·68
		A vizaknai fürdő	.	225·—	6.805·65
	19.	*Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal:*			
		Személyi járandóságok	38.000	45.404·46	.
	20.	*Folyammérnöki hivatal:*		1/2	
		Személyi járandóságok	111.809	127.244·02	474·6
		Dologi kiadások	89.100	90.694·99½	1.766·70½
	22.	*Kulturmérnöki hivatalok:*			
		Kulturmérnöki hivatal	149.970	162.734·42½	455·1
	23.	*Halászat:*			
		Személyi járandóságok	2.700	2.850·—	—·01
	24.	Meteorologiai központi intézet . . .	28.822	28.822·—	4·9

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
1/2						
34.263·57	805·31	.	.	.	.	
24.567·27	105·53	.	.	.	.	
.	.	1.940·13	1.000·—	.	.	
3.358·94	.	.	.	.	.	
246.972·18	315.764·06	.	.	.	.	
.	1.473·90	.	.	.	.	
.	19.953·14	.	.	.	.	
3.003·20	.	.	.	.	.	
1/2						
6.027·98	189·71	.	.	.	.	
9.631·75	7.656·91	.	.	.	.	
1/2						
9.476·10	* 5.338·80	.	.	.	.	*) A 18. fej. 9., 10., 11. czímei között az átruházás engedélyezve lévén, a 10. czimen mutatkozó 1.775 frt 88 kr. megtakaritás levonása után a valódi túlkiadás 7.169 frt 28½ kr.
.	* 4.807·86	.	.	.	.	
.	1.925·00½	.	.	.	.	
179·50	157·56	.	.	.	.	
1.836·44	651·33	.	.	.	.	
		1/2				
.	.	7.850·06	1.205·68	.	.	
.	.	225·—	6.505·65	.	.	
7.404·46	.	.	.	.	.	
1/2						
15.435·02	474·60	.	.	.	.	
1.594·99½	1.594·99½	.	.	.	.	
1/2						
12.761·42	455·12	.	.	.	.	
150·—	—·01	.	.	.	.	
.	4·90	.	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		I. Átmeneti kiadások:			
VII.	1.	Phylloxera rovar ellen való védekezés czéljaira	225.000	486.797·86	72.354·75
	10.	Kincstári birtokokon folyamatban levő és folyamatba teendő telepitési műveletek fejlesztése és előkészitése czéljából helyszini szemlék, felmérések, egyéb munkálatok s a telepités érdekében foganatositandó másszerű intézkedések . .	20.000	17.088·—	3.175·81
	12.	*Előirányzat nélküli kiadás:*		½	
		Homoki szőlőtelepek	.	63.267·99	2.770·53
	13.	A regále-jogok alapján megállapitott kártalanitási tőkék után járó évi 2.544 frt 75 kr. kamatok a brassói bánya- és kohó- részvény-egyletnek	.	10.179·—	.
	14.	Chikagói kiállitási költségek . . .	.	.	3.700·—
	15.	1896. évi kiállitás érdekében utiköltség	.	.	59·90
	16.	Gödöllő község szőlődézsma-váltság beszedéséért jutalom	.	.	100·—
V.		*II. Beruházás:*			
	1.	Állami erdőknél	168.100	173.082·74½	14.371·22
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	1½.	Birtokvétel	.	60·76	.
	2.	Állami lótenyészintézeteknél	107.800	95.709.17½	12.535·40
	2½.	A mezőhegyesi élővíz-csatorna költségei	.	5.064·51	.
	2½.	Békés-csanádi helyi érdekű vasutnak hozzájárulás	.	.	6.000·—
	7.	Vizi munkálatok.			
		a) Magyarországban.			
		2) A budapesti Dunarész szabályozására: szabályozási művek fentartására, felügyeletére, felülvizsgálatra és szelvényezésre	14.000	4.733·20	9.357·39
		Előirányzat nélküli kiadás:			
	8.	Az állatorvosi akadémiánál boncztereem épitése	.	108·26	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
261.797·86	72.354·75	.		.	.	
.	263·81	.	.	.	.	
.	.	63.267·99 1/2	2.770·53	.	.	
.	.	10.179·—	.	.	.	
.	.	.	3.700·—	.	.	
.	.	.	59·90	.	.	
.	.	.	100·—	.	.	
4.982·74 1/2	14.371·22	.	.	.	.	
.	.	60·76	.	.	.	
.	444·57 1/2	.	.	.	.	
.	.	5.064·51	.	.	.	
.	.	.	6.000·—	.	.	
.	90·59	.	.	.	.	
.	.	108·26	.	.	.	

N) Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
XIX.	.	**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
		***A)* Rendes kiadások.**			
	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	224.238	248.706·68	.
		Dologi kiadások	49.000	50.477·15	4.703·41
	3.	*Tankerületi főigazgatóságok:*			
		Személyi járandóságok	55.629	60.190·61	33·33
	4.	*Népnevelési tanfelügyelőségek:*			
		Személyi járandóságok	178.218	194.979·—	7·26
	6.	Budapesti egyetem	753.074	760.070·14	1.421·80
	7.	Budapesti középiskolai tanárképző és az azzal egybekötött gyakorló iskola .	43.018	45.049·35 ½	.
	10.	József-műegyetem	249.323	249.414·52	574·17
	11.	Országos mintarajziskola és rajztanárképző	63.937	61·883·25	2.608·75
	12.	Iparművészeti iskola	44.610	45.817·50 ½	50·—
	13.	Gymnasium	341.225	359.883·56	795·14
	14.	Reáliskola	609.481	649.241·45	703·89
	17.	Állami felsőbb leányiskolák	250.859	261.236·20	174·11
	19.	Budapesti állami ipariskola	64.036	64.595·35	33·33
	24.	Brassói állami kereskedelmi iskola . .	18.070	18.095·— ½	.
	27.	Elemi és polgári férfitanitó-képzők .	389.052	415.465·82	36·21
	28.	Elemi és polgári tanitónő-képzők . .	273.176	305.673·46	640·58

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
24.468·68	.	.	.	.	.	
1.477·15	4 703·41	.	.	.	.	
4.561·61	33·33	.	.	.	.	
16.761·—	7·26	.	.	.	.	
6.996·14	1.421·80	.	.	.	.	
2.031·35	.	.	.	.	.	
½ 91·52	½ 91·52	.	.	.	.	
.	555·—	.	.	.	.	
1.207·50	50·—	.	.	.	.	
½ 18.658·56	795·14	.	.	.	.	
39.760·45	703·89	.	.	.	.	
10.377·20	174·11	.	.	.	.	
559·35	33·33	.	.	.	.	
25·—	.	.	.	.	.	
½ 26.413·82	36·21	.	.	.	.	
32.497·46	640·58	.	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
	29.	Népnevelés	1,673.492	1,852.651·46 ½	2.373·31
	34.	A bpesti I. ker. állami tanitóképzővel kapcsolatos és siketnémák oktatására képesitő tanfolyam . . .	6.000	5.862·50	250·—
	35.	Vakok országos intézete Budapesten . .	45.326	45.766·48	.
	41.	Magyar nemzeti muzeum	124.712	132.688·35	2.948·61
	43.	Országos zene- és szinművészeti akadémia	56.902	58.054·15	120·60
	44.	Iparművészeti muzeum	24.000	24.755·03	.
	45.	Technologiai iparmuzeum	22.238	22.973·50 ½	.
	47.	Műemlékek országos bizottsága . .	18.450	17.027·79	1.575·—
VII.		*B)* **Átmeneti kiadások.**			
	8.	A bpesti egyetemi törvényszéki orvostani intézet fűtési és szellőztetési készülékeinek átalakitására . .	2.000	.	3.034·32
	12.	A budapesti VII. ker. főgymnasium eddigi elhelyezésére vonatkozó bérlet megszünése folytán felmerülő költségekre	5.000	7.471·90	853·70
	16.	*Előirányzat nélküli kiadások:*			
		a) Az országos iparművészeti muzeum részére bérelt póthelyiségek bére fejében	.	328·—	.
		b) A budapesti m. kir. tudomány-egyetem központi főépületének újbóli felépitésére vonatkozó tervvázlat és tervezet elkészitéseért az országos tanitói nyugdíj- és gyámalap javára .	.	587·72	.
		c) A kolozsvári »Karolina« országos kórházban elhelyezett egyetemi tankórodák után az 1891. évben felmerült kiadási többlet megtérítéseül a belügyministeri tárcza javára . .	.	3.961·63	.
		d) A budapesti VII. ker. állami gymnasium régi bérhelyiségeinek szerződésszerű visszaállitásánál teljesitett épitési munkákért II. kereseti öszszegül	.	2.000·—	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
½ 179.159·46	2.373·31	.	.	.	.	
.	112·50	.	.	.	.	
440·48	.	.	.	.	.	
7.976·35	2.948·61	.	.	.	.	
1.152·15	120·60	.	.	.	.	
755·03	.	.	.	.	.	
735·50	.	.	.	.	.	
.	½ 152·79	.	.	.	.	
.	1.034·32	.	.	.	.	
2.471·80	853·70	.	.	.	.	
.	.	328·—	.	.	.	
.	.	587·72	.	.	.	
.	.	3.961·63	.	.	.	
.	.	2.000·—	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		e) Stettka Gyula festőművésznek, a budapesti VII. ker. állami főgymnasiumi épület homlokzatára általa tervezett 4 cartonért és szintanulmányért esedékes tiszteletdíj	.	1.697·—	.
		f) A budapesti VII. ker. állami főgymnasium épületének homlokzatán elhelyezendő mozaik-képekért . . .	.	3.535·76	.
		g) A kassai állami főreáliskola épületének helyreállitási munkák után végjárandóság fejében	.	4.132·42	.
		h) A m. kir. tudomány-egyetemi nyomda igazgatójának a II. nemzetközi ornithologiai congressus jelentéseinek kinyomatásával járó költségek fejében	.	1.345·95	.
		i) A Ludoviceum-utczának terméskővel való burkolása alkalmából az egyetemi füvészkertre kivetett kövezési járulék fejében Budapest fő- és székváros központi pénztárának utalványoztatott	.	2.230·06	.
		j) A párisi Spitzer-féle gyüjteményből a magyar iparművészeti muzeum számára vásárolt iparművészeti tárgyak vételárának részbeni törlesztésére .	.	14.000·—	.
		k) A kir. József-műegyetem régi épületének átalakitása és kibővitése alkalmával teljesitett munkákért . .	.	6.512·27	.
		l) Az országos zene- és szinművészeti akadémia zeneosztálya tartozásainak kiegyenlitésére	.	3.000·—	.
		m) A zombori állami főgymnasium árnyékszékeinek helyreállitása alkalmával teljesitett munkákért . .	.	1.250·—	.
		n) A budapesti VII. ker. főgymnasium épitésénél teljesitett vizvezeték javitási és csatornázási munkákért .	.	56·59	.
		o) A budapesti VII. ker. főgymnasium épületében teljesitett cserépkályhás munkák költségeire	.	188·—	.
		p) Weber Antal volt épitész özvegyének 3.587 frt 72 kr. tőke után megitélt kamatok fejében		176·38	.
		q) A magyar nemzeti muzeum néprajzi osztálya helyiségeinek bére fejében	.	.	810·66

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végéig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végéig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végéig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	1.697·—	.	.	.	
.	.	3.535·76	.	.	.	
.	.	4.132·42	.	.	.	
.	.	1.345·95	.	.	.	
.	.	2.230·06	.	.	.	
.	.	14.000·—	.	.	.	
.	.	6.512·27	.	.	.	
.	.	3.000·—	.	.	.	
.	.	1.250·—	.	.	.	
.	.	56·59	.	.	.	
.	.	188·—	.	.	.	
.	.	176·38	.	.	.	
.	.	810·66	873·89	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		r) A magyar nemzeti muzeumnak Ő Felsége koronáztatása 25 éves jubileuma alkalmával felmerült kivilágitási és diszitési költségei fejében . . .	.	1.132·—	.
		s) Az országos képtár és történelmi képcsarnok föntartási és kezelési költségeinél fölmerült számla-tartozások kiegyenlitésére	.	10.138·—	.
		t) A budapesti VII. ker. állami főgymnasiumi épület udvarán teljesitett járdakövezési munkákért	.	1.030·—	.
		u) Herczegh Zsigmond min. épitésznek a ruttkai áll. elemi iskola és óvoda elhelyezésére szolgáló épület tervrajzai és költségvetéseinek elkészitéseért járó tiszteletdijának I-ső részlete fejében	.	500·—	.
		v) A ruttkai állami elemi és kisdedóvoda elhelyezésére szolgáló épület emelése tárgyában a »Felvidéki Hiradó« czimű lapban közzétett árlejtési hirdetmény közlési díja fejében utalv.	.	4·80	.
		w) A székesfehérvári állami főreáliskola felépitése alkalmával teljesitett munkákért	.	6.996·51	.
		x) A kir. József-műegyetem-pótépület átalakitási munkálatainál a művezetői teendőkkel megbizott Steindl Imre műegyetemi tanárnak tiszteletdíj-részletül	.	177·11	.
		y) A II. festészeti mesteriskola épületének felépitése körül teljesitett munkák utáni végjárandóságnak részletéül Kurtz Sándor vállalkozónak	.	550·69	.
		z) A kolozsvári egyetem élet- és közegészségtani intézetek telkének parkirozásáért járó végjárandóság fejében Walz Lajos vállalkozónak .	.	1.486·21	.
		aa) Az egri állami reáliskolai épület tisztántartására átalánydíj 1893. évre	.	.	100·—
		bb) A kir. József-műegyetem pótépületében levő mintázati gyüjtemény elhelyezési költségeire Landtner Károly örököseinek	.	.	192·50

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	1.132·—	.	.	.	
.	.	10.138·—	.	.	.	
.	.	1.030·—	.	.	.	
.	.	500·—	.	.	.	
.	.	4·80	.	.	.	
.	.	6.996·51	.	.	.	
.	.	177·11	.	.	.	
.	.	550·69	.	.	.	
.	.	1.486·21	.	.	.	
.	.	.	100·—	.	.	
.	.	.	192·50	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		cc) A bpesti VII. ker. áll. gymnasium régi bérhelyiségei után Daubek János és Jakab háztulajdonosokkal kötött egyezség alapján végjárandóságul	.	.	3.000·—
		dd) A II-ik festészeti mesteriskola épületének felülvizsgálatáért jutalomdíj	.	.	72·81
		ee) Ugyanazon intézet építési és lakhatási engedély költségeire és pótmunkákért	.	.	658·62
		ff) Az erdélyi evang. ref. egyházkerület állandó igazgató tanácsa által az államkincstár mint alperes ellen meginditott rendes perből kifolyólag nevezett egyházkerület javára tőke fejében	.	.	559·70
		6% kamat 1888. január 20-tól, 1893. deczember végéig . . .	.	.	199·72
		perköltségek fejében	.	.	85·—
		végrehajtási költségek fejében .	.	.	15·80
		gg) A bpesti VII. ker. állami főgymnasium felépitése alkalmával teljesitett szobafestői munkák után végjárandóságul	.	.	20·—
		II. Beruházások.			
VI.	24.	A soproni állami felsőbb leányiskola épületében létesitendő vizvezetékre	1.689	1.729·75	.
	25.	A dévai állami tanitóképző tornacsarnokának felépitésére, valamint a fáskamrák és árnyékszékek áthelyezésére	5.480	7.618·47	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	.	3.000·—	.	.	
.	.	.	72·81	.	.	
.	.	.	658·62	.	.	
.	.	.	559·70	.	.	
.	.	.	199·72	.	.	
.	.	.	85·—	.	.	
.	.	.	15·80	.	.	
.	.	.	20·—	.	.	
40·75	.	.	.	.	.	
2.138·47	.	.	.	.	.	

Indokolás,

a vallás- és közoktatásügyi ministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi junius hó 2-án 1198. eln. sz. a. intézett átirata szerint:

Az egyes czímek személyi járandóságainál mutatkozó túllépések ellensúlyozásául szolgálnak a következő összegek, melyek az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtásából eredőleg a tárcza hitelét nem terhelik:

1. czím.		*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	25.714	frt 33	kr.
3.	»	*Tankerületi főigazgatóságok:*			
		Személyi járandóságok	3.796	» 68	»
4.	»	*Népnevelési tanfelügyelőségek:*			
		Személyi járandóságok	10.242	» 88	»
6.	»	Budapesti kir. egyetem	4.370	» 25	»
7.	»	Budapesti középiskolai tanárképző és az azzal egybekötött gyakorló iskola	1.972	» 50	»
10.	»	József műegyetem	1.355	» 50	»
11.	»	Országos mintarajziskola és rajztanárképző .	555	» —	»
12.	»	Iparművészeti iskola	2.767	» 50	»
13.	»	Gymnasiumok	15.239	» 24	»
14.	»	Reáliskolák	30.900	» 06	»
17.	»	Állami felsőbb leányiskolák	7.747	» 09	»
27.	»	Elemi és polgári férfitanitó-képzők	13.043	» 37	»
28.	»	Elemi és polgári tanitónő-képzők	5.938	» 12	»
29.	»	Népnevelés	46.940	» 12	»
34.	»	A budapesti I. ker. állami tanitóképzővel kapcsolatos és siketnémák oktatására képesitő tanfolyam	112	» 50	»
35.	»	Vakok országos intézete Budapesten . . .	456	» 25	»
41.	»	Magyar nemzeti muzeum	8.360	» 83	»
43.	»	Országos zene- és szinművészeti akadémia .	30	» —	»
44.	»	Iparművészeti muzeum	1.125	» —	»
45.	»	Technologiai iparmuzeum	799	» 50	»
47.	»	Műemlékek országos bizottsága	105	» —	»

O) Igazságügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Igazságügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	11.	Nyugdíjak	1,600.000	1,613.952·28 ½	26.401·87
XX.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	179.370	192.748·08	32·77
	2.	*Királyi Curia:*			
		Személyi járandóságok	453.931	478.008·92	—·64
	3.	*Királyi táblák:*			
		Személyi járandóságok.	1,053.618	1,084.881·22	239·78
	5.	*Királyi törvényszékek és járásbiróságok:*			
		Személyi járandóságok.	5.907.159	6,213.137·05	591·90 ½
	6.	*Királyi ügyészségek:*			
		Személyi járandóságok.	1,025.287	1,072.252·94	9·291·28
	7.	*Országos fegyintézetek, kerületi börtön, közvetitő intézet és állami fogház:*			
		I. Országos fegyintézetek:			
		6. Sopron	108.370	114.200·94	381·72
		7. Szamos-Ujvár	106.057	111.802·30	3.403·45
	8.	Országos rabsegély- és javitóintézeti alap	444.910	604.907·98 ½	7.757·11
	9.	*Telekkönyvezés:*			
		Személyi járandóságok	6.660	6.941·25	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
1/2 13.952·28	1/2 13.952·28	.	.	.	.	Az itt kimutatott eltérésekre nézve az igazságügyminister 1894. évi május hó 28-án 20.777. sz. alatt az állami számvevőszékhez intézett átiratában — az 1893-iki IV. évnegyedben kimutatott eltérések iránt tett nyilatkozatára hivatkozik.
13.378·03	32·77	.	.	.	.	
24.077·92	—·64	.	.	.	.	
31.263·22	239·78	.	.	.	.	
305.978·05	1/2 591·90	.	.	.	.	
46.965·94	9.291·28	.	.	.	.	
5.830·94	381·72	.	.	.	.	
5.745·30	3.403·45	.	.	.	.	
1/2 159.997·98	7.757·11	.	.	.	.	Átfutó természetű.
281·25	.	.	.	.	.	

P) Honvédelmi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitellel szemben, az 1893. év pótnegyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1893-ra engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	folyó évnegyedben
		Honvédelmi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	12.	Nyugdíjak	632.100	639.756·70	59·39
XXI.	1.	*Központi igazgatás*	290.772	315.517·64	2.850·81 ½
»	2.	*Honvédségi intézetek:*			
»		4) Honvéd-menház	34.579	29.866·77	4.798 99
	9.	Honvéd-hadbiztosság	105.326	106 487·68	212·16
	10.	Honvéd-számvevőség	127·550	128.301·53	101·44
		B) **I. Átmeneti kiadások:**			
IX.	5.	A központi honvéd-főruharaktár építéséhez szükséges telep megszerzése és építési költségekre	106.332·–	107.201·13	.
	7.	A Ludovika-akadémia részére szükséges 12 ló beszerzésére	3.916	3.916·20	42·02
		Előirányzat nélküli kiadások:			
		A honvédelmi ministerium bérházai után felmerült kiadások, u. m.: hó-kifuvarozás, kéményseprő- és lakatos-munkák, valamint adók és vizvezetéki díjak stb.	.	1.885.75	8·40

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
7.656·70	4.159·39	.	.	.	.	
24.745·64	2.850.81 1/2	.	.	.	.	
.	86·76	.	.	.	.	
1.161·68	212·16	.	.	.	.	
751·53	101·44	.	.	.	.	
869·18	.	.	.	.	.	
—·20	—·20	.	.	.	.	
.	.	1.885·75	8·40	.	.	

Indokolás,

a honvédelmi ministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi május hó 28-án 3.441/eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A VI. fejezet 12. czíménél (nyugdíjak) előtüntetett 7.656 frt 70 kr. és 4.159 frt 39 kr., összesen 11.816 frt 9 kr. túlkiadás az 1875. évi LI. t.-cz. alapján ellátásra igényt tartó személyek állományának emelkedése folytán keletkezett.

A XXI. fejezet 2. czím 4. rovatánál (Honvédmenház) csak az 1893. évi részletes költségvetés alapján törvényhozásilag engedélyezett 34.579 frt van számitásba véve, melyben a polgári tisztviselők stb. járandóságainak az 1893. évi IV. t. cz. alapján történt felemelése folytán az 1893. évi ápril hó 1-től deczember végeig keletkezett s a pénzügyi tárcza átmeneti kiadásai közt előirányzott 363 frt 75 kr. nem foglaltatik; ennek figyelembevételével nem túlhágás, hanem 276 frt 99 kr. megtakaritás mutatkozik.

Az előirányzat nélküli kiadásoknál előtüntetett 1.884 frt 15 kr. onnan származik, hogy a honvédelmi ministerium által épitkezési czélokra magánosoktól vásárolt bérházak után adó fejében, vizvezetéki díjak, biztositási és jókarbantartási költségek fejében 1.894 frt 15 kr. adatott ki, de ennek ellenében ezen házak után 3.688 frt 36 kr. bérjövedelem folyt be, mely az előirányzat nélküli bevételek második rovata alatt a magyar államkincstár javára elszámoltatott.

Indokolás,

a pénzügyministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi julius hó 10-én 38.422. szám alatt intézett átirata szerint.

A) Rendes kiadások.

A központi igazgatás (1. czím) *személyi járandóságainál* mutatkozó túlkiadás a személyi járandóságok főrovatán az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtásának következtében már az I-ső évnegyedben felmerülvén, a többi évnegyedben s igy a pótkezelésnél is az egyes rovatok hitelkeretén belül utalványozott összegek is többletként jelentkeznek, habár valódi túlkiadást különben sem képeztek volna.

A dologi kiadásoknál felmerült túlhaladás következőkép oszlik meg:

a) a hivatali és irodai költségek rovatán 43 729 frt $41^{1}/_{2}$ kr. Ebben szerepel az állami erdészet által 1893. év II. felében szállitott tüzelő anyag 11.031 frt 57 krral, — a további összeg pedig az államnyomda által az 1893. év IV. negyedében előállitott nyomtatványok költségeinek felszámitásából származik, melyben jelentékenyebb tételeket képeznek az 1894. évi államköltségvetés nyomatása 10.468 frt 76 krral, — az 1892. évi zárszámadásé 3.424 frt 71 krral, — a »Pénzügyi Közlöny« 1893. évi IV. negyedi nyomatása 1.079 frt 60 krral, — különböző törvényjavaslatok 737 frt 78 krral, — a kézi kőnyomda részére szállitott kellékek értéke 84 frt 19 krral; mig a többi a pénzügyi szolgálat terén igényelt többféle nyomtatványok előállitási költségeiből áll;

b) az utiköltség rovatán 943 frt 22 kr. Ebből 200 frt egy adóhivatal vizsgálatára a központból kiküldött számvevőségi közeg utielőlegét képezi, a többi pedig az 1893. évi IV. negyedben felszámitott bérkocsi-díjak kiegyenlitéséből keletkezett;

c) az épület-fentartási költségek rovatán 569 frt 55 kr. Ez onnan származik, hogy némely iparos az 1893. év folyamán szolgáltatott munkáinak díját csak a pótnegyedben számitotta fel; — nevezetesen a szerződéses patkány- és egér-irtó az 1893. év II. felére járó 30 frtját, a lakatos és üveges helyreállitási munkákért 243 frt 52 krt, — végül a központi állampénztár ezüst-pénzraktárának biztos karba helyezéseért 296 frt 03 krt;

d) a távsürgönyök költségei rovatán 3.222 frt 19 kr. Ebben a negyedben egyenlittettek ki az 1893. év III. negyedi távirati költségek; minthogy pedig az 1893. év folyamán az 1892. évi II., III., IV. és az 1893. évi I. és II. negyedi távirati költségek számittattak fel és egyenlittettek ki, az az eset állott elő, hogy az 1893. évi III. negyedi költségekkel együtt nem négy, hanem hat évnegyedi költséget kellett az 1893. évi hitel terhére kiutalványozni.

A pénzügyi közigazgatási biróság (2. czím) *dologi kiadásainál* az a körülmény okozta a 6 frt 86 krnyi jelentéktelen túlkiadást, hogy a hivatali butorok mellőzhetlen javitása többe került, mint előre számitva volt.

A »Pénzügyigazgatóságok, fő- és székvárosi adófelügyelő, központi díj- és illetékkiszabási hivatal és *számvevőosztályok«* (3.) czíménél kimutatott túllépés a jutalmak és segélyek rovatán kiadott 198 frtból és a függőben tartott illetmények fejében utólagosan kiutalványozott 270 frt 89 krból áll; megjegyezvén azonban, hogy az első czímnél már előadott körülménynél fogva a jutalmak és segélyek rovatán túlkiadás nem fordul elő.

Az állampénztárak (5. czím) *személyi járandóságainál* a pénzszámlálási költségek rovatain utalványozott összegek többletként jelentkeznek ugyan, de az emlitett rovatokon valódi túlkiadás nem fordul elő s csak azért látszik több-költség felmerülni, mert a személyi járandóságok főrovatán a túllépés már az első negyedekben előállt.

A dologi kiadásoknál pedig az okozta a túlkiadás emelkedését, hogy az 1893. év IV. negyedi pénzszállitási költségek egy része és a központi állampénztár részére beszerzett pénzszekrények 2.425 frtnyi ára ebben a negyedben nyert kiegyenlitést.

Az adóhivataloknál (6. czím) mutatkozó 5.049 frt 76$^1/_2$ krnyi gyarapodás abban találja magyarázatát, hogy a rendszeresitett létszámon alapuló két, u. m. 1893. évi juliusi és októberi évnegyedre vonatkozó fokozatos előléptetések csak 1894. február havában adattak ki; ezenkivül pedig fegyelmi eljárás alatt állott tisztviselők ügyeinek befejeztéig visszatartott illetmények voltak utalványozandók.

A pénzügyőrség (7. czím) *személyi járandóságainál* a túllépés onnan ered, hogy a pénzügyőri legénység zsoldja az 1893. évi IV. t.-cz. 21. §-a *b)* pontja alapján fejenként 10 krral lett felemelve.

A kincstári jogügyi igazgatóságoknál (8. czím) kimutatott 25 frt gyarapodás onnan ered, hogy a zágrábi jogügyi igazgatóságnál alkalmazott hivatalszolgának 1893. julius 1-től a fokozatos előléptetése folytán járó magasabb illetményei csak 1894. január hóban utalványoztattak.

A kincstári ügyészségeknél (9. czím) utalványozott 3.026 frt 59$^1/_2$ krból 100 frt előléptetés folytán 1893. julius 1-től folyósitott tisztviselői illetmény-többletre, — 1.297 frt 50 kr. egy kincstári ügyész illetményére, — 365 frt pedig egy ott alkalmazott díjnok illetményére esik, mely utóbbi a földmívelésügyi tárcza által megtérittetik, — a többi 1893. évi, de csak 1894. évben utalványozott föld- és failletmény.

Az állandó kataszternél (11. czím) a túllépés részint az 1893. évi IV. t.-czikken alapuló fizetés- és lakbéremelésben, (részint a terjedelmesebb lakbéremelésben) részint a nagyobb mérvben meginditott felmérési műveletekkel járó kiadásokban találja indokolását.

Az egyenes adók és földtehermentesitési pótlékok (13. czím) kezelési, kivetési és beszedési költségeinél a túlkiadás onnan származik, hogy az 1893. évben a házadó és III. oszt. kereseti adónemnél három évre szóló adókivetési cyklus volt; minélfogva a kivetési költségek az előirányzatot meghaladták.

A fogyasztási és italadók czímén (14. czím) az adóvisszatéritések és kiviteli jutalmak felosztásánál a túlkiadás az előirányzat készitése alkalmával alapul vett és a leszámolásnál megállapitott felosztási százalékok közötti különbözeteknek a következménye.

A határvám kezelési költségeinek (15. czím) *személyi járandóságainál* mutatkozó túlkiadás 1893. évi október 1-től fokozatos előléptetésben részesült tisztviselőknek a pótnegyedben utalványozott illetmény-többletekből származik.

A bélyeg czímének (16. czím) *dologi kiadásainál* kitüntetett túllépésből 24.832 frt 33 kr. a »bélyegjegyek és ürlapok készitése, bélyegzési szerek és eszközök« továbbá »bélyegjegyek és bélyeges ürlapok eladási költsége« és »nyomtatványok előállitási költsége« rovataira esik, és a

bélyeganyag nagyobb kelendősége folytán felmerült gyártási, kezelési és eladási költségek (tőzsdíjak) szaporodásának tulajdonitandó. Ezzel szemben azonban a bélyegjövedelem is jelentékenyen emelkedett s az előirányzatot jóval túlhaladja.

A többi túlkiadás a »bélyeges vasuti fuvarlevél-ürlapok előállitási költsége« rovatára esik, de ez csak előlegszerű és megtéritését találja a bevételek 7-ik rovatán. — A kiadást különben a vasuti fuvarlevél-ürlapok alakjának megváltoztatása rendkivül fokozta.

A fémjelzésnél (18. czím) felmerült túlkiadás nagyobbrészt a rendszeresitett jutalékokból áll, melyek a tényleg elért tiszta jövedelem után megállapitandók. — Minthogy pedig a költségvetés összeállitása alkalmával az elérendő jövedelem ismeretlen, az ez után járó jutalékot sem lehet pontosan megállapitani.

A 19. czímnél »*Út-, hid- és révvám Horvát-Szlavonországban*« mutatkozó túllépés onnan származik, hogy a petrinjai vámos hid használhatatlansága hatóságilag megállapittatván, kompátkelést kellett létesiteni.

A *dohányjövedék* (20. czím): »*Dohányjövedéki központi igazgatás*« rovatánál a túlkiadás részben az 1893. évi IV. t.-cz. folyománya, részben pedig a vasuti szállitási ügyek gyors feldolgozása czéljából felfogadott díjnok költségei által idéztetett elő.

A *dohányvételnél* a túllépés az 1892. évi termelés nagy részének csak az 1893. évben történt beváltása és az 1893. évi termésnek még ugyanebben az évben eszközölt nagyobb beváltásából, továbbá a beváltott tetemes mennyiségű dohány kezelésével összekötött nagyobb költségekből és onnan ered, hogy a magyar dohánygyárak a szivarszükségletet fedezni képtelenek lévén, annak szüksége állott be, hogy a szivarok egy része külföldön készittessék, illetőleg onnan szereztessék be.

A *dohánygyártásnál* a túlkiadás legnagyobb része a gyártás emelkedésének a következménye. Az 1893. évben ugyanis pipadohány csomagokban összesen 1513 métermázsával, továbbá csomagocskákban

finom pipadohány	7·4	millió	darabbal
közönséges »	34·6	»	»
szivar	33·5	»	»
szivarka	140·2	»	»

több állittatott elő, mint 1892.évben. — Ezen fokozottabb gyártás folytán a munkabér 120.000 forinttal emelkedett, úgyszintén új dohányvágó gépek és egyéb készülékek, továbbá a gyártmányok csomagolására szükségelt papirok, ládácskák, dobozok, ládák stb. beszerzése nagyobb költséget idézett elő. — Azonkivül hozzájárult a túlkiadás emeléséhez az 1893. évi IV. t.-czikk alapján eszközölt fizetésemelés, az altisztek létszámának szaporitása és végül a budapest-ferenczvárosi, kassai és temesvári dohánygyáraknál szükségessé vált nagyobb mérvű átalakitási és javitási munkálat.

A *lottójövedéknél* (21. czím) a túlkiadás onnan ered, hogy az 1893. évi deczember 23. és 30-iki budapesti, illetőleg bécsi húzás alkalmával nagy mennyiségű kisebb nyeremény éretett el s habár ezek az 1894. év I. negyedében fizettettek ki, mint az 1893. évből eredők mégis ezen évi hitel terhére voltak elszámolandók.

Az *államjószágigazgatóságok- és számvevő osztályoknál* (24. czím) a túlkiadás 1893. évből eredő útiszámláknak a pótnegyedben történt érvényesitése és kiegyenlitése folytán állott elő.

A *fémkohászatnál* (28. czím) mutatkozó túlkiadás az 1892. évről készletben maradt arany értékének átszámitásából eredő különbözetnek (klgr.-ként 1640—1395 = 245 frt) a rendes kiadások »érczbeváltási költségek« rovatán szükségessé vált elszámolása, az aranyfém magasabb beváltási ára, a nagyobb beváltás s az ennek arányában fokozott feldolgozás következtében állott elő és fedezve van az »eladott kohó és gyári terményekért« rovaton elért nagyobb bevétellel, továbbá a terménykészletek értékének szaporodásával.

A *»pénzverés és fémbeváltásnál«* (29. czím) felmerült túlkiadás a nagyobb beváltásnak és a magánosok részére eszközölt aranyátveretésnek tulajdonitandó s mint ilyen teljesen ellensúlyozva van a »kivert aranypénz« és az »eladott szinarany- és szinezüstért« rovatokon elért nagyobb bevétellel.

A vasműveknél (30. czím) a *»Pénzügyministeri vasműosztály mint a vasgyárak központi vezetősége«* rovatán a túlkiadás egy vasműosztályi titkárnak ministeri titkárrá történt kineveztetése folytán állott elő.

A *vasgyáraknál* a túlkiadás pedig a gyárak termelésének az emelkedett árúkeresletnek, illetőleg a vett megrendeléseknek megfelelőleg történt fokozására vezetendő vissza. — A nagyobb termeléssel kapcsolatban azonban nemcsak a kiadások, hanem a vasművek bevételei is növekedtek.

A *bányakapitányságok* (34. czím) *személyi járandóságainál* a túllépés az 1893. évi IV. t.-czikknek a következménye.

Az *államnyomda* (35. czím) túlkiadása onnan ered, hogy az üzlet kiterjedése folytán nagyobb munkaerő szükségeltetett és nagyobb mennyiségű papir szereztetett be.

A *különféle kiadásoknál* (38. czím) kimutatott túlkiadás a készpénzbiztositéki alap javára vásárolt 4% koronajáradék-kölcsönkötvényekre fordittatott, de túlkiadást nem képez, a mennyiben annak ellenében az alap kötvény-álladéka 225.700 frt névértékű kötvénynyel emelkedett.

Előirányzat nélküli kiadás.

Az *állami ingó vagyon* készpénzkezelésénél az 5 frt 60 krnyi előirányzat-nélküli kiadást az idézte elő, hogy Nádasd község regale kártalanitásából ez az összeg a kincstár javára illetéktelenül tartatván vissza, birói intézkedés folytán a községnek kiszolgáltatandó volt.

B) Átmeneti kiadások és beruházások.

I. Átmeneti kiadások.

A *2-ik czímnél* a telepes váltságárak egyénenkénti leszámolásának az 1893. év IV. negyedében igényelt költségeiből egy rész a pótkezelési időszakban tétetett folyóvá, minek folytán az előző negyedben már indokolt túlkiadás emelkedett.

A *Rába és mellékfolyóinak szabályozására felvett kölcsön törlesztésére* (6. czím) abban a feltevésben, hogy a szabályozási munkálatok teljesen befejeztetnek és a kölcsöntörlesztés a Rába-szabályozási érdekeltségre áthárítható lesz, kisebb összeg irányoztatott elő, mint a milyen az annuitási részletek kiegyenlitésére igényeltetik; — minthogy azonban a munkálatok még nem haladtak annyira, hogy az ártérfejlesztés befejeztethetett és a járulékok az érdekeltségre idején kivethetők lettek volna, a törlesztési részleteket a kincstár kénytelenittetett megfizetni, minek folytán túlkiadás merült fel.

Fémbeszerzésekre. Az 1893. évi állami költségvetésben a pénzügyi tárcza átmeneti kiadásainak (IV. fejezet) 10. czíme alatt *fémbeszerzésekre* . . . . . 73,908.059 frt — kr. volt előirányozva.

A pénzkezelési pótkimutatás szerint az utalványozás tett . 75,961.193 » 00½ »

A túlkiadás tehát . . . . 2,053.134 frt 00½ kr.

Az ez alatt a czím alatt előirányzott kiadással szemben az 1893. évi állami költségvetésben a pénzügyi tárcza átmeneti bevételeinek (I. fejezet) 3.
czíme alatt bevételként . . . . 77,348.121 frt — kr.
irányoztatott elő, holott a bevétel ezen a czímen 88,604.255 frt $12^1/_2$ krt, illetőleg a 11,616.115 frtnyi átfutó helyesbitések levonása után tényleg . . . . 76,988.140 » $12^1/_2$ krt
tett ki. A bevétel tehát . . . . 359.980 frt $87^1/_2$ krral
maradt az előirányzaton alul.

Ehhez az összeghez hozzáadva a fent jelzett túlkiadást . . 2,053.134 » $00^1/_2$ »
összesen . . . . 2,413.114 frt 88 krt
tesz ki az a hiány, a mely a valutarendezésre szolgáló fémbeszerzésnél és rendkivüli pénzverésnél mutatkozik.

Ez a hiány azonban csak látszólagos. A körmöczi m. kir. pénzverő hivatal ugyanis az év végével 5,050.798 frt $49^1/_2$ kr. értékű oly termesztménynek volt birtokában, a melynek beszerzési költsége az átmeneti kiadások IV. fejezet 10. czíme alatt el van számolva, a melynek ellenértéke azonban, minthogy az az anyag feldolgozva még nem lett, az átmeneti bevételek I. fejezet 3. czíme alatt mint bevétel még nem szerepel.

Ennek az anyagnak értékében, a mely pedig, hogy a valutarendezési czélokra 1893-ban eszközölt fémbeszerzés és rendkivüli pénzverés pénzügyi eredményét lássuk, okvetlenül figyelembe veendő, — nemcsak az előirányzattal szemben látszólagosan mutatkozó fent jelzett 2,413.114 forint 88 krnyi hiány talál fedezetet, hanem ennek az értéknek számbavételével az előirányzattal szemben 2,637.683 frt $61^1/_2$ krral kedvezőbb eredmény jelentkezik.

Mig tehát az 1893. évi állami költségvetésben a fémbeszerzésekre
előirányzott . . . . 73,908.059 frt kiadás
és a rendkivüli pénzverésből várható . . . . 77,348.121 frt bevétel
3,440.062 frt feles-
leget eredményezett volna;
a tényleg kiadott . . . . 75,961.193 frt $00^1/_2$ kr.
és a tényleg bevett . . . . 76,988.140 frt $12^1/_2$ kr.,
valamint a m. kir. pénzverő hivatalnak
tulajdonában lévő termesztmények . . . 5,050.798 frt $49^1/_2$ kr.
értéke együtt . . . . 82,038.938 frt 62 kr.
között . . . . 6,077.745 frt $61^1/_2$ kr.
vagyis az előirányzatnál a fenti 2,637.683 frt $61^1/_2$ krral kedvezőbb eredmény mutatkozik.

Pénzverésnél. Az 1893. évi állami költségvetés átmeneti kiadások IV. fejezet 11. czímén mint a »pénzverésnél — a körmöczbányai főkémlőhivatal elhelyezésére szolgáló épület 15.000 frt vételárának levonása után fenmaradó bevételi többlet a valutarendezés czéljaira« . . . . 3,356.486 frt
irányoztatott elő, holott a pénzkezelési pótkimutatás szerint a kiadás
ezen a czímen . . . . 6,077.745 frt $61^1/_2$ krt,
illetőleg ebből az összegből a körmöczi
főkémlőhivatal épülete . . . . . . 14.625 frt 25 krnyi
vételárát előzetesen levonva . . . . 6,063.120 frt $36^1/_2$ krt
tett ki. — A túlkiadás tehát . . . . 2,706.634 frt $36^1/_2$ kr.

A pénzügyi tárcza 1893. évi költségvetése 29. kiadási és 44. bevételi czíméhez (»pénzverés és pénzbeváltás«) előterjesztett indokolásban (Indokolás a m. kir. pénzügyministerium

1893. évi költségvetéséhez 80—82. lap) kifejtetett, hogy az átmeneti kiadások IV. fejezet 11. czímén előirányzott összeg azt az összeget jelenti, a melylyel a valutarendezési czélokra tervbe vett pénzverésből eredő és az átmeneti bevételek I. fejezetének 3. czíme alatt előirányzott bevétel az átmeneti kiadások IV. fejezetének 10. czíme alatt előirányzott fémbeszerzési kiadásokat meghaladja és a mely összeg a pénzverés és fémbeváltás rendes kezelésénél várható hiánynak és a Körmöczbányán felállitandó főkémlőhivatal elhelyezésére szükséges épület vételárának levonása után, ismét valutarendezési czélokra van rendelve.

A mint az az átmeneti kiadások IV. fejezete 10. czíménél jelentkező látszólagos túlkiadás felvilágositásánál kifejtetett, a fémbeszerzésre forditott kiadások egyfelől, a valutarendezési czélokra folyt pénzverés másfelől, az utóbbinál a termesztmények leltári értékét is figyelembe véve, 6,077.745 frt 61½ kr. felesleget eredményezett, minek folytán a pénzverés és fémbeváltás rendes kezelése a lefolyt tárgyévben hiányt nem mutatván, csak a körmöczi főkémlőhivatal épülete 14.625 frt 25 krt kitevő vételárának levonása után 6,063.120 frt 36½ krt tesz ki az az összeg, a mely az átmeneti kiadások IV. fejezete 11. czímén előirányzott kiadások fedezésére rendelkezésre jutott. — Ebből az összegből az ezt a költségvetési czímet terhelő 200.541 forint 66 kr. a tényleg felmerült kiadások fedezetére forditattván, a pótkezelési negyed végéig fel nem használt 5,862.578 frt 70½ kr. a valutarendezési művelet folytatólagos keresztülvitelénél előreláthatólag felmerülendő kiadások fedezetére a pótkezelési negyed végével kiutalványoztatott.

A túlkiadás tehát ezen a czímen is csak látszólagos.

Midőn a pénzügyi tárcza 1893. évi költségvetésében az átmeneti kiadások 11. czíme alatt a pótkezelési negyed végével mutatkozó, tényleg fel nem használt hitel további felhasználásának érdekében az emlitett módon intézkedtem, kiindultam:

először abból, a törvényhozás által az 1893. évi állami költségvetés elfogadása által jóváhagyott felfogásból, hogy az emlitett czímen engedélyezett hitel azt a többletet képezi, a melylyel a kivert pénzek értéke, a veretés czéljaira megszerzett fémek értékét meghaladja s hogy következéskép ez a hitele két tényező évközi változása folytán szintén változhatik;

másodszor abból, hogy a valutarendezés egy, habár több évre oszló, egységes műveletet képez, a melynek során a dolog természetéhez képest oly kiadások is eszközlendők, a melyek, habár az illető tárgyévben gyökereznek is, véglegesen az illető számadási évben el nem számolhatók. Igy pl. azok az aranyösszegek, a melyek már 1893. évben biztositva voltak, egy részökben csak 1894. év folyamán szállittattak be.

Kiindultam végül abból, hogy ha nem ezt az eljárást követem, megtörténik az, hogy a fel nem használt hitel, mint az 1893. év megtakaritása számoltatik el, a valutarendezés további folyamán pedig túlkiadások, vagy előirányzat nélküli kiadások merülnek fel, a melyek, eltekintve attól, hogy esetről-esetre külön indokolásokat igényelnének, az egységes művelet költségeinek áttekinthető voltát teszik semmivé.

Mindezen okokból czélszerűnek vélem a fönnebbi intézkedések megtételét, a melyek által a törvényhozás által valutarendezési czélokra engedélyezett ez az 1893-ik évi hitel számadásszerűen mintegy külön alapként kezeltetnék s további felhasználhatása biztosittatnék.

Az előirányzat nélküli kiadások 12. czíménél *a szolnok csongrádi ármentesitő társulat tartozása törlesztésére* utalványozott összeg az 1884. évi XIV. t.-cz. értelmében tétetett folyóvá.

Az állami javak eladásánál mutatkozó 11.771 frt 50 kr. kiadásból tulajdonkép csak 169 forint 16 kr. képez fedezetlen kiadást, mely a pesti hazai első takarékpénztár-egyesületnél eszámitolt vételárak időközi kamatainak kiegyenlitéséből keletkezett; ellenben a további 11.602 frt 34 kr. oly összegek visszatéritéséből áll, melyek a korábbi években illetéktelenül számoltattak el ezen a czímen a kincstár javára, jelesül oly bánatpénzek, melyeknek letevőivel

az adásvételi ügylet nem köttetett meg; továbbá túlfizetett kamatok; végül más számadási ágazatokra tartozó követelések. (Perköltségek, vizszabályozási költségtéritmény, telepes váltságár.) Mig tehát az előbbiek az illető feleknek visszaszolgáltatandók voltak, az utóbbiak a megfelelő számadási czímek javára számoltattak át.

Regale-jutalmak a még lebonyolitás alatt lévő italmérési jog kártalanitási ügyekben kifejtett különleges munkálkodás díjazása fejében adattak.

II. Beruházások.

Az előirányzat nélküli kiadások *Birtokvétel* czímén kimutatott kiadás a kincstár magán követeléseinek biztositása czéljából birói árverés alkalmával letett bánatpénzből áll.

---

614. szám.

(LXXVII. ÜLÉS 804. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 18-án tartott 450-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5324. Következett a zárszámadás-vizsgáló bizottság jelentése az állami számvevőszék (683. és 702. sz.) jelentései tárgyában, »az 1894-iki számadási év I. és II. negyedében előfordult túlkiadások, előirányzatnélküli kiadások és hitelátruházásokról«.

A ház a jelentést tudomásul veszi és hasonló czélból a főrendiházzal közölni határozta.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 614. számú irományhoz.

Jelentés,

a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben (1893: XXXI. törvényczikk), az 1894-iki számadási év I. negyedében előfordult túlkiadások-, előirányzat nélküli kiadások- és hitelátruházásokról.

Az 1893. évi XXXI-ik, vagyis a költségvetési törvénynyel megadott évi hitellel szemben az 1894-iki számadási év I. negyedében egyes tárczáknál (fejezeteknél) előfordult eltéréseket az állami számvevőszék az 1889-iki országos határozatok VII. pontjának rendelete szerint, az utalványozásoknak általa vezetett nyilvántartási könyvében foglalt adatok alapján — ide csatolva 10 darab — külön-külön kimutatásokban az országgyülésnek tisztelettel bejelenti, és pedig:

A) alatt a »Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok«-at,
B) alatt a »Ministerelnökség«-et,
C) alatt az »Ő Felsége személye körüli ministerium«-ot,
D) alatt a »Belügyministerium«-ot,
E) alatt a »Pénzügyministerium«-ot,
F) alatt a »Kereskedelemügyi ministerium«-ot,
G) alatt a »Földmívelésügyi ministerium«-ot,
H) alatt a »Vallás- és közoktatásügyi ministerium«-ot,
I) alatt az »Igazságügyi ministerium«-ot és
K) alatt a »Honvédelmi ministerium«-ot illetőleg.

Budapesten, 1894. évi május hó 31-én.

Az országgyülés elé terjeszti a m. kir. állami számvevőszék:

***Rakovszky István** s. k.*,
elnök.

A) Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		A) **Rendes kiadások:**			
VIII.		**Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok:**			
	7.	*A szabadalmazott osztrák-magyar államvasut magyar vasutvonalainak megváltása:*			
		6·5 millió arany forintnyi részösszeg után a 17%-ot meghaladó 2% felpénztöbblet	130.000	.	232.267·75

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	102.267·75	.	.	.	.	

Indokolás,

a pénzügyministerium vezetésével megbizott ministerelnöknek az állami számvevőszékhez folyó évi junius hó 1-én 38.421. szám alatt intézett átirata szerint:

A kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok (VIII. fejezet) 7. czíménél a túlkiadás onnan ered, hogy az 1893. évi deczember hóban a 20 frankos aranynak bécsi átlagos pénzrovati árfolyama $993^{1739} = 124^{\cdot 1467}$ % volt, s igy a költségvetésszerűleg megállapitott 2%-os felpénztöbblet helyett az 1891. évi XXXVIII. törvényczikkbe iktatott szerződés 3. szakasza értelmében a szab. osztr.-magyar államvasuttársaságnak a 7^{1467} %-os felpénztöbbletnek megfelelő 232.267 frt 75 kr. volt fizetendő.

B) Ministerelnökség.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Ministerelnökség:			
I.		*B)* **I. Átmeneti kiadások:**			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
		A magyar királyi udvartartás történetének megirásáért jutalom . . .	.	.	1.000·–

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	.	1.000·—	.	.	

Indokolás,

a ministerelnöknek, az állami számvevőszékhez 1894. junius hó 9-én 1.114/M. E. szám alatt intézett átirata szerint:

A ministerelnökség előirányzat nélküli kiadásaira a folyó 1894. év I. negyedében kimutatott 1000 forintnyi hiteltúlhaladást azon további jutalomdíj képezi, mely Thallóczi közös pénzügyministeri levéltári igazgató részére a m. kir. udvartartás történetének megirása s az ahhoz szükségelt adatok gyüjtése körül — saját hivatalos teendőin kivül folytatólagosan teljesitett munkálataiért a folyó évi szükséglet terhére utalványoztatott.

C) Ő Felsége személye körüli ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Ő csász. és apostoli királyi Felsége személye körüli ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	4.	Nyugdíjak	21.677	.	22.079·66

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	402·66	.	.	.		

Indokolás,

az Ő cs. és apostoli királyi Felsége személye körüli ministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi május 24-én 1.253. szám alatt intézett átirata szerint:

A túlkiadás a segédhivatali igazgatónak időközben történt nyugdíjaztatása folytán merült fel.

Megjegyzendőnek véli a minister még azt, hogy a fent érintett nyugdíj nevezett segédhivatali igazgatónak folyó évi ápril hó 16-án történt elhalálozása folytán ugyanazon hó végével be lett szüntetve, özvegyének évi 400 frtban megállapitott nyugdíja pedig folyó hó 1-étől kezdve tétetett folyóvá.

D) Belügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Belügyministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
XV.	4.	Főispánok és a budapesti főpolgármester, valamint a főispáni titkárok fizetései és lakpénzei	342.930	.	344.485·—
	6.	*Közegészségügyi kiadások:*			
		Járványok és más rendkivüli okoknál fogva felmerült költségek . . .	5.000	.	7.711·61

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	1·555·—	.	.	.	.	
.	2.711·61	.	.	.	.	

Indokolás,

a belügyministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi 42.701.|eln. szám alatt intézett átirata szerint:

Az 1894. évi I. negyed kezelése több-kiadást tüntet föl először a *XV. fej. 4. czímnél* 1.555 frtot. A főispánok illetményeinél »intercalare« czímen tervezett 5%-os megtakarítás ugyanis, ez ideig még nem volt egészben elérhető; másodszor a XV. fej. 6. czím 5-ik rovatánál 2.711 frt 61 krt. A járványköltségek jelentékenyen több-költséget igényelvén, erre esik a most említett több-utalványozás.

E) Pénzügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Pénzügyministerium.			
		***A)* Rendes kiadások:**			
XVI.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	742.984	.	796.812·44
	4.	*Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság:*			
		Személyi járandóságok	189.387	.	193.339·50
	24.	*Állami jószágigazgatóságok és számvevőosztályok:*			
		Személyi járandóságok	57.149	.	60.963·77
		***B)* Átmeneti kiadások és beruházások:**			
		I. Átmeneti kiadások:			
V.	4.	Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztésére.	450.000	.	612.199·32
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	10.	Állami előlegek	.	.	159.895·61
	11.	Fizetés- felemelésben nem részesült állami alkalmazottak részére drágasági pótlék	.	.	1.378·—
		II. Beruházások:			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
III.	4.	Birtokvétel	.	.	299·50

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	53.828·44	.	.	.	.	
.	3.952·50	.	.	.	.	
.	3.814·77	.	.	.	.	
.	162.199·32	.	.	.	.	
.	.	.	159.895·61	.	.	
.	.	.	1.378·—	.	.	
.	.	.	299·50	.	.	

Indokolás,

a pénzügyministerium vezetésével megbizott ministerelnöknek, az állami számvevőszékhez folyó évi junius hó 1-én 38.421. szám alatt intézett átirata szerint:

A központi igazgatás (1. czím.) személyi járandóságainál mutatkozó túlkiadásból esik a fizetések- és lakpénzekre 21.698 frt 45 kr., mely abban leli magyarázatát, hogy az egyesitett állomány következtében az egyes ágazatoknál költségvetésileg megállapitott fizetési fokozatokhoz ragaszkodni nem lehet és így most a központban, a meg nem vonható előléptetési igények folytán, több magasabb fizetési fokú egyén van alkalmazásban, mint a költségvetés szerint rendszeresitve van; további 24.181 frt 19 krnyi túlkiadás a segély és napidíjak rovatán jelentkezik, minek az az oka, hogy a fölhalmozódott irodai teendők ellátására több díjnok igényeltetik, mint a mennyi az előirányzatnál számba vétetett; végül 7.948 frt 80 krral van túlhaladva a bérek rovatának hitele is, azon kényszer-körülmény folytán, mivel a ministeri ügy- és számvevő-osztályok a ministerium épületében már nem férvén el, több magánházban kellett helyiségeket bérelni és ehhez képest a megszaporodott szolgai teendők elvégzésére több kisegitő szolga szükséges, mint a mennyi a költségvetésben felvétetett.

A földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság (4. czím.) személyi járandóságainál előállott túllépés ugyancsak az egyesitett állomány következménye, a mennyiben magasabb fizetési fokozatba több tisztviselő léptettetett elő, mint a mennyi a költségvetésben felvétetett.

Az állami jószágigazgatóságok és számvevő-osztályok (24. czím.) személyi járandóságainál a túlkiadás onnan ered, hogy a folyó évben, a mint ez a költségvetéshez csatolt indokolásból is kivehető, egy jószágigazgatóság megszüntetése tervbe vétetett s ennek folytán a hitel leszállittatott, de az igazgatóság feloszlatása a közbejött akadályok miatt eddig nem volt keresztülvihető.

Az átmeneti kiadások 4-ik cziménél (az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frt jelzálog-kölcsön kamat- és tőketörlesztésére) mutatkozó túllépés annak tulajdonitandó, hogy a jelzálogul szolgáló eladott ingatlanok némelyikének vételára teljesen kiegyenlittetvén, ezek vevői tulajdonjogának tehermentes átirathatása czéljából rendkivüli tőketörlesztések szüksége merült fel, minek pedig előirányzati fedezete nincs.

Állami előlegek fejében (10. czím), melyek egyébiránt a bevételi előirással ellensúlyozva vannak, a folyó év első negyedében a következő összegek engedélyeztettek:

a csongrád-sövényházi ármentesitő társulatnak	31.670	frt —	kr.
a temes-bégavölgyi vizszabályozó társulatnak	53.503	» 12	»
a pancsova-kubini vizszabályozó társulatnak	74.481	» 25	»
a Balaton-Sió vizszabályozó társulatnak	241	» 24	»
Összesen	159.895	frt 61	kr.

Az 1893. évi IV. t.-cz. 21. §-ának *b*) pontja alatt felsorolvák azok a pénzügyi tárcza körébe tartozó hatóságok és hivatalok, melyek személyzetére az idézett törvényczikk nem terjed ki. Ezek közül a fővárosban alkalmazva levő tisztviselők az 1885. év óta engedélyezett drágasági pótlék élvezetében meghagyattak, habár a felmerülendő kiadás nem lett előirányozva. Ennek következménye a *11. czím* alatt kimutatott túlkiadás.

A »Beruházások« — »Birtokvétel« czímén kimutatott túlkiadás a kincstár magánköveteléseinek biztositása czéljából birói árverés alkalmával letett bánatpénzből áll.

F) Kereskedelemügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Kereskedelemügyi ministerium.			
		***A)* Rendes kíadások:**			
VI.	8.	Nyugdíjak	910.000	,	1/2 921.995·94

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	11.995·94 1/2	.	.	.	.	Ez összegből esik: a központi igazgatásra (frt kr.) 12.183·82 a fiumei tengerészeti hatóságra .... 370·09 összesen ... 12.553·91 ellenben a posta-távirdánál..... 557·96 1/2 megtakarítás, mutatkozik tiszta túlkiadás .. 11.995·94 1/2

Indokolás,

a kereskedelemügyi ministernek, az állami számvevőszékhez 1894. május hó 27-én 2.135./eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A *nyugdíjaknál* mutatkozó 11.995 frt $94^1/_2$ krnyi túllépés a költségvetésileg teljes pontossággal előre meg nem állapitható sitel és a tényleges szükség közötti arány nagymérvű fluctuatiójának tulajdonitandó.

G) Földmivelésügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Földmívelésügyi ministerium.			
		***A*) Rendes kiadások.**			
XVIII.	17.	*Kincstári birtokok:*			
		a) Jószágigazgatóságok és számvevő-osztályok:			
		Személyi járandóságok	17.049	.	17 256·20
	20.	*Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal:*			
		Személyi járandóságok	43.800	.	49.697·66
		***B)* I. Átmeneti kiadások:**			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
VII.	9.	*a*) Homoki szőlőtelepek létesitése . .	.	.	17.005·54
		b) A ragadós tüdőlob kiirtására . .	.	.	234.765·73
		c) A budapesti pomologia-intézetnek .	.	.	1.200·—
	10.	Regale-jogok kártalanitása	.	.	2.544·75

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	207·20	.	.	.	.	
.	5.897·66	.	.	.	.	
.	.	.	17.005·54	.	.	
.	.	.	234.765·73	.	.	
.	.	.	1.200·–	.	.	
.	.	.	2.544·75	.	.	

Indokolás,

a földmivelésügyi ministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi május hó 29-én 537.|eln. szám alatt intézett átirata szerint;

A rendes kiadások XVIII. fejezet 17-ik »kincstári birtokok« nevű czímnél mutatkozó 207 frt 20 krnyi túlkiadás onnét ered, hogy a pancsovai jószágigazgatóság s számvevő-osztálynak a központba való áthelyezése folytán az ott alkalmazott tisztviselőknek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján a mostani budapesti székhelynek megfelelő I-ső osztályú lakbérilletmények voltak utalványozandók;

a 20. czímnél az első negyedben jelentkezett túlkiadás onnan ered, hogy három folyammérnök illetménye a mult évi deczember havi utalványozási jegyzék adatai alapján a folyó évben ideiglenesen e czímnél voltak felveendők, de miután ezen illetmények immár a folyó évi május havi utalványozási jegyzékben a folyammérnöki hivatalok czíménél felvétettek, e czímnél megszüntetendők voltak, s igy a 2-ik negyedben e túlkiadás megszünt.

A homoki szőlőtelepek létesitésére előállott előirányzat nélküli kiadások indokolása ugyanaz, a mi már előzőleg a törvényhozásnak a zárszámadások beterjesztése alkalmával több izben tudomására hozatott.

A ragadós tüdőlob kiirtására forditott 234.765 frt 73 kr., a február 10-iki ministertanács felhatalmazása alapján használtatott fel, s miután arról a folyó évi költségvetésben gondoskodva nem lett, mint előirányzat nélküli kiadás volt felveendő; mert a ragadós tüdőlob kiirtására irányult actió csak elegendő anyagi eszközök segélyével foganatositható, a mely eszközök azonban csak a járvány fellépésének mérve szerint lévén megállapitható, azok előre nem is láthatók.

A budapesti pomologiai intézetnél mutatkozó 1.200 frtnyi túllépés csak ideiglenes, menynyiben egy főkertész illetménye, mely az előző évben az átmeneti kiadásokat terhelte, a folyó évben immár a XVIII. fejezet 12. czím 16. rovat 1. tétele alatt vétetett utalványba, s igy a 2-ik negyedben mint ilyen megszünik.

A regálejogok kártalanitására ez ideig forditott 2.544 frt 75 kr. kiadás indokai ugyanazok, melyek már az előző év III. negyedében ugyane nemű kiadásokra nézve 2309/893. eln. szám alatt részletesen előadattak.

H) Vallás é-s közoktatásügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Vallás- és közoktatásügyi ministerium.			
		***A)* Rendes kiadások:**			
XIX	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	262.590	.	262.744·88
	3	*Tankerületi főigazgatóságok:*			
		Személyi járandóságok	60.251	.	61.485·49
	4.	*Népnevelési tanfelügyelőségek:*			
		Személyi járandóságok	203.136	.	206.307·39
	44.	Országos szinművészeti akadémia . .	13.113	.	13.958·25

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	154·88	.	.	.	.	
.	1.234·49	.	.	.	.	
.	3.171·39	.	.	.	.	
.	845·25	.	.	.	.	

Indokolás,

a vallás- és közoktatásügyi ministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi junius hó 2-án 1.197. eln. szám alatt intézett átirata szerint:

1. czímhez (Központi igazgatás. Személyi járandóságok):

A túllépés onnan ered, hogy az intercalaris megtakaritás az év elején kifejezésre még nem juthat.

3. czímhez (Tankerületi főigazgatóságok. Személyi járandóságok):

A túllépést szolgálattételre beosztott egyének korábbi állásukban élvezett magasabb illetményei okozzák.

4. czímhez (Népnevelési tanfelügyelőségek. Személyi járandóságok):

A túllépés a berendelt tanitók javadalmának elégtelensége folytán állott elő.

44. czímhez (Országos szinművészeti akadémia):

Egy tanárnak a zeneakadémiához átvitt, de meg meg nem szüntetett illetménye okozza a túlkiadást.

I) Igazságügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Igazságügyi ministerium.			
		***A)* Rendes kiadások:**			
VI.	11.	Nyugdijak	1,620.000	.	½ 1,654.223·32
XX.	2.	*Királyi Curia:*			
		Dologi kiadások	19.900	.	20.000·—

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	1/2 34.223·32	.	.	.	.	
.	100·—	.	.	.	.	

Indokolás,

az igazságügyministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi május hó 28-án 20.776. szám alatt intézett átirata szerint:

A nyugdíjaknál kimutatott hiteltúllépést, az 1894. évi állami költségvetés összeállitásakor előre nem láthatott, de tényleg bekövetkezett nyugdíjazások okozták.

A kir. Curia dologi kiadásainál kimutatott hiteltúllépést az 1893 : XXXII. t.-cz. végrehajtása, illetve azon körülmény idézte elő, hogy az ezen törvény végrehajtásával járó költségek fedezetéről a korábban letárgyalt 1894. évi állami költségvetésben gondoskodni nem lehetett.

K) Honvédelmi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Honvédelmi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	12.	Nyugdíjak	638.600	.	649.762·52
		B) **Átmeneti kiadások:**			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	18.	A kincstári tulajdont képező házak után	.	.	1.122·52

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	11.162·52	.	.	.	.	
.	.	1.122·52	.	.	.	

Indokolás,

a honvédelmi ministernek, az állami számvevőszékhez 1894. május hó 28-án 3.442.|eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A *VI. fejezet, 12. czíménél* (Nyugdíjak) előtüntetett 11.162 frt 52 kr. túlkiadás az 1875. évi LI. t.-cz. alapján ellátásra igényt tartó személyek állományának emelkedése folytán keletkezett.

A mi pedig az *előirányzat nélküli kiadásokat* illeti, tiszteletteljesen megjegyeztetik, hogy a honvédelmi ministerium bérházai után 1894. I. évnegyed végeig 1.681 frt 96 kr. folyt be és számoltatott el *az előirányzat nélküli bevételeknél,* mely összegben a kimutatott 1.122 frt 52 kr. kiadásból, az illető házak jókarba helyezési költségei fejében felmerült és az előirányzat nélküli kiadásoknál elszámolt 122 frt 52 kr. bőséges fedezetet talál; a további 1.000 frt pedig a Bécsben levő magyar állami épülethez szükséges átalakitási munkálatok költségeihez való hozzájárulásként utalványoztatott.

2-ik melléklet a 614. számú irományhoz.

Jelentés,

a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben (1893: XXXI. törvényczikk), az 1894-iki számadási év II. negyedében előfordult túlkiadások-, előirányzat nélküli kiadások- és hitelátruházásokról.

Az 1893. évi XXXI-ik, vagyis a költségvetési törvénynyel megadott évi hitellel szemben az 1894-iki számadási év II. negyedében egyes tárczáknál (fejezeteknél) előfordult és az előbbi évnegyedekről változatlanul fenmaradt eltéréseket, valamint az előbbi évnegyedekről kimutatott eltérésekben az év II-ik negyedében létrejött változásokat az állami számvevőszék az 1889-iki országos határozatok VII. pontjának rendelete szerint, az utalványozásoknak általa vezetett nyilvántartási könyvében foglalt adatok alapján — ide csatolva — külön-külön kimutatásokban 12 darab. az országgyülésnek tisztelettel bejelenti, és pedig:

A) alatt a »Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok«-at

B) alatt az »Állami számvevőszék«-et,

C) alatt a »Ministerelnökség«-et,

D) alatt az »Ő Felsége személye körüli ministerium«-ot,

E) alatt az »Országgyülés«-t,

F) alatt a »Belügyministerium«-ot,

G) alatt a »Pénzügyministerium«-ot,

H) alatt a »Kereskedelemügyi ministerium«-ot,

I) alatt a »Földmívelésügyi ministerium«-ot,

K) alatt a »Vallás- és közoktatásügyi ministerium«-ot,

L) alatt az »Igazságügyi ministerium«-ot, és

M) alatt a »Honvédelmi ministerium«-ot illetőleg.

Budapesten, 1894. évi augusztus hó 31-én.

Az országgyülés elé terjeszti a m. kir. állami számvevőszék:

Rakovszky István *s. k.,*
elnök.

A) Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év I-ső negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok:			
		***A)* Rendes kiadások:**			
VIII.	7.	*A szabadalmazott osztrák-magyar államvasut magyarországi vasut-vonalainak megváltása:*			
		6·5 millió aranyforintnyi részösszeg után a 17%-ot meghaladó 2% felpénztöbblet	130.000	232.267·75	•

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
102.267·75	.	.	.	.	.	

B) Állami számvevőszék.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Állami számvevőszék.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI	2.	Nyugdíjak	43.320	42 031·07	1.517·33

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
—	228·40	—	—	—	—	

Indokolás.

A hiteltúllépést az okozta, hogy a folyó év I. és II. negyedében utalványozni kellett:

a volt irodaigazgató nyugalomba vonulása következtében	933 frt 33 krt,
egy elhalt számellenőr özvegyének és négy kiskorú árvájának törvényszerű ellátása folytán	334 » — »
ugyanannak temetkezési járulék czímén	250 » — »
s végül egy hivatalszolga nyugdíjazása folytán	211 » 75 »
együtt . . .	1.729 frt 08 krt.
Mivel azonban az 1894. évi előirányzatba valószinű emelkedésre csak	1.500 frt — kr.
van fölvéve, mutatkozik utalványozási többlet	229 frt 08 kr.

Hogy a tényleges túlkiadás mindazonáltal csak 228 frt 40 krt tesz, annak oka az előirányzatnak 68 krral történt kikerekitésében rejlik.

C) Ministerelnökség.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Ministerelnökség.			
		B) Átmeneti kiadások és beruházások.			
II.		**I. Átmeneti kiadások.**			
	2.	*Előirányzat nélküli kiadás:*			
		A magyar királyi udvartartás történetének megirásáért jutalom . . .	.	1.000·—	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	1.000·—	.	.	.	

D) Ő császári és apostoli királyi Felsége személye körüli ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Ő csász. és apostoli királyi Felsége személye körüli ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	4.	Nyugdíjak	21.677	22.079·66	65·—

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
402·66	65·—	.	.	.	.	A 402 frt 66 kr. hiteltúllépés a folyó év I. negyedéről szóló eltérési kimutatásban indokolva van. A 65 frt ujabb túlkiadás pedig onnan ered, hogy az elhalt segédhivatali igazgató nyugdijából megszüntetett . . 322 frt 67 krt az özvegyének utalványozott . . . . 266 frt 67 kr. nyugdiját és 121 » — » temetkezési járulék . . . . . 387 » 67 » fenti . . . . 65 frttal meghaladja.

E) Országgyülés.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Országgyülés.			
		***A)* Rendes kiadások:**			
VI.	1.	Nyugdíjak	18.583	18.274·16 1/2	773·50

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
•	464·16 1/2	•	•	•	•	

Indokolás,

a belügyministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi 67.598/eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A rendes kiadások VI. fejezet, 1. czíménél (Nyugdíjak) felmerült 464 frt 66 1/2 kr. túl kiadást, egy gyorsiró-revisor nyugdíjaztatása idézte elő.

F) Belügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Belügyministerium.			
		A) Rendes kiadások:			
XV.	2.	*Országos levéltár:*			
		Személyi járandóságok	35.286	35.145	517·50
	4.	Főispánok és a budapesti főpolgármester, valamint a főispáni titkárok fizetései és lakpénzei	342.930	344.485	207·58½
	6.	*Közegészségügyi kiadások:*			
		Járványok és más rendkivüli okoknál fogva felmerülhető költségek . .	5.000	7.711·61	2.748·84
	9.	*Általános közigazgatási kiadások:*			
		Hivatalos lap költsége	7.800	7.467·50	401·50
		Karhatalmi költségek	5.000	.	5.385·92

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	376·50	.	.	.	.	
1.555	207·58$\frac{1}{2}$	.	.	.	.	
2.711·61	2.748·84	.	.	.	.	
.	69·—	.	.	.	.	
.	385·92	.	.	.	.	

Indokolás,

a belügyministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi 67.598.|eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A rendes kiadások XV. fejezet, 2. czíménél (Országos levéltár) mutatkozó 376 frt 50 kr. hitelmeghaladás kizárólag a *személyi járandóságcknak »Fizetések és lakpénzek«* alrovatánál azon okból merült fel, mivel a tervezett $2^{0}/_{0}$ intercalare — üres állások hiányában — mindez ideig elérhető nem volt.

A 4. czímnél (Főispánok és a budapesti főpolgármester, valamint a főispáni titkárok fizetései és lakpénzei) a f. év II-ik negyedében — az első negyedhez képest kevesebb a túlkiadás 207 frt $58^{1}/_{2}$ krral, mit azon körülmény okozott, hogy a főispáni karban előfordult változások következtében szükségessé vált illetmény-megszüntetés az utalványozással szemben a fent jelzett összeggel nagyobb volt.

A 6. czím »Közegészségügyi kiadások« 5. rovatán (Járványok és más rendkivüli okoknál fogva felmerülhető költségek) a fellépett járványok megszüntetése érdekében tett intézkedések és nevezetesen a központi bakteriologiai intézet költségei emelték az első évnegyedben már kitüntetett 2.711 frt 61 krt, úgy, hogy a II. évnegyedben a hitellel szemben 2.748 frt 84 kr. túlkiadás mutatkozik.

A 9. czím (Általános közigazgatási kiadások) 1. rovatánál (Hivatalos lap költsége) 69 frt túlkiadás jelentkezik, mely onnan keletkezett, hogy a hivatalos lap némely példánya a rendesnél nagyobb terjedelemben jelent meg és ez a szerződés értelmében külön díjazást igényel.

A 6. rovatnál (Karhatalmi költségek) mutatkozó hitelmeghaladás ez ideig 385 frt 92 kr., melyet az elemi csapások lehető enyhitése czéljából elkerülhetetlenné vált katonai segédletek költségei eredményeztek.

G) Pénzügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Pénzügyministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
XVI.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	742.984	796.812·44	5.978·07
»	4.	*Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság:*			
		Személyi járandóságok	189.387	193.339·50	129·21
»	24.	*Állami jószágigazgatóságok és számvevőosztályok:*			
		Személyi járandóságok	57.14[illegible]	60.963·77	1.003·10
		B) **Átmeneti kiadások és beruházások:**			
		I. Átmeneti kiadások:			
V.	4.	Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztésére .	450.000	612.199·32	58.612·01
	5.	*Az állami javak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevél-kölcsön tőke- és kamattörlesztésére, még pedig:*			
		Esetleges rendkivüli tőketörlesztésekre	88.525	31.393·15	517.797·49
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	10.	Állami előlegek	.	159.895·61	47.040·01
	11.	Fizetés-felemelésben nem részesült állami alkalmazottak részére drágasági pótlék	.	1.378·–	107·80
		II. Beruházások.			
		Előirányzat nélküli kiadás:			
III.	4.	Birtokvétel	.	299·50	129.900·50

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
53.828·44	5.978·07	.	.	.	.	
3.952·50	129·21	.	.	.	.	
3.814·77	1.003·10	.	.	.	.	
162.199·82	58.618·01	.	.	.	.	
.	460.665·64	.	.	.	.	
.	.	159.895·61	47.040·01	.	.	
.	.	1.378·–	107·80	.	.	
.	.	299·50	129.900·50	.	.	

Indokolás,

a pénzügyministerium vezetésével megbizott ministerelnöknek, az állami számvevőszékhez folyó évi augusztus hó 17-én 60.194. szám alatt intézett átirata szerint:

A központi igazgatás (XVI. fej., 1. czím) személyi járandóságainál mutatkozó újabb hiteltúllépés az egyes rovatokon következőkép oszlik meg:

a) a fizetések- és lakpénzeknél	3.313	frt	97 kr.
b) a béreknél	1.148	» —	»
c) a jutalmaknál és segélyeknél	1.390	» —	»
és *d)* az osztrák-magyar bankhoz kirendelt kormánybiztos költségeinél	156	»	10 »
összesen	6.008	frt	07 kr.;
ellenben a napidíjak rovatán megszüntetés következtében apadás állott be	30	» —	krral.
Az újabb túllépés tehát tisztán	5.978	frt	07 kr.

Az *a)* alatt jelzett összeg az időközi előléptetések következménye, s annak oka, hogy az az egyidejű beszüntetésekkel nem ellensúlyoztatott, abban keresendő, hogy az egyesitett állomány folytán nem mellőzhető, hogy tényleg több magasabb fizetési fokú egyén legyen a központban alkalmazva, mint a mennyit a költségvetés szerint rendszeresitett létszám mutat.

A *b)* alatt jelzett összeg azon fölfogadott hat kisegitő szolgának bérét képezi, a kikre részint azért van szükség, mert a hivatali helyiségek egy újonnan bérelt helyiséggel szaporodtak, részint pedig azért, hogy ellássák az állampületi felügyelőségnél azt a raktározó, csomagoló és szállitó munkát, a melyet előbb a tavasz beálltával elbocsátott fűtők végeztek.

A *c)* és *d)* alatt jelzett összegek az illető rovatok hitelcinek kezelésén belől utalványoztattak, mindazonáltal hiteltúlhaladást azért okoztak, mert a személyi járandóságok főrovatának egész összege már az I. évnegyedben túl lett haladva a többi rovatokon utalványozott összegekkel.

Az állami jószágigazgatóságok és számvevő osztályok (XVI. fej., 24. czím) személyi járandóságainál mutatkozó túlkiadás gyarapodása a folyó év első negyedében volt hiteltúllépés indokolásában előadottakra vezetendő vissza, s nevezetesen abban leli magyarázatát, hogy még a folyó évi költségvetésben csak két jószágigazgatóság számára van javadalmazás felvéve, tényleg három jószágigazgatóság működik, miután az egyik jószágigazgatóság tervbe vett feloszlatása a szolgálat és a kincstár érdekében még keresztülvihető nem volt.

Az átmeneti kiadások (V. fej.) 4. czíménél (az 1883-ik évi XLI. t.-cz. alapján fölvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztésére) mutatkozó túllépés annak tulajdonitandó, hogy a jelzálogul szolgáló eladott ingatlanok némelyikének vételára teljesen kiegyenlittetvén, ezek vevői tulajdonjogának tehermentes átirathatása czéljából rendkivüli tőketörlesztések szüksége merült fel, minek pedig előirányzott fedezete nincs. — Ugyancsak a nagymérvű tehermentesítések idézték elő a fejezet 5. *czíménél* (az állami javak eladásának előmozditása czéljából fölvett záloglevél-kölcsön tőke- és kamattörlesztésére, még pedig esetleges rendkivüli tőketörlesztésekre) a túlkiadást.

Mind a két czímnél mutatkozó 58.612 frt 01 krajczár, illetőleg 460.665 frt 64 kr., vagyis együttvéve 519.277 frt 65 krnyi gyarapodás tulajdonkép productiv kiadást képez, a mennyiben a kincstár tartozásai ugyanily összeggel kevesbedvén, annak járulékait továbbra már nem kell fizetni.

Állami előlegek fejében (V. fej., 10. czím), melyek egyébiránt a bevételi előirással ellensúlyozva vannak, a folyó év második negyedében engedélyeztetett:

a temes-bégavölgyi vizszabályozó társulatnak . .		46.916 frt 88 kr.
továbbá visszafizettettek a következő illetéktelen túlbefizetések, u. m.:		
Feimer Rudolf móriczföldi lakosnak	108 frt — kr.	
Püspökfalva községének	15 » 13 »	123 » 13 »
összesen		47.040 frt 01 kr.

A beruházások »Birtokvétel« czímén (III. fej., 4. czím) kimutatott előirányzat nélküli kiadás a kincstár magánköveteléseinek biztositása czéljából birói árverés alkalmával letett bánatpénzből áll.

H) Kereskedelemügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Kereskedelemügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	8.	Nyugdijak	910.000	921.995·94 ½	16.675·04½
		***B)* Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
VI.	2.	Egyéb tengeri hajózási vállalatok szerződésszerű segélyezésére és felügyelésére	160.000	151.300	8.819·58
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	6.	Néhai Baross Gábor volt kereskedelemügyi minister síremlékének épitésére	.	.	2.536·30
	*)				
		II. Beruházások.			
IV.	27.	***Előirányzat nélküli kiadások:***			
		Előirányzat nélküli bevételekből fedezendő beruházási kiadások. . .	.	.	2.476·67

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
11.995·94 1/2	16.675·04 1/2	.	.	.	.	Az összes túlkiadásból esik: A központi igazgatásra 17.984 frt 36 kr., a fiumei tengerészeti hatóságra 165·09, a posta-távirdára 10.521·54; Összesen 28.670·99
.	119·58	.	.	.	.	*) Ezen kivül az állami számvevőszék az 1892. évi XVI. t.-cz. 3. §-a alapján előirányzat nélküli kiadásnak tekinti a Mármarossziget-Kőrösmező - határszéli vasut kiépitésére 1894. junius végeig utalványozott azt a 4,861.847 frt 71 krnyi összeget is, a melyet a minister az idézett t.-cz. alapján felhatalmazáson alapulónak tart.
.	.	.	2.536·30	.	.	
.	.	.	2.476·67	.	.	

Indokolás,

a kereskedelemügyi ministernek az állami számvevőszékhez folyó évi augusztus hó 28-án 3.381/eln. szám alatt intézett átirata szerint.

A nyugdíjaknál mutatkozó túllépés a költségvetésileg teljes pontossággal előre meg nem állapitható hitel és a tényleges szükség közötti arány nagymérvű ingadozásának tulajdonitandó.

Az átmeneti kiadások *»Egyéb tengeri hajózási vállalatok szerződésszerű segélyezésére és fel-ügyelésére«* czímének hitelénél mutatkozó 119 frt 58 krnyi túllépés el fog enyészni, mivel a Schwarcz Lipót vállalkozó részére 1893. évi deczember hó 8-án 85.418. sz. alatt folytonos járandóságképen utalványozott 2.800 frtnyi segély beszüntetése iránt az eljárás már folyamatban van.

Az átmeneti kiadások közt *néhai Baross Gábor volt kereskedelemügyi minister siremlékének felépitésére* előirányzat nélkül kiadásképen utalványozott 2.536 frt 30 kr. kiadás a nevezett ministernek országos költségen leendő eltemettetésére vonatkozó 1892. évi képviselőházi határozaton, s illetőleg az 1893. évi 44. számú ministertanácsi határozat 14-ik pontján alapul.

Az *előirányzat nélküli beruházási kiadásként* elszámolt 2.476 frt 67 kr. az államháztartás költségvetését nem terheli, minthogy az fedezetét találja az egyesek által ugyanazon czélra megajánlott 160 frt, illetve 2.316 frt 67 kr., összesen 2.476 frt 67 krnyi bevételben.

l) Földmivelésügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Földmívelésügyi ministerium.			
		***A*) Rendes kiadások:**			
VI.	9.	Nyugdíjak	563.514	562 550·50	8.448·63½
XVIII.	15.	Selyemtenyésztés emelésére	2,345.000	266.410 30	2,164.894·50
	17.	*Kincstári birtokok:*			
		a) Jószágigazgatóságok és számvevő-osztályok:			
		Személyi járandóságok	17.049	17.256·20	11·30
	20.	*Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal:*			
		Személyi járandóságok	43.800	49.697·66	6 200·–
	21.	*Folyammérnöki hivatalok:*			
		Személyi járandóságok	143.515	138.222·50	11.327·50
	23.	*Kulturmérnöki hivatalok:*			
		Mezőgazdasági ipari műszaki szolgálat	5.000	4.465·73	2.770·84

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	1/2 7.485·13	.	.	.	.	
.	86.304·80	.	.	.	.	
207·20	11·30	.	.	.	.	
5.897·66	5.897·66	.	.	.	.	
.	6.035·—	.	.	.	.	
.	2.236·57	.	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés: a mult évnegyed végéig	Utalványozás. Megszüntetés: a folyó évnegyedben
		B) Átmeneti kiadások és beruházások.			
		I. Átmeneti kiadások:			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
VII.	9.	*a)* Homoki szőlőtelepek létesitésére .	.	17.005·54	23.928·71
		b) Ragadós tüdőlob kiirtására . . .	.	234.765·73	58.231·12
		c) A budapesti pomológiai intézetnek	.	1.200·—	1.200·—
		d) Hercules-fürdőben villamos világitás berendezése czéljaira	.	.	2.000·—
	10.	Regále-jogok kártalanitása	.	2.544·75	.
	11.	A lomniczi telep munkálataira . . .	.	.	1.200·—
	12.	Mike Kálmán seg. hiv. igazgató özvegyének temetési költségeire . . .	.	.	100·—
	13.	Vadas Jenő erd. akad. tanárnak a kiállitás érdekében tett működése alkalmával	.	.	6·50
		II. Beruházások:			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
V.	9.	Sepsi-szt.-györgyi méntelepen telekvásárlásra	.	.	250·—
	10.	Herkules-fürdőn telekvásárlásra . . .	.	.	3.000·—

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	17.005·54	23.928·71	.	.	
.	.	234.765·73	58.231·12	.	.	
.	.	1.200·—	1.200·—	.	.	
.	.	.	2.000·—	.	.	
.	.	2.544·75	.	.	.	
.	.	.	1.200·—	.	.	
.	.	.	100·—	.	.	
.	.	.	6·50	.	.	
.	.	.	250·—	.	.	
.	.	.	3.000·—	.	.	

Indokolás,

a földmivelésügyi ministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi augusztus hó 29-én 849.|eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A rendes kiadások XVIII. fejezete 15-ik (selyemtenyésztés emelésére) czíménél mutatkozó túllépés csak átmeneti, s azon eljárás folyománya, hogy a gubó-beváltásokra szükségelt összeg előre megállapitható nem levén, e czélra rendesen nagyobb előlegek tétetnek folyóvá, hogy a beváltás fennakadást ne szenvedjen. Az igénybe nem vett előlegek a beváltások befejezte után a beadott számadások alapján törlésbe hozatnak, mi által a kimutatott túllépés már a folyó év III. negyedében elenyészik.

A 21. czím (folyammérnöki hivatalok) személyi járandóságainál mutatkozó túllépés az itt utalványozott összegekből a culturmérnöki hivatalokat terhelő rész átvezetése után szintén el fog enyészni.

A 23. czím (culturmérnöki hivatalok) »mezőgazdasági ipari müszaki szolgálat« czímű rovatán mutatkozó túllépés a hitel csekélysége folytán állott elő, miután az e szolgálatra beosztott tisztviselők illetményei a hitelt majdnem kimeritik, s dologi kiadásra csakis csekély összeg marad rendelkezésre.

Az átmeneti kiadások VII. fejezete alatt az előirányzat keretén kivül *homoki szőlőtelepek létesitésére* és a *ragadós tüdőlob kiirtására* ujabban utalványozott kiadásokat ugyanazok a körülmények okozták, melyek már a f. év I. negyedéről szóló eltérési kimutatásban e részben előadattak, illetőleg melyekre már ott utalás történt.

A Herkules-fürdőben létesitendő villamos világitásra előirányzaton kivül elszámolt átmeneti kiadás a hajtó erőt szolgáltató csatorna tökéletesitésére fordittatott. Mivel ezen és egyéb, a villamos világitásra szolgáló berendezés kiegészitéséhez még szükséges kiadások előreláthatólag a pénzügyminister által e czélra engedélyezett 90.000 frt kölcsönhitelből fedezhetők nem lesznek, a pénzügyministerhez e részben külön megkeresés intéztetik.

A lomniczi telep munkálataira elszámolt előirányzat nélküli átmeneti kiadás az ott kincstári területen létesitett nyaralótelepen elkerülhetetlenül végrehajtandó munkákra szükségeltetett s csak átmenetileg számoltatott el előirányzat nélküli kiadás gyanánt s a telek vétel- és eladási ára közötti különbözetből megtérül.

A Mike Kálmánné temetési költségeire engedélyezett s előirányzat nélküli átmeneti kiadás gyanánt elszámolt 100 frt időközben e tárcza rendes kiadásainak 1. (Központi igazgatás) czíme alá átvezettetett s ahhoz a pénzügyminister hozzájárult.

Vadas Jenő erd. akadémiai tanárnak az ezredéves országos kiállitás érdekében felmerült 6 frt 50 krnyi költsége a folyó III. évnegyedben az előirányzat nélküli kiadások közül e tárcza átmeneti kiadásainak 1. czíme (az 1896. évi orsz. általános ezredéves kiállitás költségeire) terhére át fog vezettetni, s igy az e czímen mutatkozó előirányzat nélküli kiadás megszünik.

A beruházások V. fejezetének 9. czíme alatt a sepsi-szent-györgyi méntelep kikerekitésére szolgáló telek előnyös s előre nem láthatott vételéből eredő kiadás mint előirányzat nélküli kiadás volt elszámolandó. Ugyanigy a *Herkules-fürdő előnyére szolgáló telek* alkalomszerű vásárlása előirányzaton kivüli kiadást képez, de ehhez a pénzügyminister hozzájárult.

K) Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Vallás- és közoktatásügyi ministerium.			
		***A)* Rendes kiadások:**			
VI.	10.	Nyugdíjak	335.000	324.991·14½	12.428·81½
XIX.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	262.590	262.744·88	4.068
	3.	*Tankerületi főigazgatóságok:*			
		Személyi járandóságok	60.251	61.485·49	307·51
	4.	*Népnevelési tanfelügyelőségek:*			
		Személyi járandóságok	203.136	206.307·39	825·59
	44.	Országos szinművészeti akadémia . .	13.113	13.958·25	1.000
		***B)* Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
VIII.	16.	A budapesti VII. ker. állami főgymnasium épületén teljesitett kőmives-, kövező- és lakatos-munkákért . .	.	.	725·30
	17.	A szegedi állami főreáliskola épületénél falegyenleg alkalmára jutalom . .	.	.	300·—

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	2.419·96	.	.	.	.	
154·88	154·88	.	.	.	.	
1.234·49	307·51	.	.	.	.	
3.171·39	825·59	.	.	.	.	
845 25	845·25	.	.	.	.	
.	.	.	725·30	.	.	
.	.	.	300·—	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
VIII.	18.	Az iparművészeti iskola czéljaira kisajátitott telkek ára fejében . .	.	.	123.475·40
	19.	A szegedi állami főreáliskola épitésének vezetéseért Alpár Ignácz műépitésznek tiszteletdíj 2-ik részletéül	.	.	1.600·—
	20.	Az erdélyi ev. ref. egyházkerület által az államkincstár elleni perből kifolyólag 559 frt 70 kr. tőkének 1894. január 1-től, május 3-ig járó 6%-os kamat fejében	.	.	11·11
	21.	Herczegh Zsigmond épitésznek a ruttkai állami iskola épitése után járó tiszteletdíja 2-ik részletéül . . .	.	.	600·—
	22.	A «József» műegyetem számára a Lánczy Leó-féle házban bérelt helyiségek átalakitására és berendezésére	.	.	5.500·—
	23.	A kassai kir. jogakadémia átköltöztetésének költségei	.	.	250·—
	24.	Baumgarten Sándor épitésznek a dévai főreáliskola épitésénél felmerült útiköltség és napidíja fejében . . .	.	.	23·05

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	.	123.475·40	.	.	
.	.	.	1.600·—	.	.	
.	.	.	11·11	.	.	
.	.	.	600·—	.	.	
.	.	.	5.500·—	.	.	
.	.	.	250·—	.	.	
.	.	.	23·05	.	.	

Indokolás,

a vallás- és közoktatásügyi ministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi augusztus hó 11-én 1.720/eln. sz. a. intézett átirata szerint:

Rendes kiadások: XIX. fejezet.

3. czímhez *(Tankerületi főigazgatóságok)*:

A túllépést szolgálattételre beosztott egyének korábbi állásukban élvezett magasabb illetményei okozták.

4. czímhez *(Népnevelési tanfelügyelőségek)*:

A hitelt a berendelt tanitók javadalmának elégtelensége folytán kellett túllépni.

Átmeneti kiadások: VIII. fejezet.

Az előirányzat keretén kivül:

16. czímhez: A VII. ker. állami gymnasium épitkezési költségtöbblete, mely kölcsönből fedeztetik.

17. és 19. czímhez: Fedeztetik a Szeged városa által befizetendő 136.000 frtból.

18. czímhez: Az iparművészeti muzeum és iskola épitési kölcsönében birja fedezetét.

20. czímhez: Biróilag megitélt kamatok.

21. czímhez: Ez az összeg 1893. év végével maradt szenvedő hátralékot képez s igy a folyó év kezelését nem terhelvén, folyó évi augusztus havában már meg is lett szüntetve.

22. czímhez: A József-műegyetem számára szükségelt helyiségek házbére, melynek utalványozásához a pénzügyminister hozzájárult.

23. czímhez: A kassai kir. jogakadémia átköltöztetésének költségei, melyek utalványozásához a pénzügyminister hozzájárult.

24. czímhez: A Hunyad vármegye által befizetendő összegből fedeztetik.

L) Igazságügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Igazságügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	11.	Nyugdijak	1,620.000	1,654.223·32 ½	11.843·35
XX.	2.	*Királyi Curia:*			
		Dologi kiadások	19.900	20.000–	1.614·50

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
1/2 34.223·32	11.843·35	.	.	.	.	
100·—	1.614·50	.	.	.	.	

Indokolás,

az igazságügyministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi augusztus hó 23-án 3.352./I. M. E. szám alatt intézett átirata szerint:

A nyugdijaknál kimutatott hiteltúllépést az 1894. évi állami költségvetés összeállitásakor előre nem láthatott, de tényleg bekövetkezett nyugdíjazások okozták.

A kir. Curia dologi kiadásainál kimutatott hiteltúllépést egyfelől a kir. Curia és kir. itélőtáblák itélőbiráinak szaporitásáról és az 1877. évi V. törvényczikk módositásáról szóló 1893. évi XXXII. törvényczikk végrehajtása, illetve az a körülmény idézte elő, hogy az ezen törvény végrehajtásával járó költségek fedezetéről a korábban letárgyalt 1894. évi állami költségvetésben gondoskodni nem lehetett, másfelől pedig az okozta a túlkiadást, hogy a Curiához tanácselnökké kinevezett kassai itélőtáblai volt elnök részére utazási, illetőleg átköltözködési költséget kellett utalványozni.

M) Honvédelmi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év II-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Honvédelmi ministerium.			
		A) **Rendes kiadás:**			1/2
VI.	12.	Nyugdíjak	638.600	649.762·52	6.501 88
XXI.	10.	Honvéd-számvevőség	128.682	125.758.33	3.678·96
		B) **Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
X.	6.	Az új főruharaktári épület berendezésére és a lovassági karabélyok elhelyezése végett a központi fegyverraktár kiépitésére és berendezésére III. részlet	15.000	7.656·49	9.570·57
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	18.	A kincstári tulajdont képező házak után	.	1.122·52	1.287·82
	19.	Ismétlő puskák beszerzése	.	.	575.281·08

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
11.162·52	6.501·88 1/2	.	.	.	.	
.	755·29	.	.	.	.	
.	2.227·06	.	.	.	.	
.	.	1.122·52	1.287·82	.	.	
.	.	.	575.281·08	.	.	

Indokolás,

a honvédelmi ministernek, az állami számvevőszékhez folyó évi augusztus hó 20-án 44.899. szám alatt intézett átirata szerint:

A *VI. fejezet, 12. czíménél* (Nyugdíjak) előtüntetett túlkiadás az 1875. évi LI. t.-cz. alapján ellátásra igényt tartó egyének állományának emelkedése folytán keletkezett; egyébiránt az 1895. évi előirányzat megfelelő felemelése által intézkedés tétetett az iránt, hogy a túlkiadás jövőre lehetőleg elkerültessék.

A *honvéd-számvevőségnél* (XXI. fejezet, 10. czím.) mutatkozó túlkiadás csak azon körülménynek tulajdonitható, hogy az intercaláris megtakaritás fejében előirányzott 2.626 frt 16 kr. eddig elérhető nem volt.

Az *átmeneti kiadások X. fejezete 6. czíménél* mutatkozó 2.227 frt 06 kr. túlkiadásra vonatkozólag oda nyilatkozik a minister, hogy e czimnél a központi fegyvertár épitésénél teljesitett műszaki munkákért megállapitott díj czímén . . . . 2.152 frt 42 kr., továbbá ugyanezen fegyvertárnak állványokkal való ellátásáért esedékes első kereseti összegnek a folyó költségvetési évben történt kifizetése folytán . . 196 » 28 »
tehát mindössze . . . . 2.348 frt 70 kr. túlkiadás fog keletkezni; de ennek ellensúlyozásául a központi honvéd főruharaktár berendezésére és a központi fegyverraktár kiépitésére és berendezésére 1892-ben törvényhozásilag engedélyezett 60.000 frtnak az 1895. évre eső 15.000 frtnyi részlete helyett csak 12.651 frt 30 kr. fog a jövő évi költségvetésben előirányoztatni, mikről a pénzügyminister az 1889. évi országos határozatok IV. pontja értelmében értesitve is lett.

Az *előirányzat nélküli átmeneti kiadások* 1894. junius hó végével mindössze 577.691 frt 42 krt tettek, mely összeg a következő tételekből áll:

a) A kincstár tulajdonát képező házak után 1.110 frt 34 kr. kiadás keletkezett, mely az ugyanezen házak után befolyt és az előirányzat nélküli bevételeknél elszámolt bérjövedelemben fedezetét találja.

b) A Bécsben levő magyar állami épületen foganatositott átalakitási munkálatok költségeihez való hozzájárulásként 1.000 frt utalványoztatott.

c) A lebontandó evangelikus templom helyett cserébe épitendő új templom stb. telkéül megvásárolt házban volt fűszerkereskedésnek — az épitkezés mielőbbi megkezdhetése czéljából — a szerződési idő lejárta előtti felhagyásáért az illető fűszerkereskedő czégnek 300 frt utalványoztatott.

d) Az 1891. évi XI. t.-cz. alapján a magyar fegyver- és gépgyárnál megrendelt 35.000 darab ismétlő-puska és 8.750 drb nyeles csavarhuzó beszerzési, átvételi és vizsgálási költségei fejében az 1892. évi költségvetésben (1892: XIV. törvényczikk) az átmeneti kiadások IX. fejezete 12. és 13. czíme, valamint az 1893. évi költségvetésben (1893: VII. t.-cz.) ugyanazon fejezet 9. és 10. czíme alatt törvényhozásilag engedélyezett összesen 1,236,288 frtból az 1893. számadási év lejártáig csak 412.995 frt 71 kr. használtatott fel, mig 823,292 frt 29 krt a fegyverek be nem szállitása miatt előbb felhasználni nem lehetett, minélfogva az ebbeli egész szükséglet az 1894. évi költségvetési évben jelentkezik és az ennek fejében a tényleges beszállitásokhoz képest junius hó végéig kiadott 575.281 frt 08 krt az »előirányzat nélküli kiadásoknál« kellett elszámolni, miről a pénzügyminister az 1889. évi országos határozatok IV. pontja értelmében értesittetett.

615. szám.

(LXXVII. ÜLÉS 804. 3) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 18-án tartott 450-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5326. Következett a zárszámadás-vizsgáló bizottság jelentése, »a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben (1893 : XXXI. t.-cz.) az 1894 iki számadási év III. negyedében előfordult túlkiadások-, előirányzatnélküli kiadások és hitelátruházásokról« szóló (761. sz.) állami számvevőszéki jelentés tárgyában.

A ház a jelentést tudomásul veszi és hasonló czélból a főrendiházzal közölni határozta.

Perczel Béni s. k.,
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 615. számú irományhoz.

Jelentés

a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben (1893: XXXI. törvényczikk), az 1894-iki számadási év III. negyedében előfordult túlkiadások-, előirányzat nélküli kiadások- és hitelátruházásokról.

Az 1893. évi XXXI-ik, vagyis a költségvetési törvénynyel megadott évi hitellel szemben az 1894-iki számadási év III. negyedében egyes tárczáknál (fejezeteknél) előfordult és az előbbi évnegyedekről változatlanul fenmaradt eltéréseket, valamint az előbbi évnegyedekről kimutatott eltérésekben az év III-ik negyedében létrejött változásokat az állami számvevőszék az 1889-iki országos határozatok VII. pontjának rendelete szerint, az utalványozásoknak általa vezetett nyilvántartási könyvében foglalt adatok alapján — ide csatolva — külön-külön kimutatásokban az országgyülésnek tisztelettel bejelenti, és pedig:

A) alatt az »Országgyülés«-t,
B) alatt a »Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok«-at,
C) alatt az »Állami számvevőszék«-et,
D) alatt a »Ministerelnökség«-et,
E) alatt az »Ő Felsége személye körüli ministerium«-ot,
F) alatt a »Belügyministerium«-ot,
G) alatt a »Pénzügyministerium«-ot,
H) alatt a »Kereskedelemügyi ministerium«-ot,
I) alatt a »Földmívelésügyi ministerium«-ot,
K) alatt a »Vallás- és közoktatásügyi ministerium«-ot,
L) alatt az »Igazságügyi ministerium«-ot,
M) alatt a »Honvédelmi ministerium«-ot illetőleg.

Budapesten, 1894. évi november hó 30-án.

Az országgyülés elé terjeszti a m. kir. állami számvevőszék:

Rakovszky István *s. k.*,
elnök.

/

A) Országgyülés.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Országgyülés.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	1.	Nyugdíjak	18.583	19.047·66 1/2	**271**·56

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
464·66½	271 50	.	.	.	.	

B) Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok:			
VIII.		***A)* Rendes kiadások:**			
	7.	***A szabadalmazott osztrák-magyar államvasut magyarországi vonalainak megváltása:***			
		6·5 millió aranyforintnyi részösszeg után a 17%-ot meghaladó 2% felpénztöbblet	180.000	232.267·75	247.248·75

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
102.267·75	247.243·75	.	.	.	.	

Indokolás,

a pénzügyministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi november hó 18-án 84.694. szám alatt intézett átirata szerint:

A kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságoknál (rendes kiadások: VIII. fejezet, 7. czím) a túlkiadás onnan ered, hogy az 1894. évi junius hóban a 20 frankos aranynak a bécsi tőzsdén jegyzett átlagos pénzrovati árfolyama 9·9686=124·6.075% volt, s igy a költségvetésszerűleg megállapitott 2%-os felpénztöbblet helyett az 1891. évi XXXVIII. törvényczikkbe iktatott szerződés 3-ik czikke értelmében *a szabadalmazott osztrák-magyar állam-vasut-társaságnak* a 7·6.075%-os felpénztöbbletnek megfelelő 247.243 frt 75 kr. volt fizetendő.

C) Állami számvevőszék.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Állami számvevőszék.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI	2.	Nyugdíjak	43.320	43.548·40	161

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
228·40	161	—	—	—	—	

Indokolás.

A kimutatott 161 frt újabb túlkiadás onnan ered, hogy a folyó év III. negyedében egy számvizsgáló ideiglenes nyugalmazása folytán . . . . 266 frt 66 krt kellett utalványozni, mivel pedig viszont két árva után nevelési járulék czímén egészben véve . . . . 105 frt 66 kr. meg lett szüntetve, a tiszta gyarapodás . . . . 161 forintra szállt le.

D) Ministerelnökség.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Ministerelnökség.			
		B) Átmeneti kiadások és beruházások.			
		I. Átmeneti kiadások.			
II.	2.	***Előirányzat nélküli kiadások:***			
		A magyar királyi udvartartás történetének megirásáért jutalom . . .	.	1.000·—	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
•	•	1.000·–	•	•	•	

E) Ő császári és apostoli királyi Felsége személye körüli ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Ő császári és apostoli királyi Felsége személye körüli ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	4.	Nyugdíjak	21.677	22.144·66	1.540

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
467·66	467·66	.	.		.	

F) Belügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Belügyministerium.			
		***A*) Rendes kiadások:**			
XV.	2.	*Országos levéltár:*			
		Személyi járandóságok	35.286	35.662·50	60·1/2
	4.	Főispánok és a budapesti főpolgármester, valamint a főispáni titkárok fizetései és lakpénzei	342.930	344.277·41 1/2	1,783·34
	6.	*Közegészségügyi kiadások:*			
		Járványok és más rendkivüli okoknál fogva felmerülhető kiadások . .	5.000	10.460·45	24.645·87
	9.	*Általános közigazgatási kiadások:*			
		Hivatalos lap költségei	7.800	7.869·—	286·—
		Távirati kiadások	17.600	40·35	17.665·50
		Karhatalmi költségek	5.000	5.385·92	216·74
		***B*) I. Átmeneti kiadások:**			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
IV.	12.	A vágvölgyi árvizkárosultak segélyezésére	.	.	19.000

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végéig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
376·50	60·½	.	.	.	.	
½	½					
1.347·41	1.347·41	.	.	.	.	
5.460·45	24.645·87	.	.	.	.	
69·—	286·—	.	.	.	.	
.	105·65	.	.	.	.	
385·92	216·74	.	.	.	.	
.	.	.	19.000	.	.	

G) Pénzügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Pénzügyministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
XVI.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	742.984	802.790·51	4.653·87
»	4.	*Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság:*			
		Személyi járandóságok	189.387	193.210·29	3.536·71
»	24.	*Állami jószágigazgatóságok és számvevőosztályok:*			
		Személyi járandóságok	57.149	61.966·87	529·08
»	29.	Pénzverés és fémbeváltás.	6,441.206	6,024.887·98 $\frac{1}{2}$	1.979.006·35
		B) **Átmeneti kiadások és beruházások:**			
		I. Átmeneti kiadások:			
V.	2.	Az állami javaknál a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére, a telepitvényes ügyek lebonyolitására és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségeire	20.000	11.864·71	8.160·98
V.	4.	Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztése .	450.000	670.811·33	292.501·17
	5.	Az állami javak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevél-kölcsönök tőke- és kamattörlesztésére; még pedig esetleges rendkivüli tőketörlesztésekre	88.525	549.190·64	.
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	10.	Állami előlegek	.	206.935·62	39.960·59 $\frac{1}{2}$
	11.	Fizetés-felemelésben nem részesült állami alkalmazottak részére drágasági pótlék	.	1.270·20	255·
	12.	Vételári hátralékok kiegészitése az állam tulajdonába átment regalekötvények után	.	.	854·40
		II. Beruházások.			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
III.		Birtokvétel	.	130.200·—	2.598·65

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
59.806·51	4.653·87	.	.	.	.	
3.823·2	3.536·71	.	.	.	.	
4.817·87	529·08	.	.	.	.	
.	1,562.688·33 1/2	.	.	.	.	
.	25·69	.	.	.	.	
220.811·33	292.501·17	.	.	.	.	
460.665·64	.	.	.	.	.	
.	.	206.935·62	39.960·59 1/2	.	.	
.	.	1.270·20	255·—	.	.	
.	.	.	854·40	.	.	
.	.	130.200·—	2.598·65	.	.	

Indokolás,

a pénzügyministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi november hó 18-án 84.694. szám alatt intézett átirata szerint:

Rendes kiadások.

A központi igazgatás (XVI. fej., 1. czím) *személyi járandóságainál* mutatkozó gyarapodás az egyes alrovatokon a következőkép oszlik meg:

A folyó számadási év III. negyedében utalványoztatott:

a) a fizetések- és lakpénzeknél		3.466 frt 47 kr.
b) a jutalmak és segélyeknél		1.615 » — »
c) az osztrák-magyar bankhoz kirendelt kormánybiztos költségeinél		173 » — »
összesen . . .		5.254 frt 47 kr.,
ellenben megszüntetés folytán apadás állott be:		
d) a segélydíjak és napidíjaknál	433 frt 40 krral,	
e) a béreknél	167 frt 20 krral,	
összesen . . .		600 frt 60 krral,
marad tehát tiszta gyarapodás		4.653 frt 87 kr.

Az *a)* alatt kimutatott összeg az időközi előléptetések folytán állott elő s hogy ez az egyidejű megszüntetésekkel ellensúlyozva nem lett, ennek oka abban rejlik, hogy az egyeitett állomány folytán nem kerülhető el az, hogy tényleg több magasabb fizetési fokú egyén alkalmaztatik a központban, mint a mennyi a költségvetés szerint rendszeresitett létszám folytán alkalmazható lenne.

A *b)* és *c)* alatt jelzett összegek az illető alrovatokon engedélyezett hitelek keretén belül lettek ugyan utalványozva, de mert a személyi járandóságok rovatának egész hitele már az I-ső és II-ik évnegyedben túl lett haladva, most a főösszegben benfoglalva, mint túllépés jelentkeznek.

Az állami jószágigazgatóságok és számvevő osztályok (XVI. fejezet, 24. czím) *személyi járandóságainál* mutatkozó túlkiadás onnan ered, hogy mig a folyó évi költségvetésbe csak két jószágigazgatóság számára van javadalmazás felvéve, addig tényleg három jószágigazgatóság működik, mert az egyik jószágigazgatóság tervbe vett feloszlatása a szolgálat érdekében még keresztülvihető nem volt.

A pénzverésnél és fémbeváltásnál (XVI. fejezet, 29. czim) kimutatott túlkiadás első sorban annak a körülménynek tulajdonitandó, hogy a magánfelek által *átveretés* végett beszolgáltatott

arany értéke a pénzverő hivatal rendes kezelésének kiadásai között számoltatott el, holott a rendes kiadások között ily czélra semmi előirányozva nem volt, mert ennek az aranynak a mennyisége megközelitőleg sem lévén előre tudható, értékének fedezetéről a költségvetés összeállitása alkalmával gondoskodni nem is lehetett.

Befolyással van különben a szóban levő túlkiadásra az is, hogy az arany- és ezüstbeváltás közel 340.000 frttal haladta meg az előirányzatot; továbbá az, hogy a személyi járandóságok egész évi összege szabályszerűleg már az év elején utalványoztatott ki, s végül az, hogy az anyagszükségletről már az év IV-ik negyedére is gondoskodva lett.

Átmeneti kiadások.

Az állami javaknál a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére, a telepitvényes ügyek lebonyolitására és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségeinél (V. fejezet, 2. czím) a túllépés a telepesekkel való leszámolás czéljából kiküldött pénzügyi tisztviselők úti költségeiből s napi díjaiból ered.

A telepes földekre felvett záloglevélkölcsönök törlesztésénél (V. fejezet, 4. czím) mellőzhetlen volt a túlkiadás, mert több lekötött és eladott ingatlan vételára teljesen kiegyenlittetvén, azokat tehermentesen kellett a vevőnek átengedni, minélfogva a kúnágotai 318.400 frtos, a k.-sz.-péteri 118.500 frtos, a szt.-leányfalvi 123.500 frtos, a zimánd-ujfalusi 74.200 frtos, a kövegyi 214.900 frtos, a m.-bodzási 234.800 frtos és a dombinátosi 140.400 frtos kölcsönre rendkivüli tőketörlesztéseket kellett teljesiteni, melyeknek fedezete előirányozva nem volt.

Az előirányzat keretén kivül.

Állami előlegek czimén (V. fejezet, 10. czím) engedélyezve lett a Temes-Bégavölgyi vizszabályozó társulatnak visszatéritési kötelezettség mellett 9.142 frt 06 kr. és ugyanily feltétel mellett a beregmegyei vizszabályozó-társulatnak 30.000 frt, mely összegek azonban az egyidejű bevételi előirással ellensúlyozva vannak; továbbá vissza lettek fizetve a következő illetéktelenül beszedett összegek, u. m. Balogh Pál mihályi lakosnak 173 frt 79 kr., Gyülvész községnek 40 frt $94^1/_2$ kr. és a belügyministeriumnak az ott kezelt könyöradomány-alapot illető 603 frt 80 kr.

»*A vételári hátralékok kiegészitése az állam tulajdonába átment regale-kötvények után*« czímnél (V. fejezet, 12. czím) mutatkozó túllépés onnan ered, hogy a metkovits-kerekityi pusztán létesitett telepközségben gyakorolt italmérési jog után megállapitott kártalanitási összeg, mely a kincstárt illető többi kártalanitási összegekkel együtt az állami ingóvagyon-naplóba vételeztetett be, a telepközség javára kiutalványozandó volt.

Beruházások.

Az előirányzat keretén kivül.

A birtokvétel czímén (III. fejezet, 4. czím) kimutatott előirányzat nélküli kiadás a kincstár magánköveteléseinek biztositása czéljából birói árverés alkalmával letett bánatpénzből áll.

H) Kereskedelemügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Kereskedelemügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	8.	Nyugdíjak	910.000	938.670·99	11.175·96
XVII.	4.	*Ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok:*			
		4. Gépészeti ipariskola Kassán . . .	29.873	29.849·18	154·74
	9.	*Magy. kir. államvasutak gépgyárá:*			
		3. Üzemi és fentartási kiadások . .	4.230.260	2,469.990·02	1,784.331·26
	10.	*Diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár:*			
		3. Üzemi és fentartási kiadások . .	3,602.895	2,684.613·06	1,240.622·28
		B) **Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
VI.	2.	Egyéb tengeri hajózási vállalatok szerződésszerű segélyezésére és felügyelésére	160.000	160.119·58	2.800·—
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	6	Néhai Baross Gábor volt kereskedelemügyi minister síremlékének építésére	.	2.536·30	91·18

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
28.670·99	11.175·96	.	.	.	.	Ez összegből esik: frt kr. A központra 19.688·04 a posta- és távirdára.. 19.537·75 Tengerészet 621·16 Összesen... 39.846·95
.	130·87	.	.	.	.	
.	24.061·30	.	.	.	.	
	322.340·34	.	.	.	.	
119·58	119·58	.	.	.	.	
.	.	2.536·30	91·18	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		II. Beruházások.			
VI.	9.	*A fiumei kikötő épitésére és felügyeletére:*			
		a) épitésekre	468.000	244.557·39	224.979·90
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	27.	Előirányzat nélküli bevételekből fedezendő beruházási kiadások . . .	.	2.476·67	.
	28.	Mármaros-Sziget-Kőrösmező határszéli vasut kiépitésére	.	* 4,861.847·71	1,919.072·64
	29.	A lőfegyver próbaállomás 26.000 frtos kölcsönére teljesitett kiadás . .	.	.	11.873·—

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	1.537·29	.	.	.	.	
.	.	2.476·67	.	.	.	
.	.	4,861.847·71	1,919.072·64	.	.	
.	.	.	11.873·—	.	.	*)Ez az összeg a mult évnegyedben kimutatva nem lett ugyan, de a mult évnegyedi kimutatás észrevétel hasábjában megjegyeztetett, hogy a minister nézetével ellentétben az állami számvevőszék ez összeget az 1892. évi XVI. t.-cz. 3. §-a alapján előirányzat nélküli kiadásnak tekinti.

Indokolás,

a kereskedelemügyi ministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi november hó 19-én 4.419/eln. szám alatt intézett átirata szerint:

Rendes kiadások.

A nyugdíjaknál (VI. fejezet, 8. czím) mutatkozó túllépés a költségvetésileg teljes pontossággal előre meg nem állapitható hitel és a tényleges szükség közötti arány nagymérvű ingadozásának tulajdonitandó.

Az »ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok«, »gépészeti ipariskola Kassán« czímű rovatának (XVII. fejezet, 4. czím, 4. rovat) hitelével szemben mutatkozó 130 frt 87 kr. túllépés onnan származik, hogy az egyik ottani tanár az 1893. évi IV. t.-cz. rendelkezései alapján f. évi január hó elsejével az évi 1.400 frt fizetési fokozatból az évi 1.600 frt fizetési fokozatba lépett elő, mely kiadási többletről a dolog természetéből folyólag költségvetésileg előre gondoskodni nem lehetett. Ezen hiteltúllépés azonban a költségvetési mérlegre kedvezőtlen hatással birni nem fog, a mennyiben a concretal status intézményénél fogva, ezen túlkiadásnak más czímnél ugyanily összegű megtakaritás fog megfelelni.

A m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri vas- és aczélgyár üzemi és fentartási kiadásainál (XVII. fejezet, 9. és 10. czím, 3. rovat) mutatkozó hiteltúllépéseknek oka az, hogy e gyárak üzeme nagyobb lendületet vett, mint a milyenre az 1894. évi költségvetés összeállitása alkalmával előre számitani lehetett. E túllépésekkel szemben azonban a bevételek is kedvezőbben fognak alakulni a költségvetésileg előirányzott összegeknél és igy a felmerülő hiteltúllépések a költségvetési mérleget rontani nem fogják.

Átmeneti kiadások.

A néhai Baross Gábor volt kereskedelemügyi minister siremlékének felépitésére forditott 2.627 frt 48 kr. előirányzat nélküli kiadás folyósitása (VI. fejezet, 6. czím) a nevezett minister úrnak országos költségen leendő eltemettetésére vonatkozó 1892. évi képviselőházi határozaton alapszik.

Beruházások.

A fiumei kikötő épitésénél és felügyeleténél (IV. fejezet, 9. czím) az *»a) épitésekre«* czímű rovaton mutatkozó 1.537 frt 29 kr. túllépés a fiumei Mária Terézia védgát meghosszabbitási munkálatainak előhaladása következtében, a hajózás biztonsága szempontjából sürgősen szükségessé vált fénytorony felállitási és felszerelési költségeinek utalványozása folytán állott elő mihez a f. évi márczius hó 11-én tartott ministertanács is hozzájárult.

A máramarosszigei-kőrösmező határszéli vasut kiépitésére forditott 6,780.920 frt 35 kr. kiadás (IV. fej. 28. czím) az 1892. évi XVI. t.-czikken alapszik, mely törvény a nevezett vasut kiépitését rendeli el. A szóban levő összeg fedezéséről gondoskodva van azon törvényjavaslatban, melyet a pénzügyminister a pénztári készletekről és az ezekből fedezendő beruházásokról legutóbb a törvényhozás elé terjesztett.

A lőfegyver próbaállomás 26.000 frtos kölcsönére teljesitett 11.873 frt előirányzat nélküli kiadás (IV. fej. 29. czím) fedezetét találja a lőfegyver próbaállomás elhelyezése czéljából létesitendő épület költségeire a posta-forgalmi pénzekből felvett és az 1893. évi zárszámadásban a tárcza átmeneti bevételei közt (II. fej. 16. czím) hasonló czímen előirányzat nélküli bevételként elszámolt 26.000 frtos kölcsönben, melynek terhére az 1893. évi zárszámadásban ugyanezen czímen a tárcza beruházásai közt (IV. fej. 22. czím) előirányzat nélküli kiadásként elszámolt 6.285 frt 92 krnak a most szóban forgó 11.873 frthoz való hozzáadásával eddig összesen 18.158 frt 92 kr. utalványoztatott ki.

l) Földmivelésügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Földmívelésügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	9.	Nyugdíjak	563.514	570.999·13 1/2	**4.188·71 1/2**
XVIII.	5.	*Állami lótenyésztintézetek:*			
		Lóversenyek és vidéki versenyek segélyezésére	30.000	24.999·20	8.000·–
	15.	Selyemtenyésztés emelésére	2,345.000	2,431.304·80	192.172·53
	17.	*Kincstári birtokok:*			
		a) Jószágigazgatóság és számvevő-osztály:			
		Személyi járandóságok	17.049	17.244·90	638·66
	21.	*Folyammérnöki hivatalok:*			
		Személyi járandóságok	143.515	149.550·–	12.129·17
	2[illegible]	*Kulturmérnöki hivatalok:*			
		Mezőgazdasági ipari műszaki szolgálat czéljaira	5.000	7.236·57	132·76
		B) **Atmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
VII.	2.	Phylloxera rovar ellen való védekezés czéljaira	236.600	193.620·29 1/2	47.592·10
	7.	A kincstári birtokokon folyamatban lévő és folyamatba teendő telepitési míveletek fejlesztése és előkészitése czéljából helyszini szemlék és másszerű intézkedések. . . .	20.000	19.414·25	3.910·83
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	9.	Homoki szőlőtelepek létesitésére . .	.	40.934·25	9.955·01
	10.	Ragadós tüdőlob kiirtására	.	292.996.85	81.792·21

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
7.485·13 1/2	4.188·71 1/2	.	.	.	.	
.	2.999·20	.	.	.	.	
86.304·80	192.172·58	.	.	.	.	
195·90	638·66	.	.	.	.	
6.035·—	6.035·—	.	.	.	.	
2.236·57	182·76	.	.	.	.	
.	4.612·39 1/2	.	.	.	.	
.	3.325·03	.	.	.	.	
.	.	40.934·25	9.955·01	.	.	
.	.	292.996·85	81.792·21	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
	11.	Hercules-fürdőben a villamos világitás berendezése czéljából	.	2.000·–	35.062·–
	12.	Regále-jogok kártalanitása	.	2.544·75	.
	13.	A lomniczi telep munkálataira . . .	.	1.200·–	16.598·84
	14.	Mike Kálmán s. h. igazgató özvegyének temetési költségekre. . .	.	100·–	100·–
	15.	Vadas Jenő erdő akadémiai tanárnak a kiállitás érdekében tett müködése alkalmával	.	6·50	6·50
	16.	Több kiállitás érdekében eszközölt kiadások	.	.	2.433·56 1/2
		II. Beruházások:			
V.	1.	Állami erdők	190.000	179.622·56 1/2	37.771·30 1/2
	8.	Vizimunkálatokra Magyarországban és Horvát-Szlavonországban: A Dunán és Tiszán, valamint a mellékfolyókon végrehajtandó szabályozási munkálatokra és azok felügyeletére, nemkülönben a Ferencz-csatorna tiszai torkolatának áthelyezésére és az arad-csanádi megyei öntöző csatornára stb.	2,694.000	2.419.579·47 1/2	1,262.286·66
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	9.	Sepsi-szt.-györgyi méntelep telekvásárlásra	.	250·–	.
	10.	Herkules-fürdőn telekvásárlásra . . .	.	3.000·–	16·66
	11.	Fogarason vásárolt földbirtok függő termésének megváltása	.	.	2.202·–
	12.	Repistye községben telekvásárlásra .	.	.	1.050·–

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	2.000·—	35.062·—	.	.	
.	.	2.544·75	.	.	.	
.	.	1.200·—	16.598·84	.	.	
.	.	100·—	100·—	.	.	
.	.	6·50	6·50	.	.	
.	.	.	2.433·56 1/2	.	.	
.	27.393· 7	.	.	.	.	
.	1/2 987.866·18	.		.	.	
.	.	250·—	.	.	.	
.	.	3.000·—	16·66	.	.	
.	.	.	2.202·—	.	.	
.	.	.	1.050·—	.	.	

K) Vallás- és közoktatásügyi ministerium

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Vallás- és közoktatásügyi ministerium.			
		***A)* Rendes kiadások:**			
VI.	10.	Nyugdíjak	335.000	337.419·96	1.869·55 ½
XIX.	3.	*Tankerületi főigazgatóságok:*			
		Személyi járandóságok	60.251	61.793·—	76·65
	4.	*Népnevelési tanfelügyelőségek:*			
		Személyi járandóságok	203.136	207.132·98	2.154·75
	14.	Gymnasiumok	391.688	389.359·49½	11.396·40
	24.	Brassói állami kereskedelmi iskola (kapcsolatban közép faipar iskolával)	19.550	19.190·—	860·—
	29.	Népnevelés	1,970.847	1,927.396·76 ½	87.934·25
		***B)* Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
VIII.	12.	A pozsonyi bábaképezde épületének helyreállitására	2.743	.	2.784·63
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	16.	A budapesti VII-ik ker. állami főgymnasium épületén teljesitett kőmives-, kövező- és lakatos-munkákért . .	.	725·30	1.400·—
	17.	A szegedi állami főreáliskola épületénél falegyenleg alkalmával jutalom . .	.	300·—	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
2.419·96	½ 1.869·55	.	.	.	.	
1.542·–	76·65	.	.	.	.	
3.996·98	2.154·75	.	.	.	.	
.	½ *) 9.072·89	.	.	.	.	*) A 14. és 15. czimek között engedélyezett átruházási jog folytán a 15. czimen mutatkozó 5.849 frt 11½ krnyi megtakarítás levonásával a tulajdonképeni túlkiadás 3.223 frt 78 kr.
.	500·–	.	.	.	.	
.	½ 44.484·01	.	.	.	.	
.	41·68	.	.	.	.	
.	.	725·30	1·400·–	.	.	
.	.	300·–	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
VIII.	18.	Az iparművészeti iskola czéljaira kisajátitott telkek kártalanitása fejében	.	123.475·40	.
	19.	A szegedi állami főreáliskola épitésének vezetéseért Alpár Ignácz műépitésznek tiszteletdíj 2-ik részletéül	.	1.600·—	
	20.	Az erdélyi ev. ref. egyházkerület által az államkincstár elleni perből kifolyólag 559 frt 70 kr. tőkének 1894. január 1-től, május 3-ig járó 6%-os kamat fejében	.	11·11	.
	21.	Herczeg Zsigmond épitésznek a ruttkai állami iskola épitése után járó tiszteletdíja 2-ik részletéül . . .	.	600·—	600·—
	22.	A «József» műegyetem számára a Lánczy Leó-féle házban bérelt helyiségek átalakitására és berendezésére	.	5.500·—	3.600·—
	23.	A kassai kir. jogakadémia átköltöztetésének költségei	.	250·—	.
	24.	Baumgarten Sándor épitésznek a dévai főreáliskola épitésénél felmerült útiköltség és napidíja fejében . . .	.	23·05	.
	25.	Több községben a nyári szünet alatt tartandó magyar nyelvű póttanfolyam költségeire	.	.	28.187·88
	26.	Kolozsvári szülházi kiadások . . .	.	.	10.000·—
	27.	A szegedi állami főreáliskola felszerelésére és tanszereinek átszállitási költségeire, valamint új butorok beszerzésére	.	.	1.500·—
	28.	A szegedi állami főreáliskola felépitésénél felmerült költségekre . . .	.	.	16.150·—

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	123.475·40	.	.	.	
.	.	1.600·—	.	.	.	
.	.	11·11	.	.	.	
.	.	600·—	600·—	.	.	
.	.	5.500·—	3.600·—	.	.	
.	.	250·—	.	.	.	
.	.	23·05	.	.	.	
.	.	.	28.187·38	.	.	
.	.	.	10.000·—	.	.	
.	.	.	1.500·—	.	.	
.	.	.	16.150·—	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
VIII.	29.	A budapesti középiskolai tanárképző intézet és gyakorló iskola épülete után kövezési járulék	.	.	301·36
	30.	A budapesti állami felsőbb leányiskola elhelyezésére szolgáló épület átalakitására	.	.	2.800·—
	31.	Az országos m. kir. zene- és szinművészeti akadémia szétválasztása folytán felmerült költségekre	.	.	953·—
		II. Beruházások:			
VI.	11.	A csáktornyai tanitóképző kibővitésére	7.100	5.276·64	1.827·75
	15.	A siket-némák váczi orsz. intézete kibővitésére	9.000	7.744·76	1.823·52
	30.	A kolozsvári állami tanitónő- és kisdedóvónő-képző intézet új épületében a légszesz és vizvezeték bevezetésére, az épület belső felszerelésére és a kert rendezésére	5.000	.	5.588·21
	32.	A budapesti II-ik kerületi állami tanitóképző intézet épületének kibővitésére és az új helyiségek felszerelésére .	80.000	22.654·30	72.801·50
	35.	A soproni kereskedelmi akadémia végleges elhelyezésére szükséges épület vételárára és átalakitási költségekre	51.500	154·67	56.550·99

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
	.	.	301·86	.	.	
.	.	.	2.800·–	.	.	
.	.		953·–	.	.	
.	4·39	.	.	.	.	
.	568·28	.	.	.	.	
.	588·21	.	.	.	.	
.	15.455·80	.	.	.	.	
.	5·205·66	.		.	.	

Indokolás,

a vallás- és közoktatásügyi ministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi november hó 21-én 2.296/eln. sz. alatt intézett átirata szerint:

Rendes kiadások: XIX. fejezet.

4. czímhez. (Népnevelési tanfelügyelőségek. Személyi járandóságok.)

A többszükséglet a berendelt tanitók illetményeinél merült fel.

14. czímhez. (Gymnasiumok.)

A 14. és 15 czímek között az átruházási jog engedélyezve lévén, a »Reáliskolák«-nál megtakaritott 5.849 frt $11^{1}/_{2}$ kr. levonásával a túlkiadás a »Gymnasiumok«-nál tulajdonképen csak 3.223 frt 78 krt tesz.

Átmeneti kiadások: VIII. fejezet.

Az előirányzat keretén kivül:

16. czímhez. A kiadás a megállapitott végjárandóságok kiutalványozása folytán merült fel.

22. és 25. czímhez. Az utalványozás a pénzügyminister hozzájárulásával történt.

26 czímhez. Átvétetett a belügyi tárczától, melynek rendes kiadásai között a XV. fejezet 6. czímének 6) rovata alatt elő van irányozva.

27. és 28. czímhez. A Szeged város által fizetendő összegből megtérül.

30. czímhez. A kiadás az új helyiségekben elkerülhetetlenül szükségessé vált átalakitások foganatositása következtében állott elő.

Beruházások: VI. fejezet.

32. czímhez. A többköltség az 1895. évre előirányzott hitelből meg fog takarittatni.

L) Igazságügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Igazságügyi ministerium.			
		A) Rendes kiadások:			
VI.	11.	Nyugdijak	1,620.000	1,666.066·67 ½	25.966·16
XX.	2.	*Királyi Curia:*			
		Dologi kiadások	19.900	21.614·50	677·09

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
1/2 46.066·67	25.066·16	.	.	.	.	
1.714·50	677·09	.	.	.	.	

Indokolás,

az igazságügyministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi november hó 19-én 45.520. szám alatt intézett átirata szerint:

A nyugdíjaknál és a kir. Curia dologi kiadásainál kimutatott gyarapodás indokait illetőleg ugyanazokra a körülményekre utal a minister, melyeket annak idején a folyó számadási év I. és II. negyedében ugyane czímeken fölmerült hiteltúllépések indokolására felhozott, hozzá tevén, hogy ezeket a túlkiadásokat a ministertanácsnak bejelentette.

M) Honvédelmi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év III-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Honvédelmi ministerium.			
		***A)* Rendes kiadások:**			
VI.	12.	Nyugdíjak	638.600	1/2 656.264·40	7.212·41
XXI.	10.	Honvéd-számvevőség	128.682	129.437.29	48·22
		***B)* Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
X.	6	Az új főruharaktári épület berendezésére és a lovassági karabélyok elhelyezése végett a központi fegyverraktár kiépitésére és berendezésére . .	15.000	17.227·0	•
	14.	Lőterek biztositására, azok felépitésére és berendezésére még szükséges 435.000 frt négy évre felosztva, első részlet	108.750	1/2 87.958·79	22.912·9
		***Előirányzat nélküli kiadások*:**			
	18.	A kincstári tulajdont képező házak után	•	2.410·34	20·10
	19.	Ismétlő puskák beszerzésére	•	575.281·08	249.197·52

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
1/2 17.664·40	7.212·41	.	.	.	.	
755·29	48·22	.	.	.	.	
2.227·06	.	.	.	.	.	
.	1/2 2.121·74	.	.	.	.	
.	.	2.410·34	20·10	.	.	
.	.	575.281·08	249.197·52	.	.	

Indokolás,

a honvédelmi ministernek, az állami számvevőszékhez 1894. évi november hó 17-én 68.950. szám alatt intézett átirata szerint:

A rendes kiadások VI. fejezete 12. czíménél (Nyugdíjak) felmerült túlkiadás az 1875. évi LI. t.-cz. alapján ellátásra igényt tartó egyének állományának emelkedése folytán keletkezett, megjegyezvén, hogy az 1895. évi előirányzat megfelelő felemelése által intézkedés tétetett az iránt, hogy a túllépés jövőre lehetőleg elkerültessék.

A honvéd-számvevőségnél (rendes kiadások: XXI. fejezet, 10. czím) mutatkozó túllépés csak azon körülménynek tulajdonitható, hogy az intercaláris megtakaritás fejében előirányzott 2.626 frt 16 kr. eddig elérhető nem volt.

Az átmeneti kiadások X. fejezete 14. czímére nézve oda nyilatkozik a minister, hogy a sziszeki és beszterczebányai lőterek épitéséért esedékessé vált 4.499 frt 70 krnyi és 2.109 frt 47 krnyi, tehát összesen 6.609 frt 17 krnyi végjárandóságot az illető vállalkozók részére hiánytalanul kellett kiutalványozni, mig e czélra a folyó évre engedélyezett 108.750 frtból a leszámolás idejében már csak 4.487 frt 42½ kr. állott rendelkezésre, tehát 2.121 frt 74½ kr. túlkiadás keletkezett, de ennek ellensúlyozásául a lőterek telepitésére négy évre törvényhozásilag engedélyezett 435.000 frtnyi hitelnek 1895. évre eső 108.750 frtnyi részletéből a megfelelő összeg meg fog takarittatni, miről a pénzügyministerium vezetésével megbizott ministerelnök az 1889. évi országos határozatok IV. pontjához képest értesittetett.

Az előirányzat nélküli átmeneti kiadásoknál a 18. czím alatt előtüntetett új kiadás, a kincstár tulajdonát képező házak után felmerült kéményseprési és csatornajavitási költségeket képezi, mely kiadás azonban, az ugyanezen házak után befolyt és az előirányzat nélküli bevételeknél elszámolt bérjövedelemben bőséges fedezetét találja.

Az előirányzat nélküli átmeneti kiadások 19. czímére vonatkozólag előadja a minister, hogy az 1891. évi XI. t.-cz. alapján a magyar fegyver- és gépgyárnál megrendelt 35.000 darab ismétlő puska és 8.750 darab nyeles csavarhúzó beszerzési, átvételi és vizsgálási költségei fejében az 1892. évi költségvetésben (1892: XIV. törvényczikk), átmeneti kiadások: IX. fejezetének 12. és 13. czíme, valamint az 1893. évi költségvetésben (1893: VII. t.-cz.) ugyanazon fejezet 9. és 10. czíme alatt törvényhozásilag engedélyezett összesen 1,236.288 frtból az 1893. számadási év lejártáig csak 412.995 frt 71 kr. használtatott fel, mig 823.292 frt 29 krajczárt a fegyverek be nem szállitása miatt előbb felhasználni nem lehetett, minélfogva az ebbeli egész szükséglet az 1894. évi költségvetési évben jelentkezik és előreláthatólag 833.037 frt 10 kr. fog kitenni, melyből ez ideig 824.478 frt 60 kr. már kiadatott. E tárgyban a minister a pénzügyministerium vezetésével megbizott ministerelnökhöz kellő megkeresést intézett.

---

616. szám.

(LXXVII. ÜLÉS 804. 4) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 18-án tartott 450-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5327. Következett a zárszámadás-vizsgáló bizottság jelentése, »a Magyarország és Horvát-Szlavonországok közt az 1892. évre eszközölt leszámolásáról« szóló (762. sz.) állami számvevőszéki jelentés tárgyában. (794. sz.)

A ház a jelentést tudomásul veszi, hasonló czélból a főrendiházzal közli s annak hozzájárulása után az 1868. évi XXX. és az 1879. évi XL. t.-cz. következményeinek megfelelőleg, a horvát-szlavon országgyülést is értesiti.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 616. számú irományhoz.

A magyar királyi állami számvevőszék

jelentése,

a Magyarország és Horvát-Szlavonországok közt az 1892. évre eszközölt leszámolásról.

A Horvát-Szlavonországok beligazgatási kiadásainak fedezésére rendelt jövedelmekre és ezeket terhelő költségekre, valamint a Magyar- és Horvát-Szlavonországokat közösen érdeklő kiadásokra és bevételekre nézve a m. kir. pénzügyminister úr által az 1889. évi XL. törvényczikk értelmében szerkesztett s az állami számvevőszék által megvizsgált, I. és II-vel jelölt, idecsatolt 1892. évi *leszámolások* a következő eredményeket mutatják:

I. és II.

I. A beligazgatási kiadások fedezésére rendelt jövedelmekre és azokat terhelő költségekre nézve:

Horvát-Szlavonországok				
1892. évi jövedelme	23,694.913	frt	10½	kr.
1892. évi kezelési költsége	4,796.341	»	99	»
tiszta jövedelme	18,898.571	frt	11½	kr
Ebből esik:				
a közös kiadások fedezésére 56%	10,583.199	frt	82	kr
a beligazgatási költségekre 44%	8,315.371	frt	29½	kr
Ehhez járul még:				
Belovármegye területén szedett papibér	26.263	»	75	»
Együtt	8,341.635	frt	04½	kr
Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükséglete czímén 1892. évben tényleg kifizettetett	7,141.982	frt	19	kr
mutatkozik Horvát-Szlavonországok *javára* az 1892. évről	1,199.652	frt	85½	kr
hozzáadva az 1891. évi leszámolásban Horvát-Szlavonországok javára kimutatott	954.215	»	21½	»
együtt Horvát-Szlavonországok *követelése* az 1892. év végén	2,153.868	frt	07	kr

II. A közösügyi pénzkezelésre nézve:

A magyar korona országainak			
1892. évi közös kiadása	264,835.551	frt	$72^{1}/_{2}$ kr.
1892. évi közös bevétele	98,864.898	»	$04^{1}/_{2}$ »
1892. évi közös *tiszta* kiadása	165,970.653	frt	68 kr.
Ennek az 1889. évi XL. törvényczikk 1-ső §-ában meghatározott 7·935.195%-a (a mely arányban Horvát-Szlavonországok a közös kiadásokhoz járulni tartoznak)	13,170.095	»	01 »
s miután Horvát-Szlavonországok tiszta jövedelmének 56%-a az I. alatti leszámolás szerint csak	10,583.199	»	82 »
a Magyarország által fedezett hiány, melyet Horvát-Szlavonországok az 1868. évi XXX. törvényczikk 27. §-a szerint megtériteni nem kötelesek	2,586.895	frt	19 kr.

Budapesten, 1894. évi október hó 18-án.

Rakovszky István *s. k.*,
az állami számvevőszék elnöke.

I. Leszámolás,

Magyarország és Horvát-Szlavonországok közt az 1889. évi XL. t.-cz. értelmében, 1892. évre.

A) **A beligazgatási költségekre nézve Horvát-Szlavonországi bevételek és kiadások:**	Bevétel frt	Bevétel kr.	Kiadás frt	Kiadás kr.
Egyenes adók: rendes bevétel: V. fejezet, 1—14. czím 8,819.484 frt $63^{1}/_{2}$ kr. *levonva: a)* az 1889. évi XL. t.-cz. 5. §-a *c)* pontja alapján, Belovár megye katholikus lakossága által fizetett lelkészi illeték 26.263 frt 75 kr. (ez az illeték az idézett t.-cz. 5. §-a *c)* pontja értelmében egészben Horvát-Szlavonországok autonom költségeinek fedezésére lévén forditandó, lennebb, a tiszta bevételekből Horvát-Szlavonországokat illető 44%-hoz hozzáadatott); *b)* az 1889. évi XL. t.-cz. 5. §-a *d)* pontja alapján, a megosztás tárgyát nem képező hadmentessegi díjból Horvát-Szlavonországokban befolyt (rendes bevétel: V. fejezet, 10. czím) 317.332 frt 38 kr.; *c)* az 1889. évi XL. t.-cz. 6. §-a *f)* pontja alapján, a vasuti és gőzhajózási szállitás utáni adó (rendes bevétel: V. fejezet, 7. czím) 322 frt 25 kr. . . 343.918 frt 38 kr. marad . . 8,475.566 frt $25^{1}/_{2}$ kr. *hozzáadva:* az 1892. évi nyereményadónak az 1889. évi XL. t.-cz. 6. §-a *b)* pontja értelmében Horvát-Szlavonországokra eső 11.680 frt 31 kr. összegből az 1892. évi zárszámadásban a rendes bevételek V. fejezete 8. czíme alatt elszámolt 8.732 frt 47 kron felül még kijáró s az állami zárszámadásban lerovásra csak 1893. évben kerülő . . 2.947 frt 84 kr.	8,478.514	$09^{1}/_{2}$	—	—
Egyenes adók: rendes kiadás: XVI. fejezet, 13. czím	—	—	1,341.042	$29^{1}/_{2}$
Fogyasztási adók: rendes bevétel: V. fejezet, 15—24. czím	880.706	$72^{1}/_{2}$	—	—
» » » kiadás: XVI. » 14. czím 12.279 frt 95 kr. *hozzá:* a fogyasztási adók visszatérítéséből és kiviteli jutalmak felosztásából az 1889. évi XL. t.-cz. 6. §-a *c)* pontja értelmében és ezen t.-czikk 5. §-a *b)* pontjában foglalt rendelkezésre való tekintettel Horvát-Szlavonországokra eső rész . . 25.763 frt 26 kr.	—	—	38.043	21

A) **A beligazgatási költségekre nézve: Horvát-Szlavonországi bevételek és kiadások:**	Bevétel frt	Bevétel kr.	Kiadás frt	Kiadás kr.
Italmérési jövedék: rendes bevétel: V. fejezet, 25. czím				
1890. évben . . . . 677.023 frt $11^1/_2$ kr.				
1891. » . . . . 1,471.658 » 18 »				
1892. » . . . . 1,459.148 » $85^1/_2$ »	3,607.830	15	—	—
Italmérési jövedék: rendes kiadás: XVI. fejezet, 15. czím				
1890. évben . . . . 7.899 frt $44^1/_2$ kr.				
1891. » . . . . 91.003 » 34 »				
1892. » . . . . 831.794 » $59^1/_2$ »	—	—	930.697	38
Bélyeg: rendes bevétel: V. fejezet, 28. czím	1,031.318	49	—	—
» » kiadás: XVI. » 17. »	—	—	30.406	$10^1/_2$
Jogilletékek és díjak: rendes bevétel: V. fejezet, 29. és 30. czím . . .	1,415.602	70	—	—
» » » » kiadás: XVI. » 18. czím , ...	—	—	2.296	57
Út-, hid- és révvám Horvát-Szlavonországokban: rendes bevétel: V. fejezet, 32. czím . . .	36.531	68	—	—
» » » » » » rendes kiadás: XVI. fejezet, 20 czím . . .	—	—	1.355	33
Dohányjövedék: vétel, gyártás, eladás, rendes bevétel: V. fej, 33. czím (1892. évi állami zárszámadás: III. füzet, 98. lap, 15. tétel) . .	3,769.142	$54^1/_2$	—	—
Dohányjövedék: rendes kiadás: XVI. fejezet, 21. czím:				

	Bevétel:	Kiadás:
a) Dohányjövedéki központi igazgatóság .		82.074 frt $06^1/_2$ kr.
b) A dohányjövedék előállitásával és kezelésével járó költségeknek Horvát-Szlavonországokra arány szerint eső része, az 1889. évi XL. t.-cz. 4. §-ának 3. bekezdése s a 6. §. *g)* pontja értelmében:		
1. Vétel . . .	9,776.652 frt 90 kr.	20,488.883 » 12 »
2. Gyártás . .	67.720 » $47^1/_2$ »	4,054.454 » 14 »
3. Eladás . . .	42,967.963 » 72 »	1,066.818 » 73 »
4. Építkezés a dohányjövedéknél (beruházás: III. fej., 1. czim, zárszámadás: III. füzet, 306. lap, 1. tétel) . .		410.803 » 29 »
5. Előirányzat nélküli kezelés a dohányjövedéknél (a Pápán próbakép felállitott új dohánygyárnál »Beruházások« III. fej, 1. czím, zárszámadás: III. füz., 106. lap, 1. tétel	195 » 46 »	9.604 » 61 »
Összesen . .	52,812.532 frt $55^1/_2$ kr.	26,112.637 frt $95^1/_2$ kr.

Levonva: 1. az osztr. kezelőség részére beváltott dohánylevelek beváltási árának megtéritése (rendes bevétel: V. fej., 33. czím, 5. tétel)	7,060.207 » $86^1/_2$ »	7,060.207 » $86^1/_2$ »

***A)* A beligazgatási költségekre nézve Horvát-Szlavonországi bevételek és kiadások**			Bevétel		Kiadás	
			frt	kr.	frt	kr.
2. Az osztr. kezelőség költségtéritménye (rendes bevétel: V. fej. 33. czím, 4. tétel) . .	817.421 frt 35½ kr.	817.421 frt 35½ kr.				
3. Dohánygyártmányok eladása Bosznia és Herczegovina részére (rendes bevétel V. fej., 33. czím, 2. tét.)	29.763 » 34½ »	29.763 » 34½ »				
Az 1., 2., 3. tétel alatti összegek az 1889. évi XL. t.-cz. 6. §. *g)* pontja értelmében úgy a bevételeknél, mint a kiadásoknál nem jönnek felszámitás alá.						
Marad . . .	44,905.139 frt 99 kr.	18,205.245 frt 39 kr.				
Ez összegek arányában esik a horvát-szlavonországi . . .	3,769.142 » 54½ »	bevételre	—	—	1,528.069	27
Lottójövedék: rendes bevétel: V. fejezet, 34. czím			167.463	80	—	—
» » kiadás: XVI. » 22. »			—	—	85.656	75
Sójövedék » bevétel: V. » 35. »			1,545.144	29½	—	—
» » kiadás: XVI. » 23. »			—	—	359.391	20
Állami jószágok: rendes bevétel: V. fejezet 37. »			120.340	46½	—	—
» » » kiadás: XVI. fejezet 26. »			—	—	21.162	26½
Bányailletékek: » bevétel: V. » 46. »			26.548	17½	—	—
Állami épületek: » » V. » 48. »			3.476	10	—	—
» » » kiadás: XVI. » 37. »			—	—	794	48
Különféle bevételek: rendes bevétel V. fejezet, 51. czím, 17—26. tétel			13.162	42½	—	—
» » » kiadás: XVI. fejezet 39. czím			—	—	1.485	76
A horvát-szlavonországi állami javak eladási árából képezett alap időközi kamatai (rendes bevétel: V. fejezet, 51. czím, 15. tétel: zárszámadás III. füzet, 236. lap)			4.276	86	—	—
Állami erdők: rendes bevétel: VIII. fejezet, 1. czím (a zárszámadás V. füzetében 30. lap, 14. t. a. nyomdahibából tévesen 2,277.700 forint 06 kr.)			2,277.600	06	—	—
Állami erdők: rendes kiadás: XVIII. fejezet, 2. czím			—	—	433.859	20½
» » beruházások: V. fejezet, 1-ső czím (Horvát Szlavonország)			—	—	22.082	17
Postai teherlevelek bélyegilletéke, az 1889. évi XL. t.-cz. 6. §-a alapján (külön kimutatás szerint)			21.800	—	—	—
A vasuti és gőzhajózási vállalatoktól szedett bélyegilletékek s az 1875. évi XX. t.-czikken alapuló szállitási adó czímén az 1889. évi XL. t.-czikk 6. §-a *f)* pontjában megállapitott évi átalány . . .			295.454	54	—	—
Összesen . . .			23,694.913	10½	4,796.341	99
Levonva a kiadást . . .			4,796.341	99		
Marad tiszta bevétel . . .			18,898.571	11½		

A) **A beligazgatási költségekre nézve Horvát-Szlavonországi bevételek és kiadások**	Bevétel		Kiadás	
	frt	kr.	frt	kr.
Ennek 56%-a közös költségek fedezésére az 1889. évi XL. t.-czikk 4. §-a alapján	10,583.199	82		
Marad: 44% a beligazgatási költségek fedezésére	8,315.371	29		
Ehhez: Belovár megye katholikus lakossága által fizetett lelkészi illeték, az 1889. évi XL. t.-cz. 5. §-a *c)* pontja alapján	26.263	75		
Együtt . . .	8,341.635	04½		
Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükséglete czímén 1892. évben tényleg fizettetett (rendes kiadás: X. fejezet)	7,141.982	19		
Mutatkozik: Horvát-Szlavonországok javára	1,199.652	85½		
Hozzáadva az 1891. évi leszámolás szerint Horvát-Szlavonországok javára mutatkozott követelést	954.215	21½		
Együtt; Horvát-Szlavonországok követelése 1892. év végén	**2,153.868**	**07**		

II. Leszámolás,

Magyarország és Horvát-Szlavonországok között az 1889. évi XL. t.-czikk értelmében, 1892. évre.

Közös kiadások	1892 frt	kr.
A királyi udvartartás költségei: I. fejezet, rendes kiadás	4,650.000	—
Ő császári és apostoli királyi Felsége kabineti irodája és e kabineti iroda nyugdíjai: rendes kiadás: II. fejezet	69.000	46
Országgyülés: rendes kiadás: III. fejezet . . . . . 1,525.986 frt 87 kr.		
Országgyülés: rendes kiadás: VI. fejezet, 1. czím . . 14.857 » 38 »	1,540.844	25
Közösügyi kiadások: rendes kiadás: IV. fejezet . . . . 24,189.186 frt $86^1/_2$ kr.		
Rendkivüli közösügyi kiadások: I. fejezet, 1., 2. czím . . . . 7,549.980 » 16 »	31,739.167	$02^1/_2$
Az 1849. évtől az 1867. évig fennállott központi kormány közegeinek nyugdíjai átalányképen: rendes kiadás: V. fejezet	33.512	62
Állami adósságok: rendes kiadás: VII. fejezet, 1—17. czím . . . . 118,475.024 frt $35^1/_2$ kr.		
Állami adósságok: rendes kiadás: VIII. fejezet, 1—10. czím . . . . 20,597.761 » $63^1/_2$ »		
Állami adósságok: átmeneti kiadás: X. fejezet, 1—5. czím . . . . 857.468 » 56 »		
Összes kiadás . . 139,930.254 frt 55 kr.		
Levonva:		
a) az egyedül Magyarországot terhelő kiadásokat:		
1. rendes kiad.: VII. fej., 2. czím. Földtehermentesi- tés és örökváltságok: 8,727.645 frt 67 kr.		
» » » » 3. » Szőlődézsma-váltság 41.804 » 79 »		
» » » » 4. » Maradvány- és irtványföldek megváltása 240.666 » $23^1/_2$ »		
» » » » 5. » Italmérési jogok után adandó kártalanitási tőkék kamataira az 1888. évi XXXVI. t.-cz. alapján . . . . 11,308.806 » 10 »		
» » » » 8. » Az 1870. évi X. t.-cz. alapján felvett sorsolási kölcsön . 1,137.393 » 02 »		

Közös kiadások			1892 frt	kr.
1. rendes kiad.: VII. fej., 9. czím. Az 1870. évi XXX. t.-cz. alapján elvállalt budapesti lánczhid-elsőbbségi kölcsön	49.482 frt 83 kr.			
2. rendes kiad.: VII. fej., 12. czím. Az 1880. évi XX. t.-cz. alapján felvett tiszai és szegedi kölcsön	2,354.714 » 36 »			
2. Átmeneti kiad.: X. fej., 1. czím: Tőke-visszafizetés a felmondott budapesti lánczhid elsőbbségi kötvényekért	719.600 » — »			
2. Átmeneti kiad. X. fej., 5. czím: Italmérési jogok utáni kártalanitás	56.270 frt 26 kr.	24,636.383 frt 26½ kr.		
b) a közös kiadásokkal compensálandó bevételeket		115,293.871 frt 28½ kr.		
Átmeneti bevételek: VI. fejezet: Tőkebefizetés az 1881. évi XXXII. t.-cz. alapján kibocsátott 4%-os magyar aranyjáradék-kötvényekért . .		120 frt — kr.	115,293.751	28½
Előlegezések a vasuti kamatbiztositás alapján: rendes kiadások IX. fejezet		1,037.921 frt 02½ kr.		
Előlegezések a vasuti kamatbiztositás alapján: átmeneti kiadások XI. fejezet		3,856.373 » 85 »		
		4,894.294 frt 87½ kr.		
Levonva: rendes bevétel XI. fejezet: Előlegmegtérités . . .	100.875 frt 41 kr.			
átmeneti bevétel X. fejezet: A kassa-oderbergi vasutat terhelő 1876. és 1888. évi beruházási kölcsön nem convertált és úgy 1891. október 1-én és 1892. április 1-én kisorsolt részének beváltására forditott	4,310.138 » 83 »	4.411.014 » 24 »	483.280	63½
Állami számvevőszék: rendes kiadás: VI. fejezet 2. czím . .	29.300 frt 91 kr.			
Állami számvevőszék: rendes kiadás: XI. fejezet	104.646 » 42 »	133.947 frt 33 kr.		
Levonva: rendes bevételek; II. fejezet . . .		1.922 frt 23 kr.	132.025	10

Közös kiadások			1892 frt	kr.
Ministerelnökség: rendes kiadás: VI. fejezet, 3. czím	14.531 frt 83 kr.			
Ministerelnökség: rendes kiadás: XII. fejezet	337.695 » 81 »			
Ministerelnökség: átmeneti kiadás: I. fejezet .	8.055 » 83 »	360.283 frt 47 kr.		
Levonva: átmeneti bevétel: VIII. fejezet . . .		113 » 80 kr.	360.169	67
Ő cs. és apost. kir. Felsége személye körüli ministerium: rendes kiadás: VI. fejezet 4. czím		18.324 frt 72 kr.		
Ő cs. és apost. kir. Felsége személye körüli ministerium: rendes kiadás: XIII. fejezet .		55.363 » 03 »		
Ő cs. és apost. kir. Felsége személye körüli ministerium: átmeneti kiadás: II. fejezet . .		1.037 » 25 »		
		74.725 frt — kr.		
Levonva: rendes bevétel: III. fejezet		947 » 75 »	73.777	25
Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete: rendes kiadás: VI. fejezet, 5. czím . . .		3.025 frt — kr.		
Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete: rendes kiadás: XIV. fejezet		35 750 » 68 »	38.775	68
Pénzügyministerium: rendes kiadás; XVI. fejezet 1. czím. Központi igazgatás		840.275 frt 60 kr.		
Levonva: rendes bevételek: V. fejezet 51. czím, 1—4. tétel (1892. évi állami zárszámadás: III. füzet, 232. lapi). .	63.443 frt 55 kr.			
Kisebbitve az alábbi 5. czímnél compensált	4.233 » 55 krral	59.210 » — »	781.065	60
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 2. czím: Pénzügyi közigazgatási biróság			95.808	$70^{1}/_{2}$
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 3. czím: Pénzügyigazgatóságok, fővárosi adófelügyelő, közp. díj- és illeték-kiszab. hivatal és számvevőosztályok			2,436.232	68
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet 4. czím. Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság			205.414	48
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 5. czím: Állami pénztárak		110.944 frt $20^{1}/_{2}$ kr.		
Levonva: rendes bevételek: V. fejezet 51. czím 2. és 5. tétel alatti összegekből (zárszámadás: III. füzet, 232. lap)		4.233 » 55 »	106 710	$65^{1}/_{2}$
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 6. czím. Adóhivatalok .			1,413.244	28
» » » XVI. fejezet 7. czím: Pénzügyőrség		2,511.545 frt 48 kr.		
Levonva: rendes bevételek V. fejezet, 51. czím 6-ik tétel (zárszámadás: III. füzet, 232. lap)		2.782 » 69 »	2,508.762	79
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 8. czím. Jogügyi igazgatóságok			76.415	$23^{1}/_{2}$

Közös kiadások		1892 frt	kr.
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 9. czím: Kincstári ügyészségek		71.350	04
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 10. czím: Pénzügyi törvényszékek Horvát-Szlavonországban		5.931	91
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 11. czím. Állandó kataszter	516.254 frt $90^{1}/_{2}$ kr.		
Levonva: rendes bevétel: V. fejezet, 51. czím, 7. tétel	36.280 » $32^{1}/_{2}$ »	479.974	58
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 12. czím: Bányászati és erdészeti akadémia Selmeczbányán és bányásziskolák	120.204 frt $24^{1}/_{2}$ kr.		
Levonva: rendes bevétel: V. fejezet, 51 czím, 8. tétel (zárszámadás: III. füz., 232. lap.) .	2.808 » $08^{1}/_{2}$ »	117.396	16
Pénzügyministerium: rendes kiadás XVI. fejezet. 16. czím: Határvám kezelési költségei		328.672	63
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 19. czím: Fémjelzés . .		9.517	88
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 24. czím: Perköltségek .		47.508	$12^{1}/_{2}$
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 25. czím: Állami jószágigazgatóságok és számvevő-osztályok		80.164	$15^{1}/_{2}$
Pénzügyministerium: rendes kiadás XVI. fejezet. 35. czím: Bányakapitányságok		65.551	41
Pénzügyministerium: rendes kiadás: XVI. fejezet, 39. czím: Különféle kiadások	676.977 frt 91 kr.		
Levonva: A leszámolásba nem tartozó tételeket (zárszámadás: III. füzet 242—245. lap.)			
1—17. tétel . . . 253.428 frt 36 kr.			
19—20. tétel . . . 1.171 » 15 »			
22. tétel . . . . . 215.059 » 04 »			
24—26. . . . , . 55.694 » 58 »	525.353 » 13 »	151.624	78
Pénzügyministerium: rendes kiadás: VI. fejezet, 7. czím: Pénzügyi nyugdíjak		2,579.209	$03^{1}/_{2}$
Pénzügyministerium: átmeneti kiadás: III. fejezet, 1., 2., 3. czím: . . .		22.556	27
Pénzügyministerium: átmeneti kiadás: III. fejezet, 4. czím: Az 1883. évi XLI. t.-czikk alapján felvett 6,764.800 frt jelzálogkölcsön kamat és tőke törlesztésére	510.393 frt 12 kr.		
Levonva: Az ezen összegből a kölcsöntartalék alapjára (zárszámadás: III. füzet, 312. lap. *c)* pont) fordított	4.043 » 61 »	506.349	51
Pénzügyministerium: átmeneti kiadás: III. fejezet, 5. czím: Az állami javak eladásának előmozdítása czéljából felvett záloglevél-kölcsönök tőke és kamat törlesztésére	543.065 frt 82 kr.		
Levonva: a kölcsönök tartalék alapjaira fordított összegeket (zárszámadás: III. füzet, 318. lap, *b)* pont)	2.784 frt 03 kr.	540.281	79
Pénzügyministerium: átmeneti kiadás: III. fejezet, 7. czím: A fővárosban alkalmazott és szolgálattételre beosztott alsóbbrendű állami hivatalnokok, altisztek és szolgák segélyezésére: az 1892. év I-ső felére számítva	154.516 frt 46 kr.		
Levonva: a belügyi-, vallás- és igazságügyi tárczákat (külön kimutatás szerint) terhelő .	43.811 » 68 »	110.704	78

Közös kiadások		1892 frt	kr.
Pénzügyministerium: átmeneti kiadások: IV. fejezet, 8. czím: Az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozása folytán előálló költségtöbbletből az 1892. év II. felére eső összeg	1,212.798 frt 94½ kr.		
Levonva: a belügyi, vallás- és közoktatásügyi tárczákat (külön kimutatás szerint) terhelő	528.092 » 80 »	684.706	14½
Pénzügyministerium: átmeneti kiadás: IV. fejezet, 12. czím: A mozgósitott katonák családtagjainak segélyezésére		10	26½
Pénzügyministerium: beruházások: III. fejezet 1—12. czím	1,388.314 frt 65 kr.		
Levonva: a leszámolásba nem tartozó összegeket: 1—4. czím . . 1,094.122 frt 06½ kr. 6. czím . . . . 21.096 » 35½ » 12. czímből a zárszámadás III. füzet, 308. lap, 14. tétele szerint . . 5.720 frt 26 kr.	1,120.938 » 68 »	267.375	97
Állandó országház épitésére az 1884. évi XIX. törvényczikk alapján: beruházások I-ső fejezet		1,058.289	35
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás XVII. fejezet. 1. czím: Központi igazgatás . . .	617.224 frt 87 kr.		
Levonva: rendes bevétel: VI. fejezet, 1. czím .	104.578 » 16 »	512.646	71
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 2. czím: Államépitészeti hivatalok:	563.140 frt 17 kr.		
Levonva: rendes bevétel: VI. fejezet, 2. czím .	140.822 » — «	422.318	17
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás XVII. fejezet, 3. czím: Közutak: *a)* állami közutak fentartása	2,694.298 frt 98½ kr.		
Levonva: rendes bevétel: VI. fejezet, 3. czím .	94.559 » 70½ »	2 599 739	28
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 4. czím: Ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok	268.389 frt 66 kr.		
Levonva: rendes bevétel: VI. fejezet, 4. czím .	3.218 » 27 »	265.171	39
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 5. czím: Posta és távirda		9,890.745	53
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 7. czím: Tengeri hajózás		223.894	71½
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 8. czím: M. kir. államvasutak		41,353.081	21
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 9. czím: M. kir. államvasutak gépgyára		4,402.072	14
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 10. czím; Diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár		4,558.828	43
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 12. czím: Mértékhitelesités	13.254 frt 86 kr.		
Levonva: rendes bevétel: VI. fejezet, 12. czím .	2.841 » 36 »	10.413	50
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: XVII. fejezet, 13. czím: Statisztikai hivatal . . .	171.661 frt 21½ kr.		
Levonva: rendes bevétel: VI. fejezet, 13. czím	87.137 » 73 »	84.523	48½
Kereskedelemügyi ministerium: rendes kiadás: VI. fejezet, 8. czím: Nyugdíjak		894.129	10½

Közös kiadások	1892 frt	kr.
Kereskedelemügyi ministerium: átmeneti kiadások, V. fejezet, 1—6. czím.	745.659	98
» » beruházások, IV. fejezet, 1—21. czím . .	10,445.622	42
Földmívelésügyi ministerium: rendes kiadás, XVIII. fejezet, 1. czím: Központi igazgatás . . . 417.134 frt 62 kr. *Levonva:* rendes bevétel, VII. fejezet, 16. czím. Különféle bevételek 1—2. tétel (zárszámadás, V. füzet, 106. lap) . . . . 13.412 » 20 »	403.722	42
Földmívelésügyi ministerium: rendes kiadás, XVIII. fejezet, 6. czím: Mezőrendőrség és mezőgazdasági statistika	33.041	50
Földmívelésügyi ministerium: rendes kiadás, XVIII. fejezet, 18. czím: Földtani intézet	40.540	50
Földmívelésügyi ministerium: rendes kiadás, XVIII. fejezet, 19. czím: Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal . . . . 67.328 frt 61½ kr. *Levonva:* rendes bevétel, VII. fejezet, 14. czím 16.945 » 21½ »	50.383	40
Földmívelésügyi ministerium: rendes kiadás, XVIII. fejezet, 20. czím: Folyammérnöki hivatalok	154.123	81½
Földmívelésügyi ministerium: rendes kiadás, XVIII. fejezet, 21. czím: Vizi munkálatok . . . . 499.578 frt —½ kr. *Levonva:* rendes bevételek, VII. fejezet, 15. czím 3.037 » 76 »	496.540	24½
Földmívelésügyi ministerium: rendes kiadás, VI. fejezet. Nyugdíjak, 9. czím . . . . . . 517.997 frt 28 kr. *Levonva:* az állami lótenyészintézeteknél . . . . . 72.109 frt 30 kr. és a kincstári birtokok czíménél felmerült nyugdíj-kiadásokat (zárszámadás I-ső füzet, 44. lap) . . . . 883 frt 33 kr. 72.992 » 63 »	445.004	65
Földmívelésügyi ministerium: átmeneti kiadás, VI. fejezet, 5. czím: Az agronom-geologiai felvételekkel kapcsolatos kiadások és beszerzések fedezésére és a földtani intézet további felszerelésére . . .	1.400	—
Földmívelésügyi ministerium: beruházások, V. fejezet, 8. czím: Vizi munkálatok, 1—5. tétel . . . . 1,435 276 frt 90½ kr. 10—11. tétel . . . . *80.690 » 60 » 14. czím. . . . . 253.773 frt — kr. *Levonva:* a nem közös kiadásokat a zárszámadás: V. füzet, 120. lapja szerint: *a)* az adai földmíves-iskolánál . . . . . 2 frt 34 kr. *b)* az állami lótenyészintézeteknél . . . . 14.872 » 98 » *c)* a kincstári birtoknál . . . . . . 11.227 » 37 » *d)* Marosillye község biztositására . . . . 23.033 » 33 » *e)* a Vágnál létesitendő átmetszésre . . . . 10.386 » 33 » 59.517 frt 67 kr. 194.255 frt 33 kr.	1,710.222	83½
Földmívelésügyi ministerium: átmeneti bevételek, III. fejezet, 3. czím . .	**14**	**31**

*) A zárszámadás sommázatában nyomdahibából tévesen 80.460 frt 90 kr.)

Közös kiadások	1892 frt	kr.
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 1. czím. Központi igazgatás	293.069	$9^1/_2$
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 2. czím. Honvédségi intézetek . . 486.947 frt $17^1/_2$ kr. *Levonva:* honvéd menház 38.761 frt $74^1/_2$ kr. » rendes bevételek: X. fejezet, 1. czím. . 206.869 » 98 » 245.631 » $72^1/_2$ »	241.315	45
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 3. czím: Ujonczozás-felülvizsgálati költségek	22.459	14
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 4. czím: Honvéd-főparancsnokság	56 436	13
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 5. czím: Kerületi parancsnokságok	272 481	21
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 6. czím: Csapatok . . . . 10,973.747 frt $34^1/_2$ kr. *Levonva:* rendes bevétel: X. fejezet, 3., 4., 6. czím 66.491 » $88^1/_2$ »	10,907.255	46
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 7. czím: Csendőrségi költségek	20.239	73
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 8. czím: Honvéd-hadbiróság	56.185	10
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 9. czím: Honvéd-hadbiztosság	97.580	24
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 10. czím: Honvéd-szakszámvevőség	129.696	86
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: XXI. fejezet, 11. czím: Alapitványi helyek a közös katonai intézetekben	66.250	41
Honvédelmi ministerium: rendes kiadások: VI. fejezet. Nyugdíjak 12. czím . . . . . . 579.809 frt — kr. *Levonva:* rendes bevételek 5-ik czím . . . . 87.528 » 80 »	492.280	20
Honvédelmi ministerium: átmeneti kiadások IX. fejezet . . . . 4,304.543 frt $13^1/_2$ kr. *Levonva:* ugyanezen fejezet 1. czíme . . . 200.000 frt — kr. ugyanezen fejezet 17. czíme 783.253 » 07 » ugyanezen fejezet 20. czíme . . . . . 45.233 » 34 » 1,028.486 » 41 »	3,276.056	$72^1/_2$
Honvédelmi ministerium: átmeneti bevételek: V. fejezet, 3. czím, 3. tétel (zárszámadás: VIII. füzet, 48. lap)	4.220	59
Honvédelmi ministerium: átmeneti bevételek: V. fejezet, 4. czím: Hátralék-kezelés (zárszámadás: VIII. füzet, 48. lap)	478	54
Kiadások összege . . .	264,835 551	$72^1/_2$
Közös bevételek.		
Pénzügyministerium: rendes bevétel V. fejezet, 10. czím: Hadmentességi díj . . . . 2,309.416 frt $35^1/_2$ kr. *Levonva:* rendes kiadás XVI. fej., 13. czím, *b)* pont 828.535 » — »	1,480.881	$35^1/_2$
Pénzügyministerium: rendes bevétel: V. fej., 26. czím: Aranyagió nyeremény	949.070	$40^1/_2$
» » » V. » 27. » Határvám	507.006	36
» » » V. » 31. » Fémjelzés	45.325	42
» » » V. » 36. » Perköltségek . . .	49 084	95
» » » V. » 51. » 22. tétel: Tiszti biztositékok utáni kamatok (zárszámadás III. füzet, 236. lap) . . .	165 354	62

Közös bevételek	1892 frt	kr.
Pénzügyministerium: átmeneti bevétel I. fej., 8., 9. czím: A közös pénztár készleteiből és a katonai rokkant-alap felosztásából	9,222	$67\frac{1}{2}$
Pénzügyministerium: Pénzverési nyeremény (külön kimutatás szerint) . .	83,145	18
Összesen . . .	1.224,659	$79\frac{1}{2}$
Kereskedelemügyi ministerium: rendes bevétel: VI. fejezet, 5. czím: Posta és távirda	14,205.854	39
Kereskedelemügyi ministerium: rendes bevétel: VI. fejezet, 7. czím: Tengeri hajózás	208.359	64
Kereskedelemügyi ministerium: rendes bevétel: VI. fejezet, 8. czím. M. kir. államvasutak	73,799.103	24
Kereskedelemügyi ministerium: rendes bevétel: VI. fejezet, 9. czím: M. kir. államvasutak gépgyára	4,958.558	66
Kereskedelemügyi ministerium: rendes bevétel: VI. fejezet, 10. czím: Diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár	4,187.925	32
Kereskedelemügyi ministerium: átmeneti bevétel: II. fejezet, előirányzat szerinti bevétel 1-ső czím . . . . 4.000 frt — kr.		
Kereskedelemügyi ministerium: átmeneti bevétel II. fejezet, felhatalmazás alapján: a zárszámadás IV. füzet 104. lapja 5-ik tétele szerint . . 27.598 frt 38 kr.		
a zárszámadás IV. füzet 104. lapja 6-ik tétele szerint . . 28.573 » 67 »		
a zárszámadás IV. füzet 104. lapja 8—12-ik tétele szerint 216.878 » 66 »		
a zárszámadás IV. füzet 104. lapja 15—16-ik tétele szerint 3.386 » 29 » 276.437 » — »	280.437	—
Összesen . . .	97,640.238	25
Bevételek összege . . .	**98,864.898**	**$04\frac{1}{2}$**
Levonva a közös kiadásokból . . .	264,835.551	$72\frac{1}{2}$
Marad közös kiadás . . .	**165.970.653**	**68**
Ennek 7·935195%-a . . .	13,170.095	01
Összehasonlitva Horvát-Szlavonországok tiszta jövedelmének 56%-ával . .	10,583.199	82
kitünik, hogy Horvát-Szlavonországok tiszta jövedelmének 56%-a a Horvát-Szlavonországokra eső közös költségeket . . . . erejéig nem fedezte.	2,586.895	19

617. szám.

(LXXVII. ÜLÉS, 804. 4) a) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895. évi márczius hó 18-án tartott 450-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5325. Napirend szerint következett a zárszámadás-vizsgáló bizottság jelentése: *a)* »az 1893. évi állami zárszámadásról«; *b)* »az aldunai Vaskapu-szabályozás 1893. évi munkálatairól és költségeiről«. (792. sz.)

A zárszámadás-vizsgáló bizottság jelentésében a következő határozati javaslatokat ajánlja jelentésében a háznak elfogadásra:

I. Az 1893. évi költségvetés és az azt kiegészitő törvények alapján a ministerium részére engedélyezett hitelekkel szemben az 1893-iki számadási évben és annak pótnegyedében előfordult túlkiadások, előirányzat nélküli kiadások és kevesebb bevételek jóváhagyatnak, ezekre, valamint az államháztartás 1893. évi kezelésének a zárszámadásokban részletezett összes eredményeire vonatkozólag a kormánynak a törvényszerű felmentvény megadatik.«

II. Az aldunai Vaskapunál és az ottani zuhatagoknál levő hajózási akadályok elháritásáról szóló 1888. évi XXII. t.-cz. 1. §-ában nyert felhatalmazás alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által az 1889. évi XII. t.-cz. utasitása szerint az aldunai Vaskapu-szabályozási munkálatok 1893. évi költségeiről, ugyanezen törvényczikk értelmében előterjesztett számadás, mely 2,508.491 frt 85 kr. kiadást tün-

tet fel, jóváhagyatik és a kormánynak a törvényszerű felmentvény megadatik.«

Végül mondja ki a ház, hogy:

»miután a helyi érdekű vasutak segélyezésére a költségvetésben évenkint felvétetni szokott összeg — eltérőleg a többi költségvetési hiteltől — segélyalap jellegével birónak tekinthető; ennélfogva arra az 1889. évben a zárszámadásokra vonatkozólag hozott országos határozatok 1. pontjának az évek közötti átruházásra vonatkozó rendelkezése szigorú alkalmazást nem nyerhet, önként értetvén, hogy a helyi érdekű vasutak segélyezésének ezen alapszerű kezelése, mint kivételes, egyébként nem csorbithatja meg az idézett országos határozatoknak általános érvényét és kötelező voltát.

Ezekből kifolyólag a kereskedelemügyi ministernek az 1892. és 1893. évben a helyi érdekű vasutak segélyezése körül követett eljárása tudomásul vétetik, mindazonáltal tekintettel az állami számvevőszék által felhozott fontos szempontokra, utasitja a képviselőház a kereskedelemügyi ministert, hogy a mennyiben jövőre a helyi érdekű vasutak segélyezése körül a költségvetés indokolásától, vagy az egyes ministeri jelentésektől eltérő kiadások fordulnának elő, azokat a zárszámadásokban is külön feltüntetete és indokolja.

A ház a határozati javaslatokat elfogadja és hasonló czélból a főrendiházzal közölni határozta.

Perczel Béni s. k.,
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 617. számú irományhoz.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

1. az 1893. évi állami zárszámadásról, 2. az aldunai Vaskapu-szabályozás 1893. évi munkálatairól és költségeiről.

Az 1893. évi állami zárszámadás az 1880. évi LXVI. t.-cz. 24. §-a értelmében a zárszámadást kisérő jelentésen ,kivül négy főrészből áll, u. m.:

I. a költségvetési törvény berendezését követő **összehasonlitó kimutatásból**, melyben a rendes kezelés van föltüntetve,

II. **az átfutó kezelés kimutatásából,**

III. **az állami leltárból,**

IV. **a mérlegekből.**

A zárszámadás-vizsgáló bizottság az 1893. évi zárszámadást emlitett főbb részeinek sorrendje szerint a következőkben ismerteti:

I. RÉSZ.

Az 1893. évi zárszámadás eredményeinek összehasonlitása a költségvetési és az azt kiegészitő törvényekkel.

Az 1893. évet valóban megillető *végleg megállapitott állami költségvetés előirányzata tett:*

Bevételben:

az 1893. évi VII. t.-czikk alapján	486,653.643 frt — krt,		
a kiegészitő törvények alapján	15,074.900 » 28 »		
összesen		501,728.543 frt 28 krt.	

Kiadásban:

az 1893. évi VII. t.-czikk alapján	486,183.521 frt — krt,		
a kiegészitő törvények alapján	6,027.496 » $81^{1}/_{2}$ »		
összesen		492,211.017 frt $81^{1}/_{2}$ krt,	
végeredményként fölöslegben			9,517.525 frt $46^{1}/_{2}$ krt.

Ezekre a bevételi és kiadási hitelekre történt összes előirás, azaz mindaz, a mi a költségvetésre kiható törvényekkel megszavazott bevételekre (jövedelmekre) a fennálló jogi alapon a költségvetési év végeig 1893. évi január 1-től 1894. évi márczius 31-ig *befizetendőül előiratolt,* és a kiadási hitelekre ugyaneddig *kifizetendőül utalványoztatott,* a fősommázat szerint tett:

Bevételben:

az 1893. évi VII. t.-czikk alapján	560,284.796 frt 60½ krt,	
a kiegészitő törvények alapján	15,074.900 » 28 »	
összesen		575,359.696 frt 88½ krt.

Kiadásban:

az 1893. évi VII. t.-czikk alapján	516,164.099 frt 87 krt,		
a kiegészitő törvények alapján	6,027.496 » 81½ »		
összesen		522,191.596 frt 68½ krt,	
végeredményként fölöslegben			53,168.100 frt 20 krt,
mely az összes előirányzat fölöslegénél			9,517.525 » 46½ krnál
		kedvezőbb . . .	43,650.574 frt 73½ krral;

az *összes pénztári kezelés* pedig: azaz mindaz, a mi a mult évi hátralékból és a folyó évet megillető összes bevételi előirásból a naptári év végeig *tényleg befolyt,* továbbá a mult évről kifizetetlenül maradt hátralékokra, nemkülönben a folyó évre megszavazott kiadási hitelek terhére történt utalványozásokra a naptári év végeig *tényleg kifizettetett,* a fősommázat szerint tett:

Tényleges bevételben:

az 1893. évi VII. t.-czikk alapján	550,158.887 frt 16 krt,	
a kiegészitő törvények alapján	15,074.900 » 28 »	
összesen		565,233.787 frt 44 krt.

Tényleges kiadásban:

az 1893. évi VII. t.-czikk alapján	491,241.552 frt 49½ krt,		
a kiegészitő törvények alapján	3,705.915 » 59½ »		
összesen		494,947.468 frt 09 krt,	
végeredményként fölöslegben			70,286.319 frt 35 krt,
mely az összes előirányzat eredményénél, illetve fölöslegénél . . .			9,517.525 » 46½ krnál
		kedvezőbb . . .	60,768.793 frt 88½ krral.

A költségvetési törvény főosztályai szerint részletezve:

A) Rendes kezelés.

Az 1893. évi VII. t.-czikk 1. és 2. §-ának A. főosztálya megállapitotta a rendes *kiadásokat* . . . . 377,877.203 frt — krral,
a 3. §-nak A. főosztálya a rendes *jövedelmeket és bevételeket* . . . . 403,332.985 » — »
a fölösleget . . . . 25,455.782 frt — krral;
a zárszámadás fősommázata szerint előiratott, illetve utalványoztatott:
bevétel . . . . 475,538.475 frt $29^{1}/_{2}$ kr.,
kiadás . . . . 399,019.046 » $06^{1}/_{2}$ »
mutatkozik fölösleg . . . . 76,519.429 frt 23 kr.,
mi az előirányzat fölöslegénél *nagyobb* . . . . 51,063.647 frt 23 krral.,

Az 1893. évi VII. t.-czikk alapján a rendesek *pénztári kezelése* a már többször idézett sommázat szerint:

tényleges *bevételben* . . . . . 466,015.985 frt $56^{1}/_{2}$ kr.,
tényleges *kiadásban* . . . . . 379,285.981 » $70^{1}/_{2}$ »
fölöslegben . . . . 86,730.003 frt 86 kr.,
mely az előirányzat fölöslegénél . . . . 25,455.782 frtnál
kedvezőbb . . . 61,274.221 frt 86 krral.

A tényleges bevételekre és kiadásokra ugyanazok a tényezők hatottak, melyek az előirásnál, illetve utalványozásnál a különbözetet előidézték, azzal a különbséggel, hogy a bevételként előirt 475,538.475 frt $29^{1}/_{2}$ krajczárból 9,522.489 frt 72 kr. nem folyt be; az utalványozott 399,019.046 frt $06^{1}/_{2}$ krból 19,733.064 frt 36 kr. nem fizettetett ki; a be nem folyt 9,522.489 frt 72 kr. a cselekvő, a ki nem fizetett 19,733.064 frt 36 kr. pedig a terhelő hátralékot gyarapitotta.

B) I. Átmeneti kezelés.

Az 1893. évi VII. törvényczikk 1., 2. és 3. §-ainak B. I., illetve B. főosztálya megállapította:
az átmeneti *kiadásokat* . . . . 85,805.848 frttal,
» » *bevételeket* . . . . . . 83,320.658 »
a hiányt . . . . 2,485.190 frttal.

Ennek a törvényczikknek alapján az 1893. évet megillető *bevételi előirás* tett . . . . 84,746.321 frt 31 krt.
az utalványozott kiadás . . . . 89,232.829 » $60^{1}/_{2}$ »
a hiány . . . . 4,486.508 frt $29^{1}/_{2}$ krt.
mely az előirányzat hiányával szemben *kedvezőtlenebb* . . . . 2,001.318 frt $29^{1}/_{2}$ krral.

Az 1893. évi VII. törvényczikk alapján az átmenetiek *pénztári kezelésénél* tett:
a tényleges *bevétel* . . . . 84,142.901 frt $59^{1}/_{2}$ krt,
a tényleges *kiadás* . . . 82,224.957 » $15^{1}/_{2}$ »
fölösleg . . . . 1,917.944 frt 44 kr.,
mely az előirányzat hiányánál . . . . 2,485.190 » — »
kedvezőbb . . . 4,403.134 frt 44 krral

B) II. Beruházások.

Az 1893. évi VII. törvényczikk 2. §-ának *B*. II. főosztálya megállapította a beruházásoknak:

kiadását . . . . 15,568.994 frttal,
bevételét . . . . — —
a hiányt . . . . 15,568.994 frttal.

Ennek a törv.-czikknek alapján az 1893. évet megillető *utalványozás* tett . . . . 20,980.747 frt 99 krt,
a *bevételi előirás* . . . . . . — —
a hiány . . . . 20,980.747 frt 99 krt,
mely az előirányzat hiányánál *kedvezőtlenebb* . . . . 5,411.753 frt 99 krral.

Az 1893. évi VII. törvényczikk a beruházások *pénztári kezelésénél* a többször emlitett fősommázat szerint tett:

a tényleges *bevétel* . . . . — —
a tényleges *kiadás* . . . . 22,799.137 frt $42^1/_2$ krt,
a hiány . . . . 22,799.137 frt $42^1/_2$ krt,
melyet összehasonlitva az előirányzat hiányával . . . . . 15,568.994 » — »
az eredmény *kedvezőtlenebb* . . . . 7,230.143 frt $42^1/_2$ krral

C) III. Rendkivüli közösügyi kiadás.

Az 1893. évi VII. törvényczikk 2 §-ának *C)* III. főosztálya megállapította a rendkivüli közösügyi költségeknél:

a *kiadást* . . . . 6,931.476 frttal,
a *bevételt* . . . . — »
a hiányt . . . . 6,931.476 frttal.

Ennek a törvényczikknek alapján az 1893. évet megillető *kiadási járandóság* tett . . . . 6,931.476 frt 21 krt,
a *bevételi előirás* . . . . . . — —
a hiány . . . . 6,931.476 frt 21 krt,
azaz az eredmény *kedvezőtlenebb* . . . . — » 21 krral.

A pénztári kezelésnél:

a *kiadás* tett . . . . 6,931.476 frt 21 krt,
a *bevétel* tett . . . . . . — —
a hiány . . . . 6,931.476 frt 21 krt,
mely az előirányzat hiányánál szintén . . . . — » 21 krral *kedvezőtlenebb*. (I. Rész 6—7. lap.)

Az időközben megszavazott póthitelek és felhatalmazások alapján álló kezelés eredményei:

Az 1893. évi VII. t.-czikk keretén kivül póthitelek és felhatalmazások alapján:

I. Rendes kezelésnél (fősommázat 6—7. lap) az előirányzott:

bevétel tett . . . . — —
kiadás tett . . . . 1,802.104 frt $57^1/_2$ krt,
a hiány . . . . 1,802.104 frt $57^1/_2$ krt.

Ezen az alapon az 1893. évet megillető *járandóság* tett:
bevételben . . . . — —
kiadásban . . . . 1,802.104 frt $57^1/_2$ krt,
a hiány . . . . 1,802.104 frt $57^1/_2$ krt,
mely az előirányzat hiányával *egyenlő*.

A pénztári kezelésnél:

a tényleges *bevétel* tett . . . — —
a tényleges *kiadás* tett . . . 1,744.043 frt $81^1/_2$ krt,
a hiány . . . . 1,744.043 frt $81^1/_2$ krt,
mely az előirányzat hiányánál *kedvezőbb* . . . . 58.060 frt 76 krral.

II. Az *átmeneti kezelésnél* (fősommázat 6—7. lap) a póthitelek és felhatalmazások megállapitották:
a *bevételeket* . . . . 15,074.900 frt 28 krral,
a *kiadásokat* . . . . 578.489 » 75 »
fölösleg . . . . 14,496.410 frt 53 kr.
Ennek alapján az 1893. évet megillető *járandóság* tett:
bevételben . . . . 15,074.900 frt 28 krt,
kiadásban . . . . 578.489 » 75 »
fölösleg . . . . 14,496.410 frt 53 kr.,
mely az előirányzat fölöslegével *egyenlő*.

A pénztári kezelésnél:

a *bevétel* tett . . . . 15,074.900 frt 28 krt,
a *kiadás* » . . . . 568.364 » 70 »
a fölösleg . . . . 14,506.535 frt 58 kr.,
mely az előirányzat fölöslegénél *kedvezőbb* . . . . 10.125 frt 05 krral.

III. *A beruházásoknál* (fősommázat 6—7. lap) a póthitelek és felhatalmazások alapján *elő lett irányozva*:
a kiadás . . . . 3,646.902 frt 49 krral,
a bevétel . . . . — —
a hiány . . . . 3,646.902 frt 49 krral.
Ennek alapján
utalványoztatott . . . . . . 3,646.902 frt 49 kr.,
bevétel . . . . — —
hiány . . . . 3,646.902 frt 49 kr.,
mely az előirányzat hiányával egyenlő.

A pénztári kezelésnél:

a *kiadás* . . . . 1,393.507 frt 08 kr.,
a *bevétel* . . . . — —
a hiány . . . . 1,393.507 frt 08 kr.,
mely az előirányzat hiányánál *kedvezőbb* . . . . 2,253.395 frtl 41 krral

1.

A zárszámadás I. részében foglalt bevételek és kiadások összes kezelésének fősommázata szerint ıtalmazást nyert a kormány bevételeket és kiadásokat eszközölni.

	Bevétel		Kiadás		Fölösleg		Hiány	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Az 1893. évi VII. t.-cz. (költségvetési törvény) ıpján	486,653.643	.	486,183.521	.	470.122	.		
Póthitelek (felhatalmazás) alapján	15,074.900	28	6,027.496	81½	9,047.403	46½		
Mindössze . . .	501,728.543	28	492,211.017	81½	9,517.525	46½		
A megszavazott bevételek és kiadások közt ıyanok is vannak, melyek kölcsönökből eredvén, 393. évi jövedelmet nem képeznek, ilyenek jelesül:								
Az átmeneti bevételekben:								
I. fejezet 4., 6., 7. czím 826.695 frt 16 kr.								
II. » 4., 5., 12. » 6.852 » 70 »								
V. » 1—20. » 1,587.394 » 92 »								
V. » 1. » 563.811 » 70 »								
I. » 2. » 13,547.520 » — »	16,532.274	48	.	.	.	.		
A felsorolt összegeket levonva a fentebb kiıutatott előirányzat szerinti összegekből, marad .	485,196.268	80	492,211.017	81½	.	.		
E szerint a költségvetés és póthitelek alapján ız állam forrásaiból (jövedelméből, vagyonából) em több mint	.	.	485,196.268	80	.	.		
ırajczárig terjedő kiadás fedezete állott a kormány ındelkezésére, és ennélfogva a kiadásokból már z előirányzat szerint is . . . . itelmívelet utján lett volna fedezendő vagy pedig pénztári készletekből.	.	.	7,014.749	01½	.	.		

Az összes kezelésnek már idézett fősommázata szerint az összes bevételi járandóság és kiısi utalványozás tett:

2.

	Bevétel		Kiadás		Fölösleg		Hiány	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Az 1893. évi VII. törvényczikk alapján	560,284.796	60½	516,164.099	87	44,120.696	73½		
Póthitelek (felhatalmazások) alapján	15,074.900	28	6,027.496	81½	9,047.403	46½		
Mindössze . . .	575,359.696	88½	522,191.596	68½	53,168.100	20		
Levonván a hitelmíveletekből eredő bevételeket, ılletve a kölcsönök conversiójára forditott kiadáokat, még pedig:								
Az átmeneti bevételekben:								
II. fej. 4., 6., 7., 12., 15., 16. cz. 855.854 frt 79 kr.								
II. » 4., 5., 12. czím 11.666 » 94 »								
V. » 1—23. » 1,602.086 » 22 »								
V. » 1. » 563.811 » 70 »								
I. » 2. » 13,547.520 » — »	16,580.939	65	.	.	.	.		
Az átmeneti kiadásokban:								
X. fejezet, 2. és 4. czím . . . . 6 frt 75 kr.	6	75	.	.	.	.		
Marad . . .	558,778.750	48½	522,191.596	68½	.	.		
Egybevetve a kiadást az államnak 1893-ban a ajját forrásaiból (jövedelmeiből, vagyonából) keletczett bevételi előirással	.	.	558,778.750	48½	.	.		
ıiderül, hogy a bevétel a kiadások fedezésére ıemcsak elegendő volt, hanem hogy fölösleg muıtkozik még	.	.	36,587.153	80	.	.		
ıely eredményt összehasonlitva az előirányzatnál entebb hasonló alapon kitüntetett ugyanazon ermészetű eredménynyel	.	.	7,014.749	1½	.	.		
az előirás kedvezőbb .	.	.	43,601.902	81½	.	.		

3.

A költségvetési és a többi kapcsolatos törvényeknek *pénztárilag foganatositott* végreha ugyanazon fősommázat összes kezelésének eredményeül a következőket tünteti ki.

	Bevétel		Kiadás		Fölösleg		Hiány
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt
Az 1893 évi VII. t.-czikk alapján . .	550,158.887	16	491,241.552	49½	58,917.334	66½	
A póthitelek (felhatalmazások) alapján . . .	15,074.900	28	3,705.915	59½	11,368.984	68½	
Mindössze	565,233.787	44	494,947.468	09	70,286.319	35	
Ebből levonván a kölcsönökből eredő bevételeket, illetőleg a kölcsönök konversiójára forditott kiadásokat, még pedig:							
Az átmeneti bevételekben:							
II. fej. 4., 6., 7., 12., 15., 16. cz. 855.854 frt 79 kr.							
III. » 4., 5. czím 6.852 » 70 »							
IV. » 2., 3., 17., 18., 19., 20. » 145.824 » 35 »							
V. » 1. czím 563.811 » 70 »							
VI. » 1—2. czím 13,559.199 » 50 »	15,131.543	04	.	.	.	.	
Az átmeneti kiadásokban X. fej. 1—5. czim .	.	.	45.379	88	.	.	
Marad	550,102.244	40	494,902.088	21	.	.	
Egybevetve a kiadást az államnak 1893-ban a saját forrásaiból (jövedelmeiből, vagyonából) eredő tényleges bevételével		.	550,102.244	40	.	.	
kiderül, hogy a bevétel nemcsak elegendő volt a kiadások fedezésére, hanem hogy fölösleg mutatkozik még		.	55,200.156	19	.	.	
mely eredményt összehasonlitva az előirányzatnál hasonló módon kitüntetett eredménynyel . . .	.	.	7,014.749	01½	.	.	
a pénztári eredmény az előirányzathoz képest kedvezőbb	.	.	62,214.905	20½	.	.	

megjegyzendő azonban, hogy a 62,214.905 frt 20½ kr. kedvezőbb eredmény részben csak látszólagos, a mi annak donitandó, hogy az ez évet megillető bevételi járandóságkép előirt 558,778.750 frt 48½ krból 8,676.50 08½ kr. tényleg még nem folyt be, az utalványozott 522,191.596 frt 68½ krból pedig 27,289.508 frt 47 tényleg még nem fizettetett ki: ennélfogva a be nem folyt 8,676.506 frt 08½ kr. és a ki nem fizetett 27,289.508 frt 47 közti 18,613.002 frt 39 krnyi különbözet, — mely az 5%-os papirjáradéknak és több vasuti elsőbbségi kötvényekn részvényeknek 4%-os koronajáradékra való convertálásának folyamánya — mint az 1893. évet terhelő, de tényleg az 1894. évben kifizetésre kerülő kiadás a kimutatott 62,214.905 frt 20½ kr. kedvezőbb eredményből leütendő marad az ez évet valósággal megillető 43,601.902 frt 81½ kr. kedvezőbb eredmény. Meg kell még jegyeznünk, e 3 kimutatás nem képez zárszámadást, hanem csak csoportositását azon összegeknek, a melyek a zárszámad előfordulnak. Zárszámadási rendszerünk az 1880. évi LXVI. t.-cz. 24. §-a értelmében a közigazgatási előiráson al s igy a tényleges számadási eredményt és a valóságos fölösleget a második kimutatás tünteti fel.

II. RÉSZ.

Átfutó kezelés.

	Befolyt:				Kiadatott:			
Előlegek czímén . . .	366,228.970	frt	12	kr.	396,568.212	frt	23 1/2	kr.
Idegen pénzek czímén .	764,685.581	»	58	»	741,975.154	»	95	»
Szállitmányok és ellátmányok czímén	1.083,136.246	»	50 1/2	»	1.083,136.246	»	50 1/2	»
Átszámitások czímén .	54,508.843	»	46 1/2	»	53,847.738	»	87	»
Együtt . .	2.268,559.641	frt	67	kr.	2.275,527.352	frt	56	kr.
Kiadási többlet	6,967.710 frt 89 kr.							

Átfutó követelés:

az év elején	185,493.421	frt	30 1/2	kr.,
az év végén	215,171.558	»	82 1/2	»
szaporodott . .	29,678.137	frt	52	krral.

Átfutó tartozás:

az év elején	127,779.542	frt	31	kr.,				
az év végén	150,489.968	»	94	»				
szaporodott					22,710.426	frt	63	krral,
vagyis az év végéig a *követelés* szaporodott					6,967.710	frt	89	krral,

azaz a fennebb kimutatott *kiadási többlettel.*

Az átfutó követelést az év végén képezik:

a) a forgalmi naplóban elszámolt megtéritendő előlegek, együtt . . . . 75,764.611 frt 73 1/2 kr., mely összeg a zárszámadás II. részének észrevételi hasábjában (199. lapon) részletezve van;

b) a tárczanaplókban elszámolt előlegek . . . . . 137,916.735 » 56 1/2 »

c) az önálló alapok előlegei, jelesül a budapesti zálogház cselekvő tőkéi . . . . 1,977.668 » — »

együtt . . .	215,659.015	frt	30	kr.;
levonva ebből az átszámitásoknál mutatkozó *tartozást*	487.456	frt	47 1/2	krt,
maradt *követelés* . .	215,171.558	frt	82 1/2	kr.

Az átfutó tartozást pedig az év végén képezik:

aa) a forgalmi naplókban elszámolt idegen pénzek . . . 55,939.757 frt 88 1/2 kr., a melyből a jelentékenyebb összegek külön is megemlitve vannak a zárszámadás II. részének észrevételi hasábjában (201. lapon);

bb) a tárczanaplókban elszámolt idegen pénzek . . . . 93,733.215 » 33 1/2 »

cc) az önálló alapoknál ideiglenesen befolyt idegen pénzek, jelesül a budapesti zálogház terhelő tőkéi . . . . 694.855 » 94 1/2 »

más alapok ideiglenes bevételei . . . . 122.139 » 77 1/2 »

együtt . . 150,489.968 frt 94 kr.

III. RÉSZ.

Állami leltár.

1. Ingatlan vagyon:

1892. év végével *helyesbitett érték volt*	1.414,995.766	frt	93	kr.,
1893. évi *gyarapodás*	25,342.581	»	32	»
együtt . . .	1.440,338.848	frt	25	kr.
levonva az 1893. évi *fogyatkozást*	4,381.086	»	30	krt,
az 1893. év végével mutatkozó érték	1.435,957.261	frt	95	kr.

2. Termesztmények, anyagok, szerek és eszközök:

1892. év végével a *helyesbitett érték* volt	143,394.565	frt	50	kr.
1893. évi *gyarapodás*	113,337.487	»	07½	»
együtt . . .	256,732.052	frt	57½	kr.;
levonva az 1893. évi *fogyatkozást*	108,420.507	»	51	krt,
az 1893. év végével mutatkozó érték	148,311.545	frt	06½	kr.

3. Pénzmaradványok.

1892. év végével a *helyesbitett pénzmaradvány* volt . .	61,735.258	frt	57½	kr.
1893. évi *gyarapodás*	77,557.284	»	45	»
összesen . .	139,292.543	frt	02½	kr.;
levonva az 1893. évi *fogyatkozást*	14,238.675	frt	99	krt,
1893. év végével mutatkozik pénzmaradvány . . .	125,053.867	frt	03½	kr.,

a mely összegben 70,137.110 frt 63½ kr. aranypénz foglaltatik.

4. Értékpapirok:

1892. év végével az értékpapirok *helyesbitett álladéka* volt	33,136.066	frt	45	kr.
1893. évben *gyarapodott*	14,682.900	»	—	krral,
összesen . .	47,818.966	frt	45	kr.;
levonva az 1893. évi *fogyatkozást*	10,990.100	»	—	krt,
1893. év végével az értékpapirok álladéka	36,828.866	frt	45	kr.

5. Követelések értékpapirokban:

1892. év végével a követeléseknél a *helyesbitett hátralék* volt	345.402	frt	39	kr.
1893. évben *előiratott*	14,682.900	»	—	»
összesen . .	15,028.302	frt	39	kr.;
1893. évben *törlesztetett*	14,682.900	»	—	»
maradt 1893. év végével	345.402	frt	39	kr.,

a mely *követelési hátralék* nem a letéteknél, hanem kizárólag a valódi követeléseknél forpul elő.

6. Tartozások értékpapirokban:

1892. év végével a tartozásoknál a *hátralék* volt . .	12,664.966 frt	45	kr.
1893. évben *előiratott*	11,365.100 »	—	»
összesen . .	24,030.066 frt	45	kr.;
levonva az 1893. évi *törlesztést*	10,990.100 »	—	»
marad 1893. év végével hátralék	13,039.966 frt	45	kr.

a mely *tartozási hátralék* nem a valódi tartozásoknál, hanem kizárólag a letéteknél mutatkozik.

7. Államadósságok:

1892. év végével az állami adósságok *helyesbitett álladéka* volt	2.066,771.989 frt	32½	kr.,
1893. évben *gyarapodott*	16,929.938 »	94	krral;
összesen . .	2.083,701.928 frt	26½	kr.;
1893. évben *apadt*	6,414.483 »	89	krral;
1893. év végével *az állami adósságok álladéka* ennélfogva tesz	2.077,287.444 frt	37½	krt.

8. Állami követelések:

1892. év végével az állami követelések *helyesbitett álladéka* volt	557,469.544 frt	64	kr.,
1893. évben *gyarapodott*	8,082.130 »	69	krral,
összesen	565,551.675 frt	33	kr.;
1893. évben *apadt*	5,687.711 »	15½	krral,
minélfogva az 1893. év végével az *állami követelések* tesznek . . .	559,863.964 frt	17½	krt.

9. Cselekvő hátralékok:

A bevételi (cselekvő) hátralékoknak, vagyis azoknak az összegeknek álladéka, melyek 1892. évben a költségvetési év végéig *befizetendőül már előirattak*, de befizetve nem lettek, *helyesbitett összegekben 1892. év végével volt:*

a valódi kezelésnél	98,665.597 frt 44½ kr.,			
az átfutó kezelésnél	185,493.421 » 30½ »			
összesen		284,159.018 frt	75	kr.

Ezzel szemben a *bevételi* (cselekvő) *hátralékok álladéka* 1893. év végével:

a valódi kezelésnél . . .	108,791.506 frt 89 kr.,			
az átfutó kezelésnél	215,171.558 » 82½ »			
összesen		323,963.065 frt	71½	krt

tévén, szaporodás van a követeléseknél, és pedig:

a valódi kezelésnél	10,125.909 frt 44½ kr.,			
az átfutó kezelésnél . . .	29,678.137 » 52 »			
összesen		39,804.046 frt	96½	kr.

10. Terhelő hátralékok:

A kiadási (terhelő) hátralékoknak, vagyis azoknak az összegeknek álladéka, melyek az 1892-iki költségvetési év végéig *kifizetendőül már utalványozva lettek*, de az 1892. évi naptári év végéig *tényleg ki nem fizettettek: helyesbitett összegekben 1892. év végével volt:*

a valódi kezelésnél . . . . 27,866.514 frt 18½ kr.,
az átfutó kezelésnél . . . . 127,779.542 » 31 »
összesen . . . . 155,646.056 frt 49½ kr.

Ezzel szemben a *kiadási* (terhelő) *hátralékok álladéka* 1893. év végével:
a valódi kezelésnél . . . . 55,110.642 frt 78 kr.,
az átfutó kezelésnél . . . . 150,489.968 » 94 »
összesen . . . . 205,600.611 frt 72 krt

tévén, *szaporodás* van a tartozásoknál, és pedig:
a valódi kezelésnél . . . . 27,244.128 frt 59½ kr.,
az átfutó kezelésnél . . . . 22,710.426 » 63 »
összesen . . . . 49,954.555 frt 22½ kr.

IV. RÉSZ.

Mérlegek.

A) Pénztári mérleg.

Az 1893. évben *a tényleges bevétel* volt:
a valódi kezelésnél . . . . . 565,233.787 frt 44 kr.,
az átfutó » . . . . . 2.268,559.641 » 67 »
a *tényleges bevétel* mindössze volt . 2.833,793.429 frt 11 kr.,
ellenben az 1893. évben *tényleges kiadás* volt:
a valódi kezelésnél . . . . . 494,947.468 frt 09 kr.
az átfutó » . . . . . 2.275,527.352 » 56 »
a *tényleges kiadás* mindössze ennélfogva kitett . . . . 2.770,474.820 frt 65 krt,
a bevételt a kiadással egybevetve:
több volt a bevétel . . . . 63,318.608 frt 46 krral,
a mely összeg egyenlő: az 1893. év elején mutatkozott . . . . 61,735.258 frt 57 ½ kr.
és az 1893. év végével kimutatott 125,053.867 » 03 ½ »
pénzmaradvány között fenforgó . 63,318.608 frt 46 kr.,
különbözettel, vagyis az 1893. évi *pénzkészlet-szaporulattal.*

B) Jövedelmi mérleg.

A zárszámadás sommázatában (Zárszám. 6–7. lap) kimutatott *bevételek* és *kiadáso járandósága* (előirás, illetőleg utalványozás) tett:

	bevételeknél	kiadásoknál
a bevételeknél	575,359.696 frt 88½ krt,	
a kiadásoknál		522,191.596 frt 68½ krt,
levonva ezekből a *vagyonfogyatkozásból,* illetőleg *vagyonszaporodásból* eredő *bsvételeket,* illetőleg *kiadásokat* .	126,604.465 frt 33 krt,	142,308.280 frt 99½ krt,
marad	448,755.231 frt 55½ kr.	379,883.315 frt 69 kr.,

ellenben *hozzáadva a bevételekhez* az alapokból megszerzett ingatlanok értékét, az ugyanúgy megszerzett ingók értékét,

ovábbá a *nyereséget* az értékpapiroknál, ız állami adósságoknál, az állami kö-¡etelléseknél és az ingatlan vagyon apa-lásánál . . . . 17,933.037 frt 89 krt,

ı *kiadásokhoz* az *ingatlanoknál*, az *ingók-ıál* és az *értékpapiroknál* mutatkozó va-;yonapadást . . . . 12,561.614 frt 48½ krt,

összesen . 466,688.269 frt 44½ kr. 392,444.390 frt 17½ kr.,

egybevetve a bevételeket a kiadásokkal . . . . . . 466,688.269 frt 44½ kr.,

mutatkozik *fölösleg (vagyonszaporulat)* . . . . 74,243.339 frt 27 kr.,

ı mely összeg megfelel a *vagyonmérlegnél* kimutatott 1893. évi *vagyonszaporulat* összegének.

C) Vagyonmérleg.

1893. év végével a cselekvő vagyon volt a leltár szerint:

1. ingatlanokban	1.435,957.261	frt 95	kr.,
2. termesztmények, szerek és anyagokban	148,311.545	» 06½	»
3. készpénzben	125,053.867	» 03½	»
4. értékpapirokban	36,828.866	» 45	»
5. állami követelésekben, u. m.:			
a) értékpapirokban	345.402	» 39	»
b) készpénzben	559,863.964	» 17½	»
6. cselekvő hátralékokban	323,963.065	» 71½	»
összesen	2.630,323.972	frt 78	kr.

Ennek ellenében a teher:

1. állami adósságokban . .	2.077,287.444	frt 37½	kr.,
2. állami tartozások érték-papirokban	13,039.966	» 45	»
3. terhelő hátralékokban . .	205,600.611	» 72	»
összesen	2.295,928.022	frt 54½	kr.

A cselekvő vagyont a teherrel egybevetve, mutatkozik 1893. év végével végleges vagyon . . . . 334,395.950 frt 23½ kr.,

minthogy pedig 1892. évi helyesbitett *végleges vagyon* . . . . 260,152.610 » 96½ krt

tett ki, mutatkozik *vagyonszaporulat* . . . . 74,243.339 frt 27 kr.,

ı mely összeg megfelel a *jövedelmi mérlegnél* kimutatott *1893. évi vagyonszaporulat* összegének.

Az 1893. évi zárszámadás ezen főeredményei teljes megnyugtatásul szolgálnak arra nézve, hogy egyrészt államháztartásunk kezelése reális, másrészt, hogy pénzügyünk alapja mindinkább szilárdabbá válik. E meggyőződésünkben megerősit azon körülmény, hogy habár a kiadásoknak összege költségvetésileg 1893. évre már 87½ millióval nagyobb összegben lett előirányozva, mint a mennyi az előző 1892. évben volt, sőt a zárszámadás eredménye szerint több túlkiadás is merült fel, mégis a tiszta fölösleg 43,601.902 frt 81½ krt tett ki és az állami ingatlan vagyon 21 millió forinttal növekedett.

E kedvező eredményt az idézte elő, hogy a bevételek a költségvetésileg előirányzott 486·6 millió forinttal szemben 560 millió forintra emelkedtek, ugy hogy a több-bevétel közel 74 millió forintot tett ki.

A több-bevétel, a főbb összegeket tekintve, a következő tételeknél fordult elő:

Az *előirányaztot fölülmulták* eredményben a főbb összegeket tekintve:

a szőlődézsmaváltság	1,109.299	frttal
a házadó	836.189	»
a keresetadó	3,960.174	»
a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója	877.137	»
a bányaadó	145.358	»
a tőkekamat- és járadékadó	643.839	»
a vasuti és gőzhajózási szállitás használata utáni adó	1,983.055	»
az általános jövedelmi pótadó	808.812	»
a szeszadó	6,320.000	»
a söradó	1,282.028	»
a czukoradó	1,655.005	»
az ásványolajadó	947.079	»
a húsfogyasztási adó	385.096	»
a czukorfogyasztási adó	447.041	»
a boritaladó	172.684	»
a söritaladó	2,004.766	»
a szeszitalmérési adó	2,189.032	»
az italmérési illeték Magyarországban	805.586	»
» » » Horvát-Szlavonországban	686.265	»
a határvám	316.260	»
a bélyeg	1,820.404	»
a jogilletékek	6,671.182	»
a díjak	139.537	»
a dohányeladás	4,172.676	»
a lottójövedék	141.054	»
a sójövedék	521.666	»
a fémkohászat	505.754	»
a pénzverés és fémbeváltás	11.466.680	»
a vasművek	1,048.931	»
a koronai és kincstári uradalmak után nyert kártalanitás	515.458	»
a koronajáradék-kölcsönkötvényekkel való kicserélés végett beváltott kötvények	321.500	»
a különféle bevételek	5,177.037	»
a m. kir. posta és távirda	1,067.052	»
a m. kir. posta-takarékpénztár	385.033	»
a m. kir. államvasutak	7,725.656	»
a m. kir. államvasutak gépgyára	1,457.377	»
a m. kir. diósgyőri vas- és aczélgyár	2,273.165	»
az anyagszerek apadásából	836.614	»
az állami erdők	807.137	»
a ménesbirtok-gazdaságok	454.904	»
az országos rabsegély- és javitó-intézeti alap	169.695	»

A bevételek ezen emelkedése daczára államháztartásunk kezelésében az óvatosság és a fokozott takarékosság elvét ajánljuk a törvényhozás és a kormány figyelmébe, mert a pénzügyi egyensúlyt csakis nagy erőfeszilés és küzdelem árán tudtuk elérni, mert az általános gazdasági válság a mi mezőgazdaságunkat is romlással fenyegeti, és mert közigazgatási és culturális, okvetlenül kielégitendő, szükségleteink évenként emelkednek.

Szükségleteink rohamos emelkedését tanusitja az, hogy az eddigi óvatosság daczára 1893. évben is nagyobb mérvű hiteltúllépések fordultak elő; nevezetesen:

Túlkiadások, előirányzat nélküli kiadások s egyéb eltérések az *A*) „rendes“ kezelésnél.

III. fejezet. Országgyülés.

2. czím. *A képviselőház kiadásai*	31.105	frt	99½	kr.
Az országgyülési gyorsiroda személyzetének illetményei .	224	»	16	»
A magyar delegatió kiadásai	3.204	»	59	»

Nyugdíjak.

Országgyülés	1.018	frt	29½	kr.
Állami számvevőszék	7.299	»	32	»
Ministerelnökség	7.977	»	30	»
Ő cs. és ap. királyi Felsége személye körüli ministerium .	687	»	98	»
Belügyi ministerium	13.237	»	50	»
Kereskedelemügyi ministerium	29.102	»	37½	»
Földmívelésügyi ministerium	33.464	»	84½	»
Honvédelmi ministerium	11.816	»	09	»

Állami adósságok.

Földtehermentesités és örökváltságok:				
Kárpótlás	19.186	frt	99	kr.
Járulék a földtehermentesitési pénzalap m. kir. igazgatósága költségeinek fedezésére	3.362	»	77	»
Az 1888. évi XXXII. t.-cz. alapján kibocsátott 4½%-os adómentes államvasuti aranykölcsön:				
Kamatok	250.945	»	05½	»
Tőketörlesztés	16.798	»	54	»
Az 1880. évi VIII., 1881. évi XI. és XXXII., 1887. évi XXXII. és 1888. évi VI. t.-cz. alapján kibocsátott magyar 4%-os aranyjáradék-kölcsön:				
Kamatok	998.601	»	86	»

Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok.

Az 1876. évi L. t.-cz. alapján a keleti vasut megváltása folytán a részvények beváltására fölvett 9,989.300 frt kölcsön.				
Kamatok	16.376	frt	08	kr.
Tőketörlesztés	886	»	92	»
Az 1880. évi XLIV. t.-cz. alapján a zágráb-károlyvárosi vasutvonal megvétele folytán a cs. kir. szab. déli vasuttársaságnak fizetendő évi járulék 26. és 27. részlete	12.600	»	—	»
Az 1889. évi XIV. t.-cz. alapján az első magyar-gácsországi vasut magyar vonalának megváltása folytán elvállalt adósság	5.119	»	77	»

Az 1890. évi XXXI. t.-cz. alapján a magyar észak-keleti vasut megváltása folytán elvállalt adósság:

Elsőbbségi ezüstkölcsön kamatai . . . . 412 frt 50 kr.
5%-os aranykölcsön kamatai . . . . 1.871 » 75 »
5%-os aranykölcsön tőketörlesztése . . . . 124 » 11 »
6%-os aranykölcsön kamatai . . . . 174 » 55 »
Beruházási kölcsön . . . . 12.909 » 71 »

Az 1891. évi XXV. t.-cz. alapján a szabadalmazott osztrák-magyar államvasut-társaság magyarországi vasutvonalainak megváltása folytán elvállalt évi járadékok:

$6^1/_2$ millió aranyforintnyi részösszeg után a 17%-ot meghaladó felpénztöbblet . . . . 135.752 frt 50 kr.

Előlegezések a vasuti kamatbiztositás czímén . . . 137.421 » $12^1/_2$ »

Állami számvevőszék.

Személyi járandóságok . . . . 4.759 frt 88 kr.
Dologi kiadások . . . . 4.832 » 44 »

Ministerelnökség.

A ministerelnökség költségei:

Személyi járandóságok . . . . 1.648 frt — kr.

A fiumei és a magyar-horvát tengerparti kormányzó és személyzete költségei:

Személyi járandóságok . . . . 2.285 » 75 »
Dologi kiadások . . . . 505 » 93 »

Ő cs. és ap. kir. Felsége személye körüli ministerium.

Személyi járandóságok . . . . 386 frt 61 kr.

Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete.

Személyi járandóságok . . . . 1.630 frt 79 kr.

Belügyministerium.

Központi igazgatás és földtehermentesitési pénzalap m. kir. igazgatóság költségei:

Személyi járandóságok . . . . 33.896 frt 82 kr.
Dologi kiadások . . . . 6.358 » 71 »

Országos levéltár:

Személyi járandóságok . . . . 5.072 » 50 »

Vármegyék közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásai . . . 432.500 » — »

Főispánok és a budapesti főpolgármester, valamint a főispáni titkárok fizetései és lakpénzei . . . . 261 » 04 »

Közegészségügyi kiadások:

Járványok és más rendkivüli okoknál felmerülő költségek . 89.279 » 83 »
Tébolydai kiadások . . . . 2.474 » $83^1/_2$ »
Előre nem látható közegészségügyi kiadások . . . . . . 591 » 82 »

Közbiztonsági kiadások:

Fővárosi rendőrség szükséglete . . . . 35.938 » $45^1/_2$ »

Közjótékonysági kiadások:

A budapesti szünidei gyermektelep-egyesület segélyezésére az előirányzat keretén kivül utalványoztatott	500 frt — kr.
Általános közigazgatási kiadások:	
Országos törvények és rendeletek tárának költségei . . .	10.518 » 59 »
Távirati kiadások	13.941 » 38 »
Karhatalmi költségek	27.979 » 74 »
Országgyülési képviselők választása és a választók névjegyzékének kiigazitása alkalmával felmerülő költségekre . . .	3.969 » 80 »
Katonai előfogati díjpótlékokra szükséges költségek . . .	494 » 66 »

Pénzügyministerium.

Központi igazgatás:	
Személyi járandóságok	124.058 frt 31 kr.
Dologi kiadások	57.500 frt 82 kr.
Pénzügyi közigazgatási biróság:	
Személyi járandóságok	14.499 » 60 »
Dologi kiadások	6 » 86 »
Pénzügyi igazgatóságok, fő- és székvárosi adófelügyelő, központi díj- és illetékkiszabási hivatal és számvevő-osztályok:	
Személyi járandóságok	230.882 » 48 »
Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság:	
Személyi járandóságok	11.786 » 87 »
Állami pénztárak:	
Személyi járandóságok	11.780 » 79 »
Dologi kiadások	7.128 » 59 »
Adóhivatalok:	
Személyi járandóságok	84.291 » 10 »
Pénzügyőrség:	
Személyi járandóságok	74.216 » 09½ »
Jogügyi igazgatóságok:	
Személyi járandóságok	8.557 » 53 »
Kincstári ügyészségek:	
Személyi járandóságok	3.919 » 76½ »
Állandó kataszter:	
Személyi járandóságok és dologi kiadások	40.376 » 48½ »
Egyenes adók és földtehermentesitési pótlékok:	
A horvát-szlavon földtehermentesitési adósság évi törlesztési, kamat- és kezelési szükséglete	9.842 » 19 »
Fogyasztási és italadók:	
Fogyasztási adó-visszatéritések és kiviteli jutalmak felosztásából	288.929 » 21 »
A volt határőrvidéki községeket az 1888. évi XXXV. törvénycikk 69. §-a értelmében megillető kamatjárandóság	337 » 76½ »
Határvám kezelési költségei:	
Személyi járandóságok	6.144 » 08½ »
Bélyeg:	

Személyi járandóságok	683	frt	01	kr.
Dologi kiadások	76 916	»	$67\frac{1}{2}$	»
Fémjelzés kezelési és üzemi kiadásai	2.759	»	$99\frac{1}{2}$	»
Út-, hid- és révvám Horvát-Szlavonországban	650	»	57	»
Dohányjövedék:				
Dohányjövedéki központi igazgatóság	2.418	»	69	»
Vétel	698.622	»	$61\frac{1}{2}$	»
Gyártás	239.995	»	11	»
Lottó-jövedék	221.075	»	$91\frac{1}{2}$	»
Jószágigazgatóságok és számvevő-osztályok:				
Személyi járandóságok	1.462	»	21	»
Fémkohászat	1,133.800	»	01	»
Pénzverés és fémbeváltás	4,803.773	»	$57\frac{1}{2}$	»
Vasművek:				
Pénzügyministeri vasműosztály, mint a vasgyárak központi vezetősége	439	»	11	»
Vasgyárak	1,157.623	»	37	»
Bányakapitányságok:				
Személyi járandóságok	3.903	»	52	»
Állami nyomda	20.714	»	$05\frac{1}{2}$	»
Különféle kiadások	3,591.156	»	85	»
Állami ingó vagyon:				
Az előirányzat keretén kivül utalványoztatott	352.745	»	$42\frac{1}{2}$	»

Kereskedelemügyi ministerium.

Központi igazgatás:				
Személyi járandóságok	39.923	frt	95	kr.
Államépitészeti hivatalok:				
Személyi járandóságok	33.461	»	33	»
Ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok:				
Gépészeti ipariskola Kassán	2.032	»	91	»
Posta és távirda:				
Személyi járandóságok	252.272	»	68	»
Dologi kiadások	234.053	»	66	»
M. kir. postatakarékpénztár:				
Személyi járandóságok	99	»	23	»
Üzleti kiadások	43.110	»	76	»
Az 1885: IX. t.-cz. 6. §-a, illetőleg az 1889: XXXIV. t.-cz. 1. §-a értelmében a postaforgalmi pénzekből vett előlegek visszatéritésére	134.513	»	$21\frac{1}{2}$	»

Előirányzat nélküli kiadások.

Az 1885: IX. t.-cz. 7., illetőleg az 1889: XXXIV. t.-cz. 5. §-ai értelmében a tartalékalap képzésére utalványoztatott	205.952	»	16	»
Ideiglenes pótlékok fejében utalványoztatott	4.231	»	25	»
Tengeri hajózás:				
Tengerészeti igazgatás.				
Személyi járandóságok	5.893	»	50	»

Szakoktatás.

Személyi járandóságok	1.902	frt	93	kr.
M. kir. államvasutak:				
Személyi járandóságok	578.326	»	50	»
Dologi kiadások	221.320	»	25	»
Fentartási és üzemi kiadások	3,508.537	»	11	»

Előirányzat nélküli kiadások.

Anyagszerek gyarapitására	1,896.148	»	67	»
M. kir. államvasutak gépgyára:				
Dologi kiadások , ...	505	»	24	»
Üzemi és fentartási kiadások	1,402.674	»	81	»

Előirányzat nélküli kiadás.

Az anyagszerek szaporitására utalványoztatott	484.093	»	04	»
Diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár:				
Személyi járandóságok	9.444	»	56	»
Dologi kiadások	1.712	»	92	»
Üzemi és fentartási kiadások	2,252.781	»	05	»
Budapesti kir. zálogházak	1.121	»	18	»
Mértékhitelesités és fegyvervizsgálás:				
Előirányzat nélküli kiadásként utalványoztatott	674	»	20	»
Statisztikai hivatal:				
Személyi járandóságok	8.644	»	33	»

Földmívelésügyi ministerium.

Központi igazgatás:				
Személyi járandóságok	24.672	»	80	»
Állami erdők:				
Előirányzat nélkül utalványoztatott	2.940	»	13	»
Országos erdei alap	11.924	»	46½	»
Állami lótenyészintézetek:				
Ménesbirtok-gazdaságok	562.736	frt	24	kr.
Ménesek	1.473	»	90	»
Méntelepek	19.953	»	14	»
Lóversenyek és a vidéki versenyek segélyezésére . . .	4.169	»	50	»
Állategészségügy:				
Személyi járandóságok	6.217	»	69½	»
Dologi kiadások	17.288	»	66	»
Országos közgazdasági alap	3.493	»	83½	»
Kincstári birtokok:				

Jószágigazgatóság és számvevő-osztály.

Személyi járandóságok	337	frt	06	kr.
Dologi kiadások	2.487	»	77½	«

Előirányzat nélküli kiadás.

A rankherleini és vizaknai fürdőknél	16.086 frt	39½	kr.
Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal:			
Személyi járandóságok	7.404 »	46	»
Folyammérnöki hivatalok:			
Személyi járandóságok	14.960 »	42½	»
Kulturmérnöki hivatalok:			
Kulturmérnöki hivatal	13.219 »	54½	»
Halászat:			
Személyi járandóságok	149 »	99	»
Meteorologiai központi intézet:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	600 »	40	»

Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

Központi igazgatás:			
Személyi járandóságok	24.468 frt	83	kr.
Dologi kiadások	6.127 »	17	»
Tankerületi főigazgatóságok:			
Személyi járandóságok	4.556 »	97	»
Népnevelési tanfelügyelőségek:			
Személyi járandóságok	16.761 »	60½	»
Budapesti kir. egyetem:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	8.283 »	90	»
Budapesti középiskolai tanárképző és az azzal egybekötött gyakorló-iskola:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	2.006 »	30	»
Országos mintarajziskola és rajztanárképző:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	554 »	81	»
Iparművészeti iskola:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	1.257 »	35	»
Gymnasiumok:			
Szemelyi járandóságok és dologi kiadások	18.135 »	67½	»
Reáliskolák:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	39.322 »	09	»
Állami felsőbb leányiskolák:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	10.299 »	29	»
Budapesti állami ipariskola:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	592 »	68	»
Brassói állami kereskedelmi iskola (kapcsolatban közép-faipariskolával):			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	24 »	99	»
Elemi és polgári férfitanitó-képzők:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	21.496 »	78	»
Elemi és polgári tanitónő-képzők:			
Személyi járandóságok és dologi kiadások	33.136 »	64	»
Népnevelés	179.490 »	51½	»
A budapesti I. ker. állami tanitóképzővel kapcsolatos és siketnémák oktatására képesitő tanfolyam:			

Személyi járandóságok és dologi kiadások	112	frt	50	kr.
Vakok országos intézete Budapesten:				
Személyi járandóságok és dologi kiadások	440	»	48	»
Magyar nemzeti muzeum:				
Személyi járandóságok és dologi kiadások	10.907	»	10	»
Országos zene- és szinművészeti akadémia:				
Személyi járandóságok és dologi kiadások	1.272	»	59	»
Iparművészeti muzeum:				
Személyi járandóságok és dologi kiadások	755	»	03	»
Technologiai iparmuzeum:				
Személyi járandóságok és dologi kiadások	735	»	50	»
Műemlékek országos bizottsága:				
Személyi járandóságok és dologi kiadások	103	»	04½	»

Igazságügyi ministerium.

Központi igazgatás:				
Személyi járandóságok	13.410	frt	80	kr.
Királyi curia:				
Személyi járandóságok	24.077	»	28	»
Királyi táblák:				
Személyi járandóságok	31.503	»	—	»
Királyi törvényszékek és járásbiróságok:				
Személyi járandóságok	305.297	»	23½	»
Királyi ügyészségek:				
Személyi járandóságok.	53.688	»	15½	»
Országos fegyintézetek, kerületi börtön, közvetitő intézet és államfogház:				
Soproni orsz. fegyintézet	5.449	»	23	»
Szamosujvári orsz. fegyintézet	2.341	»	79	»
Országos rabsegély- és javitóintézeti alap	169.755	»	09½	»
Telekkönyvezés:				
Személyi járandóságok	281	»	25	»

Honvédelmi ministerium.

Központi igazgatás	21.894	frt	82½	kr.
Honvédségi intézetek:				
Honvéd-menház	86	»	76	»
Honvéd-hadbiztosság	949	»	52	»
Honvéd-számvevőség	650	»	09	»

Túlkiadások, előirányzat nélküli kiadások s egyéb eltérések a *B*) I. „átmeneti“ kezelésnél.

I. fejezet. Ministerelnökség.

Előirányzat nélküli kiadás	1.989	frt	05	kr.

III. fejezet. Belügyministerium.

A m. kir. csendőrség állományának és alosztályának tervezett szaporitásából egyszersmindenkorra felmerülő költségekre .	261	frt	61½	kr.
A m. kir. operaháznál alkalmazandó magyar énekesek és énekesnők kiképzésére szolgáló ösztöndíjak	2.200	»	—	»

A Székesfehérvárott létesiteni szándékolt tébolyda épitési terveinek elkészitéseért az előirányzat keretén kivül utalványoztatott . . . . 2.400 frt — kr.

IV. fejezet. Pénzügyministerium.

2. Az állami javaknál a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére, a telepitvényes ügyek lebonyolitására és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségeire . . . . 8.349 frt 22 kr.

Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és töketörlesztésére . . . . 71.202 » 78 »

Az államjavak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevélkölcsönök tőke- és kamattörlesztésére:

Esetleges rendkivüli töketörlesztésekre . . . . 393.509 » 73 »

A Rába és mellékfolyóinak szabályozására . . . . . . 34.733 » 08 »

Fémbeszerzésekre:

túlkiadás . . . . 2,053.134 » $00^{1}/_{2}$ »

kevesebb bevétel . . . . 359.980 » $87^{1}/_{2}$ »

2,413.114 frt 88 kr.

A pénzverésnél — a körmöczbányai főkémlőhivatal elhelyezésére szolgáló épület 15.000 frtnyi vételárának levonása után — fenmaradó bevételi többlet a valuta-rendezés czéljaira . . 2,706.634 » $36^{1}/_{2}$ »

Előirányzat nélküli kiadások.

Rendkivüli jutalmak regale-ügyben:

utalványoztatott . . . . 500 frt.

Állami előlegek:

Árvédelmi, belvizrendezési és vizszabályozási czélokra adott előlegek és kölcsönök . . . . 469.515 » 60 »

A fővárosban alkalmazott és szolgálattételre beosztott alsóbbrendű állami tisztviselők, altisztek és szolgák segélyezésére utalványoztatott . . . . 103 » 33 »

A szolnok-csongrádi tiszajobb-parti társulat tartozásának törlesztésére az 1884. évi XIV. t.-czikk 23. §-a értelmében utalványoztatott . . . . 142 534 » 57 »

A kelet-ázsiai expeditio alkalmával fölmerült költségek megtéritésére utalványoztatott . . . . 14.849 » $56^{1}/_{2}$ »

Az állami javak eladásánál utalványoztatott . . . . . . 14.802 » 07 »

VI. fejezet. Földmívelésügyi ministerium.

Phylloxera-rovar ellen való védekezés czéljaira . . . . . 189.443 frt 11 kr.

A ragadós tüdőlob kiirtása czéljából az ezen betegségnek avagy fertőzésnek gyanujában álló állatok levághatása végett a kártalanitási igények fedezésére . . . . 537.163 » 11 »

A kincstári birtokokon folyamatban levő és folyamatba teendő telepitési műveletek fejlesztése és előkészitése czéljából helyszini szemlék, felmérések, egyéb munkálatok s a telepités érdekében foganatositandó másnemű intézkedések . . . . . . 263 » 81 »

Előirányzat nélküli kiadások.

Az állami erdőknél utalványoztatott . . . . 10.299 frt 66 kr.

Az állami lótenyész-intézeteknél utalványoztatott . . . 11.064 » 51 »

A kincstári birtokoknál utalványoztatott	100 frt	—	kr.
Homoki szőlőtelep létesitésére utalványoztatott	66.038 »	$52^1/_2$	»
A chikagói kiállitás alkalmából utalványoztatott . . .	3.700 »		

Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

A budapesti egyetemi törvényszéki orvostani intézet fűtési és szellőztetési készülékeinek átalakitására	1.034 frt	32	kr.
A budapesti VII. ker. főgymnasium eddigi elhelyezésére vonatkozó bérlet megszűnése folytán felmerülő költségekre .	1.618 »	10	»

Előirányzat nélküli kiadások.

Az országos iparművészeti muzeum póthelyiségeinek bére fejében	328 frt	—	kr.
A budapesti VII. ker. gymnasium bérhelyiségeinek visszaalakitására	2.000 »	—	»
Az egyetemi fűvészkert után kövezési járulékra	2.230 »	06	»
A budapesti egyetemi központi főépület terveire . . .	764 »	10	»
A kolozsvári »Karolina« kórházban elhelyezett egyetemi kórodákon kezelt betegek 1891. évi ápolási költségeire . .	3.961 »	63	»
A II. nemzetközi ornithologiai congressus nyomtatványaira	1.345 »	95	»
A kassai főreáliskola épületének helyreállitására . . .	4.132 »	42	»
Az országos zene- és szinművészeti akadémia tartozásainak kiegyenlitésére	3.000 »	—	»
Özv. Wéber Antalné és társainak megitélt kamatok fejében	176 »	38	»
A nemzeti muzeum néprajzi osztálya helyiségeinek bére fejében	1.684 »	55	»
A nemzeti muzeumnál a koronázási jubileum alkalmával felmerült költségek fedezetére	1.132 »	—	»
Az országos képtár számlatartozásainak kiegyenlitésére .	10.138 »	—	»
A zombori állami gymnasium árnyékszékeinek átalakitására	1.250 »	—	»
A budapesti VII. ker. állami gymnasium régi bérhelyiségei után egyezség szerint fizetendő összeg fejében	3.000 »	—	»
Az erdélyi ev. reform. egyházkerület által a kincstár ellen inditott per költségei fedezésére	860 »	22	»

Honvédelmi ministerium.

A központi honvéd-főruharaktár épitéséhez szükséges telep megszerzésére és épitési költségekre az 1890. évi XXII. törvényczikk 2. §-a szerint három évi részletben engedélyezett 319.000 frt utolsó részlete	869 frt	13	kr.
Előirányzat nélkül utalványoztatott	1.894 »	15	»

Belügyministerium.

A pozsonyi országos kórházi mosókonyha átalakitási költségeinek fedezésére	2.828 frt	80	kr.

Pénzügyministerium.

Épitkezések az állami jószágoknál:

az ujpesti kikötőben emelt daruépületnek költségei fejében 3.740 frt 37 kr.

Előirányzat nélküli kiadás.

Birtokvételre utalványoztatott . . . . 22.397 frt 22 kr.

Kereskedelemügyi ministerium.

Előirányzat nélküli kiadások.

Uj épitkezésekre és új forgalmi eszközök beszerzésére az államvasutaknál:

A mármarossziget-kőrösmező-határszéli vasut költségeire utalványoztatott . . . . 4,000.000 frt — kr.

Állomások és vágányok épitésére és állomások kibővitésére hozzájárulásokból utalványoztatott . . . . 18.560 » — »

A h. é. vasutak által forgalmi eszközök beszerzésére fizetett hozzájárulásokból beszerzett forgalmi eszközök költségeire utalványoztatott . . . . 287.808 frt 07 kr.

Beruházások és új épitkezések a m. kir. államvasutak gépgyáránál és a diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyárnál:

Egyéb beruházásokra . . . . 621.826 » 54 »

A m. kir. államvasutak gépgyáránál különféle beruházásokra 228.992 » 53 »

A budapesti főposta- és távirdaépület átalakitási költségeinek fedezése végett utalványoztatott . . . . 1.828 » 17 »

Az állami központi mértékhitelesitő-bizottság és lőfegyverpróba-állomás épületének költségeire utalványoztatott . . . 26.000 » — »

Földmívelésügyi ministerium.

Állami erdőknél . . . . 19.376 frt 16 1/2 kr.

Állami lótenyész-intézetek . . . . 444 » 57 1/2 »

Gazdasági tanintézeteknél és földmíves iskoláknál . . . 4.814 » 24 »

Előirányzat nélküli kiadás.

Az állatorvosi akadémiánál a boncztani épületnek kibővitési munkálataiért II. részlet fejében járó 3.056 frt 13 krból utalványoztatott . . . . 108 frt 26 kr.

Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

A soproni állami felsőbb leányiskola épületében létesitendő vizvezetékre . . . . 40 frt 75 kr.

A dévai állami tanitóképző tornacsarnokának felépitésére, valamint a fáskamarák és árnyékszékek áthelyezésére szükséges 9.480 frt I. részlete . . . . 2.138 » 47 »

Előirányzat nélküli kiadások.

Az egri reáliskola bebutorozására . . . . 100 » — »

A kir. József-műegyetem pótépitkezéseire . . . . 6.881 » 83 »

A budapesti VII. ker. gymnasium épületére	6.527 frt	35	kr.
A párisi »Spitzer«-féle gyüjteményből vásárolt iparművészeti tárgyakért	14.000 »	—	»
A ruttkai állami elemi iskola épületének létesitésére . .	31.240 »	—	»
A székesfehérvári állami főreáliskola épitési költségeire .	6.996 »	51	»
A II. festészeti mesteriskola épületének költségeire . . .	1.282 »	12	»
A kolozsvári egyetemi élet- és közegészségtani intézet telkének bekeritésére, szabályozására és parkirozására	1.486 »	21	»
A kassai állami felsőbb leányiskola és polgári fiúiskola épületének létesitésére a város által befizetett hozzájárulás . .	130.000 »	—	»

Igazságügyi ministerium.

Előirányzat nélküli kiadás.

Az 1888. évi III. t.-cz. alapján Budapesten emelt törvénykezési palota épitésére felvett kölcsön pénzmaradványának 1893. évi kamataiból az épület czéljaira	800 frt	49	kr.

Kevesebb bevételek az *A*) „rendes“ kezelésnél.

Állami adósságok.

Sorsolási kölcsön:

Az 1870. évi XX. t.-cz. 4. §-ában megjelölt társulatok és vállalatok által fizetendő községi pótlékok	26.602 frt	94½	kr.
Az 1880. évi XX. t.-cz. alapján fölvett tiszai és szegedi kölcsön pénzeiből adott kölcsönök évi járulékai	434.253 »	58	»
Állami számvevőszék	150 »	—	»

Belügyministerium.

Közegészségügyi bevételek:

A trachoma-járványlepte községeknek adott előleg visszatéritéséből	2.140 frt	—	kr.

Általános közigazgatási bevételek:

Különféle bevételek	101 »	71	»

Pénzügyministerium.

Egyenes adók és földtehermentesitési pótlékok:

Földadó	738.981 frt	66	kr.
Hadmentességi díj	197.673 »	56½	»
Késedelmi kamat	6.719 »	71½	»
Adóbehajtási illetékek	74.517 »	78	»
Adóbehajtási költségtéritmények	88.007 »	57½	»
Aranyágió-nyeremény	778.766 »	49½	»
Dohányjövedék	352.655 »	12½	»
Perköltségek	18.913 »	95	»
Állami jószágok	37.496 »	31½	»
Fémbányászat és opálbánya	255.139 »	03	»

Zsilvölgyi kőszénbánya	18.676 frt		
Sótermelés	127.991 »	$12^1/_2$	kr.
Felhagyott bányaművek és a bányászat körüli egyházi és jótékony czélok	700 »	96	»
Budapesti állami hidak	936 »	69	»
Állami ingó vagyon	2.686 »	$44^1/_2$	»

Kereskedelemügyi ministerium.

Statisztikai hivatal	20.610 frt	82	kr.

Földmívelésügyi ministerium.

Állami lótenyész intézetek:

A lótenyésztési alap jövedelme	10.560 frt	—	kr.
Vinczellériskolák	8.643 »	12	»
Gazdasági tanintézetek és gazdasági ismeretek terjesztése	4.162 »	89	»
Selyemtenyésztés	635.634 »	79	»
Kincstári birtokok	4.101 »	14	»
A kincstári birtokok peres ügyeinek kezelése során befolyó perköltségek	6.266 »	01	»
Alapitványok és különféle bevételek	305 »	80	»

Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

Országos közoktatási tanács	1.080 frt	—	kr.
Budapesti kir. egyetem	11.257 »	$52^1/_2$	»
Kolozsvári egyetem	5.903 »	99	»
József-műegyetem	14.700 »	—	»
Országos mintarajziskola és rajztanárképző	32 »	65	»
Állami felsőbb leányiskolák	5.809 »	85	»
Bábaiskolák	6.934 »	70	»
Ujvidéki (polgári iskolával kapcsolatos) kereskedelmi és ipariskola	44 »	—	»
Keleti kereskedelmi tanfolyam	2.400 »	—	»
Elemi és polgári férfitanitóképzők	10.037 »	03	»
Népnevelés	4.491 »	$44^1/_2$	»
Kisdedóvónő- és dajkaképzés	1.357 »	50	»
Siketnémák intézete Váczon	4.115 »	31	»
Vakok országos intézete Budapesten	2.234 »	$66^1/_2$	»
Vakok ápoldai alapjának jövedelme	281 »	—	»
Balatonfüredi szeretetház	3.100 »	—	»
Állami tanintézetek épitésére felvett kölcsönök	5.272 »	02	»
Ösztöndíjak és egyéb tanulmányi czélok	1.498 »	—	»
Magyar nemzeti muzeum	2.182 »	08	»
Országos zene- és szinművészeti akadémia	390 »	95	»
Technologiai iparmuzeum	500 »	—	»
Egyéb közművelődési czélok	57 »	59	»

Igazságügyi ministerium.

Kir. törvényszékek és járásbiróságok	4.258 frt 21	kr.
Királyi ügyészségek	16.672 » 78	»

Honvédelmi ministerium.

A Ludovika-akadémiai általános alapnak jövedelmeiből és fizetéses növendékekért fizetett tápdíjakból	12.272 frt 13	kr.
Honvédmenház-alap jövedelme	158 » 53	»
Hasznavehetetlen töltényhüvelyek és szabályszerütlen lomért	14.125 » 32	»

Kevesebb bevételek a *B*) „átmeneti“ kezelésnél.

Pénzügyministerium.

Állami előlegek	164.240 frt 19½	kr.
A pénzverésből eredő bevétel	359.980 » 87½	»

Kereskedelemügyi ministerium.

Az államkincstár tulajdonában levő helyi érdekű vasuti zímletek után befolyó osztalékok	1.100 frt —	kr.

Földmivelésügyi ministerium.

Az állami szőlőtelepeknek bevétele szőlővesszők és egyéb ərmények eladásából	7.769 frt 39	kr.

Ezen túlkiadásoknak, előirányzat nélküli kiadásoknak és egyéb eltéréseknek indokai az gyes tárczák zárszámadásairól szóló külön jelentésekben, — melyek ezen általános jelentés ıellékleteit képezik, — részletesen felsorolva lévén, azoknak e helyen való újbóli ismétlését ıellőzzük.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság határozatához képest azonban kötelességünknek ırtjuk a kormány és a törvényhozás figyelmét a következőkre felhivni:

a) Az egyöntetű számviteli törvény hiánya mindinkább érezhetőbbé válik. Az egyes ıinisteriumok és az állami számvevőszék között előforduló ellentétek is nagy részben arra ezethetők vissza, hogy a zárszámadások berendezésére vonatkozólag 1889. évben hozott rszágos határozatok nem minden tekintetben kimeritők.

Ugyanazért sürgős követelmény, hogy az annyira fontos és összes számvitelünk egyönetűsége érdekében szükséges törvény, — melyre nézve az állami számvevőszék javaslatát a ormánynak már elő is terjesztette, — mielőbb megalkottassék.

b) Szükséges továbbá, hogy a hiteltelekkönyvi betétek szerkesztése, a régebbi katasəri felméréseknek és a művelési ág változásoknak kiigazitása, nemkülönben az erdélyrészi

birtokrendezések gyorsabb keresztülvitele czéljából a kellő intézkedések megtétessenek; azonfelül a katasteri térképek sokszorosittassanak, hogy olcsóbbak és könnyebben hozzáférhetők legyenek.

c) A közteherviselő állampolgárok jogos igényét képezi, hogy az adórendszer — úgy az egyenes-, mint a fogyasztási adókra nézve — mielőbb revizió alá vétessék és oly módon reformáltassék, hogy az adó fokozatos, alapos s minden helyes szempontnak és érdeknek megfelelő legyen. Ez közgazdasági és pénzügyi okokból s a társadalmi igazság érdekében is szükséges.

d) A gazdasági válság súlyának enyhitése czéljából elengedhetlen követelmény, hogy a gazdasági termékek szállitási díjai apasztassanak, mit a bizottság annál inkább kivihetőnek tart, mert az államvasutak évről-évre nagyobbodó jövedelemfölösleget eredményeznek, a melyre pedig egész összegében elkerülhetlen szükség nincs, miután a vasutak nem annyira az állami bevételek gyarapitására, mint inkább a közgazdasági érdekek szolgálatára hivatvák.

Meggyőződött különben a bizottság arról, hogy a kormány ezen kivánalmakra — a melyekre az adózó polgárok teherviselési képességének fokozása és a közjövedelmek állandósitása szempontjából szükség van — figyelmét már kiterjesztette és az előmunkálatokat megtette; miért is úgy ezen, valamint az államháztartás kezelése terén kifejtett tevékenységeért a kormánynak elismeréssel adózik.

Hasonlóan elismerését nyilvánitja a bizottság az állami számvevőszéknek is, mert a számviteli törvény hiánya daczára, az államháztartás kezelését a leghatályosabban ellenőrzi.

Ezek után kijelenti a bizottság, hogy az összes túlkiadásokat, előirányzat nélküli kiadásokat és kevesebb bevételeket alapos birálat tárgyává tette és arról győződött meg, hogy azok részben oly viszonyok behatása alatt keletkeztek, a melyek a kormány befolyása alól magukat teljesen elvonták, részben közgazdasági halaszthatlan érdekek kielégitése czéljából váltak szükségessé. Mig végre mások az elemi csapások, a közveszély és a járványok kikerülhetlen következményei voltak. Miért is a bizottság az összes eltéréseket indokoltaknak találván, **azok jóváhagyását hozza javaslatba.**

Az aldunai Vaskapu-szabályozás 1893. évi munkálatairól és költségeiről szóló jelentést a bizottság egyidejűleg részletesen felülvizsgálván, az adatokat okadatoltaknak találta, **miért is ezen jelentésnek jóváhagyását szintén javasolja.**

Ebből kifolyólag, a midőn az egyes tárczák zárszámadásait és az aldunai Vaskapu-szabályozás munkálatai és költségeiről szóló jelentést bemutatjuk, van szerencsénk következő

határozati javaslatokat

előterjeszteni és kérni, hogy **azokat elfogadni méltóztassék.**

»I. Az 1893. évi költségvetés és az azt kiegészitő törvények alapján a ministeriumok részere engedélyezett hitelekkel szemben az 1893-iki számadási évben és annak pótnegyedében előfordult túlkiadások, előirányzat nélküli kiadások és kevesebb bevételek jóváhagyatnak, ezekre, valamint az államháztartás 1893. évi kezelésének a zárszámadásokban részletezett összes eredményeire vonatkozólag a kormánynak a törvényszerű felmentvény megadatik.«

»II. Az aldunai Vaskapunál és az ottani zuhatagoknál levő hajózási akadályok elhárításáról szóló 1888. évi XXVI. t.-cz. 1. §-ában nyert felhatalmazás alapján a kereskedelemügyi m. kir. minister által az 1889. évi XII. t.-cz. utasitása szerint az aldunai Vaskapu

szabályozási munkálatok 1893. évi költségeiről, ugyanezen törvényczikk értelmében előterjesztett számadás, mely 2,508.491 frt 85 kr. kiadást tüntet fel, jóváhagyatik és a kormánynak a törvényszerű felmentvény megadatik.«

Végül ezen zárszámadásokból kifolyólag az országgyülés eldöntése alá terjesztjük azon ügyet, a mely az állami számvevőszék és a ministertanács között nézeteltérést idézett elő.

A kereskedelemügyi minister az 1892. évben a helyi érdekű vasutak segélyezésére engedélyezett 300.000 frtnyi összegből 35.035 forintot megtakaritott. Ez utóbbi összeget azonban kiutalványozta öt helyi érdekű vasutnak 1893. évben esedékes oly részletei fejében, a melyekről sem a költségvetés részleteiben, sem annak indokolásában emlités nem tétetik, mi által az állami számvevőszék nézete szerint évek közötti meg nem engedett átruházást gyakorolt.

Ezen ügy a számvevőszék jelentésében az illető okmányokkal együtt részletesen elő van terjesztve és mint az előterjesztésből is kitünik, az a kereskedelemügyi minister eljárásának nem érdemére vonatkozik, sőt administrativ szempontból való helyességét sem vonja kétségbe, hanem egyedül az elszámolás alaki kérdésében vált vitássá.

Ezen ügyet a zárszámadás-vizsgáló bizottság behatóan tárgyalván, a következő megállapodásra jutott:

Az állami számvevőszék által idézett országos határozatok szigorú alkalmazása ugyan indokolttá tehette a számvevőszék észrevételeit, de a helyi érdekű vasutak segélyezése körül ezen szabályok merev alkalmazása nem volna czélszerű. A helyi érdekű vasutak segélyezésére szánt költségvetési fedezet a kormány részéről segélyalapnak tekintetett, s az egyes helyi érdekű vasutak engedélyezéséről előterjesztett és a törvényhozás által tudomásul vett jelentésekben rendszerint ilyennek is jeleztetett.

Ha pedig ezen összegek rendeltetésüknél fogva is segélyalapnak tekinthetők s mint ilyenek kezelhetők, úgy indokoltnak látszik, hogy a minister ezen segélyösszegek beosztása és utalványozása körül ne köttessék szigorúan az országos határozatoknak az évek közötti hitelátruházásra vonatkozó korlátaihoz; önként értetvén, hogy a helyi érdekű vasutakra vonatkozó ezen kivételes intézkedés nem csorbitja az országos határozatoknak egyéb tekintetben sértetlenül fennálló általánosan kötelező erejét.

Ennek figyelembevételével czélszerűnek találja a zárszámadás-vizsgáló bizottság még annak is kimondását, hogy daczára az alapszerű kezelésnek, a mennyiben a helyi érdekű vasutak segélyezésénél a költségvetés indokolásától, vagy az egyes helyi érdekű vasutak segélyezéséről szóló ministeri jelentésektől, az évi kezelésben eltérések merülnének fel, azok a zárszámadásokban még az esetben is indokolandók, ha magán az engedélyezett összegeken felül túlkiadások nem is állanának elő.

Ezeknek alapján javasolja a zárszámadás-vizsgáló bizottság, mondja ki *határozatilag* a t. képviselőház, hogy:

»miután a helyi érdekű vasutak segélyezésére a költségvetésben évenkint felvételni szokott összeg, — eltérőleg a többi költségvetési hiteltől, — segélyalap jellegével birónak tekinthető; ennélfogva arra az 1889. évben a zárszámadásokra vonatkozólag hozott országos határozatok I-sô pontjának az évek közötti átruházásra vonatkozó rendelkezése szigorú alkalmazást nem nyerhet, önként értetvén, hogy a helyi érdekű vasutak segélyezésének ezen alapszerű kezelése, mint kivételes, egyébként nem csorbithatja az idézett országos határozatoknak általános érvényét és kötelező voltát.

Ezekből kifolyólag a kereskedelemügyi ministernek az 1892. és 1893-ik évben a helyi érdekű vasutak segélyezése körül követett eljárása tudomásul vétetik, mindazonáltal tekintettel az állami számvevőszék által felhozott fontos szempontokra, utasitja a képviselőház a kereskedelemügyi ministert, hogy a mennyiben jövőre a helyi érdekű vasutak segélyezése körül a költségvetés indokolásától, vagy az egyes ministeri jelentésektől eltérő kiadások fordulnának elő, azokat a zárszámadásokban is külön feltüntesse és indokolja.«

Kelt Budapesten, 1895. évi február hó 6-án.

Fest Lajos *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Pálffy Elemér *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

a kisebb tárczák 1893. évi zárszámadásairól.

I. FEJEZET.

A királyi udvartartás költségeire megszavaztatott és utalványoztatott 4,650.000 frt, tehát eltérés nincs.

II. FEJEZET.

Ő cs. és ap. kir. Felsége kabineti irodája és a kabineti iroda nyugdíjaira megszavaztatott . . . . 72.723 frt — kr.
utalványoztatott . . . . 71.607 » 27½ »
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőbb** . . 1.115 frt 72½ krral.

III. FEJEZET.

Országgyülés: megszavaztatott:

rendes kiadás		1,831.870 frt — kr.
nyugdíjak		15.837 » — »
összesen . . .		1,847.707 frt — kr.

utalványoztatott:

rendes kiadás . . .	1,864.702 frt 07½ kr.	
nyugdíjak	16.855 » 29½ »	1,881.557 frt 37 kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**		33.850 frt 37 krral.

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:

a rendes kiadásoknál	3.715 frt 53½ kr.
a nyugdíjaknál	836 » 93 »
összesen . . .	4.552 frt 46½ kr

Terhelő hátralék 1893. év végén:

a rendes kiadásoknál .	**1.228 frt 12 kr.**	
a nyugdíjaknál . . .	1.108 » 28½ »	**119 frt 83½ kr.**
tehát **kevesbedett** a terhelő hátralék . . .		4.672 frt 30 kr.

Átfutó hátralék-kezelés.

Az előlegeknél:

cselekvő hátralék 1892. év végén	66 frt 95 kr.
cselekvő hátralék 1893. év végén	— » — »
apadás 1893. évben . . .	66 frt 95 kr.

Az idegen pénzeknél:

terhelő hátralék 1892. év végén	11 frt 11 kr.
terhelő hátralék 1893. év végén	— » — »
apadás . . .	11 frt 11 kr.

Vagyonkezelés.

Ingó vagyon értéke 1893. év elején	110.563 frt 50 kr.
Ingó vagyon értéke 1893. év végén	117.974 » 50 »
gyarapodás . . .	7.411 frt – kr.
Ingatlan vagyon értéke 1892. év végén	287.380 frt — kr.
Ingatlan vagyon értéke 1893. év végén	287.380 » — »

sem nem apadt, sem nem gyarapodott.

IV. FEJEZET.

Közösügyi kiadásokra megszavaztatott:

rendes kiadás		26,291.669 frt 76 kr.,
rendkivüli kiadás		6,931.476 » — »
összesen . . .		33,223.145 frt 76 kr.
utalványoztatott:		
rendes kiadás	22,312.256 frt 19 kr.,	
rendkivüli kiadás . . .	6,931.476 » 21 »	29,243.732 frt 40 kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőbb**		3,979.413 frt 36 kr.

V. FEJEZET.

Központi kormány közegeinek nyugdíjaira megszavaztatott:

rendes kiadás	41.985 frt — kr.
utalványoztatott:	
rendes kiadás	28.738 » 53 »
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőbb** . . .	13.246 frt 47 kr.

VI. FEJEZET.

Állami adósságoknál megszavaztatott:

rendes kiadás	118,993.715 frt 81½ kr.
átmeneti kiadás	— —
összesen . . .	118,993.715 frt 81½ kr.

utalványoztatott:

rendes kiadás . . .	119,615.537 frt 88 kr.		
átmeneti kiadás . . .	6 » 75 »	119,615.531 frt 13 kr.	
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb** . . .		621.815 frt 31 1/2 kr.	

Bevételként előirányoztatott:

rendes bevétel	3,690.282 frt — kr.
átmeneti bevétel	13,547.520 » — »
összesen . . .	17,237.802 frt — kr.

előiratott:

rendes bevétel . . .	4,411.817 frt 43 kr.	
átmeneti bevétel . . .	13,547.520 » — »	17.959.337 frt 43 kr.
Az előirányzattal szemben az előirás **kedvezőbb** . . .		721.535 frt 43 kr.

Összehasonlitva a kiadások kedvezőtlenebb eredményét a bevételek kedvezőbb eredményével, mutatkozik **kedvezőbb** eredmény 99.720 » 11 1/2 kr.

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:

rendes kiadásoknál	5,042.673 frt 87 kr.
átmeneti kiadásoknál	236.051 » 21 »
összesen . . .	5,278.725 frt 08 kr.

Terhelő hátralék 1893. év végén:

a rendes kiadásoknál .	22,013.609 frt 77 kr.	
az átmeneti kiadásoknál	190.664 » 58 »	22.204.274 frt 35 kr.
szaparodott . . .		16,925.549 frt 27 kr.

Cselekvő hátralék 1892. év végén:

a rendes bevételnél	13,702.882 frt 81 1/2 kr.,
az átmeneti bevételnél	114.558 » 50 »
összesen . . .	13,817.441 frt 31 1/2 kr.

Cselekvő hátralék 1893. év végén:

a rendes bevételnél . .	14,580.354 frt 37 kr.,	
az átmeneti bevételnél .	102.879 » — »	14,683.233 frt 37 kr.
szaporodott . . .		865.792 frt 05 1/2 kr.

Átfutó hátralék-kezelés.

Az előlegeknél:

Cselekvő hátralék 1892. év végén	33,547.858 frt 61 kr.
» » 1893. » »	84,706.753 » 48 1/2 »
gyarapodott . . .	51,158.894 frt 87 1/2 kr.

Az idegen pénzeknél:

Terhelő hátralék 1892. év végén	13,280.026 frt 21 1/2 kr.
» » 1893. » »	47,935.567 » 88 »
gyarapodás . . .	34,655.541 frt 66 1/2 kr.

VIII. FEJEZET.

Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságokra megszavaztatott:

rendes kiadás . . . . 21,319.298 frt — kr.,

utalványoztatott:

rendes kiadás . . . . 21,328.418 » 26½ »

Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb** . . . . 9.120 frt 26½ krral.

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:

a rendes kiadásoknál . . . . 350.365 frt 90 kr.

Terhelő hátralék 1893. év végén:

a rendes kiadásoknál . . . . 4,474.427 frt 55 kr.,

szaporodott . . . 4,124.061 frt 65 krral.

Átfutó hátralék-kezelés.

Az előlegeknél:

Cselekvő hátralék 1892. év végén . . . . . . 13,427.513 frt 76½ kr.

» » 1893. » » . . . . 5,632.064 » 30 »

apadt . . . 7,795.449 frt 46½ kr.

Az idegen pénzeknél:

terhelő hátralék 1892. év végén . . . . . . 43.844 frt 53½ kr.,

» » 1893. » » . . . . . . 34.677 » 49½ »

apadt . . . 9.167 frt 04 kr.

IX. FEJEZET.

Előlegezésekre a vasuti kamatbiztositás alapján megszavaztatott:

rendes kiadás . . . . 753.408 frt — kr.

utalványoztatott:

rendes kiadás . . . . 890.829 » 12½ »

Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb** 137.421 frt 12½ kr.

Bevételként előirányoztatott:

rendes bevétel . . . — frt — kr.

előiratott:

rendes bevétel . . . 45.946 » 45 »

Az előirányzattal szemben az előirás **kedvezőbb** . . . . 45.946 frt 45 kr.

Összehasonlitva a kiadások kedvezőtlenebb eredményét a bevételek kedvezőbb eredményével, mutatkozik **kedvezőtlenebb** eredmény . . . . 91.474 frt 67½ kr.

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:

a rendes kiadásnál . . . . 728.882 frt 69 kr.

az átmeneti kiadásnál . . . . 471.718 » 25 »

összesen . . . 1,200.600 frt 94 kr.

Terhelő hátralék 1893. év végén:

a rendes kiadásnál . . 829.309 frt 27 kr.

az átmeneti kiadásnál . 221.816 » 60 » 1,051.125 frt 87 kr.

apadt . . . 149.475 frt 07 krral.

Átfutó hátralékkezelés.

Az előlegeknél:

Cselekvő hátralék 1892. év végén		1,043.029 frt 68½ kr.
» » 1893. » »		641.372 » 07 »
	apadt	401.657 frt 61½ krral.

Az idegen pénzeknél:

Terhelő hátralék 1892. év végén		— frt — kr.
» » 1893. » »		25.000 » — »
	gyarapodott	25.000 frt — kr.

X. FEJEZET.

Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükségletére megszavaztatott:

rendes kiadás		7,106.947 frt — kr.
utalványoztatott:		
rendes kiadás		7,106.947 » — »
	eltérés nincs.	

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:		
a rendes kiadásnál		735.349 frt 02½ kr.
Terhelő hátralék 1893. év végén:		
a rendes kiadásnál		259.746 frt 68½ kr.
	apadt	475.602 frt 34 krral.

XI. FEJEZET.

Állami számvevőszék részére megszavaztatott:

rendes kiadás		110.900 frt — kr.
nyugdíjak		33.720 » — »
	összesen	144.620 frt — kr.
Utalványoztatott:		
rendes kiadás	121.128 frt 88 kr.	
nyugdíjak	41 019 » 32 »	162.148 frt 20 kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**		17.528 frt 20 krral.
Bevételként előirányoztatott:		
rendes bevétel	1.900 frt — kr.	
előiratott:		
rendes bevétel	1.750 » — »	
Az előirányzattal szemben az előirás **kedvezőtlenebb**		150 frt — krral
Összeadva a kiadás és bevételi eredményt, mutatkozik **kedvezőtlenebb** eredmény		17.678 frt 20 kr.

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:		
a rendes kiadásnál		618 frt 15 kr.
a nyugdíjaknál		38 » 87 »
	összesen	657 frt 02 kr.

Terhelő hátralék 1893. év végén:

a rendes kiadásnál		1.114 frt 08 kr.
nyugdíjaknál		38 » 86 »
összesen . . .		1.152 frt 94 kr.
gyarapodott . .		495 » 92 krral.

Átfutó hátralékkezelés.

Az előlegeknél:

Cselekvő hátralék 1892. év végén	— frt — kr.
» » 1893. » »	58 » 37 »
gyarapodott . . .	58 frt 37 kr.

Vagyonkezelés.

Ingatlan vagyon értéke 1892. év végén	193.000 frt — kr.
» » » 1893. » »	193.000 » — »
Sem nem apadt, sem nem gyarapodott.	
Ingó vagyon értéke 1892. év végén	5.111 frt 96 kr.
» » » 1893. » »	8.116 » 27 »
gyarapodott . . .	3.004 frt 31 krral.

XII. FEJEZET.

Ministerelnökségnél megszavaztatott:

rendes kiadás		337.580 frt — kr.
nyugdíjak		13.499 » — »
átmeneti kiadás		5.000 » — »
összesen . . .		356.079 frt — kr.
utalványoztatott:		
rendes kiadás	341.136 frt 33 kr.	
nyugdíjak	21.476 » 30 »	
átmeneti kiadás	6.989 » 05 »	369.601 frt 68 kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**		13.522 frt 68 krral.
Bevételként előirányoztatott:		
átmeneti bevétel	— frt — kr.	
előiratott:		
átmeneti bevetel	121 » — »	
Az előirányzattal szemben az előirás **kedvezőbb**		121 frt — krral.
Összehasonlitva a kiadások kedvezőtlenebb eredményét a bevétel kedvezőbb eredményével, mutatkozik **kedvezőtlenebb** eredmény		13.401 frt 68 kr.

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:

a rendes kiadásoknál	**859** frt **18** kr.
a nyugdíjaknál	114 » 73 »
az átmeneti kiadásoknál	— » — »
összesen . . .	**744** frt **45** kr.

Terhelő hátralék 1893. év végén:

a rendes kiadásoknál . . .	**1.435** frt **09** kr.	
a nyugdijaknál	105 » 04 »	
az átmeneti kiadásoknál . .	1.000 » — »	
összesen . . .		**330** frt **05** kr.
szaporodás . . .		414 frt 40 kr.

Vagyonkezelés.

Ingatlan vagyon értéke 1892. év végén	272.262 frt 16 kr.
» » » 1893. » »	272.262 » 16 »

Sem nem apadt, sem nem szaporodott.

Ingó vagyon értéke 1892. év végén	154.967 frt 89 kr.
» » » 1893. » »	157.697 » 99 »
gyarapodott . . .	2.730 frt 10 kr.

XIII. FEJEZET.

Ő cs. és ap. kir. Felsége személye körüli ministerium, megszavaztatott:

rendes kiadás		58.540 frt — kr.
nyugdíjak		20.335 » — »
átmeneti kiadás		10.000 » — »
összesen . . .		88.875 frt — kr.
utalványoztatott:		
rendes kiadás . . .	58.313 frt 59 kr.	
nyugdíjak	21.022 » 98 »	
átmeneti kiadás . . .	9.998 » 65 »	89.335 frt 22 kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**		460 frt 22 krral.
Bevételként előirányoztatott:		
rendes bevétel . . .	800 frt — kr.	
előiratott:		
rendes bevétel . . .	975 » 50 »	
Az előirányzattal szemben az előirás **kedvezőbb**		175 frt 50 krral.

Összehasonlítva a kiadások kedvezőtlenebb eredményét, a bevételek kedvezőbb eredményével, mutatkozik **kedvezőtlenebb** eredmény . . . . 284 frt 72 kr.

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:

a rendes kiadásnál		**267** frt **20** kr.
a nyugdíjaknál		13 » 40 »
összesen . . .		**253** frt **80** kr.
Terhelő hátralék 1893. év végén:		
a rendes kiadásnál . .	**195** frt **82** kr.	
a nyugdíjaknál . . .	50 » 49 »	**145** frt **33** kr.
gyarapodás . . .		108 frt 47 kr.

Átfutó hátralékkezelés.

Az előlegeknél:

cselekvő hátralék 1892. év végén	322 frt 78 kr.
» » 1893. » »	686 » 47 »
szaporodott . . .	363 frt 69 krral

Az idegen pénzeknél:

terhelő hátralék 1892. év végén	— frt	—	kr.
» » 1893. » »	2 »	05	»
szaporodott	2 frt	05	krral.

Vagyonkezelés.

Ingatlan vagyon 1892. év végén	805.000 frt	—	kr.
» » 1893. » »	805.000 »	—	»

sem nem apadt, sem nem szaporodott.

Ingó vagyon 1892. év végén	32.828 frt	11	kr.
» » 1893. » »	36.437 »	69	»
gyarapodott	3.609 frt	58	kr.

XIV. FEJEZET.

Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete, megszavaztatott:

rendes kiadás	36.080 frt	—	kr.
nyugdíjak	3.025 »	—	»
összesen	39.105 frt	—	kr.

utalványoztatott:

rendes kiadás	37.710 frt	79	kr.			
nyugdíjak	2.980 »	—	»	40.690 frt	79	kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**				1.585 frt	79	krral.

Vagyonkezelés.

Ingó vagyon 1892. év végén	1.622 frt	90	kr.
» » 1893. » »	1.616 »	70	»
apadt	6 frt	20	kr.

Beruházás: I. fejezet.

Állandó országház építésére megszavaztatott	1,150.000 frt	—	kr.
utalványoztatott	1,150.000 »	—	»

eltérés nincs.

Hátralékkezelés.

Terhelő hátralék 1892. év végén:

a beruházásnál	466.004 frt	98	kr.

Terhelő hátralék 1893. év végén:

a beruházásnál	556.024 »	49	»
gyarapodott	90.019 frt	51	krral.

Vagyonkezelés.

Ingatlan vagyon az 1892. év végén	5,886.289 frt	37	kr.
» » » 1893. » »	7,036.289 »	37	»
gyarapodott	1,150.000 frttal.		

Az 1893. évben a költségvetési és az azt kiegészitő törvényekkel szemben előfordult *túlkiadások, előirányzat nélküli kiadások* és *kevesebb bevételek* indokolása:

A) rendes kezelésnél.

III. Fejezet. Országgyülés.

2. czím. *A képviselőház kiadásai:*

megszavaztatott . . .	1,163.410 frt,	
utalványoztatott . . .	1,194.515 » 99 1/2 kr.	
túlkiadás		31.105 frt 99 1/2 kr.

Ezen túlkiadás részben a képviselőháznak 1893. évi május hó 8-án 2529. sz. a. hozott határozata folytán keletkezett, mely határozatával a képviselőháznál alkalmazott tiszti- és szolgaszemélyzet illetményeit szabályozva, ez 3.887 frt túlkiadást okozott; továbbá a dologi kiadásnál, minthogy nagyobb épitkezések és javitások foganatosittattak, a túlkiadás 31.218 frt 99 1/2 kr. Összesen tehát kitesz a túlkiadás 35.105 frt 99 1/2 krt, melylyel szemben — miután a képviselők lakpénzeinél 2.000 frt, jutalmak és segélyeknél szintén 2.000 frt a megtakaritás — igy a tulajdonképeni túlkiadás csak 31.105 frt 99 1/2 kr.

Szaporitotta különben a túlkiadást még az is, hogy a naplószerkesztőnek az országgyülési »általános naplómutató« feldolgozásáért járó tiszteletdíj első részlete ezen évben volt esedékes, úgyszintén az, hogy a pénztári hivatalnál 1893. évi julius hó 1-től kezdve új számadási rendszer lépett életbe: a pénztári és számviteli szabályzat elkészitése, valamint a számadási könyvek első berendezése jelentékeny előre nem látható kiadásokat idéztek elő.

3. czím. *Az országgyülési gyorsiroda személyzetének illetménye:*

megszavaztatott . . .	40.560 frt,	
utalványoztatott . . .	40.784 » 16 kr.	
túlkiadás		224 frt 16 kr.

A képviselőház 1893. évi május hó 8-án 2529. sz. határozatával a gyorsirodai személyzet illetményeit szolgálati szabályzat alapján rendezte, ez okozta a túlkiadást.

4. czím. *A magyar delegátió túlkiadásai:*

megszavaztatott . . .	26.000 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	29.204 » 59 »	
túlkiadás		3.204 frt 59 kr.

1893. évben a delegátió ülései Bécsben tovább tartottak, mint tervezve volt, innét a túlkiadás.

VI. Fejezet. Nyugdíjak.

1. czím. *Országgyülés.*

megszavaztatott . . .	15.837 frt	
utalványoztatott . . .	16.855 » 29 1/2 kr.	
túlkiadás		1.018 frt 29 1/2 kr.

Az év folyamán bekövetkezett s előre nem látható nagyobb számú nyugdíjazások okozták.

2. czím. *Állami számvevőszék:*

megszavaztatott . . .	33.720 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	41.019 » 32 »	
túlkiadás		7.299 frt 32 kr.

Az állami számvevőszék elnöke az 1893. évi költségvetés összeállitása előtt lépett nyugdíjba, a mi 8.000 frt, továbbá egy köteles szolgálati idejét kitöltött számvizsgálónak 1893. évi julius hó 1-ével történt nyugdíjazása folytán, ennek félévi nyugdíja 800 forint, összesen 8.800 forint új kiadást okozott, s ezzel szemben csak 1.500 forint vétetett fel a nyugdíjszükséglet esetleges emelkedésére.

3. czím. *Ministerelnökség:*

megszavaztatott . . .	13.499 frt — kr.		
utalványoztatott . . .	21.476 » 30 »		
túlkiadás		7.977 frt 30 kr.	

A költségvetési előirányzat szerkesztésével előrelátható nem volt nyugdíjak okozták, igy

Szapáry Gyula gróf nyugdíja	8.000 frt,
egy kapus özvegyének nyugdíj fejében . .	133 »
ugyanannak temetkezési járulékért . . .	52 »
	8.185 frt; ellenben:
egy kapus	208 » nyugdíja megszünvén, a túl-

kiadás csak 7.977 forint 30 krajczárt tesz ki, a költségvetési tételeknek forintokra történt kikerekitése folytán.

4. czím. *Ő cs. és ap. kir. Felsége körüli ministerium:*

megszavaztatott . . .	20.335 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	21.022 » 98 »	
túlkiadás		687 frt 98 kr.

A segédhivatali főigazgatónak az év folyamán bekövetkezett és előre nem látható nyugdíjazása okozta.

VII. Fejezet. Államadósságok.

2. czím. *Földtehermentesités és örökváltságok.*

4. rovat. Kárpótlás.

megszavaztatott . .	370.000 frt — kr.	
utalványoztatott . .	389.186 » 99 »	
túlkiadás		19.186 frt 99 kr.

Az igényjogosultak nagyobbmérvű kielégitése okozta.

5. rovat. Járulék a földtehermentesitési m. kir. igazgatóság költségeinek fedezésére:

megszavaztatott . . .	39.355 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	42.717 » 77 »	
túlkiadás		3.362 frt 77 kr.

Az 1893. évi IV. t.-czikk folytán keletkezett a túlkiadás, mely a tiszti fizetéseket és lakpénzeket felemelte.

6. czím. *Az 1888. évi XXXII. t.-cz. alapján kibocsátott $4^1/_2$% adómentes államvasuti aranykölcsön:*

1. rovat. Kamatok:

megszavaztatott . .	9,681.037 frt — kr.	
utalványoztatott . .	9,931.982 » $05^1/_2$ »	
túlkiadás		250.945 frt $05^1/_2$ kr.

2. rovat. Tőketörlesztés:

megszavaztatott	428.400 frt — kr.	
utalványoztatott	445.198 » 54 »	
túlkiadás		16.798 frt 54 kr.

Mindkét rovat túlkiadását az arany beszerzése okozta, mely több mint 22%-ba került, olott csak 19% volt előirányozva.

. czím. *Az 1880. évi VIII., 1881. évi XI. és XXXII., 1887. évi XXXII. és 1888. évi VI. t.-cz. alapján kibocsátott magyar 4%-os aranyjáradék-kölcsön.*

1. rovat. Kamatok:

megszavaztatott	28,179.200 frt — kr.	
utalványoztatott	29,177.801 » 86 »	
túlkiadás		998.601 frt 86 kr.

Az aranyágió okozta a túlkiadást, a mennyiben az arany beszerzése 19%-kal volt előrányozva, tényleg pedig a londoni valuta szerint 23·217%-ba került.

III. fejezet. Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok.

. czím. *Az 1876. évi L. t.-cz. alapján a keleti vasut megváltása folytán a részvények beváltására felvett 9,989.300 frt kölcsön.*

1. rovat. Kamatok:

megszavaztatott	573.482 frt — kr.	
utalványoztatott	589.858 » 08 »	
túlkiadás		16.376 frt 08 kr.

2. rovat. Tőketörlesztés:

megszavaztatott	31.059 frt — kr.	
utalványoztatott	31.945 » 92 »	
túlkiadás		886 frt 92 kr.

Az ágió az előirányzott 19%-ot 22%-ban haladta felül.

czím. *Az 1880. évi XLIV. t.-cz. alapján a zágráb-károlyvárosi vasutvonal megvétele folytán a cs. kir. szab. déli vasuttársaságnak fizetendő évi járulék 26. és 27. részben:*

megszavaztatott	285.600 frt — kr.	
utalványoztatott	298.200 » — »	
túlkiadás		12.600 frt — kr.

Az aranybeszerzési költség 19%-ra volt előirányozva; deczember 31-én azonban, akor az ezen kölcsönre az ágió elszámolása eszközöltetett, az arany ágiója 24·125% volt.

czím. *Az 1889. évi XIV. t.-cz. alapján az első magyar-gácsországi vasut magyar vonalának megváltása folytán elvállalt adósság.*

rovat. Az 1888. évi XVII. t.-cz. alapján felvett egyesitett vasuti beruházási kölcsönből az első magyar-gácsországi vasutra eső részösszeg kamataira és tőketörlesztésére:

megszavaztatott	177.418 frt — kr.	
utalványoztatott	182.537 » 77 »	
túlkiadás		5.119 frt 77 kr.

Itt is a túlkiadást az arany beszerzési költsége okozta, mivel az előirányzott 19%-on felül az ágió $3^1/_2$%-kal emelkedett.

10. czím. *Az 1890. évi XXXI. t.-cz. alapján a magyar észak-keleti vasut megváltása folytán elvállalt adósság.*

2. rovat. Elsőbbségi ezüstkölcsön kamatai:

megszavaztatott . . .	1,271.895 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	1,272.307 » 50 »	
túlkiadás		412 frt 50 kr.

Az előirányzott összegnél 16.500 frttal nagyobb tőke után kellett a II. félévi kamatot fizetni, a mi a 412 frt 50 kr. túlkiadást okozta.

4. rovat. 5%-os aranykölcsön kamatai:

megszavaztatott . . .	746.630 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	748.501 » 75 »	
túlkiadás		1.871 frt 75 kr.

5. rovat. 5%-os aranykölcsön törlesztése:

megszavaztatott . . .	49.504 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	49.628 » 11 »	
túlkiadás		124 frt 11 kr.

6. rovat. 6%-os aranykölcsön kamatai:

megszavaztatott . . .	69.615 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	69.789 » 55 »	
túlkiadás		174 frt 55 kr

8. rovat. Beruházási kölcsön:

megszavaztatott . . .	637.042 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	649.951 » 71 »	
túlkiadás		12.909 frt 71 kr

Az 5., 6. és 8. rovat alatt felsorolt túlkiadások onnét keletkeztek, hogy az aranypénz beszerzése az előirányzott 19%-ot meghaladta, a mennyiben az 19·311%-ba, illetve a beruházási kölcsönnél 21·411%-ba került.

II. czím. *Az 1891. évi XXV. t.-cz. alapján a szabadalmazott osztrák-magyvr államvasut társaság magyarországi vasutvonalainak megváltása folytán elvállalt évi járadékok.*

2. rovat. $6^1/_2$ millió aranyforintnyi részösszeg után a 17%-ot meghaladó felpénztöbblet:

megszavaztatott . . .	130.000 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	265.752 » 50 »	
túlkiadás		135.752 frt 50 k

A 135.752 frt 50 kr. több-utalványozás abban leli indokolását, hogy az 1891. évi XXV. t.-cz. beczikkelyezett szerződés 3-ik szakasza értelmében a 3,250.000 forint (átlagos árfolyama alapján a vasuttársaságnak félévenként kifizetendő s e czímen) után a 117%-ot meghaladó különbözet a 8 forintos aranynak deczember, illetve junius havi átlagos árfolyama alapján a vasuttársaságnak félévenkint kifizetendő s e czímen az 1892. deczember havi

)·5748 = 119·685 átlagos árfolyam mellett 2·685% fejében 87.262 frt 50 kr. és az 1893. évi unius havi 9·79·937 = 122·492 átlagos árfolyam mellett 5·492% fejében 178.490 frt, vagyis összesen 265.752 frt 50 kr. lett 1893. évi január, illetve julius havában kiadva, a mi a 19%, illetve a 2%-kal előirányzott 130.000 forinttal szemben a fenti különbözetet eredményezte.

Az állami számvevőszék az »állami adósságok« fejezeténél megjegyzi, hogy a tényleges aranybeszerzési költség százalékának különbözősége onnan ered, hogy a beváltás az egyes adóssági czímletek szerint különböző értékű (sterling, frank, márka) valutában s különböző időben eszközlendő, mihez képest az arany beszerzési költsége is változó.

Az állami pénztárak által effective aranyban teljesitett fizetések esetén pedig az ágió rendszerint az év utolsó napján előfordult tőzsdei jegyzés alapján számoltatik el az illető kölcsön terhére.

IX. Fejezet. Előlegezések a vasuti kamatbiztositás czímén.

Megszavaztatott . . .	753.408 frt — kr.	
Utalványoztatott . . .	890.829 » 12½ »	
túlkiadás		137.421 frt 12½ kr.

A túlkiadásokat a minister részletesen indokolja, melyhez az állami számvevőszék megjegyzéseket fűz.

A ministeri indokolás szerint:

1. A pécs-barcsi vasuttársaságnak adott 4%-os ezüstelőlegnél és a 6%-os aranyelőlegnél mutatkozó 2.705 frt 13 kr. és 25 kr. túllépés csak látszólagos.

A társaság ugyanis a mult évben államelőleget kért és ilyent a mult évben 25.000 forintnyi összegben kapott is, melyet azonban illetéktelenül vett fel s azért ezt a folyó évben visszafizette. A mult év javára ezen összeg csak azért nem számoltatott el, mert a visszafizetés a pótkezelési időszak után történt.

A ministeri indokolás szerint, ha e visszafizetést számbaveszszük, akkor a fent kimutatott túllépés nemcsak teljesen elenyészik, hanem az előirányzattal szemben még lényeges megtakarítás éretett el.

Az állami számvevőszék a 2.705 frt 13 krnyi túllépést akkép indokolja, hogy ámbár a fedezetül kijelölt 34.490 frt hitelből az 1893. évi tulajdonképeni előlegszükségletre csak 25.000 frt vétetett igénybe, de ezenfelül még az 1893. évi leszámolás alapján 12.195 forint 13 kr. pótelőleget kellett utalványozni, a mi együttesen 37.195 frt 13 krt tesz ki. Ezen öszszegnek egybevetése a hitellel a kérdéses túlkiadást, a 2.705 frt 13 krt.

Megjegyzi továbbá az állami számvevőszék, hogy ezen vasuttársaságnál a 6%-os ezüstelőlegek czímén 3.000 frt lett megtakaritva az által, hogy ezen hitelrész nem vétetett igénybe, mely 3.000 frt megtakaritással a 2.705 frt 13 krnyi túlkiadás nemcsak teljesen elenyészik, hanem még 294 frt 87 kr. megtakaritás mutatkozik.

2. A kassa-oderbergi vasuttársaságnak adott 4%-os ezüst előlegnél felmerült 20.404 frt 58 krnyi túllépés is csak látszólagos.

Ugyanis a vasut részére a mult évben kiutalványozott 314.300 forintnyi államelőlegből 150.400 frt az 1892. évi kezelést terheli, mely fedezetet talál az osztrák vonal 1892. évi tisztajövedelmi többlete fejében befizetett és fedezeti bevételül elszámolt 293.895 frt 42 krban. A fenmaradt 163.900 frt, valamint a mult évet terhelőleg a folyó évben már kifizetett és a vasut 1893. évi kezelésének leszámolása alkalmával még kifizetendő összesen kereken 114.650 forintot tevő összegek pedig nemcsak teljes fedezetet találnak az osztrák vonal 1893. évi 284.974 frt 60 krnyi tisztajövedelmi többletében, mely szintén a folyó évben lett befizetve,

hanem még mintegy 6.420 frt, illetve aranyra átszámitva 5.395 frt marad az aranyelőlegnél mutatkozó 66.555 frt 78 kr. túllépés részbeni fedezésére.

3. A 4 és 6%-os aranyelőlegeknél felmerült 66.555 frt 78 krnyi túlkiadás, melyből levonva a fentebb emlitett 5.395 frtot, vagyis a 61.160 forint 78 krnyi túlkiadás onnan ered, hogy a vasut tiszta jövedelme — beleszámitva már az osztrák vonal tiszta jövedelmét is — kereken 72.780 frttal csekélyebb lett az előirányzott tiszta jövedelemnél. A csekélyebb jövedelemnek az oka a mult évben előfordult rendkivüli havazások és árvizkárok által felmerült és előre nem látott túlkiadások.

4. Az arany államelőlegeknél mutatkozó 50.755 frt 38½ kr. aranyágió-többlet indoka az, hogy a költségvetési előirányzatban az aranyban fizetendő államelőlegek felpénze 119%-kal vétetett számitásba, mig a tényleg fizetett felpénzek az árfolyamot meghaladták.

XI. Állami számvevőszék.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	105.000 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	109.759 » 88 »	
túlkiadás		4.759 frt 88 kr.,

mely azonban csak látszólagos.

Ugyanis az állami számvevőszék az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtása alkalmával felmerült és a pénzügyi tárcza »átmeneti kiadások«, IV. fejezet, 9. czíme alatt megszavazott illetmény-többleteket a törvény életbeléptetésétől, vagyis 1893. évi április hó 1-étől kezdve 9.330 frt összegben a könyvelés és elszámolás egyszerűsitése szempontjából a saját rendes költségvetési hitele terhére utalványozta; ez okozta a túllépést s részben az is, hogy az irodai teendők rendkivül megszaporodtak, miért is a napidíjasok számát szaporitani kellett. Ezért a fizetések- és lakpénzeknél 4.308 frt 48 kr., a napidíjasok díjainál 831 frt 40 kr., vagyis összesen 5.139 frt 88 kr. túlkiadás származott. Miután azonban a »jutalmak és segélyeknél« 380 frt megtakaritás éretett el, a túlkiadás csak 4.759 frt 88 kr.

És ha ezen összeget szembeállitjuk az illetmények emelésére eső s ide áthozott 9.330 frttal, a jelen rovatnál nem túlkiadás, hanem voltaképen 4.570 frt 12 kr. a megakaritás.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	5.900 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	10.732 » 44 »	
túlkiadás		4.832 frt 44 kr.
E túlkiadásokból esik:		
»hivatali, irodai és házi szükségleteknél«		3.149 » 94 »
az »uti költségeknél«		34 » 92 »
az »épületfentartásnál«		1.669 » 43 »
összesen . . .		4.854 frt 29 kr.;
ebből leszámitva a »közadóknál« megtakaritott		21 » 85 krt,
a valóságos túlkiadás . . .		4.832 frt 44 kr.

A túlkiadást a »hivatali, irodai és házi szükségletekre«, valamint az »épületfentartásra« engedélyezett hitelek elégtelensége okozta.

Az állami számvevőszék elhelyezésére egy régi kincstári épület szolgál, melynek helyiségei oly rosz karban vannak, hogy azok javitását és helyreigazitását nem lehetett továbbra

elodázni, sem a kincstár, sem a szolgálat érdekének veszélyeztetése nélkül s már ezen megokolással az 1894. évi költségelőirányzatban fel lett emlitve, hogy még 1893. év folyamán mintegy 5.000 frtra lesz szükség. Ebből az összegből azonban csakis 4.832 frt 44 kr. használtatott fel, melynek utalványozásához az 1889. évi országos határozatok értelmében a pénzügyminister is hozzájárult.

Az állami számvevőszéknél előirányzat nélküli kiadásként 636 frt 56 kr. jelentkezik. Ezen összeg az államnyomdának utalványoztatott, a nyugdíjasok kimutatásának nyomatási költsége fejében. Eme kimutatásokat az 1892-ik évet megelőző időszakokra — bár az adatokat az állami számvevőszék szolgáltatta — de a pénzügyminister szerkesztette és mutatta be a törvényhozásnak és a nyomatási költségek fedezéséről is a pénzügyminister gondoskodott.

Az 1892-ik évről szóló kimutatást — mint kiegészitő részét az ugyanazon évi zárszámadást kisérő jelentésének — az állami számvevőszék terjesztette a törvényhozás elé a zárszámadással egyidejűleg, mint azt a pénzügyminister átiratilag kivánta s tette ezt az állami számvevőszék azon feltevésben, hogy a nyomatási költség fedezéséről majd a pénzügyminister fog ugyanolyan módon gondoskodni, mint azt eddig is tette az állami zárszámadásokra nézve. Ez az oka, hogy az állami számvevőszék eddig, s igy sem 1893., sem 1894. évre nem gondoskodott ily kiadásokról. S mivel a pénzügyminister nem volt hajlandó a szóban forgó költségek fedezéséről gondoskodni — nem volt más hátra, mint azokat az állami számvevőszék terhére utalványozni és előirányzat nélküli kiadásként elszámolni.

A jövő évi költségvetésbe ezen költség már fel lett véve.

XII. Ministerelnökség.

1. czím. *A ministerelnökség költségei.*

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	78.700 frt.	
utalványoztatott	80.348 »	
túlkiadás		1.648 frt.

E túlkiadást az 1893. évi IV. t.-cz. — illetményszabályozás — a »fizetések- és lakpénzeknél« 2.765 frtban okozza egyrészt, részben pedig az, hogy három irodatiszti állás szerveztetett ujonnan, de ezek nem töltettek be azonnal a szervezés után, hanem csak jóval később, — az ezen állásokkal egybekötött teendőket azok betöltéséig díjnokok végezték, kiknek fizetései 900 frtot tesznek s minthogy ezek a »fizetések és lakpénzek« terhére tétettek folyóvá, azért a fizetések- és lakpénzeknél összesen 3.665 frt túlkiadás keletkezett.

Tekintve, hogy a »tiszti működési és személyi pótlékok«-nál 1.650 frt, a jutalmak és segélyeknél 367 frt, összesen 2.017 frt megtakaritás éretett el, ennélfogva a hiteltúllépés csak 1.648 frt.

2. czím. *A fiumei és a magyar-horvát tengerparti kormányzó és személyzete költségei.*

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	25.380 frt — kr.	
utalványoztatott	27.665 » 75 »	
túlkiadás		2.285 frt 75 kr.

A túlkiadást az 1893. évi IV. t.-cz. okozta, mely az állami alkalmazottak illetményeit szabályozza. E túlkiadás azonban a pénzügyi tárcza »átmeneti kiadások« IV. fejezet, 9. czíme alatt e czélra engedélyezett összegben fedezetet talál.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott	4.750 frt — kr.	
utalványoztatott	5.255 » 93 »	
túlkiadás		505 frt 93 kr.

A fiumei kormányzó indokolt előterjesztése következtében az 1893. deczember 2-án tartott ministertanács határozata alapján és a pénzügyminister hozzájárulásával a ministerelnök által felhatalmaztatott, hogy az »irodai és hivatali költségek«, valamint a »távirati költségek« rovatán engedélyezett összegen felül még 800 frt, illetőleg 184 frt 65 krt, vagyis összesen 984 frt 65 krt felhasználhasson.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a felhatalmazás alapján 901 frt 86 kr. lett felhasználva, de mivel az »utazási költségeknél« 1 frt 77 kr., az »épület és leltár fentartása«, valamint az előre nem látott kiadásoknál 394 frt 16 kr., összesen 395 frt 93 kr. megtakarittatott, a túlkiadás tehát csak 505 frt 93 kr.

XIII. O cs. és ap. kir. Felsége személye körüli ministerium.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	46.240 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	46.626 » 61 »	
túlkiadás		386 frt 61 kr.

Az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtása okozta, mely azonban a pénzügyi tárcza »átmeneti kiadások« IV. fejezet 9. czíme alatt e czélra felvett összegben fedezetet nyer.

A »fizetések- és lakpénzek«-nél a hiteltúllépés ugyan 964 frt 67 kr. s nem 386 frt 61 kr., de mivel a túlkiadással szemben a költségvetésileg engedélyezett összegekhez képest a

»drágasági pótlékok«-nál	66 frt 86 kr.,
a szolgák ruhailletményeinél	111 » 20 »
a jutalmak és segélyeknél	400 » — »
összesen . . .	578 frt 06 kr.

használtatott csak fel, a valóságos túlkiadás csak 386 frt 61 kr.

XIV. Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	29.240 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	30.870 » 79 »	
túlkiadás		1.630 frt 79 kr.

Az 1893. évi IV. t.-cz. okozta s minthogy a könyvelés egyszerüsitése czéljából, a fizetés szabályozása folytán felmerült költségtöbblet, nem a pénzügyi tárcza »átmeneti kiadások« IV. fejezet 9. czíme alatt költségvetésileg megszavazott hitel terhére, hanem e tárcza rovására utalványoztatott, minek következtében a

»fizetések- és lakpénzek«-nél	1.780 frt 79 kr.
hiteltúllépés keletkezett, ennek ellenében azonban	
a jutalmak és segélyeknél	150 » — »
megtakaritás éretett el, a túlkiadás csak	1.630 » 79 »

Túlkiadások az átmeneti kezelésnél.

I. Ministerelnökség.

Előirányzat nélküli kiadás . . . . 1.989 frt 05 kr.

Ez az összeg a m. kir. udvartartás történetének megirása és az ahhoz szükséges adatok összegyüjtése folytán felmerült költségek fedezésére vált szükségessé.

Minthogy az e czélra felmerült kiadások még ismeretlenek voltak az előirányzat beterjesztésekor, azokról a költségvetésben nem lehetett gondoskodni.

Kevesebb bevételek a rendes kezelésnél.

I. Állami adósságok.

3. czim. Sorsolási kölcsön.

3. rovat. Az 1870. évi XX. t.-cz. 4. §-ában megjelölt társulatok és vállalatok által fizetendő községi pótlékok:

előirányoztatott	220.000	
előiratott	193.397 frt 05½ kr.	
kevesebb		26.602 frt 94½ kr.

A vállalatok adójának csökkenése okozta a kevesebb bevételt, melyből a déli vasuttársulatra 8.233 frt, az osztrák-magyar bankra 4.791 frt esik, mig a kevesebblet többi része számos fióküzlet közt oszlik meg.

4. czím. Az 1880. évi XX. t.-cz. alapján felvett tiszai és szegedi kölcsön pénzeiből adott kölcsönök és járulékai

előirányoztatott	2,381.560 frt.	
előiratott	1,947.306 frt 42 kr.	
kevesebb		434.253 frt 58 kr.

A kevesebb előirás csak látszólagos, a mennyiben az 1893. évi október hó 1-én esedékes és 1894. évi márczius hó végéig terjedő annuitási részlet leszámolása csak az 1894. év folyamán történhetett meg, ennélfogva az állam által a függő államadósság terhére viselendő évjárulékok is csak 1894. évben irhatók elő.

II. Állami számvevőszék.

előirányoztatott	1.900 frt	
előiratott	1.750 »	
kevesebb		150 frt.

A kevesebb bevétel onnét származott, hogy az állami számvevőszék elhelyezésére szolgáló kincstári épületben magánosok részére bérbeadott lakások egy részére a hivatalnak szüksége volt — a bérlőknek még 1893. év folyamán fel kellett mondani és így az előirányzott bérösszegnél 150 forinttal kevesebb volt a bevétel.

Budapesten, 1895. évi február hó 6-án.

Fest Lajos *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Dr. Nagy Sándor *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

a belügyministerium 1893. évi zárszámadásáról.

A belügyministerium részére 1893. évre megszavaztatott:

Rendes kiadások	12,139.460	frt	—	kr.
Nyugdíjak	672.000	»	—	»
Átmeneti kiadások	86.816	»	—	»
Beruházások	26.750	»	—	»
Összesen . . .	12,925.026	frt	—	kr.

Utalványoztatott:

Rendes kiadások	12,737.521	frt	41	kr.				
Nyugdíjak	685.237	»	50	»				
Átmeneti kiadások	82.750	»	70	»				
Beruházások	26.714	»	96	»	13,532.224	frt	57	kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**					607.198	frt	57	krral

Bevételként előirányoztatott:

Rendes bevételek . . . . 1,045.329 frt — kr.

Előiratott:

Rendes bevételek . . . . 1,207.375 frt 55 kr.

Az előirányzattal szemben az előirás **kedvezőbb** . . . . 162.046 frt 55 krral.

Összehasonlitva a kiadások kedvezőtlenebb eredményét a bevételek kedvezőbb eredményével, mutatkozik **kedvezőtlenebb** eredmény . . . . 445.152 frt 02 kr.

Hátralék-kezelés.

Terhelő hátralék 1893. év elején:

A rendes kiadásoknál	146.745	frt	84½	kr.
A nyugdíjaknál	30.014	»	86½	»
Az átmeneti kiadásoknál	19.846	»	81½	»
A beruházásoknál	12.427	»	76	»
Összesen . . .	209.035	frt	28½	kr.

Terhelő hátralék 1893. év végével:

A rendes kiadásoknál . . .	162.510 frt 03½ kr.	
A nyugdíjaknál	30.502 » 78 »	
Az átmeneti kiadásoknál . .	6.659 » 59½ »	
A beruházásoknál.	2.999 » 76 »	202.672 frt 17 kr.
Tehát apadt a terhelő **hátralék** . . .		6.363 frt 11½ krral.

Cselekvő hátralék 1893. év elején:

A rendes bevételeknél	298.991 frt 60 kr.
Az átmeneti »	1.325 » 09 »
Összesen . . .	300.316 frt 69 kr.

Cselekvő hátralék 1893. év végével:

A rendes bevételeknél . . .	423.718 frt 59½ kr.	
Az átmeneti » . . .	958 » 38 »	424.676 frt 97½ kr.
Tehát szaporodott a cselekvő **hátralék** . . .		124.360 frt 28½ kr.

Összehasonlitva a cselekvő hátralék szaporodását a terhelő hátralék apadásával, mutatkozik, hogy a cselekvő vagyon szaporodott . . . . 21.816 frt 19½ krral.

Átfutó kezelés.

Előlegeknél:

Cselekvő hátralék 1893. év elején	169.128 frt 10 kr.
» » 1893. » végével	182.969 » 95 »
Szaporodás 1893. évben . . .	13.841 frt 85 kr.

Idegen pénzeknél:

Terhelő hátralék 1893. év elején	4.395 frt 51½ kr.
» » 1893. év végével	7.173 » 22½ »
Szaporodás 1893. évben	2.777 frt 71 kr.

Vagyonkezelés.

Ingatlan vagyon értéke 1893. év elején	9,092.425 frt 11 kr.
Vagyonérték 1893. év végével	9,092.425 » 11 »
Az ingatlan vagyon értéke tehát változatlanul maradt.	
Ingó vagyon értéke 1893. év elején	2,654.175 » 66 »
Vagyonérték 1893. év végével	2,748.272 » 56½ »
Gyarapodás 1893. évben	94.096 frt 90½ kr.

Ingatlan állami vagyon előállitására felvett adósságok álladéka:

Tartozás 1893. év elején	1,222.994 frt 86 kr.
Tartozás 1893. év végével	1,197.697 » 09 »
Fogyatkozás 1893. évben	25.297 frt 77 kr.

Ezen főeredmények előrebocsátása után a következőkben van szerencsénk ismertetni az előforduló túlkiadásokat s kevesebb bevételeket, valamint azok indokolását.

Túlkiadások.

Nyugdíjak.

VI-ik fejezet, 6-ik czím.

megszavazatott	672.000 frt — kr.	
utalványoztatott	685.237 » 50 »	
túlkiadás		13.237 frt 50 kr.

A többkiadás az évközben előfordult törvényszerű nyugdíjazások és végkielégitések folytán merült fel.

A többkiadásból a nyugdíjakra	4.733 » 41 »
végkielégitésekre	8.504 » 09 »

esik, mely utóbbi kizárólag a csendőrségnél sűrűn előfordult rokkantsági esetek következménye.

Rendes kiadások.

XV. fejezet, 1. czím.

Központi igazgatás és földtehermentesitési pénzalap m. kir. igazgatóság költségei.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	323.538 frt — kr.	
utalványoztatott	357.434 » 82 »	
túlkiadás		33.896 frt 82 kr.

Ezen túlkiadás a fizetések és lakpénzek alrovatán, az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtása folytán keletkezett.

Erre vonatkozólag az állami számvevőszék megjegyzi: hogy a fizetéseknél és a lakpénzeknél a túlkiadás tulajdonképen 35.510 frt 27 krt tesz, a mi azonban a díjnokok díjazásánál 12 frt 45 krral, valamint a jutalmak és segélyeknél 1.601 frttal, együtt 1.613 forint 45 krral elért megtakaritás folytán 33.896 frt 82 krra leszállott.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . .	33.200 frt — kr.	
utalványoztatott . .	39.558 » 71 »	
túlkiadás		6.358 frt 71 kr.

A túlkiadást a »napidíjak és utiköltségek« alrovatnál egyrészt a cholera elleni óvintézkedések ügyében Drezdában tartott nemzetközi kongressusra a belügyministerium részéről küldött ministeri tanácsosnak költségei, másrészt pedig a törvényhatóságok közigazgatási eljárásainak és pénzkezelésének megvizsgálása következtében szükségessé vált gyakori kiküldetésekből felmerült költségek okozták, mire nézve az állami számvevőszék megjegyzi: hogy a napidíjak és utiköltségeknél a túlkiadás voltaképen 7.017 forint 82 krajczárt tesz, ez azonban a közegészségügyi felügyelőség napidíjaira és utiköltségeire megszavazott 5.000 frtnyi hitelnél elért 659 forint 11 krajczárnyi megtakaritás folytán a fenti 6.358 forint 71 krajczárra apadt.

2. czím. Országos levéltár.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . .	29.323 frt — kr.	
utalványoztatott . .	34.395 » 50 »	
túlkiadás		5.072 frt 50 kr.

A költségvetési hitellel szemben mutatkozó túlkiadás kizárólag a személyi járandóságok-
ak a »fizetések és lakpénzek« czímű alrovatára esik, mely többletet az 1893. évi IV. t.-cz.
égrehajtása okozta. Erre nézve az állami számvevőszék megjegyzi: hogy a fizetéseknél és
akpénzeknél a túlkiadás tulajdonképen 5.339 frt 50 krt tesz, a jutalmak és segélyek rovatán
lért 267 frtnyi megtakaritás folytán azonban a fennebbi összegre apadt.

3. czím. Vármegyék közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásai:

megszavaztatott . .	4,515.000 frt — kr.	
utalványoztatott . .	4,947.500 » — »	
túlkiadás		432.500 frt — kr.

Ezen túlkiadás onnét ered, hogy az 1893. évi IV. t.-cz. IV. fejezetének 22. §-a alapján
megyei törvényhatóságok részére közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásaik fedezésére,
z 1883. évi XV. t.-cz. rendelkezése értelmében az állampénztárból évenként kiszolgáltatandó
,515.000 frt — 4,947.500 frtra felemeltetett.

Hozzá teszi az állami számvevőszék, hogy az idézett többlet a pénzügyministerium
tmeneti kiadásainál (IV. fej. 9. cz.) van előirányozva.

. czím. Főispánok és a budapesti főpolgármester, valamint a főispáni titkárok fizetései és lakpénzei.

megszavaztatott . .	337.218 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	337.479 » 04 »	
túlkiadás		261 frt 04 kr.

Ezen túlkiadás egyrészt egyes főispáni titkárok áthelyezése folytán kiutalt lakpénz-
öbbletekből, másrészt pedig az áthelyezés alkalmából felmerült utiköltségekből származik. A
ninister továbbá előadja, hogy Trencsén vármegye főispánjának tekintettel arra, hogy korábban
nint nyitravármegyei főispán már 5.000 frt fizetést élvezett, az 1892. évi november hó 22-én
. sz. a. kelt ministertanácsi határozat értelmében a költségvetéstől eltérőleg 4.000 frt helyett
.000 frt főispáni fizetést utalványozott.

Erre vonatkozólag az állami számvevőszék megjegyzi: hogy a túlkiadás a főispáni titkárok
zetéseire és lakpénzeire megszavazott hitelnél voltaképen 5.379 frt 53½ krt tesz, és hogy ezen
sszeg a főispánok és budapesti főpolgármester fizetései és lakpénzeinek hitelénél 5.118 frt
9½ krral elért megtakaritás folytán apadt le a fentjelzett 261 frt 04 krra.

6. czím. Közegészségügyi kiadások.

4. rovat. Járványok és más rendkivüli okoknál felmerülő költségek:

megszavaztatott . . .	5.000 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	94.279 » 83 »	
túlkiadás		89.279 frt 83 kr.

Ezt a túlkiadást az 1893. évben az országban uralgott kolerajárvány elfojtására szükségelt intézkedések költségei okozták, nevezetesen:

gőzfertőtlenitő gépek beszerzésére	10.465 frt	—	kr.
bakteriologiai vizsgálatokra	4.315 »	—	»
fertőtlenitők díjazására	3.500 »	—	»
járványorvosok	39.655 »	—	»
vármegyéknek előlegekre	10.900 »	—	»
kártalanitások és egyéb apró kiadásokra	20.444 »	83	»
összesen . . .	89.279 frt	83	kr.

7. rovat. Tébolydai kiadások:

megszavaztatott . . .	493.934 frt	—	kr.,
utalványoztatott . . .	496.408 »	$83^1/_2$	»

túlkiadás . . . . 2.474 frt $83^1/_2$ kr.

Túlkiadás volt:

a) a nagyszebeni országos tébolydánál . . . . 922 frt $33^1/_2$ kr., mely túllépést egyrészt az első osztályú betegek számának emelkedése folytán szükségessé vált ápolók felfogadása által származó bér- és élelmezési költségtöbblet, továbbá azon körülmény idézte elő, hogy a leltári czikkeknek, különösen a ruhaneműeknek, nagyobb mennyiségben való beszerzése vált szükségessé, miután a használható készlet mennyisége nagyon alászállott s igy az újabb beszerzéseket az intézet érdekében mulhatlanul eszközölni kellett. Emelkedett a túlkiadás a gazdászati költségeknél mutatkozó többlet által is, mely azonban a gazdászati jövedelem czímein elért nagyobb bevétel által ellensúlyoztatik.

Az előadottakat az állami számvevőszék a következőkkel egésziti ki; a *túlkiadás* tulajdonképen tesz:

a bérek- és ruhapénzeknél	272 frt	11	krt,
élelmezés az ápoló- és szolgaszemélyzetnek	225 »	82	»
vasárnapi sült és bor, valamint ünnepnapi bor az ápolóknak	45 »	49	»
vegyeseknél	1.979 »	88	»
világitásnál	10 »	90	»
mosásnál	80 »	65	»
könyvtár, tan- és zeneeszközöknél	4 »	77	»
hivatali és irodai szükségletnél	104 »	35	»
épület karbantartásánál	251 »	45	»
gazdászati kiadásoknál	487 »	86	»
előre nem látható kiadásoknál	8 »	43	»
együtt . . .	3.471 frt	71	krt;

míg ellenben kevesebb utalványoztatván:

fizetésekre	1 frt	67	kr.
betegek élelmezésére	2.320 »	31	»
gyógyszerekre	12 »	25	»
fűtésre	29 »	—	»
hirdetményi díjakra	17 »	83	»
templomi szükségletre . . .	134 »	52	»
adóra	33 »	$79^1/_2$	»

együtt . . . . 2.549 frt $37^1/_2$ kr.,

a melynek levonásával a túlkiadás apadt . . . . 922 frt $33^1/_2$ krral;

b) az angyalföldi országos elmebeteg-ápoldánál . . . . 70 frt 53 kr., mely túlkiadás onnan származik, hogy az 1893. évi 44.726. *b.*, m. sz. a. kelt rendelettel az 1894. évi január 31-ig az elmebeteg-ápolda ellenőre részére évi 135 frt, irodatisztje részére évi 90 frt és gazdasági felügyelője részére évi 90 frt drágasági pótlék engedélyeztetett, s igy a kiadások az engedélyezett hitelből teljes fedezetet nem nyertek. Ezen drágasági pótlékoknak az elmebeteg-ápolda pénztára terbére történt engedélyezését illetőleg megjegyeztetik, hogy a fővárosban levő orsz. gyógyintézetek tisztviselői ép úgy, mint a többi fővárosi állami hivatalnokok az 1893. évi IV. t.-cz. életbeléptéig, a pénzügyministeri tárczából előleges negyedévi részletekben 15, illetve 8% rendkivüli segélyben részesültek. Az államtisztviselők fizetései a fent idézett törvényczikkel rendeztetvén: az eddigi rendkivüli segélyek beszüntettettek, mely beszüntetés alól az állami gyógyintézetek tisztviselői által élvezett e segélyek sem képeztek kivételt.

Minthogy azonban az 1893. évi IV. törvényczikkben az állami gyógyintézetek alkalmazottjainak fizetéséről intézkedés nem tétetett, vagyis ezek fizetése a régi maradt; ennélfogva a beszüntetés által e rendkivüli segélyt eddig élvezett intézeti hivatalnokok rövidséget szenvedtek volna, méltányos volt tehát addig, mig az ő fizetéseik is rendeztetnek, a kérdésben forgó pótlékokat fentartani. Az 1894. évi állami költségvetésben már ezen fizetések is rendezve lévén, e kiadások többé elő nem fordulnak.

Ezekre nézve az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a zárszámadás szerint *túlkiadás* a következőknél mutatkozik:

betegek élelmezésénél	729	frt	29 kr.
fa- és kőszénnél	1.083	»	59 »
világitásnál	292	»	18 »
könyvtárnál	2	»	15 »
evő- és házi eszközöknél	709	»	10 »
temetésnél	13	»	50 »
irodai költségeknél	284	»	57 »
napidíj és utiköltségeknél	139	»	58 »
épületek jókarbantartásánál	186	»	87 »
kémény- és kúttisztogatásnál	30	»	66 »
tehéntartásnál	124	»	70 »
dohány- és burnótnál	40	»	— »
borotválás- és hajnyirásnál	116	»	95 »
előre nem látható kiadásoknál	129	»	92 »
együtt . . .	3.883	frt	06 kr.;

ellenben kevesebb utalványoztatván:

fizetések, az intézeti személyzet és cselédség illetményei, átalányok, jutalom és segélyekre . . .	255	frt	57 kr,.
alkalmazottak élelmezésére	435	frt	20½ kr.
szolgák ruházatára	39	»	54 »
ruházat, vászon- és ágyneműekre	1.779	»	40½ »
gyógyszerekre	111	»	— »
mosásra	61	»	15 »
kert és gazdászatra	228	»	85 »
fogatokra	554	»	39 »
tűzkárbiztositásra	11	»	83 »
jégért	130	»	84 »
vizszükségletért	204	»	75 »

együtt . . . . 3.812 frt 53 kr.,

a melynek levonásával a **túlkiadás** . . . . 70 frt 53 krra apadt.

c) *Az egyéb gyógyintézetekben ápolt elmebetegek utáni ápolási költségeknél* 1.666 frt, mely túlkiadás abban leli magyarázatát, hogy az állami tébolydák túltömöttsége miatt sok beteget magánintézetekben kellett elhelyezni, a mely intézetekben ápolt betegek forgalma különben is emelkedett.

Összesen a túlkiadás	2.658 frt 80½ kr.
Ezen összegből levonva a *lipótmezei* országos tébolydánál elért megtakaritást	184 » 03 »
lesz a **túlkiadás**, mint fent	2 474 frt 83½ kr.;

megjegyezvén, hogy a lipótmezei országos tébolydában is az 1893. évi 44.726. bm. sz. a. az 1894. évi január 31-ig terjedő időre (az angyalföldi országos elmebeteg-ápolda túlkiadására vonatkozó indokolásban körülirt okoknál fogva) az intézet hivatali segédje, első és második irnoka részére évi 135 frt, illetve 105 frt és 48 frtnyi drágasági pótlék engedélyeztetett.

8. rovat. Előre nem látható közegészségügyi kiadások:

megszavaztatott	1.000 frt — kr.	
utalványoztatott	1.591 » 82 »	
túlkiadás		591 frt 82 kr.

Ezen hiteltúllépést az országgyülés elé terjesztett 1892. évi közegészségügyi jelentés előállitási költsége okozta.

7. czím. Közbiztonsági kiadások.

3. rovat. Fővárosi rendőrség szükséglete:

megszavaztatott	1,089.417 frt — kr.,	
utalványoztatott	1,125.355 » 45½ »	
túlkiadás		35.938 frt 45½ kr.

Ezen túlkiadás főleg az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtásának a kifolyása, melyhez még azon körülmény is járult, hogy a rendőrségi alkalmazottak részére 1893. év I. negyedére engedélyezett rendkivüli drágasági pótlékot, melyről költségvetésileg gondoskodni nem lehetett, szintén ezen hitel terhére kellett elszámolni.

Ugyanis a rendőrségi alkalmazottak illetményeinek az 1893. évi IV. t.-cz. rendelkezése értelmében történt szabályozásából 36.717 frt 06 kr.; azon okból pedig, hogy az 1893. év I. negyedére engedélyezett rendkivüli (drágasági) pótlék szintén ezen hitel terhére volt elszámolandó, 3.383 frt, vagyis összesen 40.100 frt 06 krnyi túlkiadás mutatkozik.

A minister különben megjegyzi, hogy miután az államrendőrségi hitel némely alrovatainál mutatkozó túlkiadások a többi alrovatoknál elért megtakaritások által fedezetet nyertek: azon esetben, ha az előbb emlitett személyi járandóságok ki nem utalványoztatnak, a zárszámadás végeredményében megtakaritást mutatott volna.

8. czím. Közjótékonysági kiadások.

9. rovat. A budapesti szünidei gyermektelep-egyesület segélyezésére az előirányzat keretén kivül utalványoztatott 500 frt.

A budapesti szünidei gyermektelep-egyesület humánus működésére való tekintettel, a belügyministerium részéről már az 1889. év óta állandóan évi 500 frtnyi segélyben részesittetett s a segélyösszeg e czélra felhasználható alap hiányában mindenkor a belügyi tárcza költségvetésében a »Lelenczek és törvénytelen ágyból származott gyermekek tápdíjaira« felvett hitelnél elért megtakaritások terhére utalványoztatott ki.

Az 1893. évre engedélyezett 500 frt azonban már nem volt a jelzet módon elszámolható, mert a »Közjótékonysági kiadásokra« az 1893. évtől kezdve a belügyi tárcza költségvetésében külön czím vétetvén fel, a szünidei gyermektelep-egyesület segélyezésére engedélyezett összeg természete szerint most már ezen czím alatt volt elszámolandó és miután ezen czím alatt a szóban forgó kiadás külön rovat alatt nem irányoztatott elő: a pénzügyminister hozzájárulásával a szünidei gyermektelep-egyesület segélyösszeget, mely a 6. czím. 9. rovat alatt »Lelenczek és törvénytelen ágyból származott gyermekek tápdíjai«-nál az 1893. évben elért 6.158 frt 13 krnyi megtakarítással bőven ellensúlyozva van, a »Közjótékonysági kiadások« terhére utalványoztatott és egyúttal intézkedés tétetett, hogy az egyesület segélyösszege az 1895. évi költségvetésben megfelelő módon felvétessék.

9. czím. Altalános közigazgatási kiadások.

2. rovat. Országos törvények és rendeletek tárának költségei:

megszavaztatott . . .	35.000 frt — kr.		
utalványoztatott . . .	45.518 » 59 »		
túlkiadás		10.518 frt 59 kr.	

Az országos törvények és rendeletek tára 1893. évi kiadványai a rendesnél jóval terjedelmesebb füzetekben és nagyobb számban jelenvén meg, az átlagos évi kiadások alapján 1893. évre előirányozott 35.000 frt hitel nem bizonyult elegendőnek.

A felmerült 10.518 frt 59 krnyi túlkiadás azonban kellően ellensúlyozva van az által: hogy a nagyobb terjedelmű kiadványok után az előfizetőktől és megrendelőktől szintén nagyobb összegek folytak be s ennek következtében a törvénytári bevétel is, mely 52.000 frtban volt előirányozva, tényleg 72.430 frt 71 krt, vagyis 20.430 frt 71 krral többet tett. (Rendes bevételek: IV. fej., 6. czím, 2. rovat.)

3. rovat. Távirati kiadások:

megszavaztatott . . .	17.600 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	31.541 » 38 »	
túlkiadás		13.941 frt 38 kr.

Ez a túlkiadás főleg az 1892. év III. és IV. negyedében uralgott cholera-járvány, továbbá az 1893. év I. és II. negyedében előfordult árvizveszély és tűzesetek alkalmából szükségessé vált gyakori távirati intézkedések folytán merült fel.

6. rovat. Karhatalmi költségek:

megszavaztatott . . .	5.000 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	32.979 » 74 »	
túlkiadás		27.979 frt 74 kr.

A túlkiadás főleg az alföldi munkásmozgalom és a cholera elleni óvintézkedések alkalmából igénybe vett katonai segédletek után felmerült költségeket foglalja magában.

7. rovat. Országgyűlési képviselők választása és a választók névjegyzékének kiigazitása alkalmával felmerülő költségekre:

megszavaztatott . . .	16.000 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	19.969 » 80 »	
túlkiadás		3.969 frt 80 kr.

A felmerült többlet részben onnan származik, hogy az összeirásnál felmerült fuvarköltségeket olyan törvényhatóságok is veszik igénybe, hol ezelőtt az ilyetén kiküldetések hazafiságból ingyen teljesittettek, részben pedig a képviselő-választók statisztikájának összeállitási (1.000 frt) költségei által okoztatott.

8. rovat. Katonai előfogati díjpótlékokra szükséges költségek:

megszavaztatott . . .	8.700 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	9.194 » 66 »	
túlkiadás		494 frt 66 kr.

A felmerült többlet az 1893. év folyamán Kőszeg környékén tartott hadgyakorlatok alkalmával kirendelt előfogatok nagyobb mérve idézte elő.

Átmeneti kiadások.

III. fejezet.

2. czím A m. kir. csendőrség állományának és alosztályának tervezett szaporitásából egyszersmindenkorra felmerülő költségekre:

megszavaztatott . . .	17.256 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	17.517 » $61^1/_2$ »	
túlkiadás		261 frt $61^1/_2$ kr.

Minthogy felette szükségesnek mutatkozott a csendőrség létszámát az ország némely vidékén, különösen az erdélyi részekben mielőbb szaporitani, a ministertanács által 1883. évi október 21-én 36/M. T. sz. a. adott felhatalmazás alapján az 1894. évi költségvetésbe felvett szaporitások terhére már 1893. évi november 1-től 134 csendőr felvétele engedélyeztetett, mivel pedig ezen rohamos szaporitások folytán próba-csendőrök nagyobb számmal vonultak be, az azok kiképzésére szolgáló helyiségek berendezésére nagyobb összegek adattak ki, minek folytán a fennebbi túlkiadás merült fel.

5. czím. A m. kir. operaháznál alkalmazandó magyar énekesek és énekesnők kiképzésére szolgáló ösztöndíjak:

megszavaztatott . . .	2.800 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	5.000 » — »	
túlkiadás		2.200 frt — kr.

A m. kir. operaháznál már régebben érezhető hátrány az, hogy művészi képzettséggel biró magyar énekesek és énekesnők hiányában az elsőrendű hangköröket külföldi művészekkel kell betölteni. Hogy e bajon segitve legyen, a magyar énekesek és énekesnők kiképzése czéljából az 1893. évi költségvetésben a fennebbi összeg vétetett fel. De ezen összeg már az első évben elégtelennek bizonyult, miért is a kitűzött czél sikere — és az énekművészetnek nemzeti irányban való fejlesztése érdekében a pénzügyminister hozzájárulásával az engedélyezett összeg 20.000 frtra emeltetett fel. Ugyancsak az előadott indokok figyelembevételével engedélyezte a törvényhozás 20.000 frtnak az 1894. évi költségvetésbe való felvételét is. Minthogy azonban az 1893. évre megállapitott 20.000 frtból a pótkezelési időszak lejártáig csak 5.000 frt vétetett igénybe: ez által tényleg csak 2.200 frt túlkiadás merült fel.

Előirányzat nélküli kiadás.

9. czím. A Székesfehérvárott létesiteni szándékolt tébolyda épitési terveinek elkészitéseért az előirányzat keretén kivül utalványoztatott . . . . 2.400 frt.

Egy budapesti épitész megbizást nyert, hogy a Székesfehérvárott létesiteni szándékolt orsz. tébolydáról vázlatos tervet és hozzávetőleges költségvetést készitsen.

A megbizatás alapján készült tervvázlatért az épitészt, a kereskedelemügyi miniser nyilatkozata szerint, a m. mérnök- és épitész-egylet díjtáblázata 3. osztályának megfelelőleg az épitési költség, vagyis az épitész által számitásba vett 800.000 frt után 0·3%, vagyis 2.400 frt tiszteletdíj illette meg, s minthogy ezen tiszteletdíj a belügyi tárcza 1893. évi költségvetésében fedezettel nem birt s erre az »Előre nem látható költségek« rovata sem nyujtott fedezetet, ezen összeget előirányzat nélküli kiadásként kellett kiutalványozni.

Beruházások.

II. fejezet.

6. czím. Hátralék-kezelés.

Az állami számvevőszék ehhez a czímhez megjegyzi, hogy az itt kimutatott tényleges kiadásban 6.850 frtban azon 2.828 frt 80 krnyi hitel foglaltatik, melyet a belügyminister a pozsonyi országos kórházi mosókonyha átalakitási költségeinek fedezésére lekötött. (Lásd a belügyministerium 1892. évi zárszámadásának 43. lapján a II. fejezet 2. czíménél tett észrevételt.)

Az emlitett és	3.983 frt 57 krral
megállapitott munka költségeinek fedezésére a lekötött hitel	2.828 » 80 kr.
használtatván fel, a fenmaradt	1.154 frt 77 krnyi
költség fedezéséről a belügyminister úgy gondoskodott, hogy a régi gépnek eladásából befolyt, azonban a tárczában bevételként el nem számolt, hanem letétbe helyezett	850 frtot
hallgatólag felhasználta, a még mutatkozó	304 frt 77 krnyi

költségösszeget pedig a pozsonyi országos kórház 1893. évi rendes hitele terhére számoltatta el.

E szerint a mosókonyha átalakitási költsége, melynek elszámolása az 1892. évi állami költségvetés szerint a beruházásoknál volt contemplálva, három helyen, úgymint a beruházásoknál, — a hova természete és a költségvetés szerint tartozik — továbbá a letétek és a folyó rendes kiadások közt nyert végleges elszámolást.

Minthogy pedig számvitelünk egyik sarkalatos szabálya az, hogy minden bevétel és kiadás a természetének megfelelő rovat alatt számoltassék el, továbbá számvitelünk rendje azt kivánja, hogy az egy és ugyanazon tárgyra vonatkozó tételek egy helyen csoportositva tüntettessenek fel, a jelen esetben az 1.154 frt 77 krnyi költség, mint beruházás, a 850 frtnyi összeg mint valódi bevétel lett volna elszámolandó.

Az állami számvevőszék 1894. évi márczius 17-én 842. sz. a. kelt átiratával a követett eljárás iránt felmerült észrevételét a belügyminister tudomására hozván, a minister 1894. évi április hó 4-én 24.895. sz. a. kelt átiratában odanyilatkozott, hogy midőn a mosókonyha átalakitása elhatároztatott, azon terv contempláltatott, hogy a régi gépért befolyó összeg az átalakitási költségek fedezésére fordittassék, oly czélból, hogy az által kevesebb hitelre legyen szükség, és azon esetben, ha a befolyt 850 frtot mint valódi bevételt elszámoltatta volna, az emlitett czél nem lett volna elérhető.

Miután továbbá az átalakitásnál több munkálat merült fel, más kellő fedezet hiányában a pótlólag felmerült költség ismét más módon, vagyis a rendes hitelből volt — szükségből — fedezendő, a hol a kellő fedezet rendelkezésre állott.

IV. fejezet.

4. czím. Közegészségügyi bevételek.

2. rovat A trachoma-járványlepte községeknek adott előleg visszatérítéséből:

előirányoztatott . . .	2.500 frt — kr.	
előiratott	360 » — »	
kevesebb		2.140 frt — kr.

A bevétel elmaradása azon körülményből származik, hogy a már előbb kiadott előlegek a járványlepte községektől azok fizetésképtelensége miatt be nem hajthatók, az 1893. év folyamán kiutalványozott előlegeknek behajtása pedig elrendeltetett ugyan, de azok még visszatérítve nem lettek.

6. czím. Altalános közigazgatási bevételek.

4. rovat. Különféle bevételek:

előirányoztatott . . .	400 frt — kr.	
előiratott	298 » 29 »	
kevesebb		101 frt 71 kr.

Ez alatt a rovat alatt csupán esetlegességen alapuló oly bevételek foglaltatnak, melyek más rendes rovatra nem tartoznak, melyekre tehát bizton számitani nem lehet.

Budapesten, 1895. évi február hó 6-án.

Fest Lajos s. k.,
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Pálffy Elemér s. k.,
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

a pénzügyministerium 1893. évi zárszámadásáról.

Az 1893. évi zárszámadás eredményének összehasonlitása a költségvetéssel.

Az 1893. évi VII. törvényczikk a pénzügyministerium költségvetését megállapitotta:

kiadásokban . . . . 150,261.446 frttal
bevételekben . . . . 365.925.779 »
feleslegben . . . . 215,664.333 frttal,

Ezen bevételi és kiadási hitelekre a költségvetési év folyamán előirt járandósg tett:

kiadásban . . . . . 165,263.626 frt $57^1/_2$ kr.
bevételben . . . . . 422,476.062 » 01 »
feleslegben . . . . 257,212.435 frt $43^1/_2$ kr.

Ezek szerint az előirás eredménye az előirányzat feleslegével szemben **kedvezőbb** . . . . 41,548.102 frt $43^1/_2$ krral.

Az 1893. évben a zárszámadás szerint a pénztárilag foganatositott kezelés eredménye:

bevételben . . . . . 415,192.383 frt 72 kr.
kiadásban . . . . . 160,817.718 » $38^1/_2$ »
feleslegben . . . . 254,374.665 frt $33^1/_2$ kr.

Tehát a költségvetésileg előirányzott . . . . 215,664.333 » — »

feleslegnél **kedvezőbb** . . . . 38,710.332 frt $33^1/_2$ krral

mig az 1893. évi előirás szerinti . . 257,212:435 frt $43^1/_2$ kr.

feleslegénél **kedvezőtlenebb** a pénztári kezelés feleslege . . . . 2,837.770 frt 10 krral.

Megjegyzés. Ezen áttekintésben a nyugdíjaknál az átfutó kezelés mellőzve van.

Az 1893. évi pénzügyministeri zárszámadás a költségvetési törvény főosztályai szerint részletezve:

I. RÉSZ.

Rendes kezelés.

A) A Rendes kiadások: XVI. fejezet. (Zárszám. 52—60. lap.)

Az 1893. évi VII. t.-cz. XVI. fejezete alatt megszavaztatott:

Kiadás . . . . 64,808.100 frt — kr.
Ezzel szemben utalványoztatott 76,693.320 » 94 »

tehát **több** utalványoztatott . . . . 11,885.220 frt 94 krral.

Tulajdonkép az egyes czímeknél több utalványoztatott	13,269.348 frt 53 krral,		
kevesebb utalványoztatott	1,384.127 » 59 »		
Levonva a kevesebb utalványozást a több utalványozásból, megkapjuk a tulajdonképeni	11,885.220 » 94 krt.		
A pénztári kezelés szerint azonban tényleg kiadatott	79,181.759 » 96 kr.		
E szerint a megszavazott	64,808.100 frtnál		
tényleg **több** adatott ki		14,373.659 frt 96	krral,
sőt az előirt, vagy utalványozott .	76.693.320 frt 94 krnál		
is tényleg **több** adatott ki		2,488.439 frt 02	krral.

(Ezen összeg kiadása által a terhelő hátralék apadott.)

Több-utalványozás, illetve túlkiadás fordult elő a következő czímeknél:

XVI. fejezet. Pénzügyministerium.

I. czím. Központi igazgatás.

1. rovat. Személyi járadóságok:

megszavaztatott . . .	645.795 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	769.853 » 31 »	
túlkiadás		124.058 frt 31 kr.

A fizetések- és lakpénzeknél 93.613 frt 28 kr. túlkiadás mutatkozik az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtása következtében, mely túlkiadás egyébiránt fedezetet talál az átmeneti kiadások IV. fejezetének 9. czíme alatt engedélyezett összegben; továbbá az *évi és napidíjaknál* 26.787 frt 35 kr. túlkiadást, részben az 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtása, részben pedig az a körülmény idézte elő, hogy a folyton növekedő irodai teendők ellátása czéljából több díjnokot kellett alkalmazni, mint a mennyi az előirányzatnál számitásba vétetett; végre 8.335 frt 20 kr. túlkiadás volt a *béreknél*, minthogy a ministerium ügy- és számvevő-osztályainak szaporodása folytán, a melyek 1893. évben nyolcz épületben voltak elhelyezve, mellőzhetlenné vált a kisegitő-szolgák számának tetemes fölemelése, kiknek illetményei idézték elő e túlkiadást.

Az összes 128.735 frt 83 kr. túlkiadással szemben a *jutalmak és segélyeknél* 4.333 frt, az *osztrák-magyar bankhoz kirendelt kormánybiztos költségeinél* 344 frt 52 kr., együtt 4.677 frt 52 kr. megtakaritás éretvén el, mutatkozik a fenti 124.058 frt 31 kr. túlkiadás.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	138.900 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	196.400 » 82 »	
túlkiadás		57.500 frt 82 kr.

A hivatali és irodai költségeknél 45.094 frt 97 kr. túlkiadás merült föl leginkább a nagyobb mérvben szükségelt nyomtatványok költségei folytán; megjegyzendő azonban, hogy a nyomtatványokat a m. kir. államnyomda szállitván, ennek a bevételei, az itt jelzett tulkiadásnak megfelelően, emelkedtek; a túlkiadás további oka pedig abban a körülményben leli magyarázatát, hogy a személyszaporitás és ezzel kapcsolatban a hivatali helyiségek szaporitása folytán a butorok és eszközök beszerzése, ugyszintén a fűtés és világitás nagyobb költséget igényeltek, mint a mennyi előre számitásba vehető volt.

Továbbá 2.987 frt 91 kr. túlkiadás *az épületek fentartásánál* mutatkozik, melyet egyrészt ız u. n. »kamarai épület« harmadik emeletének egy részén elodázhatlanul szükségessé vált ıelyreállitási munkák, nevezetesen az elkorhadt gerendáknak, menyezetnek és padlózatnak ıjjal való kicserélése, az illető helyiségek vakolása és kifestése idézték elő; másrészt pedig ız, hogy több — a hosszú használat következtében hasznavehetlenné vált — kályha helyett ıjakat kellett beszerezni.

A távirati sürgönyök költségeinél jelentkező 10.538 frt 07 kr túlkiadás egyrészt annak ulajdonitandó, hogy a napirenden levő és gyors intézkedéseket igénylő nagyfontosságú ügyek árgyalása közben a távirati érintkezés fokozottabb mérvben szükségeltetett, mint előre látıató volt; másrészt pedig annak a körülménynek is, hogy az 1893. évben az 1892. évi II., II., IV., továbbá az 1893. évi I. és II. negyedévi, összesen tehát ötnegyedévi sürgönyök költségei nyertek végleges elszámolást.

Az utazási költségeknél ellenben 972 frt 13 kr., *az előre nem látható kiadásoknál* pedig 148 orint, összesen 1.120 frt 13 kr. megtakaritás éretett el, mely a túlkiadást egészben a fent kimutatott 57.500 frt 82 krra szállitotta le.

2. czím. Pénzügyi közigazgatási biróság.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	89.641 frt	— kr.,		
utalványoztatott . . .	104.140 »	60 »		
túlkiadás			14.499 frt 60	kr.

A fizetések- és lakpénzeknél 14.710 frt túlkiadás van, mely kizárólag az 1893. évi V. törvényczikk végrehajtásának a következménye.

Ezzel a túlkiadással szemben a napidíjaknál	40 frt	—	kr.,
béreknél	2 »	40	»
s a jutalmak és segélyeknél	168 »	—	»
összesen . . .	210 frt	40	kr.

negtakaritás mutatkozik, melynek figyelembevétele után a rovat túlkiadása egészben a fent 4.499 frt 60 krt tesz.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	2.500 frt	— kr.,		
utalványoztatott . . .	2.506 »	86 »		
túlkiadás			6 frt 86	kr.

Ezt a hivatali és irodai költségeknél mutatkozó csekély túlkiadást butoroknak nagyobb nérvben igényelt helyreállitási költségei idézték elő.

. czím. Pénzügyi igazgatóságok, fő- és székvárosi adófelügyelő, központi díj- és illetékkiszabási hivatal és számvevő-osztályok.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	1,996.593 frt	— kr.,		
utalványoztatott . . .	2,227.475 »	48 »		
túlkiadás			230.882 frt 48	kr.

A *»fizetések, lakpénzek és pótlékoknál«* mutatkozó több-kiadást az 1893. évi IV. törvényzikk végrehajtása okozta.

4. czím. Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	176.710 frt — kr.,	
utalványoztatott	188.496 » 87 »	
túlkiadás		11.786 frt 87 kr.

A fizetések, lakpénzek és személyi pótlékok alrovatán 13.729 frt $67^1/_2$ kr. túlkiadás mutatkozik s azt az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. t.-czikk életbelépte folytán fölmerült tényleges szükséglet idézte elő.

Az állami számvevőszék ez indokolást azzal egésziti ki, hogy a többi rovatokon 1.942 forint $80^1/_2$ kr. magtakaritás éretett el s ennek következtében a túlkiadás leszáll a fönnebbi 11.786 frt 87 krra.

5. czím. Állami pénztárak.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	102.747 frt — kr.,	
utalványoztatott	114.527 » 79 »	
túlkiadás		11.780 frt 79 kr.

A fizetés- és lakpénzeknél 12.294 frt 53 kr. és az évi díjaknál 366 frt 26 kr. túlkiadás fordul elő, mely túlkiadás kizárólag az 1893. évi IV-ik törvényczikk végrehajtásának a folyománya; a mi egyébiránt az átmeneti kiadások IV. fejezetének 9. czíme alatt engedélyezett hitelben fedezve van.

Ez indokoláshoz az állami számvevőszék még azt teszi hozzá, hogy a többi alrovatokon elért megtakaritások 880 frtot tettek s ezért túlkiadásul csak 11.780 frt 79 kr. van kimutatva.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	9.050 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	16.178 » 59 »	
túlkiadás		7.128 frt 59 kr.

Az irodai költségeknél 496 frt 04 krral, a pénzszállitási és csomagolási költségeknél 4.380 frt 70 krral mutatkozó túllépést a nagymérvű fémpénzforgalom idézte elő; minthogy ennek következtében a szükségelt különféle nyomtatványok, pénzeshordók és szállitási költségek az előirányzatnál nagyobb összegeket igényeltek. A leltári szerek karbantartásánál és utánszerzésénél felmerült 2.261 frt 15 kr. túlkiadást az okozta, hogy az arany-készletek biztosabb elhelyezhetése czéljából még három darab betörésmentes pénzszekrényt kellett beszerezni.

Ez az összesen 7.137 frt 89 krt kitevő túlkiadás leszáll az utiköltség rovatán elért 9 frt 30 kr. megtakaritás folytán a fönnebb kimutatott 7.128 frt 59 krra.

6. czím. Adóhivatalok.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott. . .	1,351.454 frt — kr.,	
utalványoztatott. . .	1,435.745 » 10 »	
túlkiadás		84.291 frt 10 kr.

E túlkiadás indokai a következők:

1. a *fizetések- és lakpénzeknél* mutatkozó . . . . 87.771 frt 85 kr.

úlkiadás az 1893. évi IV. t.-czikk folyománya és az átmeneti
:iadások IV. fejezet, 9. czím alatti megtakarításban leli fedezetét;

2. *a béreknél* kimutatott csekély . . . . 345 frt 85 kr.
úlkiadás elkerülhető nem volt, mert a szolgák megbetegedése
ılkalmával kisegitők felfogadása nem volt mellőzhető;

3. *a napidíjaknál* kimutatott . . . . 2.569 frt 40 kr.
úlkiadás csak látszólagos, mert e rovaton tulajdonképen meg-
akaritás van, a mennyiben az üres állások betöltéseig felfogadott napidíjasok illetményei is
rovaton számoltatván el; a fizetések rovatán 12—13.000 frt megtakaritás mutatkoznék,
nely megtakaritás azonban ez alkalommal az 1. alatti indokból nem jelentkezik.

Az állami számvevőszék hozzáteszi, hogy az itt felsorolt hiteltúlhágások tulajdon-
:épen együtt 90.687 frt 10 krt tesznek ki, mely összeg azonban a többi alrovatokon 6.396
'orinttal elért megtakaritások által a fönnebbi 84.291 frt 10 krra szállott le.

7. czím. Pénzügyőrség.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	1,996.427 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	2,056.720 » $92^1/_2$ »	
túlkiadás . . . , ...		60.293 frt $92^1/_2$ kr.
A fizetések- és lakpénzeknél		12.519 » 51 »
ı zsoldok és pótlékoknál		61.696 » $58^1/_2$ »
összesen		74.216 frt $09^1/_2$ kr.

úlkiadás mutatkozik, mely túlkiadás az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek
szabályozásáról szóló 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtása folytán keletkezett.

Az állami számvevőszék az indokolás kiegészitéseül megjegyzi, hogy a túlkiadás azért
ran csak 60,293 frt $92^1/_2$ krral kitüntetve, mert viszont a ruhá-

:ati adalékoknál	8.254 frt 60 kr.,
ı jutalmak és segélyeknél	5.667 » 57 »
összesen	13.922 frt 17 kr.

negtakaritás éretett el.

8. czím. Jogügyi igazgatóságok.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	76.748 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	85.305 » 53 »	
túlkiadás		8.557 frt 53 kr.

E túlkiadás az 1893. evi IV. törvényczikk végrehajtása folytán állott elő.

Az állami számvevőszék ez indokolást azzal egésziti ki, bogy a fizetések, pótlékok
s lakpénzeknél a túlkiadás 9.918 frt 83 krt tesz, a többi alrovatokon azonban 1.361 frt
30 kr. megtakaritás éretett el, minélfogva a túlkiadás egészben csak 8.557 frt 53 krral van
itüntetve.

9. czím. Kincstári ügyészségek.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	62.236 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	66.155 » $76^1/_2$ »	
túlkiadás		3.919 frt $76^1/_2$ kr.

A fizetések, pótlékok és lakpénzek alrovatán mutatkozó 4.433 frt 70 krnyi többkiadás, az 1893 : IV. t.-cz. végrehajtásából ered; a föld- és failletménynél mutatkozó 73 frt 16$^1/_2$ krnyi túlkiadást pedig a faárak emelkedése okozta.

Az állami számvevőszék a minister indokolását azzal egésziti ki, hogy a két tétel 4.506 frt 86$^1/_2$ krnyi túlkiadását az évi és napidíjaknál 242 frt 10 krral és a jutalmak és segélyeknél 345 frttal elért megtakaritások egészben véve a fönti 3.919 frt 76$^1/_2$ krra apasztották.

11. czím. Állandó kataszter.

1. rovat. Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . . 535.900 frt — kr.,
utalványoztatott . . . 576.276 » 48$^1/_2$ »

túlkiadás . . . . 40.376 frt 48$^1/_2$ kr.

Túlkiadás a következő rovatokon merült föl:

»*Fizetések és lakpénzek*« alrovaton . . . . 75.416 » 70$^1/_2$ »
mely túlköltség az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV-ik törvényczikk végrehajtása folytán keletkezett;

»*Irodai költségek, rajzpapirok és nyomtatványok*« alrovaton . 8.566 » 42$^1/_2$ »
A túlkiadás a más szolgálati ágak részére szállitott nyomtatványoknak és az 1892/93. évi erős tél folytán az irodai helyiségek fűtésére szükséges tűzifának nagyobb mennyiségben történt beszerzéséből állott elő;

»*Háromszögméreti költségek*« alrovaton . . . . 5.004 » 66 »
Ezt a többkiadást az okozta, hogy az erdélyrészi birtokrendezések czéljaira a háromszögméreti I. rendű hálózatot nagyobb kiterjedésben kellett kifejteni; továbbá a hiteltelekkönyvi betétek szerkesztése czéljából helyszinelendő régebbi felmérések kiigazitása érdekében a régi háromszögméreti hálózatot nagyobb mértékben kellett felújitani;

»*Egyéb felmérési költségek sat.*« alrovaton . . . . 5.899 » 35$^1/_2$ »
A túlkiadás az által állott elő, hogy a hiteltelekkönyvi betétek szerkesztése érdekében a műszaki nyilvántartáshoz nagyobb számú mérnök rendeltetett ki, kiknek napidíjai és úgy a tavaszi, mint az őszi időben kikerülhetlen utazásai a költségeket jelentékenyen növelték.

A minister által a fentiekben indokolt túlhágások tesznek összesen . . . . 94.887 frt 14 krt,
a mely összeg azonban a többi rovatoknál elért 54.510 frt 65$^1/_2$ krra menő megtakaritások által a fönnebb kimutatott 40.376 frt 48$^1/_2$ krra apadt.

13. czím. Egyenes adók és földtehermentesitési pótlékok.

c) rovat. A horvát-szlavon földtehermentesitési adósság évi törlesztési, kamat- és kezelési szükséglete:

megszavaztatott . . . 352.000 frt — kr.,
utalványoztatott . . . 361.842 » 19 »

túlkiadás . . . . 9.842 frt 19 kr.

Az előző évi költségvetéshez képest az 1893. évre is változatlanul felvett előirányzati összegben az alpapsági tizedjáradékra a valódi szükséglet teljes összeggel nem vétetvén fel ez által e rovaton 10.388 frt 64 krnyi, illetve a tőketörlesztésnél tőkekiegyenlitésként utalványozott 2 frt 78 krral együtt 10.391 frt 42 krnyi túlkiadás merült föl.

A kezelési költségeknél elért 549 frt 23 kr. megtakaritás azonban e túlkiadást a fenti 9.842 frt 19 krra szállitotta le.

14. czím. Fogyasztási és italadók.

a) rovat. Beszedési költségek.

E rovaton 312.073 frt 73½ krnyi megtakaritás fordul ugyan elő, de a rovat »beszedési százalékok«, czímű alrovatán utalványozott 559.355 frt 41 kr. összegben 10.887 frt 83 krnyi kiadás foglaltatik, melyet a pénzügyminister a mármarosmegyei községeknek *részesedési jutalék* fejében folyósitott, mind a mellett, hogy a megye területén a kizárólagos szeszitalmérési jogosultságot *bérlet utján* érvényesitette és az 1888: XXXV. t.-cz. 28. §-a, illetve az 1892: XV. t.-cz. 4. §-a értelmében a jutalék csakis *megváltási szerződés* létrejötte esetére van biztositva.

A pénzügyminister az állami számvevőszék erre vonatkozó észrevétele folytán ezen utalványozásra nézve 1894. augusztus hó 13-án 54.444. sz. alatti átiratában a következő indokolást adta:

»A Marmaros vármegyében levő összes községekre községenkint kinyomozott italitalmérési és fogyasztási adók 5%-át képezi ez a 10.887 frt 83 krnyi előirányzat nélküli kiadás, melyet a beszedési jutalék compensatiója fejében az emlitett községek részére kiutalványozandónak véltem, daczára annak, hogy a kérdéses adók biztositása iránt nem az illető községekkel köttettek megváltási szerződések.

E községek ugyanis átlagban megajánlották a kinyomozott adóösszegeknek megfelelő megváltási átalányokat, ennek daczára azonban úgy pénzügyi tekintetekből, mint a fenforgó különleges viszonyok miatt nem fogadhattam el ezeket az ajánlatokat, de igénybe kellett vennem az 1892-ik évi XV-ik törvényczikk 10-ik §-ában nyert azt a felhatalmazást, hogy négy vármegye területén bérbeadás utján érvényesithetem a kizárólagos szeszitalmérési jogot.

Az árverésen történt bérbeadások tényleg 92.256 frt 53 krnyi többletet biztositottak évenkint az államkincstárnak a községek által megajánlott összeggel szemben, s midőn igy ez intézkedésem pénzügyi szempontból teljesen igazoltnak tünt fel, nem tartottam méltányosnak, hogy oly községek, a melyek a kinyomozott adóösszegnek megfelelő ajánlatot tettek, a beszedési jutaléktól önhibájukon kivül elessenek. Részükre ennélfogva e jutalék compensatiójaként a fenti összeget annál is inkább kiutalványozandónak találtam, mert ez az előirányzat nélküli kiadás a fentjelzett jövedelmi többletben bő fedezetét találja.«

c) rovat. Fogyasztási adó-visszatérités és kiviteli jutalmak felosztásából:

megszavaztatott . . .	1,450.000	frt	—	kr.,
utalványoztatott . . .	1.738.929	»	21	»
túlkiadás	288.929	frt	21	kr.,

a melyre nézve a pénzügyminister a következőket adja elő:

»A 288.929 frt 21 krnyi többlet abban találja indokolását, hogy a szeszadó, söradó és czukoradó bevételeinek emelkedése következtében az emlitett adók nyers jövedelmeinek arányához képest teljesitendő megtéritésből Magyarországra eső hányad mérve is növekedett.

Az állami számvevőszék ez indokolást az alábbi részletekkel egésziti ki:

A *söradó-visszatérítésnél* ugyanis a túlkiadás tett 31.604 frt 56 1/2 krt, mely onnan származik, hogy egyrészt a szükséglet az 1893. évi költségvetésben az 1891. évben tényleg kifizetett 583.222 frtnak Magyarországra eső 5·09%-val = 29.686 frttal lett megállapitva, 1893. évben azonban tényleg 773.650 frt 73 kr. fizettetett ki s ennek 5·09%-a 39.378 frt 81 krt tesz, vagyis többet . . . . 9.692 frt 81 krral,

másrészt az 1892. évi végleszámolás szerint Magyarország terhére megállapitott . . . . 21.911 » 75 1/2 kr.

tartozásról az 1893. évi költségvetésben gondoskodva nem volt, együtt mint fent . . . . 31.604 frt 56 1/2 kr.

A *szeszkiviteli jutalmaknál* mutatkozó 79.190 frt 22 kr. túlkiadás onnan származott, hogy az *ideiglenes* leszámolások szerint Ausztria és Magyarország szeszkiviteli jutalma az 1893. *naptári évben* 1.119.749 frt 13 krt, vagyis az egy-egy *termelési időszakra* az 1888 : XXIV. t.-cz. 9. §-a szerint megállapitott s a költségvetésnél alapul vett 1,000.000 frtnyi maximumnál 119.749 frt 13 krral többet tett, a mely többletnek Magyarországra eső 45·85%, tehát 54.904 forint 97 kr. túlkiadást okozott; hogy továbbá az ideiglenes leszámolásoknál a kulcs-szám a költségvetésben fölvett 45·85% helyett 45·86%-kal állapittatott meg, ez által az 1,119.749 forintnak megfelelőleg . . . . . 111 frt 98 kr.

túllépés mutatkozott; végre, hogy az 1892. évre megejtett végleszámolás szerint Magyarország terhére megállapitott . . . . 24.645 frt 76 1/2 krról

az 1893-dik évi költségvetésben gondoskodva nem volt, az együtt . . . 79.662 frt 71 1/2 krt

tevő túlkiadásból levonván a téves elszámolás következtében felmerült szeszkiviteli jutalomtéritményt . . . . . 472 frt 49 1/2 krt,

mutatkozik **túlkiadás** . . . . 79.190 frt 22 kr.

A *czukorkiviteli jutalmaknál* 181.323 frt 43 1/2 kr. túlkiadás állott elő, mert egyrészt az Ausztria-Magyarországot terhelő összes czukorkiviteli jutalom az ideiglenes leszámolások szerint az 1893. *naptári évben* 9,194.923

forint 20 krt, vagyis *a termelési évadra* az 1888 : XXIII. t.-cz. 3. §-a szerint megállapitott s a költségvetés alapjául szolgált maximális 5,000.000 forintnál 4,194.923 frt 20 krral többet tett, mely többletnek Magyarországra eső 14·26%-a az előirányzattal szemben — 598.196 frt 04 kr.
túllépést okozott; másrészt pedig az 1892. évi végleszámolás szerint Magyarország terhére megállapitott 290.148 forint $10\frac{1}{2}$ kr. tartozás az előirányzott 245.232 frtot . . . . — 44.916 » $10\frac{1}{2}$ krral
túllépte, az igy előállott, együtt . . — 643.112 frt $14\frac{1}{2}$ krnyi
túlkiadásból levonva az 1893. év folyamán compensálás czéljából megszüntetett, az 1892/93. évadra eső czukorkiviteli jutalomtéritményt . . — 461.788 » 71 krt,
marad **túlkiadás** . . . . — 181.323 frt $43\frac{1}{2}$ kr.

Az előadottak szerint a söradó-visszatéritésnél, a szesz- és czukorkiviteli jutalmaknál összesen . . . . — 292.118 frt 22 kr.
túlkiadás volt, viszont azonban a szeszadó-visszatéritéseknél . . . . . . — 2.134 frt 01 kr.
megtakaritás fordult elő, ezt, valamint a költségvetésnek 1,448.945 frtról 1.450.000 frtra történt kikerekitéséből eredő . . . . — 1.055 » — krt,
együtt . . . . — 3.189 » 01 krt
leütve, mutatkozik végeredményül **túlkiadás** . . . . — 288.929 frt 21 kr.

e) rovat. A volt határőrvidéki községeket az 1888. évi XXXV. törvényczikk 69. §-a értelmében megillető kamatjárandóság:

megszavaztatott . . .	23.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	23.337 » $76\frac{1}{2}$ »	
túlkiadás		337 frt $76\frac{1}{2}$ kr.

Szokolovácz község részére a kamatjárandóság 465 frt 75 krral hat félévre, tehát az 1893. évet megelőző két és félévre is visszamenőleg egyszerre utalványoztatott ki. Ez a korábbi években megtakaritott kiadás okozta a hiteltúllépést.

15. czím. Határvám kezelési költségei.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	253.002 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	259.146 » $08\frac{1}{2}$ »	
túlkiadás		6.144 frt $08\frac{1}{2}$ kr.
A fizetések- és lakpénzeknél .	8.002 frt $33\frac{1}{2}$ kr.,	
az évi díjaknál	1.456 » 45 »	
összesen . . .	9.458 frt $78\frac{1}{2}$ kr.	

túlkiadás mutatkozik, mely túlkiadás az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. törv.-czikk végrehajtása folytán keletkezett.

Az állami számvevőszék a ministeri indokoláshoz még hozzáteszi, hogy a 9.458 frt $78^1/_2$ kr. túlkiadással szemben a béreknél . . . . 1.438 frt 70 kr.,
ruha-illetményeknél . . . . 84 » — »
jutalmak és segélyeknél . . . . 1.792 » — »
összesen . . . 3.314 frt 70 kr.
megtakaritas éretett el, minek figyelembevételével marad túlkiadásul a fenti 6.144 frt $08^1/_2$ kr.

16. czím. Bélyeg.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	7.574 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	8.257 » 01 »	
túlkiadás		683 frt 01 kr.

A fizetések- és lakpénzeknél mutatkozó 797 frt 29 kr. túllépés, az 1893. évi IV. t.-czikken alapuló nagyobb illetmények utalványozásában rejlik.

A napidíjaknál 154 frt túllépés az által keletkezett, hogy a központi bélyegraktárnál, a bélyegzéssel megbizott tisztviselô állásától felfüggesztetvén, helyébe ideiglenes díjnok vétetett fel.

Az állami számvevőszék az előadott ministeri indokolást azzal bőviti ki, hogy a fölmerült 951 frt 29 krnyi túlkiadás mellett a jutalmak és segélyeknél 80 frt, a béreknél 188 frt 28 kr. megtakaritás éretett el s ez által egészben csak 683 frt 01 kr. túlkiadás mutatkozik.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	306.100 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	383.016 » $67^1/_2$ »	
túlkiadás		76.916 frt $67^1/_2$ kr.

A »*bélyegjegyek és ürlapok készitése, bélyegzési szerek és eszközök*« alrovaton 2.894 forint $79^1/_2$ krral, a »*bélyegjegyek és bélyeges ürlapok eladási költsége*« alrovaton 20.706 frt $98^1/_2$ krajczárral, a »*nyomtatványok előállitási költsége*« alrovaton 173 frt 50 krral felmerült túlkiadások, a nagyobb bevételeknek folyománya, a mennyiben a bélyeganyag nagyobb kelendősége következtében, a gyártási költségek, eladási tőzsdedíjak s a kezelési nyomtatványok előállitási költségei emelkedtek.

A »*bélyeges vasuti fuvarlevél-ürlapok előállitási költsége*« alrovaton 53.811 frt $81^1/_2$ krajczár túlkiadás elkerülhetlen volt egyrészt, mert a vasuti fuvarlevél-ürlapok nagyobb kelendőségnek örvendettek; másrészt ezen ürlapok alakjában változások történtek s ennek következtében a költségek is szaporodtak.

Ezen alrovat kiadása azonban csak előlegtermészetű, s fedezetét találja a bevételek, »Bélyeges vasuti fuvarlevél-ürlapok előállitási költségeinek megtéritése« alrovatán előirt 56.537 frt 21 krban.

A minister által a fentiekben indokolt, összesen 77.587 frt 09 krnyi túlkiadás mellett viszont az irodai és kezelési költségeknél 574 frt 62 kr., a különféle kiadásoknál 95 forint 80 kr., együtt 670 frt 42 kr. megtakaritás éretett el, úgy, hogy egészben véve a túlkiadás csak 76.916 frt $67^1/_2$ krt tesz.

18. czím. Fémjelzés kezelési és üzemi kiadásai:

megszavaztatott	10.993 frt — kr.,		
utalványoztatott	13.752 » 99½ »		
túlkiadás		2.759 frt 99½ kr.	

A túlkiadás egyrészt az által keletkezett, hogy az előirányzott mennyiségnél sokkal több árú került fémjelzés alá, a miből folyólag az anyagbeszerzés és felhasználás nagyobbodott; másrészt pedig onnan ered, hogy az »Egyéb üzemi kiadások« rovat alatt úgy az 1892. évben elért tiszta jövedelem után 1.780 frttal, mint az 1893. évi tisztajövedelem után 1.970 frttal megállapitott jutalék lett elszámolva; melyeknek fedezetéről, — minthogy a rendszeresitett jutalék a tényleg elért tisztajövedelem után szabatik ki, — a költségvetés összeállitása alkalmával gondoskodni nem lehetett.

Ezek az üzemi túlkiadások egyébként az ellenőrzési díjakból elért 12.171 frt 71½ krajczár bevételi többlettel teljesen ellensúlyoztatnak.

Az állami számvevőszék a ministeri indokoláshoz hozzáteszi, hogy az anyagok és szerek beszerzésére 115 frt 03 krral, az egyéb üzemi kiadásokra 3.732 frt 53 krral több adatott ki; az ez által keletkezett, összesen 3.847 frt 56 krnyi túlkiadás azonban a többi alrovatokon elért 1.087 frt 56½ kr. megtakaritás folytán egészben 2.759 frt 99½ krra apadt.

19. czím. Út-, híd- és révvám Horvát-Szlavonországban:

megszavaztatott . . .	2.280 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	2.930 » 57 »	
túlkiadás		650 frt 57 kr.

A mutatkozó 650 frt 57 kr. hiteltúllépés onnan ered, hogy a petrinjai Kulpa-hidon — annak rendőrileg megállapitott használhatlansága folytán — a közlekedést be kellett szüntetni és kompközlekedést kellett létesiteni. Ennek költségei — mivel erről előirányzatilag gondoskodni nem lehetett — túlkiadást idéztek elő.

Az előadott ministeri indokoláshoz az állami számvevőszék a túlkiadás részletére nézve még hozzáteszi, hogy az épületek és hidak föntartásánál 647 frt 57 krt, az utazási költségeinél pedig 38 frt 04 krt, összesen tehát 685 frt 61 krt tett a túlkiadás, ellenben a különféle kiadásoknál 35 frt 04 kr. megtakarittatott.

20. czím. Dohányjövedék.

1. rovat. Dohányjövedéki központi igazgatóság:

megszavaztatott . . .	85.358 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	87.776 » 69 »	
túlkiadás		2.418 frt 69 kr.

A fölmerült túlkiadás az 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtásának a folyománya.

A túlkiadás részleteire nézve az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a fizetések- és lakpénzeknél előfordult 3.661 frt 82 kr. túlkiadáson kivül a napidíjaknál 147 frt 10 kr., együtt tehát 3.808 frt 92 kr. többlet merült föl; azonban megtakarittatott: a jutalmak és segélyeknél 335 frt, a házbéreknél 115 frt, az utazási költségeknél 343 frt 32 kr., az irodai kezelési költségeknél 500 frt 99 kr., a különféle kiadásoknál 95 frt 92 kr., együtt: 1.390 frt 23 kr., mely összegnek levonása után mutatkozik fönnebbi 2.418 frt 69 krnyi különbözet.

2. rovat. Vétel:

megszavaztatott . . .	17,548.076 frt — kr.		
utalványoztatott . . .	18,246.698 » $61^1/_2$ »		
túlkiadás		698.622 frt $61^1/_2$ kr.	

1. Túlkiadás merült föl *»Beváltás belföldön«* alrovaton 693.454 frt $90^1/_2$ kr., azért, mert az 1892. évben termelt s részben 1893. év elején beváltott, valamint az 1893. évben termelt és ugyanezen év november—deczember hónapokban részben beváltás alá került dohánytermésért a beváltási árak az 1893. év terhére fizettettek ki.

2. *»Kész gyártmányok vételáránál«* 350.990 frt $02^1/_2$ kr. többkiadás azért állott elő, mert a magyar dohánygyárak a szivar-szükségletet fedezni képtelenek voltak, miért szükséges volt, hogy a belföldi szivarfajok egy része külföldön készittessék, illetve onnan szereztessék be. 1892. évben megrendelt, de csak 1893. évben beszállitott, valamint az 1893. évben megrendelt 46 millió »F« betüs szivarok árának nagy része is 1893. évben folyósittatott.

3. A *»Beváltás és üzemi költségeknél«* a hiteltúllépés 19.219 frt 71 krra megy; ez a túlkiadás kapcsolatban áll az 1. pont alatt emlitett »belföldi beváltásnál mutatkozó túlkiadással, a mennyiben a beváltott tetemes mennyiségű dohány kezelése nagyobb költségeket okozott.

4. *Fizetések- és lakpénzeknél* 12.176 frt 75 kr., az évi díjaknál 238 frt 99 kr. túlkiadás állott elő, a tisztviselők illetményeinek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján történt rendezése folytán.

5. A *»Haszonbérleteknél«* mutatkozó 450 frt 97 kr. túlkiadást, a debreczeni dohány beváltó felügyelőség elhelyezésére szükségessé vált új helyiség bérlete okozta.

6. A *»Különféle kiadásoknál«* a 7.101 frt 98 kr. hiteltúllépésnek 5.469 frt 83 krra menő része ellensúlyát találja a különféle bevételeknél mutatkozó 11.260 frt 78 krnyi kedvezőbb eredményben; a fenmaradó 1.632 frt 15 kr. túlkiadás az által keletkezett, hogy az országos gazdasági egyesületnek a káli trágyákkal való dohánytermelési kisérletekre 1.500 frt segély, a faddi önkéntes tüzoltó-egyesületnek a szükséges tüzoltó-szerek beszerzésére 50 frt segély, a kereskedelmi muzeumnak állandó kiállitási területért 35 frt, végre a kisvárdai és vásáros-naményi dohánybeváltó hivatalok részére fertőtlenitő szerek beszerzésére 28 frt 40 kr. illetve 18 frt 75 kr. utalványoztatott.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy az 1—6. pontok alatt a minister által indokolt túlkiadások együtt 1.083.633 frt 33 krt tesznek, ezzel szemben azonban a többi alrovatokon összesen 385.010 frt $71^1/_2$ kr. megtakaritás áll, melynek leszámitásával a túlkiadás tényleg csak a fönt kitüntetett 698.622 frt $61^1/_2$ krt tesz. Jelentősebb megtakaritás mutatkozik a kifizetendő dohánytermelési előlegeknél 85.830 frt 75 kr., a külföldi dohány beszerzésénél 214.126 frt 24 kr., a fuvarozási költségeknél 37.658 frt 36 kr., a községi elöljárók jutalmazása és segélyezésénél 6,123 frt 94 kr., az utazási és átköltözködési költségeknél 21.504 frt 06 kr., az épületfentartási költségeknél 5.863 frt 15 kr. és az irodakezelési költségeknél 5.762 frt 16 kr.

Ugyancsak e rovaton a »betegápolási költségeknél« az előirányzat keretén kivül utalványoztatott 271 frt 45 kr., mint a kincstár hozzájárulása az 1893. évre a betegsegélyző pénztárnál biztositott állandó munkások után.

3. rovat. Gyártás:

megszavaztatott . . .	4,363.000 frt — kr.,		
utalványoztatott . . .	4.602.995 » 11 »		
túlkiadás		239.995 frt 11 kr.	

1. A *gyártási költségek* az előirányzatnál 197.727 frt 39 krral nagyobbak voltak, a mi abban találja magyarázatát, hogy 1893. évben pipadohány csomagokban összesen 1513 m.-mázsával több, továbbá finom és közönséges pipadohány csomagocskákban, valamint szivar és szivarka 215 millió darabbal több állittatott elő, mint 1892-ben.

A jelentékeny gyártási többlet következtében, a munkás-személyzet bére tetemesen emelkedett, azonkivül új dohányvágó-gépek s egyéb készülékek beszerzése vált szükségessé; a gyártmányok csomagolásának költségei pedig, nemkülönben a fűtési, világitási s általában a gyári üzem költségei is az előirányzottnál nagyobb összeget igényeltek.

2. A *fizetések- és lakpénzeknél* 19.168 frt 54½ kr. többlet a tisztviselők illetményeinek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján történt rendezésének kifolyása.

3. A *tisztviselők mellékjövedelménél* felmerült 535 frt 68½ kr. túlkiadásnak indoka az, hogy a kemény tűzifa majdnem mindenütt magasabb áron fizettetett, mint a minővel előirányozva volt.

4. *Altisztek béreinél* 6.417 frt 44 krral nagyobb volt a kiadás, mely onnan ered, hogy az állami költségvetés szerint csak 60.000 forint volt a 120 főben megállapitott létszám után engedélyezve, ezen létszám azonban a dohánygyárak fokozott üzeme következtében 150 főre emeltetett.

5. *Haszonbérleteknél* 14 kr. túllépés a költségvetési összegek kikerekitéséből ered.

6. *Utazási és átköltözködési költségeknél* 613 frt 09 krral volt nagyobb a kiadás, mely abban leli magyarázatát, hogy az új dohánygyárakhoz a tisztviselők és altisztek eleinte napidíj mellett ideiglenesen voltak kirendelve, és végleges áthelyezésükkor, a szabályszerű átköltözködési költségeket nekik meg kellett tériteni.

7. Az *épületfentartási költségeknél* 21.084 frt 03½ kr. túlkiadást okoztak a Budapest-ferenczvárosi, kassai és temesvári dohánygyáraknál szükségessé vált nagyobb mérvű átalakitási és javitási munkálatok.

A Budapest-ferenczvárosi dohánygyárban ugyanis 200 drb új ablak készittetett, Kassán a gyári félemeleti padlás korhadt gerendái kicseréltettek, végre a temesvári dohánygyár behajlott menyezete és korhadt gerendái lehordattak, illetve a régi oszlopok ujakkal felcseréltettek.

8. Az *irodai költségeknél* 2.169 frt 87 kr. túlkiadás állott elő a sátoralja-újhelyi és pápai dohánygyárak részére szükségelt butorok beszerzése folytán, valamint a fűtési és világitási költségeknél mutatkozott nagyobb szükséglet következtében.

Az állami számvevőszék az indokoláshoz hozzáteszi, hogy még a *különféle kiadásoknál* is 12.181 frt 51 krnyi túllépés mutatkozik, mely a »különféle bevételeknél« az előirányzottnál 44.588 frt 38 krral elért nagyobb bevételben találja ellensúlyozását; továbbá, hogy a fölsorolt túlkiadások együtt 259.897 frt 70 krt tesznek, ezekkel szemben azonban a többi alrovatoknál 19.902 frt 59½ kr. megtakaritás áll, mihez képest a túlkiadás egészben 239.995 forint 11 kr. Nagyobb megtakaritás fordult elő: a fuvarozási költségeknél 3.047 frt 46 kr., gyári orvosok tiszteletdíjainál 2.150 frt 14 kr., a jutalmak és segélyeknél 2.000 frt, a betegápolási költségeknél 11.011 frt 23 kr.

21. czím. Lotto-jövedék:

megszavaztatott . . .	1,444.405 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	1,665.480 » 91½ kr.	
túlkiadás		221.075 frt 91½ kr.
A túlkiadás túlnyomó része		212.000 » 79 »

a »kifizetendő nyeremények« rovatra esik, minthogy az év folyamán a játszó közönség által sok és nagy nyeremény éretett el.

Túlkiadás merült fel továbbá: a »fizetések- és lakpénzek«-nél	2.335 frt 51	kr.,
az évi »díjak«-nál	227 » 98	»
és a »szolgák illetményei«-nél	97 » 09	»
az 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtása folytán;		
a »díjnokok díjai«-nál	794 » 60	»
a mely abban leli indokát, hogy a tiszti létszám üresedés folytán nem lévén teljes, a hiány díjnokok alkalmazása által pótoltatott;		
a »beszedési százalék«-nál	6.133 » 75	»
a mi a játékbetétek emelkedésének folyománya;		
az »utiköltségek«-nél	164 » 90	»
minthogy a budapesti lotto-igazgatósághoz a szolgálat érdekében helyettesitésre kiküldött tisztviselő átalányban részesült;		
végre a »járulék a központi igazgatás költségeihez« alrovatán	412 » 50	»
mely az 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtásának folyománya.		
A minister által most indokolt túlkiadások tesznek együtt	222.167 frt 12	krt,
ezekkel szemben azonban mutatkozik a többi rovatokon megtakaritás	1.091 » 20½	kr.,
marad egészben túlkiadás, mint fent	221.075 frt 91½	kr.

24. czím. Jószágigazgatóságok és számvevő-osztályok:

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	61.759 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	63.221 » 21 »	
túlkiadás		1.462 frt 21 kr.

A fizetések, lakpénzek és egyéb járandóságok alrovata alatt kitüntetett 3.419 frt 97 kr. hiteltúllépést a jószágigazgatósági számvevő-osztályoknál alkalmazott személyzet illetményeinek az 1893. évi IV. t.-czikk alapján történt szabályozása idézte elő.

Az állami számvevőszék ehhez az indokoláshoz még hozzáteszi, hogy a túlkiadás azért van csak 1.462 frt 21 krral kitüntetve, mert az évi és napidíjaknál 1.641 frt 76 kr., a jutalmak és segélyeknél 316 frt megtakaritás éretett el.

28. czím. Fémkohászat:

megszavaztatott . . .	3,758.163 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	4,891.963 » 01 »	
túlkiadás		1,133.800 frt 01 kr.

Ez a túlkiadás az 1892. évről készletben maradt arany értékének átszámitásából eredő különbözetnek (kg.-ként 1640—1395 = 245 frt) a rendes kiadások »érczbeváltás« rovatán szükségessé vált elszámolása, az arany magasabb (1.640 frt) beváltási ára, az előirányzottnál jóval nagyobb beváltás s az ennek arányában fokozott feldolgozás következtében állott elő és ellensúlyozva van az »eladott kohó- és gyári terményekért« rovaton elért nagyobb bevétellel, továbbá: a terménykészletek értékének gyarapodásával.

Az állami számvevőszék ez indokolás kiegészitéséül fölemliti, hogy túlkiadás a következő rovatoknál merült föl, ugyanis:

az egyéb utazási költségeknél	883 frt $40^1/_2$ kr.,
az érczbeváltási »	1,123.454 » $88^1/_2$ »
az olvasztási és lugzási költségeknél	33.879 » 17 »
a kohóalapnak kiadott réznyereménynél	1.764 » 95 »
a kifizetett kohászati nyereménynél	99.551 » 29 »
együtt	1,259.533 » 70 kr.;
levonva ebből a többi kiadási rovatokon elért megtakarításokat	125.733 » 69 krt,
marad **túlkiadás**	1.133.800 frt 01 kr.;

vábbá, hogy a pénzügyminister indokolásában jelzett, e túlkiadást ellensúlyozó bevételi bblet az »eladott kohó- és gyári terményekért« rovaton 334.526 frt $85^1/_2$ krt, a többi bevéli rovatokon 171.227 frt 76 krt tett, a terménykészletek értéke pedig 628.045 frt $39^1/_2$ krral arapodott.

29. czím. Pénzverés és fémbeváltás:

megszavaztatott . .	5,986.731 frt — kr.,
utalványoztatott . .	10,790.504 » $57^1/_2$ »
túlkiadás	4,803.773 frt $57^1/_2$ kr.

A pénzverő-hivatalnál fölmerült túlkiadás annak tulajdonitható, hogy a kincstári s leg a magánbányahivatalok nagyobb mennyiségű ezüstöt és aranyat váltottak be; továbbá, ıgy az arany kilogrammonként nem az előirányzott 1.395 frtnyi, hanem 1.640 frtnyi árban ámitva vétetett át; végül pedig, hogy a magánosok, különösen az osztrák-magyar bank tal koronákra való átveretés végett 3,977.488 frt $70^1/_2$ kr. értékű aranypénz lett beszolıltatva.

A fentebb emlitett két körülményre nézve megjegyzi az állami számvevőszék, hogy ıok az állami bányahivataloktól beváltott arany- és ezüstnél 319.805 frt 20 kr., a magánınyahivataloktól beváltott arany- és ezüstnél pedig 1,035.717 frt $09^1/_2$ kr. túlkiadást idézk elő.

E két összeg	1,355.522 frt $29^1/_2$ kr.
magánosoktól átvett	3,977.488 » $70^1/_2$ »
izzászámitásával	5,333.011 frt — kr.
lkiadást eredményez, a melyhez hozzáadva a beszerzett ingógok és az üzemi építmények alrovatain mutatkozó túladást	3.169 frt $35^1/_2$ krt.
összes túlkiadás tesz	5,336.180 frt $35^1/_2$ krt;
vonva a többi rovatokon megtakaritott összeget	532.406 » 78 »
lerül a fönnebb	4,803,773 frt $57^1/_2$ krral

nutatott túlkiadás, a mihez még megjegyzendő, hogy a »kivert aranypénz« és a »szinarany ezüst eladása« rovatokon, részben a fentebb jelzett túlkiadásból, részben pedig az 1892. ről készletben maradt aranynak és ezüstnek kiveretéséből, illetőleg eladásából kifolyólag ,595.214 frt 07 krral nagyobb bevétel mutatkozik. (Rendes bevételek: V. fej. 44. czím.)

30. czím. Vasművek.

a) *rovat. Pénzügyministeri vasműosztály, mint a vasgyárak központi vezetősége:*

megszavaztatott . . .	15.228 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	15.667 » 11 »	
túlkiadás		439 frt 11 kr.

E túlkiadásra nézve az állami számvevőszék megjegyzi, hogy az azáltal merült föl a személyi járandóságoknál, hogy egy ministeri titkári czímmel felruházott vasműosztályi titkár valóságos ministeri titkárrá neveztetvén ki, magasabb illetményei a költségvetésben előirányzott vasműosztályi titkári illetményekben nem találtak fedezetet.

b) *rovat. Vasgyárak:*

megszavaztatott . . .	5,295.880 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	6,453.503 » 37 »	
túlkiadás		1,157.623 frt 37 kr.

A vasgyáraknál megállapitott 1,157.623 frt 37 krnyi túlkiadást, a vasgyárak termelésének a beérkezett megrendelésekhez képest való fokozása okozta.

A nagyobb termelés folytán azonban a vasművek bevételei is 1,048.931 frt 81½ krra nagyobbak az előirányzatnál. (Rendes bevételek: V. fejezet, 45. czím).

Ezen bevételi többlet még nagyobb lehetne és a fentebbi túlkiadást teljesen fedezné ha a mult év végével tömegesen megrendelt tárgyak ugyanazon év végeig teljesen elkészithetők lettek volna. De miután a rendelmények elszállitása, a gyárak túlságos elfoglaltsága miatt, már csak az 1894. év kezdetén történt, az illető bevételek is az 1894. évi kezelés javára esnek.

34. czím. Bányakapitányságok.

1. *rovat. Személyi járandóságok:*

megszavaztatott . . .	55.142 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	59.045 » 52 »	
túlkiadás		3.903 frt 52 kr.

Ez a túlkiadás abban a körülményben találja indokolását, hogy az illetmények szabályozásáról szóló 1893. évi IV. t.-cz. alapján április hó 1-től folyósitott magasabb illetményekből folyó költségtöbbletek nem a vonatkozó költségvetési czímeknél, hanem az átmeneti kiadások IV. fejezete 9. czíme alatt voltak előirányozva s igy a bányakapitánysági czímnél is hitel túllépést eredményeztek.

Az állami számvevőszék a ministeri indokolás kiegészitéseül megjegyzi, hogy a túlkiadás a fizetések- és lakpénzeknél 4.825 frt 72 krt tett, melyet a napidíjaknál 422 frt 20 krral és a jutalmak és segélyeknél 500 frttal elért megtakaritások 3.903 frt 52 krra apasztottak.

35. czím. Állami nyomda:

megszavaztatott.	597.700 frt — kr.,	
utalványoztatott	618.414 » 05½ »	
túlkiadás		20.714 frt 05½ kr.

Nagyobb túlkiadások csak az üzletnél fordultak elő és pedig a »*műszaki munk… személyzet díjazása*« czímű alrovatnál 5206 frt 70 kr., a »*segédmunkások és napszámosok bérei*«-nél 5.047 frt 85½ kr. és a »*felvigyázó bizottság költségei*«-nél 6.809 frt 55 kr., melyeket a értékczikkek szükségletének folytonos emelkedése, valamint a 4%-os koronajáradék-köt…

yeknek és szelvényeknek előállitása s átvizsgálása következtében a munkaerők megfelelő zaporitása, azoknak az éjjeli időszak alatt is, különórákban, történt alkalmaztatása tett üzkségessé; továbbá a »*nyomtatáshoz szükséges papirok*« alrovat alatt 12.153 frt 19 kr., a *gyártmányok kiadványozása és elszállitása*« czímű alrovat alatt 2.073 frt 99½ kr., melyek a agyobb megrendelésekhez képest, a nyomtatványok és értékczikkek előállitásának emelkedése azok elszállitásával járó költségek szaporodása következtében keletkeztek; nemkülönben a *fűtési és világitási költségeknél*« 1.671 frt 68½ kr., mely az által merült fel, hogy a korona-áradék kötvény és szelvényeknek sürgős előállitása miatt az éjjeli munkákhoz több lámpának eszerzése és használása vált szükségessé; úgyszintén az »*üzleti butorok és szerszámok kiegé-zitése és fentartásánál*« 331 frt 57 kr., valamint a »*metszés és galvandomborzatnál*« 379 frt 25 kr., nelyeket a fényképészeti műterem berendezéséhez szükséges anyagok beszerzése idézett elő; égre a »*különféle kiadásoknál*« 3.024 frt 02½ kr., mely a budapesti önkéntes mentőegyesület észére tett alapitvány, a budapesti kerületi betegsegélyző pénztárnak fizetett illeték, továbbá z ezredéves kiállitáson való részvétel előzetes költségei folytán állott elő.

Ezenkivül még az igazgatásnak »házi és egyéb költségeinél« van csekély 39 frt 42 kr. úlkiadás.

Mindezek összesen 36.737 frt 24 krra rugó túlkiadások, melyeket a többi rovatokon lért összesen 16.023 frt 18½ krra menő megtakaritások a kitüntetett 20.714 frt 5½ krnyi sszegre szállitottak le, az üzem növekedésének következményei s az elért bevételi többlettel llensúlyoztatnak.

38. czím. Különféle kiadások:

megszavaztatott . . . 456.151 frt — kr.,
utalványoztatott . . . 4,047.307 » 85 »

túlkiadás . . . . 3,591.156 frt 85 kr.

Ebből levonva: a 3,291.300 frt névértékű, magyar tiszti iztositéki 5%-os magyar papirjáradéki kötvényeknek 3,608.100 frt évértékű 4%-os magyar koronajáradéki kötvényekre történt con-ertálása és 225.700 frt névértékű 4%-os magyar koronajáradéki ötvényeknek vásárlására forditott összeget, mely előirányozva em volt, de a mely a megszerzett czímletek értéke által ellen-úlyozva van . . . . 3,588.557 » 74 »

marad **túlkiadás** . . . 2.599 frt 11 kr.

Több adatott ki ugyanis:

a) a kincstári birtokok eladása folytán fedezet nélkül maradt egyúri terhekre . . . . 198 frt 45½ kr.,

b) fizetési járulékokban iskolatanitók részére . . . . . . 334 » 17 »

nely túlkiadások az időközben eladott kincstári birtokok után naradt kegyúri terhekből származnak, melyek 1893. évre itt még lőirányozhatók nem voltak;

c) Szeged város lakóinak az 1880. évi XX. törvényczikk alapján dott kamatozó kölcsönökre — egyszerre történt visszafizetések folytán — a kincstár által fedezendő járulék czímén . . . . 286 » 73½ »

nely hiteltúllépés a tényleges szükségletnek felel meg, a mennyi-en, ha egyik-másik fél kölcsöntartozását időközben egészen vissza-izeti, a teljes kölcsönből reá esett annuitási rész további törlesz-ése a kincstárra hárul át.

Az imént előadott ministeri indokolás kiegészitéseül felemliti az állami számvevőszék, hogy a fentieken kivül még:

d) kataszteri térképek sokszorositására . . . . 16.720 frt 18 kr.

előirányzat nélkül adatott ki; ez azonban a térképek eladásából befolyt, s a különféle bevételeknél (rendes bevételek: V. fejezet 54. czím) elszámolt bevételi többlet által ellensúlyozva van; és

e) kisebb előre nem látott kiadások fordultak elő, u. m.: árvaletétek utáni kamatokra 517 frt $31^{1}/_{2}$ kr. és a budai »Szent Erzsébet« női szerzet járulékánál 50 kr., együtt . . . . 517 » $81^{1}/_{2}$ »

s e szerint tesz a **túlkiadás** összesen . . . 18.057 frt $35^{1}/_{2}$ krt,

a többi rovatokon elért megtakaritásnak . . . . 15.458 » $24^{1}/_{2}$ kr.

leszámitásával, mint fönt . . . 2.599 frt 11 krt.

39. czím. Állami ingó vagyon.

Az előirányzat keretén kivül utalványoztatott . . . . . . 352.745 frt $42^{1}/_{2}$ kr.

Ez az előirányzatnélküli kiadás a következő tételekből áll:

1. A Nádasd községtől illetéktelenül visszatartott regálekártalanitás fejében, birói intézkedés folytán kifizettetett . . . 5 » 60 »

2. A kincstárt, mint magántulajdonost megillető regaleváltságból az 1893. évi költségvetési törvényben a kereskedelemügyi tárcza átmeneti bevételeinek (II. fejezet) 2. czíme alatt megállapitott összeghez képest . . . . 21.000 » — »
a diósgyőri vas- és aczélgyár javára lett kiszolgáltatva és ugyanott bevételben el is számolva.

3. $4^{0}/_{0}$-os magyar koronajáradék-kötvények vásárlására . 328.138 » 25 »
fordittatott az állami ingó vagyon kötvényálladékából conversio folytán beváltott kötvényekért befolyt pénzből. (L. az állami ingó vagyon részletes zárszámadását.)

4. A kincstári árvaletéteknél . . . . 3.601 » $57^{1}/_{2}$ »
előirányzatnélküli kiadás merült fel, minek az az oka, hogy a kincstári árvaletétek most már csaknem kizárólag *per tárgyát képező* kétes követelésekből állanak, mely perek a fenti előirányzatnélküli kiadást okozták. A befolyt kincstári árvaletétek a rendes bevételek 53. czíme alatt foglaltatnak.

Mindössze mint fönt . 352.745 frt $42^{1}/_{2}$ kr.

A zárszámadásban látható egyes czímeknél mutatkozó . . 1,384.127 » 59 »
kevesebb-utalványozás, vagy megtakaritás indokolást nem igényel, tehát egyenkint való felsorolása mellőztetett.

Túlkiadások, előirányzatnélküli kiadások s egyéb eltérések a B. I. »átmeneti« kezelésnél.

I. Átmeneti kiadások (zárszám. 100. lap).

Az 1893. évi VII. t.-cz. IV. fejezete alatt megszavaztatott összesen . . . . 81,647.246 frt — kr.

Az 1893. évben közigazgatásilag utalványoztatott . . . 84,835.419 » $46^{1}/_{2}$ »

Több-utalványozás az egyes czímek alatt 5,909.868 frt $31^{1}/_{2}$ kr.

Kevesebb » » » » » 2,721.694 » 85 »

Az 1893. évi előirányzattal szemben tehát a **több**-utalványozás 3,188.173 » $46^{1}/_{2}$ »

Az 1893. évi pénztári kezelés szerint kiadatott . . . . 77,973.181 frt $78^{1}/_{2}$ kr.
Tehát az előirányzott . . . 81,647.246 frt — krral
zemben . . . . 3,674.064 » $21^{1}/_{2}$ krral
A közigazgatásilag utalványozott 84,835.419 frt $46^{1}/_{2}$ krral
zemben . . . . 6,862.237 » 68 »
evesebb a tényleges kiadás. (Ezen összeggel az 1893. évi terelő hátralék szaporodott.)

Az átmeneti kiadásoknál a következő czímeknél látható több-utalványozás:

IV. fejezet. Pénzügyministerium.

. Az állami javaknál a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére, a telepitvényes ügyek ebonyolitására és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségeire:

megszavaztatott. . .	20.000 frt — kr.,
utalványoztatott. . .	28.349 » 22 »

túlkiadás . . . . 8.349 frt 22 kr.

A mutatkozó túllépést általában a telepes váltságáraknak egyénenkénti leszámolására ényelt költségek idézték elő.

A leszámolás ugyanis úgy a kincstár, mint a telepesek érdekében elodázhatlanná vált s mielőbbi lebonyolithatása czéljából egy nagyobb leszámoló bizottság küldetett ki, mely az radi jószágigazgatósági kerületben már be is fejezte működését; jelenleg pedig a temesvári erületben levő telepesek tartozásait számolja le.

Az előirányzott összegben már a bizottság napi- és utiköltségei sem találtak teljes edezetre, de azon felül a leszámolási művelettel kapcsolatban, oly előre nem látott költségek merültek fel, melyeket szintén nem lehetett mellőzni.

Nevezetesen a helyszinelési munkálatokkal, — minthogy a kincstári mérnökök más ányban voltak elfoglalva — úgy az aradi, mint a temesvári kerületben, magánmérnököket ellett megbizni; ezenkivül a leszámolási munkálatokkal járó irodai teendők ellátására mindkét erületben díjnokot kellett alkalmazni; — a szegedi pénzügyigazgatóságnál pedig egy egyént, szintén a leszámolásnál működött közre, díjnokkal helyettesiteni; végre Aradon a bizottság észére három hóra irodai helyiséget bérelni.

Mindeme körülmények folytán, melyeknek azonban egyike sem volt elodázható, a hitelülhaladás nem volt mellőzhető.

czím. Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztésére:

megszavaztatott. . .	430.000 frt — kr.,
utalványoztatott . .	501.202 » 78 »

túlkiadás . . . . 71.202 frt 78 kr.

A lekötött telepes ingatlanok mellékjelzálogát képezett s egyéb eladott kincstári birtokoknak tehermentesitése, valamint a kiegyenlitett egyes teleprészeknek a kölcsön alóli fölmentése vált szükségessé; — ezek eszközlése czéljából rendkivüli törlesztések teljesittettek, pedig a következő kölcsönök után:

a kövegyi. . . .	221.800 frtnál	3.748 frt	69	kr.,
dombiratosi . . .	198.100 »	30.320 »	58	»
Keglevich-házi . . .	150.000 »	30.168 »	17	»
m.-kovácsházi . .	442.500 »	6.819 »	20	»
m.-bodzási. . . .	278.900 »	24.465 »	96	»
r.-kovácsházi . .	172.300 »	7.439 »	12	»
és pitvarosi . . .	373.700 »	1.493 »	44	»
összesen . . .		104.455 frt	16	kr.

erejéig, mely tőketörlesztésekkel a kincstár tőketartozása is kisebb lett s a záloglevél-tartozás névértéke is 84.100 frttal apad. Ehhez az állami számvevőszék hozzáteszi, hogy a költségvetésileg megszavazott 430.000 frtból az ez évben esedékes két járadék-részletre 402.843 frt és a rendkivüli tőketörlesztésre 27.157 frt esik; ez utóbbi összeget a tényleg igényelt 104.455 forint 16 krral egybehasonlitva, voltaképen mint túlkiadás 77.298 frt 16 kr. mutatkozik, mely azonban a járadékszerű kiadásnál elért 6.095 frt 38 krnyi megtakaritás levonásával leszáll 71.202 frt 78 krra.

5. czím. Az államjavak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevélkölcsönök tőke- és kamattörlesztésére.

8. rovat. Esetleges rendkivüli tőketörlesztésekre:

megszavaztatott . . .	34.313 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	427.822 » 73 »	
túlkiadás		393.509 frt 73 kr.

A 393.509 frt 73 krnyi hiteltúllépés a már eladott ingatlanok tehermentesitésekor fizetett tőkék kiegyenlitésében találja indokolását.

Ily tehermentesitések eszközlése czéljából a következő kölcsönöknél teljesittetett rendkivüli tőkevisszafizetés:

a $4^1/_2$%-os kölcsönöknél:

moraviczai	27.000 frtnál	24.335 frt	87	kr.,
tovarisovai	100.000 »	30.218 »	19	»
pivniczai	31.000 »	1.154 »	98	»
bresztováczi	80.000 »	72.659 »	91	»
budakeszi	10.000 »	540 »	80	»
n.-margittai	15.000 »	13.305 »	10	»
n.-margittai	115.000 »	2.724 »	75	»
újpécsi	22.000 »	1.984 »	49	»
csebrai	75.000 »	68.625 »	99	»
szb.-szentmártoni	47.000 »	29.144 »	76	»

a 4%-os kölcsönöknél:

perbáli	20.000 frtnál	11.276 frt	85	»
ujverbászi	6.000 »	5.500 »	90	»
csatádi	15.000 »	13.847 »	71	»
szilbási	160.000 »	152.502 »	43	»
összesen		427.822 frt	73	kr.

erejéig, mely összeggel azonban a kincstár tőketartozása is kisebb lett, s a záloglevél-kölcsönök álladéka is 459.400 frt névértékkel csökkent.

6. czím. A Rába és mellékfolyóinak szabályozására:

megszavaztatott . . .	212.801 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	247.534 » 08 »	
túlkiadás		34.733 frt 08 kr.

A Rába és mellékfolyóinak szabályozására fölvett kölcsön törlesztésére, abban a föltevésben, miszerint a szabályozási munkálatok 1892. év végére befejeztetnek és a kölcsöntörlesztés a Rába-szabályozási érdekeltségre áthárítható lesz, kisebb összeg irányoztatott elő a költségvetésben, mint a milyen az annuitási részletek teljes kiegyenlitésére igényeltetik; minthogy azonban a munkálatok még nem haladtak annyira, hogy az ártérfejlesztés befejeztethetett és a járulékok az érdekeltségre idején kivethetők lettek volna: ennélfogva az annuitási részletekből az érdekeltek által beszolgáltatott járulékokon fölül még hiányzó összeget a kincstár volt kénytelen pótolni; minek következtén hiteltúlhaladás merült föl.

10. czím. Fémbeszerzésekre:

megszavaztatott . . .	73,908.059 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	75,961.193 » 00½ »	
túlkiadás		2,053.134 frt 00½ kr.,
hozzá az átmeneti bevételek I. fe. 3. czíme alatt kimutatott kevesebb bevételt		359.980 » 87½ »
mutatkozik e két czímnél egészben hiány		2,413.114 frt 88 kr.

Ezen hiányt, mely a valutarendezésre szolgáló fémbeszerzésnél és rendkivüli pénzverésnél mutatkozik, a pénzügyminister folyó évi julius hó 10-én 38.422. sz. a. kelt átiratában következőleg indokolja:

Ez a hiány csak látszólagos, mert a körmöczi m. kir. pénzverőhivatal az év végével 5,050.798 frt 49½ kr. értékű oly termesztménynek volt birtokában, a melynek beszerzési költsége az átmeneti kiadások: IV. fejezet 10. czíme alatt el van számolva, a melynek ellenértéke azonban, minthogy az az anyag feldolgozva még nem lett, az átmeneti bevételek I. fej. 3. czíme alatt mint bevétel még nem szerepel.

Ennek az anyagnak értékében, — a mely pedig, hogy a valuta-rendezési czélokra 1893-ban eszközölt fémbeszerzés és rendkivüli pénzverés pénzügyi eredményét lássuk, okvetlenül figyelembe veendő, — nemcsak az előirányzattal szemben látszólagosan mutatkozó fentjelzett 2,413.114 frt 88 krnyi hiány talál fedezetet, hanem ennek az értéknek számbavételével az előirányzattal szemben 2,637.683 frt 61½ krral kedvezőbb eredmény jelentkezik.

Mig tehát az 1893. évi állami költségvetésben a fémbeszerzésekre előirányzott		73,908.059 frtnyi kiadás
és a rendkivüli pénzverésből várható		77,348.121 » bevétel
		3,440.062 frtnyi fölösleget eredményezett volna;
az utalványozott kiadás		75,961.193 frt 00½ kr.
és az előirt bevétel	76,988.140 frt 12½ kr.	
valamint a pénzverő hivatal tulajdonában levő termesztmények	5,050.798 frt 49½ kr.	
értéke, együtt		82,038.938 frt 62 kr.
között		6,077.745 frt 61½ kr.
vagyis az előirányzattal szemben		3,440.062 » — »
a fentebbi		2,637.683 frt 61½ krral

kedvezőbb eredmény mutatkozik.

II. czím. A pénzverésnél — a körmöczbányai főkémlőhivatal elhelyezésére szolgáló épület 15.000 frtnyi vételárának levonása után — fenmaradó bevételi többlet a valuta-rendezés czéljaira:

megszavaztatott . . .	3,356.486 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	6,063.120 » $36^1/_2$ »	
túlkiadás		2,706.634 frt $36^1/_2$ kr.

Ezen túlkiadást a pénzügyminister f. évi julius hó 10-én 38.422. sz. a. kelt átiratában következőleg indokolja:

A pénzügyi tárcza 1893. évi költségvetése 29. kiadási és 44. bevételi czíméhez (pénzverés és fémbeváltás) előterjesztett indokolásban (lásd Indokolás a pénzügyministerium 1893. évi költségvetéséhez 80—82. lapján) kifejtetett, hogy az átmeneti kiadások IV. fejezet 11. czímén előirányzott összeg, azt az összeget jelenti, a melylyel a valuta-rendezési czélokra tervbe vett pénzverésből eredő és az átmeneti bevételek I. fejezetének 3. czíme alatt előirányzott bevétel, az átmeneti kiadások IV. fejezetének 10. czíme alatt előirányzott fémbeszerzési kiadásokat meghaladja és a mely összeg a pénzverés és fémbeváltás rendes kezelésénél várható hiánynak és a Körmöczbányán felállitandó főkémlőhivatal elhelyezésére szükséges épület vételárának levonása után, ismét valuta-rendezési czélokra van rendelve.

A mint az, az átmeneti kiadások IV. fejezete 10. czíménél jelentkező látszólagos túlkiadás felvilágositásánál kifejtetett, a fémbeszerzésre forditott kiadások egyfelől, a valuta-rendezési czélokra folyt pénzverés másfelől, az utóbbinál a termesztmények leltári értékét is figyelembe véve, 6,077.745 frt $61^1/_2$ krnyi fölösleget eredményezett, minek folytán a pénzverés és fémbeváltás rendes kezelése a lefolyt tárgyévben hiányt nem mutatván, csak a körmöczi főkémlőhivatal épülete 14.625 frt 25 krt kitevő és a beruházások III. fejezet, 4. czím, 4. rovat alatt elszámolt vételárának levonása után 6,063.120 frt $36^1/_2$ krt tesz ki az az összeg, a mely az átmeneti kiadások IV. fejezete 11. czímén előirányzott kiadások fedezésére redelkezésre jutott.

Ebből az összegből az ezt a költségvetési czímet terhelő 200.541 frt 66 kr. a tényleg felmerült kiadások fedezetére fordittatván, a pótkezelési negyed végéig fel nem használt 5,862.578 frt $70^1/_2$ kr. a valutarendezési művelet folytatólagos keresztülvitelénél előreláthatólag felmerülendő kiadások fedezetére a pótkezelési negyed végével kiutalványoztatott.

A túlkiadás tehát ezen a czímen is csak látszólagos. Megjegyzi továbbá a pénzügyminister ezen, valamint az 1894. évi julius hó 11-én 35.863. szám alatt kelt átiratában, hogy midőn a pénzügyi tárcza 1893. évi költségvetésében az átmeneti kiadások 11. czíme alatt a pótkezelési negyed végével mutatkozó, tényleg fel nem használt hitel további felhasználásának érdekében az emlitett módon intézkedett, kiindult:

először abból, a törvényhozás által az 1893. évi állami költségvetés elfogadása által jóváhagyott felfogásból, hogy az emlitett czímen engedélyezett hitel azt a többletet képezi, a melylyel a kivert pénzek értéke, a verelés czéljaira megszerzett fémek értékét meghaladja s hogy következésképp ez a hitel e két tényező évközi változása folytán szintén változhatik;

másodszor abból, hogy a valutarendezés egy, habár több évre szóló, egységes műveletet képez, a melynek során a dolog természetéhez képest oly kiadások is eszközlendők, a melyek, habár az illető tárgyévben gyökereznek is, véglegesen az illető számadási évben el nem számolhatók. Igy például azok az aranyösszegek, a melyek már 1893. évben biztositva voltak, egy részökben csak 1894. év folyamán szállittattak be.

Kiindult végül abból, hogy ha nem ezt az eljárást követi, megtörténik az, hogy a fel nem használt hitel, mint az 1893. év megtakaritása számoltatik el, a valutarendezés további folyamán pedig túlkiadások, vagy előirányzatnélküli kiadások merülnek föl, a melyek, eltekintve

attól, hogy esetről-esetre külön indokolásokat igényelnének, az egységes művelet költségeinek áttekinthető voltát teszik semmivé.

Mindezen okokból czélszerűnek vélte a fönnebbi intézkedések megtételét, a melyek által a törvényhozás által valutarendezési czélokra engedélyezett ez az 1893. évi hitel, számadásszerűen mint egy külön alapként kezeltetnék s további felhasználhatása biztosittatnék.

Előirányzat nélküli kiadások.

12. czím. Rendkivüli jutalmak regale-ügyben:

utalványoztatott . . . 500 frt.

Az 1888. évi XXXVI. törvényczikkel elrendelt regalekártalanitási művelet lebonyolitása még az 1893. év folyamán is rendkivüli munkákat igényelvén, méltányos volt e külön munkákat teljesitő tisztviselőket mérsékelt jutalomban részesiteni, megjegyezvén, hogy e kiadás a képviselőháznak 1891. évi junius hóban 762. szám alatt bejelentett 25.000 frtnyi összeg határán belül történt.

13. czím. Állami előlegek: Arvédelmi, belvizrendezési és vizszabályozási czélokra adott előlegek és kölcsönök . . . . 469.515 frt 60 kr.

Ez az összeg a következő tételekből áll:

1. Csongrád-sövényházi ármentesitő-társulatnak a pesti hazai takarékpénztártól fölvett 500.000 frt kölcsöntörlesztésének 1893. évi januárban esedékes részlete	13.750 frt	—	kr.
2. Felső-Szabolcs ármentesitő-társulatnak	10.000 »	—	»
3. Ugyanannak	500 »	—	»
4. Pancsova-kubini ármentesitő-társulatnak az I. hazai takarékpénztártól felvett kölcsönök 1893. évi április 1-én esedékes annuitási részlete	74.481 »	25	»
5. Ugyanannak 1893. évi október havi részlet törlesztésére	74.481 »	25	»
6. Pancsova-kubini ármentesitő-társulat helyett birói egyezség alapján Kutlánya Jánosnak	70.000 »	—	»
7. Beregmegyei vizszabályozási ármentesitő-társulatnak engedélyeztetett	160.000 »	—	»
8. Csongrád-sövényházi ármentesitő-társulat által a pesti hazai első takarékpénztártól fölvett 500.000 frtos és 640.000 frtos kölcsöne után 1893. évi julius 1-én esedékes 17.920 frt és 13.750 forint annuitási részlet fedezésére	31.670 »	—	»
9. Paks-faddi dunavédgát-társulat részére engedélyezett államkölcsön	30.000 »	—	»
10. Balaton-Sió-társulat terhére az új zsilip épitési költségeinek fedezésére	175 »	96	»
11. Temes-bégavölgyi vizszabályozó-társulatnak ármentési czélokra	4.457 »	14	»
Összesen	469.515 frt	60	kr.

A vizszabályozási társulatok fönnállása közgazdasági érdeket képez, minélfogva, ha ezek némelyike súlyos viszonyokkal küzd, a kincstár anyagi támogatásuk elől nem zárkózhatik el.

E fönnebb részletezett összegek egyébiránt mind megtérités kötelezettsége mellett engedélyeztettek, részint azon szavatosság következtében, melyet a kincstár egyes társulatok magánkölcsöneinek pontos törlesztése tekintetében vállalt, részint pedig a végből, hogy a társulatok munkálatai fönnakadást ne szenvedjenek.

14. czím. A fővárosban alkalmazott és szolgálattételre beosztott alsóbbrendű állami tisztviselők, altisztek és szolgák segélyezésére utalványoztatott . . . . 103 frt 33 kr., egy postaszolgának fölfüggesztési idején visszatartott drágasági pótléka, mely összeg az illető ártatlanságának bebizonyultával pótlólag folyóvá tétetett.

15. czím. A szolnok-csongrádi tisza-jobbparti társulat tartozásának törlesztésére az 1884. évi XIV. törvényczikk 23. §-a értelmében utalványoztatott . . . . 142.534 frt 57 kr.

Ez összeg folyóvátétele törvényes intézkedésen alapul, a mennyiben maximális megterheltetés czímén, az 1884. évi XIV. törvényczikk 23. §-a értelmében utalványoztatott ki.

16. czím. A kelet-ázsiai expeditio alkalmával fölmerült költségek megtéritésére utalványoztatott . . . . 14.849 frt 56½ kr.

Az 1868. évi kelet-ázsiai expeditio czéljaira a magyar törvényhozás által 1868. és 1869. években megszavazott összeg elégtelennek bizonyulván, a fölmerült túlkiadás a monarchia két állama részéről aránylagosan volt viselendő.

E túlkiadásból Magyarországra eső rész fejében az 1889. évi zárszámadás utján 29.615 frt 52 kr. véglegesen elszámoltatott ugyan, de ezenkivül a forgalmi napló átfutó kezelésében 1878-tól fogva mostanáig egy 14.849 frt 56½ krnyi megtéritendő előleg vezettetett nyilvántartásban, a melynek végleges kiegyenlitése czéljából ezen összeg most kiadásban számoltatott el.

18. czím. Az állami javak eladásánál utalványoztatott . . 14.802 frt 07 kr.

Ebből esik:

a) *Visszatéritett tőkére és kamatra* . . . . 11.848 frt 98 kr.

A mult években befolyt és végleg elszámolt bánatpénzekből, vételárrészletekből és kamatokból áll, a melyek a vételi ajánlatok el nem fogadása, vagy meghiusult eladások folytán az egyes vevőknek visszafizetendők voltak.

b) *Visszatéritett telepes váltságárakra* . . . . 2.889 frt 20 kr.

Az aradi kir. jószágigazgatósági kerületben némely telepestől a kellőnél magasabb összegű váltságárak szedetvén, mint az egyénenkénti leszámolások alkalmával megállapittatott, a tartozatlanul fizetett összegek az illetők javára visszautalványozandók voltak.

Minthogy pedig ily kiadásra előirányzott fedezet nem állott rendelkezésre, ennélfogva az előirányzatnélküli kiadás nem volt mellőzhető.

c) *Visszatéritett maradvány- és irtványföld-váltságdíjakra* . . 63 frt 89 kr.

A korábbi években fölmerült váltságdíj-túlfizetéseknek az érdekeltek javára való kiutalványozásából keletkezett.

A kevesebb utalványozást 2,721.694 frt 85 krt feltüntető czímek felsorolása, mint felesleges, mellőztetik.

II. Beruházások: III. fejezet (zárszám. 126. lap).

Az 1893. évi VII. t.-cz. III. fejezete alatt előirányoztatott 1,094.100 frt — kr.
Az 1893. évi zárszámadás szerint közig. utalványoztatott 1,110.638 » 94 »

Az előirányzattal szemben az egyes czímeknél	több utalványoztatott . . .	22.397 frt 22	krral,
	kevesebb utalványoztatott . .	5.858 » 28	»

Tehát **több** utalványoztatott . . . . 16.538 frt 94 krral.
A pénztári kezelés szerint tényleg kiadatott . . . . . . 1,088.794 » 84 kr.
és igy a költségvetésben előirányzott . . . . 1,094.100 » — krral
szemben a tényleges kiadás kevesebb . . . . 5.305 frt 16 krral.

De már a közigazgatásilag utalványozott	1,110.638 frt 94		krral
szemben a tényleges kiadás	1,088.794 » 84		kr.
kevesebb	21.844 frt 10		krral.

(Ezen összeggel az 1893. évi terhelő hátralék szaporodott.)

A beruházásoknál a következő czímeknél fordult elő több-utalványozás:

III. fejezet. Pénzügyministerium.

3. czím. Épitkezések az állami jószágoknál.

Ehhez a czím'hez az állami számvevőszék megjegyzi, hogy e czímnél túlkiadás nem fordul ugyan elő, de a pénzügyminister a költségvetés részleteitől annyiban tért el, hogy az az ujpesti kikötő kotrási munkálataira e czím alatt engedélyezett 50.000 frtból (költségvetési indokolás 115. lap) a kikötőben emelt daruépületnek a kincstárt terhelő 12.000 frt felépitési költségei fejében 3.740 frt 37 krt utalványozott. Az állami számvevőszéknek ez eltérésre vonatkozólag tett észrevétele folytán a 3.740 frt 37 krnyi kiadást a pénzügyminister 26.387/894. számú átiratában a következőkben indokolja:

A jelzett összeg azért fedeztetett az ujpesti kotrási munkálatokra 1893. évben előirányzott 50.000 frtból, mert ezen költségre tételes előirányzati összeg rendelkezésre nem állott és a költség természetéből kifolyólag, annak fedezésére a kotrási munkák költségeinél elért megtakaritás legalkalmasabb fedezetül szolgált és mert szorosan véve ezen 50.000 frt az ujpesti kikötő gyümölcsöző befektetéseire szolgál.

Az állami számvevőszék megjegyzi továbbá, hogy az épitési költségnek maradékát a pénzügyminister az 1891. évben, ugyancsak az ujpesti kikötő kotrására előirányzott 50.000 forint hitelből lekötött 8.259 frt 63 krral fedezte, mely utalványozás iránt 18.258/894. számú átiratában következőleg nyilatkozik:

A »Beruházások« czímén több éven át »ujpesti kotrásokra« elnevezés alatt előirányzott 50.000 frt — 50.000 frt nem kizárólag a kotrási teendők költségeire volt szánva, hanem röviden kifejezve, az ezen kikötő jövedelmezőségét előmozditó hasznos befektetésekre.

Az 1891. évben a »magyar leszámitoló- és pénzváltó-bank«-czég részvénytársasággal hajógyári telep kibérlése iránt megkötött szerződés 6-ik §-ából a többi között a kincstárra mint bérbeadóra, azon kötelezettség hárult, hogy az ujpesti kikötőben meglévő daruépületnek üzemképes karba helyezési, esetleg ujjáépitési költségeihez ²/₃-ad részben hozzájárul.

A későbbi tárgyalások folyamán a kérdéses daruépület tatarozása czélszerűtlennek bizonyulván, az ujjáépités határoztatott el; de mert az ujjáépités költségei magasra rugtak, nevezett bankkal megegyezés létesült arra nézve, hogy a kincstár hozzájárulási hányada a 12.000 frtot meg nem haladhatja. Ezen 12.000 frtnyi hányad részbeni törlesztésére tehát az előlemlitett 1891. évi 50.000 frtból a partkövezési munkálatok elhagyása folytán megtakaritott 8.259 frt 63 krnak felhasználása lett elhatározva.

A kérdéses daruépületnek ujjáépitése azonban a nevezett bankkal folytatott tárgyalások által — nemkülönben a költségelőirányzatok elkészitése, módositása és felülvizsgálata folytán elhúzódott, úgy, hogy az épités csak 1893. év végével volt befejezhető és a f. év kezdetén felülvizsgálható.

Ezen körülményeknek tulajdonitandó tehát, hogy az 1891. évi javadalmazásból lekötött hitel eddig igénybe vehető nem volt, vagyis csak most vált kereseti hozzájárulási összeg gyanánt kiutalványozhatóvá.

Előirányzat nélküli kiadás.

5. czím. Birtokvételre utalványoztatott . . . . 22.397 frt 22 kr.

Minthogy ezen a czímen csak oly alkalomkor fordul elő kiadás, mikor a kincstár kénytelen magánköveteléseinek behajtása végett a birói árverést igénybe venni, illetőleg árverezőként föllépni, a mikor is a bánatpénzt le kell tennie, esetleg a vételárát kifizetnie. Minthogy ily esetek előre nem láthatók, ennélfogva ezen a czímen mi sem vehető előirányzatba, de fölmerülő szükség esetében a kiadás még sem mellőzhető.

Az 1893. évben utalványozott 22.397 frt 22 kr. következő részletekből áll:

a) Balázs József és Incze János-féle inscribált javak egyrészének birtokba vétele végett birói kézbe volt helyezendő . .		2.008 frt 42 kr.
b) Birói árverésen megvett rövid időn át kincstári tulajdont képezett, de ujból eladott Fischhoff Samu-féle szeszgyár után a korábbi évekből eredő egyenesadó törlesztésére		1.297 » 80 »
c) Szegedi államkölcsönnel terhelt házak árverésénél letett bánatpénz		6.117 » 55 »
d) Bossányi-féle lontói birtok megvételére igényeltetett	12.875 frt 45 kr.	
Nagy-kamarási 130. sz. zsellértelep árverése alkalmával szükségelt bánatpénz	98 frt — kr.	12.973 frt 45 kr.
Összesen		22.397 frt 22 kr.

Az ezen összegben foglalt bánatpénzek ismét vissza fognak térülni; a Bossányi-féle lontói birtok 15.000 frtért már eladatott, mig a *b)* pont alatt részletezett adó a kiadással egyidejűleg az egyenesadók czímén bevételeztetett.

Az egyes czímeknél előforduló 5.858 frt 28 kr. kevesebb-utalványozás felsorolása mellőztetett.

A) Rendes bevételek: V. fejezet (zárszám. 162. lap).

Az 1893. évi VII. t.-cz. V. fejezete alatt előirányoztatott		284.124,258 frt
» » » » közigazgatási előirás		340,794.041 frt 89½ kr.
Az egyes czímeknél az előirás	több	59,369.646 frt 32½ krral
	kevesebb	2,699.862 » 43 »
és igy a közigazgatási előirás **több**		56,669.783 frt 89½ krral.
A pénztári kezelés szerint a tényleges bevétel		333,644.749 » 93 kr.,
melyhez viszonyitva az előirányzott		284,124.258 »
bevételt, a tényleges bevételi **többlet**		49,520.491 frt 93 kr.
De viszonyitva a közigazgatásilag előirt		340,794.041 frt 89½ krral
a tényleges bevételt		333,644.749 » 93 krt
ez megette marad		7,149.291 frt 96½ krral.

(Ezen összeggel 1893-ban a cselekvő hátralék szaporodott.)

Az előirányzattal szemben kevesebb előirás a bevételek következő czímei alatt fordul elő:

V. fejezet. Pénzügyministerium.

Egyenes adók és földtehermentesitési pótlékok.

I. czím. Földadó:

előirányoztatott . . .	35.806.000 frt — kr.,	
előiratott	35,067.018 » 34 »	
kevesebb		738.981 frt 66 krral.

A kevesebb bevétel egyrészt a phylloxera vastatrix rovar pusztitásai folytán a müve-ési ágakban beállott változásokban találja megokolását, minek következtében 489.812 frt 6 krral kevesebb iratott elő földadó fejében; másrészt abban, hogy az egyes vizszabályozó-s ármentesitő-társulatok részére az 1881. évi XLII. t.-czikk 7. §-a értelmében járó adó-isszatéritések czímén az idézett t.-czikk 15. §-a alapján időközben megejtett pótliquidátiók redményéhez képest az előirányzottnál 249.195 frt 49 krral több földadó s a megfelelő ltalános jövedelmi pótadó fizettetett ki.

Az állami számvevőszék ez indokoláshoz még hozzáteszi, hogy e két tényező össze-itett eredményéből . . . . 739.007 frt 75 kr.
evonandó az agió czímén előirt . . . . 26 » 09 »
igy áll elő a fent kitüntetett . . . . 738.981 frt 66 kr.

10. czím. Hadmentességi díj:

előirányoztatott . . .	2,700.000 frt — kr.,	
előiratott	2,502.326 » 43 1/2 »	
kevesebb		197.673 frt 56 1/2 kr.

E visszaesés azon körülménynek tulajdonitandó, hogy a véderőről szóló 1889. évi VI. t.-czikk értelmében a póttartalékosok hadmentességi díjjal többé nem rovatnak meg.

Erre való tekintettel az 1894. évi költségvetésben hadmentességi díj czímén már csak ,400.000 frt irányoztatott elő.

12. czím. Késedelmi kamat:

előirányoztatott . . .	1,336.000 frt — kr.,	
előiratott	1,329.280 » 28 1/2 »	
kevesebb		6.719 frt 71 1/2 kr.

A visszaesés abban találja indokolását, hogy az adózó közönség adótartozásait mind-akább az esedékesség idejében fizeti be.

13. czím. Adóbehajtási illetékek:

előirányoztatott . . .	210.000 frt — kr.,	
előiratott	135.482 » 22 »	
kevesebb		74.517 frt 78 kr.

A kevesebb bevétel onnan ered, hogy a pontosabb adófizetések következtében az adó-égrehajtások száma csökkent s igy az adóbehajtási illetékek is csekélyebb összegben kerül-ek előirásra.

14. czím. Adóbehajtási költségtéritmények:

előirányoztatott . . .	140.000 frt — kr.,	
előiratott	51.992 » 42 1/2 »	
kevesebb		88.007 frt 57 1/2 kr.

A községi elöljárók és szolgabirák ellen — az adóbehajtás körüli pontosabb eljárás olytán — ritkábban vált szükségessé az 1883. évi XLIV. t.-cz. 81. §-ában körülirt felelősség imondása és alkalmazása; minélfogva az előirás e czímen is csökkent.

29. czím. Aranyágió-nyeremény:

előirányoztatott . . .	640.000 frt — kr.,	
előiratott	138.766 » 49 1/2 »	
kevesebb		778.766 frt 49 1/2 kr.

A kimutatott kedvezőtlen eredményből az egyes számadási ágak aranybevétele és kiadása után az állami számvevőszék által számitott és ezen ág terhére irt egyenleg levonása után .		60.211 frt 35 kr.,
marad az előirányzattal szemben kedvezőtlenebb eredményként .		718.555 frt 14½ kr.,
melyet a pénzügyminister a következőleg indokolt:		
A határvám czímén befolyt aranypénzekből csupán 6 db. egyfrankos, továbbá 9 márka, 27 fillér és 17 cent adatott el, mely ügyletből		— » 06½ »
ágió-nyeremény keletkezett; az egyéb aranykezelésnél elért ágió-nyeremény pedig a következő, u. m.:		
a keleti vasuti kölcsön értékei beváltásánál		1.260 » — »
a 4½%-os államvasuti aranykölcsön értékeinél		25.773 » 05 »
a zágráb-károlyvárosi vasut vételára 26—27-ik részleténél . .		12.600 » — »
az 1876. évi vasuti beruházási kölcsönnél		480 » — »
az 1888. évi vasuti beruházási kölcsönnél		2.443 » 98½ »
a kassa-oderbergi vasuti kölcsönnél		876 » 52 »
végül a magy. kir. pénztárak által a 4%-os kölcsönnél effectiv aranyban fizetett összegek után		2.841 » 30 »
e szerint a nyeremény egészben		46.274 frt 92 kr.
lenne; ellenben ágió-veszteség merült föl:		
a bosznia-herczegovinai vámátalány után	42.547 frt — kr.,	
a magy. kir. államvasutak és a posta-távirdai főpénztárak által szállitott aranypénzek után	51.103 » 52½ »	
a pragmatikai kiadások fedezésére vásárolt aranypénzek után	31.179 » 54 »	
vagyis az ágió-veszteség tesz egészben		124.830 » 06½ krt;
a tiszta ágió-veszteség pedig		78.555 frt 14½ krt;
ezt egybevetve az előirányzott nyereménynyel		640.000 » — »
mutatkozik, mint fönt		718.555 frt 14½ kr.

36. czím. Dohányjövedék.

Dohányvétel:

megszavaztatott . . .	7,503.500 frt — kr.,
előiratott	7,150.844 » 87½ »
kevesebb	352.655 frt 12½ kr.

Az *»osztrák kezelőség költségtéritményénél«* 125.493 frt 85½ krról, az *»osztrák kezelőség részére beváltott dohánylevelek árának megtéritésénél«* 152.591 frt 30 krral a bevétel azért kevesebb, mint az előirányzott összeg, mert 1893. évben az osztrák jövedékre eső hányad 42·8956%, holott az 1892. év hányada 51·0738%-ot tett ki.

Midőn az előirányzat 1893. évre készült, azon termés nagysága, mely az osztrák kezelőséget illetn fogja, tudva nem lehetett.

A *»dohánytermelési előlegek megtéritésénél«* 85.830 frt 75 kr. kevesebb bevétel mutatkozik azért, mert dohánytermelési előlegek fejében ugyanannyival kevesebb adatott ki (l. Rendes kiadások: XVI. fej., 20. czímének, 1. rovatához adott indokolást).

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a felsorolt, összesen 363.915 frt 90½ krra ienő kedvezőtlen bevételi eredménynyel szemben, a különféle bevételeknél 11.260 frt 78 krnyi öbblet mutatkozik, melynek levonása után marad mint eltérés a fönnebb kimutatott 52.655 frt 12½ kr.

39. czím. Perköltségek:

megszavaztatott . .	51.786 frt — kr.,	
előiratott	32.872 » 05 »	
kevesebb		18.913 frt 95 kr.

A »perköltségek« czím jövedelmi ágazatnak tulajdonképen nem tekinthető és e czímen gy a kiadások, mint a bevételek az egyes hatóságok működési körén kivül eső, illetőleg ltaluk nem befolyásolható viszonyok szerint, kisebb-nagyobb változás alá esnek.

A bevételek czímen mutatkozó kevesebblet egyébiránt túlnyomó részében a kiadások zímén mutatkozó csökkenés által ellensúlyoztatik.

Az állami számvevőszék kiegészitőleg fölemliti, hogy a kiadás (Rendes kiadások: VI. fej., 23. czím) az előirányzathoz képest 15.611 frt 27½ krral volt kisebb.

40. czím. Állami jószágok:

előirányoztatott . . .	597.586 frt — kr.,	
előiratott	560.089 » 68½ »	
kevesebb		37.496 frt 31½ kr.
E czímnél az előirányzattal szemben . . . . isszaesés van kimutatva; minthogy azonban a földmívelésügyi inister kezelésébe átengedett ránk-herleini fürdő bevételei nevezett inister tárczájának kezelésében vannak kitüntetve előirányzat-élküli bevételként, az e czímen a pénzügyi tárczában az állam-jószágoknál előirányzott		37.496 » 31½ » 2.475 frt — kr.
levonásával a visszaesés helyesebben . . . . lesz ki.		35 021 frt 31½ krt

Ezen visszaesés csekély részben annak tulajdonitható, hogy az előirányzat szerkesztése ta többrendbeli birtoktest erdészeti czélokra a földmívelésügyi tárcza kezelésébe átengedtetett; ülönösen pedig abból ered, hogy a birtokeladás az előre számitásba vettnél nagyobb mérvet ltött.

Az utóbbi körülmény igazolására szolgál az ugyancsak ezen czím kiadásainál elért lentékeny megtakaritás, mely megtakaritásban a bevétel csökkenése bő ellensúlyozását találja.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy 1892-ben a ránk-herleini fürdőn kivül a viz-knai fürdő is a földmívelésügyi ministeri tárcza kezelésébe átment; bevételei 1893-ra szin-én még a jelen czím előirányzatában 2.569 frttal benfoglaltatnak, ezeknek is tekintetbe-ételével, a minister indokolásában 35.021 frt 31½ krral jelzett visszamaradás 32.452 forint 1½ krra apad.

A kiadásnál elért megtakaritás, melyre a ministeri indokolás utal, 74.899 frt 72½ krt, letve a ránk-herleini és vizaknai fürdő kiadásának az előirányzatból való leütésével 58.756 orint 72½ krt tesz. (L. Rendes kiadások: XVI. fej., 25. czímét.)

42. czím. Fémbányászat és opálbánya:

előirányoztatott . . .	2,687.121 frt — kr.,	
előiratott	2,431.981 » 97 »	
kevesebb		255.139 frt 03 kr.

A fémbányászat kedvezőtlenebb eredménye következő tényezőkre vezethető vissza:

a) A kapnikbányai zúzók üzeme épitkezések és vizhiány miatt több hónapon át szünetelt minéfogva a termelt érczet nem lehetett egészben feldolgozni.

b) A rézbányai bányamű egész évi termeléséből mi sem értékesittetett, mert a bánya terményei, ha elegendő készlet gyülemlik össze, a szállitási költségek megtakaritása végett, ott helyben fognak kohósitás utján értékesittetni.

c) Az antimon árának pangása és a kereslet csökkenése miatt, a magurkai bányamű antimon-ércz termelését eladni nem lehetett.

d) Végül a körmöczbányai és selmeczbányai bányaműveknél a fémtermelés gazdagabb érczközök hiánya miatt, sem mennyiségileg, sem minőségileg nem érte el az előirányzatot.

46. czím. Zsilvölgyi kőszénbánya:

előirányoztatott	54.300 frt,	
előiratott	35.624 »	
kevesebb		18.676 frt.

A kisebb bevétel arra vezethető vissza, hogy 1893-ban kevesebb szén termeltetett, mint a mennyi előirányozva volt és hogy a bérlő-társulattal való leszámolást elkésve, csak a folyó, azaz 1894. év április havában lehetett megejteni. Ennek folytán a 48.560 frt 61 krral megállapitott 1893. évi haszonbérből a tárgyév folyamán tényleg befizetett 35.624 frtnak levonása után fennmaradó 12.936 frt 61 krnyi összeget már csak az 1894. évi kezelés javára lehetett előiratni és bevételeztetni.

47. czím. Sótermelés:

előirányoztatott . . .	978.441 frt — kr.,	
előiratott	850.449 » 87½ »	
kevesebb		127.991 frt 12½ kr.

A visszamaradás oka egyrészt abban rejlik, hogy a szükséglet, illetőleg a fogyasztás arányában eszközölt termelés, — különösen az erdélyi sóbányáknál — nem érte el az előirányzott mennyiséget, minélfogva a kiadási utalványozás is kevesebb volt; másrészt pedig abban keresendő, hogy a só olcsóbban termeltetett s ennek következtében a sójövedék által megtéritett és a termelésnél bevételezett só-előállitási költségek összege kisebb.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a megtakaritás a kiadásnál 87.039 frt 56½ kr tesz ki. (Rendes kiadások: XVI. fej., 32. czím.)

48. czím. Felhagyott bányaművek és a bányászat körüli egyházi és jótékony czélok:

előirányoztatott . . .	1.725 frt — kr.,	
előiratott	1.024 » 04 »	
kevesebb		700 frt 96 kr.

A kisebb bevétel annak tulajdonitandó, hogy a »Felsőmagyarországi bánya- és kohómű részvénytársaság« a szomolnoki kincstári bányaműorvos illetményeihez a tárgyév folyamán már nem járult hozzá, mivel saját orvosa van.

52. czím. Budapesti állami hidak:

előirányoztatott	202.954 frt — kr.,	
előiratott	202.017 » 31 »	
kevesebb		936 frt 69 k

Az állami számvevőszék ez eltérés fölvilágositásául megjegyzi, hogy itt azért 936 frt ;9 krral kevesebb a bevétel, mert a hidak kezelési szükséglete, mely e czím alatt van ›evételül előirányozva, 1893. évben ugyanezzel az összeggel kisebb volt. (L. Rendes kiadások : [VI. fej., 37. czímét.)

53. czím. Allami ingó vagyon:

előirányoztatott	82.865 frt — kr.,		
előiratott	80.178 » $55^1/_2$ »		
kevesebb		2.686 frt $44^1/_2$ kr.

Ebből esik: az alföld-fiumei vasuti részvények utáni ka- ıatokra . . . . 1.180 » 48 »

s a jelzálogos úrbéri kötvények utáni kamatokra . . . . . 122 » 32 »

ıely visszamaradás annak tulajdonitandó, hogy ez év folyamán gy 800 frt névértékű alföld-fiumei vasuti részvény és egy 500)rint névértékű jelzálogos úrbéri kötvény kisorsoltatván, ezek ɔvábbi kamatozása megszünt, később pedig ezen mindkét rend- eli összes czímletek 4%-os magyar koronajáradék-kötvényekre onvertáltattak s igy azok kamatot többé nem hajthattak.

Az 1.302 frt 80 krnyi kamatkülönbözet egyébként bő ellen- úlyát találja az ezen conversió utján az állami ingó vagyon ılajdonába került koronajáradék-kötvények 14.038 frt kamatjá- an, mely ugyane czím 10. tétele alatt az előirányzatnélküli be- ételek között szerepel.

A regále-kártalanitási kötvények utáni kamatoknál . . . 26 » $75^1/_2$ » kevesbletet az idézte elő, hogy Ó- és Uj-Paulis községeknek gy 600 frt névértékü regále-kártalanitási kötvényt 1892. évi eczember hóban birói itélet következtében ki kellett szolgáltatni, ıinek folytán annak kamatai nem folyhattak be, mely körülmény z 1893. évi előirányzat összeállitásakor még tudva nem lévén, gyelembe sem volt vehető.

A kincstári árvaletéteknél . . . . 1.356 » 89 » isszamaradás mutatkozik, mi abban találja indokát, hogy a kincs- ári árvaletétek most már csaknem kizárólag per tárgyát képező étes követelésekből állván, a remélhető bevételt csak hozzá- etőleg lehetett előirányozni.

Egyébiránt a pénzügyminister még megjegyzi, hogy az erre z évre tiszta bevételül előirányzott 3.000 frttal szemben a tény- ›ges pénztári eredmény 3.288 frt 52 kr. bevételt és 1.200 frt '8 kr. kiadást tüntet föl, mi egészben véve 2.087 frt 54 krnyi *szta* tényleges bevételnek felel meg; a pénztári kezelésnél tehát z előirányzattól való visszamaradás csak 912 frt 46 kr.

Mindössze, mint fent . . . 2.686 frt $44^1/_2$ kr.

A zárszámadás egyes czímei alatt látható . . . . 59,369.646 frt $32^1/_2$ kr. ıbb előirás részletes felsorolása mint felesleges mellőztetett.

B) Átmeneti bevételek: I. fejezet (zárszám. 180. lap).

Az 1893. évi VII. t.-cz. I. fejezete alatt előirányoztatott .		81,801.521 frt — kr.
Az 1893. évre közigazgatásilag előiratott		81,682.020 » 11½ »
Az egyes czímeknél előiratott	több . . . . 404.720 frt 18½ kr.	
	kevesebb . . . 524.221 » 07 kr.	
tehát az előirányzattal szemben kevesebb iratott elő		119.500 frt 88½ krral.
A pénztári kezelés szerinti tényleges bevételt		81,547.633 frt 79 krt
viszonyítva az előirányzott.		81,801.521 » — krral
a tényleges bevétel az előirányzott bevétel mögött marad . . .		253.887 frt 21 krral.
Ha a közigazgatásilag előirt		81,682.020 » 11½ krt
hasonlitjuk össze a tényleg bevett		81,547.633 » 79 krral,
a tényleges bevétel az előirás mögött marad		134.386 frt 32½ krral.

A már jelzett 524.221 frt 07 kr. kevesebb előirás a következő czímeknél fordul elő:

Kevesebb bevételek a B) „átmeneti“ kezelésnél.

I. fejezet. Pénzügyministerium.

2. czím. Állami előlegek:

előirányoztatott . . .	508.000 frt — kr.,	
előiratott	343.759 » 80½ »	
kevesebb		164.240 frt 19½ kr.

Az előirányzattól való visszamaradás indoka, — mint már az előző évben is kiemeltetett, — abban rejlik, hogy az inség- és vetőmagkölcsönök már csak a legszegényebb községeknél vannak hátralékban, melyeknek lakosai ellen a kedvezőtlen mezőgazdasági viszonyok mellett nem hogy a végrehajtást lehetett volna kellő erélylyel foganatositani, hanem még ujabban is inségkölcsönt kellett részükre engedélyezni; ezek a viszonyok visszahatnak a vizszabályozó társulatok anyagi helyzetére is, minélfogva azok sem képesek a részökre engedélyezett előlegeket a kellő időben visszatériteni; sőt némelyeket, mivel fönnállásuk közérdekhez fűződik, még ujabb előlegekkel kellett gyámolitani.

3. czím. A pénzverésből eredő bevétel:

előirányoztatott . . .	77,348.121 frt — kr.,	
előiratott	76,988.140 » 12½ »	
kevesebb		359.980 frt 87½ kr.

Ezen kevesebb bevétel indokolását lásd az átmeneti kiadások IV. fejezetének 10. czíme alatt kimutatott 2,053.134 frt 00½ krnyi túlkiadás indokolásánál. (156—157. lap.)

A zárszámadásban látható 404.720 frt 18½ kr. több-előirás czímenkénti felsorolása mint felesleges mellőztetik.

II. RÉSZ.

Átfutó kezelés az 1893. évre. Előlegek (zárszám. 198. lap).

Követelés az év elején	3,343.847 frt 31½ kr.
Folyó évi kiadás	1,727.887 » 78 kr.
Együtt . . .	5,071.735 frt 09½ kr.
Folyó évi bevétel	2,929.721 » 00½ »
Követelés az év végén	2,142.014 » 09 »
melyet egybevetve az év elején fennállott követeléssel . . .	3,343.847 » 31½ krral,
az 1893. év végéni követelés **kevesebb** . . .	1,201.833 frt 22½ krral.

Idegen pénzek (zárszám. 200. lap).

Tartozás az 1893. év elején	21,920.310 frt	$60^1/_2$	kr.
Folyó évi bevétel	3,250.837 »	$84^1/_2$	»
Együtt . . .	25,171.148 frt	45	kr.
Folyó évi kiadás	19,812.665 frt	02	kr.
Tartozás tehát az év végén	5,358.483 »	43	»
ıelylyel egybevetve az év elején fennállott tartozást	21,920.310 »	$60^1/_2$	»
z 1893. év végén apadt a tartozás	16,561.827 »	$17^1/_2$	»

A zárszámadás 202. lapján látható szállitmányok és ellátmányok rovata szerint a énzügyi pénztárt érintő lebegő pénztármaradványok részletezése felesleges.

Az átszámitások rovatának részletezése (zárszám. 204. lap) hasonló alapon mellőzetett.

III. RÉSZ.

Állami leltár 1893. évre.

Ingatlan vagyon (zárszám. 208. lap).

A pénzügyministerium által kezelt ingatlan vagyon

értéke az 1892. év végén	266,019.357 frt	$82^1/_2$	kr.
Helyesbités folytán szaporodás	1,638.003 »	$28^1/_2$	»
Tehát a helyesbitett 1892. évi érték	267,657.361 frt	11	kr.
Az 1893. évi gyarapodás	1,309.862 »	$14^1/_2$	»
Ezek szerint az ingatlan vagyon 1893. évben volt . . .	268,967.223 frt	$25^1/_2$	kr.
De az 1893. évi fogyatkozás	3,824.656 »	73	»
s igy az 1893. év végén az ingatlan vagyon álladéka	265,142.566 »	$52^1/_2$	»
Itt kiemelendő, hogy az 1893. évi gyarapodásnak megelelő kiadás volt (részletezése a zársz. 214. lap)	1,285.358 »	03	»

A gyarapodás 1,309.862 frt $14^1/_2$ kr. értéke és az ennek negfelelő 1,285.358 frt 03 kr. kiadás közötti különbözet 24.504 frt $1^1/_2$ kr. a kohóalapból fedeztetett.

Az 1893. évi fogyatkozásnak megfelelő bevétel volt készpénzben (részletezése a zárszám. 218. lap)	13.453 frt	73	kr.,
le a nem esedékes állami követelések szaporodtak 1893. évben 3,472.252 frt $31^1/_2$ krral			
z értékcsökkenés folytáni apadás . **338.950 frt $68^1/_2$ kr.**			
Ez összesen	**3,811.203 frt**	**00**	**kr.**
Mely összeg a készpénz-bevétellel adja a fenjelzett apaást	3,824.656 frt	73	kr.

Ingatlan vagyonról szóló leltári adatok összefüggése a »Beruházások« czíme alatt ıtalványozott összegekkel (zárszám. 126., 127., 214., 220. lap).

Miként már a beruházásoknál jelezve volt a költségvetési törvényben a pénzügyminiseri tárcza javára előirányozva volt beruházásokra	1,094.100 frt	—	kr.
De közigazgatásilag utalványoztatott	1,110.638 »	94	»
zen összegből azonban ingatlan vagyon megszerzésére (beruhás) fordittatott	972.690 »	89	»
Marad tehát ingatlan vagyon-gyarapodást vagy egyáltalán beruházást nem képező kiutalás	137.948 frt	05	kr.

Ingó vagyon (zárszám. 222. lap).

Ingó vagyon értéke 1892. év végén . . . . 43,677.835 frt 24 kr.
Helyesbités folytán szaporodott . . . . 254.855 frt 25 krral.
Tehát az 1892. évi érték . . . . 43,932.690 frt 49 kr.

Ezen ingó vagyon értéke
1893-ban gyarapodott . . . . . 104,237.151 frt 12½ krral,
apadott . . . . 103,012.706 » 53½ »

Vagyis gyarapodott 1893-ban tényleg . . . . 1,224.444 frt 59 krral
és igy az 1893. év végén az ingó vagyon álladéka . . . . . 45,157.135 frt 08 kr.

Megjegyeztetik, hogy az 1893. évi gyarapodásnak megfelelő kiadás (részletezése a zárszám. 228. l.) . . . . 97,202.364 » 82 »

Az 1893. évi 104,237.151 frt 12½ kr. gyarapodás és a gyarapodásnak megfelelő 97,202.364 frt 82 kr. kiadás közötti különbözet 7,034.786 frt 30½ kr. (házilag előállitott anyagok és aranyérték különbözet) az alapokból fedeztetett.

Az 1893. évi apadásnak megfelelő bevétel (részletezése a zárszám. 232. lap) tesz . . . . 97,914.669 » 27 »

Az 1893. évi 103,012.706 frt 53½ kr. apadás és az annak
megfelelő bevétel. . . . . 97,914.669 frt 27 kr.
közötti különbség tesz . . . . . 5,098.037 » 26½ krt.

Ez onnan származik, hogy értékcsökkenés állott elő.
1893-ban . . . . . 5,086.757 frt 26½ kr.
Az alapoknál bevételben
van . . . . 11.280 frt — kr., vagyis
összesen . . . 5,098.037 » 26½ »

Pénztár-maradvány (zárszám. 234. lap).

A pénzügyi forgalmi naplók szerint 1893. év végével:
Bank- és ezüst-értékben . . . . 38,813.945 » 57½ kr.
Aranypénzben . . . . 68,943.372 » 87½ »
Összesen . . . . 107,757.318 frt 45 kr.

E szerint, miutan az 1892. év végén a pénztármaradvány emlitett naplók szerint . . . . 32,003.876 » 78 »
volt, mutatkozik gyarapodás . . . . 75,753.442 frt 67 kr.

Értékpapirok (zárszám 236—239. lapján).

A zárszámadásban látható összesitett kimutatásnak e tárczánál való részletezése mellőztetett.

Állami adósságok (zárszám. 242. lap).

Az állami adósságokból a pénzügyi tárczát terhelők (részletezését lásd a 256. lapon zárszám).

Tartozás az év elején . . . . 2,550.559 » 53 »
Folyó évben gyarapodás nem volt.
Folyó évi apadás . . . . 55.262 » 36 »
Tartozás az 1893. év végén . . . . 2,495.297 frt 17 kr.

A zárszámadásban látható összesitett állami követeléseknek e tárczánál való részletezése mellőztetett.

Cselekvő hátrálék (zárszám. 276. lap). Rendes bevételek.

A pénzügyi tárczánál:

1892. évi hátrálék	76,545.737	frt	91	kr.
mely helyesbités folytán apadott	4,376.974	»	49	krral
és igy az 1892. évi helyesbitett hátrálék	72,168.763	frt	42	kr.
Hátrálék az 1893. év végén	79,318.055	frt	$38\frac{1}{2}$	kr.
Tehát az 1892. évi hátrálékkal szemben szaporodott a hátrálék.	7,149.291	frt	$96\frac{1}{2}$	krral

Átmeneti bevételeknél:

1892. évi hátrálék	5,936.460	frt	62	kr.
mely helyesbités folytán apadott	3,262.530	»	$63\frac{1}{2}$	krral
és igy az 1892. évi hátrálék	2,673.929	frt	$98\frac{1}{2}$	kr.
Hátrálék az 1893. év végén	2,808.316	frt	31	kr.
Tehát 1892. évi hátrálékkal szemben szaporodott a hátrálék.	134.386	frt	$32\frac{1}{2}$	krral.

Terhelő hátrálék.

Rendes kiadásoknál:

1892. évi hátrálék volt	8,312.358	frt	$08\frac{1}{2}$	kr.
mely helyesbités folytán szaporodott	219.329	»	$82\frac{1}{2}$	»
és igy az 1892. évi hátrálék	8,531.687	frt	91	kr.
Hátrálék az 1893. év végével	6,043.248	»	89	»
E szerint az 1892. évi hátrálékkal szemben apadás mutatkozik.	2,488.439	frt	02	kr.

Átmeneti kiadásoknál:

1892. évi hátrálék	88.161	frt	$08\frac{1}{2}$	kr.
mely helyesbités folytán apadott	1.950	»	85	krral.
E szerint az 1892. évi hátrálék	86.210	frt	$23\frac{1}{2}$	kr.
Hátrálék az 1893. év végével	6,948.447	»	$91\frac{1}{2}$	»
Az 1892. évi hátrálékkal szemben mutatkozik szaporodás.	6,862.237	frt	68	kr.

Beruházásoknál;

1892. évi hátrálék	414.072	frt	68	kr.,
mely helyesbités folytán apadott	63.441	»	$68\frac{1}{2}$	»
Lett tehát az 1892. évi hátrálék	350.630	frt	$99\frac{1}{2}$	kr.
Hátrálék az 1893. év végével	372.475	»	$09\frac{1}{2}$	»
Mutatkozik az 1892. évi hátrálékkal szemben szaporodás	21.844	frt	10	kr.

Nyugdíjak. (Zárszám. 26. lap. Részl. szám. I. füzet 34. lap.)

Rendes kiadások : VI. fejezet, 7. czím.

Előirányoztatott az 1893. évi VII. t.-cz. szerint	2,712.000	frt	—	kr.
A folyó évre közigazgatásilag utalványoztatott	2,624.247	»	23	»
Tényleg kiadatott	2,573.981	»	80	»
és igy a tényleges kiadás az utalványozás megett maradt	50.265	frt	43	krral.
Ehhez hozzáadva az 1892. évi helyesbitett hátrálékot	73.244	»	$93\frac{1}{2}$	krt,
marad 1893. év végével terhelő hátrálék	123.510	frt	$36\frac{1}{2}$	kr.

Átfutó kezelés. (Részl. szám. 34. lap.)

Bevétel.

Az 1893. évre közigazgatásilag előiratott	202.131 frt	57	kr.
Tényleg bevétetett	96.263 »	51	»
Tehát a bevétel az előirás mögött maradt	105.868 frt	06	krral.
Ezen összeghez adva az 1892. évi cselekvő hátrálékot .	1,011.894 »	18	krt,
lesz az 1893. év végével cselekvő hátrálék	1,117.762 frt	24	kr.

Kiadás.

1892. évről terhelő hátrálék maradt	1 frt	91½	kr.
A folyó évre közigazgatásilag előiratott	202.131 »	57	»
Összesen . . .	202.133 frt	48½	kr.
Tényleg kiadatott 1893-ban	202.131 frt	90	kr.
és igy a terhelő hátralék 1893. év végével	1 frt	58½	kr.

Oly nyugdíjazások, melyeknél az 1885. évi XI. t.-cz. értelmében be nem számitható szolgálati évek kegyelemből beszámittattak, vagy bizonyos szolgálati idő hiánya elengedtetett, vagy végre kegydíj adományoztatott s igy az illetők a rendesnél magasabb nyugdíjban részesültek, az 1893. évben előfordultak a pénzügyministeri tárczánál:

1. *Pospisil Nándor,* irodatiszt részére a birósági itélettel tőle megvont évi . . . . 450 frt — kr. ideiglenes nyugdíj az itélet jogi következményeinek kegyelemből történt elengedése folytán újból folyósittatott.

2. *Trandafir Miklós,* pénzügyi titkár részére a fegyelmi itélettel tőle megvont évi . . . . 624 » — » nyugdíj kegyelemből újra folyóvá tétetett.

***B)* Kegydíjak.**

3. *Andreánszky Irma,* ministeri tanácsos árvája, három év tartamára, esetleg másnemű korábbi ellátásig évi . . . . . . 130 frt — kr.

4. *Havelka Károlyné* szül. Stroszmann Mária, kőnyomdász özvegye, özvegysége tartamára évi . . . . 60 » — »

5. *Koderle Róza,* számtanácsos árvája, három év tartamára, esetleg másnemű korábbi ellátásáig évi . . . . 80 » — »

6. *Kriza Ilona* és *János,* pénzügyi titkár árvái, tanulmányaik befejeztéig egyenkint 50 frt, együtt . . . . 100 » — »

7. *Seatovics Jenő,* pénzügyőri fővigyázó évi . . . . . . 102 » 20 »

kegydíjban részesültek.

További 3 évi időtartamra meghosszabbittatott:

8. *Babnics Francziska,* pénzügyőri biztos szülőtlen árvájának 1893. évi október hó 31-ével lejárt évi . . . . 50 frt — kr.

9. *Blaha Berta,* kataszteri mérnök árvájának 1893. évi julius hó 18-án lejárt évi . . . . 36 » — »

10. *Budai Rozália,* sótárnok árvájának 1893. évi márczius hó végével lejárt évi . . . . 60 » — »

11. *Bugár Ludovika,* pénzügyi titkár árvájának 1892. évi február hó 2-val lejárt évi . . . . 60 » — »

12. *Braunich Ludovika,* vasgyári pénztári ellenőr árvájának 1893. évi augusztus hó 18-val lejárt évi . . . . 80 frt — kr.
13. *Capp Emma,* adófelügyelő szülőtlen árvájának 1893. évi junius hó 17-ével lejárt évi . . . . 60 » — »
14. *Chrenko Mária,* adófelügyelő árvájának 1893. évi junius hó 16-ával lejárt évi . . . . 60 » — »
15. *Datkó Sarolta,* pénzügyőri biztos árvájának 1892. évi deczember hó végével lejárt évi . . . . 60 » — »
16. *Desputh Mária,* adótárnok árvájának 1893. évi május hó 7-ével lejárt évi . . . . 60 » — »
17. *Dömötör Mária,* számtanácsos árvájának 1892. évi deczember hó végével lejárt évi . . . . 80 » — »
18. *Eötvös Jolán,* irodatiszt árvájának 1892. évi deczember hó végével lejárt évi . . . . 80 » — »
19. *Haasz Antónia,* pénzügyi titkár árvájának 1893. évi junius hó 10-ével lejárt évi . . . . 80 » — »
20. *Halbendienszt Paulina* és *Kornélia,* bányaigazgatósági főpénztárnok árváinak 1893. évi május hó 8-ával lejárt egyenkint évi 40 frt, együtt . . . . 80 » — »
21. *Báró Konradsheim Ilona,* bánya-tanácsos árvájának 1893. évi julius hó 7-ével lejárt évi . . . . 100 » — »
22. *Koczbek Ágnes, Hermin* és *Leopoldina,* bányatiszt szülőtlen árváinak 1893. évi január hó 12-ével lejárt egyenkint évi 30 frt, együtt . . . . 90 » — »
23. *Matics Zsófia,* pénzügyi tanácsos árvájának 1894. évi január hó 21-ével lejárt évi . . . . 60 » — »
24. *Pribék Anna,* számtiszt árvájának 1893. évi szeptember hó 23-ával lejárt évi . . . . 40 » — »
25. *Roze Felicia,* pénzügyi tanácsos árvájának 1893. évi szeptember hó 1-ével lejárt évi . . . . 80 » — »
26. *Sablyár Leopoldina,* pénzügyőri felügyelő árvájának 1893. évi augusztus hó végével lejárt évi . . . . 60 » — »
27. *Speck Emilia,* segédszámtiszt árvájának 1892. évi november hó 24-ével lejárt évi . . . . 20 » — »
28. *Szilágyi György,* hivatalszolga árvájának 1893. évi november hó 4-ével lejárt évi . . . . 30 » — »
29. *Schwarczböck Hermin,* pénzügyi biztos árvájának 1893. évi szeptember hó 23-ával lejárt évi . . . . 50 » — »
kegydíja.

Budapesten, 1894. évi október hó.

Fest Lajos *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Balla Gyula *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

a m. kir. honvédelmi ministerium 1893. évi zárszámadásának megvizsgálása tárgyában.

Kiadás:		Rendes kezelés frt	Rendes kezelés kr.	Átmeneti kezelés frt	Átmeneti kezelés kr.	Beruházások frt	Beruházások kr.	Összesen frt	Összesen kr.
a) Tárcza-kezelés:									
1893. évre a költségvetési törvény szerint engedélyeztetett		12,217.482	.	2,837.561	.	320.000	.	15,375.043	
A pénzügyi bizottság 1889. évi 244. sz. jelentéséhez */a alatt csatolt kimutatás alapján nyert felhatalmazás folytán		.	.	563.811	70	.	.	563.811	[illegible]
Összes javadalmazás		12,217.482	.	3,401.372	70	320.000	.	15,938.854	0
Erre utalványoztatott		12,203.949	73 5/10	2,789.375	89	320.000	.	15,313.325	2
Az előirányzattal szemben az utalványozás	»több«	.	.	.	.	.	.	.	
	»kevesebb«	13.532	26 5/10	611.996	81	.	.	625.529	0[illegible]
b) Nyugdíjak:									
Az állami költségvetés 4. fejezete alatt (rendes kiadások) a honvédelmi ministerium nyugdíjaira előirányoztatott		.	.	.	.	.	.	632.100	
Utalványoztatott		.	.	.	.	.	.	643.916	9
Az előirányzattal szemben az utalványozás »több«		.	.	.	.	.	.	11.816	9
A »tárcza-kezelés« és a »nyugdíjak« eredményét egybevetve, a »kiadások« végeredménye »kevesebb«		.	.	.	.	.	.	613.712	8

	Rendes kezelés		Átmeneti kezelés		Beruházások		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Bevétel:								
öirányoztatott	358.989	.	.	.	.	.	358.989	.
pénzügyi bizottság 1889. évi 244. sz. jelentéséhez */ 2 alatt csatolt kimutatás alapján nyert felhatalmazás folytán	.	.	563.811	70	.	.	563.811	70
Összesen előirányoztatott . . .	358.989	.	563.811	70	.	.	922.800	70
5iratott	336.749	19	591.239	10	.	.	927.988	29
előirányzattal szemben az előirás *»több«* . . .	.	.	27.427	40	.	.	5.187	59 5/10
»kevesebb« .	22.239	81	.	.	.	.		
›zzáadva a kiadásoknál mutatkozó *»kevesebblet«*-et	.	.	.	.	.	.	625.529	07
eredmény »kedvezőbb«	.	.	.	.	.	.	**630.716**	**66½**
Hátralékok kezelése:								
I. Terhelő hátralék:								
a) Tárcza-kezelés:								
rhelő hátralék 1892. év végével	312.065	64	182.029	71½	.	.	494.095	35½
›lyesbités folytán *»szaporodás«*	.	.	.	.	.	.	**25.318**	**07**
»apadás«	**25.318**	**07**	.	.	.	.		
Maradt . . .	286.747	57	182.029	71½	.	.	468.777	28½
›rhelő hátralék 1893. év végével	284.995	24	517.026	58	204.712	89½	1,006.734	71½
terhelő hátralék tehát »apadt«	**1.752**	**33**	.	.	.	.	.	.
»szaporodott« . .	.	.	334.996	86½	204.712	89½	537.957	43
			539.709 frt 76 kr.					
b) Nyugdíjak:								
›rhelő hátralék 1892. év végével	.	.	.	.	.	.	19.228	17½
›lyesbités folytán »apadt«	.	.	.	.	.	.	**2.566**	**30½**
maradt . . .	.	.	.	.	.	.	16.661	87
›rhelő hátralék 1893. év végével	.	.	.	.	.	.	21.009	93
terhelő hátralék tehát *»szaporodott«*	.	.	.	.	.	.	4.348	06
»Tárcza-kezelés« és a *»Nyugdíjak«* eredményét egybevetve, az összes terhelő hátralékok *»szaporodtak«*	.	.	.	.	.	.	542.305	49
II. Cselekvő hátralék:								
elekvő hátralék 1892. év végén	104.265	15	.	.	.	.	104.265	15
›lyesbités folytán *»szaporodás«*	.	.	.	.	.	.	.	.
»apadás«	.	.	.	.	.	.	.	.
Maradt	104.265	15	.	.	.	.	104.265	15
elekvő hátralék 1893. év végén	55.308	73½	.	.	.	.	55.308	73½
cselekvő hátralék tehát *»szaporodott«* . . .	.	.	.	.	.	.	.	.
»apadt«	**48.956**	**41½**	.	.	.	.	**48.956**	**41½**
szehasonlitva a cselekvő hátralékok »apadását« a terhelő hátralékok *»szaporodásával«*, mutatkozik, hogy a terhelő hátralék *»szaporodott«*	.	.	.	.	.	.	591.261	90½

	Összeg frt	kr.
Átfutó kezelés:		
a) Előlegek:		
Cselekvő hátralék 1892. év végével	106.708	39
Helyesbités folytán »apadás«	**29.090**	**72**
Maradt	77.617	67
Cselekvő hátralék 1893. év végével	50.986	13½
»Apadás« 1893-ik évben	**26.631**	53½
b) Idegen pénzek:		
Terhelő hátralék 1892. év végével	257	42
Helyesbités folytán »*szaporodás*«	.	.
Helyesbités folytán »apadás«	.	.
Maradt	257	42
Terhelő hátralék 1893. év végével	5.107	91½
»*Szaporodás*« 1893-ik évben	4.850	49½
Vagyonkezelés:		
a) Ingatlan vagyon értéke 1892. év végével	7,021.180	53
Helyesbités folytán »apadás«	**199.588**	**38**
Maradt	6,821.592	15
Érték 1893. év végén	7,313.274	19
»*Gyarapodás*« 1893-ik évben	491.682	04
b) Ingó vagyon értéke 1892. év végével	49,334.123	02
Helyesbités folytán »apadás«	.	.
Helyesbités folytán »*szaporodás*«	.	.
Maradt	49,334.123	02
Érték 1893. év végén	50,058.613	44
»*Gyarapodás*« 1893-ik évben	724.490	42
Pénzmaradványok:		
Készpénz-maradványok 1892. év végével	.	.
» » 1893. » »	485.999	08½
»*Szaporodás*« 1893-ik évben	485.999	08½

Alapitványok.

	Ludovika-akadémiai általános alap frt	kr.	Honvéd-menház-alap frt	kr.	Összesen frt	kr.
Összes tiszta cselekvő vagyon 1892. év végével	2,106 996	11	127.581	10	2,234.577	21
Összes tiszta cselekvő vagyon 1893. év végével	2,116.416	96	131.599	14	2,248.016	10
1893. év végén mutatkozik tehát vagyon »apadás«	.	.	.	.	.	.
1893. év végén mutatkozik tehát vagyon »*gyarapodás*«	9.420	85	4.018	04	13.438	89

A honvédelmi ministeri tárcza kezelésénél előforduló túlkiadások és előirányzat nélküli kiadások, valamint a kevesebb bevételek indokolásai az állami számvevőszék részletes jelentése és a t. honvédelmi minister úr által előadott indokolás alapján a következőkben terjesztetnek elő:

Túlkiadások a „rendes" kezelésnél.

VI. fejezet. Nyugdíjak.

12. czím.

megszavaztatott	632.100 frt — kr.,	
utalványoztatott	643.916 » 09 »	
túlkiadás		11.816 frt 09 kr.

Ezen túllépés onnan ered, hogy a költségelőirányzatba az annak szerkesztése idejében fennállott állomány után esedékes összegen felül ugyan 10.000 frttal több vétetett fel, de a nagyobb számban bekövetkezett s előre nem láthatott nyugdíjazások nagyobb mérvű kiadást okoztak.

XXI. fejezet.

1. czím. Központi igazgatás:

megszavaztatott.	290.772 frt — kr.,	
utalványoztatott	312.666 » 82½ »	
túlkiadás		21.894 frt 82½ kr.

A polgári tisztviselők illetményeinek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján történt felemelése folytán keletkezett, a fentebbi hitelben nem foglalt, de a pénzügyi tárczánál az »Átmeneti kiadások« IV. fejezet 9. czíme alatt előirányzott 3,313.500 frtban teljes fedezetét találó többlet 20.916 frtot tett s ennek leszámitásával a túlkiadás voltaképen csak 978 frt 82½ kr., mely részben annak is tulajdonitandó, hogy a rendszeresitett állások majdnem egész éven át betöltve lévén, az előirányzott 3.499 frt 50 kr. intercalaris megtakaritásból csak 481 frt 69 kr., vagyis 3.017 frt 81 krral kevesebb volt elérhető.

Az elől kitüntetett túlkiadás a zárszámadás adatai szerint részletezve, következőleg állott elő:

A fizetések és lakpénzeknél kitüntetett s fent indokolt 20.916 frt + 3.017 frt 81 kr. = ...	23.933 frt 81 kr.
összegen kivül:	
a napidíjaknál	185 » 90 »
az irodai és egyéb szükségletnél	947 » 62½ »
összesen tehát . . .	25.067 frt 33½ kr.
többlet mutatkozik; viszont azonban a jutalmak és segélyeknél 1.910 frt, az uti költségeknél 1.262 frt 14 kr. s az 5. alrovaton 37 kr., együtt	3.172 » 51 »
megtakaritás volt s igy egészben	21.894 frt 82½ kr.
túlkiadás keletkezett.	

2. czím. Honvédségi intézetek.

1. rovat. Főruharaktár.

Ezen a rovaton 1.005 frt 31½ krnyi megtakaritás mutatkozik ugyan; az utalványozott 47.067 frt 68½ kr. összegben azonban 1.777 frt 86 kr. oly kiadás foglaltatik, mely az intézetnél alkalmazott tisztek, havidíjas altisztek és két honvédküldöncz részére biztositott közúti vaspálya-bérletjegyek után merült fel és a melyről az 1893. évi részletes költségvetési előirányzatban gondoskodva nem volt. A honvédelmi minister erre vonatkozólag következőleg nyilatkozott:

Ez a kiadás azért nem volt fölvéve a részletes költségvetésbe, mert annak szerkesztése idejében az ebbeli szükségletet, megfelelő adatok hiányában, megközelitőleg sem lehetett megállapitani.

A közuti vaspálya használatának a kincstár költségén a fentjelzett személyek részére bérlet utján való biztositása a szolgálat érdekében vált szükségessé, mert a főruharaktár (központi ruhatár) 1892. augusztus hóban az 1890. évi XXII. t.-cz. alapján a tisztviselőtelepen ujonnan épült helyiségekbe költözött át.

Ezen helyiségek és az alkalmazottak magánlakásai közötti távolságok pedig oly nagyok, hogy az illetők ezen utat naponta négyszer, a szolgálat hátránya nélkül, meg nem tehetnék; miért is az ebből felmerült, kiadások más fedezet hiányában, a többi alrovatok megszoritása mellett, az 1893. évre előirányzott összjavadalmazáson belül fedeztettek; az 1894. évi szükséglet pedig a költségvetésbe felvétetett és a fedezet erre törvényhozásilag meg is adatott.

4. rovat. Honvéd-menház:

megszavaztatott	34.579 frt — kr.,	
utalványoztatott	34.665 » 76 »	
túlkiadás		86 frt 76 kr.

Ezen túlkiadás csak látszólagos, a mennyiben a polgári alkalmazottak illetményeinek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján történt felemeléséből keletkező 363 frtnak tekintetbevételével tulajdonkép 276 frt 24 kr. *megtakaritás* mutatkozik.

4. czím. Honvédfőparancsnokság:

Ezen czímnél nem mutatkozik ugyan túlkiadás, de az »Elhelyezés« rovaton 2.099 frt 50 krnyi oly költség merült fel, melyről költségvetésileg gondoskodva nem volt.

A főparancsnoksági palota eladása folytán ugyanis a főparancsnoksági irodákról bérlet utján kellett gondoskodni, miből kifolyólag bérletre, átalakitásra és butorok beszerzésére 2.099 frt 50 krnyi költség merült föl, mely — miután a honvédelmi minister ezen költekezésre 1893. évi május hó 30-án hozott ministertanácsi határozattal felhatalmazást nyert, az »Elhelyezés« rovaton számoltatott el.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság ezen költségelőirányzaton kivüli kiadást a feljebb jelzett indokolás és a t. honvédelmi minister urnak részletes szóbeli előterjesztése alapján igazoltnak tekinti.

9. czím. Honvéd-hadbiztosság:

megszavaztatott . . .	105.326 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	106.275 » 52 »	
túlkiadás		949 frt 52 kr.

Ez a túlkiadás azon körülménynek tulajdonitható, hogy a rendszeresitett állások majdnem egész éven át betöltve lévén, az intercalaris megtakaritás fejében előirányzott 2.149 forint 52 krból csak 1.200 frt volt elérhető.

10. czím. Honvéd-számvevőség:

megszavaztatott . . .	127.550 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	128.200 » 09 »	
túlkiadás		650 frt 09 kr.

A túlkiadás azon körülménynek tulajdonitható, hogy a rendszeresitett állások majdnem egész éven át betöltve lévén, az intercalaris megtakaritás fejében előirányzott 2.602 frtból csak 1.951 frt 91 kr. volt elérhető.

Túlkiadások az „Átmeneti“ kezelésnél.

IX. fejezet.

5. czím. A központi honvéd-főruharaktár építéséhez szükséges telep megszerzésére és építési költségekre az 1890. évi XXII. törvényczikk 2. §-a szerint három évi részletben engedélyezett 319.000 frt utolsó részlete:

megszavaztatott . . .	106.332 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	107.201 » 13 »	
túlkiadás		869 frt 13 kr.,

melynek indokolásául felemliti a t. honvédelmi minister úr, hogy a központi honvéd-főruharaktár épitése alkalmával teljesitett műszaki munkákért Kauser József műépitésznek járó tiszleletdíj, az épitkezés befejezése és a költségek végleges elszámolása után a nevezett által benyujtott kérvény következtében, a kereskedelmügyi minister véleményezése alapján újból megállapittatván, ennek következtében keletkezett ezen czímnél 869 frt 13 kr. túlkiadás; ezen összeg azonban a pénzügyi egyensúly helyreállitása érdekében az »Átmeneti kiadások« 13. czíménél megtakarittatott, mihez a zárszámadásokra vonatkozó 1889. évi országos határozat értelmében a pénzügyminister hozzájárult és ezen körülmény a ministertanács által is tudomásul vétetett.

17. czím. Előirányzat nélkül utalványoztatott . . . . . 1.894 frt 15 kr.

A honvédelmi ministerium által ugyanis épitkezési czélokra magánosoktól vásárolt bérházak után adó, vizvezetéki díjak, biztositási és jókarbantartási költségek fejében 1.894 forint 15 kr. adatott ki, de ennek ellenében ezen házak után 4.635 frt 87 kr. bérjövedelem folyt be, mely az előirányzatnélküli bevételek 4-ik alrovata alatt a magyar államkincstár javára elszámoltatott.

Kevesebb bevételek a „Rendes“ kezelésnél.

X. fejezet.

1. czím. A Ludovika-akadémiai általános alapnak jövedelmeiből és a fizetéses növendékekért fizetett tápdijakból:

előirányoztatott . . .	223.755 frt — kr.,	
előiratott	211.482 » 87 »	
kevesebb		12.272 frt 13 kr.,

a mi részben a Ludovika-magánalapitványok tulajdonában volt 5%-os magyar papirjáradék-kötvényeknek 4%-os koronajáradék-kötvényekre történt convertálása folytán beállott jövedelem-csökkenésnek, részben pedig azon körülménynek tulajdonitható, hogy a rendszeresitett egész fizetéses helyek megfelelő pályázók hiányában betölthetők nem lévén, az 1890. évi XXIII. törvényczikk 4-ik §. 3-ik bekezdése alatt foglalt határozványok alapján, a be nem tölthető helyekre fölös számmal pályázók közül oly ifjak vétettek fel, a kik a szabályszerű követelményeknek megfeleltek.

2. czím. Honvédmenház-alap jövedelme:

előirányoztatott . . .	1.643 frt — kr.,	
előiratott	1.484 » 47 »	
kevesebb		158 frt 53 kr.,

a mi főleg az alap birtokában volt 5%-os papirjáradék-kötvények convertálása folytán beállott jövedelem-csökkenésnek tulajdonitható.

4. czim. Hasznavehetlen töltényhüvelyek és szabályszerütlen ólomért:

előirányoztatott . . .	29.253 frt — kr.,	
előiratott	15.127 » 68 »	
kevesebb		14.125 frt 32 kr.,

mert ez idő szerint már az ismétlő-puskákhoz rendszeresitett egészen új töltényekkel történik a czéllövés, a melyek kilőtt hüvelyei egy két éven át a töltények megújitására használhatók és ennek folytán 1893. évben sokkal csekélyebb mennyiségű hasznavehetlen töltényhüvely került eladásra, mint az előző években, a midőn még a régi rendszerű töltények használtattak.

A 100.000 frtot meghaladó épitkezések és beruházások állása az 1893. év végével.

A honvédelmi ministeri tárczánál.

1. *A központi honvéd-főruharaktár épitése,* mely czélra az 1890. évi XXII. t.-cz. 2. §-a szerint három évi egyenlő részletben 319.000 frt engedélyeztetett:

	megszavaztatott:		tényleg kiadatott:
1891. és 1892-ben	212.668 frt,	1892. év végeig	203.735 frt 20 kr.
1893-ban . . .	106.332 »	1893 ban . .	167.030 » 69 »
együtt	319.000 frt,		370.765 frt 89 kr.

2. *A honvédfőparancsnokság elhelyezésére szükséges épület létesitésére:*

	megszavaztatott:	tényleg kiadatott:
1893-ban	320.000 frt,	115.287 frt 10½ kr.

Az országos honvédsegélyző-egylet 1893. évi kezelése.

A megvizsgált számadások szerint az országos honvédsegélyző-egylet az 1893. évben a következő valódi *kiadásokat* teljesitette:

a) állandó segélyekre:		
1. az állami pénztárak útján .	254.456 frt 63 kr.	
2. az egylet pénztárából . .	113 » 86 »	254.570 frt 49 kr.
b) alkalmi segélyekre utazási és temetési költségekre . . .		9.765 » 05 »
c) kezelési költségekre		4.179 » 84 »
d) különfélékre		1.250 » 44 »
Összes valódi kiadás		269.765 frt 82 kr.
e) ehhez hozzáadván az 1893. évben vásárolt 109.000 korona, vagyis 54.500 frt névértékű 4%-os m. koronajáradék-kötvények vételára fejében kiadott összeget, mint hitelműveleti kiadást		52.592 frt 10 kr.
volt tehát az összes kiadás		322.357 frt 92 kr.

Ezeknek a kiadásoknak fedezésére szolgált:

f) kamatbevétel az egyleti tőke után	11.501 frt 50 kr.
g) alapitványi kamatok . . .	595 » — »
h) téritmények	334 » 99 »
i) a magyar északkeleti vasuti kölcsönkötvények convertálása folytán készpénzkiegyenlitések	228 » 03 »
j) az országgyülés által megszavazott	300.000 » — »
együtt	312.659 frt 52 kr.,

hozzáadva a mult évi pénzmaradványt (l. a mult évi »Részletes jelentés« 238. l.)	61.372 frt 58½ kr.	
összes fedezet		374.032 frt 10½ kr.,
a mihez képest a pénztári maradvány tett		51.674 frt 18½ krt,
még pedig:		
az állami pénztáraknál . . .	40.680 frt 11½ kr.,	
az egyleti pénztárnál . . .	3.064 » 81 »	
együtt . . .	43.744 frt 92½ kr.,	
hozzászámitva a m. földhitelintézetnél fennáló készpénzkövetelést	7.929 frt 26 krt,	
mindössze, mint fent . . .	51,674 frt 18½ kr.	

Az el nem költhető törzsvagyon 1892. év végével . . . . . . 258.340 frttal volt kimutatva (1892. évi zárszámadási jelentés 238. l.), ezen összeg azonban leszállitandó 10.000 frttal, minthogy az első hazai takarékpénztár nem 10.000 frtnyi tőkét, hanem annak évi 5% kamatját adományozta a honvédsegélyző-egyletnek . . . . 10.000 frt,

ennek levonása után marad mint el nem költhető törzsvagyon . . . . 248.340 frt, melyből 1892. év végével 215.900 frt volt értékpapirokban, 32.440 frt követelésekben.

A) Az 1892. év végével meglevő		215.900 »
értékpapirok 1893-ban szaporodtak:		
a) a magyar északkeleti vasutnak az egylet birtokában volt 149.700 forintnyi értékpapirjainak convertálása által elért		14.000 »
névértékű tőkenövekedéssel;		
b) az 1892. év végével kimutatott 32.440 frtnyi követelésekből megfizettetett	28.980 frt,	
mihez hozzáadván a pénztári készletből	25.520 frtot,	
értékpapirok vásároltattak egészben		54.500 »
értékben;		
e szerint 1893. év végével az egylet birtokában volt		284.400 frt
állami értékpapirokban;		
B) a magánosoknál levő követelések tettek		3.460 frtot,
összesen . . .		287.860 frtot.

Ebből az el nem költhető törzsvagyon tesz . .		262.340 frtot,
még pedig értékpapirokban	258.880 frt,	
követelésekben	3.460 »	
az egylet szabad rendelkezésére áll		25.520 frt,
értékpapirokban;		
összesen, mint fentebb . . .		287.860 frt.

Budapesten, 1895. évi február hó 6-án.

Fest Lajos s. k.,
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Dr. Amon Ede s. k.,
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

a földmivelésügyi ministerium 1893. évi zárszámadása tárgyában.

A földmívelésügyi ministerium részére 1893-ra **megszavaztatott:**

Rendes kiadások		14,490.487 frt — kr.
Nyugdíjak		522.945 » — »
Átmeneti kiadások		380.650 » — »
Beruházások	3.066.438 frt — kr.	
Póthitelek (Felhatalmazás alapján)	255.524 » 80 »	3,321.962 » 80 »
	Mindössze . . .	18,716.044 frt 80 kr.

Utalványoztatott:

Rendes kiadások	14,372.572 frt 43 kr.	
Nyugdíjak	556.409 » 84½ »	
Átmeneti kiadások	1,198.049 » 18½ »	
Beruházások	3,332.115 » 90 »	19,459.147 » 36 »
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**		743.102 frt 56 krral

Bevételként előirányoztatott:

Rendes bevételek		14,246.593 frt — kr.
Átmeneti bevételek	21.000 frt — kr.	
Póthitelek (Felhatalmazás alapján)	6.867 » 45 »	27.867 » 45 »
	Mindössze . . .	14,274.460 frt 45 kr.

Előiratott:

Rendes bevételek	14,936.194 frt 29 kr.	
Átmeneti bevételek	35.244 » 06½ »	14,971.438 frt 35½ kr.
Az előirányzattal szemben az előirás **kedvezőbb** . . .		696.977 frt 90½ krral.

Összehasonlitva a kiadások kedvezőtlenebb eredményét a bevételek kedvezőbb eredményével, mutatkozik **kedvezőtlenebb** eredmény . . . . **46.124** frt **95½** kr.

Hátralék-kezelés:

Terhelő hátralék 1892. év végével:		
A rendes kiadásoknál		628.190 frt 62½ kr.
A nyugdíjaknál		32.047 » 79 »
Az átmeneti kiadásoknál		**107.777** » **18** »
A beruházásoknál		688.129 » 71 »
Összeg		1,240.590 frt 94½ kr.
Terhelő hátralék 1893. év végével:		
A rendes kiadásoknál	1,012.263 frt 54½ kr.	
A nyugdíjaknál	38.154 » 84½ »	
Az átmeneti kiadásoknál	**300** » **47** »	
A beruházásoknál	763.881 » 25½ »	1,813.999 frt 17½ kr.
Tehát **szaporodott** a terhelő hátralék		573.408 frt 23 krral
Cselekvő hátralék 1892. év végével:		
A rendes bevételeknél		6,405.827 frt 37½ kr.
Az átmeneti bevételeknél		792.429 » 71 »
Összeg		7,198.257 frt 08½ kr.
Cselekvő hátralék 1893. év végével:		
A rendes bevételeknél	7,742.368 frt 51½ kr.	
Az átmeneti bevételeknél	799.208 » 20 »	
Összesen		8,541.576 frt 71½ kr.
Szaporodott a cselekvő hátralék		1,343.319 frt 63 krral.
Összehasonlitva a cselekvő hátralék szaporodását a terhelő hátralék szaporodásával		573.408 » 23 »
mutatkozik **kedvezőbb** eredmény		769.911 frt 40 kr.

Átfutó kezelés.

Előlegeknél:

Cselekvő hátralék 1892. év végével	4,520.632 frt 28 kr.
Cselekvő hátralék 1893. év végével	4,742.931 » 04½ »
Szaporodás 1893-ban	222.298 frt 76½ kr.

Idegen pénzeknél:

Terhelő hátralék 1892. év végével	3,453 123 frt 09 kr.
Terhelő hátralék 1893. év végével	3,528.700 » 64½ »
Szaporodás 1893-ban	75.577 frt 55½ kr.

Ménesbirtok-kötvény alapjánál:

Cselekvő tőke 1892. év végével	260.200 frt — kr.
Cselekvő tőke 1893. év végével	266.200 » — »
Szaporodás 1893-ban	6.000 frt — kr.
Terhelő tőke 1892. év végével	— » — »
» » 1893. » »	— » — »
Szaporodás vagy apadás	— » — »

Vagyonkezelés:

Ingatlan vagyon értéke 1892. év végével	186,043.321 frt 23½ kr.
Érték 1893. év végével	188,937.714 » 96 »
Szaporodás 1893-ban	2,894.393 frt 72½ kr.
Ingó vagyon értéke 1892. év végével	16,167.461 frt 72 kr.
Ingó vagyon értéke 1893. év végével	16,695.260 » 81 »
Szaporodás 1893-ban	527.799 frt 09 kr.

Ingatlan vagyon előállitására fölvett adósságok álladéka:

Álladék 1892. év végével	1,722.597 frt 01	kr.
Álladék 1893. év végével	1,722.400 » 84	»
Apadás 1893-ban.	196 frt 17	kr.

A földmívelésügyi ministeri tárcza kezelésénél előforduló túlkiadások vagy előirányzat nélküli kiadások, valamint a kevesebb bevételek indokolásai — az állami számvevőszék részletes jelentése alapján — a következőkben terjesztetnek elő, még pedig:

VII. fejezet. Nyugdíjak.

9. czím. Földmívelésügyi ministerium:

megszavaztatott	522.945 frt — kr.,	
utalványoztatott	556.409 » $84^1/_2$ »	
túlkiadás		33.464 frt $84^1/_2$ kr.

Ezen túllépés onnét ered, hogy habár a költségvetési hitel a költségvetési évet megelőző év elején érvényben állott nyugdíjilletményeknek megfelelő összegen kivül 10.000 frt többlettel irányoztatott elő, a nagyobb számban bekövetkezett és előre nem látható nyugdíjazásokkal szemben azonban ezen 10.000 frt előirányzati többlet elegendőnek nem bizonyult.

XVIII. fejezet. Földmívelésügyi ministerium.

I. czím. Központi igazgatás.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	276.050 frt — kr.,	
utalványoztatott	300.722 » 80 »	
túlkiadás		24.672 frt 80 kr

A személyi járandóságoknál mutatkozó hiteltúllépés csak látszólagos, a mennyiben az az állami tisztviselők és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. törvényczikk folyománya.

A túlkiadás fedezetét találja az 1893. évi állami költségvetésben a pénzügyminister tárcza átmeneti kiadások IV. fejezet, 9. czíme alatt, az állami tisztviselők és szolgák illetményeinek szabályozására stb. engedélyezett 3,313.500 frt hitelben.

Ez indokoláshoz az állami számvevőszék hozzáteszi, hogy a fizetések és lakpénzekné fölmerült többlet 26.316 frt 76 krt tett, mely azonban a többi rovatokon elért 1.643 fr 96 kr. megtakaritás folytán a fönt kimutatott 24.672 frt 80 krra szállt le.

Az állami számvevőszék továbbá megjegyzi, hogy e tárcza keretében különféle czíme alatt nagyobb számban oly díjazások, jutalmak és segélyek fordultak elő, melyeknek részir jogczíme, részint elszámolása észrevétel tárgyát képezte, melyekre nézve azonban a tárgya lások az 1870: XVIII. t.-cz. 16., illetve 24. §-a értelmében a ministerrel, esetleg a ministe tanácscsal még folyamatban vannak.

2. czím. Állami erdők.

Előirányzat nélkül utalványoztatott . . . . 2.940 frt 13 kı

A volt naszódvidéki erdők kezelésével megbizott m. kir. erdőigazgatóság, a közpon kiadások fedezésére 3.000 frt járulékot fizetett, mely összeg terhére egy erdőmester illetm

nyei és fizetési pótléka fejében . . . . 1.806 frt 16 kr.,
továbbá utazási költség fejében . . . . 133 » 97 »
és a központi szolgálatnál alkalmazott országos főerdőmesternek, a naszódvidéki erdők ügyeinek intézése körül végzett rendkivüli munkássága elismeréseül, illetve megjutalmazására adott . . 1.000 » — »
összesen . . . 2.940 frt 13 kr.
utalványoztatott.

4. czím. Országos erdei alap:

megszavaztatott . . . . . 100.000 frt — kr.,
utalványoztatott . . . . . 111.924 » $46^1/_2$ »
túlkiadás . . . . 11.924 frt $46^1/_2$ kr.

A túllépés okozatos összefüggésben van az alap bevételi többletével, miután az alap pénzkezelése, egyenlő bevételi és kiadási összeggel állitandó be az állami zárszámadásba, s az alap bevételi többlete a rendes bevételek 2. czíme alatt előtüntetve szintén 11.924 frt $46^1/_2$ kr. volt.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy mivel az előirányzott . . . . 100.000 frt — kr.
kiadásban . . . . 20.000 » — »
fölösleg mint egyenleg benfoglaltatik, annak levonása után a tulajdonképeni kiadásokra előirányozva volt csak . . . . . 80.000 frt — kr.
A zárszámadásilag utalványozott összegből . . . . 111.924 frt $46^1/_2$ kr-ból levonva szintén az abban egyenlegképen foglalt s az alap gyarapitására szolgáló fölösleget . . . . 11.785 frt 25 krt
a tulajdonképeni kiadás tett . . . . 100.139 frt $21^1/_2$ krt
s e szerint az indokolandó túlkiadás . . . . 20.139 frt $21^1/_2$ kr.

A nagyobb kiadás okai a ministeri indokolás szerint a következők:

a) az erdőtörvény ez irányú rendelkezésének eleget teendő, folyton nagyobb területekre terjed a kopárok s más terméketlen erdőterületek befásitása s az ehhez szükséges magvak és facsemeték termelése czéljából a meglevő csemetekerteket fokozatosan nagyobbitani s ujakat alakitani szükséges, a mi az üzemi költségeket aránylagosan növeli, az e czímen a költségvetési hitelen felül tett kiadás . . . . 11.366 frt 67 kr.
volt;

b) a görgény-szent-imrei új erdőőri szakiskola felállitására és berendezésére a költségvetési hitelen fölül . . . . 6.224 frt 15 kr.
elkerülhetlen kiadás merült fel;

c) az üzemtervi és erdőkezelési nyomtatványok beszerzési költségei, melyek azonban — a nyomtatványok készpénzért elárúsittatván — az alap javára visszatérülnek; továbbá az erdészeti állam- s erdőőri szakvizsgákhoz kirendelt vizsgabiztosok által érdembe hozott utiköltségek, a véderdők kijelölésénél felmerült kiadások, az erdőrendészeti áthágásoknál felmentő határozat folytán az alap által fedezendő eljárási költségek, valamint Kolozs és Udvarhely vármegyék részére az erdei kihágások lebonyolitására a belügyminister urral egyetértőleg adott előlegek, a számvevőség és erdőőri szakiskolák személyzete részére, buzgó működésükért engedélyezett 835 frt jutalomdíjjal együtt, a különféle kiadások rovatán . . . . 7.601 frt 57 kr.
túllépést idéztek elő.

Végre megjegyzi a minister, hogy az *a)* és *b)* alatt emlitett túlkiadások okai annak, hogy az országos erdei alap részére tőkésitésre az előirányzott 20.000 frt helyett csak 11.785 frt 25 kr. volt átadható.

A fennebbiekben a minister által indokolt túlkiadásokhoz járul még:

d) új csemetekertek létesitésére az erdővásárlási alapból a pénzügyminister hozzájárulásával fölvett kölcsön *előirányzaton kivül* kifizetett kamatai . . . . 256 frt — kr.

Együtt . . 25.448 frt 39 kr.

Egybevetve a többi rovatokon elért megtakaritásokkal . . . . 5.309 frt $17^{1}/_{2}$ kr.

mutatkozik **tiszta túlkiadás** mint fönt . . . . 20.139 frt $21^{1}/_{2}$ kr.

5. czím. Állami lótenyészintézetek.

1. rovat. Lótenyésztési központi igazgatás:

Noha ezen rovat végeredményekép 863 frt 92 krnyi megtakaritás mutatkozik, az egyes tételeknél felhasznált magasabb összegek indokolásául felemliti a minister, hogy a lótenyésztési ügyosztályba és a számvevőséghez beosztott gazdasági tisztviselők illetményei 1.165 frt 38 krral többet vettek igénybe, miután a tisztviselők fizetésének rendezésére vonatkozó törvény életbelépte folytán, ezen tisztviselők lakbére a hasonló fizetési osztályzatú fővárosi tisztviselőkéhez arányosittatott. Szaporultak továbbá az ügyforgalom élénkülésével az utazások, a mi 1.700 frt 78 krral többkiadást igényelt, s végül a vegyes kiadások is 1.299 frt 20 krral emelkedtek azon okból, mert egy ezen évben tervezett nagy őszi lóvásár a külföldön is legszélesebb körben volt hirdetendő.

Az állami számvevőszék észrevétele folytán fölemliti továbbá a minister, hogy ugyanezen rovat terhére engedélyezett:

1. Egy nyug. cs. és kir. altábornagynak a lótenyész-intézetek volt katonai felügyelőjének nyugalmaztatása alkalmával 1.000 frtot, némi részben kárpótlandó őt azért, hogy katonai felügyelői szolgálata alatt ezen működéséből kifolyó hivatalos utazásain kivül, minister megbizottként tett hivatalos utjai alkalmával, az őt szabályszerűen megillető utiköltséget soha fel nem számitotta.

2. Egy volt ministeri tanácsos és az állami lótenyész-intézetnek közel egy negyed századon át kezelője özvegyének 500 frtot; miután erkölcsi kötelességének tartotta gondoskodni arról, hogy annak a tisztviselő özvegyének, a ki a reá bizott ügy fejlesztése körül általánosan elismert érdemeket szerzett, megélhetését előmozditsa, a mi pedig egyéb úton nem volt kivihető, miután az igen szerény nyugdíjösszeg kiegészitésére egyéb eszközök nem állnak rendelkezésére.

3. rovat. Ménesbirtok-gazdaságok:

megszavaztatott . . . 1,850.504 frt — kr.,
utalványoztatott . . . 2,413.240 » 24 »

túlkiadás . . . . 562.736 frt 24 kr.,

melyre nézve a minister a következőket adja elő:

»Azon, már az előző évi zárszámadás indokolásánál kifejezett szándékom, hogy a költségvetési előirányzat úgy lényeg, mint beosztás tekintetében akként szerkesztessék, hogy az normálisnak legyen nevezhető, hogy a rendes gazdálkodási üzem minden igényeit felölelje és kielégithesse, s hogy a számadás áttekinthetősége és az állami számvitel berendezésének

megfelelő volta tekintetében is minél kifogástalanabb legyen, csak az 1894. évi előirányzat szerkesztésénél volt keresztülvihető. Ennélfogva az itt tárgyalt számadási évben még mindig szerepelnek:«

»1. oly kiadások, melyeket a magángazdasági üzemben az úgynevezett forgótőkéből szoktak fedezni s a melyeket a birtokok jövedelmezőségének fentartása czéljából itt is meg kelle tenni, annálinkább, minthogy ezen kiadások még ugyanazon számadási évben jövedelemmel megtérülvén, a végeredményt csak kedvezőleg módositják; ide tartoznak a hizómarha és erőtakarmány vásárlására forditott összegek, a melyek azonban, miután a ménes-birtokok üzeme forgótőkével nem rendelkezik s fedezésükről a rendes költségvetésben ezen számadási évben még nem volt, nem is lehetett gondoskodva, túlkiadást okoztak, még pedig kerek számban 150.000 és 38.000, összesen tehát 188.000 frtot;«

»2. oly tételek, melyek mint kiadások és bevételek költségvetésileg nem kezeltettek hanem csak végeredményben emelték különbözetükkel a bevételeket, a melyek azonban most az állami számvitel elveinek megfelelőbb módon s a kezelés világosabbá tétele czéljából úgy a kiadások, mint a bevételek közé egész összegükben fölvétettek; ide tartozik a czukorgyár előlege, mintegy 90.000 frt; a kisbéri és bábolnai malmoknak, a birtokok saját termésű gabonájának értékével való megterhelése, mintegy 151.000 frt és a szeszadó előlegezésének a kiadások közé felvétele, mintegy 92.000 frt túlkiadást okozva.«

»Az 1. és 2. alatt emlitett összegek tehát, a melyek tulajdonképeni túlkiadásoknak nem nevezhetők s a melyeket alább még részletesen lesz szerencsém indokolni, együttvéve 520.000 frtnál többre rugnak, úgy, hogy tulajdonképen csak mintegy 40.000 frt azon összeg, mely szorosabb értelemben vett túlkiadásnak nevezhető s a mely az összkiadásoknak csak körülbelől másfél százalékát képezvén, ily sokoldalú üzemnél alig kerülhető el.«

»A fenti csoportositás szerint alrovatonkint elősorolva, a túlkiadások következőleg alakulnak: Hizlalandó szarvasmarha-vásárlásra a *14. a) alrovaton* 149.894 frt 07 krral adatot ki több, a mennyiben a ménesbirtokokon a gabona árának alacsony állását, főleg pedig a nagy mennyiségben rendelkezésre álló s e czelra kiválóan alkalmas szesz- és czukorgyári répaszeletet és burgonya törkölyt tekintve, de másrészt a jó hizómarha-árakra nézve is a hizlalás fokozása indokoltnak látszott s ezen intézkedéshez a pénzügyminister úr is előzetesen szives volt hozzájárulni. A nagymennyiségű gyári hulladék kellő kihasználhatása czéljából a fokozott mérvű hizlalás mellett azonban még a birtokok saját termésű másodrendű gabonájának felhasználásán túl erőtakarmányt is kellett vásárolni, mely szintén ipari hulladék lévén, olcsóbb volt, mintsem ha a hizlalásra a jobbminőségű és igy a piaczon is jobban értékesithető szemes termények basználtattak volna fel, úgy, hogy ezen erőtakarmány beszerzése folytán, az erre forditott összegnél tetemesen nagyobb értékű gabona maradt eladásra, úgy, hogy a kevéssé megfelelő árak s a fogarasi termés majdnem teljes elmaradása daczára is, a termények eladásából az előirányzott teljes összeg befolyhatott; ezen erőtakarmány vásárlása következtében a *19. g) kiadási alrovaton* 37.824 frt 68$^{1}/_{2}$ kr. túlkiadás mutatkozik. Bár nem kizárólag, de túlnyomó részben ugyancsak a hizlalás terhére irandó azon 9.838 frt 01 kr. túlkiadás is, mely a *19. a) kiadási rovaton* a cselédség bérének növekedése folytán származott, minthogy a nagyobb számú hizóállat mellett több cselédet is kelle tartani. Ezen itt emlitett háromrendbeli és összesen 197.556 frt 76$^{1}/_{2}$ krajczárt tevő túlkiadással szemben azonban, noha a két utóbbi tétel túlnyomólag ugyan, de még sem kizárólag a hizlalást terheli, a 2. *a)* és 5. *a*) bevételi alrovatokon, vagyis kisorolt igás ökrök hizlalásából és hizlalásra vett szarvasmarha eladásából, együtt 229.116 frt 26 kr. már befolyt bevételi többlet áll szemben.«

A 2. pont alatt emlitett és átmeneti jellegű túlkiadási tételek a következők:

»A földmívelés körében a *10. kiadási alrovaton* 92.594 frt 49$^{1}/_{2}$ kr. a túlkiadás, mely az előző évhez hasonloan, majdnem teljes összegben onnét származik, hogy a mezőhegyesi

ménesbirtok az ottani czukorgyártól szerződés szerint kapott czukorrépa-termelési előleget, az előtt nem számolván el tárczaszerűleg, az a költségvetésben sem helyeztetett a bevételek és kiadások közé, mig itt a zárszámadásban már igy vétetett fel, úgy, hogy ezen túlkiadást ellensúlyozza az az 1-ső bevételi alrovaton mutatkozó 90 648 frtnyi bevételi többlet. A malom fentartására czímű *15. b) kiadási alrovaton* 151.113 frt 29 kr. a túlkiadás, mivel — noha erről költségvetésileg gondoskodva nem volt — a számadás világossága érdekében szükségesnek láttam ugy intézkedni, hogy azon gabona, mely a birtokok saját terméséből a malmokban feldolgoztatik, ezeknek piaczi árai terhére irassék, viszont pedig nemcsak az eladott, de a gazdaságnak átadott őrlemények ára is a malmok javára számittassék.«

»Ezúttal azonban a megfelelő 8. *a)* bevételi rovaton, a malmok jövedelméből csak 70.972 frt 34 kr. bevételi többlet volt elérhető, miután a bábolnai ménesbirtokon készletben levő mintegy 40.000 frt értékű őrleménykészlet még nem értékesittetvén, ezen malomnak javára nem volt irható; továbbá mintegy 20.000 frt értékű korpa és egyéb malomhulladék, mely a gazdaságnak a malomból átadatott, félreértés folytán nem iratott a malom bevételei javára. Végül a *15. a) kiadási alrovaton* a szeszgyári üzemre 92.748 frt 14 krral több adatott ki, ide könyveltetvén azon szeszfogyasztási adó, a melyet a birtok előlegezett, azon czélból hogy szeszét a kisebb, csak hordónkint vásárló és adózott szeszt kereső vevőknek is eladhassa, mint a mely módon magasabb árak érhetők el; ezzel szemben azonban a 8. *d)* bevételi alrovaton a szesz eladásából 113.385 frt 62 krral több folyt be.«

»Az egyéb, külön felemlitést igénylő túlkiadásokat a következőkben van szerencsém indokolni: *A 4. kiadási alrovaton* osztalék, jutalmak és segélyekre 2.496 frt 05 krral több utalványoztatott, miután az üzem fejlődése és a bevételek emelkedésével arányosan szaporodik az osztalék összege is, mely ezúttal még nem volt, úgy mint a jövő évre történt, az előrelátható teljes összeggel előirányozva a költségvetésben.«

»*A 6. kiadási alrovaton* a tényleges kirováshoz képest, részint az útadó emelkedése, részint pedig azon körülmény folytán, hogy a mezőhegyesi ménesbirtokon a munkások részére kiadott szeszfogyasztási adója eddig tárczaszerűleg nem kezeltetett, mig most ide felvétetett 16.109 frt $34^1/_2$ kr. túlkiadás merült fel. Egyházi és iskolai czélokra a *7 kiadási alrovaton* 1.665 frt 26 krral több vétetett igénybe, miután a gazdálkodás intenzivitásával fokozódó cselédlétszám következtében az utóbbi években növekedett a tanköteles gyermekek száma is, úgy, hogy az oktatáshoz a törvény értelmében több tanerőt kelle alkalmazni, miről azonban csak az 1895-iki költségelőirányzatban lehetett gondoskodni.«

»A vegyes kezelési kiadások elszámolására szolgáló *8. kiadási alrovaton* 3.052 forint 76 krajczár túlkiadást okozott azon körülmény, mikép szükségesnek láttam a ménesbirtokokról is egy tisztviselőt küldeni ki a chicagói kiállitásra, részint az ottani gazdálkodás technikájának tanulmányozása, részint pedig a mi viszonyaink közt használhatónak igérkező gépek és eszközök beszerzése végett.«

Az állami számvevőszék ez utóbbi túlkiadásra nézve megjegyzi, hogy ilyen természetű kiadásról az 1893. évi költségvetési hitelben gondoskodás nem történt és hogy ez a kiadás úgy, mint a tárcza keretében előfordult hasonló természetű kiadások, szintén az »Előirányzatnélküli átmeneti kiadások« között lett volna elszámolandó.

A minister az állami számvevőszék erre vonatkozólag tett észrevételére következőleg válaszolt: »Miután ezen tanulmányút kiválóan a ménesuradalmak gazdasági viszonyainak javitása érdekében történt, s miután e tekintetben úgy terjedelme, mint üzeme belterjes voltánál fogva Mezőhegyes volt leginkább érdekelve, és épen egy, az azon ménesbirtok tiszti létszámába tartozó tisztviselő küldetett ki: indokoltabbnak mutatkozott, hogy ezen szükséges tanulmányút

költségei ne más rovaton, — *a melyen szintén nem volt előirányozva* — hanem itt folyósittassanak.«

»Igás marha vételére a *11. kiadási alrovaton* 5.186 frt 66 krral több adatott ki, főleg az igás marhának köztudomásúlag magas ára folytán, de azon okból is, mert az előirányzottnál valamivel több igás állat került mustrálásra, viszont azonban annak megfelelően, a kisorolt igás ökrökből folyt be magasabb összeg.«

»Ugyancsak a tényleges szükségletnek megfelelően adatott ki több a ménesektől és telepektől nyert igás lovakra a 11. *b) kiadási alrovaton* 1.233 frt 47 krral, mely összeg természetesen a nevezett intézetek bevételét növeli. A szarvasmarha-tenyésztésnél a *12. a) kiadási alrovaton* a vérfelfrissitésre szükséges több apaállat beszerzése okozott 1.461 frt 65 kr. túlkiadást. A sertéstenyésztésnél a *12. c) kiadási alrovaton* 3.738 frt 42 krnyi többkiadás részint onnét származik, hogy a bábolnai ménesbirtok sertésnyáj alakitása czéljából a kisbéri ménesbirtoktól 50 koczát vett át, túlnyomórészt pedig a mezőhegyesi kondások malaczilletményének készpénzzel való megváltásából s a fentebbi alrovat túlkiadásához hasonlóan az értékszaporulatban találja fedezetét. Leltári tárgyak beszerzésére a *17-ik kiadási alrovaton* a kisbéri ménesintézeten ujonnan épült intézeti vendéglőnek butorokkal való felszerelése, a többi birtokok kisebb eltörései együttvéve okozták, hogy 4.253 frt 23 krral több utalványoztatott. Az épitkezési költségekre a *18. kiadási alrovaton* azon okból használtatott fel 6.129 frt 55 1/2 krral több, miután évközben egy szél által feldöntött pajta újra épittetelt, a bábolnai ménesbirtokon a vasutállomással távbeszélő-összeköttetés létesittetett, valamint egyéb előre nem látott nagyobb átalakitások váltak szükségessé az állattartás növelése folytán.«

»A *19. f) kiadási alrovaton* pedig 2.630 frt 21 kr. túlkiadás a fenyegetett koleraveszély elháritása czéljából szükségessé vált óvóintézkedések következtében állott elő.«

»A többi alrovaton mutatkozó s összesen 21.791 frt 07 krra menő megtakaritások valamint egyes rovatoknál bekövetkezett, összesen 2.578 frt 01 krnyi túllépések a tényleges szükséglet szerint idomultak. Utóbbiak közül csupán a *15. c) kiadási alrovaton*, a mezőhegyesi élővizcsatorna fentartására előirányzott összegnél mutatkozó 988 frt 85 krnyi túlkiadást emelem ki, mint a melyben 368 frt 90 krnyi azon összeg szerepel, a melyért az arad-csanádi vasuttársaságtól ugyanazon áron, mint ez kisajátitotta volt, annak idején a ménesbirtoktól egy kataszteri hold és 761 □-ölnyi terület vétetett vissza, hogy ezen a területen a csatorna tisztitásából származott iszapot le lehessen rakni. Ezen vételnek a zárszámadásban való külön felemlitését ugyanis a m. kir. állami számvevőszék óhajtotta. A mihez az állami számvevőszék megjegyzi, hogy e tétel indokolását azért tartotta szükségesnek, mert az előirányozva nem volt és mert az helyesebben a »Beruházások« czímen lett volna elszámolandó.«

Megjegyzi továbbá az állami számvevőszék, hogy a ménesbirtok-gazdaságoknál alkalmazott ösztöndíjas gyakornokok 1893. évi tényleges létszáma és fizetése két személylyel és 720 frttal haladván meg az 1893. évi költségvetésben engedélyezett létszámot és fizetést, e túlhaladás indokolására a ministert felkérte, ki ennek folytán indokul fölhozza: »hogy az 1893. év második felében több tisztviselői állomás a ménesbirtok létszámában üresedésben lévén, ezek részben való helyettesitésére alkalmaztatott több ösztöndíjas gyakornok.«

4. rovat. Ménesek:

megszavaztatott	1,035.004 frt — kr.,			
utalványoztatott . . .	1,036.477 » 90 »			
túlkiadás		1.473 frt 90 kr.		

Noha az elővigyázatos kezelés, valamint az a körülmény, hogy a gazdaságoktól átveendő takarmánykészletek csak a naptári év végeig számittattak át, a legtöbb alrovaton

megtakaritás volt elérhető, ezt mégis egyes rovatok elodázhatlan túlkiadásai kiegyenlitették, sőt csekély túlkiadás is mutatkozik a végeredményben.

Legjelentékenyebb 26.507 frt $36^1/_2$ krnyi túlkiadás mutatkozik a 19. kiadási alrovaton, a *vegyes és előre nem látható költségeknél*, melyek jelentékeny részét a méntelepektől nagyobb számban átvett használati lovak átszámitási ára képezi, mely tehát nem tényleges kiadás, ugyanitt szerepel a kisbéri ménes számára bérelt »Gaga« telivérmén bérdíja is, mely bérlet előrelátható nem volt, azt költségvetésileg előirányozni nem lehetett s végül ezen alrovatot terhelik a magánosoknak meddőn maradt kanczái után visszafizetett fedeztetési díjak, melyek összege szintén nem állapitható meg előre.

Ugyancsak jelentékenyebb túlkiadás 6.184 frt $86^1/_2$ krral mutatkozik a 17. kiadási alrovaton, az *épitkezési költségeknél*, azon okból, mert a kisbéri kastélyon a rendes tatarozási munkán kivül, nagyobb mérvű és elodázhatlan javitások szüksége mutatkozott, továbbá több jelentékenyebb átalakitás vált szükségessé, nevezetesen a nagy értékű esztendős telivércsikó-osztálynak a központba való behelyezése folytán.

A *kórházi költségeket* a 14. kiadási alrovaton a koleraveszély elháritására tett óvintézkedések emelték 786 frt 55 krral, az előirányzaton fölül.

Végül pedig a 6. kiadási alrovaton *a legénység eledelpénze* 1.762 frt $^1/_2$ krral többet vett igénybe, a pozsonyi kerület részére megállapitott magasabb eledelpénz-egység, kisebb részben pedig a legénység létszámának a kanczalétszám emelkedésével kapcsolatos némi növekedése folytán; mig a 9. kiadási alrovaton a *jutalmak és segélyekre* a szükséglethez képest utalványozott 868 frt 93 kr. többlet, a méntelepek hasonló rovatán elért 630 frt 75 kr. megtakaritással részben kiegyenlittetik.

Az állami számvevőszék a ministeri indokolást azzal egésziti ki, hogy még a *felszegődési díjak* rovatán is mutatkozik 213 frt túlkiadás, melyet a ménállomány fokozatos emelkedése és ennek következtében több ujoncznak behivása okozott; hogy ezzel együtt a felsorolt és indokolt túlkiadások összege . . . . 36.322 frt $71^1/_2$ krt,
ezzel szemben a többi rovatokon a megtakaritás . . . . 34.848 » $81^1/_2$ »
s igy a netto túllépés, mint fent . . . . 1.473 frt 90 krt tett.

5. rovat. Méntelepek:

megszavaztatott	1,408.760 frt — kr.,	
utalványoztatott	1,428.713 » 14 »	
túlkiadás		19.953 frt 14 kr.

Az általános helyzet itt is ugyanaz, mint a méneseknél, vagyis a legtöbb alrovaton megtakaritás mutatkozik, melyet azonban egyes túlkiadások ellensúlyoznak.

Lényegében véve az eredmény itt sokkal kedvezőbb, a mennyiben az 59.942 frtnyi megtakaritás eredményét ellensúlyozó 79.895 frtnyi túlkiadás legnagyobb része, vagyis 62.245 frt, mely a 22. *b*) kiadási alrovaton méneknek magánosoktól való vásárlására többletként adatott ki, nemcsak a magánosok tenyésztésének támogatására forditva közgazdaság előnynyel járt, de majdnem teljesen ellensúlyozva van az 51.510 frtnyi bevételi többletben mely a méneseknél a számfeletti lovak eladásából származott.

Ezen számadási évben ugyanis nagyobb számú, többnyire arabs vérű és kisebb testalkatú mén volt eladható a bábolnai ménesből a horvát-szlavon és bosznia méntelepeknek valamint a bulgár fejedelmi kormánynak s az ezen, nálunk csak korlátolt számban elhelyezhető mének árán az eladottnál nagyobb mennyiségű mén volt beszerezhető a telepek részére még pedig az angol vérből leszármazás és nagyobb testalkat folytán keresettebb anyagból

Jelentékenyebb 12.271 frt 57 krnyi túlkiadás mutatkozik még a 3. kiadási alrovaton

a legénység zsoldja, eledelpénz és egyéb járandóságainál, bár ezen túlkiadás sem éri el az egész ezen czélra kiadott összegnek öt százalékát s részint az eledelneműek magasabb árából, kisebb részben pedig a létszámnak némi szaporitásából származott.

A 4. kiadási alrovaton, a felszegődési díjaknál mutatkozó 14 frt túlkiadás, a ménállomány fokozatos emelkedése és ennek következtében több ujoncznak behivása folytán keletkezett.

A 9. és 11. kiadási alrovatokon a lószerszám- és kocsijavitási átalánynál a 78 frt 83 kr. és 194 frt 70 kr. túlkiadást a telepek ménállományának szaporitása folytán mutatkozott nagyobb szükséglet idézte elő.

Az »Utazási stb. költségek« 12. alrovaton az 1.380 frt 89 kr. túlkiadásnak, mely a székesfehérvári és nagykőrösi méntelepnél merült fel, egyrészt oka az, mivel a rosz utak miatt a ménlovak nagyobb része vasúton szállittatott a fedeztetési állomásokra, másrészt pedig a székesfehérvári telepnél uralgott influenza-járvány alatt az állatorvosok és gyógykovácsoknak a szokottnál gyakrabban kellett utazni.

Az »Ágynemű - beszerzés és javitás« 18. kiadási alrovaton mutatkozó 267 frt 96 kr. túlkiadásnak oka az, hogy az ágynemű az összes intézetekben a szükséglet szerint szereztetik be, mely szükséglet egyszer a méneseknél, másszor a méntelepeknél nagyobb. Ezen túlkiadás különben a méneseknél ugyanezen alrovaton elért 1.002 frt 03 kr. megtakaritással kiegyenlittetett.

A 19. kiadási alrovaton a kórházi költségeknél mutatkozó 744 frt 33½ kr. túlkiadás a kedvezőtlenebb egészségi viszonyok és a kolera-járvány miatt szükségessé vált óvintézkedések megtételéből eredt.

Az »Épületfentartási és javitási költségek« 20. kiadási alrovat hiteléből a székesfehérvári méntelepnél 2.979 frt 27 kr., a sepsi-szt-györgyi méntelepnél 906 frt 06 krral használtatott föl több az engedélyezett hitelnél. Ezzel szemben megtakarittatott a nagykőrösi méntelepnél 2.334 frt 55 kr., a debreczeninél 954 frt 95 kr., úgy, hogy a tényleges túlkiadás csak 347 frt 30 kr. A túlkiadás a székesfehérvári méntelepnél onnan ered, hogy az influenza-járvány következtében a teleposztály istállóinak helyreállitása vált szükségessé. A sepsi-szt-györgyi méntelepnél pedig a homoródi és deési laktanya és istálló tetőzetének felépitési költségeiből származott.

A »Vegyes előre nem látható kiadások« 23. alrovaton mutatkozó 2.350 frt 24 kr. túlkiadásnak oka az, hogy a bécsi lovarintézetek által rendezett síkversenyek alkalmára, a győztesek részére vásárolt tárgyak 446 frt 22 kr. ára, valamint a palini postahivatal 150 frt fentartási költsége a székesfehérvári méntelep terhére utalványoztatott ; a többi méntelepeknél és az előirányzott összegek a szükséglethez mérve csekélynek bizonyultak.

Az állami számvevőszék felemliti továbbá, hogy a homoródi és deési leégett istállók tetőzeteért és takarmányért a biztositó-társaság által kifizetett 5.462 frt 16 krt a minister nem számoltatta bevételben, hanem azt hallgatólag az istállók tetőzetének épitésére 1893. évben kiadott 6.262 frt 22 kr. részbeni fedezésére forditotta és ennek folytán épitési költségül a tényleg felmerült s imént jelzett összeg helyett, annak csak a biztositási díjat meghaladó részét számoltatta el kiadásképen, a mi a brutto-budget rendszerével ellenkezik. Az állami számvevőszék ez irányú észrevételére a ministertől eddig válasz nem érkezett.

6. rovat. Lóversenyek és a vidéki versenyek segélyezésére :

megszavaztatott	25.000 frt — kr.,	
utalványoztatott	29.169 » 50 »	
túlkiadás		4.169 frt 50 kr.

A túlkiadás onnan ered, hogy a díjak aranyban lévén kiosztandók, az ágiót nem lehetett pontosan előirányozni.

6. czím. Mezőrendőrség és mezőgazdasági statisztika.

Ez alatt a czím alatt 343 frt 90 kr. megtakarítás mutatkozik ugyan, de annak 1. rovata alatti utalványozásban foglaltatik néhai Kilik János statisztikai munkálatokra alkalmazott napidíjas özvegy anyja részére temetkezési költségek fedezésére kiutalványozott 100 frt segély, a melynek fedezéséről az 1893. évi költségvetésben gondoskodva nem lévén, az állami számvevőszék észrevétele folytán a minister e kiadásra vonatkozó indokait a következőkben adja elő:

Nevezett napidíjas, ki teendőit kifogástalan szorgalommal és pontossággal látta el, hosszabb betegeskedés után halt meg s családját oly nyomasztó anyagi körülmények között hagyta hátra, hogy az sem a gyógykezelési, sem pedig az eltemettetési költségeket fedezni nem tudta. Tekintettel ezen körülményre, méltányosnak látszott, figyelemmel az itteni ügykörben eltöltött hosszú szolgálatára, az ősz anyját segélyben részesiteni.

Az utalványozás különben a megfelelő számadási ágon elszámolva, túlkiadást nem idézett elő.

7. czím. Állategészségügy.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . .	104.575 frt	—	kr.,
utalványoztatott . .	110.792 »	$69^{1}/_{2}$	»

túlkiadás . . . . 6.217 frt $69^{1}/_{2}$ kr.

A személyi járandóságok rovat-csoportban felmerült hiteltúllépést egyrészt azon körülmény idézte elő, hogy a kőbányai piacz és állategészségügyi szolgálat államositása folytán a ministertanács hozzájárulásával tiz állami állatorvosi állás rendszeresittetett, öszesen 10.400 forint évi összilletménynyel, mely állások az év folyamán betöltetvén, idézték elő a fizetések és lakpénzek rovatán kitüntetett 4.942 frt $55^{1}/_{2}$ kr. túllépést. Másrészt pedig az egész év alatt a ragadós tüdőlob elfojtása érdekében az ország északnyugati és északi részén teljesitett felvételek, becslések, a beteg és fertőzős gyanus állatok kiirtása és értékesitése oly fokozott mérvben vette igénybe úgy a központi közegek, mint a kirendelt állami állatorvosok munkaerejét és idejét, hogy ezekért a tevékenységekért az illetők rendkivüli jutalmazásokban és munkadíjban voltak részesitendők.

A kőbányai piacz államositásával felmerült többkiadás különben bő fedezetet talál az erre vonatkozó bevételi rovaton elért 16.000 frtot meghaladó bevételi többletben.

Az állami számvevőszék a 4.942 frt $55^{1}/_{2}$ kron túl keletkezett túlkiadás részleteire nézve megjegyzi, hogy a tiszteletdíjak, jutalmak és segélyek rovatán a túlkiadás 2.107 frt 64 krt, az élvezmények megváltása és napidíjak rovatán elért megtakaritás pedig 832 frt 50 krt, s e szerint a tiszta túlkiadás 1.275 frt 14 krt tett.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . .	111.618 frt	—	kr.,
utalványoztatott . .	128.906 »	66	»

túlkiadás . . . . 17.288 frt 66 kr.

A dologi kiadásoknál mutatkozó hiteltúllépés ugyancsak a kőbányai piacz államositásában és a ragadós tüdőlob irtásában, valamint az ország dunántúli részében fellépett takonykór elfojtására irányuló tevékenységben találja magyarázatát, u. i. a kőbányai állategészségügyi hivatalnak a piacz államositásával kapcsolatosan történt felállitása ujabb helyiségek és szállások bérletét tette szükségessé; másrészt a személyzet és a teendők szaporodása, az

irodai költségeket tetemesen emelte, a mely kiadásokról költségvetésileg gondoskodva nem lévén, azok a vonatkozó rovatokon elszámolva, idézték elő a kitüntetett túlkiadást.

A ragadós tüdőlob elfojtása érdekében az egész éven át húsz állami állatorvos, kerületén kivül, a fertőzött megyékben működött; ezen közegek utiköltségei, valamint az irtással kapcsolatosan beszerzett gyógy- és fertőtlenitő szerek költségei idézték elő a 11. rovaton kimutatott túlkiadást. — Továbbá az elmult évben a Dunán túl tervezett nagy hadgyakorlatokat közvetlenül megelőzőleg több takonykór és takonykór-gyanus eset merült fel.

Tekintettel a hadgyakorlatok alkalmából összpontositott és nagy értéket képviselő kincstári lóanyagra, sürgős intézkedés vált szükségessé, hogy a fellépett takonykór elfojtassék és a gyakorlatok megkezdéseig az érdekelt vidékek ezen kórtól teljesen tisztáztassanak; e végből a danántúli megyékbe 15 állami állatorvos küldetett ki, kik a fegyvergyakorlatot megelőzőleg a fertőzött községeket bejárva, az irtást foganatositották és a kórt még kezdetben elfojtották és a kik a fegyvergyakorlatok tartama alatt is a szükségessé váló intézkedések megtétele végett ott működtek. Ezen közegek utiköltségei, valamint a kiirtott állatok után törvény szerint fizetendő kártalanitási összegek még fokozták a kérdéses rovaton a túlkiadást.

8. czím. Budapesti állatorvosi akadémia.

1. rovat. Személyi járandóságok:

Ezen a rovaton 265 frt 64½ krnyi megtakaritás van, de a »fizetések, lakpénzek és pótlékok« rovat alatti utalványozásban foglaltatik a bakteorologiai állomás vezetője részére engedélyezett évi 900 frt működési pótlék, a melynek fedezetéről a részletes költségvetésben gondoskodva nem volt. A bakteorologiai állomás vezetője részére ugyanis, daczára annak, hogy az, az állatorvosi akadémián rendszeresitett tanszéket tölt be s hogy az általa végzett teendők az állatgyógyászat szempontjából kiváló fontosságúak, csak évi 1.200 frt fizetés és 300 frt lakpénz volt rendszeresitve, mely illetmények az ottani rendes tanárok illetményeivel szemben 900 frttal kisebbek.

Ezen aránytalanság megszüntetése végett az állomás vezetője részére évi 900 frt működési pótlék engedélyeztetett, a mely kiadás természetének megfelelő rovaton elszámolva, különben túlkiadást nem idézett elő.

	megszavaztatott	utalványoztatott	túlkiadás	megtakaritás
9. czím. Vinczellériskolák és szőlőszeti s borászati felügyelők . .	99.414 frt	103.551 frt 30½ kr.	4.137 frt 30½ kr.	— frt — kr.
10. czím. Borászat . .	11.445 »	9.669 » 12 »	— » — »	1.775 » 88 »
11. czím. Gazdasági tanintézetek és gazdasági ismeretek terjesztése	533.395 »	538.202 » 86 »	4.807 » 86 »	— » — »
Együtt	644.254 frt,	651.423 frt 28½ kr.	8.945 frt 16½ kr.	1 775 frt 88 kr.
			7.169 frt 28½ kr.	

E három czímen, melyek közt az átruházási jog megengedtetett, együttvéve 7.169 frt 28½ kr. túlkiadás merült föl.

A *9. czímnél* mutatkozó 4.137 frt 30½ krnyi hiteltúllépés abban leli magyarázatát, hogy a kecskeméti állami »Miklós«-telep vesszőtermése korai fagyok következtében nagyobbrészt elpusztult, minek folytán a telep saját czéljainak, további telepitésre és gyökeres-vesszők előállitására szükségelt vesszőmennyiséget — nehogy a telep fejlesztésében fennakadás álljon be és hogy a megrendelők 1894. évi gyökeres-vessző szükséglete kielégithető legyen, — magántermelőktől összesen 13.122 frt 79 kr. költséggel sima-vesszőt kellett beszerezni. E czímen

a telep költségvetésébe 2.000 frt hitel volt felvéve. Hogy ezen beszerzés folytán nagyobb túlkiadás nem állott elő, az annak tulajdonitható, hogy a készpénzen vett és ismét eladott vesszőkért befolyt vételár a rendes kiadások javára mint téritményi bevétel számoltatott el.

A *11. czímnél* mutatkozó 4.807 frt 86 krnyi túlkiadás indoka egyrészt azon körülmény, hogy a debreczeni földmíves-iskola telepén leégett tehénistálló tetőzetét helyreállitani, illetőleg újból épiteni kellett; ezen épitkezés, a melynek költségeiről az 1893. évi költségvetésben gondoskodva nem volt, 7.008 frt 79 kr. költséggel foganatosittatott.

Ugyancsak elkerülhetlenül szükségessé vált a kassai gazdasági tanintézet majorjában a cselédlakásokat gyökeresen helyreállitani s azokat az egészségügyi rendészet követelményeinek megfelelően átalakitani. Ezen munkálat, a melynek fedezetéről gondoskodva szintén nem volt, 3.832 frt 43 kr. kiadással járt.

Másrészt a pápai földmíves-iskola 1893. év folyamán megnyittatván, azt a szükséges tanügyi és gazdasági felszerelésekkel ellátni, valamint a többi földmíves-iskolák felszereléseit pótolni és kiegésziteni kellett.

Az ezen beszerzésekkel kapcsolatos kiadások szintén emelték a túlkiadást, a mely túlkiadás azonban bő fedezetet talál a gazdasági tanintézetek vagyonkimutatásában az ingó felszerelvényeknél mutatkozó értéknövekedésben.

	megszavaztatott	utalványoztatott	túlkiadás	megtakaritás
12. czím. A gazdaság különböző ágainak emelése	29.694 frt,	45.083 frt 56 kr.	15.389 frt 56 kr.	— frt — kr.
15. czím. Állattenyésztés és tejgazdaság . .	216.110 »	194.056 » 61½ »	— » — »	22.053 » 38½ »
Együtt	245.804 frt,	239.140 frt 17½ kr.		6.663 frt 82½ kr.

Ez összehasonlitásból kitünik, hogy a 12-ik czímnél mutatkozó túlkiadás bő fedezetet talál a 15. czímnél elért 22.053 frt 38½ kr. megtakaritásban, mely két számadási ág között az átruházási jog az 1893. évi VII. t.-czikk 6. §-ában megadatott.

13. czím. Országos közgazdasági alap:

megszavaztatott	60.200 frt — kr.,	
utalványoztatott	63.693 » 83½ »	
túlkiadás		3.493 frt 83½ kr.

Ez a túlkiadás ellensúlyozva van a rendes bevételek VII. fejezet 9. czíme alatt kimutatott 3.493 frt 83½ krnyi több bevétellel.

16. czím. Kincstári birtokok.

Jószágigazgatóság és számvevő-osztály.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	16.909 frt — kr.,	
utalványoztatott	17.246 » 06 »	
túlkiadás		337 frt 06 kr.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott	6.880 frt — kr.,	
utalványoztatott	9.367 » 77½ »	
túlkiadás		2.487 frt 77½ kr.

Indokolás az 1. és 2. rovathoz.

Miután a pancsovai jószágigazgatóság kezelése alá tartozott bérbirtokok legnagyobb-
·észt az ott létesitett telepitések czéljaira vétettek igénybe, a jószágigazgatóság pedig 1893.
évi október hó végével megszüntettetett, annak személyzete a tömegesebb telepitésekkel járó
felhalmozódott teendők ellátására a központba rendeltetett be. A személyzetet megillető sza-
bályszerű átköltözködési költségek a székes fővárosbeli tisztviselőknek megállapitott nagyobb
akbér, valamint a feloszlott jószágigazgatóság irattárának és ingóságainak szállitási költségei,
a mely kiadásokról az 1893. évi költségvetésben gondoskodva nem volt, idézték elő a kimu-
tatott túlkiadást.

Előirányzat nélküli kiadás.

A rankherleini és vizaknai fürdőknél . . . . 16.086 frt $39^1/_2$ kr.

Ezek a fürdőtelepek 1892. év végével vétettek át a pénzügyi tárczától a földmívelés-
ügyi tárcza kezelésébe, s minthogy az itt kimutatott kiadásokra a hitel a pénzügyi tárczánál
irányoztatott elő és engedélyeztetett, ezek a kiadások ennél a czímnél előirányzat nélküli
kiadást képeznek.

19. czím. Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	38.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	45.404 » 46 »	
túlkiadás		7.404 frt 46 kr.

A személyi járandóságoknál mutatkozó ez a túllépés az állami tisztviselők és szolgák
illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. t.-cz. folyománya s fedezetét találja az
1893. évi állami költségvetésben a pénzügyi tárcza átmeneti kiadások 9. czíme alatt enge-
délyezett 3,313.500 frt hitelben.

20. czím. Folyammérnöki hivatalok.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	111.809 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	126.769 » $42^1/_2$ »	
túlkiadás		14.960 frt $42^1/_2$ kr

A minister indokolása e túlkiadásra nézve ugyanaz, mint az előző 19. czím
1. rovatánál.

22. czím. Kulturmérnöki hivatalok.

1. rovat. Kulturmérnöki hivatal:

megszavaztatott . . .	149.970 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	163.189 » $54^1/_2$ »	
túlkiadás		13.219 frt $54^1/_2$ kr.

A túlkiadás a dologi kiadások rovatán állott elő — a földmívelésügyi minister
indokolása szerint — azért, mert a kulturmérnöki hivatalok számát a kulturmérnöki kerü-
letek *arányosabb* beosztására való tekintetből 1893. évi május hó 1-től kezdve kettővel sza-
poritani s egy kulturmérnöki hivatal székhelyét a szolgálat érdekében Budapestről Debreczenbe
áthelyezni kellett.

Az új hivatalok felállitása s az egyik hivatal székhelyének áthelyezése hivatalos helyiségek felvételét, — napidíjas irnokok és szolgák alkalmazását, — műszerek, butorneműek beszerzését tette szükségessé, a miről, valamint az áthelyezett tisztviselők átköltözködési költségeiről az előirányzatban nem volt gondoskodva.

23. czím. Halászat.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	2.700 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	2.849 » 99 »	
túlkiadás		149 frt 99 kr.

A személyi járandóságoknál mutatkozó hiteltúllépés az állami tisztviselők és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. t.-cz. folyománya s fedezetét találja az 1893. évi állami költségvetésben a pénzügyi tárcza átmeneti kiadások 9. czíménél engedélyezett 3,313.500 frt hitelben.

24. czím. Meteorologiai központi intézet.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	28.822 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	29.422 » 40 »	
túlkiadás		600 frt 40 kr.

Ez a túlkiadás az intézet időjárási osztályának és az időjelzési szolgálatnak fejlesztésével merült fel s elkerülhető annál kevésbbé volt, mivel az időjelzésnek az ország egész területére való kiterjesztése a gazdaközönség jogos kivánalma volt és a fejlesztésnél számos előre nem látható kiadás merült fel, a melynek fedezetéről a költségvetés összeállitásakor gondoskodva nem lett.

VI. fejezet. Földmívelésügyi ministerium.

I. czím. Phylloxera-rovar ellen való védekezés czéljaira:

megszavaztatott . . .	225.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	414.443 » 11 »	
túlkiadás		189.443 frt 11 kr.,

mely különösen két rovaton állott elő, u. m.: a 4. rovaton: »Állami oltványtelepek költségeire az oltványok eladásából várható bevételek levonása után« és a 7. rovaton: »Szénkéneg gyártására és a szénkénegezés előmozditására, a szőlőbirtokosok által igénybe veendő szénkéneg árának részben való viselésére, szénkéneg ingyen kiosztására, tartányok és eszközök beszerzésére és fentartására, munkavezetők díjazására, a peronospora ellen való védekezés előmozditására stb.«

Az állami oltványtelepek szükséglete, miként ezt a rovat szövege s a költségvetés illető részének indokolása is bizonyitja, törvényhozásilag netto-kezelésben, vagyis akként volt engedélyezve, hogy oltványok előállitása czéljából korlátlanul lehet költekezni, hacsak az oltványok eladásából akkora összeg foly be, hogy abból az előállitási költségek 1.500 frt hiányával megtérülnek.

A kezelést budgetszerűleg terhelő tételként tehát az imént emlitett 1.500 frt volt netto-kiadásként előirányozva.

Tekintve, hogy a szőlők felújitásának legnagyobb, mondhatni, most már egyedüli akadálya, elegendő mennyiségű és jóminőségű kész szőlőoltványoknak, mint kereskedelmi árú

czikknek hiánya, — tekintve továbbá, hogy a kereslet ily oltványok iránt napról-napra élénkül s a magánvállalkozás még nem fejlődött oda, hogy szőlőoltványok tömeges termelésével üzemszerűleg és kereskedelmileg foglalkozzék: a kedv élénkitéseért és példaadásért szükségessé vált a szőlőoltványok iskolázására kiválóan alkalmas talajjal biró paulis-baracskai állami amerikai szőlőtelepen az üzemet, a mint ez már több alkalommal a földmívelésügyi ministernek a ministerium működéséről előterjesztett jelentéseiben és e tárcza részletes költségvetéseinek indokolásaiban elő lett adva, az 1893. évben tetemesen fokozni. Két és fél milliónál nagyobb mennyiségű szőlőoltvány készült az emlitett telepen az 1893. évben s az egész mennyiség a kellő időben, t. i. május hó végén, szakszerűleg helyesen és kifogástalanul el volt iskolázva.

Junius hó elején a Maros folyó, a melynek egyik öblözetében az ezen üzem czéljaira az összes állami telepek közül kizárólag alkalmas talajjal biró telep fekszik, hirtelen megáradt s az árviz, a mely a nyári időszakban szokatlan arányokat öltött, behatolt a telepre s elboritotta az összes oltvány-iskolákat éppen abban az időben, a mikor az oltványok összeforradásának processusa volt folyamatban. Minden árvédelmi kisérlet meghiusult, mert az iskolázás miatt némi talajmozgósitási munkákat kellett végrehajtani, a melyek következtében a terepviszonyok a telep területén némileg megváltoztak úgy, hogy az árviz könnyebben hatolhatott be a telepre s annak oly területrészeire is eljutott, a melyeket azelőtt nem ért el.

Az iskolákat boritó árviz megakasztotta az összeforradási folyamatot s az oltványok ennek következtében megsemmisültek, vagy megromlottak.

1,300.000 szőlőoltvány helyett, a mire bizton lehetett számitani, ha nem éri a telepet az árviz veszedelme, összeforradt és megeredt csak 140.000.

Az 1,300.000 szőlőoltvány eladásából a bevétel lett volna ezrenkinti 120 frt ár mellett 156.000 frt, tényleg volt a sikerült 140.000 oltványért 16.800 frt s igy a kiadások is 156.000 frt helyett csak 16.800 frttal voltak apaszthatók.

Ha tehát a paulis-baracskai telepet nem érte volna az emlitett elemi csapás, a hiteltúllépés 139.200 frttal csekélyebb, vagyis csak 50.243 frt volna, a mi az 1. czím 7. rovatának a kezeléséből származik.

Szőlőtermelésünk újabb veszedelmes ellensége, a peronospora viticola, az utolsó két évben is oly rohamosan lépett fel s oly nagy pusztitásokat tett, hogy fel kellett lépni a közönség egy részének, különösen a kisebb szőlőbirtokosoknak ama fatalisztikus közönye ellen, a melyel az újabb veszedelmet, a legtöbb esetben a védekezésnek még csak megkisérlése nélkül s fogadták s igy közvetlenül bele kellett nyulni a védekezés szervezésének alakitásába s államilag nagyban beszerezni, valamint kicsinyben való elárúsitásra bocsátani a védekezéshez szükséges eszközöket és anyagokat, csakhogy a szőlőbirtokosok a lehető legcsekélyebb költség árán juthassanak a nélkülözhetetlen védekezési eszközökhöz és anyagokhoz, hogy ezen az úton a biztosan elérhető sikerről meggyőzetvén, a védekezés eszméje iránt fogékonyabbakká legyenek s annak alkalmazását általánositsák.

A nagyban való beszerzés előnyeiben a kisebb birtokosokat is részesitendő, 300 métermázsa védekezési anyag és 2.500 darab permetezőgép vásároltatott s kicsinyben, illetőleg darabonkint a beszerzési áron árúba bocsáttatott.

Noha a védekezés részben ez intézkedések következtében is nagyobb arányokban terjedt s mondhatni általánossá vált, a beszerzett anyag és eszközök egy része az év végén mégis visszamaradt s mint anyagkészlet hozatott át az 1894. évi kezelésbe.

Ennek az anyagkészletnek eladási értéke kerekszámban 50.000 frt, mely egészben, vagy legalább nagyobb részben az 1894. évi kezelés javára fog érvényesülni.

2. czím. A ragadós tüdőlob kiirtása czéljából az ezen betegségnek avagy fertőzésnek gyanujában álló állatok levághatása végett a kártalanitási igények fedezésére:

megszavaztatott . . .	100.000 frt — kr.,		
utalványoztatott . . .	637.163 » 11 »		
túlkiadás		537.163 frt 11	kr.

Ez a túlkiadás a minister indokolása szerint a ragadós tüdőlobbal fertőzött vármegyékben az 1893. évi II. t.-cz. alapján foganatositott irtási munkálatok következménye.

Már az 1892. év őszén foganatositott irtási munkálatok igazolták, hogy a ragadós tüdőlob nagyobb területen lépett fel s intensivebben van elterjedve, mint az addig ismerve volt; még jobban igazolta ezt az elmult évben Zólyom, Turócz, Árva, Sáros, Trencsén, Szepes, Liptó, Nyitra és Pozsony vármegyékben foganatositott általános irtás, midőn az irtás folyama alatt az érdekelt állattulajdonosok tapasztalva, hogy a kiirtott állatokért méltányos kártalanitásban részesülnek, önmaguk tájékoztatták az eljáró közegeket a kór elterjedése iránt s ezen adatok bizonyitották, hogy némely vármegyében tizszeresen több fertőzött község létezett, mint a mennyi az irtás tényleges megkezdéséig ismerve volt.

A kórnak nagyobbmérvű elterjedése a gyökeres irtást annál is inkább megkövetelte, mivel a német birodalommal megkötött állategészségügyi egyezmény a tüdőlob általános irtásának erélyes foganatositását tette kötelességgé.

Nehogy az 1892. évben eszközölt irtásokkal elért eredmény koczkáztassék s nehogy az állategészségügyi egyezmény ide vonatkozó részének meg nem tartása miatt az állatkivitel elé nehézségek gördüljenek, az irtás 1893. évben is teljes erővel folytattatott. A tömeges irtással járó kiadások idézték elő a kimutatott hiteltúllépést.

A hiteltúllépés még annak idején a pénzügyministernek bejelentetett s hozzájárulásával a ministertanács 580.000 frtig terjedhető hiteltúllépésre felhatalmazást adott.

Az állami számvevőszék a ragadós tüdőlob kiirtása végett adott kártalanitásra vonatkozó számadásokból és ministeri iratokból tapasztalta: *a)* hogy a ragadós tüdőlob fertőzésének gyanujában álló állatok kisajátittatván, mészárszéken való levágatás czéljából egy budapesti czégnek eladattak; *b)* hogy a tulajdonosoknak kárpótlás fejében az állatok teljes becsértéke fizettetett, a törvényben megállapitott $^{9}/_{10}$ rész helyett, a vásárló czég által pedig az ökrökért a becsárnak 52%, a többi állatokért annak 40% térittetett meg; végre *c)* hogy a teljes becsárnak fizetése az 1893. évi II. t.-cz. végrehajtása iránt a földmívelésügyi minister által 1893. márczius 1-én 8000. sz. a. kiadott utasitás 26. §-a értelmében történt, mely azt mondja, hogy a hatósági rendeletre a helyszinén levágott állatokért, a birtokosnak az 1893: II. t.-cz. 35. §-a értelmében a becsérték $^{9}/_{10}$ része, a tőle kisajátitott, de a helyszinén le nem vágott gyanus állatokért pedig az 1888: VII. t.-cz. 106. §. *c)* pontja értelmében a teljes becsértéket tevő kártalanitásra van igénye. Az állami számvevőszék a most emlitett utasitásnak a kisajátitott, de a helyszinén le nem vágott állatokért adandó teljes kárpótlás meghatározására vonatkozó részét az 1893: II. t.-cz. 3. §-a rendeletével összhangzónak nem találván, a számvevőszék és a minister közt erre nézve tárgyalás van folyamatban.

4. czím. A budapesti pomologiai intézet felállitása és berendezési költsége.

E czímen megtakaritás mutatkozik ugyan, mindazonáltal a minister annyiban eltért a költségvetéstől, hogy az engedélyezett hitel terhére a főkertésznek 1893-ra 399 frt 99½ kr. fizetést utalványozott, miről mint személyi járandóságról itt gondoskodva nem volt. Ez okból fölkérte az állami számvevőszék a ministert, hogy azt a tételt, mint előirányzatnélküli kiadást, az 1889. évi orsz. határozatok II. pontja értelmében, a zárszámadásban még akkor is indokolja, ha az azon a czímen, melyen elszámoltatott, túlkiadást nem is okozott, mire azonban válasz eddigelé nem érkezett.

0. czím. A kincstári birtokokon folyamatban levő és folyamatba teendő telepitési műveletek fejlesztése és előkészitése czéljából helyszini szemlék, felmérések, egyéb munkálatok s a telepités érdekében foganatositandó másnemű intézkedések:

megszavaztatott . . .	20.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	20.263 » 81 »	
túlkiadás		263 frt 81 kr.

A már 1892. évben meginditott deliblati homoki szőlőtelepitésen kivül, az elmult évben a bálniczvidéki és rakittai telepités is megindittatott; ezen fokozottabb tevékenység idézte elő különben lényegtelen túlkiadást.

Előirányzat nélküli kiadások.

12. czím. Az állami erdőknél utalványoztatott . . . . 10.299 frt 66 kr.

Ez az előirányzatnélküli átmeneti kiadás a következőkből keletkezett:

Az orsovai erdőhivatal kerületéhez tartozó Nándorhegy, Ruszkabánya és Ruszkicza községekben gyakorolt regále-jogok alapján megállapitott kártalanitási tőkék után járó évi 2.544 frt 75 krnyi kamat fejében a brassói bánya- és kohó-részvény-egyletnek a vele kötött szerződés szerint 1890—1893. évekre összesen 10.179 frt volt utalványozandó, miután ezt a pénzügyminister a regále-kártalanitásra adott államkötvények kamatjaiból nem fedezte.

Továbbá az ungvári főerdőhivatal kerületébe tartozó Csornoholova községben levő Rizák János-féle birtok, tekintettel arra, hogy a kincstárnak követelése másképen nem volt fedezhető, birói árverésen 60 frt 76 krért örök áron megvétetett; végre az 1896. évi milleniumi kiállitás érdekében tett hivatalos utazásból kifolyólag utazási költség fejében 44 frt 90 kr. és az 1890. évi bécsi általános gazdasági és erdészeti kiállitás czéljaira szolgáló nyomtatványok árában utólagosan 15 frt utalványoztatott.

13. czím. Az állami lótenyész-intézeteknél utalványoztatott . . . 11.064 frt 51 kr.

Ebből esik:

1. A mezőhegyesi élővizcsatorna kitisztitására és ehhez hordozható vasut beszerzésére 5.064 frt 51 kr. A mezőhegyesi élővizcsatornának azon szakaszát, a mely Aradnál a Marosból kiindul, a rendkivüli mérvben megáradt folyó nemcsak elárasztotta, de oly mértékben fel is iszapolta, hogy annak tisztittatlan hagyása koczkáztatta volna a mezőhegyesi czukorgyár elegendő vizzel való elláthatását.

Miután a csatorna fentartására engedélyezett hitel csak a rendes munkákat szem előtt tartó legszűkebb mértékben irányoztatik elő, a 4.000 köbméternyi iszap kiszedése és mintegy 1½ kilométernyire e czélra külön beszerzett mezei vasutakon való elhordása költségei ebből fedezhetők nem lévén, az e czímen felmerült kiadás a pénzügyminister hozzájárulásával csak mint előirányzatnélküli kiadás volt elszámolható.

2. A békés-csanádi helyi érdekű vasutaktól átvett törzsrészvények értékének első részletére 6.000 frt.

Ennek a vasutnak szarvas-mezőhegyesi vonala a mezőhegyesi ménesintézetet, mint csatlakozó állomást érintvén, a hozzájárulás a törvény értelmében kötelező volt, e mellett a vasut kiépitése a ménesintézet gazdaságára is előnyösnek mutatkozott.

A hozzájárulás 30.000 frt névértékű törzsrészvény átvétele által történt, mely összeg kifizetéséről azonban költségvetésileg gondoskodni már nem lehetvén, ez a részlet előirányzatnélküli kiadásként fizettetett ki.

14. czím. A kincstári birtokoknál utalványoztatott . . . . 100 frt.

Az ó-besenyői és antalhegyi szőlőket terhelő dézsma-váltsági összegek beszedésével a korona-uradalom igazgatósága Gödöllő község elöljáróságát bizta meg. A munkálat az elöljáróság által még 1889. évben teljesittetett is, de a kilátásba helyezett 100 frt jutalom a

gödöllői korona-uradalomnak a pénzügyministeri tárcza kezeléséből a földmívelésügyi ministeri tárcza kezelésébe történt átvitele folytán mindeddig nem utalványoztatott ki.

Figyelemmel arra, hogy ezen munkálat díjazásáról a korona-uradalom rendes költségvetésében gondoskodva nem volt, az mint előirányzatnélküli kiadás volt elszámolandó.

15. czím. Homoki szőlőtelep létesitésére utalványoztatott . . . 66.038 frt $52^1/_2$ kr.

A még 1891. évben megkezdett homoki szőlőtelepités az elmult évben is folytattatott, az erre a czélra megvett ingatlanok parczelláztattak s a betelepitett területek a vadkárok elleni megóvás végett bekerittettek. Ezenfelül helyenkint oly telepeseknek, a kik földforgatási munkálatok végzésére pénzzel nem rendelkeztek, a forgatási munkálatok költségeire öt év mulva visszatéritendő előlegek utalványoztattak.

E mellett a segélyezés mellett vált lehetővé, hogy a phylloxera pusztitása folytán teljesen elszegényedett kis szőlőbirtokosok is telephelyeiket művelhették s berendezhették. E kiadás legnagyobb része különben az időközi kamatokkal együtt a települők által az államkincstárnak meg fog térittetni.

16. czím. A chicagói kiállitás alkalmából utalványoztatott . . . . 3.700 frt.

A chicagói világkiállitás megtekintése s ezzel kapcsolatosan az Északamerikai Egyesült Államok közgazdasági viszonyainak tanulmányozására két műszaki közeg küldetett ki, a kik ott szerzett tapasztalataikat az 1894. évben létesitett mezőgazdasági, ipari, műszaki szolgálat érdekében vannak hivatva értékesiteni. Ezen tanulmányi út költségeiről az 1893. évi állami költségvetésben gondoskodva nem lévén, ezek előirányzatnélküli átmeneti kiadásként voltak elszámolandók.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy hasonló czélú kiadások más czímeken is fordulnak elő; nevezetesen: a mezőhegyesi ménes-gazdaságnál (rendes kiadások, XVIII. fej., 5. czím) egy gazdasági tisztviselő, czímzetes ministeri titkár részére . . . . . 3.000 frt;
a közgazdasági alapnál (rendes kiadások, XVIII. fejezet, 13. czím) egy ministeri titkár részére . . . . 3.000 frt;
egy gazdasági egyesületi tisztviselő részére . . . . 1.000 »
a mezőrendőrség és mezőgazdasági statisztika czímén (rendes kiadások, XVIII. fejezet, 6. czím) egy ministeri segédfogalmazónak segélykép . . . . 500 »

V. fejezet. Földmívelésügyi ministerium.

1. czím. Állami erdőknél:

megszavaztatott . . .	168.100 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	187.475 » $16^1/_2$ »	
túlkiadás		19.376 frt $16^1/_2$ kr.

A minister e túlkiadásra nézve csak azt jegyzi meg, hogy az főleg a liptóujvári főerdőhivatal és a diósgyőri uradalom kerületében létesitett villatelepeken eszközölt beruházásokból származik; továbbá, hogy a Fuzine nevű kincstári birtok birtokrendezése, az előirányzattal szemben, nagyobb költséggel járt.

2. czím. Állami lótenyész-intézetek:

megszavaztatott . . .	107.800 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	108.244 » $57^1/_2$ »	
túlkiadás		444 frt $57^1/_2$ kr.

Az engedélyezett hitel egészben véve betartatott ugyan, de a bábolnai ménesbirtok-gazdaságnál az óvoda és óvónő lakására előirányzott összeg nem erre a czélra, hanem ökör-istálló, trágyatelep és cselédlakás épitésére használtatott fel. Ezt az eltérést az a czélszerűségi szempont indokolja, hogy egy a gazdaság czéljaira rendelkezésre állt, de a majortól távolabb, ellenben a központi lakóépületekhez közelebb fekvő épület, úgy a fekvése, mint már befásitott és kerttel ellátott volta miatt óvoda és óvónői lakásnak igen alkalmasnak mutatkozott, úgy, hogy ez a rendes költségvetésből csekély összeggel, a jelzett czélra átalakitható volt, mig a gazdaság szintén megfelelőbb fekvésű és beosztású épületeket nyert, az óvodára előirányzott költségből.

3. czím. Gazdasági tanintézeteknél és földmíves-iskoláknál:

megszavaztatott . . .	26.738 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	31.552 » 24 »	
túlkiadás		4.814 frt 24 kr.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy ezen túlkiadást az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egylettől felvett kölcsönből teljesitett építkezések okozták.

Ezen túlkiadás az »Átmeneti bevételeknél« elszámolt hasonló kölcsönösszeg bevételeivel van ellensúlyozva.

Előirányzat nélküli kiadás.

12. czím. Az állatorvosi akadémiánál a boncztani épületnek kibővitési munkálataiért II. részlet fejében járó 3.056 frt 13 krból utalványoztatott . . . . 108 frt 26 kr.

Az állatorvosi akadémiánál a boncztani épület kibővitésére 1892. évből 1893. évben leendő felhasználás czéljából lekötött beruházási hitelben ez a 108 frt 26 krnyi kiadás fedezetet nem talált.

Habár ez az akadémia rendes kiadási hiteléből fedezhető lett volna, itt számoltatott el, miután a kivitel költségei eredetileg a beruházások között engedélyeztettek.

Kevesebb bevételek.

VII. fejezet. Földmívelésügyi ministerium.

3. czím. Állami lótenyész-intézetek.

4. rovat. A lótenyésztési alap jövedelmei:

előirányoztatott	15.060 frt — kr.,	
előiratott	4.500 » — »	
kevesebb		10.560 frt — kr.

Az alapot kezelő kilenczes bizottság a rendes kiadások XVIII. fejezet, 5. czím, 9. rovata alatt megjelölt czélokra csak 4.500 frtnyi összeget vevén igénybe, bevételre sem volt több előirható.

6. czím. Vinczellériskolák:

előirányoztatott	35.440 frt — kr.,	
előiratott	26.796 » 88 »	
kevesebb		8.643 frt 12 kr.

A kisebb bevételt részben azon körülmény idézte elő, hogy Tarczalon a régi szőlő ültetvényeknek éppen az utolsó időben gyorsabban haladó pusztulása következtében, az eladható szőlőtermények kevesbedtek, s ott, valamint Nagy-Enyeden is a szőlőtermények az olasz borok beözönlésének hatása alatt — nem voltak a reménylett árakon értékesithetők; részben pedig azon körülmény, hogy a kecskeméti állami Miklós-telepen korai fagy folytán, a telep vesszőtermése nagyrészt elpusztult s a szőlőtermés is oly károkat szenvedett, hogy sem a vesszőkből, sem a szőlő-, illetve a bor eladásából várható s előirányzott bevétel elérhető nem volt.

7. czím. Gazdasági tanintézetek és gazdasági ismeretek terjesztése:

előirányoztatott	221.062 frt — kr.,	
előiratott	216.899 » 11 »	
kevesebb		4.162 frt 89 kr.

A debreczeni és kassai gazdasági tanintézetnél a tanulók létszáma kisebb volt, mint a költségvetésben számitásba vétetett, ez a körülmény okozta a debreczeni tanintézetnél a bevételek visszamaradását; mig a kassai tanintézetnél ez a körülmény s a mult év csekély termése idézte elő a kisebb bevételt. A többi földmíves-iskolák kisebb bevételét a gazdasági termények árában beállott tetemes hanyatlás idézte elő. Hozzájárult a bevételek visszamaradásához még az a körülmény is, hogy a szerb-nagy-szent-miklósi és pápai földmíves-iskolák gabonatermése részben, az algyógyi földmíves-iskola bortermése pedig egészben a piaczi árak hanyatlásával kapcsolatos keresletbiány folytán értékesithető nem volt.

10. czím. Selyemtenyésztés:

előirányoztatott	2,030.000 frt — kr.,	
előiratott	1,394.365 » 21 »	
kevesebb		635.634 frt 79 kr.

A selyemtenyésztés üzleti ág költségvetése azon alapra van fektetve, hogy az állam kincstárnak 15.000 frt évi segélyösszegen fölüli járulékát a selyemtenyésztés saját jövedelméből *visszatériteni tartozik.* Minthogy pedig a kincstár által a 15.000 frt segélyen fölül a selyemtenyésztésnek üzleti költségekre nyujtott járuléka 1893. évben az előirányzathoz képest 635.634 frt 79 krral kevesebbet tett, a jelen czím alatt visszatéritésül előirt bevétel is annyival kevesebb.

Vagyis a kiadásoknál elért megtakaritás compensálja a bevételek hasonö szegű visszamaradását.

12. czím. Kincstári birtokok:

előirányoztatott	389.458 frt — kr.,	
előiratott	385.356 » 86 »	
kevesebb		4.101 frt 14 kr.

Ez a bevételi visszamaradás abban találja magyarázatát, hogy a gödöllői korona-uradalomnál és a nagy-becskereki uradalomnál az előirányzott bevétel elérhető nem volt.

A korona-uradalom bevétele kisebb volt 21.620 frt 70 krral, mig a nagy-becskereki uradalomé 4.467 frt $40^1/_2$ krral, mely hiány azonban a többi tételnél elért magasabb bevételekkel, ugymint:

Herkules fürdőnél	. . . .	5.762 frt 93 kr.
a pancsovai uradalomnál	. . . .	5.522 » 94 »
a fehértemplomi »	. . . .	1.806 » 14 »
a karánsebesi »	. . . .	579 » 10 »
a lugos-facseti »	. . . .	577 » 50 »
a rékás-szent-andrási »	. . . .	7.738 » 35·2 »
	együtt	21.986 frt 96.2 kr.

nagyobbrészt ellensúlyoztatott úgy, hogy egészben csak a fennebbi 4.101 frt 14 kr. kevesebblet mutatkozik. A gödöllői korona-uradalom kisebb bevételét a gazdasági termények árában beállott tetemes hanyatlás s az a körülmény idézte elő, hogy az árhanyatlással kapcsolatos kereslethiány miatt, az uradalom magtermésének egy része értékesithető nem volt.

A nagy-becskereki uradalomnál a kisebb bevétel annak tulajdonitható, hogy az elmult évben az ottani telepesek telepállományának szerződésszerű kiegészitésére, a kincstár rendelkezésébe visszajutott két bérbirtok továbbra hasznositható nem volt, hanem azok a telepeseknek voltak kiosztandók. Az itt mutatkozó kisebb bevétel, a telepeseknek átengedett birtok egy negyedévi haszonbérének felel meg.

13. czím. A kincstári birtokok peres ügyeinek kezelése során befolyó perköltségek:

előirányoztatott . . .	8.000 frt — kr.,	
előiratott	1.733 » 99 »	
kevesebb		6.266 frt 01 kr.

A visszamaradás oka egyrészt abban rejlik, hogy a kincstári birtokok peres ügyeinek ellátására engedélyezett kiadási hitelből 5.727 frt 75½ kr. megtakarittatott, a mi természetszerűen maga után vonta a peres eljárásból származó bevételeknek aránylagos csökkenését is; másrészt, hogy a bevétel mérvét az előirányzat készitésekor ezen czímnél előre látni nem lehet.

17. czím. Alapitványok és különféle bevételek:

előirányoztatott . . .	27.068 frt — kr.,	
előiratott	26.762 » 20 »	
kevesebb		305 frt 80 kr.

A Schwarcz Ábrahám- és Gaupp Károly-féle alapitványok terhére ösztöndíj, illetve segély 1893-ban a tárcza terhére nem utalványoztatván, az alapitványok sem fizették meg a tárcza javára előirányzott járulékot s ez okozta a kevesebb bevételt.

III. fejezet. Földmívelésügyi ministerium.

2. czím. Az állami szőlőtelepeknek bevétele szőlővesszők és egyéb termények eladásából:

megszavaztatott . . .	15.000 frt — kr.,	
előiratott	7.230 » 61 »	
kevesebb		7.769 frt 39 kr.

Ez a kevesebb bevétel összefüggésben áll az átmeneti kiadások 1. czíme alatt mutatkozó túlkiadással. Ugyanis a szőlők regenerálása érdekében megindult mozgalom támogatása szempontjából a szegényebb kisgazdák részére az állami telepekről a szőlővesszők részben teljesen díjtalanul, részben pedig tetemes árkedvezmények mellett engedtettek át, hogy a phylloxera-vész által amugy is sujtott kistermelők a szőlőtermelés ügyeinek megnyeressenek.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 1-én.

Fest Lajos *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Beles János *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

az igazságügyi ministerium 1893-ik évi zárszámadásának megvizsgálása tárgyában.

I. Rendes kiadások.	Frt	kr.
Az igazságügyministerium részére az 1893-ik évi VII. t.-cz. alapján előirányoztatott	13,585.907	—
ezzel szemben tényleg előiratott	13.994.300	72
összehasonlitva az előirányzott összeget a tényleg előirt összeggel, az eredmény kedvezőtlenebb	408.393	72
Több volt az előirás:		
1. A központi igazgatásnál	13.410	80
2. A kir. Curiánál	24.077	28
3. A kir. tábláknál	31.503	—
4. A kir. törvényszékek- és járásbiróságoknál	306.197	23½
5. A kir. ügyészségnél	53.688	15½
6. Országos fegyintézetek, kerületi börtön, közvetitő intézet és állami fogház tételénél	7.791	02
7. Országos rabsegély- és javitó-intézeti alapnál	169.755	09½
8. A telekkönyvezésnél	281	25
Együtt	606.703	83½
Kevesebb volt az előirás:		
1. A kir. Curia dologi kiadásánál	359	33½
2. A kir. tábláknál	29.067	07
3. A kir. főügyészségeknél	9.822	91½
4. A kir. törvényszékek- és járásbiróságoknál	36.613	78½
5. A kir. ügyészségeknél	63.908	36
6. Országos fegyintézetek, kerületi börtön, közvetitő intézet és állami fogház cziménél	57.947	91½
7. Telekkönyvezésnél	84	62½
8. Birák személyi járandóságánál	—	9
9. Országos vegyészeti műteremnél	506	02
Összesen	198.310	11½

	Frt	kr.
Rendes bevételek.		
Az 1893. évi VII. t.-cz. szerint előirányoztatott	729.761	—
ezzel szemben az előirt bevétel volt	894.299	54
kedvezőbb . . .	164.538	54
Több volt az előirás:		
1. A kir. főügyészségeknél	1.044	15
2. Országos fegyintézetek, kerületi börtön, közvetitő-intézet és állami fogház czíménél	12.605	78½
3. Az illavai és a váczi fegyintézet, továbbá a szegedi kerületi börtönnél	2.064	50
4. Az országos rabsegély- és javitó-intézeti alapnál	169.695	09½
5. A rákos-palotai leányjavitó intézetnél	60	—
Együtt . . .	185.469	53
Kevesebb volt az előirás:		
1. A kir. törvényszékek- és járásbiróságoknál	4.258	21
2. A kir. ügyészségeknél	16.672	78
Összesen . . .	20.930	99

Hátralékok kezelése.	Rendes kezelés frt	kr.	Összesen frt	kr.
I. Terhelő hátralék:				
a) Tárcza-kezelés.				
Terhelő hátralék az 1892-ik év végével	422.663	76		
Helyesbités folytán apadt	36.020	51½		
Maradt . . .	386.643	24½		
Terhelő hátralék az 1893-ik év végével	396.536	44		
b) Nyugdíjak:				
Terhelő hátralék az 1892-ik év végével	—	—	52.354	30½
A cselekvő hátralék csökkenése folytán növekedett . .	—	—	6	—
Összesen . . .	—	—	52.360	30½
Az elévülés folytán törölt terhelő-hátralék apadt . . .	—	—	19.912	61½
A cselekvő-hátralék növekedése folytán szinte apadt . .	—	—	403	63
Maradt . .	—	—	32.044	06
A terhelő-hátralék tehát apadt	—	—	20.310	24½
A tárcza-kezelés és a nyugdíjak eredményét egybevetve, az összes terhelő-hátralék szaporodott	—	—	40.928	58
II. Cselekvő hátralék:				
A cselekvő hátralék az 1892-ik év végével	224.110	41½		
Helyesbités folytán szaporodott	20	—		
Összesen . .	224.130	41½		
Cselekvő hátralék az 1893-ik év végével	247.603	46½		
A cselekvő hátralék tehát szaporodott	23.473	05		
Összehasonlitva a cselekvő hátralék szaporodását a terhelő hátralékok szaporodásával, mutatkozik, hogy terhelő hátralék szaporodott	17.455	53		

Átfutó kezelés.	Rendes kezelés frt	kr.	Összesen frt	kr.
a) Előlegek:				
Követelés az év elején	—	—	65.633	19 1/2
1893-ik évi kiadás	—	—	123.132	86 1/2
együtt	—	—	188.766	06
1893-ik évi bevétel	—	—	122.257	25 1/2
Követelés az év végén	—	—	66.508	80 1/2
b) Idegen pénzek:				
Tartozás az év elején	—	—	3.933	99
1893-ik évi bevétel	—	—	1.873	52
együtt	—	—	5.807	51
1893-ik évi kiadás	—	—	3.199	23
Tartozás az év végén	—	—	2.608	28

Vagyonkezelés.	Összeg frt	kr.
a) Ingatlan vagyon értéke 1892. év végével	10,429.017	36 1/2
Helyesbités folytán szaporodás	38.392	10
Együtt	10,467.409	46 1/2
Érték.		
Gyarapodás az 1893. évben	594.711	79 1/2
Álladék az 1893-ik év végével	11,062.121	26
b) Ingó vagyon értéke 1892. év végével	2,364.204	15
Helyesbités folytán szaporodás	6.500	—
Helyesbitett 1892. évi érték	2,370.704	15
Érték az 1893-ik év végén	2,466.161	29
Gyarapodás 1893-ik évben	95.457	14

Alapok.	Országos rabsegély- és javitó-intézeti alap			
	frt	kr.	frt	kr.
a) Ingó vagyon: *Értékpapirokban:*				
Álladék az év kezdetén	1,553.325	—		
Apadás	85.000	59		
Álladék az év végén	1,468.124	41		
b) Ingatlan vagyon:				
Álladék az év kezdetén	309.120	19		
Gyarapodás	122.564	32		
Álladék az év végén	431.684	51		
Bevétel	—	—	614.665	09 1/2
Kiadás	—	—	614.665	09 1/2
Gyarapodás vagy apadás	—	—	—	—

XX. fejezet. Igazságügyi ministerium.

I. czím. Központi igazgatás.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	179.370 frt — kr.,	
utalványoztatott	192.780 » 80 »	
túlkiadás		13.410 frt 80 kr.

A túlkiadást az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtása alkalmával utalványozott fizetés- és lakpénztöbbletek okozták, ez a túlkiadás azonban fedezetét találja a pénzügyi tárcza Átmeneti kiadásainak (IV. fejezet) 9. czíme alatt engedélyezett 3.313.500 frt hitelben.

2. czím. Királyi curia.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	453.931 frt — kr.,	
utalványoztatott	478.008 » 28 »	
túlkiadás		24.077 frt 28 kr.

A minister indokolása ugyanaz, mint az előző 1. czímnél.

3. czím. Királyi táblák.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	1,053.618 frt — kr.,	
utalványoztatott	1,085.121 » — »	
túlkiadás		31.503 frt — kr.

A minister indokolása itt is ugyanaz, mint az előző 1. czímnél.

5. czím. Királyi törvényszékek és járásbiróságok.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	5,907.159 frt — kr.,	
utalványoztatott	6,212.456 » 23½ »	
túlkiadás		305.297 frt 23½ kr.

A ministeri indokolás itt is ugyanaz, mint az előző 1. czímnél.

6. czím. Királyi ügyészségek.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	1,025.287 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	1,078.975 » 15½ »	
túlkiadás		53.688 frt 15½ kr.

A ministeri indokolás szintén ugyanaz, mint az előző 1. czímnél.

7. czím. Országos fegyintézetek, kerületi börtön, közvetitő intézet és államfogház.

	megszavaztatott:	utalványoztatott:	túlkiadás:
. rovat. Soproni országos fegyintézet	108.370 frt — kr.	113.819 frt 23 kr.	5.449 frt 23 kr.
. rovat. Szamosujvári orsz. fegyintézet	106.057 » — »	108.398 » 79 »	2.341 » 79 »

Ezeket a túlkiadásokat a minister azzal indokolja, hogy mindkét intézetnél az 1893. év nagyobb részén át magasabb volt a fegyenczlétszám a költségvetésben előirányzottnál, minélfogva tehát az erre a magasabb létszámra forditott élelmezés, fűtés, világitás, ruházat és más szükségletek költségei okozták fenti túlkiadásokat.

8. czím. Országos rabsegély- és javitóintézeti alap:

megszavaztatott . . . . . 444.910 frt — kr.,
utalványoztatott . . . . . 614.665 » 09½ »

túlkiadás . . . . 169.755 frt 09½ kr.

Ezt a túlkiadást azzal indokolja a minister, hogy az 1893. év folyamán több helyen s nagyobb mérvű fogházépitkezések történtek, jelesül ebbe az időszakba esnek a nagy-enyedi, mária-nostrai és váczi fegyintézeti, valamint a székesfehérvári javitóintézeti épitkezések. Hozzáteszi a minister, hogy a túlkiadás egyébiránt csak látszólagos és nem is terheli a kincstárt, mert a kiadási többlet az 1887. évi VIII., illetőleg 1892. évi XXVII. törvényczikkek alapján befolyt, tényleg meglevő s takarékpénztárilag gyümölcsöztetett büntetéspénzek alapjából használtatott fel.

A ministeri indokolás kiegészitéseül az állami számvevőszék a következőket jegyzi meg

Az alap bevétele és kiadása egyenlő összeggel szerepelnek a tárcza költségvetésében és zárszámadásában, a mennyiben az alap jövedelméből — az annak terhére eső kiadások levonása után — netán megmaradó fölösleg-egyenlegül egyszersmind kiadásba tétetik, viszont pedig abban az esetben, ha az alap folyó bevételei a folyó kiadások fedezésére nem elegendők a fedezetből még hiányzó rész az előző években fel nem használt s gyümölcsözőleg kezel készletből vétetvén, ugyancsak egyenlegül bevételben számoltatik el.

Az alap 1893. évi költségvetésében a kiadások között egyenlegül jövedelmi fölösleg foglaltatván, a tulajdonképeni túlkiadás megállapitása végett mindenekelőtt az előirányzott összegből . . . . 444.910 frtból levonandó a benne foglalt egyenleg (fölösleg) . . . . 38.874 frttal,
mihez képest a tulajdonképeni kiadásokra marad . . . . . . 406.036 frt;
ezzel szembeállitván a zárszámadásban kimutatott utalványozást, melyben egyenleg nem foglaltatik . . . . 614,665 frt 09½ krt,
mutatkozik tulajdonképeni túlkiadás . . . . . 208.629 frt 09½ kr.

Ez a túlkiadás onnan ered, hogy a fegyházi, fogházi és javitóintézeti épitkezésekre forditott összeg az előirányzatot . . 227.602 frt 04½ krral meghaladja, ezt a többletet azonban a javitóintézetek személyi járandóságainál és dologi kiadásainál elért . 1.615 frt 95 kr.,
a kezelés és ellenőrzés körüli költségeknél és jutalmazásoknál elért . . . . 50 » — »
és a rabok segélyezésénél mutatkozó . . . 17.307 » — »
vagyis összesen . . . . 18.972 frt 95 kr.
megtakaritás, fenti . . . . 208.629 frt 09½ krra szállitja le.

Az előadottakból láthatólag tehát nemcsak az előirányzatban fölvett fölösleg . . . . 38.874 frt — kr.
nem lett megtakaritva, hanem ezenfelül fenti czélra még 169.755 forint 09½ krt is utalványozott a minister.

Ez utóbbi kiadás fedezésére szolgált: egyrészt az alap rendes bevételeinél az előirányzathoz képest elért jövedelmi

fölösleg, mely a pénzbüntetések czímén elért	5.700 frt $10^1/_2$ kr.,		
az értékpapirok jövedelme czímén elért .	11.228 » 25 »		
és a tartási költségtéritmények czímén elért	889 » 34 »	17.817 frt $69^1/_2$ kr.	
bevételi többlet, valamint az ingatlanok jövedelme czímén mutatkozó	233 frt 34 kr.		
és a munkajövedelemnél mutatkozó . . .	63 » 73 »	297 » 07 »	
bevételi kevesblet folytán keletkezett, tisztán			17.520 frt $62^1/_2$ kr.;
másrészt pedig az a			152.234 » 47 »

mely, — mint a ministeri indokolásban is emlitve van, — a büntetéspénzeknek az előző évekből fenmaradt, gyümölcsözőleg kezelt s az 1887. évi VIII. t.-cz. értelmében ily épitkezésekre felhasználható készletéből került ki; mindössze, mint fent . . . 208.629 frt $09^1/_2$ kr.

Az alapnál mindamellett, hogy vagyonából az imént jelzett összeg kiadásokra fordittatott, 1893. év végével még sem mutatkozik vagyonfogyatkozás, sőt jövedelmi és vagyonmérlege 66.579 frt 85 kr. vagyongyarapodást tüntet fel (l. az alap zárszámadását a 252—253. lapon).

Ennek oka abban rejlik, hogy az 1893. évben az alap terhére többek között . . . . 122.564 » 32 »
erejéig a javitóintézeteknél beruházás történt, melynek ellenértéke az alap leltárában foglaltatik, ezenfelül pedig az alap tulajdonát képező kötvények konvertálásánál . . . . 96.250 » — »
nyereség is éretett el, összesen . . . . 218.814 frt 32 kr.,
mely az előző évek készleteiből épitkezésekre forditott, többször emlitett . . . . 152.234 » 47 »
levonásával, fenti . . . . 66.579 frt 85 krra
száll le.

9. czím. Telekkönyvezés.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . . . 6.660 frt — kr.,
utalványoztatott . . . . 6.941 » 25 »
túlkiadás . . . . 281 frt 25 kr.

A minister e túlkiadásra nézve is az 1. czím alatt adott indokolásra utal.

VII. fejezet. Igazságügyi ministerium.

Előirányzat nélküli kiadás.

2. czím. Az 1888. évi III. t.-cz. alapján Budapesten emelt törvénykezési palota épitésére felvett kölcsön pénzmaradványának 1893. évi kamataiból az épület czéljaira . 800 frt 40 kr.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy ez a kiadás fedezetét találja e tárcza átmeneti bevételeinek (VIII. fejezet) 1. czíme alatt elszámolt ugyanoly összegü előirányzatnélküli kamatbevételben.

IX. fejezet. Igazságügyi ministerium.

5. czím. Királyi törvényszékek és járásbiróságok:

előirányoztatott . . .	39.438 frt — kr.,	
előiratott	35.179 » 79 »	
kevesebb		4.258 frt 21 kr.

Ez a bevételi kevesblet a »járulékok a törvénykezési költségekhez« czímű rovaton mutatkozik s annak tulajdonitandó, hogy

a kis-czelli kir. járásbirósághoz tartozó 42 községnek	207 frt 13 krt,
továbbá Debreczen szab. kir. városnak	4.700 » — »
összesen . . .	4.907 frt 13 krt

tevő s az 1893. évi költségvetési előirányzatban még benfoglalt járuléka 1892. év végével megszűnt, ellenben az 1893. évi állami költségvetés egybeállitása után ugyancsak törvénykezési költségjárulék czímén befolyt:

Szászváros sz. k. várostól	298 frt 92 kr.	
Zsombolya községtől .	150 » — »	
és Detta » .	200 » — »	
összesen . . .		648 frt 92 kr.

A járulékokban beállott ez a változás az igazságügyi tárcza 1894. évi részletes költségvetéséhez csatolt indokolás 28. és 29. lapjain részletesen van ismertetve, minélfogva a bevételi kevesblet egészben . . . . 4.258 frt 21 krt tesz.

6. czím. Királyi ügyészségek:

előirányoztatott . . .	70.000 frt — kr.,	
előiratott	53.327 » 22 »	
kevesebb		16.672 frt 78 kr.

A kevesebb bevétel oka az, hogy a birósági fogházakban a letartóztatottak száma és igy a munka-jövedelem előteremtésére hivatott munkáskezek száma is az előző évhez képest jóval alábbszállott; ugyanis még az 1892. év közepén (junius végével) a birósági fogházakban letartóztatottak összes száma 9.565 volt, addig ugyane létszám az 1893. év hasonló időszakában csak 8.607 egyénből, vagyis 958 egyénnel kevesebből állott. Kisebb lévén tehát a munkások száma, ennek arányában kevesebb volt a rabmunka-jövedelem is.

Budapesten, 1895. évi február hó 6-án.

Fest Lajos s. k.,
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Boda Vilmos s. k.,
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

a vallás- és közoktatásügyi ministerium 1893. évi zárszámadásáról.

A vallás- és közoktatásügyi ministerium részére 1893. évre megszavaztatott:

Rendes kiadás	7,866.059 frt — kr.		
Nyugdíj	315.000 » — »		
Átmeneti kiadás	79.575 » — »		
Beruházás	1,719.063 » 92 »		
Összesen		9,979.697 frt 92	kr.

Utalványoztatott:

Rendes kiadás	8,120.869 frt 85½ kr.		
Nyugdíj	312.991 » 60½ »		
Átmeneti kiadás	115.591 » 76 »		
Beruházás	1,919.757 » 13 »		
Összesen		10,469.210 frt 35	kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**		489.512 frt 43	kr.

Bevételkép előirányoztatott:

Rendes bevétel	1,256.781 frt — kr.		
Átmeneti bevétel	1,587.394 » 92 »		
Összesen		2,844.175 frt 92	kr.

Előiratott:

Rendes bevétel	1,224.555 frt 77½ kr.		
Átmeneti bevétel	1,769.697 » 74 »		
Összesen		2.994.253 frt 51½	kr.
Az előirányzattal szemben az előirás **kevesebb**		150.077 frt 59½	kr.

Összehasonlitva a kiadások kedvezőtlenebb eredményét a bevételek kedvezőbb eredményével, a zárszámadás az előirányzatnál **kedvezőtlenebb** eredményt mutat . . . . 339.434 » 83½ krral

Hátralékok kezelése:

I. Terhelő hátralék.

a) Rendes kezelésnél terhelő hátralék volt az 1892. év végén . .	188.393 frt 71 kr.	
Helyesbités folytán apadt .	7.204 » 14 »	
Maradt . . .	181.189 frt 57 kr.	
Terhelő hátralék 1893. év végén	263.554 » $64^1/_2$ kr.	
Szaporodás		82.365 frt $06^1/_2$ kr.
b) Átmeneti kezelésnél terhelő hátralék volt az 1892. év végén . .	8.389 frt 46 kr.	
Terhelő hátralék az 1893. év végén	17.070 » 54 »	
Szaporodás		8.681 frt 08 kr.
c) Beruházásoknál terhelő hátralék volt az 1892. év végén . . .	319.406 frt 40 kr.	
Helyesbités folytán **apadt** . . .	121 » 33 »	
Maradt		319.285 frt 07 kr.
Terhelő hátralék az 1893. év végén	1.344.586 frt 86 kr.	
Szaporodás		1.025.301 frt 79 kr.
A terhelő hátralék szaporodott tehát		1,116 347 frt $93^1/_2$ krral.

II. Cselekvő hátralék.

a) Rendes kezelésnél cselekvő hátralék volt az 1892. év végén . . .	221.757 frt 18 kr.	
Helyesbités folytán apadt . . .	51.612 » 25 »	
Maradt . .	170.144 frt 93 kr.	
Cselekvő hátralék az 1893. év végén	166.886 frt 57 kr.	
Apadás		3.258 frt 36 kr.
b) Átmeneti kezelésnél cselekvő hátralék volt az 1892. év végén . . .	551.599 frt 49 kr.	
Helyesbités folytán apadt . . .	121 » 33 »	
Maradt . .	551.478 frt 16 kr.	
Cselekvő hátralék az 1893. év végén	1,771.600 frt 59 kr.	
Szaporodás		1,220.122 frt 43 kr.
A cselekvő hátralék szaporodott tehát		1,216.864 frt 07 krral.
Összevetve a terhelő hátralék szaporodásával . . .		1,116.347 » $93^1/_2$ »
az 1893. évi cselekvő hátralék **szaporodott**		100.516 frt $13^1/_2$ krral.

Átfutó kezelés.

a) Előlegek:

Cselekvő hátralék 1892. év végén	121.429 frt 08 kr.
Cselekvő hátralék 1893. év végén	115.278 » $98^1/_2$ »
1893. évben **apadott**	6.151 frt $09^1/_2$ krral.

A folyó évi bevétel volt ugyanis	177.594 frt 62 1/2 kr.	
A folyó évi kiadás pedig . . .	171 444 » 53 »	
Több bevétel		6.150 frt 09 1/2 kr.

Idegen pénzek:

Tartozás az 1892. év végén		8.867 frt 17 1/2 kr.
Tartozás az 1893. év végén		10.646 » 18 1/2 kr.
Szaporodás		1.779 frt 01 kr.
Volt ugyanis az 1893. évi		
kiadás	11.743 frt 65 kr.	
bevétel	13.522 » 66 kr.	
tehát a **szaporodás**		1.779 frt 01 kr.

Vagyonkezelés.

a) Ingatlan vagyon értéke		
az 1892. év végén volt	14,515.061 frt 95 1/2 kr.	
Helyesbités folytán **apadt** . .	121 » 33 krral.	
Maradt . .	14.514.940 frt 62 1/2 kr.	
Érték 1893. év végén . .	16.360.847 » 89 1/2 »	
Az 1893. évben **gyarapodott** . . .		1,845.907 frt 27 krral
b) Ingó vagyon értéke		
az 1892. év végén volt	3,509.506 frt 39 1/2 kr.	
Helyesbités folytán apadt . .	39.192 » 55 1/2 »	
Maradt . .	3,470.313 frt 84 kr.	
Érték 1893. év végén	3,725.021 » 33 1/2 »	
Az 1893. évben **szaporodott** . . .		254.707 frt 49 1/2 krral.

Allami adósságok.

Álladék 1892. év végén . . .	8,991.342 frt 88 kr.	
Tartozás 1893. év végén . . .	10,425.096 » 43 »	
1893. évben **szaporodott**		1,433.753 frt 55 krral.
Mert az 1893. évben		
szaporodás volt	1,602.086 frt 22 kr.	
az apadás pedig	168.332 » 67 »	
1893. évi **szaporodás** tehát		1,433.753 frt 55 kr.

Alapok.

	1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	Országos tanitói nyugdíj- és gyámalap		Budapesti kir. tud. egyetemi alap		Siketnémák váczi intézetének alapja		Vakok budapesti intézetének alapja		Vakok ápoldai alapja		Magyar nemzeti muzeum-alap		Magyar művészeti ösztöndíj-alap		Erdélyi vegy- és bányatani alap		Együtt	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Az összes cselekvő tiszta vagyon az 1893. év elején volt	9,674.122	58	5,161.835	87	573.789	$58^{1}/_{2}$	630.840	$35^{1}/_{2}$	73.858	$87^{1}/_{2}$	2,794.723	$08^{1}/_{2}$	29.590	47	53.060	$51^{1}/_{2}$	18,991.821	$33^{1}/_{2}$
Az összes cselekvó tiszta vagyon az 1893. év végén volt	10,544.470	47	5,250.121	40	595.705	$03^{1}/_{2}$	656.642	99	75.442	$07^{1}/_{2}$	2,804,042	$08^{1}/_{2}$	33.058	94	53.105	$51^{1}/_{2}$	20,012.588	51
Az 1893. év végén mutatkozik tehát **gyarapodás**	870.347	89	88.285	53	21.915	45	25.802	$63^{1}/_{2}$	1.583	20	9.319	—	3.468	47	45	—	1,020.767	$17^{1}/_{2}$

A fölmerült túlkiadások, előirányzat nélküli kiadások és kevesebb bevételek, valamint azok indokolása és az áll. számvevőszéknek azokra vonatkozó észrevételei a következők:

A) Rendes kiadások.

XIX. fejezet. Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

I. czím. Központi igazgatás.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	224.238 frt — kr.	
utalványoztatott . . .	218.706 » 83 »	
túlkiadás		24.468 frt 83 kr.

A személyi járandóságok részére szolgáló javadalom túllépését a minister az 1893. évi IV. t.-czikk végrehajtásával indokolja.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	49.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	55.127 » 17 »	
túlkiadás		6.127 frt 17 kr.

A dologi kiadásoknál a túllépés onnan ered, hogy utazási

költségekre	1.544 frt 89 krral,
távirati költségekre	450 » 31 »
és a közoktatás állapotáról szóló ministeri jelentés kiadására .	5.083 » 50 »
összesen . . .	7.078 frt 70 krral

több költetett el, mint a mennyi előirányoztatott. A két első túllépést a közigazgatás rendes menete követelte és igy elkerülhetetlen volt. A mi pedig a ministeri jelentés többköltségét illeti, ez onnan eredt, hogy több statisztikai nyomtatványokat, ezenkivül pedig a ministeri jelentést kétszer kellett kinyomatni, mert az első kiadás elfogyott volt, a nélkül, hogy a később felmerült szükségletet is ki lehetett volna elégiteni.

Viszont azonban az irodai költségeknél	900 frt — kr.	
és a szakkönyvtár gyarapitására megszavazott javadalmazásnál	51 frt 53 kr.	
együtt . . .		951 frt 53 kr.
megtakaritás éretett el, mi által a túlkiadás a fönt kimutatott .		6.127 frt 17 krra

száll le.

3. czím. Tankerületi főigazgatóságok:

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	55.629 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	60.185 » 97 »	
túlkiadás		4.556 frt 97 kr.

A túlkiadás indokolására előadja a minister, hogy 3.796 frt 68 kr. az 1893. évi IV. t.-czikk végrehajtására esik; továbbá, hogy az egyik főigazgatósághoz a tollnoki teendők elvégzésére a szolgálat érdekében más állást elfoglaló oly egyén lett alkalmazva, a kinek kinevezési okiratában biztositott javadalmazása nagyobb volt, mint a mennyire a tollnok részére költségvetésileg rendszeresitett javadalom fedezetet nyujtott.

4. czím. Népnevelési tanfelügyelőségek.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	178.218 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	194.979 » $60^1/_2$ »	
túlkiadás		16.761 frt $60^1/_2$ kr.

A hiteltúllépésből 10.242 frt 88 kr. az 1893. évi IV. t.-czikk rendelkezéseinek következménye, a többi összeg pedig egyes tanfelügyelői irodák túlhalmozott teendői által szükségessé lett munkaerő-szaporitás, valamint állami elemi iskolai tanitóknak több, nevezetesen az alsó-fehér-, szeben-, torontál-, trencsén- és a temesvármegyei tanfelügyelői irodákba szolgálattételre történt berendelése következtében állott elő, mely tanitók illetményei erre a rovatra hárultak.

6. czím. Budapesti kir. egyetem.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	753.074 frt — kr.,	
utalványoztatott . .	761.357 » 90 »	
túlkiadás		8.283 frt 90 kr.

Az egész túlkiadás a dologi kiadásokra esik, sőt ezek rovatán a túlkiadás összege tulajdonképen 9.598 frt 58 krt tesz; minthogy azonban a személyi járandóságoknál 1.314 forint 68 kr. megtakaritás éretett el, a túlkiadás jelen czímnél a fent kimutatott 8.283 frt 90 krra száll le.

A személyi járandóságoknál azért van csak 1.314 frt 68 kr. megtakaritás, mert az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtásából a budapesti egyetemet illetőleg előállott 4.370 frt 25 kr. költségtöbblet itt nyert elszámolást; e nélkül a személyi járandóságoknál 5.684 frt 93 kr. volna a megtakaritás.

A dologi kiadásoknál a túlkiadást az 1893. évben is ugy, mint a megelőző években a kórodai és házi szükségletekre engedélyezett hitelösszegek elégtelensége okozta.

Az előirányzott összegek elégtelenségét a kórodák beteglétszámának folytonos emelkedése, az élelmi szerek fokozatos drágulása, az egyetemi épületek nagy száma folytán az idővel különben is progressive fokozódó épületfentartási kiadások, valamint az időjárás befolyásának nagy mérvben alávetett fűtési és világitási költségek erős ingadozása okozta.

A ministeri indokolás kiegészitéseül az állami számvevőszék jelen czím kezelését következőkben részletezi:

a) Személyi járandóságok:

megtakaritás volt:			
a fizetések, pótlékok és lakpénzek rovatán	3.648 frt 51 kr.		
a tiszteletdíjak	250 » 20 »		
az ösztöndíjak	360 » — »	4.258 frt 71 kr;	
túlkiadás volt:			
a napidíjak rovatán	1.904 frt 03 kr.,		
a jutalmak és segélyek	1.040 » — »	2.944 » 03 »	
a személyi kiadásoknál tiszta megtakaritás			1.314 frt 68 kr.

b) Dologi kiadások:

megtakaritás volt:		
az utazási költségeknél		300 frt — kr.;

túlkiadás volt:

a templomi szükségleteknél . . .	250 frt — kr.	
az elméleti és gyakorlati oktatás szükségleteinél	5.417 » 78 »	
a házi szükségleteknél	4.230 » 80 »	9.898 frt 58 kr.
a dologiaknál tiszta túlkiadás		9.598 frt 58 kr,
egészben túlkiadás, mint fent		8.283 frt 90 kr.

Egyben a törvényhozás tudomására hozza az állami számvevőszék, hogy jelen czím személyi járandóságai között foglaltatik a budapesti tud. egyetemi könyvtár igazgatójának 630 frtnyi két évtizedes korpótléka, melynek teljes élvezetében az illető akkor, a midőn az 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtása folytán addigi 2.500 frt fizetéséből évi 3.000 forint fizetéssel a VI-ik fizetési osztály első fizetési fokozatába soroztatott, a pénzügyminiszter hozzájárulásával továbbra is meghagyatott mindamellett, hogy az idézett törvényczikk 6. §-a — betü szerint — az ily pótlékokat magasabb fizetésbe való kinevezés vagy előléptetés esetén, a fizetési többlet erejéig megszüntetendőknek mondja s ez alól kivételt csak a tanárok, továbbá a budapesti egyetemi könyvtárőrök és tisztek pótlékainál tesz, azt rendelvén, hogy ezek mindig teljes összegükben folyósitandók és magasabb fizetésbe való kinevezés vagy előléptetés esetén sem szüntetendők meg.

A minister eljárásának indokolására — az állami számvevőszéknek f. é. február hó 1-én 4.321/1893. sz. a. e tárgyban hozzá intézett átirata folytán — a következőket adja elő: »Az 1893. évi IV. törvényczikk 6. §-ának második bekezdése értelmében a »tanárokat s a budapesti egyetemi könyvtárőröket és tiszteket megillető pótlékok mindig teljes összegökben folyósitandók s magasabb fizetésbe való kinevezés vagy előléptetés esetén sem szüntetendők be.« A törvénynek az egyetemi könyvtárőrökre és tisztekre vonatkozó ezen kedvezményes intézkedése a képviselőházi tárgyalások alkalmával nyilvánult egészen határozott és világos intentióhoz képest nem magyarázható máskép, minthogy a könyvtárigazgató, mint a könyvtárnak tulajdonképen első őre, szintén a kivételek közé foglalandó, s pótlékai tekintetében a könyvtár többi tisztviselőivel szemben történt intézkedés szerint kell eljárni vele szemben is. Miután pedig a könyvtárigazgatónak azelőtt 2.500 frt fizetéssel javadalmazott állása, a képviselőház pénzügyi bizottsága által benyujtott törvényjavaslathoz mellékelt táblás kimutatás szerint a 3.000 frtos fizetési fokozatban rendszeresittetett, s miután a könyvtárigazgató a VI. fizetési osztály azon konkretuális statusában, a melybe tartozik, rangsor szerint a legelső helyet foglalja el, ennélfogva a könyvtárigazgató részére a VI. fizetési osztály 1-ső fokozatával járó évi 3.000 frt fizetés, s az általa azelőtti fizetésén kivül addig élvezett 630 frtnyi évtizedes pótlék továbbra is teljes összegében volt folyósitandó.«

A zárszámadás-vizsgáló bizottság a vallás- és közoktatásügyi minister felfogását osztván, **az igazolást a képviselőháznak elfogadásra ajánlja.**

7. czím. Budapesti középiskolai tanárképző és az azzal egybekötött gyakorló-iskola.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	43.018 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	45.024 » 30 »	
túlkiadás		2.006 frt 30 kr.

Ebből a túlkiadásból 1.972 frt 50 kr. az 1893. évi IV. t.-cz. életbelépésének következménye, az ezen felül mutatkozó 33 frt 80 krnyi csekély túllépés pedig az által jött létre, hogy a tanárképző-intézet szolgáját az egyetem épületében birt természetbeni lakásából ki

kellett költöztetni és neki az év hátralévő részére lakpénzt engedélyezni. Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a túlkiadás a gyakorló-iskola személyi

járandóságainál	2.554	frt	33	krral
mutatkozik, mely azonban a tanárképző személyi járandóságainál elért	480	»	—	kr.
és dologi kiadásainál	24	»	88	»
valamint a gyakorló-iskola dologi kiadásánál elért	43	»	15	»
összesen . . .	548	frt	03	kr.
megtakaritás levonásával, leapadt a fent kimutatott	2.006	frt	30	krra.

11. czím. Országos mintarajziskola és rajztanárképző.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	63.937	frt	–	kr.,
utalványoztatott . . .	64.491	»	81	»
túlkiadás	554	frt	81	kr.

Ennél az intézetnél, mely az utóbbi időben immár alig képes a nagyszámú növendékek befogadására, a dologi kiadások rovatán túlkiadás állott elő, mely a nagyobbszámú növendékeknek megfelelőleg szükséges eszközök beszerzéséből keletkezett. A személyi járandóságoknál azonban megtakaritás lévén, ez fordittatott a dologi túlkiadások részbeni fedezésére. Egyébként ez idő szerint ennek az intézetnek megfelelő kibővitése és fölszerelése iránt tárgyalások folynak.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a túlkiadás a

dologi kiadások rovatán	2.054	frt	35	kr.,
ezt azonban a személyi járandóságoknál elért	1.499	»	54	»
megtakaritás fenti	554	frt	81	krra

szállitja le.

12. czím. Iparművészeti iskola.

Személyi járandóságok és dologi kiadások.

megszavaztatott . . .	44.610	frt	—	kr.,
utalványoztatott . . .	45.867	»	35	»
túlkiadás	1.257	frt	35	kr.

E hiteltúllépés onnan származik, hogy az 1893. évi IV. t.-cz. alapján a személyi járandóságok fölemelésére az intézet javadalmából 2.767 frt 50 kr. fordittatott. E kiadás nélkül az intézeti javadalom rendes kezelésében tehát 1.510 frt 15 krnyi megtakaritás mutatkozott volna.

13. czím. Gymnasiumok.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	341.225	frt	—	kr.,
utalványoztatott . . .	359.360	»	$67^1/_2$	»
túlkiadás	18.135	frt	$67^1/_2$	kr.

E többköltségből 15.227 frt 24 kr. az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtása által van indokolva, 2.908 frt $43^1/_2$ kr. pedig abban birja indokát, hogy a fehértemplomi és a nagyszebeni állami főgymnasiumok némely tantermének jobb elhelyezése érdekében helyiségeket kellett

bérelni s hogy az épületek karbantartása 2.200 frttal nagyobb összeget igényelt, mint a mennyi e czélra rendelkezésre állott.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy fenti túlkiadásból a zárszámadás szerint a személyi járandóságokra 11.783 frt 54 kr., a dologi kiadásokra pedig 6.352 frt 13½ kr. esik.

14. czím. Reáliskolák.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	609.481 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	648.803 » 09 »	
túlkiadás		39.322 frt 09 kr.

Ez összegből 30.861 frt 72 kr. az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtásában leli indokát, 8.460 frt 37 kr. pedig abban birja magyarázatát, hogy a személyi járandóságok czimén előirányzott összegek oly szűken voltak előirányozva, hogy a viszonyok kényszernyomása alatt minden takarékossági törekvés daczára is az előbbi czímen az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtásából eredő költségtöbbleteken kivül még 6.133 frt 62 krral, a dologi szükségleteknél pedig 2.326 frt 75 krral többet kellett utalványozni, mint engedélyezve volt.

17. czím. Allami felsőbb leányiskolák.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	250.859 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	261.158 » 29 »	
túlkiadás		10.299 frt 29 kr.

Ezen összegből 7.705 frt 43 krt az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtása igényelvén, e czímnél a még indokolandó hiteltúllépés tisztán 2.593 frt 86 krt tesz.

A túllépés a személyi járandóságoknál elért megtakaritás ellenében a dologi kiadások egyes tételeire esik.

Nevezetesen elégtelennek bizonyult a köztartás, az elméleti és gyakorlati oktatás, a fűtés és világitás, az épületek fentartása és vegyes kiadások czímén előirányzott javadalom, a mely javadalmak túllépését úgy a tanitás érdeke, mint egyéb mellőzhetlen körülmények elkerülhetetlenné tették.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a túlkiadás a	
dologi kiadásoknál tulajdonkép	12.572 frt 40 krt
tesz, ez azonban a személyi járandóságoknál elért	2.273 frt 11 kr.
megtakaritás folytán fenti	10.299 frt 29 krra

apadt.

19. czím. Budapesti állami ipariskola.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	64.036 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	64.628 » 68 »	
túlkiadás		592 frt 68 kr.

Ez összegből 559 frt 50 kr. az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtásának következménye, a rendes kezelés terhére tehát csak 33 frt 18 kr. túllépés esik, mely összeg csekélységénél fogva indokolást nem igényel.

24. czím. Brassói állami kereskedelmi iskola (kapcsolatban közép-faipariskolával).

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	18.070 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	18.094 » 99 »	
túlkiadás		24 frt 99 kr.

Ez a többköltség a személyi járandóságoknál mutatkozik, de az összeg csekélységénél fogva külön indokolást nem igényel.

27. czím. Elemi és polgári férfi-tanitóképzők.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	389.052 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	410.548 » 78 »	
túlkiadás		21.496 frt 78 kr.

A túllépésből a személyi járandóságokra 8.824 frt 08½ kr., a dologi kiadásokra pedig 12.672 frt 69½ kr. esik.

A személyi járandóságok túllépése onnan származik, hogy az 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtása ezen czímnél 13.425 frt 88½ krt vett igénybe, a minek figyelembevételével a személyi járandóságoknál tulajdonképen 4.601 frt 80 krnyi megtakaritás jelentkezik.

A dologi kiadások többlete főleg a köztartási költségek, fűtési és világitási költségek és az utazási költségeknél állott elő.

Köztartási költségek czímén az állami tanitóképzők kellő benépesitése érdekében szegény növendékek számára jóval többet kellett engedélyezni, mint a mennyi az állami költségvetésben előirányoztatott; azonkivül befolyásolta ezt a tételt az élelmi szerek árának folytonos emelkedése is.

A fűtésnél, világitásnál és az utazási költségeknél előállott csekélyebb túllépést az elkerülhetetlen szükségparancsolta kiadások okozták.

28. czím. Elemi és polgári tanitó-képzők.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	273.176 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	306.312 » 64 »	
túlkiadás		33.136 frt 64 kr.

A túllépésből 10.681 frt 89½ kr. a személyi járandóságokra, 22.454 frt 74½ kr. pedig a dologi kiadásokra esik.

A személyi járandóságoknál az 1893. évi IV. t.-cz. végrehajtása 5.938 frt 12 krt igényelt, mig a még fenmaradó 4.743 frt 77½ kr. a tiszteletdíjakra esik és főleg a budapesti VI. ker. tanitónő-képzővel kapcsolatos nevelőnő-képző fejlődésének következtében szükségessé vált nagyobb számú óraadók díjazására fordittatott.

A dologi kiadások 22.454 frt 74½ krnyi többletéből 17.205 frt 56 krt a köztartási költségek igényeltek; részint a fokozódó drágaság miatt, részint pedig azért, mivel a tanév folyamán kiosztott kedvezményeket az előirányzat szerkesztése idejében pontosan meghatározni nem lehetett.

A még fenmaradó 5.249 frt 18½ kr. apróbb összegekben a dologi kiadások egyéb tételei között oszlik meg.

29. czím. Népnevelés:

megszavaztatott	1,673.492 frt — kr.,	
utalványoztatott	1,852.982 » 51½ »	
túlkiadás		179.490 frt 51½ kr.

Ezen túlkiadásból 46.940 frt 12 kr. az állami tisztviselők fizetésének rendezéséről szóló 1893. évi IV. t.-czikknek a polgári és felső népiskoláknál való végrehajtásából származik, mely összeg tehát az idézett törvényczikkben leli indokát.

További oka a túlkiadásnak az, hogy a zilahi, mohai, vámos-gálfalvi, királynépi, kuncs-vagási és felső-muzslai állami elemi iskolák sürgős felállitásának, valamint a felső-visszói, munkácsi és ungvári állami elemi iskolai tanitók száma szaporitásának sürgős szükségessége nem volt előrelátható s igy az erre szükséges volt kiadást csak hiteltúllépéssel lehetett fedezni.

Ugyszintén számos helyreállitási munkálat szükségessége is csak évközben merülvén föl, azok költségei is csak hiteltúllépéssel voltak fedezhetők; ezek a következő állami elemi iskoláknál merültek föl, u. m.:

Völcsökön	1.397 frt	58 kr.,	
Herenden	1.650 »	— »	
Ujtardán	5.143 »	— »	
Kolozson	1.417 »	— »	
Malaczkán	2.490 »	35 »	
Gerend-Kereszturon	6.008 »	— »	
Küküllőváron	5.680 »	— »	
Kisfaludon	2.200 »	— »	
Dobniczán	2.018 »	— »	
Somkereken	2.371 »	80 »	
Kovásznán	1.491 »	11 »	
Gátszáson	1.397 »	88 »	és
Beregkövesden	2.600 »	— »	
összesen	35.864 frt	72 kr.	

Végre sem a helyettesitésekre és óradíjakra, sem pedig a tankönyvek és taneszközökre a legszigorúbb takarékossággal előirányzott összeg nem volt elegendő, s igy a hitelt, — tekintve az e czímeken felmerült nagyszámú és az oktatás nagymérvű hátránya nélkül el nem odázható szükségletet, — mulhatatlanul túllépni kellett.

A ministeri indokolás kiegészitéseül az állami számvevőszék jelen czím kezelését a zárszámadás alapján következőkben részletezi:

túlkiadás volt:

az *elemi népiskolák:*

személyi járandóságainál	42.484 frt 64 kr.,	
dologi kiadásainál	14.718 » 93 »	
már fennálló községi elemi iskolák segélyezésénél	5.136 » 90 »	62.340 frt 47 kr.,

a *felső népiskolák:*

dologi kiadásainál		2.133 frt — kr.,

a *polgári iskolák:*

személyi járandóságainál	53.724 frt 36 kr.,	
dologi kiadásainál	564 » 78 »	54.289 frt 14 kr.;

a *népoktatási tanintézetek közös szükségleteinél:*		
állami iskolák épületeinek átalakitásánál és helyreállitásánál	49.438 frt $77\frac{1}{2}$ kr.,	
könyvek és taneszközök előállitásánál . .	3.930 » $89\frac{1}{2}$ »	
helyettesitések, óradíjak és egyéb szükségletek költségeinél	15.131 » $02\frac{1}{2}$ »	68.500 frt $69\frac{1}{2}$ kr.,
együtt		187.263 frt $30\frac{1}{2}$ kr.;
ellenben *meg'akarittatott:*		
az *elemi népiskoláknál:*		
testületek, egyletek és magánszemélyek által fentartott elemi iskolák segélyezésénél	3.470 frt — kr.,	
a *felső népiskolák:*		
személyi járandóságánál	2.262 » 79 »	
a *népoktatási tanintézetek közös szükségleténél:*		
jutalmak és segélyeknél	1.140 » — »	
az orsz. tanszermuzeumnál	900 » — »	
együtt.		7.772 frt 79 kr.,
mutatkozik tehát egészben túlkiadás, mint fent		179.490 frt $51\frac{1}{2}$ kr.

34. czím. A budapesti I. ker. állami tanitóképzővel kapcsolatos és siketnémák oktatására képesitő tanfolyam.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	6.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	6.112 » 50 »	
túlkiadás		112 frt 50 kr.

A nagyobbmérvű dologi szükséglet kielégitéséből folyólag, e czímen a dologi kiadásoknál túlkiadás mutatkozik, mely a személyi járandóságoknál elért megtakaritásban részben fedezetre talált. Egyébként a fő- és székváros tartja fenn ezt az intézetet s e tárcza csak a tanerők illetményeit viseli.

Közelebbi tájékozásul fölemliti az állami számvevőszék, hogy az állami zárszámadás szerint a túlkiadás a dologi kiadásoknál 250 frtot tesz, ezt azonban a személyi járandóságok rovatán elért 137 frt 50 kr. megtakaritás fenti 112 frt 50 krra szállitja le.

Továbbá megjegyzi az állami számvevőszék, hogy az utalványozott összegben benfoglaltatik 250 frt oly kiadás, melyet a minister nem a tárgyévben teljesitett munkákért utalványozott, hanem a képesitő tanfolyam részére bérelt ház körül csak 1894-ben házilag foganatositandó átalakitási és helyreállitási munkák költségeinek fedezésére elszámolás kötelezettsége mellett az 1893. évi hitel terhére engedélyezett.

Az állami számvevőszéknek ez iránt tett elvi jelentőségű észrevétele folytán a minister 1894. évi julius hó 17-én 1361. eln. sz. a. kelt átiratában eljárásának indokolására előadja, hogy az érintett átalakitási és helyreállitási munkák szükségessége már az 1893. évben merült fel, s hogy e munkák költségeit még ugyanabban az évben elvben engedélyezte, szerinte tehát e munkák jogczíme az 1893. évre visszavezethető.

35. czím. Vakok országos intézete Budapesten.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	45.326 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	45.766 » 48 »	
túlkiadás		440 frt 48 kr.

A túlkiadás oka abban van, hogy az 1893. évi IV. t.-cz. hatálya a vakok budapesti orsz. intézetére ki nem terjedvén, az intézet alkalmazottjainak az általuk addig élvezett drágasági pótlék, mely előbb a pénzügyministeri tárczát terhelte, az 1893. év II., III. és IV. negyedeire is meghagyatott mint lakbérpótlék és az intézet személyi járandóságai terhére számoltatott el.

Ez a többlet részükre az 1894. évi állami költségvetésben biztosíttatott s akkor kellően indokoltatott is (l. a vallás- és közoktatásügyi ministerium 1894. évi részletes költségvetéséhez csatolt indokolás 57. lapját).

36. czím. A vakok országos intézetéből kilépő növendékek segélyezése, az ápoldai alap tiszta jövedelme.

Ezen a czímen a 2.915 frttal megszavazott hitellel szemben 289 frt megtakaritás mutatkozik ugyan, a minister azonban a részletes költségvetéstől annyiban tért el, hogy egy polgári iskolai tanitó részére az általa feltalált dombormüvü térkép készitéseért 500 frtot utalványozott, minek indokolására a minister 1894. évi február 22-én 2158. eln. sz. a. az állami számvevőszékhez intézett átiratában a következőket adja elő:

»A vakok számára eddig készitett térképek, részint hiányos és tökéletlen szerkezetük, — részint csekély tartósságuk miatt nem voltak megfelelők; nem pedig azért, mivel belőlök a vakok kellő tájékozást nem merithettek.

E tekintetben a külföld is rég érzi a fenforgó hiányt, mivel e nélkül az igényeknek megfelelő földrajzi oktatás lehetetlen.

Már pedig a megfelelő földrajzi oktatás igen fontos kiegészitő része a vakok nevelésének és oktatásának; — maga az intézeti nevelés és az iparos oktatás, a melyet ott nyernek, nem levén egyéb, mint eszköz és előkészület az intézetből kilépő vakok önállósitására: az ezzel kapcsolatos minden rendkivüli kiadás leghelyesebben a vakok orsz. intézetéből kilépő növendékek segélyezésére szolgáló alapot terheli.

A midőn tehát ezen polgári iskolai tanitó nagy fontosságú találmányával föllépett, melylyel ezen ügynek rendkivüli szolgálatot tett, a mennyiben a fent vázolt hiányokon ezen találmánya által segiteni fog; azonban az általa e czélból végbevitt kisérletek s a térképek előállitási költségei őt anyagilag tönkretették, arról lévén szó, hogy vagy sürgős segitség adassék részére, vagy e fontos és új találmány másnak engedtessék át; más sürgősen igénybe vehető födözet hiányában, de méltányossági szempontból is igénybe veendőnek tartottam azon legközelebb álló segélyforrást, mely a fent emlitett okból szoros kapcsolatban is van a vakok orsz. intézetéből kilépő növendékek vitális érdekeivel.«

41. czím. Magyar nemzeti muzeum.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	124.712 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	135.619 » 10 »	
túlkiadás		10.907 frt 10 kr.

E túllépésből 8.344 frt 10 kr. az 1893. évi IV. törvényczikk rendelkezései folytán keletkezett.

A további 2.563 frtnyi túlkiadás pedig többek között onnan származik, hogy évközben két oly ritka s nagyjelentőségű meteorit megvásárlása vált szükségessé, melyek különben a külföldre kerültek volna. E két meteorit ára 1.000 frt volt.

Továbbá a helsingforsi finn muzeum szivességéből ugyancsak ebben az időben alkalma nyilt a nemzeti muzeumnak egy fontos és muzeumunk szempontjából hézagpótló jellegű néprajzi gyüjtemény megvásárlására s e kiadáshoz járult az is, hogy a muzeumnak egyszersmind ki kellett fizetnie a »Magyar Könyvszemle« egy kötetének hátralékos nyomdai költségeit, melyek annak idején a muzeum egy volt tisztviselőjének (ki a »Könyvszemle« szerkesztője volt) mulasztásából maradtak törlesztetlenül.

A felsorolt kiadások összesen 2.563 frtot tesznek.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a zárszámadás szerint a fent jelzett túlkiadásból a személyi járandóságokra 7.656 frt 79 kr., a dologi kiadásokra pedig 3.250 frt 31 kr. esik.

43. czím. Országos zene- és szinművészeti akadémia.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	56.902 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	58.174 » 59 »	
túlkiadás		1.272 frt 59 kr.

Az intézet látogatottságának rohamos növekedése folytán a tanitási órákat szaporitani kellett s a tanárok óratöbbletének díjazása czímén 1.272 frt 59 kr. oly kiadás jött létre, melyet az intézet szűkre szabott javadalma el nem birván, a javadalom túllépése a legnagyobb takarékosság mellett is elkerülhetlenné vált.

Az állami számvevőszék hozzáteszi, hogy voltaképen csak a zenészeti osztály személyi

járandóságánál van túlkiadás és ez		1.981 frt — krt
tesz, mely összeg a szinészeti osztály		
személyi járandóságánál elért . . .	220 frt 16 kr.	
és dologi kiadásainál mutatkozó . .	488 » 25 »	708 » 41 kr.
megtakaritások folytán a fent kimutatott		1.272 frt 59 krra apad.

44. czím. Iparművészeti muzeum.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	24.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	24.755 » 03 »	
túlkiadás		755 frt 03 kr.

E túllépés onnan származik, hogy az 1893. évi IV. törvényczikk alapján a személyi járandóságok fölemelésére 1.125 frt utalványoztatott. E kiadás nélkül, az intézeti javadalom rendes keretében tehát 369 frt 97 krnyi megtakaritás mutatkozott volna.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a zárszámadás szerint a túlkiadásból a személyi járandóságokra 725 frt és a dologi kiadásokra 30 frt 03 kr. esik.

45. czím. Technologiai iparmuzeum.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	22.238 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	22.973 » 50 »	
túlkiadás		735 frt 50 kr.

E túllépés az 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtása folytán keletkezett, minthogy a személyi járandóságok fölemelésére az intézet javadalmából 799 frt 50 kr. utalványoztatott.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a túlkiadás a személyi járandóságoknál tulajdonképen 835 frt 50 krt tesz, ezzel szemben azonban a dologi kiadásoknál 100 frt megtakaritás mutatkozik, mi által a túlkiadás feuti 735 frt 50 krra száll le.

47. czím. Műemlékek országos bizottsága.

Személyi járandóságok és dologi kiadások:

megszavaztatott	18.450 frt — kr.,	
utalványoztatott	18.553 » 04½ »	
túlkiadás		103 frt 04½ kr.

A külön nem javadalmazott műemlékek fentartására szükséges volt többköltség fedezése a dologi kiadások rovatán túlkiadást okozott, mely azonban nagyobb részben fedezetre talált a személyi járandóságoknál elért megtakaritásban.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a zárszámadás szerint a túlkiadás a dologi

kiadások rovatán	1.278 frt 04½ kr.	
volt, a megtakaritás pedig tett a személyi járandóságoknál	1.175 » — »	
s igy e czímen a tiszta **túlkiadás**, mint fent . . .		103 frt 04½ kr. volt.

B) I. Átmeneti kiadások.

VII. fejezet. Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

8. czím. A budapesti egyetemi törvényszéki orvostani intézet fűtési és szellőztetési készülékeinek átalakitására:

megszavaztatott	2.000 frt — kr.,	
utalványoztatott	3.034 » 32 »	
túlkiadás		1.034 frt 32 kr.

A budapesti egyetem törvényszéki orvostani intézetének boncztermeit, a mint ez az 1893. évi részletes költségvetés indokolásában is emlitve van (78. lap), a sokszor nagyon bűzös hullák által terjesztett szagnak az intézet összes helyiségeiben, de sőt az üllői-útra való szétterjedése ellen az aspiratiós szellőztetésen felül még pulsióval is kellett ellátni és e czélra egy nagyobb gázgépet beszerezni. Az utóbb emlitett gép beszerzésére és szállitására volt a költségvetésben engedélyezett 2.000 frt előirányozva.

Ez az összeg a jelzett czélra elégségesnek is bizonyult, mindazonáltal a teljes siker elérésére, miután az intézetben hulla-felhuzókészülék van, melynek közvetitésével a hullakamara és a boncztermek levegője az intézet többi részeiben keringő levegővel keveredhetik és igy a bűz elterjedhetése teljesen megakadályozva nem volt, szükségessé vált a hullafelhuzó nyilásainak külön e czélra készült csapós-ajtókkal légmentesen való elzárása, némely légakna befalazása, másoknak pedig más irányba vezetése. Minthogy pedig ezen átalakitási munkálatok következtében úgy a falak festése, mint egyes légaknák elzáró ajtajának mázolása kijavitandó, illetőleg megujitandó volt, e czímen is merültek fel újabb kiadások, melyeknek

fedezéséről gondoskodva nem volt. Miután ezen kiadások, mint azt a kereskedelemügyi ministerium által megejtett felülvizsgálat is bizonyitja, szükségesek és indokoltak voltak, az ez által okozott összesen 1.034 frt 32 krnyi kiadási többlet kiutalványoztatott, mihez a pénzügyminister és a ministertanács is hozzájárult.

12. czím. A budapesti VII. ker. főgymnasium eddigi elhelyezésére vonatkozó bérlet megszünése folytán felmerülő költségekre:

megszavaztatott	5.000 frt — kr.,	
utalványoztatott	6.618 » 10 »	
túlkiadás		1.618 frt 10 kr.
Ezzel kapcsolatban utalványoztatott még az *előirányzat keretén kivül* fenti főgymnasium régi bérhelyiségeinek visszaalakitására		2.000 » — »
és az ezek után a bérhelyiségek után egyezség szerint fizetendő összeg fejében		3.000 » — »
mely utóbbi kétrendbeli kiadás jelen fejezet 17. és 29. czíme alatt van elszámolva. Összesen . . .		6 618 frt 10 kr.

Ezen 6.618 frt 10 krból csak 4.618 frt 10 kr. a valóságos többköltség, mert 2.000 frt megtérült annak folytán, hogy a gymnasium helyiségei albérletbeadás utján értékesittettek. A 4.618 frt 10 kr. túlkiadás pedig onnan származik, hogy az épületnek a régi karba való visszaállitása és a bérbeadó által a fennállott bérleti szerződés alapján támasztott különböző, egyezségileg eldöntött igények kiegyenlitése a most nevezett összeggel többet igényelt, mint a mennyi e czélra az előirányzat szerkesztésekor számba vétetett.

Előirányzat nélküli kiadások.

16. czím. Az országos iparművészeti muzeum póthelyiségeinek bére fejében . 328 frt

Az iparművészeti muzeum helyiségeinek túltömöttsége oly mérvet öltött, hogy ideiglenesen legalább egy oly raktárhelyiségről kellett sürgősen gondoskodni, melyben a már ki nem állitható, s az intézet nedves lomtáraiban penészesedő gyüjteménytárgyak, az iparművészeti muzeum fölépüléseig, biztonságba helyezhetők. E raktárhelyiség bére 328 frt, mely összegnek az 1893. évre előirányzatnélküli kiadásképen való utalványozásához a pénzügyminister a zárszámadások berendezésére nézve létrejött orsz. határozat IV. pontja értelmében hozzájárult.

17. czím. A budapesti VII. ker. gymnasium bérhelyiségeinek visszaalakitására 2.000 frt

Az indokolás jelen fejezet előző 12. czíme alatt foglaltatik.

18. czím. Az egyetemi füvészkert után kövezési járulékra . . . . . 2.230 frt 06 kr

Budapest fő- és székváros közönsége az egyetemi füvészkert mellett elvonuló Ludoviceum utczának terméskővel való burkolását foganatositván, az 1861. évi 12.456. számú közgyülési határozattal alkotott szabályrendelet 7. §-a alapján a közoktatásügyi tárcza keretébe tartozó budapesti tudományegyetemre, mint a füvészkert tulajdonosára 2.230 frt 6 krnyi kövezési járulékot vetett ki.

Miután az 1893. évi költségvetésben ezen összeg fedezéséről gondoskodva nem volt, de sőt a dolog természete szerint gondoskodva nem is lehetett, a szóban forgó összeget, mint előirányzat nélküli kiadást kellett utalványozni.

19. czím. A budapesti egyetemi központi főépület terveire . . . . 587 frt 72 kr.
mivel kapcsolatban jelen fejezet 24. czíme alatt özv. Wéber Antalné és társainak megitélt kamatok fejében — ugyancsak az előirányzat keretén kivül — még . . . . 176 » 38 »
utalványoztatott; összesen . . . . 764 frt 10 kr.

A budapesti egyetem központi épületének szerb-utczai új szárnya felépitése alkalmából néhai Wéber Antal ministeri épitész a roskatagság miatt lebontás alá került egész központi épület ujjáépitésére elkészitette a terveket.

Wéber épitész halála után örökösei ezen tervezés után esedékes egész tiszteletdíj kifizetését kérték, miután az egyetemtéri homlokzat még meg nem történt kiépitése folytán az elhunytnak csupán a szerb-utczai új szárny tervezésére eső tiszteletdíj lett annak idején kiutalványozva.

Minthogy az örökösök követelésüket per utján is szorgalmazták és a véleményes jelentéstételre felhivott közalapitványi ügyigazgatóság kijelentése szerint az iránt kétség nem foroghatott fenn, hogy a biróság Wéberné követeléseit megitéli, a szóban forgó hátralékos tiszteletdíj kifizetéséről intézkedni kellett. Miután azonban az egész összeg kifizetésére a vallás- és közoktatásügyi ministerium 1892. évi költségvetésében az átmeneti kiadások VII. fejezetének 16. czíme alatt a budapesti egyetem központi főépületének tervére nyitandó pályázat költségeire előirányozott 3.000 frt, mely annak idején a pénzügyminister és a ministertanács hozzájárulásával az 1892. évi zárszámadás I. részének (összehasonlitó kimutatás) 102. lapján foglalt észrevételben részletesen előadott indokokból ezen követelés részbeni törlesztésére fordittatott, elegendő nem volt: az 1893. évi kezelés terhére e czímen előirányzat nélküli kiadásképp 587 frt 72 kr. utalványoztatott ki.

Ugyanilyen módon kellett az ezen követelés után felmerült kamatok: 176 frt 38 kr. kifizetéséről gondoskodni, miután azok megfizetésére a törvényszék a ministeriumot itéletileg kötelezte.

20. czím. A kolozsvári „Karolina“ kórházban elhelyezett egyetemi kórodákon kezelt betegek 1891. évi ápolási költségeire . . . . 3.961 frt 63 kr.

A kolozsvári egyetem saját kórodákkal nem bir, hanem az ottani »Karolina« kórház bizonyos számú ágyai kórodai betegek gyógyitására és észlelésére engedtetnek át, ennek fejében a közoktatásügyi tárcza bizonyos megállapitott arány szerint hozzájárul a kórházi költségek fedezéséhez. Az 1891. évben a Koch-féle gümőkórellenes gyógymódban való részesedés végett igen nagy számmal özönlöttek gümőkóros betegek a kórházba, másrészt pedig az új gyógyeljárás értékének megállapitása czéljából az egyes betegeket a szokottnál hosszabb ideig kellett észlelés alatt tartani; ezen két kivételes körülmény okozta, hogy a kórodai szükségletekre a közoktatásügyi tárcza 1891. évi költségvetésében kórodai szükségletekre engedélyezett 5.100 frt, — melyből az egyetemi kórodák czéljaira tulajdonképen csupán 2.100 frt esik, mert 3.000 frt a szülházi kiadások fedezésére van rendelve, — elégtelennek bizonyult.

Minthogy a 3.961 frt 63 kr., fedezet hiján, az 1892. évi javadalomból sem volt fedezhető, ennélfogva a szóban forgó összeget a pénzügyminister hozzájárulásával az 1893. év terhére előirányzatnélküli kiadás czímen kellett kiutalványozni.

21. czím. A II. nemzetközi ornithologiai congressus nyomtatványaira 1.345 frt 95 kr.

Ezen összegre szükség volt, hogy a congressus eddig megjelent összes nyomtatványainak költégei kifizethetők legyenek. A végleszámolás azonban a congressusi jelentés III. és egyszersmind utolsó füzetének megjelenése után minden valószinűség szerint csak az 1894. évben lesz megejthető.

22. czím. A kassai főreáliskola épületének helyreállitására . . . . 4.132 frt 42 kr.

E költség onnan származott, hogy a mennyezet egy bizonyos részének ujjáépitése alkalmával az tünt ki, hogy a mennyezet más részei is oly állapotban vannak, hogy közbiztonsági szempontból ezen, az ujjáépitési tervbe eredetileg fel nem vett részeket is ujra kell épiteni, mi meg is történt.

23. czím. Az országos zene- és szinművészeti akadémia tartozásainak kiegyenlitésére . . . . 3.000 frt — kr

Az orsz. zeneakadémia, rendeltetése természetének s az iránta egyre nagyobb mértékben nyilvánuló magasabb igényeknek megfelelőleg ujabb és ujabb tanszakokat és tanfolyamokat volt kénytelen életbe léptetni; növendékeinek száma az intézet kezdő korától számitva megnégyszeresedett, s e szerint úgy személyi, mint dologi kiadásai folyton növekedtek, csak javadalmazásában nem lehetett a fejlődés természetes törvényeit követni.

Óratöbbletek díjazása, nyomdaszámlák, fűtési, világitási, zongorahangolási és hangszerjavitási kiadások által oly túlköltésekbe merült, hogy lassankint 3.000 frtnyi oly tartozása mutatkozott, melynek halasztást nem türő kiegyenlitése végett, a pénzügyminister hozzájárulása, s az ugyanaz évi május hó 12-én tartott ministertanács határozata alapján a mondott összeget előirányzatnélküli kiadásképen kellett utalványozni.

24. czím. Özv. Wéber Antalné és társainak megitélt kamatok fejében . . . . 176 frt 38 kr.

Az indokolás jelen fejezet előző 19. czíme alatt foglaltatik.

25. czím. A nemzeti muzeum néprajzi osztálya helyiségeinek bére fejében . . . . 1.684 » 55 »

A magyar nemzeti muzeum épületében beállott helyszűke oly mérveket öltött, hogy egyebek között a néprajzi osztály is teljesen kiszorult a törzsépületből, s elhelyezése végett bérhelyiségekről kellett gondoskodni. Az 1893. évi költségvetés még e körülmény számbavétele nélkül készülvén, az évközben beállott helyiségváltoztatás kényszeritő erejénél fogva az 1893. évre esedékes lakbérnek előirányzatnélküli kiadásképp való utalványozása vált szükségessé, a mihez a pénzügyminister is hozzájárult.

26. czím. A nemzeti muzeumnál a koronázási jubileum alkalmával felmerült költségek fedezetére . . . . 1.132 frt — kr

A királyunk Ő Felsége megkoronáztatásának 25. évfordulója alkalmából rendezett ünnepség díszét emelendő, a közintézetek földiszitése és kivilágitása rendeltetett el. A nemzeti muzeumnak már fekvésénél fogva is különös díszt kellett magára öltenie ez alkalommal, de mert javadalma az ünnepséggel járt kiadásokra teljes fedezetet nem nyujthatott, e czímen 1.132 frt erejéig előirányzatnélküli utalványozás vált szükségessé. Ez utalványozás a pénzügyminister hozzájárulása, s illetve az 1893. évi október hó 4-én tartott ministertanács határozata alapján történt.

27. czím. Az országos képtár számlatartozásainak kiegyenlitésére . . . . 10.138 frt — kr

Az országos képtár soha sem volt oly mértékben javadalmazva, de a vele kapcsolatos »Történelmi képcsarnok« sem, hogy metszetgyüjteményének költséges rendezése végrehajtható lett volna. Végre, a mindegyre élesebben hangzó sürgetésnek engedve, a kettős intézet gyüjteményének végleges rendezését meg kellett kezdeni. Rendezés közben kartonok, keretek, s gyüjtemény hezagait kiegészitő metszetek oly nagy számban váltak szükségessé, hogy beszerzésük folytán, bár az kisebb részletekben történt, a szűken javadalmazott kettős intézetnek évek folytán összesen 9.659 frt 60 krnyi adóssága gyült össze. Ehhez járult a »Történelmi képcsarnok«-nak a Bécsben rendezett zene- és szinművészeti kiállitáson művészek arczképeivel

való elkerülhetetlen részvéte, mely 478 frt 40 krnyi oly kiadással járt, mely a javadalom tételeiből fedezhető nem volt.

Az összes 10.138 frtnak előirányzatnélküli kiadásképen való utalványozásához a pénzügyminister hozzájárult, s a szükséglet indokoltsága alapján hozzájárult az 1893. évi október hó 30-án tartott ministertanács is.

28. czím. A zombori állami gymnasium árnyékszékeinek átalakitására . . . . 1.250 frt — kr.

E költség onnan származik, hogy az 1893. év őszén fenforgott cholera-járvány alkalmával az illetékes járványbizottság közegészségi szempontból ezen árnyékszékek átalakitását rendelte el.

29. czím. A budapesti VII. ker. állami gymnasium régi bérhelyiségei után egyezség szerint fizetendő összeg fejében . . . . 3.000 frt — kr.

Az indokolás jelen fejezet előző 12. czíme alatt foglaltatik.

30. czím. Az erdélyi ev. reform. egyházkerület által a kincstár ellen inditott per költségei fedezésére . . . . 860 frt 22 kr

Az erdélyi ev. reform. egyházkerület részére megitélt 559 frt 70 kr. tőke és járulékai fedezésére kiutalt 860 frt 22 krnyi összeggel mutatkozó és perbeli költséget képező kiadás onnan ered, hogy miután a vallás- és közoktatásügyi ministeri tárcza 1893. évi költségvetésében a rendes kiadások XIX. fejezet, 49. czímének 9. rovata alatt erdélyi helv. hitv. ev. egyházak és tanodák számára kamarai járandóság czímen előirányzott, és a fenti összeg viselésére egyedül illetékes 14.000 frt az 1881. évben ez irányban létrejött peregyezség értelmében az erdélyi ev. reform. egyházi kerület részére, mint állandó évi illetmény, teljes összegben volt utalványozandó: igy a 860 frt 22 kr. a multból származott és elhalaszthatatlan kiadást képezett összeg csakis mint »előirányzatnélküli kiadás« volt utalványozható, mihez a pénzügyminister is hozzájárult.

B) II. Beruházások.

VI. fejezet. Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

24. czím. A soproni állami felsőbb leányiskola épületében létesitendő vizvezetékre:

megszavaztatott . . . . 1.689 frt — kr.,
utalványoztatott . . . . 1.729 » 75 »

túlkiadás . . . . 40 frt 75 kr.

Eme túllépést a kiviteli költségek többlete okozta, a mennyiben a vizvezeték létesitése olcsóbban kivihető nem volt.

25. czím. A dévai állami tanitóképző tornacsarnokának felépitésére, valamint a fáskamarák és árnyékszékek áthelyezésére szükséges 9.480 frt I. részlete:

megszavaztatott . . . . 5.480 frt — kr.,
utalványoztatott . . . . 7.618 » 47 »

túlkiadás . . . . 2.138 frt 47 kr.

E túllépés indokolására csak az hozható fel, hogy a nevezett tanitóképzőnél több elkerülhetlen helyreállitásnak szüksége is beállott, mely helyreállitások kiviteli költségei szintén benfoglaltatnak az utalványozott összegben.

Előirányzat nélküli kiadások.

55. czím. Az egri reáliskola bebutorozására . . . . 100 frt.

Ez csak átfutó tétel, mert ezen kiadásnak megfelelőleg Eger városa 100 frtot az állam-

pénztárba egyidejűleg befizetett, mire nézve az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a szóban levő bevétel benfoglaltatik a tárcza rendes bevételeinek (VIII. fejezet) 37. czíme alatt elszámolt 15.042 frt 89 kr. előirányzatnélküli bevételben.

56. czím. A kir. József-műegyetem pótépitkezéseire . . . . 6.881 frt 83 kr.

A József-műegyetem czéljaira az Eszterházy-utczában épült pavillon építési költségeire a leszámolás megejtetvén, kitűnt, hogy az építési költségek összege a rendes kiadások XIX. fejezet, '39. czímének, 13. rovata alatt engedélyezett 174.500 frtnyi kölcsönösszeget 6.881 frt 83 krral felülmulják. Ez az összeg mint előirányzatnélküli kiadás számoltatott el és a kölcsön összege ugyanannyival felemeltetett; tulajdonképen tehát csupán a törlesztési hányad fog ezen többletnek megfelelő arányban emelkedni és tényleges kiadási többletet csak az utóbbi emelkedés fog képezni.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a kölcsönösszeg fölemeléséből eredő 6.881 frt 83 kr. bevétel jelen tárcza átmeneti bevételeinek (IV. fej.) 21. czíme alatt mint előirányzatnélküli tétel nyert elszámolást.

57. czím. A budapesti VII. ker. gymnasium épületére . . . . . . 6.527 frt 35 kr.

E többköltséget némely több-munka szükségességén kivül legfőképen az okozta, hogy az épitész részére az első nem foganatositott tervért is tiszteletdíjat kellett folyósitani és hogy a gymnasium udvarát keritéssel kellett körülvenni, a miről az előirányzatban gondoskodva nem volt.

Megjegyzi az állami számvevőszék, hogy ezzel az előirányzatnélküli kiadással szemben áll jelen tárcza átmeneti bevételeinek (IV. fej.) 22. czíme alatt ugyanoly összegű előirányzatnélküli bevétel, mely az épités czéljaira fölvett kölcsönnek ezzel az összeggel történt fölemeléséből keletkezett.

58. czím. A párisi Spitzer-féle gyüjteményből vásárolt iparművészeti tárgyakért . . . . 14.000 frt.

Spitzer, a párisi világhirű gyüjtő elhalálozván, iparművészeti gyüjteménye árverés útján adatott el. Ritkán kinálkozván hézagos iparművészeti muzeumunk kiegészitésére ily kiválóan kedvező alkalom, az 1893. évi április hó 14-én tartott ministertanács határozata alapján megbizást nyert az intézet igazgatója, hogy a mondott árverésen 25.000 frt erejéig vásárlásokat eszközölhessen. Ez összegből 14.000 frt azonnal folyósitandó lévén, ez az emlitett ministertanács hozzájárulásával még 1893-ban előirányzatnélküli kiadásképen utalványoztatott; a további 11.000 frt pedig az 1894. évi költségvetésben (1893. évi XXXI. t.-cz.) a »Beruházások« VI. fejezetének 48. czíme alatt van fölvéve és megszavazva.

59. czím. A ruttkai állami elemi iskola épületének létesitésére . . . . . 31.240 frt.

Ezt a költséget azon körülmény idézte elő, hogy a ruttkai állami elemi iskola elhelyezése új épitkezés nélkül lehetetlenné vált, miért is fenti összeg ezen fontos iskola működésének lehetővé tétele végett, épitési költségekre utalványoztatott.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy ezzel az előirányzatnélküli kiadással szemben áll a tárcza átmeneti bevételeinek (IV. fej.) 27. czíme alatt ugyanoly összegű előirányzatnélküli bevétel, melyet a kassa-oderbergi vasut igazgatósága fizetett be és melyből 10.248 frt hozzájárulást, a többi 20.992 frt pedig a vasutnak visszatéritendő előleget képez.

60. czím. A székesfehérvári állami főreáliskola épitési költségeire . . . . 6.996 frt 51 kr.

E többköltség legfőkép onnan származik, hogy az alapozás a kedvezőtlen talajviszonyok miatt többet igényelt, mint a mily összegre számitás történt.

61. czím. A II. festészeti mesteriskola épületének költségeire 1.282 frt 12 kr.

Az ez idő szerint még a mintarajziskolával kapcsolatos II. festészeti mesteriskola (helyesebben gyakorlati festőosztály) épitési költségeinek alapját mint törlesztési kölcsön azon évi 1.800 frt képezte, a mely az ezen osztály számára 1.600 frton bérelt műterem és 200 forinton bérelt szolgalakás feleslegessé válása folytán a mintarajziskola költségvetéséből fölszabadult. A költségek bozzávetőleg 30.000 frttal irányoztatván elő, azoknak 5%-os kamat és 1% törlesztési hányada az emlitett 1.800 frtnak épen megfelelt. Időközben az épitkezési munka befejeztetvén, 1.282 frt 12 kr. túlköltés mutatkozott az előirányzott 30.000 forinttal szemben, minthogy azonban az emlitett túlköltéssel együtt az összesen 31.283 frtot tevő épitkezési költség kamata és tőketörlesztése a mostani kamatláb mellett évi 1.721 frtot tesz, az épitkezés alapját képezett évi 1.800 frt annuitásnak megfelelő tőkeösszeg még ki sem használtatott.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a szóban levő 1.282 frt 12 kr. előirányzatnélküli kiadással szemben áll jelen tárcza átmeneti bevételeinek (IV. fej.) 23. czíme alatt ugyanoly összegű, előirányzatnélküli bevétel, mely az épités czéljaira fölvett kölcsönnek ezzel az összeggel történt fölemeléséből keletkezett.

62. czím. A kolozsvári egyetemi élet- és közegészségtani intézet telkének bekeritésére, szabályozására és parkirozására . . 1.486 frt 21 kr.

Ezen intézet telkének bekeritésére, szabályozására és parkirozására az 1890. és 1891. évi állami költségvetésekben a »Beruházások« VI. fejezetének 19., illetőleg 9. czíme alatt egyenkint engedélyezett 6.000—6.000 frt, összesen tehát 12.000 frton felül, az 1893. évi kezelés terhére előirányzatnélküli kiadásképen 1.486 frt 21 krt kellett utalványozni.

A szóban forgó munkák annak idején a 12.000 frtnyi összeg keretén belül adattak ki vállalkozóknak. Midőn azonban a vállalkozók a munkák kiviteléhez hozzáfogtak, Kolozsvár város tanácsa kijelentette, hogy az egyetemi élet- és közegészségtani épület előtt elvonuló utczát kiszélesiteni kivánja. Kolozsvár város ezen határozata következtében a keritési munkálatokat néhány öllel beljebb kellett foganatositani, a mi — minthogy az emlitett egyetemi épület telke erősen lejtős — tetemesen több föld- és falazási munkát igényelt, úgy, hogy a kereskedelemügyi ministerium által is helyesnek talált felülvizsgálat adatai szerint 1.486 frt 21 krnyi többkiadás merült fel, melyet fedezet hiányában a pénzügyminister hozzájárulásával, mint előirányzatnélküli kiadást kellett az 1893. év terhére utalványozni.

63. czím. A kassai állami felsőbb leányiskola és polgári fiúiskola épületének létesitésére a város által befizetett hozzájárulás 130.000 frt.

Ez az összeg a város által fizettetvén be, jelen tárcza átmeneti bevételeinek (IV. fej.) 26. czíme alatt előirányzatnélküli bevételként bevételben is elszámoltatott és igy a zárszámadás mérlegére befolyással nincsen.

A) Rendes bevételek.

VIII. fejezet. Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

2. czím. Országos közoktatási tanács:

előirányoztatott . . .	4.000 frt — kr.,
előiratott	2.920 » — »
kevesebb	1.080 frt — kr.

Ezen bevételi kevesebblet oka abban rejlik, hogy az 1893. év folyamán kevesebb tankönyv nyujtatott be birálatra és igy a birálati díjak összege is az előirányzat mögött maradt,

4. czím. Budapesti kir. egyetem:

előirányoztatott . . .	398.516 frt — kr.,	
előiratott	387.258 » $47\frac{1}{2}$ »	
kevesebb		11.257 frt $52\frac{1}{2}$ kr.

Ezen bevételi kevesblet az által jött létre, hogy a tandíjakból az előirányzathoz képest	4.049 frt 35 krral
kevesebb folyt be; az ápolási díjakból előirányozott	25.000 » — kr.,
továbbá a könyvtári jutalék czímén felvett	2.500 » — »
nemkülönben a fővárosnak járuléka a poliklinikum fentartásához	1.000 » — »
s végül a nyomtatványok eladásából remélt	2.000 » — »
nem folytak be.	
Összes kevesblet . . .	34.549 frt 35 kr.

Mindezen tételek azonban, — kivéve az ápolási díjakat, — tulajdonképen csak formailag tekinthetők kevesbletnek, mert a nekik megfelelő kiadási többletek sem adattak ki.

Az ápolási díjak czímén befolyt összeg az egyetemi gazdászati hivatal által azért nem volt beszállitható az állampénztárba, mert a budapesti egyetem dologi szükségletei néhány év óta kisebb-nagyobb túllépéssel záródtak, és az ekként felszaporodott függő adósság kiegyenlitésére az ápolási díjak is felhasználtattak.

A bevételi kevesbletek összegét az egyetemi alap . . .	23.291 frt $82\frac{1}{2}$ kr.
jövedelmi többlete a fent kimutatott	11.257 frt $52\frac{1}{2}$ krra

szállitja le.

6. czím. Kolozsvári egyetem:

előirányoztatott . . .	24.630 frt — kr,	
előiratott	18.726 » 01 »	
kevesebb		5.903 frt 99 kr.

A tandíjjövedelem összege az előirányzottnál azért volt kevesebb, mert a tanárok évötödös korpótlékai közbejött akadályok miatt csak szeptember hó 1-jétől folyósittattak, ennélfogva a tandíjjövedelemből is csak a négy utolsó hónapra esedékes páratlan ötödéves korpótlékok összegének megfelelő fedezeti részlet szállittatott be az állampénztárba. Jövedelmi csökkenésről tehát szó nem lehet, annál kevésbbé, mert a kiadásoknál 9.299 frt $42\frac{1}{2}$ kr. megtakarittatott. Vizhasználati díjak azért nem szerepelnek a tényleges bevételek között, mert a vizműnek Kolozsvár város részére való átadása iránt a tárgyalások folyamatban lévén, azoknak befejezéséig az elszámolás nem ejtetett meg és a befolyt bevételek az állampénztárba be nem szolgáltattak. Az állami számvevőszék megjegyzi: hogy a kevesebb bevétel tesz:

a tandíj-jövedelemnél	11.759 frt 77 krt,
a vizhasználati díjaknál	1.050 » — »
együtt . . .	12.809 frt 77 krt,
mely az elmekórtani intézetben kezelt betegek ápolási díjainál mutatkozó	6,405 » 78 »
több-bevétel által fenti	5.903 frt 99 krra

száll le.

7. czím. József-műegyetem:

előirányoztatott . . .	26.200 frt — kr.,	
előiratott	11.500 » — »	
kevesebb		14.700 frt — kr.

A József-műegyetemnél a bevételi kevesbletet az okozta, hogy a tandíjleszámolás kellő időben nem eszközöltetvén, a tandíjakból az államkincstárt megillető hányad, jelesül a 2-ik félévi részlet, a szabályszerű időben teljesen be nem szállittatott az állampénztárba s igy majd az 1894. év javára fog számbavétetni. A beiratási díjakból a könyvtárt megillető összeg szintén nem szállittatott be az állampénztárba, ennek megfelelőleg azonban a nagyobb könyvtári átalány sem folyósittatott.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a kevesebb bevétel az egyes rovatok között következőleg oszlik meg:

a tandíj-jövedelemnél	11.500 frt — kr.,
a beiratási díjakból a könyvtárt megillető rész czímén	3.000 » — »
és végre nyomtatványok eladásából	200 » — »
összesen, mint fent	14.700 frt — kr.

8. czím. Országos minta-rajziskola és rajztanárképző:

előirányoztatott . . .	2.350 frt — kr.,	
előiratott	2.317 » 35 »	
kevesebb		32 frt 65 kr.,

minthogy a tanpénzek czímén előirányozott bevételi összeg teljes egészében nem volt elérhető.

12. czím. Allami felsőbb leányiskolák:

előirányoztatott . . .	112.300 frt — kr.,	
előiratott	106.490 » 15 »	
kevesebb		5.809 frt 85 kr.

A különbség onnan ered, hogy

a beiratási és tanpénzeknél	6.158 frt 19 krral,	
a vegyes bevételeknél	1.103 » — »	
együtt . . .	7.251 frt 19 krral	
kevesebb, az internatusok jövedelme fejében pedig		1.451 frt 34 krral
több folyt be az előirányzott összegnél; tiszta kevesblet, mint fent		5.809 » 85 kr.

A beiratási és tanpénzek visszamaradása a növendékek csekélyebb létszáma, a vegyes bevételek kevesblete pedig ezen kezelés eredményének a rovat természetéből folyó ingadozása következtében keletkezett.

13. czím. Bábaiskolák:

előirányoztatott . . .	10.250 frt — kr.,	
előiratott	3.315 » 30 »	
kevesebb		6 934 frt 70 kr.

Ezen aránylag tetemes hiány abból magyarázható meg, hogy midőn a bábaiskolák saját bevételei a költségvetésbe beállittattak, azok bruttó-összegükben vétettek fel, pedig ezen bevételeket terhelik a vizsgadíjak, az oklevél kiállitásának költségei stb., melyekre egyéb fedezet nincs. Jövőre tehát, jelesül már az 1895. évre az e czímen befolyó bevételeknek csak nettó-összege fog a költségvetésbe beállittatni. Különben a kiadások között ezen rovatnál 1.847 frt 27 kr. megtakaritás mutatkozik.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a bevételi kevesbletből

ápolási dijakra	3.800 frt — kr.,	
vizsga- és oklevél-díjakra	2.384 » 70 »	
végre pedig vegyesekre	750 » — »	
esik; együtt, mint fent		6.934 frt 70 kr.

17. czím. Ujvidéki (polgári iskolával kapcsolatos) **kereskedelmi és ipariskola:**

előirányoztatott . . .	900 frt — kr.,	
előiratott	856 » — »	
kevesebb		44 frt — kr.

Az a körülmény, hogy a tanpénzek és felvételi díjak czímén előirányozott 900 frt helyett 44 frttal kevesebb bevétele volt az iskolának, magyarázatát találja abban, hogy a tandíjfizető növendékek száma évenként ingadozik.

19. czím. Keleti kereskedelmi tanfolyam:

előirányoztatott . . .	4.800 frt — kr.,	
előiratott	2.400 » — »	
kevesebb		2.400 frt — kr.,

mivel a kereskedelemügyi ministerium által ezen tanfolyam költségeire fizetendő járulék második részlete csak az 1894. év folyamán lett a közoktatásügyi ministeri tárcza javára átszámitva.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a bevételi kevesbletből a kereskedelemügyi ministerium járulékára csak 1.600 frt esik, a többi 800 frt pedig a tandíjak rovatán mutatkozik.

20. czím. Elemi és polgári férfi-tanitóképzők:

előirányoztatott . . .	27.030 frt — kr.,	
előiratott	16.992 » 97 »	
kevesebb		10.037 frt 03 kr.

Ezen bevételi kevesblet az internatusok jövedelmének elmaradásában találja magyarázatát.

A tanitóképző-intézeti növendékek legnagyobb része ugyanis oly szegény, hogy nem képes a tartásdíjakat megfizetni, miért is azoknak egészben vagy részben a díj fizetése alól való felmentése vált szükségessé, mi mellett egyébiránt maga az előirányzat is meghaladta a rendes körülmények között várható jövedelmet.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a kevesebb bevétel az

internatusnál tulajdonképen	8.760 frt 67 kr.,	
továbbá a gyakorló iskola tanpénzeinél és felvételi díjainál	1.276 » 86 »	
együtt . . .	10.037 frt 53 kr.,	
mely összeg a járulékoknál elért . .	— » 50 »	
többlet folytán a fent kimutatott		10.037 frt 03 kr.

apad.

22. czím. Népnevelés:

előirányoztatott . . .	72.814 frt — kr.,	
előiratott	68.322 » $55^1/_2$ »	
kevesebb		4.491 frt $44^1/_2$ kr.

A kevesebb bevétel nagyrészt abban leli magyarázatát, hogy a régibb idő óta működő állami elemi iskolák hiányos felszereléseinek javitása és pótlása folyton sürgősebb szükséglettévé válik, e szükséglet kielégitésének fedezésére a költségek az illető iskolák jövedelmi fölöslegének terhére engedélyeztettek s az iskolák e czímen kevesebbet szolgáltattak be az állampénztárba.

23. czím. Kisdedóvónő- és dajkaképzés:

előirányoztatott . . .	3.000 frt — kr.,	
előiratott.	1.642 » 50 »	
kevesebb		1.357 frt 50 kr.

A kisdedóvónő-képző intézetek internatusainak jövedelme gyanánt előirányzott összegnél azért folyt be kevesebb, mert egyrészt a vagyontalanságuk miatt fizetésre képtelen növendékeket nagyobb számmal kellett díjtalanul felvenni az intézetekbe, másrészt pedig az 1893/94. tanév kezdetével Eperjesen felállitott állami kisdedóvónő-képző intézetnek csak első osztálya nyilt meg s igy az internatusba nem két osztályból, miként tervezve volt, hanem csak az első osztályból vétettek fel fizető növendékek. Különben is az emlitett bevétel, mely az 1893. évre vétetett fel először az állami költségvetésbe, csak megközelitő összegben irányoztatott elő, minthogy előző évek számadási eredményei biztos alapul még nem szolgálhattak.

24. czím. Siketnémák intézete Váczon:

előirányoztatott . . .	24.064 frt — kr.,	
előiratott	19.948 » 69 »	
kevesebb		4.115 frt 31 kr.

A siketnémák intézeti alapjának tiszta jövedelme a conversio folytán beállott kamatcsökkenés következtében 1.361 frt 81 krral maradt az előirányzott összeg mögött.

Továbbá a tápdíjak czímén előirányzott 2.600 frt nem volt beszállitható, mivel a főváros által 12 növendék tartásáért fizetett összeget, tekintettel a kiadási javadalom elégtelenségére, fel kellett használni, nehogy az intézet gazdálkodásában az egyensúly megzavartassék.

S végül tanpénzek czímén az előirányzathoz képest 3 frt 50 krral kevesebb volt a bevétel, mig a vegyes bevételekre előirányzott 150 frttal szemben e rovat ingadozó természete folytán mi sem folyt be.

26. czím. Vakok országos intézete Budapesten:

előirányoztatott . . .	27.325 frt — kr.,	
előiratott	25.090 » $33^1/_2$ »	
kevesebb		2.234 frt $66^1/_2$ krral.

Ezen kevesblet a vakok intézeti alapjának tisztajövedelménél beállott 3.553 frt $84^1/_2$ krajczár visszamaradás és az egyéb bevételi rovatoknál elért 1.319 frt 18 kr. többlet egybevetéséből származik.

Az intézeti alap jövedelménél mutatkozó visszaesés részint conversió által keletkezett kamatcsökkenés, részint pedig — a mint ez e tárcza 1893. évi részletes költségvetéséhez csatolt indokolás 49. és 50. oldalain tüzetesen körüliratott — az intézeti épület számára

vásárolt telek vételárának kifizetésére eladott kötvények után beállott kamatveszteségből származott.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a fentemlitett 1.319 frt 18 kr. többletből a magánnövendékekért fizetendő tartási és nevelési díjakra 1.120 frt, a növendékek készitményeiből befolyó jövedelemre pedig 199 frt 18 kr. esik.

27. czím. Vakok ápoldai alapjának jövedelme:

előirányoztatott . .	2.915 frt — kr.,	
előiratott	2.634 » — »	
kevesebb		281 frt — kr.

mivel a vakok ápoldai alapjából csak annyit lehetett igénybe venni a tárcza javára, mint a mennyi a vakok intézetéből kilépő növendékek segélyezésére fordittatott.

28. czím. Balatonfüredi szeretetház:

előirányoztatott . .	3.100 frt — kr.,	
előiratott	— » — »	
kevesebb		3.100 frt — kr.

A balatonfüredi szeretetház háztartási és gazdasági kiadásai a leggondosabb gazdálkodás mellett is meghaladták az előirányzott költségeket, úgy, hogy a kiadási többlet sürgős fedezhetése végett teljesen fel kellett használni az összes bevételeket, s igy bár az előirányzott 3.100 frt bevétel tényleg befolyt, kénytelen volt az intézet ezt az összeget folyó kiadásaira venni igénybe.

29. czím. Állami tanintézetek épitésére felvett kölcsönök:

előirányoztatott . .	15.114 frt — kr.,	
előiratott	9.841 » 98 »	
kevesebb		5.272 frt 02 kr.

Ezt a bevételi kevesbletet az okozta, hogy a főváros által az egyetemi nőgyógyászati kóroda czéljaira 60 éven át felajánlott 6.000 frt nem folyt be. Minthogy ugyanis az épitkezés az elhelyezés kérdésének megoldása miatt meg nem indult, a főváros sem fizette be a 6.000 frtnyi részletet.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy ezt a 6.000 frt bevételi kevesbletet a budapesti egyetem tulajdonát képező Édeskuthy-féle ház tiszta bérjövedelménél mutatkozó 727 frt 98 kr. bevételi többlet szállitja le a fent kimutatott 5.272 frt 02 krra.

30. czím. Ösztöndíjak és egyéb tanulmányi czélok:

előirányoztatott . .	7.320 frt — kr.,	
előiratott	5.822 » — »	
kevesebb		1.498 frt — kr.

A kevesblet oka abban van, hogy a határőrvidéki ösztöndíj-alapból csak annyi lehet igénybe venni, a mennyi a magyar határőrvidéki ösztöndíjak czímén tényleg kiutalványoztatott; ez az összeg pedig 5.822 frtot tesz. (L. e tárcza rendes kiadásainál XIX. fej. a 40 czím 11. rovatát.)

Igy a megtéritett összeg a tényleges kiadást teljesen fedezvén, fenti bevételi kevesblet, melylyel szemben a kiadásoknál ugyanoly összegű megtakaritás mutatkozik, a zárszámadás mérlegére mi befolyással sem bir.

31. czím. Magyar nemzeti muzeum:

előirányoztatott . .	16.704 frt — kr.,	
előiratott	14.521 » 92 »	
kevesebb		2.182 frt 08 kr.
A kevesblet abból keletkezett, hogy a nemzeti muzeumi alap jövedelme a kötvények convertálásából származó kamatcsökkenés folytán kevesebb		702 frt 94 krral,
a belépti díjak czímén az előirányzott összegnél kevesebb folyt be		162 » 40 »
a botpénzek czímén		16 » 74 »
s végül a kertfentartási járulék czímén és a padok bérletéből befolyt s itt		1.300 » — »
előirányozva volt összeg a nemzeti muzeum számadásában könyveltetelt el; mindössze, mint fent		2.182 frt 08 kr.

33. czím. Országos zene- és szinművészeti akadémia:

előirányoztatott . .	14.040 frt — kr.,	
előiratott	13.649 » 05 »	
kevesebb		390 frt 95 kr.

A ministeri indokolás szerint a bevételi kevesblet oka az, hogy az évzáró vizsgálatok előadásai után befolyt jövedelem csak a folyó 1894. év elején számoltatván el, az az 1893. évi áll. zárszámadásba nem volt fölvehető.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy az áll. zárszámadás szerint a következő rovatokon mutatkozik bevételi kevesblet, nevezetesen az évzáró-vizsgák előadásai után	400 frt
az ösztöndíjaknál	800 »
és a vegyeseknél	40 »
együtt .	1.240 frt,
mely összeg a felvételi és tandíjaknál mutatkozó	849 » 05 kr.
többlet levonásával leapad a fent kimutatott .	390 frt 95 krra.

34. czím. Technologiai iparmuzeum:

előirányoztatott	500 frt,	
előiratott	— »	
kevesebb		500 frt.

Ez a kevesblet abban leli indokát. hogy az intézet számadásait az év vége után zárván le, a mutatkozott bevétel az 1893. év kezelésénél figyelembe vehető már nem volt.

36. czím. Egyéb közművelődési czélok:

előirányoztatott	2.190 frt — kr.,	
előiratott	2.132 » 41 »	
kevesebb		57 frt 59 kr.

E bevételi czím 1. rovata (»a magyar művészeti ösztöndíj-alap tiszta jövedelméből«) a rendes kiadások XIX. fejezet, 48. czím, 2. rovat hasonczímű kiadásainak födözetére szolgál, s

minthogy itt a kiadás 1893-ban csak 525 frt volt, a bevételnél is az előirányzott 1.260 frtta szemben 735 frt keveseblet mutatkozik; minthogy azonban e czím 2. tétele alatt Vajda-Hunyad várának házbér-jövedelme czímén előirányzott . . . . 930 frt — kr.
ellenében . . . . 1.607 » 41 »
és igy . . . . 677 frt 41 krral
több folyt be; az imént emlitett . . . . 735 » — »
bevételi kevesblet fenti . . . . 57 frt 59 krra
szállott le.

Budapesten, 1895. évi február hó 6-án.

Fest Lajos *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Kabós Ferencz *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

a kereskedelemügyi ministerium 1893. évi zárszámadása tárgyában.

A kereskedelemügyi ministerium részére 1893. évre megszavaztatott:

Rendes kiadások		65,526.635 frt — kr.
Nyugdíjak		900.000 » — »
Átmeneti kiadások	754.000 frt — kr.	
A képviselőház 1892. évi május hó 10-én tartott ülésében 496. jkvi sz. a. hozott határozata alapján . .	14.678 » 05 »	768.678 » 05 kr.
Beruházások	8,008.900 frt — kr.	
Az 1890. évi 4.244. jkvi sz. a. hozott képviselőházi határozat az 1890: X., az 1888:XXVII., az 1894:XIX. t.-cz., továbbá a képviselőház 1892. évi junius hó 11-én tartott 69. ülésében 768. jkvi sz. a. tudomásul vett ministeri bejelentés, illetve hozott határozat, illetve 1893. évi május 20-án hozott s a törvényhozásnak a tárcza 1894. évi költségvetési indokolásában bejelentett ministertanácsi határozat alapján (1893. évi VII. és 1893. évi XXXI. t.-cz.), végül a tárcza 1893. évi költségvetési indokolásában a törvényhozás által tudomásul vett bejelentés alapján	3,275.119 frt 77 kr.	11,284.019 frt 77 kr.
Mindössze		78,479.332 frt 82 kr.

Utalványoztatott:

Rendes kiadások	76,828.379 frt $79\frac{1}{2}$ kr.	
Nyugdíjak	929.102 » $37\frac{1}{2}$ »	
Átmeneti kiadások	768.151 » $40\frac{1}{2}$ »	
Beruházások	16,467.623 » 06 »	94,993.256 frt $63\frac{1}{2}$ kr.
Az előirányzattal szemben az utalványozás **kedvezőtlenebb**		16,513.923 frt $81\frac{1}{2}$ krral.

Bevételként előirányoztatott:

Rendes bevételek		97,878.292 frt — kr.
Átmeneti bevételek	27.000 frt — kr.	
Az 1890. évi november hó 13-án 4.244. jegyzőkönyvi szám alatt hozott képviselőházi határozat, 1888: XXVII. t.-cz., továbbá 1892. évi junius hó 11-én tartott 69. ülésében 768. jegyzőkönyvi szám alatt tudomásul vett ministeri bejelentés, illetve hozott képviselőházi határozat, végül a tárcza 1893. és 1894. évi költségvetési indokolásaiban (1893. évi VII. és 1893. évi XXXI. t.-cz.) a törvényhozás által tudomásul vett bejelentés alapján . .	840.443 frt 21 kr.	867.443 frt 21 kr.
Mindössze		98,745.735 frt 21 kr.

Előiratott:

Rendes bevételek	111,684.769 frt $67\frac{1}{2}$ kr.	
Átmeneti bevételek	2,194.579 » 08 »	113,879.348 frt $75\frac{1}{2}$ kr.
Az előirányzattal szemben az előirás **kedvezőbb**		15,133.613 frt $54\frac{1}{2}$ krral
Összehasonlitva a kiadások kedvezőtlenebb eredményét a bevételek kedvezőbb eredményével, mutatkozik **kedvezőtlenebb** eredmény		1,380.310 frt 27 kr.

Hátralék-kezelés.

Helyesbitett terhelő hátralék 1892. év végével:

a rendes kiadásoknál		2,460.053 frt $89\frac{1}{2}$ kr.
a nyugdíjaknál		8.016 » $92\frac{1}{2}$ »
az átmeneti kiadásoknál		85.174 » 91 »
a beruházásoknál		5,290.749 » 81 »
összesen		7,843.995 frt 54 kr.

Terhelő hátralék 1893. év végével:

a rendes kiadásoknál . . .	3,432.035 frt $14\frac{1}{2}$ kr.	
a nyugdíjaknál	10.091 » $65\frac{1}{2}$ »	
az átmeneti kiadásoknál . .	97.517 » $59\frac{1}{2}$ »	
a beruházásoknál	4,279.488 » 30 »	
összesen		7,819.132 frt $69\frac{1}{2}$ kr.
tehát **apadt** a terhelő hátralék . . .		24.862 frt $84\frac{1}{2}$ krral.

Helyesbitett cselekvő hátralék 1892. év végével:

a rendes bevételeknél	543.357	frt	$89^{1}/_{2}$	kr.
az átmeneti bevételeknél	913.512	»	40	»
összesen	1,456.870	frt	$29^{1}/_{2}$	kr.

Cselekvő hátralék 1893. év végével:

a rendes bevételeknél . . .	606.557	frt	$69^{1}/_{2}$	kr.				
az átmeneti bevételeknél . .	167.691	»	08	»				
összesen					774.248	frt	$77^{1}/_{2}$	kr.
tehát **apadt** a cselekvő hátralék . .					682.621	frt	52	krral.
Összehasonlitva a kétrendbeli hátralékok apadását, mutatkozik **kedvezőtlenebb** eredmény					657.758	frt	$67^{1}/_{2}$	krral.

Átfutó kezelés.

Előlegeknél:

Helyesbitett cselekvő hátralék 1892. év végével	33,545.331	frt	$54^{1}/_{2}$	kr.
Cselekvő hátralék 1893. év végével	39,635.111	»	86	»
Szaporodás 1893. évben	6,089.780	frt	$31^{1}/_{2}$	kr.

Idegen pénzeknél:

Terhelő hátralék 1892. év végével	33,751.816	frt	12	kr.
» » 1893. » »	36,825.248	»	23	»
Szaporodás 1893. évben	3,073.432	frt	11	kr.
Összehasonlitva az előlegek szaporodását az idegen pénzek szaporodásával, mutatkozik **kedvezőbb** eredmény	3,016.348	»	$20^{1}/_{2}$	»

Budapesti kir. zálogházaknál.

Cselekvő tőke 1892. év végével	2,053.094	»	—	»
» » 1893 » »	1,977.668	»	—	»
Apadás 1893. évben	75 426	frt	—	kr.
Terhelő tőke 1892. év végével	882.480	»	94^{11}_{2}	»
» » 1893. » »	694.855	»	$94^{1}/_{2}$	»
Apadás 1893-ban	187.625	frt	—	kr.
Összehasonlitva a cselekvő tőkék apadását a terhelő tőkék apadásával, mutatkozik **kedvezőbb** eredmény	112.199	»	—	»

Vagyonkezelés.

Ingatlan vagyon helyesbitett értéke 1892. év végével	912,954.785	frt	$70^{1}/_{2}$	kr.
Érték 1893. év végével	929,454.380	»	48	»
Szaporodás 1893-ban	16,499.594	frt	$77^{1}/_{2}$	kr.
Ingó vagyon helyesbitett értéke 1892. év végével . .	31,835.552	»	26	»
Érték 1893. év végével	35,348.087	»	$39^{1}/_{2}$	»
Szaporodás 1893-ban	3,512.535	frt	$13^{1}/_{2}$	kr.
Összes szaporodás 1893-ban	20.012.129	frt	91	kr.

Ingatlan vagyon előállitására felvett adósság álladéka:

Helyesbitett álladék 1892. év végével	4,348.548 frt 43 kr.
Álladék 1893. év végével	4,769.427 » 80 »
Szaporodás . . .	420.879 frt 37 kr.

Összehasonlitva a vagyon összes szaporodását az adósságok szaporodásával, mutatkozik kedvezőbb eredmény 19,591:250 frt 54 kr.

A kereskedelemügyi ministeri tárcza kezelésénél előforduló túlkiadások vagy előirányzat nélküli kiadások, valamint a kevesebb bevételek indokolásai, az állami számvevőszék részletes jelentese alapján a következőkben terjesztetnek elő, még pedig:

Nyugdíjak: VI. fejezet, 8. czím:

megszavaztatott	900.000 frt — kr.,	
utalványoztatott	929.102 » $37^1/_2$ »	
túlkiadás		29.102 frt $37^1/_2$ kr.,

melyre nézve a kereskedelemügyi minister a következőket hozza föl:

E túlkiadásból a posta- ás távirdaintézetre esik 18.721 frt $75^1/_2$ kr. a többi kezelési ágakra pedig — figyelembe véve a fiumei tengerészeti hatóságra előirányzott összegnél elért 927 frt 02 krnyi megtakaritást, — 10.380 frt 62 kr.

A túlkiadás az évközben előfordult törvényszerű nyugdíjazások és végkielégitések folytán merült fel.

A nyugdijszükséglet emelkedésére nézve a tárczakezelés nagy kiterjedtségénél, illetve az állandóan alkalmazott személyzet nagy számánál fogva, előre pontosan nem állapitható meg s igy az előirányzott hitel némileg túl lett haladva, azonban már jóval kisebb összeggel, mint a megelőző években. A túllépés az előirányzott összegnek csak 3%-át teszi, a mi ily természetű előirányzatnál, mely alaposan ki nem számitható, mert esélyektől függ, egyáltalában számba nem vehető különbség.

Minthogy a nyugdíj-előirányzat fokozatosan emelkedik, remélhető, hogy az előirányzat és a tényleges eredmény közti egyensúly mielőbb helyre lesz állitható.

Rendes kiadások: XVII. fejezet.

I. czím. Központi igazgatás.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	464.694 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	504.617 » 95 »	
túlkiadás.		39.923 frt 95 kr.

Ezen túlkiadást az állami alkalmazottak illetményeinek az 1893. évi IV. törvényczikk alapján történt rendezése következtében állott elő.

2. czím. Államépitészeti hivatalok.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	487.168 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	520.629 » 33 »	
túlkiadás.		33.461 frt 33 kr.

Ezen túllépés főképen a tisztviselői illetményeknek az 1893. évi IV. törvényczikk alapján történt rendezése következtében állott elő.

4. czím. Ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok.

1. rovat. Ipari és kereskedelmi czélok.

Ez alatt a rovat alatt túlkiadás nincsen ugyan, de annak 300.000 frtnyi hitele terhére iutalványozott 299.671 frt 91 krnyi összegben benfoglaltatik az 1885. évi országos kiállitásra Grün János vállalkozó által készitett szekrényekért birói egyezség alapján kifizetett 2.302 frt 40 kr. is, melyről a részletes költségvetésben gondoskodva nincsen. A minister azt következőleg indokolja:

Grün János vállalkozó már az 1885. évi országos kiállitás alkalmával kártéritési igénynyel lépett fel azon indokolással, hogy a tőle megrendelt szekrények utasitás folytán költségesebb módon lettek elkészitve, a mint azok előirányozva voltak. E követelését nevezett per utján érvényesitette s minthogy nem volt kilátás arra, hogy vállalkozó e keresetével elutasittatni fog, vele birói egyezség köttetett oly értelemben, hogy a kincstár nevezett vállalkozó részére 2.302 frt 40 krt fizet ki.

Az 1885. évi országos kiállitás költségei annak idején az átmeneti kiadások közt számoltattak ugyan el; tekintve azonban, hogy az 1885. évi országos kiállitás czéljaira készitett szekrények az 1886. év folyamán létesitett s a kiállitási iparcsarnokban elhelyezett kereskedelmi muzeumnak adattak át s ennek leltára útján államvagyonként szerepelnek az állami zárszámadásban; a kereskedelmi muzeum fentartási költségei pedig az ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok hiteléből fedeztetnek: indokoltnak mutatkozott a kiadás természetének leginkább megfelelő ipari és kereskedelmi czélok rovata alatt megszavazott összegek igénybevétele.

4. rovat. Gépészeti ipariskola Kassán:

megszavaztatott . . .	24.770 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	26.802 » 91 »	
túlkiadás		2.032 frt 91 kr.

Ezen túllépés a tisztviselői illetményeknek az 1893. évi IV. törvényczikk alapján történt rendezése következtében állott elő.

5. czím. Posta és távirda.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	5,227.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	5,479.272 » 68 »	
túlkiadás		252.272 frt 68 kr.

Ezen többkiadás az 1893. évi IV. törvényczikk végrehajtása folytán állott elő. A fizetés s lakpénzfelemelések a posta-távirda személyzetnél kereken 285.000 frtot tettek, de minthogy a személyi járandóságok egyes alrovatainál némi megtakaritás éretett el, a túllépés csak 252.272 frt 68 krt tesz.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	5,043.000 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	5,277.053 » 66 »	
túlkiadás		234.053 frt 66 kr.

Ezen többkiadást a távirda és távbeszélő nagyobbmérvű fejlődése és ugyanezek forgalmának emelkedése okozták, a mennyiben több fennálló távirdavonal átalakitása és több állomásnál a távíró- és távbeszélőgépek szaporitása és kicserélése vált szükségessé. Ezen többkiadást az előirányzattal szemben mutatkozó és 1,000.000 forintnál nagyobb bevételi többlet igazolja.

6. czím. M. kir. postatakarékpénztár.

a) rovat. Személyi járandóságok:

költségvetésileg megszavaztatott	164.854 frt — kr.,	
hozzá az 1893: IV. t.-cz. alapján . . .	15.427 » 50 »	
együtt . . .	180.281 frt 50 kr.;	
utalványoztatott	180.182 » 27 »	
megtakaritás		99 frt 23 kr.

Az állami számvevőszék e rovathoz felvilágositásképen megjegyzi, hogy a postatakarékpénztár személyi járandóságainak 164.854 frtnyi költségvetési hitele azért emeltetett az 1889. évi országos határozat III. pontja értelmében 15.427 frt 50 krral, vagyis azon összeggel, mely az intézeti tisztviselők illetményeinek az 1893. évi IV. t.-czikkel történt rendezése folytán előállott több-kiadást képez, mert a postatakarékpénztár által az illetmények rendezésére igényelt összeg nem terheli a pénzügyi tárcza átmeneti kiadásainak 9. czíme alatt előirányzott 3,313.500 frtnyi hitelt, hanem az üzletet.

c) rovat. Üzleti kiadások:

megszavaztatott	292,000 frt — kr.	
utalványoztatott	335.110 » 76 »	
túlkiadás		43.110 frt 76 kr.

Ezen túlkiadást 1.140 frt 62 kr. erejéig a közvetitő hivatalok részére szabályrendeletileg biztositott, a nagyobb forgalomnak megfelelő jutalékok utalványozása, 41.970 frt 14 kr. erejéig pedig azon körülmény okozta, hogy a betétek álladéka nagyobb volt annál, mely az előirányzat alapjául szolgált, minélfogva az azok után fizetendő kamatösszeg is emelkedett; ezen túlkiadás különben teljes fedezetét találja a »Rendes bevételek« VI. fejezet, 6. czíme alatt kimutatott nagyobb bevételben.

f) rovat. Az 1885: IX. t.-cz. 6. §-a, illetőleg az 1889: XXXIV. t.-cz. 1. §-a értelmében a postaforgalmi pénzekből vett előlegek visszatéritésére:

megszavaztatott	81.896 frt — kr.,	
levonva az *a)* rovatnál hozzáadott . . .	15.427 » 50 krt.;	
marad . .	66.468 frt 50 kr.,	
utalványoztatott	200.981 » 71½ »	
túlkiadás		134.513 frt 21½ kr.

Az 1893. évi IV. t.-cz. alapján az előző *a)* rovat alatti személyi járandóságok hitele 15.427 frt 50 krral emeltetvén, ennek folytán a jelen rovat 81.896 frtnyi költségvetési hitelét is ugyanannyival apasztani kellett, minthogy e rovat előirányzati összege azt a bevételi többletet képezi, mely a kiadások levonása után a postaforgalmi pénzekből nyert előlegek visszafizetésére fönmarad.

Az itt kitüntetett túlkiadás a mondottaknál fogva az előirányzattal szemben javulást jelent és a bevételi többlet egyenes folyománya. Ehhez még megjegyzi az állami számvevőszék, hogy az itt kiutalványozott 200.981 frt 71½ krral a postatakarékpénztár előlegtartozása teljesen törlesztve lesz.

Előirányzat nélküli kiadások.

g) rovat. Az 1885: IX. t.-cz. 7., illetőleg az 1889: XXXIV. t.-cz. 5. §-ai értelmében a tartalékalap képzésére utalványoztatott . . . . 205.952 frt 16 kr.

Ez összegre nézve megjegyzi az állami számvevőszék, hogy a postatakarékpénztár bevételi fölöslege egészben 406.933 frt $87^1/_2$ krt tett s ennek egy része a megelőző *f)* rovat szerint az előleg-tartozás törlesztésére fordittatván, a még fenmaradt s itt kitüntetett 205.952 forint 16 kr. összeg a jelen rovat czímében idézett törvényczikkek értelmében a tartalékalap képzésére használtatik fel. Ez összeg tehát az előirányzattal szemben szintén kedvezőbb eredményt képez.

h) rovat. Ideiglenes pótlékok fejében utalványoztatott . . . . . . 4.231 frt 25 kr.

Az 1893. évi IV. t.-czikk csakis 1893. évi április 1-jén lépvén életbe, a kisebbfizetésű tisztviselőknek az intézet terhére engedélyezett addigi drágasági pótlék még az 1893. év I. negyedére eső hányaddal mint előirányzat nélküli kiadás számoltatott el.

7. czím. Tengeri hajózás.

1. Tengerészeti igazgatás.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	93.566 frt — kr.,	
utalványoztatott	99.459 » 50 »	
túlkiadás		5.893 frt 50 kr.

A személyi járandóságoknál, jelesül a »Fizetések- és lakpénzeknél« tulajdonkép 8.744 forint 57 kr. hiteltúllépés mutatkozik, mely onnan ered, hogy a fizetések és lakpénzek az 1893. évi költségvetésben még az állami tisztviselők illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. t.-cz. életbelépte előtti állapot szerint lettek előirányozva. E szerint tehát az emlitett 8.744 frt 57 krnyi túllépést a fizetéseknek és lakpénzeknek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján történt szabályozása eredményezte.

Minthogy azonban a »Tisztelet- és segélydíjak« alrovatánál 813 frt 34 kr., a »Ruhailletmény« alrovatánál 1.076 frt 73 kr. és a »Jutalmak és segélyek« alrovatánál 961 frtnyi megtakaritás éretett el: a tengerészeti igazgatás személyi járandóságainál a hiteltúllépés csak 5.893 frt 50 krt tesz.

Ehhez még megjegyzi az állami számvevőszék, hogy e túlkiadás az átmeneti kiadások IV. fej. 9. czíme alatt e czélra előirányzott költségtöbbletben fedezését találja.

2. Szakoktatás.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	12.735 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	14.637 » 93 »	
túlkiadás		1.902 frt 93 kr.

A »Fizetések- és lakpénzek«-nél előfordult 1.953 frt 33 krnyi, illetve a többi alrovatoknál elért megtakaritások levonásával mutatkozó 1.902 frt 93 kr. túlkiadást, ép úgy, mint a tengerészeti igazgatás személyi járandóságainál előállt hiteltúllépést a fizetéseknek és lakpénzeknek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján történt szabályozása okozta és ennek fedezete tekintetében is az ott elmondottak állanak.

Előirányzat keretén kivül utalványoztatott:

3. A fiumei importtárak építésére fölvett kölcsönnél fölmerült kiadásokra . . . . 1.039 frt 10 kr.
4. Perköltségekre . . . . 209 » — »

Együtt . . . 1.248 frt 10 kr.

A ministertanács hozzájárulása alapján előirányzatnélküli kiadásként 1.039 frt 10 kr. kiadás számoltatott el, mely kiadás a fiumei importtár (kávé- és bortár) építési költségeinek fedezésére fölvett 299.000 frtnyi kölcsön tárgyában kötött szerződés kiállításából, illetve illeték és egyéb azzal összekötött költségekből származott.

Ezen 1.039 frt 10 kr. előirányzatnélküli kiadás azonban a kereskedelemügyi minister nézete szerint teljesen ellensúlyoztatik azon előirányzatnélküli, az átmeneti bevételek 15. tétele alatt elszámolt 1.331 frt 46 kr. tiszta bevétel által, mely az V. sz. kikötői tárházra eredetileg fölvett kölcsönnek előnyösebb feltételek mellett történt konvertálása alkalmával fenmaradó feleslegből — az ezt terhelő kiadás levonása után — éreretett, mire nézve azonban az állami számvevőszék megjegyzi, hogy ezen két különböző kölcsönökre vonatkozó kezelésre nézve a kölcsönös compensálás helyet nem foglalhat.

Ugyancsak a ministertanács felhatalmazásával előirányzatnélküli kiadásként elszámoltatott perköltségek czímén további 209 frt, mely kiadás onnan ered, hogy a tengerészeti hatóság az 1893. év folyamán több ügyben volt kénytelen az ügyvédi közbenjárást igénybe venni.

Minthogy az említett kétrendbeli, együtt 1.248 frt 10 krt tevő előirányzatnélküli kiadás fedezésére az 1893. évi költségvetésben külön e czélra előirányzott hitel engedélyezve nem volt, ezen kiadások az 1889. évi országos határozat alapján mint előirányzatnélküliek voltak elszámolandók. Ezen kiadások azonban hiteltúllépést nem okoztak, a mennyiben a tengerészeti igazgatás »Dologi kiadások« rovatán eme kiadások mellett még mindig 6.209 frt 69 kr. megtakarítás éretett el.

8. czím. M. kir. államvasutak.

Az 1893. évi költségvetési hitelek s a zárszámadásban feltüntetett tényleges eredmények közt mutatkozó eltérések részletes indokolása előtt szükségesnek tartja a kereskedelemügyi minister azzal foglalkozni, hogy 1893. évben mily kiterjedésű vasuthálózat üzlete láttatott el s ezen vasuthálózaton mily forgalom bonyolíttatott le s erre nézve az alábbiakat hozza föl:

Az 1893. évi költségvetés-előirányzatban 9.924·146 vasutvonalhossz klm. vétetett a számítás alapjául.

Az 1893. év végével pedig tényleg 10.162·770 klm. vasutvonal tartatott üzemben. Az év folyamán üzletbe vett vonalak hosszát átlagos évi hosszra reducálva, az üzletben tartott összhálózat átlagos évi üzleti hossza: 9.909·165 klm. lesz.

E szerint a költségvetéssel kilátásba vett vasuthálózat a tényleg üzemben tartottnak lényegtelen eltéréssel megfelel.

A költségelőirányzat alapjául szolgált forgalmi teljesítmények és az 1893. évben tényleg lebonyolított forgalmat az alábbi összehasonlítás tünteti fel:

	fizető vonat-klm.	1000 elegytonna-klm.	1000 tiszta tonna-klm.
Előirányozva volt	38,800.000	9,312.000	3,084.600
Tényleg teljesíttetett	42,491.686	10,693.453	3,666.403
Több teljesítmény	3,691.686	1,381.453	581.803

A teljesítmény-többleteket viszonyítva az 1893. évi költségvetés alapjául szolgált teljesítményekhez:

a fizető vonat-kilométer teljesitménynél	. . . .	9·5%
az 1.000 elegytonna-klmeter »	. . . .	14·8%
az 1.000 tiszta » » »	. . . .	18·8%

emelkedés mutatkozik.

Ebből kitünik, hogy 1893. évben tényleg jóval nagyobb forgalom bonyolittatott le, mint a milyen az 1893. évi költségvetés alapjául szolgált.

A forgalomnak ezen emelkedése természetszerűen az üzleti kiadásokat is megfelelően emelte.

Ezenkivül a lebonyolitott nagy forgalom mellett még rendkivüli elemi eseményekkel is meg kellett küzdeni. Az 1893. év 1-ső negyedében ugyanis rendkivüli zord időjárás s hófuvások a forgalmat nemcsak igen megnehezitették, hanem azt egyes vonalakon aránylag hoszszabb időn át akadályozták is.

Ezen elemi eseményekből eredő kiadások kereken 1,000.000 frtra tehetők.

Ezek után a minister a túlkiadások részletes indokolását a következőkben adja elő:

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott	17,284.470 frt — kr.,	
utalványoztatott	17,862.796 » 50 »	
túlkiadás		578.326 frt 50 kr.

Túlkiadás merült föl:

a) **Igazgatóságnál:**	
1. fizetésekre és lakpénzekre	15.428 frt 35 kr.,
2. a leszámitoló hivatalok költségeire	23.672 » 91 »
3. a szatmár-nagybányai vasut hozzájárulására	45 » — »
b) **Üzletvezetőségek és forgalmi főnökségeknél:**	
4. fizetések- és lakpénzekre	68.624 » 82 »
5. napidíjasok és kezelőnőkre	8.872 » 39 »
6. személyi és működési pótlékokra	4.193 » 76 »
7. jutalmak és segélyekre	2.162 » 60 »
c) **Külszolgálatnál:**	
8. napibéresek és gyakornokokra	272.621 » 01 »
9. kilométer- és órapénzek	302.935 » 96 »
10. egyenruha és természetbeni adományokra	8.785 » 62 »
11. jutalmak és segélyekre	1.198 » 41 »
12. közös pályaudvarok és üzletben tartott vasutvonalak kiadásaira	32.890 » 98 »
13. elmaradt jóváirásokra anyagvonatok után	35.259 » 17 »
14. elmaradt jóváirásokra műhelyköltségek után	39.000 » 22 »
15. elmaradt jóváirásokra pályaigazitók illetményei után .	627 » 40 »
d) **Különféle, tulajdonképen nem üzleti kiadásoknál:**	
16. nyugdíjegylethez és betegsegélyző-pénztárhoz való járulékoknál	139.220 » 26 »
összesen . . .	955.538 frt 86 kr.
Levonva ebből az egyéb tételeknél elért megtakaritásokat .	377.212 frt 36 krt,
marad túlkiadás . . .	578.326 frt 50 kr.

ad 1., 4., 5. és 6. A »fizetések és lakpénzek«, továbbá a »napidíjasok és kezelőnők«, valamint a »személyi és működési pótlékok« tételei alatt mutatkozó túlkiadások csak látszó-

lagosak, a mennyiben e túlkiadások más szolgálati ágaknál, nevezetesen: a »külszolgálat«, illetve az »igazgatóság« megfelelő tételei alatt megtakaritott összegekben nemcsak teljes fedezetet találnak, hanem még lényeges megtakaritás is mutatkozik.

Hogy az »igazgatóságnál«, továbbá az »üzletvezetőségek és forgalmi főnökségeknél« a fizetés- és lakpénzekre előirányzott összeg túl van lépve, annak oka az, hogy az összes hivatalnokok és altisztek (külön-külön) összesitett létszámot képeznek, s a személyzet, tekintet nélkül fizetési osztályára, azon szolgálati ághoz lesz beosztva, a hol szakismeretéhez s képességéhez képest legjobban és leghelyesebben alkalmazható, s igy megesik, mint a jelen esetben is, hogy némely szolgálati ágnál több magasabb illetményű személyzet van alkalmazva, mint a hány a költségvetésben felvéve van; a minek következménye, hogy az ily szolgálati ágaknál az előirányzott hitel elégtelen a tényleges szükséglet fedezésére, ellenben más szolgálati ágaknál megfelelő megtakaritás jelentkezik.

ad 2. A leszámoló hivatalok költségeinél mutatkozó 23.672 frt 91 krnyi túlkiadás az által állt elő, hogy a leszámitoló hivatalok költségeinek 70%-a, a leszámolt tételek számának arányában 30%-a pedig a leszámolt bevételek arányában lesznek az egyes vasutak közt felosztva.

Miután pedig a m. kir. államvasutak bevételei, s ezzel összefüggőleg a leszámolandó tételek is jóval nagyobb mértékben emelkedtek, mint a többi vasutak bevételei, ennek következményekép a m. kir. államvasutakra az elébb emlitett kulcsok alkalmazása mellett eső költséghányad is emelkedett.

ad 3. A szatmár-nagybányai vasut hozzájárulásánál mutatkozó 45 frtnyi lényegtelen kiadási többlet ellensúlyozva van a dologi kiadások megfelelő tételénél mutatkozó, ugyancsak 45 frtnyi kedvezőbb eredmény által.

Ad 7. és 11. A jutalmak és segélyek tétele alatt mutatkozó túllépést illetőleg megjegyeztetik, hogy a létszám-összesités miatt a jutalmakra előirányzott összegnek az egyes szolgálati ágak közt való előleges pontos szétosztása nagy nehézségekbe ütközik, s legkivált a mozdonyszemélyzet teljesitményi jutaléka eleve pontosan meg nem állapitható; az e czélra 1893-ban előirányzott 6.000 frt helyett tényleg 9.651 frt 38 kr. kiutalványozása vált szükségessé. A vasuti forgalom örvendetes emelkedése által okozott e 3.651 frt 38 kr. hiteltúllépés nélkül e tétel alatt több mint 300 frtra rúgó hitelmegtakaritás éretett volna el.

Ad 8. A napi béreseknél és gyakornokoknál mutatkozó 272.621 frt 01 krnyi túllépést első sorban a forgalom jelentékeny mértékben való emelkedése okozta.

Befolyással birt azonban ezen tétel alatti kiadások alakulására az 1893. év első negyedében uralkodott rendkivüli zord időjárás is, a mely lehetetlenné tette, hogy a személyzet oly mértékben vétessék igénybe, mint rendes viszonyok közt.

Ugyancsak emelte az e tétel alatti kiadásokat a vasut szállitási képességének fokozása érdekében tett azon intézkedés is, hogy egyrészt mozdonyonkint 1—2 állás rendszeresittetett vizsgázott mozdonyvezető tanonczok részére; másrészt, hogy a vizsgázatlan mozdonyvezető tanonczok eddigi 1 frtnyi napibére a személyzet állandósitása czéljából 1 frt 20 krra emeltetett.

Ad 9. A kilométer- és órapénzeknél mutatkozó 302.935 frt 96 krnyi túllépés legnagyobbrészt a forgalom emelkedésének tulajdonitandó. Befolyást gyakorolt azonban azon körülmény is, hogy a forgalom biztonsága érdekében a fékezők számát szaporitani kellett s ennek folytán több kilométerpénz is volt fizetendő.

A kilométer- és órapénzek vonatkilométerenként 1892. évben 5·245 krt, 1893. évben pedig 5·35 krt tettek.

Ad 10. Az egyenruha és természetbeni adományoknál mutatkozó 8.735 frt 62 kr. többkiadás a nagyobb forgalom következtében szükségelt személyszaporitásban találja indokát

Ad 12. A közös pályaudvarok s az üzletben tartott, illetve más vasutakkal közösen használt csatlakozási vasutvonalak után kilátásba vett téritmények, illetve jóváirások elmaradása azon körülménynek tulajdonitandó, hogy a közös pályaudvarok és vasutvonalak költségei az érdekelt vasutak közt nagyobbára a forgalom arányában lesznek megosztva.

1893. évben az államvasutak forgalma a többi vasutakkal szemben oly mértékben emelkedett, hogy e közös használatból a m. kir. államvasutakra háramló s az ebbeli bevételekkel compensálandó kiadások jóval felülmulták az idegen vasutak által fizetett megtéritéseket, s ennek folytán az előirányzattal szemben a személyi járandóságoknál 32.890 frt 98 kr., a dologi kiadásoknál pedig 1.818 frt 73 kr. túllépés keletkezett.

Ad 13., 14. és 15. Az anyagvonatokból eredő jóváirásnál mutatkozó 35.259 frt 17 krnyi elmaradás, továbbá a műhelyeknek a jármű fentartási kiadásokban foglalt személyi járandóságainál, valamint az osztrák-magyar államvasuttól átvett pályaigazitóknak a felépitményi kiadásokban foglalt illetményeinél mutatkozó 3.900 frt 22 kr., illetve 627 frt 40 kr. elmaradások csak látszólag képeznek túllépést, mert ugyanezen összegekkel kisebbek az illető szolgálati ágak fentartási és üzemi kiadásai is.

Ad 16. A 139.220 frt 26 krnyi túlkiadásból esik a nyugdíj-egylethez való járulékra	68.769	frt	13	kr.,
a beteg-egylethez való járulékra pedig	70.451	»	13	»
összesen . . .	139.220	frt	26	kr.

Az első helyen emlitett járuléknál jelentkezett túllépés a következő körülményekre vezethető vissza:

A rendes nyugdíjjárulék czímén hozzávetőleg előirányzott 320.000 frttal szemben személyszaporitások és előléptetések következtében a jóváhagyott nyugdíj-alapszabályok értelmében a tényleges járulék több volt	26.891	frt	97	krral.
Ezen felül a mohács—pécsi vasuttal átvett alkalmazottak után az erre vonatkozó egyezmény értelmében az I. cs. és kir. szab. dunagőzhajózási társaság által teljesitett be- és utánfizetéseknek megfelelő kormányjárulék czímén, mely előre látva nem volt, fizettetett	19.810	»	57	kr.
Továbbá a m. kir. államvasutak nyugdíjalapjánál az 1892. évi zárszámadás szerint mutatkozó hiány czímén (mely hiány az alapszabályok értelmében a nyugdíjalapnak előlegezendő) elszámoltatott	22.066	»	59	»
összesen . . .	68.769	frt	13	kr.

A második helyen, vagyis a betegegylethez való járuléknál felmerült túllépés pedig onnan ered, hogy a betegsegélyző alapnak az 1891. évi XIV. t.-cz. alapján betegpénztárrá történt átalakitása következtében a m. kir. államvasutakra, mint munkaadóra háramló hozzájárulás czímén 1893. évre előirányzatilag felvett 100.000 frtnak előirányzása alkalmával feltételeztetett, hogy az altisztek és szolgák, kiket az idézett törvény a betegpénztárba való belépésre nem kötelez, e betegpénztárba belépni nem fognak. Czélszerűnek és szükségesnek találtatott azonban, hogy a végleges altisztek és szolgák is köteleztessenek az e czélból megfelelően módositott szolgálati rendtartással a betegpénztárba való belépésre.

Ebből kifolyólag a m. kir. államvasutak járuléka, mely a tagjárulékok $1/3$-át teszi, jelentékenyen emelkedett; mi mellett a nagyobb forgalom következtében alkalmazva volt több napibéres- és munkás-személyzetre eső nagyobb járulékok is emelték a m. kir. államvasutakra

háramló terheket; úgy, hogy a kilátásba vett 100.000 frttal szemben a tényleges szükséglet az elől számjelzett 70.451 frt 13 krral többet tett, mely többszükséglet előre látva nem volt.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	2,719.960 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	2,941.280 » 25 »	
túlkiadás		221.320 frt 25 kr.

Túlkiadás állott elő:

a) Igazgatóságnál:

1. irodaszerek s nyomtatványokra s irodai leltár fentartására	32.465 frt 61 kr.
2. hivatalos helyiségek bérére s fentartására	28.599 » 62 »

b) Üzletvezetőségek- és forgalmi főnökségeknél:

3. irodaszerek s nyomtatványokra s irodai leltár fentartására	5.391 frt 94 kr.
4. hivatalos helyiségek bérére s fentartására	8.011 » 93 »

c) Külszolgálatnál:

5. utazási, költözködési s helyettesitési költségekre . . .	36.701 frt 79 kr.
6. irodaszerek, nyomtatványok s irodai leltár fentartására	32.685 » 61 »
7. hajtánymenetekre és hajtányok fentartására	2.010 » 51 »
8. közös pályaudvarok kiadásaira	1.818 » 73 »
9. elmaradt jóváirásokra anyagvonatok után	10.554 » 90 »

d) Különféle, tulajdonképen nem üzleti kiadásoknál:

10. tűzkárelleni biztositásra	14.782 frt 11 kr.
11. ház- és épület-adóra	3.951 » 53 »
12. közös pályaudvarok befektetett tőkéinek kamategyenlegére	45.036 » 44 »
13. elemi események következtében fizetett kárpótlásokra	60.203 » 49 »
14. vegyes kiadásokra	8.118 » 95 »
összesen . . .	290.333 frt 16 kr.
Levonva ebből az egyéb tételeknél elért megtakaritásokat	69.012 » 91 »
marad túlkiadás	221.320 frt 25 kr.

ad 1. 3. és 6. Az irodaszerek, nyomtatványok és irodai leltár fentartásánál felmerült túlkiadások annak folytán álltak elő, hogy a vasuthálózat nagyobbodása, a forgalom emelkedése, az üzletben tartott h. é. vasutak számának folytonos szaporodása következtében az ügyforgalom előre nem látott mértékben emelkedett, a mi az irodai szükségletet, de főleg a nyomtatványok költségeit lényegesen emelte.

ad 2. és 4. A hivatalos helyiségek béreinél s fentartásánál mutatkozó túlkiadások okát adja az a körülmény, hogy a forgalom emelkedése s ezzel kapcsolatban a személyzet szaporitása miatt a hivatalos helyiségeket is szaporitani s az elfoglalt új helyiségeket célszerűbb kihasználhatás végett átalakitani kellett.

Az átalakitások költségei, valamint az átalakitási munkák tartama alatt fizetett ház-érek, nemkülönben a hivatalok átköltözködésével járó költségek okozták a túllépéseket.

ad 5. Az utazási, költözködési és helyettesitési költségeknél mutatkozó 36.701 frt 9 kr. túlkiadást első sorban a forgalom emelkedése, másodsorban az 1893. év I-ső negye-ében uralkodott rendkivüli zord időjárás okozta, minthogy az annak nyomában bekövetkezett iegbetegedések miatt igen gyakori helyettesitések váltak szükségessé.

Lényegesen emelték ezenkivül a helyettesitési költségeket az őszi hadgyakorlatok is.

ad 7. A hajtánymenetek tételénél mutatkozó aránylag csekély 2.010 frt 51 krnyi illépés a forgalom emelkedése következtében szükségessé vált hathatósabb ellenőrzés követ-ezménye.

ad 8. és 9. A közös pályaudvarok kiadásainál felmerült túllépés s az anyagvonatok ;jében előirányzott jóváirással szemben mutatkozó elmaradás természete a személyi járandó-ágok megfelelő tételeinél vannak indokolva.

ad 10. és 13. A tűzkár elleni biztositásoknál s az elemi események következtében fizetett árpótlásoknál mutatkozó 14.782 frt 11 krnyi, illetve 60.203 frt 49 krnyi túlkiadásokat az vközben, valamint az előző években felmerült s 1893. évben leszámolt elemi események okozták. kiadások, minthogy előre nem látható elemi eseményektől függnek, előzetesen pontosan meg em állapithatók.

ad 11. A ház- és épületadónál mutatkozó 3.951 frt 53 kr. túllépés okát abban találja, ogy a nádor-utczai ház s a nyugoti pályaudvaron bérbeadott épületek s rakhelyek után 6.487 orintnyi adó volt fizetendő.

ad 12. A közös pályaudvarok befektetett tőkéinek kamategyenlegénél felmerült 45.036 frt 4 kr. túlkiadást ugyanazok a körülmények idézték elő, a melyek a személyi járandóságoknál közös pályaudvarokra vonatkozólag vannak előadva.

ad 14. A vegyes kiadásoknál beállott 8.118 forint 95 kr. túllépést az okozta, hogy udapest székes fővárosnak a dunaparti teherpályaudvar mentén levő Dunapartra vonatkozó artjoga ügyében folytatott tárgyalások csak 1893. évben voltak befejezhetők, minek követ-ztében az 1881. évtől 1893. évig járó 8.135 forint partbér 1893. évben egyszerre került fizetésre.

3. rovat. Fentartási és üzemi kiadások:

megszavaztatott . . .	21,995.570 frt — kr.,			
utalványoztatott . . .	25,504.107 » 11 »			
túlkiadás		3,508.537	frt 11	kr.

Túlkiadásból volt:

a) Pályafelügyelet és fentartásnál:

1. a pályafelügyeleti kiadásokra	7.125	frt 90	kr.
2. alépitményekre	45.610	» 47	»
3. felépitményekre	24.633	» 06	»
4. magas épitményekre	30.171	» 75	»
5 rendkivüli kiadásokra	670.180	» 70	»
Együtt	777.721	frt 88	kr.

b) Állomási és menetszolgálatnál:

6. állomási szolgálati kiadásokra	813.705	frt 04	kr.
7. menetszolgálati kiadásokra	70.465	» 80	»

c) Vontatási és műhelyszolgálatnál:

8. vontatási kiadásokra	693.427 frt 43	kr.
9. járművek fentartási kiadásaira	1,094.744 » 55	»
10. rendkivüli kiadásokra	92.936 » 46	»
(a—c) összesen	3,543.051 frt 16	kr.
Levonva az egyéb tételeknél elért megtakaritásokat . . .	34.514 » 05	»
marad **túlkiadás**	3,508.537 frt 11	kr.

ad 1—5. A pályafelügyelet s fentartásnál mutatkozó 777.721 frt 88 kr. túlkiadásnak legnagyobb részét, vagyis 670.180 frt 70 krt a rendkivüli havazások s árvizkárok idézték elő. Az ennek levonása után fenmaradó, összesen 107.541 frt 18 krnyi túlkiadás pedig — igy folytatja a kereskedelemügyi minister — a forgalom nagymérvű emelkedése által teljesen megokolt ugyan, azonban szükségesnek találom e kiadási többlettel behatóbban foglalkozni, tekintettel arra, hogy az épités jellegével biró átalakitási munkák költségeire a pályafentartási szolgálatnál 1893. év terhére 653.973 frt 89 krnyi, illetve a rendkivüli munkákra eső 38.564 forint 36 krnak számitáson kivül való hagyása mellett 615.409 frt 53 kr. hitelmaradvány lett lekötve.

A már évek óta fennálló s a törvényhozás által is már jóváhagyott gyakorlatnak megfelelően a költségvetésileg megállapitott hitelösszeg bizonyos része átalakitási munkákra lesz kihasitva.

Ezen igy kihasitandó összeg nagyságának megállapitásánál mindenkor figyelembe vétetnek egyrészt az előirányzat alapjául szolgált, tehát a rendes viszonyok közt a rendes fentartás czéljaira szükséges összegek; másrészt azok az átalakitási munkák, a melyeknek létesitése a forgalom biztos, gyors, akadálytalan és gazdaságos lebonyolitása érdekében szükséges.

Az 1893. évi költségvetési hitelből ily átalakitási munkákra kihasitva lett 2,374.70[illegible] forint. Ebből az év folyamán tényleg felhasználtatott . . . . 1,749.107 frt — kr.
s a munkák befejezésére leköttetett . . . . 615.409 » — »
vagyis 1893-ik évi zárszámadásban ezen munkákra, mint igénybevétel . . . . 2,364.516 frt — kr.
szerepel; tehát megközelitőleg felhasználtatott, illetve leköttetett átalakitásokra azon összeg, a mely e czélra már az év elején kihasitva lett.

Annak kimutatására, hogy a szorosabb értelemben vett pályafentartás (tehát az átalakitási munkák költségei nélkül) a mult évben és 1892. évben mennyibe került, az alábbi egységtételeket ismerteti meg a minister.

	1892. évben	1893. évben
	pályakilométerenkint	
A pályafelügyeleti, üzemi és fentartási kiadások a kezelésben állott összhálózaton tettek . .	16 frt 32 krt,	17 frt 14 krt.
Miután ezen tétel alatt számoltatnak el a folyó pálya világitásából és az összes jelzőeszközök fentartásából eredő költségek, az egységtétel emelkedését a forgalom növekedése okozta.		
Az alépitmény fentartása került:		
1. a m. kir. államvasutak saját vonalain .	102 frt 14 krba,	94 frt 82 krba
2. a m. kir. államvasutak által saját számlára és az önköltségek megtéritése mellett kezelt h. é. vasutvonalokon	50 » 12 »	58 » 23 »

A felépitmény fentartása került:		
1. a m. kir. államvasutak saját vonalain .	473 frt 88 kr.	496 frt 37 kr.
2. a fentebb emlitett h. é. vasutakon . . .	182 » 65 »	207 » 25 »
A magas épitmény fentartása került:		
1. a m. kir. államvasutak saját vonalain .	102 » 56 »	97 » 25 »
2. a h. é. vasutakon	18 » 92 »	17 » 13 »

Lényeges eltérés ezen két év kiadási egységtételei közt leginkább a felépitménynél észlelhető, a mi onnan ered, hogy egyrészt a forgalom lényegesen emelkedett, minek befolyása a felépitmény fentartására nem maradhatott el; másrészt, hogy a h. é. vasutakon a felépitmény fentartása az egyes vonalokon tömegesen kicserélés alá kerülő talpfák miatt drágult.

Annak igazolására, hogy nem a hitellekötések, hanem a csapadékdús időjárás, a forgalom emelkedése és egyéb, a fentartási kiadásokra befolyással biró körülmények okozták a pályafentartási kiadásoknál a költségvetésileg megállapitott hitelösszeggel szemben a túllépést, a minister a következőket adja elő:

A forgalom emelkedése természetesen leginkább az állam saját vonalain nyilvánult, a kiadásoknál pedig első sorban a pályafelügyeletnél s a felépitménynél jelentkezett.

A fentebb közölt egységtételek szerint emelkedett az egységtétel a

pályafelügyeletnél	0·82 frttal,
a felépitménynél pedig	22·49 »
az összes emelkedés tehát	23 frt 31 kr.

A m. kir. államvasutak saját vonalainak hossza 7.592·207 km. lévén, a kiadásoknak pályakilométerenkint 23 frt 31 krral való emelkedéséből 176.974 frt 34 kr. többlet származott, a mely többlet jóval meghaladja az előirányzattal szemben kimutatott 107.541 frt 18 krnyi túllépést, a miből világosan kitünik, hogy a hiteltúllépést nem a hitellekötések, hanem a forgalom emelkedése és egyéb körülmények idézték elő.

ad 6. Az állomási szolgálat kiadásainál mutatkozó 813.705 frt 04 krnyi túlkiadások 79.959 frt 13 krnyi részének alakulására a forgalom emelkedésén kivül lényeges befolyást gyakorolt az 1893. év első negyedében uralkodott rendkivül zord időjárás és nagy havazás, a mely a kezelést az állomásokon, különösen az árúmozditást és kocsitolatást nagy mérvben megnehezitette.

Ugyancsak emelte e kiadásokat a nagyobb forgalom s annak gyors lebonyolitása érdekében életbeléptetett többrendbeli intézkedés.

Nevezetesen a nagy forgalom és különösen a kocsihiány idején a fontosabb állomásokon a kocsik ki- és berakása éjjel is, tehát nagyobb bér fizetése mellett eszközöltetett; ugyancsak a fontosabb állomásokon a vonatok rendezésének gyorsitása érdekében a tolatómozdonyok, valamint a tolató-személyzet szaporittatott; több nagyobb állomáson a költségesebb gázvilágitás lett berendezve stb.

A 813.705 frt 04 kr. túlkiadás további 33.745 frt 91 krnyi része a közös pályaudvarok után származó terheléseknél mutatkozik s azt ugyanazon körülmények okozták, a melyek a személyi járandóságoknál a közös pályaudvarok hiteltúllépésének megokolására fel vannak sorolva.

ad 7. A menetszolgálatnál mutatkozó 70.465 frt 80 kr. túlkiadásokból, eltekintve az anyagvonatokból eredő jóváirásokra eső 1.132 frt 12 kr. elmaradástól, a mely csak látszólag képez túllépést, a mennyiben más szolgálati ágnál a kiadás ugyanannyival kisebb, a többi [illegible].333 frt 68 krnyi túllépés túlnyomó része a forgalom emelkedésében találja indokát. Befolyásolta az e tétel alatti kiadásokat még azon körülmény is, hogy a gőzfűtésnek nagyobb

mérvben való alkalmazása miatt a forgalomból kivont régi melegitő csövek kiselejteztettek s hogy az »alla rinfusa« és a déligyümölcs-szállitásra használt kocsik berendezésének, illetve felszerelésének javitása és átalakitása is tetemes költségeket igényeltek.

A menetszolgálat üzemi s fentartási kiadásaiból a forgalmi teljesitményekre vonatkozólag számitott egységtételeket illetőleg a minister megjegyzi, hogy azok:

1892. évben vonatkilométerenkint	. . . .	0·977 krt,
1893. » »	. . . .	0·976 »

1000 elegytonna-kilométerenkint pedig:

1892. évben	. . . .	3·998 »
1893. »	. . . .	3·884 »

tettek.

ad 8. A vontatási kiadásoknál mutatkozó 693.427 frt 43 krnyi túlkiadást illetőleg megjegyeztetik, hogy az e tétel alatti kiadások alakulására, a forgalom emelkedésén kivül még lényeges befolyással volt, — mint már többször emlittetett, — itt is az 1893. év első negyedében uralkodott rendkivüli zord időjárás és a fűtőanyag drágulása.

A zord időjárásnak a kiadásokra való kihatása a nagyobb szénfogyasztásban nyilvánult.

1892. évben ugyanis vonatkilométerenkint átlag 23.278 kilogramm, 1893. évben pedig 24.302 kilogramm szén fogyasztatott.

Ezen fogyasztási többlet által előidézett többköltség 147.000 frtra tehető.

A szén drágulása 1893. évben 1892. évvel szemben tonnánkint 11 krt tett. Miután pedig 1,046.900 tonna szén fogyasztatott: az ebből felmerülő többköltség mintegy 115.000 forintra rug.

A vontatási kiadásoknál mutatkozó	. . . .	693.427 frt 43 krny
többkiadás a zord időjárás és a szén drágulása folytán felmerült s fentebb kimutatott 147.000 frt és 115.000 frtnak, összesen	. .	262.000 frt — krna
levonása után	. . . .	431.427 frt 43 krn

apad, a mely túllépés tisztán a forgalom emelkedésének következménye.

ad 9. és 10. A járműfentartási kiadásoknál a túllépés 1,094.744 frt 55 kr., a járművek rendkivüli kiadásainál pedig 92.986 frt 46 kr.

A mi a rendkivüli kiadásokat illeti, azok előre nem látható eseményektől függvén előzetesen pontosan meg sem állapithatók.

A járművek rendes fentartásánál mutatkozó többkiadást a járműveknek nagyobb teljesitménye s azoknak az év elején beállott hófuvások, illetve a rendkivüli zord tél következtében való nagymérvű igénybevétele és rongálása okozta.

A járműveken szükségelt helyreállitási munkáknak kellő időben való foganatositása érdekében az összes műhelyek kénytelenek voltak a költségesebb téli időben való munkát, valamint több műhely ezenfelül éjjeli üzemet is alkalmazni. A midőn pedig ez az intézkedés s a külműhelyek berendezéseinek fokozottabb mérvben való kiegészitése sem vezetett kellő eredményre, beállott annak szüksége, hogy idegen műhelyek segédkezése is igénybe vétessék.

E rendkivüli viszonyok természetesen lényegesen emelték a fentartási kiadásokat.

Előirányzat nélküli kiadások.

Anyagszerek gyarapitására	. . . .	1,896.148 frt 67 kr

Ezen kiadás az anyagszerek értékének az ingó vagyonban kimutatott megfelelő gyarapodása által ellensúlyozva van.

A közölt adatokat figyelembe véve, az 1893. évi üzleteredmények tehát kedvezőknek mondhatók.

A minister a »fõntartás és üzemi kiadások« rovathoz a fõntebbiekben elõadott indokolásának azon részével, mely az e rovat keretében eszközölt hitellekötés kérdésére vonatkozik, az állami számvevõszék sok tekintetben nem ért egyet,

elsõ sorban azért, mert az 1889. évi országos határozat I. pontja értelmében csak *tényleges hitelmaradványok* köthetõk le; a szóban levõ rovaton azonban 3,508.537 frt 11 krnyi hiteltúllépés állott elõ, ennélfogva *hitelmaradvány tényleg nem áll rendelkezésre*; az elért többbevétel pedig a törvényhozás fölhatalmazása nélkül lekötések által nem foglalható le;

másodsorban azért, mert a hitellekötésekre nézve csakis a *költségvetési s egyéb fölhatalmazó törvényekkel megszavazott hitelösszegek* vehetõk — az esetleg adott átruházási joggal együtt — szoros zsinórmértékül, nem pedig oly belkezelési intézkedések, melyeket a minister a hitelek kihasitása vagy fölosztása tekintetében tesz;

harmadszor azért, mert a minister által követett eljárás a csak kivételes esetekre — bizonyos specialisan meghatározott, — s igy is csak megkezdett, de be nem fejezhetett nagyobb épitkezésekre — alkalmazandó hitellekötést a rendes fõntartásra is kiterjesztve nagymértékben általánositja.

Ezeken kivül az állami számvevõszéknek még több egyéb észrevétele is volna a minister fejtegetéseivel szemben; de minthogy ez ügyben, — a mint azt az elnöki bevezetõ jelentés is jelzi, — jelenleg a ministertanácscsal a tárgyalás még folyamatban van: a ministerrel szemben elfoglalt álláspontjának tüzetesebb kifejtését most idõelõttinek tartja.

9. czím. M. kir. államvasutak gépgyára.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott	48.700 frt — kr.,	
utalványoztatott	49.205 » 24 »	
túlkiadás		505 frt 24 kr.

Túlkiadás mutatkozik:

utazási és költözködési költségeknél . .	35 frt 97 kr.	
hivatali és kezelési költségeknél	829 » 37 »	
vegyes kiadásoknál, úgymint veszteségek stb.	49 » — »	
összesen . . .	914 frt 34 kr.;	
levonva az egyéb tételeknél elért megtakaritásokat	409 » 10 »	
marad **túlkiadás**		505 frt 24 kr.

Az *utazási és költözködési költségeknél* felmerült csekély túlkiadás a gyár *élénkebb* üzemébõl kifolyólag szükségessé vált gyakoribb utazások által idéztetett elõ.

A *hivatali és kezelési költségeknél* mutatkozó túlkiadás részben onnan ered, hogy a gyár folyton növekedõ forgalmával kapcsolatosan az ügyforgalom is nagy mértékben emelkedett s ezzel együtt az irodaszerek s nyomtatványok szükséglete is megfelelõen nagyobbodott; részben pedig, hogy a gyár személyzetének szaporitása miatt a hivatalos helyiségek és irodák berendezésének megfelelõ kiegészitése vált szükségessé.

A *vegyes kiadásoknál* mutatkozó túllépés az alkalmazottak részére létesitett olvasókör támogatásából kifolyólag merült fel.

3. rovat. Üzemi és fentartási kiadások:

megszavaztatott . . .	3,417.120 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	4,819.794 » 81 »	
túlkiadás		1,402.674 frt 81 kr.

Több adatott ki:

épületek fentartására	8.492 frt 77 kr.	
műhely- és gyártási költségekre . .	1,394.191 » 86 »	
összesen . .	1,402.684 frt 63 kr.;	
levonva a megtakarításokat	9 » 82 krt,	
marad túlkiadás		1,402.674 frt 81 kr.

Az *épületek fentartásánál* felmerült *túlkiadás* részben onnan származik, hogy a gyár területén lévő kutak egészségügyi szempontból használaton kivül helyeztettek s a gyár vizszükséglete a szürt vizet szolgáltató fővárosi vizvezeték bevezetése által biztosittatott; részben pedig onnan, hogy a rézműves-műhely leégett tetőzete az újraépités alkalmával a gyárüzem szempontjából, bár nagyobb költséggel, de czélszerűbben lett helyreállitva, — azonfelül tűzfalak is lettek emelve, végre a tűzveszély hathatósabb elháritása czéljából tűzjelző-berendezések és különféle tűzoltói felszerelések is szereztettek be.

A *műhely- és gyártási költségeknél* mutatkozó túlkiadásra vonatkozólag felemliti a minister, hogy már a költségvetését kisérő jelentésében is megjegyezte, miszerint a gyáraknál előirányzott bevételek és kiadások, különösen a gyártási költségek és a bevételek a gyár üzemi természeténél fogva lényeges változást szenvedhetnek.

Az 1893. évben a gyár üzeme sokkal élénkebb volt, mint a milyenre a költségelőirányzat összeállitása alkalmával, az akkori körülmények számitásba vétele mellett, kilátás lehetett; ennélfogva az üzemi kiadások is tetemesen meghaladták az e czímen előirányzott összeget.

E túlkiadással, illetve az egyes rovatok alatt összesen felmerült és a személyi járandóságoknál megtakaritott 2.537 frt 43 krnyi összeg levonása után fenmaradó 1,400.642 frt 62 krnyi túlkiadással szemben azonban a gyári bevételek is megfelelően emelkedtek, a mennyiben a bevételek 1,457.377 frt 70 krral kedvezőbbek az előirányzott összegnél.

Előirányzat nélküli kiadás.

Az anyagszerek szaporitására utalványoztatott 484.093 frt 04 kr., mely kiadás azonban az anyagszerek és félig kész gyártmányok értékének megfelelő gyarapodása által van ellensúlyozva.

10. czím. Diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	206.270 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	215.714 » 56 »	
túlkiadás		9.444 frt 56 kr.

Több adatott ki:

a társládai járulékokra	13.976 frt 92 kr.	
ösztöndíjakra	760 » — »	
összesen . .	14.736 frt 92 kr.;	
levonva az egyéb tételeknél elért megtakaritásokat	5.292 frt 36 krt,	
marad túlkiadás		9.444 frt 56 kr.

A *társládai* járulékoknál felmerült túllépés a gyári munkáslétszámnak a rendkivül élénk üzem következtében szükségessé vált szaporitásával kapcsolatosan merült fel. Ugyanis a gyár által fizetendő járulékok mindenkor arányban vannak a munkások által fizetett járu-

lékokkal, ennélfogva a munkások létszámának szaporitása, illetve több munkabér érdembehozása mellett megfelelően emelkedik a gyár hozzájárulása is.

Az *ösztöndijaknál* mutatkozó többkiadás onnan ered, hogy a chicagói világkiállitás tanulmányozása czéljából (a mi a gyárak feladatainak szempontjából nagy fontossággal birt és gyakorlatilag hasznos eredményekre is vezetett) a szokásosnál nagyobb összeget kellett e czímen engedélyezni.

2. rovat. Dologi kiadások:

megszavaztatott . . .	115.160 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	116.872 » 92 «	
túlkiadás		1.712 frt 92 kr.
Több adatott ki:		
utazási és költözködési költségekre . . .	830 frt 02 kr.,	
két bányatiszt nyerges lovának tartására .	11 » 54 »	
hivatali s kezelési költségekre	1.160 » 88 »	
vegyes kiadásokra, u. m.: veszteségekre stb.	83 » 12 »	
összesen .	2.085 frt 56 kr.;	
levonva ebből az egyéb rovatoknál elért megtakaritásokat	372 frt 64 krt,	
marad **túlkiadás**		1.712 frt 92 kr.

Az *utazási költségeknél* felmerült túllépés az élénk üzemből kifolyólag szükségessé vált gyakoribb utazások által idéztetett elő.

A két bányatiszt nyerges lovának tartásánál mutatkozó csekély több-kiadást a takarmány árának emelkedése okozta.

A *hivatali s kezelési költségeknél* mutatkozó túllépés onnan ered, hogy az örvendetes módon kifejlett üzemmel kapcsolatosan az irodaszerekben s nyomtatványokban nagyobb volt a szükséglet az előirányzott mennyiségnél.

A *vegyes kiadásoknál* mutatkozó csekély túllépést perköltségek okozták.

3. rovat. Üzemi és fentartási kiadások:

megszavaztatott	2,988.570 frt — kr.,	
utalványoztatott	5,241.351 » 05 »	
túlkiadás		2,252.781 frt 05 kr.
Túllépés volt:		
épületek fentartásánál	100 frt 86 kr.,	
műhely-, bánya- és gyártási költségeknél .	2,252.790 » 68 »	
összesen . .	2,252.891 frt 54 kr.;	
levonva az egyéb tételeknél elért megtakaritást	110 frt 49 krt,	
marad **túlkiadás**		2,252.781 » 05 »

Az *épületek fentartásánál* mutatkozó csekély túllépés az előirányzott létesitményeknél felmerült több-kiadásból származik. A költségelőirányzat összeállitása alkalmával ugyanis — tekintve, hogy végleges költségvetések nem állnak rendelkezésre — egész pontosan nem állapithatók meg a kilátásba vett létesitmények előállitási költségei.

A *műhely-, bánya- és gyártási költségeknél* mutatkozó túllépést azon körülmény okozta, hogy a gyárüzem természeténél fogva — mint ez a m. kir. államvasutak gépgyárának hason-

nemű kiadásainál is felemlittetett — e költségek előzetesen pontosan meg nem állapithatók és hogy mindenkor a teljesitménytől függnek.

1893. évben ugyanis a gyárüzem örvendetes módon s a korábbi éveket messze túlszárnyalóan emelkedett. E rendkivüli emelkedést nagyban előmozditotta az a körülmény is hogy a meghonositott új üzemágak, nevezetesen: az aczélkerék-abroncs, kovácsolt géprészek, mozdony, szerkocsi és kocsitengelyek, aczélütköző tokok, különféle távirdai és telefonrészletek, mozdony- és kocsi-csavarkapcsolatok, valamint a vasuti váltók gyártása a mult évben élénk lendületet vett.

A gyárüzem e nagy emelkedésének természetes következménye volt, hogy ezzel kapcsolatosan a kiadások is megfelelően emelkedtek.

E túlkiadással, illetve a diósgyőri vas- és aczélgyár összhitelénél felmerült 2,263.938 frt 53 krnyi túllépéssel szemben azonban a bevételek is megfelelően emelkedtek, a mennyiben 2,273.165 frt 25 krral kedvezőbbek az előirányzott összegnél. A diósgyőri vas- és aczélgyárnál különben a bevételek még sokkal kedvezőbben alakultak volna, ha az 1893. év első felében a sínárak és kapcsoló-szerek árai a verseny túlcsapongása következtében oly alacsonyak nem lettek volna, hogy az önköltségeket már-már alig fedezték.

11. czím. Budapesti kir. zálogházak:

megszavaztatott	220.000 frt — kr.,	
utalványoztatott	221.121 » 18 »	
túlkiadás		1.121 frt 18 kr.

A zálogházak bevételei és kiadásai, mint átfutó tételek egyenlő összeggel szerepelnek a költségvetésben, a mennyiben a bevételből a kiadások levonása után megmaradó fölösleg egyszersmind kiadásba tétetik, ennélfogva az itt kimutatott 1.121 frt 18 kr. nem képez túlkiadást és annak folyománya, hogy a bevétel az előirányzatnál ezzel az összeggel kedvezőbb volt.

Az előirányzott összegben		220.000 frtban
foglalt egyenleget levonva		18.036 frttal,
marad tulajdonképeni kiadásokra . .		201.964 frt;
hasonlóan a zárszámadásilag utalványozott összegből	221.121 frt 18 krból	
levonva az abban foglalt egyenleget .	24.217 frt $22^1/_2$ krt,	
a tulajdonképeni kiadás tett		196.903 frt $95^1/_2$ krt;
e szerint mutatkozik megtakaritás .		5.060 frt $04^1/_2$ kr.

12. czím. Mértékhitelesités és fegyvervizsgálás.

Előirányzat nélküli kiadásként utalványoztatott . . . . . 674 frt 20 kr.

A mértékhitelesitő bizottságnál alkalmazott s a »mértékhitelesités« czím »dologi kiadások« hiteléből javadalmazott díjnoki állásnak az 1893. év elejétől kezdve leendő megszüntetése s annak helyébe egy 900 frt évi összilletménynyel javadalmazott gyakornoki állás rendszeresitése vétetett czélba, a mint ez az 1893. évi állami költségvetésre vonatkozó jelentésében a kereskedelemügyi minister be is jelentette.

Minthogy azonban a gyakornoki állás az év folyamán nem töltetett be, az alkalmazásban levő díjnok továbbra is megtartatott: illetményei a személyi járandóságoknál, a hová természetüknél fogva tartoznak, számoltattak el, mely kiadással szemben azonban a gyakornoki illetmények egészben megtakarittatván, az egyensúly ilyképen helyre van állitva.

Az állami számvevőszék a ministeri indokolást azzal egésziti ki, hogy a kiadás azért van előirányzatnélkülinek feltüntetve, mert a díjnoki illetményről a részletes költségvetésben gondoskodva nem volt.

13. czím. Statistikai hivatal.

1. rovat. Személyi járandóságok:

megszavaztatott . . .	92.260 frt — kr.,	
utalványoztatott . . .	100.904 » 33 »	
túlkiadás		8.644 frt 33 kr.
Túlkiadás merült föl:		
fizetések- és lakpénzeknél		6.944 » 40 kr.,
díjnokok és segédszolgák díjainál		2.033 » 93 »
összesen . . .		8.978 frt 33 kr.;
evonva az egyéb tételeknél elért megtakaritásokat		334 frtot,
marad **túlkiadás** . . .		8.644 frt 33 kr.

A fizetések- és lakpénzeknél mutatkozó túlkiadás az állami tisztviselők illetményeinek az 1893. évi IV. t.-cz. alapján történt rendezése következtében állott elő.

A díjnokok és segédszolgák díjainál felmerült 2.033 frt 93 krnyi túlkiadást az árúforgalmi statisztikai adatok gyüjtése terén életbeléptetett változtatások idézték elő s különösen azon újitás okozta, melynél fogva az adatszolgáltatásra kötelezett vasuti és gőzhajóállomások, ovábbá postahivatalok az árúforgalmi nyilatkozatokat nem igazgatóságuk utján, mint korábban, hanem közvetlenül az országos statisztikai hivatalhoz küldik be.

Ezen intézkedés által két czél éretett el; először az, hogy az árúforgalmi statisztika anyaga sokkal gyorsabban érkezik be, minek következtében a hivatal inkább megfelelhet az árúforgalmi statisztikai adatok gyors közlésére vonatkozólag az érdekelt kereskedelmi körök részéről gyakran nyilvánitott kivánalmaknak; másodszor pedig az, hogy a statisztikai hivatal és az adatszolgáltató állomások és hivatalok között közvetlen érintkezés lépvén életbe, az országos statisztikai hivatal az adatszolgáltatás jóságára és fokozatos javitására sokkal hatályosabb befolyást gyakorolhat, mint azelőtt. Az adatok közvetlen beküldése azonban, tekintetbe véve, hogy az összes vasuti s gőzhajó-állomásokról és postahivatalokról együttesen közel 6000 adatszolgáltató hivatalról van szó és az adatok valamennyi adatgyüjtő közeg részéről havonkint küldendők be, igen jelentékenyen növelte a hivatalnál a nyilvántartási teendőket s ezeknek ellátására több új díjnokot kellett alkalmazni, minek következtében a 2.033 frt 93 krnyi túlkiadás elkerülhetlenné vált, melylyel szemben egyébiránt a dologi kiadásoknál elért 2.229 frt 87 kr. megtakaritás szerepel.

B) II. Beruházások. IV. fejezet.

Előirányzat nélküli kiadások.

17. czím. Új épitkezésekre és új forgalmi eszközök beszerzésére az államvasutaknál.

z) rovat. A marmarossziget-kőrösmező-határszéli vasut költségeire

utalványoztatott . . . . 4,000.000 frt.

Ezt az összeget a kereskedelemügyi minister, mint az 1892. évi XVI. törvényczikkel nyert felhatalmazáson alapulót, előirányzat szerinti kezelésként számoltatta el, de az állami

számvevőszék a fönforgó körülményeknél fogva azt előirányzatnélkülinek tekinti s mint ilyent mutatja ki a zárszámadásban.

A tényállás a következő:

A most idézett törvényczikk ugyanis a nevezett vasut épitését elrendelte ugyan, annak 3. §-ában azonban csak az 1892. év folyamán végrehajtandó tervezési és egyéb munkálatok költségeire engedélyezett 500.000 frtnyi *hitel*, a további költségekre nézve pedig ugyanazon §. végpontjában határozottan akként intézkedett, *hogy a felmerülő további költségek fedezése iránt kellő időben megfelelő javaslat lesz a törvényhozás elé terjesztendő.*

Miután sem az 1893. évi költségvetési törvényben, sem pedig más törvényes intézkedés utján az épitési költségek fedezéséről gondoskodva nem lett és a pénzügyminister is a kérdéses épitési kiadások fedezésére csak ideiglenesen bocsátott 4,000.000 frtot a kereskedelemügyi minister rendelkezésére, — az állami számvevőszék a szóban forgó kezelést, szemben a fentebb idézett törvény határozott intézkedésével, előirányzat keretén kivülinek minősitette és erről a kereskedelemügyi ministert az 1893. évi november hó 30-án 4.766. számú átiratában értesitette s felvilágositást kért a fedezet kijelölését czélzó előterjesztések iránt.

A kereskedelemügyi minister az 1893. évi február hó 22-én 12.381. szám alatt erre adott válaszában nem osztotta az állami számvevőszék nézetét, mert a pénzügyminister már az 1893. évi költségvetési exposéjában bejelentette a törvényhozásnak, hogy a szóba hozott vasut költségeinek fedezésére azokat a pénzfölöslegeket kivánja felhasználni, melyek a tisza-szegedi kölcsön visszatéritéséből az állampénztárba fognak befolyni, mert továbbá ugyancsak az 1894. évi költségvetési exposéjában bejelentette a pénzügyminister úr a törvényhozásnak s azt a kereskedelemügyi minister úr, tárczája 1894. évi költségvetését kisérő jelentésében maga is jelezte, »hogy a költségvetésbe fölvehető vasuti beruházásokon kivül még jelentékeny vasuti beruházásokra lesz szükség, melyeknek a rendelkezésre álló pénztári készletből leendő födözése tárgyában külön törvényjavaslat fog előterjesztetni«.

Habár tehát ezek után, a minister nézete szerint, a törvényhozásnak a különben is törvényen alapuló, szóban levő költségek födözési módjáról kellő tudomása van, mindamellett tekintettel az idézett törvényczikk érintett határozmányára, a kérdés végleges rendezését s ezzel az állami számvevőszék által kifogásolt ideiglenes elszámolás megszüntetését részéről kivánatosnak tartván, a m. kir. pénzügyminister urat ez irányban megkereste.

Erre a kereskedelemügyi minister azon megnyugtató választ kapta, hogy a pénztári készletek hováforditása tárgyában a pénzügyminister által tervezett törvényjavaslat, a melylyel a marmarossziget-kőrösmező-határszéli vasut költségeinek kérdése is végleg rendeztetni fog, már annyira elő van készitve, hogy az legközelebb a törvényhozás elé terjeszthető lesz. Ennek folytán a kereskedelemügyi minister azon nézetének adott kifejezést, hogy a szőnyegen levő költségek elszámolásánál alkalmazott ideiglenes intézkedések előreláthatólag rövid idő alatt elesnek s ezzel az ügy rendezésénél az állami számvevőszék szempontjából is sürgetett kivánalmak mielőbb érvényre jutnak.

aa) rovat. Állomások és vágányok épitésére és állomások kibövitésére hozzájárulásokból utalványoztatott	18.560 frt,
még pedig:	
1. Báránd község hozzájárulásából Báránd megállóhely átalakitására	1.300 »
2. Kamarás-erdő megállóhely létesitésére Ormodi B. hozzájárulásából	400 »
3. Lédecz megállóhely létesitésére Schenk A. hozzájárulásából	13.000 »

4. Garadna megállóhely átalakitására a jászóvári prépostság hozzájárulásából . . . . 500 frt.

5. Ladámosi rakodó és raktár létesitésére az unitárius státus hozzájárulásából . . . . 1.000 »

6. Guraszada megállóhely átalakitására a pénzügyministerium hozzájárulásából . . . . 2.000 »

7. Putnok állomáson ejector felállitására az ált. kőszénbánya-társulat hozzájárulásából . . . . 360 »

összesen . . . 18.560 frt,

a mely beruházások az átmenetieknél előirányzatnélküli bevételként előirt azonos hozzájárulási összegekben találnak fedezetet. (Lásd »Átmeneti bevételek« II. fej., 9. czím.)

bb) rovat. A h. é. vasutak által forgalmi eszközök beszerzésére fizetett hozzájárulásokból beszerzett forgalmi eszközök költségeire utalványoztatott . . . . 287.808 frt 07 kr.

Az állami számvevőszék e kiadásra nézve a következő felvilágositást adja:

Az államvasutak által üzemben tartott egyes helyi érdekű vasutak az üzletvitel iránt kötött szerződés értelmében forgalmi eszközökkel az államvasutak által láttatnak el, minek ellenében az épitési tőkéből a forgalmi eszközökre forditandó összegeket az államvasutak főpénztárába fizetik be. Az itt kitüntetett 287.808 frt 07 kr. azt az összeget képezi, melyet ezen befizetésekből az államvasutak igazgatósága forgalmi eszközök beszerzésére igénybe vett s mely mint előirányzatnélküli beruházás számoltatott el. Ez a kiadás azonban teljes fedezetet talál a jelzett befizetésekben, illetve az e czímen az átmenetelieknél előirányzat nélkül bevételként előirt egyenlő összegben. (Lásd »Átmeneti bevétel« II. fejezet, 12. czím.)

Ezen elszámolásnak czélja az, hogy a keletkezett helyi érdekű vasutaknak törvényekkel vagy országos határozatokkal jóváhagyott engedélyokmányaiban foglalt ebbeli határozatok mikénti végrehajtása az állami zárszámadásban kifejezést nyerjen.

Ezzel kapcsolatban fölemliti az állami számvevőszék, hogy a fent jelzett összegen kivül a kereskedelemügyi minister 1893. évben még több helyi érdekű vasut részéről forgalmi eszközök beszerzésére befizetett 955.000 frtot rendeltetésének nem szorosan megfelelő czélokra, jelesül: *műhelyek kiegészitésére és felszerelésére* használt föl s ez összeget az átfutó kezelésben számoltatta el.

Az állami számvevőszék a kérdéses pénzeknek az eredeti czéltól emez eltérő fölhasználása iránt kérdést intézvén, a minister a szóvá tett intézkedéseit következőkkel indokolja:

A helyi érdekű vasutak által forgalmi eszközök beszerzésére fizetett összegek voltaképen nem feltétlenül forgalmi eszközök beszerzésére, hanem oly czélból való felhasználásra szolgálnak, hogy az emlitett vasutak a mindenkori tényleges forgalmi igényekhez képest, az államvasutak részéről megfelelő minőségben és mennyiségben, forgalmi eszközökkel láttassanak el. Minthogy pedig az államvasutak a kapott összegek ellenében forgalmi eszközöknek nem mindenkor új beszerzése, hanem a meglevő járművekből a szükséges forgalmi eszközöknek rendelkezésre bocsátása által tesznek a helyi érdekű vasutakkal szemben elvállalt kötelezettségüknek eleget; ezt azonban csak úgy képesek teljesiteni, ha a mozdonyok és kocsik jókarbantartásának eszközléséről is gondoskodnak: ennélfogva, tekintettel arra, hogy a folyton emelkedő forgalom legyőzésére szükséges forgalmi eszközöknek jókarbantartása czéljából a munkával túlterhelt s már kellő munkahelylyel sem rendelkező műhelyek átalakitását és berendezéseiknek kiegészitését s illetve e műhelyek teljesitményképességének emelését elodázni nem lehetett; másfelől tekintettel arra, hogy e sürgős szükségen új beszerzések által sem lett volna teljes mérvben segithető, a mennyiben az új mozdonyok és kocsik elhelyezése és

jókarbantartása épen a műhelyek emlitett hiányai miatt további nehézségekkel járt volna, a helyi érdekü vasutak részéről forgalmi eszközök beszerzésére fizetett összegekből, más hitel hiányában, 955.000 frtot a külműhelyek bövitésére és felszerelésére forditott, a mely összegből azonban az 1893. év folyamán még csak 493.056 frt 49 kr. használtatott fel.

Az okszerű gazdálkodás követelményei által is ajánlott emez eljárásról egyébként a pénztári készletek felhasználásáról a pénzügyministerium vezetésével megbizott ministerelnök által az országgyülésnek benyujtandó törvényjavaslat indokolásában is jelentés fog tétetni.

18. czím. Beruházások és új épitkezések a m. kir. államvasutak gépgyáránál és a diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyárnál.

Egyéb beruházásokra . . . . 621.826 frt 54 kr.
A m. kir. államvasutak gépgyáránál különféle beruházásokra . 228.992 » 53 »

Az állami számvevőszék e beruházásokra nézve megjegyzi, hogy e két összeg azokból a beruházási kölcsönökből fedeztetett, melyeknek 1,375.000 frt, illetve 680.000 frt erejéig való felvételére a kereskedelemügyi minister az 1885. és 1891. évi budgettárgyalások folyamán felhatalmazást nyert. Utóbbi kölcsönnek létrejöttéig a pénzügyminister 780-000 frt előleget nyujtott, erre 1891., 1892. és 1893. évben 120.000 frt visszafizettetett. (L. az 1891. évi részletes zárszámadás 106. és az 1892. évi zárszámadás 96. lapját, valamint az 1893. évi részletes zárszámadásban a beruházások IV. fejezetének 18. czímét.)

Ez az elszámolás a kölcsön, illetve előleg tényleges felhasználásának kimutatására szolgál. (L. »Átmeneti bevételek« II. fejezet, 15. czím.)

21. czím. A budapesti főposta- és távirdaépület átalakitási költségeinek fedezése végett utalványoztatott . . . . 1.828 frt 17 kr.

A budapesti főposta- és távirdaház szerkezetében 1890. évben oly fogyatkozások mutatkoztak, melyeket rögtön helyrehozni kellett. Az ügy a ministertanácsnak bejelentetvén, a ministertanács 1890. évi junius 27-én hozott határozatával fölhatalmazást adott arra, hogy a szükséges átalakitások és berendezések létesithetése, valamint a posta- és távirda-igazgatóságnak az épületből kiköltöztetése alkalmával felmerülő költségek fedezhetése végett a postaforgalmi pénzekből 190.000 frt előleg felvétessék.

A fenti költség az 1893. év folyamában a jelzett czélra utalványozott összeget képezi. A 190.000 frtnyi előlegből 1893. év végéig összesen 172.833 frt $27^{1}/_{2}$ kr. vétetett igénybe.

22. czím. Az állami központi mértékhitelesitő-bizottság és lőfegyverpróba-állomás épületének költségeire utalványoztatott . 26.000 frt — kr.

A minister e kiadás indokolására a következőket hozza fel:

A kézi lőfegyverek kötelező megvizsgálásáról szóló 1891. évi XXXIV. törvényczikk 9. §-a a törvény végrehajtását annak a törvénytárban való megjelenése után hat hónapra tűzte ki, minek keresztülvitele azonban csak megfelelő lőfegyvervizsgáló-állomás berendezése által vált lehetővé. Minthogy a törvény meghozatala idejében olyan terület, mely a fenti czélra alkalmas lett volna, rendelkezésre nem állt, az akkori kereskedelemügyi minister érintkezésbe lépett a magyar fegyvergyár igazgatóságával, mely hajlandó is volt helyiségeit a mondott czélra átengedni. Időközben azonban, 1892. év végén sikerült a lőfegyvervizsgáló-állomás berendezésére teljesen alkalmas területet találni, még pedig a m. kir. államvasutak józsefvárosi pályaudvar feljárója melletti előkert mutatkozott e czélra kiválóan alkalmasnak.

Minthogy pedig egyfelől az állam méltóságával össze nem egyeztethető, hogy annak egyes intézménye egy magánvállalat szivességére szoruljon, mely helyiségeinek használatát attól bármikor megtagadhatta s ez által zavarokat idézhetett volna elő, sürgős szüksége mutatkozott annak, hogy a fentemlitett terület a lőfegyverpróba-állomás részére mielőbb berendeztessék, illetve az működését megkezdhesse.

Ezen területen tehát a követelményeknek megfelelő épület létesittetett s abban a lőfegyverpróba-állomás el is helyeztetett; minthogy azonban a felmerült költségek az 1893. évi költségelőirányzatba felvehetők többé nem voltak, az előállott kiadásokat azonnali kölcsön felvételével kellett fedezni.

E czélra legközelebbi forrás gyanánt a postaforgalmi pénzek kinálkoztak, honnan a kérdéses czélra szükséges 26.000 frt az államra előnyös 4%-os kamat mellett a ministertanácsnak 1892. évi márczius hó 20-án hozott határozata alapján fel is vétetett, mely intézkedés azonban az állami költségvetésre külön terhet nem ró, minthogy az évi kamatok és törlesztési részletek a mértékhitelesitő m. kir. bizottság részére felvett 2.660 frt lakbér összegben teljes fedezetet találnak.

Ezen eljárás egyébként megfelel azon, az országgyülés által is helyeselt módozatnak, hogy a házbérek fejében az állami intézetek lehetőségig saját épületeikben helyeztessenek el.

Az állami számvevőszék megjegyzi, hogy a felvett 26.000 frtnyi kölcsön az átmeneti előirányzatnélküli bevételek között van elszámolva. (Átmeneti bevételek, II. fej., 26. czím.)

Kevesebb bevételek a rendes kezelésnél: VI. fejezet.

13. czím. Statisztikai hivatal:

előirányoztatott	82.500 frt — kr.,	
előiratott	61.889 » 18 »	
kevesebb		20.610 frt 82 kr.

A f. évi előirás a bevételeknek mind a három rovatán kedvezőtlenebb, mint a költségvetési előirányzat, és pedig:

a) a bélyeges árúforgalmi ürlapokból költségvetésileg előirányoztatott 60.000 frt, előiratott 51.360 frt;

b) a kiadványok elárúsitásából előirányoztatott 22.000 frt, előiratott 10.452 frt 08 kr.;

c) a »vegyesek« rovaton előirányoztatott 500 frt, előiratott 77 frt 10 kr.

Az *árúforgalmi ürlapok* eladási árából származó bevételek az utóbbi években nem tartanak lépést a forgalom növekedésével, mert daczára a külforgalom nagymérvű emelkedésének, a bélyeges árúnyilatkozatokból származó bevételeknél az előirányzattal szemben a folyó évben is 8.640 frtnyi hiány mutatkozik.

A hiány abban leli magyarázatát, hogy újabban az árúk szállitásában, különösen a külforgalomban mindinkább tért nyer a szállitási vállalkozók által való közvetités, a minek az a következménye, hogy a mig azelőtt minden árúnem után minden egyes czímzett, illetőleg feladó külön állitott ki árúnyilatkozatot, most a szállitmányosok a feleik részére egy helyről érkező, vagy azok megbizásából egy helyre feladott árúkat naponkint egy küldeménynyé és egy közös fuvarlevélen egyesitvén, legfeljebb annyi árúnyilatkozatot szolgáltatnak be, a mennyiféle árút szállitanak, sőt legtöbb esetben annyit sem, hanem jóval kevesebbet, minthogy a közlekedési vállalatok alkalmazottai a szállitmányosokkal szemben kevésbbé gyakorolhatnak sikeres ellenőrzést, mint a magánczímzettekkel és feladókkal szemben, a kik részére érkezett, vagy a kik által külföldre feladott árúkról a fuvarlevél tüzetesebb tájékoztatással szolgál. Nem annyira az árúforgalmi nyilatkozatokból származó bevételek biztositása, mint inkább magának az árúforgalmi statisztikának megbizhatósága érdekében gondoskodás történt az iránt, hogy a szállitmányosok által közvetitett forgalom is kellő ellenőrzés alatt álljon és a pontos statisztikai bevallás alól ki ne vonhassa magát. Ennek köszönhető, hogy az 1893. évi előirás az 1892. évi előirást 11.120 frttal multa felül, a folyó 1894. évben pedig már joggal remélhetni, hogy a 60.000 frtban előirányzott bevétel tényleg be fog folyni.

A *kiadmányok* elárúsitásából eredő bevételeknél az előirás **11.547** frt **92** krral kisebb az előirányzatnál. Ezen kedvezőtlen eredmény kizárólag az által idéztetett elő, hogy egy, ámbár csekély tiszta hasznot hajtó, de rendszerint nagy nyers bevétellel járó műnek, a Helységnévtárnak az 1893. évi költségvetési előirányzatban tervbe vett újabb kiadása mellőztetett; egyrészt abból az okból, mivel a kiadványok rovatán előirányzott költségeket a népszámlálási műveknek diszesebb formában való kiállitása és szemléltető grafikai mellékletekkel való felszerelése emésztette fel; másrészt azon okból, mivel a Helységnévtárnak újabb kiadásáról a folyó évben más módon, a hivatalnak minden megterhelése nélkül lehetett gondoskodni.

Végül 422 frt 90 kr. bevételi hiány mutatkozik a *vegyes bevételek* rovatán, a mi egészben véve onnan származik, hogy a legutóbbi népszámlálásból még megmaradt nyomtatványok s a hivatal czéljaira szükségtelen butorok és egyéb tárgyak eladása a folyó évre halasztatott el.

Kevesebb bevételek az átmeneti kezelésnél: II. fejezet.

3. Az államkincstár tulajdonában levő helyi érdekű vasuti czímletek után befolyó osztalékok.

előirányoztatott	2.000 frt,	
előiratott	900 »	
kevesebb		1.100 frt.

Az 1.100 frtnyi visszamaradást az a körülmény okozta, hogy a helyi érdekű vasutak, melyeknek segélyezése fejében az állam birtokában törzsrészvények vannak s eddigi üzleteredményeik alapján kilátást nyujtottak arra, hogy az 1893. évben törzsrészvényeik után osztalékot fognak adhatni, ez évben a poprádvölgyi vasut kivételével, nem jutottak még oly helyzetbe, hogy törzsrészvényeik után osztalékot adhattak volna.

Budapesten, 1895. évi február hó 6-án.

Fest Lajos *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Mihályi Péter *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

A zárszámadás-vizsgáló bizottság

jelentése,

az aldunai Vaskapu-szabályozási munkálatok 1893. évi zárszámadása tárgyában.

Az aldunai Vaskapu-szabályozási munkálatok megindítására az 1889. évi XII. törvényczikkel engedélyeztetett 1889. évre . . . . 500.000 frt — kr.
azok folytatására pedig megszavaztatott az 1890. évre . . . . . 880.000 » — »
az 1891. évre . . . . 1,028.560 » — »
az 1892. » . . . . 1,240.000 » — »
és az 1893. » . . . . 2,117.000 » — »
együtt . . . 5,765.560 frt — kr

Ebből az illető évi zárszámadások szerint tényleg kiadatott és pedig:

1889-ben	96.759 frt	93	kr.
1890-ben	172.208 »	06	»
1891-ben	1,069.234 »	53	»
1892-ben	1,878.778 »	54	»
1893-ban	2,508.491 »	85	»

összesen . . . . 5,725.472 frt 91 kr.
fenmarad tehát . . . 40.087 frt 09 kr.

hitel, mely az 1894. évben lesz felhasználandó.

Az 1892. év végével a fel nem használt hitelmaradvány volt . 431.578 frt 94 kr., mely összeg az 1893. évben volt felhasználandó, mihez még hozzájárult az 1893. évre a törvényhozás által a Vaskapu-szabályozási munkákra engedélyezett . . . . 2,117.000 » — »
együtt . . . 2,548.578 frt 94 kr.

Ezen összeg terhére az 1893. évi zárszámadás szerint következő kiadások történtek:

A) Építésre . . . . 2,400.334 frt 75 kr.

B) Felügyelet- és kezelésre, valamint az ezzel kapcsolatos kiadásokra . . . . 108.157 » 10 »

Együtt . . . . 2,508.491 frt 85 kr.
Marad még . . . . . 40.087 » 09 »

mely hitelmaradvány kisebb a megelőző év hasonló maradványánál.

A kereskedelemügyi minister által az aldunai Vaskapu-szabályozás kiadásairól szóló 1893. évi zárszámadáshoz csatolt indokolásból a bizottság meggyőződött arról, hogy az 1893. évre előirányzottnál jelentékenyen több készült el, a szabad folyóban előállitandó medermélyitéseknél a viz alatti sziklalazitásból, továbbá a Vaskapu-csatorna sziklamedrének előállitását czélzó munkálatokból, nemkülönben az összes kőhányási munkálatokból, mely többteljesitmény örvendetes tanubizonysága a munkálatok kedvező előhaladásának.

A szabályozási munkálatok 1893. évi zárszámadásában feltüntetett kiadási tételeket a bizottság megvizsgálván, azokat indokoltaknak találta, ennélfogva az **azokról vezetett számadás és a 2,508.491 frt 85 kr. kiadások jóváhagyását, valamint a kormány részére azokra nézve a felmentés megadását hozza a bizottság a. t. képviselőháznak javaslatba.**

Budapesten, 1895. évi február hó 6-án.

Fest Lajos *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság elnöke.

Mihályi Péter *s. k.,*
a zárszámadás-vizsgáló bizottság előadója.

TÁRGYMUTATÓ.

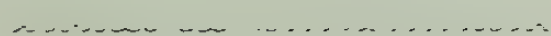
AZ 1892. ÉVI FEBRUÁR HÓ 18-ÁRA HIRDETETT

ORSZÁGGYÜLÉS

FŐRENDIHÁZÁNAK IROMÁNYAI.

XIV. KÖTET.

HITELES KIADÁS.

1895.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hold-utcza 7. sz.)

Az 1892. évi február hó 18-ára hirdetett

ORSZÁGGYŰLÉS

NYOMTATVÁNYAI.

FŐRENDI HÁZ. — IROMÁNYOK. XIV.

AZ 1892. ÉVI FEBRUÁR HÓ 18-ÁRA HIRDETETT

ORSZÁGGYÜLÉS

FŐRENDI HÁZÁNAK IROMÁNYAI.

XIV. KÖTET.

HITELES KIADÁS.

1895.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hold-utcza 7. sz.)

TARTALOM.

618. szám.

(LXXVII. ÜLÉS, 804. *4b)* JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 18-án tartott 450-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5328. Napirend szerint következett a zárszámadás-vizsgáló bizottság jelentése, »néhai Vásárhelyi Pál volt mérnök leányának adandó állami segély ügyében« szóló (773. sz.) földmívelésügyi ministeri jelentés tárgyában. (814. sz.)

A ház a jelentést tudomásul veszi és hasonló czélból a főrendiházzal közli.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 618. számú irományhoz.

A földmivelésügyi m. kir. minister

jelentése,

a képviselőházhoz, néhai Vásárhelyi Pál volt mérnök leányának adandó állami segély ügyében.

Néhai Vásárhelyi Pál, a nagynevű mérnök és hajózási felügyelő, a tiszaszabályozási munkálatok előkészitése és tervezése, továbbá a Duna folyam vizrajzi felvételei, az u. n. mappatio, — végül az aldunai zuhatagok és a Vaskapu szabályozásának előkészitése és tervezése által elévülhetetlen érdemeket szerzett és kitünő szolgálatokat tett az államnak.

A túlfeszitett munka nevezettet 1846. év elején alig 51 éves korában sirba döntötte. Özvegye négy gyermekével együtt husz éven át a szabályszerű 333 frt 20 krnyi nyugdíjból és a gyermekei részére fejenkint engedélyezett 50 ezüst forintnyi nevelési segélydíjból sanyarú viszonyok közt élt és csak husz évvel később, 1876-ban, emeltetett fel nyugdíja legfelsőbb kegyelemből 500 frtra.

Az özvegy 1884-ben és a gyermekek közül időközben kettő elhunyván, Vásárhelyinek ez idő szerint még élő két leánya és egy unokája, vagyon hiányában szegényes viszonyok között él.

Ezek közül Amália 250 frtnyi kegydíjban részesül, azonkivül néhány év óta a m. kir. államvasutaknál mint kezelőnő van alkalmazva, legutóbb 45 frt havidíj mellett; — másik leánya Berta, özvegy Hódy Lajosné pedig, mint állami mérnök özvegye, 333 frt 20 kr. kegydíjat élvez, mely összegből Lenke nevű hajadon leányát is fenn kell tartania.

Mindkét Vásárhelyi leány már előrehaladott korban van, de Amália a 250 forintnyi életfogytiglani kegydíj és a m. kir. államvasutaknál történt alkalmaztatása folytán nélkülözések ellen biztositottnak tekinthető.

Másik leánya, özvegy Hódy Lajosné ellenben sokkal mostohább viszonyok közt van, mivel kegydíjának felemelése az 1885. évi XI. t.-cz. 62. §-a értelmében sikeresen nem kezdeményezhető és csekély kegydíjából felnőtt leányával megélni alig képes: méltányos tehát, hogy az állam, atyja elévülhetetlen érdemeire és az államnak tett kitünő szolgálataira való tekintettel, legalább róla megfelelően gondoskodjék.

Erre különös és méltó alkalmat nyujt Vásárhelyi születésének századik évfordulója, mely 1895. évi márczius 25-ére esik.

Az e tekintetben a belügyi m. kir. minister úr részéről megindított s a kereskedelemügyi m. kir. minister úr által magáévá tett mozgalomhoz, melynek czélja az, hogy néhai Vásárhelyi Pálnak mostoha viszonyok közt élő leánya, özvegy Hódy Lajosné megfelelő állami segélyben részesittessék — részemről is örömmel hozzájárultam — és a kereskedelemügyi m. kir. minister úrral ez irányban folyamatba tett tárgyalások során a nyujtandó segély nagyságát 4.000 forinttal véltem javaslatba hozhatni, mely összegből 1.000 frt a nevezett minister úr kezelése alatt álló vaskapuszabályozási-, 3.000 forint pedig a rendelkezésemre álló vizszabályozási alapok terhére esnék.

Ezen javaslatomat a ministertanács is elfogadván, van szerencsém azt tudomás végett tisztelettel bejelenteni.

Kelt Budapesten, 1894. évi deczember hó 15-én.

Gróf Festetits Andor *s. k.,*
földmívelésügyi m. kir. minister.

619. szám.

(LXXVII. ÜLÉS, 805. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház igazoló bizottságának, gróf Festetich Kálmán nagybirtokos örökös főrendiházi tagsági jogosultságának elismerése és királyi levelének kieszközlése tárgyában.

A bizottság tárgyalván Festetics Kálmán gyöngyös-pusztai (Somogymegye) nagybirtokos kérvényét, — s miután meggyőződött, hogy folyamodó — a ki az 1885. évig fennállott főrendiház tagja volt — Hedrahely községben 51. tjk. A. 1—3. sor; 398. tjk. A. 1—2. sor; Alsó-Visnye községben 122. tjk. A. 1. sor; Gyalán község 13. tjk. A. 1—26. sor; Zarkaháza és Bádonfa község 14. tjk. A. 1—4. sor; 17. tjk. A. 1—3. sor; 19. tjk. A. 6. sor † 1.; 30. tjk. A. I. 1—3. sor; 33. tjk. A. 1. sor; 34. tjk. A. I. 1—2. sor; Szent-Király község 4. tjk. A. I/1—5 sor és 7. tjk. A. 1—3. sorszámok alatt fekvő családi hitbizományi birtokoknak jelenlegi telekkönyvileg kitüntetett birtokosa; — továbbá a Toponár község 11. tjk. A. I. 1—36. † 1—2.; a Hajmás (Puszta-Iványka és Hajmás) község 22. tjk. A. I. 1—30. rdsz. alatt fekvő birtokoknak testvérével gróf Festetics Vilmossal egyenlő arányban telekkönyvi birtokosa; továbbá Szentkereszt község 49. tjk. A. I. 1—2. rdsz.; 59. tjk. A. I. 1—2. rdsz.; 84. tjk. A. 1—2. rdsz.; 141. tjk. A 1. rsz.; 155. tjk. A 1. rdsz.; 2. tjk. A. I. 1—22.; II. 1—19.; III. 1—11.; IV. 1—12.; I. 1—12. rdsz. alatti birtokból A. I. 1—6. és 8—12. rendszámok alatt felvett birtok egyedüli telekkönyvi tulajdonosa, a melyek után a kaposvári kir. pénzügyigazgató által hitelesitett adóbizonyitvány szerint és pedig a hedrahelyi birtok után

egyenes földadó czímén	1.023	frt	50 kr.
házosztályadó »	4	»	— »
az alsó-visnyei birtok után:			
egyenes földadó czímén	715	»	29 »
házosztályadó »	4	»	— »
a hajmási birtok után:			
egyenes földadó czímén	430	»	10 »
házosztályadó »	2	»	— »
a toponári közös birtok után:			
egyenes földadó czímén arányfelosztás szerint	2.452	»	92 »
ázosztályadó »	59	»	06 »

a gyalai birtok után:

yenes földadó czímén	1.229	»	37	»
ızosztályadó »	11	»	—	»

a szombathelyi kir. pénzügyigazgató által hitelesitett adóbizony- t szerint

a zarkaházi Bádonfa (bogáti) birtok után:

yenes földadó czímén	1.520	»	69	»
.zosztályadó »	115	»	—	»

a szentkirályi birtok után:

yenes föld- és házosztályadó czímén	491	»	53	»

a Német-Lád (Gyöngyös-puszta) birtok után:

yenes föld- és házosztályadó czímén	539	»	54	»

és a besenyői birtok után:

yenes föld- és házosztályadó czímén	377	»	93	»
vagyis összesen	8.731	frt	32	krt

et évenkint az állam pénztárába. Ezek szerint folyamodó örökös főrendiházi tagsági jogo- ltságát az 1885. évi VII. t.-cz. 2. §. *b*) pontja értelmében vagyoni képesités alapján kellőleg mutatta; és ezen jogosultság a bizottság által el is ismertetett; minthogy azonban folya- ɔdó jogosultsága 1885. év óta szünetel, annak feléledése tulajdonképen ismerendő el, inek folytán a bizottság az 1885. évi VII. t.-cz. 3. §-a 2-ik bekezdése értelmében a g újból feléledésének elismerését oly észrevétellel javasolja a nagyméltóságú főrendiháznak, ıgy folyamodó ülés- és szavazati jogát csakis a jelenleg ülésező országgyülés IV. ülésszaká- ık megnyitásától kezdve gyakorolhatja.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 19 én.

Gróf Szápáry Géza *s. k.*,
bizottsági elnök.

Gróf Esterházy Miklós Móricz *s. k.*,
bizottsági jegyző.

620. szám.

(LXXVII. ÜLÉS. 807. és 808, LXXVIII. ÜLÉS. 811—814. és LXXIX. ÜLÉS. 816. és 817. JEGYZŐKÖNYVI PONT).

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezési, pénzügyi és közgazdasági, és közlekedésügyi bizottságának „a vallás szabad gyakorlatáról" szóló törvényjavaslat tárgyában.

A jelen törvényjavaslatot, melyet a képviselőház az általa elfogadott szövegben f. évi október hó 19-én 4.529. sz. a. kelt határozatával fentartott s alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás végett a főrendiházzal újból közölt, ezen három egyesült bizottság újabb tárgyalás alá vette és azt a főrendiháznak — hivatkozva e tárgyban f. évi szeptember hó 28-án kelt jelentésére — *általánosságban ezuttal is elfogadásra ajánlja.*

A részleteket illetőleg, fentartva változatlanul a törvényjavaslat I. fejezetét, ajánlja az egyesült bizottság a következő módositásokat és bővitéseket.

A törvényjavaslat II. fejezete azon felekezetekről rendelkezik, melyek ezután a jövőben lesznek törvényesen elismerendők. Ennek megfelelőleg a fejezet czíme legyen:

»A jövőben törvényesen elismerendő vallásfelekezetekről.«

Egyes §-aiban ezen egész fejezet maradjon változatlanul.

A III. fejezetben, miután a »gyermekek vallásáról« szóló törvényjavaslatból a törvényesen bevett vagy elismert vallásfelekezetekhez nem tartozó szülők gyermekeinek vallásos nevelésére vonatkozó összes rendelkezések kihagyattak, immár nem elég csupán a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezeteken kivül állók iránt intézkedni. Fontos állami és társadalmi érdekek követelik, hogy azok gyermekeinek valláserkölcsi neveléséről is gondoskodjék a törvényhozás és pedig már ez alkalommal, mert tényleg van most is hazánkban számos állampolgár és külföldi, a kik a bevett vagy elismert felekezeteken kivül állanak s ezek gyermekeinek vallásos nevelését törvényes szabályok nem biztositják. E szabályok okszerűen csak a III. fejezetben foglalhatnak helyet.

De mivel ez által a fejezet több új, a képviselőház szövegében nem foglalt tárgyat ölelne fel, a III. fejezet czíme szükségkép módositandó volna és pedig a három egyesült bizottság véleménye szerint ekképen:

»Vegyes és zárhatározatok.«

Ebből folyólag »zárhatározatok« czímén önálló, IV. fejezetre nem is volna szükség, hanem ez a III. fejezetbe olvasztatnék be, a melynek keretében a 22. és 23. §-ok változatlan elfogadását ajánlja a bizottság.

A 24. §. *a)* pontja, melybe értelemzavaró sajtóhiba csúszott be, ekkép javitandó ki:

»*a)* köteles a kilépés idejét követő harmadik naptári év végéig esedékes rendes egyházi járulékokat annak az egyháznak szolgáltatni, melyből kilépett, a kilépés idejét követő harmadik évre azonban nagyobb járulékkal nem terhelhető, mint a mennyit a kilépés évében tartozott fizetni;«

Ugyanezen § utolsóelőtti bekezdését az egyesült bizottság — tekintettel hazai viszonyainkra, melyek közt a kérdéses egyházi, vagy iskolai járulékok mérséklése, illetőleg megállapitása a községi képviselőtestületekre alig volna megnyugvással bizható — ekkép véli módositandónak:

»Az e §. *b)* és *c)* pontjaiban megjelölt járulékok, ha a kilépettnek vagyoni viszonya változik, aránylagosan mérsékelhetők. Ugy e mérséklés, mint a járulékok összegének vagy azok értékének megállapitása kis- és nagyközségekben a szolgabirónak, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal biró városokban pedig a városi tanácsnak feladata.

A 24. §. után folytatólag ajánlja a bizottság felvétetni a felekezetnélküli szülők gyermekeinek vallására és vallásos nevelésére vonatkozó, »a gyermek vallásáról« szóló törvényjavaslatból kihagyottakkal megegyező rendelkezéseket. E czélra szolgáljon a következő öt új szakasz:

25. §.

A gyermekek, kiknek akár mind a két, akár csak az egyik szülője a bevett, vagy a törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozik, valamely bevett, vagy törvényesen elismert vallást követnek és abban nevelendők.

Ehhez képest az 1894: . . . t.-czikk rendelkezései az ilyen gyermekek vallására nézve a következő 26—29. §-okban foglalt eltérésekkel alkalmazandók.

26. §.

A házasulók az 1894: . . . t.-czikk 1. §-a értelmében megegyezhetnek abban, hogy gyermekeik valamennyien az általuk megjelölt bármely bevett vagy törvényesen elismert vallást kövessék, illetőleg abban neveltessenek.

Ilyen megegyezés hiányában a bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozó szülő jogositva van megállapitani, hogy a nemebeli gyermekei a bevett vagy törvényesen elismert vallások melyikében nevelendők.

Ha az illető szülő nem határoz, a másik szülő azonban valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfekezetekhez tartozik, akkor az összes gyermekek ezen utóbbi szülő vallását követik, illetve abban neveltetnek.

Ha egyik szülő sem tartozik valamely bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez, a szülő helyett, ki a saját nemebeli gyermekek vallása felől nem határoz, a gyámhatóság határoz a rokonok meghallgatásával.

Az, hogy a gyermekek a jelen §. 2., 3. és 4-ik bekezdésében körülirt esetekben, mely vallásban neveltessenek, legkésőbb azok tanköteles korának elértéig állapitandó meg.

27. §.

Az oly házasság, melyben akár mind a két, akár csak az egyik fél a bevett, vagy törvényesen elismert vallások egyikéhez sem tartozik, különböző vallású felek közti házasságnak tekintetik.

Az ily felek közt előző §. 1. bekezdésében emlitett megegyezéstől, illetőleg a 2. és 4. bekezdés szerint létrejött megállapitástól, valamint a 3. bekezdés szabályától eltérésnek később csak akkor van helye, ha az egyik, vagy mindkét házasfélnek valamely bevett vagy

törvényesen elismert vallásfelekezetekbe valló belépése által a házasság egy vallásúak házasságává válik, a mely esetben az 1894: .... t.-czikk 3. és 4. §-ai megfelelően alkalmazandók.

28. §.

A 26. §. 2. és 4. bekezdésében foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók akkor is, ha a törvénytelen gyermek anyja, vagy az, a ki lelenczet, vagy általában ismeretlen szülők gyermekét felfogadta, a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartozik.

29. §.

Az 1868: LIII. t.-czikk 13. és 15. §-ainak rendelkezései a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezeteken kivül állókra is kiterjesztetnek.

Ezután következzenek a képviselőház által elfogadott javaslatból a régi 25., 27., 28., 29. §-ok, mint 30., 31., 32. és 33. §-ok, a régi 26. §. mint felesleges elhagyandó lévén.

Kelt Budapesten, 1894. évi október hó 29-én.

B. Vay Béla *s. k.,*
bizottsági elnök.

Czorda Bódog *s. k.,*
bizottsági előadó.

621. szám.

(LXXIX. ÜLÉS, 818. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi- és törvénykezési, pénzügyi és közgazdasági, és közlekedésügyi bizottságának „az izraelita vallásról“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A jelen törvényjavaslatot, melyet a képviselőház az általa elfogadott szövegben f. évi október hó 19-én 4530. sz. a. kelt határozatával fentartott s alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás végett a főrendiházzal újból közölt, ezen három egyesült bizottság újabb tárgyalás alá vette és azt a főrendiháznak — hivatkozva az e tárgyban f. évi szeptember hó 28-án kelt jelentésében kiemelt indokokra — *ugy általánosságban, mint részleteiben ezúttal is elfogadásra ajánlja.*

Fentartja azonban a bizottság most is azt a korábbi jelentésében előterjesztett inditványát, hogy a törvényjavaslatba a 3. §. után egy új §. vétessék fel a következő szövegezéssel:

»*Lelkész (rabbi) és egyházi elöljáró az izraelita felekezetnek csak oly tagja lehet, a ki magyar állampolgár és a ki képesitését Magyarországban nyerte.*«

E §. lenne a 4. §. s ennek folytán a képviselőházi javaslat 4. §-a 5. §-szá válnék.

Egyúttal kiigazitandó a 3. §-ban a második szó, mely helytelenül van egyes számban »kiterjesztetik«-kel kifejezve, e helyett: »*kiterjesztetnek*«.

Kelt Budapesten, 1894. évi október hó 29-én.

Báró Vay Béla *s. k.,*
bizottsági elnök.

Czorda Bódog *s. k.,*
bizottsági előadó.

622. szám.

(LXXX. ÜLES, 820. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

A m. kir. ministerelnök

jelentése,

az állandó országház épitésének előrehaladásáról az 1893., illetőleg 1894. évben.

Mielőtt az állandó országház épitése körében az 1893. évben végrehajtott munkálatokról az 1884. évi deczember hó 6-án 335. szám alatt hozott képviselőházi határozat értelmében jelentést tennék, mindenek előtt jelezni kivánom azt, hogy e jelentésem alapjául szolgáló adatok oly időből származnak, mikor részemről az ügyek vezetésére még befolyást nem gyakoroltam.

Általános tájékoztatásul kiemelni kivánom, hogy tekintettel az egész épitkezésnek, különösen pedig a vastető-szerkezet felállitásának és a fedelezésnek mostani előrehaladt állapotára, teljesen alapos az a remény, hogy 1896-ig az egész épület külsőleg elkészül s az állványoktól megtisztittatik, a kupolaterem pedig, valamint a főlépcsőzet s az ezekkel közvetlen kapcsolatban levő helyiségek belsőleg is elkészülnek, s az államalapitás ezredévi fordulójának megünneplése alkalmából tervezett országos ünnepélyes ülés az új országházban minden akadály nélkül megtartható lesz.

Tekintve az épitkezésnek imént vázolt stádiumát, azt hiszem, kevés érdekkel birna s felesleges is volna, hogy tüzetesen és részletesen elősoroljam, hogy az 1893. évben minő munkálatok teljesittettek, s milyen állapotban volt az épitkezés az 1893. év végével; azért az 1893. évet illetőleg szoritkozhatni vélek egyfelől a pénzügyi eredmények előadására, másfelől azoknak az intézkedéseknek megemlitésére, melyek az emlitett évben a jövőre vonatkozólag tétettek s igy a tisztelt országgyülés előtt érdekkel birhatnak.

A mi a pénzügyi helyzetet illeti: bátor vagyok tisztelettel jelenteni, hogy az összes tényleges kiadás 1884. évi novembertől kezdve egész az 1893. évi deczember hó 31-éig tett . . . . 6,458.395 frt 65 krt.

Ebből esik:

a) magára az épitkezésre (az e czímen engedélyezett költségvetésben kimutatott $9^1/_2$ millió, valamint a belső berendezés és diszités czímén előirányzott 2,200.000 frt terhére)	4,608.798 »	36 kr.,
b) az épitéssel kapcsolatos költségekre (u. m. irodaépület épitése, központi vezetés, művezető épitész tiszteletdíja stb.) . . .	566.786 »	67 »
c) rakparti lejárók épitésére, vizvezetéki telep áthelyezésére	220.310 »	66 »
d) a katonai igazgatóságtól átvett telkek és épületek megváltására, illetőleg új katonai épületek emelésére	990.443 »	99 »
e) a Munkácsy-féle honfoglalási képre	72.064 »	97 »
Összesen, mint fentebb . . .	6,458.395 frt	65 kr.

A jövőre kiható intézkedések közül a következőket vélem kiemelendőknek:

Midőn az államalapitás ezredévi fordulója megünneplésének eszméje konkrétabb alakot nyert s annak időpontja is meghatároztatott, általánosan felmerült az az óhajtás is, hogy az országgyülésnek ez alkalomból tartandó ünnepélyes ülése már az új országházban tartassék meg. Az nyilvánvaló volt, hogy az egész épületet a kitűzött határidőig teljesen elkésziteni, vagy az emlitett czélra bár csak ideiglenesen is használhatóvá tenni teljesen lehetetlen; de lehetőnek mutatkozott, hogy a kupola alatti terem és a főlépcső elkészüljenek s a tervezett országos ünnepélyes ülés ott tartassék meg; azonban e czél elérhetése végett okvetlenül szükséges volt némely tervmódositást tenni, nevezetesen elkerülhetlenné vált, hogy a kupolacsarnokban és a főlépcsőházban eredetileg stucco-márványból tervezett díszitések és oszlopok valódi márványból állittassanak elő, azért, hogy azokat addig is, mig a falazási munkák folynak, előre el lehessen késziteni; továbbá, hogy a kupolacsarnokban a közönség számára loggiás galléria épittessék. Minthogy mind a két módositás nemcsak az ülésnek az új országházban megtarthatása végett múlhatatlanul szükségesnek találtatott, — de e szemponttól elnézve is, az épület díszesebb kiállitása érdekében nagyon kivánatosnak mutatkozott: — a kormány még 1892. évben e tervmódositásokat megengedte s elrendelte, hogy az azokból származó 350.000 forintnyi költségtöbblet 87.607 forint 43 kr. erejéig másnemű, nevezetesen a föld-, kőmíves- és elhelyező munkáknál elért megtakaritásokból, 262.392 frt 57 kr. erejéig pedig a belső berendezés czéljaira engedélyezendő költségekből fedeztessék.

Az 1893. évben történt intézkedések közül megemlitendő továbbá a figuralis szobrászmunkák iránti rendelkezés. Meghatároztatott, hogy milyen szobrok készittessenek, s hol helyeztessenek el s a szobroknak, illetőleg a mennyiben bizonyos szobrok horganyöntvényből lesznek előállitandók, azok mintáinak elkészitése a hazai szobrászok közt kiosztatott.

Nevezetesen megállapittatott, hogy az országház északi és déli kocsi-megállójánál a honfoglalást, illetőleg honalapitást jelképező csoportok helyeztessenek el; azonkivül az északi kocsi-megállónál a hét vezér szobra, a dunai homlokzaton a déli kocsi-megállóig a vezérek és királyok Árpádtól V. Ferdinándig, a déli kocsi-megállónál József főherczeg, Illésházy és Eszterházy nádorok és Verbőczy, a képviselőház üléstermeinek város felőli oldalán Teleki Mihály és Fráter György erdélyi államférfiak, a város felőli nagy szökellék déli homlokzatán Rákóczy György, Bocskay István, Bethlen Gábor, Báthory István és Apaffy Mihály erdélyi fejedelmek, ugyanott a főhomlokzaton Hollós Mátyás és Nagy Lajos királyok és az északi oldalon Losonczy István, Dobó István, Jurisics Miklós, Erdődy Tamás horvát bán, Zrinyi Miklós hadvezér és végül a főrendiház város felőli oldalán a költő Zrinyi Miklós és II. Rákóczy Ferencz szobrai nyerjenek elhelyezést.

Az épület belsejét díszitő szobrokra nézve az a megállapodás történt, hogy a kupolacsarnokban és a díszlépcsőházban elhelyezendő eredetileg Málé-hegyi kőből tervezett 52 szobor, a kupola és díszlépcső különben is polychrom belsejével összhangzóbb, szinezett, részben aranyozott horganyöntvényből készittessenek. A most emlitett szobrok öntésével és a helyszinén való felállitásával a benyujtott ajánlat alapján a Schlick-féle vasöntő- és gépgyár-részvénytársaság bizatott meg.

A fennebbiekben részletezett figuralis szobrász-munka költsége a jóváhagyott épitési és részben a belső berendezésre előirányzott költségvetésből nyeri fedezetét.

E szobrok, jelesül a hét vezér, az őket követő 54 uralkodó, az elmult idők jelesebb államférfiainak és hadvezéreinek szoboralakjai a honfoglalást és honalapitást jelképező allegorikus csop‹ortokkal mintegy tü‹krét fogják adni a nemzet multjának; de hogy a jelen is méltóan s a történeti igazságot s a nemzet lelkesült érzelmeit is kifejező módon legyen képviselve, s a honfi-kegyelet is kifejezést nyerhessen, kell, hogy a most dicsőségesen uralkodó királyunk I. Ferencz József Ő császári és apostoli királyi Felségének és Erzsébet királyné Ő

Felségének márványszobor-csoportja is meglegyen, mely az országház belsejében, a legdíszesebb helyen elhelyezve, a nemzet szeretetének, hálájának és hódolatának maradandó tolmácsolója lesz.

E szoborcsoport költsége az eddigi költségvetésekbe nincsen belefoglalva, s az iránt annak idejében esetleg az állami költségvetések során a kormány külön előterjesztést fog tenni; kötelességemnek tartom azonban tisztelettel bejelenteni, hogy az előző kormány azon biztos reményben, hogy ezen intézkedése a törvényhozás érzelmeivel és jóváhagyásával is találkozni fog, a szóban levő szoborcsoport létesitéséről már rendelkezett is, a mennyiben az épitő-bizottság utján a létesitendő szoborcsoport mintájának elkészitése végett pályázatot hirdetett három egyenkint 6.000 koronával megállapitott pályadíj kitűzésével. A pályázó-minták, úgynevezett faragó minta-nagyságban 1896. május hava végéig mutatandók be s az ezredévi kiállitáson ki fognak állittatni.

Ő Felségeiknek most emlitett szoborcsoportja az országházban a díszlépcső felső végénél a kupolaterem és a lépcső közötti csarnokban fogna elhelyeztetni.

Az 1893. évben kiadott, több évre terjedő nagyobb munkálatok közül megemlitendők még:

Az ornamentalis szobrászmunkák még hátralevő részének kiadása, melyek a megtartott versenytárgyalás alapján kiadatnak Marhenke Vilmos szobrásznak, 236.857 frt 30 krért. A költségvetésben előirányozva volt 241.563 frt 30 kr.

Ugyancsak Marhenke bizatott meg a díszlépcső menyezetén készitendő márvány-stucco-munkával és 20.000 forintért, szemben a költségvetésben előirányzott 21.233 forint 76 krral.

A 61.160 frt 52 krral előirányzott palafedő-munkák kiadattak versenytárgyalás utján Dobay János és Tomcsay Károly társvállalkozóknak 62.626 frt 50 krért, úgy, hogy e munkanemnél 1.465 frt 98 krnyi költség túllépés mutatkozik, mihez még hozzájárul a költségvetésben elő nem irányzott, de a végrehajtásnál alkalmazásra célszerűnek talált hátrányos födéllemezek költsége 7.800 frttal.

A 387.127 frttal előirányzott asztalos- és mázoló-munkák versenytárgyalás utján kiadattak Gregersen G. fiai, Michl Alajos, Neuschloss Ödön és Marczel, Csepreghy János és Ehrlich Miklós vállalkozóknak 367.666 frt 10 krért.

A 236.975 frttal előirányzott lakatos-munkák versenytárgyalás utján kiadattak Jungfer Gyula lakatosmesternek 204.719 frt 40 krért.

A lakatos-munkák iránti versenytárgyalásra nézve megemlitendőnek vélem, hogy az első izben kiirt versenytárgyalás feltételei értelmében a versenyzőknek oly ablakcsukó, ajtósarok és zárszerkezetre kellett ajánlatot tenniök, a melyekre nézve utóbb kiderült, hogy azokra az egyik ajánlattevőnek szabadalma van s hogy ez csak oly árakon hajlandó szabadalmát versenytársainak átengedni, melyek mellett azok vele a versenyt ki nem állhatták. Ennélfogva az első versenytárgyalást az országházépitési végrehajtó bizottság megsemmisitette s új versenytárgyalást irt ki, mely szerint minden ajánlattevő bármely szerkezettel szabadon versenyezhetett.

Midőn a fennebbiekben megérintettem volna azokat a nevezetesebb intézkedéseket, melyek az 1893. évben az országház épitése érdekében történtek, végül bátor vagyok a belső berendezés költségeiről is még megemlékezni.

Az 1894. évi állami költségvetés indokolásában már előadatott, hogy az országház belső berendezésének és bebutorozásának költségei 2,200.000 frttal állapittattak meg, valamint hogy e költség milyen beosztással fog igénybe vétetni, az 1894. évi állami költségvetés tárgyalása során hivatali elődöm a képviselőház pénzügyi bizottságában az erre vonatkozó részletes költségelőirányzatokat be is mutatta, melyek alapján az emlitett bizottság a tisztelt képviselőháznak javaslatba hozta, hogy e szükségletről tudomást venni méltóztassék.

Ezen előzmények után tekintetbe véve azt, hogy a pénzügyi bizottságnak bemutatott, le csak az épitő bizottság javaslatát képező részletes költségelőirányzatok szerint a belső oerendezés és bebutorozás összköltsége 2,314.431 frt 04 krra rugott s abban a kormány iltal elrendelt költségreductio keresztülvive még nem volt, az 1894. évi állami költségvetés árgyalásakor tett ministerelnöki előterjesztést részemről csak annyiban kell még kiegészitenem, a mennyiben szükségesnek vélem bejelenteni, hogy a 2,200.000 frtra leszállitott összköltség az egyes munkanemekre miképen szándékoltatik felosztatni.

E szerint a mondott összegből fordittatnék :

1. Díszfestésre és aranyozásra	455.487	frt	50 kr.
2. Fából készitendő menyezetekre és faburkolásokra.	658.907	»	90 »
3. A helyiségek bebutorozására	412.046	»	50 »
4. Üvegfestésre	161.281	»	02 »
5. Stucco-munkákra	180.725	»	81 »
6. A két ház és a delegatió üléstermeinek márványszükséglete és kályhákra	87.623	»	69 »
7. A kupolacsarnok és díszlépcső festő-, aranyozó-, részben bronz- és márványmunkáira	243.927	»	58 »
Összesen . . .	2,200.000	frt	— kr.

Meg kell azonban jegyeznem, hogy a feltüntetett csoportösszegek csak ár-átlagok alapján s igy csak hozzávetőleg lettek megállapitva s a munkanemek egyes részleteiben végegeseknek nem tekinthetők s a végleges költségvetések csak a belső berendezés részletes erveinek megállapitása után fognak elkészülhetni, természetesen mindig annak szemmel tarásával, hogy az összköltség az engedélyezett 2,200.000 forintot meg ne haladja.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 27-én.

Báró Bánffy Dezső s. k.,
m. kir. ministerelnök.

623. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 821. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895 évi márczius hó 28. és 29-én tartott 454. és 455-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5375. Napirend szerint következett ezután »az összeférhetlenségről szóló 1875 : I. t.-cz. 4. §-ának kiegészitéséről« szóló törvényjavaslat.

A ház a törvényjavaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben minden változtatás nélkül elfogadta.

5408. Következett napirend szerint »az összeférhetlenségről szóló 1875. évi I. t.-cz. 4. §-ának kiegészitéséről« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezéseiben, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Dr. Molnár Antal s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 623. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

az összeférhetlenségről szóló 1875. évi I. törvényczikk 4. §-ának kiegészitéséről.

1. §.

Az összeférhetlenségről szóló 1875 : I. törvényczikk 4. §-a azzal egészittetik ki, hogy az országgyülési képviselőséggel össze nem férő helyzetbe jut az a képviselő, a ki ellen jogérvényesen csőd nyittatott.

2. §.

Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe.

Dr. Molnár Antal s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 623. számú irományhoz.

Indokolás,

„az összeférhetlenségről szóló 1875. évi I. törvényczikk 4. §-ának kiegészitésére" vonatkozó törvényjavaslathoz.

Az »országgyülési képviselők tiszteletdíjának átalány-összegben leendő megállapitásáról« szóló 1893: VI. t.-cz. 2. §-a hatályon kivül helyezte az összeférhetlenségről szóló 1875: I. t.-cz. 4. §-ának *b)* pontját, mely szerint az országgyülési képviselőséggel össze nem férő helyzetbe jut azon képviselő, a kinek napidíjára vagy lakbér-illetményére valamely jogérvényesen megitélt követelés erejéig kielégitési végrehajtás intéztetett, ha a birói zár a foganatositás napjától 3 hó alatt fel nem oldatott.

A fent idézett 1893: VI. törvényczikkre vonatkozó törvényjavaslat ezen intézkedésének megállapitása alkalmával a képviselőház a folyó évi márczius hó 8-án tartott ülésében 1.996. sz. a. hozott határozatával utasitotta a kormányt, *hogy a csődbe jutott képviselő összeférhetlenségének törvény utján való szabályozása czéljából még ez ülésszakban terjeszszen elő megfelelő törvényjavaslatot.*

A t. képviselőház ezen határozatához képest szövegezett és az összeférhetlenségről szóló 1875: I. t.-cz. 4. §-ának kiegészitését czélzó törvényjavaslatot, a kormány nevében a következő megjegyzések kiséretében van szerencsém tisztelettel benyujtani.

Az összeférhetlenségről szóló törvényt annak idején maga a képviselőház kezdeményezte és egy kebeléből kiküldött specialis bizottság által dolgoztatta ki.

A specialis bizottság által kidolgozott törvényjavaslatnak az osztályok előadóiból alakult központi bizottság által történt tárgyalása alkalmából a bizottsági jelentés kiemelte, hogy kizárandók lennének a képviselőházból azok is, a kik csőd alá jutnak; mindazáltal a központi bizottság azért nem kivánt erről az összeférhetlenségi törvényben intézkedni, mert abban a meggyőződésben volt, hogy a képviselőház a maga helyén, t. i. a választási törvényben fog e hiány pótlásáról gondoskodni.

Az összeférhetlenségre vonatkozó törvényjavaslatnak a képviselőház plenumában lefolyt tárgyalásakor kétrendbeli inditvány lőn benyujtva a törvényjavaslatnak e tekintetben leendő kiegészitése iránt. A képviselőház azonban mindkét inditványt mellőzte és az 1875: I. t.-cz. 4. §-ának *b)* pontja alatt csupán a napidíj és lakbér-illetménynek 3 hónapon át lefoglalása folytán előálló összeférhetlenségi eset megállapitásáról történt intézkedés.

Ellenben arról, hogy a csődbe jutott képviselővel mi történjék, az összeférhetlenségi törvény *kifejezetten* nem rendelkezett és ez idő szerint csupán az van a választási törvénynek

374: XXXIII. t.-cz.) 12. §. 4. pontjában határozottan kimondva, hogy választói jogot nem yakorolhatnak (tehát a választási törvény 13. §-a értelmében nem is választhatók) a vagyonıkottak, mig a csőd meg nem szüntettetett, — a minthogy a választási törvény az egyszer már egválasztott és igazolt képviselőre nézve előállható összeférhetlenségi esetekről a dolog terészete szerint nem is intézkedhetik.

Az a körülmény, hogy ez ideig a csődbe jutott képviselő összeférhetlenségi esetéről nem volt fejezett törvényi rendelkezés, azért nem képezett különösebb hiányt, mert maga a csőd is talános executio lévén, a képviselő napidíj és lakbér-illetményének akár csődeljárás utján, ıár e nélkül 3 hónapon át történt lefoglalása esetén az 1875: I. t.-cz. 4. §. *b)* pontja értel ében ugy is előállott az összeférhetlenségi eset. Most azonban, a többször idézett 1875: I. t.-cz. §. *b)* pontjának az 1893: VI. t.-cz. 2. §-a által történt eltöröltetése után a csődbe jutott képselő összeférhetlenségéről teljességgel nincs intézkedés, mely hiány pótlása okvetlenül szükgessé vált.

Az ide vonatkozó törvényjavaslat szövegezésénél ama kereten belül kivántam maradni, elyet a képviselőház határozata megjelölt, vagyis a törvényjavaslat 1. § ába, az 1875: I. t.-cz. §-ának kiegészitésekép csupán azt vettem be, hogy »*az országgyülési képviselőséggel össze nem rő helyzetbe jut az a képviselő, a ki ellen jogérvényesen csőd nyittatott*«.

A 2. §-ra nézve pedig megjegyzem, hogy a törvényekben szokásos végrehajtási záradék, mely erint a törvény végrehajtásával a ministerium, illetőleg egy vagy több minister bizatik meg, jelen törvényjavaslatban — annak tartalmánál és természeténél fogva — ép ugy nem foglalıt helyet, a mint magában az 1875: I. törvényczikkben is hiányzik a szokásos végrehajtási ıradék. Az 1875: I. t.-cz. 13. §-ában foglalt ama rendelkezésnek ismétlését pedig, mely szerint törvény »a képviselőház minden tagjára érvényes« azért véltem mellőzhetőnek, mert e renılkezés, az eredeti törvény egy §-ának kiegészitését czélzó törvénynovellára a dolog terméete szerint különben is kiterjed. Ennélfogva a törvényjavaslat 2. §-a egyszerűen csak azt rtalmazza, hogy »*jelen törvény kihirdetése napján lép életbe*«.

Budapesten, 1893. évi november hó 28-án.

Hieronymi Károly s. k.,
m. kir. belügyminister.

624. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 1) és 824. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának „a párdány-zsombolyai h. é. vasut engedélyezéséről“ szóló törvényjavaslat tárgyában

A szőnyegen levő törvényjavaslattal a kormány felhatalmazást kér arra, hogy a torontáli h. é. vasuttársaság vonalhálózatának fokozatos kiterjesztésére és pedig Párdány végállomásból kiindulva Jánosföld, Ó-Telek, Drégfalu, Ujvár, Szerb-Csenej, Horvát-Csenej Horvát-Kécsa és Szerb-Klári községeken át Zsombolyáig vezetendő 41·2 kilométeres hossz h. é. vasutra az engedélyt megadhassa.

E tervezett vasut épitési és üzletberendezési tőkéje 1,650.000 frtban állapittatnék meg a melyből forgalmi eszközök beszerzésére 86.600 frt és a tartalékalap képzésére 24.000 fr kihasitandó; Nagybecskereken felállitandó javitóműhely épitésére pedig 240.000 frt forditandó

Az épitési és üzletberendezési tőke oly módon czéloztatik beszereztetni, hogy a má forgalomban levő nagybecskerek-párdányi és szécsány-nagymargitta-versecz, valamint a nagy becskerek-pancsovai vonalak engedélyokmányszerű tényleges épitési és üzletberendezési tőke ezen engedélyezendő vasutvonaléval egyesittetvén, az 1888 : IV. t.-czikk határozmányai alapjá 35%-nak megfelelő összegből ez idő szerint törzsrészvények útján nem fedezett tőkerészle erejéig, vagy a mennyiben a különböző érdekeltségi hozzájárulások segélyével az egyesitet tőke 35%-án túlmenő összeg éretnék el, ezen többlet erejéig is újabbi törzsrészvények; párdány-zsombolyai vasutra megállapitott 1.650.000 frtnyi épitési és üzletberendezési tőkéb a fentebb körülirt új kibocsátási törzsrészvények útján fedezetet nem nyerő tőkerészle beszerezhetése czéljából 95% elsőbbségi kötvények kibocsátása útján történnék.

A posta ingyenes szállitása czímén 50 éven át 3.200 frt az 1888 : IV. t.-cz. 4. § alapján a h. é. vasuti alapból; a 7. §. alapján külön állami segély czímén pedig 2.800 fr adatnék olyképen, hogy ezért 120.000 frtnyi törzsrészvények lesznek az államnak tulajdonál átbocsátandók.

Ezen épitendő, valamint a már üzemben lévő vasutvonalak a torontáli h. é. vasu részvénytársaság önálló üzemkezelésébe átbocsáttatni szándékoltatnak; díjszabási tekintetbe úgyszintén az engedélyokmány kiállitásánál mindazon kikötések és elővigyázati rendszabály szem előtt tartatnak, a melyek a szabvány-engedélyokmányban előiratnak s igy ezen irányba is minden gondoskodás megtörténik az állam érdekeinek megóvására. Miután a bizottság szőnyegen levő törvényjavaslatot forgalmi politikai szempontból is helyesnek tartja, a kormá által kért felhatalmazást megadandónak vélvén, a törvényjavaslat elfogadását a nagyméltóság főrendi háznak ajánlja.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 26-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző.

625. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 2) és 825. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának a segesvár-szentágothai h. é. vasut megépitésére és üzleti berendezésére szükséges költségek biztositásáról szóló törvényjavaslat tárgyában.

A szőnyegen levő törvényjavaslattal a segesvár-szentágothai 49·9 kilométer hosszú, Nagy-Küküllő vármegye ama völgyeiben, a melyek a fővonaltól oldalt esnek s a terepviszonyok folytán forgalmi nehézségekkel küzdenek, az e völgyekben szép fejlődésnek indult ipari és kereskedelmi forgalomnak utat nyitandó, a vasutforgalmi politika követelményeinek elég tétetik.

Maga e vasut keskenyvágányúnak terveztetvén, a kormány Nagy-Küküllő vármegye törvényhatósági bizottsága 1894. évi junius hó 18-án tartott rendes közgyülésén egyhangúlag hozott azon határozata folytán, a mely szerint a vármegye ezen vasut épitési költségeinek részbeni fedezésére kibocsátandó elsőbbségi részvények megvételére felveendő kölcsön évjáradékának fedezésére az 1883. évi XV. t.-cz. 3. §-ában felsorolt állami adók után már kivetett 4% pótadón kivül ujabb, legfeljebb 5%-ig terjedhető pótadó kivetésére engedélyt kér, ezen határozatot beható tárgyalások után, közgazdasági és vasutforgalmi szempontokból engedélyezendőnek találván, az ez érdemben beterjesztett és a képviselőház által már elfogadott törvényjavaslattal felhatalmazást kér arra nézve, hogy Nagy-Küküllő vármegye törvényhatósági bizottsági közgyülésében hozott fentjelzett határozata értelmében az 5%-os pótadó kivetésére az engedélyt megadhassa.

A bizottság nemcsak az általános közgazdasági és forgalmi szempontokból ajánlja a törvényjavaslatban kért kivételes felhatalmazás megadását; hanem azzal főleg e hegyi vidékek helyi érdekeinek és gazdasági felvirágzásának módot akar nyujtani s ezen indokokból javasolja a törvényjavaslat változatlan elfogadását, ama fentartással, hogy ezen felhatalmazásból a jövőben más esetekre semmi következtetés vonható ne legyen.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 23-án.

Gróf Szápáry Géza *s. k.,*
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond *s. k.,*
bizottsági jegyző.

622. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 3) és 826. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának a székely vasutak kiépitéséről szóló törvenyjavaslat tárgyában.

A székely vasutak kiépitéséről szóló törvényjavaslat a Csik-Rákostól a Ghimes-szoro (Románia határszéle) 44 kilométer; a szászrégen-gyergyószentmiklós-csikrákos-csikszereda-sepsi szentgyörgyi 223 kilométer és a marosnyire-székelyudvarhelyi 62·5 kilométer hosszú vasu kiépitését czélozza. Ezen vasut kiépitését egyrészt a rumán királysággal 1891. évi márcziu hó 11/2-án megkötött, s az 1891. évi XL. t.-czikkel törvénybe igtatott nemzetközi egyez ményben elvállalt kötelezettség követeli, másrészt azonban elodázhatlan szükséget képez vasut kiépitése közgazdasági és hadászati szempontból, a mennyiben a Székelyföldet kap csolatba hozza délen Brassónál, északon pedig Marosvásárhelynél a magyar államvasutak háló zatával. Ezenfelül nemzeti szempontból emberanyag elvesztésének, t. i. a székely kivándorlá megakadályozása, a gyáripar meghonositása ezen szegény hegyi vidékekben, de főleg keres kedelmi és vasutforgalmi politikai szempontok azok, a melyek a kormányt a törvényjavasla beterjesztésére kényszeritették. Hogy e vasuthálózat, a mely mintegy 16.000 négyszög-kilo méter területet a vasutforgalomba bevonni hivatva leend, államköltségen épitendő, annak oka hogy évtizedeken át folytatott tárgyalások sem voltak képesek a legnagyobb állami segélyek és kedvezmények kilátásba helyezése daczára a magánvállalatot ezen vasutvonalak kiépitésér reábirni, s igy egyrészt közeledvén a nemzetközi csatlakozásnak létesitésére megállapitot végső határidő; másrészt a hadügyi kormányzatnak és az országnak, az ország déli vidékének illetőleg határszéleinek megerősitésére irányuló és mindinkább élénkebben nyilvánuló követe lése, végül a súlyos közgazdasági viszonyok, a melyek az ország lakosságára egyaránt, d főleg ezen hegyi vidék lakosságára nehezednek, e vasut kiépitését államköltségen kellően indokolják.

Minden vasut előteremti a maga forgalmát, s igy ezen vasuthálózat is meg fogj teremteni azt a forgalmat, a mely remélhetőleg annyi jövedelemmel fog járni, a mely szük séges a 24,000.000 forintot tevő vasutépitési költségeknek kamatoztatására. Ezen össze tehát, akár fedeztessék vagy előlegeztessék a pénztári készletekből, akár szereztessék b államkölcsön utján, oly productiv befektetést képez, a mely magát az államot tulajdonképen nem terheli, hanem önmaga szolgáltatja annak törlesztésére megkivántató anyagot. És ép ezen indokok azok, a melyek alapján a bizottság tekintve azt, hogy ily nehéz terepviszonyokka biró hegyi pálya még ily mérsékelt épitési költségekkel nem létesittetett, a szőnyegen levő törvényjavaslat változatlan elfogadását a nagyméltóságú főrendi háznak ajánlja.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 26-án.

Gróf Szápáry Géza *s. k.,*
bizottsdgi elnök.

Bohus Zsigmond *s. k.,*
bizottsdgi jegyző.

627. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 4) és 827. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának a gurahoncz-nagyhalmágyi h. é. vasut engedélyezése tárgyában a kereskedelmi m. kir. minister által, az országgyülés elé terjesztett jelentésére hozott képviselőházi határozatról.

A kereskedelmi m. kir. minister jelentést tesz az országgyülésnek, hogy a Gurahoncz-Jószáshely állomásból kiinduló Guravojban lerakodó, Acsucsa, Talács, Halmágy-Csucs (kitérő) és Nagy-Halmágy állomásokkal tervezett 26 kilométer hosszú egyvágányú 4·4 méter szabvány-koronaszélességű h. é. vasut kiépitésére és üzletére az engedélyt következő feltételek mellett megadta. Ugyanis az arad-csanádi egyesült vasut-részvénytársaság az 1893: X. t.-czikkel törvénybe igtatott engedélyokiratot kiegészitő függelék szerint tartozik az épitési és üzlet-berendezési tőke czimén megállapitott 1,150.000 frttal a szőnyegen levő vasutat kiépiteni; ezen összeg beszerzése czéljából megengedtetik engedélyes részvénytársaságnak, hogy az eddigi czímleteihez hasonló 6% osztalékra jogositó törzsrészvényeket teljes névértékben bocsáthasson ki, 35 : 65 arány alapúl vételével.

Állami segély czímén a posta ingyenszállitásáért az összes vonalaira a részvénytársaság 34 éven át 6200 frtnyi átalányban részesittetik, tartozik azonban a 34 éven túl is a posta-szállitmányokat az engedély lejárta napjáig továbbra is ingyen szállitani. Ezen állami segély módozatai az engedélyokmány függelékében részletesen elősorolvák.

Miután továbbá ezen függelék határozmányai úgy a szabványfeltételeknek a vissza-váltásra, a fel- és átépitésre nézve teljesen megfelelnek s e h. é. vasut engedélyezése közgazda-sági, vasutforgalmi és montangazdasági szempontból teljesen indokolt: a bizottság a ministeri jelentést tudomásul véve, ajánlja a képviselőház idézett számú határozatához való hozzájárulást és annak országos határozaterőre emelését.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 26-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző.

628. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 5) és 828. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának a temesvár-nagyszentmiklósi h. é. vasut engedélyezésének megtörténtéről a kereskedelmi m. kir. minister által a törvényhozás elé terjesztett jelentése tárgyában hozott képviselőházi határozatról.

A kereskedelmi m. kir. minister a temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezésének az 1894. évi XXXVIII. t.-cz. 2. §-ában foglalt felhatalmazás alapján történt engedélyezéséről az országgyülésnek jelentést tévén, a képviselőház ezen jelentést 5299. jegyzőkönyvi számú határozatával tudomásul vette.

Miután a bizottság ezen jelentés beterjesztésével azt látja, hogy a kereskedelmi minister a fent idézett törvényszakaszban előirt kötelességének eleget tett s az engedély kiadásánál a vonatkozó törvényes szabványokra kellő figyelemmel volt: a jelentés tudomásul vétele mellett ajánlja a képviselőház határozatához való hozzájárulást és annak országos határozaterőre emelését.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 23-án.

Gr. Szápáry Géza *s. k.,*
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond *s. k.,*
bizottsági jegyző.

629. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 6) és 829. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának a pozsony-dunaszerdahelyi h. é. vasut engedélyezése tárgyában a kereskedelmi m. kir. minister által az országgyülés elé terjesztett jelentésére hozott képviselőházi határozatról.

A magyar királyi állami vasutak Pozsony-Ujváros állomásából kiágazólag Püspöki Uszor, Nagy-Légh és Patony községeken Dunaszerdahelyig vezetendő 43·6 kilométer hosszú helyi érdekű vasút kiépitésének létesitése szempontjából a kormány az épitési és üzletberendezési költségekre megállapitott 1,493.000 frt, beszerzésének könnyitésére a posta ingyenes szállitás czimén (1888 : IV. t.-cz. 4. §-a) 50 éven át 4.800 frt évjáradékot, az 1888 : IV. t.-cz. 7. §-a alapján pedig külön segély czimén 50 éven át 5.000 frtnyi évjáradékot engedélyezett olyként, hogy a postaszállitásnál elérhető 1.200 frtnyi megtakaritás levonása után maradó 3.600 frt évjáradéki rész 5 százalékos kamat és törlesztésének alapul vétele mellett számitott 72.000 frtnyi, valamint a külön segélyalapból engedélyezett s tőkésitett 5.000 frtnak megfelelő 100.000 frtnyi tőke értéke fejében 170.000 frtnyi összeg törzsrészvényekben lesz az állam tulajdonába bocsátandó. A fent jelzett épitési és üzletberendezési tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére 87.200 frt, tartalékalap képzésére pedig 20.000 frt lesz forditandó. Maga az épitési tőkének 40%-a, vagyis 597.200 frt törzsrészvények és 60%-a, vagyis 895.800 forint elsőbbségi részvények kibocsátása útján fognak beszereztetni.

Maga a vaspálya szabványos nyomtávval épittetik, üzletkezelése a szabvány-szerződés alapján, a m. kir. állami vasutak igazgatóságára ruháztatik át.

Miután e vasút kiépitése folytán előreláthatólag a Csallóköz nehéz gazdasági viszonyai jobbra fordulnak és jövőre e vidék lakossága termékeinek gyorsabb értékesitésénél nem lesz többé a nehézkes és bizonytalan dunai vizi útra egyedül utalva és ez által a termékeny és fejlődésre képes vidék lakosságának az anyagi gyarapodásra tér nyilik; ezen felül pedig a vasut-forgalmi szempontok is e vasut kiépitését indokolják, a bizottság annál is inkább ajánlja a ministeri jelentés tudomásúl vétele mellett a képviselőház vonatkozó határozatának országos határozaterőre emelését, mert a ministeri jelentésben különösen kiemeltetik, hogy az engedélyokmány feltételei megegyeznek a h. é. vasutak engedélyokmányaiban kiköttetni szokott engedélyezési, épitési és üzletberendezési feltételekkel.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 26-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző.

630. szám.

(LXXX. ÜLÉS 822. 7) és 830. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának a szilágysági h. é. vasut tényleges épitési és üzletberendezési tőkéjének felemelése tárgyában a kereskedelmi minister által az országgyülés elé terjesztett jelentése tárgyában hozott képviselőházi határozatról.

A kereskedelmi minister részint az annak idején felállitott hadmeneti rend következtében létesitett munkák költségeire, az árvizkárok következtében szükségesekké vált pályaszínemelések és egyéb munkákra, a deés-zilahi vasut költségeihez való hozzájárulására, a behajthatlan törzsrészvények értékére, a deés-zilahi vonalnak éjjeli forgalom berendezése által szükségesekké vált újabb munkálatokra és egyéb munkálatok kamataira 1894. év végéig 216.786 forintnyi összeg kifizetésére és e vasutnak még egyéb felmerülhető költségeire 85.000 forint és igy összesen 250.000 forinttal az 1886. évi decz. 23-án kiadott engedélyokmány 7. §-ában megállapitott 2,347.500 forint tényleges épitési és üzletberendezési költségeinek felemelését engedélyezvén, erről a törvényhozásnak jelentést tett.

A képviselőház helyeselvén ezen tőkefelemelést, a minister jelentését tudomásul vévén, erre vonatkozó határozatát a főrendi házzal közölte. A bizottság szintén helyeselvén a minister intézkedését, a jelentés tudomásul vétele mellett ajánlja a képviselőház határozatához való hozzájárulást és annak országos határozaterőre emelését.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 26-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Radvánszky Géza s. k.,
bizottsági jegyző.

631. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 8) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 13-án tartott 449-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5308. Következett ezután a napirend további tárgya és pedig a vizügyi bizottság jelentése, »a győr-mosonvármegyei szigetközi érdekeltségnek az 1885. évi XXIII. t-cz. 82. §-a értelmében ármentesitő-társulattá történt alakitásáról« szóló (223. sz.) földmívelésügyi ministeri jelentés tárgyában. (739. sz.)

Tárgyalás előtt elnök jelenti, hogy a távollevő földmívelésügyi ministert Miklós Ödön államtitkár fogja helyettesiteni.

Ennek és a tárgyalás alatt levő jelentésnek tudomásul vétele mellett a ház a jelentést hasonló czélból a főrendiházzal közöltetni rendeli.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 631. számú irományhoz.

A földmivelésügyi m. kir. ministernek

jelentése,

a Győr-Moson vármegyei szigetközi érdekeltségnek az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82. §-a értelmében ármentesitő társulattá történt alakitásáról.

Már az 1886 év folyamán tétettek kisérletek arra nézve, hogy a Győr-Moson vármegyei Szigetköz érdekeltsége egységes árvédekezés és vizlevezetés czéljából ármentesitő társulattá alakittassék, a mennyiben Győr vármegye alispánja a volt közmunka- és közlekedésügyi minister felhivása folytán e czélból 1886. évi márczius 14-ikére az érdekeltséget értekezletre hivta össze. Azonban daczára annak, hogy úgy a Győr, mint Moson vármegyei érdekeltség ezen, illetve az ugyanezen évi április hó 4-én tartott értekezletén egyhangúlag kifejezést adott azon óhajának, hogy egyöntetű árvédelem és ezzel kapcsolatos belvizvezetés czéljából az egész Szigetközre kiterjedő vizrendező társulat alakuljon és az alakulás előkészitése czéljából bizottságot is küldött ki, mégis az 1888. évi april 23-ára összehivott érdekeltségi alakuló közgyülésen az érdekeltségnek legnagyobb része az alakulás ellen nyilatkozott. Ennek folytán Győr vármegye alispánja azon kéréssel járult a nevezett ministerhez, hogy miután Győr vármegyére nézve a létező állapotot tarthatlannak és a társulati alakulást közérdek, egységes árvédelem s ezzel kapcsolatos vizlevezetés szempontjából szükségesnek tartja, a szigetközi lakosság jól felfogott érdekében a nevezett érdekeltségnek hivatalból társulattá való megalakitását az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82. §-a alapján mondaná ki.

A nevezett vármegye alispánja által a Szigetköz ármentesitésére vonatkozólag felterjesztett tervezeteket azonban a nevezett minister műszaki és pénzügyi szempontokból elfogadhatóknak nem találván, de különben is a mosoni kis Dunaág felső torkának tanulmányozás alatt álló rendezési kérdés a Szigetköz ármentesitésének mily módon leendő keresztülvitelével szoros kapcsolatban levőnek találtatván, ezen tanulmányok befejeztéig a Szigetköznek ármentesitő társulattá való megalakitása iránti elhatározás is függőben tartatott.

Az emlitett tanulmányok megtétetvén, az azok alapján elkészitett alternativ tervezeteket műszakilag elbiráltattam és mint legczélszerűbbet a nyilt fixirozott szelvényű csatornára alapitott rendezés tervezetét fogadtam el, melynek kivitelét a felső Duna általános szabályozása keretében szándékozom végrehajtatni. A Szigetköznek a kis Dunaág ezen rendezésével kapcso-

latos ármentesitésére vonatkozólag elkészitett tervezetek, melyek szerint az ármentesités, beleértve a kezelési és felügyeleti költségeket is, 1,117.000 frtra irányoztatik elő, szintén felterjesztvén, azok műszakilag helyeseknek találtattak. Az érdekeltség által végrehajtandó munkálatok a mellékelt helyzetrajzon vörös szinnel vannak kitüntetve.

Az előirányzott költségekből a 39.366·755 katastralis holdnyi árterületre — figyelembe véve a Rába-szabályozó társulattól várható méltányos hozzájárulást és a munkálatok egy részének, mely a torkolat rendezésével szorosabb kapcsolatban áll, szintén az állam terhére való elvállalását, — mintegy 7—800.000 frt, vagyis holdankint mintegy 18—20 frt esik.

A tett számitások után felhivtam Győr vármegye főispánját, hogy a jelzett tervezeteket 30 napi közszemlére tétesse ki és ennek megtörténte után az érdekelteket társulattá alakulás czéljából közgyülésre hivja össze.

Nevezett vármegye főispánja ezen rendeletemnek megfelelvén, a folyó évi május 14-én megtartott érdekeltségi közgyülésről szóló és hozzám felterjesztett jegyzőkönyv szerint az érdekeltek a tervek ellen kifogást nem emeltek ugyan, azonban a költségekre való tekintettel, melyeket az érdekeltek vagyoni viszonyaikhoz és az elérendő haszonhoz mérve aránytalanul terheseknek jelentettek ki, a társulattá való alakulás ellen nyilatkoztak.

Hogy ezen kifogás mennyire alaptalan, kitünik azon körülményből, hogy az eredetileg készitett tervek szerint, melyeknek méretei azonban elégteleneknek találtattak, az ármentesités 600.000 frttal többe került volna.

Ámbár a Szigetköz árvédelmére nézve az állam nincs közvetlenül érdekelve, mivel eltekintve attól, hogy a vizjogi törvény értelmében az ármentesités az illető érdekeltek feladatát képezi, a felső Duna szabályozását ettől teljesen függetlenül lehetne eszközöltetni és igy a kis Dunaág felső torkának czélbavett rendezését is: mégis a Szigetköznek s egyszersmind a kis Duna jobbparti vidékének árvédelme ugy általános közgazdasági, mint az illető vidék saját mezőgazdasági érdekének fejlődése szempontjából mielőbb megoldandó, mert a felső Duna szabályozása következtében a régi nagy jégtorlódások meg fognak ugyan szűnni, de az egymagában a magas vizek kiöntései ellen nem biztosithat. Minthogy pedig a Szigetköz jobbról és balról részint a már foganatositott, részint pedig a még foganatban levő árvédelmi munkálatok következtében egymagában maradna védelem nélkül, természetesen helyzete még súlyosabbá válnék, ha a kellő intézkedések, illetve az árvédelem czéljából szükséges munkálatok nem foganatosittatnak.

Részemről tekintettel egyrészt a fentebb jelzett körülményre, másrészt pedig arra, hogy a jelenlegi állapot mellett — a mint az a legutóbbi árviz alkalmával is kitünt — eredményes árvédelemre, ugy az összműködés hiánya, mint a védművek elégtelen volta miatt számitani nem lehet, a Győr-Moson vármegyei szigetközi érdekeltségnek társulattá szervezkedését okvetetlenül szükségesnek tartván, elhatároztam, az érdeltséget egyöntetű árvédelem szempotjából az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82. §-a alapján hivatalból társulattá alakitani és a társulati igazgatást mindaddig hivatalból intéztetni, mig a társulat önkormányzati jogának gyakorlására alkalmasnak és készségesnek fog mutatkozni.

Midőn pedig ezen elhatározásomról az érdekelt vármegyék közönségét értesitettem, egyuttal a hivatalból alakitott Győr-Moson vármegyei szigetközi ármentesitő társulat ügyeinek vezetésére az 1885. évi XXIII. t.-cz. 124. §-a alapján gr. Laszberg Rezső, Győr vármegye főispánját két évi időtartamra ministeri biztosnak kineveztem, feladatává tevén, hogy a társulati igazgatást szervezze és a társulat ügyeinek vezetését a törvény értelmében intézze.

Továbbá intézkedtem az iránt, hogy az ugyanezen törvényszakaszban emlitett véleményező bizottság megalakittassék, megjegyezvén, hogy ezen bizottság ügyrendjét már jóváhagytam, a kinevezendő tagokra nézve pedig a ministeri biztos javaslatát várom.

A szabályozási tervezeteket, törvényszerű megállapitás czéljából a vizjogi törvény 73. §-a alapján kijelölt Győr vármegye alispánja 30 napi közszemlére kitétette és ezen idő letelte után az azok és a benyujtott felszólamlások felett hozott I. fokú alispáni határozatot a vizjogi törvény 74. §-a alapján részemről is végleg megerősitettem.

Miután az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82. §-a azt rendeli, hogy az ily külön társulatok alakitásáról a törvényhozásnak esetről-esetre jelentés teendő, van szerencsém ezen jelentésemet tiszteletteljesen bemutatni.

Budapest, 1893. évi január hó 7-én.

Gróf Bethlen András *s. k.,*
földmivelésügyi m. kir. minister.

632. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 9) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895-ik évi márczius hó 13-án tartott 449-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5309. Következett továbbá a vizügyi bizottság jelentése, »a Rába és mellékfolyóinak szabályozására az 1885. évi XV. t.-cz. alapján felvett kölcsön járulékainak és az 1893. évi XVII. t.-czikkel engedélyezett előlegnek fedezéséről« szóló (553. sz.) földmívelésügyi ministeri jelentés tárgyában. (740. sz.)

A ház a jelentést tudomásul vette és a főrendiházzal hason czélból közöltetni rendeli.

Schober Ernő *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 632. számú irományhoz.

A földmivelésügyi m. kir. minister

jelentése,

a Rába és mellékfolyóinak szabályozására az 1885. évi XV. törvényczikk alapján felvett kölcsön járulékainak és az 1893. évi XVII. törvényczikkel engedélyezett előlegnek fedezéséről.

A Rábán és mellékfolyóin az 1885. évi XV. t.-czikkel elrendelt szabályozás hátralévő részének befejezéséről szóló, az »Országos Törvénytár«-ban 1893. évi julius hó 1-én kihirdetett 1893. évi XVII. t.-czikk 1. §-a utasitja a földmívelésügyi ministert, hogy a Rába és mellékfolyóinak az 1885. évi XV. t.-czikkel elrendelt szabályozásából még hátralevő munkálatokat két év alatt olyképen fejezze be, hogy a Hanyság csatornát az eredetileg tervbe vett 6 méter fenékszélesség helyett 15 méter fenékszélességgel ássák ki.

A törvény 2. §-a felhatalmazza a pénzügyministert, hogy az előbbi szakaszban jelzett munkálatok végrehajtására szükséges 1,760.000 frt effektiv költség fedezése czéljából a Rábaszabályozó társulat érdekeltségének a tiszai alap rendelkezésére álló pénzeiből előleget adhasson.

Ugyanezen törvény 3. §-a szerint pedig: a Rába és mellékfolyóinak érdekeltségét úgy az előző szakasz értelmében adandó előleg, valamint az 1885. évi XV. törvényczikk alapján felvett kölcsön után terhelő járulékoknak végleges megállapitása és felosztása iránt a törvényhozáshoz 1893. év végéig előterjesztés teendő.

Továbbá kimondotta ezen szakasz, hogy a törvényhozás további intézkedéseig az ártereületnek az 1885. évi XV. t.-czikk értelmében ármentesitett része után kat. holdankint átlag 1 frt 25 kr., a nem ármentesitett rész után pedig kat. holdankint továbbra is az 1884. évi XV. t.-czikk 5-ik szakaszában megállapitott 25 kr. fizetendő.

A törvénynek most elősorolt rendelkezéseit illetőleg van szerencsém a következőket tisztelettel jelenteni:

Még a törvény kihirdetése előtt gondoskodtam arról, hogy a nagyobb méretekkel kiásandó Hanyság csatorna munkálatainak végrehajtása iránt Neuschlosz és Freund Rábaszabályozási társvállalkozókkal külön egyezség köttessék, melynek értelmében a nevezett társvállalkozók súlyos pénzbirság terhe alatt kötelezettséget vállaltak, hogy a csatornát az előirt méretek szerint két év alatt, vagyis 1895. évi junius 8-áig kiépitik. A munkálatok haladásából és az azok érdekében tett intézkedésekből következtetve, reménylem, hogy ezen munkálatok a jelzett határidőre és az előirányzott költségek keretén belül elkészülnek és igy ezen közgazdasági tekintetben is nagyfontosságú szabályozást megoldáshoz juttatni.

A törvény 2. §-a szerint engedélyezett 1,760.000 frt költségből az 1893. év végéig mintegy 500.000 frt előleg vétetett, illetve használtatott fel, miután ez év I-ső felében felmerült költséget részben még az 1885. évi XV. t.-czikk alapján felvett kölcsön maradványából fedezték.

A társulati osztályozás és teherviselési kulcsnak az 1885. évi XV. t.-czikk 5. §-ában a szabályozás folytán elért haszon arányában elrendelt ideiglenes kiigazitása, a dolog természeténél fogva csak 1893. évben kezdethetett meg, és ezen munka nagy terjedelménél fogva csak az 1894. év első felében fog befejeztetni, illetve ezen év folyama alatt érvényessé válni; — a Hanyság csatornai munkálatokat pedig csak az 1893. év második felében kezdhették meg: az érdekeltséget terhelő járulékoknak végleges megállapitásáról tehát részletes előterjesztést ma még nem tehetek.

Nem lehetett más megoldást találnom, minthogy — a mint ezt a törvény is kimondja és a m. kir. pénzügyminister ur 1894. évi költségvetésében is törvényhozásilag engedélyeztetett — 1894. évre a status quo fentartassék, — vagyis, hogy az 1885. évi XV. t.-czikkel engedélyezett 6,600.000 forint tényleges kölcsön beszerzése czéljából a m. kir. pénzügyminister ur által felvett 7,040.000 frt névértékü kölcsön 401.280 frtnyi évi járulékainak fedezésére 1894. évben a Rába-szabályozó társulati 340.182 kat. holdnyi árterületnek az 1885. évi XV. t.-czikk értelmében ármentesitett 197.232 holdnyi része után továbbra is kat. holdankint átlag 1 frt 25 kr., a többi 142.950 holdnyi árterület után továbbra is kat. holdankint átlag 25 kr. fizettessék, és az ezen kivetések után befolyó 235.629 frt 14 kr. levonása után mutatkozó 165.650 frt 86 kr. járulék különbözetet az államkincstár viselje; — a tiszai alapból felhasználandó előlegek után pedig kamat ne számittassék. Már most jelezhetem azonban, hogy 1895. évtől kezdve a 7,040.000 frt kölcsön járulékai, miután a társulati osztályozás és kivetési kulcs ideiglenes kiigazitása 1894. évben érvényre fog emelkedni, és a Hànyság csatornai munkálatok is ezen évben már annyira előre fognak haladni, hogy azoknak hatása úgyszólván teljes mérvben érvényesülni fog, már kizárólag a Rába-szabályozási társulat érdekeltsége által lesznek viselendők és azoknak fedezéséhez az államkincstár semmivel sem fog hozzájárulni.

A tiszai alapból engedélyezett 1,760.000 frtból felhasznált előlegek után ellenben, miután azok az 1893. évi XVII. t.-cz. értelmében végrehajtandó és csak 1895. évben befejezendő munkálatokra szükségesek, 1895. évben sem fog kamat számittatni, hanem ezen előlegek 1895. év végén elszámolandók, illetve a Rába-szabályozó társulat által fizetendő.

Mindezekre nézve lesz szerencsém annak idején a törvényhozáshoz részletes és az egész Rába-szabályozás ügyét felölelő előterjesztésemet megtenni.

A tisztelettel előadottakból kitünik, hogy az 1885. évi XV., valamint az 1893. évi XVII. t.-czikkel elrendelt munkálatokat 1895. évben az engedélyezett költségek keretén belül teljesen be fogom fejeztetni és hiszem, hogy akkor elérkezend az az időpont is, a mikor a társulat önkormányzatát is vissza fogom állithatni.

Kelt Budapesten, 1893. évi deczember hó 28-án.

Gróf Bethlen András *s. k.,*
földmivelésügyi m. kir. minister.

633. szám.

(LXXX. ÜLÉS 822. 8) és 831. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának „a Győr-Mosony vármegyei szigetközi érdekeltségnek az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82-ik §-a értelmében ármentesitő társulattá történt alakitása tárgyában a földmivelésügyi minister által a törvényhozás elé terjesztett jelentése tárgyában" hozott képviselőházi határozatról.

Egységes árvédelmi és ezzel kapcsolatos vizlevezetési mozzanatok, a Győr-Mosony szigetközi érdekeltségnek az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82. §-a értelmében ármentesitő társulattá történt alakitását szükségessé tették.

Az egységes árvédekezés és vizlevezetés czéljából ármentesitő társulat alakitására irányuló kisérlet 1886. évi márczius 14-én tartott érdekeltségi értekezletben, habár annak egyhangú kifejezés adatott, hogy az egész szigetközre kiterjedő vizrendező társulat alakuljon, mégis az 1888. évi április 23-ára egybehivott érdekeltségi alakuló közülés tagjainak legnagyobb része az alakulás ellen nyilatkozott.

Az időközben eszközölt előtanulmányok befejeztéig a Szigetköznek ármentesitő társulattá való megalakitás iránti elhatározás is függőben tartatott. S miután immár a tanulmányok alapján készitett alternativ tervezetek műszakilag elbiráltatván, s mint a legczélszerűbbet a nyilt fixirozott szelvényű csatornára alapitott rendezés tervezetét a földmívelésügyi minister elfogadta, a Szigetköznek a kis Dunáig történő ármentesitésére vonatkozólag az érdekelteknek társulattá leendő alakitása czéljából a közgyülésnek egybehivása megtörtént.

Az intézkedések, a melyek az 1885: XXIII. t.-cz. 82. §-a értelmében tétettek, valamint a költségek approximativ előtüntetése a minister által minden ezen ügyre vonatkozó indokolással együtt a jelentésében helyt foglalván és felsoroltatván, a bizottság annak tudomásul vétele mellett ajánlja a képviselőház vonatkozó határozatához való hozzájárulást és törvényerőre emelését.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 26-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző.

634. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 822. 9) és 832. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedési bizottságának „a Rába és mellékfolyóinak szabályozására az 1885. évi XV. t.-cz. alapján felvett kölcsön járulékainak és az 1893. évi XVII. t.-czikkel engedélyezett előlegnek fedezése tárgyában a földmivelésügyi m. kir. minister által a törvényhozás elé terjesztett jelentése tárgyában hozott képviselőházi határozatról.

A bizottság a ministeri jelentésben részletesen felsorolva látván mindazon intézkedéseket, a melyeket a földmívelési m. kir. minister az 1893: XVII. t.-cz. rendelkezésének megfelelőleg tett s miután a nyert műszaki felvilágositások a bizottságot a fent hivatott ministeri jelentés tudomásul vételére birják, azon tiszteletteljes javaslatot teszi: méltóztassék a nagyméltóságú főrendi ház a képviselőháznak idézett jegyzőkönyvi számú határozatához hozzájárulni és azt országos határozaterőre emelni.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 26-án.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Bohus Zsigmond s. k.,
bizottsági jegyző

635. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 823. 1) és 833. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának az 1893. évi állami zárszámadásra vonatkozólag, illetőleg azzal kapcsolatban hozott képviselőházi határozatok tárgyában.

Az 1893. VII. és az azt kiegészitő törvényczikkek alapján a bevételek 501,728.543 fr 28 krral, a kiadások 492,211.017 frt 81½ krral, s igy a felesleg 9,517.525 frt 46½ krra állapittattak meg az 1893. évre.

Ezekkel a megállapitásokkal szemben az 1893. évre 575,359.696 frt 88½ kr. bevétel 522,191.596 frt 68½ kr. kiadás iratván elő, a felesleg 53,168.100 frt 20 kr., vagyis az ered mény az előirányzottnál 43,650.574 frt 73½ krral kedvezőbb, tényleg pedig bevételet 565,233.787 frt 44 kr., kiadatott 494.947.468 frt 9 kr., vagyis a felesleg 70,286.319 fr 35 kr., azaz az előirányzottnál kedvezőbb 60,768.793 frt 88½ krral.

A vagyonszaporodás tisztán 74,243.339 frt 27 kr. A terhelő hátralékok ugyanis 49,954.555 frt 22½ krral, az állami tartozások értékpapirokban 375.000 frttal és az állam tartozások értékpapirokban 375.000 frttal és az állami adósságok 10,515.455 frt 5 krral a terhek együtt tehát 60,845.010 frt 27½ krral szaporodtak, de viszont a cselekvő vagyon gyarapodott 135,088.349 frt 54½ krral. Nevezetesen gyarapodott az ingatlan vagyon 20,961.495 frt 02 krral, a termesztvények, szerek és anyagok értéke 4,916.979 frt 56½ krajczárral, a készpénz 63,318.608 frt 46 krral, az értékpapirkészlet 3,692.800 frttal, a kész pénzkövetelés 2,394.419 frt 53½ krral s a cselekvő hátralék 39,804.046 frt 96½ krral

Egyébiránt a fennebbi eredményt a következők világitják meg:

A rendes kiadások többlete 21,141.843 frt 06½ kr., az átmenetieké 3,426.981 fr 81½ kr., a beruházásiaké 5,411.753 frt 99 kr., a rendes bevételek többlete 72,205.490 fr 29½ kr., az átmenetieké 1,425.663 frt 31 kr.

A rendes kiadások többlete akként alakul, hogy 29,297.323 frt 68½ kr. túlkiadással szemben 8,155.480 frt 62 kr. megtakaritás áll. Egyébként tisztán az országgyülés kiadás többlete 32.832 frt 07½ kr., a nyugdíjaké 2.448 frt 82½ kr., az állami adósságoké 621.82 forint 06½ kr., a kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságoké 9.120 frt 26½ kr., a vasuti kamatbiztositási előlegeké 137.421 frt 12½ kr., a államszámvevőszéké 10.228 frt 88 kr., a ministerelnökségé 3.556 frt 33 kr., a horvát-szlavon dalmát ministeré 1.630 frt 79 kr., a belügyministeré 598.061 frt 41 kr., a pénzügyminister

11,885.220 frt 94 kr., a kereskedelmi ministeré 11,301.744 frt 79½ kr., a vallás- és közoktatásügyi ministeré 254.810 frt 85½ kr., az igazságügyministeré 408.393 frt 72 kr.; mikkel szemben állanak a következő kiadási kevesbletek: a kabineti irodánál 1.115 frt 72½ kr., a közösügyi kiadásoknál 3,979.413 frt 57 kr., az 1867-ig fennállott központi kormány közegeinek nyugdíjánál 13 246 frt 47 kr., a Felség személye körüli ministeriumnál 226 frt 41 kr., a földmivelési ministeriumnál 117.914 frt 57 kr., a honvédelmi ministeriumnál 13.532 frt 26½ kr.,

Az egyes ministeri tárczáknál előforduló nevezetesebb kiadási többletek a következők:

1. A vármegyék közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásainál az 1893. évi IV. t.-czikk folytán	432.500	frt	— kr.
2. A közegészségügyi kiadásoknál	61.271	»	21½ »
3. Az általános közigazgatási kiadásoknál	56.306	»	— »
4. A bélyegnél	77.599	»	68½ »
5. A dohányjövedéknél	863.724	»	88½ »
6. A lottójövedéknél	221.075	»	97½ »
7. A fémbányászatnál	1,133.800	»	01 »
8. A pénzverés és fémbeváltásnál	4,803.773	»	57½ »
9. A vasműveknél	1,158.062	»	48 »
10. Különféle kiadásoknál	3,591.156	»	85 »
11. Az állami ingó vagyonnál	352.745	»	42½ »
12. A postánál	486.326	»	34 »
13. A postatakarékpénztárnál	385.033	»	10 »
14. A m. kir. államvasutaknál	6,204.332	»	53 »
15. A m. kir. államvasutak gépgyáránál	1,884.735	»	66 »
16. A diósgyőri műveknél	2,263.938	»	53 »
17. Az állami lótenyészintézeteknél	564.999	»	87 »
18. A népnevelési szükségleteknél	179.490	»	51½ »

Ellenben nevezetesebb kiadási kevesbletek:

1. A fogyasztási italadóknál	377.009	frt	57½ kr.
2. A sójövedéknél	188.232	»	05½ »
3. A sótermelésnél	87.039	»	56½ »
4. Az állami erdőknél	147.656	»	67½ »
5. A selyemtenyésztésnél	635.634	»	79 »

Az átmeneti kiadások nagyobbak a ministerelnökségnél 1.989 frt 05 krral, a pénzügyministeriumnál 3,188.173 frt 46½ krral, a földmívelési ministeriumnál 817.399 frt 18½ krral, a vallás- és közoktatásügyi ministeriumnál 36.016 frt 76 krral, ellenben kisebbek a belügyministeriumnál 4.065 frt 30 krral, a kereskedelmi ministeriumnál 526 frt 64½ krral, a honvédelmi ministeriumnál 611.996 frt 81 krral. A pénzügyministeriumnál kölcsönök törlesztésére 607.247 frt 08 krral, fémbeszerzésekre 2,053.134 frt ½ krral, állami előlegekre 469.515 frt 60 krral, a pénzverésnél fenmaradó többletként a valutarendezés czéljaira 2,706.634 frt 36½ krral, a földmívelési ministeriumnál a phylloxera rovar elleni védekezésre 189.443 frt 11 krral, a ragadós tüdőlob kiirtására 537.163 frt 11 krral több s a homoki szőlőtelep létesitésére 66.038 frt 52½ kr. adatott ki, ellenben, miután az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek rendezése megtörtént s a kapcsolatos kiadások az egyes ministeri tárczák rendes kiadásai közt számoltattak el, az átmeneti kiadások közt e czímen számba vett 2,643.483 frt 92 kr. hitel nem vétetett igénybe.

A beruházási kiadások többletéből 16.538 frt 94 kr. a pénzügyministeriumra, 5,183.603 forint 29 kr. a kereskedelmi ministeriumra, 10.153 frt 10 kr. a földmívelési ministeriumra,

200.693 frt 21 kr. a vallás- és közoktatásügyi ministeriumra, 800 frt 49 kr. az igazságügyministeriumra jut. A kereskedelemügyi ministerium többletéből 4 millió forint a máramarosszigét-körösmezei vasut épitésére, 287.808 frt 07 kr. a helyi érdekű vasutak forgalmi eszközeinek beszerzésére, 850.819 frt 07 kr. a diósgyőri művek és a m. kir. államvasutak gépgyára beruházására esik.

A rendes bevételek többlete akként alakul, hogy 76,190.052 frt 80½ kr. többlet mellett a kevesblet 3,984.562 frt 51 kr. Az államadósságok czímén 721.535 frt 43 kr., a belügyministeriumnál 162.046 frt 55 kr., vasut kamatbiztositás czímén 45.946 frt 45 kr. többlet, ellenben a honvédelmi ministeriumnál 22.239 frt 81 kr., a vallás- és közoktatásügyi ministeriumnál 32.225 frt 22½ kr. kevesblet jelentkezik. Az igazságügyministerium többlete 164.538 frt 54 kr., mivel az országos rabsegély- és javitóintézeti alapnál a rendes kiadások többletével egyező bevételi többlet 169.695 frt 09½ kr., a földmívelésügyi ministeriumé 689.601 frt 29 kr., mert a selyemtenyésztésnél fenforgó átfutó jellegű 635.634 frt 79 kevesblet mellett egyes kisebb tételeken kivül az állami erdőknél 810.137 frt 41 kr., az állami lótenyészintézeteknél 485 366 forint 69 kr. többlet áll; a kereskedelemügyi ministeriumé 13,806.477 frt 67½ kr., és pedig a posta- és távirdánál 1,067.052 frt 89 kr., a m. kir. postatakarékpénztárnál 385.033 frt 10 kr., a m. kir. államvasutaknál 7,725.656 frt 42 kr., a gépgyárnál 1,457.377 frt 70 kr., a diósgyőri műveknél 2,273.165 frt 25 kr., s az anyagszer-állomány apadásából 836.614 frt 90 kr. A pénzügyministerium bevételei többlete 56,669.783 frt 89½ kr. Több folyt be egyenes adókból 8,162.212 frt 40 krral, fogyasztási adókból 17,054.178 frt 48½ krral, határvámból 316.260 frt 51½ krral, bélyegből 1,820.404 frt 16½ krral, jogilletékekből 6,671.182 frt 50 krral, díjakból 139.537 forint 41 krral, dohányjövedékből 3,864.609 frt 54 krral, lottójövedékből 141.054 frt 23 krral, sójövedékből 521.666 frt 96 krral, fémkohászatból 505.754 frt 61½ krral, pénzverésből 11,466.680 frt 83½ krral, vasművekből 1,048.931 frt 81½ krral, az állami ingó vagyonból 867.093 frt 41 krral, a különféle bevételekből 5,177.037 frt 39½ krral, ellenben kevesebb az aranyagió-nyereményből 778.766 frt 49½ krral, a fémbányászat és opálbányából 255.139 frt 03 krral, a sótermelésből 127.991 forint 12½ krral.

Az átmeneti bevételek többlete a földmívelési ministeriumnál 7.376 frt 61½ kr., a vallás- és közoktatásügyi ministeriumnál 182.302 frt 82 kr., a honvédelmi ministeriumnál 27.427 frt 40 kr., az igazságügyministeriumnál 800 frt 49 kr., a kereskedelmi ministeriumnál 1,327.135 frt 87 kr. Ez utóbbi többlet hozzájárulásokból és kölcsönökből alakul. A pénzügyministerium átmeneti bevétele 119.500 frt 88½ krral kisebb, mert noha egyes apróbb tételeken kivül az államjavak eladásából és a váltságokból 341.726 frt 76 krral több folyt be, állami előlegekből 164.240 frt 19½ krral és a pénzverésből 359.980 frt 87½ krral kisebb volt a bevétel.

Ugy ezek, mint a részletes adatok tanuságot tesznek ugyan az állam bevételeinek örvendetes emelkedéséről, de egyúttal azt is igazolják, hogy ez az emelkedés jobbára oly tételekből ered, melyek a közgazdasági viszonyok kedvező alakulásával legszorosabb kapcsolatban állanak.

Szükség erre reámutatnunk különösen most, midőn a közgazdasági viszonyokban beállott kedvezőtlen fordulat óva int attól, hogy a fentebbi kedvező eredmény behatása alatt a kiadások fokozásában attól a különben sem csekély mérvtől, mely az 1893. évi zárszámadásban nyilvánul, az állam pénzügyi egyensulyának további fentarthatása érdekében szigoruan tartózkodjunk.

Ezt hangsúlyozva, egyébként hozzájárulunk s illetőleg a hozzájárulást javaslatba hozzuk a képviselőház f. évi márczius hó 18-án tartott üléséből 5.325. sz. a. hozott határozatnak ahhoz a részéhez, mely az 1893. évi költségvetés és az azt kiegészitő törvények alapján a

ministerium részére engedélyezett hitelekkel szemben az 1893. évi számadási évben és annak pótnegyedében előfordult túlkiadások, előirányzat nélküli kiadások és kevesebb bevételek jóváhagyására vonatkozik s ezekre, valamint az államháztartás 1893. évi kezelésének a zárszámadásokban részletezett eredményére vonatkozólag a kormánynak a szabályszerű felmentvény megadását czélozza.

De elfogadandónak tartjuk a képviselőház fentebbi határozatának azokat a részeit is, melyek az aldunai Vaskapu-szabályozási munkálatok 1893. évi zárszámadására és a helyi érdekű vasutak segélyezésére vonatkoznak.

A Vaskapu szabályozási munkálataira az 1893. év végéig engedélyeztetett 5,765.560 forint. Az 1892. évi hitelmaradványnyal együtt 1893-ban 2,548.578 frt 94 kr. lett volna felhasználandó, mivel pedig 1893-ban csak 2,508.491 frt 85 kr. használtatott fel, a hitelmaradvány 40.087 frt 09 kr. A szabályozási munkák örvendetesen haladtak, sőt az előirányzottnál jelentékenyen több készült el.

A helyi érdekű vasutak segélyezésére 1892-ben engedélyezett 300.000 frtból megtakarított 35.035 frtot a kereskedelmi minister öt helyi érdekű vasutnak 1893. évben esedékes oly részletei fejében utalványozta ki, melyekről a költségvetésben emlités nem tétetett s igy az állami számvevőszék nézete szerint meg nem engedett átruházást gyakorolt.

Miután a helyi érdekű vasutak segélyezésére felvett hitelsegélyalap jellegével birónak tekinthető s igy az évek közötti átruházásra fennálló rendelkezés ugyan szigorú alkalmazást nem nyerhet, de másrészt szükséges a megfelelő ellenőrzés szempontjából, hogy a költségvetés indokolásától, vagy az egyes ministeri jelentésektől eltérő kiadások a zárszámadásokban külön feltüntettessenek és indokoltassanak, az e részbeli határozat bővebb indokolásra nem szorul.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 28-án.

Gr. Andrássy Aladár s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.
bizottsági jegyző.

636. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 823. 2) ÉS 834. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „a m. kir. állami számvevőszéknek a Magyarország és Horvát-Szlavonországok közt 1892. évre eszközölt leszámolás megvizsgálásáról szóló jelentésére vonatkozólag“ a képviselőház által hozott határozat tárgyában.

A képviselőház f. évi márczius 18-án tartott üléséből 5.327. sz. a hozott határozatával tudomásul vette a m. kir. államszámvevőszéknek a pénzügyminister által szerkesztett és áttett leszámolás megvizsgálásáról szóló jelentését.

Minthogy a kérdéses leszámolás összeállitásánál a törvény és törvényes gyakorlat, különösen az 1889. évi XL. t.-cz. határozmányai voltak irányadók s a számadások az 1892. évi törvényhozásilag már jóváhagyott zárszámadások adataival együtt: a bizottság tisztelettel javasolja, hogy a nagyméltóságú főrendiház a kérdéses jelentést a maga részéről is tudomásul véve, a képviselőház fennebbi határozatát azzal emelje országos határozattá, hogy erről az 1868. évi XXX. t.-cz. értelmében a horvát-szlavon országgyülés értesitendő.

Budapest, 1895. évi márczius hó 28-án.

Gróf Andrássy Aladár s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző

637. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 823. 3) és 4) és 835. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1894-iki számadási év I., II. és III. negyedében előfordult túlkiadások-, előirányzat nélküli kiadások- és hitelátruházások“ tárgyában a képviselőház által hozott határozatokat illetőleg.

Az állami számvevőszéknek a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1894-iki számadási év I., II. és III. negyedében előfordult túlkiadások — előirányzat nélküli kiadások — és hitelátruházások tárgyában előterjesztett jelentéseit a képviselőház f. évi márczius hó 18-án tartott ülésében 5324. és 5326. szám alatt hozott határozataival tudomásul vette.

Miután a költségvetéstől eltérőleg történt utalványozások oly természetűek, melyek külön intézkedéseket nem igényelnek, tisztelettel javasolja a bizottság, hogy az 1894. évi zárszámadások érdemleges elintézéséig a nagyméltóságú főrendiház a maga részéről is vegye azokat tudomásul, s igy a képviselőház vonatkozó határozatait emelje országos határozatokká.

Budapest, 1895. évi márczius hó 28-án.

Gróf Andrássy Aladár s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

638. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 823. 5) és 936. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1893-iki számadási év pótnegyedében előfordult, az előbbi évnegyedekről változatlanul áthozott túlkiadások-, előirányzat nélküli kiadások és hitelátruházások“ tárgyában hozott képviselőházi határozatot illetőleg.

Az állami számvevőszéknek a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1893. évi számadási év pótnegyedében előfordult az előbbi évnegyedekről változatlanul áthozott túlkiadások, előirányzatnélküli kiadások és hitelátruházások tárgyában előterjesztett jelentését a képviselőház f. évi márczius hó 18-án tartott ülésében 5.323. sz. a. hozott határozatával tudomásul vette.

Miután a költségvetéstől eltérőleg történt utalványozások oly természetűek, melyek külön intézkedéseket nem igényelnek, tisztelettel javasolja a bizottság, hogy immár tárgyalás alatt álló 1893. évi zárszámadásra való tekintettel is a nagyméltóságú főrendiház a maga részéről azokat szintén vegye tudomásul s igy a képviselőház vonatkozó határozatát emelje országos határozattá.

Budapest, 1895. évi márczius hó 28-án.

Gróf Andrássy Aladár s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.
bizottsági jegyző.

639. szám.

(LXXX. ÜLÉS. 823. 6) és 837. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

ı főrendi ház pénzügyi bizottságának „a néhai Vásárhelyi Pál volt nérnök és hajózási felügyelő leányának adandó állami segély" ügyében a képviselőház által hozott határozatott illetőleg.

A földmivelésügyi m. kir. minister jelentését, mely szerint néhai Vásárhelyi Pál volt mérnök és hajózási felügyelő leánya néhai Vásárhelyi Pál születésének 100 ik évfordulóján ı vaskapuszabályozási alapból 1.000, a vizszabályozási alapból pedig 3 000 frt segélyben ·észesittetnék a ministertanács hozzájárulása mellett, a képviselőház f. évi márczius 18-án artott üléséből 5.328. sz a. hozott határozatával tudomásul vette. Méltányolva néhai Vásárhelyi Pálnak a vizszabályozások és a Vaskapu-szabályozás körüli érdemeit s figyelembe véve azt, hogy segélyezni kivánt leánya a legsúlyosabb anyagi gondokkal küzd: a bizottság iszteletteljesen javasolja,hogy az érintett képviselőházi határozathoz a nagyméltóságú főrendi ház is járuljon hozzá s igy azt országos határozattá emelje.

Budapest, 1895. évi márczius hó 28-án.

Gróf Andrássy Aladár s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

640. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 838. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi márczius hó 30-án tartott 456-ik ülésénel jegyzőkönyvéből.

Báró Bánffy Dezső ministerelnök átnyujtja Ő cs. és apostoli királyi Felségének Bécsben, 1895. évi márczius hó 28-án kelt és az országgyülés mindkét házához intézett legkegyelmesebb királyi leiratát, melylyel az 1892. évi február hó 18-ik napjára egybehivott országgyülés III. ülésszakát a mai napon berekeszti s egyszersmind a IV. ülésszakot folyó évi április hó 1-ső napjára összehivottnak nyilvánitja.

A felolvasott és kihirdetett legkegyelmeseb királyi leiratot hódoló tisztelettel tudomás veszi a ház és elhatározza annak — hasonl kihirdetés czéljából — a főrendiházzal val közlését.

Dr. Molnár Antal *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 640. számú irományhoz.

Másolat.

$\frac{935.}{\text{M. E.}}$ 1894.

Legkegyelmesebb királyi leirat.

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Csehország Királya s. a. t.
és Magyarország Apostoli Királya.

Hű Magyarországunk és Társországai Zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18-ára Budapest székesfővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék,
királyi üdvözletünket,

Kedvelt Hiveink! Midőn magyar ministeriumunk előterjesztésére az Általunk 1892. évi február hó 22-dikén megnyitott országgyülés harmadik ülésszakát ezennel berekesztjük, egyszersmind a negyedik ülésszakot a folyó évi április hó első napjára összehivottnak nyilvánitjuk.

Kikhez egyébiránt királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt Bécsben, ezernyolczszázkilenczvenötödik évi márczius hó huszonnyolczadikán.

Ferencz József *s. k.*

Báró Bánffy *s. k.*

$\frac{935.}{\text{M. E.}}$

Hű Magyarországunk és Társországai Zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1892. évi február hó 18-ára Budapest székes fővárosunkba összehivott országgyülésen egybegyülvék, kedvelt Hiveinknek

Budapesten.

641. szám.

(LXXXI. ÜLÉS, 839. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895. évi április hó 1-én tartott 457-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

Elnök bemutatja a főrendiház elnökének átiratát, a vonatkozó jegyzőkönyvi kivonattal együtt, melynek kapcsán megküldi Ő cs. és apostoli királyi Felségének Bécsben, 1895. évi márczius hó 28-án kelt legkegyelmesebb leiratát, a melylyel az 1892. évi február hó 18-ára egybehivott országgyülés IV. ülésszaka 1895. évi április hó 1. napjára hivatott össze, újból való kihirdetés végett.

A királyi leirat újból kihirdettetvén, hódoló tisztelettel tudomásul vétetett s ennek alapján elnök a IV. ülésszakot megnyitottnak jelentette ki.

A ház egyuttal elrendelte, hogy ezen legkegyelmesebb királyi leirat a főrendiházzal a szokott módon közöltessék.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

642. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 847. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Mária Anna Pia Császárné és Királyné Ő Felségeért gyász isten-tisztelet tartásáról értesités.

1680. sz.
M.

Magyar királyi belügyminister.

Nagyméltóságú Elnök Úr!

Boldogult Mária Anna Pia Császárné és Királyné ő Felségéért a szokásos ünnepélyes gyász isteni tisztelet f. évi május hó 4-én szombaton d. e. 10 órakor fog a Nagy-Boldogasszonyról nevezett budavári főtemplomban megtartatni.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat tudomás és további szives eljárás végett ezennel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi április hó 26-án.

A minister helyett:

Latkóczy Imre s. k.,
államtitkár.

Nagyméltóságú Szlávy József urnak, belső titkos tanácsos, a magyar főrendiház elnökének

Budapesten.

643. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 848. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Állami költségvetésről szóló törvényjavaslat szentesitése (1895 : IV. t.-cz.)

1075. sz. / M. E.

Magyar királyi Ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök Úr!

Van szerencsém Nagyméltóságodat a t. főrendiháznak leendő bejelentés végett tisztelettel értesiteni, hogy »az 1895. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat ő Felsége által Bécsben folyó évi egyezernyolczszáz kilenczvenötödik (1895.) évi márczius hó harminczegyedik (31.) napján legkegyelmesebben szentesittetvén, mint ez idei IV. (negyedik) törvényczikk az »Országos Törvénytár« utján folyó évi április hó harmadik (3) napján kihirdettetett.

E törvényczikknek a legfelsőbb szentesitési záradékkal ellátott eredeti példányát az országos levéltárban helyeztettem el.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi április hó 5-én.

Báró Bánffy *s. k.*

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök urnak, a Szent-István- és a Lipót-rend nagykeresztesének

Budapesten.

644. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 849. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Tóth Lőrincz főrendiházi tagnak kinevezéséről értesités.

1251. sz.
M. E.

Magyar királyi Ministerelnök

Nagyméltóságú Elnök Úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi április hó 17-én kelt legfelsőbb elhatározásával a ministertanács előterjesztésére, az 1885: VII. t.-cz. 5. §-a alapján Tóth Lőrinczet, a m. kir. Curia nyugalmazott tanácselnökét élethossziglan a magyar országgyülés főrendiházának tagjává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat szives tudomásvétel és a főrendiházzal leendő közlés végett tisztelettel értesiteni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi április hó 21 én.

Báró Bánffy s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József, valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi elnök urnak, a Szent-István- és a Lipót-rend nagykeresztesének

Budapesten.

645. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 850. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

A képviselőház tisztikarának választására vonatkozó értesités.

9635. sz. / 1895.

A képviselőház Elnöke.

Nagyméltóságú Elnök Úr!

Az 1892/97-iki országgyülés IV-ik ülésszakára a képviselőház tisztviselőiül a következő képviselők választattak meg:

alelnökök: Berzeviczy Albert és Darányi Ignácz;

jegyzők: Balogh Géza, Esterházy Kálmán gr., Hévizy János, Illyés Bálint, Josipovich Géza, Molnár Antal, Perczel Béni és Schóber Ernő;

háznagy: Csávossy Béla.

Van szerencsém a választás ezen eredményét szives tudomásvétel végett a főrendiházzal közölni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi április hó 4-én.

Szilágyi s. k.,
a képviselőház elnöke.

Nagyméltóságú Szlávy József urnak, valóságos belső titkos tanácsos, koronaőr stb., a főrendiház elnökének.

Budapesten.

Melléklet a 645. számú irományhoz.

Kivonat

képviselőház 1895-ik évi április hó 2-án tartott 458-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5457. Napirend szerint következett a ház
t alelnökének, a nyolcz jegyzőnek és a ház-
ıgynak választása.

A szavazás a névsor felolvasása s a sza-
zatlapok beszedése mellett megejtetvén s a
nyujtott szavazatok a ház szine előtt össze-
ámláltatván, elnök kihirdeti, hogy 451 igazolt
pviselő közül elnök nem szavazván, beadatott
szesen 221 szavazatlap, ebből az alelnökökre
szesen beadatott 221 szavazat, ebből esett:

Berzeviczy Albertre	153
Darányi Ignáczra	152
Gulner Gyulára.	68
Haviár Dánielre	60

bbi szavazat egyesek között megosztott.

E szerint Berzeviczy Albert 87 és Darányi Ignácz 86 szavazattöbbséggel alelnökké megválasztatott.

5458. A jegyzőkre 215 szavazatlap adatott
, ezekből:

Balogh Géza.	215
Esterházy Kálmán gr.	215
Hévizy János	214
Ilyés Bálint	215
Josipovich Géza	214
Molnár Antal	214
Perczel Béni	213
Schóber Ernő	212

avazatot nyert.

E szerint megválasztattak jegyzőkül: Balogh Géza, Esterházy Kálmán gr., Hévizy János, Ilyés Bálint, Josipovich Géza, Molnár Antal, Perczel Béni, Schóber Ernő.

5459. Háznagyra beadatott 214 szavazat, ebből esett Csávossy Bélára 213 szavazat.

Háznagyul Csávossy Béla jelentetett ki megválasztatottnak.

5460. Ezek szerint a ház tisztikara az 1892/97. évi országgyülés negyedik ülésszakára meg lévén választva, elnök

a házat megalakultnak jelenti ki, a minek alapján a ház alelnökeinek, jegyzőinek és háznagyának neveit ő császári és apostoli királyi Felségének legfelsőbb tudomására juttatni rendeli.

Egyuttal a ház tiszti karának névsora a főrendiházzal közöltetni határoztatott.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

646. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 851. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT,)

Kivonat

a képviselőház 1895-ik évi április hó 4. és 5-én tartott 460. és 461-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5481. Következett a napirend szerint az igazságügyi bizottság jelentése »a magyar korona országainak egész területén érvényben levő törvényes kamatláb leszállitásáról« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A törvényjavaslat az igazságügyi bizottság szövegezése szerint

általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadtatott.

5482. Következett az általánosságban elfogadott törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A törvényjavaslat czíme I. és II-ik §-ai változatlanul

elfogadtattak.

5483. A harmadik szakasz tárgyalásánál a következő módositás adatott be:

Módositás:

»A 3-ik §. egészen hagyassék ki«

benyujtja: Polónyi Géza.

A vita bezáratván, elnök kérdi a házat, elfogadja-e a törvényjavaslat 3-ik §-ának fentartását, szemben a Polónyi Géza módositásával?

A ház a törvényjavaslat harmadik szakaszát felállás és ülvemaradás által eszközölt szavazással változatlanul elfogadta.

5484. A 4. §. változatlanul

elfogadtatott.

Igy a törvényjavaslat úgy általánosságban, mint részleteiben

letárgyaltatván, elfogadtatott.

5502. Napired szerint következik »a magyar korona országainak egész területén érvényben levő törvényes kamatláb leszállitásáról« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat, elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 646. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a magyar korona országainak egész területén érvényben levő törvényes kamatláb leszállitásáról.

1. §.

A kikötés nélkül járó kamat, melyet a magyar korona országainak egész területén hatályban levő törvény, rendelet vagy törvényerejű szabály a fizetendő tőke után évi hat %-ban állapit meg, a jelen törvény hatályba léptétől fogva évi öt %-ot tesz.

E rendelkezés nem érinti a jogerőssé vált itélettel vagy biróság előtt kötött egyezséggel megállapitott kamatlábat.

2. §.

Az 1876: XXVII. törvényczikk 50. és 51. §-aiban megállapitott kamatok, valamint a váltókövetelések után járó egyéb kamatok továbbra is 6%-ot tesznek.

Egyébként a magyar korona országainak egész területén érvényes törvényeknek, rendeleteknek és törvényerejű szabályoknak a jelen törvénynyel ellenkező rendelkezései helyébe a jelen törvény határozatai lépnek.

Különösen módositja a jelen törvény az 1875: XXXVII. törvényczikk 281. §-át, az 1881: XLI. törvényczikk 30. §-át, úgyszintén a pénzügyi törvényeket, rendeleteket és szabályokat, nemkülönben azokat, melyek az egyenes adók módjára behajtandó kincstári vagy egyéb tartozásokra vonatkoznak.

3. §.

A jelen törvény végrehajtásával az igazságügyi, a pénzügyi és a kereskedelemügyi ministerek bizatnak meg; Horvát-Szlavonországokra nézve a pénzügyi és a kereskedelemügyi ministerek e tekintetben Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg járnak el.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 646. számú irományhoz.

Indokolás,

„a magyar korona országainak egész területén érvényben levő törvényes kamatláb leszállitásáról" szóló törvényjavaslathoz.

Utalással a 721. számú törvényjavaslat indokolásában, főleg annak általános részében előadottakra, a jelen törvényjavaslat tekintetében még csak a következőket kell kiemelnem:

Minthogy a jelen törvényjavaslat körében semmi kétség sem lehet arra nézve, hogy az csak az eddigi 6%-tóli kamatlábra vonatkozik és ennek leszállitását czélozza, ezt az 1. §-ban világosan is ki lehet fejezni.

A 721. számú javaslat 1. §-ának második bekezdésében foglalt amaz intézkedésnek felvétele, hogy ha 5%-nál magasabb kamatok vannak kikötve, ezek a felek más megállapodásának hiányában az adós késedelme esetében tovább folynak, itt azért nem mutatkozik szükségesnek, mert a kereskedelmi törvény 265—267. §-ai elegendőképen gondoskodnak arról, hogy a felek akarata a jogügyletek értelmezésénél figyelembe vétessék és értelmezési segédeszközül különösen a kereskedelmi szokásokat és gyakorlatokat is kijelölik. A kereskedelmi törvény eme rendelkezéseit bármely tekintetben érinteni nem mutatkoznék czélszerűnek. Ugyanezen okokból az idézett javaslat 2. §-ának megfelelő §. felvétele sem volna itt helyén. A 2. §-nak egyszerű átültetését különben a kereskedelmi törvény 286. §-a sem engedi meg.

A 2. §. szerint a váltótörvény (1876 : XXVII. törvényczikk) 50. és 51. §-ainak rendelkezései továbbra is fentartatnak.

Ez a fentartás azért mutatkozik szükségesnek, mert a váltótörvény értelmében a törvényben megállapitott kamat egyúttal maximalis kamat s annál magasabbat a felek kölcsönös megegyezéssel sem köthetnek ki, továbbá mert nemcsak Ausztriában, hanem Német- és Francziaországban is 6%-ot tesz a váltókövetelések után járó kamat. — Igaz, hogy a most emlitett országokban a törvényes kamatláb nemcsak a váltó-, hanem a kereskedelmi ügyekben is 6%-ot tesz, de a jelen törvényjavaslat a kereskedelmi törvény (1875 : XXXVII. törvényczikk) 281. §-át még sem vélte változatlanul fentartandónak, mert a feleknek kereskedelmi ügyekben módjukban áll késedelem esetére 5%-nál magasabb kamatot is kikötni.

Ha a váltótörvény 50. és 51. §-ai változatlanul fentartatnak, akkor azt is ki kell mondani, hogy a váltókövetelések után járó egyéb, nevezetesen késedelmi és perbeli kamatok szintén 6%-ot tesznek. A váltótörvény 50. és 51. §-aiban emlitett kamatok ugyanis nem késedelmi, hanem törvényes kamatok. Hogy a váltókövetelés után egyéb esetekben is, nevezetesen az elfogadó

llen, a nem óvatolt vagy feleslegesen óvatolt váltóból a késedelemtől vagy a perinditástól :ezdve 6% kamatok járnak, az eddig az 1868 : XXXI. törvényczikk 2. §-a, illetőleg az 1877. évi 'III. törvényczikk 7. §-a Horvát-Szlavonországokra nézve az ottani 1870. évi IX. törvényczikk :. §-a, illetőleg az 1877. évi deczember 8-iki törvény (orsz. törvény és rendeleti lap, XXIII. 70. szám) 9. §-a, Fiuméra nézve pedig az 1818. évi november 21-én kelt udvari endelet alapján, és ha a váltóügylet egyszersmind kereskedelmi ügylet volt, a kereskedelmi örvény 281. §-a alapján kétségtelen volt a 721. számú törvényjavaslat következtében azonban, egalább eme javaslat területén, és a kereskedelmi törvény 281. §-ának módositása következtében kereskedelmi törvény egész területén, legalább is kétségessé válnék és a váltótörvény 50. és 1. §-ainak analogiájából is alig volna következtethető.

A 2. §-ban a módositandó törvények és egyéb jogszabályok exemplificativ felsorolása zért czélszerű, mert ekkép minden félreértést kizáró módon kifejezésre jut az, hogy nemcsak z a törvényes kamatláb fog leszállittatni, melyet igazságügyi, hanem az is, melyet más egyéb ermészetű törvények és jogszabályok állapitanak meg 6%-ban a magyar korona országainak gész területén.

A 3. §. a törvény végrehajtására vonatkozó szokásos felhatalmazást tartalmazza.

Budapesten, 1894. évi november hó 4-én.

Szilágyi Dezső *s. k.,*
m. kir. igazságügyi minister.

647. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 851 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi április hó 4-én és 5-én tartott 460. és 461-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5485. Következett napirend szerint az igazságügyi bizottság jelentése »a törvényes kamatláb meghatározásáról« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A törvényjavaslat az igazságügyi bizottság szövegezése szerint általánosságban a részletes tárgyalás alapjául

elfogadtatott.

5486. Következett a törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A törvényjavaslat czíme, 1., 2., 3., 4. és 5. §-ai változatlanul elfogadtattak.

Igy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat úgy általánosságban, mint részleteiben is letárgyaltatván elfogadtatott.

5503. Napirend szerint következik »a törvényes kamatláb meghatározásáról« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat, elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos targyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

***Gróf Esterházy Kálmán** s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 647. számú irományhoz.

Törvényjavaslat

a törvényes kamatláb meghatározásáról.

1. §.

A kikötés nélkül járó kamat, melynek mértékét a magyar korona országainak területén, Horvát-Szlavonországok kivételével, hatályban lévő törvény, rendelet vagy törvényerejű szabály határozza meg, a jelen törvény hatálybaléptétől fogva a fizetendő tőke után évi öt %-ban állapittatik meg.

Ha öt %-nál magasabb kamat van kötve, ez a felek más megállapodásának kiányáhan az adós késedelme esetében tovább folyik.

Ezen rendelkezések nem érintik a jogerőssé vált itélettel vagy biróság előtt kötött egyezséggel megállapitott kamatlábat.

2. §.

A fizetendő tőke után évi öt % kamat jár abban az esetben is, ha kamat fizetése ki van kötve, de a kamat összege vagy mértéke nincs megállapitva, valamint ha az öt %-nál magasabb szerződési kamat nincs irásban kikötve.

E rendelkezés nem terjed ki a jelen törvény hatályba lépte előtt létrejött ügyletekre.

3. §.

A jelen törvény nem érinti az 1877: XX. törvényczikk 103. §-ának a kamatokra vonatkozó rendelkezését.

4 §.

A jelen törvény hatálya a magyar korona országainak egész területére kiterjed, Horvát-Szlavonországok kivételével.

5. §.

A jelen törvény 1895. évi julius 1-én lép hatályba és végrehajtásával az igazságügyminister bizatik meg.

Gr. Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 647. számú irományhoz.

Indokolás,

„a törvényes kamatláb meghatározásáról" szóló törvényjavaslathoz.

A törvényes kamatlábat a magyar korona országainak területén most fennálló törvények és egyéb jogszabályok rendszerint évi 6 százalékban állapitják meg.

Ez a kamatláb megfelelhetett azoknak a közgazdasági viszonyoknak, a melyek nálunk évtizedek előtt léteztek, de nem felel meg többé a jelenlegi állapotoknak.

Tagadhatatlan ugyanis, hogy a kamatláb általánosságban csökkent, a minek igazolásául, — egyéb nemzetgazdasági jelenségektől eltekintve, — talán elég utalnom arra, hogy a milliókra menő államadóssági kötvényeknek és államositott vasuti kötvényeknek az 1892: XXI. törvényczikk értelmében mérsékeltebb kamatozású kötvényekkel való kicserélése végett tett intézkedések, megrázkódtatások nélkül, sikeresen voltak keresztülvihetők.

A kamatláb általános csökkenésével vetnek számot az 1892. évi deczember hó 16 án kibocsátott pénz- és igazságügyministeri rendeletek is, a melyek a készpénzbeli birói letétek kamatlábát 4 százalékról $3^1/_2$ százalékra, a készpénzbeli királyi közjegyzői biztositéki letétek kamatlábát pedig 5 százalékról 4 százalékra szállitották le.

Minthogy a törvényes és a késedelmi kamatlábnak az általános pénz- és hitelviszonyokhoz kell alkalmazkodnia, elérkezettnek mutatkozik az idő a törvényes kamatláb leszállitására.

E tárgyban tehát két törvényjavaslatot dolgoztattam ki, a melyek közül a jelen javaslat a szorosabb értelemben vett Magyarország területére, a 720. számú pedig a magyar korona országainak egész területére vonatkozik.

Két különálló törvényjavaslat kidolgozása azért volt szükséges, mert a törvényes kamatlábat megállapitó törvényeink és egyéb jogszabályaink közt vannak olyanok, a melyeknek érvényessége egyedül a szorosabb értelemben vett Magyarország területére szoritkozik, — és vannak olyanok, a melyek a magyar korona országainak egész területén hatályosak és igy azok a Horvát-Szlavonországokkal közös törvényhozás által módosithatók.

Áttérve a részletekre, a jelen törvényjavaslathoz a következő megjegyzéseket fűzhetem.

Az 1. §. a törvényes kamatlábat évi 5 százalékban állapitja meg, mert ez a kamatláb felel meg leginkább mostani pénz- és hitelviszonyainknak. Polgári ügyekben a törvényes kamatláb a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok területén is 5 százalékot tesz az 1885. évi május hó 15-én (Birodalmi Törvény Lap 77. sz.) kelt ottani törvény szerint.

Az 1. §. csak azokról a kamatokról intézkedik, a melyek nem kikötés alapján járnak. A kikötés alapján járó kamatokhoz tartoznak azok is, a melyeket valamely törvény vagy rendelet szerződés helyett megállapit. Nevezetesen ide tartoznak az államadósságok után törvényben kötelezett kamatok, és a birósági és más letétek után megállapitott kamatok is. Ezeket tehát az 1. §. nem érinti.

Az 1. §. továbbá csak azokról a kikötés nélkül járó kamatokról intézkedik, melyek mértékét a törvény vagy más jogszabály állapitja meg. Nem vonatkozik ennélfogva a §. arra az esetre, midőn a felek a kikötés nélkül is járó késedelmi kamat mértékét szerződésileg megállapitották.

Ámbár már az 1. §. első bekezdéséből kitűnik az is, hogy ez nem akarja azt a kérdést sem érinteni, hogy az 5%-nál magasabb szerződési kamatok az adós késedelme esetében tovább folynak-e, mégis czélszerűnek mutatkozik ezt a kérdést, melyben gyakorlatunk meg nem állapodott, itt eldönteni, még pedig a §-ban javasolt értelemben. Az a kérdés ugyanis, hogy a szerződési kamatok késedelem esetén tovább folynak-e, végeredményében a felek megállapodásától, illetőleg ennek értelmezésétől függ; minthogy fel nem tehető, hogy a felek a késedelem esetére a szerződési kamatok leszállitását kivánták volna, a javaslat értelmezése bizonyára helyesnek mutatkozik.

A javaslat emez intézkedése egy a fennálló jogban vitás kérdést döntvén el, az az általános elveknek megfelelően a multra is alkalmazást nyer. Az 1. §. 3-ik bekezdése azonban e kérdésben is irányadó.

Mivel a javaslat a Horvát-Szlavonországban is hatályos közös törvényeket nem kivánja érinteni, de mivel 4. §-a szerint Fiume város és kerületében is érvényes akar lenni, a §. első bekezdésében azokat a törvényeket, rendeleteket és szabályokat, melyek helyébe a javaslat intézkedései lépnek, különösen, még pedig úgy kellett megjelölni, hogy e megjelölésben a Fiuméban érvényes külön szabályok is benfoglaltassanak.

Ámbár továbbá Fiuméra nézve az 1818. évi november 21. udvari rendelet (67. számú függelék az ausztriai általános polgári törvénykönyvhöz) a törvényes késedelmi kamatot, eltérőleg az ausztriai polgári törvénykönyv 995. §-ától, 6%-ban állapitja meg, a javaslat 1. §-a még sem szoritkozik (úgy mint a 720. számú javaslat 1. §-a) a 6% kamatok leszállitására, hanem általában állapitja meg a kamatot 5%-ban. Ennek oka, mert a kérdéses udvari rendelet a szerződési kamat mellett csak a késedelmi kamatokról szól, és igy a többi törvényi kamat mértékére nézve az a kétség merülhetne fel, hogy ezek tekintetében az ausztriai általános polgári törvénykönyv 995. §-ának 4% kamatlába érvényben marad-e. Hozzájárul még ehhez, hogy a kérdéses udvari rendelet csak Fiuméról és nem egyszersmind annak kerületéről szól. Már pedig nyilvánvaló, hogy Fiuméban, mint kiválóan kereskedelmi városban, oly körülmények nem forognak fenn, a melyek az alacsonyabb törvényes kamatlábnak fentartását és a jogegységnek kivételes megbontását igényelnék.

Az 1. §. azt is kifejezi, hogy az abban meghatározott kamatok már a jelen törvény hatályba léptétől kezdve 5%-kal folynak tovább. Indokolja ezt azon körülmény, hogy a kérdéses kamatok mértéke, a pénz általános piaczi árára való tekintettel van megállapítva, tehát a piaczi ár mindenkori törvényes constatálása szerint kell irányulnia. A kérdéses kitételből továbbá az is világosan következik, hogy a törvény a hatályba léptéig már lejárt kamatokat nem akarja érinteni. Ezeken a félnek már szerzett joga van.

Eltérőleg az első bekezdés szabályától, hogy t. i. a kamatok a törvény hatályba léptétől kezdve 5%-kal folynak tovább, a §. harmadik bekezdése kivételt tesz a jogerőssé vált itéletben vagy birói egyezségben megállapitott kamatokra nézve. Az itéletben már szabályozott jogviszonyokat az új törvények általános jogelvek szerint nem érintik. Arra nézve pedig, hogy ezek alól itt kivétel tétessék, semmi ok sem forog fenn. Az egyezségileg megállapitott kamatokra már csak az egyezség szerződési jellegénél fogva is ugyanennek kell állani. Az egyezség itt egyáltalában csak azért van felvéve, mert az 1877. évi VIII. törvényczikk 8. §-ában is az itélet mellett van felemlitve, a felemlités hiánya tehát esetleg helytelen a contrario következtetésre adhatna alkalmat.

A 2. §. arról az esetről intézkedik, midőn a kikötött kamatnak mértékét a törvény állapitja meg, vagy azért, mert a felek a mértéket meg nem állapitották, vagy azért, mert nem érvényesen állapitották meg.

E §. az 1868 : XXXI. törvényczikk 2. §-ára, illetőleg az ezt fentartó 1877 : VIII. törvényczikk 7. §-ára támaszkodik.

Szükséges volt eme meglevő törvényes intézkedéseket itt kijavitott alakban a módosilással együtt egész terjedelmükben felvenni, a különösen a §. második bekezdésében foglalt átmeneti intézkedés miatt. Ez az utóbbi intézkedés egyszersmind azt is indokolja, hogy a jelen §-ban emlitett kamatok az 1. §-ban szabályozott kamatoktól elkülönitve állapittatnak meg.

E kamatok ugyanis jogügyleti kamatok, melyek mértékét a törvény csak interpretative állapitja meg. Azaz a törvény megállapitja a felek ama rendelkezésének értelmét, mely szerint csak általában, közelebbi meghatározás nélkül (illetőleg érvénytelen meghatározással) vagy esetleg a törvényes kamatokra való hivatkozással kötnek ki kamatot. Emez interpretatió a jogügylet alkatrészévé válván, egyenértékű a felek határozott kikötésével.

A szóban forgó kamatokra tehát amaz általános elvet kellett alkalmazni, mely szerint az új törvény a szerzett jogokat nem érinti. Semmiféle ok sem forog fenn, a melynél fogva ettől az elvtől itt el kellene térni.

Ha már ezek szerint a javaslatnak az 1868., illetőleg 1877-iki törvények intézkedését fel kellett vennie, helyén volt e törvények intézkedését megfelelően ki is igazitani.

A kérdéses törvények ugyanis egyrészről igen szűken intézkednek, midőn csak szerződésről és kölcsönről szólanak. Kétségtelen, hogy amaz interpretatió, hogy a felek akkor, midőn a kikötött kamatok mértékét meg nem állapitották, ez alatt a törvényes kamatokat értették, mindenféle jogügyletre talál, tehát nevezetesen nemcsak kölcsönszerződésre, hanem más hitelezési ügyletekre is, mint nevezetesen vételár, bérösszeg stb. hitelezésére is, továbbá hagyományozásra és más egyoldalú ügyletekre is. Ennyiben tehát az 1868., illetve 1877-iki törvény rendelkezésén tágitani kellett.

Másrészről ellenben a kérdéses törvények ismét nagyon tágan intézkednek, midőn az irásbeli szerződés nélkül kötelezett kamatot mindig a törvényes %-ban állapitják meg. Kétségtelen, hogy ez csak a törvényesnél magasabb kamat-kikötésre lehet helyes. A törvényesnél alacsonyabb kamatok szóbeli megállapitásának érvényessége már csak azért sem vonható kétségbe, mert ha a fél a kamatokról szóbeli nyilatkozattal egészen lemondhat, kétségkivül érvényesen le kell mondhatnia a kamatok egy részéről is.

A javaslat egyébiránt csak az irásban ki nem kötött szerződési kamatok mértékét állapitja meg. A szóbeli végrendelettel a hagyományos javára az örökös terhére rótt magasabb kamatok tehát érvényesek. E részben az eddigi törvények sem kivánták meg az irásbeli formát.

A 3. §. az 1877 : XX. törvényczikk 103. §.-ának rendelkezését, mely szerint a gyám vagy gondnok a saját mulasztásából be nem adott pénzek után 8% kamatot köteles fizetni, eme rendelkezés különleges indokára való tekintettel érintetlenül hagyja. A gyámtörvény ugyanis a mulasztó gyámot vagy gondnokot nyilván a legmagasabb szerződési kamatokkal akarja sujtani, a melyek a mulasztás nélkül a gyámolt vagy gondnokolt részére elérhetők lettek volna, illetőleg a melyektől ezek esetleg szabadultak volna, e mellett itt a magasabb kamat mint büntetés is indokolva van.

Ámbár a javaslat intézkedéseivel ellenkező jogszabályoknak hatályon kivül helyezése már általános elvekből következik, az erre vonatkozó záradékot itt különösen azért kellett felvenni, hogy a hatályon kivül helyezett szabályok megjelölésével minden kétségnek eleje vétessék arra nézve, hogy a jelen törvényjavaslat a Horvát-Szlavonországokkal közös jogszabályokat Magyarország területén sem érinti.

A jelen törvényjavaslat 4-ik §-ának rendelkezéseit az 1868 : XXX. törvényczikk 47. és 48. §-ai értelmében Horvát-Szlavonországok részére biztositott önkormányzati jog indokolja.

Az 5. §. a törvény végrehajtására vonatkozó szokásos felhatalmazást tartalmazza.

Budapesten, 1894. évi november hó 4-én.

***Szilágyi Dezső* s. k.,**

m. kir. igazságügyi minister.

648. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 851. 3) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi április hó 5. és 6-án tartott 461. és 462-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5508. Következett napirend szerint a közigazgatasi bizottság jelentése »a mekkai zarándoklásnál való óvintézkedések és a perzsaöbölben szervezendő egészségügyi felügyelet tekintetében követendő eljárás szabályozása iránt 1894. évi április hó 3-án Párisban kötött nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről« szóló törvényjavaslat tárgyában. A tárgyalás befejeztetvén, elnök kérdi a háztól, elfogadja-e a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául,

a ház a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta a részletes tárgyalás alapjául.

5509. Következett a törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A törvényjavaslat czíme, az 1. §. és a hozzátartozó IV. melléklet, a 2. §. változatlanul

elfogadtattak.

Igy a tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat úgy általánosságban, mint részleteiben mellékleteivel együtt elfogadtatván, annak

harmadszori olvasása a holnap, április hó 6-án tartandó ülés napirendjére tűzetni határoztatott.

5526. Napirend szerint következik »a mekkai zarándoklásnál való óvintézkedések és a perzsa-öbölben szervezendő egészségügyi fel-

ügyelet tekintetében követendő eljárás szabályozása iránt 1894. évi április hó 3-án Párisban kötött nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 648. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a mekkai zarándoklásnál való óvintézkedések és a persa öbölben szervezendő egészségügyi felügyelet tekintetében követendő eljárás szabályozása iránt 1894. évi april hó 3-án Párisban kötött nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről.

1. §.

Az Ő Felsége Ausztria Császárja, Csehország Királya stb. és Magyarország Apostoli Királya; továbbá Ő Felsége Németország Császárja és Poroszország királya, a német birodalom nevében; Ő Felsége a Belgák királya; Ő Felsége Dánia királya; Ő Felsége Spanyolország királya és az Ő nevében Ő Felsége a királyság kormányzó királynéja; a Francia Köztársaság elnöke; Ő Felsége Nagy-Britannia és Irland egyesitett királyság királynője, India császárnője; Ő Felsége a Görögök királya; Ő Felsége Olaszország királya; Ő Felsége Németalföld királynője és az Ő nevében Ő Felsége a királyság kormányzó királynéja; Ő Felsége a Persa Sah; Ő Felsége Portugalia és Algarbia királya és Ő Felsége, minden Oroszok császárja között a mekkai zarándoklásnál való óvintézkedések és a persa öbölben szervezendő egészségügyi felügyelet tekintetében követendő eljárás szabályozása iránt 1894. évi april hó 3-án Párisban kötött nemzetközi egyezmény ezennel az ország törvényei közé iktattatik.

Szövege a következő:

Ő Felsége Ausztria Császárja, Csehország Királya stb., és Magyarország Apostoli Királya; Ő Felsége Németország Császárja, Poroszország királya, a német birodalom nevében; Ő Felsége a Belgák királya; Ő Felsége Dánia királya; Ő Felsége Spanyolország királya, és az Ő nevében Ő Felsége a királyság kormányzó királynéja; a Franczia Köztársaság elnöke; Ő Felsége Nagy-Britannia és Irland egyesitett királyság királynője, India császárnője; Ő Felsége a Görögök királya; Ő Felsége Olaszország királya; Ő Felsége Németalföld királynője, és az Ő

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc., et Roi Apostolique de Hongrie; Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand; Sa Majesté le Roi des Belges; Sa Majesté le Roi de Danemark; Sa Majesté le Roi d'Espagne et en Son nom Sa Majesté la Reine Régente du Royaume; le Président de la République Française; Sa Majesté la Reine du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande, Impératrice des Indes; Sa Majesté le Roi des Hellènes; Sa Majesté le Roi d'Italie; Sa Majesté la Reine

nevében Ő Felsége a királyság kormányzó királynéja; Ő Felsége a Persa Sah; Ő Felsége Portugalia és Algarbia királya, és Ő Felsége a minden Oroszok császárja,

Elhatározva, hogy a mekkai zarándoklásnál való óvóintézkedések és a persa öbölben szervezendő egészségügyi felügyelet tekintetében követendő eljárás szabályozására nézve megegyezzenek, teljhatalmú képviselőikké kinevezték, ugyanis:

Ő Felsége Ausztria Császárja, Csehország Királya stb. és Magyarország Apostoli Királya,

Gróf Kuefstein Károly urat, kamarását, valóságos belső titkos tanácsosát, rendkivüli követét és teljhatalmú ministerét, az osztrák urak házának tagját, a vaskorona-rend II-od osztályú lovagját;

Ő Felsége Németország Császárja, Poroszország királya,

Schoen urat, követségi tanácsosát a párisi német nagykövetségnél;

Ő Felsége a Belgák királya,

Báró Beyens Jenő urat, a párisi belga követség tanácsosát, Lipót-rend lovagját;

Doctor Devaux Alfréd urat, a polgári egészségügyi szolgálat és hygiene főfelügyelőjét a földmívelési-, ipar- és közmunka-ministeriumnál, a Lipót-rend lovagját;

Doctor van Ermengem E. urat, a hygienia és a bacteorologia tanárát a gandi egyetemen, a Lipót-rend lovagját;

Ő Felsége Dánia királya,

Gróf Moltke-Hvitfeldt Gebhard Leó urat, kamarását és rendkivüli követét és teljhatalmú ministerét a Francia Köztársaság kormányánál, a Danebrog-rend Nagykeresztesét, és ugyanazon rend Becsületkeresztjének tulajdonosát;

Ő Felsége Spanyolország királya, és az Ő nevében Ő Felsége a királyság kormányzó királynéja,

Urries Jordán Nándor urat, Novallas őrgrófját, kamarását, a párisi spanyol nagykövetség első titkárát, a III. Károly-rend középkeresztesét;

des Pays-Bas et en Son nom Sa Majesté la Reine Régente du Royaume; Sa Majesté le Schah de Perse; Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves, et Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies,

Ayant décidé de se concerter en vue de régler les mesures à prendre pour la prophylaxie du pèlerinage de la Mecque et la surveillance sanitaire à établir au golfe Persique, ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc., et Roi Apostolique de Hongrie,

M. le Comte Charles de Kuefstein, Son Chambellan et Conseiller intime, Envoyé extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire, Membre de la Chambre des Seigneurs d'Autriche, Chevalier de 2e classe de l'Ordre de la Couronne de fer;

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse,

M. de Schoen, Son Conseiller de Légation à l'Ambassade d'Allemagne à Paris;

Sa Majesté le Roi des Belges,

M. le Baron Eugène Beyens, Conseiller de la Légation de Belgique à Paris, Chevalier de l'Ordre de Léopold;

M. le Docteur Alfred Devaux, Inspecteur général du Service de santé civil et de l'hygiène au Ministère de l'Agriculture, de l'Industrie et des Travaux publics, Officier de l'Ordre de Léopold;

M. le Docteur E. van Ermengem, Proffesseur d'hygiène et de bactériologie à l'Université de Gand, Chevalier de l'Ordre de Léopold;

Sa Majesté le Roi de Danemark,

M. le Comte Gebhard Léon de Moltke-Hvitfeldt, Son Chambellan et Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près le Gouvernement de la Republique Française, Grand-Croix de l'Ordre du Daneborg et décoré de la Croix d'Honneur du même Ordre;

Sa Majesté le Roi d'Espagne et en Son nom Sa Majesté la Reine Régente du Royaume,

M. Fernand Jordan de Urries, Marquis de Novallas, Son Chambellan, Premier Secrétaire de l'Ambassade d'Espagne à Paris, Commandeur de l'Ordre de Charles III;

Jimeno y Cabañas Amalio urat, a királyság senatorát, a madridi orvosi kar tanárát, a katholikus Izabella-rend csillagos középkeresztesét;

A Franczia Köztársaság elnöke,

Barrére Kamill urat, 1-ső osztályú teljhatalmú ministert, a Franczia Köztársaságnak Münchenben ügyvivőjét, a nemzeti Becsület-rend tisztjét;

Hanotaux Gábor urat, 1-ső osztályú teljhatalmú ministert, a Consulátusok és Kereskedelmi ügyek igazgatóját, a nemzeti Becsületrend tisztjét;

Brouardel tanár urat, a franczia közegészségügyi tanács elnökét, a párisi orvosi kar dékánját, a tudományos akadémia tagját, a nemzeti Becsület-rend középkeresztesét;

Monod Henrik urat, államtanácsost, a közsegély-nyujtás és egészségügy igazgatóját a belügyministeriumnál, az orvosi akadémia tagját, a nemzeti Becsület-rend tisztjét;

Proust tanár urat, az egészségügyi szolgálat főfelügyelőjét, a párisi orvosi kar tanárát, az orvosi akadémia tagját, a nemzeti Becsületrend középkeresztesét;

Ő Felsége Nagy-Britannia és Irland egyesitett királyság királynője, India császárnője,

Phipps urat, teljhatalmú ministert;

Doctor Thorne Thorne urat, a »Local Government Board« egészségügyi osztályának főnökét, a Bath-rend vitézét;

Cuningham J. M. urat, fősebészt, az indiai kormány orvosi osztályának volt főnökét, az indiai Csillag-rend vitézét;

Ő Felsége a Görögök királya,

Criésis urat, Görögország ügyvivőjét Párisban;

Doctor Vafiadés urat, a konstantinápolyi egészségügyi tanácsnál levő görög kiküldöttet;

Ő Felsége Olaszország királya,

Malaspina di Carbonara őrgróf urat, a párisi olasz nagykövetség első titkárát, a Szent-Móricz- és Lázár-rend tisztjét;

M. Amalio Jimeno y Cabañas, Sénateur du Royaume, Professeur à la Faculté de médecine de Madrid, Commandeur avec plaque de l'Ordre d'Isabelle la Catholique;

Le Président de la République Française,

M. Camille Barrére, Ministre Plénipotentiaire de Ire classe, Chargé d'Affaires de la République Française à Munich, Officier de l'Ordre national de la Légion d'honneur;

M. Gabriel Hanotaux, Ministre Plénipotentiaire de Ire classe, Directeur des Consulats et des Affaires commerciales, Officier de l'Ordre national de la Légion d'honneur;

M. le Professeur Brouardel, Président du Comité consultatif d'hygiéne publique de France, Doyen de la Faculté de médecine de Paris, Membre de l'Académie des sciences, Commandeur de l'Ordre national de la Légion d'honneur;

M. Henri Monod, Conseiller d'État, Directeur de l'Assistance et de l'Hygiène publiques au Ministère de l'Intérieur, Membre de l'Académie de médecine, Officier de l'Ordre national de la Légion d'honneur;

M. le Professeur Proust, Inspecteur général des Services sanitaires, Professeur à la Faculté de médecine de Paris, Membre de l'Académie de médecine, Commandeur de l'Ordre national de la Légion d'honneur;

Sa Majesté la Reine du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande, Impératrice des Indes,

M. Phipps, Ministre Plénipotentiaire;

M. le Docteur Thorne Thorne, Chef du Département sanitaire au »Local Government Board«, Compagnon de l'Ordre du Bain;

M. le Chirurgien général J. M. Cuningham, ancien Chef du Département médical au Gouvernement de l'Inde, Compagnon de l'Ordre de l'Étoile des Indes;

Sa Majesté le Roi des Hellènes,

M. Criésis, Chargé d'Affaires de Grèce à Paris;

M. le Docteur Vafiadés, Délégué grec au Conseil sanitaire de Constantinople;

Sa Majesté le Roi d'Italie,

M. le Marquis Malaspina di Carbonara, Premier Secrétaire de l'Ambassade d'Italie à Paris, Officier de l'Ordre des Saints Maurice et Lazare;

Ő Felsége Németalföld királynője, és az Ő nevében Ő Felsége a királyság kormányzó királynéja,

De Stuers lovag urat, rendkivüli követét és teljhatalmú ministerét a Francia Köztársaság kormányánál, a németalföldi Oroszlán-rend középkeresztesét;

Doctor Ruysch V. P. urat, egészségügyi tanácsost a németalföldi belügyministeriumnál, a németalföldi Oroszlán-rend lovagját;

Kruÿt J. A. urat, németalföldi főconsult Penangban, a németalföldi Oroszlán-rend lovagját;

Ő Felsége a Persa Sah,

Doctor Mirza Zeynel Abidine-Khan Moïn-ol Atebba urat, Ő cs. F. a koronaörökös herczeg külön orvosát;

Doctor Mirza Khalil-Khan urat, a persa külügyministerium orvosát;

Ő Felsége Portugalia és Algarbia királya,

De Zogheb Gábor József főconsul urat, Portugalia diplomatiai ügynökét Egyptomban;

És Ő Felsége a minden Oroszok császárja,

De Giers Mihály urat, államtanácsost, udvari kamarását, az orosz külügyministerium tanácsosát,

a kik jó és kellő formában talált meghatalmazásaikat kicserélvén, a következő határozmányokban egyeztek meg:

I. *Arra nézve, a mi a Szélső-kelet (Brit-Indiák, Németalföldi birtokok stb. stb.) indulási kikötőiben az egészségügyi rendészetet illeti:*

A jelen egyezmény I. Mellékletében kijelölt és körülirt rendszabályok fogadtattak el.

II. *Arra nézve, a mi a Veres tengeren a zarándokok egészségügyi felügyeletét illeti:*

A II. Mellékletben foglalt határozmányok fogadtattak el.

III. *Arra nézve, a mi a persa öböl megoltalmazását illeti:*

A III. Mellékletben foglalt határozmányok fogadtattak el.

IV. *Arra nézve, a mi az előbbi Mellékletekben foglalt rendszabályok alkalmazását illeti:*

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas et en Son nom Sa Majesté la Reine Régente du Royaume,

M. le Chevalier de Stuers, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près le Gouvernement de la République Française, Commandeur de l'Ordre du Lion néerlandais;

M. le Docteur V.-P. Ruysch, Conseiller sanitaire au Ministère de l'Intérieur des Pays-Bas, Chevalier de l'Ordre du Lion néerlandais;

M. J.-A. Kruÿt, Consul général des Pays-Bas à Pénang, Chevalier de l'Ordre du Lion néerlandais;

Sa Majesté le Schah de Perse,

M. le Docteur Mirza Zeynel Abidine-Khan Moïn-ol Atebba, Médecin spécial de S. A. I. le Prince héritier;

M. le Docteur Mirza Khalil-Khan, Médecin du Ministère des Affaires étrangères de Perse;

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves,

M. Gabriel-José de Zogheb, Consul général, Agent diplomatique du Portugal en Égypte,

Et Sa Majesté L'empereur de toutes les Russies,

M. Michel de Giers, Conseiller d'État, Chambellan de sa Cour, Conseiller du Ministère des Affaires étrangères de Russie,

Lesquels, ayant échangé leurs pleinspouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

I. *En ce qui concerne la police sanitaire dans les ports de départ de l'Extrême-Orient (Indes britanniques, Possessions néerlandaises, etc. etc.):*

Sont adoptées les mesures indiquées et précisées dans l'Annexe I de la présente Convention.

II. *En ce qui touche la surveillance sanitaire des pèlerins dans la mer Rouge:*

Sont adoptées les dispositions consignées dans l'Annexe II.

III. *En ce qui concerne la protection du golfe Persique:*

Sont adoptées les dispositions consignées dans l'Annexe III.

IV. *En ce qui touche l'application des mesures contenues dans les précédentes annexes:*

A IV. Mellékletben előirt rendszabályok fogadtattak el.

V. A fennebb emlitett Mellékletek ép oly hatálylyal birnak, mintha magába a jelen egyezmény szövegébe lettek volna bevéve.

VI. Azon államoknak, melyek a jelen egyezményben részt nem vettek, az ahhoz való csatlakozás, kérelmükre megengedtetik. E hozzájárulás diplomatiai uton a Franczia Köztársaság kormányával és ez által a többi aláiró kormánynyal közlendő.

VII. Jelen egyezmény hatálya, a jóváhagyások kicserélésétől számitva öt évig tart. Öt évről öt évre hallgatag további beleegyezés által megujittatik, hacsak a magas szerződő felek egyike, félévvel a mondott ötévi időszak letelte előtt, hatályának megszüntetésére irányuló szándékát nem tudatja.

Az esetben, ha a hatalmak egyike az egyezményt felmondja, e felmondás csakis rá nézve bir hatálylyal.

Jelen egyezmény jóvá fog hagyatni, a jóváhagyási okmányok Párisban mielőbb, de legkésőbb az aláirás napjától számitandó egy év alatt tétetnek le.

Minek hiteléül az illető meghatalmazottak azt aláirták és pecséteikkel ellátták.

Kelt Párisban, tizenhárom példányban, ezernyolczszáz kilenczvennégy április harmadikán.

(P. H.) *Aláirva: Kuefstein.*

(P. H.) » *Schoen.*

(P. H.) » *Br. Beyens Jenő.*

(P. H.) *Aláirva: Devaux Alfréd.*

(P. H.) » *Dr. Van Ermengem.*

(P. H.) » *Moltke-Hvitfeldt.*

(P. H.) » *De Novallas őrgróf.*

(P. H.) *Aláirva: Dr. Jimeno Amalio.*

Sont adoptées les mesures prescrites dans l'Annexe IV.

V. Les Annexes ci-dessus indiquées ont la même valeur que si elles étaient incorporées dans la présente Convention.

VI. Les États qui n'ont point pris part à la présente Convention sont admis à y adhérer, sur leur demande. Cette adhésion sera notifiée par la voie diplomatique au Gouvernement de la République française, et par celui-ci aux autres Gouvernements signataires.

VII. La présente Convention aura une durée de cinq ans, à compter de l'échange des ratifications. Elle sera renouvelée de cinq en cinq années par tacite reconduction, à moins que l'une des Hautes Parties contractantes n'ait notifié six mois avant l'expiration de ladite période de cinq années son intention d'en faire cesser les effets.

Dans le cas où l'une des Puissances dénoncerait la Convention, cette dénonciation n'aurait d'effet qu'à son égard.

La présente Convention sera ratifiée; les ratifications en seront déposées à Paris le plus tôt possible et, au plus tard, dans le délai d'un an à dater du jour de la signature.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signée et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Paris, en treize exemplaires, le trois avril mil huit cent quatre-vingt-quatorze.

(L. S.) *Signé: Kuefstein.*

(L. S.) » *Schoen.*

(L. S.) » *Bon Eug. Beyens.*

(L. S.) *Signé: Alf. Devaux.*

(L. S.) » *Dr Van Ermengem.*

(L. S.) » *Moltke-Hvitfeld.*

(L. S.) » *Marquis de Novallas.*

(L. S.) *Signé: Dr Amalio Jimeno.*

(P. H.) *Aláirva: Barrère Kamill.*	(L. S.) *Signé: Camille Barrère.*
(P. H.) *Aláirva: Hanotaux Gábor.*	(L. S.) *Signé: Gabriel Hanotaux.*
(P. H.) » *Brouardel A.*	(L. S.) » *A. Brouardel.*
(P. H.) » *Monod H.*	(L. S.) » *H. Monod.*
(P. H.) » *Proust A.*	(L. S.) » *A. Proust.*
(P. H.) » *Phipps Konstantin.*	(L. S.) » *Constantine Phipps.*
(P. H.) *Aláirva: Thorne Thorne R.*	(L. S.) *Signé: R. Thorne Thorne.*
(P. H.) » *Cuningham J. M.*	(L. S.) » *J. M. Cuningham.*
(P. H.) » *Criésis.*	(L. S.) » *Criésis.*
(P. H.) » *Dr. Vafiadés.*	(L. S.) » *Dr Vafiadés.*
(P. H.) » *Malaspina.*	(L. S.) » *Malaspina.*
(P. H.) » *De Stuers A.*	(L. S.) » *A. De Stuers.*
(P. H.) *Aláirva: Dr. Ruysch.*	(L. S.) » *Dr Ruysch.*
(P. H.) » *Kruÿt J. A.*	(L. S.) » *J. A. Kruÿt.*
(P. H.) » *Moïn-ol Atebba.*	(L. S.) » *Moïn-Ol Atebba.*
(P. H.) *Aláirva: Khalil Khan.*	(L. S.) *Signé: Khalil Khan.*
(P. H.) » *Gr. De Zogheb Gábor.*	(L. S.) » *Cte Gabriel de Zogheb.*
(P. H.) » ə *D Giers Mihály.*	(L. S.) » *Michel de Giers.*

I. Melléklet.

A – Az indiai Oceánról és Oceániából jövő zarán-ok-szállitó hajók egészségügyi rendészete az indulási kikötőkben.

1. A zarándok-szállitó hajókon utazó min-en egyes személynek a közhatóság részéről iküldött orvos által nappal, a szárazföldön, a ajóraszállás pillanatában, a szükséges idő alatt ötelező egyéni orvosi megvizsgálása.

2. Minden fertőzött vagy gyanus tárgynak közhatóság részéről kiküldött orvos felügye-ete alatt a szárazföldön foganatositandó köte ező és szigorú fertőtlenitése, a velenczei egész-égügyi egyezmény IV. mellékletébe felvett lső szabályzat 5. czikkének feltételei mellett.

3. Minden cholerában, choleraszerű bajban, agy gyanus hasmenésben szenvedő személy ajóra-szállásának megtiltása.

4. Ha a kikötőben cholera-esetek vannak, zarándokokat szállitóhajókra a beszállás csak zután történhetik, hogy ha a csoportokban gyesitett személyek ötnapi megfigyelésnek vol-ık alávetve, ekként lehetővé válván bizonysá-ot szerezni arról, hogy közülök egy sem cho-ra-beteg.

Önként értetik, hogy e rendszabály foga-atositásánál a helyi viszonyokat és lehetősége-et minden kormány számitásba veheti.[1])

5. A zarándokok kötelesek igazolni, hogy zarándokolás végbevitelére menet és jövet és a zent Helyeken időzésre mulhatlanul szükséges öltséggel rendelkeznek.

---

[1]) Az értekezlet magyarázati uton határozta, egyrészt, gy az öt napi megfigyelés a hajókon történhetik, a Brit-Indiák-l elinduláskor eszközölt orvosi megszemlélés és az Adenben zközölt második megvizsgálás között és másrészt, hogy a ömetalföldi Indiákban e megfigyelés az induló-félen levő hajó-n történhetik.

Annexe I.

A. — Police sanitaire dans les ports de départ des navires à pélerins venant de l'Océan indien et de l'Océanie.

1. Visite médicale obligatoire, individuelle, faite de jour, à terre, au moment de l'embarquement, pendant le temps nécessaire, par un médecin, délégué de l'autorité publique, de toutes personnes prenant passage à bord d'un navire à pèlerins.

2. Désinfection obligatoire et rigoureuse, faite à terre sous la surveillance du médecin délégué de l'autorité publique, de tout objet contaminé ou suspect, dans les conditions de l'article 5 du premier règlement inséré dans l'Annexe IV. de la Convention sanitaire de Venise.

3. Interdiction d'embarquement de toute personne atteinte de choléra, d'affection cholériforme et de toute diarrhée suspecte.

4. Lorsqu'il existe des cas de choléra dans le port, l'embarquement ne se fera à bord des navires à pèlerins qu'après que les personnes réunies en groupes auront été soumises pendant cinq jours à une observation permettant de s'assurer qu'aucune d'elles n'est atteinte du choléra.

Il est entendu que, pour exécuter cette mesure, chaque Gouvernement pourra tenir compte des circonstances et possibilités locales.[1])

5. Les pèlerins seront tenus de justifier des moyens strictement nécessaires pour accomplir le pèlerinage à l'aller et au retour et pour le séjour dans les Lieux Saints.

---

[1]) La Conférence a décidé par voie d'interprétation, d'une part, que l'observation de cinq jours pourrait être pratiquée à bord des navires entre l'inspection médicale effectuée au départ des Indes britanniques et la seconde visite passée à Aden, et, d'autre part, que dans les Indes néerlandaises cette observation pourrait avoir lieu à bord des navires en partance.

B. — A zarándok-szállitó hajókon követendő rendszabályok.

Szabályzat.

I. CZIM.

Általános határozmányok.

1. Czikk.

E szabályzat azon zarándokokat vivő hajókra alkalmazandó, a melyek muzulmán zarándokokat Hedsászba szállitanak, vagy onnan visszavisznek.

2. Czikk.

Nem tekintetik zarándok-szállitó hajónak az olyan, a melyen közönséges utasain kivül, kik közé az előkelőbb osztályokhoz tartozó zarándokok is számithatók, utolsó osztálybeli zarándokok csekélyebb arányban vétetnek fel, mint a melynél brutto száz tonnára egy zarándok számittatik.

3. Czikk.

Minden zarándok-szállitó hajónak a Veres-tengerre bemeneteléné1 és onnan kijövet *a hedsaszi zarándokolásra alkalmazandó különleges szabályzatban* foglalt szabályokhoz kell alkalmazkodnia, a mely a jelen egyezményben kimondott elveknek megfelelőleg a konstantinápolyi egészségügyi tanács által fog közzététetni.

4. Czikk.

Zarándokoknak hosszabb tengeri uton való szállitása csakis gőzhajókon engedtetik meg. Más hajókon az ily szállitás tilos.

A rövid tartamú szállitásokra ugynevezett »parthajózási utazásokra« rendelt zarándok-szállitó hajók a parthajózás alatt a 3. czikkben emlitett különleges szabályzatban foglalt szabályoknak vannak alávetve.

II. CZIM.

Elindulás előtt foganatositandó rendszabályok.

5. Czikk.

Minden zarándok-szállitó hajó kapitánya, vagy kapitány nem létében tulajdonosa vagy

B. — Mesures à prendre à bord des navires à pélerins.

Règlement.

TITRE I.

Dispositions générales.

Article 1.

Ce règlement est applicable aux navires à pèlerins qui transportent au Hedjaz ou qui en ramènent de pèlerins musulmans.

Article 2.

N'est pas considéré comme navire à pèlerins celui qui, outre ses passagers ordinaires, parmi lesquels peuvent être compris les pèlerins des classes supérieures, embarque des pèlerins de la dernière classe en proportion moindre d'un pèlerin par cent tonneaux de jauge brute.

Article 3.

Tout navire à pèlerins, à l'entrée de la mer Rouge et à la sortie, doit se conformer aux prescriptions contenues dans le *Règlement spécial applicable au pèlerinage du Hedjaz,* qui sera publié par le Conseil de Santé de Constantinople conformément aux principes édictés dans la présente Convention.

Article 4.

Les navires à vapeur sont seuls admis à faire le transport des pèlerins au long cours. Ce transport est interdit aux autres bateaux.

Les navires à pèlerins faisant le cabotage, destinés aux transports de courte durée, dits »voyages au cabotage«, sont soumis aux prescriptions contenues dans le Règlement spécial mentionné à l'article 3.

TITRE II.

Mesures à prendre avant le départ.

Article 5.

Le capitaine ou, à défaut du capitaine, le propriétaire ou l'agent de tout navire à pèle-

ügynöke köteles azt, hogy a hajóra zarándokokat szándékozik felvenni, legalább három nappal az indulás előtt az inditási kikötő illetékes hatóságának[1]) bejelenteni. E bejelentésben tudatandó az indulásra kitűzni szándékolt nap és a hajó rendeltetési állomáshelye.

6. Czikk.

E bejelentés után az illetékes hatóság a kapitány költségére a hajó *megszemlélését* és *méretezését* foganatosittatja. E megszemlélésnél azon consulatusi hatóság, mely alá a hajó tartozik, jelen lehet.

Ha a kapitány hazájabeli illetékes hatóság által kiállitott méretezési bizonyitványnyal már el van látva, akkor csupán a megszemlélés foganatosittatik, hacsak gyanu nem forog fenn, hogy az okmány többé nem felel meg a hajó tényleges állapotának.

7. Czikk.

Az illetékes hatóság nem engedi meg a zarándokszállitó hajónak az elindulást, mig meg nem győződött:

a) hogy a hajó teljesen tiszta állapotba hozatott és ha szükséges volt, fertőtlenittetett;

b) hogy a hajó az utat veszély nélkül megteheti, hogy jól van felszerelve, jól berendezve, jól szellőzve, elegendő számú csolnakkal ellátva, hogy rajta semmi olyan nincsen, a mi az utasok egészségére ártalmas és biztonságát veszélyeztető vagy ilyenné válhatnék és hogy a hajófedélzet és a fedélköz fából, nem pedig vasból készült;

c) hogy a hajón a hajószemélyzet ellátási készletén kivül czélszerűen tározott élelmiszer, mint szintén tüzelőanyag-készlet létezik, az egész jó minőségű és elegendő mennyiségű valamennyi zarándok számára és az utazás bejelentett egész tartamára;

d) hogy a hajóra szállitott ivóviz jó minőségű s minden fertőzéstől mentes helyről hoza-

[1]) Jelenleg az illetékes hatóság: az Angol Indiákban egy e végre a helyi kormány által kijelölt *officer* (*Native passenger ships Act*, 1887. 7. czikk.); a Németalföldi Indiákban a kikötőmester; — Törökországban az egészségügyi hatóság; — Ausztria-Magyarországban az egészségügyi hatóság; — Olaszországban a kikötő-kapitány; — Francziaországban, Tunisban és Spanyolországban (Filippini szigeteken) az egészségügyi hatóság.

rins est tenu de déclarer à l'autorité compétente[1]) du port de départ son intention d'embarquer des pèlerins, au moins trois jours avant le départ. Cette déclaration doit indiquer le jour projeté pour le départ et la destination du navire.

Article 6.

A la suite de cette déclaration, l'autorité compétente fait procéder, aux frais du capitaine, à l'*inspection* et au *mesurage* du navire. L'autorité consulaire dont relève le navire peut assister à cette inspection.

Il est procédé seulement à l'inspection si le capitaine est déjà pourvu d'un certificat de mesurage délivré par l'autorité compétente de son pays, à moins qu'il n'y ait soupçon que le document ne répond plus à l'état actuel du navire.

Article 7.

L'autorité compétente ne permet le départ d'un navire à pèlerins qu'après s'être assurée:

a) Que le navire a été mis en état de propreté parfaite et, au besoin, désinfecté;

b) Que le navire est en état d'entreprendre le voyage sans danger, qu'il est bien équipé, bien aménagé, bien aéré, pourvu d'un nombre suffisant d'embarcations, qu'il ne contient rien à bord qui soit ou puisse devenir nuisible à la santé ou à la sécurité des passagers, que le pont et l'entrepont sont en bois et pas en fer;

c) Qu'il existe à bord, en sus de l'approvisionnement de l'équipage et convenablement arrimés, des vivres ainsi que du combustible, le tout de bonne qualité et en quantité suffisante pour tous les pèlerins et pour toute la durée déclarée du voyage;

d) Que l'eau potable embarquée est de bonne qualité et a une origine à l'abri de toute conta-

[1]) L'autorité compétente est actuellement: dans les Indes anglaises, un *officer* désigné à cet effet par le gouvernement local (*Native passenger ships Act*, 1887, art. 7); — dans les Indes néerlandaises, le maître du port; — en Turquie, l'autorité sanitaire: — en Autriche-Hongrie, l'autorité sanitaire; — en Italie, le capitaine de port; — en France, en Tunisie et en Espagne (îles Philippines), l'autorité sanitaire.

tott, hogy elegendő mennyiségű, hogy a hajón az ivóviztartók minden szennyezéstől meg vannak óva és akként zárva, hogy a viz kiosztása csakis csapról vagy szivattyúkkal történhetik;

e) hogy a hajó lepároló készülékkel el van látva, mely minden beszállott személyre, a hajó személyzetét beleértve, fejenként és naponként legalább öt liter vizet képes előállitani;

f) hogy a hajó fertőtlenitő készülékkel el van látva, melyről megállapittatott, hogy biztonságot nyujt és hatályos;

g) hogy a hajószemélyzetben orvos is van és hogy a hajó gyógyszerekkel el van látva, megfelelőleg annak, a mi a 11. és 23. czikkekben mondatik;

h) hogy a hajó fedélzetén semmiféle térelfogó árú és tárgy nincs;

i) hogy a hajó berendezései olyanok, hogy a III. czím alatt előirt rendszabályok foganatosithatók legyenek.

8. Czikk.

A kapitány köteles a hajóra felveendő zarándokok által lakott országok főbb nyelvein szerkesztett értesitő lapokat a hajón szembetünő és oly helyen, a melyhez az érdekeltek hozzáférhetnek, kiszegeztetni, jelezve:

1-ször. A hajó rendeltetési helyét;

2-szor. A minden egyes zarándoknak járó napi viz- és élelmiszer adagot;

3-szor. A napi kiosztáshoz nem tartozó és külön fizetendő élelmi czikkek árjegyzékét.

9. Czikk.

A kapitány előbb nem indulhat, mig kezében nincs:

1-ször. Egy, az illetékes hatóság által láttamozott oly lajstrom, mely feltünteti azon zarándokok nevét, nemét és össz-számát, kiket a hajóra venni jogositva van;

2-szor. Egy egészségi nyilt-levél, mely feltünteti a hajó nevét, nemzetiségét és tonnatartalmát, a kapitány és az orvos nevét, a hajóra szállitott személyek pontos számát, a hajó személyzetét, a zarándokokat és más utasokat, a

mination; qu'elle existe en quantité suffisante; qu'à bord les réservoirs d'eau potable sont à l'abri de toute souillure et fermés de sorte que la distribution de l'eau ne puisse se faire que par les robinets ou les pompes;

e) Que le navire possède un appareil distillatoire pouvant produire une quantité d'eau de cinq litres au moins, par tête et par jour, pour toute personne embarquée, y compris l'équipage;

f) Que le navire possède une étuve à désinfection pour laquelle il aura été constaté qu'elle offre sécurité et efficacité;

g) Que l'équipage comprend un médecin et que le navire possède des médicaments, conformément à ce qui sera dit aux articles 11 et 23;

h) Que le pont du navire est dégagé de toutes marchandises et objets encombrants;

i) Que les dispositions du navire sont telles que les mesures prescrites par le titre III pourront être exécutées.

Article 8.

Le capitaine est tenu de faire afficher à bord, dans un endroit apparent et accessible aux intéressés, des affiches rédigées dans les principales langues des pays habités par les pèlerins à embarquer, et indiquant:

1° La destination du navire;

2° La ration journalière en eau et en vivres allouée à chaque pèlerin;

3° Le tarif des vivres non compris dans la distribution journalière et davant être payés à part.

Article 9.

Le capitaine ne peut partir qu'autant qu'il a en main:

1° Une liste, visée par l'autorité compétente et indiquant le nom, le sexe et le nombre total des pèlerins qu'il est autorisé à embarquer;

2° Une patente de santé constatant le nom, la nationalité et le tonnage du navire, le nom du capitaine, celui du médecin, le nombre exact des personnes embarquées: équipages, pèlerins et autres passagers, la nature de la cargaison,

rakomány természetét, az indulási állomást, a rendeltetési helyet, az indulási helyen való közegészségi állapotot.

Az illetékes hatóság az egészségi nyiltlevélben jelzi, hogy a zarándokok szabály szerinti száma betelt-e vagy nem, és az esetben, hogy ha az be nem telt, az utasok azon kiegészitő számát, melynek a következő megálló helyeken (escales) hajóra felvétele meg van engedve.

le lieu du départ, celui de la destination, l'état de la santé publique dans le lieu du départ;

L'autorité compétente indiquera sur la patente si le chiffre réglementaire des pèlerins est atteint ou non, et, dans le cas où il ne le serait pas, le nombre complémentaire des passagers que le navire est autorisé à embarquer dans les escales subséquentes.

10. Czikk.

Az illetékes hatóság minden gyanus (*) személy vagy tárgy felvételének megakadályozására hatályos rendszabályokat alkalmazni köteles, a kikötőkben megtartandó óvatossági rendszabályok szerint.

Article 10.

L'autorité compétente est tenue de prendre des mesures efficaces pour empêcher l'embarquement de toute personne ou de tout objet suspect (*), suivant les prescriptions faites sur les précautions à prendre dans les ports.

III. CZÍM.

Óvórendszabályok az utazás alatt.

11. czikk.

Minden hajónak, mely 100 vagy ennél több zarándokot visz, szabályszerű oklevéllel biró, azon ország kormánya által, melyhez a hajó tartozik, megbizott orvossal kell ellátva lennie; mihelyt pedig a hajó által viendő zarándokok száma az 1000-et meghaladja, egy második orvos is felveendő.

TITRE III.

Précautions à prendre pendant la traversée.

Article 11.

Chaque navire embarquant 100 pèlerins ou plus doit avoir à bord un médecin régulièrement diplômé et commissionné par le Gouvernement du pays auquel le navire appartient. Un second médecin doit être embarqué dès que le nombre des pèlerins portés par le navire dépasse 1.000.

12. Czikk.

Az orvos a zarándokokat szemmel tartja, ápolja és felügyel arra, hogy a hajón a hygienia szabályai megtartassanak. Tartozik jelesül:

1-ször. Meggyőződni, hogy a zarándokoknak kiosztott élelmi szerek jó minőségűek, hogy mennyiségre a vállalt kötelezettségeknek megfelelők és hogy megfelelően vannak-e készitve;

2-szor. Meggyőződni, hogy a viz kiosztásáról szóló czikk szabályai megtartatnak-e;

3-szor. Ha az ivóviz minősége iránt kétség forog fenn, a kapitányt az alábbi 21. czikk szabályaira irásban figyelmeztetni;

Article 12.

Le médecin visite les pèlerins, soigne les malades et veille à ce que, à bord, les règles de l'hygiène soient observées. Il doit notamment:

1° S'assurer que les vivres distribués aux pèlerins sont de bonne qualité, que leur quantité est conforme aux engagements pris, qu'ils sont convenablement préparés;

2° S'assurer que les prescriptions de l'article relatives à la distribution de l'eau sont observées;

3° S'il y a doute sur la qualité de l'eau potable, rappeler par écrit au capitaine les prescriptions de l'article 21 ci-dessous;

(*) A velenczei egyezmény V. melléklete I—1. alatt foglalt meghatározás szerint.

(*) D'aprés la définition de l'Annexe V, I, 1°, de la Convention de Venise.

4-szer. Meggyőződni, hogy a hajó folyton tiszta állapotban tartatik, és különösen, hogy az árnyékszékek az alábbi 18. czikk szabályainak megfelelőleg tisztittatnak-e;

5-ször. Meggyőződni, hogy a zarándokok lakosztályai egészséges állapotban tartatnak, és hogy ragadós betegség esetében a fertőtlenités akként történik-e, mint azt az alábbi 19. czikk mondja;

6-szor. Naplót vezetni az utazás tartama alatt előforduló minden egészségügyi mozzanatról és e naplót a megérkezési kikötő illetékes hatóságának bemutatni.

4° S'assurer que le navire est maintenu en état constant de propreté, et spécialement que les latrines sont nettoyées conformément aux prescriptions de l'article 18 ci-dessous;

5° S'assurer que les logements des pèlerins sont maintenus salubres, et que, en cas de maladie transmissible, la désinfection est faite comme il sera dit à l'article 19 ci-dessous;

6° Tenir un journal de tous les incidents sanitaires survenus au cours du voyage et présenter ce journal à l'autorité compétente du port d'arrivée.

13. Czikk.

Megkivántatik, hogy a hajón a zarándokok a fedélközben elszállásolhatók legyenek.

A hajón, a hajószemélyzet által elfoglalt helyen kivül, minden egyén részére, bármely korú legyen is, legalább két négyzetméter és pedig két méter hosszú, egy méter széles felületnek kell jutnia, legalább egy méter nyolczvan czentiméter fedélközi magasság mellett.

Parthajózásban járó hajókon a hajópárkány hosszában minden zarándoknak legalább két méter széles térrel kell rendelkeznie.

Article 13.

Le navire doit pouvoir loger les pèlerins dans l'entrepont.

En dehors de l'équipage, le navire doit fournir à chaque individu, quel que soit son âge, une surface d'au moins deux mètres carrés, soit un mètre sur deux mètres, avec une hauteur d'entrepont d'au moins un mètre quatre-vingts centimètres.

Pour les navires qui font le cabotage, chaque pèlerin doit disposer d'un espace d'au moins deux mètres de largeur dans de long des plats-bords du navire.

14. Czikk.

A fedélzetnek az utazás alatt tér-elfogó tárgyaktól szabadon kell maradnia, és annak éjjel-nappal a beszállott személyek számára s ingyen használatára szabadon kell tartatnia.

Article 14.

Le pont doit, pendant la traversée, rester dégagé des objets encombrants; il doit être réservé jour et nuit aux personnes embarquées et mis gratuitement à leur disposition.

15. Czikk.

A zarándokok nagy podgyászai lajstromoztatnak, megszámoztatnak és a hajóaljba helyeztetnek. A zarándokok csak a mulhatlanul szükséges tárgyaikat tarthatják maguknál. Ezeknek minőségét, mennyiségét és térfogatát minden kormány a hajói számára megállapitott szabályzatban határozza meg.

Article 15.

Les gros bagages des pèlerins sont enregistrés, numérotés et placés dans la cale. Les pèlerins ne peuvent garder avec eux que les objets strictement nécessaires. Les règlements faits pour ses navires par chaque Gouvernement en détermineront la nature, la quantité et les dimensions.

16. Czikk.

Minden nap, az alatt, mig a zarándokok a fedélzeten vannak, a fedélközök gondosan tisztitandók és száraz homokkal, melybe czélszerű fertőtlenitő szerek vegyittetnek, súrolandók.

Article 16.

Chaque jour, les entreponts doivent être nettoyés avec soin et frottés au sable sec avec lequel on mélangera des agents désinfectants convenables pendant que les pèlerins seront sur le pont.

17. Czikk.

A fedélzeten, a hajó mindkét oldalán, szem elől rejtve levő és kézi szivattyuval ellátott hely tartandó fenn, hogy ott a zarándokok szükségleteire tengerviz szolgáltassék. Egy ily természetű helyiséget kizárólag a nők számára kell fentartani.

18. Czikk.

A hajónak, a hajószemélyzet által használt árnyékszékeken kivül, vizeresztős árnyékszékekkel kell ellátva lennie, oly arányban, hogy a hajóra szállt minden száz személyre legalább is egy árnyékszék jusson.

Kizárólag nők számára külön árnyékszékek jelölendők ki.

A fedélközökben és a hajóaljban semmiféle árnyékszéknek nem szabad lennie.

Úgy az utasok, mint a hajószemélyzet számára rendelt árnyékszékek tisztán tartandók, tisztogatandók és naponta háromszor fertőtlenitendők.

19. Czikk.

A hajó fertőtlenitése a velenczei egyezmény IV. melléklete, 5. czikkének 5. és 6. szakaszában előirottaknak megfelelőlegfoganatositandó.(1)

20. Czikk.

A naponként ingyen minden egyes zarándoknak, korára való tekintet nélkül, rendelkezésére adott ivóviz mennyiségének legalább öt liternek kell lennie.

(1) A hajófülkék és a hajó többi részei kiürittetnek.

Az oldalfalak 10 százaléknyi alkohollal vegyitett maró higanyoldattal fertőtlenittetnek. A porlasztás a fal felső részén kezdve történik vizszintes vonalban, azután fokozatosan lejebb akként, hogy az egész felületet finom cseppecskékből képezett folyadékréteg boritsa.

A padlózat ugyanazon oldattal mosatik.

Két óra mulva a falak és a padlózatok bőséges vizzel felsúrolandók és felmosandók.

A hajóalj fertőtlenitésekor a bennfoglalt kénköneg semlegesitése czéljából legelőbb kénsavas vas oldatának elegendő mennyisége fecskendeztetik a fenékvizbe, ez kiürittetvén, a hajóalj tengervizzel kimosatik; azután bizonyos mennyiségű maró higanyoldat fecskendeztetik bele.

A fenékviz nem üritendő ki a kikötőben.

Article 17.

De chaque côté du navire, sur le pont, doit être réservé un endroit dérobé à la vue et pourvu d'une pompe à main de manière à fournir de l'eau de mer pour les besoins des pèlerins. Un local de cette nature doit être exclusivement affecté aux femmes.

Article 18.

Le navire doit être pourvu, outre les lieux d'aisances à l'usage de l'équipage, de latrines à effet d'eau, dans la proportion d'au moins une latrine pour chaque centaine de personnes embarquées.

Des latrines doivent être affectées exclusivement aux femmes.

Aucuns lieux d'aisances ne doivent exister dans les entreponts ni dans la cale.

Les latrines destinées aux passagers aussi bien que celles affectées à l'équipage doivent être tenues proprement, nettoyées et désinfectées trois fois par jour.

Article 19.

La désinfection du navire doit être faite conformément aux prescriptions des paragraphes 5 et 6 de l'article 5 de l'annexe IV de la Convention de Venise.(1).

Article 20.

La quantité d'eau potable mise chaque jour gratuitement à la disposition de chaque pèlerin, quel que soit son âge, doit être d'au moins cinq litres.

(1) On videra les cabines et toutes les parties du bâtiment.

On désinfectera les parois à l'aide de la solution de sublimé additionné de 10 p. 100 d'alcool. La pulvérisation se fera en commençant par la partie supérieure de la paroi suivant une ligne horizontale; on descendra successivement de telle sorte que toute la surface soit couverte d'une couche de liquide en fines gouttelettes.

Les planchers seront lavés avec la même solution.

Deux heures après, on frottera et on lavera les parois et le plancher à grande eau.

Pour désinfecter la cale d'un navire, on injectera d'abord, afin de neutraliser l'hydrogène sulfuré, une quantité suffisante de sulfate de fer, on videra l'eau de la cale, on la lavera à l'eau de mer; puis on injectera une certaine quantité de la solution de sublimé.

L'eau de cale ne sera pas déversée dans un port.

21. Czikk.

Ha az ivóviz minőségére vagy fertőzésének lehetőségére nézve akár a tekintetben, hogy honnan való, akár az utazás folyamán kétely támad, akkor a vizet fel kell forralni és sterilizálni, és a kapitány köteles azt az első érintett állomáson, a hol jobbat beszereznie lehetséges, a tengerbe öntetni.

22. Czikk.

A hajón két, a zarándokok által személyesen konyhául használható helyiségnek kell lennie. A zarándokoknak másutt, jelesül a fedélzeten, tüzet rakniok tilos.

23. Czikk.

Minden hajónak el kell látva lennie gyógyszerekkel és a betegek gondozásához szükséges tárgyakkal. A gyógyszerek minőségét és mennyiségét a hajóik számára az egyes kormányok által kiadott szabályzatok határozzák meg. A zarándokok gondozása ingyenes és az orvosi szerek számukra ingyen szolgáltatnak ki.

24. Czikk.

A betegek szállásolására szabályosan berendezett, és a biztonság és tisztaság kellő feltételeivel biró kórház tartandó fenn.

Olyannak kell lennie, hogy a beszállott zarándokoknak legalább 5 százalékát befogadhassa, fejenként 3 négyzetméter helyet számitva.

25. Czikk.

A hajónak el kell látva lenni cholerába vagy choleraszerű bajba esett személyek elkülönitésére szükséges eszközökkel.

Az ily betegekhez csupán az őket gondozó személyeknek szabad bemenniök és ezeknek más beszállott személyekkel semmiféle érintkezésben nem szabad lenniök.

A betegekkel érintkezésben volt ágynemű, szőnyegek, ruhák azonnal fertőtlenitendők. E szabály megtartása különösen azon személyek ruháira nézve ajánltatik, a kik betegekkel érintkeznek és fertőzöttekké válhatnak. E tárgyak közül azokat, melyek értéktelenek, vagy a tengerbe kell dobni, hogyha a hajó valamely ki-

Article 21.

S'il y a doute sur la qualité de l'eau potable ou sur la possibilité de sa contamination, soit à son origine, soit au cours du trajet, l'eau doit être bouillie et stérilisée, et le capitaine est tenu de la rejeter à la mer au premier port de relache ou il lui est possible de s'en procurer de la meilleure.

Article 22.

Le navire doit être muni de deux locaux affectés à la cuisine personnelle des pèlerins. Il est interdit aux pèlerins de faire du feu ailleurs, notamment sur le pont.

Article 23.

Chaque navire doit avoir à bord des médicaments et les objets nécessaires aux soins des malades. Les règlements faits pour ses navires par chaque Gouvernement détermineront la nature et les quantités des médicaments. Les soins et les remèdes sont fournis gratuitement aux pèlerins.

Article 24.

Une infirmerie régulièrement installée, et offrant de bonnes conditions de sécurité et de salubrité, doit être réservée au logement des malades.

Elle doit pouvoir recevoir au moins 5 p. 100 des pèlerins embarqués, à raison de 3 mètres carrés par tête.

Article 25.

Le navire doit être pourvu des moyens d'isoler les personnes atteintes de choléra ou d'accidents cholériformes.

Les personnes chargées de soigner de tels malades peuvent seules pénétrer auprés d'elles et n'auront aucun contact avec les autres personnes embarquées.

Les objets de literie, les tapis, les vêtements qui auront été en contact avec les malades doivent être immédiatement désinfectés. L'observation de cette règle est spécialement recommandée pour les vêtements des personnes qui approchent des malades, et qui ont pu être souillés. Ceux des objets ci-dessus qui n'ont

kötőben vagy csatornában nincsen, vagy pedig elégetni. A többi maró higanyoldattal impregnált áthatlan zsákokban a fertőtlenitő készülékbe viendő.

A betegek ürülékei fertőtlenitő oldatot tartalmazó edényekbe gyüjtendők. Ez edények az árnyékszékekben üritendők ki, melyek, valahányszor az anyagok kiöntetnek, gondosan fertőtlenitendők.

A betegek által elfoglalt helyiségeket gondosan fertőtleniteni kell.

A fertőtlenitési míveletek a velenczei egyezmény IV. melléklete 5. czikkének megfelelőleg eszközlendők.

26. Czikk.

Az utazás alatti halálozás esetén a kapitány köteles a halálesetet az indulási kikötő hatósága által láttamozott lajstromban a név mellett megemliteni, ezenkivül az elhunyt nevét, korát, hovávalóságát, a halál vélt okát az orvosi bizonyitvány szerint és az elhalálozás idejét a hajókönyvbe beirni.

Ragadós betegség következtében történt elhalálozás esetén az előzőleg maró higanyoldattal impregnált lepelbe burkolt hulla a tengerbe sülyesztetik.[1])

27. Czikk.

Az indulási kikötőben kiadott egészségi nyilt-levél az utazás folyamán nem cserélendő ki.

Ugyanaz minden érintett kikötő egészségügyi hatósága által láttamoztatik, a mely beleirja:

1-ször. A kiszállott vagy ujonnan beszállott utasok számát;

2-szor. A beszállott személyek egészségét vagy életét illetőleg a tengeren előfordult mozzanatokat;

3-szor. Az érintett kikötő egészségügyi állapotát.

28. czikk.

A kapitánynak a 9. czikk értelmében szerkesztett lajstromot minden érintett kikötőben az illetékes hatóság által láttamoztatnia kell.

[1]) Velenczei egyezmény, V. melléklet, II. czím, 6.

pas de valeur doivent être soit jetés à la mer si le navire n'est pas dans un port ni dans un canal, soit détruits par le feu. Les autres doivent être portés à l'étuve dans des sacs imperméables imprégnés d'une solution de sublimé.

Les déjections des malades doivent être recueillies dans des vases contenant une solution désinfectante. Ces vases sont vidés dans les latrines, qui doivent être rigoureusement désinfectées après chaque projection de matières.

Les locaux occupés par les malades doivent être rigoureusement désinfectés.

Les opérations de désinfection doivent être faites conformément à l'article 5 de l'annexe IV de la Convention de Venise.

Article 26.

En cas de décès survenu pendant la traversée, le capitaine doit mentionner le décès en face du nom sur la liste visée par l'autorité du port de départ, et, en outre, inscrire sur son livre de bord le nom de la personne décédée, son âge, sa provenance, la cause présumée de la mort d'après le certificat du médecin et la date du décès.

En cas de décès par maladie transmissible, le cadavre, préalablement enveloppé d'un suaire imprégné d'une solution de sublimé, sera jeté à la mer[1]).

Article 27.

La patente délivrée au port du départ ne doit pas être changée au cours du voyage.

Elle est visée par l'autorité sanitaire de chaque port de relâche. Celle-ci y inscrit:

1⁰ Le nombre des passagers débarqués ou embarqués à nouveau;

2⁰ Les incidents survenus en mer et touchant à la santé ou à la vie des personnes embarquées;

3⁰ L'état sanitaire du port de relâche.

Article 28.

Dans chaque port de relâche, le capitaine doit faire viser par l'autorité compétente la liste dressée en exécution de l'article 9.

[1]) Convention de Venise, annexe V, titre II, 6⁰.

Az esetben, hogy ha egy zarándok az utazás folyamán kiszáll, a kapitány köteles a lajstromban a kiszállást a zarándok neve mellett megemliteni.

Beszállás esetén a beszállott személyek e lajstromban a 9. czikknek megfelelőleg és az új láttamozást megelőzőleg megemlitendők.

29. Czikk.

A kapitány ügyelni tartozik arra, hogy az utazás alatt végbevitt minden óvintézkedési mívelet a hajókönyvbe beirassék. E könyvet a megérkezési kikötő illetékes hatóságának bemutatja.[1])

30. Czikk.

A kapitány az egészségügyi összes díjakat, melyek a jegy árába beszámitandók, fizetni tartozik.

IV. CZÍM.

Büntető határozmányok.

31. Czikk.

Minden kapitány, kire bebizonyul, hogy a viz, az élelmi szerek és a tüzelő anyag kiosztásában nem járt el vállalt kötelezettségeinek megfelelőleg, 2 török lirával birságolandó. E birság azon zarándok javára vettetik ki, kinek rovására a mulasztás történt és a ki bebizonyitja, hogy a vállalt kötelezettség teljesitése végett hasztalan szólalt fel.

32. Czikk.

A 8. czikk minden megszegése 30 török lira birsággal büntettetik.

33. Czikk.

Minden hajós-kapitány, a ki a 9. czikkben előirt zarándok-lajstrom vagy egészségi nyiltlevél tekintetében bármely csalárdságot elkövet vagy tudva elkövetni enged, 50 török lira birságban marasztalandó el.

34. Czikk.

Minden hajós-kapitány, ki az indulási kikötő egészségi nyilt-levele vagy az érintett kikötők-

[1]) Velenczei egyezmény, V. melléklet, II. czím, 7.

Dans le cas où un pèlerin est débarqué en cours de voyage, le capitaine doit mentionner sur cette liste le débarquement en face du nom du pèlerin.

En cas d'embarquement, les personnes embarquées doivent être mentionnées sur cette liste conformément à l'article 9 et préalablement au visa nouveau.

Article 29.

Le capitaine doit veiller à ce que toutes les opérations prophylactiques exécutées pendant le voyage soient inscrites sur le livre de bord. Ce livre est présenté par lui à l'autorité compétente du port d'arrivée[1]).

Article 30.

Le capitaine est tenu de payer la totalité des taxes sanitaires qui doivent être comprises dans le prix du billet.

TITRE IV.

Pénalités.

Article 31.

Tout capitaine convaincu de ne s'être pas conformé, pour la distribution de l'eau, des vivres ou du combustible, aux engagements pris par lui, sera passible d'une amende de 2 livres turques. Cette amende est perçue au profit du pèlerin qui aura été victime du manquement et qui établira qu'il a en vain réclamé l'exécution de l'engagement pris.

Article 32.

Toute infraction à l'article 8 est punie d'une amende de 30 livres turques.

Article 33.

Tout capitaine qui aurait commis ou qui aurait sciemment laissé commettre une fraude quelconque concernant la liste des pèlerins ou la patente sanitaire prévues à l'article 9 est passible d'une amende de 50 livres turques.

Article 34.

Tout capitaine de navire arrivant sans patente sanitaire du port de départ, ou sans visa

1) Convention de Venise, annexe V, titre II. 7°.

ben való láttamozások nélkül, vagy a szabályzati és a 9., 27., 28. czikkek szerint rendesen vezetendő lajstrommal el nem látva érkezik meg, ez esetek mindegyikében 12 török lirával birságoltatik.

35. Czikk.

Minden kapitány, kire bebizonyul, hogy a hajón 100 zarándoknál többet szállit vagy szállitott a nélkül, hogy a 11. czikkben előirottaknak megfelelőleg egy *megbizott orvos* is lett volna jelen, 300 török lira birságban marasztalandó el.

36. Czikk.

Minden kapitány, kire bebizonyul, hogy több zarándokot tart vagy tartott a hajón, mint a mennyinek felvételére a 9. czikk határozmányai szerint jogosult volt, a számot meghaladó minden egyes zarándok után 5 török lirával birságolandó.

A rendes számon felül levő zarándokok kiszállitása a legelső állomáson, a hol illetékes hatóság székel, történik, köteles lévén a kapitány a kiszállitott zarándokokat az utazásuknak egészen a rendeltetési állomáshelyökig folytatására szükséges pénzzel ellátni.

37. Czikk.

Minden kapitány, kire bebizonyul, hogy zarándokokat máshol szállitott ki, mint a rendeltetési állomáshelyen, saját beleegyezésök vagy kényszeritő szükség esetét kivéve, minden jogtalanul kiszállitott zarándok után 20 török lira birságban marasztalandó el.

38. Czikk.

Jelen szabályzat egyéb határozmányainak minden megszegése 10-től 100 török liráig terjedő birsággal büntettetik.

39. Czikk.

Az utazás folyama alatt történő minden szabályellenesség az egészségi nyilt-levelen, valamint a zarándokok lajstromán feljegyeztetik; az illető hatóság pedig azokról jegyzőkönyvet vesz fel a végből, hogy az azoknak, kiket illet, átadassék.

des ports de relâche, ou non muni de la liste réglementaire et régulièrement tenue suivant les articles 9, 27 et 28, est passible, dans chaque cas, d'une amende de 12 livres turques.

Article 35.

Tout capitaine convaincu d'avoir ou d'avoir eu à bord plus de 100 pèlerins sans la présence d'un *médecin commissionné*, conformément aux prescriptions de l'article 11, est passible d'une amende de 300 livres turques.

Article 36.

Tout capitaine convaincu d'avoir ou d'avoir eu à son bord un nombre de pèlerins supérieur à celui qu'il est autorisé à embarquer conformément aux prescriptions de l'article 9 est passible d'une amende de 5 livres turques par chaque pèlerin en surplus.

Le débarquement des pèlerins dépassant le nombre régulier est effectué à la première station où réside une autorité compétente, et le capitaine est tenu de fournir aux pèlerins débarqués l'argent nécessaire pour poursuivre leur voyage jusqu'à destination.

Article 37.

Tout capitaine convaincu d'avoir débarqué des pèlerins dans un endroit autre que celui de destination, sauf leur consentement ou hors le cas de force majeure, est passible d'une amende de 20 livres turques par chaque pèlerin débarqué à tort.

Article 38.

Toute infraction aux autres prescriptions du présent règlement est punie d'une amende de 10 à 100 livres turques.

Article 39.

Toute contravention constatée en cours de voyage est annotée sur la patente de santé, ainsi que sur la liste des pèlerins. L'autorité compétente en dresse procès-verbal pour le remettre à qui de droit.

40. Czikk.

A ottomán kikötőkben a szabályellenesség megállapitása és a birságolás az illetékes hatóság által az egyezmény IV. melléklete határozmányainak megfelelőleg történik.

Article 40.

Dans les ports ottomans la contravention est éteblie et l'amende imposée par l'autorité compétente, conformément aux dispositions de l'Annexe IV de la Convention.

41. Czikk.

A jelen szabályzat végrehajtásában közreműködésre hivatott minden közeg az annak alkalmazásában általa elkövetett hibákért, hazája törvényeinek megfelelőleg büntetendő.

Article 41.

Tous les agents appelés à concourir à l'exécution de ce règlement sont passibles de punitions conformément aux lois de leurs pays respectifs, en cas de fautes commises par eux dans son application.

42. Czikk.

Jelen szabályzat minden zarándokokat szállitó hajón, szembetünő és hozzáférhető helyen azon ország nyelvén, a melyhez a hajó tartozik és a beszállitandó zarándokok által lakott országok főbb nyelvein kifüggesztendő.

Article 42.

Le présent règlement sera affiché dans la langue de la nationalité du navire et dans les principales langues des pays habités par les pèlerins à embarquer, en un endroit apparent et accessible, à bord de chaque navire transportant des pèlerins.

II. Melléklet.

A zarándoklás egészségügyi felügyelete a Vörös-tengeren.

A camarani (ujonszervezett) egészségügyi állomáson a zarándokszállitó hajóknál alkalmazandó egészségügyi eljárás.

A Délről jövő és Hedsászba menő hajóknak előbb a camarani egészségügyi állomáson ki kell kötniök és a következő eljárásnak vettetnek alá:

Az orvosi megvizsgálás után vészmentesnek talált hajóknak szabad menetel engedtetik a következő míveletek bevégzése után:

A zarándokok kiszállittatnak; zuhany-mosást vagy tengeri fürdőt vesznek; szennyes fehérneműjök és használati czikkeik, valamint podgyászuk azon része, mely az egészségügyi hatóság véleménye szerint gyanus lehetne, fertőtlenitendő. E míveletek tartama, a kiszállást és beszállást is beleértve, negyvennyolcz óránál tovább nem tarthat.

Ha e míveletek alatt choleraeset, hasmenés vagy choleraszerű baj esete nem constatáltatott,

Annexe II.

Surveillance sanitaire des pélerinages dans la mer rouge.

Régime sanitaire applicable aux navires à pèlerins dans la station sanitaire (réorganisée) de Camaran.

Les navires à pèlerins venant du Sud et se rendant au Hedjaz devront au préalable faire escale à la station sanitaire de Camaran et seront soumis au régime ci-après:

Les navires reconnus indemnes après visite médicale auront libre pratique, lorsque les opérations suivantes seront terminées:

Les pèlerins seront débarqués; ils prendront une douche-lavage ou un bain de mer; leur linge sale, la partie de leurs effets à usage et de leurs bagages qui peut être suspecte, d'après l'appréciation de l'autorité sanitaire, seront désinfectés; la durée de ces opérations, en y comprenant le débarquement, l'embarquement, ne devra pas dépasser quarante-huit heures.

Si aucun cas de choléra, de diarrhée ou accident cholériforme n'est constaté pendant ces

akkor a zarándokok azonnal ismét beszállittatnak és a hajó Hedsász felé folytatja utját.

A gyanus hajók, vagyis a melyeken az indulás pillanatában choleraesetek voltak, de új eset hét nap óta nem fordult elő, a következő eljárás alá esnek: a zarándokok kiszállittatnak; zuhany-mosást vagy tengeri fürdőt vesznek; szennyes fehérneműjök és használati tárgyaik, valamint podgyászuk azon része, mely az egészségügyi hatóság véleménye szerint gyanus lehetne, fertőtlenitendő. E míveletek tartama, a kiszállást és beszállást is beleértve, negyvennyolcz óránál tovább nem terjedhet. Ha e míveletek alatt choleraeset, hasmenés, vagy choleraszerű baj esete nem állapittatott meg, akkor a zarándokok azonnal ismét beszállittatnak és a hajó Dseddahra irányittatik, a hol a hajón egy második orvosi vizsgálat teljesittetik. Ha ennek eredménye kedvező, a hajóorvosok irásbeli, eskü alatt tett, azon nyilatkozata alapján, hogy az utazás alatt nem fordultak elő esetek, a zarándokok azonnal kiszállittatnak.

Ha ellenben az utazás alatt, vagy a megérkezés pillanatában cholera, vagy choleraszerű baj constatáltatott, akkor a hajó visszaküldetik Camaranba, a hol a fertőzött hajókra nézve megállapitott kezelés alá vétetik.

A fertőzött hajók, vagyis a melyeken cholera-esetek vagy choleraszerű bajok vannak, vagy a melyeken hét nap óta ilyenek fordultak elő, a következő eljárásnak lesznek alávetve:

A cholerába vagy choleraszerű bajba esett személyek kiszállittatnak és a kórházban elkülönittetnek. Teljes fertőtlenités foganatosittatik. A többi utasok kiszállittatnak és lehetőleg kis számú csoportonkint elszigeteltetnek, olý módon, hogy ha a cholera terjedne, az az utasok összességét ne lepje meg.

A hajó-személyzet és az utasok szennyes fehérneműje, használati tárgyai, ruhái, valamint a hajó fertőtlenitendők.

A helyi egészségügyi hatóság fogja eldönteni, vajjon szükséges-e a nagy podgyász és az árúk kiszállitása és vajjon az egész hajó fertőt-

opérations, les pèlerins seront rembarqués immédiatement et le navire se dirigera vers le Hedjaz.

Les navires suspects, c'est-à-dire ceux à bord desquels il y a eu des cas de choléra au moment du départ, mais aucun cas nouveau depuis sept jours, seront traités de la façon suivante: les pèlerins seront débarqués; ils prendront une douche-lavage ou un bain de mer; leur linge sale, la partie de leurs effets à usage et de leurs bagages qui peut être suspecte, d'après l'appréciation de l'autorité sanitaire, seront désinfectés. La durée de ces opérations, en y comprenant le débarquement et l'embarquement, ne devra pas dépasser quarante-huit heures. Si aucun cas de choléra ou d'accident cholériforme n'est constaté pendant ces opérations, les pèlerins seront rembarqués immédiatement, et le navire sera dirigé sur Djeddah, où une seconde visite médicale aura lieu à bord. Si son résultat est favorable, et sur le vu de la déclaration écrite des médecins du bord certifiant, sous serment, qu'il n'y a pas eu de cas pendant la traversée, les pèlerins seront immédiatement débarqués.

Si, au contraire, le choléra ou des accidents cholériformes avaient été constatés pendant le voyage ou au moment de l'arrivée, le navire sera renvoyé à Camaran, où il subira le régime des navires infectés.

Les navires infectés c'est-à-dire ayant à bord des cas de choléra ou des accidents cholériformes, ou bien en ayant présenté depuis sept jours, subiront le régime suivant:

Les personnes atteintes de choléra ou d'accidents cholériformes seront débarquées et isolées à l'hôpital. La desinfection sera pratiquée d'une façon comléte. Les autres passagers seront débarqués et isolés par groupes, aussi peu nombreux que possible, de manière que l'ensemble ne soit pas solidaire d'un groupe particulier, si le choléra venait à s'y développer.

Le linge sale, les objets à usage, les vêtements de l'équipage et des passagers seront désinfectés ainsi que le navire.

L'autorité sanitaire locale décidera si le déchargement des gros bagages et des marchandises est nécessaire, si le navire entier doit être

lenitendő-e, vagy a fertőtlenités annak csupán egy részére nézve foganatositandó.

Az utasok öt napig a camarani telepen maradnak; ha azonban a cholera-esetek több nappal előbb fordultak elő, az elkülönités tartama rövidebbre vehető. E tartam a legutóbbi eset előfordulásának ideje szerint és az egészségügyi hatóság határozatához képest változhatik.

A hajó azután Dseddáhba indittatik, a hol rajta szigorú orvosi vizsgálat eszközöltetik. Ha ennek eredménye kedvező, a zarándokok kiszállittatnak. Ha ellenben a hajón az utazás alatt vagy megérkezéskor cholera vagy cholera-szerű baj fordult elő, akkor a hajó visszaküldetik Camaranba, a hol ujból a fertőzött hajóknál követett eljárásnak vettetik alá.

désinfecté ou si une partie seulement du navire doit subir la désinfection.

Les passagers resteront cinq jours à l'établissement de Camaran; lorsque les cas de choléra remonteront à plusieurs jours, la durée de l'isolement pourra être diminuée. Cette durée pourra varier selon l'époque de l'apparition du dernier cas et d'après la décision de l'autorité sanitaire.

Le navire sera dirigé ensuite sur Djeddah, où une visite médicale rigoureuse aura lieu à bord. Si son résultat est favorable, les pèlerins seront débarqués. Si, au contraire, le choléra ou des accidents cholériformes s'étaient montrés à bord pendant le voyage ou au moment de l'arrivée, le navire sera renvoyé à Camaran, où il subira de nouveau le régime des navires infectés.

A camarani egészségügyi állomáson létesitendő javitások.

A. — A camarani szigetnek lakosaitól teljes kiürítése.

B. — Rendszabályok a hajózási forgalom biztonságának és könnyitésének biztositására Camaran sziget öblében:

1-ször. Vizi helyjelzőknek és uszányoknak elegendő számban elhelyezése;

2-szor. Egy fő révgát vagy révkőpart építése az utasok és a podgyászdarabok kiszállitására;

3-szor. Külön hid a zarándokoknak mindegyik tanyáról elkülönitve való beszállitására;

4-szer. Elegendő számú dereglye, egy vontató-gőzössel, hogy a zarándokok ki- és beszállitása biztosittassék.

A zarándokoknak fertőzött hajókról való kiszállitásához az eszközöket maguk e hajók szolgáltatják.

C. — Az egészségügyi állomásnak berendezése, melynek alkatrészei:

1-ször. Egy vasuthálózat, mely a kiszállóhelyeket az administratió és a fertőtlenités helyiségeivel, valamint a különféle szolgálati helyiségekkel és a tanyákkal összeköti;

2-szor. Az administratió és az egészségügyi s más szolgálatok számára rendelt helyiségek;

Améliorations à apporter à la station sanitaire de Camaran.

A. — Évacuation complète de l'île de Camaran par ses habitants.

B. — Moyens d'assurer la sécurité et de faciliter le mouvement de la navigation dans la baie de l'île de Camaran:

1⁰ Installation de bouées et de balises en nombre suffisant;

2⁰ Construction d'un môle ou quai principal pour débarquer les passagers et les colis;

3⁰ Un appontement différent pour embarquer séparément les pèlerins de chaque campement;

4⁰ Des chalands en nombre suffisant avec un remorqueur à vapeur, pour assurer le service de débarquement et d'embarquement des pèlerins.

Le débarquement des pèlerins des navires infectés sera opéré par les moyens de bord.

C. — Installation de la station sanitaire qui comprendra:

1⁰ Un réseau de voies ferrées reliant les débarcadères aux locaux de l'administration et de désinfection ainsi qu'aux locaux des divers services et aux campements;

2⁰ Des locaux pour l'administration et pour le personnel des services sanitaires et autres;

3-szor. A nem hordott és egyéb tárgyak fertőtlenitésére és mosására szolgáló épületek;

4-szer. Oly épületek, a hol a zarándokoknak, azalatt, mig használatban volt ruháik fertőtlenittetnek, zuhany-fürdőt vagy tengeri fürdőt kell venniök;

5-ször. A két nem szerint elkülönitett és teljesen isolált kórházak:

a) a gyanusok megfigyelésére; *b)* a cholerások; *c)* más ragályos betegségekbe esettek; *d)* közönséges betegségekben szenvedők számára.

6-szor. A tanyák egymástól hatályos módon elkülönitendők és közöttük a lehető legnagyobb távolságnak kell lennie; a zarándokok számára rendelt szállások a legjobb közegészségi feltételeknek megfelelőleg készitendők, és azokba huszonöt személynél több nem helyezendő;

7-szer. Egy jó fekvésű és minden lakástól távol eső temető, mely földalatti vizmedenczével érintkezésben nem áll és 0·50 méternyire a sirok feneke alatt alagcsövezve van.

D. — Egészségügyi eszközök és tartozékaik:

1-ször. Elegendő számú és a biztonság, hatályosság és gyorsaság minden feltételének megfelelő gőzfertőtlenitő készülék;

2-szor. Porlasztók, fertőtlenitő kádak és a vegyi fertőtlenitéshez szükséges eszközök, melyek hasonlók az 1892. január 30-iki velenczei egészségügyi egyezményben előadottakhoz;

3-szor. Lepároló-gépek; a viznek hő által való sterilisatiójára rendelt készülékek; gépek jég készitésére.

Az ivóviz kiosztására csővezeték- és elzárókkal ellátott és másként mint csapok vagy szivattyúk által ki nem üritható zárt tartályok;

4-szer. Bacteriologiai laboratorium a szükséges személyzettel;

5-ször. Mozgó cseber-készülék ürülékek egybegyüjtésére, melyek előbb fertőtlenitendők. Ez anyagok kiteritése a szigetnek a tanyáktól legtávolabb eső részén, számbavéve az arra szükséges feltételeket is, hogy ezek a területek hygieniai szempontoknak megfeleljenek;

3° Des bâtiments pour la désinfection et le lavage des effets non portés et autres objets;

4° Des bâtiments où les pèlerins seront soumis à des bains-douches ou bains de mer pendant que l'on désinfectera les vêtements en usage;

5° Des hôpitaux séparés pour les deux sexes et complètement isolés:

a) pour l'observation des suspects; *b)* pour les cholériques; *c)* pour les malades atteints d'autres affections contagieuses; *d)* pour les maladies ordinaires;

6° Les campements seront séparés les uns des autres d'une manière efficace et la distance entre eux devra être la plus grande possible; les logements destinés aux pèlerins seront construits dans les meilleures conditions hygiéniques et ne devront contenir que vingt-cinq personnes;

7° Un cimetière bien situé et éloigné de toute habitation sans contact avec une nappe d'eau souterraine, et drainé à 0 m. 50 au-dessous du plan des fosses.

D. — Outillage sanitaire et accessoires:

1° Étuves à vapeur en nombre suffisant et présentant toutes les conditions de sécurité, d'efficacité et de rapidité;

2° Pulvérisateurs, cuves à désinfection et moyens nécessaires pour la désinfection chimique, analogues à ceux qui ont été indiqués par la Convention sanitaire de Venise du 30 janvier 1892;

3° Machines à distiller: appareils destinés à la stérilisation de l'eau par la chaleur; machines à fabriquer la glace.

Pour la distribution de l'eau potable, canalisations et réservoirs fermés, étanches et ne pouvant se vider que par des robinets ou par des pompes;

4° Laboratoire bactériologique avec le personnel nécessaire;

5° Installation de tinettes mobiles pour recueillir les matières fécales préalablement désinfectées. Épandage de ces matières sur une des parties de l'île les plus éloignées des campements, en tenant compte des conditions nécessaires pour le bon fonctionnement de ces champs, au point de vue de l'hygiène;

6-szor. A piszkos viz eltávolitandó a tanyákról, mielőtt megposhadna, vagy táplálékhoz használtatnék. A kórházakból kihozott vizvedrek mésztejjel fertőtlenitendők, a velenczei egyezményben foglalt utasitások szerint.

E. — Az egészségügyi hatóság minden tanyán raktárak felállitását biztositja élelmiszerek és tüzelőanyag számára.

Az illetékes hatóság által megszabott, s a zarándokok által lakott országok főbb nyelvein szerkesztett árjegyzék a tanyán több helyen kifüggesztendő.

Az élelmi szerek minősége és az ellátás elégséges volta a tanya orvosa által minden nap ellenőrzendő.

Viz ingyen szolgáltatik.

A mi az élelmi szereket és a vizet illeti, a Camaranra nézve *E.* betű alatt elfogadott szabályok az abu-szaádi, a vasztai és az abu-ali-i tanyákra is alkalmazandók.

Az abu-szaádi, a vasztai és az abu-ali-i egészségügyi állomásokon, mint szintén Dseddáhban és Yamboban létesitendő javitások.

1-ször. Abu-Aliban két kórház létesitése cholerások számára, férfiaknak és nőknek;

2-szor. Vasztában egy kórház létesitése közönséges betegek számára;

3-szor. Abu-Szaádban és Vasztában kőből épitett szállások, melyek legalább 500 személyt legyenek képesek befogadni, egy-egy szállóra 25 személyt számitva;

4-szer. Három fertőtlenitő készülék Abu-Szaádban, Vasztában és Abu-Aliban mosóhely és tartozékaival;

5-ször. Zuhanyfürdők felállitása Abu-Szaádban és Vasztában;

6-szor. Az abu-szaádi és a vasztai szigetek mindegyikén lepároló gépek, melyek együttesen naponként tizenöt tonna vizet képesek szolgáltatni;

7-szer. A temetők, az ürülékek és a piszkos viz tekintetében az eljárás a Camaranra nézve elfogadott elvek szerint fog szabályoztatni. E szigetek mindegyikén temető létesitendő;

8-szor. Fertőtlenitő gépek és más fertőtle-

6⁰ Les eaux sales seront éloignées des campements sans pouvoir stagner ni servir à l'alimentation. Les eaux vannes qui sortent des hôpitaux seront désinfectées par le lait de chaux, suivant les indications contenues dans la Convention de Venise.

E. — L'autorité sanitaire assurera dans chaque campement l'établissement de magasins de comestibles et de combustibles.

Le tarif des prix fixés par l'autorité compétente est affiché en plusieurs endroits du campement et dans les principales langues des pays habités par les pèlerins.

Le contrôle de la qualité des vivres et d'un approvisionnement suffisant est fait chaque jour par le médecin du campement.

L'eau est fournie gratuitement.

En ce qui concerne les vivres et l'eau, les règles adoptées pour Camaran sous la lettre *E.* sont applicables aux campements d'Abou-Saad, de Vasta et d'Abou-Ali.

Améliorations à apporter aux stations sanitaires d'Abou-Saad, de Vasta et d'Abou-Ali, ainsi qu'à Djeddah et à Yambo.

1⁰ Création de deux hôpitaux pour cholériques, hommes et femmes, à Abou-Ali;

2⁰ Création à Vasta d'un hôpital pour maladies ordinaires;

3⁰ Installation à Abou-Saad et à Vasta de logements en pierres capables de contenir 500 personnes, à raison de 25 personnes par logement.

4⁰ Trois étuves à désinfection placées à Abou-Saad, Vasta et Abou-Ali, avec buanderies et accessoires;

5⁰ Établissement de douches-lavages à Abou-Saad et Vasta;

6⁰ Dans chacune des îles d'Abou-Saad et Vasta des machines à distiller pouvant fournir ensemble quinze tonnes d'eau par jour;

7⁰ Pour les cimetières, les matières fécales et les eaux sales, le régime sera réglé suivant les principes admis pour Camaran. Un cimetière sera établi dans chacune des îles;

8⁰ Installation d'étuves et autres moyens de

tő eszközök beszerzése Dseddáhban és Yamɔban a Hedsászt elhagyó zarándokok számára.

dsebel tori egészségügyi állomás ujjászervezése.

A mi a dsebel-tori egészségügyi állomás jászervezését illeti, arra nézve a magas szerdő felek a velenczei értekezletnek az állomás kintetében kifejezett ajánlatait és óhajait magukká téve, e javitások foganatositását az alexandai tengeri egészségügyi tanácsra bizzák és jóık vélik ezenkivül:

1-ször. Hogy az állomáson szintén szükséisek lesznek gépek az ott helyben található znek hő által való sterilizálására;

2-szor. Hogy fontos, miszerint minden élelmier, melyet a zarándokok Dseddáhból és Yamɔból magukkal visznek, akkor, midőn Hedsászın cholera van, mint gyanus tárgy fertőtlenitssék, vagy ha rajta veszélyes elváltozás észleltnék, teljesen megsemmisittessék;

3-szor. Hogy rendszabályokról kell gondosɔdni annak megakadályozására, hogy a zaránɔkok Dsebel-Torból elindulva, tömlőket magukkal vigyenek, ezek cserépedényekkel vagy fémılacsokkal pótolandók;

4-szer. Hogy ott minden osztály egy orvosıl látandó el;

5-ször. Hogy El-Torba egy révkapitány neztessék ki, hogy ott a beszállitást és kiszállist vezesse és hogy a szabályzatokat a hajók ıpitánya és a szambukdsik által megtartassa.

z északról jövő zarándok-szállitó hajókra nézve alkalmazandó egészségügyi eljárás.

I. *Utazás menet.* — Ha cholera létezése sem indulási kikötőben, sem környékén nem állaltatott meg és ha az utazás alatt cholerás eset m fordult elő, akkor a hajónak azonnal szaıd közlekedés engedtetik.

Ha az indulási kikötőben vagy környékén olera létezése constatáltatott, vagy ha az utaıs alatt cholera-eset fordult elő, akkor a hajó sebel-Torban, a délről jövő és Camaranban egálló hajókra nézve megállapitott szabályokık lesz alávetve.

désinfection à Djeddah et à Yambo pour les pèlerins quittant le Hedjaz.

Réorganisation de la station sanitaire de Djebel-Tor.

En ce qui concerne la réorganisation de la station de Djebel-Tor, les Hautes Parties contractantes, confirmant les recommandations et voeux formulés par la Conférence de Venise relativement à cette station, laissent au Conseil maritime sanitaire d'Alexandrie le soin de réaliser ces améliorations et estiment en outre:

1° Qu'il est nécessaire d'avoir également dans la station des machines à stériliser par la chaleur l'eau qu'on peut trouver sur place;

2° Qu'il importe que tous les vivres qui sont emportés par les pèlerins de Djeddah et de Yambo, quand il y a du choléra au Hedjaz, soient désinfectés comme objets suspects ou complètement détruits, s'ils se trouvent dans des conditions d'altération dangereuses;

3° Que des mesures doivent être prises pour empêcher les pèlerins d'emporter au départ du Djebel-Tor des outres qui seront remplacées par des vases en terre cuite ou des bidons métalliques;

4° Que chaque section doit y être pourvue d'un médecin;

5° Qu'un capitaine de port doit être nommé à El-Tor, pour y diriger les embarquements et les débarquements et pour faire observer les règlements par les capitaines des navires et les samboukdji.

Régime sanitaire à appliquer aux navires à pèlerins venant du Nord.

I. *Voyage d'aller.* — Si la présence du choléra n'est pas constatée dans le port de départ ni dans ses environs et aucun accident cholérique ne s'étant produit pendant la traversée, le navire est immédiatement admis à la libre pratique.

Si la présence du choléra est constatée dans le port de départ ou dans ses environs ou si un accident cholérique s'est produit pendant la traversée, le navire sera soumis, à Djebel-Tor, aux règles institutées pour les navires qui viennent du Sud et qui s'arrêtent à Camaran.

II. *Utazás vissza.* — Ha Hedsászban cholera nem constatáltatott és a zarándokolás folyamán sem volt megállapitva, akkor a hajók Dsebel-Torban, a Camaranra nézve a vészmentes hajók tekintetében megállapitott szabályoknak lesznek alávetve:

A zarándokok kiszállittatnak, zuhanymosdást vagy tengeri fürdőt vesznek, szennyes fehérneműjök, használati tárgyaik és podgyászaik azon része, mely az egészségügyi hatóság véleménye szerint gyanus, fertőtleníttetik; ezen műveletek tartama, a kiszállást és beszállást is beleszámitva, 48 órán túl nem terjedhet.

Ha Hedsászban cholera jelenléte megállapittatott, vagy ha ott a zarándokolás ideje alatt volt cholera, akkor a hajók Dsebel-Torban, a Camaranra nézve a fertőzött hajók tekintetében megállapitott szabályoknak lesznek alávetve:

A cholerába vagy choleraszerű bajba esett személyek kiszállittatnak és a kórházban elkülönittetnek. Teljes fertőtlenités foganatosittatik. A többi utasok kiszállittatnak és lehetőleg kis számú csoportonként elszigeteltetnek, oly módon, hogy ha a cholera terjedne, az az utasok összeségét ne lepje meg.

A hajószemélyzet és az utasok szennyes fehérneműje, használati tárgyai, ruhái, valamint a hajó fertőtlenitendők.

A helyi egészségügyi hatóság fogja eldönteni, vajjon szükséges-e a nagy podgyász és az árúk kiszállitása, és vajjon az egész hajó fertőtlenitendő-e, vagy a fertőtlenités annak csupán egy részére nézve eszközlendő.

Minden zarándok hét teljes napig terjedő megfigyelésnek van alávetve, azon időponttól számitva, a melyben a fertőtlenitési míveletek befejeztettek. Ha valamelyik osztályban choleraeset fordul elő, akkor a hét napi időtartam az ily osztályra nézve csak azon naptól kezdve számittatik, melyen a legutóbbi choleraeset előfordult.

II. *Voyage de retour.* — Si la présence d[u] choléra n'est pas constatée au Hedjaz et ne l'[a] pas été au cours du pèlerinage, les navires so[nt] soumis à Djebel-Tor aux règles instituées [à] Camaran pour les navires indemnes:

Les pèlerins seront débarqués; ils pren[-]dront une douche-lavage ou un bain de mer[;] leur linge sale, la partie de leurs effets à usag[e] et de leurs bagages qui peut être suspecte d'après l'appréciation de l'autorité sanitaire, se[-]ront désinfectés; la durée de ces opérations, e[n] y comprenant le débarquement et l'embarque[-]ment, ne devra pas dépasser quarante-hui[t] heures.

Si la présence du choléra est constatée a[u] Hedjaz ou l'a été au cours du pèlerinage, le[s] navires sont soumis à Djebel-Tor aux règle[s] instituées à Camaran pour les navires infectés[:]

Les personnes atteintes de choléra ou d'ac[-]cidents cholériformes seront débarquées et isolée[s] à l'hôpital. La désinfection sera pratiquée d'un[e] façon complète. Les autres passagers seront dé[-]barqués et isolés par groupes, aussi peu nom[-]breux que possible, de manière que l'ensembl[e] ne soit pas solidaire d'un groupe particulier si le choléra venait à s'y développer.

Le linge sale, les objets à usage, les vête[-]ments de l'équipage et des passagers seron[t] désinfectés ainsi que le navire.

L'autorité sanitaire locale décidera si l[e] déchargement des gros bagages et des marchan[-]dises est nécessaire, si le navire entier doi[t] être désinfecté ou si une partie seulement d[u] navire doit subir la désinfection.

Tous les pèlerins sont soumis à une obser[-]vation de sept jours pleins à partir de celui o[ù] ont été terminées les opérations de désinfection[.] Si un accident cholérique s'est produit dans un[e] section, la période de sept jours ne commenc[e] pour cette section qu'à partir de celui où l[e] dernier cas a été constaté.

zarándokoknak Hedsász kikötőiből való indulásánál alkalmazandó egészségügyi rendszabályok.

A dél felé távozó zarándokoknak Dseddáh-›l és Yambóból való elindulásánál követendő ndszabályok ugyanazok, mint a melyek a Bab--Mandeb tengerszoroson túl fekvő kikötőkből rténő indulásra nézve az orvosi megvizsgálást és fertőtlenitést illetőleg megállapitvák, ugyanis:

1-ször. Minden a hajón utazni akaró sze-élynek az egészségügyi hatóság részéről kiküldött orvosok által nappal, a szárazföldön, a ijóra szállás pillanatában, a szükséges idő alatt yéni, kötelező orvosi megvizsgálása.

2-szor. A közhatóság részéről kiküldött orvos lügyelete alatt a szárazföldön kötelező és szi-rú fertőtlenitése minden fertőzött vagy gyanus rgynak a velenczei egészségügyi egyezmény '. mellékletébe felvett első szabályzat 5. czik-nek feltételei mellett.

Azon zarándokokra nézve, kik éjszak felé anő hajókra szállanak, a fertőtlenités Dsebel-ɪrban történik, kivéve ha Hedsászban cholera n, mely esetben a fennebbi rendszabályok seddáhban és Yambóban e hajókra is alkal-ızandók.

III. Melléklet.

— A tengeri szállitmányoknál alkalmazandó egészségügyi eljárás a Persa öbölben.

Az oly hajó, melyen cholera van, vagy a elyen hét nap óta új choleraeset fordult elő, *rtőzöttnek* tekintetik.

Az oly hajó, melyen az induláskor vagy az ızás alatt choleraeset volt, de hét nap óta ább eset nem fordult elő, *gyanusnak* tekintetik.

Az oly hajó, a melyen, noha fertőzött ki-tőből jő is, sem az induláskor, sem az utazás ɪtt, sem a megérkezéskor nem volt cholera, szmentesnek tekintetik.

A *fertőzött* hajók a következő eljárásnak nnak alávetve:

Mesures sanitaires à appliquer aux départs des pèlerins des ports du Hedjaz.

Les mesures à adopter pour le départ de Djeddah et Yambo des pèlerins qui vont vers le Sud sont les mêmes que celles édictées pour le départ des ports situés au delà du détroit de Bab-el-Mandeb, en ce qui concerne la visite médicale et la désinfection, soit:

1° Visite médicale obligatoire individuelle, faite de jour, à terre, au moment de l'embarquement pendant le temps nécessaire, par des médecins délégués de l'autorité sanitaire, de toute personne prenant passage à bord d'un navire;

2° Désinfection obligatoire et rigoureuse faite à terre, sous la surveillance du médecin délégué de l'autorité publique, de tout objet contaminé ou suspect, dans les conditions de l'article 5 du premier règlement inséré dans l'annexe IV de la Convention sanitaire de Venise.

Pour les pèlerins qui s'embarquent sur des navires dirigés vers le Nord, la désinfection se fera à Djebel-Tor, sauf quand il y a du choléra au Hedjaz: en ce cas, les mesures ci-dessus sont appliquées aussi à ces navires à Djeddah et Yambo.

Annexe III.

I. — Régime sanitaire applicable aux provenances maritimes dans le golfe Persique.

Est considéré comme *infecté* le navire qui a du choléra à bord ou qui a présenté des cas nouveaux de choléra depuis sept jours.

Est considéré comme *suspect* le navire à bord duquel il y a eu des cas de choléra au moment du départ ou pendant la traversée, mais, aucun cas nouveau depuis sept jours.

Est considéré comme *indemne*, bien que venant d'un port contaminé, le navire qui n'a eu ni décès ni cas de choléra à bord, soit avant le départ, soit pendant la traversée, soit au moment de l'arrivée.

Les navires *infectés* sont soumis au régime suivant:

1-ször. A betegek azonnal kiszállittatnak és elkülönittetnek;

2-szor. A többi személyek — ha lehetséges — szintén kiszállitandók és megfigyelés alá veendők, melynek tartama a hajó egészségügyi állapota és a legutóbbi eset időpontja szerint változik, de öt napon túl nem terjedhet;

3-szor. A hajó-személyzet és az utasok szennyes fehérneműje, használati és azon tárgyaik, melyek a kikötő egészségügyi hatóságának véleménye szerint fertőzötteknek tekintendők, valamint a hajó is, vagy csupán annak fertőzött része, fertőtlenitendők.

A *gyanus* hajók a következő rendszabályoknak vannak alávetve:

1-ször. Orvosi vizsgálat;

2-szor. Fertőtlenités: a szennyes fehérnemű, a hajószemélyzet s az utasok használati és azon tárgyai, melyek a helyi egészségügyi hatóság véleménye szerint fertőzötteknek tekintendők, fertőtlenittetnek;

3-szor. A fenékviz kiüritése a megtörtént fertőtlenités után, és a hajón raktározott viznek jó ivóvizzel kicserélése.

Ajánltatik a hajószemélyzetnek és az utasoknak öt napi megfigyelése azon időponttól számitva, mikor a hajó az indulási kikötőt elhagyta.

Hasonlóképen ajánltatik a hajószemélyzet kiszállását is megakadályozni, szolgálati okok esetét kivéve.

A *vészmentes* hajóknak azonnal szabad menetel engedtetik, bármily természetű legyen is egészségi nyilt-levelük.

Az egyedüli eljárás, melyet rájuk nézve a megérkezési kikötő hatósága elrendelhet, a gyanus hajóknál alkalmazandó rendszabályokból áll (orvosi vizsgálat, fertőtlenités, a fenék-viz kiüritése és a hajón raktározott viznek jó ivóvizzel felcserélése).

Ajánltatik, hogy az utasok és a hajószemélyzet öt napi megfigyelésnek legyenek alávetve azon időponttól számitva, a melyben a hajó a fertőzött kikötőből elindult.

Szintén ajánltatik a hajószemélyzet kiszállásának megakadályozása, szolgálati okok esetét kivéve.

1⁰ Les malades sont immédiatement débarqués et isolés;

2⁰ Les autres personnes doivent être également débarquées, si possible, et soumises à une observation dont la durée variera selon l'état sanitaire du navire et selon la date du dernier cas, sans pouvoir dépasser cinq jours;

3⁰ Le linge sale, les effets à usage et les objets de l'équipage et des passagers, qui, de l'avis de l'autorité sanitaire du port, seront considérés comme contaminés, seront désinfectés ainsi que le navire ou seulement la partie du navire qui a été contaminée.

Les navires *suspects* sont soumis aux mesures ci-après:

1⁰ Visite médicale;

2⁰ Désinfection: le linge sale, les effets à usage et les objets de l'équipage et des passagers qui, de l'avis de l'autorité sanitaire locale, seront considérés comme contaminés, seront désinfectés.

3⁰ Évacuation de l'eau de la cale après désinfection et substitution d'une bonne eau potable à celle qui est emmagasinée à bord.

Il est recommandé de soumettre l'équipage et les passagers à une observation de cinq jours à compter de la date à laquelle le navire a quitté le port de départ.

Il est également recommandé d'empêcher le débarquement de l'équipage, sauf pour raison de service.

Les navires *indemnes* seront admis à la libre pratique immédiate, quelle que soit la nature de leur patente.

Le seul régime que peut prescrire à leur sujet l'autorité du port d'arrivée consiste dans les mesures applicables aux navires suspects (visite médicale, désinfection, évacuation de l'eau de cale et substitution d'une bonne eau potable à celle qui est magasinée à bord).

Il est recommandé de soumettre les passagers et l'équipage à une observation de cinq jours à compter de la date oú le navire est parti du port contaminé.

Il est recommandé également d'empêcher le débarquement de l'équipage, sauf pour raison de service.

Önként értetik, hogy a megérkezési kikötő illetékes hatósága mindig követelheti az azt igazoló bizonyitványt, hogy az indulási kikötőben a hajón choleraeset nem volt.

Az illetékes kikötő-hatóság e rendszabályok alkalmazásánál számitásba veszi, van-e az emlitett három osztálybeli hajókon orvos és fertőtlenitő készülék (gőzfertőtlenitő).

Különleges rendszabályok rendelhetők el a zsúfolt hajókra, nevezetesen zarándokokat szállitó hajókra nézve, vagy bármely egyéb hajóval szemben is, melyen az egészségi viszonyok rosszak.

A tengeren érkező árúkkal szemben a fertőtlenités, a beviteli, átviteli tilalmak, valamint a vesztegzár tekintetében nem követhető más eljárás, mint a szárazföldön szállitott árúkra nézve (l. *drezdai egészségügyi egyezmény mellékletei* IV. Czím).

Minden hajó kapitányának, a ki a kikötő hatósága által megszabott kötelezettségeknek magát alávetni nem akarja, szabadságában áll hajójával ismét a tengerre kimenni.

Árúi kiszállitása, a szükséges előzetes óvszabályok foganatositása után megengedhető, szükséges ugyanis:

1-ször. A hajó, a hajószemélyzet és az utasok elkülönitése;

2-szor. A fenékviznek fertőtlenités utáni kiüritése;

3-szor. A hajón raktározva levő viznek jó ivóvizzel kicserélése.

Hasonlóképen megengedhető azon utasainak kiszállitása, kik ezt kérelmezik, oly feltétel alatt, hogy magukat a helyi hatóság által elrendelt rendszabályoknak alávetik.

II. — Létesitendő egészségügyi állomások.

1. Faôban vagy e pont közelében: nagy kórház a szárazföldön, teljes egészségügyi szolgálattal, ennek igazgatása alatt állván a persa öböl alább emlitett egészségügyi állomásai;

2. A Basszorah mellett fekvő Szelahiye vagy Yilaniye két ottomán szigetecske egyikén kis ápolda azon egyének felügyeletére, kik a Faôi megvizsgáltatást kikerülték;

Il est entendu que l'autorité compétente du port d'arrivée pourra toujours réclamer un certificat attestant qu'il n'y a pas eu de cas de choléra sur le navire au port de départ.

L'autorité compétente du port tiendra compte, pour l'application de ces mesures, de la présence d'un médecin et d'un appareil de désinfection (étuve) à bord des navires des trois catégories susmentionnées.

Des mesures spéciales peuvent être prescrites à l'égard des navires encombrés, notamment des navires à pèlerins ou de tout autre navire offrant de mauvaises conditions d'hygiène.

Les marchandises arrivant par mer ne peuvent être traitées autrement que les marchandises transportées par terre, au point de vue de la désinfection et des défenses d'importation, de transit et de quarantaine (voir *Annexes de la Convention sanitaire de Dresde*, titre IV).

Tout navire qui ne voudra pas se soumettre aux obligations imposées par l'autorité du port sera libre de reprende la mer.

Il pourra être autorisé à débarquer ses marchandises, après que les précautions nécessaires auront été prises, savoir:

1° Isolement du navire, de l'équipage et des passagers;

2° Évacuation de l'eau de la cale, après désinfection;

3° Substitution d'une bonne eau potable à celle qui était emmagasinée à bord.

Il pourra également être autorisé à débarquer les passagers qui en feraient la demande, à la condition que ceux-ci se soumettent aux mesures prescrites par l'autorité locale.

II. — Postes sanitaires à établir.

1. A Faô ou à proximité de ce point: grand lazaret sur terre ferme avec service sanitaire complet ayant sous sa direction les postes sanitaires du golfe Persique mentionnés ci-dessous;

2. Petit lazaret dans l'un des deux îlots ottomans Sélahiyé ou Yilaniyé, situés près de Bassorah, pour surveiller les individus qui auraient échappé à la visite de Faô;

3. A Basszorahban jelenleg létező egészségügyi állomások fentartása.

4. Egy egészségügyi állomás felállitása a koveiti öbölrévben;

5. Egészségügyi állomás Menamában, a Bahrein szigetek székhelyén;

6. Egészségügyi állomás Bender-Abbaszban;

7. Egészségügyi állomás Bender-Bouchirban;

8. Egészségügyi állomás Mohammerahban;

9. Egészségügyi állomás a gwadari kikötőben (Beludsisztán);

10. Egészségügyi állomás a maszkáti kikötőben (az ománi parton).

3. Maintien du poste sanitaire existan actuellement à Bassorah;

4. Installation d'un poste sanitaire dans la baie de Koveit;

5. Poste sanitaire à Menama, chef-lieu des îles de Bahrein;

6. Poste sanitaire à Bender-Abbas;

7. Poste sanitaire à Bender-Bouchir;

8. Poste sanitaire à Mohammerah;

9. Poste sanitaire dans le port de Gwadar (Béloutchistan);

10. Poste sanitaire dans le port de Mascate (sur la côte d'Oman).

IV. Melléklet.

Felügyelet és végrehajtás.

1. A zarándokokat illetőleg a jelen egyezményben megállapitott rendszabályok foganatositása és felügyelete, a konstantinápolyi főegészségügyi tanács illetékességének terjedelmében, egy ezen tanács kebelében összeállitott bizottságra bizatik. E bizottság Törökország ezen tanácsbeli három képviselőjéből és azon hatalmak képviselőiből áll, a melyek a velenczei, drezdai és párizsi egészségügyi egyezményekhez hozzájárultak vagy hozzá fognak járulni. A bizottsági elnökség a török tagok egyikét illeti. Szavazatok egyenlő megoszlása esetén az elnök szavazata dönt.

2. A végből, hogy a jelen egyezményben elősorolt különböző egészségügyi berendezések jó működésének szükséges biztositása eléressék, okleveles és illetékes orvosokból, jól gyakorlott fertőtlenitőkből és gépészekből és egészségügyi őrökből álló testület alakittatik, utóbbiak oly egyének közül választatván, kik katonai szolgálatot mint tisztek vagy altisztek végeztek.

3. A mi a jelen egyezmény által megállapitott eljárásból keletkező költségeket illeti, arra nézve a költségeknek a török kormány és a konstantinápolyi főegészségügyi tanács közötti megosztása tekintetében továbbra is a jelenlegi eljárás követendő, mely megosztás az ottomán kormány és az ezen tanácsban képviselt hatal-

Annexe IV.

Surveillance et Exécution.

1. La mise en pratique et la surveillance des mesures concernant les pèlerinages arrêtées par la présente Convention sont confiées, dans l'étendue de la compétence du Conseil supérieur de santé de Constantinople, à un Comité pris dans le sein de ce Conseil. Ce Comité est composé de trois des représentants de la Turquie dans ce Conseil, et de ceux des Puissances qui ont adhéré ou qui adhéreront aux Conventions sanitaires de Venise, de Dresde et de Paris. La présidence du Comité est déférée à l'un de ses membres ottomans. En cas de partage des voix, le président a voix prépondérante.

2. Afin d'assurer les garanties nécessaires au bon fonctionnement des divers établissements sanitaires énumérés dans la présente Convention, il sera créé un corps de médecins diplômés et compétents, de désinfecteurs et de mécaniciens bien exercés et de gardes sanitaires recrutés parmi les personnes ayant fait le service militaire comme officiers ou sous-officiers.

3. En ce qui concerne les frais résultant du régime établi par la présente Convention, il y a lieu de maintenir l'état actuel au point de vue de la répartition des frais entre le Gouvernement ottoman et le Conseil supérieur de santé de Constantinople, répartition qui a été fixée à la suite d'une entente entre le Gouver-

mak között létrejött megegyezés folytán állapittatott meg.

4. Azon ottomán megálló vagy megérkezési kikötő egészségügyi hatósága, mely szabályellenességet állapit meg, erről jegyzőkönyvet vesz fel, melyre a kapitány észrevételeit rávezetheti. E jegyzőkönyvnek egyező hitelesitett másolata a megálló vagy megérkezési kikötőben azon ország consulátusi hatóságának adatik át, melynek lobogója alatt a hajó jár. Ezen hatóság biztositja a birságnak nála történő letétbe helyezését. Consul hiányában, a birságot az egészségügyi hatóság veszi letétbe.

A birság csak akkor illeti meg véglegesen a konstantinápolyi főegészségügyi tanácsot, ha a következő czikkben kijelölt consulátusi bizottság a birság érvényessége felett nyilatkozott.

A jegyzőkönyv egy másik hitelesitett másolata a vétséget megállapitó egészségügyi hatóság által a konstantinápolyi egészségügyi tanács elnökének küldendő meg, a ki ez ügydarabot a consulátusi bizottsággal közli.

Az egészségügyi vagy consulátusi hatóság által a megállapitott vétséget és a birság letétbe helyezését feltüntető megjegyzés az egészségi nyilt levélre rávezetendő.

5. Konstantinápolyban az egészségügyi közeg és a vádolt kapitány ellentmondó nyilatkozatai feletti itélkezés végett egy consulátusi bizottság alakittatik. E bizottság minden évben a consulátusi kar által jelöltetik ki. Az egészségügyi közigazgatás egy köztisztviselői működésben levő közeg által lesz képviselhető.

Az érdekelt ország consulja mindig meghivandó és szavazási joggal bir.

6. Az egészségügyi díjak- és birságokból befolyó összegek semmi esetben sem fordithatók más, mint az egészségügyi tanácsok által kitűzött czélokra.

nement ottoman et les Puissances représentées dans ce conseil.

4. L'autorité sanitaire du port ottoman de relâche ou d'arrivèe qui constate une contravention en dresse un procès-verbal sur lequel le capitaine peut inscrire ses observations. Une copie certifiée conforme de ce procès-verbal est transmise, au port de relâche ou d'arrivée, à l'autorité consulaire du pays dont le navire porte le pavillon. Cette autorité assure le depôt de l'amende entre ses mains. En l'absence d'un consul, l'autorité sanitaire reçoit cette amende en dépôt.

L'amende n'est définitivement acquise au Conseil supérieur de santé de Constantinople que lorsque la Commission consulaire indiquée à l'article suivant aura prononcé sur la validité de l'amende.

Un deuxième exemplaire du procès verbal certifié conforme devra être adressé par l'autorité sanitaire qui a constaté le délit au Président du Conseil de santé de Constantinople, qui communiquera cette pièce à la Commission consulaire.

Une annotation sera inscrite sur la patente par l'autorité sanitaire ou consulaire indiquant la contravention relevée et le dépôt de l'amende.

5. Il est créé à Constantinople une Commission consulaire pour juger les déclarations contradictoires de l'agent sanitaire et du capitaine inculpé. Elle sera désignée chaque année par le corps consulaire. L'Administration sanitaire pourra être représentée par un agent remplissant les fonctions de ministère public.

Le Consul de la nation intéressée sera toujours convoqué. Il a droit de vote.

6. Le produit des taxes et des amendes sanitaires ne peut, en aucun cas, être employé à des objets autres que ceux relevant des Conseils sanitaires.

2. §.

Ezen törvény kihirdetése után azonnal életbe lép és végrehajtásával a ministerium bizatik meg.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 648. számú irományhoz.

Indokolás,

„a mekkai zarándoklásnál való óvintézkedések és a persa öbölben szervezendő egészségügyi felügyelet tekintetében követendő eljárás szabályozása iránt Párisban kötött nemzetközi egyezmény beczikkelyezését“ tárgyazó törvényjavaslathoz.

Az 1894. évi április hó 3-án Párisban kötött nemzetközi egyezményben foglalt megállapodások kiegészitő részét képezik azoknak az intézkedéseknek, melyeket az 1892. évi velenczei egyezmény (beczikkelyezve az 1894. évi VIII-ik törvényczikkel) és az 1893. évi drezdai egyezmény (beczikkelyezve az 1894. évi IX. törvényczikkel) megállapitottak.

Mind a három nemzetközi egészségügyi egyezménynek czélja: nemzetközi uton olyan egészségügyi védelmet szervezni a keletről fenyegető nagy járványok, a cholera és pestis, főkép az előbbi járvány ellenében, mely a kereskedelem és forgalom lehető legkisebb kárositása mellett a lehető legnagyobb biztonságot legyen képes nyujtani.

A velenczei egyezmény első sorban Egyptom és a Földközi tenger országainak megvédését tartva szem előtt, azokra a hajókra nézve intézkedik, melyek a Vörös tengerből a Fölközi tenger felé tartanak.

A drezdai egyezmény Európában már fellépett cholera esetére intézkedik, megszabván, hogy az egyezményt kötő és ahhoz hozzájáruló államok mily intézkedéseket tegyenek saját területükön fellépett cholera esetén és miként védekezzenek szomszédos államban mutatkozó cholera ellen.

A párisi egyezmény végre annak a fontos feladatnak kiván megfelelni, hogy a persa öböl és maguk a mohamedán világ szent helyei is megvédessenek ama nagy veszélytől, mely ezeket India felől érkező zarándokok részéről állandóan fenyegeti. E tekintetben ugyanis az eddigi nemzetközi conferentiák és a fennálló konstantinápolyi és alexandriai nemzetközi egészségügyi tanácsok javaslatai és intézkedései elégségeseknek nem bizonyultak, a mit eléggé jellemez az a szomorú tény, hogy az utolsó 30 évben Mekkában 8-szor uralkodott cholera, közötte az 1890., 1891. és 1893. években. Hogy mily nagy veszélyt rejt magában egy-egy mekkai járvány, némileg megitélhető a zarándokok számának ismeretéből, mely évről-évre növekedő szám 1893. évben mintegy 200.000-re becsültetett.

Ennélfogva a párisi egyezmény részletesen gondoskodik az Indiai Oczeánból és Oceánia felől induló zarándokszállitó hajóknak magában az indulási kikötőben leendő felügyeletéről, valamint a jelzett hajókkal szemben elindulásukkor s az utazás alatt alkalmazandó intézkedésekről; gondoskodik a zarándokoknak a hajón megfelelően elhelyezéséről és élelmezéséről, megvédve őket az eddig szokásban volt zsufolástól és zsarolástól; büntetéseket szab az e tekintetben vétő hajóskapitányokra; intézkedik a zarándoklásnak a Vörös tengeren és a Persa öbölben felügyelete iránt, mindkét helyen új ellenőrző és fertőtlenitő állomásokat szervezvén, részben az eddig is fennállott ilynemű állomásokat kibővitvén és czélszerűen berendezvén.

És ha nem is állitható teljes biztonsággal, hogy a párisi egyezmény határozmányai folytán az Európának megoltalmazására tervezett védgát minden oldalról zárva lenne (mert hiszen Persiának határán Afghanistán és Beludzsistan felé, valamint a török-persa határon ujitás még nem történt), mégis oly haladást jelent ez az egyezmény, mely az összes eddigi nemzetközi egyezményekénél nagyobbnak mondható. Ennek életbeléptetésétől annál nagyobb hatás várható, mert a tapasztalás bizonysága szerint a hajón érkező különben is nagy zarándoklat a szárazföldivel szemben mindinkább tért hódit; mert továbbá a szárazföldi zarándoklat egy része is felügyelet alá vonatik Mohammeráhnál; mert végre a konstantinápolyi egészségügyi tanács pénzügyi erősitése által (a dijak és pénzbirságok legnagyobbrészt ennek javára esnek), tevékenysége a török-persa határon is nyomósabbá válhatik.

Egyébiránt tervben van, hogy az egyes európai nagyhatalmak Teheránban is egyelőre informativ jellegű egészségügyi szolgálatot rendezzenek be követségeik kebelében.

A mi most már a fentebb ismertetett egyezmény beczikkelyezésének kérdését illeti, bár ez egyezmény a monarchia két államára nézve semminemű anyagi megterheltetést nem róv és bár az egyezményben foglalt egészségügyi intézkedések egy része oly természetű, hogy a tudomány haladásával és a hygienikus felfogás változásával könnyen módositásnak lehet kitéve, tehát e szempontból annak állandóbb jellegű törvényhozási beczikkelyezése czélszerűségi tekintetekből mellőzhetőnek látszanék: mégis az 1867: XII. t.-cz. 8. §-ának rendelkezéseire tekintettel, a szóban levő egyezmény beczikkelyezését nem vélem mellőzhetőnek. Sőt miután a velenczei és drezdai, hasonló tartalmú és keretű nemzetközi egészségügyi egyezmények az 1894: VIII. és IX. törvényczikkel tényleg törvényeink közé lettek iktatva, ezen ujabb harmadik, a két előzőnek kiegészitő részét képező egyezménynek szintén beczikkelyezése feltétlenül szükségessé vált.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 28-án.

Perczel Dezső s. k.,
m. kir. belügyminister.

649. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 851. 4) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi április hó 4. és 5-én tartott 460. és 461-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5488. Következett napirend során a pénzügyi és földmívelésügyi bizottságok jelentései »a szőlődézsmaváltsági tartozások lerovására nézve adandó újabb állami kedvezményekről« szóló törvényjavaslat tárgyában. A törvényjavasla általánosságban a pénzügyi- és földmívelésügy bizottságok szövegezése szerint a részletes tárgyalás alapjául

elfogadtatott.

5489. Következett az általanosságban elfogadott törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A törvényjavaslat czíme és 1. 2. §-ai változatlanul

elfogadtattak.

5490. A harmadik §-hoz a következő inditvány adatott be:

Inditvány.

A szőlődézsmaváltsági tartozások lerovására nézve adandó újabb állami kedvezményekről szóló törvényjavaslat 3. §-a *a)* pontjának utolsó sorában e szó után összege tétessék »hivatalból«

beadja: Bernát Béla.

A ház a III-ik §.-t az inditvány értelmében az *a)* pont módositásával és a *b)* és *c)* pontok változatlan fentartásával fogadta el.

5491. A törvényjavaslat 4., 5. és 6. §-ai változatlanul

elfogadtattak.

Igy a tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat úgy általánosságban, mint részleteiben is letárgyaltatván,

elfogadtatott.

5504. Napirend szerint következik »a szőlődézsmaváltsági tartozások lerovására nézve adandó újabb állami kedvezményekről« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Gróf Esterházy Kálmán *s. k.*,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 649. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a szőlődézsmaváltsági tartozások lerovására nézve adandó ujabb állami kedvezményekről.

1. §.

Az 1883. évi XI. törvényczikk 3. §-ának *a)* pontja hatályon kivül helyeztetvén, helyébe rendeltetik:

A pénzügyminister utasittatik, hogy a szőlődézsmaváltsági tartozásnak esedékessé vált részleteiből az 1894. év végeig felszaporodott hátralékot oly esetekben, midőn az elemi csapások vagy a phylloxera vastatrix rovar pusztitása miatt a szőlő jövedelméből be nem hajtható s annak behajtása csakis az ingatlanra vezetendő végrehajtás utján volna lehetséges, töröltesse.

2. §.

Azon volt szőlőterületek után, a melyek más mivelési ágban használtatnak, és a melyeknek szőlődézsmaváltság-tartozása a kataszteri tiszta jövedelem arányában az 1891. évi I. t.-cz. 6. §-ának *c)* pontja alapján leszállittatik, a szőlődézsmaváltság-tartozásra évenként teljesitendő fizetés czímén 1895. évtől kezdve az ingatlanra az új mivelési ágnak megfelelően kivetett földadó kétszeresét meghaladó összeg nem követelhető. Ha ekként az egész fennálló tartozás 25 éven belül nem törleszthető, az akkor még fennálló hátralék leirandó.

3. §.

Az 1891. évi I. t.-cz. 6. §-ának *d)* pontja hatályon kivül helyeztetvén, helyette a következők rendeltetnek:

a) Azok után a szőlőterületek után, melyeken a szőlő a phylloxera vastatrix rovar pusztitása, vagy más elemi csapás következtében elpusztult, ha ezen területek szőlővel az okszerű szőlőültetés (a föld megforgatása és phylloxerának ellenálló vesszők ültetése) követelményeinek megfelelően újra beültettetnek, a még fennálló szőlődézsmaváltsági tartozás egész összege hivatalból leirandó.

b) Ha valamely szőlőbirtokos az előző pontban emlitett okok miatt elpusztult szőlő felújitását fokozatosan szándékozik végrehajtani, s ha ebbeli komoly szándékát azzal igazolja, hogy egész elpusztult szőlőjének legalább egy ötödrészét az okszerű szőlőültetés követelményeinek megfelelően szőlővel már beültette, abban az esetben az illető egész szőlőt terhelő szőlődézsmaváltsági tartozás behajtása öt évre felfüggesztendő, s az öt év lejárta után, ha

az alatt az egész terület a fentemlitett követelménynek megfelelően szőlővel beültettetett, a fennálló összes dézsmaváltsági tartozás törlendő, ellenkező esetben pedig a tartozásból, a tényleg beültetett területnek megfelelő aránylagos rész leirandó.

c) A jelen §. *a)* és *b)* pontjaiban körülirt kedvezmények kiterjednek az ott emlitett okokból elpusztult mindazon szőlőterületekre, a melyek az 1883. évi január hó 1-től kezdve egészen vagy részben szőlővel sikert biztositó módon beültettettek. Az okszerű szőlőültetés követelményeit a pénzügyi és földmívelésügyi minister rendeleti úton állapitják meg.

4. §.

Ott, a hol az 1894 : XII. t.-cz. VIII. fejezete értelmében hegyközségek alakultak, a hegyközségi kötelékbe tartozó s a phylloxera vastatrix rovar vagy más elemi csapás következtében elpusztult összes szőlők után a fennálló dézsmaváltsági tartozás behajtása három évre felfüggesztendő, s a három év lejárta után, ha az alatt az egész terület a fentemlitett követelménynek megfelelően szőlővel beültettetett, a fennálló összes dézsmaváltsági tartozás törlendő, ellenkező esetben pedig a tartozásból, a tényleg beültetett területnek megfelelő aránylagos rész leirandó. Ezen három év után, ha az alatt a szőlőbirtokos szőlőterületének legalább felét a 3. §-ban körülirt módon szőlővel beültette, a pénzügyminister felhatalmaztatik a behajtást további három évre függőben tartani, és az ezen újabb három év alatt beültetett területeknek megfelelő aránylagos váltságösszeget leiratni.

5. §.

A 3. §-ban emlitett kedvezmények oly esetekben is megadandók, mikor az elpusztult szőlőterületeken a birtokosok a szőlőmívelés helyett kizárólag gyümölcstermelésre térnek át. Következésképen, ha az elpusztult területek a 3. §. *a)*, *b)* és *c)* pontjai értelmében kizárólag gyümölcsfákkal okszerűen és oly czélból ültettetnek be, hogy a beültetett terület kizárólagos jövedelmi forrását a gyümölcs értékesitése képezze, a tulajdonosnak a dézsmaváltsági tartozásra vonatkozó leirásokra nézve ugyanolyan kedvezményre van joga, mintha a beültetés szőlővel történt volna. Az okszerű gyümölcstermelés követelményei a pénzügyi és földmívelésügyi ministerek által rendeleti úton állapittatnak meg.

6. §.

A jelen törvény végrehajtásával a pénzügyi és földmívelésügyi ministerek bizatnak meg.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a főrendiház jegyzője.

2-ik melléklet a 649. számú irományhoz.

Indokolás,

„a szőlődézsmaváltsági tartozások lerovására nézve adandó ujabb állami kedvezményekről“ szóló törvényjavaslathoz.

Az 1883. évi XI. és 1891. évi I. törvényczikkek szőlődézsmaváltság-tartozásokkal terhelt szőlőterületeknek e tartozások leirása tekintetében a következő kedvezményeket biztositják:

1. Az 1883. évi XI. törvényczikk 3. §-ának *a)* pontja értelmében oly szőlők után, melyek elemi károk következtében annyira elpusztultak, hogy azok jövedelméből a váltság-tartozás nem fedezhető, az 1882. év végével fennállott hátralék leirandó.

2. Az 1891. évi I. törvényczikk 6. §-a értelmében a szőlődézsmaváltsági tartozásból leirandó:

a) az elpusztult, parlagon heverő s más mívelési ág szerint nem használható szőlőterületek után a tartozás egész összege;

b) a phylloxera vastatrix által részben megkárosult szőlők után a kár mérvéhez képest megállapitott adóleirásnak megfelelő aránylagos rész;

c) a teljesen elpusztult, de más mívelési ág alá kerülő szőlők eddigi kataszteri tiszta jövedelme és az új mívelési ág szerint megállapitott kataszteri jövedelem között mutatkozó különbözetnek megfelelő aránylagos összeg;

d) a phylloxera vastatrix rovar pusztitása következtében kiirtott és szőlővesszővel 1893. év végéig beültetett szőlők után a tartozásnak a beültetést követő évekre eső teljes összege.

A mint az ide mellékelt, a most idézett törvényes intézkedések alapján foganatositott leirásokat kitüntető kimutatásból kitetszik, a szőlődézsmaváltság czimén fennálló tartozás még mindig 12,042.604 forintra rug. A tapasztalás ugyanis azt mutatta, hogy a fent felsorolt kedvezmények a szőlőbirtokos közönséget ért s különösen a phylloxera vastatrix rovar és a peronospora viticola penészgomba által okozott nagymérvű károsodással arányban nem állanak és e kedvezmények megadása esetén is a szőlőbirtokra igen gyakran még mindig oly súlyos teher nehezedik, a mely teher a szőlőbirtok jövedelmében fedezetet nem talál.

Az 1883. évi XI. törvényczikk *a)* pontjaaz elpusztult szőlőknél csak az 1882. év végeig felszaporodott hátralék törlését rendeli el, az 1891. évi I. törvényczikk pedig a felszaporodott hátralék leirását csak abban az esetben engedi meg, ha a szőlőbirtok teljesen elpusztult s az más mivelési ágban egyáltalán nem használható, e szerint tehát, ha a birtokos közönség a törvényben felsorolt többi kedvezményt igénybe veszi is, ez által ugyan eléri azt, hogy szőlődézsmaváltság-tartozásának folyó évi járulékai részben vagy egészben elengedtetnek, avagy mivelési ág-változás esetében a változást követő évtől kezdve esedékes évjárulékok a tiszta jövedelem arányában leszállittatnak, ámde a kérdéses szőlőbirtokot terhelni fogja a multból felszaporodott váltsághátralék a nélkül, hogy e tartozás az ingatlan jövedelméből fedezetet nyerhetne.

Szükségesnek tartom ennélfogva az 1883. évi XI. törvényczikk 3. §. *a)* pontjának és az 1891. évi I. törvényczikk 6. §. *d)* pontjának módositása mellett a jelen törvényjavaslatba oly

irányú rendelkezéseket felvenni, hogy azok életbeléptetése által a szőlődézsmaváltsági tartozások lerovása a birtokos közönségre nézve elviselhetővé tétessék.

A törvényjavaslat 1-ső §-a rendeli, hogy a szőlődézsmaváltság-tartozásnak esedékessé vált részleteiből az 1893. év végéig felszaporodott hátralék oly esetekben, midőn ez a phylloxera vastatrix rovar pusztitása vagy egyéb elemi csapás következtében a szőlő jövedelméből be nem hajtható s annak behajtása csakis az ingatlanra vezetendő végrehajtás utján volna lehetséges, az államkincstár követeléséből töröltessék.

A törvényjavaslat 2-ik §-a a más mivelési ág szerint használt elpusztult szőlőterületeknek azt a kedvezményt kivánja biztositani, hogy az azok után felszaporodott hátralék ne egyszerre, hanem csak oly összegben legyen követelhető, mely összeg az ingatlanra a megváltozott mivelési ág szerint kivetett földadó kétszeresét meg ne haladja, de viszont tekintettel kellett lennem arra is, hogy a váltság-tartozások végleges törlesztése bizonytalan időre el ne odáztassék, erre való figyelemmel ugyanezen szakaszban oly irányú korlátozó rendelkezést terveztem, hogy a mennyiben az ezen szakaszban biztositott kedvezmény igénybevétele mellett a tartozás 20 éven belül teljesen nem törleszthetnék, a váltság-tartozás egy évi járuléka czímén a még fennálló tartozás egy huszadrésze fizettessék.

E rendelkezés a szőlődézsmaváltság-tartozások végleges lerovását elodázza ugyan, azonban tekintetbe véve, hogy a más mivelési ág alá került szőlőterületek évi földadója kataszteri holdankint átlagban egy forintot alig halad meg, a birtokos közönség szőlődézsmaváltság-tartozását a váltságköteles ingatlan állagának megtámadása nélkül annak jövedelméből törlesztheti, ha pedig a birtokos (váltságkötelezett) volt szőlőterületét szőlővesszővel újból beülteti, a javaslat alább tárgyalandó 3. §-a neki módot nyujt arra, hogy az ingatlant terhelő váltságtartozás egész összegétől szabaduljon.

Nem bizonyult kielégitőnek a gyakorlatban az 1891. évi I. törvényczikk 6. §-ának *d)* pontjában biztositott ama kedvezmény sem, a mely szerint azon elpusztult szőlőterületek után, melyek 1893. év végéig szőlővesszővel beültettetnek, a szőlődézsmaváltság-tartozásnak a beültetést követő évekre eső teljes összege leirandó, mert a törvény most idézett szakasza, mig egyrészt a kedvezmény megadása tekintetében a beültetést határidőhöz kötötte, addig másrészt csak a beültetést követő években esedékessé váló tartozást rendelte leiratni, vagyis az 1894. évtől kezdve létesitett vagy ezután létesitendő új szőlőknek kedvezményt egyáltalán nem adott, az eddig beültetett szőlőknél pedig ismét csak beállhatott az az eset, hogy azokat a mult időkből felszaporodott nagy hátralék terhelte.

Ez utóbbi körülmény, hogy a birtokos közönség a felszaporodott váltság-hátralékától nem szabadulhatott, volt gyakran okozója annak, hogy az elpusztult szőlőknek újból való mivelés alá vételétől a birtokosok idegenkedtek, épen ezért közgazdasági szempontból a már meglevő kedvezményeket oly irányban tartom kiterjesztendőknek, hogy az adandó újabb kedvezmény által nyujtott számbavehetőbb anyagi előny a birtokos közönséget szőlőbirtokának regenerálására buzditsa.

Az elpusztult és szőlővesszővel újból beültetett szőlőterületekre nézve tehát a törvényjavaslat 3-ik §-ába azt a rendelkezést vettem fel, hogy a phylloxera vastatrix rovar pusztitása vagy más elemi csapás következtében kiirtott szőlőterületek után, ha azok szőlővesszővel újból beültettetnek, a szőlődézsmaváltság-tartozás egész összege leirassék.

Ezt a most emlitett kedvezményt a multra nézve kiterjesztendőnek tartom mindazokra a szőlőterületekre, a melyek az előző pontban mondott okokból kiirtatván, 1883. évi január 1-től kezdve ültettettek be szőlővesszővel.

A törvényjavaslat 4-ik §-a a törvény végrehajtásával a pénzügyministert bizta meg.

Budapesten, 1894. évi deczember hó 15-én.

Wekerle Sándor s. k.,
a pénzügyministerium vezetésével megbizott
m. kir. ministerelnök.

3-ik melléklet a 649. számú irományhoz.

Ki-

szőlődézsmavált-

Tárgy	1891. év				1892. év				1893. év			
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Összes tartozás . . .	—	—	14,688.596	61	—	—	13,980.367	34	—	—	13,341.999	4
Szaporodás új előirás folytán .	—	—	947	54	—	—	1.583	74	—	—	18.382	7
Együtt . . .	—	—	14,689.544	15	—	—	13,981.951	08	—	—	13,360.382	1
Törlés:												
Birói árverés folytán behajtatlan	—	—	9.716	62	—	—	16.744	84	—		13.124	3
1883 : XI. t.-cz. alapján (1890. év végeig összesen töröltetett 2,298.572 frt 48 kr.) . . .	—	—	61.777	39	—	—	43.142	11	—	—	770	5
1891. évi I. t.-cz. alapján												
A) részleges leirás elemi károk folytán	197	98	—	—	29.894	42	—	—	51.895	38	—	—
B) részleges leirás 1883–1890. évekre	—	—	—	—	64.239	57	—	—	106.676	17	—	—
C) művelési ág változás folytán	—	—	—	—	99.461	08	—	—	75.944	04	—	—
D) parlag szőlők után . . .	—	—	197	98	70.443	21	264.038	29	68.108	36	302.62[illegible]	06
Befizettetett . . .	—	—	637.484	81	—	—	316.025	89	—	—	232.[illegible]	60
Marad tartozás . . .	—	—	13,980.367	34	—	—	13,341.999	94	—	—	12,811.02[illegible]	76

nutatás,

ági tartozásról.

894. év október 12-ig				Összesen 1891—94. év októberig				1894. október 12—1895 február végéig				Összesen 1891—1895. február végéig			
frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
—	—	12,811.029	76	—	—	14,688.596	61	—	—	12,042.604	57	—	—	14,688.596	61
—	—	19.217	45	—	—	40.130	80	—	—	—	—	—	—	40.130	80
—	—	12.830.247	21	—	—	14,728.727	41	—	—	12.042.604	57	—	—	14,728.727	41
—	—	9.800	18	—	—	49.386	38	—	—	1.866	50	—	—	51.252	88
—	—	84	32	—	—	105.774	78	—	—	—	—	—	—	105.774	78
39.817	93	—	—	121.805	72	—	—	4.538	79	—	—	126.344	51	—	—
33.485	64	—	—	204.401	39	—	—	27.507	53	—	—	231.908	92	—	—
52.735	30	—	-	328.140	42	—	—	177.738	61	—	-	505.879	04	—	—
91.025	60	717.064	48	629.577	18	*) 1,283.924	71	986.314	95	1,196.099	89	1,615.892	63	*) 2,480.024	60
94. augusztus végeig		60.693	66	—	—	**)1,247.036	97	—	—	77.520	96	—	—	**)1,324.557	93
—	—	12,042.604	57	—	—	12,042.604	57	—	—	10,767.117	22	—	—	10,767.117	22

*) A törlések számba vétettek 1894. október 12-éig.
**) A befizetések számba vétettek 1894. augusztus végeig.

*) A törlések számba véve 1895. február végeig.
**) A befizetések számba véve 1894. év végeig.

650. szám.

(LXXXII. ÜLÉS 851. 5) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895-ik évi április hó 4-én és 5-én tartott 460. és 461-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5493. Következett napirend szerint a pénzügyi bizottság jelentése »az 1892. évi közösügyi zárszámadásra alapitott végleges leszámolás szerint Magyarország terhére mutatkozó tartozás fedezéséről és az 1894. évi közösügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegről« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A törvényjavaslat a pénzügyi bizottság szövegezésében általánosságban a részletes tárgyalás alapjául

elfogadtatott.

5494. Következett az általánosságban elfogadott törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A törvényjavaslat czíme 1., 2. és 3-ai változatlanul

elfogadtattak.

Igy a törvényjavaslat, mely tárgyalás alatt lévén, úgy általánosságban, mint részleteiben is letárgyaltatván,

elfogadtatott.

5505. Napirend szerint következik »az 1892. évi közösügyi zárszámadásra alapitott végleges leszámolás szerint Magyarország terhére

mutatkozó tartozás fedezéséről és az 1894. évi közösügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegről« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot, végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Gróf Esterházy Kálmán *s. k.*,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 650. számú irományhoz.

(LXXXII. ÜLÉS, 851. 5) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Törvényjavaslat,

az 1892. évi közösügyi zárszámadásra alapitott végleges leszámolás szerint Magyarország terhére mutatkozó tartozás fedezéséről és az 1894 évi közösügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegről.

1. §.

A pénzügyminister felhatalmaztatik, hogy az 1892. évi közösügyi zárszámadásra alapitott végleges leszámolás folytán a magyar korona országaira eső tartozás kiegyenlitésére pótlólag 1,043.293 frt 51 krt, továbbá a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottságok által az 1894. évi közösügyi póthitelkép megszavazott 39.000 frtból a magyar korona országait terhelő 12.246 frtot, összesen tehát 1,055.539 frt 51 krt fizethessen a közös pénzügyministernek.

2. §.

Az előző szakaszban megjelölt kiadásból 1,043.293 frt 51 kr., az 1893. évi XXXI törvényczikk 2. §-ának »*A)* Rendes kiadások« IV. fejezete, 12.246 frt pedig »*C)* Rendkivül közösügyi kiadás« I. fejezete alatt számolandó el és az egész 1,055.539 frt 51 krnyi összeg a pénztári készletekből fedezendő.

3. §.

Ennek a törvénynek végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

Gr. Esterházy Kálmán *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 650. számú irományhoz.

Indokolás,

„az 1892. évi közösügyi zárszámadásra alapitott végleges leszámolás szerint Magyarország terhére mutatkozó tartozás fedezéséről és az 1894. évi közösügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegről“ szóló törvényjavaslathoz.

A közös ügyek tárgyalása végett 1894. évi szeptember hó 14. napjára Budapestre egybehivott bizottságoknak az 1892. évi közös zárszámadásra vonatkozó és Ő császári és apostoli királyi Felsége által 1894. évi október hó 8-án szentesitett V. számú határozatának V. czikkében foglaltak alapján, a közös pénzügyministerium számvevő-osztálya által szerkesztett, a közös számvevőszék által megvizsgált és helyesnek talált vègleszámolás szerint Magyarország tartozása az 1892. évi közösügyi költségekre 1,043.293 frt 51 krt tesz.

Az emlitett határozat szerint ugyanis az 1892. évi közösügyi kiadások tényleges eredménye volt:

a rendes kiadásoknál	125,586.975 frt 03 kr.,	
a rendkivüli kiadásoknál		20,299.213 frt $74^{1}/_{2}$ kr.,
ebből levonva a határvám tiszta jövedelmét	47,283.114 » 53 krt,	
a tiszta szükséglet tett	78,303.860 frt 50 krt és	20,299.213 frt $74^{1}/_{2}$ krt.
Ezekből leszámitva a határőrvidék után Magyarországot terhelő 2%-ot	1,566.077 » 21 » »	405.984 » $27^{1}/_{2}$ »
marad . . .	76,737.783 frt 29 kr. és	19,893.229 frt 47 kr.,
mely összegnek Magyarország terhére eső 30%-a tesz	23,021.334 frt 99 krt és	5,967.968 frt 84 krt,
hozzászámitva a fent levont 2%-ot .	1,566.077 » 21 » »	405.984 » $27^{1}/_{2}$ »
Magyarország által fedezendő:		
rendes kiadás fejében . .	24,587.412 frt 20 kr.,	
rendkivüli kiadás fejében .		6,373.953 frt $11^{1}/_{2}$ kr.,
fedeztetett pedig az 1892. évi állami zárszámadás I. füzetének 11. és 13. lapja szerint 1. és 2. tétel alatt . .	23,270.948 » $97^{1}/_{2}$ »	
továbbá annak 15. lapja szerint 1. és 3. tétel alatt		6,647.122 » 83 »
ennélfogva Magyarország tartozása .	1,316.463 frt $22^{1}/_{2}$ kr.,	
ellenben követelése		273.169 frt $71^{1}/_{2}$ kr.,
a két összeg egybevetése után mutatkozik tiszta tartozásként a törvényjavaslat 1. §-ában kitett	1,043.293 frt 51 kr.	

E tartozás egyrészt onnan ered, hogy az 1891. évről fenmaradt, de az 1893. évre szóló országos bizottsági határozatok értelmében az 1892. évi kezelési időszak végeig felhasználható és elszámolható hitelmaradványok 51.776 frt 52 krnyi összeg erejéig tényleg felhasználtattak, másrészt és főképen pedig onnan, hogy az 1892. évi kezelésnél 3,270.814 frt 25½ krny túlkiadás merült fel, mely összegből — csak a jelentékenyebb tételeket emlitve — a »hadmérnöki igazgatóságok« czímre a kincstári épületeken elemi csapások által okozott károk, továbbá az egészségügyi tekintetekből foganatosított óvintézkedések folytán 317.185 frt 80½ kr., — a »katonai egészségügy« czímre a kolera elleni védekezések következtében 209.962 frt 52½ kr., a »természetbeni élelmezés« czímre 1,583.295 frt 58½ kr. és a »legénységi közétkezés« czímre 1,255.586 frt 21½ kr. a termények, valamint az élelmiczikkek árainak emelkedése folytán, — végre az elhelyezési költségekre a szállásviszonyokban előállott változások folytán 678.771 frt 71½ kr. esik.

Az egész 1,043.293 frt 51 krnyi szükséglet tulajdonképen az 1892. évi kezelést terheli; minthogy azonban a korábbi évek zárszámadásainak lezárása miatt, az csak az 1894 évi kezelés terhére számolható el s arra az 1894. évi költségvetési törvényben fedezetet nem nyertem, ennélfogva annak a pénztári készletekből való fedezhetésére és mint rendes közösügyi kiadásnak elszámolására kérek felhatalmazást.

Ugyanezeknek a bizottságoknak III. számú határozata szerint a külügyministerium rendkivüli szükségleténél a konstantinápolyi nagykövetségi palotánál szükséges építkezésekre valamint ugyanezen palotánál az 1894. évi julius 10-iki földrengés által megrongált mellékhelyiségek helyreállitására 1894. évi póthitelképen . . . . 39.000 frt szavaztatott meg.

Ebből az összegből a magyar korona országait a határőrvidék után terhelő 2% tesz	780 frtot
a fenmaradó 38.220 frtból a magyar korona országaira eső 30% pedig	11.466 frt,
összesen tehát Magyarország által fedezendő . . .	12.246 frt,

vagyis a törvényjavaslat 1. §-aban kitett összeg, a melynek fedezhetésére és rendkivüli közösügyi kiadásként való elszámolására felhatalmazást kérek.

Budapesten, 1895. évi január hó 24-én.

Lukács László s. k.,
magyar királyi pénzügyminister.

651. szám.

(LXXXII. ÜLÉS. 851. 6) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi április hó 5. és 6-án tartott 461. és 462-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5510. Következett napirend szerint a pénzügyi és földmívelésügyi bizottságok jelentései, »a mezőgazdasági statisztikai adatok összeirásáról« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás befejeztetvén, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e a törvényjavaslatot általánosságban a pénzügyi és földmívelésügyi bizottságok szövegezésében a részletes tárgyalás alapjául,

a ház a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

5511. Következett a törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A törvényjavaslat czíme, 1., 2. és 3. §-ai változatlanul

elfogadtattak.

5512. A 4. §-hoz a következő módositvány adatott be:

4. §-hoz.

A fölvétel foganatositásának költségeit az állam fedezi.

Mülek Lajos.

A 4. §. feletti vita befejeztetvén, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e a 4. §-t változatla-

nul a Mülek Lajos módositványával szemben, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás utján teljesitett szavazással a 4. §-t változatlanul elfogadta.

5513. A törvényjavaslat 5., 6. és 7. §-ai változatlanul

elfogadtattak.

Igy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat általánosságban és részleteiben el lévén fogadva, annak

harmadszori olvasása, a holnap április 6-án tartandó ülés napirendjére határoztatott tűzetni.

5527. Napirend szerint következik »a mezőgazdasági statistikai adatok összeirásáról« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Gróf Esterházy Kálmán *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 651. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a mezőgazdasági statistikai adatok összeirásáról.

1. §.

Az ország területén 1895. évi november 20. és 30. napjai között, a november 20-án talált állapotot véve alapul, a mezőgazdasági adatok összeirása rendeltetik el.

2. §.

Ezen összeirás kiterjed a községek általános gazdasági viszonyainak, az egyes gazdaságok területének, művelési ágának, azok művelési módjának és egész fölszerelésének följegyzésére, valamint a hasznos házi állatok számbavételére.

3. §.

Az összeirást a törvényhatóság (vármegye, város) első tisztviselőjének felügyelete alatt, részint az általuk alkalmazott közegek, részint e czélra szervezett bizottságok foganatositják. — Az eljárás részleteit a földmivelésügyi minister rendeleti úton állapitja meg.

4. §.

A szükséges nyomtatványokat a földmivelésügyi minister ingyen szolgáltatja; a fölvétel foganatositásáról ellenben a községek saját költségükön tartoznak gondoskodni.

5. §.

Az államot terhelő költségek fedezésére s az adatok feldolgozására a földmivelésügyi minister részére 300.000 forint rendkivüli hitel nyittatik, mely összeg felhasználásáról az egész munkálat befejezése után a földmivelésügyi minister a törvényhozáshoz részletes jelentést teend.

6. §.

A ki tudva hamis adatokat vall be, vagy az összeirásnak kellő időben való befejezését szándékosan megakasztja, a mennyiben súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez — kihágást

követ el és 50 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, az 1880: XXXVII. törvényczikkben nyert felhatalmazás alapján kiadott belügyministeri rendeletben megállapitott eljárás szerint, az ebben megjelölt első- és másodfokú közigazgatási hatóságok és végső fokban a földmívelésügyi minister által.

7. §.

Jelen törvény a törvénytárban leendő közzététele napján lép életbe s végrehajtásával a földmívelésügyi minister bizatik meg, a ki a kereskedelemügyi ministerrel egyetértőleg jár el.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 651. számú irományhoz.

Indokolás,

„a mezőgazdasági statistikai adatok összeirásáról“ szóló törvényjavaslathoz.

A tagadhatatlanul súlyos helyzet, melylyel mezőgazdaságunk küzdeni kénytelen, a földmívelési kormányzat feladatává teszi, hogy fokozott mérvben igyekezzék felkarolni mindazokat az ágakat, melyek a változott viszonyoknak jobban megfelelve, az egyoldalú magtermelés helyett kellő változatosságot és helyes arányokat hoznak be a gazdálkodásba.

E tekintetben kétségkivül állattenyésztésünk bir legnagyobb fontossággal s a földmívelési politika egyik sarkalatos tételét azon intézkedéseknek kell képezniök, melyek állatállományunk biztositására és fejlesztésére szolgálnak.

Hogy azonban úgy az állattenyésztésünk emelésére, mint általában a gazdasági bajok enyhitésére irányuló intézkedéseink helyes alapokon nyugodjanak, ahhoz a tényleges viszonyok beható, alapos ismerete szükséges, melyet csakis egy részletes és megbizható mezőgazdasági statistika nyujt. Midőn tehát a földmívelési kormányzat a fentebb vázolt irányban fokozott tevékenységet kiván kifejteni: elengedhetetlen, hogy a hazai mezőgazdaság állapotáról s különösen az ország állatállományáról pontos adataink legyenek s hogy állatállományunknak ne csak létszámát, hanem annak nem, kor és faj szerinti megoszlását is, lehetőleg az egyes gazdaság-kategoriákkal combinálva s a gazdaság fölszerelésével egybevetve, — mielőbb megismerjük.

Hazánkban általános gazdasági felvétel eddig egyáltalán nem történt, sőt állatösszeirás is — eltekintve az absolut uralom alatt történt pár kisérlettől — csak három izben hajtatott végre. A két első az 1869. és 1880. évi népszámlálások mellékművelete gyanánt, a harmadik azonban, 1884-ben, már önállóan.

Az 1884. évi állatösszeirás külön eszközlésére az a meggyőződés vezette az akkor földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministert, hogy az állatösszeirásnak a nagy népszámlálásokkal egyidejű foganatositása czélszerűtlen, mert csak mellékesen, s nem is a legalkalmasabb közegekkel hajtatván végre, hézagos, felületes marad s a mezőgazdaság czéljaira kevéssé alkalmas adatokat eredményez.

Ebből a szempontból indulva ki, az 1890. évi népszámlálás alkalmával az állatösszeirás egészen mellőztetett, egy külön országos műveletnek hagyatván fenn, a hazai gazdaságok statistikájának és a részletes állatösszeirásnak foganatositása, a mint ez irányban az 1893-ik év folyamán a földmívelésügyi minister által összehivott országos tanácskozmány egyhangúlag megállapodott.

Az 1884. évi állatösszeirás, bár az előzőknél részletesebb, de még mindig hézagos volt; legfőbb fogyatkozását azonban, a mi miatt nem indulhatunk el ismét ugyanazon a nyomon az adatgyüjtés módszerének meg nem felelő volta okozta. Az összeirás ugyanis nem gazdaságonként vagy birtokosok szerint történt; hanem minden egyes kérdőivbe egy egész község marhaállománya vezettetett be. Ez az eljárás szinte csábit a felületes eljárásra, a légből kapott adatok bejegyzésére; főleg, ha még tekintetbe vesszük, hogy az összeirással, mely lelkiismeretesen végezve, ugyancsak sok munkával járt volna, minden legcsekélyebb anyagi jutalom nélkül a közigazgatási teendőkkel különben is túlterhelt községi és körjegyzők bizattak meg. Az adatszolgáltatásnak ezt a módját tehát felületes becslésnél egyébnek nem tekinthetjük.

Annál kevésbbé alkalmazhatjuk ezt az eljárást, mert hazánkban valóságos és megbizható állatszámlálás még soha sem történvén. minden összehasonlitás korábbi és ujabb adatok közt teljesen ingatag alapokon nyugszik; a korábbi összeirás a későbbi adatgyüjtés jóságának ellenőrzésére nem szolgálhat s arra sem alkalmas, hogy állattenyésztésünk fejlődésére alapos következtetést vonjunk belőle.

Ha jó mezőgazdasági statistikát óhajtunk, elkerülhetetlen, hogy az adatgyüjtést, különösen az állatösszeirást, ép oly pontos számlálás utján foganatositsuk, minő a nagy népszámlálás szokott lenni; mert csak ugy fogunk elvégre megbizható adatok fölött rendelkezni s igy kerülhetjük ki azt a veszélyt, hogy hamis adatokon épült alapra fektessük intézkedéseinket.

Meg kell jegyeznem, hogy a jelen törvényjavaslatban tervezett statistikai adatgyüjtéssel nem kivánom magát a részletes földbirtok-statistika kérdését megoldani. Még ezzel is complicálni a tervezett adatgyüjtést nem tartanám czélszerűnek. Nem pedig azért, mert bár kétségtelen, hogy socialis szempontból, söt bizonyos fokig általános közgazdasági és termelési szempontokból is a részletes birtokstatistikának szintén nagy jelentősége van — mégis, minthogy a mezőgazdasági termelés voltaképeni alapját nem a tulajdon szerinti birtok, hanem a gazdálkodó egyén kezelésében bármily czímen levő birtokokból álló gazdaság képezi, s ha a gazdasági termelés egyik főtényezőjét, a gazdasági felszerelést tanulmányozzuk, ezt szintén a gazdaságokkal kapcsolatosan kell tennünk, — most, midőn az elrendelendő adatgyüjtés utján főleg a teljes gazdasági felszerelést kutatjuk, elsőbbséget kell adnom az egyes gazdaságokról gyüjtött statistikának a birtokmegoszlási statistika felett.

Ennek az úgynevezett »gazdasági üzemstatistikának« megvalósitására törekszem tehát első sorban, a melyre külföldön már történtek kisérletek és a melylyel mi először próbálkozunk meg, s hasznositva a legutóbbi két népszámlálás alkalmával szerzett tapasztalatokat, az egyéni laprendszer alkalmazásával, ugy vélem, hogy egyszerre oly eredményre számithatunk, mely megbecsülhetetlen utbaigazitással fog szolgálni a mezőgazdasági igazgatás számára.

Az adatok tulajdonképeni gazdagságát a feldolgozás adná meg.

Egyéni kérdő-iven tudakolnók minden egyes gazdaságról, hogy tulajdon, bérelt, vagy haszonélvezett birtok-e, illetőleg az egész gazdaságból (mívelési ágak szerint részletezve) hány hold esik az egyik vagy másik csoportba; tudakolnók továbbá a gazdaságban foglalkozó egyének számát, felvetvén a gazdálkodás belterjességére vonatkozó kérdéseket, választ kérvén a különböző igaerő, a gépi felszerelések és az összes hasznos házi állatokra nézve is stb.

E kérdő-ívekből az adatok kivonatolása kétszeri csoportositás után történnék. A kérdő-ívek először is a gazdaság birtoklási jogviszonya szerint (tulajdon vagy haszonélvezett, haszonbérelt birtok) osztályoztatnának, azután pedig minden egyes csoporton belül a gazdaság területének nagysága szerint. Ily módon bármely vidékről megtudnók, hogy ott a tulajdon, haszonélvezett vagy bérelt birtokokból álló gazdaságok különböző kategoriái (5 holdon aluli

5—10, 10—20 stb. holdas gazdaságok) hogy vannak ellátva munkaerővel, gazdasági fölszereléssel, házi állatokkal, a különböző mívelési ágak mily tért foglalnak el az illető gazdaságok területében. E combinativ összevetés még tovább mehet, megismerhetjük, hogy e gazdaságok minden egyes csoportján belül mily arány van a mívelési ágak, a gépi fölszerelés, igaerő és az állatlétszám között.

Minthogy továbbá a felvételi ívnek az is egyik kérdését képezi, hogy »tartozik-e a gazdasághoz más község határában fekvő, s vele együtt közös felszereléssel kezelt gazdaság, mely megyében, mely községben?« – a feldolgozás alkalmával lehetségessé válik a különböző községekben szétszórva fekvő, de egységes gazdaságot képező birtoktesteket összesiteni s e tekintetben is hű képét adni a tényleges viszonyoknak

Oly állatbirtokosok állatai számára, kiknek mezei gazdaságuk egyátalán nincs, külön kérdőívek szerkesztetnek.

E felvétellel kivánom megvetni biztos alapját az évi aratási statistikának is, a mely ez idő szerint megbizhatóság tekintetében még sok kivánni valót hagy fenn.

Nem szükséges ugyanis hangsúlyoznom, hogy mily nagy fontossággal birnak nemcsak a kereskedő, hanem még inkább a termelő szempontjából a megbizható termésadatok, s mily nagy kárt okozhat, ha nem megfelelő adatok alapján indul meg az áralakulás; ezért ezúttal lehetőségig hitelesen akarom megállapitani a különböző terményekkel bevetett terület nagyságát, a mely mintegy próbamértéke legyen a későbbi évenkénti adatgyüjtéseknek.

A bevetett területnek, valamint az egyes községek általános gazdasági viszonyainak jellemzésére szolgáló adatok összeirása községenként történnék.

Ilyenek a közös erdő- és legelő-illetőségre, a községben divó nyomásos gazdálkodásra, a kötött birtokokra, a megyei és hegyi őrökre és pásztorokra, a tagositásra, vállalkozók és szövetkezetek gépeire, a mezőgazdasági szövetkezetekre, a föld bérleti és örök árára, az apaállatokra, a szőlőmívelésre, stb. vonatkozó kérdések; mig ellenben a hasznos házi állatok átlagos súlyára és értékére, valamint a holdankénti vetőmag-szükségletre, stb. vonatkozó adatok megállapitása község-csoportok szerint történnék.

Ezzel általánosságban megismertetvén a tervezett felvétel egész körét, magára a törvényjavaslatra vonatkozólag kell még néhány megjegyzést tennem.

Már föntebb emlitettem, hogy itt a nagy népszámlálásokkal teljesen analóg országos műveletről van szó; önként következik ebből, hogy az új adatgyüjtés sikerét leginkább úgy biztositjuk, ha a népszámlálás által megtört nyomokon haladunk.

A felvétel időpontjául a javaslat 1895. évi november havának 20-ik napját tűzi ki oly módon, hogy az egész műveletet szakadatlanul folytatva, a következő tiz nap alatt kell befejezni.

A magyar népszámlálások által eddig használt időpontot, deczember 31-ikét, elfogadni egyáltalán nem lehet. — Ennek czélszerűtlensége már a népesség számbavételénél is kitünt; azt pedig, hogy a mezőgazdasági adatok gyüjtésére és főleg az állatösszeirásra az év utolsó napja teljesen alkalmatlan időpont, a hazai és külföldi statistikusok már régóta egyértelműleg hangsúlyozzák. Legajánlatosabbnak látszik az ősz végén eszközölt felvétel, mert ilyenkor az egyes gazdaságok egész üzeme, felszerelése és állatlétszáma legkönnyebben megállapitható.

Az adatgyüjtést a törvényjavaslat szerint részint e czélra alkalmazott közegek, részint bizottságok eszközölnék. Az egyéni kérdőivek betöltése az előbbiek, — a községek és járások általános gazdasági viszonyait jellemző adatok szolgáltatása ellenben az utóbbiak kötelességét képezné.

Az egész adatgyüjtés foganatositásának és feldolgozásának költségeire 300.000 forintot irányozok elő. Ez összeg megállapitása a legutóbbi népszámlálás feldolgozása alkalmával

tett tapasztalatok figyelembevételével, pontos számitások alapján történt s főbb czímei szerint következőleg alakul:

nyomtatványokra . . . . 60.000 frt,
a fölvétel előkészitésére, az anyag központi felülvizsgálatára, feldolgozására, összeállitására . . . . 200.500 frt,
a feldolgozás dologi kiadásaira (házbér, fölszerelés, fűtés, világitás, irodaszerek stb.) . . . . 39.500 frt.
Összesen . . 300.000 frt.

További tájékoztatásul meg kell jegyeznem, hogy az 1890-ik évi népszámlálás munkálatának költségeire csak 200.000 frt szavaztatott meg; az itt tervezett mezőgazdasági statistika azonban úgy terjedelmére, mint complicált voltára nézve a népszámlálást jelentékenyen fölülmulja. Azt is figyelembe kell venni, hogy a népszámlálás az országos statistikai hivatalnak jóformán összes munkaerejét közel két éven keresztül lekötötte, a mi egyáltalán nem jut kifejezésre a megszavazott külön hitelben.

A mezőgazdasági statisztikai adatokat azonban — jelenleg, midőn az országos statistikai hivatal irányában minden téren oly fokozott igények támasztatnak — a többi hivatali statistikai munkalatok rovására — feldolgoztatni nem lehet; az összes feldolgozási költségeket tehát e külön hitelből kell fedezni s igy a népszámlálásra megszavazott összeghez nemcsak annak a munkatöbbletnek költségeit kell hozzászámitani, a melylyel e nagy agrárstatistikai adatgyüjtés feldolgozása meghaladja a népszámlálást, hanem az országos m. kir. statistikai hivatal ingyenes munkaerejének egyenértékét is. E két körülményt figyelembe véve, az egész nagy munkálatra a legszigorúbb számitással sem irányozhattam kevesebbet elő 300.000 frtnál.

Kétségkivül tekintélyes az az áldozat, melyet a törvényhozás bölcs elhatározásától kérek, de tekintve a tervezett statistika fontosságát, sőt nélkülözhetetlen voltát, a jelen törvényjavaslatot teljes bizalommal ajánlom úgy egészben, mint részleteiben elfogadásra.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 26-án.

Gróf Festetits Andor s. k.,
földmelésügyvyi m. kir. minister.

652. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 851. 7) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895-ik évi ápril hó 5. és 6-án tartott 461. és 462-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5506. Következett napirend szerint a pénzügyi és közgazdasági bizottságok jelentései »a tengeri hajók épitésének állami segélyben való részesitéséről« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás befejeztetvén, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e a törvényjavaslatot a pénzügyi és közgazdasági bizottságok szövegezése szerint általánosságban a tárgyalás alapjául.

A ház a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

5507. Következett a törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A törvényjavaslat czíme, úgy 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. és 8. §-ai változatlanul

elfogadtattak.

Igy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat úgy általánosságban, mint részleteiben el lévén fogadva, annak

harmadszori olvasása a holnap április hó 6-án tartandó ülés napirendjére tűzetni határoztatott.

5525. Napirend szerint következik »a tengeri hajók épitésének állami segélyben való részesitéséről« szóló törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen most harmad-

szor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Gróf Esterházy Kálmán *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 652. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a tengeri hajók épitésének állami segélyben való részesitéséről.

1. §.

Oly vállalatok, melyek a magyar korona országainak területén tengeri hajóknak épitését megfelelően berendezett telepeken iparszerűleg űzik, a jelen törvény tartama alatt épitett tengeri hajók épitéseért a következő §§-ban megállapitott állami segélyekben részesithetők.

2. §.

A hajótestek épitésénél a fennálló köbözési rendszer szerint számitott össztonnatartalomnak minden tonnája után a vas- vagy aczélból épült gőz- és vitorlahajókért 30 koronától 60 koronáig terjedhető, fából épült hajókért 10 koronától 25 koronáig terjedhető állami segély engedélyezhető.

Fahajóknak oly hajók tekintetnek, a melyeknek külső burkolata kizárólag fából készült.

3. §.

A hajtó- és mindennemű segédgépekért, kazánokért és csővezetékért, ha azokat a hazai hajótelepeken épülő hajók számára a hazai hajóépitő vállalat maga készittette, vagy más hazai gyárból szerezte be, új gépeknél és új géprészeknél minden 100 kg. után 10 koronától 15 koronáig terjedhető; új kazánoknál és új csővezetéknél pedig minden 100 kg. után 6 koronától 10 koronáig terjedhető állami segély engedélyezhető.

4. §.

A 2. és 3. §§. szerint engedélyezhető állami segélyek összege annak arányában fog megállapittatni, a mint a hajok részben vagy egészben épültek és szereltettek fel belföldi anyagból.

5. §.

Azon hajóépitő vállalatok, melyek ezen törvény alapján az állami segélyt igénybe kivánják venni, kötelesek magukat a kereskedelemügyi minister által megállapitandó ellenőrzésnek alávetni.

6. §.

Az ezen törvény alapján nyujtandó segélyek összege ujabb törvényhozási intézkedésig évenkint 200.000 koronát meg nem haladhat.

7. §.

Az állami segély igénybevételének módozatait s az e tekintetben követendő eljárást a pénzügyministerrel egyetértőleg a kereskedelemügyi minister rendeleti uton szabályozza, ki azon kérdés felett is határoz, vajjon és mily mérvű segélyben részesitendő valamely vállalat.

8. §.

Jelen törvény 1896. évi január hó 1-ével lép életbe s tiz év tartamára marad hatályban. E törvény végrehajtásával a kereskedelemügyi minister bizatik meg.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 652. számú irományhoz.

Indokolás,

„a tengeri hajók épitésének állami segélyben való részesitéséről“ szóló törvényjavaslathoz.

Tengerpartunkon a hajóépitő ipar még a 70-es évekig élénk virágzásnak örvendezett. Főképen Fiuméban és környékén, de Buccariban, Portoréban, Zenggben és tengerpartunk más pontjain is több hajóépitő telep létezett, melyekben évenkint nagyobb számú hajó épült és számos munkás keresetet talált. Hajótelepeinken, melyek az 50 es években fejtették ki a legnagyobb tevékenységet, még a 60 as évek végén is évenkint 20—25 nagyobb hosszújáratú és nagy parthajózású vitorlás hajó és ezenkivül számos kisebb jármű is épült, melyek értéke jelentékeny összeget képviselt.

A mig a hajók nagyobbrészt fából készültek, a hajóépités virágzásának tengerpartunkon meg voltak természetes előfeltételei és a hajóépitő ipar nem szorult állami segélyezésre. Tengerpartunk közvetlen közelében kiterjedt erdőségek vannak, honnan könnyü volt az épitéshez szükségelt fát kellő mennyiségben és megfelelő olcsó árral beszerezni. Igen megváltoztak azonban a viszonyok, midőn a gőzhajózás rohamos fejlődésével a vitorlahajózás hanyatlásának korszaka bekövetkezett s a fahajók vas- és aczélból épült nagyobb hordképességü hajókkal pótoltattak. Vas- és aczéliparunk fejletlen lévén, a hajóépitő telepek kellő támogatás hiányában nem voltak képesek az olcsóbb anyagok felett rendelkező külföldi hajógyárakkal sikeresen versenyezni.

Fiumében keletkezett ugyan a 70-es évek elején egy hajó- és gépgyár a »Stabilimento tecnico fiumano«, a mely gőzhajókat is épitett, de e gyár minden segély nélkül egészen magára hagyatva nem volt képes a kezdet nehézségeit leküzdeni és 1873-ban beszüntette munkásságát. Ezután is működésben volt még a 80-as évek kezdetéig több fahajók épitését űző telep, de a fahajók iránti kereslet mindinkább csökkenvén, megrendelések hiányában ezek is egymásután beszüntették üzemüket s a nagyobb hajók épitése a 80-as évek elején tengerpartunk mentén teljesen megszünt. Azóta csak egyes kisebb naszádok épültek tengerpartunkon és a még fenmaradt néhány telep csakis hajójavitási munkákkal foglalkozott.

Hajóépitő telepeink számát és tevékenységét a 60-as évek végétől kezdve, mikor hajóépitőiparunk még élénk tevékenységet fejtett ki, az 1883. évig, mikor az utolsó belföldön épült nagyobb hajó bocsáttatott vizre, a következő táblázat tünteti fel:

Év	A működő hajóépitő telepek száma	Uj épitések					Javitások				
		vitorlások	gőzösök	naszádok	tonnatartalom	a járművek hozzávetőleges értéke forintokban	vitorlások	gőzösök	naszádok	tonnatartalom	a végzett munkák hozzávetőleg értéke forintokban
1867	13	21	—	4	9.441	1,016.920	5	—	6	1 028	22.950
1868	11	23	—	1	10.606	1,140.930	4	—	1	515	13.430
1869	10	25	—	2	10.557	1,152.870	5	—	—	521	11.850
1870	11	24	—	2	11.444	1,341.090	4	—	1	127	3.852
1871	12	20	—	2	9.009	1,061.690	1	1	7	77	9.498
1872	12	8	2	2	3.212	489.780	6	—	10	757	10.025
1873	11	8	2	3	4.523	674.860	1	—	2	11	300
1874	10	15	1	3	7.480	1,135.960	1	—	6	56	885
1875	8	12	1	3	5.831	763.990	—	—	9	25	1.056
1876	7	8	—	3	3.642	481.825	—	—	—	—	—
1877	6	7	—	3	4.006	619.860	1	—	—	79	3.000
1878	5	8	—	2	3.996	595.605	—	—	—	—	—
1879	5	5	—	2	2.586	398.035	3	1	—	438	13.400
1880	2	2	—	—	72	9.300	6	—	—	848	26.200
1881	4	3	—	—	1.684	254.585	5	1	1	188	1.600
1882	1	—	—	—	—	— —	2	—	—	486	14.000
1883	4	1	—	10	649	55.365	6	1	—	1.313	98.500

A hajóépitő ipar megszünése tengerpartunkon igen nagy kárára volt első sorban a tengerpart ugy is szegény lakosainak, de kárára volt az egész országnak is, mert az ezen iparágnál alkalmazva volt, százakra menő személyzet keresetét elvesztette, másrészt pedig megszünt azon jótékony hatás, melyet a hajóépitő ipar a gép-, vas-, aczél-, fonó-, szövő és más iparágakra is gyakorolt.

A hajóépitő iparnak ujbóli felvirágoztatása már régóta képezte gondoskodásom tárgyát de kellő vállalkozási szellem hiányában törekvéseim a legutóbbi időkig nem vezettek czélhoz Végre sikerült a mult évben a fiumei kikötő berendezése egyik igen érezhető hiányának pótlására jelesen egy uszódák létesitésére vállalkozó fiumei consortiumot rábirni, hogy Fiume területén a hajóépitő technika mai követelményei szerint berendezett hajóépitő-telepet felállitson, melyben nemcsak mindennemü oly hajójavitások végezhetők legyenek, a melyek a Fiumében felállitott dockban dockolható hajókon előfordulnak, hanem oly tengeri kereskedelmi hajók is épithetők legyenek, mint a minők az »Adria« m. kir. tengerhajózási részvénytársaságnak a vele fennálló államszerződésben meghatározott legnagyobb hajói.

Hogy azonban a tengeri hajók épitése elősegittessék s az evvel foglalkozó gyárak a kezdet nehézségeit leküzdve, a tönkremenéstől megóvassanak, szükséges, hogy a hajóépitő ipar mint ez a szomszéd Ausztriában, továbbá Olasz- és Francziaországban is történik, nálunk is külön állami támogatásban részesittessék. Erre nem elég azon vámmentesség, melyet az 1872 évi XXV. t.-cz. a hajók épitésére és felszerelésére szükséges tárgyak behozatalára engedélyez sem azon kedvezmények, melyekben a tengeri szabadhajózást üző magyar kereskedelmi hajóknak állami segélyben és kedvezményekben való részesitéséről szóló 1893. évi XXII. t.-cz. 13. §-a alapján a tengeri hajóépitőtelepek, hajógyárak és csuzdák részesittetnek, hanem a hajóépitést közvetlen pénzbeli segélylyel is elő kell mozditani.

Az ezen czélra áldozott összeg a legrövidebb idő mulva az állami bevételek fokozásá

fogja eredményezni, a mennyiben a fejlődő hajóépitő-ipar számtalan más iparág fejlődését fogja maga után vonni, és azonkivül nagy összegek, melyek jelenleg az országból tengeri kereskedelmi és hadihajók beszerzésére külföldre mennek, nagyrészben az országban fognak maradni.

E tekintetben felemlitem, hogy a 80-as évek óta, de főképen az utolsó 3—4 év alatt csak azon hajók beszerzésére, melyek az »Adria« m. kir. tengerhajózási részvénytársaság, a magyar-horvát tengeri gőzhajózási részvénytársaság az »Oriente« magyar hajózási részvénytársaság és a Fiume és Velencze, továbbá Fiume és Ancona közt berendezett rendes gőzhajó járatokat fentartó vállalat hajóraját jelenleg képezik, közel 12 millió frtnyi összeg ment Magyarországból angol, német és más külföldi hajóépitő czégek kezeibe.

Ha tekintetbe vesszük, hogy az »Adria« tengerhajózási részvénytársaság a vele fennálló szerződés szerint még öt nagyobb hajót, továbbá ugyanezen társaság s a többi hajózási vállalataink régibb hajóik helyettesitésére és hajórajuknak kiegészitésére szintén még nagyobb számú hajókat lesznek kénytelenek beszerezni, hogy haditengerészetünk hajóraját ujabb és ujabb hajókkal fogja gyarapitani, hogy a tengeri hajózás üzése mindinkább nagyobb mérveket ölt és a régi vitorlás és gőzhajók helyébe ujabb szerkezetű vitorlások és gőzösök beszerzésének szüksége napról-napra fokozódik, hogy a tengeri szabadhajózást üző magyar kereskedelmi hajóknak állami segélyben és kedvezményekben való részesitéséről szóló 1893. évi XXII. t.-cz. és hajótulajdonos köreinket új hajók beszerzésére buzditani fogja, végül, hogy a Balkán-félszigeten levö szomszédos államok tengerészete, melynek szükséglete ellátására első sorban mi számithatnánk, folyton növekedik: a jelen időpont hajóépitő iparunk ujbóli felélesztésére és fejlesztésére igen alkalmasnak látszik és ennek elmulasztása a hajóépitő iparunk felvirágoztatására szolgáló kisérletet a jövőben valószinüleg meghiusitaná. Ha továbbá figyelembe vesszük, hogy gép, vas- és aczéliparunk szépen fejlődik és mindinkább izmosodik, nem szenvedhet kétséget, hogy a hajó-épitő ipar, mely épen ezen iparágaknak ad bő foglalkozást, más iparágaink fejlesztésére is jótékony befolyással lesz.

Egy teljesen üzemben levő hajógyár százakra menő munkásnak fog keresetet adni, és ez által adóképességüket fokozni, a hajóépitésnél belföldi anyag is lévén felhasználandó (vas, aczél, fa stb.) a milliókra menő beszerzéseket e nemű hazai vállalataink kaphatják meg, minden mellett pedig megkönnyitjük uj hajók épitését, a mi a kereső nemzeti vagyont emeli. Mindezek oly nagy közgazdasági előnyök, melyek azt a mérsékelt áldozatot, melyet az állam a hazai tengeri hajóépités előmozditása érdekében közvetlenül nyujtana, bőven ellensulyozzák és visszafizetik.

Ezen körülmények figyelembe vétele inditott arra, hogy a tengeri hajók épitésének állami segélyezésére vonatkozólag a jelen törvényjavaslatot előterjeszszem.

A törvényjavaslatban foglalt segélyezési tételek megállapitásánál tekintetbe kellett vennem azt, hogy a hajóépitéshez szükséges anyagok beszerzése a fejlettebb hajóépitőiparral biró országokban, mint Angol-, Franczia- és Németországban jóval olcsóbb, mint nálunk és hogy a hajóépités az olcsóbb anyag daczára Francziaországban tetemes állami segélyre szorul. Hogy tehát a tengerpartunkon létesülő hajóépitő telepek a külföldiekkel szemben versenyképesen működhessenek, szükséges a segélyezés minimumát akként megállapitani, hogy már ezen minimalis segélylyel is a hajóépitésre külföldről beszerzett anyagoknak a külföldi és belföldi szokásos egységárai közti különbözete legalább hozzávetőleg kiegyenlittessék. Ezen különbözet már igen számbavehető, ha külföldi anyag vétetik igénybe, de jóval nagyobb, ha csak részben is belföldi anyag használtatik fel. Ennek következtében szükségesnek mutatkozott a minimalison felül még maximalis segélyezést is megállapitani a végből, hogy ahhoz képest, a mint több vagy kevesebb belföldi anyag használtatott fel, a segélyezést aránylagosan magasabbra vagy alacsonyabbra lehessen kiszabni.

A minimalis tételek megállapitásánál figyelembe vettem, hogy mily segélyeket engedélyeznek azon államok, melyek a hajóépitő ipar állami segélyezését szükségesnek tartották.

E tekintetben az Austriában, Franczia- és Olaszországban történt eddig törvényes intézkedéseket tekintve, a hajóépitő ipar következő segélyekben részesül.

Ausztriában a kereskedelmi tengerészet segélyezéséről szóló 1893. évi deczember 27-iki törvény IV. czikke minden belföldön épült vas- vagy aczélhajó részére az idézett törvényben megállapitott üzemsegély czímén 10%, ha pedig az ily hajó legalább is felerészben belföldi anyagból készült 25%-nyi segélytöbbletet biztosit.

Francziaországban a kereskedelmi tengerészetet illetőleg hozott 1893. évi január 30-iki törvény a belföldi hajó- és gépépitőknek a következő segélyeket biztositja:

1. vas- vagy aczélból készült gőz- vagy vitorlás hajók össztartalmának minden tonnája után 65 frankot;

2. 150 tonnás vagy ennél nagyobb fahajók össztartalmának minden tonnája után 40 frankot;

3. 150 tonnánál kisebb fahajók össztartalmának minden tonnája után 30 frankot;

4. hajógépekért, segédgépekért, gőzkazánokért, valamint ezek csövezeteiért minden 100 kgr. után 15 frankot.

Az ekként kiszámitott segélyösszegek 4%-a visszatartatik s a rokkant tengerészek segélyalapjába folyik.

Olaszországban a kereskedelmi tengerészet érdekében tett intézkedésekről szóló 1885. évi deczember 6-iki törvény hasonló segélyeket állapit meg a hajóépitők részére mint a franczia törvény, oly vasból és aczélból készült gőz- és vitorlás hajók, továbbá oly fából készült vitorlás hajók hajóteste után, melyek Olaszországban épittettek és az olasz lajstrom első osztályába irattak be.

Ezen épitési segély később az 1889. évi törvénynyel felemeltetvén, az ezen segélytöbblettel együtt jelenleg minden lajstromozott bruttotonna után, a vas- és aczélból készült
gőz- és vitorlás hajóknál . . . . 77 lirát,
fából készült vitorlás hajóknál . . . . 17·50 »
és vas- és aczélból készült (árú és személyszállitásra nem alkalmazott kisebb járműveknél) . . . . 37·50 » tesz.

Ezenkivül az emlitett két olasz törvény az Olaszországban hajózás céljaira épitett gépekért indikált lóerőnként 12·50 lira, a kazánokért pedig métermázsánként 9·50 lirányi épitési segélyt engedélyez.

A hajóépitéshez szükséges anyagok behozatalának vámmentessége azonban Franczia-Olaszországban a kereskedelmi tengerészet állami segélyezéséről szóló törvények megalkotása alkalmával beszüntettetett.

Az idézett törvény alapján olyan gőzhajó, mint pl. az »Adria« magyar tengerhajózási részvénytársaság »Báthori« nevű gőzöse, melynek össz- (brutto) tonnatartalma 2223, tiszta tonnatartalma 1383 tonna, gépének súlya 1300 métermázsa, kazánjának súlya 970 métermázsa és melynek gépe 230 névleges és mintegy 1250 indikált lóerejű; a fennérintett országokban következő segélyre tarthatna igényt.

I. Ausztriában:

1. ha a gőzös belföldi hajógyárban épült, de még felerészben sem készült belföld anyagból, az üzemsegély 10%-ára, azaz minthogy az üzemsegély tiszta tonnánként 6 frt = 12 korona és évi 5% csökkenéssel a hajó 15 éves koráig jár, összesen 15 év tartamára: 17.814·62 koronára;

2. ha a gőzös belföldi hajógyárban épült és legalább felerészben belföldi anyagból készült, az üzemsegély 25%-ára, azaz minthogy az üzemsegély tiszta tonnánként 12 korona és évi 5%-nyi csökkenéssel a hajó 15 éves koráig jár, összesen 44.536·55 koronára tarthatna igényt

II. Francziaországban:

A hajótest után	144.495	frank.
A gép után	19.500	»
A kazánok után	14.550	»
Összesen . . .	178.545	frank,

járna, melyből a tengerészek segélyalapja javára eső 4%-nyi levonás után: 171.403·20 franknyi összeg marad a hajóépitő javára.

III. Olaszországban:

A hajótest után	171.171	lira.
A gép után	15.625	»
A kazánok után	9.215	»
Összesen tehát . . .	196.011	lira

segély nyujtatnék.

A franczia és olasz törvény kedvezményeinek alkalmazásánál számba veendő, hogy az ezen államokban engedélyezett tetemes segélyek a hajóépitéshez szükséges anyagok vámmentes behozatalának egyidejű beszüntetése mellett lettek megállapitva. A kérdéses anyagok vámmentessége nálunk ez idő szerint még nem volna megszüntethető, mert hazánkban a tengeri hajók épitése már több mint tiz éve szünetelvén, a hajóépitéshez szükséges anyagok beszerzése a külföld kizárásával igen nagy nehézségekbe ütköznék.

Francziaországban vas- és aczélhajóknál engedélyezett segélyekből, ha külföldi anyag vétetik igénybe, a vámtételeket levonva bruttó tonnánként mintegy 30 franknyi segélytöbblet marad fenn.

Hogy ezen minimalis segélyezési tétel, mely az olasz törvényben megállapitottnál alacsonyabb alkalmazandó a mi hajóépitésünk előmozditása érdekében is, kitűnik a következő conkrét esetből; kiszámitottam, hogy mennyibe került volna hozzávetőleg a fentemlitett »Báthori« gőzösnek épitése Triesztben és ezen összeget összehasonlitva a nevezett gőzösnek tényleges beszerzési árával Angolországban, minden Fiume javára számbavehető körülmény megfontolása mellett a vas- és aczélhajók épitésének segélyezésére szükséges minimalis tétel bruttó tonnánként 30 koronában állapitható meg.

A maximális segélytétel a vas- és aczélhajókra nézve, tekintettel arra, hogy a belföldi vas- és aczélanyagok egységárai majdnem kétszer oly magasak, mint a külföldieké, a minimalis tétel kétszeresével, azaz 60 koronával volt megállapitandó.

A fahajók épitésének segélyezése jelenleg csekélyebb jelentőséggel birván s a fa beszerzése tengerpartunkon nem ütközvén nehézségekbe, elégségesnek látszott az ily hajók épitése után engedélyezendő segély minimumát 10 koronában megállapitani. Egy maximalis tétel megállapitása a fahajókra nézve azért volt szükséges, mert oly fahajók is épittetnek, melyek belső váza vas- vagy aczélból készül, minek következtében szükséges volt a törvényjavaslatban határozottan azt is kimondani, hogy fahajóknak oly hajók tekintetnek, a melyeknek külső burkolata kizárólag fából készült.

Megfelelőnek látszott továbbá a franczia és olasz törvények hasonló határozatainak szem előtt tartása mellett a hajtó- és segédgépek utáni segély minimumát métermázsánként 10 és maximumát 15, továbbá a kazánok és csővezetek utáni segély minimumát métermázsánkint 6, maximumát pedig 10 koronában megállapitani.

A törvényjavaslatban a vas- és aczélhajókra nézve kilátásba vett összes segélyezések alapján a »Báthori« nevű gőzössel egyenlő berendezésű és nagyságú gőzhajó nálunk következő épitési segélyben részesülne.

1. a minimális tételek alapul vétele mellett:

a hajótest után	66.690	korona
a gép után	13.000	»
a kazánok után	5.820	»
összesen . . .	85.510	korona.

2. a maximalis tételek alapul vétele mellett:

a hajótest után	133.380 korona
a gép után	19.500 „
a kazánok után	9.700 »
összesen . . .	162.580 korona.

Hogy e segélyek arányos voltát meg lehessen itélni, össze kell hasonlitanunk, hogy menynyibe kerül egy ilyen teljesen felszerelt gőzhajó Angolországban s mennyibe fogna például a trieszti viszonyok alapul vétele mellett az esetben kerülni.

Ilyen gőzös hozzávetőleges ára jelenleg Angolországban mintegy 950.000 korona, Triestben pedig az ottani viszonyokra alkalmazott értékbecslési tételek számbavételével mintegy 100.000 koronával több volna. Minthogy a trieszti értékbecslési tételek megállapitása 5—5 évenként történik, és azok csak hozzávetőleges adatok, melyek a belföldi és külföldi anyagok árainak átlaga által befolyásoltatnak, bizvást fel lehetne tenni, hogy külföldi anyagok felhasználása mellett a minimalis segélyösszegeknek belföldi anyagok felhasználásával pedig a maximalis segélyösszegeknek beszámitása mellett a hajóépités nálunk ép oly árban lesz eszközölhető, mint Angolországban. Ugyanez áll azon esetben is, ha a hajók épitéséhez részben belföldi és részben külföldi anyag lesz felhasználva, minthogy a segélyösszeg a belföldi anyag felhasználása által okozott több költségek arányában a minimalis segélynél megfelelően magasabban lesz megállapitandó. E tekintetben az arányt nem lehetséges a törvényben magában megállapitani; az a gyakorlati tapasztalatok alapján esetről-esetre lesz csak meghatározandó.

Áttérve a törvényjavaslat részletes határozmányaira, az 1. §. az általános elvet állapitja arra nézve, hogy mily vállalatok tarthatnak igényt az állami segélyre.

A 2. és 3. §-ban az egyes segélytételek minimuma és maximuma határoztatik meg.

A segélyek összegének megállapitása tekintetében a 4. §. tartalmaz általános intézkedést E helyen megjegyzem, hogy a belföldi anyag határozott mennyiségü felhasználása nem volt kiköthető, mert még nem ismeretes, hogy hazai vállalataink mily mérvben lesznek képesek a hajóépitéshez szükségelt anyagokat szállitani. A törvény végrehajtása alkalmával lesz azonban gondom reá, hogy a hajóépitéshez mentül nagyobb mennyiségü belföldi anyag használtassék fel.

Az 5. §-ban az állami felügyeleti jog gyakorolhatása biztosittatik.

A 6. §-ban a segélyezésre forditható összeg maximuma tekintettel pénzügyi viszonyainkra évi 200.000 koronában állapittatik meg, megjegyezvén, hogy a segélyösszeg előreláthatólag csak fokozatosan fog ezen maximalis összegig emelkedni. Ezen összeggel hozzávetőleg 2—3 nagyobb, illetve 4—5 kisebb tengeri kereskedelmi hajó épitése lesz elősegithető, mely hajók értéke mindenesetre 2 millió koronánál nagyobb értéket képvisel.

Ha a törvény befolyása alatt tengerpartunkon a hajóépitő ipar már bizonyos lendületet veend, a törvényhozásnak lesz alkalma ezen összeget megfelelően felemelni.

A segély igénybevételének módozatai a 7. §. értelmében rendeleti uton lesznek megállapitandók.

A 8. §. a törvény életbeléptének napját állapitja meg és a törvény végrehajtása iránti határozatot tartalmazza.

Midőn hajóépitő iparunk fejlesztését czélzó ezen törvényjavaslatot, melytől törvényerőre emelkedése esetén nemzeti hajóépitészetünknek ujbóli fellendülését várhatjuk s mely egyuttal a tengerparti lakosság anyagi helyzetének javitását is czélozza, a tisztelt képviselőház elé terjeszteném, tisztelettel kérem, hogy azt elfogadni méltóztassék.

Budapest, 1894. évi október hó 15-én.

Lukács Béla *s. k.*,
kereskedelemügyi m. kir. minister.

653. szám.

(LXXXII. ÜLÉS. 851. 8) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi április hó 5., 6. és 25-én tartott 461., 462. és 464-dik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5514. Következett napirend szerint a pénzügyi és vizügyi bizottságok jelentései »a Rába és mellékfolyóinak szabályozásáról szóló 1885. évi XV. és 1893. évi XVII. törvényczikkek végrehajtása folytán szükséges teendőkről« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás befejeztetvén, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e a törvényjavaslatot a pénzügyi bizottság szövegezésében a részletes tárgyalás alapjául.

A ház felállás és ülvemaradás utján teljesitett szavazással a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

5529. Következett az általánosságban elfogadott törvényjavaslat részletes tárgyalása. A czím

elfogadtatott.

5530. Az 1. §-hoz a következő módositás adatott be:

Módositvány az 1. §-hoz: Az első szakasz második sorában az »1895. évszám« helyébe tétessék 1896. és A 4. sorban ezen szó: »árterületére« helyett tétessék: »ármentesitett területére«; továbbá folytatásként csatoltassék a

következő mondat: »még a folyó 1895. évben kat. holdankint átlag az 1893. évi XVII. t.-cz. 3. §-ában megállapitott 1 frt 25 kr. lesz fizetendő«.

Uj alineakép következő rendelkezés felvételét javaslom: »az osztályozásnak ideiglenes kiigazitása alkalmával osztályon kivül helyezett árterületek után a folyó 1895. évtől kezdve jövőre semmiféle járulék nem szedhető.«

Reiter János s. k,

A vita befejeztetvén, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e a törvényjavaslat 1. §-át eredeti szövegezésében szemben Reiter János módositványával?

A ház felállás és ülvemaradas utján eszközölt szavazással a 1. §-t változatlanul elfogadta.

5531. A 2. §-hoz a következő módositvány adatott be:

Módositvány a 2. §-hoz:

A 3. sorban ezen szó: »megejtendő« után tétessék következő mondat: »valamint azon területek után, melyek az ideiglenes osztálykiigazitás alkalmával a társulat kötelékéből végleg kibocsáttattak vagy osztályon kivül helyeztettek, az eddig illetéktelenül beszedett időközi járulékok az érdekelteknek visszafizetendők«, — a vége maradna.

Reiter János s. k.

A vita befejeztetvén,

a 2. §. változatlanul elfogadtatott.

5532. Elnök kérdi a háztól, hogy elfogadja-e a Reiter János által a 2. §-hoz beadott pótlást?

A ház felállás és ülvemaradás utján eszközölt szavazással a Reiter János által a 2. §-hoz beadott pótlást nem fogadta el.

5533. A 3-ik §-hoz a következő módositás adatott be:

Módositás
a 3. §-hoz.

A 3. §. első bekezdésének ezen szavai helyett: »a Rába-szabályozó társulat által az 1895. év folyamán felveendő hosszabb lejáratú törlesztéses kölcsön útján fedezendő« — tétessék:

»az állam által viselendők és a pénztári készletekből fedezendők«;

továbbá:

A második bekezdés egészen hagyassék ki.

Beadja: Horánszky Nándor s. k.

A vita befejeztetvén, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e tárgyalás alatt levő törnyjavaslatnak 3. §-át a pénzügyi bizottság szövegezésében, szemben a Horánszky Nándor által beadott módositványnyal.

A ház felállás és ülvemaradás utján eszközölt szavazással a 3. §-t eredeti szövegezésében elfogadta.

5534. A 4. §.

elfogadtatott.

Napirend szerint következett a törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e ezen most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás utján teljesitett szavazással a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

A jegyzőkönyv ez a pontja nyomban hitelesittetett.

Josipovich Géza s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 653. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a Rába és mellékfolyóinak szabályozásáról szóló 1885. évi XV. és 1893. év XVII. törvényczikkek végrehajtása folytán szükséges teendőkről.

1. §.

Az 1885. évi XV. törvényczikk alapján a Rába-szabályozó társulat érdekeltségének te[r]hére felvett 7,040.000 frt kölcsön, kamat és tőke törlesztési járulékai 1895. évtől kezdve a idézett törvényczikk értelmében ideiglenesen kiigazitott osztályozás és teherviselési kulcs sze rint a Rába-szabályozó társulat árterületére kivetendők.

2. §.

Az 1893. és 1894. években a társulati ártér egy részére a régi osztályozás alapjá átlag kat. holdanként kivetett 1 frt 25 kr. időközi járulékok az új osztályozás alapjá 1895. évben helyesbitendők, és az érdekeltekkel a leszámolás megejtendő; — az 1885. évi XV törvényczikk 5-ik §-ának 2-ik bekezdése pedig hatályon kivül helyeztetik.

3. §.

Az 1893. évi XVII. törvényczikk értelmében a tiszai alapból engedélyezett 1,760.00 forint előleg, valamint az eddigi szabályozás kiegészitő részét képező és attól elválaszthata lan munkálatokból, továbbá a társulat által elvállalt és elodázhatatlan kötelezettségekbő felmerülő kiadások 850.000 forintnyi költségei a Rába-szabályozó társulat által az 1895. é folyamán felveendő hosszabb lejáratú törlesztéses kölcsön utján fedezendők.

A mennyiben a társulat ezen kölcsön felvételét el nem határozná, felhatalmaztatik pénzügyi magy. kir. minister, hogy a nevezett társulati érdekeltek terhére 1895. év végé ily kölcsönt vehessen fel, melynek kamat- és tőketörlesztési járulékai 1896. évtől kezdve megállapitott kivetési kulcs szerint a társulati érdekeltekre kivetendők.

4. §.

Ezen törvény kihirdetése napján lép érvénybe, végrehajtásával a magy. kir. pénzüg és földmívelésügyi ministerek bizatnak meg.

Josipovich Géza s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 653. számú irományhoz.

Indokolás,

„a Rába és mellékfolyóinak szabályozásáról szóló 1885. évi XV. és 1893. évi XVII. törvényczikkek végrehajtása folytán szükséges teendőkről“ czimű törvényjavaslathoz.

Hivatalelődöm a Rába és mellékfolyói szabályozására az 1885. évi XV. t.-cz. alapján felvett kölcsön járulékainak és az 1893 : XVII. t.-czikkel engedélyezett előlegnek fedezéséről 1893. évi deczember hó 28-án a képviselőházhoz benyujtott jelentésében kilátásba helyezte, hogy az idézett törvényczikknek végrehajtásáról a törvényhozáshoz részletes és az egész Rába-szabályozás ügyét felölelő előterjesztést fog tenni.

Ennek folytán és miután az emlitett törvényczikkek végrehajtása következtében még szükséges teendők törvényhozási úton rendezendők, van szerencsém az ezekre vonatkozólag tisztelettel előterjesztett törvényjavaslat kiséretében részletes jelentésemet a következőkben megtenni:

Az 1885. évi május hó 27-én szentesitést nyert 1885. évi XV. t.-cz. 1. §-a felhatalmazta a volt közmunka- és közlekedésügyi ministert, hogy a Rába folyó szabályozását Sárvártól Győrig, a Rábcza folyó szabályozását Beő-Sárkánytól Győrig, a Hanyság-csatorna kiásását Pomogytól a Rábczáig, a Marczal folyó végszakaszának rendezését, valamint az ezen munkálatokkal kapcsolatban álló belvizcsatornázásokat és a kis Duna partján az ártér széléig szükséges védtöltések kiépitését legfeljebb 6 év alatt a Rába-szabályozó társulatnak korábban helybenhagyott tervei alapján eszközölhesse.

Ugyanezen törvényczikk 3. §-a ezen munkálatok költségeit 6,600.000 frtban állapitotta meg, 4. §-a pedig felhatalmazta a pénzügyministert, hogy ezen költségek fedezésére a Rába-szabályozó társulat érdekeltségének terhére kölcsönt vehessen fel, mi az akkori kedvezőtlenebb hitelviszonyok mellett csak nagyobb árfolyam-veszteséggel volt eszközölhető, úgy, hogy a 6,600.000 frt beszerzése czéljából 7,040.000 frt kölcsönt kellett felvenni.

A szükséges nagyobb mérvű előmunkálatok folytán ezen szabályozási munkálatok biztositása czéljából a nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás csak 1886. évi augusztus hó 2-án tartathatott meg Győrben a kormánybiztos elnöklete alatt, a melynek eredményeként a nevezett ministerhez összesen 12 drb. ajánlat terjesztetett fel.

Ezen ajánlatoknak beható elbirálása és egymással történt összehasonlitása után megállapittatott, hogy a legolcsóbb ajánlatot Kopf, Meyer és Kohn társvállalkozók 41·8% árleen-

gedéssel, a második legkedvezőbb ajánlatot a bécsi Obach Th. vállalkozó 38·6% árleengedéssel, az ezután következő legelőnyösebb ajánlatot pedig Neuschloss Miksa és Freund Nándor társvállalkozók 34·7%-nyi árleengedés mellett tették.

Ugyanis az 5,504.410 frt 85 krral előirányzott szabályozási munkálatokat:

1. Kopf és társai 3,198.645 frt 87 krért,

2. Obach Th. vállalkozó 3,375.207 frt 46 krért,

3. Neuschloss és Freund társvállalkozók pedig 3,589.750 forint 89 krajczárért ajánlkoztak végrehajtani.

Az előirányzott és a vállalkozók ajánlatai közt mutatkozó nagy árbeli különbözetet illetőleg van szerencsém a következőket megjegyezni:

Azon idő óta, hogy a Rába-szabályozó társulat tervezetei és költségvetései elkészültek, addig, mig azok tényleg a versenytárgyalás alá bocsáttattak, tetemes idő folyt le, mert közbe esett az ezen munkálatokra vonatkozó törvényhozási előterjesztés, ennek alapján az 1885. évi XV. törvényczikk megalkotása, és azon számos előkészületi intézkedés, melyeknek különösen az ily nagyobb mérvű munkálatokat rendszerint meg kell előzniök. Az azon időbeli tapasztalatok szerint azonban a munkakereslet különösen nagyot növekedett, ezen növekedésnek pedig természetes folyománya volt a verseny és ismét ennek rendszerinti következményei az annyira feltünő, de kedvezőnek jelezhető árengedések.

Hozzájárult ehhez még azon körülmény, hogy a hivatalos egységárak a kivitel vidékén a tervezés idejében talált és hivatalosan igazolt adatokon alapultak: mig a vállalkozók a munkaerőt és anyagot is a kereslet és kinálat aránya szerint, vidékhez többnyire nem kötve szerzik meg, — ezen árakat azonban hivatalos uton kipuhatolni nem lehetséges, és ennek legfőbb nehézségét nemcsak az áringadozások, hanem ezekkel kapcsolatban azon körülmény is képezi, hogy az ily munkálatok költségvetéseinek fix alapokon kell nyugodniok.

Az előadottak igazolják, hogy mig a költségvetések tekintet nélkül a mennyiségekre, biztosabb alapra fektetvék, addig a vállalkozó a mennyiségekkel is szabadon és az ő általa ismert conjunkturalis tényezők alapján számithat. Ez okozta aztán azon nagy áringadozást is, mely az ily versenytárgyalásoknál rendszerint jelentkezik.

Áttérve a fentebb jelzett három legjutányosabb és figyelembe vehető ajánlat birálatára, van szerencsém e tekintetben következő felvilágositással szolgálni:

A Rába-szabályozó társulat kormánybiztosa, egyetértve a társulat véleményező bizottságával, Kopf, Meyer és Kohn társvállalkozók ajánlatát teljesen mellőzendőnek véleményezte, mivel ezen ajánlattevők megbizhatósága a beszerzett értesülések szerint kétségesnek bizonyult, és ennélfogva ezen ajánlat másnak, mint szerencse-próbálásnak nem tekintethetvén, hivatali elődöm azt mellőzendőnek találta.

A mi továbbá az Obach Th. bécsi vállalkozó másodsorban legolcsóbb ajánlatát illeti, erre nézve van szerencsém megjegyezni, hogy nevezett vállalkozó az árlejtési feltételeknek különben sem megfelelő ajánlatát azon feltételhez kötötte, hogy a földanyag szállitását és annak a töltésre való elhelyezését, a saját új rendszerű sodronykötél szállitó készülékével eszközölhesse. Jóllehet nevezett vállalkozónak megfelelő vagyoni helyzete és megbizhatósága is beigazoltatott, ajánlatát egyéb műszaki indokon kivül már csak azért sem tartotta hivatali elődöm elfogadhatónak, mert azt oly feltételekhez kötötte, melyek megfelelő tapasztalatok hiányában a kiirt munka teljesitésére elegendő biztositékot nem nyujtottak s olcsóbb ajánlata daczára sem látszott czélszerűnek a Rába-szabályozó társulatot olyan kisérleteknek kitenni, melyeknek nem sikerülése a társulatnak esetleg tetemes pénzáldozatába kerülhetett volna.

Ezeknél fogva hivatali elődöm a harmad sorban legolcsóbb ajánlatot, vagyis a Neuschloss és Freund társvállalkozók által tett ajánlatot fogadta el, mint a mely az összes beérkezett

ajánlatok közül a legmegfelelőbb volt, és mely a mellett, hogy tetemes árengedménynyel, vagyis 3,589.750 frt 89 krért, tehát az előirányzott összegnél 1,925.006 forint 74 krajczárral olcsóbban vállalkozott a munkálatok végrehajtására, a másik két legjutányosabb ajánlatnál azon előnynyel birt, hogy ezen társvállalkozók megbizhatósága minden kétséget kizárólag beigazolva lett, és mint állami vállalkozók a vizépitészeti munkák terén működvén, már korábbi évek óta jó hirnévnek örvendtek.

Hivatalelődöm felhivta tehát a kormánybiztost, hogy nevezett társvállalkozókkal — a kik különben nem voltak hajlandók a már megajánlott egységáraikból további engedményt tenni — benyujtott ajánlatuk alapján az épitési szerződést kösse meg.

A kormánybiztos által felterjesztett épitési szerződés 1886. évi szeptember hó 3-án köttetett meg és Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb felhatalmazásának kinyerése után ugyanazon évi október hó 29-én hagyatott jóvá, a munkálatok pedig már előbb ugyanezen évi szeptember hó 20-án adattak át társvállalkozóknak saját veszélyükre és kárukra. Ezen év azonban, tekintettel az idő előhaladott voltára, egész munkaévnek nem volt tekinthető, minek következtében a munkálatok hat évi cyclusának kezdete 1887. évtől számitandó, és befejezése 1892. évre esett.

Daczára a kivitel közben felmerült nagymérvű nehézségeknek és költségtöbbletnek, a munkálatok kellő erélylyel folytattattak és azok a Hanyság-csatorna kiásatása és csekélyebb kiegészitési munkák kivételével — mely utóbbi munkálatok még 1893. év elején befejeztettek — a törvény által elrendelt idő alatt el is készültek.

A munkálatok kivitele közben ugyanis többrendbeli oly különleges munkák állottak elő és azok folytán oly költségtöbblet merült fel, a melyeket a munkálatok vállalatba adásánál előre látni nem lehetett és a melyek indokolásukat főleg abban a körülményben találják, hogy a szabályozási tervek évekkel ezelőtt még a Rába-szabályozó társulat autonom hatáskörében készittettek és egyrészt a megváltozott viszonyokra többször nem voltak alkalmazhatók, másrészt sok oly körülményt figyelmen kivül hagytak, melyekből a társulatra költséges kiadások hárultak, mely kiadások az előirányzott épitési költségeket oly mérvben fokozták, hogy daczára a munkálatok vállalatba adásánál elért kedvező eredményre, mégis bizonyos — habár tekintve a munkálatok terjedelmét, nagynak alig nevezhető — hiány állott elő.

Ezen többköltségek ismertetését és indokolását van szerencsém a következőkben előterjeszteni:

I. A Rábánál és a patonai csatornánál az előirányzott költséggel szemben 573.809 frt 1 kr. többköltség merült fel.

Ezen többköltség részint a csatornából és átmetszésekből kikerült homok-anyagból készült töltéseknek jó földdel való boritásából és nagyobb méretekkel történt kiépitéséből; részint a termelt anyagnak az előirányzottnál nagyobb hordtávolságra való szállitásából, részint az átmetszéseknek az előbb fennállott malomgátaknak eltávolitása folytán beállott vizszinsülyedés miatt nagyobb fenékszélesség- és mélységgel történt kiemeléséből, részint pedig az igy kiemelt anyag felesleges részének depouiába helyezéséből, a régi töltéseknek elhordásából, az útátjárók és itatók épitéséből s végül a mederáttöltéseknél a vizsebesség által elsodort anyag pótlásából felmerült több munka után keletkezett. Ezen munkálatok túlnyomó része oly minőségű volt, hogy azokra nézve a vállalkozókkal külön egyezségeket kellett kötni, mivel tulajdonképen szerződésszerű munkálatoknak tekinthetők nem voltak és a szerződéses egységárakat azoknál alkalmazni nem lehetett.

Ezen egyezségekről egy kimutatást készittettem és azt van szerencsém ezen előterjesztésem külön mellékletként bemutatni.

II. A Rábczánál, beleértve a beősárkányi-útig terjedő Rábcza-csatornát is, 278.868 frt 03 kr. többköltség állott elő.

Ezen többköltség a már előbb emlitett homokos földdel épült töltéseknél követett eljáráson, az anyagnak nagyobb hordtávolságra való szállitásán, az átjárók és itatók épitésén, valamint a hugothi támfalnak kiépitésén kivül, mely támfal az otlani majorépületek költségesebb kisajátitásának mellőzhetése czéljából emeltetett, még a vizzel boritott területeken foganatositandó munkálatok után fizetendő nagyobb egységárakból merült fel, mivel ezen területeken a vállalkozóknak előre nem számitott mesterséges vizlecsapolást is kellett létesiteniök, hogy a munkálatokat foganatosithassák.

III. A győri belvizszerkezeti főcsatornánál 28.094 frt 23 kr. többkiadás állott elő.

Ezen többkiadást részint a Rózsás csatornának kiemelése, mely nagymennyiségű belviz-levezetésre van hivatva, részint pedig a főcsatornának ennek folytán nagyobb méretekkel szükségessé vált kiásása és a műtárgyak okozták, melyekre nézve a költség felvéve nem volt.

IV. A Marczal szabályozásánál az előirányzott költséggel szemben 264.252 frt 94 krnyi többkiadás merült fel.

Ezen többkiadás részint a vizzel boritott területeken teljesitett munkálatok után, ugy, mint a Rábcza mentén fizetett pótdíjazásból, részint a közigazgatási bejárás alkalmával meghatározott itatók és lejárók épitéséből, részint a hanyos altalaj helyett töltés-épitésre alkalmas anyagnak pótlásából, részint pedig a hanyos altalaj okozta költségek csökkentése végett eszközölt vonal-áthelyezés folytán állt elő.

V. A jena-lóréti csatornánál összesen 14.728 frt 60 krnyi többköltség merült fel, mely többköltség abból keletkezett, hogy a csatornát az ott lefolyó viz tömegéhez képest nagyobb mérettel kellett kiásni.

VI. A hidak épitésénél a Rábánál 100.000 frt, a Rábczánál 15.000 frt volt előirányozva; ezzel szemben 288.697 forint 10 krajczár, vagyis 173.697 frt 10 krajczárral több adatott ki.

Ezen tetemes többköltség, azonkivül, hogy az előirányzat, a viszonyokkal nem számolva igen alacsonyan lett megállapitva — azon körülménynek tulajdonitható, hogy az illető törvényhatóságok az épitési költségekhez semmivel sem járultak, s hogy a meder váratlanul gyors képződése, valamint az erős jégzajlások folytán a hidak egy része átépittetett, illetve megerősittetett.

VII. A belvizek levezetésére szolgáló zsilipek épitésénél összesen 104.284 frt 95 kr. többkiadás merült fel, mert ezeket a kedvezőtlen altalaj következtében mélyebb alapozással és például az abdai zsilipnél hosszabb elő és utóágyazattal, valamint a részletes tervezés alkalmával mutatkozó szükséghez képest nagyobb méretekkel kellett felépiteni és az előirányzott zsilipek számát is a töltések által elzárt öblözetek belvizeinek levezetése végett a Rábán kettővel szaporitani kellett.

VIII. A kisajátitásoknál 662.617 frt 63 krajczárnyi többköltség merült fel.

Ezen többköltség magyarázatát abban találja, hogy mig a kisajátitandó 3384 holdra, a társulat autonom hatáskörében megállapitott átlagos ár szerint egy hold kisajátitására 198 frt irányoztatott elő, addig egy holdnak a törvényes eljárás útján megállapitott kisajátitási ára fejében 320 forintot meghaladó összeget kellett fizetni, sőt a legutóbbi időben egy hold kisajátitási ára már 4—500 frt közt váltakozik. De ezenkivül szaporodott a kisajátitandó terület is, továbbá az eljárási költségek, valamint a közlekedés és a gazdálkodás megnehezitése miatt az érdekeltek részéről támasztott követelések folytán fizetett kárpótlások és kártéritések is lényegesen emelték a kisajátitási költségeket.

IX. Árvédelmi és fentartási költségek czímén 156.303 frt 53 krajczárnyi költség merült fel, holott erre semmi sem lett előirányozva. Ugyanis a munkálatok által megzavart közlekedés helyreállitására részben ideiglenes, részben állandóan felállitott kompok beszerzése és

kezelése vált szükségessé, melyek a társulatnak költségeit fokozták; továbbá lényeges kiadásokat okoztak az eddig már minden 7 kilométer távolságra kiépitett 28 gátőrlak, az árvédelmi anyagok beszerzése és a három évi árviz alkalmával a töltéseken folyt védekezés, töltésjavitás, távbeszélő-berendezés, a gátőrök fizetése és a Rába-kanyaroknak az átmetszések gyorsabb kiképzése czéljából szükségessé vált áttöltése is.

A felmerült többkiadás tehát 2.256.656 forintra tehető, melyet szembeállitva a munkálatok vállalatbaadásánál elért 1,914.660 frt nagymérvű árleengedéssel, a több munka költsége még mindig 341.996 forintnyi összeggel haladja túl az árengedményt.

Daczára azonban a fentebb már emlitett akadályozó körülményeknek, és ezen előre nem látható nagy túlkiadásnak, az 1885. évi XV. törvényczikk engedélyezett 6,600.000 frtnyi összegből az elrendelt munkálatok némi kiegészitések és a Hanyság-csatorna kivételével teljesen végrehajtattak.

A Hanyság-csatorna kiásatása azonban egyrészt, miután a Fertőnek tervezett részleges lecsapolásával kapcsolatba hozatni szándékoltatott, másrészt mivel az eredetileg arra előirányzott — a törvényhozási előterjesztés alkalmával azonban, tekintettel talán a reménylett megtakaritásokra, külön már fel nem vett 670.000 frtnyi költség az 1885. évi XV. törvényczikk engedélyezett 6,600.000 forintban befoglalva nem lett s igy fedezettel nem birt, foganatosítható nem volt.

De azonkivül, hogy a költségek fedezetéről tulajdonképen gondoskodás nem történt, annak munkába vétele azért is halasztást szenvedett, mert a csatorna-méretek végleges megállapitása iránt, tekintettel a Fertőnek tervezett részleges lecsapolására, még 1892. évben is tárgyalások voltak folyamatban.

Eredetileg ugyanis a Hanyság-csatorna oly méretekkel terveztetett, hogy azon a Fertő vizei is levezettessenek, és a társulat erre való tekintettel a Fertővidék érdekeltségét is keretébe vonta, minthogy azonban később elhatároztatott, hogy egyelőre az árviz elleni munkálatok hajtandók végre, a további munkálatok pedig ezek után veendők foganatba, a Hanyság-csatornának kiásatása egyelőre korlátoltabb méretekkel hat méter fenékszélességgel elegendőnek találtatott, és az 1885. évi XV. t.-czikk is a Hanyság-csatorna kiásatását Pomogytól a Rábczáig a Rábaszabályozó-társulat jóváhagyott tervei szerint, vagyis hat méter fenékszélességgel rendelte el.

Időközben mindinkább előtérbe lépett a Fertő részleges lecsapolásának kérdése is, mivel eltekintve annak közgazdasági előnyétől és hasznától, magára a társulatra nézve is igen fontos jelentőséggel bir, hogy a Fertő érdekeltsége is kellően mentesitve legyen. Nem kevésbbé fontos érdekkel bir a Rábaszabályozó-társulatra a belvizeknek az érdekeltek által is sürgetett rendezése, valamint a Répcze, Köris, Pereszteg és Felső-Marczal szabályozása is, mivel az egész szabályozási rendszer többé-kevésbbé összefüggő egészet képez, és annak teljes sikere csak az egész mű befejezése esetén remélhető.

Ezen körülmények mérlegelése alatt és miután az 1885. évi XV. t.-czikkel elrendelt munkálatok befejezése és az e czélból szükséges költségek iránt különben is gondoskodni kellett, hivatal-elődöm 1892. évi április hó 2-ára a főbb érdekelteket értekezletre hivta össze. Ezen értekezleten az időközben elkészült tervek alapján — a végrehajtandó munkálatok az érdekeltekkel közöltetvén, azok egyhangúlag akként nyilatkoztak, hogy úgy a Fertő részleges lecsapolását, mint a belvizek és egyéb folyók és patakok rendezését, illetve szabályozását kivánatosnak tartják és úgy az ezen munkálatokra, mint az 1885. évi XV. törvényczikkel elrendelt szabályozás befejezése czéljából még szükséges összesen öt millió forintra előirányzott költségek fedezéséről gondoskodni hajlandók.

Ennek daczára és ámbár a munkálatok további folyama alatt az állam részéről tete-

mesebb segélyezés helyeztetett kilátásba, az 1892. évi november hó 7-ére összehivott társulati közgyülés többsége mégis a szabályozás folytatása ellen foglalt állást és nemcsak az erre előirányzott költséget meg nem szavazta, hanem az 1885. évi XV. törvényczikkel elrendelt munkálatok befejezéséhez szükséges költségnek is egészen az államkincstár terhére leendő átvállalását kérte.

Ily körülmények között, — ámbár kétségtelen, hogy úgy közgazdasági, mint műszaki és teherviselési szempontokból legelőnyösebb lett volna az a megoldás, hogy nemcsak az 1885. évi XV. t.-czikkel elrendelt munkálatok befejezésére, hanem a szabályozás sikerének fokozása czéljából szükséges munkálatok is végrehajtassanak, mégis tekintettel arra, hogy az érdekeltség többsége a szabályozás folytatása ellen foglalt állást, hivatal-elődöm ezen nagy költséget igénylő szabályozási munkálatok végrehajtásának elrendelését — az érdekeltség akarata ellenére és mintegy rákényszeritve, nem kivánta javaslatba hozni.

Kénytelen volt tehát hivatalelődöm, figyelembe véve a megváltozott körülményeket, oly megoldást keresni, hogy egyrészt a törvény által elrendelt munkálatok befejeztessenek, másrészt, hogy az ezen munkálatokra okvetlenül szükséges költségeken kivül a társulat egyéb kiadásokkal ez alkalommal ne terheltessék.

A társulati adatok szerint a végrehajtott munkálatoknál a regie-költségeknél is felmerült mintegy 22.000 frt többkiadás betudásával mutatkozó 363.950 frt hiánynak és a hat méter fenékszélességgel tervezett Hanyság-csatornai munkálatok költségeinek fedezésére 1,200.000 frt volt szükséges.

Nevezetesen:

1. A Hanyság-csatornának hat méter fenékszélességgel való kiásatására a vállalati egységárak szerint számitva, a kisajátitási költséggel együtt	494.530 frt.
2. Két évi fentartásra	64.000 »
3. Őrházakra	5.200 »
4. Tartalékalapra	7.320 »
5. Két évi árvédelemre	40.000 »
6. Két évi kezelés és felügyeletre	170.000 »
7. Osztályozásra és előre nem látottakra	55.000 »
Összesen .	836.050 frt,
vagyis a .	363.950 »
hiánynyal együtt .	1,200.000 frt.

Legtermészetesebbnek látszott volna, hogy ezen összeg vagy a társulat által megszavazott kölcsönből, vagy kivetések által szereztessék be. Azonban, a mint ezt fentebb már jelezni szerencsém volt, a társulati közgyülés többsége kölcsönt megszavazni nem volt hajlandó, sőt azt kérte, hogy a költségtöbbletet egészben az államkincstár viselje.

Ezen kérelem sem jogi alappal nem birván, sem méltányossági szempontból teljesithető nem lévén, az további megfontolás tárgyát sem képezhette.

De kivetésekből sem lehetett a szükséges költségeket beszerezni, mivel az osztályozás kiigazitása akkor még meg nem történt és az érdekeltek egy része, mely a szabályozás hasznát már élvezte, a 7,040.000 frt kölcsön járulékaival 1893. évben terheltetett meg első izben erősebben, a mennyiben az eddigi kivetések ötszörösét, vagyis 1 frt 25 krt fizetett átlag holdanként, mig az érdekeltség többi része, mely az addigi szabályozás hasznában még nem, vagy csak csekélyebb mérvben részesült, a még csak végrehajtásra váró munkálatok költségeivel egyelőre és teljes mérvben méltányosan nem volt megterhelhető.

Hivatalelődöm tehát az országgyülés elé terjesztett törvényjavaslatában oly megoldást czélzott, hogy a szükséges 1,200.000 frt költség, úgy, a mint ezt az 1885. évi XV. t.-czikk

is az elrendelt munkálatok költségeire kimondotta, a társulat terhére a pénzügyminister ur által felveendő kölcsön utján szereztessék be, melynek tőketörlesztési és kamatjárulékait 1893. évben az államkincstár fedezte, 1894. évre pedig öt évi visszafizetési kötelezettség mellett előlegezte volna.

Ezen törvényjavaslat a pénzügyi bizottságnak 1893. évi május hó 15-én tartott ülésében tárgyalás alá vétetvén, a bizottság a még teljesitendő munkálatok költségeit megtagadhatóknak nem tartotta, azonban a törvényjavaslat intézkedéseit módositandóknak találta.

Ugyanis első sorban szükségesnek találta, hogy a Hanyság csatornának fenékszélessége, mely a fentebbiek szerint hat méterre terveztetett, 15 méterben határoztassék meg, most ezen csatorna, tekintettel az Ikva és Répcze vizeinek nagy mennyiségére, feladatának csak ezen nagyobb méretekkel lesz képes megfelelni és ennek folytán a még hátra levő munkálatok költségei 1,760.000 frtban állapittattak meg.

Továbbá azon nézetből kiindulva, hogy még az 1885. évi XV. t.-czikkel megállapitott kölcsön törlesztése iránti határozatok is ellentétes értelmezést engednek meg, a pénzügyi bizottság úgy ezen összeg, valamint a most nyujtandó előleg törlesztéséhez az érdekeltek által eszközlendő hozzájárulás végleges megállapitása és felosztása iránt külön intézkedés megtételét tartotta legczélszerűbbnek, ezen intézkedésig pedig az ármentesités hasznát már élvező érdekelteket átlag kat. holdanként 1 frt 25 krral vélte megterhelendőnek, a többi még nem mentesitett területek érdekeltjeire pedig kat. holdanként az eddigi 25 kros kivetést továbbra is fentartandónak.

Ily előzmények után jött létre a bizottság által ujonnan szerkesztett alakjában a Rábán és mellékfolyóin az 1885. évi XV. t.-czikkel elrendelt szabályozás hátra levő részének befejezéséről szóló 1893. évi junius hó 20 án szentesitést nyert 1893. évi XVII. t.-czikk.

Ezen törvény 1-ső §-a utasitja a földmívelésügyi ministert, hogy a Rába és mellékfolyóinak az 1885. évi XV. t.-czikkel elrendelt szabályozásából még hátra levő munkálatokat két év alatt olyképen fejezze be, hogy a Hanyság csatorna eredetileg tervbe vett hat méter fenékszélesség helyett 15 méter fenékszélességgel ásassék ki.

A törvény 2. §-a felhatalmazta a pénzügyministert, hogy az előbbi szakaszban emlitett munkálatok végrehajtására szükséges 1,760.000 frt effectiv költség fedezése czéljából a Rábaszabályozó társulat érdekeltségének a tiszai alap rendelkezésre álló pénzeiből előleget adhasson.

A 3-ik §-ban pedig utasittatott a földmívelésügyi minister, hogy a Rába és mellékfolyóinak érdekeltségét úgy az előző szakasz értelmében adandó előleg, valamint az 1885. évi XV. t.-czikk alapján felvett kölcsön után terhelő járulékoknak végleges megállapitása és felosztása iránt a törvényhozáshoz az 1893. év végeig előterjesztést tegyen. Továbbá kimondotta ezen szakasz, hogy: »A törvényhozás további intézkedéseig az árterületnek az 1885. évi XV. t.-czikk értelmében ármentesitett része után kataszt. holdanként átlag 1 frt 25 kr., a nem ármentesitett terület része után pedig kataszt. holdanként továbbra is az 1885. évi XV. t.-czikk 5-ik §-ában megállapitott 25 kr. fizetendő.«

A törvény rendelkezése folytán hivatalelődöm gondoskodott tehát arról, hogy a nagyobb méretekkel kiásandó Hanyság-csatorna munkálatainak végrehajtása iránt a Rábaszabályozási társvállalkozókkal külön egyezség köttessék, melynek értelmében társvállalkozók súlyos pénzbirság terhe alatt kötelezettséget vállaltak, hogy a csatornát az előirt méretek szerint két év alatt, vagyis miután a munkálatok 1893. évi junius hó 8-án adattak át, 1895. évi junius hó 8-áig be fogják fejezni.

A munkálatok eddigi előhaladásából itélve, azon határozott reményemnek adok kifejezést, hogy sikerülni fog ezen munkálatokat a jelzett határidőre befejezni, és igy ezen közgazdasági tekintetben is nagyfontosságú szabályozást megoldáshoz juttatni.

Hivatalelődöm a Rába és mellékfolyóinak szabályozására az 1885. évi XV. törvényczikk alapján felvett kölcsön járulékainak és az 1893. évi XVII. törvényczikkel engedélyezett előlegnek fedezéséről mult évi deczember hó 28-án a képviselőházhoz benyujtott jelentésében hivatkozva arra, hogy a társulati osztályozás és teherviselési kulcsnak az 1885. évi XV. törvényczikk 5. §-ában a szabályozás folytán elért haszon arányában elrendelt ideiglenes kiigazitása még folyamatban van, és hogy a Hanyság-csatornai munkálatok csak az 1893. év második felében voltak megkezdhetők: azon megoldásra utalt, hogy 1894. évre a status quo fentartassék — vagyis, hogy az 1885. évi XV. törvényczikkel engedélyezett 6,600.000 frt tényleges kölcsön beszerzése czéljából a magy. kir. pénzügyminister úr által felvett 7,040.000 frt névértékű kölcsön 401.280 forintnyi évi járulékainak fedezésére 1894. évben a Rábaszabályozó-társulati 340.182 kataszteri holdnyi árterületnek az 1885. évi XV. törvényczikk értelmében ármentesitett 197.232 kataszteri holdnyi része után továbbra is kataszteri holdanként átlag 1 frt 25 kr., a többi 142.950 holdnyi árterület után ellenben kataszteri holdankint átlag 25 kr. fizettessék, és az ezen kivetések után befolyó 235.629 frt 14 kr. levonása után mutatkozó 165.650 frt 86 kr. járulék-különbözetet az államkincstár viselje, a tiszai alapból felhasználandó előlegek után pedig kamat ne számittassék.

Jelezte továbbá hivatalelődöm, hogy 1895. évtől kezdve a 7,040.000 frt kölcsön járulékai, miután a társulati osztályozás és kivetési kulcs ideiglenes kiigazitása 1894. évben érvényre fog emelkedni, és a Hanyság-csatornai munkálatok is ezen évben már annyira előre fognak haladni, hogy azoknak hatása úgyszólván teljes mérvben érvényesülni fog, már kizárólag a Rábaszabályozó-társulat által lesznek viselendők, és azoknak fedezéséhez az államkincstár semmivel sem fog hozzájárulni. A tiszai alapból engedélyezett 1,760.000 frtból felhasznált előlegek után ellenben, miután azok az 1893. évi XVII. törvényczikk értelmében végrehajtandó és csak 1895. évben befejezendő munkálatokra szükségesek, 1895. évben sem fog kamat számittatni, hanem ezen előlegek 1895. év végén elszámolandók, illetve a Rábaszabályozó-társulat által visszafizetendők.

A Rábaszabályozó-társulati osztályozás és teherviselési kulcsnak, az 1885. évi XV. törvényczikk 5. §-ában elrendelt ideiglenes kiigazitásának megtörténtével elérkezvén az ideje annak, hogy az emlitett kölcsön járulékai, tekintettel ugyancsak az idézett törvényszakasz rendelkezésére, teljes mérvben az érdekeltekre, kivettessenek e részben van szerencsém a következőket tisztelettel előadni:

Az osztályozási munkálatok akként vitettek keresztül, hogy mindenekelőtt a kormánybiztos javaslata alapján megállapittatott az utasitás, mely az osztályozási munkánál irányadóul szolgált és melynek értelmében az egyes községek határai becslőbiztosok által előzetesen megvizsgáltatván, a kormánybiztos által az illető vidéken nem érdekelt véleményező bizottsági tagokból, vagy ártér-birtokosokból, a becslőbiztosból és az illető községbeli érdekeltek által a helyszinén megnevezett bizalmi férfiakból álló osztályozó-küldöttségek által osztályoztattak, ezen osztályozási munkálatok a kormánybiztos, vagy társulati igazgató elnöklete alatt a társulati főmérnök, pénztárnok, két szakaszmérnök, könyvelő és valamennyi becslőbiztosból álló központi bizottság által felülbiráltattak; ennek megtörténte után pedig 30 napi közszemlére kitétettek.

Az osztályozási munkálatok ellen ezen idő alatt 188 felszólamlás adatott be. A felszólamlásokat a véleményező bizottság letárgyalván, azokat a javaslatok kiséretében a kormánybiztos hozzám felterjesztette.

Ámbár az osztályozási utasitástól az az eltérés történt, hogy a véleményező bizottság az osztályozási munkálatokat már a közszemlére kitétel után a felszólamlásokkal együttesen

tárgyalta, ezen körülményt annál kevésbbé találtam kifogásolhatónak, mivel a hivatalelődöm utólagos jóváhagyása mellett megváltoztatott eljárási sorrend különben sem szolgált akadályul arra nézve, hogy az érdekeltek észrevételeiket megtehessék.

A beérkezett felszólamlásokat egyenkint birálat alá vevén, azok felett, egy-kettő kivételével, már érdemlegesen határoztam, a még felvilágositást és pótlást igénylő egy-két felszólamlás tárgyában pedig mindenesetre még a kivetések tényleges megtörténte előtt fogok határozni.

A mennyiben pedig egyes érdekeltekre nézve a kivetés ennek daczára idejekorán meg nem történhetnék, a folyó év első negyedéré eső összeg után ezektől nem fog késedelmi kamat követeltetni.

Az osztályozási munkálatok szerint a társulati ártér a vizboritásra és a szabályozás folytán elért gazdasági előnyökre való tekintettel hat osztályba soroztatott, a sík vizes és általában oly területek pedig, melyek az eddigi részleges szabályozás által mi előnyben sem részesültek, osztályon kivül helyeztettek; — végre a zárt, vagyis a mindkét parti töltések közé szoritott, valamint azon nyilt hullámterek, melyek minden kisebb áradásnál is elborittatnak és gazdaságilag hasznosabbakká nem lettek, a társulat kötelékéből kibocsáttattak.

A központi bizottság által megállapitott osztályozási munkálatok szerint a 7,040.000 forint kölcsön járulékainak fedezése czéljából a teherviselési egységet képező egy I-ső osztályba sorozott kataszteri holdra 5 forint kivetés esik, — mely a véleményező bizottság javaslatai és az általam eszközölt módositások következtében csak lényegtelen változást fog szenvedni, a mennyiben az osztályok némi leszállitása folytán az egységek kevesbedvén, egy egységre esetleg, a mennyiben annak szüksége felmerül, pár krajczárral több kivetés fog jutni.

A többi osztályba sorozott területekre ezen kivetésből osztályonkint $^{2}/_{10}$-del kevesebb jut, a VI-ik osztályba sorozott területek után pedig kataszteri holdankint már csak 50 kr. fizetendő.

Ezen kivetés egyelőre csak az 1895. évre irányadó, mert ezen évben még sem a kezelési költségekre, sem a tiszai alapból előlegezett 1,760.000 frtra kivetéseket nem fog a társulat eszközölni, önként érthető tehát, hogy 1896. évtől kezdve számba véve a még okvetetlenül szükséges egyéb kiadásokat is, a kivetés nagyobb leend.

Az osztályon kivül helyezett területek ellenben csak a társulat kezelési és a szabályozás folytatásának előmunkálati költségeihez tartoznak hozzájárulni, mely azonban kat. holdankint 25 krt meg nem haladhat.

Ezeknek előrebocsájtása után a tisztelettel ide mellékelt törvényjavaslat 1-ső §-ában kimondatni kérem, hogy: »az 1885. évi XV. t.-czikk alapján a Rába-szabályozó társulat érdekeltségének terhére felvett 7,040.000 frt kölcsön kamat- és tőketörlesztési járulékai 1895 évtől kezdve az idézett törvényczikk értelmében ideiglenesen kiigazitott osztályozás és teherviselési kulcs szerint a Rábaszabályozó társulat árterületére kivetendők.«

Ezzel kapcsolatosan van szerencsém megjegyezni, hogy miután az 1893. és 1894. évi kivetések csak az ideiglenesség jellegével birtak, annak szüksége merült fel, hogy — a mint ezt már az 1885. évi XV. t. czikk 5-ik § ának második bekezdése is kimondotta — az illetéktelenül beszedett időközi járulékok megtéritése, illetőleg kiegyenlitése az új osztályozás és teherviselési kulcs alapján megtörténjék. Ezen megtéritést, illetve kiegyenlitési azonban csak az 1893. és 1894. évi 1 frt 25 kros kivetésekre nézve találnám helyén levőnek, a mennyiben ezen kivetés mellett is egy I-ső oszt. holdra a régi osztályozás szerint 3 frt 75 kr. esett és igy méltányos, hogy ezen érdekeltekkel szemben az új osztályozás alapján a leszámolás és kiegyenlités megtörténjék, annyival inkább, mivel az 1893. és 1894. évi 1 frt 25 krajczáros kivetések már a szabályozás befejezése után eszközöltettek, midőn a helyes teherviselés mérve csak az új osztályozás alapján állapitható meg igazságosan.

Az 1893. év előtt fizetett 15 kr., illetve 25 kr. kivetéseknek, úgyszintén az érdekeltség egy része által még 1893. és 1894. években is fizetett 25 kr. kivetésnek utólagos helyesbitését ellenben, tekintettel arra, hogy ezen minimális mérvű kivetések az illető érdekelteket súlyosan nem terhelték, továbbá hogy a kivetések az eddigi, a szabályozás előtti viszonyoknak megfelelő osztályozás szerint jogosan történtek és hogy az ily több évre visszamenő leszámolási művelet elkészitése a társulatnak nagy költséget okozna, mely az eredménynyel helyes arányban nem állana, végül hogy az illetőknek sem áll érdekükben, hogy eddigi befizetéseik ily hosszú időre visszamenőleg megbolygattassanak és az érdekeltek egy része még a multra nézve is esetleg újból megterheltessék, — indokoltnak nem találnám.

Ezek szerint az 1885. évi XV. törvényczikk 5-ik §-ának 2-ik bekezdése helyett a törvényjavaslat 2-ik §-ában a következő rendelkezés mondatnék ki: »Az 1893. és 1894 években a társulati ártér egy részére a régi osztályozás alapján átlag kat. holdanként kivetett 1 frt 25 kr. időközi járulékok az új osztályozás alapján 1895 évben helyesbitendők és az érdekeltekkel a leszámolás megejtendő, az 1885. évi XV. törvényczikk 5-ik §-ának 2-ik bekezdése pedig hatályon kivül helyezendő.

Az 1893. évi XVII. törvényczikk értelmében a tiszai alapból engedélyezett és 1895. évben tényleg egészen felhasználandó 1.760.000 frt előleg visszatéritésére nézve van szerencsém megjegyezni, hogy ezt csak egy hosszabb lejáratú törlesztéses kölcsön felvétele utján tartom lehetségesnek, mivel annak egyszeri kivetés utjáni beszedése oly súlyos terhet róna az érdekeltek egy részére, mely azt gazdasági válságba sodorhatná.

Minthogy azonban a mult években tapasztaltak arra a lehetőségre is engednek következtetni, hogy a társulati közgyülés saját jól felfogott érdekei ellenére a szóban levő előleg visszatéritésére szükséges kölcsönt meg nem szavazza, a törvényjavaslat 3-ik §-ában felhatalmazást kérek arra nézve, hogy a mennyiben a társulat a kölcsön felvételét el nem határozná, az 1,760.000 frt előleg fedezése és megtéritése czéljából a Rába-szabályozó társulati érdekeltek terhére 1895. év végéig törlesztéses kölcsönt vehessek fel, melynek járulékai 1896. évtől kezdve a megállapitott kivetési kulcs szerint a társulati érdekeltekre kivetendők.

Ugyanezen módon vélném fedezendőnek azon kiadásokat is, melyek az eddigi szabályozás kiegészitő részét képező és attól elválaszthatatlan munkálatokból, valamint a társulat által elvállalt és elodázhatatlan kötelezettségekből már a legközelebbi jövőben fel fognak merülni, és melyeknek rendezése most annyival inkább kivánatos, mivel az arra szükséges költségek beszerzése igy előnyösebben történhetik, és a társulatnak normális viszonyok közé jutása gyorsabban megvalósulhat.

Ezen kiadások a következők:

1. A mult év október havában a Rábán bekövetkezett rendkivüli nagy árviz alkalmával tapasztaltatott, hogy Árpás és Ragyogó közt a Rába védtöltés magassága helyenkint nem elegendő, úgy, hogy Ragyogótól a kecskédi hidig, továbbá Marczaltőtől Árpásig a töltés koronája csak 0·20 – 0·10 méterre állott ki a vizből. Ugyszintén tapasztaltatott, hogy a hullámtérben lévő erdők és bozótok zavarólag hatnak az árviz lefolyására. Ezen körülmények szükségessé, sőt feladatává tették a társulatnak, hogy az Árpás feletti és a Rába toroknál levő folyó szakaszokon azon már az eredeti tervezés alkalmával is szükségesnek jelzett és még a volt közmunka- és közlekedésügyi minister által elrendelt tanulmányokat arra nézve megtegye, mily intézkedések foganatositandók az ármentesités nagyobb biztossága czéljából? — mert ezen vizszin magasságát, melyhez képest ezen a szakaszon a töltések méreteit alkalmazni kell, tekintve azt, hogy a Rába medrében azelőtt bent lévő fenék-gátak, továbbá a Soboz és Árpás közt volt töltésszorulatok, és az ismétlődött árviz-kitörések az árvizek magasságát lényegesen befolyásolták, gyakorlatilag előbb megállapitani nem lehetett.

Ezen tanulmányok folytán az emlitett folyószakaszokon levő védtöltések felemelése, azonkivül pedig a hullámtérben lefolyási akadályul szolgáló keresztgátak elhordása, továbbá az erdők és bozótok kiirtása, valamint a mederelfajulások megakadályozása czéljából egyrészről a túlbő átvágások partjainak megkötése, másrészről a ki nem képződött átvágások fejlesztése végett a régi kanyarók elzárása mutatkozik okvetlenül szükségesnek, mely munkálatok költségei, hozzájuk számitva a jég által elsodort vági és mérgesi hidak épitésére szükséges költséget is, 400.000 frtra irányoztatnak elő.

2. A mosoni kis Duna-ág csunyi torkolata alatt Vénekig a nagy és kis Duna közti úgynevezett »Szigetközt« egyöntetű árvédelem szempontjából hivatalelődöm az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82. §-a alapján hivatalból társulattá alakitván, az ezen társulat által tervezett munkálatok kivitele esetében a Rába-szabályozó társulat munkaprogrammjában előirányzott, kis Duna felőli töltések egy részének kiépitése feleslegessé válik s igy a társulat tetemesebb költségkiadástól mentesül.

Ennélfogva figyelembe véve még azon körülményt is, hogy a Rába-szabályozó társulat a kis Duna mentén tervezett töltéseit saját érdekében kénytelen lett volna a Lajtháig meghosszabbitani, vagy pedig a kis Duna áradásai ellen Mecsér felett keresztgátakkal védekezni, méltányos, hogy a Rába-szabályozó-társulat a szigetközi ármentesitő-társulat költségeihez hozzájáruljon, máskülönben jogositva volna a szigetközi ármentesitő társulat ártérfejlesztéseit a Rába-szabályozó társulat árterére is kiterjeszteni, mig igy a kis Duna állapittatott meg a két társulat közti demarcationalis vonalul.

Tekintettel továbbá arra, hogy a mosoni kis Dunának államköltségen folyamatban levő rendezése és a szigetközi ármentesitő-társulat munkálatai által a mosoni kis Duna jobbparti területek Csunytól kezdve s igy a Lajtha balpartján fekvő területek is, tehát a mosoni Duna jobbpartján fekvő kisdunai és lajthai összes, mintegy 50.000 kataszt. holdnyi területek ármentesitése is biztositva lesz és igy indokolt, hogy ezen területek is, melyek védelemben és haszonban részesülnek, a teherviselésben is méltányosan részt vegyenek: ennélfogva a kérdéses területek azon részeit, melyek a foganatositandó műszaki felvételek alapján megállapitandó természetes magaslatokig, esetleg kereszttöltések által elhatároló pontokig terjednek, hivatalelődöm az 1885. évi XXIII. t.-czikk 82. §-a alapján a Rába-szabályozó társulathoz csatolta.

A Rába-szabályozó társulatnak a szigetközi ármentesitési munkálatokhoz való hozzájárulása a két társulat közt folytatott tárgyalások alapján egyezségileg 300.000 frttal állapittatott meg, a kisdunai és lajthai árterületek bevonása folytán szükséges műszaki ártérfejlesztés és osztályozás költségei, valamint a Rába-szabályozó társulat által átvett oroszvár-rajkai dunai védtöltésnek őrházzal, védelmi anyagokkal és tartalékalappal való felszerelése 40.000 frtot igényelnek, úgy hogy e czímen a társulatra összesen 340.000 frt kiadás hárul.

3. Régi szerződéses kötelezettsége a Rába-szabályozó társulatnak, hogy a Marczal felső végszakaszát Kis-Babothtól—Marczaltőig szabályozza.

Ugyanis a Rába-szabályozó társulat a Marczal-szabályozási társulattal még 1875. évben megkötött és 1883. évben megújitott egyezség értelmében kötelezte magát, hogy a Marczal emlitett szakaszát a Pál Dénes mérnök által 1872. évben készitett tervezet szerint rendezni fogja. Azonban sem az 1885. évi XV., sem az 1893. évi XVII. törvényczikkek alapján a szükséges költséggel nem rendelkezvén, a mennyiben az 1885. évi XV. törvényczikk a Marczal Győr vármegyei alsó szakaszának szabályozását rendelte el, mely az előirányzott költségnél 264.252 frt 94 krral többe került; az 1893. évi XVII. törvényczikk pedig a Rábán és mellékfolyóin az 1885. évi XV. törvényczikkel elrendelt szabályozás hátra lévő részének befejezéséről rendelkezett: a társulat kötelezettségének mindeddig nem tehetett eleget.

Most azonban a Marczal-szabályozó társulat által is ismételve megsürgettetve, annál kevésbbé térhet ki ezen kötelezettség teljesitése elől, mivel a Marczalnak Kis-Babotlig, illetve Rába-Szent-Miklósig terjedő szabályozása is csak akkor váland teljesen eredményessé, ha annak felső szakasza is mielőbb rendeztetik.

Az erre szükséges költség 90.000 frtra irányoztatik elő.

4. Okvetlenül szükséges, hogy a Hanyság-csatornába ömlő patakok torkolatai rendeztessenek, mert különben az ott előálló hirtelen bukás mellett olyan szakadások következhetnének be és oly nagymennyiségű anyag sodortatnék a csatornába, hogy ezen bajoknak utólagos orvoslása sokkal többe kerülne az e czélból most előirányzott 10.000 forintnál.

5. Végül az emlitett munkák körüli felügyeleti költségekre 10.000 forint vehető fel.

A társulatnak tehát összesen 850.000 forintra van szüksége, hogy a fentebb emlitett elmellőzhetetlen feladatának és kötelezettségeinek megfelelhessen, mely költségnek beszerzése a társulatra nézve legelőnyösebben egy hosszabb lejáratú törlesztéses kölcsön utján eszközölhető.

A törvényjavaslat 4-ik §-a az érvényesitési és végrehajtási utasitásokat tartalmazza és indokolásra nem szorul.

Végül már csak annak a megjegyzésére szoritkozom, hogy még a jövőben felmerülő, kétségtelenül fontos feladatok megvalósitására, mint például a belvizek rendezésére és a mellékpatakok szabályozására a társulat önkormányzatának visszaállitása után lesz hivatva törekedni.

Budapesten, 1895. évi márczius hó 11-én.

Gróf Festetits Andor s. k.,
földmívelésügyi m. kir. minister.

3-ik melléklet a 653. számú irományhoz.

Kimutatás,

azon egyezségekről, melyek a Rába és mellékfolyóinak szabályozásánál előfordult különleges munkálatok díjazására nézve Neuschlosz és Freund Rába szab. társvállalkozókkal köttettek.

Az egyezség tárgya	Egységár-javitás	Jegyzet
1. A Rábánál, Rábczánál és Marczalnál homokos anyagból épitett töltéseknek jó földdel szükséges boritására nézve kötött egyezség.	m^2-ként + 8 kr.	Jóváhagyatott az 1887. évi junius 22-én 24.038. szám alatt kelt közmunka- és közlekedésügyi ministeri rendelettel. Helyenként az altalaj homokos és kavicsos anyagból állván, szükséges volt egyrészt a védtöltéseket nagyobb méretekkel 4 méter helyett 6 méter korona-szélességgel épiteni, másrészt azokat jó földdel boritani. Ezen földboritásért fizettetett az árjavitás. Az egyezség eredetileg csak a patonagyőri csatornára nézve köttetett, utóbb azonban hatálya a Rábczára és Marczalra is kiterjesztetett.
2. A Rábánál, Rábczánál és Marczalnál épitendő töltések anyaggödreinek elhelyezési távolsága, illetve az azokból termelt anyagnak hordtávolság szerinti díjazása iránt kötött egyezség.	m^3 ként 300 m.-ig 20 kr. 500 » 25 » 1000 » 30 »	Jóváhagyatott az 1889. évi február hó 21-én 7.600. szám alatt kelt közmunka- és közlekedésügyi ministeri rendelettel. A felmerült anyaghiány pótlására helyenként a megállapitottnál nagyobb távolságban kellett anyaggödröket nyitni.
3. A 2-ik pont alatt emlitett egyezség kiegészitéseül a Rábánál partleásásokból épitendő töltésekre, valamint	m^3-ként 1000 m.-ig való szállitásért = 25 kr., a vizen való átszállitásért a	A pótegyezség jóváhagyatott az 1889. évi márczius 2-án 8.938. szám alatt kelt közmunka- és közlekedésügyi ministeri rendelettel.

Az egyezség tárgya	Egységár-javitás	Jegyzet
az átvágások szélén nyitott anyaggödrökből termelt anyagnak hordtávolság szerinti díjazására; a tervezett átmetszések kiemelésével nyert s a szerződéshez csatolt anyagelosztásban kitüntetett töltés-szakaszon túl haladó töltések épitésére vonatkozólag; továbbá a folyón átszállitandó anyag díjazására és a hugothi támfal épitésére nézve kötött pótegyezség.	fentebbi árjavitáson felül még m^3-ként = 5 kr., téglafal m^2-e 15 frt.	A mint a 2-ik pontnál is emlitve lett, az anyaghiány pótlása czéljából szükséges volt a partleásásokból és az átvágások szélén nyitott anyaggödrökből is anyagot termelni, sőt még a vizen is átszállitani. A hugothi támfal hydraulicus mészbe rakott és hézagolással ellátott tiszta téglafalazással épittetett, melyre nézve a szerződésben egységár nem foglaltatott.
4. A Rábánál és Rábczánál meder-áttöltésekre nézve kötött egyezség.		Jóváhagyatott az 1889. évi április hó 7-én 14.959. szám alatt kelt közmunka- és közlekedésügyi ministeri rendelettel. Lényege abban áll, hogy a mederáttöltések ne szelvény szerint, hanem a tényleg beépitett földmennyiség szerint számoltassanak el, mivel az áttöltésekbe behordott földnek egy része a viz által elsodortatván, a szelvények méretei nem tüntetik ki a tényleg beépitett föld mennyiségét.
5. A rábai LXXVII.-től CIII. számig terjedő és a még létesitendő átvágásoknak 5 mtr. helyett 9 mtr. fenékszélességgel való kiásatására nézve kötött egyezség.	m^3-ként 10 kr árengedmény vagyis 40 kr.	Jóváhagyatott az 1889. évi április 4-én kelt 15.584. számú közmunka- és közlekedésügyi ministeri rendelettel. Az átvágásoknak gyorsabb kifejlődhetése czéljából lettek az átvágások 5 méter fenékszélesség helyett 9 méterrel kiemelve.
6. A LXIX. sz. rábai (malomsoki) átvágásnak 1 méterrel mélyebbre leendő kiemelésére nézve kötött egyezség.	m^3-ként 16 kr. és a földnek deponiába helyezéseért m^3-ként szintén 16 kr. árjavitás, a meder áttöltésbe másodszori elhordásért 30 krral több. A hordtávolságra nézve a második pont alatti egyezség irányadó.	Ezen egyezség jóváhagyatott az 1890. évi május hó 29-én kelt 26.574. számú földmívelésügyi ministeri rendelettel. Az átmetszés ugyanis a tervezet szerint csak 0 vizszinig lett volna kiemelendő, azonban szükségessé vált a gyorsabb kiképződés czéljából azt egy méterrel mélyebben kiemelni.
7. Az L., L^1., LI., LIII., LIV. és LIVa. sz. rábai átmetszéseknek 1 méterrel nagyobb fenék-mélységgel	m^3-ként = 22 kr. A mederáttöltésbe a deponiából másodszor eszköz-	Az egyezség jóváhagyatott az 1890. évi augusztus 4-én 36.317. szám alatt kelt földmívelésügyi ministeri rendelettel. Ezen átvágásoknak nagyobb méretek-

Az egyezség tárgya	Egységár-javitás	Jegyzet
történt kiemelése, továbbá a győri belvizszerkezeti főcsatornának nagyobb fenékmélységgel történt kiásatása iránt kötött egyezség.	lendő földbehordásért m^3-ként 30 kr. A hordtávolságra nézve a 2-ik pont a. egyezség irányadó.	kel való kiemelése szintén azon czélból történt, hogy ezeknek mederré való kiképződése biztosittassék és lehetőleg gyorsittassék. A Rózsás csatornának kiásatása folytán, a mely nagymennyiségű belvizlevezetésre van hivatva, a belviz szerk. főcsatorna a tervezettnél 30 centiméterrel mélyebben emeltetett ki.
8. A jena-lóréti csatornának nagyobb mélységgel történt kiemelése iránt kötött egyezség.	m^3-ként 7 kr.	Az egyezség jóváhagyatott az 1892. január hó 2-án 69.574. számú földmívelésügyi ministeri rendelettel. Ezen csatorna az ott lefolyó viz tömegéhez képest nagyobb mélységgel lett kiemelve.
9. A Rába folyó Vág-Kis-Rába toroki szakaszán létesitendő átvágásoknak részben az 1890. évi legkisebb vizszínig, azaz a tervezett fenék alatt 1 méterre, részben pedig ezen vizszín alatt 50 cm. mélységre leendő kiemelése és díjazása tárgyában kötött egyezség.	m^3-ként az 1890. évi legkisebb vizszinig 6 kr. Az azon aluli 50 cm. mélységig 9 kr. árjavitás.	Jóváhagyatott 1891. évi 11.752. sz. földm. ministeri rendelettel. A bekövetkezett vizszín-sülyedés folytán ezen szakaszon az átmetszéseket mélyebbre kellett kiásni.
10. A vizzel boritott területeken eszközölt szabályozási munkálatok díjazása iránt kötött egyezség.	m^3-ként 9 kr.	Ezen egyezség jóváhagyatott az 1893. évi szeptember 19-én 52.161. szám alatti földmívelésügyi ministeri rendelettel. A Rábcza s Marczal mentén a vizzel boritott területeken a vállalkozóknak mesterséges vizlecsapolást kellett létesiteniök, hogy a munkálatokat foganatosithassák, s azon kivül az előirányzottnál több anyagot kellett vizzel boritott területeken termelniök. Miután ezen különleges munkákra nézve a szerződésben egységár megállapitva nem volt, azoknak díjazása iránt egyezségileg történt megállapodás. Megjegyeztetik, hogy ezen ügyben megelőzőleg hosszas tárgyalások voltak folyamatban.

654. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 851. 9) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895-ik évi április hó 4-én tartott 460-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5495. Következett napirend szerint a pénzügyi bizottság jelentése »a konstantinápolyi nagykövetségünk számára Jenikőiben épitendő nyári lak épitési és berendezési költségeinek fedezése czéljából a közös activák jövedelmének felhasználásáról« szóló pénzügyministeri jelentés tárgyában.

A jelentés

tudomásul vétetett és hasonló czélból a főrendi házzal közöltetni határoztatott.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 654. számú irományhoz.

ır. Wekerle Sándor, a pénzügyministerium vezetésével megbizott m. kir. ministerelnöknek

jelentése,

ız országgyüléshez, a konstantinápolyi nagykövetségünk számára Jenikői-ıen létesitendő nyárilak épitési és berendezési költségeinek fedezése czéljából a közös aktivák jövedelmének felhasználása tárgyában.

Konstantinápolyban az összes nagyhatalmak követségei, Ausztria-Magyarországénak ivételével, ugy téli tartózkodásra a városban, mint nyári időszakra a Bosporus környékén íszesen épült és fényesen berendezett palotákkal rendelkeznek, mig a mi ottani nagykövet-égünk a városban egy kevésbbé alkalmas helyen fából épült s nemcsak kényelmi-, hanem űzbiztonsági szempontokból is kifogások alá eső épülettel rendelkezik, nyári tartózkodásra ıedig, a mi május hó közepétől vagy végétől október hó végeig szokott tartani, egy magán-ıázat bérel s igy bármikor ki van téve annak az eshetőségnek, hogy ha az épület tekinte-ében a tulajdonos másképen intézkedik, megfelelő helyiséget nem találna.

Szükséges ennélfogva nagykövetségünk nyári tartózkodására egy alkalmas épület léte-itéséről gondoskodni, annál is inkább, mert a fogadtatási ünnepélyek és társadalmi kötele-ettségek a falusi tartózkodás alatt sem kevesebbek, illetve csekélyebbek, mint télen, különösen . mióta a vasut számos idegent hoz Konstantinápolyba, mi által nyáron is mozgalmas élet ıralkodik és a külföldi követségek irányában fokozott igények támasztatnak.

A kérdéses nyárilak létesitésének legczélszerűbb megoldási módja az volna, ha a ;zultán Ő Felsége által még 1883. évben ajándékozott területen, mely Jenikői falu legszebb észén a Bosporus partján a Therápiába vezető út mentén fekszik, s a melyen jelenleg is gy bár romladozott, de méreteiben nagyszerű kőépület áll, egy megfelelő nyárilak épittetnék . mi a már kidolgozott épitési tervek szerint 245.000 frtba kerülne, az épület berendezésére ıedig 50.000 frt igényeltetnék, összesen tehát a kérdéses épület létesitése és berendezése erekszámban 300.000 frtnyi költséget idézne elő.

Minthogy a közös költségvetésnek ily nagy összeggel való megterheltetését mellőzen-lőnek tartom, ennélfogva a törvényhozás utólagos jóváhagyásának fentartása mellett hozzá-árultam ahhoz, hogy a fentjelzett czélra a közös aktivák használtassanak föl oly módon,

-hogy a szükséges 300.000 frtnyi összeg a közös aktivák jövedelmeiből kamatmentes elől képen fölvétessék és ez 6.000 frtos részletekben 50 év lefolyása alatt törlesztessék.

Az első félévi szükséglet 3.000 frt már fel is vétetett 1895-re a közös külügyministeriu költségvetésébe.

Az előadottak alapján van szerencsém a t. országgyűléshez azzal a kéréssel fordul miszerint a közös aktivák jövedelmeinek a fentjelzett czélra leendő felhasználásába beleegyez méltóztassék.

Budapesten, 1894. évi október hó 9-én.

Wekerle Sándor s. k.,
a pénzügyministerium vezetésével megbizott m. kir. ministerelnö

655. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 852. és 867. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

képviselőház 1895. évi április hó 4-én tartott 460-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5487. Következett napirend szerint az 1892. i XXI. törvényczikk alapján kiküldött országs ellenőrző bizottság jelentése az országgyülés indkét házához.

Ezen jelentés

tudomásul vétetett és hasonló czélból a főrendi házzal közöltetni határoztatott.

Gróf Esterházy Kálmán s. k.,
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 655. számú irományhoz.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság

jelentése,

az országgyülés mindkét házához.

Az 1892. évi XXI. t.-czikk 9. §-ának rendelete szerint alulirott országos ellenőr bizottság, hivatásának teljesitésében a mult 1894. év folyamában nyolcz rendes ülést tartot

Ez ülésekben a pénzügyministerium vezetésével megbizott ministerelnök, az aran készlet állományáról szóló kimutatásokat az előző hó utolsó napjának állása szerint bemutalt

A bizottság ellenőrző hivatásának teljesitésében ezen kimutatásokat megvizsgálta é azok alapján arról győződött meg, hogy a törvény által ellenőrzése alá helyezett művelet törvény rendelkezésének megfelelőleg hajtatik végre, hogy az ez alapon beszerzett aran állomány tényleg az állami főpénztárban őriztetik és hogy ezen állomány szabályszerűleg pontosan kezeltetett

Az országos bizottság a lefolyt évben egy ellenőrző helyszini szemlét tartott a kö ponti állampénztár helyiségeiben, és pedig:

1894. évi október hó 21-én, mely alkalommal meggyőződést szerzett arról, hogy általa mult évi deczember hó 30-án pecsét alá vett öt tűzmentes vasszekrényen a bizotts pecsétjei épségben találtattak. Ezen pénztárakban 109,961.850 $\frac{68}{100}$ korona áll őrizet alatt.

Több ellenőrző szemle megtartását a bizottság nem tartotta szükségesnek, miután zár alá vett készlet a bizottság pecsétjével lezárt szekrényekben őriztetik és igy kezelés a nem jön.

Ezen készleten kivül 1894. évi október 21-én szabad letétben az állampénztárban valutarendezés czéljából beszerzett aranykészletből:

13,436.188 $\frac{76}{100}$ korona foglaltatott, a miről a pénzügyministeri kimutatások tanu kodnak.

A pénzügyminister »a közös függő adósság egy részének beváltásáról« szóló 189 évi XXIV. t.-czikk értelmében az államjegyek bevonási műveletének megkezdése czéljából 189 év végeig összesen 32,000.000 koronát aranyban az osztrák-magyar banknak a valuta cz jára szánt, de szabad letétben foglalt összegekből szolgáltatott ki.

Az országos bizottság tiszteletteljesen jelenti tehát a mélyen tisztelt országgyűlésne hogy az 1892: XXI. t.-cz. rendelete értelmében ellenőrző feladatát teljesitette:

1-szőr meggyőződött arról, hogy az ide mellékelt kimutatások tanusága szerint 1894. deczember 31-én a készlet a következő volt:

a központi állampénztárnál készletben	153,291.474 $\frac{96}{100}$
a körmöczi pénzverő-hivatalnál	13,758.176 $\frac{79}{100}$
az osztrák magyar banknál az 1894: XXIV. t.-cz. alapján befizetve .	32,000.000
más bankoknál gyümölcsözőleg elhelyezve	26,891.445 $\frac{52}{100}$
Összesen . . .	225,941.097 $\frac{97}{100}$;

ebből a koronaérték behozatalára a törvény értelmében le van kötve 160,892.532 korona 58 fillér;

2-szor ezen a valuta czéljára lekötött aranymennyiségen felül 1894. deczember hó 31-én 65,048.564 korona 69 fillér aranyakban volt pénztári készletben.

Az országos bizottság a mélyen tisztelt országgyülésnek tiszteletteljesen jelenti, hogy a pénzügyministerium vezetésével megbizott ministerelnök 1894. október 26-án azon elhatározását közölte a bizottsággal, hogy, *miután a fentebbi kimutatás tanusága szerint a valuta czéljára szükséges arany immár teljesen beszerezve, sőt bőven fedezve van,*

az arany beszerzését, illetőleg a befolyó arany gyüjtését nem folytatja, hanem azt az államkincstár folyó aranyszükségleteinek fedezésére forditandja.

Ennek folytán az állampénztárban levő szabad aranykészlet nem fog tovább szaporodni, inkább némi csökkenés álland be.

A bizottság a pénzügyminister ezen jelentését helyeslő tudomásul vette és azt tiszteletteljesen jelenti a mélyen tisztelt országgyülésnek.

Alulirott bizottság, ide mellékelve az összes üléseinkről felvett jegyzőkönyveket és kimutatásokat, tisztelettel kéri ezen **jelentésének tudomásul vételét.**

Kelt Budapesten, az országos ellenőrző bizottságnak 1895. évi január hó 31-én a pénzügyministerium helyiségében tartott üléséből.

Széll Kálmán s. k.,
az országos bizottság elnöke.

Gróf Cziráky Antal s. k.,
az országos bizottság jegyzője

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság 1894. évi márczius hó 2-án Budapesten az országházban tartott

VII. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: **Széll Kálmán.** Jegyző: **Gróf Cziráky Antal.**

Jelen vannak a bizottság részéről: *Lukács Antal*, *Búsbach Péter*, *Kun Miklós*, *Bujanovics Sándor* és *Gáll József;* a kormány részéről: *dr. Wekerle Sándor* ministerelnök s pénzügyminister és *Lukács László* pénzügyministeri államtitkár.

28. Elnök az ülést megnyitván, mult ülés jegyzőkönyvét olvastatja,

melyet a bizottság észrevétel nélkül hitelesít.

29. Dr. Wekerle Sándor, a pénzügyministeriumot vezető ministerelnök bemutatja a m. kir. pénzügyministerium központi számvevőségének f. é. január hó 31-ről szóló kimutatását a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről,

melyet a bizottság átvizsgálván, az aranykészlet változatlanságát constatálja.

30. Elnök a bizottság jövő ülését márczius hó 30. napján délután 5 órára az országházban tűzvén ki,

jelen ülést bezárja.

Kmf.

***Széll Kálmán** s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság elnöke.

***Gróf Cziráky Antal** s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság jegyzője.

Kimutatás,

a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Álladék				Több Kevesebb	
	1893. évi november hó 30-án		1893. évi deczember hó 31-én			
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	116,695.260	—	121,409.640	—	4,714.380	—
10 koronásokban	10,790.000	—	10,770.000	—	*20.000*	—
egyéb arany érmekben	2,911.320	—	2,658.343	12	*252.976*	*88*
2. M. kir. pénzverő-hivatalnál:						
színaranyban	6,328.003	15	2,437.572	34	*3,890.430*	*81*
koronákban	1,493.940	—	1,366.493	34	*127.446*	*66*
3. Egyes bankoknál elhelyezett arany-összegek értéke	3,214.688	69	2,541.709	88	*672.978*	*81*
4. Az eladott 12 millió frtnyi aranyjáradék-kötvényeknek 27,086.450 69/100 korona ellenértékéből még elhelyezve	24,267.457	07	24,267.457	07	—	—
Összesen . .	165,700.668	91	165,451.215	75	*249.453*	*16*
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valutarendezési czélokra le van kötve . .	134,229.307	69	134,229.307	69	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	31,471.361	22	31,221.908	06	*249.453*	*16*

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. január hó 24-én.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Kimutatás,

a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Álladék				Több	
	1893. évi deczember hó 31-én		1894. évi január hó 31 én		Kevesebb	
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	121,409.640	—	119,392.320	—	*2,017.320*	—
10 koronásokban	10,770.000	—	10,770 000	—	—	—
egyéb aranyérmekben	2 658.343	12	3,007.705	02	349.361	90
2. M. kir. pénzverő-hivatalnál:						
színaranyban	2,437.572	34	7,258.131	73	4,820.559	39
koronákban	1,366 493	34	1,065.768	65	*300 724*	*69*
3. Egyes bankoknál elhelyezett arany-összegek értéke	2,541.709	88	2,541.709	88	—	—
4. Az eladott 12 millió frtnyi aranyjáradék-kötvényeknek 27,086.450 69/100 korona ellenértékéből még elhelyezve	24,267 457	07	24,267.457	07	—	—
Összesen . .	165,451.215	75	168 303.092	35	2,851.876	60
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valutarendezési czélokra le van kötve . .	134,229.307	69	134,229.307	69	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . . .	31,221.908	06	34,073.784	66	2,851.876	60

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. január hó 31-én.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről.

Tárgy	Koronák	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió aranyforint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 12,000.000 frtnyi 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	27,086.450	69
Összesen . .	134,229.307	69
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	24,267.457	07
Kiverettetett . .	109,961.850	62

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapesten, 1894. január hó 31-én.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság 1894. évi márczius hó 31-én Budapesten az országházban tartott

VIII. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: **Széll Kálmán.**

Jegyző: **Gróf Cziráky Antal.**

Jelen vannak a bizottság részéről: *Búsbach Péter*, *Bujanovics Sándor* és *Kun Miklós*; a kormány részéről: *dr. Wekerle Sándor* ministerelnök s pénzügyminister és *Lukács László* pénzügyministeri államtitkár.

31. Elnök az ülést megnyitja s a mult ülés jegyzőkönyvét olvastatja,

melyet a bizottság észrevétel nélkül hitelesit.

32. Lukács László pénzügyministeri államtitkár a bizottság rendelkezésére bocsátja a m. kir. pénzügyministerium központi számvevőségének f. évi február hó 28-áról kelt kimutatásait:

a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről; a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készleseben levő kivert pénzekről és a színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

Ezen két kimutatást a bizottság átvizsgálván, elnök a 109,961.850 kor. 62 fl. készlet változatlanságát határozatilag megállapitja.

33. Egyéb tárgy nem lévén,

elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Széll Kálmán s. k.,
az országos ellenőrző bizottság elnöke.

Gróf Cziráky Antal s. k.,
az országos ellenőrző bizottság jegyzője.

Kimutatás,

a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Álladék 1894. január hó 31-én		Álladék 1894. február hó 28-án		Több	
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	119.392.320	—	119,401.280	—	8.960	—
10 koronásokban	10,770.000	—	11,570.010	—	800.010	—
egyéb aranyérmekben	3,007.705	02	4,524.258	08½	1,516.553	06½
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
szinaranyban	7,258.131	73	5,560.821	83	*1,697.309*	*90*
koronákban	1,065.768	65	256.790	—	*808.978*	*65*
3. Egyes bankoknál elhelyezett aranyösszegek értéke	2.541.709	88	3.734.486	34	1,192.776	46
4. Az eladott 12 millió frtnyi aranyjáradék-kötvényeknek . . . . korona ellenértékéből még elhelyezve	24.267.457	07	24,267.457	07	—	—
Összesen	168,303,092	35	169,315.103	32½	1,012.010	97½
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valutarendezési czélokra le van kötve . .	134,229.307	69	134,229.307	69	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	34,073.784	66	35,085.795	62½	1,012.010	97½

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. évi február hó 28-án.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett arany-összegekről.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió arany forint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 12 millió frtnyi 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	27,086.450	69
Összesen . .	134,229.307	69
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	24,267.457	07
Kiverettetett. .	109,961.850	62

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapesten, 1894. évi február hó 28-án.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság 1894. évi ápril hó 26-án Budapesten az országházban tartott

IX. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: **Széll Kálmán.**

Jegyző: **Gr. Cziráky Antal.**

elen vannak a bizottság részéről: *Lukács Antal, Búsbach Péter, Bujanovics Sándor*; a korány részéről: *dr. Wekerle Sándor* ministerelnök s pénzügyminister, *Lukács László* pénzügyministeri államtitkár.

34. Elnök az ülést megnyitja s a mult lés jegyzőkönyvét olvastatja,

melyet a bizottság észrevétel nélkül hitelesít.

35. Lukács László pénzügyministeri államitkár bemutatja a magy. kir pénzügyministerium özponti számvevőségének f. évi márczius hó 1-én kelt kimutatásait:

a) a valuta rendezése czéljából beszerzett ranyösszegekről;

b) a magyar kir. központi állampénztár és körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében vő kivert pénzekről és színaranyról, valamint gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

Mely kétrendbeli kimutatást a bizottság beható tárgyalás alá vevén, azt találja, hogy az 1892. évi XXI. t.-czikk. 7. §-a alapján kibocsátott 12,000.000 forintnyi aranyjáradékkötvényeknek korona ellenértékéből befolyt 27,086.450 korona 69 fillér összegből még folyó évi február hóban 24,267.457 korona és 07 fillér, addig folyó évi márczius hóban csak 20,747.091 korona és 34 fillér volt gyümölcsözőleg elhelyezve és az e műveletnél mutatkozó

3,520.365 korona és 73 fillér különbözet befol[y]t és tényleg kiverettetett.

36. Ezek nyomán elnök kiemeli, hogy igy a valuta rendezése czéljából beszerzett arany-készlet eddigi főösszege, a 109,961.850 korona 62 fillér, eme 3,520.365 korona 73 fillér szaporulattal együtt 113,482.216 korona és 35 fillért tesz ki,

mely 113,482.216 korona 35 fillér főösszeg[et] a bizottság helyesléssel tudomásul veszi.

37. Egyéb tárgya nem levén,

elnök az ülést bezárja.

Kmf.

Széll Kálmán s. k.,
az országos ellenőrző bizottság elnöke.

Gróf Cziráky Antal s. k.,
az országos ellenőrző bizottság jegyző[je].

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett arany-összegekről.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió arany forint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 12 millió frtnyi 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	27,086.450	69
Összesen . .	134,229.307	69
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	20,747.091	34
Kiverettetett . .	113,482.216	35

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:
Budapesten, 1894. márczius hó 31-én.

Vecseghy s. k. *Pechár s. k.*

Kimutatás,

m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében evő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Álladék				Több / Kevesebb	
	1894. február 28-án		1894. márczius 31-én			
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	119,401.280	—	119,145.740	—	*255 540*	—
10 koronásokban	11,570.010	—	16,966.790	—	5,396.780	—
egyéb aranyérmekben	4,524.258	08½	3,537.399	62	*986.858*	*46½*
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
szinaranyban	5,560.821	83	8,254.149	10	2,693.327	27
koronákban	256.790	—	704.250	—	447.460	—
3. Egyes bankoknál elhelyezett aranyösszegek értéke	3,734.486	34	4,028.650	30	294.163	96
4. Az eladott 12 millió frtnyi aranyjáradék-kötvényeknek . . . . korona ellenértékéből még elhelyezve	24,267.457	07	20,747.091	34	*3,520.365*	*73*
Összesen . .	169,315.103	32½	173,384.070	36	4,068.967	03½
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valuta-rendezési czélokra le van kötve . . .	134,229.307	69	134,229.307	69	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	35,085.795	62½	39,154.762	67	4,068.967	03½

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. márczius hó 31-én.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottsá
1894. junius hó 13. napján Budapesten az országházban tartott

X. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök:	Jegyző:
Széll Kálmán.	**Gróf Cziráky Antal.**

Jelen vannak a bizottság részéről: *Lukács Antal, Kun Miklós, Bujanovics Sándor;* a kormán részéről: *dr. Wekerle Sándor* ministerelnök s pénzügyminister, *Lukács László* pénzügyministe államtitkár.

38. Elnök az ülést megnyitván, jelenti, hogy a mult hónapban hirdetett ülés felmerült akadályok miatt nem volt megtartható s az utolsó ülés jegyzőkönyvét olvastatja,

mit is a bizottság észrevétel nélkül hitelesi

39. Dr. Wekerle Sándor ministerelnök s pénzügyminister bemutatja a m. kir. pénzügyministerium központi számvevőségének f. é. április hó 30-áról s május hó 31-éről kelt kimutatásait:

a) a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről;

b) a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről; bemutatja kapcsolatban a Magyar általános hitelbank f. é. april 27-én kel kétrendbeli iratát; a ministerelnök úr bemutatja ezenkivül az aranybeszerzéssel megbizott consortiummal létrejött megállapodást, mely szerint a consortium:

a) 12,000.000 aranyforint 4%-os magyar aranyjáradék-kötvényre f. é. május hó 5-én leendő átvétellel az optiót gyakorolta;

b) ezen 12,000.000 arany forint névértékű 4%-os magyar aranyjáradék átvételi ellenértéke fejében járó effectiv aranyösszegek beszolgáltatási módozatairól szóló előterjesztést.

A beterjesztett iratokból a bizottság tudomásul veszi, hogy f. é. május hó 31-én a rendelkezésre álló aranykészlet összege 210,518.248 korona 50 fillér, tehát a valutarendezési czélokra lekötött 160,892.532 korona 58 fillér összegen felül még 49,625.715 korona 92 fillér mint pénztári készlet áll rendelkezésre.

40. Elnök az örvendetes tudomásul vételt kimondja s egyéb tárgy nem létében

az ülést berekeszti.

Kmf.

Széll Kálmán *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság elnöke.

Gróf Cziráky Antal *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság jegyzője.

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió arany forint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvéynczikk 7. §-a alapján kibocsátott 12,000.000 frtnyi 4°/o aranyjáradék-kötvényekért befolyt	27,086.450	69
Összesen . .	134,229.307	69
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	20,747.091	34
Kiverettetett . .	113,482.216	35

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapesten, 1894. évi április hó 30-án.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Kimutatás,

a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Áll a d é k				Több / **Kevesebb**	
	1894. márczius hó 31-én		1894. április hó 30-án			
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	119,145.740	—	118,983.940	—	*161.800*	—
10 koronásokban	16,966.790	—	17,866.570	—	899.780	—
egyéb aranyérmekben	3,537.399	62	3,381.677	01	*155.722*	*61*
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
színaranyban	8,254.149	10	11,293.563	18	3,039.414	08
koronákban	704.250	—	3,348.130	—	2,643.880	—
3. Egyes bankoknál elhelyezett aranyösszegek értéke	4,028.650	30	4,377 093	10	348.442	80
4. Az eladott ... millió frtnyi aranyjáradék-kötvényeknek . . . . korona ellenértékéből még elhelyezve	20,747.091	34	20,747.091	34	—	—
Összesen . .	173,384.070	36	179,998.064	63	6,613.994	27
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valuta-rendezési czélokra le van kötve . .	134,229 307	69	134,229.307	69	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	39,154.762	67	45,768.756	94	6,613.994	27

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. április hó 30-án.

***Vecseghy* s. k.** ***Pechár* s. k.**

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió aranyforint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 24,000.000 frtnyi 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	53,749.675	58
Összesen . .	160,892.532	58
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	47,410.316	23
Kiverettetett . .	113,482 216	35

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapesten, 1894. május hó 31-én.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Kimutatás,

m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében **vő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.**

	Álladék 1894. április hó 30-án		Álladék 1894. május hó 31-én		Több Kevesebb	
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	118,983 940	—	122,996.100	—	4,012.160	—
10 koronásokban	17,866.570	—	20,666.560	—	2,799.990	—
egyéb aranyérmekben	3,381.677	01	2,925.723	84	*455.953*	*17*
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
színaranyban	11,293.563	18	10,782.647	61	*510.915*	*57*
koronákban	3,348 130	—	2,772.470	—	*575.660*	—
3. Egyes bankoknál elhelyezett aranyösszegek értéke	4,377.093	10	2,964.430	82	*1,412.662*	*28*
4. Az eladott 24 millió frtnyi aranyjáradék kötvényeknek . . . . korona ellenértékéből még elhelyezve	20,747.091	34	47,410.316	23	26,663.224	89
Összesen . .	179,998.064	63	210,518.248	50	30,520.183	87
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valuta-rendezési czélokra le van kötve . .	134,229.307	69	160,892,532	58	26,663.224	89
Marad tehát a pénztári készletre . .	45,768.756	94	49,625.715	92	3,856.958	98

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. május hó 31-én.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Szám: 6202.

Nagyméltóságú m. kir. Pénzügyminister Úr!

Az 1892. évi XXI. törvényczikkben felsorolt 5 és 6%-os kötvények és részvénye conversiója, valamint a valutarendezés czéljaira szolgáló arany beszerzése tárgyában Nagy méltóságod és consortiumunk között mult évi január hó 6 án létrejött szerződés 9. pontj értelmében consortiumunknak

n. é. 12,000.000 aranyforint 4%-os magyar aranyjáradék-kötvény átvételére nézv 1895. évi junius hó 30-áig optiójoga lévén, ezennel van szerencsénk consortiumunk nevé ben Nagyméltóságodnak tiszteletteljesen bejelenteni, hogy consortiumunk ez optió-jogát fent emlitett

n. é. 12,000.000 aranyforint 4% magyar aranyjáradék-kötvényre *f. évi május 5-én* törté nendő átvétellel ezennel gyakorolja.

Ehhez képest van szerencsénk Nagyméltóságodat tiszteletteljesen felkérni, hogy eze optió-bejelentést tudomásul véve, consortiumunk részére

n. é. 12,000.000 aranyforint 4%-os magyar aranyjáradék-kötvényt és pedig a következ czímletekben, u. m.:

11.000 drb 1.000 frtos	. . , ...	n. é. frt 11,000.000
10.000 » 100 »	. . . .	» » » 1,000.000
Összesen	. . . .	n. é. frt 12,000.000

kötvényt az azokhoz tartozó folyó szelvényekkel együtt rendelkezésre bocsátani, illetőleg a 1893. évi január hó 6-án kötött szerződés 20. czikke értelmében szokott módon a berlin Direction der Disconto Gesellschafthoz juttatni kegyeskedjék.

A hivatkozott szerződés 11. czikke értelmében a consortiumunk részéről ezuttal átvet

n. é. 12,000.000 aranyforint 4%-os magyar aranyjáradék-kötvény átvételi ellenérték a folyó szelvénykamatokkal együtt német birodalmi márkában az átvételi nap értékével eg intézetünk által vezetendő számlán a magas kincstár javára irandó. — Ennek megfelelőle egy »II. külön aranybeszerzési számlát« nyitván, e számlán a magas kincstárt n. é 12,000.000 frt 4%-os magyar aranyjáradék-kötvény átvételi ára fejében

à 94·50 = ar. frt 11,340.000	=	Mk. 22,680.000-el
továbbá 4% os kamat fejében 1894. január 1-től 1894. május 5-ig ar. frt 166.666·67	=	» 333.333·35-e
Összesen . .		Mk. 23,013.333·35 e

f. évi május 5-iki értékkel elismertük.

Esedezvén Nagyméltóságodhoz, hogy optió-bejelentésünket tudomásul venni s jelen elszámolásunk helyességéről bennünket leiratilag értesiteni kegyeskedjék, maradunk

Budapesten, 1894. április 27-én

mély tisztelettel:

Magyar általános hitelbank

Szám: 6202.

Nagyméltóságú m. kir. Pénzügyminister Úr!

Vonatkozással mai napon fenti szám alatt, 12,000.000 aranyforint névértékű 4%-os ıagyar aranyjáradék-kötvénynek consortiumunk részéről optió utján leendő átvétele tárgyáan Nagyméltóságodhoz intézett tiszteletteljes beadványunkra s igazolva a Nagyméltóságod és ıtézetünk vezérigazgatója Őrgróf Pallavicini Ede úr közt történt szóbeli megállapodást, ezennel ıdomásul vesszük, hogy Nagyméltóságod a fentemlitett névértékű 12,000.000 aranyforint %-os magyar aranyjáradék-kötvény átvételi árából befolyó összeget az aranybeszerzés czélıira kivánja forditani s ezen aranybeszerzés foganatositásával consortiumunkat kegyeskedik ıegbizni ugyanazon feltételek mellett, a melyeket Nagyméltóságod mult évi április hó 11-én $\frac{126.}{.M.}$ sz. a. kelt nagybecsű rendeletével a consortiumunk által határozott (fix) áron átvett évértékű 12,000.000 aranyforint 4%-os magyar aranyjáradék-kötvények ellenértéke rovására eszerzendő effectiv arany szállitására nézve megállapitani, illetőleg elfogadni méltóztatott.

E szerint:

1. Consortiumunk a 12,000.000 frt névértékű 4% magyar aranyjáradéknak mai tiszteıtteljes beadványunk értelmében optió utján leendő átvétele fejében a »II. külön aranybezerzési számlán« a magas kincstár javára mutatkozó 23,013.333 márka 35 fillért f. évi ıájus hó 5-től kezdve a német birodalmi bank koronkinti váltókamatlábán 1½ (egy és fél) /o-on alul, de sohasem kevesebbel, mint 1½ (egy és fél) %-al és soha sem 4 (négy) %-on ılül kamatoztatja.

2. A 12,000.000 aranyforint névértékű 4%-os magyar aranyjáradék átvételi ellenértéke ejében járó effectiv aranyösszegeket consortiumunk legkésőbb egy év lefolyása alatt, tehát 895. május hó 1-ig tartozik egyszerre vagy részletekben a magas kincstár részére, és pedig ıdakat és külföldi érmeket a m. kir. körmöczbányai pénzverdébe, koronaértékre szóló aranyrméket pedig a központi állampénztárba beszállitani.

3. A consortium által koronkint beszállitandó aranymennyiségre nézve a kamatozás beszállitást megelőző 14, azaz: tizennégy nappal megszünik.

4. A beszállitott aranymennyiségek után szállitási és egyéb költségek, valamint jutalék ejében, úgy, mint eddig, ¾-% (Háromnegyed százalék) díjat fog a consortium a magas kincsir terhére számitásba hozni.

Fenti megállapodásunk irásbeli igazolásáért esedezvén, maradunk

Budapesten, 1894. április 27-én.

mély tisztelettel:

Magyar általános hitelbank.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság 1894. évi julius hó 2-án Budapesten, az országházban, tartott

XI. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: **Széll Kálmán.**

Jegyző: **Gróf Cziráky Antal.**

40. Elnök úr az ülést megnyitja, üdvözli a megjelent bizottsági tagokat és felolvastatja a mult ülés jegyzőkönyvét,

mit is a bizottság észrevétel nélkül hitelesit.

41. Lukács László pénzügyministeri államtitkár úr bemutatja a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről szóló junius 30-iki kimutatást, mely szerint a bizottság tudomást vesz arról, hogy 10,946.303 korona és 25 fillér tényleg kiveretett, mely magyarázatát abban találja, hogy a consortium részéről az állampénztárba kiveretés czéljából ennyi arany befolyt,

mit is az elnök ur ismertetve, a bizottság tudomásul vesz.

Egyéb tárgy nem lévén,

elnök ur az ülést berekeszti.

Kmf.

Széll Kálmán s. k.,
az országos ellenőrző bizottság elnöke.

Gróf Cziráky Antal s. k.,
az országos ellenőrző bizottság jegyzője.

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió aranyforint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 24,000.000 frtnyi 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	53,749.675	58
Összesen . .	160,892.532	58
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	36,464.012	97
Kiverettetett . .	124,428.519	61

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapesten, 1894. junius hó 30-án.

Pechár s. k.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság 1894. évi október hó 3-án Budapesten a m. kir. pénzügyministerium helyiségében tartott

XII. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: **Széll Kálmán.**

Jegyző: **Gróf Cziráky Antal.**

Jelen vannak a bizottság részéről: Lukács Antal, Búsbach Péter; a kormány részéről: dr. Wekerle Sándor ministerelnök s pénzügyminister, Lukács László pénzügyministeri államtitkár s Enyedi Lukács pénzügyministeri tanácsos.

42. Elnök az ülést megnyitja s a mult ülés jegyzőkönyvét elolvastatja,

melyet a bizottság észrevétel nélkül hitelesit.

43. Lukács László pénzügyministeri államtitkár bemutatja:

a) a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről szóló, julius hó 31-én kelt kimutatást;

b) a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő kivert pénzekről és szinaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről julius hó 31-én kelt kimutatást;

c) a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről augusztus hó 31-én kelt kimutatást;

d) a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő

[k]ivert pénzekről és színaranyról, valamint a [g]yümölcsözőleg elhelyezett pénzekről szeptember [.]-én kelt kimutatást.

E négyrendbeli kimutatás átvizsgálása után e bizottság megállapitotta, hogy a mai ellenőrző ülés szerint 145,398.039 korona s 38 fillér tényleg kiverettetett.

44. Elnök jelenti, hogy a jövő ülést október [h]avában Budán a m. kir. központi állampénztár [h]elyiségében fogja egybehivni.

Elnök jelentése tudomásul vétetik. A jövő ülés határnapjának kitűzésével megbizatik. A jövő ülés napirendje lészen: az aranykészletek bizonyos hányadának kiutalványozása.

45. Egyéb tárgy nem lévén,

elnök az ülést bezárja.

Kmf.

Széll Kálmán *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság elnöke.

Gróf Cziráky Antal *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság jegyzője.

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió aranyforint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 24,000.000 frt 4% arany-járadék-kötvényekért befolyt	53,749.675	58
Összesen . .	160,892.532	58
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	15,494.493	20
Kiverettetett . .	145,398.039	38
Ebből az 1894. évi XXIV. t.-cz. értelmében az osztrák-magyar banknál elhelyeztetett	12,000.000	—
Marad a m. kir. közp. állampénztár készletében	133,398.039	38

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. julius hó 31-én.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Kimutatás,

m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében ·vő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Álladék 1894. junius hó 30-án		Álladék 1894. julius hó 31-én		Több Kevesebb	
1. Magyar kir. központi állampénztárnál						
20 koronásokban	128,800.940	—	127,354.700	—	*1,446.240*	—
10 koronásokban	20,666.480	—	20,655.680	—	*10.800*	—
egyéb aranyérmekben	2,604.248	41	4,222.209	36	1,617.960	95
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
szinaranyban	31,615.200	42	23,673.439	19	*7,941.761*	*23*
koronákban	4,893.170	—	1,487.200	—	*3,405.970*	—
3. Egyes bankoknál elhelyezett aranyösszegek értéke	3,120.336	82	*) 15,740.088	82	12,619.752	—
4. Az eladott 24 millió frtnyi aranyjáradék-kötvényeknek . . . . korona ellenértékéből még elhelyezve	15,494.493	20	15,494.493	20	—	—
Összesen	207,194.868	85	208,627.810	57	1,432.941	72
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valuta-rendezési czélokra le van kötve . .	160,892.532	58	160,892.532	58	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	46.302.336	27	47,735.277	99	1,432.941	72

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. julius hó 31-én.

Vecseghy *s. k.* ***Szabó*** *s. k.*

*) Ebből osztrák-magyar banknál 12,000.000 korona.

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett arany-összegekről,

1894. augusztus hó végével.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió aranyforint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 24 millió frtnyi 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	53,749.675	58
Összesen . .	160,892.532	58
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	15,494.493	20
Kiverettetett . .	145,398.039	38
Ebből az 1894. évi XXIV. t.-cz. értelmében az osztrák-magyar banknál elhelyeztetett	12,000.000	—
Marad a m. kir. központi állampénztár készletében	133,398.039	38

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. augusztus hó 31-én.

Vecseghy s. k. *Szabó* s. k.

Kimutatás,

m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében evő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Álladék				Több	
	1894. évi julius 31-én		1894. évi augusztus 31-én		Kevesebb	
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	127,354.700	—	130,519.520	—	3,164.820	—
10 koronásokban	20,655.680	—	20,655.660	—	*20*	—
egyéb aranyérmekben	4,222.209	36	7,703.141	23	3,480.931	87
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
színaranyban	23,673.439	19	19,725.725	96	*3,947.713*	*23*
koronákban	1,487.200	—	131.971	85	*1,355.228*	*15*
3. Egyes bankoknál elhelyezett arany-összegek értéke	15,740.088	82	17,386.674	28	1,646.585	46
4. Az eladott 24 millió frtnyi aranyjáradék-kötvényeknek . . . . korona ellenértékéből még elhelyezve	15,494.493	20	15,494.493	20	—	—
Összesen . .	208,627.810	57	211,617.186	52	2,989.375	95
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valutarendezési czélokra le van kötve . .	160,892.532	58	160,892.532	58	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	47,735.277	99	50,724.653	94	2,989.375	95

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. szeptember 5-én.

Vecseghy s. k. *Szabó* s. k.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizotts 1894. évi október hó 21-én Budapesten a m. kir. pénzügyministeriu helyiségében tartott

XIII. ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak:

a bizottság részéről:

nagymélt. Széll Kálmán elnök,
gróf Cziráky Antal jegyző,
Bujanovics Sándor,
Lukács Antal,
Kun Miklós;

a kormány részéről:

nagymélt. dr. Wekerle Sándor m. k ministerelnök és pénzügyminister,
Lukács László pénzügyministeri államtit és Enyedi Lukács pénzügyministeri tanácsos

Tárgyaltatott:

46. Elnök az ülést megnyitván, a mult ülés jegyzőkönyvét felolvastatja;

a bizottság a jegyzőkönyvet észrevétel nél hitelesiti.

47. Dr. Wekerle Sándor ministerelnök és pénzügyminister bemutatja:

a) a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal 1894. évi szeptember 30-án kelt kimutatását, mely *A.* alatt csatoltatik;

b) a valutarendezés czéljából beszerzett aranyösszegekről szóló 1894. évi szeptember 30-án kelt kimutatást, mely *B.* alatt csatoltatik.

A kimutatások megvizsgálása után a bizottság meggyőződött arról, hogy a zár alá vett készleten kivül, szabad letétben, az állampénztárban a valutarendezés czéljából beszerzett aranykészletből 13,436.188$^{76}/_{100}$ korona van elhelyezve, mit a bizottság tudomásul vett.

48. Ministerelnök és pénzügyminister ur a kimutatásokban kitüntette azt, hogy bőven van fedezve az aranykészlet, s igy a valutarendezésre a szabad arany beszerzését továbbra nem folytatja, ez idő szerint.

A minister ur véleményét a bizottság magáévá teszi.

49. Minthogy a törvény értelmében, a legközelebbi időben, az államjegyek bevonása czéljából, ujabb összegek lesznek kiadandók;

a bizottság e czélra a 13,436.188$^{76}/_{100}$ koronát jelöli ki, s ennek zár alá vételét szükségesnek nem tartja, ha azonban, az osztrák-magyar banknak átadandó összegek, ezen 13,436.188 $^{76}/_{100}$ koronát meghaladják, és a zár alá vett készletre kerül a sor, a bizottság, a pénzügyminister ur előterjesztésére, a zár alá vett készletből fogja a szükséges összeget kiadni.

50. A bizottság a központi állampénztárban, a helyszini szemlét megtartván,

meggyőződött arról, hogy az 1893-ik évi deczember 30-án elhelyezve volt készlet, 5 vasszekrényben, összesen 109,961.850$^{62}/_{100}$ korona, melyet a bizottság akkor lepecsételt és pecsétei épségben találtattak a mai szemle alkalmával.

51. A 13,436.188$^{76}/_{100}$ korona ugyanezen helyiségben kellő őrizet alatt mutattatott be

a bizottság a készlet hiánytalan meglétéléről meggyőződött.

Egyéb tárgy nem lévén,

az ülés bezáratott.

Kmf.

Széll Kálmán *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság elnöke.

Gróf Cziráky Antal *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság jegyzője.

A) Kimutatás,

a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Államdék				Több	
	1894. augusztus 31-én		1894. szeptember		**Kevesebb**	
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	130,510.520	—	121,609.320	—	*8,910.200*	—
10 koronásokban	20,655.660	—	20,655.320	—	*340*	—
egyéb aranyérmekben	7,703.141	23	6,934.795	07	*768.346*	*16*
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
színaranyban	19,725.725	96	20,385.781	50	660.055	54
koronákban	131.971	85	89.760	—	*42.211*	*85*
3. Egyes bankoknál elhelyezett arany-összegek értéke	17,386.674	28	*28,335.021	98	10,948.347	70
4. Az eladott 21 millió frtnyi aranyjáradék-kötvényeknek korona ellenértékéből még elhelyezve	15,494.493	20	15,494.493	20	—	—
Összesen . .	211,617.186	52	213,504.491	75	1,887.305	23
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valutarendezési czélokra le van kötve . .	160,892.532	58	160,892.532	58	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	50,724.653	94	52,611.959	17	1,887.305	23

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. szeptember 30-án.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

* Ebből osztrák-magyar banknál 22,000.000 arany korona. Ennek ellenében 9.414.772 frt 90 kr. vagy 18,829.543$^{80}/_{100}$ korona ezüstben az állampénztárak részére lett utalványozva, ennélfogva még a 22 millió koronákból 3,170.456$^{20}/_{100}$ korona rendelkezésre áll

B) Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett arany-összegekről.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió aranyforint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 24 millió forintnyi 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	53,749.675	58
Összesen . .	160,892.532	58
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	15,494.493	20
Kiverettetett . .	145,398.039	38
Ebből az 1894. évi XXIV. t.-cz. értelmében az osztrák-magyar banknál elhelyeztetett	22,000.000	—
Marad a m. kir. központi állampénztár készletében	123,398.039	38

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. szeptember 30-án.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság 1894. évi deczember hó 22-én délelőtt 11 órakor Budapesten a m. kir. pénzügyministerium helyiségében tartott

XIV. ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak:

a bizottság részéről: nmélt. *Széll Kálmán* elnök, *gróf Cziráky Antal* jegyző, *Lukács Antal*, *Kun Miklós*, országos képviselő, *Gáll József* főrendiházi tag h. jegyző;

a kormány részéről: nmélt. *dr. Wekerle Sándor* m. kir. ministerelnök, mint pénzügyminister. és *Lukács László* m. kir. pénzügyministeri államtitkár.

Tárgyaltatott:

52. Elnök az ülést megnyitván, a mult ülés jegyzőkönyvét felolvastatja,

a bizottság a jegyzőkönyvet észrevétel nélkü hitelesiti.

53. Dr. Wekerle Sándor ministerelnök és pénzügyminister bemutatja:

a) a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal 1894. évi november hó 30-án kelt kimutatását, mely A. alatt csatoltatik;

b) a valutarendezés czéljából beszerzett aranyösszegekről szóló 1894. évi november hó 30-án kelt kimutatást, mely B. alatt csatoltatik; —

a kimutatások megvizsgálása után a bizottság meggyőződött arról, hogy:

a) a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő

54. A helyszini szemle megtartása, más alkalomra halasztatik.

Egyéb tárgy nem lévén,

értékeknél a f. évi október 30-ikai álláshoz képest 220.099 85/100 k. többlet mutatkozik;

b) a zár alá vett készleten kivül, szabad letétben az állampénztárban a valutarendezés czéljából beszerzett aranykészletből 9,437.188 76/100 k. van elhelyezve, mit a bizottság tudomásul vett.

Tudomásul vétetett.

az ülés bezáratott.

K. m. f.

Széll Kálmán *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság elnöke.

Gróf Cziráky Antal *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság jegyzője.

A) Kimutatás,

a m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében levő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Álladék				Több	
	1894. évi október 31-én		1894. évi november 30-án		**Kevesebb**	
1. Magyar kir. központi állampénztárnál:						
20 koronásokban	126,008.380	—	121,275.140	—	*4,733.240*	—
10 koronásokban	20,655.300	—	20,654.090	—	*1.210*	—
egyéb aranyérmekben	8,873.541	02	10,286.911	85	1,413.370	83
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
színaranyban	12,648.935	85	14,101.679	29	1,452.743	44
koronákban . . . . , ...	4,424.440	—	3,236.320	—	*1,188.120*	—
3. Egyes bankoknál elhelyezett arany-összegek értéke	30,455.421	52	33,731.977	10	3,276,555	58
4. Az eladott 24 millió frtnyi arany-járadék-kötvény; korona ellenért. még elhelyezve	15,494.493	20	15,494.493	20	—	—
Összesen . .	218,560.511	59	218,780.611	44	220,099	85
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valuta rendezési czélokra le van kötve . .	160,892.532	58	160,892.532	58	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	57,667.979	01	57,888.078	86	220.099	85

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. november 30-án.

Vecseghy *s. k.* ***Pechár*** *s. k.*

Az 1894. évi október havi álladék utólagosan lett helyesbitve, miután a körmöczbányai pénzverő-hivatal által közölt 20 korona darab száma tévedésből értéknek vétetett.

B) Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett arany-összegekről.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió aranyforint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 24,000.000 forintnyi 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	53,749.675	58
Összesen . .	160,892.532	58
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	15,494.493	20
Kiverettetett . .	145,398.039	38
Ebből az 1894. évi XXIV. t.-cz. értelmében az osztrák-magyar banknál elhelyeztetett	26,000.000	—
Marad a m. kir. központi állampénztár készletében	119,398.039	38

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Bupapesten, 1894. november 30-án.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

Az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottságnal 1895. évi január hó 31-én d. e. 1/2 12 órakor Budapesten a képviselőhá helyiségében tartott

XV. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök:	Jegyző:
Széll Kálmán.	**Gróf Cziráky Antal.**

A bizottság részéről jelen vannak: *Lukács Antal, Bujanovics Sándor, Búsbach Péter.*

A kormány részéről jelen vannak: *Lukács László* pénzügyminister, *Enyedi Lukács* pénzüg ministeri tanácsos.

55. A pénzügyminister Ő excellentiája bemutatja az 1894. évi deczember 31-éről keltezett kimutatást, nemkülönben az ugyane napról keltezett kimutatást, a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről.

E két kimutatást a bizottság vizsgálat tá gyává tette és constatálta, hogy az ellenőrzé alatt lévő aranykészlet a kimutatásnak meg felel.

56. A bizottság az országgyülés mindkét házához beadandó jelentésének tárgyait tárgyalva,

megbizza az előadó jegyzőt, hogy a jövő ülés a jelentést elkészitse.

57. A pénzügyminister úr a bizottság VI. ülésének jegyzőkönyvi kivonatát óhajtván,

annak kiadatásával a jegyző bizatik meg, n nek a jegyző nyomban megfelelt.

Egyéb tárgy nem lévén,

elnök az ülést bezárja.

Széll Kálmán *s. k.,*	***Gróf Cziráky Antal*** *s. k.,*
az országos ellenőrző bizottság elnöke.	*az országos ellenőrző bizottság jegyzője.*

Kimutatás,

m. kir. központi állampénztár és a körmöczbányai pénzverő-hivatal készletében evő kivert pénzekről és színaranyról, valamint a gyümölcsözőleg elhelyezett pénzekről.

	Álladék				Több / Kevesebb	
	1894. november 30-án		1894. deczember 31-én			
1. Magyar kir. központi állampénztárnál						
20 koronásokban	121,275.140	—	123,045.520	—	1,770.380	—
10 koronásokban	20,654.090	—	20,652.550	—	*1.540*	—
egyéb aranyérmekben	10,286.911	85	9,593.404	96	*693.506*	*89*
2. Magyar kir. pénzverő-hivatalnál:						
színaranyban	14,101-679	29	9,113.246	79	*4,988.432*	*50*
koronákban	3,236.320	—	4,644.930	—	1,408.610	—
3. Egyes bankoknál elhelyezett aranyösszegek értéke	33,731.977	10	43,396.952	32	9,664.975	22
4. Az eladott 24 millió frtnyi aranyjáradék-kötvény: . . . . még elhelyezve korona-ellenértékéből	15,494.493	20	15,494.493	20	—	—
Összesen . .	218,780.611	44	225,941.097	27	7,160.485	83
Ebből az aranykészletből az 1892. évi XXI. t.-cz. értelmében valuta-rendezési czélokra le van kötve . . .	160,892.532	58	160,892.532	58	—	—
Marad tehát a pénztári készletre . .	57,888.078	86	65,048.564	69	7,160.485	83

Magyar kir. pénzügyministeri központi számvevőség:

Budapest, 1894. deczember 31-én.

Vecseghy *s. k.* ***Pechár*** *s. k.*

Kimutatás,

a valuta rendezése czéljából beszerzett aranyösszegekről.

Álladék 1894. deczember 31-én.

Tárgy	Korona	
Az 1892. évi XXI. törvényczikk értelmében a pénztári készletből kihasitott 45 millió aranyforint ellenértéke	107,142.857	—
Az 1892. évi XXI. törvényczikk 7. §-a alapján kibocsátott 24,000.000 forint 4% aranyjáradék-kötvényekért befolyt	53,749.675	58
Összesen . .	160,892.532	58
Ebből gyümölcsözőleg elhelyeztetett	15,494.493	20
Kiverettetett . .	145,398.039	38
Ebből az 1894. évi XXIV. t.-cz. értelmében az osztrák-magyar banknál elhelyeztetett	32,000.000	—
Marad a m. kir. központi állampénztár készletében	113,398.039	38

Budapest, 1894. deczember 31-én.

Vecseghy s. k. *Pechár* s. k.

656. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 853. a) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895-ik évi április hó 25-én tartott 464-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5551. Áttérvén a ház »az izraelita vallásról« szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyalására, Wlassits Gyula a következő határozati javaslatot, gróf Szapáry Gyula pedig a következő inditványt nyujtják be:

Határozati javaslat.

Mondja ki a képviselőház, hogy az izraelita vallásról szóló törvényjavaslatot a képviselőház által elfogadott szövegében változatlanul fentartja s azt alkotmányos tárgyalás s szives hozzájárulás végett a főrendi házzal közölni határozza.

Inditvány.

A házszabályok 120. §-a értelmében inditványozom, hogy az izraelita vallásról szóló törvényjavaslat azon utasitással küldessék vissza a közoktatási és az igazságügyi bizottsághoz, hogy ezen javaslat a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslattal egyesittessék és ezen utóbbi törvényjavaslatba mint II. fejezet vétessék fel. Gróf Szapáry Gyula s. k., Péchy Tamás s. k., gróf Batthyány Tivadar s. k., Zsámbokréthy József s. k., Tibád Antal s. k., dr. Ragályi Lajos s. k., Antunovics József s. k., dr. László Mihály s. k., Bornemissza Lajos s. k., gróf Szápáry László s. k.

Az ezek felett folytatott vita befejeztetvén, elnök kérdi a házat: elfogadja-e a ház gróf Szapáry Gyulának a bizottsághoz utasitó inditványát, igen vagy nem?

A ház gróf Szapáry Gyula inditványát fel állás és ülvemaradás útján eszközölt szavazás sal nem fogadja el.

Ezután elnök kérdi a házat: elfogadja-e a ház Wlassics Gyulának határozati javaslatát, igen vagy nem?

A ház Wlassics Gyula határozati javasla tát felállás és ülvemaradás útján teljesitett sza vazással elfogadja s ehhez képest »az izraelit vallásról« szóló törvényjavaslatot már egysze elfogadott szövegében változatlanul fentartja é erről a főrendi házat ujabb alkotmányos tár gyalás és szives hozzájárulás végett értesiten rendeli.

Josipovich Géza s. k.
a képviselőház jegyzője.

657. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 853. b) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

képviselőház 1895. évi április hó 26-án és 27-én tartott 465. és 466-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5555. Napirend szerint következett a közktatásügyi és igazságügyi bizottságok jelenéseinek tárgyalása »a vallás szabad gyakortáról« szóló törvényjavaslatra vonatkozó főndiházi izenet tárgyában.

A tárgyalás közben gróf Szapáry Gyula a övetkező inditványt és módositványt nyujtja be:

Inditvány.

A házszabály 120. §-a alapján inditványoom, hogy a vallás szabad gyakorlatáról szóló ŏrvényjavaslat, az általam beadott módositánynyal együtt, a közoktatásügyi bizottsághoz tasittassék.

Budapest, 1895. április 26.

Beadja: Gróf Szapáry Gyula, Péchy Tamás, róf Batthyány Tivadar, Lévay Antal, Zsámokréthy József, dr. Antunovics József, dr. László ihály, gróf Zay Albert, gróf Pongrácz Károly, ibád Antal, Bornemisza Lajos.

Módositvány
a vallás szabad gyakorlatáról« szóló törvényjavaslathoz.

1. A III. fejezet 21—24. §-ai, valamint a /. fejezet 25—26. §-ai hagyassanak ki és ek helyett következő új szakaszok vétessek fel:

III. FEJEZET.

Vegyes határozatok:

22. §.

A ministerium utasittatik, hogy azoknak nyilvántartását, kik nem tekintik magukat sem valamely törvényesen bevett, sem valamely törvényesen elismert vallásfelekezethez tartozóknak (23. §.), rendeleti úton szabályozza, ezen rendeletben állapitandó meg az is, hogy az illetők az 1868 : LIII. törvényczikk 4., 5. §-aiban emlitett bizonyitványt mely hatóságnál kötelesek bemutatni.

23. §.

Ha valaki valamely vallásfelekezetből kilép, a nélkül, hogy más törvényesen bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez csatlakoznék, köteles egyházi tartozásait azon év végéig, melyen a kilépés megtörténik, azon egyháznak megfizetni, melyből kilépni kiván, köteles továbbá a kilépés évében őt terhelő egyházi tartozásának megfelelő összeget évenkint azon község pénztárába befizetni, melyben rendes lakása van.

A község ezen összeget első sorban az általa fentartott vagy segélyezett, másodszor egyéb, a községben levő népiskola, óvoda (menedékház) czéljaira forditja.

Ha e szakasz rendelkezései ez összeg megállapitása tekintetében vitássá válnék, úgy ennek eldöntése a közigazgatási biróság, ennek életbeléptetéséig a közigazgatási bizottság elé tartozik.

24. §.

A gyermekek, kiknek akár mind a két, akár csak az egyik szülője nem tekinti magát a törvényesen bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez tartozónak, valamely törvényesen bevett vagy elismert vallásban nevelendők és ezen valláshoz tartozóknak tekintetnek.

Ha a szülők az iránt meg nem egyeznek, vagy nem határoznak, a rokonok meghallgatása után a gyámhatóság határozza el, hogy ezen gyermekek mely vallásban neveltessenek.

2. A 28. és 29. §-ok, mint 26. és 27. §-ok fentartandók.

Beadja: Gróf Szapáry Gyula s. k.

5559. A tárgyalás befejeztetvén, elnök mindenekelőtt kérdi a házat: elfogadja-e a ház gróf Szapáry Gyulának a bizottsághoz utasitó inditványát, igen vagy nem?

A ház gróf Szapáry Gyula inditványát felállás és ülvemaradás útján eszközölt szavazással nem fogadja el s igy annak módositványait is elveti.

5560. Ezután elnök kérdi a házat: elfogadja-e a ház »a vallás szabad gyakorlatáról« szóló törvényjavaslat II. fejezete czímére nézve a főrendiház által tett módositványt, igen vagy nem?

A ház a főrendi ház által a törvényjavaslat II. fejezetének czímére nézve tett módositást, felállás és ülvemaradás útján eszközölt szavazással elfogadja.

5561. Végül elnök kérdi a házat: elfogadja-e a ház »a vallás szabad gyakorlatáról« szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi izenet tárgyában tett igazságügyi bizottsági javaslatot, a mely a közoktatásügyi bizottság erre vonatkozó javaslatával lényegében azonos, igen vagy nem?

A ház az igazságügyi bizottság javaslatát felállás és ülvemaradás útján eszközölt szavazással elfogadja s ehhez képest a törvényjavaslat III. fejezetét (22—24. §§.), valamint a IV. fejezet 26. §-át is változatlanul fentartja s ezeket újabb tárgyalás és szives hozzájárulás czéljából a főrendi házhoz visszaküldeni rendeli.

Schóber Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

658. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 854. és 861. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezésügyi bizottságának „az össz
férhetlenségről szóló 1875. évi I. t.-cz. 4. §-ának kiegészitéséről" szó
törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás alatt levő törvényjavaslat az 1875. évi I. törvényczikk 4. §-ának azz leendő kiegészitését czélozza, hogy az országgyülési képviselőséggel össze nem férő helyzet jut az a képviselő, a ki ellen jogérvényesen csőd nyittatott.

Miután az 1893. évi VI. törvényczikk 2. §-a hatályon kivül helyezte az 1875. é I. törvényczikk 4. §-a *b)* pontját, mely szerint az országgyülési képviselőséggel össze ne férő helyzetbe jut az a képviselő, a kinek napidíjára vagy lakbérilletményére valamely jo érvényesen megitélt követelés erejéig kielégitési végrehajtás intéztetett, ha a birói zár foganatositás napjától három hó alatt fel nem oldatott, a javaslatba hozott kielégités nélk előállhat az a visszásság, hogy mig az 1874. évi XXXIII. törvényczikk értelmében választ jogot nem gyakorolhatnak s igy meg sem választathatnak a vagyonbukottak, mig a cs meg nem szüntettetett, addig a csődbe jutott képviselő a törvényhozás tagja marad.

Figyelembe véve ezt, a bizottság hozzájárul a kérdéses törvényjavaslathoz és tiszt lettel ajánlja, hogy az változatlanul fogadtassék el.

Budapesten, 1895. évi április hó 27-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

659. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 856. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház igazoló-bizottságának, a főrendek jegyzékének folytatólagos kiigazitásáról.

A bizottság tiszteletteljesen jelenti, hogy Schopper György rozsnyói püspök és báró Balassa István örökös jogú főrendi házi tagok nevei elhalálozás következtében a főrendek jegyzékéből töröltettek.

Ellenben Ő császári és apostoli királyi Felségének folyó évi április hó 17-éről kelt legfelső elhatározásával, az 1885. évi VII. törvényczikk 5. §-a értelmében a főrendi ház élethossziglan kinevezett tagja: Tóth Lőrincz, nyugalmazott kir. curiai tanácselnök a jegyzékbe pótlólag beigtattatott.

Budapesten, 1895. évi április hó 29-én.

Gróf Szápáry Géza s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Nyáry Jenő s. k.,
bizottsági jegyző.

660. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 857. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház gazdasági bizottságának, a főrendi ház leltáráról és 1896. évi költségelőirányzatáról.

A bizottság megvizsgálván háznagy úr által a házszabályok 73. §-a értelmében a főrendiház ingóságairól felvett leltárt s miután az abban felsorolt tárgyakat előtalálta, ajánlja a leltár tudomásul vételét.

Egyuttal jelenti a bizottság, hogy a főrendiház 1896. évi költségelőirányzatát összeállitotta s javasolja, hogy az a következő összegekben állapittassék meg:

I. Személyi járandóságok (1—16. sorszám):		
a) rendes illetmények	34.880	frttal
b) pótlék, lakpénz	3.970	»
II. Dologi kiadások (1—8. sorszám)	22.430	»
III. Kegy- és nyugdíjak	3.434	»
Összesen . . .	64.714	frttal.

Az I. czím alatt előirányzott összegek annyiban térnek el az 1895. évi költségelőirányzati összegektől, a mennyiben ezzel az elnöki titkár a VI. fizetési fokozatot meghaladó eddigi javadalmazásának megfelelőleg, az V-ik fizetési fokozat második osztályába soroztatni javasoltatik, mi által rendes illetményénél 1000 forint, a lakpénzénél 200 forint többszükséglet áll elő, ellenben személyes pótlék a jövőre nem irányoztatik elő. Ezzel a javaslattal jutalmazni kivánja a bizottság az elnöki titkár hosszú, buzgó és kifogástalan szolgálatát.

A 7-ik tételnél a naplószerkesztő átalánya azon oknál fogva, mert illetménye 1870. óta nem emeltetett, holott más állami tisztviselők illetményei ez idő alatt tetemesen emeltettek, 1200 forintról 1800 forintra, tehát 600 forinttal magasabb összegben megállapitani javasoltatik.

Az 5-ik tételnél 1895-ben egy 900 frt fizetéssel ellátott irodatiszt nyugdíjaztatása folytán az újonnan kinevezett irodatiszt rendes illetménye 700 forintban, lakpénze pedig 300 forintban állapittatván meg, ez által 250 forintnyi megtakaritás állott elő 1896. évre; a 10-ik tétel pedig egy 700 forinttal javadalmazott teremszolga nyugdíjaztatása folytán 160 forinttal kisebb összegben volt előirányozható, mert a helyére kinevezett teremszolga fizetése 540 forintban állapittatott meg.

Mindezek folytán tehát a szükséglet az I. czímnél a folyó évi előirányzattal szemben 790 forinttal magasabb.

A III. czímnél egy irodatiszt 414 frt; egy teremszolga 280 frt nyugdijával ezen czím szükséglete szaporodott; ellenben gróf Keglevich Ödön árvájának 1895-re előirányzott 29 frt 17 kr. nevelési járulékával; továbbá Horváth József terem-főszolga özvegyének elhunyta folytán 168 frt kegydíjjal csökkent.

Tekintettel tehát a III. czímen fenforgó 496 frt 83 kr. többletre, a főrendi ház összes szükséglete az 1895. évinél kerek számban 1287 forinttal magasabb.

Egyúttal kéri a bizottság a nagyméltóságú házat, méltóztassék a ház nagyméltóságú elnökét felhatalmazni, hogy a naplószerkesztő 1800 frtra felemelt átalányát a folyó évi január hó 1-étől, az elnöki titkár 4000 frt fizetését és 1000 frt lakpénzét, évi 600 frt személyes pótlékának még ez év végéig meghagyása mellett, a folyó évi május 1-től folyósithassa.

Méltányosságot gyakorol a nagyméltóságú ház ennek a javaslatnak elfogadása által két érdemes alkalmazottja irányában, kik méltán várják már hosszabb időtől fogva anyagi helyzetük kiérdemelt javitását.

A javaslataink értelmében szerkesztett 1896-ik évi költségelőirányzatot tisztelettel idezárjuk.

Budapesten, 1895. évi április hó 26-án.

Szlávy József s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

Melléklet a 660. számú irományhoz.

A főrendi háznak 1896. évi költségelőirányzata.

Folyó-szám	A tárgy megnevezése	Rendes illetmény		Pótlék, lakpénz	
		frt	kr.	frt	kr.
	I. Személyes járandóságok:				
1	Elnöki tiszteletdíj	12.000	—	—	—
2	Háznagyi tiszteletdíj	3.000	—	—	—
3	Elnöki titkár fizetése	4.000	—	1.000	—
4	Titkár fizetése	2.000	—	600	—
5	Két irodatiszt, egyik à 900 frt fizetés, 350 frt pótlék, a másik 700 frt fizetés és 300 frt lakpénzzel v. pótlékkal	1.600	—	650	—
6	Két terembiztos à 900 frt fizetés, 350 frt pótlék . .	1.800	—	700	—
7	Naplószerkesztő átalánya	1.800	—	—	—
8	Naplószerkesztő-segéd átalánya	200	—	—	—
9	Kapus fizetése pótlékkal	540	—	120	—
10	Hét teremszolga, 2 600 frt és 5 540 frt fizetéssel és egyenkint 120 frt lakpénzzel	3.900	—	840	—
11	Fűtőszolga fizetése 360 frt, lakpénz 60 frt	360	—	60	—
12	Mosónő fizetése 240 frt	240	—	—	—
13	Muzeumi portás pótléka 240 frt	240	—	—	—
14	Kisegitő szolga díjazása	300	—	—	—
15	A terembiztosok és szolgák ruhailletménye	1.900	—	—	—
16	Jutalmazások és segélyezések	1.000	—	—	—
	Személyes járandóságok összesen . . .	34.880	—	3.970	—
	II. Dologi kiadások:				
1	Bérlet a hivatali helyiségekért	1.300	—	—	—
2	Elnöki titkár kocsibér-átalánya	360	—	—	—
3	Kéményseprő átalányára	70	—	—	—
4	Nyomtatványokra, könyvkötői munkákra, valamint a ministeriumoknak: nyomtatványok visszatéritési követelései kiegyenlitésére . , ...	15.000	—	—	—
5	Tűzifára, kőszén- és világitószerekre	3.000	—	—	—
6	Papir- és egyéb irodai szerekre	400	—	—	—
7	Muzeum karbantartására és tisztogatására, hó ellapátolására	300	—	—	—
8	Előre nem látott kiadásokra	2.000	—	—	—
	A dologi kiadások összesen . . .	22.430	—	—	—

Folyó-szám	A tárgy megnevezése	Összeg frt	kr.
	III. Nyugdíjak:		
1	Gróf Keglevich Ödön titkár özvegyének.	700	—
2	Tőkey Ferencz irodatisztnek	414	—
3	Locker Donát teremszolgának.	280	—
4	Döme Károly teremőrnek	900	—
5	Muhoray Béla teremőr özvegyének	300	—
6	Ottlik Zsigmond kapus özvegyének	180	—
7	Tóth András teremszolga özvegyének	160	—
8	Locker István teremszolga özvegyének	160	—
9	Bucsú István teremszolga özvegyének	160	—
10	Trangos Sándor teremszolga özvegyének	180	—
	A kegy- és nyugdíjak összege . . .	3.434	—
	Ismétlés.		
	I. Személyes járandóságok	34.880 3.970	— —
	II. Dologi kiadások	22.430	—
	III. Kegy- és nyugdíjak	3.434	—
	Összesen . . .	64.714	—
	Összes szükséglet . . .	64.714	—

661. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 858. és 859. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezésügyi bizottságának „a magyar korona országainak egész területén érvényben levő törvényes kamatláb leszállitásáról“ és „a törvényes kamatláb meghatározásáról“ szóló törvényjavaslatok tárgyában.

A hitel és igazságszolgáltatási viszonyainkban beállott kedvező változás nemcsak megengedhetővé, hanem teljesen igazolttá teszi, hogy a törvényes kamatláb 6%-ról leszállittassék.

Számot vetve a viszonyokkal, a törvényes kamatlábnak 5%-kal megállapitása mutatkozik megfelelőnek.

A kormány e részben — figyelemmel a Horvát-Szlavonországokkal törvényhozási tekintetben fennálló viszonyainkra — a tárgyalás alatt álló két törvényjavaslatot nyujtotta be.

Tekintettel arra, hogy ebben a két törvényjavaslatban a törvényes kamatlábnak leszállitására megfelelő rendelkezések foglaltatnak s azok az eltérések, melyeket ezek a törvényjavaslatok a törvényes kamatláb maximumától megengednek, a nemzetközi kereskedelmi és forgalmi, illetőleg sajátságos hazai viszonyainkban kellő indokoltságukat találják: a bizottság hozzájárul a kérdéses törvényjavaslatokhoz és tiszteletteljesen ajánlja, hogy azok változatlanul fogadtassanak el.

Budapest, 1895. évi április hó 27-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

662. szám.

(LXXX. ÜLÉS, 860. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közjogi és törvénykezésügyi bizottságának „a mekkai zarándoklásnál való óvintézkedések és a persa öbölben szervezendő egészségügyi felügyelet tekintetében követendő eljárás szabályozása iránt 1894. évi április hó 3-án Párisban kötött nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A kolera és pestis behurczolásának megakadályozása czéljából létrejött s az 1894. évi VIII. és IX. t.-czikkel beczikkelyezett nemzetközi egyezmények kiegészitő részét képezi a tárgyalás alatt lévő törvényjavaslattal beczikkelyezni javasolt nemzetközi egyezmény.

Figyelembe véve ezt s azt a körülményt, hogy a kérdéses egyezményből az államra anyagi terhek nem háramlanak: a bizottság hozzájárul a szóban forgó törvényjavaslathoz és tisztelettel ajánlja, hogy az változatlanul fogadtassék el.

Budapesten, 1895. évi április hó 27-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.
bizottsági jegyző.

663. szám.

(LXXXII. ÜLÉS, 861. a) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „a szőlődézsmaváltsági tartozások lerovására nézve adandó újabb állami kedvezményekről“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat az 1883. évi XI. és az 1891. évi I. t.-czikkek megfelelő módositásával a be nem hajtható szőlődézsmaváltsági hátralékos tartozások leirását a még fenmaradó e részbeli tartozások lerovásának terhét elviselhetővé tenni és egyben azt czélozza, hogy az elpusztult szőlőterületeknek szőlővesszővel, vagy gyümölcsfákkal beültetésére érdekelt birtokosok serkentessenek.

Tekintve, hogy a fentebbi szempontokból a törvényjavaslatban inditványozott rendelkezések a méltányosság és czélszerűség követelményeinek megfelelnek, s annak a közgazdasági szempontból fenforgó kivánalomnak megvalósitására, hogy az elpusztult szőlőbirtokok regenerálásának nem csekély mérvben vannak hivatva eszközül szolgálni: a bizottság hozzájárul a kérdéses törvényjavaslathoz s tisztelettel ajánlja, hogy az változatlanul fogadtassék el.

Budapesten, 1895. évi április hó 24-én.

Gróf Andrássy Aladár *s. k.,*
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József *s. k.*
bizottsági jegyző.

664. szám.

(LXXXII. ÜLÉS 862. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának „az 1892. évi közösügyi zárszámadásra alapitott végleges leszámolás szerint Magyarország terhére mutatkozó tartozás fedezéséről és az 1894. évi közösügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegről“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat azoknak az összegeknek folyósitása és elszámolása iránt tartalmazza az igényelt rendelkezéseket, melyek a közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság által az 1892., illetőleg 1894. évre pótlólag megállapittattak.

Figyelemmel erre, tiszteletteljesen ajánlja a bizottság, hogy a kérdéses törvényjavaslat változatlanul fogadtassék el.

Budapesten, 1895. évi április hó 24-én.

Gróf Andrássy Aladár s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

665. szám.

(LXXXII. ÜLÉS 863. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági és közlekedésügyi, továbbá pénzügyi bizottságának „a mezőgazdasági statisztikai adatok összeirásáról“ szóló törvényjavaslat tárgyában.

Mezőgazdasági és kereskedelmi politikánk helyes megitélése és irányzása csak az adott viszonyok tüzetes ismeretén alapulhatván, egy részletes és megbizható agrár-statisztika hiányát úgy a törvényhozás, mint a közigazgatás mind élénkebben érzi.

Az e részbeli hiányon kiván segiteni a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat, mely az igényelt adatok összeirására, az összeirás biztositására és az adatok feldolgozására nézve tartalmaz elvi rendelkezéseket.

Minthogy pedig ezeknek az elvi rendelkezéseknek alapján a kormánynak megadatik a lehetőség arra, hogy egy minden tekintetben megfelelő és megbizható agrár-statisztikának elkészitését biztosithassa, a bizottság annál inkább hozzájárul a kérdéses törvényjavaslathoz és annak változatlan elfogadását ajánlja, mert a kapcsolatos terhek hordozása szempontjából javasolt megállapodásokban kifejezésre jut a helyes arány, melytől már az állam pénzügyi helyzetének kellő figyelembe vétele folytán sem lehetne eltérni.

Budapest, 1895. évi április hó 25-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

666. szám.

(LXXXII. ÜLÉS 864. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági, közlekedésügyi és pénzügyi bizottságának „a tengeri hajók épitésének állami segélyben való részesitéséről" szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás alatt levő törvényjavaslat abban az irányban tartalmaz rendelkezéseket, hogy az 1896. évtől kezdve egyelőre évi 100.000 frt erejéig állami segélyben részesittethessenek azok a hazai vállalatok, melyek tengeri hajókat épitenek.

Figyelemmel arra, hogy a külföldi hasonló vállalatok szintén állami támogatásban részesülnek s az ezen támogatások mérvével arányban álló segélyezések mellett remélni lehet, hogy a hajdan elég virágzó állapotban volt e részbeli iparunk új életre kel, mi nemcsak a tengerparti szegény lakosságnak nyújt keresetforrást, hanem kapcsolatos egyéb honi iparágainkra is kedvező hatást gyakorol: a bizottság hozzájárul a kérdéses törvényjavaslathoz és annak változatlan elfogadását tisztelettel ajánlja.

Budapest, 1895. évi április hó 25-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

667. szám.

(LXXXII. ÜLÉS 865. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház közgazdasági, közlekedésügyi és pénzügyi bizottságának „a Rába és mellékfolyóinak szabályozásáról szóló 1885. évi XV. és 1893. évi XVII. t.-czikkek végrehajtása folytán szükséges teendőkről" szóló törvényjavaslat tárgyában.

A tárgyalás alatt levő törvényjavaslat a Rába-szabályozó társulat érdekeltségének terhére felvett 7,040.000 frt kölcsön kamat és tőketörlesztési járulékainak, az ideiglenesen kiigazitott osztályozás és teherviselési kulcs szerint, az 1895. évtől kezdve a társulat árterületére leendő kivetése, az 1893. és 1894-ben a társulati ártér egy részére a régi osztályozás alapján átlag kataszteri holdankint kivetett 1 frt 25 kr. időközi járulékok helyesbitése és az érdekeltekkel a leszámolás megejtése, nemkülönben az iránt tartalmaz rendelkezéseket, hogy az 1893. évi XVII. t.-cz. értelmében a tiszai alapból engedélyezett 1,760.000 frt előleg, valamint az eddigi szabályozás kiegészitő részét képező és attól elválaszthatlan munkálatokból, továbbá a társulat által elvállalt és elodázhatlan kötelezettségekből felmerülő kiadások 850.000 frtnyi költségei a Rába-szabályozó társulat által a f. év folyamán felveendő hosszabb lejáratú törlesztéses kölcsön utján fedeztessenek s a mennyiben a társulat ezt a kölcsönt nem venné fel, az a pénzügyminister által a társulati érdekeltek terhére az 1895. év végéig felvétethessék s a kölcsön kamat és törlesztési járulékai a jövő évtől kezdve a megállapitott kivetési kulcs szerint a társulati érdekeltekre kivettethessék.

Figyelemmel arra, hogy a kérdéses rendelkezések a Rába és mellékfolyóinak szabályozásáról szóló korábbi törvények igényelt végrehajtását vannak hivatva eszközölni, a bizottság hozzájárul a szóbanforgó törvényjavaslathoz és tiszteletteljesen ajánlja, hogy az változatlanul fogadtassék el.

Budapesten, 1895. évi április hó 25-én.

Báró Vay Béla s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

668. szám.

(LXXXII. ÜLÉS 866. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Jelentése

a főrendi ház pénzügyi bizottságának a képviselőház f. évi április 4-én tartott üléséből 5495. sz. a. a konstantinápolyi nagykövetségünk számára Jenikőiben létesitendő nyárilak épitési és berendezési költségeinek fedezése tárgyában hozott határozatát illetőleg.

A képviselőház fennebbi határozatával tudomásul vette a ministerelnök úr hivatali elődének azt a jelentését, hogy a törvényhozás utólagos jóváhagyásának fentartása mellett hozzájárult ahhoz, hogy a konstantinápolyi nagykövetségünk részére Jenikőiben létesitendő nyárilak épitési és berendezési költségeire a közös activákból 300.000 frt felhasználtathassék oly módon, hogy az a közös activák jövedelmeiből kamatmentes előlegképen nyujtassék és 6000 frtos részletekben 50 év lefolyása alatt törlesztessék.

Figyelemmel arra, hogy a kérdéses nyárilak épitését és berendezését a helyi viszonyok indokolják, a fedezet szempontjából elfogadott módozat pedig annak a gyakorlatnak, mely hason természetű épületek biztositása körül újabban, jelesen Londonban is követtetett, megfelel: a bizottság tiszteletteljesen javasolja, hogy a szóban forgó ministerelnöki jelentést a főrendiház maga részéről is tudomásul véve, emelje országos határozattá a képviselőház vonatkozó határozatát.

Budapest, 1895. évi április hó 24-én.

Gr. Andrássy Aladár s. k.,
bizottsági elnök.

Báró Rudnyánszky József s. k.,
bizottsági jegyző.

669. szám.

(LXXXIII. ÜLÉS, 869. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

1413.
M. E.

M. kir. ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi május hó 2-án hozzám idézett és másolatban ide zárt legfelsőbb kéziratával az 1867. évi XII. magyar törvényczikk és az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságokat és országokat illetőleg az 1867. évi deczember hó 21-én kelt törvény értelmében a közösügyek tárgyalására az 1895-ik évre kiküldendő bizottságokat a részükre törvényileg fentartott teendők teljesitése végett folyó évi junius hó 6-ik napjára Bécsbe összehivni s egyszersmind közösügyi ministeriumait alkotmányszerű előterjesztéseik megtételére utasitani méltóztatott.

Miről Nagyméltóságodat szives tudomás és a bizottsági tagok kiküldése iránti intézkedések megtétele végett azon megjegyzéssel van szerencsém értesiteni, hogy erről egyidejűleg a képviselőház elnökét is tudósitottam.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi május hó 11-én.

Báró Bánffy s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József valóságos belső titkos tanácsos és főrendiház elnök úrnak, a Szent-István- és a Lipót-rend nagykeresztesének.

Melléklet a 669. számú irományhoz.

ad 1413/M. E. ex 1895.

Legfelsőbb királyi leirat.

Kedves báró Bánffy!

A közösügyek tárgyalására a magyar országgyülés részéről az 1867. évi XII. törvényczikk értelmében az 1895. évre kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által az 867. évi deczember hó 21-én kelt törvény alapján az 1895. évre megválasztandó bizottságot részökre törvényileg meghatározott teendők elintézése végett folyó évi junius hó 6-ára écsbe ezennel egybehivom.

Midőn ehhez képest egyuttal közös ministeriumaimat alkotmányszerű előterjesztéseiknek iegtételére utasitom, megbizom Önt, hogy a magyar országgyülés bizottságának kiküldése s bizottság tagjainak egybehivása iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1895. évi május hó 2-án.

Ferencz József s. k. *Báró Bánffy* s. k.

A másolat hiteléül:

Huszár Adolf s. k.,
kir. tanácsos, segédhiv. főigazgató.

670. szám.

(LXXXIII. ÜLÉS, 869. a) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Törvényjavaslatok szentesitéséről szóló értesités (1895 : V., VI. és VII. t.-cz.

1429.
M. E.

Magyar kir. ministerelnök.

Nagyméltóságú Elnök úr!

A törvények kihirdetéséről szóló 1881 : LXVI. t.-cz. 8. §. értelmében van szerencsém Nagyméltóságodat a t. főrendiháznak leendő bejelentés végett tisztelettel értesiteni, hogy segesvár-szent-ágothai helyi érdekű vasut megépitésére és üzleti berendezésére szükséges költségek biztositásáról a párdány-zsombolyai helyi érdekű vasut engedélyezéséről és a székely vasutak kiépitéséről szóló törvényjavaslatok Ő Felsége által Bécsben folyó évi április hó 28-án legkegyelmesebben szentesittetvén, mint ez idei V., VI., VII. törvényczikkek az Országos Törvénytár utján folyó hó 5-én kihirdettettek.

Ezen törvényczikkeknek a legfelsőbb szentesitési záradékkal ellátott példányai az országos levéltárban helyeztettek el.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi május hó 7-én.

Báró Bánffy s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József valóságos belső titkos tanácsos és főrendiház elnök úrnak, a Szent-István- és a Lipót-rend nagykeresztesének.

671. szám.

(LXXXIII. ÜLÉS, 870. JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Herczeg Odescalchi Géza, gróf Somssich Imre és gróf Festetits Kálmán királyi leveleik kézbesitéséről értesités.

36.815. / I/a eln. szám. Magyar királyi belügyminister.

Nagyméltóságu Elnök úr!

Folyó évi márczius hó 20-án 96. és 97., valamint márczius hó 21-én 98. eln. sz. a. kel nagybecsű átirataiban kifejezett nagybecsű kivánságához képest van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel értesiteni, hogy a herczeg Odescalchi Géza, gróf Somssich Imre és gróf Festetich Kálmán főrendiházi tagok részére kiállitott kegyelmes királyi meghivó-levelek a beérkezett vevények tanusága szerint a nevezetteknek kézbesitve lettek.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1895. évi május hó 6-án.

Perczel s. k.

Nagyméltóságú okányi Szlávy József úrnak, belső titkos tanácsos, a magyar főrendiház elnökének

Budapesten.

672. szám.

(LXXXIII. ÜLÉS, 871. 1) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi május hó 2-án és 4-én tartott 469. és 471-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5602. Következett továbbá napirend szerint a véderő bizottság jelentésének tárgyalása, a »közös hadsereg (haditengerészet) és honvédség beszállásolásáról szóló 1879. évi 36. tcz. némely szakaszának módositása tárgyában« szóló törvényjavaslat felett.

A vita bezárása után elnök kérdi a háztól: elfogadja-e a szóban forgó törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülvemaradás által foganatositott szavazással a törvényjavaslatot a véderő bizottság jelentése alapján általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

5603. Következett a részletes tárgyalás, melynek során a törvényjavaslat czíme, valamint 1—15. §-ai változatlanul

fogadtattak el és ezzel a törvényjavaslat úgy általánosságban, valamint részleteiben is letárgyaltatott.

5630. Napirend szerint következett a törvényjavaslatnak harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most har-

madszor felolvasott törvényjavaslatot végszö-
egezésében, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás utján teljesitett szavazással a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 672. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a közös hadsereg (haditengerészet) és a honvédség beszállásolásáró szóló 1879-ik évi XXXVI. törvényczikk némely szakaszának módositásáró

1. §.

A közös hadsereg (haditengerészet) és a honvédség beszállásolásáról szóló 1879. é XXXVI. t.-cz. 3-ik, 4-ik, 5-ik, 6-ik, 17-ik, 30-ik, 31-ik, 33-ik, 34-ik, 52-ik, 55-ik és 56-ik §-a valamint *F)* kimutatása következőleg módosittatnak, illetőleg ezek helyett a következő §-o lépnek hatályba:

Az 1879-ik évi XXXVI. t.-cz. 3. §-a helyett:

2. §.

Ha egy és ugyanazon épületben legalább félszázad gyalogság vagy vadász-csapat, eg negyedszázad lovasság vagy egy külön elhelyezett, lovassági utász-szakasz vagy lovassági kieg szitő-keret, félüteg tábori tüzérség, félszázad vártüzérség, félszázad utász-csapat vagy a vasu és távirda-ezred félszázada, egy század vonatcsapat, egy honvéd gyalogszázad vagy egy honvé lovas század beszállásolására szükséges helyiségek engedtetnek át, melyekhez azonban a ugyanazon épületben netán található tiszti lakások, raktárak, őrszobák és egyéb mellékszükség letek hozzá nem számithatók, az ily beszállásolás közös.

Ellenkező esetben a beszállásolás egyenkénti.

A közös beszállásolásra oly külön helyiségek jelölendők ki, melyek egyidejűleg má czélra nem szánvák.

Az egyenkénti beszállásolásnál a legénység lehetőleg a szállásadó lakásától különál szobákban vagy kamarákban helyezendő el, melyek a szükséghez képest világitandók és t idején fűtendők.

Az idézett törvényczikk 4. §-a helyett:

3. §.

Az ezen törvényben előforduló »katonaság« kifejezés alatt a közös hadsereg, a ha tengerészet, a honvédség és a népfölkelés értetik; a »község« kifejezés alatt pedig a törvén hatósági joggal felruházott város is.

Az idézett t.-cz. 5-ik §-a helyett:

4. §.

A közös beszállásolásra felhasználandók, még pedig a következő sorrendben:

a) az állami laktanyák;

b) rendelkezésre álló és bizottságilag alkalmasaknak talált egyéb állami épületek; és

c) a vármegyék, a községek vagy magánosok által rendelkezésre bocsátott laktanyák agy fióklaktanyák.

Különös esetekben, a pénzügyminister hozzájárulásával, az állam is bocsáthat a katonai gazgatás rendelkezésére beszállásolási czélokra szolgáló épületeket, az ezen törvényben megillapitott téritési díjaknak a katonai igazgatás által való fizetése mellett.

Laktanya oly épület, mely kizárólag beszállásolás czéljaira van szánva. A laktanya első- agy másodosztályú.

Első osztályú laktanya azon épület, mely külön e czélra épült és mely férőhelyeire s egyéb minőségére nézve a rendeleti uton meghatározandó követelményeknek teljesen megfelel.

Másodosztályú laktanya azon épület, mely férőhelyeire nézve az I. osztályú laktanyákra iézve fennálló követelményeknek teljesen, minőségére nézve azonban a rendeleti uton meghatározandó csekélyebb mérvű követeléseknek megfelel.

Fióklaktanyák ellenben a közös beszállásolásra használható oly helyiségek, melyek iem kizárólag beszállásolás czéljaira szánt épületben vannak, valamint azok, melyek férőielyeik vagy minőségük tekintetében a laktanyákra nézve fennálló igényeknek teljesen meg iem felelnek.

Az, vajjon első- vagy másodosztályú laktanya vagy pedig fióklaktanya bocsáttassék-e i katonaság rendelkezésére, egyezség tárgya a katonai igazgatás és az illető laktanya-átengedő között.

A laktanyákra és fióklaktanyákra vonatkozó határozványok érvényesek a betegápolóiázakra és csapatkórházakra, valamint a csapatszállitó-házakra nézve is, melyek, ha valamely külön, e czélra szánt épületben vannak és minden egyéb igénynek megfelelnek, a laktanyákkal, különben a fióklaktanyákkal esnek egyenlő szabályok alá.

Az iránt, vajjon valamely épület első- vagy másodosztályu laktanyának, avagy fióklakanyának felel-e meg, az alispán (polgármester) elnöklete alatt, a polgári és katonai hatóságok iltal egyenlő számban kiküldött tagokból alakult, vegyes bizottság lelete alapján, a honvédelmi ninister, az érdekelt ministerekkel egyetértőleg határoz.

Az egyenkénti beszállásolásnak csak közös beszállásolás lehetetlensége esetében van helye.

Az idézett törvényczikk 6. §-a helyett:

5. §.

Ha valamely (állami vagy nem állami) laktanyának vagy fióklaktanyának végleges elhagyása lényeges épitészeti vagy egészségrendőri hiányok miatt követeltetik, a végleges elhagyás szükségessége felől, vegyes bizottság lelete alapján, a honvédelmi minister, a pénzügyminiszter meghallgatása után, — és pedig a közös hadsereg (haditengerészet) laktanyáira vagy fióklaktanyáira nézve, a közös hadügyministerrel egyetértőleg — határoz.

Az ekként mutatkozó beszállásolási szükséglet, ezen törvény alapján követelhető.

Az ezen törvény 4. §. *c)* pontja alatt megjelölt nem állami laktanya vagy fióklaktanya, a végből, hogy a beszállásolás helyett más czélra (1879. évi XXXVI. törvényczikk 7. §.) használtassék fel, vagy eladassék, — kivéve azt az esetet, midőn az illető laktanya vagy fióklaktanya a katonaság állandó béke-elhelyezésének megváltoztatása folytán, beszállásolás czéljaira nélkülözhetővé válik, — csupán úgy hagyható el, ha a laktanya vagy fióklaktanya átengedője más, hasonló férőhelylyel biró laktanyát vagy fióklaktanyát ád rendelkezésre.

Az állam tulajdonát képező és beszállásolási czélokra szolgáló épületeket, kivéve azo esetet, midőn azok az állandó békeelhelyezésben történt változás következtében, beszállásolá czélokra nélkülözhetőkké válnak, — más, mint beszállásolási czélokra (1879. évi XXXVI. t.-c 7. §-a) használni nem szabad, valamint azok el sem adhatók a nélkül, hogy más hasonérték épület meg ne szereztessék.

A fentebbi esetek következtében netán felmerülő ideiglenes viszonyokra nézve, d mindenkor csakis rövid időtartamra külön szerződések utján másnemű ideiglenes intézkedése is tehetők.

Az idézett törvényczikk 17. §-a helyett:

6. §.

A katonaság által megszállott laktanyákban vagy fióklaktanyákban és gyakorló-helyeke lévő kimérési (markotányos) helyiségekben szeszes italoknak kimérésére vagy kis mértékbe való elárúsitására oly községekben, hol megváltás, bérbeadás vagy kincstári kezelés utján a adószedés joga gyakoroltatik, ha az állami italmérési jövedékről szóló 1888-ik évi XXXV. t.-cz 5. §-ában előirt kellékeknek különben megfelelnek, csak azoknak adható pénzügyi hatóság engedély, kiket az illetékes katonai parancsnokság e végre kijelöl.

Az ilyen engedményesekkel szemben italmérési illeték és adófizetés tekintetében is a 1888-ik évi XXXV-ik törvényczikk határozványai nyernek alkalmazást.

Azokban a községekben, melyekben nem az adószedés joga gyakoroltatik, hanen a kizárólagos italmérési jogosultság van haszonbérbe adva, a katonai igazgatás felhivására kizárólagos italmérési jogosultság haszonbérlője köteles a katonaság által megszállott minden laktanyában, fióklaktanyában és gyakorló-helyeken lévő italmérési helyiségekben marko tányosokat tartani.

A bérlő által kijelölt markotányos csakis az illető katonai parancsnok beleegyezéséve alkalmazható.

A markotányos a laktanyai rend és fegyelem tekintetében a laktanya-parancsnoksá alatt áll.

Ha a kizárólagos italmérési jogosultság haszonbérlője eme kötelességének eleget nem tenne, a katonai igazgatásnak lesz joga a katonaság által megszállott minden laktanyában fióklaktanyában és gyakorló-helyeken lévő italmérési helyiségekben, de csak a csapatok kizárólagos szükségletére, markotányosokat alkalmazni. A markotányosság bérlője tartozik azonban a kizárólagos italmérési jogosultság haszonbérlőjével az italmérésért fizetend kártalanitás iránt egyezségre lépni, s a mennyiben az elsőfokú közigazgatási hatóság álta mindenekelőtt megkisérlendő egyezség nem sikerülne, az évi méltányos kártalanitási összeget az illetékes pénzügyigazgatóság határozza meg, melynek határozata ellen, 15 nap alatt, birtokon kivül, a pénzügyministerhez felebbezésnek van helye.

A katonai csapatokat rendes állomáshelyük körletén kivül előforduló meneteléseiknél követő markotányosok — a mennyiben ezek az illető katonai parancsnokság által fogadtattak fel, — a csapatok kizárólagos szükségletére megkivántató szeszes italokat más beszedési kör-zetből is beszerezhetik; de az ilyen markotányos az egy és ugyanazon község (város) hatá-rában 48 óránál hosszabb ideig táborozó katonaságnak szeszes italokkal való további ellátását csakis az illető helybeli jogosulttal létrejött egyezség alapján gyakorolhatja, a mi ha létre nem jönne, a helybeli adószedésre jogositottat, illetőleg a kizárólagos italmérési jogosultság haszon-bérlőjét illeti meg az ebbeli ellátás joga. Ez esetben az adószedésre jogositott, illetőleg a kizárólagos italmérési jogosultság haszonbérlője köteles a csapatokat, de mindenkor a helyi árak mellett megfelelő minőségű és megkivántató mennyiségű szeszes italokkal ellátni.

Abban az esetben, ha ezek ebbeli kötelezettségüknek megfelelni nem hajlandók vagy m képesek, akkor az illető katonai parancsnokságok jogában áll, a katonaság szükségletét rhonnan beszerezni és az italmérési adószedésre jogositott, illetőleg a kizárólagos italmérési josultság haszonbérlője semminemű kártéritésre igényt nem emelhet.

Az idézett törvényczikk 30. §-a helyett:

7. §.

Havi fizetésben részesülő katonai személyek lakásaiért, valamint egyéb szükségelt lyiségekért — a legénység szállásainak kivételével —, továbbá az azokban levő bútorokért, megtérités a katonai igazgatás által, a megállapitott lakbér-osztályzatok (1879. évi XXXVI. czikk 19. §.) szerint fizettetik.

A községeknek ezen lakbér-osztályokba való sorolását, valamint az osztályzatok ndegyikében fizetendő béreket, a honvédelmi minister, a pénzügy-, belügy- és a közös hadyministerrel egyetértőleg tiz évről tiz évre, a közvetlenül az előtt lefolyt öt évben divatozott kás- és bútorárakból kinyomozandó bérátlagok alapján, állapitja meg.

Az átlag-bérösszegek kipuhatolásánál, a bérlőt terhelő lakbérpótlékok (lakbérkrajczárok stb.) ntén számba veendők.

Az ezen kipuhatolásnál követendő eljárás, rendelet által fog szabályoztatni.

Az 1891. évi január 1-től fogva 1895. évi deczember végéig jelenleg érvényben levő rtételek hatálya az 1900. év végéig kiterjesztetik.

Ha azonban a lakbérszabás érvényességének tiz évi tartama alatt, valamely községben rő havidíjas egyének közül, az 1879. évi XXXVI. törvényczikk 25. §. 2-ik bekezdése alapján, özségtől többen tényleg természetbeni lakásokat vesznek igénybe és az ezen lakások nagyobb ze után a község részéről fizetett lakbérek magasabbak azon különbözet felénél, mely a zséget bérszabás szerint megillető téritési díjak és a közvetlenül magasabb bérosztályzat rint járó lakbérek között fennáll, a község, a mennyiben az 1-ső lakbérosztálynál alacsonyabb bérosztályba van sorolva, a bérszabás érvényességi tartama első öt évének lejárta után, új tályozást kérhet.

Ezen községeknek az érvényben lévő lakbérszabás valamely osztályába való sorolása, a szabás érvényességi tartamának hátralevő öt évére, a községben divatozó és az ezen §. 2. 3-ik bekezdése értelmében kinyomozandó bérek alapján eszközöltetik.

Viszont valamely község a bérszabás érvényességi tartama első öt évének lejárta után, a osztályozható, ha a lakbérek annyira leszállottak, hogy alacsonyabb osztályba való soronak feltételei megvannak.

Uj állandó helyőrségi állomások, a mennyiben közös elhelyezésre szolgáló férőhelyek sátandók rendelkezésre (4. §.), az ez irányú egyezség létrehozatala idején kipuhatolandó yben szokásos bérek alapján, valamely lakbér-osztályba sorolandók. Az ehhez képest járó ek a bérszabásnak legközelebbi általános szabályozásaig, esetleg a bérszabás érvényességi tama első öt évének lejártáig, mérvadók, és pedig a laktanyán (fiók-laktanyán) kivül renkezésre bocsátott havidíjas-lakásokra és mellékszükségletekre nézve is. A mennyiben pedig helyőrségi állomásokon egyenkénti elhelyezés vétetik igénybe, a lakbérosztályba való soroa nézve a fentemlitett időszakok lejártáig, a csapat megérkezte után közvetlenül kipuhatandó helyben szokásos bérek mérvadók.

Egyes községek az ezen szakaszban foglalt elvek szerint, az 1896-ik évi január 1-től va az 1900-ik év végéig terjedő időszakra nézve kivételesen szintén újra osztályozhatók, az új osztályozást még az 1895-ik év folyamán kérik.

Az idézett törvényczikk 31. §-a helyett:

8. §.

Az altisztek és a többi legénység szállásaiért, valamint az istállókért, a katonai igazgatás által fizetendő napi megtéritések következő összegekben állapittatnak meg:

I. Egy legény elszállásolásáért.

1. Első osztályú laktanyában:

a) a hajlékért	3·5 kr.
b) a bútorért	0·2 »
c) a fűtés- és világitásért	1·3 »
d) az ágyért	1·0 »
összesen . . .	6·0 kr.

2. Másodosztályú laktanyában:

a) a hajlékért	2·1 kr.
b) a bútorért	0·2 »
c) a fűtés- és világitásért	1·3 »
d) az ágyért	1·0 »
összesen . . .	4·6 kr.

3. Fióklaktanyában:

a) a hajlékért	1·0 kr.
b) a bútorért	0·2 »
c) a fűtés- és világitásért	1·3 »
d) az ágyért	1·0 »
összesen . . .	3·5 kr.
4. Az egyenkénti beszállásolásnál	1·5 kr.
tüzelőanyag és főzőedény nem szolgáltatása esetében (1879. évi XXXVI. t.-cz.) 26. §.) .	1·0 »

II. Egy ló elhelyezéseért.

1. Első osztályú laktanyában:

a) a hajlékért	3·0 kr.
b) eszközökért	0·4 »
c) világitásért	0·3 »
összesen . . .	3·7 kr.

2. Másodosztályú laktanyában:

a) a hajlékért	1·8 kr.
b) eszközökért	0·4 »
c) világitásért	0·3 »
összesen . . .	2·5 kr.

3. Fióklaktanyában:

a) a hajlékért	1·5 kr.
b) eszközökért	0·4 »
c) világitásért	0·3 »
összesen	2·2 kr.
4. Az egyenkénti beszállásolásnál	1·5 »

Az alomszalmát úgy a közös, mint az egyenkénti beszállásolásnál, a katonai igazgatás szolgáltatja.

Közös beszállásolásnál a trágya a katonai igazgatásé, az egyenkénti beszállásolásnál pedig az istálló átengedőjeé marad.

A laktanyák és fióklaktanyák után fentebb meghatározott megtéritési tételekre már megszerzett igény, az épületek használatának tartamára, akkor is épségben marad, ha a laktanyák és fióklaktanyák minőségére nézve, ezen törvény alapján vagy a jövőben nagyobb igények támasztatnának.

A másodosztályú laktanyákban és fióklaktanyákban levő mellékszükségletek, valamint havidíjas- és altiszti lakások után, minőségükhöz képest, az erre hivatott helyi vegyes bizottság javaslata és ministeri határozat alapján, a bérszabásszerű téritési díjak $^{2}/_{3}$-ad vagy $^{3}/_{4}$-ed része fizettetik téritésképen. Ha a másodosztályú laktanyák tiszti lakóépülete kivételesen az első osztályú laktanyákra nézve fennálló követelményekhez képest épittetik, akkor ezen tiszti lakóépület után az egész bérszabásszerű megtérités fizettetik.

Azon téritési összegek, melyek valamely laktanyának vagy fióklaktanyának rendelkezésre bocsátása idején a bérszabás szerint téritendő helyiségek után fizettetnek, az illető laktanya vagy fióklaktanya részére biztositott idő, illetőleg azok használatának egész tartama alatt, változatlanul maradnak.

Az eddigelé már rendelkezésre bocsátott laktanyákra nézve az ezen törvény életbeépte idején fizetett téritési díjak, a mennyiben ezek, egész összegben, az illető laktanyának rendelkezésre bocsátása idején megállapitva volt téritési díjakkal legalább is egyenlők, azon egész időtartamra nézve változatlanul maradnak, melyre a laktanyának szakadatlan megtéritése biztosittatott. Ugyanez áll az eddigelé már rendelkezésre bocsátott fióklaktanyákra nézve is használatuk tartamára.

Ha azonban az ezen törvény életbeléptekor fizetett téritési díjak kisebb összegre rugnának, azon téritési díjaknál, melyek a laktanyának, illetőleg fióklaktanyának rendelkezésre bocsátása idején, ezek után, a bérszabás szerint megállapitva voltak és az akkori bérszabási időszak alatt tényleg fizettettek, akkor az épület átengedője azon időtartamra nézve, melyre a laktanyának megtéritése biztositva van, — illetőleg a fióklaktanya használatának egész tartamára nézve, ezen törvény életbelépésének napjától fogva a laktanyának vagy fióklaktanyának használatba vételekor fizetett téritési díjak engedélyezését igényelheti.

Azon időtartam lejárta után, melyre a laktanya szakadatlan megtéritése biztosittatott, az ezen törvény életbelépése előtt rendelkezésre bocsátott laktanyák után, — a mennyiben a katonai igazgatásra nézve kedvezőbb megegyezés létre nem jönne, — a téritési díjak az akkor érvényben levő bérszabásnak azon osztálya szerint fizettetnek, melybe az illető község besoroltatott.

Az idézett törvényczikk 33. §-a helyett:

9. §.

Azon laktanyákra és fióklaktanyákra nézve, melyek ezen törvény hatálya alatt ujonnan rendelkezésre bocsáttatnak, az átengedő részére a téritési díjaknak szakadatlan fizetése 25 évig terjedhető időtartamra biztositható.

Azon naptól fogva, melyen az illető épület a katonai igazgatás használatába áladatott, az átengedő részére a laktanya (fióklaktanya) megtéritésére nézve biztositott egész időtartam alatt, a téritési díjaknak szakadatlan fizetése, — tekintet nélkül arra, hogy a laktanya (fióklaktanya) használata esetleg megszakittatott, vagy végkép megszünt, — akként történik, hogy a mennyiben az átengedővel a katonai igazgatás érdekeinek inkább megfelelő egyezség létre nem jönne, a 8. §. értelmében, illetőleg a bérszabás szerint, az üres hajlékra eső megtéritési összeg, a biztositott használati időtartamból még hiányzó időre tovább fizettetik.

De ezen esetben fenmarad a katonai igazgatás joga, hogy a csapat-elhelyezésre ne szükséges épületet, a megtérités fizetésének tartama alatt, más katonai czélokra használhass vagy egyéb a közegészséggel és közbiztonsággal nem ellenkező czélokra bérbe adhassa.

Ha a térités bizonyos időtartamon át való szakadatlan fizetésének biztositása melle rendelkezésre bocsátott épület rendkivüli események, például háború vagy elemi csapáso folytán, a kiküldendő vegyes bizottság lelete alapján, az illetékes hatóságok határozatáv egészen vagy részben állandóan hasznavehetetlennek nyilvánittatott, a megfelelő megtérítésne fizetése megszünik. Ugyanez áll azon esetie is, ha a katonai igazgatás rendelkezésére bocsá tott valamely épület jókarban tartása annyira elhanyagoltatott, hogy az egészen vagy részbe hasznavehetetlennek nyilvánittatik.

A jelen törvény hatálya előtt már használt laktanyákért, valamint az ugyanezen törvén hatálya alatt a katonai igazgatásnak rendelkezésére bocsátott új laktanyákért és a térit bizonyos időtartamon át való szakadatlan fizetésének biztositása mellett rendelkezésre bocsáto fióklaktanyákért azon időtartam lejárta után, melyre a téritésnek szakadatlan fizeté biztosittatott, a katonai használatnak ideiglenes megszakitása vagy teljes abbanhagyása eset ben, a megtérités az üres hajlékra eső mértékben, még három hónapon át, tovább fizettetik.

Oly fióklaktanyáknál, melyekre nézve a megtéritésnek bizonyos időtartamon át va szakadatlan fizetése nem biztosittatott, a használatnak megszünte után a 8. §. szerint já megtéritésnek fizetése, csupán egy hónapig, illetőleg a bérszabás szerinti megtérités az 187 évi XXXVI. törvényczikk 28. §-ában meghatározott bérleti idő lejártáig teljesittetik.

Az utóbb emlitett mindkét esetben a katonai igazgatásnak használati joga szinté fenmarad.

Az idézett törvényczikk 34. §-a helyett:

10. §.

Ki laktanyát, vagy fióklaktanyát enged át, az ajánlatának megtétele, illetőleg az általáno épitési tervezet szerkesztése alkalmával köteles nyilatkozni az iránt, vajjon a laktanyát, illetőleg fióklaktanyát a szükséges butordarabokkal fel akarja-e szerelni, s azok fentartásáról, tisztit sáról és az utánpótlásról, valamint a főző-, fűtő- és világitási eszközökről akar-e gondoskod vagy sem.

Utóbbi esetben ezek felől a katonai igazgatás gondoskodik.

Az idézett törvényczikk 52. §-a helyett:

11. §.

A csupán időszaki fegyvergyakorlatok és csapatösszpontositások tartamára fasátorokba (barakkokban) átengedett helyiségekért a 8. §. I. 3. és II. 3. pontjai alatt megállapito összegek fizettetnek megtéritésképen.

Ezen megtéritési összegek kiszámitása a fejek és a beszállásolási napok száma alapj (1879. évi XXXVI. törvényczikk 46. §.) történik.

Az idézett törvényczikk 55. §-a helyett:

12. §.

Az állandó, valamint az átvonuló beszállásolásnál szükséges gyakorlóterek, elemi lőtere valamint torna-, lovagló-terek, fürdőhelyek és lóusztatók — az 1879. évi XXXVI. törvén czikk 7. §-ának 2-ik bekezdése értelmében — a szállás mellékszükségleteit képezik. E helye nek tulajdonul, vagy ideiglenes használatra leendő megszerzése végett, a katonai igazgatás közigazgatási hatósággal egyetértüleg, a barátságos egyezséget tartozik megkisérleni.

Ha az egyezség nem sikerül, az illetékes közigazgatási hatóság fölterjesztésére, a honvédelmi minister, a szükséges terület kisajátitását elrendelheti. A honvédelmi ministernek a kisajátitást elrendelő határozata után, a kisajátitandó terület azonnal a katonaság használatába adandó.

A közigazgatási hatóság ezután a szükséges adatok felvételével, esetleg a két szomszéd községből való becsüsök alkalmazásával, meghatározza a kártalanitási árt, melyet a katonaság a terület tulajdonosának fizetni tartozik. Az ezen határozattal meg nem elégedő félnek azonban jogában áll, az 1881. évi XLI. törvényczikkben megállapitott birói kártalanitási eljárást követelni.

Ha a helyőrségi községben a különös czélnak megfelelő földterület és fürdőhelyek nem volnának találhatók, vagy pedig azoknak a helyőrségi község határán kivüli megszerzése — a katonai érdekek sérelme nélkül — gazdászati vagy pénzügyi tekintetből czélszerünek mutatkoznék, ez esetben azok a legközelebb fekvő községben lesznek megszerzendők és a katonaság rendelkezésére bocsátandók.

Az emlitett terekre vezető utak, a mennyiben kizárólag a csapatok részére szükségesek, a katonai igazgatás költségén állitandók helyre.

A gyakorló-, lő-, torna- és lovagló-terek térméretei és egyéb kellékei az ezen törvény 14. §-a értelmében a honvédelmi minister által rendeletileg kiadandó kimutatásokban határoztatnak meg.

Az idézett törvényczikk 56. §-a helyett:

13. §.

Ha a csapat- és lőgyakorlatok megtartására a 12. §. értelmében átengedett terek elégtelenek, akkor a katonai igazgatás a szükségelt földterületeket akadálytalanul használhatja.

Ezen használatnak azonban a művelés alatt levő földeknek lehető legnagyobb kimélésével kell történni, minélfogva a terepen eszközlendő csapat-gyakorlatok, különösen pedig nagyobb taktikai gyakorlatok végett történő összpontositások, nemkülönben a tartalékosok és honvédek fegyvergyakorlatai idejének meghatározásánál, kellő tekintettel kell lenni arra, hogy a mezőgazdaság és erdőművelés ne háborittassék.

Ily gyakorlatok megtartása felől az érdekelt községek lehetőleg előlegesen értesitendők.

Az ezen gyakorlatok alkalmával okozott valóságos kárt és haszonveszteséget a katonai igazgatás megtériti. A megtéritésnek lehetőleg a helyszinén katonai közegek által rögtön kell eszközöltetnie.

Ha azonban ily módon megegyezés létrehozható nem volna, akkor az okozott teljes kárt és haszonveszteséget a közigazgatási hatóság vezetése, valamint a károsultak meghivása és föleskelett becslők alkalmazása mellett, vegyes bizottság deriti ki. A bizottságnak közvetlenül a fegyvergyakorlat vagy az összpontositás bevégezte után összejönnie és feladatát megszakitás nélkül teljesitenie kell.

Azt, hogy mily időközökben történjék az állandó táborok körüli gyakorlatoknál okozott károk kipuhatolása, a közigazgatási hatóság a katonai parancsnoksággal egyetértőleg állapitja meg.

A mennyiben a barátságos egyezség a vegyes bizottsági eljárásnál sem jönne létre, a közigazgatási hatóságok (1879. évi XXXVI. törvényczikk 20. §.) határoznak.

A megtéritési összeg, a katonai igazgatás által, a lehető legrövidebb idő alatt kifizetendő.

14. §.

Az 1879. évi XXXVI. törvényczikk *F)* kimutatása ezennel hatályon kivül helyeztetik és a honvédelmi minister felhatalmaztatik, hogy a csapatok kiképzésére megkivántató

gyakorló-, lő-, lovagló- és torna-terek méreteit és egyéb kellékeit, az időközönként mutatkozó változó szükséglethez képest, a közös hadügyministerrel egyetértőleg, rendelettel szabályozza. Az ily intézkedésekről a honvédelmi minister az országgyülésnek utólag jelentést tartozik tenni.

Végrehajtási intézkedés.

15. §.

Ezen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg, ki e végből a közös hadügyministerrel, továbbá a pénzügyministerrel egyetértőleg intézkedik.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 672. számú irományhoz.

Indokolás,

„a közös hadsereg (haditengerészet) és a honvédség beszállásolásáról szóló 1879. évi XXXVI. törvényczikk némely szakaszának módositása tárgyában“ benyujtott törvényjavaslathoz.

Az 1879. évi XXXVI. törvényczikk életbeléptetésének napjától, vagyis ugyanazon év julius 1-től fogva a katonai lakbéreknek kipuhatolását és ezen alapon új lakbérszabásnak életbeléptetését, valamint a helyőrségi állomásokat képező egyes községeknek a bérszabás valamely osztályába való sorolását, ezen törvényczikk 30. §-ában foglalt határozványok szem előtt tartásával, eddigelé már *négy izben* kellett eszközölni.

Mindjárt az 1879-ik évi julius 1-től fogva az 1880-ik év végéig terjedő hatálylyal megállapitott első bérszabás — szemben a hatályon kivül helyezett és az előbbi szabályok alapján kiadott bérszabással — az egyes lakbérosztályok bértételeiben úgy a havidíjas katonai személyek lakásaira, mint a bérszabás szerint téritendő mellékszükségletekre nézve, emelkedést mutatott.

Ezen emelkedés nemcsak az 1881—1885-iki időszakra nézve az 1880-ik évben felállitott bérszabásban jelentkezett, hanem az 5—5 évenkint kiadott újabb bérszabásokban is.

Ennek megvilágitásául példaképen a századosi lakás bérszabásszerű téritési díját emlitem fel, mely a bérszabás 5-ik osztályát véve alapul:

az 1880.	év végéig érvényben állott bérszabásban	305 frt
» 1885.		320 »
» 1890.		364 frtot

tett ki; — az 1895-ik év végéig még érvényes bérszabásban pedig már 388 forintra emelkedett.

A mellékszükségletek téritésénél mutatkozó fokozatos emelkedés megvilágitására pedig szolgáljon a következő példa: egy 25—30 □-méternyi kiterjedésű iskolaszoba után a bérszabásnak szintén 5-ik osztálya szerint járó bérszabásszerű téritési díj

az 1880.	év végéig érvényben állott bérszabásban	80 frtra
» 1885.		84 »
» 1890.		96 »

rugott, — holott az 1895-ik év végéig még érvényes bérszabásban már 100 frtban volt megállapitandó.

Hasonló emelkedés tapasztalható a más havidíjasok lakásainak és a mellékszükségleteknek téritési díjaiban az egész vonalon, vagyis a bérszabás, mint a 10 osztályában; — ezenfelül pedig a beszállásolási költségeket növelte még az is, hogy több községet, a kimutatott lakbérek alapján, magasabb bérosztályba kellett sorolni.

Ezen következetes béremelkedésnek természetes következménye az lett, hogy a már rendelkezésre álló laktanyák- és fióklaktanyákban lévő lakások és mellékszükségletek után járó téritési díjak is folytonos emelkedést mutattak.

A beszállásolási költségeknek ezen folytonos emelkedése leginkább kitűnik azon körülményből, hogy a közös hadsereg évenkénti elhelyezési költségei, melyek az 1879-ik évi XXXVI. törvényczikk hatálybalépte után csak 5 millió forintra rugtak, most már 12 millió forintnyi összegre emelkedtek.

A bérszabásszerű téritési tételeknek minden bérosztályban időszakról-időszakra történt ezen emelkedése és a beszállásolási költségeknek ebből folyó növekedése szükségessé tette, miszerint a monarchia két államának kormányai módot keressenek arra nézve, hogy a beszállásolási költségeknek következetes és a mint már kimutattam, jelentékeny emelkedése korlátoztassék.

Az érdekelt kormányok között ez irányban folytatott tárgyalások eredménye a jelen törvényjavaslat.

E törvényjavaslat a beszállásolásról szóló 1879-ik évi XXXVI. törvényczikk 3., 4., 5., 6., 17., 30., 31., 33., 34., 52., 55. és 56. §-ainak, valamint *F)* kimutatásának részben vagy egészen való módositását foglalja magában; s nehány, a gyakorlati szükségesség által indokolt új rendelkezést is tartalmaz.

Áttérve a részletekre, e tekintetben a következőket bátorkodom kiemelni:

A 2. §-hoz.

Ezen szakasz a beszállásolási törvény 3. §-ának tulajdonképen csakis formaszerű módositása, és pedig azért, mivel a jelenlegi törvény e szakasza csakis annyiban igényel módositást, a mennyiben az abban előforduló csapattestek és osztályok tekintetében, az időközben beállott szervezeti változások figyelembe veendők voltak.

A 3. §-hoz.

Ezen szakasz módositása azon oknál fogva terveztetik, mivel a jelenlegi szövegben előforduló »hadsereg« szó elé ezen jelző: »közös« felveendő volna; — továbbá kivánatosnak látszik, hogy a beszállásolási törvény hatálya a népfölkelésre is kiterjesztessék, mert habár a népfölkelési csapatok béke idején nem is állanak fenn és csupán háború idején alakittatnak s a beszállásolási törvény a háború esetében előálló e nemű szükségletekre nem vonatkozik, — ezen intézkedést mégis azon körülmény teszi indokolttá, hogy a népfölkelési ügyek intézése már békében is nemcsak irodai munkát okoz, hanem a háború esetén alakitandó népfölkelési csapatok részére előre beszerzendő felszerelés stb. raktárolásáról is már békében kell gondoskodni, minélfogva a népfölkelés czéljaira már békében is szükségeltetnek irodai és raktárhelyiségek. Ily körülmények között mellőzhetetlen oly törvényes intézkedés, mely a honvédelmi ministert ezen helyiségek rendelkezésre bocsátásának követelésére felhatalmazza.

A 4. §-hoz.

Az 1879-ik évi XXXVI. tövényczikk 5-ik §-ának *c)* és *d)* pontjai összekötendők volnának, nehogy a fióklaktanyának külön *d)* pont alatt való felemlitése azon téves felfogásra és következtetésre szolgáltasson alkalmat, hogy fióklaktanyák csakis akkor volnának követelhetők, mikor (rendes) laktanyák megszerzése nem sikerülne.

A *c)* pont alatt előforduló ezen szó: »ország« kihagyandó volna, mert az »állami laktanyák« ugyanezen §. *a)* pontja alatt már felemlitvék és igy a *c)* pontban az ismétlés esete forog fenn.

Ezen szakasz azon új rendelkezése, hogy különös esetekben a pénzügyminister hozzájárulásával az állam is bocsáthat a katonai igazgatás rendelkezésére beszállásolási czélokra szolgáló épületeket, az ezen törvényben megállapitott téritési díjaknak a katonai igazgatás által való fizetése mellett, — abban találja indokolását, hogy ekként az 1879-ik évi XXXVI. törvényczikk azon egyik igen jelentékeny hézaga lesz pótolható, mely abban nyilvánul, hogy a megkivántató laktanyák rendelkezésre bocsátása eddigelé kizárólag az illető községek (városok vagy vármegyék) jóakaratától függött, minek az lett a következménye, hogy a beszállásolási törvény keretében, számos igen szükséges laktanya előállitása nem volt elérhető.

Ezen §-ban továbbá lényeges azon ujitás is, mely szerint a laktanyák és fióklaktanyák közé a laktanyák egy új kategoriája (II. osztályú laktanya elnevezéssel) rendszeresittetik, mely férőhelyeinek száma, illetőleg terjedelme szempontjából a mostani rendes laktanyával teljesen megegyezik, de minőségére és épitési szerkezetére nézve csekélyebb mérvű követeléseknek felel meg. E két laktanya között minőség és szerkezet tekintetében fenforgó különbségek rendeleti uton fognak annak idején meghatároztatni, mivel azoknak a törvényben való részletes felsorolása túllépné a törvény szűkebb keretét.

Példaképen csak azt emlitem fel, hogy az eddigi rendes (a törvényjavaslat szerint I-ső osztályú) laktanya cseréppel fedendő, ellenben a II-od osztályú laktanyára nézve — figyelemmel a helyi épitészeti szabályokra — megengedtetik, hogy az zsindelylyel fedessék; vagy a hol az előbbi laktanyában kemény padló alkalmazása követeltetik, ott a II-od osztályú laktanyában puha padlózat elkészitése is elegendő stb.

Ezen intézkedés az épittető félre nézve előnyösnek igérkezik, mert ha laktanyát (és nem fióklaktanyát) óhajtana épittetni, akkor nem leend szükséges a nagyobb költségekkel járó rendes (I-ső osztályú) laktanyát előállittatnia, s a mennyiben az ily egyszerűbb szerkezetű II-od osztályú laktanyák téritési díjai is mérsékeltebbek lesznek, ezen intézkedés az államkincstárra nézve is némi előnynyel jár.

Ezek kapcsában, — bár talán fölösleges is, — kiemelendő, hogy a törvényjavaslatnak e része, a beszállásolási törvény alapján eddigelé rendelkezésre bocsátott rendes laktanyákra ki nem terjedhet.

A mi az I-ső osztályú laktanyákra nézve felvett azon intézkedést illeti, hogy azoknak külön e czélra épülve kell lenniök, az teszi szükségessé: hogy megakadályoztassék, miszerint fióklaktanyák hozzáépitkezések és tatarozások által rendes laktanyákká alakittassanak át, mi ha megengedtetnék, arra vezetne, hogy tökéletlen laktanyákért is a minden tekintetben megfelelő laktanyák után járó magasabb téritési díjak volnának fizetendők.

Továbbá minden jogosulatlan követelés elkerülése végett, ezen szakaszban, az eddigi gyakorlatnak megfelelő oly intézkedés is fel volt veendő, melynél fogva kimondatik, hogy az épittető fél és a katonai igazgatás közötti szabad megegyezés tárgyát képezi az, vajjon laktanya vagy fióklaktanya épittessék-e?

Végül az utolsóelőtti harmadik bekezdésben előforduló ezen szó után »csapatkórházakra« még ezen szó »*csapatszállitó-házakra*« vétetett fel, mivel az utóbb emlitett férőhelyek szintén az 1879-ik évi XXXVI. törvényczikk 7. §-ában érintett helyiségek és mellékszükségletek közé tartoznak, mely okból kivánatos, hogy a katonai igazgatás ezen, bár csekély terjedelmü helyiségnek rendelkezésre bocsátását is követelhesse.

Az 5. §-hoz.

Az 1879-ik évi XXXVI. törvényczikk 6. §-ának első bekezdésében előforduló ezen szavak után: »honvédelmi minister« felvételett »a pénzügyminister meghallgatása után«, — még pedig azon oknál fogva, mivel az ezen bekezdésben foglalt rendelkezéshez képest felhagyandó épületeknek tényleges felhagyása előtt, a pénzügyminister meghallgatása is szükségesnek mutatkozik, hogy ez, pénzügyi szempontból, a kérdésben véleményét nyilvánithassa.

Ezen szakasz második bekezdésében kimondatik továbbá, hogy a valamely épület felhagyása folytán mutatkozó beszállásolási szükséglet ezen törvény alapján követelhető, mivel az épitészeti vagy egészségrendőri okokból felhagyott épület tulajdonosa más megfelelő épület átengedésére, a beszállásolási törvény alapján, nem szoritható.

Az 1879. évi XXXVI. törvényczikk 6. §-ának második bekezdésében előforduló ezen szavaknak »állami vagy« törlése javasoltatik, mivel az állami laktanyákra nézve a következő bekezdés külön intézkedést tartalmaz.

A törvény ezen §-ának második bekezdésében előforduló ezen hivatkozás »és *d)*«, — figyelemmel a jelen törvényjavaslat 4. §-ának új szövegére, — kihagyandó volt.

Kivánatosnak mutatkozik ellenben, hogy kimondassék, miszerint az állam tulajdonát képező és beszállásolási czélokra szolgáló épületeket, — kivéve azon esetet, midőn azok az állandó békeelhelyezésben történt változás folytán, beszállásolási czélokra nélkülözhetőkké válnak, — más, mint beszállásolási czélokra használni szabad ne legyen; s hogy azok eladhatók se legyenek a nélkül, hogy más hasonértékü épület meg ne szereztessék s ekként biztosittassék az, hogy az itt érintett állami épületeket a katonai igazgatás más, mint beszállásolási czélokra ne használhassa, nehogy ez által az elhelyezés terhe az illető községre hárittassék; — továbbá, hogy az ily épületet sem az állam, sem az épületet használó katonai igazgatás beszállásolási czélokra szolgáló más épület előállitása nélkül el ne adhassa.

Az utolsó bekezdés új szövegezése pedig azért terveztetik, mivel e pont, jelen szövegében, többször szolgáltatott okot téves magyarázatra.

A 6. §-hoz.

Az 1879. évi XXXVI. t.-cz. 17-ik szakasza, — tekintettel az italmérési jövedékről szóló 1888-ik évi XXXV. t.-cz. rendelkezéseire, újra volt szövegezendő.

Az állomási helyek körletén kivül menetelő csapatoknak szeszes italokkal való ellátását biztositandó, ezen §-ban kimondandó volt, hogy a csapatot kisérő markotányos egy és ugyanazon községben (városban) 48 órán belül, a csapatokat szeszes italokkal elláthassa a nélkül, hogy a helybeli italmérési adószedésre jogositottal, illetőleg a kizárólagos italmérési jogosultság haszonbérlőjével egyezségre lépni tartoznék; ezen időn túl azonban az egyezség létrehozása okvetetlenül megkivántatik, hogy ekként az italmérési adószedésre jogositottnak, illetőleg a kizárólagos italmérési jogosultság haszonbérlőjének törvénybiztositotta jogai is megóva legyenek.

A 7. §-hoz.

Az 1879-ik évi XXXVI. t.-cz. 30. szakaszának tervezett módositása az által, hogy a községek a kipuhatolandó bérátlagok alapján, ezentúl nem 5—5, hanem 10—10 évenként lennének lakbérosztályokba sorolandók, pénzügyi szempontokból a leglényegesebb; — a mennyiben — miként már fentebb az általános indokok között kiemeltetett, — a bértételek eddigelé minden új bérszabás megállapitása alkalmával jelentékenyen emelkedtek, valamint igen sok község magasabb bérosztályba került, a minek lehetősége a tervezett módositás által ezentúl csakis nagyobb időközökben fog beállhatni.

A végből pedig, hogy az állam pénzügyeire nézve előnyösebb ezen eljárási mód mielőbb alkalmaztathassék, kivánatosnak mutatkozik, hogy már az 1891-ik évi január 1-től fogva az 1895-ik év végéig jelenleg érvényben levő bérszabás hatálya az 1900-ik év végeig kiterjesztessék, mely intézkedés által a bértételeknek esetleges általános emelkedése az 1896-ik év helyett csakis az 1901. évben következnék be.

A községeknek az 1900-ik évben történő és a közvetlenül azelőtt lefolyt öt évben divatozott lakás- és butorárakból kinyomozandó bérátlagok alapján eszközlendő osztályozása és az ehhez képest megállapitandó új bérszabás az 1901-ik évi január 1-től fogva az 1910-ik év végéig volna érvényes.

Kétségtelen, hogy ezen rendelkezés az állam pénzügyeire nézve előnyös lenne és a beszállásolási törvény módositásának, ha nem is egyedüli, de mindenesetre első és legfontosabb indokául tekintendő.

Ezen mindenesetre figyelmet érdemlő okokból tervezett ujitás további indokolása végett kiemelendőnek vélem még azt is, hogy azon eddigi eljárás, mely szerint a laktanyák és fióklaktanyák tulajdonosai abban az esetben, ha az illető község, az öt évi bércyclus lejárta után, magasabb bérosztályba került, laktanyájuk-, vagy fióklaktanyájuknak a bérszabás szerint téritendő részei után magasabb téritési díjak élvezetébe jutottak a nélkül, hogy ezért fokozottabb ellenszolgáltatásokat nyujtottak volna, — sem a méltányosságnak, sem pedig a beszállásolási törvény alapelveinek és szellemének meg nem felelhet.

E mellett nem hagyható figyelmen kivül, hogy a községekre nézve az által, hogy helyőrséggel láttatnak el, a csapatok fogyasztásából úgy is jelentékeny anyagi előny keletkezik, mely előnynyel szemben a községek az elhelyezési czélokra szolgáló épületek átengedésénél még némi áldozatot is hozhatnának.

A bérszabás hatályának 10 évre való kiterjesztésénél azonban épen a községek érdekei szempontjából mégis megengedendő volna, hogy egyes községek a törvényjavaslatban meghatározott feltételek mellett, már időközben is ujólag osztályozhatók legyenek, mert a házbérek emelkedésének következménye az volna, hogy a katonai havidíjas egyének akkor, midőn illetékszerű lakásokat a bérszabásszerű téritési díjakért nem kaphatnának, e lakásokat a beszállásolási törvény 25. §-a alapján a községtől követelnék, mi által azonban az illető községnek oly kiadások okoztatnának, melyeknek visszatéritésére egyáltalában nem számithatna.

E baj orvoslására tehát egyes indokolt esetekben alkalom volna nyujtandó.

Ebből kifolyólag különösen ki kellett emelni azt, hogy a község a bérszabás érvényességi tartama első öt évének lejárta után az ott részletezett egyéb feltételek mellett csakis úgy kérhet új osztályozást, *ha az 1-ső lakbérosztálynál alacsonyabb lakbérosztályba van sorolva,* hogy ekként az állam jogosult pénzügyi érdekeinek szempontjából biztositható legyen, miszerint az esetleges béremelések csakis az érvényben levő bérszabási keretein belül következhetnek be. Minthogy azonban másfelől szükségesnek mutatkozik, miszerint egyes községek, melyekben a lakbérek a bérszabás hatályának tartamán belül leszállanak, alacsonyabb bérosztályokba legyenek sorolhatók, ennélfogva a törvényjavaslatba, pénzügyi szempontból, oly irányú rendelkezés is felveendő volt, mely szerint a kormány egyes indokolt esetekben a bérszabás hatályának tartama alatt is elrendelheti ily községeknek új osztályozását.

A 30. §. utolsó bekezdésének ujólag való szövegezését azon körülmény indokolja, hogy oly laktanyák épitését felajánló feleknek, melyek új helyőrségi állomási helyekül kiszemelt és eddigelé még nem osztályozott községekben volnának előállitandók, alkalom nyujtathassék arra, miszerint már a laktanya épitésére irányuló egyezség létrejövetele alkalmával tájékozást szerezhessenek az iránt, hogy az épitendő laktanya után mily téritésre számithatnak, a mi

csakis úgy volna lehetséges, ha az illető község a csapat megérkezte előtt, nevezetesen pedig a laktanya épitésére vonatkozó egyezség létrejövetelekor a bérszabás valamely osztályába besorolható lenne. Ezen rendelkezés a laktanyát épittetni szándékozó félnek helyzetét nagyon megkönnyitené, mert biztos adatok birtokába jutna arra nézve, hogy a laktanya téritési díja az épitési tőke kellő kamatoztatását biztositani fogja-e avagy sem, s ezen támpont egyuttal a laktanyaépitési ügy financzirozását is megkönnyiti.

Az érvényben levő törvénynek ezen hézaga már több laktanya létesitését meghiusitotta, mely körülmény a csapatok közös és jó beszállásolásának szempontjából nagyon hátrányosnak mondható.

Oly új helyőrségi állomásokra nézve azonban, melyekben az egyenkénti elhelyezés vétetik igénybe, az eddigi eljárás továbbra is érvényben maradhatna.

A törvényjavaslat utolsó bekezdésében kimondatik, hogy egyes községek, az ezen szakaszban foglalt elvek szerint az 1896-ik évi január 1-től fogva az 1900. év végéig terjedő időszakra nézve az 1895. év folyamán kivételesen szintén újra osztályozhatók, mely intézkedés a községek érdekeinek szempontjából, azon oknál fogva volna a törvényjavaslatba felveendő, mivel ha már a jelenleg érvényben levő bérszabás hatálya, ezen szakasz alapján, az 1900. év végéig kiterjesztetik, egyes községeknek, melyekben a lakbérek időközben emelkedtek és az ottani viszonyok az ezen §. hatodik bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelnek, okvetlenül alkalom volna nyujtandó arra nézve, hogy az 1900. év végéig tartó bérszabási időszaknak még hátralevő öt évére esetleg magasabb és a tényleges viszonyoknak megfelelő bérosztályba juthassanak.

A 8. §-hoz.

Az 1879. évi XXXVI. t.-cz. 5. §-ának (törvényjavaslat 4. §.) azon módositása, mely szerint másodosztályú laktanyák rendszeresittetnek és ezen laktanyák egyszerűbb szerkezeténél fogva az épitési költségek is lehetőleg leszállittatni fognak, szükségessé teszi azon téritési díjaknak arányos leszállitását is, melyek a laktanyákban levő legénységi férőhelyek és istállók, valamint a havidíjasok és a nős altisztek lakásai, nemkülönben a mellékszükségletek után fizettetnek.

Azon könnyitéseknél fogva, melyek a másodosztályú laktanyákra nézve műszaki-szerkezeti szempontból engedélyeztetnek, ezen laktanyák épitési költségei általában az első osztályú laktanyák épitesi költségeinek $^2/_3$—$^3/_4$ részére tehetők. Ennélfogva a legénység és lovak elhelyezése után járó téritési díjak a másodosztályú laktanyákra nézve oly mérvben állapittattak meg, hogy a téritési díjak az első osztályú laktanyák után fizetendő téritési díjak $^2/_3$-ának körülbelül megfelelnek.

A mellékszükségletekre nézve azonban a bérszabásszerű téritési díjnak $^2/_3$—$^3/_4$ része volna téritésképen megállapitandó, hogy ekként mindazon okok figyelembe vehetők legyenek, melyek folytán valamely laktanya épitése, a helyi viszonyok következtében, olcsóbb vagy drágább lesz. Hasonló okokból lett a másodosztályú laktanyákban levő havidijas lakások után járó téritési díj is a rendes bérszabásszerű téritési díjnak $^2/_3$—$^3/_4$-ére leszállitva, feltéve, hogy a tiszti lakóépület nem az elsőosztályú laktanyákra nézve fennálló követelményekhez képest épittetett, mely esetben a tiszti lakóépület után az elsőosztályú laktanyák tiszti épületeért járó téritési díj fizetendő.

A fióklaktanyákban levő legénységi férőhelyekre és istállókra nézve az eddigi téritési tételek megtartandók lennének; ellenben a mellékszükségletek és a havidíjas lakások után, a hivatott helyi vegyes bizottság javaslata alapján úgy, miként ez a másodosztályú laktanyákra nézve terveztetik, a bérszabásszerű téritési díjak $^2/_3$—$^3/_4$ részének megfelelő téritési díjak lesznek a jövőben fizetendők. Ezen téritési módozat a jelenlegi törvényes megtéritéssel szem-

ben a téritési díjaknak némi leszállitását fogja ugyan eredményezni, de ez a fióklaktanyák épitésére irányuló vállalkozási kedv csökkentésére alkalmul nem szolgálhat, mivel a jelen törvényjavaslat ezen épületek után is 25 évig terjedhető téritési biztositékot engedélyez, holott a fióklaktanyák után eddigelé téritési biztositék egyáltalában nem volt nyujtható.

Az 1879. évi XXXVI. törvényczikk 31. §-ának utolsó bekezdése, — mely jelen szövegében gyakori félreértésekre szolgáltatott okot, — ujólag szövegeztetett.

Pénzügyi szempontból nagyon lényeges a törvényjavaslat ezen §-ába felvett azon rendelkezés, mely szerint azon téritési díjak, melyek valamely laktanyának vagy fióklaktanyának rendelkezésre bocsátása idején a bérszabás szerint téritendő helyiségek után fizettetnek, az illető laktanya vagy fióklaktanya részére biztositott idő, illetőleg azok használatának egész tartama alatt változatlanul maradnak; — továbbá, hogy az eddigelé már rendelkezésre bocsátott laktanyákra nézve az ezen törvényjavaslatnak törvényerőre való emelkedése idején fizetett téritési díjak, a mennyiben ezek egész összegben az illető laktanyának rendelkezésre bocsátása idején megállapitva volt téritési díjakkal legalább is egyenlők, azon egész időre változatlanul maradnak, melyre a laktanyának szakadatlan megtéritése biztosittatott, melyhez hasonló intézkedés a fióklaktanyákra nézve is terveztetik azok használatának tartamára.

Ezen állandósitás által ugyanis némi pénzügyi előnyök volnának elérhetők a nélkül, hogy ez által a laktanyák tulajdonosai a legcsekélyebb mérvben is károsodnának, mivel itt oly téritési díjak állandósitásáról van szó, melyek:

1. az ezen törvényjavaslat életbelépte után épitett új laktanyák tulajdonosainak ezen laktanyák rendelkezésre bocsátása idején a bérszabás szerint téritendő helyiségek után fizettetnek; és melyek

2. az ezen törvényjavaslat életbelépte előtt már létesitett laktanyáknak bérszabás szerint téritendő helyiségei után, azon időben fizettetnek, midőn e törvényjavaslat törvényerőre emelkedve életbelép, feltéve, hogy e téritési díjak ekkor legalább is egyenlők azon téritési díjakkal, melyek ezen laktanyák használatba vételekor, a bérszabás szerint téritendő helyiségek után, megállapitva voltak.

Minthogy pedig e szerint úgy a már meglevő, mint az ujonnan épitendő laktanyákra nézve, azon téritési díjak állandósitása czéloztatik, melyek a laktanyák átvételekor azok után fizettettek, illetőleg fizettetnek, ennélfogva ezen állandósitás a laktanyák tulajdonosaira nézve sérelmes nem lehet, a mennyiben a laktanyáknak átvételekor megállapitott téritési díjak az épitési tőke kellő kamatoztatását biztositják és igy az épitési tőke az eredetileg megállapitott bérszabásszerű téritési díjak állandósitása mellett, a használat egész tartama alatt, kellőleg kamatoztatik.

Másfelől pedig a mostani eljárás fentartását, — mely lehetővé teszi azt, hogy a laktanyáknak bérszabás szerint téritendő helyiségei után fizetendő téritési díjak akkor emelkedjenek, midőn azon községek, melyekben az illető laktanyák vannak, az új bérszabás felállitása alkalmával magasabb bérosztályokba kerülnek, — mi sem látszik indokolni; mert eltekintve attól, hogy a jelenlegi eljárás az állam pénzügyeire nézve nagyon hátrányos, a laktanyák tulajdonosai, ily körülmények között, oly jövedelemtöbblethez jutnak, mire az épitéskor egyáltalában nem számithattak s a mire, a beszállásolási törvényből kifolyólag, — miként már ezen indokolásnak a törvényjavaslat 7. §-ára vonatkozó részében emlitve volt, — méltányosan igényt sem formálhatnak.

Ezen módositás ellen némely laktanyatulajdonos — város (község) azon felfogása sem hozható fel indokul, miszerint a téritési díjakból a laktanyák épitésére — rendszerint — kölcsönképen felvett összegnek nemcsak kamatai, hanem még a részleges törlesztési hányadok is

fedezendők volnának; mert ezen laktanyák, az egyenkénti beszállásolás terhétől való szabadulás czéljából állíttatnak elő és igy első sorban a városnak (községnek) áll érdekében az építkezés, miből aztán önként következik, hogy az abból némi részben esetleg reájuk háramló teher alól sem vonhatják ki magukat, s pedig annál kevésbé, mert

1. a katonaság elszállásolásának kötelezettsége törvényeink értelmében közterhet képez s a katonaságnak laktanyákban való elszállásolásából direct előnyöket várni annál kevésbé lehet helyén, mivel az illető község az ott állomásozó katonaság fogyasztása következtében amugy is indirect hasznot élvez;

2. ellenkeznék a beszállásolási törvény szellemével oly téritési díjaknak biztositása, melyekből a laktanyaépitésbe befektetett kölcsönösszegnek nemcsak kamatai, hanem törlesztési részletei is minden egyes esetben fizethetők, mert

3. az épittető fél, bizonyos számú évek multán, különben is tehermentes és eléggé jól jövedelmező laktanya tulajdonába jut.

Ellenben, ha ezen törvényjavaslatnak törvényerőre való emelkedése idején a téritési díjak kisebb összegre rugnának, mint azok a téritési díjak, melyek egyes községekben az illető laktanyának használatba vétele alkalmával, a katonai igazgatás által a laktanyatulajdonosnak fizettettek: a jelen törvényjavaslat lehetővé teszi, hogy a laktanyák tulajdonosai, a laktanyájuk átadásakor részükre fizetett téritési díjakat élvezzék még azon egész hátralevő időtartam alatt is, mely időtartamra a laktanya után járó téritési díjaknak szakadatlan fizetése részükre biztosittatott.

Ha pedig azon időtartam, melyre nézve a laktanya szakadatlan megtéritése biztosittatott, az ezen törvényjavaslatnak törvényerőre való emelkedése előtt rendelkezésre bocsátott laktanyákra nézve lejár, akkor megfelelő egyezség létrehozatalának nem sikerülte esetében az illető községnek az akkor érvényben álló bérosztályzata lesz a laktanya bérszabásszerű téritésére nézve mérvadó, a mi ugy a katonai igazgatás, mint a laktanyák tulajdonosainak érdekeit egyformán megóvja.

A 9. §-hoz.

A 9-ik §. a beszállásolási törvény 33. §-a nagyobb részének más sorrendben való szövegezése és csupán azon tulajdonképeni és lényegesnek mondható módositást tartalmazza hogy a téritési díjak szakadatlan fizetésének biztositása tekintetében nem tesz különbséget az új törvény hatálya alatt létesülő laktanyák és fióklaktanyák között, hanem a biztositékot úgy az I-ső és II-od osztályú laktanyákra, mint a fióklaktanyákra nézve egyformán megadhatónak jelenti ki.

E módositásnak czélja az, hogy a II-od osztályú laktanyák épitésére irányuló vállalkozás elősztessék, valamint hogy a fióklaktanyák is az eddiginél nagyobb mérvben állíttassanak elő, a mi tekintettel csekélyebb téritési díjaikra, pénzügyi szempontokból, kivánatosnak mutatkozik, és e mellett a községeknek módot nyujt arra, hogy az egyenkénti beszállásolás terhe alól kisebb pénzáldozatok, illetve befektetés mellett is, megszabadulhassanak.

Továbbá figyelemreméltó módositás ezen szakaszban még az is, hogy az 1879. évi XXXVI. törvényczikk 33-ik szakaszának változást nem szenvedett azon része, hogy az ekként garantirozott »épület, rendkivüli események (háború, elemi csapások) folytán a kiküldendő vegyes bizottság lelete alapján, az illetékes hatóságok határozatával egészen, vagy részben állandóan hasznavehetetlennek nyilvánittatott, a megfelelő megtéritésnek fizetése megszünik«, — most kiterjesztetik azon esetekre is, melyekben valamely épület jókarban tartása annyira elhanyagoltatott, hogy az egészen, vagy részben hasznavehetetlennek nyilvánittatik, mely új rendelkezésnek az a czélja, hogy a katonai igazgatás ily esetben ne legyen kénytelen az épület tulajdono-

ínak mulasztása folytán hasznavehetetlenné vált épületekért, vagy ezek egy részeért téritési íjakat fizetni, valamint az épülettulajdonossal, miként az eddigi tapasztalat is bizonyitja uzamos és kielégitő eredményre alig vezető tárgyalásokat folytatni.

A 10. §-hoz.

Az 1879. évi XXXVI. t.-cz. 34. §-ának módositása azért vált szükségessé, mivel a lenlegi eljárás, a gyakorlatban, a katonai igazgatásra nézve hátrányosnak bizonyult, a menyyiben abban az esetben, midőn a laktanya vagy fióklaktanya tulajdonosa (átengedője) a bútok beszerzésére s az ezen §-ban felsorolt szolgáltatások teljesitésére vállalkozni nem akart, z átadott épületet, a szükséges berendezési tárgyak hiányában, a katonai igazgatás azonnal asználatba nem vehette, holott ennek a téritési díjakat már az átadás napjától fogva fizetnie ellett. Ezen §-nak javaslatba hozott módositása mellett, a jövőben hasonló bajok fel nem erülhetnek s a katonai igazgatás még az épitkezés megkezdése előtt ekkép inkább szerezhet íjékozást arra nézve, vajjon az épületátengedő hajlandó-e beszerezni a szükséges bútordaraokat és kész-e teljesiteni a megkivántató szolgáltatásokat, vagy sem.

A 11. §-hoz.

Az 1879-ik évi XXXVI. t.-czikk 52. §-ának módositását azon körülmény indokolja, ogy az idézett törvény 31. §-ának ezen törvényjavaslat szerinti módositása folytán, az 52. §-ban őforduló idézet kiigazitása vált szükségessé.

A 12. §-hoz.

Az 1879. évi XXXVI. t.-czikk 55. §-ának első bekezdésében előforduló ezen szó elé: lőterek« ezen jelző: »elemi« felveendő volt, minek indokolását a következőkben van szerensém előadni:

Ezen bekezdés eddigi szövege szerint minden lőtér, tehát a nagy távolságokra való lövékhez szükséges lőterek, valamint a harczászati lőterek is azon mellékszükségletek közé tartoztak, melyeknek rendelkezésre bocsátását a katonai igazgatás, az 1879. évi XXXVI. t.-cz. . §-a alapján igényelhette és melyekre nézve a tulajdon- vagy használati jog a szükséghez épest, esetleg közigazgatási kisajátitás alkalmazásával is volt megszerezhető. Minthogy zonban a csapatok kiképzésének érdekei megkivánják, hogy ezen nagyobb lőgyakorlatok helyzíne gyakrabban változtattassék és e mellett a gazdászati szempontok is az ellen szólnak, ogy az ily lőgyakorlatok megtartásához szükséges lőterek, akár bérlet, akár pedig vétel utján osszabb időre megszereztessenek, ennélfogva ezen lőterek rendszerint a beszállásolási törénynek nem 55-ik, hanem 56-ik §-a alapján vétetnek igénybe, még pedig az okozott valóígos kárnak és haszonveszteségnek megtéritése mellett.

Ennélfogva az 55-ik §. első bekezdésében különösen hangsúlyozandó, hogy az abban oglalt rendelkezés az »elemi lőterek«-re vonatkozik, hogy ekként a katonai igazgatás abba helyzetbe jusson, hogy csakis azokat a lőtereket biztositsa, melyekre a csapatoknak a rendes iszonyok között szükségük van; — ellenben minden nagyobb és évenként csak ritkán előforuló lőgyakorlatok megtartására, a szükséges lőtereket ezen törvényjavaslat 13-ik §-a alapján ehesse igénybe.

Ekként a katonai igazgatás az által, hogy az ily nagyobb lőgyakorlatok megtartására szükéges lőtereket bérlet vagy vétel utján megszerezni kénytelen nem leend, eléggé jelentékeny kiadáoktól lesz megkimélve s e mellett ezen lőgyakorlatok helyszínét is könnyen megváltoztatatja, mely utóbbi intézkedés, annak folytán, hogy az eddigi eljárás mellett, nagyobb területek osszú időre a rendes műveléstől és használattól elvonattak, kétségtelenül azon községekre

nézve is előnyös leend, melyekben az ily nagyobb lőgyakorlatokat, a lőtereknek rendelkezésr állása következtében, eddigelé évekig megtartani kellett.

Továbbá, mivel az 55-ik §-ban a régi kisajátitási (1868. évi LV. és LVI.) törvényr történik hivatkozás, e helyett a jelenleg érvényben levő kisajátitási törvény (1881. évi XLI. t.-cz idézése vált szükségessé.

Ezeken kivül a jelen (55-ik) szakasz — kivéve annak utolsó bekezdését, — változat lanul marad; a most emlitett utolsó bekezdés azonban, figyelemmel ezen törvényjavaslat alább indokolandó 14. §-ának rendelkezésére, akként volt újra szövegezendő, hogy a gyakorló lő-, torna- és lovaglóterek térméretei és egyéb kellékei, az ezen törvényjavaslat 14. §-a érte mében, a honvédelmi minister által rendeleti uton kiadandó kimutatásokban határozta nak meg.

A 13. §-hoz.

Az 1879-ik évi XXXVI. t.-czikk 56. §-ának első bekezdésében, ezen szó után: »csapa gyakorlatok« felveendő volt: »lőgyakorlatok«, hogy ekként a katonai igazgatás azon lőtereke melyek nagyobb lőgyakorlatok megtartására szükségesek és melyek ezen törvényjavasla 12. §-ának fent megindokolt módositása folytán a katonaság állandó használatára ne állanak, a felmerülő szükséghez képest, rövidebb időtartamra megszerezhesse.

Ezen módositástól eltekintve, az 56-ik §. három első bekezdése, némi csekélyeb styláris változtatással, régi szövegezésében fentartatik; az utolsóelőtti és utolsó bekezdése helye javaslatba hozott új szöveg pedig csakis az eljárás tüzetesebb megállapitására irányul.

Ezen szövegezésre azon körülmény adott okot, hogy a gyakorlatban fordultak már el esetek, midőn a csapatgyakorlatok alkalmával okozott mezei károk és haszonveszteség ne térittettek meg a kellő időben.

Minthogy továbbá az a kérdés, hogy az állandó táborok körüli gyakorlatoknál okozo károk kipuhatolása mily időközökben történjék, eddigelé szabályozva nem volt, ennélfogv ezen §-ba azon új rendelkezés vétetett fel, hogy ezen eljárás időpontját a közigazgatási hatóság a katonai igazgatással egyetértőleg, állapitja meg.

A 14. §-hoz.

A 14. §-nak felvételét, mely az 1879-ik évi XXXVI. törvényczikk *F)* kimutatását hatá lyon kivül helyezi és a honvédelmi ministert felhatalmazza, hogy a csapatok kiképzésére meg kivántató gyakorló-, lő-, lovagló- és tornahelyek méreteit és egyéb kellékeit, az időközönkin mutatkozó változó szükséglethez képest, a közös hadügyministerrel egyetértőleg rendelett szabályozza, — a következő indokok tették szükségessé:

A beszállásolási törvény életbelépte óta a lőfegyverek hordképessége jelentékenye növekedett, mely oknál fogva most sokkal nagyobb lőterekre van szükség, mint a mekkorák az idézett törvény *F)* kimutatása megállapit. Kétségtelen tehát, hogy ezen kimutatás átdolgo zást igényel.

Minthogy azonban nincs kizárva annak lehetősége, hogy a jelenleg rendszeresitet lőfegyverek helyett, a hadsereg harczképességének emelése érdekében, a jövőben ismét má szerkezetű és hordképességű lőfegyverek fognak rendszeresittetni, ennélfogva nem mutatkoz czélszerűnek, hogy az *F)* kimutatás a törvény kiegészitő részét képezze, a mennyiben igy eze kimutatásnak a most emlitett eset bekövetkezte alkalmával szükségessé váló módositása, törvény ezen részének megváltoztatása nélkül, lehetséges nem volna; addig pedig, mig törvényhozás hozzájárulása kieszközöltetnék, a szükséges nagyobb lőtereknek rendelkezésr bocsátása követelhető nem lenne, a mi a csapatok kiképzését bizonyára csak hátráltatná.

A 15. §-hoz.

Ezen szakasz a végrehajtásra nézve intézkedik.

Ezek azon pénzügyi és katonai tekintetek, melyek az érvényben levő beszállásolási rvény módositását teszik szükségessé, s a melyeknek előrebocsátása után a tisztelt kép-selőházat kérni bátorkodom, hogy a benyujtott törvényjavaslatot elfogadni méltóztassék.

Budapesten, 1895. évi április hó 5-én.

Beadja:

Báró Fejérváry Géza *s. k.,*
honvédelmi minister.

673. szám.

(LXXIII. ÜLÉS, 871. 2) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895. évi május hó 3. és 4-én tartott 407. és 471-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5624. Végül következett a napirend utolsó tárgya és pedig a pénzügyi bizottság jelentése »a budapesti földalatti villamos vasut-részvénytársaságnak adandó állami kedvezmények tárgyában« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A vita folyama alatt Visontai Soma a következő határozati javaslatot nyujtja be: Határozati javaslat: A képviselőház a törvényjavaslatot azzal utasitja vissza a pénzügyi bizottsághoz, hogy a törvényjavaslat 1. és 2. §-aiban emlitett állami kedvezmények pénzbeli összegének megállapitására alkalmas adatokat szerezze be és a kedvezmények számbeli öszszege iránt a képviselőházat tájékoztassa. Visontai Soma s. k.

A vita bezárása után kérdi elnök a háztól: elfogadja-e a határozati javaslatot, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülvemaradá által eszközölt szavazással a határozati javaslatot mellőzte.

Továbbá kérdi elnök: elfogadja-e a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülve maradá által eszközölt szavazással a törvényjavaslat

elfogadta általánosságban a részletes tárgyalás alapjául.

5625. A részletes tárgyalás során a törvényjavaslat czíme, 1—3. §-ai

változatlanul fogadtattak el.

5637. Napirend szerint következik a törvényjavaslat harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a házat: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás által megejtett szavazás utján a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Perczel Béni s. k.,
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 673. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a budapesti földalatti villamos közuti vasut részvénytársaságnak adandó állami kedvezmények tárgyában.

1. §.

Felhatalmaztatik a pénzügyminister, hogy a kereskedelemügyi ministerrel egyetértőleg az 1890. évi XIII. t.-cz. 2. §-a alapján gyári vállalatok számára engedélyezhető állami adó- és illeték-kedvezményeket, nemkülönben a mentességet az ipar- és kereskedelmi kamarai illeték és az útadó fizetése alul a budapesti földalatti villamos közuti vasut részvénytársaságnak a társaság megalakulásától számitandó tizenöt év tartamára engedélyezhesse, ha a társaság ezt a vasutat a kereskedelemügyi minister által kiadott engedélyokiratnak megfelelően megépiti és a közforgalomnak átadja.

2. §.

Felhatalmaztatik a pénzügyminister, hogy ugyancsak az 1. §-ban megállapitott feltételek alatt a budapesti földalatti villamos közuti vasuton szállitott személyek vitelbére után fizetendő bélyegilleték összegét a közforgalomnak való átadás napjától számitott öt év tartamára, az üzlet terjedelmére való tekintet nélkül, évi ötezer o. é. forinttal átalányozhassa.

3. §.

Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminister és a kereskedelemügyi minister bizatik meg.

Schober Ernő s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 673. számú irományhoz.

Indokolás,

„a budapesti földalatti villamos közuti vasut részvénytársaságnak adandó állami kedvezményekről“ szóló törvényjavaslathoz.

A budapesti közuti vasuttársaság és a budapesti villamos városi vasut-részvénytársaság engedélyt nyertek, illetőleg kötelezettséget vállaltak, hogy Budapest székes főváros területén a Gizella-tértől kiindulva a városligeti artézi fürdőig alagútban vezetendő villamos közuti vasutat épitsenek és azt a nyilvános személyforgalom közvetitésére forgalomban tartsák.

Az engedély kiadását megelőző tárgyalások folyama alatt az engedélyt kérő két részvénytársaság a vasut kiépitésével járó koczkázat némi enyhitése végett többrendbeli és hosszabb időtartamra szóló adó- és illeték-kedvezmények kieszközlését is kérte.

A kérelem egész terjedelmében ugyan nem volt teljesithető, mivel azonban egyfelől az engedélyt kérő két részvénytársaság kijelentette, hogy az emlitett vasutat csakis ily kedvezmények biztositása esetén épitheti meg, másfelől a vasut létesitésének előmozditása mellett az szólott, hogy az által a székes főváros technikailag érdekes nagyobb műnek birtokába jut, hogy az által az 1896-iki ezredéves országos kiállitás rendezése folytán előreláthatólag tetemesen növekedő közuti forgalom lebonyolitására egy további, a modern követelményeknek mindenben megfelelő forgalmi intézmény fog rendelkezésre állani és hogy végül bizonyos mérvű ily kedvezmények az államkincstárra nézve közvetlen pénzügyi áldozattal nem járnak; az engedélyt kérő két részvénytársaságnak kilátásba helyeztetett, hogy a kormány a törvényhozásnál oly törvényjavaslatot fog beterjeszteni, a mely szerint

a) az épitendő vasut részére 15 év tartamára az adó- és illeték-kedvezmények abban a keretben adatnának meg, a melyben azokat a hazai iparnak adandó állami kedvezményekről szóló 1890. évi XIII. törvényczikk a hazai ipari vállalatoknak biztositja;

b) a pénzügyminister felhatalmaztatnék, hogy a vasut fennállásának első öt évében a menetjegyek után fizetendő bélyegilletéket évi ötezer forint mérsékelt összegben átalányozhassa.

Időközben az engedélyesek az engedélyokiratban biztositott jogukkal élve, a budapesti földalatti villamos közuti vasut épitésére és üzembetartására részvénytársaságot alakitottak és a vasut épitését megkezdették, elérkezett tehát az ideje annak, hogy a fönnebb emlitett biztositás érvényesitése végett a törvényhozás felhatalmazása megszereztessék.

Midőn az erre vonatkozó törvényjavaslatot beterjesztem és annak elfogadását tisztelettel kérem, teszem ezt ugyanazokból a fönnebb előadott indokokból, a melyekből a kedvezmények kieszközlése kilátásba helyeztetett.

Az 1. §. szerint adandó kedvezményekre nézve, a melyek az 1890. évi XIII. törvényczikk 2. §-a alapján gyári vállalatok számára adatnak meg, és a kereseti adó, illetőleg a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója, az általános jövedelmi pótadó, községi pótadók és községi díjak, ipar- és kereskedelmi kamarai illeték, ugyszintén az útadó fizetése, nemkülönben többrendbeli illeték fizetése alóli mentességre vonatkoznak, csak azt kivánom megjegyezni, hogy a székes főváros közönsége, a melyhez a községi köztartozások alóli mentesség engedélyezése végett az engedélyt kérő két részvénytársaság külön fordult, ezt a mentességet külön határozatával engedélyezte abban az esetben és arra az időtartamra, ha és a mely időtartamra az engedélyt kérők az állami adók és illetékek alól mentességet nyernek, ennek következtében ezuttal csak az állami adók és illetékekre, a kereskedelmi és iparkamarai illetékre és az útadóra nézve kellett intézkedni.

A 2. §-ban javasolt felhatalmazás alapján a menetjegyek után járó bélyegilleték, a mely a fennálló illetékszabályok értelmében az üzlet terjedelméhez mért átalányösszegben administrativ uton is megállapitható, a vasut fennállásának első öt évében, tekintet nélkül az üzlet terjedelmére, évi ötezer forinttal átalányoztatnék. A budapesti villamos városi vasut interurbán vonalainak eddigi forgalmát véve, a javasolt kedvezmény körülbelül ötven százaléknyi engedményt képvisel.

Ugy az 1., mint a 2. §. alapján nyert felhatalmazással azonban csak akkor élnék, ha a vasut engedélyokiratszerűen megépittetik és a közforgalomnak átadatik.

A kedvezményekben részesitendő társaság köztartozásai egyelőre nyilvántartásba vétetnének, azután a szerint, a mint az emlitett feltételek teljesittetnek vagy nem teljesittetnek, a nyilvántartásból vagy törültetnének, vagy beszedésük iránt intézkedés történnék.

Budapesten, 1895. évi április hó 23-án.

Lukács László *s. k.,*
m. kir. pénzügyminister.

674. szám.

(LXXXIII. ÜLÉS, 871. 3) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

képviselőház 1895. évi május hó 4-én és 6-án tartott 471. és 472-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5641. Következett ezután a pénzügyi biottság jelentése, a »Bosznia és Herczegovina iegszállására megszavazott hitelből épitett ródzeniczai vasutnak és bosznabród-szlavonródi összekötő vonalnak a nevezett országok észére való átadásáról« szóló törvényjavaslat ırgyában.

A vita bezárása után a törvényjavaslatot

a ház általánosságban fogadta el a részletes tárgyalás alapjául.

5642. Hasonlóképen vita nélkül

fogadtatott el a czím, valamint az 1—**3.** §-ok is és igy a törvényjavaslat részleteiben is letárgyaltatott.

5656. Napirend szerint következett a törényjavaslat harmadszori felolvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök érdi a házat: elfogadja-e ezen most harmadszor lolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, en vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás által megejtett szavazás utján a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 674. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

a Bosznia és Herczegovina megszállására megszavazott hitelből épitett bród-zeniczai vasutnak és a szlavon-bród—boszna-bródi összekötő vonalnak a nevezett országok részére való átadásáról.

1. §.

A magyar kormány felhatalmaztatik, hogy beleegyezését adja, miszerint a Bosznia és Herczegovina megszállására annak idejében megszavazott hitelből megépitett bród-zeniczai vasuti vonal, a szlavon-bród—boszna-bródi összekötő vasuttal együtt a megszállott tartományoknak: Boszniának és Herczegovinának tulajdonába adassék. Ez országok azonban kötelesek az emlitett vasuti vonalnak a megszállásra megszavazott hitelből fedezett 8,088.373 forint 87 kr. költségét kamatai nélkül megtériteni.

A megváltási összeg az osztrák-magyar monarchia mindkét államának a közös kiadások költségei tekintetében fennálló aránykulcs szerint, fizettetik vissza.

2. §.

Felhatalmaztatik továbbá a magyar kormány, hogy ugyancsak beleegyezését adja ahhoz, hogy a bród—zeniczai vasut és a szlavon-bród—boszna-bródi összekötő vonal üzleti feleslegei a következő sorrendben használtassanak fel:

a) mindenekelőtt fedezendő azon évi járulék, mely addig, mig a segélyezésnek szüksége fennáll, a jelenleg katonailag igazgatott banjaluka—doberlini vasut rendes üzleti költségeinek és rendkivüli szükségleteinek fedezésére fizettetik.

A járuléknak magasságát, valamint azt, hogy egyáltalában meddig fizetendő ily járulék: a közös hadügyminister s a Bosznia és Herczegovina ügyeinek vezetésével megbizott közös ministerium között a monarchia két állama kormányainak hozzájárulásával kötendő egyezmény fogja megállapitani;

b) másodsorban fedezendők a bród-zeniczai vonalszakaszon még szükséges jobbitási munkálatok költségei;

c) a még ezután fenmaradó, illetőleg az *a)* és *b)* pont alatt emlitett fizetések megszűnésével az egész üzleti felesleg az 1881 : I., 1884 : XXVII., 1886 : XXVI., 1889 : I. és 1892 : XXII. törvényczikkek alapján a közös activákból a Boszniában és Herczegovinában vasutépitésre engedélyezett kölcsönök gyorsabb megtéritésére fordittatik;

d) a *c)* pontban emlitett kölcsönök törlesztése után, a megmaradó üzleti feleslegek egészen a megszállásra megszavazott hitelből a bród-zeniczai szakasz épitésére adott költségek megtéritésére forditandók.

3. §.

Ezen törvény oly feltétel alatt, hogy az annak megfelelő határozmányok Ő Felsége
bbi királyságaiban és országaiban is törvényerejűvé válnak s a jelen törvénynyel egy-
ejűleg kihirdettetnek, kihirdetése napjával hatályba lép és végrehajtásával a ministerium
zatik meg.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 674. számú irományhoz.

Indokolás,

„a Bosznia és Herczegovina megszállására megszavazott hitelből épitett bród-zeniczai vasutnak a szlavon-bród—bosnyák-bródi összekötő vasuttal együtt a nevezett országok részére való átadásáról" szóló törvényjavaslathoz.

Forgalmi és üzemberendezési, valamint takarékossági szempontból czélszerűnek találtatott, hogy Bosznia és Herczegovina területén levő mindazon vasutak, melyek e tartományok tulajdonát képezik, egységes kezelésbe vétessenek s a tartományi vasutak igazgatósága alá helyeztessenek.

E vasutak: a serajevó-metkovicsi, a zenicza-serajevói, doboj-siminhani és az épülőfélben levő janjici-bugojnói vasut dolnje-vakuf-jajcei szárnyvonalával, mely utóbb nevezett vasuti vonalakból is már a janjici-bugojnói szakasz készen van s a forgalomnak átadatott.

A most emlitett vasutak közül azonban a zenicza-serajevói és doboj-siminhani vonalak a Boszna-vasut igazgatósága alatt s igy katonai kezelésben vannak.

Hogy tehát a Bosznia és Herczegovinában levő tartományi tulajdont képező vasutak üzletkezelési szempontból egyesittethessenek, a megszállott tartományok kormányzata a most emlitett vonalakra nézve a katonai kormányzattal fennálló üzleti szerződést felmondotta, sőt a doboj-siminhani vonalat saját kezelésbe tényleg már át is vette. Minthogy azonban a zenicza-serajevói és doboj-siminhani vonalaknak a boszniai vasuttól elválasztása után a katonai kezelésben csak a bród-zeniczai vonal maradna s e rövid, a magyarországi és bosnyák-herczegovinai vasutak közé beékelt csonka vonal czélszerűen külön nem kezelhető s takarékossági szempontból sem volna indokolt e rövid vonalért külön vasuti vezetőséget fentartani, másfelől általános igazgatási és forgalmi tekinteteknél fogva különben is czélszerű, hogy a Bosznia és Herczegovina területén levő vasutak, — a mennyiben összefüggő hálózatot képeznek, — mind egyesittessenek; a kormány arra a megállapodásra jutott, hogy a bród-zeniczai vasutvonal is a szlavonbród-bosnyákbródi összekötő vasuttal együtt egyidejűleg Bosznia és Herczegovina kormányzatának adassék át.

A bród-zeniczai vasut Bosznia és Herczegovina megszállásakor katonai czélokra az osztrák-magyar monarchia két államának közös költségen az akkoriban megszavazott megszállási hitelből épült s a monarchia két államának közös vagyonát képezi; e vasutnak átengedése tehát csak a monarchia két állama törvényhozásainak beleegyezésével és jóváhagyásával történhetik s indokolt, hogy annak megfelelő egyenértéke a monarchia két államának megtérittessék.

E törvényhozási jóváhagyásnak megszerzését czélozza az előterjesztett törvényjavaslat.

A törvényhozási jóváhagyás a törvényjavaslat 1. §-ában az eddigi törvényes gyakorlat szerint a kormánynak adandó felhatalmazás alakjában van kijelentve; ugyane §-ban meg van állapitva az átengedendő vasuti vonal megváltási ára is, kimondatván, hogy e megváltási ár a monarchia két államának a közös kiadások költségei tekintetében fennálló aránykulcs szerint fizettetik vissza.

A megváltási ár 8,088.373 frt 87 krban, vagyis abban az összegben állapittatott meg, mely a monarchia két állama részéről tényleg a megváltandó vasut épitésére fordittatott. Minthogy a bród-zeniczai vasutnak épitése annak idejében a lehetőleg legkedvezőtlenebb viszonyok között hajtatott végre s igy a létesitett mű belértéke a reá forditott költségek mértékét valójában nem üti meg: nem volna méltányos, hogy e vasut épitésére forditott tőke után a megszállott tartományok ellenében kamatok is felszámittassanak.

A 2. §. intézkedik arról, hogy az 1-ső §-ban meghatározott megváltási összeg miképen lesz törlesztendő.

Az *a)* pontban emlitett járulék magyarázatául bátor vagyok előadni, hogy a Bosznia és Herczegovina területén levő vasutak közül egyedül a banjaluka-doberlini mintegy 100 kilométer hosszú vasuti vonal nem adatik át a megszállott tartományoknak, hanem megtartatik egyelőre továbbra is még külön katonai igazgatásban részint azért, mert e vasut a bosnyák-herczegovinai vasuti hálózattal nincsen kapcsolatban s igy azok vasuti igazgatósága által egységesen úgy sem volna kezelhető, részint pedig azért, mert e vonal nagyon alkalmas arra, hogy a vasuti és távirdai katonai ezred tisztjeinek és legénységének gyakorlati kiképeztetésére eszközül szolgáljon.

A banjaluka-doberlini vasut üzeme azonban évenkinti segélyezésre szorul s a közös hadügyi kormányzat e vasutnál felmerült üzletkezelési hiányokat már az 1889. évtől fogva a bród-zeniczai vasut üzleti feleslegeiből fedezte.

Tekintve, hogy ez utóbb emlitett vasut a szlavon-bród—bosnyák-bródi összekötő vasuttal együtt Bosznia és Herczegovinának fog átadatni, egyezmény köttetett a közös hadügyministerium és a megszállott tartományok között, mely szerint a bród-zeniczai vasut üzleti feleslegeiből az 1895. évtől, vagyis azon időponttól kezdve, a melyben a bród-zeniczai vonal a bosnyák-herczegovinai tartományi vasuti igazgatóságnak átadatnék, öt éven át évenkint 65.000 frt segély-járulék a banjaluka-doberlini vasut részére lesz fizetendő.

A mennyiben e vasut a most kikötött éveken túl még további segélyezésre szorulna, az azontúl fizetendő járulékok iránt a megszállott tartományok vezetésével megbizott közös ministerium és a közös hadügyminister között a monarchia két állama kormányainak hozzájárulásával ujabb egyezmény lesz kötendő.

A 2. §. *a)* pontjában tehát megállapittatik, hogy a bród-zeniczai vasuti vonal üzlet feleslegeiből mindenekelőtt a fennebb emlitett segélyjárulék lesz a banjaluka-doberlini vasutnak rendes üzleti költségeinek és rendkivüli szükségleteinek fedezésére kifizetendő, mig a segélyezésnek szüksége fennáll.

Hogy a bród-zeniczai vasuti szakasz a növekedő forgalom igényeinek teljesen megfelelhessen: forgalmi képességének fokozása s kellő berendezése érdekében még többnemű kiegészitő munkálatok kivántatnak. E munkálatok költségeinek fedezéséről intézkedik a 2. §. *b)* pontja, meghatározván, hogy a bród-zeniczai vonalszakasz üzleti feleslegei a banjaluka-doberlini vasutnak fizetendő évi járulék kiegyenlitése után első sorban a kiegészitő munkálatok költségeinek fedezésére forditandók.

A bród-zeniczai vasut megváltásáért fizetendő 8,088.373 frt 87 kr. összegnek miképeni törlesztése kérdésénél figyelembe veendő, hogy a megszállott tartományoknak hasznára van ugyan

a szóban levő vasutnak megszerzése, de az egyelőre az első években tetemes terheltetéssel is jár, a mennyiben viselniök kell a banjaluka-doberlini vasutat illető járulékot s azon kiadásokat, melyek a bród-zeniczai szakasznak teljes jókarba hozatala érdekében teendők. E terhek fedezhetése érdekében vétettek fel a törvényjavaslat 2. §. *a)* és *b)* pontjainak már fennebb ismertetett határozmányai. De azonkivül tekintetbe veendő, hogy Boszniában és Herczegovinában épitett tartományi vasutak a doboj-siminhani vonal kivételével a közös activákból kamat mellett adott kölcsönökből készültek s hogy a kölcsönöket engedélyező 1881 : I., 1884 : XXVII., 1886 : XXVI., 1889 : I. és 1892 : XXII. t.-cz. rendelkezéseinek is inkább megfelel az, ha minden rendelkezésre jutó pénzforrás e kölcsönök mielőbbi törlesztésére fordittatik s csak e kölcsönök teljes törlesztése utánra hagyatik a bród-zeniczai vonal megváltási árának kiegyenlitése, miután a monarchia két államának e vasuti vonalra forditott kiadásai a megszálláskor ugy is a fond perdu szavaztattak meg és végleges kiadásképen már zárszámadásilag is el vannak számolva.

Ily szempontból itélve meg a kérdést, vétetett fel a törvényjavaslatba a 2. §-nak *c)* alatti rendelkezése. Természetes azonban, hogy a már engedélyezett vasuti kölcsönöknek törlesztése után az üzleti feleslegek egészen a bród-zeniczai vasut megváltási árának törlesztésére lesznek forditandók, miként ez a *d)* pontban ki is van mondva.

Midőn a bemutatott törvényjavaslat érdemleges intézkedéseit a fennebbiekben szerencsém lett volna megokolni, bátor vagyok még előadásom kiegészitéseül megemliteni, hogy a bród-zeniczai vasuttal a szlavon-bród—bosnyák-bródi összekötő szakasz, a mint ez a törvényjavaslat czíméből s a 2. §. szövegéből is kitűnik, a megszállott tartományok tulajdonába szintén átmegy, de e szakaszra nézve a magyar kereskedelmi minister és a közös hadügyminister között kötött szerződés, melynél fogva e szakasz a magyar kir. államvasutak üzemébe adatott, továbbra is érvényben marad.

A törvényjavaslat utolsó, 3. §-a a törvény életbeléptetésének idejére nézve a megszállott tartományokra vonatkozó törvények szokásos határozmányát tartalmazza.

Budapesten, 1895. évi április hó 3-án.

Báró Bánffy Dezső s. k.,
m. kir. ministerelnök.

675. szám.

(LXXXIII. ÜLÉS, 871. 4) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat

a képviselőház 1895. évi május hó 4. és 6-án tartott 471. és 472-ik üléseinek jegyzőkönyveiből.

5643. Következett végül a pénzügyi bizottság jelentése, a »Bosznia és Herczegovina kormányzata által 24 millió korona (12 millió forint) összegben felveendő országos kölcsönről« szóló törvényjavaslat tárgyában.

A vita bezárása után elnök kérdi a háztól: elfogadja-e általánosságban a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául, igen vagy nem?

A ház többsége felállás és ülvemaradás által teljesitett szavazással a törvényjavaslatot elfogadja általánosságban a részletes tárgyalás alapjául.

5644. A részletes tárgyalás során

a ház a törvényjavaslat czímét, 1—5. §-ait változatlanul fogadta el és ezzel a törvényjavaslat részleteiben is le lett tárgyalva.

5657. Napirend szerint következik a törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A törvényjavaslat felolvastatván, elnök kérdi a háztól: elfogadja-e ezen, most harmadszor felolvasott törvényjavaslatot végszövegezésében, igen vagy nem?

A ház felállás és ülvemaradás által megejtett szavazás utján a törvényjavaslatot végszövegezésében is elfogadja s azt alkotmányos tárgyalás és szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz átküldetni rendeli.

Perczel Béni *s. k.,*
a képviselőház jegyzője.

1-ső melléklet a 675. számú irományhoz.

Törvényjavaslat,

Bosznia és Herczegovina kormányzata által 24 millió korona (12 millió forint) összegben felveendő országos kölcsönről.

1. §.

A magyar kormány felhatalmaztatik, hogy beleegyezését adja, miszerint Bosznia és Herczegovina kormányzata legfeljebb 60 év alatt visszafizetendő 24 millió korona (12 millió forint) névértékű országos kölcsönt köthessen.

2. §.

E kölcsön értékesitéséből befolyó összegek részint beruházásokra, részint az emlitett országok által a zenicza-serajevói és mostar-metkovicsi vasutak épitésére az 1881:I. és 1884:XXVII. törvényczikkek értelmében a közös aktivákból felvett kölcsönök még meg nem téritett 4,139.000 forintnyi részének, továbbá a doboj-siminhani vasut épitésére az 1885: XIII. törvényczikk értelmében felvett kölcsönnek még nem törlesztett 100.000 forintnyi maradványának visszafizetésére forditandók.

3. §.

A kölcsönnek kamatai és törlesztési járulékai Bosznia és Herczegovina saját jövedelmeiből fedezendők; a megfelelő járadék tehát évenkint Bosznia és Herczegovina költségvetésében a rendes kiadások között felveendő.

4. §.

Arról az összegről, a mely a jelen törvény 2. §-ában emlitett visszafizetés következtében a közös aktivákba befoly, csak a törvényhozás jóváhagyásával lehet rendelkezni.

5. §.

E törvény oly feltétel alatt, hogy az annak megfelelő határozmányok Ő Felsége többi királyságaiban és országaiban is törvényerejüvé válnak, s jelen törvénynyel egyidejűleg kihirdettetnek, kihirdetése napjával hatályba lép és végrehajtásával a ministerium bizatik meg.

Perczel Béni s. k.,
a képviselőház jegyzője.

2-ik melléklet a 675. számú irományhoz.

Indokolás,

a „Bosznia és Herczegovina kormányzata által 24 millió korona (12 millió forint) összegben felveendő országos kölcsönről" szóló törvényjavaslathoz.

A megszállott tartományoknak gazdasági általános fejlődése, különösen pedig nyers termékeik intensivebb értékesitése azt az örvendetes eredményt idézték elő, hogy a monarchia és Bosznia és Herczegovina közötti kereskedelmi viszonyok mindinkább élénkülnek s a nevezett tartományok belső forgalma is állandó növekedésben van.

Ennek szükségszerű következménye a bosznyák vasutak személy- és árúforgalma igényeinek oly mérvű fokozódása, hogy az utóbbi években a meglevő közlekedési intézmények és forgalmi eszközök rendes teljesitő képességét emelni s e czélból, a mennyire azt az előbbeni évek kezelési feleslegeiből származó pénztári maradványok engedték, jelentékeny vasuti beruházásokat tenni kellett.

A történt intézkedések azonban a beruházások tekintetében mutatkozó szükséglettel szemben nem elégségesek és a nevezett országok kormányzata, hogy a bosznyák vasutak rendeltetésüknek megfelelhessenek, azon elodázhatatlan kényszerűség előtt áll, hogy további jelentékeny javitó és bővitési épitkezéseket kell tennie s a forgalmi eszközök s egyéb berendezéseknek a tényleges szükségletnek megfelelő szaporitását kell eszközölnie.

De az országos kormánynak már nem áll annyi pénz rendelkezésére, hogy ezen égetően szükséges beruházások költségeit fedezhetné s az e czélra szükségelt mintegy $3^1/_2$ millió forintnyi összeg — mint könnyen érthető, — a megszállott tartományok folyó jövedelmeiből sem fedezhető.

Hasonló helyzetben van az országos kormány a közös hadügyminister kivánataival szemben is, ki a Bosznia és Herczegovinában elhelyezett katonaság számára szükségelt férhelyeknek gyorsabb előállitását sürgeti. E férhelyekért a katonai kormányzat a felhasznált épitési tőke után számitott $3^0/_0$-os kamatmegtéritést fizet.

Harmadik fedezetlen szükségletképen jelentkezik az a túlkiadás, mely a janjici, helyesebben lasva-bugojnói keskenyvágányú vasutnál és dolnji vakuf-jajcei szárnyvonalánál az előállott váratlan épitkezési nehézségek folytán (földcsuszamlások, egy 1.300 métert meghaladó alagútnak szükségessé vált kifalazása stb.) felmerült, mely vasutra tudvalevőleg az 1892: XXII. törvényczikk értelmében a közös activákból 7,300.000 forintnyi kölcsön engedélyeztetett.

A fennebb emlitett beruházások kerekszámban a következő összegeket igényelnek:

a) A meglevő vasutaknál szükségelt beruházások . . . . 3,500.000 frt,

b) a Bosznia és Herczegovinában elhelyezett csapatok számára laktanyák . . . . 2,000.000 »

c) épitési túlkiadás a lasva-bugojno-jajcei vasuton . . . . 1,400.000 »

összesen . . . 6,900.000 frt.

Mindezen beruházás, a mennyiben mint a lasva-bugojno-jajcei épitési túlkiadás s némely más vasuti beruházás halaszthatatlanságánál fogva még nem foganatosittatott, sürgős természetű s azért évek sorára fel nem osztható, hanem haladék nélkül végrehajtandó.

Mint már fennebb bátor voltam emliteni, a bosznyák-herczegovinai országos kormány az ezen beruházásokra szükséges pénzeszközöket a nevezett országok rendes jövedelmeiből nem képes előteremteni; de igenis arra képes volna, a nélkül, hogy a monarchia segélyét igénybe venné, hogy az esetben, ha a szükséges pénzeszközök hosszabb lejáratú kölcsön utján szereztetnének be, a kölcsön kamat- és törlesztési évi járulékainak fedezetét költségvetésileg biztositsa.

A felveendő kölcsön kamat- és törlesztési szükségletének költségvetési fedezése még megkönnyebbittetnék, ha Bosznia-Herczegovina kormányzatának mód nyujtatnék arra, hogy a már üzleti feleslegekkel biró zenica-serajevói és mostár-metkovicsi vasutak épitésére a közös aktivákból nyert kölcsönöket egyszerre fizethesse vissza; a mi az osztrák-magyar monarchia két állama szempontjából is annyiban előnynyel birna, hogy a közös aktivákból adott kölcsönök egy részét hamarább kapnák vissza, mig másfelől e kölcsönök gyorsabb visszafizetése által a megszállott tartományok gazdasági megerősödése is kifejezést nyerne.

A most emlitett vasutak kölcsönügye a következőleg áll:

A zenica-serajevói vasut épitésére az 1881 : I. t.-cz. értelmében a közös aktivákból 3,831.000 frtnyi kölcsön nyujtatott.

E kölcsön törlesztésére — a megszállott tartományok saját jövedelmeiből fedezett kamatokon felül — a nevezett vasut üzleti feleslegeiből az 1885.—1893. évek alatt visszafizettetett . . . . 1,027.411 frt 61 kr.,

mihez hozzászámitva a szintén törlesztésre forditandó 1894. évi üzleti felesleget, kerek összegben . . . . 160.000 frttal,

törlesztettnek tekintendő . . . . 1,187.411 frt 61 kr.,

a fenmaradó tőkehátralék tehát tesz . . . . 2,643.588 frt 39 krt.

A mostár-metkovicsi vasut épitésére az 1884 : XXVII. t.-cz. értelmében a közös aktivákból 1,700.000 frtnyi kölcsön adatott.

E kölcsönre — a megszállott tartományok saját jövedelmeiből fedezett kamatokon kivül — tőketörlesztésképen az 1885—1890. években visszafizettetett összesen 205.126 frt 57 kr.

Az 1890. éven túl tőketörlesztés nem történt; mert a mostár-metkovicsi vasutnak a Ráma torkolatáig s azután Szerajevóig történt meghosszabbitása után ezen vonalaknak az 1889: I. t.-cz. által elrendelt egyesitése következtében a mostár-metkovicsi vasut üzletfeleslegeit az új vonalak üzleti hiányai emésztették fel.

E vasutkölcsön tartozása tesz tehát: 1,494.873 frt 43 krt s mind a két nevezett vasuté együttvéve kerek számban 4.139,000 forintot, mely a felveendő kölcsönből a közös aktiváknak egyszerre visszafizetendő volna.

Ezen kivül a felveendő kölcsönből törleszthető volna még a doboj-siminhani vasutnak 100.000 frtnyi tartozási hátraléka is.

A most emlitett vasut épitésére az 1885 : XIII. törvényczikkel 1,300.000 forintnyi kölcsönnek felvétele engedélyeztetett, minthogy azonban az épitési költségekből 300.000 forint a megszállott tartományok saját jövedelmeiből fedeztetett, tényleg csak 1,000.000 forint kölcsön vétetett fel az osztrák földhitelintézettől.

Erre a kérdéses vasut üzleti feleslegeiből és a megszállott tartományok saját jövedelmeiből a kamatokon kivül az 1886—1894. években visszafizettetett összesen 900.000 forint, úgy, hogy a tőketartozás 100.000 frtra olvadt le.

Tehát a felveendő kölcsönből tőketörlesztésekre fordittatnék összesen véve 4,239.000 frt, a mely összeghez hozzászámitva a vasuti és katonai elszállásolási beruházásokra forditandó, fennebb kimutatott 6,900.000 forintnyi szükségletet, az ily módon felhasználandó összegek 11,139.000 frtot tesznek ki; minthogy pedig a kölcsön financirozása és a laktanyák épitésénél felmerülő intercaláris kamatveszteségekre szintén kell bizonyos összeget számitásba venni, a felveendő kölcsön névértéke 12,000.000 frtban, vagyis 24,000.000 koronában állapittatott meg.

Tekintve azt a közgazdasági hasznot, mely a megszállott tartományokra abból származnék, ha a fennebb emlitett beruházásokat azonnal megtenni képesek volnának s azoktól a terhektől szabadulnának, melyek a most egyszerre törleszteni szándékolt kölcsönök fennállása esetében reájuk háramolnak; másfelől tekintve azt, hogy az osztrák-magyar monarchia két államára nézve is előnyös, ha a közös aktivákból adott kölcsönök gyorsabban térülnek meg s a megszállott tartományok gazdaságilag erősödnek: — a magyar kormány maga részéről készségesen hozzájárult ahhoz a tervhez, hogy a szóban levő kölcsön felvétessék, miután meggyőződött arról, hogy a megszállott tartományok a felveendő kölcsön kamat- és törlesztési járulékait saját erejükből képesek fedezni s e kölcsön felvétele folytán a monarchia két államára semmi megterheltetés nem hárul.

Bátor vagyok ezt a következő számadatokkal is igazolni:

Ha a felveendő 12 millió forint kölcsön — a mint remélhető — 4%-os czímletek kibocsátása utján szerezhető be: az esetben a fizetendő évi járadék tenne 50 évi törlesztés mellett 559.000 forintot; 60 évi törlesztés mellett pedig 531.000 frtot.

Bosznia és Herczegovina 1895. évi költségvetése szerint e járadéknak fedezésére a következő összegek forditható:

A zenicza-szerajevói és mostár-metkovicsi vasutak épitésére nyert kölcsönök tőkehátraléka után járó kamatokra fel van véve	126.000 frt.
A doboj-siminhani vasut kölcsönének utolsó törlesztési részletére és kamatokra elő van irányozva	103.000 »
Katonai laktanyák előállitására fen van tartva	75.000 »
A zenicza-szerajevói vasut üzleti feleslege fejében, mely a kölcsönnek egyszerre való visszafizetése esetében felhasználható, fel van véve	160.000 »
A katonai laktanyák használatáért a katonai kormányzat által fizetendő bérleti összegek emelkedése folytán nagyobb lesz a fedezet	60.000 frttal.
E tételeknél tehát a kölcsön kamat- és törlesztési járadékának fedezésére rendelkezésre fog állani összesen véve	524.000 frt.

Minthogy pedig a kölcsön után fizetendő járadék tesz az esetben, ha a törlesztés 50 év alatt történik — 559.000 frtot, 60 évi törlesztés mellett pedig 531.000 frtot, fedezetlenül maradna 35.000 frt, illetőleg 7.000 frt, mely összeg azonban bőségesen fedezve van az 1895. évi költségvetésnek 74.270 frttal előirányzott feleslegében.

Minthogy a Bosznia és Herczegovina közigazgatásáról szóló 1880: VI. t.-cz. szellemében a tervezett kölcsön felvételéhez a monarchia két állama törvényhozásainak engedélye kivántatik: ezen engedély kieszközlése czéljából bátor voltam a bemutatott, a közös ministeriummal és a cs. kir. osztrák kormánynyal egyetértőleg megállapitott törvényjavaslatot előterjeszteni.

A törvényjavaslat 1. §-ában megadatnék a magyar kormánynak a szükséges felhatalmazás, hogy a tervezett kölcsön megkötéséhez beleegyezését adhassa.

Tekintve, hogy a koronaértékben való számitás kötelező felvétele a közelebbi jövőben árható, czélszerűnek találtatott a felveendő kölcsön összegét koronaértékben fejezni ki. Ennek negfelelően a kibocsátandó kölcsönkötvények is koronaértékre szólanának.

A 2. §. a felveendő kölcsön rendeltetéséről szólván, abban különösen kiemeltetett, hogy ı kölcsönből mennyi forditandó a közös aktivákból vett kölcsönök visszafizetésére.

A 3. §-ban nyilt kifejezés adatott annak, hogy a felveendő kölcsön egészen a megzállott tartományokat terheli s ennélfogva a kölcsön kamat- és törlesztési járulékainak fedeéséről a megszállott tartományok évi költségvetéseiben kell gondoskodni.

A 4. §. azt a különben magától értetődő kikötést tartalmazza, hogy a kölcsönből a özös aktiváknak megtéritendő összegek ujabb felhasználásáról csak a törvényhozás jóváhagyáával lehet rendelkezni.

Az 5. §. a Bosznia és Herczegovinára vonatkozó törvények szokásos záradékát tartalmazza.

Minthogy minden szempontból csak előnyös, ha a megszállott tartományok abba az llapotba helyeztetnek, hogy a sürgősebben szükséges beruházásaikat azonnal megtehetik s a nonarchia két állama irányában fennálló tartozásaik egy részét törleszthetik; másfelől a kölsön felvételéből a monarchia két államára semminemű megterheltetés nem származik: — bátor agyok a bemutatott törvényjavaslatot tiszteletteljesen elfogadásra ajánlani.

Budapesten, 1895. évi április hó 25-én.

Báró Bánffy Dezső s. k.,
ministerelnök.

676. szám.

(LXXVIII. ÜLÉS 871. 5) JEGYZŐKÖNYVI PONT.)

Kivonat,

a képviselőház 1895. évi május hó 3-án tartott 470-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

5613. Következett továbbá a zárszámadásvizsgáló bizottság jelentése a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben (1893 : XXXI. t.-cz.) az 1894-iki számadási év IV. negyedében előfordult túlkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitelátruházásokról szóló állami számvevőszéki jelentés tárgyában.

A ház a jelentést elfogadja és csatol nyaival együtt hason czélból a főrendi há közöltetni rendeli.

Perczel Béni *s. k.*
a képviselőház jegyzője.

Melléklet a 676. számú irományhoz.

Jelentés,

törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben (1893 : XXI. törvényczikk), az 1894-iki számadási év IV. negyedében előfordult túlkiadások-, előirányzat nélküli kiadások- és hitelátruházásokról.

Az 1893. évi XXXI-ik, vagyis a költségvetési törvénynyel megadott évi hitellel szemben az 94-iki számadási év IV. negyedében egyes tárczáknál (fejezeteknél) előfordult és az előbbi negyedekről változatlanul fenmaradt eltéréseket, valamint az előbbi évnegyedekről kimutatott érésekben az év IV-ik negyedében létrejött változásokat az állami számvevőszék az 1889-iki zágos határozatok VII. pontjának rendelete szerint, az utalványozásoknak általa vezetett lvántartási könyvében foglalt adatok alapján — ide csatolva — külön-külön kimutatásokban 16 darab. országgyülésnek tisztelettel bejelenti, és pedig:

A 1) alatt a »Királyi udvartartás költségei«-t,
A 2) alatt az »Országgyülés«-t,
B) alatt az »Állami adósságok«-at,
C) alatt a »Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok«-at,
D) alatt a »Vasuti kamatbiztositási előlegek«-et,
E) alatt az »Állami számvevőszék«-et,
F) alatt a »Ministerelnökség«-et,
G) alatt az »Ő Felsége személye körüli ministerium«-ot,
H) alatt a »Horvát-szlavon-dalmát ministerium«-ot,
I) alatt a »Belügyministerium«-ot,
K) alatt a »Pénzügyministerium«-ot,
L) alatt a »Kereskedelemügyi ministerium«-ot,
M) alatt a »Földmívelésügyi ministerium«-ot,
N) alatt a »Vallás- és közoktatásügyi ministerium«-ot.
O) alatt az »Igazságügyi ministerium«-ot, és
P) alatt a »Honvédelmi ministerium«-ot illetőleg.

Budapesten, 1895. évi február hó 28-án.

Az országgyülés elé terjeszti a m. kir. állami számvevőszék:

Rakovszky István *s. k.,*
elnök.

A[1]) A királyi udvartartás költségei.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		***A)* Rendes kiadások:**			
I.		A királyi udvartartás költségei . . .	4,650.000	3,494.579·44	1,162.834·49

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	7.413·93	.	.	.	.	

4[a]) *Országgyülés.*

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Országgyülés.			
		A) **Rendes kiadások:**			
III.	3.	A magyar delegatio kiadásai . . .	6.000	3.000·–	3.856·–
VI.	1.	Nyugdíjak	18.583	18.776·16½	1.224·98½

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	856·—	.	.	.	.	
193·16½	1.224·98½	.	.	.	.	

Indokolás,

a belügyministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi február hó 24-én 13.971/eln. szám alatt intézett átirata szerint:

Rendes kiadások:

III. fejezet, 3. czíménél »A magyar delegatió kiadásai« mutatkozó 856 frt hiteltúllépés onnan ered, hogy a delegatió ülésezései a rendesnél hosszabb ideig tartottak.

VI fejezet 1. »Nyugdíjak« czíménél hiteltúllépés 1.224 frt 98½ kr. Ez összegben benfoglaltatik egy elhalt gyorsiró revisor özvegyének utalványozott nyugdíj és temetkezési járulék, egy képviselőházi elnöki tanácsosnak, egy iktató özvegyének és egy főrendiházi terembiztosnak nyugdíja, valamint egy képviselőházi terembiztosnak kegydíja.

B) Állami adósságok.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894 re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Állami adósságok.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VII.	8.	*Sorsolási kölcsön:*			
		Egyéb kezelési és sorsolási költségek	1.000	186·67	40.000·-

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	39.186·67	.	.	.	.	

Indokolás,

a pénzügyministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi márczius hó 1-én 12.248. szám alatt intézett átirata szerint:

Rendes kiadások.

A VII. fejezet 8. »*Sorsolási kölcsön*« czíme alatt az »*Egyéb kezelési és sorsolási költségek*« rovatán felmerült túlkiadás onnan ered, hogy a »Wiener Bank-Verein«-nal 1870. évi ápril 12-én kötött szerződés megváltoztatása folytán, illetve az 1893. évi XIV. törvényczikk indokolásában is jelzett jutalékátalány az 1893. évi deczember 30-án kötött új szerződés szerint a »Wiener Bank-Verein«-nak a nyereménykölcsön sorsjegyeinek beváltásáért 1894-től 1910-ig bankjutalék czímén évi 40.000 frt fizetendő, mely összeg az 1894. évi költségvetésbe, miután az új szerződés 1893. deczember 30-án köttetett, már nem volt felvehető.

) *Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok.*

Kimutatás,

törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Kamatbiztositást élvezett és más vasutak átvétele folytán elvállalt adósságok:			
		A) **Rendes kiadások:**			
VIII.	7.	*A szabadalmazott osztrák-magyar államvasut magyarországi vonalainak megváltása:*			
		6·5 millió aranyforintnyi részösszeg után a 17%-ot meghaladó 2% felpénztöbblet	130.000	479.511·50	

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
349.511·50	.	.	.	.	.	

D) Előlegezések a vasuti kamatbiztositás alapján.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		***A)* Rendes kiadások:**			
IX.		Előlegezések a vasuti kamatbiztositás alapján	644.657	175.172·55	518.491·17

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	49.006·72	.	.	.	.	

Indokolás,

a kereskedelemügyi ministernek az állami számvevőszékhez 1895. évi márczius hó 9-én 807. eln. szám alatt intézett átirata szerint.

Rendes kiadások.

A IV. Fejezetnél »*Előlegezések a vasuti kamatbiztositások alapján*« mutatkozó túlkiadás onnan származik, hogy a kassa-oderbergi vasut osztrák területen elvonuló részének bevételi többlete, mely a magyar vonal javára esik és évközben meg nem állapitható, az előlegek kiszolgáltatása alkalmával számitásba nem vétetett, hanem a magyar vonalon mutatkozó hiánynak megfelelő előleg lett utalványozva. A túllépés azonban az évi zárlat után, a midőn az osztrák vonal többlete megállapitható lesz, el fog enyészni.

E) Állami számvevőszék.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Állami számvevőszék.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	2.	Nyugdíjak	43.320	43 709·40	333·33

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
389·40	333·33	.	.	.	.	

Indokolás,

az állami számvevőszéknél az 1894. év IV. negyede végén mutatkozó hiteltúllépéshez.

Az állami számvevőszéknél az 1894. év IV. negyedében a »Nyugdíjak«-nál előfordult 333 frt 33 kr. túlkiadás-gyarapodást Vavra Gyula nyugalmazott tanácsos évi 4.000 forint nyugdíjából 1894. deczember havára esedékes részlet képezi.

F) Ministerelnökség.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Ministerelnökség.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	3.	Nyugdíjak	21.424	21.412·63	450·–
XII.	2.	*A fiumei és a magyar-horvát tengerparti kormányzó és személyzete költségei:*			
		Személyi járandóságok	30.240	30.168·15	180·–
		B) **Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások.			
II.		*Előirányzat nélküli kiadások:*			
	2.	A magyar királyi udvartartás történetének megirásáért jutalom . . .	.	1.000·–	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	438·63	.	.	.	.	
.	108·15	.	.	.	.	
.	.	1.000·—	.	.	.	

Indokolás,

a ministerelnöknek, az állami számvevőszékhez 1895. évi februái hó 18-án 472./M. E. szám alatt intézett átirata szerint:

A VI. fejezet 3. czíménél (*»Nyugdíjak«*) felmerült 438 frt 63 kr. ujabb hiteltúllépést azon illetmények képezik, melyek egy elhalálozott forditó özvegye részére nyugdíj és temetkezési járulék czímén utalványoztattak.

A rendes kiadások: XII. fejezet, 2. »A fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzó és személyzete költségei« czíménél mutatkozó 108 frt 15 kr. hiteltúllépés a rendszeresitett tiszt létszámban előfordult változás, illetve előléptetésből származik.

E) Ő császári és apostoli királyi Felsége személye körüli ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Ő császári és apostoli királyi Felsége személye körüli ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
XVIII.	.	Személyi járandóságok	48.004	36.182·45	12.363·58

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	542·03	.	.	.	.	

Indokolás,

az Ő cs. és apostoli kir. Felsége személye körüli ministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi február hó 17-én 410. szám alatt intézett átirata szerint:

A túlkiadás oka abban rejlik, hogy gróf Andrássy Gyula, Ő cs. és ap. kir. Felsége személye körüli volt minister 12.000 frt évi fizetése, valamint 4.000 frt évi működési és személyi pótléka az 1893. évi IV. t.-cz 13. §-a alapján 1894. évi junius hó 16-ától kezdve volt utalványozandó, mindamellett, hogy hivatali elődje illetményeit e hóra már fölvette volt.

Ez utalványozás folytán

a »fizetések- és lakpénzek«-nél		500 frt — kr.,
a »személyi és működési pótlékok«-nál pedig		166 » 67 »
s igy összesen . . .		666 frt 67 kr.

oly kiadás keletkezett, melyről a költségvetésben gondoskodva nem volt.

Minthogy azonban másrészről a többi alkalmazottak illetményei után

a »fizetések- és lakpénzek«-nél	102 frt 84 kr.	
a »drágasági pótlékok«-nál . . . , ...	19 » 40 »	
és a »szolgák ruhailletményei«-nél	2 » 40 »	124 frt 64 kr.

megtakarítás éretett el, a »személyi járandóságok«-nál a valódi túlkiadás a kimutatott . . . . 542 frt 03 krra száll le.

H) Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete.			
		***A)* Rendes kiadások:**			
XIV.	.	Dologi kiadás.	7.340	6.100·–	1.840·–

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	600·—	.	.	.	.	

Indokolás,

a horvát-szlavon-dalmát ministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi február hó 25-én 189. szám alatt intézett átirata szerint:

A rendes kiadások XIV. fejezetének dologi kiadások rovatán mutatkozó 600 frt hiteltúllépés csak látszólagos, a mennyiben a ministerium kézi pénztára részére az ezen rovaton engedélyezett . . . . 7.340 frt hitellel szemben felvett . . . . 7.940 » elszámolandó elôlegbôl a személyi járandóságoknál »Szolgák ruhailletményeire« s a »Jutalmak és segélyek« rovatán engedélyezett 300 – 300 frt, összesen tehát a túllépésnek kitüntetett . . . . 600 » lett fedezve, ezen összeg azonban a személyi járandóságoknál engedélyezett 33.420 frtnyi hitelt terheli, s igy a dologi kiadásoknál hiteltúllépés nincs.

I) Belügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	Utalványozás. Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Belügyministerium.			
		***A*) Rendes kiadások:**			
XV.	1.	*Központi igazgatás és földtehermentesitési pénzalap m. kir. igazgatósága:*			
		Dologi kiadások	40.100	38.244·25 1/2	5.465·29
	2.	*Országos levéltár:*			
		Személyi járandóságok	35.286	35.722·50	180·–
	4.	Főispánok és a budapesti főpolgármester, valamint a főispáni titkárok fizetései és lakpénzei	342.930	342.494·07 1/2	3.882·02
	6.	*Közegészségügyi kiadások:*			
		Járványok- és más rendkivüli okoknál fogva felmerülhető költségek . .	5.000	35.106·32	39.119·42
		Vegyes és előre nem látható közegészségügyi kiadások	1.000	470·58	7.180·77
	7.	*Közbiztonsági kiadások:*			
		Országos csendőrség és a predeali nemzetközi vasuti állomáshoz kirendelt személyzet szükséglete	3,966.493	3,408.595·76	704.549·50
		Fő- és székvárosi államrendőrség szükséglete	1,208.615	999.006·28	224.866·44
	9.	*Általános közigazgatási kiadások:*			
		Hivatalos lap költségei	7.800	8.155·–	335·50
		Távirati kiadások	17.600	17.705·65	10.063·56
		Karhatalmi költségek	5.000	5.169·18	19.917·45 1/2
		***B*) Atmeneti kiadások és beruházások:**			
		I. Átmeneti kiadások:			
IV.	3.	Országos határrendezési és határkiigazitási költségek	6.000	4.011·92	2.475·14
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	12.	A vágvölgyi árvizkárosultak segélyezésére		19.000·–	

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
	1/2					
.	3.609·54	.	.	.	.	
436·50	180·—	.	.	.	.	
	1/2					
.	3.446·09	.	.	.	.	
30.106·32	39.119·42	.	.	.	.	
.	6.651·35	.	.	.	.	
.	146.652·26	.	.	.	.	
.	15.257·72	.	.	.	.	
355·—	335·50	.	.	.	.	
105·65	10.063·56	.	.	.	.	
169·18	19.917·45 1/2	.	.	.	.	
.	487·06	.	.	.	.	
.		19.000	.	.	.	

Indokolás,

a belügyministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi február hó 24-én 13.971.|eln. szám alatt intézett átirata szerint:

Rendes kiadások:

XV. fejezet, 1. czíménél »Központi igazgatás« Dologi kiadások rovatán felmerült túlkiadásra nézve előadja a minister, hogy e tételnél a napidíjak és utiköltségek 4.568 frt 46 kr. túlkiadást okoztak, a melyből azonban az »Épületek fentartása« rovaton nyert 958 frt 91½ kr. megtakaritást leszámitva, tényleg túlkiadás 3.609 frt 54½ kr., melyet egyfelől a törvényhatóságok administratiójának, vagyoni állapotainak, pénzkezelésének és főleg gyám- és árvapénztárainak a központból kiküldött közegek által foganatositott további folytatólagos és az ellenőrzés szükségessége által indokolt vizsgálata; másfelől az orsz. közegészségügyi felügyelőknek különösen a cholera-veszély miatt elkerülhetlen gyakrabban történt kiküldetéséből eredő költségek okoztak.

Az ugyanezen fejezet 2. czíménél »Országos levéltár« mutatkozó 180 frt túlkiadást azon körülmény idézte elő, hogy a »Fizetések és lakpénzek«-nél tervezett intercalare, üresedések hiányában elérhető nem volt.

Ugyanezen fejezet 4. »Főispánok stb.« czíménél előadja a minister, hogy a mutatkozó hiteltúllépés itt is az el nem ért intercalare hiányának tulajdonitandó.

Az ugyanezen fejezet 6. »Közegészségügyi kiadások« czímének *»Járványok- és más rendkivüli okoknál fogva felmerülhető költségek«* rovatán, cholera-orvosoknak utalványozott előlegek, továbbá a már érdembe hozott napidíjak és utiköltségek ily orvosok részére, valamint általában a cholera elleni védekezésre forditott kiadások idézték elő a 39.119 frt 42 kr. hitelmeghaladást.

Az ugyanezen fejezet és czím alatt a »Vegyes és előre nem látható közegészségi kiadások« rovaton mutatkozó 6.651 frt 35 kr. túlkiadást az 1894. évben Budapesten megtartott nemzetközi demographiai és hygieniai congressusban résztvett külföldi kiküldöttek fogadása költségei okozták.

Az ugyanezen fejezet 7. »Közbiztonsági kiadások« czímének *»Országos csendőrség«* rovatán előfordult túlkiadásra vonatkozólag a minister előadja, hogy a Királyhágón túli megyékben előfordult nemzetiségi mozgalmak elfojtása s a szükséges óvintézkedések megtétele czéljából szükségessé vált ideiglenes szakaszparancsnokságok létesitése, új őrsök felállitása s ennek következtében nagyobb csendőrcsapatok összpontositása, különösen a Memorandum-per tárgyalása alkalmával vált szükségessé. Az ország egyes vidékeit fenyegetett cholera-járvány folytán pedig az ország határa mentén ideiglenes csendőr-különitmények felállitása vált szükségessé

mindezeknél fogva a belügyminister a ministertanács eflhatalmazása alapján az 1894. évi költségvetésben csak 1894. évi julius hó 1-től kezdődött hatálylyal engedélyezett szaporitások terhére a csendőrségi létszámot már 1893. évi november hó 1-től kezdve felemelte, s az 1895. évi költségvetésben contemplált szaporitások keresztülvihetése czéljából próba-csendőröknek korlátlan számban létszámon felül való vezettetését engedélyezte.

Az ugyanezen fejezet és czím »Fő- és székvárosi államrendőrség szükséglete« rovatán kitüntetett 15.257 frt 72 kr. hitelmeghaladást a külön dunaparti rendőrség felállitása és a főkapitánysági épületnek el nem halasztható javitásából eredő költségek okozták.

A XV. fejezet 9. »Általános közig. kiadások« czímének a *»Hivatalos lap költségei«* rovatán mutatkozó hiteltúllépésre nézve előadja a minister, hogy gyakran el nem kerülhető, a hivatalos lapnak a szerződésszerűnél terjedelmesebb kiadásban való megjelenése, s a többlet külön díjazást igényelvén, ez okozza ujabban is a 335 frt 50 kr. túlkiadást.

Az ugyanazon fejezet és czím »Távirati kiadások« rovatán kitüntetett 10.063 frt 56 kr. túlkiadást a cholera-járvány behurczolásának meggátlása érdekében szükségessé vált gyakori távirat, nemkülönben a különféle epidemiák elleni óvintézkedések okozták.

Az ugyanazon fejezet és czím »Karhatalmi költségek« rovatánál jelentkező túlkiadásra nézve előadja a minister, hogy az ország némely részében előfordult zavargások lecsillapitására, némely községi és képviselő-választások nyugodt lefolyásának biztositására, végre a határszéli csendőrség megerősitésére katonai karhatalom igénybevétele elkerülhetlen volt, e mellett továbbá a cholera elleni óvóintézkedés végrehajtásánál is gyakran karhatalom alkalmazása válván szükségessé, ezek okozták az ezen tételnél mutatkozó 19.917 frt 45½ kr. többletet.

Átmeneti kiadások és beruházások.

Az átmeneti kiadások IV. fejezet, 3. »Országos határrendezési és határkiigazitási költség« czíme alatt a költségvetéssel szemben mutatkozó 487 frt 06 kr. hiteltúllépést, a pénzügyi szakközegek által végzett trigonometrikus munkálatoknál közreműködött közigazgatási tisztviselők költségei idézték elő.

K) Pénzügyministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés: a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Pénzügyministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
XVI.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	742.984	807.444·38	961·18
	3.	*Pénzügyigazgatóságok, fővárosi adófelügyelő, központi díj- és illetékkiszabási hivatal és számvevő-osztályok:*			½
		Személyi járandóságok	2,317.636	2,306.964·07	17.366·52
	4.	*Földadó-nyilvántartási felügyelők, helyszinelési felügyelőségek és a kolozsvári kataszteri igazgatóság:*			
		Személyi járandóságok	189.387	189.673·58	1.714·73
	14.	*Fogyasztási és italadók:*			
		d) Zárt városokat, valamint a nyilt községeket az 1888. évi XXXV. t.-cz. 69. §-a alapján megillető részesedés	1,100.000	800.206·09	363.763·08
	20.	*Dohányjövedék:*		½	
		Vétel	17,125.961	12,327.217·04	5,045.113·69
		Gyártás	4,401.520	3,474.237·16½	1,149.827·48
	21.	Lottójövedék	1,511.674	1,500.967·70	457.196·69
				½	½
	24.	*Állami jószágigazgatóságok és számvevőosztályok:*			
		Személyi járandóságok	57.149	62.495·90	920·76
	29.	Pénzverés és fémbeváltás.	6,441.206	8,003.894·33	6,082.630·24
				½	½
		B) **Átmeneti kiadások és beruházások:**			
		I. Átmeneti kiadások:			
V.	2.	Az állami javaknál a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére, a telepitvényes ügyek lebonyolitására és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségeire	20.000	20.025·69	9.051·01

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
64.460·38	961·18	.	.	.	.	
	1/2					
.	6.694·59	.	.	.	.	
286·58	286·58	.	.	.	.	
.	63.969·17	.	.	.	.	
	1/2					
.	246.369·73	.	.	.	.	
.	222.544·64 1/2	.	.	.	.	
.	446.490·40	.	.	.	.	
5.346·90	920·76	.	.	.	.	
1.562.688·33 1/2	6,082.630·24 1/2	.	.	.	.	
25·69	9.051·01	.	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
V.	4.	Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett 6,764.800 frtnyi jelzálogkölcsön kamat- és tőketörlesztésére	450.000	963.312·50	41.022·80
	5.	Az állami javak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevél-kölcsönök tőke- és kamattörlesztésére; még pedig:			
		esetleges rendkivüli tőke törlesztésekre	88.525	549.190.64	157.301·45
	6.	A Rába és mellékfolyóinak szabályozására	185.450	.	427.180·80
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	10.	Állami előlegek és visszafizetett bevételek	.	246.896·21 1/2	78.047·64
	11.	Fizetés - felemelésben nem részesült állami alkalmazottak részére drágasági pótlék	.	1.015·20	.
	12.	Vételári hátralékok kiegészitése az állam tulajdonába átment regale-kötvények után	.	854·40	.
	13.	Regále-jutalmak	.	.	580·—
	14.	Az ezredéves kiállitás érdekében a dohányjövedéknél felmerült költségek	.	.	22·—
»	15.	Vételár utáni kamattérités az állami javak eladásánál	.	.	5·39
		II. Beruházások.			
		Előirányzat nélküli kiadások:			
III.	4.	Birtokvétel	.	132.798·65	80·30

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
513.312·50	41.022·80	.	.	.	.	
460.665·64	157.301·45	.	.	.	.	
.	241.730·80	.	.	.	.	
.	.	246.896·21½	78.047·64	.	.	
.	.	1.015·20	.	.	.	
.	.	854·40	.	.	.	
.	.	.	580·—	.	.	
.	.	.	22·—	.	.	
.	.	.	5·39	.	.	
.	.	132.798·65	80·30	.	.	

Indokolás,

a pénzügyministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi márczius hó 1-én 12.248. szám alatt intézett átirata szerint:

Rendes kiadások.

A központi igazgatás (XVI. fejezet, 1. czím) »*Személyi járandóságai*«-nál az utalványozás ebben a negyedben főleg a törvényszerű előléptetésekre vonatkozott, minthogy azonban a túlhaladás a »*Fizetések és lakpénzek*« rovatánál már az év I-ső negyedében bekövetkezett, most már nemcsak az emlitett utalványozás, hanem a »*Jutalmak és segélyek*« rovaton, úgyszintén »*Az osztrák-magyar bankhoz kirendelt kormánybiztos költségei*« rovaton utalványozott összegek is emelték a túlhaladást, daczára annak, hogy e két rovaton a hitel még nem lett teljesen kimeritve.

A XVI. fejezet 3. »*Pénzügyigazgatóságok, fővárosi adófelügyelő, központi díj- és illetékkiszabási hivatal és számvevő-osztályok*« czíménél a túlkiadás 6.694 frt $59^1/_2$ krt tesz. Ezen túlkiadás a »*Személyi járandóságok*« 1. rovatára esik és annak tulajdonitandó, hogy a »*Fizetések, lakpénzek és pótlékok*« rovaton az előirányzott összegből 2% intercalare fejében levonásba hozott 41.505 frt az év folyamán teljesen megtakaritható nem volt.

Az ugyanezen fejezet 14. »*Fogyasztási és italadók*« czímének a »*zárt városokat, valamint a nyilt községeket az 1888. évi XXXV. t.-cz. 69. §-a alapján megillető részesedés*« rovatán mutatkozó túlkiadás onnan ered, hogy a bevételek emelkedvén, a törvénynek megfelelő részesedés fejében szintén több volt kiutalványozandó. A túlkiadást a több-bevétel fedezi.

A dohányjövedék (XVI. fejezet 20. czím.) II. tételénél, a »*dohányvételnél*« mutatkozó túlkiadás főleg a »*Külföldi dohány beszerzése*« és a »*Kész gyártmányok vételára*« rovatokon merült fel.

Az előbbinél a külföldi dohány beszerzésénél a túlkiadás annak tulajdonitandó, hogy az 1894. év folyamán három, kizárólag szivargyártásra berendezett dohánygyárat a szükséges gyártási anyaggal kellett ellátni és hogy az 1895. évre megvásárolt külföldi dohányanyag egy része a szállitók által még az 1894. évi november és deczember hónapokban szállittatván, az ez után járó összegek még az 1894. évben voltak fizetendők.

A »*Kész gyártmányok vételáránál*« felmerült túlkiadást az a körülmény okozta, hogy a magyar dohánygyárak a rohamosan emelkedő szivarfogyasztásnak még mindig nem voltak képesek megfelelni, úgy, hogy a szükséglet fedezése céljából nagyobb mennyiségű — belföldön is gyártott — szivarfajt külföldről kellett beszerezni.

Azonkivül még a »*Fizetések és lakpénzek*« rovatán is mutatkozik túllépés, a mely a fizetés-rendezésre vonatkozó intézkedésekben leli magyarázatát; ugyanis a beváltási és gyártási tisztviselők egy állományt képezvén, az előléptetések a rangsor szerint eszközlendők, tekintet nélkül arra, hogy az illető tisztviselők a gyártási vagy beváltási szakhoz tartoznak. A végeredmény különben nem változik, a mennyiben az egyik szaknál felmerülhető nagyobb kiadás, a másik szaknál elérendő megtakaritással ellensúlyoztatik.

Az ugyanitt az »*Évi díjak*« rovatán mutatkozó túllépés a gyakornoki díjakban előállott változásokból állott elő.

A XVI. fejezet, 20. czím III. tételénél, a »*Dohánygyártásnál*« kimutatott hiteltúllépés abban leli magyarázatát, hogy a dohánygyárak az 1894. éven át, a fogyasztás rohamos emelkedésével számot vetve, fokozottabb erővel működtek, többet gyártottak s e fokozottabb

gyártás több-kiadást okozott, továbbá, hogy 1894. évben három új gyár létesittetett s mind a három gyár müködvén, annak berendezése is tetemes összegbe került; végre, hogy az óbudai dohánygyár villanyvilágitás berendezésére is nagyobb összeg fordittatott, valamint azon körülmény is, hogy az »*Utazási költség*« rovaton a tisztviselők áthelyezései folytán hiteltúllépés állott elő, ugyanitt az »*Épületfentartási költségek*«-nél a túlkiadást a temesvári és a budapest-erzsébetvárosi dohánygyáraknál előre nem látott s rögtöni foganatositást igénylő berubázások idézték elő.

E tétel túlkiadásait emeli a »*Betegápolási költségek*«-nél jelentkező túllépés is, mely onnan ered, hogy a költségelőirányzat késziteése alkalmával az 1891. évi XIV. t.-cz. életbeléptetésének időpontja még nem lévén ismeretes, a fizetendő járulék pontosan megállapitható nem volt.

A *lottójövedéknél* (XVI. fejezet, 21. czím) a túlkiadás a »*Kifizetett nyeremények*« és a »*Beszedési százalékok*« rovatán merült fel.

Az előbbi rovaton a túlkiadás onnan ered, hogy az 1894. év folyamán igen sok nyeremény éretett el, illetőleg a szerencse a játszó feleknek kedvezett.

A mi pedig az utóbb emlitett rovaton mutatkozó túlkiadást illeti, az a játékbetétek emelkedésének természetes folyománya.

A XVI. fejezet, 29. »*Pénzverés és fémbeváltás*« czímén mutatkozó túllépés onnan ered, hogy az osztrák-magyar bank által átveretés végett beszolgáltatott aranynak 6,640.934 forint 00·5 krt tevő értéke, a pénzverő hivatal rendes kezelésében számoltatott el; továbbá, hogy a kincstári bánya- és kohóművek fémbeváltása 810.221 frt 21 krral, a magánbányák és kohóké pedig 404.411 frt 86·5 krral haladta meg az előirányzatot.

Ezek szerint a szóban lévő hiteltúllépés átfutónak tekinthető, miután a »*Kivert aranypénz*« és a »*Szinarany és ezüst eladása*« rovatokon befolyt összeg, a felmerült költségtöbbletnek megfelelőleg szaporodott, a nagyobb kiadás tehát a nagyobb bevételben találja fedezetét.

Átmeneti kiadások.

»*Az állami javaknál, a bérhátralékok leszámolásának keresztülvezetésére a telepitvényes ügyek lebonyolitása és az állami javak eladásának előkészitésére szükséges tervek és helyszini szemlék költségei*«-*nél* (*V. fejezet, 2. czím*) a túlkiadás általában a telepes váltságárak egyénenkénti leszámolására igényelt költségeknek tulajdonitandó.

A temesvári jószágigazgatósági kerületben lévő nagyszámú telepközség tartozásának pontos és mielőbbi megállapitása a kincstárnak oly érdekét képezi, hogy ezzel szemben el kellett tekinteni attól, hogy a leszámoló bizottság napi és uti költségei az előirányzott hitelt már túlhaladják, mert úgy a bizottság létszámának leszállitása, valamint a leszámolási munkálatok elhalasztása, a már elért sikert is koczkáztatta volna.

Az ugyanezen fejezet 4. czíme: »*Az 1883. évi XLI. t.-cz. alapján felvett jelzálog-kölcsön kamat- és tőketörlesztésé*«-*nél a túllépést az a körülmény okozta, hogy a* »*majlátfalvai 263.600 frtos*« záloglevél-kölcsön jelzálogául lekötött ingatlanoknál eladás folytán, illetőleg az eladott részeknek a vevő részéről történt teljes kifizetése folytán tehermentesités szüksége állott elő, minek következtében a kölcsönből rendkivüli tőke-visszafizetést kellett teljesiteni, a minek előirányzott fedezete nem volt.

Ugyanily körülmény idézte elő a túllépést »*Az állami javak eladásának előmozditása czéljából felvett záloglevél-kölcsönök*«-nél is, minthogy az öregfalui 300.000 frtos kölcsönből szintén rendkivüli tőke-visszafizetés szüksége merült fel. Egyébiránt a hitel-túlhaladást képező összegek az államvagyonra nézve csakis előnyös kiadásoknak tekinthetők, mert azokkal szemben a kincstár tőketartozása megfelelően apadt és ezen összegek járulékai sem terhelik többé.

Az ugyanezen fejezet 6., »*A Rába és mellékfolyóinak szabályozása*« czíménél mutatkozó túlkiadásra nézve előadja a minister, hogy a jelzett czélra felvett kölcsön törlesztésére abban

a feltevésben, hogy a szabályozási munkálatok az 1894. évben már befejeztetnek és a kölcsöntörlesztés a szabályozási érdekeltségre átruházható lesz, kisebb összeg irányoztatott elő a költségvetésben, mint a milyen az annuitási részletek teljes kiegyenlitésére igényeltetik; minthogy azonban a munkálatok annak idején még nem haladtak annyira, hogy az ártér-fejlesztés befejeztethetett és a járulékok az érdekeltekre kivethetők lettek volna, az annuitási részletekből az érdekeltek által beszolgáltatott járulékokon felül még hiányzó összeget a kincstár volt kénytelen pótolni, minek következtében hitel-túlhaladás állott elő.

Előirányzat keretén kivül.

»*Állami előlegek és visszafizetett bevételek*«-nél (V. fej, 10. czím) utalványozott összeg a következő tételekből áll:

a pancsova-kubini ármentesitő társulatnak	74.481 frt 25 kr.	
a temes-bégavölgyi vizszabályozó társulatnak	3.484 » 32 »	77.965 frt 57 kr.
E két összeg visszatérités kötelezettsége mellett engedélyeztetett és egyidejű bevételi előirással ellensúlyozva van.		
Tild barsmegyei községtől beszedett és illetéktelenül ezen a czímen elszámolt összeg, a belügyministeri könyöradomány-alapnak kiadott		82 frt 07 kr.
Összesen		78.047 frt 64 kr.

Az V. fejezet 13. czíménél *(Regale-jutalmak)* felemliti a minister, hogy a regale-kártalanitási művelet lebonyolitása még az 1894. évben is igényelt rendkivüli munkálatokat és hogy az ezeket teljesitő tisztviselők méltányossági indokból jutalomban részesittettek, minek folytán 580 frtnyi előirányzat nélküli kiadás állott elő.

Az V. fejezet 14. »*Az ezredéves kiállitás érdekében a dohányjövedéknél felmerült költségek*« czíménél mutatkozó túllépés onnan ered, hogy az 1896. évben rendezendő ezredéves kiállitáson a dohányjövedéknek leendő részvétele is elhatároztatván, az előkészitéssel járó munkálatok körül felmerülendő költségek fedezésére 1894. évben 5.000 frt hitel engedélyeztetett. Minthogy pedig a kiállitás összköltségeiből a dohányeladás, gyártás és vétel czímeket különkülön terhelő összegek pontosan meg nem állapithatók, de a kiadás is csak átmeneti jelleggel bir, a felmerülő költségeknek előirányzat nélküli kiadásként való elszámolása rendeltetett el.

Beruházások.

A III. fejezet 4. »*Birtokvétel*« czíménél kimutatott előirányzat nélküli kiadás a kincstár magánköveteléseinek biztositása czéljából birói árverés alkalmával letett bánatpénzből áll.

Indokolás,

a pénzügyministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi márczius hó 2-án 14.845. szám alatt intézett átirata szerint:

A rendes kiadások

I. fejezeténél kimutatott 7.413 frt 93 kr. hiteltúllépésre nézve előadja a minister, hogy az csak téves elszámolásból eredt, s hogy ezen téves elszámolás elenyésztetése czéljából a szükséges keresztülvezetéseket elrendelte, mi által a hiteltúllépés megszünik.

L) Kereskedelemügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Kereskedelemügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	8.	Nyugdíjak	910.000	949.846·95	763·52 1/2
XVII.	4.	*Ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok:*			
		4. Gépészeti ipariskola Kassán . . .	29.873	30.003·87	.
	5.	*Posta és távirda:*			
		Személyi járandóságok	5,935.000	5,915.945·02	66.897·11 1/2
	8.	*Magyar kir. államvasutak:*			
		Személyi járandóságok	18,300.780	17,682.868·88	1,101.423·39
		Fentartási és üzemi kiadások . . .	23,129.200	19,329.952·—	6,382.367·16
	9.	*Magyar kir. államvasutak gépgyára:*			
		Dologi kiadások	49.950	42.128·13	12.523·38
		Üzemi és fentartási kiadások . . .	4,230.260	4,254.321·30	1,139·980·46
	10.	*Diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár:*			
		Dologi kiadások	117.160	96.664·92	28.723·82
		Üzemi és fentartási kiadások . .	3,602.895	3,925 235·34	973.783·09

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
*) 39.846·95	763·52½	.	.	.	.	
130·87	.	.	.	.	.	
.	47.842·13½	.	.	.	.	
.	483.512·27	.	.	.	.	
.	2,583.119·16	.	.	.	.	
.	4.701·51	.	.	.	.	
24.061·30	1,139.980·46	.	.	.	.	
.	8.228·74	.	.	.	.	
322.340·34	973.783·09	.	.	.	.	

*) Ez összegből esik:

	frt kr.
A központra	15.935·24
Posta- és távirdára..	23.830·95½
Tengerészetre	844·28
Összesen...	40.610·47½

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		***B)* Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
VI.		*Előirányzat nélküli kiadások:*			
	6.	Néhai Baross Gábor volt kereskedelemügyi minister síremlékének épitésére	.	2.627·48	.
		II. Beruházások.			
IV.	7.	A duna—tisza—körösközi transversális állami közút kiépitésére I. részlet	80.000	56.093·99	80.429·95
	9.	*A fiumei kikötő épitésére és felügyeletre:*			
		a) épitésekre	468.000	469.537·29	87·60
	16	A távirda- és távbeszélő-hálózat fejlesztésére és a posta és távirda részére megszerzett ingatlanok utáni részlettörlesztések	200.000	11.273·99	278.726·—
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	27.	Előirányzat nélküli bevételekből fedezendő beruházási kiadások . . .	.	2.476·67	1.000·—
	28.	Mármaros-sziget—kőrösmezői határszéli vasut kiépitése	.	6,780.920·35	1,356.007·55
	29.	A lőfegyverpróba-állomás 26.000 frtos kölcsönére teljesitett kiadás . .	.	11.873·—	57·20

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	2.627·48	.	.	.	
.	56.523·94	.	.	.	.	
1.537·29	87·60	.	.	.	.	
.	89.999·99	.	.	.	.	
.	.	2.476·67	1.000·—	.	.	
.	.	6,780.920·35	1,356.007·55	.	.	
.	.	11.873·—	57·20	.	.	

Indokolás,

a kereskedelemügyi ministernek az állami számvevőszékhez 1895. évi márczius hó 9-én 807. eln. szám alatt intézett átirata szerint.

Rendes kiadások.

A nyugdíjaknál (VI. fejezet, 8. czím) mutatkozó túllépés, a mint az az előző évnegyed végén mutatkozott túllépés alkalmával is jeleztetett, a költségvetésileg teljes pontossággal előre meg nem állapitható hitel és a tényleges szükség közötti arány nagymérvű ingadozásának tulajdonitandó.

A XVII. fejezet, 5. »Posta és távirda« czím »személyi járandóságok« rovatánál mutatkozó 47.842 frt $13^1/_2$ kr. túllépésre vonatkozólag előadja a minister, hogy e czímnél az emelkedő forgalom s ennek következtében előállott nagyobb bevételek folytán hivatali elődе a ministertanácstól a személyi rovatokon a hitelnek mintegy 30.000 frttal való túlléphetését kérte s ehhez a ministertanács hozzá is járult.

Az ezen felül mutatkozó 17.842 frt $13^1/_2$ kr. túllépésnek indoka a következő:

Még boldog emlékezetű Baross minister ur a postamesterek évdíjának feljavitása iránt a képviselőház előtt kötelező nyilatkozatot tett. A feljavitás azonban, tekintettel az állam általános pénzügyi viszonyaira, elodáztatott egész az 1894. évi költségvetés előterjesztéséig, a mikor ezen a czímen 30.000 frt felvétetett oly megjegyzéssel, hogy a postamestereknek a távirda brutto bevételekből eddig engedélyezett 10%, 20%-ra emeltetik fel s mint állandó járandóság a postamesterek alapilletményeihez csatoltatik.

Ezen 30.000 forintnyi előirányzat 1894. évre, az 1893. évi távirda-bruttóbevétel 10%-ának kétszerese, illetve 1893. évben felállitott hivataloknál egy havi eredmény tizenkétszerese alapján állapittatott meg, s ehhez képest rendeltetett el a fentebb részletezett feljavitások keresztülvitele.

Ezen rendelet foganatositása alkalmából kitünt azonban, hogy bár a 30.000 frtnyi előirányzat valószinű volt, mégis megelőző évek tapasztalati adatain nem alapulhatván, a tényeknek nem felelt meg; nem pedig annál kevésbbé, mert 1894. évben egy nem várt kedvező körülmény, a forgalom s ennek következtében a bevételek nagymérvű emelkedése állott elő úgyannyira, hogy az 1894. évi bevételek deczember hó végével az előirányzattal szemben 531.428 frt 64 kr. kedvezőbb eredményt mutatnak: tehát az előirányzott 30.000 frt helyett a kiadás tényleg 47.000 frtra emelkedett.

Mivel pedig a postamesterek alapilletményei, a fennálló szabályok értelmében, az elért bruttó-bevételek alapján szabatnak meg s mivel másrészt a forgalom ily nagymérvű emelkedése, valamint az erdélyi nemzetiségi mozgalmak következtében szükségessé vált *ideiglenes erőknek alkalmazása is*, nagyobb kiadást vont maga után: a szóban forgó túllépés ezekben találja indokát, mely azonban bő fedezetet talál az előirányzott jövedéki feleslegen felül mutatkozó összegben. Jövedéki felesleg czímen ugyanis 1894. évre

előirányoztatott	4,060.000 frt
az eddigi deczember végéveli eredmények alapján mutatkozik . .	4,691.105 » $95^1/_2$ kr.
vagyis . . .	631.105 frt $95^1/_2$ krral

több.

Az ugyanezen fejezet 8. »M. kir. államvasutak« czíménél a »*Személyi járandóságok*« és a »*Fentartási és üzemi kiadások*« tételénél mutatkozó hiteltúllépések s forgalomnak mintegy 4,500.000 vonatkilométer több-teljesitménynyel történt emelkedése által idéztettek elő, a több kiadással szemben azonban mintegy 8,000.000 frtnyi több-bevétel várható.

A »*m. kir. államvasutak gépgyára*«, valamint a »*Diósgyőri vas- és aczélgyár*« (XVII. fejezet, 9. és 10. czím.) hiteleivel szemben a »*Dologi kiadások*«-nál és az »*Üzemi és fentartási kiadások*«-nál mutatkozó túllépések, mint már a mult évnegyedi hiteleltéréseknél is előadatott, a gyárak üzemének az előrelátható mérven túl való fejlődése folytán keletkeztek. E túllépésekkel szemben azonban a bevételek is megfelelően emelkedtek.

Beruházások.

»*A duna-tisza-körösközi alföldi transversális állami közút kiépitésére I. részlet*« (IV. fejezet, 7. czím.) hitelével szemben jelentkező túllépés fedezetét találja az egyes érdekelt vármegyék által az útépités költségeihez való hozzájárulásként fizetendő összegekben.

Az ugyanezen fejezet 16. »*Távirda- és távbeszélő-hálózat fejlesztése és a posta és távirda részére megszerzett ingatlanok utáni részlettörlesztések*« czíménél mutatkozó hiteltúllépésre nézve előadja a minister, hogy azt a ministertanácsnak tudomására hozta és a ministertanács e czím hitelének 90.000 frttal való túllépését engedélyezte.

Előirányzat keretén kivül.

»*Az előirányzat nélküli bevételekből fedezendő beruházási kiadások*«, — »*A máramarosszigetkörösmező határszéli vasut kiépitésére*«, — »*A lőfegyverpróbaállomás 26.000 frtos kölcsönére teljesitett kiadások*« (IV. fejezet, 27., 28. és 29. czím.) hitelével szemben mutatkozó eltérések indokai, az 1894. évi II. és III. negyedében már felhozottakkal azonosak.

M) Földmivelésügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Földmívelésügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	9.	Nyugdíjak	563.514	566.810·42	**342**·9
XVIII.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	277.209	273.255·59	5,066.4
	2½	*Állami erdők: Előirányzat nélküli kiadások:*			
		Haszonbérek visszatéritése	.	.	228 0
	4.	Országos erdei alap	100.000	78.668·93½	28.295·10 1/
	5.	*Állami lótenyészintézetek:*			
		a) Lótenyészintézeti központi igazgatás	34.108	31.833 25	3.238·7
		b) Lóversenyek és vidéki versenyek segélyezésére	30.000	32.999·20	**700**·-
	8.	*Állategészségügy:*			
		Dologi kiadások	116.558	110.866·05½	33.239·5
	9.	*Budapesti állatorvosi akadémia:*			
		Személyi járandóságok	48.949	46.200·85	3.248·1
	12.	Gazdasági tanintézetek és gazdasági ismeretek terjesztése	578.126	529.029·35	62.377·7
	15.	Selyemtenyésztés emelésére	2,345.000	2,623.477·33	**966.803**·45 1/
	17.	*Kincstári birtokok:*			
		a) Jószágigazgatóságok és számvevő-osztályok:			
		Személyi járandóságok	17.049	17.883·56	1.195·5
	20.	*Országos vizépitészeti és talajjavitási hivatal:*			
		Személyi járandóságok	92.500	85.721·07	9.784·83 1/
	22.	Vizi munkálatok	400.800	326.992·26	103.009·4
	23.	*Kulturmérnöki hivatalok:*			
		Kassai vizmesteri iskola	7.000	6.802·50	2.197 5
		Mezőgazdasági ipari műszaki szolgálat céljaira	5.000	7.369·33	**637**·4

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
3.296·42	**342·98**	.	.	.	.	
.	1.113·04	.	.	.	.	
.	.	.	228·03	.	.	
.	6.964·04	.	.	.	.	
.	963·95	.	.	.	.	
2 999·20	**700·—**	.	.	.	.	
.	27.547·59½	.	.	.	.	
.	500·01	.	.	.	.	
.	*) 13.281·08	.	.	.	.	*) Az 1894. évi költségvetési törvényben a 10., 11. és 12. czímek között engedélyezett átruházási jog folytán a 10. és 11. czímeken elért **4135·67** frtnyi megtakarítás figyelembevételével a valódi túlkiadás csak **9145 41** frt.
278.477·33	**278.477·33**	.	.	.	.	
834·56	1.195·50	.	.	.	.	
.	3.005·90½	.	.	.	.	
.	29.201·68	.	.	.	.	
.	2.000·—	.	.	.	.	
2.369·33	**637·49**	.	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		B) Átmeneti kiadások és beruházások.			
		I. Átmeneti kiadások:			
VII.	2.	Phylloxera rovar ellen való védekezés czéljaira	236.600	½ 241.212·39	**2.924·64**
	7.	A kincstári birtokokon folyamatban levő és folyamatba teendő telepitési műveletek fejlesztése és előkészitése czéljából helyszini szemlék és másszerű intézkedések	20.000	23.325·08	12.058·09
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	9.	Homoki szőlőtelepek létesitésére . .	.	50.889·26	½ **1.200·49**
	10.	Ragadós tüdőlob kiirtására	.	374.789.06	127.008·29
	11.	Herkules-fürdőben villamos világitás berendezése czéljaira	.	37.062·—	8.523·88
	12.	Regále-jogok kártalanitása	.	2.544·75	.
	13.	A lomniczi telep munkálataira . . .	.	17.798·84	6.024·32
	14.	Több kiállitás érdekében eszközölt kiadás	.	½ 2.433·56	.
		II. Beruházások:			
V.	1.	Állami erdőknél	190.000	217.393·87	½ 18.189·64
	8.	*Vizi munkálatokra Magyarországban és Horvát-Szlavonországban:*			
		A Dunán és Tiszán, valamint a mellékfolyókon végrehajtandó szabályozási munkálatokra és azok felügyeletére, nemkülönben a Ferencz-csatorna tiszai torkolatának áthelyezésére és az arad-csanádi megyei öntöző csatornára stb.	2,694.000	½ 3.681.866·13	789.184·73
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	9.	Sepsi-szt.-györgyi méntelepen telekvásárlásra.	.	250·—	.
	10.	Herkules-fürdőn telekvásárlásra . . .	.	3.016·66	550·—
	11.	Fogarason vásárolt földbirtok függő termésének megváltására. . . .	.	2.202·—	.
	12.	Repistye községben telekvásárlásra .	.	1.050·—	.
	13.	A kolozsvári erdőigazgatóságnál építési költségekre	.	.	3.025·—
	14.	Az állami vasutak részére kisajátitott terület faértéke az erdei alap javára	.	.	31.282·32

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
½ 4.612·89	2.924·64	.	.	.	.	
3.325·08	12.058·09	.	.	.	.	
.	.	50.889·26	½ 1.200·49	.	.	
.	.	374.789·06	127.008·29	.	.	
.	.	37.062·—	8.523·88	.	.	
.	.	2.544·75	.	.	.	
.	.	17.798·84	6.024·32	.	.	
.	.	½ 2.433·56	.	.	.	
27.393·87	½ 18.189·64	.	.	.	.	
½ 987.866·18	789.184·73	.	.	.	.	
.	.	250·—	.	.	.	
.	.	3.016·66	550·—	.	.	
.	.	2.202·—	.	.	.	
.	.	1.050·—	.	.	.	
.	.	.	3.025·—	.	.	
.	.	.	31.282·82	.	.	

Indokolás,

a földmivelésügyi ministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi február hó 25-én 176.|eln. szám alatt intézett átirata szerint;

A *rendes kiadások: VI. fejezetének* »*Nyugdijak*«, valamint *XVIII. fejezetének* »*Állami ótenyészintézetek*« czíménél a »*Lóversenyek és vidéki versenyek segélyezése*« rovatán, »*Kincstári birtokok*«, »*Kulturmérnöki hivatalok*« czíménél, a »*Mezőgazdasági ipari müszaki szolgálat*« rovaton, továbbá az *átmeneti kiadások VII. fejezeténél:* »*Phylloxera-rovar ellen való védekezés*«, »*A kincstári birtokokon folyamatban levő telépités*« czím alatt, valamint az ugyanezen fejezet *átmeneti kiadásainál* az előirányzat keretén kivül a »*Homoki szőlőtelepek létesitése*«, »*Ragadós tüdőlob kiirtása*«, »*Herkules-fürdőben villamos világitás berendezése*«, »*Regalejogok kártalanitása*«, »*Lomniczi telep munkálatai*«, »*Több kiállitás érdekében eszközölt kiadások*« czíménél, nemkülönben a *beruházások V. fejezeténél* az előirányzat keretén belül »*Állami erdők*«, »*Vizi munkálatok*« czíme, az *előirányzat keretén kivül* pedig a »*Sepsi-szt.-györgyi méntelepen telekvásárlás*«, »*Herkules-fürdőn telekvásárlás*«, »*Fogarason vásárolt földbirtok függő termésének megváltása*«, »*Repistye községben telekvásárlásra*« czímek alatt mutatkozó túllépések, illetve előirányzat nélküli kiadások indokai ugyanazok, melyek már a folyó év I., II. és III. negyedéről szóló eltérési kimutatásokban e részben előadattak, illetőleg melyekre már ott utalás történt.

A *rendes kiadások XVIII. fejezeténél* a »*Központi igazgatás*«, »*Országos vizépitészeti és talajjávitási hivatal*«, továbbá a »*Vizi munkálatok*« czíménél mutatkozó túllépések csak látszólagosak, s az ezen czímekre eső téritmények által el fognak enyészni.

A *XVIII. fejezet* »*Állami erdők*« czíménél kitüntetett 228 frt 03 kr. előirányzat nélküli kiadás elkerülhetetlen volt, mert a lippai főerdőhivatal területén a bérlet lejárta előtt beerdősitett területek 3 frt 58 kr. és 224 frt 45 kr. haszonbért a bérlőknek vissza kellett téritení.

Az *ugyanezen fejezet* »*Országos erdei alap*« czíme alatt mutatkozó túllépést az alapnál elért több bevétel fedezi.

Az e fejezet »*Állami lótenyészintézetek központi kiadásai*« czíme alatti túllépés oka az, hogy a központba berendelt tisztviselők részére méltányos volt a fővárosban levő hasonló rangú tisztviselők által élvezett lakpénzeket engedélyezni és hogy a központi személyzetnek az ügy érdekében folytatott utazásai ez évben nagyobb költséget igényeltek. Ezen túllépés különben az ezen czím javára eső téritmények által apadni fog.

Ugyanezen fejezetnél az »*Állategészségügy*« czím dologi kiadásainál mutatkozó túllépés az által állott elő, mert a ragadós tüdőlob kiirtása érdekében folytatott nagyszabású actió az állatorvosok nagymérvű utazását tette szükségessé s a takonykór kiirtása után adott kárta-

anitások az előző éveknél jóval nagyobb összeget igényeltek. Ezen túllépéshez a pénzügyninister is hozzájárult, s az a ministertanácsnak is tudomására hozatik.

Az idézett fejezet »*Állatorvosi akadémia*« czíménél mutatkozó csekély túllépést a tanervben szükségessé vált módositások, valamint a gyakorlati oktatás érdekében engedélyezett kirándulások okozták.

Az ugyanazon fejezet »*Gazdasági tanintézetek*» czíménél azért van túllépés, mert a gazdaságok részére vásárolt marhák ára, a mely eddig átfutólag számoltatott el, most végleges elszámolást nyert. Ezen kiadásokkal szemben a bevételek azonban természetszerűleg megfelelően emelkedtek.

Az ugyanezen fejezet »*Kulturmérnöki hivatalok*« czímén a »*Kassai vizmesteri iskola*« rovatánál mutatkozó túllépést a kassai rétmesteri iskola tanfolyamanak szükségessé vált meghosszabbitása okozta. A tanfolyam ugyanis, az oktatás érdekében, két hónapról öt hónapra emeltetett.

A *beruházások V. fejezetének* »*A kolozsvári erdőigazgatóságnál előfordult építkezések*« czíménél kimutatott előirányzat nélküli kiadást elodázhatlan épitési munkálatok okozták, s az összegnek ilyetén elszámolásához a pénzügyi minister hozzájárult.

Az *előirányzat nélküli beruházások 14. czíme* alatt »*Az államvasutak részére kisajátitott terület faértéke az erdei alap javára*« kimutatott 31.282 frt 32 kr. a mármaros-szigeti erdőigazgatóság kerületében az államvasutak részére kisajátitott terület faértékét képviseli, s miután ezen összeg az országos erdővásárlási alapot illeti és az állami erdők rendes bevételei között számoltatott el, az alapnak visszatéritendő s ezen visszatérités kiadásba veendő volt.

N) Vallás- és közoktatásügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás.	Megszüntetés
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Vallás- és közoktatásügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	10.	Nyugdíjak	335.000	339.289·51½	5.235·08
XIX.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Személyi járandóságok	262.590	262.265·21	975·70
		Dologi kiadás	49.400	48.311·22	1.236·33
	3.	*Tankerületi főigazgatóságok:*			
		Személyi járandóságok	60.251	61.716·35	452·73
	4.	*Népnevelési tanfelügyelőségek:*			
		Személyi járandóságok	203.136	209.287·73	691·17
	7.	Budapesti középiskolai tanárképző és az azzal egybekötött gyakorló iskola	46.616	41.194·51	5.502·—
	14.	Gymnasiumok	391.683	400.755·89½	10.062·96
	15.	Reáliskolák	699.574	693.724·88½	9.256·93
	18.	Állami felsőbb leányiskolák	262.511	261.977·92½	14.385·61
	20.	Budapesti állami ipariskola	71.010	70.866·89	491·40
	21.	Iparos tanulók iskolái	63.000	61.949·74	1.700·12
	22.	Fiumei állami kereskedelmi iskola . .	16.655	15.210·17	1.597·—
	23.	Soproni » » » . .	8.910	8.758·—	252·—
	24.	Brassói » » » (kapcsolatban közép faipar iskolával)	19.550	20.050·—	295·56
	25.	Keleti kereskedelmi tanfolyam . . .	10.420	10.220·32	833·33
	27.	Elemi és polgári férfi tanítóképzők .	417.483	431.493·59½	4.650·75
	29.	Népnevelés	1,970.847	2,015.331·01½	62.656·95
	31.	Kisdedóvás	158.000	152.222·29	7.771·59
	36.	A vakok orsz. intézetéből kilépő növendékek segélyezésére, az ápoldai alap tiszta jövedelme	2.917	1.826·—	2.060·—
	41.	Magyar nemzeti muzeum	138.782	132.879·16	6.077·10
	43.	Országos zeneakadémia	48.853	45.948·58	7.626·66
	45.	Iparművészeti muzeum	25.880	22.820·51	3.897·68
	46.	Technologiai iparmuzeum	24.470	21.265·58	3.679·16

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
½						
4.289·51	5.235·08	.	.	.	.	
.	650·91	.	.	.	.	
.	147·55	.	.	.	.	
1.465·35	452·73	.	.	.	.	
6.151·73	691·17	.	.	.	.	
.	80·51	.	.	.	.	
9.072·89½	10.062·96	.	.	.	.	
.	3.407·81½	.	.	.	.	
.	13.852·58½	.	.	.	.	
.	348·29	.	.	.	.	
.	649·86	.	.	.	.	
.	152·17	.	.	.	.	
.	100·—	.	.	.	.	
500·—	295·56	.	.	.	.	
.	633·65	.	.	.	.	
*)14.010·59½	4·650·75	.	.	.	.	*) Ez összeg a mult évnegyedben azért nem lett kimutatva, mert a költségvetési törvény által nyert átruházási jog folytán a 28. czimen addig elért 28.856 frt 23 krnyi megtakarítással szemben túlkiadásnak nem tekintetett A folyó évnegyedben fenálló 18.661 frt 34½ kr. túlkiadással szemben a 28. czimen 15.598 frt 08 kr. megtakarítás mutatkozik, minek folytán a tulajdonképeni túlkiadás csak 3.063 frt 26½ kr.
44.484·01½	62.656·95	.	.	.	.	
.	1.993·88	.	.	.	.	
.	969·—	.	.	.	.	
.	174·26	.	.	.	.	
.	4.722·24	.	.	.	.	
.	838·19	.	.	.	.	
.	474·74	.	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894 r. engedélyezett hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végéig	a folyó évnegyedben
		B) Átmeneti kiadások és beruházások.			
		I. Átmeneti kiadások:			
VIII.	12.	A pozsonyi bábaképezde épületének helyreállitására	2.743	2.784·63	.
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	16.	A budapesti VII-ik ker. állami főgymnasium épületén teljesitett kőmives-, kövező- és lakatos-munkákért . .	.	2.125·30	.
	17.	A szegedi állami főreáliskola épületénél falegyenleg alkalmával jutalom . .	.	300·—	.
	18.	Az iparművészeti iskola czéljaira kisajátitott telkek kártalanitása fejében	.	123.475.40	.
	19.	A szegedi állami főreáliskola épitésének vezetéseért Alpár Ignácz műépitésznek tiszteletdíj 2-ik részletéül	.	1.600·—	.
	20.	Az erdélyi ev. ref. egyházkerület által az államkincstár elleni perből kifolyólag 559 frt 70 kr. tőkének 1894. január 1-től, május 3-ig járó 6%-os kamat fejében	.	11·11	.
	21.	A «József» műegyetem számára a Lánczy Leó-féle házban bérelt helyiségek átalakitása és berendezésére	.	9.100·—	.
	22.	A kassai kir. jogakadémia átköltöztetésének költsége és belső berendezésekre	.	250·—	5.417·84
	23.	Baumgarten Sándor épitésznek a dévai főreáliskola épitésénél felmerült útiköltség és napidíj fejében . . .	.	23·05	.

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
41·63	.	.	.	.	.	
.	.	2·125·30	.	.	.	
.	.	300·–	.	.	.	
.	.	123.475·40	.	.	.	
.	.	1.600·–	.	.	.	
.	.	11·11	.	.	.	
.	.	9.100·–	.	.	.	
.	.	250·–	5.417·84	.	.	
.	.	23·05	.	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
VIII.	24.	Több községben a nyári szünet alatt tartandó magyar nyelvű póttanfolyam költségeire	.	28.187·38	651·40
	25.	Kolozsvári szülházi kiadások . . .	.	10.000·—	.
	26.	A szegedi állami főreáliskola felszerelésére és tanszereinek átszállitási költségeire, valamint új butorok beszerzésére	.	1.500·—	.
	27.	A szegedi állami főreáliskola felépitésénél felmerült egyéb költségekre .	.	16.150·—	74.673·14
	28.	A budapesti középiskolai tanárképző intézet és gyakorló iskola épülete után kövezési járulék	.	301·86	.
	29.	A budapesti általános felsőbb leányiskola elhelyezésére szolgáló épület átalakitására , ...	.	2.800·—	2.900·—
	30.	Az országos m. kir. zene- és szinművészeti akadémia szétválasztása folytán felmerült költségekre . . , .	.	953·—	.
	31.	A dévai állami főreáliskola tornacsarnokának épitési költsége	.	.	6.600·—
	32.	A debreczeni orsz. tanszerkiállitás érdekében utiköltségek	.	.	576·60
	33.	Az eperjesi állami kisdedóvónő-képző intézetnél felszerelésekre	.	.	1.797·79
	34.	A verseczi állami reáliskolánál felszerelésekre	.	.	3.410·15
	35.	A brassói állami főreáliskolai épület korhadt menyezetének kijavitására .	.	.	4.400·—
	36.	A VIII-ik nemzetközi közegészségügyi és demographiai congresszusra kiküldött kormányképviselő napidíjai .	.	.	320·50

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végéig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végéig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végéig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	28.187·38	651·40	.	.	
.	.	10.000·—	.	.	.	
.	.	1.500·—	.	.	.	
.	.	16.150·—	74.673·14	.	.	
.	.	301·86	.	.	.	
.	.	2.800·—	2.900·—	.	.	
.	.	953·—	.	.	.	
.	.	.	6.600·—	.	.	
.	.	.	576·60	.	.	
.	.	.	1.797·79	.	.	
.	.	.	3.410·15	.	.	
.	.	.	4.400·—	.	.	
.	.	.	320·50	.	.	

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás, Megszüntetés: a mult évnegyed végéig	Utalványozás, Megszüntetés: a folyó évnegyedben
VIII.	37.	Az országos szinművészeti akadémia felügyelőjének tiszteletdíja és az intézeti zongorahangoló segélyezésére	.	.	400·—
	38.	A temesvári állami tanitóképezde felépitésénél teljesitett munkálatokért .	.	.	38.200·—
	39.	A kolozsvári tudományegyetemen tatarozási munkákért	.	.	1.800·—
	40.	Herman Ottónak ornithologiai tudományos adat gyüjteményért	.	.	1.500·—
	41	Záborszky Lajos, Jakab Lajos és Bányai Lajos nemzeti muzeumi szolgáknak mult évi botpénz-illetéknek pótlása fejében segélyül	.	.	150·—
		II. Beruházások:			
VI.	10.	A soproni állami főreáliskola számára nyerendő helyiségek átalakitására és felszerelésére	800	.	2.053·55
	11.	A csáktornyai tanitóképző kibővitésére és bekeritésére	7.100	7.104·39	.
	15.	A siket-némák váczi orsz. intézete kibővitésére	9.000	9.568·28	.
	30.	A kolozsvári állami tanitónő- és kisdedóvónő-képző intézet új épületében a légszesz- és vizvezeték bevezetésére, az épület belső felszerelésére és a kert rendezésére	5.000	5.588·21	.
	32.	A budapesti II-ik kerületi állami tanitóképző intézet épületének kibővitésére és az új helyiségek felszerelésére .	80.000	95.455·80	44·50
	35.	A soproni kereskedelmi akadémia végleges elhelyezésére szükséges épület vételárára és átalakitási költségekre	51.500	56.705·66	55·55

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
.	.	.	400·—	.	.	
.	.	.	38.200·—	.	.	
.	.	.	1.800·—	.	.	
.	.	.	1.500·—	.	.	
.	.	.	150·—	.	.	
.	1.253·55	.	.	.	.	
4·39	.	.	.	.	.	
568·28	.	.	.	.	.	
588·21	.	.	.	.	.	
15.455·80	44·50	.	.	.	.	
5.205·66	55·55	.	.	.	.	

O) Igazságügyi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. Megszüntetés	
				a mult évnegyed végeig	a folyó évnegyedben
		Igazságügyi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	11.	Nyugdijak	1,620.000	1,692.032·83 1/2	12.459·90
XX.	1.	*Központi igazgatás:*			
		Dologi kiadások	72.106	62.285·69	10.801·85 1/2
	2.	*Királyi Curia:*			
		Dologi kiadások	19.900	22.291·59	**216**·09
	5.	*Királyi törvényszékek és járásbiróságok:*			
		Dologi kiadások	1,785.161	1,634.561·81	167.263·83 1/2
	8.	Büntetések országos alapja	438.760	434.752·70	145.139·19

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
72.032·83 1/2	12.459·90	.	.	.	.	
.	981·54 1/2	.	.	.	.	
2.391·59	216·09	.	.	.	.	
.	16.664·64 1/2	.	.	.	.	
.	141.131·89	.	.	.	.	

Indokolás,

az igazságügyministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi márczius hó 2-án 7.273. szám alatt intézett átirata szerint:

Rendes kiadások.

A VI. fejezet 11. »*Nyugdíjak*« czíménél, továbbá a XX. fejezet 1. »*Központi igazgatás*« czíménél a »*Dologi kiadások*« rovatán,

valamint ugyanezen fejezet 5. »*Királyi törvényszékek és járásbiróságok*« czíménél a »*Dologi kiadások*« rovatán előfordult túlkiadásokra nézve előadja a minister, hogy azokat már indokolta, s a ministertanácsnak bejelentette.

Az ugyanezen fejezet 8. »*Büntetéspénzek országos alapja*« czíménél mutatkozó hiteleltérés csak látszólagos, mert ez alap a tárcza költségvetésében csak átfutó tételként szerepel, vagyis az alap kiadása az alap bevételével egyenlő.

P) Honvédelmi ministerium.

Kimutatás,

a törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitellel szemben, az 1894. év IV-ik negyede végén mutatkozó eltérésekről.

Fejezet	Czím	Megnevezés	A törvényhozás által 1894-re engedélyezett évi hitel	Utalványozás. a mult évnegyed végeig	Megszüntetés a folyó évnegyedben
		Honvédelmi ministerium.			
		A) **Rendes kiadások:**			
VI.	12.	Nyugdíjak	638.600	663.476·81 ½	1.708·53
XXI.	1.	Központi igazgatás	317.621	301.565·33 ½	17.420·60
	10.	Honvéd-számvevőség	128.682	129.485·51	90·71
		B) **Átmeneti kiadások és beruházások.**			
		I. Átmeneti kiadások:			
X.	6.	Az új főruharaktári épület berendezésére és a lovassági karabélyok elhelyezése végett a központi fegyverraktár kiépitésére és berendezésére . .	15.000	17.227·06	.
	14.	Lőterek biztositására, azok felépitésére és berendezésére még szükséges 435.000 frt négy részre felosztva, tehát az első részlet	108.750	110.871·74 ½	5.828·35
		Előirányzat nélküli kiadások:			
	18.	A kincstári tulajdont képező házak után	.	2.430·44	1.274·15
	19.	Ismétlő puskák beszerzésére	.	824.478·60	1.487·50
	20.	Különfélék	.	.	2.475·30

Túlkiadás		Előirányzat nélküli kiadás		Hitelátruházás		Észrevétel
a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	a mult évnegyed végeig	Gyarapodás Apadás a folyó évnegyedben	
1/2 24.876·81	1.708·53	.	.	.	.	
.	1/2 1.364·93	.	.	.	.	
803·51	90·71	.	.	.	.	
2.227·06	.	.	.	.	.	
1/2 2.121·74	5.828·35	.	.	.	.	
.	.	2.430·44	1.274·15	.	.	
.	.	824.478·60	1.487·50	.	.	
.	.	.	2.475·30	.	.	

Indokolás,

a honvédelmi ministernek, az állami számvevőszékhez 1895. évi február hó 20-án 940./eln. szám alatt intézett átirata szerint:

A *rendes kiadások VI. fejezet 12. czíménél* (Nyugdíjak) felmerült túlkiadás az 1875. évi LI. törvényczikk alapján ellátásra igényt tartó egyének állományának emelkedése folytán keletkezett, megjegyezvén, hogy az 1895. évi előirányzat megfelelő felemelése által intézkedés tétetett az iránt, hogy a túllépés jövőre lehetőleg elkerültessék.

A *rendes kiadások XXI. fejezet 1. czíménél* (Központi igazgatás) kimutatott túlkiadás az 1895. évi január hóban előfordult pótmegszüntetések által teljesen elenyészett.

A *honvéd-számvevőségnél* (*rendes kiadások:* XXI. fejezet, 10. czím) mutatkozó túllépés csak azon körülménynek tulajdonitható, hogy az előirányzott 2.626 frt 16 krnyi intercalaris megtakaritás elérhető nem volt.

Az *átmeneti kiadások X. fejezete 6. czíménél* mutatkozó 2.227 frt 06 kr. túlkiadásra nézve előadja a minister, hogy a központi fegyvertár épitésénél teljesitett műszaki munkákért megállapitott díjat, továbbá ezen fegyverraktárnak állványokkal történt ellátásáért esedékessé vált első kereseti összeget az 1894. év folyamán hiánytalanul kellett kifizetni, az utalványozás idejében azonban már nem állott elegendő javadalmazás rendelkezésre; az ekként keletkezett túlhágás ellensúlyozásául az e czélra törvényhozásilag engedélyezett 60.000 frtnak 1893. évre eső 15.000 frtnyi részlete helyett csak 12.651 frt irányoztatott elő az 1895. évi költségvetésben, miről a pénzügyminister az 1889. évi országos határozatok IV. pontjához képest értesittetett.

Az *átmeneti kiadások X. fejezete 14. czíménél* 7.950 frt 09½ krnyi túlkiadásra nézve odanyilatkozik a minister, hogy az azért keletkezett, mert a sziszeki, beszterczebányai és verseczi lőterek épitéseért esedékessé vált 4.499 frt 70 krnyi, 2.109 frt 47 krnyi és 6.165 frt, összesen 12.774 frt 17 kr. végjárandóságot még az 1894. évben hiánytalanul kellett kiutalványozni, de azon időben már csak 4.824 frt 07 kr. javadalmazás állott rendelkezésre, ezen túlkiadás ellensúlyozásául azonban a lőterek telepitésére négy évre stb. törvényhozásilag engedélyezett 435.000 frtnak 1895. évre eső 108.750 frtnyi részletéből a megfelelő összeg meg fog takarittatni, miről az 1889. évi országos határozatok IV. pontjához képest a pénzügyminister értesittetett.

Az *előirányzatnélküli átmeneti kiadásoknál a 18. czím* alatt előtüntetett 1.156 frt 29 krnyi kiadás a kincstár tulajdonát képező házak után felmerült költségeket képezi, mely kiadás azonban az ugyanezen házak után befolyt és az előirányzatnélküli bevételeknél elszámolt bérjövedelemben bőséges fedezetét találja.

Az *előirányzat nélküli átmeneti kiadások 19. czímére* vonatkozólag megjegyzi a minister, hogy az 1891. évi XI. törvényczikk alapján a magyar fegyver- és gépgyárnál megrendelt 35.000 darab ismétlőpuska és 8.750 darab nyeles csavarhúzó beszerzési, átvételi és vizsgálási költségei fejében az 1892. évi költségvetésben (1892. évi XIV. t.-cz.) az átmeneti kiadások IX. fejezetének 12-ik és 13-ik czím, valamint az 1893. évi költségvetésben (1893. évi VII. t.-cz.) ugyanazon fejezet 9. és 10-ik czíme alatt törvényhozásilag engedélyezett összesen 1,236.288 frtból az 1893. számadási év lejártáig csak 412.995 frt 71 kr. használtatott fel, mig 823.292 frt 29 krt a fegyverek be nem szállitása miatt előbb felhasználni nem lehetett, minélfogva az ebbeli egész szükséglet az 1894. évi költségvetési évben jelentkezik és mindösszе 825.966 frt 10 krt tészen.

E tárgyban a minister a többször idézett országos határozatok IV. pontjához képest a pénzügyministerhez megkeresést intézett, ki is az ily módon leendő elszámolásához hozzájárult.

Az *előirányzatnélküli átmeneti kiadások 20. czíme alatt* előtüntetett 2.475 frt 30 kr. felosztására vonatkozólag a minister a következőkép nyilatkozik:

a) A Bécsben levő magyar állami épületben foganatositott átalakitási munkálatok költségeihez való hozzájárulásként . . . . 1.000 frt — kr.;

b) a lebontandó evangélikus templom helyett cserébe épitendő új templom telkéül megvásárolt házban volt fűszerkereskedésnek az épitkezés mielőbbi megkezdhetése czéljából a szerződési idő lejárta előtti felhagyásáért egy fűszerkereskedő-czégnek . . 300 frt — kr. utalványoztatott.

c) A jászberényi honvéd-emlékszobor felállitási költségei fejében pedig 1.175 frt 30 kr. adatott ki és számoltatott el, mint »előirányzatnélküli kiadás«, ennek ellenében pedig az elhunytak bajtársai között e czélra gyüjtött 214 frt 56 kr. az előirányzatnélküli bevételeknél van elszámolva.

Ez ügyben még felemliti a minister, hogy az emlékszobor felállitására a közadakozás útján begyült összegen felül keletkezett kiadás eredetileg a »Csapatok« czímének »Elhelyezés« rovatán törvényhozásilag engedélyezett javadalmazásból fedeztetett és ennek megfelelően számoltatott el, de az állami számvevőszék elnökének észrevétele következtében az »Előirányzatnélküli kiadások« számlájára vezettetett át.

TÁRGYMUTATÓ.

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 066931442